
BIBLIOTECA NAZIONALE
VITTORIO EMANUELE
10
1 D
12

NARRATIO
RERVM GESTARVM
Canonicorum Regularium
IN PLVRES LIBROS DISTRIBVTA,

IN QVA, PRAETER EORVM ORIGINEM, Antiquitatem, Nomina, Præcellentiam, Habitum, Reformationes in Vniuersum: præcipuè, & perspicuè recensetur

REFORMATIO EIVSDEM ORDINIS CANONICI In Can. Reg. Congregationis S. Saluatoris, Ord. S. Augustini.

Necnon Priuilegia, Leges, Magistratus, Loca, Viri Clari, Progressus vsque in præsentem diem, & id genus alia exarantur.

Ex probatissimis tùm Antiquis, tùm Nouis Auctoribus collecta

AB ADMODVM REV. D. IOSEPH MOZZAGRVGNO Neapolitano Canonico Regulari S. Saluatoris, & Abbate.

AD ILLVSTREM, ET REVERENDISS. PATREM

DONNVM ALPHONSVM BAVOSIVM Bonon. eiusdem Congr. Abbatem, siue Priorem Generalem.

VENETIIS, Apud Alexandrum Polum. M DC XXII.

Superiorum Permissu, & Priuilegijs.

ILLVSTRI, ET REVERENDISS. PATRI

DONNO ALPHONSO

BAVOSIO BONONIENSI

Abbati,seu Priori Generali Canon. Regul. Congreg. S. Saluatoris, Ordinis S. Augustini,

D. IOSEPH MOZZAGRVGNVS NEAPOLITANVS eiusdem Congregationis indignus Abbas. F.

Agnam prouinciam aggreditur, qui res gestas narrat. Exponit enim aliorum facta, opus olim maximorum Pontificum refere, scilicet, in tabulas gestorum memoriam. Et ita exponere debet, ac si vera res sit, non quòd sit necesse narrata cernere: neque enim Liuius, & alij scriptores fuissent veri, qui non omnia, quæ calamo scripserunt, oculo conspexerunt. Sed, quemadmodum scitè intelliguntur visa, & clarius, quàm audita; ita proposita debet spectare, inquirere, interrogare, discere dicenda. Imò verè & grauiter explicare ea acta, historia dicitur ex Budæo; quod difficile esse à nostra, scilicet, memoria ætatis remota reuocare, Cicero ait. Est enim historia testis temporum, lux veritatis, vita memoriæ, magistra

vitæ, nuncia vetustatis. Hæc rerum consilia, actiones, exitus, cum temporum, ac locorum ordine, & personarum descriptione, tanquam viuam quandam picturam ante oculos rectè proponit. Hæc ex benè, vel malè actis optimos quosque ad immortalem gloriam ob præclara quæque facinora accendit, impios perpetuæ infamiæ metu à vitijs deterret: hæc rem, neque maiorem, neque minorem reddit, quàm est, non vt vmbræ in Ortu, & Occasu Solis longissimæ, in meridie propè nullæ. Huius Narratoris iudicium, si vitio laborat, perinde fit, vt cum vinum ex se generosum, & nobile, graueolentiam, vel è vase contrahit, vel alioqui lenocinio deprauatur: quæ res, vel impostura, vel inscitia maximæ est, & intoleranda. Hæc non fabulosa profert, neque veras, neque verisimiles res continentia: quapropter Musæ apud Hesiodum in Theogonia dicunt: scimus falsa quidem narrare simillima veris, scimus item, quoties libitum est, & vera fateri. Maximum igitur est Opus rerum gestarum Narrationes intexere: sed habet cum difficultate vtilitatem, & delectationem: nihil enim vtilius, iucundiusq; cogitari potest, quàm in humanæ vitæ Theatro, quod historia partibus omnibus mirè instituit, sedentem periculis aliorum sine suo periculo cautum, sapientemq; fieri, exempla capere ad vsum suum vtiliter, qualibet in re traductæ interesse, maximorum hominum de summis rebus, optimis consilijs, euentibus; & quod per angustiam vitæ hominum impossibile est alioqui, sæcula tota memoria coniungere, causas rerum cognoscere, qui in quocunque arduo ante se periclitatur, in discrimine præcedentem habere; è retroactis, quod proprium sapientis viri est, futura scienter in omnibus perspicere, præsentia iudicare: quæ omnia optimè Diodorus Siculus phylosophatus est. Nullis ex libris plus vtilitatis capi potest, quàm ex eorum monumentis, quæ res publicè, priuatimq; gestas bona fide posteris tradiderunt. Ex bonæ enim fidei scriptoribus, super alias innumeras, hæc præcipuè

capitur

capitur vtilitas, quòd experimenta nostra accedunt ætati, & rerum actibus, vt meritò Sacerdos Aegyptius Solonem, & Græcos, recordationem priscæ memoriæ non tenentes, pueros appellarit: Historia, si adsit, ex pueris facit senes: sin absit, ex senibus pueros. Delectat me hæc mea Narratio, Amplissime Pater, quòd proponuntur ante oculos res gestæ Patrum nostrorum, in tenebris iã sepultæ: vt nedum in lucem prodire eas gaudeamus; verùm vt reuocemus ad parentes, & benefactores nostros animum, & alacritatem. Quod bona fide scripsimus, vtpotè litteris Apostolicis innixa maximè ea, quæ ab alijs sumpsimus, & fidelium auctorum testimonio, ac proinde vera. Quòd utilitatem capimus ex nostrorum Maiorum simplicitate, humilitate, & sanctimonia nobis imitanda, dum continuationem Ordinis Canonici nunquam intermissã in vniuersum habemus, hic, vel illic post aliqualem dormitionem expergefactam, magno totius Ordinis fænore; dum bona eiusdem Ordinis, & Canonicorum pullulare cernimus innumera, pauca mala; si quæ fortaßè fuerunt, superexcedere. Quòd non doctas fabulas secuti sumus, sed nudam, & veram Narrationẽ descripsimus, quòd puro, & simplici loquendi modo nostræ, scilicet, menti proprio, humili, & imbecilli vsi sumus, prætereà, quæ ab alijs ad uerbum inseruimus ex necessitate, tũ Augustino Mãphrido Mantuano quædam, cuius Epitome, & Commentarios in vniformum colligere præcepisti, quod fecimus tantùm in lib. 1. & 5. alia enim, quæ scribit, in aliam partem Narrationis nostræ distulimus colligenda, quod faciendum eßè necessarium duximus, siue à Nobis, prout libuerit, siue ab alijs, qui meliori calamo extrahũt: tùm Petro Michaeli Veneto antiquis nostrarum rerum scriptoribus: cùm etiam Jo. Baptistæ Signio recentiori; pauca tandem eò magis delectatione tangimur, quò minus hæc nostra Narratio delectabit: si enim ueritatem obnixè inquirimus, cum uerum sit, illam non pariturã delectationem legentibus, gaudebimus, verum esse; quòd

nos

nos in nullo delectamus. Optamus autem, si ex nostro quis non accipiet unde delectetur, ex his, quæ dicimus, absque delectatione, sed cum delectu, non ex modo dicendi, ut delectetur. Poterunt etiam aliqui non delectari, quia non sibi consona legent; at videant summam esse delectationem in dissonantia consonantiæ coniuncta, & ad consonantiam directa. Hinc enim orta est maxima omnium difficultatum, quæ ab hac prouincia me retardabant, sed iam confecta est, & Narratio ad finem perducta, in qua quædam tibi notanda ob oculos simplicissimos, & subtilissimos proponimus in legendo, atque alijs, videlicet, cum aliqua verba in glossatorem dicuntur, vel textus exponentem, vel propositiones enarrãtem, non detrahimus, sed alia ratione asseritur posse, quæ dicit, intelligi, quàm sua, cum animaduertitur varietas elocutionis purè, & simpliciter verba transtulimus, ut puritas, & simplicitas eorum, ex quibus excerpimus, appareat, præcipuè in attestationibus Iurium, quorum notitiã non adamussim profitemur, sed, quæ ipsi scripserunt, quantum potuimus, collegimus, aliorum, & præcipuè Alphonsi Comij nostri Canonici, mei comitis in huius Narrationis peregrinatione, diligẽtia. Cum distinguuntur Canonici Regulares, & Sæculares in primitiua Ecclesia, non auferimus sæcularibus suos honores, laudes, encomia, profectus miros in Ecclesia, neque eorum optimum statum à principio ita institutum: adeo enim elucent, & per omnes Christiani orbis partes resplendent, ut quamuis uiuant de suo, & eis tradito ab Ecclesia beneficio; quia tamen sibi, propinquis, pauperibus, Ecclesiæ ipsi impendunt, manente eadem charitate, non tanquam sua, sed Ecclesiæ bona dispensant, cui maximè conuenit ea possidere, ijs rationibus, quas Pontifices tradiderunt, ut in progressu Narrationis. Hinc cum dicitur, quòd deformaretur status Ecclesiæ, si uiuere in communi præciperetur, quod ex Mãphrido negamus, intelligimus ad mentem glossatoris deformationem pro uariatione, quæ utilitati, & necessitati Ecclesiæ posset derogari. ut 17. q. 1.

q. 1. cap. 1. &, quæ minus laude digna dicuntur, de illis quidem intelliguntur, qui à primo proposito alieni facti sunt, de quibus intelligunt iura, & D. Augustinus. Cum Congregationem Illustrissimã Canonicorum Regularium Lateranensium summis labijs transiuimus, & paucos eius riuos nominauimus, ratione proposita, scias in alia parte huius Narrationis à nobis compellendos, cum eiusdem laudibus: nunquam satis explicatis: innumeri quippe sunt, vt stellæ cœli, & arena maris, in quarum rerum multitudine benedicuntur. Nam, si in vltimo libro aliqua perstrinximus in aliquot eius Congregationis viros, aduertas coactos nos fecisse, neque personis, quas in immensum veneramur, sed rebus, vt ibi etiam innuimus, respondere. Quòd enim nostra mens sit cum illis pacatissima, hoc præ alijs testari debet, quòd cum per centenos annos aliquis scripserit contra nos, nos semper tacuimus, supportauimus, tulimus, gnari rerum, sed ignari iurgiorum, vt ipsius Mãphridi nostri responsiones iam centum, & vltrà ab hinc annis scriptas, in obscuro occultauerimus, sola soluta Apologiola illa sua, ne videremur penitus extincti, & eiecti ab hominum, nedum Canonicorum Regularium consortio: sed neque hic describimus, nisi maximè moderata illa solùm, quæ ad nostram defensionem pertinent. Cum in quarto libro, singillatim recenseantur Pontifices nostri, Cardinales, Episcopi, & alij viri Sancti, ac præclari, superfluum duximus eosdem repetere in libro de Viris claris, & locis. Duo post hæc excusatione indigent, Pater humanissime, primum, qui digni laude publica viri clari sub silentio prætermissi sunt (teste Deo) ex obliuione factum putent, & quia non habuimus præsentem notitiã, cum non omnia vni soli, nisi ab alijs suggerantur, occurrant; præsertim cum, te scribente, ad singulos nostrorum locorũ Prælatos pro hac re, & aliis, quæ fuissent huic Narrationi adiumento, à paucis acceperimus, vt elaborare nobis fuerit necessariũ in illis ad memoriã reuocãdis, quorũ singulos nõ potuimus. Tu, si qui dixerint, Cur

non

non ego, me excusa, & tuere. Alterum, errores pro posse corrigẽdos curauimus cum summa diligentia, & labore assiduo, Alphonsus Camius paucos imprimendos procurauerit. Verùm Pater Illustris, & Reuerendissime, ille error, qui in fine Narrationis positus est, dũ tu Illustriß. pro Reuerendiß. diceris, correctus est quidem, verùm Dei prouidentia, omnia dirigentis id scriptum erat, nec errabatur; tùm vt tua merita Illustrissima esse viderentur, sicuti ita videri deberent omnium; tùm, vt titulo Illustrissimo cerneneris dignus, vt etiam alij; qui si apud homines excellentem dignitatẽ indicat, apud Deum pro illustrissima fama operum clarissimorum accipitur: clarissima enim est hæc lux, & illustrissima, quæ nunquam marcescit. Hæc, & omnia alia difficile fuit prospicere, tamen adiutus à te, Præsul Amplissime, qui me ad hoc opus perficiendum coegisti cum tuis præclarissimis Collegis, Andrea Petraculo Cortonensi, Hieronymo Canauario Rauennate, Aloysio Beccario Ferrariensi, Jo. Alberto Lauredano Veneto, Visitatoribus, per tuas litteras, feci quod potui, si perfeci, nescio. Debebatur hoc onus humero fortiori, ingenio clariori, viro eruditiori: nõ enim deerant centum in nostra Congregatione, quibus demandata hæc res potuerat fælicius consumari: ego minus in hac re assuetus, nisi quantùm curiosa mens antiquas historias perlegere ad gustum solùm curauit, ineptum me fuisse ad illud fateor: iussisti, obtemperaui, mandatum tuum curaui; si diligenter, ignoro. At, si bene acta res est, tibi ascribenda laus: tibi enim, & hoc tuum opus, non meum, nam tua ope elaboratum est, quemadmodum cætera mea cuiuscunq; generis, iuncta animo, obsequio, sensui, dico, voueo, appendo. primum respicit finem Te meorum; secundum, adiutorium in me tuum; tertium gratias tibi meas, post illas tamen, quæ decent cum silentio Sanctos, Virginem Deiparam Mariam, & IESVM DEVM SALVATOREM.

Venetijs. In Die Annunciationis B. Virg. Mariæ 1622.

INDEX
RERVM NOTABILIVM.
Quæ in hoc Opere continentur.

Primus numerus Librum, secundus Paginam, Littera A, paginæ faciem priorem, B, posteriorem indicabit.

b Bene-

Cano-

D.

E.

Aedi-

Grego-

No-

Errata	*sic* *Corrigito*
In Epiſtola pag.2. cedentem.	ſedentem.
In ead. pag.5. eius riuos	eius Viros
In ead pag.5. compellendos	compellandos
lib.1.car.2.a. Niſi effectum	niſi effectu
lib.1.c.7.a.deorſumitum	deorſum tum
lib 1.c.54 a.perfectioni omnino	perfectiori omnino
lib.2.c.47.a. quintam Inſtitutionem	ſanctam Inſtitutionem
lib.3.c.29 a.Ciclæ	Cælæ
lib.4.c.13.b.in monaſterio	dele in
lib.4.c.14.b.ac reuocat	ac renouat
lib.4.c.16. b.ordinis tenet	ordinis tenor
lib.5.c.26.b. ab ipſos ex	ab ipſo ſex
lib.6.c.2.b quæ Dñi	quæ differentia
lib.6.c.6.a. ea que erant	non ea quęrant
lib.6.c.9.b. arbiter.	alter
lib.7 c.11.b. conditionis	conditoris
lib.7.c.17.a. Veragus	adde prius Ioannes
lib.7.c.13.b. refertus	adde Prior dictæ Canonicæ
lib.7.c.14.a. Ilellanum	Sezzanum
li.7.c.21.b. colligendæ memoriæ impreſſæ	colligendas memorias imprę ſſas
lib 8.c.5.b. profeſſione	profeſſionis
lib 8 c.9.a. titulum aduerſus	dele aduerſus
lib.8.c.11.b. noluerunt	voluerunt
lib 8.c.38.a. Priores gubernari	per Priores gubernari
lib.8.c.56. Illuſtriſs:	Reuerendiſs:

Reliqua Errata, ſi quę ſunt, iudicio lectoris relinquuntur.

Nos D. Alphonſus Bauoſius Humilis Prior Canonicorum Regularium
Congr.S.Saluatoris Ord.S.Auguſtini Dilecto Nobis in Chriſto
Fratri D.Ioſeph Mozzagrugno Neapolitano Abbati
ſalutem in Domino.

MOnumenta rerum geſtarum ſunt Hiſtoriæ, vel Annales, quæ memoriam eorum ab interitu vindicant, quorum Poſteri exempla imitari debent. Sanè fuit olim mentis Noſtræ conſilium, vt Canonicorum Regular. & præcipuè Congr. Noſtræ æderetur Hiſtoria, tùm vt in hanc Lucem, quæ Nobis Maiores Noſtri memoriæ prodiderunt, ad hunc vſque diem emortua penè, reuocarentur, tùm vt etiam Poſteris Noſtris ipſi conſuleremus. Quam Prouinciam tuæ Doctrinæ, Prudentiæ, ac Diligentiæ fiſi, tibi libenter demandauimus, & eam libenti animo à te ſuſceptam, ac Diuino ſuffragio ad finem perductam, viſa atteſtatione dilecti filij Noſtri D. Marci Antonij de Philippis ſcientiarum profeſſoris, necnon in Canonica Noſtra Venetiarum Lectoris, qui eam de mandato Noſtro totam perlegit, ſeruatis prius ſeruandis, quæ in Sacro Concilio Tridentino decreta ſunt, typis mandandi facultatem tibi elargimur.
Dat. Romæ ex Aedib Noſtris Canonicalib. S. Petri ad Vincula in die Conceptionis Virg. Mariæ 1621.

D.Alphonſus Bauoſius Bon.Humilis Prior Gen.

D.Io.Vincentius Bonon.Congreg.Not.
de mandato.

Locus Sigilli.

NArrationem rerum geſtarum Canonicorum Regularium collectam, & in plures libros diſtributam ab Ad.R.P.D.Ioſeph Mozzagrugno Neapolitano Canonico Regulari S. Saluatoris, & Abbate, ſumma diligentia perlegi, ipſamq. non ſolum ab omni labe fidei Catholicæ, ſacriſq. legibus repugnantem, abſolutam conſpexi; verùm quamplurib. documentis, ac eruditionibus veritati conſentaneis, ac proindè cunctis legentibus admodum perutilem exiſtimaui, ac probaui.
Venetijs Die 10. Aprilis 1622.

Fr.Io.Ludouicus Secch. Rauen.Sac.Theol.Lector Ord.Prædic.
Commiſſ.Inquiſ.Venet.

EGo D.Marcus Antonius de Philippis Venetus, Canonicus Regularis Congregationis S.Saluatoris, Ordinis S. Augustini, Phylosophiæ, ac Sacræ Theologiæ Professor,& Lector in Canonica Nostra S. Saluatoris Venetiarum vidi, & attentè perlegi (sic præcipiente Reuerendissimo Domino Priore Generali Nostro Alphonso Bauosio Bononiensi) Historiam Canonicorum Regul.in primis Reformationem eorundem Canonicorum continentem in Congregatione S. Saluatoris, sub hoc titulo, Narratio rerum gestarum Canonicorum Regularium in plures libros distributa &c. Collecta ab Admodum Reu.P.Ioseph Mozzagruno Neapolitano Canonico Regulari S. Saluatoris, & Abbate. Quod opus mira industria elaboratum, innumerisq; sententijs refertum, ac veritate vndique redundans, Catholicum, pium, lectu dignissimum, vt in lucem prodeat, typis mandandum iustum esse censeo, ac ex animi sententia affirmo.

Dat.Venet.1621. in die Præsentationis Virg.Mariæ.

HAS Narrationes rerum gestarum Canonicorum Regularium ab Admod.Reu.P.D.Ioseph Mozzagrugno Canonico Regul. Congr. S.Saluatoris, Ordinis S.Augustini, & Abbate, singulari ingenij dexteritate, è tenebris antiquitatis erutas, vt pietate, ac eruditione commendabiles, ita & luce dignas censeo.

Dat.Venetijs 1622. In die Purificationis Virg.Mariæ.

D.Georgius Polaccus Venetus.

NARRATIONIS RERVM GESTARVM Canonicorum Regularium

LIBER PRIMVS.

De Ordine Canonico in generali.

Vicunque intellectu præditi sunt, ab ipso initio, cum ipsius opera exercere cœperunt, rerum intellectarum veritatem consequi conati sunt. Nam cum sæpius non secundum ea, quæ in rebus sunt, traxerint Ideam, & Cognitionem, quod ex eo probabant, quia mutari illa ab eorum concepta apprehensione, siue abstractione videbant; dolentes ferè in prima animaduersione rem, sicuti est, non assecutos se; iterùm pro veritate rerum percipienda nouæ cogitationi, cur ita res sit, quo modo, quæ, & qua ratione sic, vel alio modo operaretur, vt tandem cognoscerent, vacauerunt. Admiratio sanè illa, quæ phylosophandi trad[illegible] occasionem ex non cognita, nisi effectum causa processit; Itaque hac incognita, & ille planè non plenè perceptus, adhuc laboraturam intelligentiam illorum Sapientum incusabat; & vt amplius haud in huiusmodi labore perdurarent; ipsam veritatem conati sunt adipisci. Maximè cum per ipsam ad eius cognitionem ducamur, qui se esse fatetur Veritatem, & Patrem Verum appellat: Ego sum Via, Veritas, & Vita; Est Verus qui me misit, quem vos nescitis. Quoniam verò ab eo, quòd res est, etiam operatur, nil aliud nisi Veritatem se facere, & dicere asseuerat: Si Veritatem dico vobis, quare non creditis mihi? Quam quidem si moratus esset ali- Jo.4. Io.7. Io.46.

quantisper Pilatus ad audiendum, quod de quidditate Veritatis interrogauerat, libentissimè, & in persona, & suis operibus aperuisset. Deus namque est Veritas, à qua vera sunt quæcunque sunt, vtpote assecuta similitudinem specierum, quæ sunt in Mente Diuina. Dicitur enim verus lapis, qui assequitur propriam lapidis naturam, secundum præconceptionem Intellectus Diuini, vt hinc probetur Veritas esse præcipuè in intellectu, postmodum in rebus, quia comparantur ad Intellectum, vt ad principium. Alia ratio est appetitus, alia intellectus, sicuti alia veri, alia boni; bonum id iudicat, in quod appetitus tendit, verùm verò in id, quod Intellectus. Differunt autem, quia cognitio est secundum quòd cognitum est in cognoscente, appetitus secundum quòd appetens inclinatur in ipsum, quod appetitur. Quare terminus appetitus, qui bonum, est in re appetibili, sed cognitionis terminus, qui verum, est in ipso intellectu: Sicut autem bonum est in re secundum quòd habet ordinem ad appetitum, & ideo ratio bonitatis à re appetibili in ipsum deriuatur, secundum quòd appetitus dicitur bonus, quia est boni, ita cum verum sit in intellectu secundum quòd conformatur rei intellectæ, necesse est rationem Veri ab Intellectu ad rem intellectam confluere, vt res etiam intellecta vera dicatur secũdum quòd habet aliquem ordinem ad intellectum. Hic autem ordo, vel existit, vel accidit: existit quidem ordo rei intellectæ ad intellectum, à quo dependet secundum suum esse; accidit autem secundum quòd ab intellectu cognoscibilis tantum est, non dependens, vt domus ad intellectum facientis eam ordinem existentem habet; ad omnem autem intellectum, à quo, quamuis cognoscatur, non dependet, accidentem tantum habere ordinem dicitur. At iudicium rei non à quocunque, quod accidit, sumitur, sed ab eo, à quo causatur: artificialia quippe vera sunt, quia ab Artificibus, ita vt sunt, elaborata sunt; & vt dicebamus, quæcunque sunt vera sunt, quia ab Intellectu Diuino pendent eo modo, quo sunt; & ideo D. Au-

Aug. gustinus dicit in libro de vera Religione. Veritas est, qua ostenditur id quod est; & item idem: Veritatem rei, prout comparatur ad Intellectum, a quo dependet: veritas est summa similitudo principij,

Hilar. in quo nulla dissimilitudo est. Hilarius: Verum est declaratiuum, &

Ans. manifestatiuum esse. Anselmus: Veritas est rectitudo sola mente perceptibilis. Rectum enim est, quod principio concordat. Et Aui-

cenna:

cennã: Veritas, inquit, est vniuscuiusquē rei proprietas sui esse, quod stabilitum est ei:ex quibus omnibus vna Veritatis descriptio colligitur,tùm ab intellectus cognitione, tùm ab ipsius intellectus dependentia,quæ aliter quasi vtrumque complectens,concluditur esse adæquatio rei ad Intellectum.Veritas igitur hinc sumenda rei, vnde pendet,non autem ab inde,vnde potest haberi cognitio, sed non sumi ipsius deriuatio rei secundum Aug. in lib. Solliloquiorum, non verum est quodcunque videtur. Lapides enim qui sunt in abditissimo terræ sinu, non essent veri lapides, quia non videntur,neque illud,quod ita se habet,quod videtur cognitori, si velit, & possit cognoscere; cum nihil esse verum ita possit, si nullus posset cognoscere:in his namque veritatis declarationibus accidentia solùm veritati ponuntur, à quibus non est iudicium de re, an vera sit vel ne,facere: illam autem veritatis descriptionem probat, quæ est:verum est id,quod est.Nos igitur Historiam Canonicorum Regularium scripturi nihil Nobis ob oculos ponēdum iudicauimus, nisi quod est,quod quidem primum à Deo petimus scire,& implorамus,vnde eorum,quæ dicturi sumus, Veritas emanauit,& secundum eius prescriptum, & præfinitum vera esse credimus,quæ dicemus; deinde ab illis Viris,& Auctoribus probatissimis, à quorum vel intellectu, vel opere dicenda sumpsere Esse,ac Veritatem. Neque tamen,vt multi faciunt,etiam circà Nostra, quia non videmus aliqua, putamus non esse, vel quia fingimus, vera asserimus; cum præsentium veritatem à præsenti intellectione dependere sit certum,& præteritarum ab ijs intellectibus, qui vel fecerunt,vel præcognouerunt.Quare hortamur,& monitos volumus omnes,vt has Nostras lucubrationes non putent à Nobis vltrò dictas, atque dictatas;sed à quibuscunque, quos præ manibus habuimus Auctoribus,Superiorum, & eorum, quorum interest, diligentia(quorum nomina in manifesto ponam,vt cuique sua laus ex veritate tribuatur,ne dum veritatem ædificare studeo,falsitatem astruam)deprōptas esse,atque delumptas: si quidem si alij non vera his, quæ vera esse iudicamus, adiunxerint, sciant ab ipsa veritate non vera esse, quæ dixerint,demonstranda;ita Policarpo Pont. D. Dionysius scribit:cum Apolophanem contrà ipsum multa iactitare iudicauerit, asserens non debere,quiqui fuerint, falsa dicere, si ipse vera dixit, his verbis. Equidem haud scio me dixisse in Græcos, aut in alios,

Auic. Aug. Polic. D.Dion.

A 2 (quod

(quod putem) bonos viros, contentos esse debere, si verum ipsum per se, & sciri, & dici possit, quatenus verè habent. Hoc enim quicquid est de lege veritatis, rectè demonstrato, & integrè stante omne, quod aliter se habet, veriq; speciem præse fert,& aliud esse atque id,quod verè est,& dissimile, & videri magis quàm esse coarguetur.Superuacaneum est igitur veri Interpretem cum his,illisve pugnare. Ait.n.vnusquisque Regium se numû habere, & habet fortassis adulterinum quoddam particulæ alicuius veræ simulacrum;quod si hunc conuiceris,alter,& rursum alius de eodem contendet. At verò posita rectè verè ipsius defensione, imprimisq; ita constante,& manente,vt refelli non possit, omne, quod omni ex parte ita se non habet,Ipsum per se inuictæ stabilitati eius,quod re ipsa uerum est,concedit. Hæc Dionysius. Quo cû mihi côcludendum esse statuo, tediosû futurum cum alijs aliter,q̃ nos sentientibus,antequàm vniuersam Historiæ Nostræ seriem côpleamus,disputare,sed satis erit Nobis id(quod vtinam Deus det) primum id,quod verum est,scire,deindè cum intellexerimus,vt decet,scribere,& manifestare.Ea enim veritatis natura est,vt bona cû sit,semper fit,cui cedit Vinum, Rex, & Mulier. Iniquus.n.est Rex, Iniquum Vinum, Iniquæ Mulieres. Multi.n.Reges, Mulieres, & Homines fecerunt iniquitates, nedum crimina enormia,vt per Hiperbolem dicatur, sed in vniuersum iniqui sunt,excepto Christo, & Virgine benedicta,de quibus non loquebatur Zorobabel;& iniqua omnium illorum opera, quò ad ipsos tantum. Deo namque tribuendum,quicquid in humanis operibus inest. Veritas autem manet, & inualescit in æternum,& viuit,& obtinet in fæcula fæculorum, & non est Iudicium eius iniquum, sed fortitudo, & Regnum,& Potestas,& Maiestas omnium æuorum. Quæ omnia intel
3.Esd.4 ligit Zorobabel pro veritate rerum ad similitudinem primæ Veritatis,non in se inualescentis proficiendo,quæ minui non pôt, nec augeri, sed in effectibus suis, videntis tamen per essentiam suam, quæ vita est, & iniustitia in ea non habet locum; iusta omnibus facientis, siue puniendo, siue multò fortius præmiando, in qua fortitudo est stabilitatis Regnum, Dominationis,& Potestas, cui non pôt resisti;suo item modo rerum humanarum veritas sup oês alios liquores enatat vt oleû,amputat omnia Hidræ capita, si ignê adijcias, quæ prima veritatis est conditio adeo vera, vt interclu-

sum

sum iter in Paradisum homini peccanti flammeus gladius custodire dicatur. Nam sagittæ potentis acutę cum carbonibus desolatorijs; ferrum absq. igne seccat, cędit, trũcat, verùm renascitur caput: propositio contraria propositioni ipsam vincit, sed si falsa est, resurgere item prospicit; si autẽ vera est, mortificat. Verè.n. per ignẽ, & gladium patet Nobis aditus in Cœlum, verùm quippe dicit Saluator. Non veni pacem mittere, sed gladium: ignem veni mittere in terram. Non amat Veritas angulos, inquit D. Ber. non ei diuersoria placent. Talis est conditio falsitatis, vel erroris, vt etiam nullo sibi assistente consenescat, ac defluat. Talis autem è diuerso veritatis status, vt etiam multis impugnantibus suscitetur, & crescat. Dicant quæ velint non vera qui dicunt, vera, quæ dicemus illorum, non vera non timebunt. Nihil.n. Nos à Veritate dicenda alienos faciet, scientes non solùm proditorem esse Veritatis, qui mendacium pro veritate loquitur, sed qui non liberè pronunciat Veritatem, quam pronunciare oportet. Imitandi sunt magno, & excellenti ingenio Viri, qui cum se doctrinæ pœnitus dedissent, quicquid laboris poterat impendi, contemptis omnibus, & publicis, & priuatis actionibus, referente Cassiodoro, ad inquirendæ Veritatis studiũ se contulerunt; existimantes multò esse præclarius humanarum, diuinarumq. rerum inuestigare, ac scire rationem, quàm aut struendis opibus, aut cumulandis honoribus inhærere, quibus rebus, quoniam fragiles terrenæq; sunt, & ad solius corporis pertinent cultũ, nemo melior, nemo iustior effici potest: erant quidem illi veritatis cognitione dignissimi, quam scire tantopere cupiuerũt, atque ita, vt eam rebus omnib. anteponerent: nam & abiecisse quosdam res suas familiares, & renunciasse vniuersis voluptatibus constat, vt solam, nudamq; veritatem nudi, expeditiq; sequerentur, tantumque apud eos Veritatis nomen, atque authoritas valuit, vt ipsam summi Boni præmium iudicarent. Quòd si ad primam Veritatem, quæ Deus est, referamus, veritatem sapit; Nos verò de Historiæ veritate id confirmamus, quod à Polibio dr̃. s. perindeac si aliquos animanti oculos foderit, quicquid superest corporis fit inutile, ita, dempta ex Historia veritate, narratio omnis inutilis est, & quòd idem veritati maximæ vires additæ sunt, quoniam etsi ab omnibus impugnetur, nonnunquam & omnis generis suadellæ vnà cum mendacio aduersus eam armentur, nescio quomodo ipsa per se animis mortalium

Ps. 119.
Mat. 34
Bernar.
Cassiod.
Polibio.

illa-

illabatur, & nonnunquam confestim vires suas exerat; aliquandò verò, vt multùm temporis in obscuro destituit, tãdem per se ipsam emergat, & mendacium manifestet. Quare hanc Veritatem Nostrarum rerum præ oculis habentes, ad ea, quæ vera sunt, descendẽtes, primum in genere de Ordine Canonico differendum putamus. Canonicus igitur Ordo, qui nunc Regularis, & S. Augustini appellatur, principiò Clericalis dumtaxat dictus est. Canonicus n. Ordo dr̃ Canonicorum, sicut Ordo Episcopalis, Episcoporum, Sacerdotalis, Sacerdotum, Clericalis, Clericorum, & non est hic Ordo de illis Sacris per se, quæ sunt Sacra in quolibet indiuiduo, quorum aliqui ẽt magis sacri sunt ob actũ, circa quem versantur, seu circa Corpus, & Sanguinem Domini, seu circa vasa consecrata, de quibus B. Tho. in 4. à quibus deductum dicitur Ius Canoniæ, quod non cadit nisi in existentibus in Sacris. Quãuis enim Ordinis character sit quædam spiritualis potestas, et quidem Ordines non ordinenẽ, nisi ad quosdam actus corporales .s. Hostiarij, vel Acolythi, nihilominus quilibet Ordo vel habet actũ circa ipsum Sacramentum, vel ordinatum ad Sacramentorũ dispensationem; sicut Hostiarij habent actũ admittendi homines ad Diuinorum Sacramẽtorum inspectionem, et sic de alijs: ideo in omnibus Ordinibus requiritur character, idest specialis potestas, per quam fiunt suscipientes, & agentes sacri; magis autem, & minus, prout qui ad actus Ordinis inferiores, & qui ad superiores, illi minus, hi magis sacri censeantur. Hinc enim cum in primitiua Ecclesia aliqui ordinarentur in Presbyteros non susceptis prius inferioribus Ordinibus, & tamẽ poterant omnia, quæ poterant inferiores Ordines, comprehensa inferiori potestate virtute in superiori, sicut sensus in intellectu, & Ducatus in Regno: postea per Ecclesiæ Constitutionem, quòd ad maiores non se ingerant præceptum est, qui prius in minoribus officijs se non humiliauerint: ex quo patet humiliationẽ fieri circà inferiores gradus sanctitatis Ordinis. Ordo enim sacer dicitur dupliciter secundũ se, & sic quilibet Ordo est sacer, cũ sit Sacrm̃ quoddã, & rõne materiæ, circa quẽ aliquẽ actũ hẽt, & sic Ordo sacer dr̃, qui hẽt actum aliquem circa rem aliquam consecratam, & sic sunt tres Ordines sacri, Sacerdos, & Diaconus actũ circa corpus Chr̃i, & sanguinẽ consecratum hñtes, & Subdiaconus circa vasa cõsecrata, quib. ẽt indicit cõtinẽtia, vt magis sacri, & mundiores sint, qui

sacra

Sacra,& Sancta tractant. Dicimus tamen sacrum etiam pro simpliciter Religioso, cuiusmodi sacrum nuncupabamus Ordinem Iesuatorum, licet extrà omnia sacra fuerit iam essentialiter constitutus: nunc autem intrà, cum ad Ordines suscipiendos coaptauerit eum Sancta Sedes Apostolica, qualis à principio fuit Monasticus: Dictus autem sacer eò, quòd Religio ordinatur ad Diuinum Cultum, vt notatur ab eodem D.Thom. 2. 2. quæst. 99. artic. 1. *D.Tho.*
Sicut autem ex eo, quòd ordinatur in finem bonum, sortitur ratio nem Boni, ita etiam ex hoc, quòd aliquid deputatur ad Cultum Dei, efficitur quoddam Diuinum, & sic ei quædam reuerentia debetur, quæ refertur in Deum; vnde reuerentia rerum, & personarum sacrarum pertinet ad Religionem, & irreuerentia ad sacrilegium, idest ad ablationem, & collectionem sacri. Hinc 17.q.4 cap. Si quis suadente; committunt sacrilegium, qui de Iudicio Principis disputant, dubitantes an dignus sit honore quem Princeps elegerit: secundum enim Phylosophum in 5. Ethic. Bonum commune *Phyl.* Gentis est quoddam Diuinum, & ideo antiquitus Rectores Reip. Diuini vocabantur, quasi Diuinæ Prouidentiæ Ministri, secundum illud: Cum essetis Ministri Regni illius, non rectè iudicastis, & sic *Sap.6.* per quandam nominis extensionem Principes, Sacri dicuntur: Similiter omnis Populus Christianus sacer dicitur per Fidem, & Sacramenta Christi sanctificatus, dicente D.Paulo: sed abluti estis, *1.Cor.6.* sed sanctificati estis; & D.Petro: Vos estis Genus Electum, Regale *1. Pet.2* Sacerdotium, Gens Sancta, Populus acquisitionis: sic de vniuerso cœtu fidelium hæc verba interpretatur idem Doctor, vbi suprà. Hinc Monachi in suis exordijs, cultores nuncupati fuere; vt loquitur D.Dionysius in Eccles. Hier. cap. 6. à sincero, videlicet, Dei famulatu, & cultu: Vnde scribit ad Demophilum Monachum, eum, *D.Dion.* Monachum, & Cultorem appellans: Grauissimè quidem arguens, quia non imitatus sit Mosis clementiam, ob quam meruit famulus Dei dici, Dei aspectu dignari: In indignatione proteruorum cum ipso, & Aarone de Sacerdotij, & Gentis Principatu contendentium, ad Deum tantum rogãdum accessisse, vt sibi saluti esset: quod non item Dauid, Iob, Ioseph, Abel clementissimus secutus: quod neque denique Deum, quæ non sunt, facientem, vt sint, eius desertoribus amanter hærentem, rogantem, non expellentem, reuertentibus accurrentem, colligentem ouem ab errore reuocatam in humeros

meros impositam deducentem, ad gaudium Angelos inuitantem? Quòd virum errantem ad Sacerdotem submissum, eiusq; genua abiectum calce detruserit: quòd Sacerdotem benignè peccatorem recipientem reprehenderit, expulerit: quòd adyta sacra intrauerit, sacra sacrorum violauerit non Sacerdos, non, vt ille, sacer: quòd non debuerit Sacerdos à Ministris eo Demophilo Superioribus, vel Demophili Ordinis Monastici corrigi: quòd distinctionis, & ordinis in Diuinis Institutio à Deo non debuerit ab eo euerti: quòd Sacerdotes post Pontifices, Nuncij, & Interpraetes Diuinorum Iudiciorum sunt: & ipse Demophilus ab eis rectè, & ordine per intermedios Ministros, cum tempus postulauerit, Diuina discere debuerit, à quibus etiam, vt Monachus esset, habuit: Erudiensq; illum, quòd non omnibus planè ad Sancta Sanctorum aditus interdictus est, sed proximè ad ea accedit Pontificum Ordo, deinde Sacerdotum, tùm post hos Ministrorum: His autem, qui Monachi instituti sunt, valuae adytorum occlusę sunt, ad quas & initiantur, & assistũt, non vt eas custodiant, sed vt agnoscant & se, & ordinem suum propius ad populum accedere, quàm Ecclesiastici Ordinis homines: quòd ille non habeat vllam particulam eorum, quae digna sunt Sacerdotibus: quòd vnusquisque Ordo, qui est circà Deum vt Sacerdotum, qui illustrandi vim habet, diuinior est eo, qui ab eo longius distat: Clariora enim & illustrandi maiorem vim habent ea, quae verę luci propinqua sunt: ex quibus omnibus concluditur qui Monachus, & Cultor, idest, sacer dicitur, ea sacri significatione, qua diximus longè diuersi ordinis esse hos, ac hi, qui circà Sacra, & Sacramenta versantur. Duo enim tantum Ordines Christianorum fuerunt in exordio nascentis Ecclesiae, Clericorum, & Laicorũ: vt

Act. 5. patet ex Act. 5. vbi sortitus Matthias ex reliqua Plebe Christiana, annumeratus est Vndecim Apostolis cap. Cleros, dist. 21. Hieron.

Hieron. cap. Duo sunt, 12. q. 1. Duos hos Christianorum Ordines duo Genera ipse compellat: quorum primum mancipatum asserit Diuino Cultui, & huic indidit sui temporis Ordinem Monasticum sub nomine Deo Deuotorum: quos Glossator hallucinatus interpraetatur

Glos. pro Conuersis: nam Monachi illi ex eo Textu non comprehensi inter haec duo Genera excluderentur ex Christianis: Monachos autem emersisse statim post Apostolos haud dubium est, quorum pro

Dionys. pterea meminit D. Dionys. vbi supra pro tertio Ordine. Animaduertendum

uertendum autem est in Electione facta ab Apostolis Matthiæ, & Ioseph:dum dicitur, & statuerunt duos: Patres aliquos sentire, de numero septuaginta duorum Discipulorum selectos esse: Beda inquit Clementem hoc asserere in Glossa ordinaria Act. 1. Et quoniã ex illo loco manifestum est, & veteres non fugit auctores voluisse Christum in Ecclesia sua aliquod personarum esse discrimen, & nõ solùm Ecclesiasticos Ministros, puta Clericos, & altioris Ordinis, hominibus Laicis inferioris Ordinis: Sed inter Ministros etiam ipsos alios alijs esse Superiores:nec enim eosdem, nec eodem tempore,neque numero, neque gradu eodem Apostolos, & Discipulos elegit: Indicat Apostolorum paucitas eos Discipulis maiores esse: Hinc facilè persuadetur inter altioris Ordinis Ministros,idest inter Clericos fuisse etiam tunc gradus, & distinctiones, nunc quoque alij Apostolorum,alij Discipulorum locum tenent: Cõmunis opinio est Episcopos Apostolis, Presbyteros Discipulis septuaginta duobus successisse:Anacletus Epist. 2. & Hieron. ad Marcell. aduersus Montanum, & Bedam in Comment. Alij Episcopos Christo, Presbyteros Apostolis, Diaconos septuaginta duobus Discipulis similes faciunt.Ignatius in Epistola ad Sonitrenses: fuerunt etiam qui dicerent Episcopos Dei Patris,Presbyteros Christi, Diaconos Apostolorum personam gerere. Clemens d. 2. const. c. 30. & Ignatius Epist. ad Trall. & ad Magnesios: vtra harum opinionum sit verior,non est nostrum, qui Historiam scribimus,explicare: Satis sit hinc elici Clericorum Ordinem,iuxtà etiam D.Dionys. vbi suprà, mentem, diuersos gradus Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum &c. habere: Laicorum vno tantum gradu constare, quos Plebem Christianam appellauimus: Sed si D.Matthias ex numero septuaginta duorum assumptus fuit ad Apostolatum tanquam ex Diaconis,siue Presbyteris,ad Episcopatum,prout ex persona Dauid, gradum illum Apostolicum D.Petrus nuncupat: & Episcopatum eius accipiat alter:non videtur quidem à reliqua Laicorum Plebe selectos esse,sed Ordinis Clericalis ab inferiori ad superiore partem (ita enim interpretatur sortem partem Apostolorum Ly. in verba: Sortitus est sortem ministerij huius) euectos. Nihilominus de turba,quę erat simul hominũ centum viginti,aliqui erãt de laicali,& Plebeio Ordine suprà septuaginta duos,& vndecim Apostolos,qui duo numeri faciunt octoginta tres; qui ad Clericalem

Beda. *Anac.* *Hier. in Luc.* *Ign.* *Cle.* *Ign.* *Dion.* *Act. 1.* *Lyr.*

pertinebant. Vtcunque de horum numero Matthias acceptus fuerir, reliquos triginta septem de Plebe, & sacro fuisse asserendum est, quod non voluntariè dicimus: mulieres.n.non concurrebant ad has electiones: nam in eisdem Actibus Apostolorum cum septem Diaconi præstituti essent ministerio mensarum; de reliqua Plebe electos asserit Beda in Acta, non sorte, sed electione Apostolorum, quorum oratione, & manuum impositione sunt ordinati, & de laicali ordine ad Clericalem deducti: & Clemens loco citato innuit Epm supra nos sedere, vt qui Dei Dignitate ornatus est, quatenus Clero præest, & omni populo imperat: Ordines hos duos Clericalē, & Popularem vsq.ad Apostolorū tpa constituens. Et quoniam duos Ordines diximus fuisse Christianorum, videndum qui, qualesve faciunt huiusmodi Ordines. Ordo diffinitur à D.Aug 19 de Ciuit.Dei. Parium, disparium q; rerum sua tribuens vnicuiq. loca dispositio, & est naturalis in omnibus, quod ipse testatur.33.q 5.c. est ordo. Grues iterato ordine vnā sequūtur, & Apes Regem obseruant.7.q.1.c.in Apibus, & ibi: Omnis Ordo Ecclesiasticus suis Rectoribus nititur, ne quid videlicet in domo Domini sit inordinatum, atque præposterum.d.61. c. miramur. Sed relictis pluribus Ordinis significationibus, quas vide apud D.Bonauenturam, pro instinctu naturæ, apud Apostolum pro Harmonia, & rerū correspondentia: Siue apud eundem pro consilio, & ratione animi bona: siue pro respectu ad res honestè gerendas: omnia honestè, & secundum ordines fiant in nobis: siue pro debita habitudine, & relatione apud Durandum: siue apud Gabrielem pro ordine naturę, & temporis: siue apud D.Bonauenturam pro ordine secundum potentiam superioris ad inferius, vel in loco, vel in dignitate, vel secūdum antecessionem prioris ad posterius siue duratione, siue tempore; vel secundum originem producentis ad productum, dicimus ad Nostrum propositum, quòd etiam accipitur Ordo pro situ ipso, gradu, & respectu rei. Gradus enim, verbi gratia, honoris habet interioritatem, & superioritatem; gradus igitur superioritatis additus communi statui, dicitur Ordo, & constitutus in eo dicitur ordinatus, siue in statu sæculari, siue in Ecclesiastico. In Ecclesia Triumphanti sunt nouem ordines Angelorum sub nouem Ordinibus, i.generibus. De pœn.dist.2.c.vlt. nempè Cœlestium militiarum Ordo nobis est exemplo: quia dum Angelis præsunt Arcangeli, li-

Marginalia: Beda. Clem. August. Act. 3. Col. 2. 1.Cor.4. Duran. Gabr. D.Bona.

quet eos non æquales,sed sua quosuis loca seruare,& ordine,ac potestate esse distinctos. In Ecclesia militanti nouem assignantur Ordines Altissimo famulantes. 21.d. Neque.n. Vniuersitas, inquit Bonifacius Papa, alia poterat ratione subsistere, nisi huiusmodi magnus eam differētiæ Ordo seruaret. 89.d.c.ab hoc,ob id etiam Diuina Prouidentia Gradus,& Ordines voluit esse distinctos,vt,dum reuerentiam minores Superioribus exhiberent, potiores minoribus virtutem dilectionis impenderent; & sic veræ cōcordiæ fieret ex diuersitate connexio, & rectè officiorum generaretur administratio singulorum. Denique in fine omnium, cū Deus tradiderit Regnū filio suo Iesu Christo,scribitur. Vnusquisq. resurget in Ordine suo, *1.Cor.14* Vbi Doctores dicunt: Non erit ordo temporis, quia in ictu oculi, sed Dignitatis, quia Apostolus vt Apostolus, & Martyr vt Martyr resurget. Hoc etiam modo in Repub. ciuili Gradus,& Ordines assignantur. Amplissimus quidem,vt Senatorius; Medius,vt Equestris; Infimus,vt Plebeius. In Ciuitate benè disposita,in superiori gradu sunt Nobiles,in posteriori autem sunt Artifices. Arist. in Metaph. *Arist.* dicit,ꝙ omnia sunt aliqualiter ordinata; & declarat,quòd hoc mōēt accipitur Ordo in Politijs benè dispositis, vbi personarum parium, dispariumq; in illa Politia congrua dispositio dicitur illius Politiæ ordo,à quo etiam ipsa ordinata dicitur. Alio modo Ordo dr̄ gradus præeminens in tali Politia,& sic in persona,in gradu præeminenti constituta,dr̄ habere ordinem, sicut dr̄ habere gradum, quasi antonomasticè: quia,qui sunt in gradu inferiori, non dicunt habere gradum. In Militia similiter,vbi Pedites, vbi Alæ, cæteraq; omnia suo quæque ordine collocantur,primùm Equites, deinde Pedites numerantur. Et tunc vnumquodq. istorum benè se habere creditur,cum suum ordinem seruat vnusquisque miles,quemadmodum obsidētibus Hierico dicitur. Vnusquisque maneat in Ordine suo,idest,situ,loco,gradu. *Exo.16.* Accipitur Ordo pro actu obedientię, & sic domus benè ordinata dicitur, vbi quælibet persona promptè,ac benè seruit in officio suo,& vbi Dominus debitè dominat̄, seruiq; debitè famulantur. Sic omnis vita,anima,& conscientia hominis tota dr̄ benè ordinata, quando vnaquæq. potentia, vnumquodque membrum ad Dei laudem suo vtitur officio, & caro animæ subijcitur,& corpus spiritui subiugatur. Ita profectò de domo Salomonis legitur: & ordines in ea ministrantium admirante Regi *3.Reg.4*

na Saba. Sumitur ordo pro Sacramento quodam in Ecclesia nota
Magist. Sent. to, de quo Magister Sent. & S. Tho. in 4. distin. 24. est quoddā signaculum, in quo spiritualis potestas traditur ordinato ad officium, vt
S. Thom. diximus. Aliquando refertur Ordo ad ipsum genus vitæ, accipiturque pro ipso viuendi modo, & hoc est propositum nostrum. Quare duos Ordines Christianorum intelligimus duas viuendi rationes, atque institutiones: quorundam. s. qui in sacris initiati non sunt, quorundam verò sacro ministerio fungentium. Et illi quidem laici appellantur, quòd Christianè profectò viuunt, sed communi, ac laxiori quadam ratione. Hi verò arctiori vitæ obseruantiæ ob præcipuam voti professionem, Religiosi dicuntur. Laicus dr̄, secundum Communiorem Canonistarum expositionem, à Laòs Græcè, quòd est Latinè Populus, c. duo sunt. 11. q. 1. Laicus est sæcularis, & de Po
Glos. pulo, & qui non habet sacros Ordines eo. c. 22. q. 11. Gloss. in c. de
Brules. Procu. in 6. Duobus modis capitur Clericus, inquit Brulefer. d. 5. q. 1. lib. 4. vno modo pro viro docto, graui, & scientifico, secundo modo capitur pro viro habente aliquod officium in Ecclesia, vnde Clericus est homo in Ecclesia Christi secundum Ordinem Sacramentalem deseruiens. Et sic nec Angeli, nec Dęmones, nec Saracęni, nec Hæretici propriè dici possunt Clerici, sed ille, qui habet officium Ostiarij, vel vnum de septem ordinibus alijs. Tonsura. n. propriè non est ordo: laicus item accipitur duplici modo, primo pro homine indocto, insipiente, atque imperito, & sic dicitur laicus à Litos Græcè, quod est Latinè lapis: secundo modo accipitur pro homine, nullum Sacramentalem Ordinem in Ecclesia Christi habente. Præterea Ordo ab ore dicitur, quia ore pronunciatur, & disponitur, qui cuiq. locus esse debeat. Vt enim, inquit Nazianzenus in
Naziā. oratione funebri in laudem Basilij: Nauta prius Gubernatori remum in manus dat, deinde in proram deducit, & vlteriora concredit, itaq; tandem super gubernacula cum multa maris experientia, & ventorum statuit cognitione: & vt bellaturus miles sub initium quis efficitur, deinde ordines regit, tandem etiam in Ducem euadit: sic Chr̄s ex Piscatoribus Apostolos constituit: Et in Ecclesiastica Hierarchia, quemadmodum Ordines in Angelica, gradus distincti sunt, vtrumq. quod in vniuerso Christianorum cœtu reperitur concludentes: qui in suo quiq. Ordine, & statu manentes dignam Deo fabricam constituunt, quia lapides, & lateres, & tegulæ in-

ordinatæ

ordinatæ,& ligna proiecta ad nihil vtilia sunt:cũ verò ordinant sur sum,& deorsumitũ demũ benè constructa domus dr.inquit Xeno- *Xenoph.*
phon.& hoc aduertit D. Petrus,cum nos lapides viuos coædifica- *1. Pet.5*
tos appellat ordine,vnionem, & conuentum operationum, & ad inuicem communionis proportionem,& contemperationem vicis *Pseusip.*
situdinis præseferente,teste Pseusippo. Itaque hi duo Ordines Cle ricorum,& laicorum sub hac Ordinis diffinitione, & declaratione concluduntur, qui Ordo in alteram partem Clericalem.s.extenditur,de quo dicitur:Sacerdotes quoque, & Leuitæ tandem Sancti- *2.Para.*
ficati obtulerunt holocausta in domo Domini,steteruntq; in Ordi *30.*
ne suo iuxtà dispositionẽ,& legem Moysis hominis Dei,& alibi de his:dum stabant iuxta Ordinem suum in Ministerio. Erant.n.Leui- *1.Par.6*
tæ instituti à Dauid,vt cantarent in tabernaculo, vbi erat Arca Domini ab ipso Rege deportata, & postquam in templum Salomonis deducta fuit,in ipso templo suum cantandi ministerium exercebãt iuxta Ordinem suum, tùm quia Heman cum societate sua erat in medio,Asaph ad dexteram,Ethan ad sinistram(sic erant ordinati) tùm quia in genere Leuitarum quidam erant simplices Leuitę,quidam ẽt cum hoc, Sacerdotes: de simplicibus autem Leuitis aliqui erant Cantores ad cantandum Diuinas laudes, vt hi: alij, de quib. eo.c.fratres quoque eorum Leuitæ,qui ordinati sunt in cunctum ministerium Tabernaculi Domus Domini,qui aliqui erant Ianitores,alij custodes vasorum,alij ministrantes Sacerdotibus in oblationibus sacrificiorum,& aliorum officiorum, quæ ibi non exprimuntur,benè tamen in eodem primo libro à cap.23. vsque ad cap. 26. prout eò ad videndum remittimus: cum autem itidem dr Aaron, & filij eius adolebant incensum, describuntur breuiter officia Sacerdotum:Leuitarum ergo Ordo erat in genere Clericali,quemadmodum ẽt in alio loco 2.Paral.ex quo clarissimè patet Ordinẽ Sa- *2.Para.*
cerdotum,&Leuitarum dispositione Mosis.i.ore ipsius,& Dei fuisse ordinatum,atque decretum,& institutum. Et hæc est illa institutio in veteri testamento inchoata, & in nouo plenius consumata, neque alia poterat Vniuersitas,vt inquit Vrbanus,rõne subsistere, *Vrban.*
nisi huiusmodi magnus eam differentiæ Ordo seruaret, & propterea ad hoc dispensationis prouisio gradus diuersos,& Ordines constituit esse distinctos,vt,dum reuerentiam minores potioribus exhiberent,& potiores minorib.dilectionem impenderent, vna con-
cordia

cordia fieret, & ex diuersitate connexio, & rectè officiorum gereretur administratio singulorum, dist.89.c.ad hoc. Quamobrem potiores Vrbanus inter Ordinem Clericorum constituit, Minores Laicorum: Quòd ad Clericos spectat: Matthias propterea Clericus est appellatus, quia sortitus in sortem Apostolatus, quo nomine ipsi omnes Apostoli nuncupati sunt, & ab eis Ordo is initiatus: Petrus enim primus Clericus creatus est, vt habetur in Rationali Diu. Offic.l.2.c.1. Cleros Græcè sors dicitur d.c. Cleros, d.21.& 12. q.1. cap. Clericus. Vltrà hoc d.Rationale, quòd Iginius Decimus a B. Petro Papa composuit Clerum, distribuit Gradus; ex quo habetur Ordo Clericalis fuisse in primitiua Ecclesia non solùm quò ad nomen, vt Apostoli, sed quò ad Gradus, & Ordinem: Sors autem duo dicit, vel Dignitatem Clericalem, & Ordinem potiorum, vt dictum est suprà, vel Minorum, & Laicalem. De prima sortis significatione, inquit D.Paulus, in quo & nos sorte vocati sumus prædestinati secundum propositum eius, qui omnia operatur secundum consilium voluntatis, vt simus in laudem gloriæ eius, & quæ sequuntur: quo loco sorte vocati dicuntur Apostoli, Diuina Electione prius præparati per interiorem gratiam, non per merita etiam in ipsis, qui qualiter magis ipsi electi sint ad Officium Apostolatus, nesciunt, sed consilio, & voluntate Dei, quæ est cum ratione, vt per eos alij.i. Minoris Ordinis laudent Deum, inquit Glossa: sorte vocati, inquit Lyranus, electione Diuina, quæ dicitur sors, quæ non accipit personam, sicut nec sors: ad Apostolatum præordinati secundum dispositionem æternam Dei, vt per nos alij laudent Deum, qui per prędicationem nostram conuertuntur ad ipsum: quamuis .n. ex d.Glossa ord. sors dicatur gratia, quia non est hominis electio, sed voluntatis Dei, vnde Tunica inconsutilis desuper texta, quæ charitatem significat, sorte prouenit: quia Gratia, & Charitas datur omnibus, & singulis Ordinibus Clericorum, & Laicorum; tamen hic distinguit eadem Gloss. statum Apostolorum, ne Apostoli, in quibus superabundat gratia, viderentur melius meruisse alijs, ostendit eos ita gratis vocatos ad Apostolatum nempè, non meritis, sicut fuerunt, & alij ad inferiorem Gradū: De secunda: Gratias agentes Deo, & Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum in lumine: Sanctitas enim, & lumen, & pars datur omnibus Christianis, Iudæis, & Gentilibus indifferenter

Vrban. Rat. offi. diu. Igin. Eph.1. Glos. Lyran. Glo.ord. Glos. Colos.1.

ter per gratiam baptiſmalem in partem ſortis Sanctorum, quia gratia baptiſmalis dignum facit hæreditate æterna, quæ in clara Dei viſione habetur: & hoc eſt lumen, & pars, & ſanctitas omnibus propoſita: Laicalis autem Ordo antè omnes conditus eſt ab omnipotenti Deo in deliciarum Paradiſo, cuius fuerunt Patriarchæ omnes, & Prophætarum Plerique in vtroque Teſtamento, & ex hoc naſcitur Chriſtus de Virgine, nata eſt Virgo, nati Clerici cum ſuo hoc omni ordine, naſcimur omnes. Quamuis enim & Aaron Sacerdos, & Samuel habuerint filios, non propterea de Clericali Ordine dicuntur propriè nati, ſed de Fratribus vt Laicis: nam dum officiũ Sacerdotale, & Clericale exercebant, ab vxoris tactu abſtinebant, & commercio; ideo.n. Aaron, & Maria ſoror murmurauerunt aduerſus Moſen propter vxorem eius Ethyopiſſam: & quòd ſe ſeparauerat ab illa quò ad thorum, & quòd frequenter loquebatur cũ Domino, & ideo volebat ſemper eſſe paratus, cum vocabatur ab eo, ad quod requiritur munditia carnis, etiam ab actu matrimoniali: vnde refert Lyranus Sanctos dicere, quòd ſpiritus Prophætiæ non tangebat corda Prophætarum, cum erant depreſſa ex actu matrimoniali, & Sacerdotes veteris legis diebus, quibus miniſtrabant, ab vxoribus ſe continebant, quibus in illo actu, miniſterioq; Sacerdotali Deus ſæpè loquebatur per Angelum, vt Zachariæ Patri Io. Baptiſtæ, & ſæpius alibi, & alijs: Ergo differt in eadem perſona ſtatus gignendi filios, vt Laici, & miniſtrandi Deo, vt Clerici. Deſcribitur hic Ordo à Dionyſ. vbi ſuprà, pro Populo, ſiue pro Plebe Sacra, & Hieron. d. cap. duo ſunt: Clericali opponit, vt diximus, Laicalem, & vtriuſque exhibita Ethymologia docet Monachos Deo deuotos cēſeri, & Gloſſatorem vanum haberi, qui parum ea animaduerſa non intellexit, neque Conuerſos fuiſſe ea tempeſtate, quos interprætatur, neque Monachos pro Clericis, neque pro Laicis ibi poſſe deſignari. Clerici igitur ita dicti ſunt, quia de ſorte Domini Laici, quia de Populi Vniuerſitate nuncupati ſunt. Hæc habes in d. cap. duo ſunt; & in d. cap. Cleros; & d cap. Clericus. Erant.n. Clerici principio, quòd paulò poſt fuerunt Canonici abſolutè, & quòd nunc Canonici Regulares, vide Hieron. in d. cap. duo ſunt; & c. Clericus. Clericus, inquit, qui Chriſti ſeruit Eccleſijs, interprætetur prius vocabulum ſuum, & nominis diffinitione prolata nitatur eſſe, quod dicitur: lege omnia, & vide, vtrum iſthæc diffinitio quadret

Lyran.

Dionyſ.

Hieron.

Gloſ.

Hierov.

dret

dret sæcularibus Clericis. Quòd autem Canonici Regulares sint
D.Tho. Clerici, abundè declarat D.Tho. contrà Impugnantes Religionē: vbi dicit, quòd quamuis Augustinus reuocauerit hoc interdictum, vt nullus Clericus esset, nisi suo proprio viueret, de quo habetur c.certè, 12.q.5.non reuocauit tamen, quin illi Clerici essent, qui se
Aug. cum sine proprio degerent, & 2.2.q.189.art.8. concludit Canonicis Regularibus competere per se esse Clericos. Nam de primo, Impugnatores Religionis negabant Religiosos docere debere, quod D.Hieron.ad Riparium, & Desiderium contra Vigilantium, & ha-
Hieron. betur 16.q.1. Monachus non Doctoris habet, sed plangentis officium, & 7.q.1.c.Hoc nequaquam, dicitur: Monachorum vita subiectionis habet verbum, & disciplinatus, non docendi, vel præsidendi, & pascendi alios, & ita eum, secundum illorum opinionem, Canonici Regulares, & alij Religiosi Monachorum iure censeantur, vt dicitur extrà de postul.c.ex parte; & de statu Mona.c.Quod Dei timorem, asserebant nulli Religioso docere licere: ad quod mirè re-
D. Tho. spondet D. Thomas, & libet hic eius verba sigillatim inserere pro Nostro Instituto ad differentiam Monachi, & Clerici ostēdendam.
Hieron. Hieron.vbi supra, ostendit, quòd Monacho ex hoc, quòd est Monachus, competit pœnitentiam agere, nō docere, sicut illi sibi vsurpabant, quod ex hoc, quòd Monachi erant, docere volebant: vel intendit ostendere, quòd Monachus ex hoc, quòd est Monachus, non obligatur ad docendum: Sic.n.Hieron.inducit hoc in Episto-
Hieron. la contrà Vigilantium, non autem sequitur, si Monachus non habet officium docendi, quòd accidere non possit, vt habeat: Sicut non sequitur: Si Subdiaconus non habet officium legendi Euangelium, quòd ad hoc officium assumi non possit, & hoc est, quod Gratianus dicit 16.q.1.Superiori. Voluit ergo Hieron. distinguere inter personam Monachi, & personam Clerici, ostendens quid cuiq;
Grat. ex proprio officio conueniat: aliud.n.conuenit cuique ex eo, quòd Monachus est, aliud ex eo, quòd Clericus est: ex eo, qđ Monachus est, sua, & aliena peccata deflendi habet officium: ex eo, quòd Clericus est, docendi, & pascendi Populum: ex quo etiam patet intel-
Grat. lectus alterius Capituli supradicti, in quo Gratianus in illa quæst. loquitur de Doctrina prædicationis, quæ ad Prælatos pertinet, nō autem de Doctrina Scholastica, cui Prælati haud multum intendunt: Sed dato, quòd Monacho docere non liceat, non sequitur,

quòd

quòd Canonicis Regularibus non liceat docere,cum Canonici Regulares inter Clericos computentur,de quibus August. in Sermone de communi Vita Clericorum, & habetur 12.q.1.c.nolo. Qui habuerit proprium,& habere voluerit, & de proprio viuere, parũ est,vt dicam:non mecum manebit,sed nec Clericus erit: ex quo patet,quòd illi,qui sub B.Aug. sine proprio viuebant, inter Clericos computabantur:Hæc D.Tho.antè verba superius citata, post quæ subiungit:quòd autem obijcitur,quòd Canonici Regulares,& Monachi ad paria censeantur,intelligendum est in illis,quæ sunt communia omni Religioni,sicut viuere sine proprio, abstinere à negotiationibus, & ab officio aduocandi in causis, & huiusmodi, alias posset similiter cõcludi, quòd Canonici Regulares tenerentur abstinere à lineis indumentis (de quo inferius, tanquam de proprio Canonicorum Habitu,differemus Deo adiuuante) quia Monachi ad hoc tenentur.Et inferius exponens D.Dionysium 5.cap.Eccles. Hier. distinguentem vtramq; Hierarchiam in tria.s.in Sacras actiones,in communicantes eas,& in recipientes solùm;actiones autem Sacras diuidentem in tria.i.in purgantes, quod est Diaconorum, in illuminantes,quod est Sacerdotum, & in perficientes, quod est Episcoporum: recipientes etiam secantem in immundos, qui purgantur per Diaconos, in Sacrum Populum,qui illuminatur per Sacerdotes,& in Monachos,qui sunt altioris gradus, qui perficiũtur per Episcopos; asserens, quòd D. Dionysius distinguit Monachos contrà Diaconos,Presbyteros, & Episcopos, & quòd loquitur de Monachis, qui Clerici non erant tempore Ecclesiæ Primitiuæ, vt patet 16.q.1.superiori. Monachos vsque ad tempus Eusebij,Zosimi,& Siricij Clericos non fuisse Ecclesiastica testatur Historia. De secundo autem,in disputatione;an liceat de vna Religione transire ad aliam, erat ratio contraria: Professio Monachorum est arctior, quàm professio Regularium Canonicorum, & habetur extrà de Statu Monach.& Can.Reg.c.quod Dei timorem:Sed non licet trãsire de Statu Canonicorum Regul.ad Statum Monachorum:Dicitur.n.in Decretis,19.q.3.c.mandamus ,& vniuersaliter interdicimus,ne quis Canonicus Regularis professus,nisi (quod absit) publicè lapsus fuerit,Monachus efficiatur. Responsio. Vtraque Religio Monachorum,& Canonicorum Regulariũ ordinatur ad opera vitæ Contemplatiuæ, inter quæ præcipua sunt ea, quæ aguntur

Aug. *Aug.* *D.Tho.* *D.Dion.* *D.Dion.* *Euseb.* *Zosim.* *Siric.*

in Diuinis Mysterijs, ad quę ordinatur directè Ordo Canonicorum Regularium, quibus per se competit (vt suprà citatum est) quòd sint Clerici Religiosi, sed ad Religionem Monachorum non per se competit, quòd sint Clerici, vt habetur in Decretali, 16. quæstione 1. cap. nemo potest, & capitulo, alia causa; & ideo, quamuis Ordo Monachorum sit arctioris obseruantiæ, si essent laici, liceret transire ab Ordine Monachorum ad Ordinem

Hieron. Canonicorum Regularium secundum illud Hieron. ad Rusticum Monachum,& habetur 16 q.1.sic viue in Monasterio, vt Clericus esse merearis,non autem è conuerso, vt habetur in Decreto inducto:sed si Monachi sint Clerici sacris Mysterijs obsequentes,vt modò excellentissimæ Monachorum Religiones vacant, habent id, quod est Canonicorum Regularium cum maiori arctitudine, & iō transire licitum erit de Ordine Canonicorum Regularium ad Ordinem Monachorum seruatis seruandis;vt 19.q.3.cap.statuimus. de qua re etiam inferius aliqua tangemus in libro de Præcellentia.En quàm latus Campus clarissimè cernendi differentiam Monachorum,& Canonicorum Regulariũ,ex qua Prælatio iure his ad illos tribuenda censetur, & multa alia, quæ excellentiam vlterius præseferunt. His dictis vltrà progrediendum est ad Clericorum varium statum, & nomen ab Antiquitate designatum, & per sequentia tempora indagandum. Clericorum igitur nomen diuersis temporibus, vti Christianorum in suis initijs,& Leuitarum in sacris Antiquis varium est:nam illi Discipuli,& Fideles,& Fratres prius,quàm Christia

Act. 9. ni,dicti fuere;& Gloss.c.Sacrosancta, dist.22. Saulus adhuc spirans

Gloss. minarum in Discipulos Domini. Lyranus in credentes in Christũ,

Lyr. qui Discipuli vocabātur tunc,& probatur per sequentia: vt si quos inuenisset huius viæ viros,ac mulieres ex omnib.credentibus; ergo non tm̃ de Discipulis; ibidem: cum accipientes Discipuli eius,nocte per murum dimiserunt,&c.quos Discipulos suos Fratres appel

Act.10 lat:& à Fatribus per murum demissus sum.De nomine,& Appellatione fidelium patet Act. 10. & obstupuerunt ex circuncisione fi-

Isid. deles.De his.i.de Leuitis.Isidorus c.Cleros.21.dist. de Leui exorti sunt Leuitæ, à quibus in Tēplo Dei mystici Sacri mysteria explebantur,qui passim cùm in libris Mosaicis,tùm in cæteris veteris Instrumenti,Nazarę́i nuncupantur,& Ministri Templi,& Ministri sacrificiorum.Hinc enim Leuiticus liber dicitur,vbi de sacrificiorum

obla-

oblatione,nam verbum Hebræum,Vaieora, offertorius, vel sacrificatiuus interpretatur, quæ sacrificia offerre ad Sacerdotes Leuitici generis pertinebat. Hinc Deut.17.Veniesq́. ad Sacerdotium Leuitici generis;& 24.facies quę docuerint Sacerdotes Leuitici generis,& 27.dixeruntq. Moses, & Sacerdotes Leuitici generis: quòd ministri templi,& sacrificiorum vocati sint,patet.Num.4.Tolle sūmam filiorum Caath de medio Leuitarum, vt stent, & ministrent in Tabernaculo fœderis,& Num.3.Applica Tribum Leui,& fac stare in conspectu Aaron Sacerdotis, vt ministrent ei, seruientes in ministerio eius:quòd ad nomen Nazaræi pertinet, non semper Nazaræi erant Leuitæ:nam lex Nazaræorum ad Cultum Dei per tempus dedicantium se,per omnes vicos,& quascunque tribus extendebat̃,vt patet Num.6.ēt quò ad mulieres,& applicabantur diuino Cultui per deuotionem,& orationem. Lyranus ibidem: non autem ad exercenda Sacerdotalia, quod solis Leuitis permittebatur. Nam Sanson, qui Nazaræus describitur ex vtero matris suæ, erat de stirpe Dan, non autem Leui, & fuit consecratus Deo, vt cæteri Nazaræi per totum cursum vitæ suæ.Samuel verò,qui conseruatus fuit à Matre, vt ministraret templo iuxtà ritum Nazaræorum,sicut de Sansone per verba, & nouacula: non ascendet super caput eius: nihilominus vltrà conditionem Nazaræorum ministrabat templo,& Heli tanquam Leuita,qui accinctus Ephod lineo, q̃ erat tm̃ Leuitarum,& ideo Helcana Pater eius erat de tribu Leui, vt habetur 1.Paral 6.qui memoratur inter filios Chore:nec obstat, quòd dicatur Ephrathæus,non quòd fuerit de tribu Ephraim,sed quòd morabatur in monte Ephraim,ita Lyranus ibidem:quamobrem nomen Nazaræi non conuenit Leuitis simpliciter,sed,vt dictū est,vniuersaliter,imò quacunque seruitute ad cultum Dei pertinēte.Nazarę̨i enim nō sunt repręsentātes,& figurantes,& incęptores Can.Reg vt putat Tycinensis in libello reformato par.1. pag.1. ex Ioanne de Deo Hyspano in lib.de dispensatione. & par. 5. fol.27. vbi dicit,quòd repræsentant strictè Nazaræos voto Deo dicatos,& Leuiticos Sacerdotes,& alij.Hi enim antiquiorem originē, quàm par est,expiscantes,pro vnionibus lapides colligunt: Leuitæ, & Sacerdotes vestiti lineis,quod ad seruitium, & famulatum sacrificiorum spectat,Can.Regul.figurant,& parturiunt; Nazaræi autē neutra,vel nulla ratione:tùm propter votum,quod non erat perpetuū,

Deut.17 & 24 et 27. *Num.4* *Num.3* *Num.6* *Lyran.* *Iud.3.* *1.Reg.1.* *1.Par.1* *Lyr.* *Tycin.*

tùm propter ministerium, quod non erat offerre sacrificium, tùm propter Habitum, quia nunquam in lineis comparebant. Primum Nazaræi.i.segregati,& deuoti, & consecrati, ideo poterant esse vir, & mulier, quia non importabat ordinē, vel ministrationem specialem, aut Prælationem, quamuis strictiorem modum viuendi, vt in Religiosis omnibus est nunc separatis à sæculo: Nam hæc ad virum solum pertinent: Nulli fœminæ caracter Ordinis imprimitur, nec eis administratio permittitur,& in veteri testamento non erat propriè ordo; ipsæ tamen administrationes Sacerdotales, & Leuiticæ sub viris committebantur: status Prælationis nulli fœminæ in vtroque testamento conceditur. Nam Claues ligandi, atque soluendi non fuissent datæ B.Petro, sed B.Virgini, quæ erat excellentior, & sanctior omnibus Apostolis, si fœminis id licuisset. extra de pęn.& remiss.c.noua quædam. Vbi Papa dicit se mirari de quadam Abbatissa, quæ Monachas sibi confitentes absoluebat, cum fœminis non data sit potestas absoluendi, sed nec B.Virgini, sed Petro. Nazaræorum votum non dicebat aliquam potestatem, sed tantùm abstinentiam ab aliquibus. Secundò, cum dicebatur Nazaræus se sanctificare,& applicare se ad cultum Dei. Hæc Applicatio non erat vt Sacerdotū,& Leuitarū. Nā illi applicabant ad offerendū sacrificium, incēsum adolēdū,& similia, q̄ solis Sacerdotib. cōueniebāt; & si quis
Num.3 accessisset ad hæc facienda, occidebatur. Nu.3.& 18. isti ad speciales
& 18. ministrationes, vt nu.1.3.& 4. Applicatio aūt Nazaræi non erat ad
Num.1. speciale ministrationē Sacerdotū,& Leuitarū, sed ad abstinentiam
3.& 4. aliquorū propter Deū, quib. licebat vti reliquis, de quib. Num. 6.
Num.6 & infrà:& nihil de his pertinebat ad ritum Sacerdotalē, vel Leuiticum: sed ipsi Sacerdotes,& Leuitæ poterant hoc vouere; vn̄ Sacerdotes,& Leuitæ poterant esse Nazaræi. Nazaræi autem non erant Leuitæ. Tertiò, cum aliquis vouebat se Deo, aut erat ad Actum particularem, vel simpliciter. Si primo, aut erat actus ille conueniens omnibus Sacerdotibus,& non Sacerdotibus,& sic quilibet tenebatur illum exequi, vt votum Leuitici; & sic erat votum Nazaræorū ad actum licitum ciuiliter: vel ille actus solùm conueniebat Sacerdotibus.& Leuitis,& sic nō poterat vouere nisi Sacerdos,& si quis alius vouisset, non tenebatur, quia erat illicitum, vt nunc Laicus vouens se hodie ad dicendum missam. Si verò actus ille erat simpliciter, videlicet, Ego voueo me Deo, nihil addens: Sacerdos quidem

strictius

ſtrictius manebat in ſuo Miniſterio,ideſt,cunctis diebus non ſtatu tis:ſi Laicus, dabat certam pecuniam, quia non poterat tranſire in aliquod Miniſterium Dei.At votum Nazaræorum non erat mutan dum in pecuniam,quia non erat ſimpliciter, ſed ad talem Actum .ſ.abſtinentiam aliquorum. Quartò poterat eſſe ſtrictior ſtatus Nazaræorum,quàm Sacerdotum primorum, & minorum, quia toto tempore cauebant à vino, quo durabat votum. Sacerdotibus autẽ interdicebatur in tempore Miniſterij: Vinum non bibetis,quando intratis Tabernaculum Domini.Vinum nõ bibet omnis Sacerdos, quando ingreſſurus eſt Atrium interius,& etiam in tangendo mor tuos. Quintò,quamuis præciperetur etiam Aaron, & filijs eius nõ tangere mortuum,ſicut Nazaræis; Diuerſæ tamen ſunt cauſæ,quia Deus nedum volebat in Miniſtris ſuis munditiam;ſed etiam in alijs applicitis ad Deum. Vnde nullus nedum Miniſtrorum, ſed etiam aliorum de Iſraelitis poterat accedere ad Sanctuarium,aut aliquas res Sacras,quando erat immundus. Leu.15.Num.19. Sextò,cũ dr̃ quia conſeruatio Dei ſui ſuper caput ipſius eſt,non per hoc dicendũ,quòd vngeretur caput Nazaræi,vt Sacerdotis Magni, vel aſpergeretur oleo mixto ſanguine,vt in Sacerdotib.minoribus.Exo.29. Leu.8. Sed dicebatur cõſecratio ſuper caput eius, quia illud caput erat applicitum ad cœremonias cultus Diuini,.ſ.quòd non radebatur,nec tondebatur, ſed apparebat creſcens capillatura. Septimò, figurabant Nazaræi ſtatum perfectorũ,.i.oĩum Religioſorum,Monachorũ,vel aliorũ Sęculariũ ſtrictius ꝓmittẽtiũ obſeruare aliquã ob ſibi factã legẽ.i.conſilia:nõ aũt Can.Reg.& Clericos:q̃a ẽt in lege veteri Deus volebat,vt quiſq.poſſet ꝑfectionẽ acquirere,vt licebat.Clerici aũt primum dicti ſunt:Vide Gratianũ in principio cau ſæ 19.vbi præmittit caſum duorum Clericorum,quorum alter dimiſſa Eccleſia propria, alter dimiſſa Regulari Canonica in Cœnobium ſe contulit:Vtrumque.n.pariter Clericum ſimpliciter appellat,quamuis alter eſſet Canonicus Regularis, vt patet: cum eos itẽ diſtinguit per profeſſum,& non profeſſum: & de vtroque agit per totum titulum ſub hoc nomine Clerici:vbi quoque videtur Cęnobium diſtinguere à Canonica Regulari, quod nõ ſatis videtur probatum:nam ſi Canonica dicitur Monaſterium, imo,antequam hoc nomen Canonica manaret,ea Monaſterium appellabatur, vt colligitur ex Calced.Conc.c.quidam,18.q.2. & ex Auguſtini Sermonibus

[Margin notes: *Leu.10* — *Eze.44* — *Leu.15.* *Nu.19.* — *Exo.29.* *Leu.8.* — *Grat.* — *Cõ. Calc.* *Aug.*]

bus Canonicis de Cõmuni Vita Clericorum, & Possidonio in Vita Augustini; qui Clericorum Monasterium toties repetũt (vt alia loca innumera in Decretis, & Decretalibus omittam) quantò magis Cœnobium huic Canonicæ conueniet ex diffinitione Cassiani asserentis illud significare eius professionem, qualitatem, & disciplinam, cuius cohabitantium degit Vnita Cõio? hoc habetur, vbi agit de tribus generibus Monachorum c.10. Huc adde, quòd Doctores Monachale hoc Verbum extendunt ad omnes Regulares, vt in Gloss. c. sicut nobis, de Reg. & multò clarius in c. post translationem, de Renunc. vbi pariter horum Canonicorum appellatur vita Monachalis, & Monastica, & ocium Monachale, pro quo allegatur Conc. Constantinop. vnum ex quattuor principalioribus. Adde insuper titulum ne Clerici, vel Monachi, vbi decernitur de omnibus Clericis, & Regularibus, & Sæcularibus nominatis in prima Decretali pro Ministris Altaris, quib. mox subijcit Monachos, qui non ministrabant Altari, alioquin excluderentur alterutri, vel Clerici Regulares, vel Sæculares, quos complectitur pariter, cum dicit: Nemo militans Deo implicat se &c. Quod verbum vbiq. vsurpatur in antiquioribus Decretis, Clementis, Vrbani, & aliorum 12. q.1. pro Clericis ducentibus vitam communem, & sic pro Regularibus, nec dicendum est Concilium hoc magis intendisse reformationi Clericorum Sæcularium, & Monachorum, quàm Canonicorum Regularium, cuius est illud c. in omnib. de Consecr. d.5. quod pro ipsis tantum Regularibus manauit. Aliquando autem dicti sũt Canonici, quod nomen reperio primum prodijsse in Decretis à D. Greg c. dudum, 18. q.2. Habeturq; in Rub. Tex. & Glos. d. c. in omnibus, de Cõsec. & alijs pluribus in locis: Canonicus autem ad Clericum, est tanquam species ad genus: vnde Abbas in c. Bonæ 1. de postul. præl. omnis Canonicus, inquit, est Clericus necessariò, sicut necessariò omnis homo est animal, & dicit, quòd Canonicus est fraternus Clericus, hoc est in Canonijs sub fraternitate aggregatus, ex quo ritè Canonicos Regulares Fr̃es ab Antiquis prænominatos legimus: Quid autem dicatur Canonia, infrà videbimus. Aliquando Clerici Religiosi: Lege c. Præter, dist. 32. vbi agitur de vita Communi inter eos, ad quod alludit D. Tho. vbi suprà, 2.2.q. 189. art. 8. Canonicis, ait, Regularibus competit per se esse Clericos, Religiososq; Monachis autem per accidens; & contrà Impugnantes,

Possid. *Cassian.* *Glos.* *Concil. Constãt.* *Clem.* *Vrb.* *D. Greg.* *Rub.* *Text.* *Glos.* *Abb.* *D. Tho.*

gnantes,

gnantes Religionẽ dicit,dato quòd Monacho docere non liceat, non sequitur, quòd Canonico Regulari non liceat docere, cũ Canonici Regulares inter Clericos computentur, vt suprà citatũ est: Religiosi autem opponuntur Clericis sæcularibus in c.licet.de off. iur.or vbi Abbas asserit Clericos,inquantùm Communes, esse propriè Clericos; inquantum habent propria,sæculares: Ergo necesse est Canonicos Regulares esse Clericos,& quia sunt Religiosi, non esse sæculares,& inquantùm communes,esse propriè Clericos, ex quo sæculares non sunt Religiosi in hoc sensu, neque communes. Religiosos quoque exponit Gloss. idest Regulares Canonicos, vt mox.c.præsens.20.q 3.& illud notabile est Ioan.And.super eodem loco,quo dicit Clericos sæculares esse genus mixtum pro sentẽtia Hostiens.cum,inquantùm participant Religiosis, Clerici sunt: inquantùm verò laicis,sæculares:& allegat De Sum. Trin. c. 1. super Verbo,Communem:nam,Communem, omnes in creatura huma na exponunt mediam,quia hæc condita est media inter Angelicã, & Mũdanam,hoc est,Brutam:vel quia vtriq.est conformis,cum inpluribus se conformet cum Angelis,ratione videlicet,& discretione.In multis autem cum inferioribus Creaturis,cum quibus sentimus.Qua comparatione constat, quantùm potiores sunt Canonici Regulares Clericis sæcularibus,cũ illi emulentur naturam Angelicam in statu perfectionis, quo hi excluduntur, & quicquid boni habẽt,est ex hac participatione cum illis,qui,vt Religiosi,cum Episcopis militant in eo statu.Quandoque Canonici Religiosi,d c.pręsens,20 q.3.vbi non placet secunda expositio Glofs.in Verb. Religiosos, cum textus ipse per se clarus sit de Canonicis Regularib. tantum,vbi dicit in Canonica degere vita:nec putamusCanonicos Religiosos à Sanctorum Monachorum consortio esse seiũctos:Habes in cap.d. 81.dist.& cap.sicut nobis, de Reg. veram interpretationem huius sententiæ,vbi tractatur de Canonicis Regul.Prætermitto quantum hæc sententia Canonizetur apud Doctores, cum uolunt inter Canonicos Regulares, & Monachos paria censeri, quibus & astipulatur Innoc. III.c.quod Dei timorem,& in Glo.de statu Monach.sub eisdem verbis dicti Decreti.Quòd si etiam tẽpora consideraueris, agnosces inter Concilium Maguntinum, cuius est illud cap. d. & Nicolaum primum, à quo hoc Decretum manauit,non multum temporis fluxisse intra videlicet Annum salutis octo-

Abb. *Gloff.* *Io. An.* *Host.* *Innoc.* *Gloss.* *Concil.* *Mag.* *Nic.I.*

octogentesimum,& nongentesimum. Et Clerici professi: nam D. Aug.inquit:Clericus duas res professus est,sanctitatem,& Clericatum,professus est sanctitatem,professus est communem viuendi societatem,professus est quàm bonum, & quàm iucundum habitare fratres in vnum:quæ habentur in dicto sermone de Communi vita Clericorum:de quorum professione scribitur. Dist. 28. c.de his. & 19.q.3.c.Nullus;& c.statuimus: Mentio est de Canonica professione.c.Mandamus:dicitur Regulariter professus.Habes & c.quam causam,de elect.vbi tractatur de Clericis professis, & non professis:& professi appellantur Canonici, quid verò distet inter tacitè professos,& expresè,constat.c.Nullus Religiosus,& c.ex eo quod. & c.indemnitatibus,de elect.in 6.de cuius forma professionis pro Canonicis Regularibus legitur in Regula B.Petri Damiani confirmata per Paschalem II. De Clericis verò non professis manarunt, inquit Abbas,Iura nouissima,c.Episcopus,de præbend. Stant ergo iura antiqua pro professis,& sic his posteriores non professi:& Clerici Canonicam Vitam professi prout dicuntur, c. obseruandum, 15.q.2.§.Hoc autem:& Clerici communiter viuentes:Sermones.n. Canonici D.Aug.intitulantur ēt à Gratiano de Cōmuni vita Clericorum super c.Nolo. 12. q.1. & de hoc agitur per totam qōnem d.c.Decimas,16.q.1.sancitur de Clericis viuentibus iux. Gloss. & Clerici Catholici:ita denominatos legi in dicta Regula Damiana, & authoritate Augustini allegata ibi de Verbis Domini. c. 19. frequentiusq; & hoc postremò Clerici,seu Canonici Regulares,& sæculares denominati fuere.Clerici Regulares habentur, c.pleriq.extra de pact.Regulariter viuentes,c.1.de fil.presb. Canonici Regulares scribuntur principio.q.3.causæ.19. & tribus primis Capit. tàm in Rub.quàm in tex.& c.vt lex.27.q.1.& alijs pluribus locis in ipsis Decretis,& eorum Glos.ac passim in Decretalibus. In Clericis Regulares,& sæculares sunt correlatiua. Regulares dicuntur respectu sæcularium,& è conuerso, appellati autem sæculares, quia naturæ sæculari cōicant ob proprietatem,c.licet.de off.iu.ord. Io.Andr.& Hostiensis in principio summæ. Vide & c.Pleriq.de Pact. Dictum etiam Cap.licet: Clerici propterea Regulares præponuntur sæcularibus tàm in textu,quàm in Gloss.Ita tamen, vt quocunque nomine vocati,oēs semper Clerici per se sub sua principali, videlicet,appellatione,vt inquit D.Tho. hoc est, essentialiter procreati intelligantur

D. Aug. *Pet. Da.* *Pasch. 2* *Abb.* *Grat.* *Glos.* *Io. An.* *Host.*

gantur

gantur:Habetur.n.hoc,vbi ſuprà,2.2.q.189.ar.8.Canonicis Regularibus competere per ſe eſſe Clericos, Monachis autem per accidens, quod etiam allegatur ab Archidiacono in c.mandamus, 19. q.3.quod autem per ſe dicitur,naturale eſt,& eſſentiale;& propterea,vt dicit Phyloſophus:Magis tale quàm quod per accidens,ff.de tut.l.qui habet,§.1. facit ad hoc argumentum Abbatis ſuprà deductum, quòd neceſſariò omnis Canonicus eſt Clericus, quòd non infertur de Monacho:nō.n.dicitur Monachus, ergo Clericus Arg. c.generaliter,16.q.1.& c.obſeruandum,15.q.2.vbi interdicitur,ne Clerici aduocent; Gràtianus intelligit ſolùm de Canonicis Regularibus, quòd verò per accidens Monachis, & non per ſe competat Clericatus.D.quoque Tho.probat per c.diem,q.16.& Io.Andreas in l.ſanè,de Reg.Sunt ergo Monachi ad Canonicos Regulares pro Clericatu inſtar filiorum adoptiuorum ad legitimos, & naturales, & inquilinorum ad Ciues, ſeu eorum, qui quotidie ex Paganis ad Ciuilitatem ex Decreto Principis admittuntur. Et ſicuti Ordo Ieſuatorum vſque dum ex Priuilegio Pontificis Noſtra tempeſtate fuit ad Clericatum euectus: Eradius teſtatum reliquit in Vitis Patrum lib.3. In Eremo Scitiæ Monachos conſuluiſſe Iſaac item Monachum,vt ad Presbyteratum proponerēt:quem in Aegyptum fugientem, & inter herbas latitantem, & frondium ramos Aſini exonerati ad illas frondes currentis indicio inuentum eum vi ducere renitentem decreuiſſent,liberè, & voluntariè euntem ſumma lætitia voluntati Dei,cedentemq́. reuocarunt. Idem lib.2.in Mōte Nitriæ innumerabiles Monachos vidiſſe ſe ſcribit ſuis temporibus, ſingulos in ſuis Cellis parùm inter ſe diſtantibus alta voce laudes, & officia celebraſſe, vt vnus Conuentus putaretur, & Chorus, & ad Eccleſiam ſtatutis diebus confugiſſe, in qua erat flagellum, flagrum dictum,quo vel latrones, vel Monachi peccantes verberabāt: & ſeptem Sacerdotes pro Sacramentis illis adminiſtrandis, ex quibus habetur, & de Monachis ad Sacerdotium promotione, & de inter Monachos,& Sacerdotes diſtinctione, & horum illis ſuperioritate: Motuem item Monachum Gebulenſis Epiſcopus inuitum Presbyterum ordinauit,& cum emollire vellet eius animum, audiuit ab eo:Ego Diſcipulum hunc ita meum diligo, vt non relinquere poſſim, & ſolus neque dicere præces: quare cum eū Diſcipulum proponeret Epiſcopus ordinare,& diceret,ſi dignus eſſet: Reſpon

Arcbid. *Ariſt.* *Abb.* *Grat.* *D.Tho.* *Io. An.* *Erad.*

dit Moises: Si dignus sit Sacerdotio, nescio, meliorem autem me esse scio: nihilominus, quamuis sic vterque institutus sit Presbyter, nunquam ille celebrauit, cum obiurgantibus responderet vi se talem factum, & sine culpa debere tales esse, quod in se non cõspexerat esse. Vnde primùm Ordo Clericalis, & dehinc Canonicus nomen sumpsit, perinde verò, vt hic ad illum referatur, tanquam suæ species ad genus: Ordo.n. Clericalis appellatur etiam Militia Clericalis in Clemen. de celebr. Miss. c. 1. sicut.n. in Militia Mundi Imperatores Ducibus, hi Tribunis, hi Centurionibus, & hi Decurionibus præsunt, & singuli in suo Ordine iubentur stare pro victoria obtinenda; ita omnes, qui in Militia Spirituali ad victoriam Sathanæ pro gloria Dei Summi Imperatoris, & Ducis exercentur, alij alijs Superioris Ordinis obediunt, & eorum nutu, Regulis, & exemplis ad militandum prouocantur viriliter. Sicuti autem dicitur Ordo Leuiticus in veteri Instrumento, ita Ordo Clericalis, & Ordo
Hieron. Canonicus in Nouo: Hier. ad Paulinum: Vestes Aaron, & totus Ordo Leuiticus spirant cœlestia Sacramenta: totus Ordo inquit, videlicet Sacerdotum, & Ministrorum, qui pariter in Ephod lineo oẽs Altari seruiebant, reliquis licet vestibus differrent: quod & imitatur Ordo Clericalis, cuius Sacerdotes in Sacris alijs vtuntur, & alij Ministri, cum ibi tamen omnes lineam vestem pariter induant: Ordo quandoq. accipitur hic pro quodam Cuneo Religiosorum, seu Agminum Deo militantium sub diuersis titulis, & Rectoribus iux
2. Ti. 2. ta illud Apostoli: Nemo militans Deo negotijs sæcularibus sese implicat; & 11. q. 1. c. Christianis de Cleric. ægrot. c. 1. Ne Clerici, vel
Veg. Monachi, cap. 1. Nam sicuti in militia sæculari de qua Vegetius, & alij scribunt: Milites sub suis Tribunis seruant Ordines suos, ita in Ecclesiastica sub suis Rectoribus, quorum perturbatione res vtrobique sæpenumerò in periculum ducitur, vnde, vti suprà Hieron.
Hier. oẽs Ordo Ecclesiasticus suis Rectoribus nititur, congruit illud Vrbani c. præmissum: ad hoc, dist. 89. sub hunc intellectum venit etiã
Vrb. Ordo Episcoporum, quando dicitur quadripartitus, vt c. Cleros, dist. 21. & Ordo Sacerdotalis in eo, c. In nouo, & hic Clericalis, de quo agimus, & de quo Dion. c. 6. Eccles. Hier. & Aug. 16. q. 1. c. legi,
Dion. & perinde venit Ordo Monasticus Carthusianus, & qui post hos emerserunt Mendicantium, & non Mendicantium quorumcunq. qui vulgò etiam appellantur Religiones, vt passim in Clem. Et Cõgre-

gregationes, vt infrà: circumscribuntur quoq. tres Ordines in Hier. Eccles. Clericorum, Monachorum, & Plebis Sacræ, & in supra Mundana Nouem, quibus cum agminibus colligitur Militia Cœlestis, *Luc.2.* de qua Lucas 2. vide Greg. in Homil. super hoc allegantem, & Dio- *Greg.* nys. Et nouem illi Ordines connotantur sub nouem generibus lapi *Dion.* dum præciosorum, de pęnit. d. 2. c. vltimo, facit ad hoc illud Ioãnis 14. In domo Patris mei mansiones multæ sunt, repetitum de pęni. *Io. 14.* d. 4. In Domo; Ordo etiam notatur pro Sacramento quodam in Ecclesia, de quo iam diximus. Quòd autem Ordo Canonicus ad Clericalem referatur tanquam species ad Genus, patet ex Abbate *Abb.* vt suprà c. Bonæ, de postul. Præl. Ordo præterea Canonicus subdiuisus est in Regularem, & sæcularem: Regularis modò S. Aug. vulgò nuncupatur, vt etiam dicemus, cuius multiplicis nominis varietatem sub diuerso euentu paucorum culpa principiò cõtigisse colligimus, cum aliqui eorum à Regulis primis Apostolorum deficiẽtes declinabant, vitam communem degebantque proprietarij non cedentes bonis, verumtamen nihil de communibus, nisi indigẽtia pressi, participantes: Et quidem mutatio nominis videtur suspecta quasi in fraudem facta ob aliquam culpam, & sapit inconstantiam l. in causæ, ff. de minor. videturq. arguere diuersitatem rerum Arg. l. si ijdem Codicilli, C. de Codic. Sed hoc magis haberet locum in primis Clericis sæcularibus sua culpa sic denominatis ob suam incontinentiam, cum facti principiò proprietarij ceciderint ab illa sua essentia communi Clericali; In qua omnes in suis exordijs creati sunt. Nam & Angeli suo vitio facti sunt Cacodæmones, qui non permanserunt in sua præexistenti natura bonitatis, in qua Deus eos condidit. D. Aug. de Ciu. Dei, lib. 12. c. 9. de Angelis bonis, & malis *D. Aug.* disserit, omnes bonos creatos fuisse, & naturæ bona voluntate, malos autem factos mala eorum propria voluntate, quam non fecit bona natura, qua creati fuere, nisi cum à Bono spontè defecerũt, vt mali causa non sit bonum, sed defectus à Bono. Sunt ergo essentialiter creati omnes Angeli boni. Et sic dicimus essentialiter creatos omnes Clericos, Canonicos, siue Regulares, quod idem est. Hęc licet nomina in ipsis initijs non essent bonorum in Angelis, nunc Canonicorum, siue Regularium in Clericis: Sicut igitur Angeli effecti sunt mali cum à Bono suo essentiali vltrò defecerũt; ita Clerici spontè deficientes à sua Regularitatis essentia in Sæculares de-

clinauere. Iura tamen illa potius intelliguntur in nomine proprio, & quãdo mutatio fit eodem tempore,& loco. Verùm varietas hęc: fit in Agnomine,quod imponitur ab euentu,quod plerumque honorificum est,vt Aphrycanus, Asianus, Germanicus, Gothicus,& Augustus in plerisque Imperatoribus; & in Romanis Quirites, & fit diuerso tempore,& loco,& ratione; Nam diuerso tempore, & loco colligitur ex littera sequenti.Ratione autem,nõ quòd hi Clerici Canonici præstiterint causam illam huius varietatis, nisi fortasse perseuerantia in priori proposito perinde, vt boni Angeli sint nuncupati,non quia boni cœperint esse,sed quia perseuerantes in bono,in quo creati fuerunt:Sed culpa aliena id potius contigit;cũ deficientibus nonnullis eiusdem generis hoc consecutum dicitur, vt tùm Canonici,& Regulares appellati sint,quando illi ad sæcularitatis rem,& nomen deuenerunt,communionem bonorum abnegantes,proprietatem retinentes:quod & de Angelis bonis concluditur id nominis tunc sortitos fuisse, quando aliqui generis sui ab ea communi bonitate in malitiam, vitio vtique suo conuerti maluerint,dicti propterea Angeli mali:vt,qui vtrobiq; vel in Angelis, vel in Clericis constanter perseuerauerint, pro illorum constantia alij Boni,alij Canonici, & Regulares, nouo Agnomine Iure decorati,sicut illi è contra pro sua inconstantia mali,& Sæculares eodẽ Iure dehonestati videantur.Sic Homines Boni non illicò dicti sũt boni, etsi boni principiò conditi fuerint, sed quando mali eruperunt;Sic liberi,quando aliqui in seruos damnati sunt. Aug.lib.19. de Ciu.Dei,c.12.Nusquam scripturarum legimus seruum,antequã *August.* hoc vocabulo Noë Iustus vindicaret peccatum filij, quod nomen meruit culpa, non natura: neque filij legitimi, & naturales auditi fuerunt prius,quàm ex damnato coitu spurij subiere.Abbas in cap. *Abb.* Deus qui de vit & hon.Cler. In multis,inquit,Clericis sæcularibus status relaxatus est,& non sunt sub illa districtione,qua erant Apostolorum tempore; nam prohibebantur vti proprio,hodie secus, in multis Clericis sæcularibus, expone tu, In multis Clericis ob eã relaxationem nuncupatis sæcularibus: non.n.erant Apostolorum tempore nec re,nec nominè Clerici Sæculares, quod ipse testatur cum dicit:prohibebantur vti proprio. Erant ergo tùm omnes re ipsa Regulares, quamuis nomen ipsum nondum inoleuisset; & in c. Episcopus,de præb.asserit, quòd antequã haberent Clerici benefi-

cia

cia ſeparata,non poterant viuere de redditibus Eccleſię,ſi illis eſſet ſufficiens patrimonium,quia illa bona erant deputata pro indigẽtibus ſolùm 12.q.1.c.videntes,& paulò infrà ſubdidit,quod præmiſimus:Manarunt Iura nouiſſima pro Clericis proprietarijs,quia nẽpè, & hi nouiſſimi prodiere, & Iura antiqua ſtabant pro communibus,vt iam probatum eſt.Potiores ergo ſunt Clerici communes, quàm proprietarij, cum etiã dictis Iuribus antiquis caueretur ſub ſacrilegio,ne Clerici, quibus ſufficerent propria, vel affinium acciperent,quod pauperum eſſet 1.q.2.c.Clericos, & 16.q.1.c.vltimo. Res autem Eccleſiæ erant pauperum,& Clericorum communium dumtaxat d.c.videntes & c.expedit eiuſd.q. Hanc nominis varietatem paucorum culpa diximus cõtigiſſe; rari.n.erant principiò,qui Clericis non renunciarent bonis:quod notat Abbas,vbi ſuprà d.c. *Abb.* Epiſcopus,de præben. quod videlicet Clerici occultè poſſidebant propria,quos propterea Aug.Hyppocritas appellat.Erat.n.illis ad- *Aug.* modùm dedecoroſa proprietas, ſaltem quia prohibita: & propterea neque de omnibus,neque de maiori parte,ſed de paucis dumtaxat intelligendum eſt, Iuribus præſertim,vt fatetur Abbas,recla- *Abb.* mantibus:quod & colligitur ex præmiſſis Aug.Sermonibus Cano *Aug.* nicis,& dictis Vrbani Papæ,c.ſcimus,12.q.1. Quod primũ in Actis Apoſtolorum deſcribitur circà hanc culpam factum Ananiæ fuit, & vxoris:nam Ioſeph Leuites Cyprius vocatus Barnabas alius ab illo Ioſeph cõcurrente cum Matthia in electione Apoſtolatus, qui vocatur Barſabas filius Alphæi:igitur Galileus:Hic autem Cyprius habebat agrum non in Iudæa,quia Leuitæ non poſſidebant,poterant tamen poſſidere in alia terra:Parentes autem iſtius tempore Antiochi,vel alterius Tyranni, vt inquit Lyranus,fuerant ad Inſu- *Lyran.* lam Cypri tranſlati, vbi agros licitè poterant habere,& vendere:& attulit præcium ante pedes Apoſtolorum totum:quia ſic erat Regula tũc:Habebant.n.omnia communia:Beda,inquit,Græcè Chinos, vnde Chinouoræ.i.cõiter viuentes, & Chinouion,Habitaculũ eorum; qui.n ita viuunt, vt ſint eis omnia communia,in Domino Cęnobitæ vocabantur, nondum diſtincta ratione habitationis Monachorum,& Canonicorum in Cęnobia,& Canonicas:quæ vita tantò eſt fœlicior, quantò ſtatum futuri ſæculi imitatur, vbi oĩa communia, quia Deus oĩa eſt in omnibus,& quia ibi ſumma pax, & ſecuritas:Ciuitas, in qua Typus huius vitæ præceſſit Hieruſalẽ.i.

visio pacis dicta est; contrà verò Ananias cũ vxore sua sicut verbo viri consentiente, ꝙ tanti vendiderint, ita animo,& voluntate fraudauit de prætio agri, quod fraus fuit, quia vouerant totum sicut cęteri; promiserant enim omnes de illa societate viuere absque proprio; retinere autem sibi soli quod est cõmune,& occultare, est in cõitatem fraudare. Antè.n.votum manebat in sua potestate, nec aliquis coegit eum votum facere,& in cõitatẽ intrare. Ergo votum faciebant, qui de illa multitudine credentium erãt. Hinc aliqui dixerunt, quòd ideo Iuuenes efferentes sepelierunt, quia Ananias audiẽs verba Petri pęnituit se,& mors illa pro culpæ expiatione fuit: nam Petrus præuidit, ꝙ Religiosi morientes proprietarij, essent Ecclesiastica sepultura cariturі,& sic non permisisset Ananiam sepeliri, nisi pœnituisset, cum esset ordinator Ecclesiæ: sed quicquid sit ꝓ hac veritate, non dicitur, vbi fuerit, vel in sacro, vel in loco nõ sacro sepultus,& videtur magis, ꝙ in non sacro,& occulto; si enim portatus fuisset ad cœmeterium commune, probabile videretur, ꝙ vxor

Beda. sua sciuisset. Beda ait, ꝙ seueritas hæc mortis non causa quæstus facta fuit à Petro: sed præuidens futura,& zizania, quæ simplicitatẽ Ecclesiæ prauis moribus adulterarent: ex his.n. Sarabaitarum genus exortum dicitur, qui, reb. suis nequaquam derelictis, Apostolorum districtionem se custodire simularunt;& ideo nulla reos passus est pœnitentia curari; in hac vita intellige; sed ad timorem posterorum noxium germen radicitus amputauit. Et quidem de his, qui à cõi illa vita desciuerunt post illam inchoatam, loquitur D.

Aug. Aug. Hyppochritas appellans: qui cũ à Clericali,& Canonicali lege aberrassent,& sęculares effecti essent, non tñ Canonici sæculares propriè appellandi cẽsentur, vt hi, qui à principio nolentes sub cõi vita viuere, sed propria possidere,& Ecclesiasticas pensiones,& Canones habere, Canonici sæculares dicti postea sunt, vt infrà: sed nõ ideò mali, vt illi: inter enim hos sæculares bimembres distinctionẽ,& separationẽ vniuersalẽ ponimus à Canonicis Regularibus, culpã tantum Apostatis tribuentes: statum alijs ab alio seiunctum absque culpa in posterũ, imò cũ magno merito, & laude, vt dicemus, statuentes. Hi pauci,& aliqui deficiebant à Regulis primis Apostolo-

Clemens rum, de quibus Clemens c. dilectissimis. 12. q. 1. Consilium, inquit,

Possid. dantes, hortamur, ne ab Apostolicis Regulis recedatis. Possidonius Aug. Clericus,& postea Calam. Episcopus, scribit de Augustino fa-

ctus

ctus ergo presbyter Monasterium intra Ecclesiam mox instituit,& cum Dei seruis viuere cœpit secundùm Regulam sub Sanctis Apostolis constitutam;idem testatur Vincentius Historicus; & ipsemet Aug.hunc modum,& Regulam ex Actionibus Apostolicis formatam appellat in dict.serm.de com.vit.Cleri.quam desideramus,ait, implere etc. nam de his regulis inferius longè plura. Dapes enim in conuiuijs, quæ suo loco obiter propinantur,auidius sumuntur, & magis iuuant, inculcatæ autem,vt plurimum, fastidium generant.Non solùm autem degebant hi proprietarij,sed non renũciantes proprijs,cæci, & claudi appellantur ab Aug.cedentes verò, & tamen proprietarij,dicũtur Hyppochritæ, & mortui dict. ser. Can. & 12.q.1.c.nolo,vbi cæcos, & claudos Doctores interpretant imperfectos,Hyppochritas verò,& mortuos intelligimus iam damnatos:Hi,nisi indigentia pressi, de cõibus nihil participabant, q̃a res Ecclesiæ pauperum sunt,23.q.7.c.quod autem,& dispensantur inter agentes vitam cõem,& per eos oĩbus indigentibus,d.c. videntes,& 10.q.2.c.Episcopus,sed maximè Clericis,intellige extra eam vitam cõem,vt ibi.& Glos.c.Decima.16.q.1.c.vlt.vbi S.Hieronym. Quicquid habent Clerici, pauperum est, quod arguit multò magis,subueniendum Clericis in necessitate depressis,quibus etiam,vt diximus,impertiebantur ea,quæ pro viuentibus in Communi clericis tantum,& laicis seruabantur,d.c.videntes,12. q.1. & ex iurib. nouissimis,vt Abbas sup.c. Episcopus,de præb. per totum titulum, & alibi passim. Quamobrem subdiuisi sunt,vt æquiuocũ inter eos deuitaretur in posterum,& Apostolicam Regulam seruantes, Catholicos prius,& Canonicos,& Religiosos, communiterq; viuẽtes dixere:Nam vt de æquiuoco dicamus:Olim idem erat presbyter, q & Episcopus,vt inquit Hier.dist.95.c.olim,& c.legimus, distin.93. Isidorus d.c.Cleros ait.Vnde,& apud veteres ijdem Epi.& presbyteri fuerunt. Præpositus autem postea fuit vnus inter eos, vt qui prius conueniebant in nomine,& re,in vtroque dehinc discreti forent ex noua consuetudine Ecclesiæ,vt d.c olim, & Glos.& d.c.legimus;vbi,quamuis præseruatum videatur vtrisque aliud nomen cõe (ergò cõiter appellantur Sacerdotes)eiusdem tamen nominis, nõ eadem vis est,in qua alteri ab alteris quamlongissimè distant, eod. c.cleros.Id quod de Clericis omnibus pariter pro præsenti distinctione ita colligimus. Nam sub Apostolis olim concordabant,& in

Vincen. *Aug.* *Aug.* *Glos.* *Hieron.* *Abb.* *Hieron.* *Isid.* *Glos.*

in nomine,& in re pro eius nominis essentia in sui diffinitione, de
Hieron. qua Hier.scribit.c.Clericus.12.q.1.& Ambrosius ibi: c. Cui portio:
Ambr. quæ est illa generalis Clerici professio,quam Augustinus dictis ser-
Augus. monibus Canonicis contestatus est, Clericum duas res profiteri,
intus sanctitatem,foris Clericatum. A qua essentiæ diffinitione, &
professione cum desciuissent nonnulli (neque.n.ea diffinitio Cleri
cis sæcularibus competit)nomen quidem illud Clericorum,vel ip-
sis Epis cõe: d.c. Cleros,& c.legi.16.q.1.quod & in Apostolis ce-
lebre fuit,vt ostendimus supra. In omnib.tñ æquè cõseruatum est,
duobus his postremò agnominibus,Regularium,& sæcularium,ex
eadem Ecclesiæ noua consuetudine realiter dissidentibus. Nec te
mouear,ꝙ inter vtrosq; inferri vr̃ quoddam essentiale ex præmissa
D.Tho. sententia Diui Thomæ 2.2.q.189.art.4. quoniam duo essentialia
innuit in eis Augustinus,vt vides,Clericatum,quæ est ipsa admini-
stratio Sacramentorum, quæ necessariò inest vtrisque & sanctita-
tem,hoc est,viuere in communi sub tribus votis,à qua sæculares de
fecere.Hinc propterea dicti sæculares,vt suprà disseruimus,& è cõ-
tra hi Regulares suam hanc sanctitatem sectantes.Ex quo argui po
test,in Clericis Regularibus,præter eam sanctitatem trium essentia
lium cõium inter oẽs Religiosos Claustrales, esse hoc quartum es-
sentiale Clericatus,commune tantum etiam Clericis sæcularibus:
D. Tho. cæteris verò participatum per accidens,vt ibi connotat D. Thom.
Dicimus autem In posterum: Nam neque semper homines fuerũt
dicti Patres,& filij,sed postquam genuerunt, duobus his correlari-
uis discreti sunt; fuerunt tñ semper homines,& sic Clericos nõ sem
per Regulares,& sæculares nuncupatos legimus: sed,postquam ali-
qui eorum proprietatem arripuerunt, id nominis non sine cã pro
sententia Augustini de vita Christiana sortiti sunt, Clerici tamen
semper extiterunt.Commodius namq; est singulas res singulis no-
minibus distingui.Inst.quo mõ Test.Infor.§.Sed.Cum.n.re iam di
stinguerentur, meritò quidem & nomine distingui debuere sub
diuersa,videlicet,appellatione; quia distinctio nominum differen-
tiam rerum declarat.21.dist.d.c.Cleros.12.q.1.Clericus.16.q.1. si
cupis;& 18.q.1.c.Pudenda.cum alijs Iuribus ibi allegatis:subdiui-
si autem ab illa primaria cõione bonorum,à re ipsa Regulares,& sæ
culares appellati sunt,retento nihilominus nomine Clericorum in
Aug. sæcularib.ob illam administrationem Sacrorum, quã intulit Aug.

profiteri quemcunq. Clericum, cũ dixit omnibus, esse magis onus, q̃ honorem. Vbi aduerte, præter illam diffinitionem huius nominis Clerici factam suprà à Hier. & Ambrosio, hanc alteram ab Aug. describi, rata tamen ea diffinitione, sub noīe sanctitatis, quam vnà cũ eo nomine profitentur soli Regulares, quæ distinctio contingit in his, perinde vt contingeret in aliquibus Religiosis, si pro parte redditus haberent, quamuis oẽs dicerentur eiusmodi Religiosi: quemadmodum fit inter Conuentuales, & qui dicuntur Obseruãtes, cũ tamen omnes, Prædicatores, Seruitæ, & huiusmodi compellentur. Quòd autẽ ad nomina pertinet, dictos asserimus & Canonicos, & Religiosos. Catholicum interprætatur Isidorus in lib. Ethymo. pro generali, seu vniuersali. Principiò omnes Clerici, præsertim apud Iudæam, generaliter seruabant Regulam Apostolorum: paulatim autem ab ea nonnulli decidere. Qui perseuerabant, hac item appellatione Catholici nuncupati sunt. exponitur quoque Catholicus pro perfecto, vide Gloss. in Extrauagante Bonifacij VIII. de maio. & obed. Ex Græco Canon, dicitur Regula; vt dist. 3. cap. Canon. siue Ordo, vt vult Albericus. Clericos seruantes Regulam, & Ordinem Apostolorum, Canonicos, i. Regulares nominauere; vt eos videlicet discernerent ab inobseruantibus. Græcè autem primum appellati sunt sicuti Clerici: Et quia etiam Græcè Apostolorum Canones dicebantur, & dicuntur adhuc. Canon ergo dicitur quicq̃d deliberatur pro statuto in Concilio Generali, aut Prouinciali, cuius quattuor asseruntur species. 15. quæst. 2. capit. Si quis. Religiosi autem, hoc est perfecti, seruantes Regulam Apostolicam, perfecti dicuntur, sicut non obseruantes, imperfecti, quos, vt præmisimus d. cap. Nolo. Augustinus claudos, & cæcos perstrinxit. D. Thom. contra retrahentes à Religione statuit perfectionem in tribus votis essentialibus, quæ sunt dumtaxat Religiosorum, sine quibus negat vel Apostolos perfici potuisse, & sequitur. Talis (inquit) in primordijs suis fuit Ecclesia; qualis postmodum fuisse apud perfectos quosque inuenitur. Gratia enim à perfectis initium sumere debet; & allegat Diuum Hieronym. de vir. Illustr. sub hanc sententiam. Hic modus viuendi perfectioni congruus fuit apud primos credentes, in Iudæa sub Apostolis, & apud Aegyptum sub Marco Euangelista. Disseritq; alia plura de statu huius perfectionis, 2.2. q. 186. art. 1. vide etiam eius opusculum de statu

Hier. *Ambro.* *Augus.* *Isid.* *Glos.* *Alberi.* *Augus.* *D. Tho.* *Hier.*

perfectionis. Apostoli.n.fuerunt in statu perfectionis super statum omnium Religiosorum, quia immediatè fuerunt à Christo vocati tàm ad statum Religionis, quam Prælationis: magnæ tamen præsũptionis esset dicere, vt alicuius Religionis perfectio posset Apostolorum perfectionem attingere. Habuit enim Apostolici status perfectio singulariter tria. Primò singularem vocationem: Fuerunt.n. ipsi immediatè à Christo electi, & vocati. Vnde super illo verbo Mat.4. Ambulans Iesus iuxtà Mare Galileæ, dicit Chrys. antequam Christus aliquid dicat, vel faciat, vocat Apostolos, vt nihil illos lateat, nec verborum eius, nec operum: vt postmodùm fiducialiter dicere possent: non possumus quæ audiuimus, & vidimus non loqui. Quantæ autem efficaciæ fuerit ista à Christo immediata vocatio, Gregorius ostendit super illo verbo: At illi relictis omnibus secuti sunt Dominum: dicens, quòd tanta ab Apostolis Christum sequentibus dimissa sunt, quanta à non sequentibus concupisci potuerunt. Secundò habuit singularem remunerationem. Petro nãq; & alijs dicentibus: Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te: quid ergo erit nobis? singulariter responsum est. Vos, qui secuti estis me, sedebitis super sedes duodecim, iudicãtes duodecim Tribus Israel: Alijs autem relinquentibus domum, fratres, vel sorores, vel agros, dictum est: Centuplum accipietis. Super quo verbo dicit Chrysostomus: quòd Apostolis Christus promisit futura: quia excelsiores erant, & sic iam perfecti, vt nihil præsentium quærerent. Alijs autem, quæ sunt hic, Saluator repromisit, quando ait: Centuplum accipietis. Tertiò habuit singularem cum Christo præsentialem conuersationem. Vnde super illo verbo Lucæ 22. Vos estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis, dicit Glos. Quòd sicut Iudæ proditori Dominus pronunciauerat væ: sic Apostolis remanentibus bona pronunciauit: quia non inchoatio pacientiæ, sed perseuerantia cęlestis Regni gloriam donat: Vnde Apostoli cum Christo conuersantes, & in tentationibus permanentes æternum Regnum adepti sunt, cum eis dixit: Ego dispono vobis Regnum, vt edatis, & bibatis super mensam meam in Regno meo. Et quamuis videatur primò, quòd non fuerit status Apostolorum sic, quia de Apostolis scribitur Act.4. quòd nec quisquam erat egẽs inter eos, sed inter Religiosos multi sunt indigentes, potissimè illi Religiosi, qui nihil habent proprium, nec in communi. Præterea status per-

fectio

Mat.4. *Chrys.* *Act.4.* *Greg.* *Mat.4.* *Mat.19.* *Chrys.* *Luc.22.* *Glos.* *Luc.22.* *Act.4.*

fectio consistit in abdicatione,& dimissione temporaliũ. Sed multi sunt Religiosi, qui plura temporalia dimiserunt, q̃ Apostoli. In perfectiori ergo statu sunt tales, q̃ Apostoli fuerunt. Præterea perfectionis status consistit in Voti obligatione. Sed de Apostolis nõ legitur, ꝙ Voto se astrinxerint ad perfectionis statum, sicut Religiosi faciunt;tñ quia causa semper excedit suum effectum,& status Apostolorum fuit causa perfectionis omnium Religiosorũ,vt nulla Religionum perfectio potuerit æquari illorum perfectioni, ideò dicendum: quòd illud verbum intelligitur de indigentia prouisionis:prouidebatur.n.vnicuique non secundum personas,& munera gratiarum, sed secundum maiorem, vel minorem indigentiam, vt Glos.dicit:Non aũt intelligitur de prouisione sufficientię,vt,quod vnicuiq. prouideretur,ꝙ sibi sufficeret,& non indigeret aliquo:cũ Apostolus dicat.In fame,& siti,in frigore,& nuditate: & eadẽ Epistola: In tribulationibus,in necessitatibus, & in angustijs,in plagis, in carceribus,& in laboribus,in ieiunijs:& multa ibi enumerãtur, quæ sonant Apostolos habuisse non temporalium sufficientiam, sed quamplurimam indigentiam. Similiter Origenes in Math. 19. dicit:quòd si Petrus cum fratre suo minima reliquit, non minima tñ sunt æstimata apud Deum considerantem,qm̃ ex tanta plenitudine dilectionis illa minima reliquerunt; vt etiam si multas habuissent possessiones,omnia reliquissent,& puto, vt dicit, quòd magis Petrus confidens de affectu suo,q̃ de ipsa quantitate rerum relicta rũ fiducialiter interrogauit,qñ dixit: Ecce nos reliquimus omnia; Et proinde Apostoli voto se Christo in sacrificium obtulerũt. Hoc .n.est voto offerre aliquid, non reseruare sibi libertatem retroire, quod Apostoli fecerunt. Dicit .n. Paulus: *Si euangelizauero, non est mihi gloria. Necessitas.n.mihi incumbit,*& statim subdit. *Cum essem liber ex omnibus,omnium me seruum feci*. Et quò ad paupertatem: fuit interdicta eis possessio pecuniæ,& rerum mobilium, & stabilium: Nolite possidere aurum, argentum,pecuniam,neque duas tunicas. De primo, hanc quæstionem mouet Augustinus in 2.lib.de consensu Euangelistarum, dicens: Matthæum,& Marcum contrarium loqui de vestimentis,& calceamentis.Nam Matthæus dicit calceamenta in via non esse portanda,neque duas tunicas hãbendas,neque virgam ferendam.Marcus verò ait, quòd Sãdalib. debent esse calceari,& nihil aliud deberent portare, nisi virgã. Ad

Glos. | *2.Cor.11* | *2. Cor.6* | *Orig.* | *1.Cor.9.* | *Mat.10* | *Aug.* | *Mar.6.*

E 2 hoc

D.Aug. hoc ergo respondet Aug. quòd Dominus nũquam prohibuit Apostolis vitæ necessaria in victu,& vestitu hr̃e: Sed vnde talia habituri essent,& à quibus recepturi,ostendit. Nam statim cum dixit: Nolite possidere aurum,vel argentum,neque pecuniam in zonis,neq; calceamenta,neque duas tunicas,neque virgam, immediatè adiecit.Dignus est.n.operarius cibo suo. Voluit ergo Christus suos Apostolos, & alios suæ doctrinæ Prædicatores ab oĩ Mundi sollicitudine esse remotos,& necessaria vitæ quæcunque, siue magna, siue parua,ab illis,quibus prædicabant, pro stipendijs esse ministranda. Calceamenta verò,& sandalia,vel virga per Matthæum Apostolis prohibita,& per Marcum concessa secundum Augustinum,ibidem non sub eadem significatione accipiuntur, sicut aliter accipitur tentatio cum dicitur.Tentauit Deus Abraham: & aliter cũ dr̃. Deus neminem tentat: quia primo modo sumitur pro tentatione probationis, secundò pro tentatione seductionis: sic cùm dicitur: Iudica me Deus, intelligitur de Iudicio discretionis: cum verò dicitur: Resurgent impij in resurrectione Iudicij, intelligitur de Iudicio condemnationis. Eodem modo cum prohibet Matthæus calceamenta, & virgam portare, intelligit etiam minima necessaria à subditis eis esse corporaliter ministranda. Cum verò Marcus concedit sandalia, & virgam, intelligit per virgam Apostolicam potestatem,qua liceat eis necessaria sumere: per Sandalia verò intelligit, vt pes Apostolorum neque sit tectus, vt Euangelica doctrina occultetur, neque nudus ad terram, vt terrenis commodis innitatur.Sed si dr̃,ꝙ non fuerunt maioris perfectionis Apostoli,q̃ Christus,sufficit discipulo,si sit sicut Magister eius.Mat.10. Sed Christus pecuniam seruari fecit, & loculos Iudæ commendauit,vt patet Io.13.Ergo possessio pecuniæ,& aliarum rerum mobilium Apostolis interdici non debuit. Præterea Apostoli dimiserũt omnia temporalia propter Christum.Ecce nos reliquimus omnia. Si ergo non potuissent seruare pecuniam à fidelibus eis oblatam, non habuissent necessaria,quę Deus ẽt animalibus brutis non subtrahit:iuxtà illud Psalmi.Qui dat iumentis escam ipsorum, & pullis coruorum inuocantibus eum. Præterea cibaria sunt necessaria ad victum:calciamenta,& tunicæ ad vestitum:possessio ergo talium non debuit esset prohibita Apostolis,tamen Dominus non mandauit Apostolis pecuniam non esse expendendam ad necessariorum

(Margin: *Aug.* — *Gen.22* — *Iac.1.* — *Ps.42.* — *Io.5.* — *Mat.10.* — *Io.13.* — *Mat.19* — *Ps.146.*)

emptio-

emptionem, sed non esse possidendam ad thesaurizationem, & superfluam retentionem. Vnde secundum Aug. sic præceptum fuit Apostolis pecuniam non esse ferendam in zonis, sicut præceptum fuit in crastinum non esse cogitandum, vel seruandum. Planum est autem non sic præceptum esse in crastinum non esse cogitandum, quòd pecunia ad vsum necessaria à Sanctis non seruaretur, sed ne propter hoc Deo seruiatur, & ne propter temporalia bona iustitia deseratur. Hieron. autem dicit; quòd qui diuitias detruncauerant, quæ per aurum, & argentum, & pecuniam designantur, et vitæ necessaria propemodùm amputant, vt Apostoli, qui veræ Religionis Doctores instituebant omnia Dei prouidentia gubernari, & in seipsis ostendebant nihil cogitandum de crastino. Tantò enim, vt dicit Beda, debet esse Prædicatori de Deo fiducia, vt præsentis vitæ sūptus, quamuis non prouideat, tamen hos sibi non deesse certissimè sciat, ne dum mens eius occupetur ad temporalia, minus alijs prouideat æterna. Amplius, sicut dicit Chrysostomus, per duas Tunicas duplex vestimentum intelligitur. Vnum, quo homo induatur, & reliquum, quod in futurum reseruetur. Præcepit ergo Christus, ne quisq; præter eam tunicam, qua esset indutus, aliam portandam putare esset sollicitus: cum ex potestate data omnia necessaria magna, & minima à fidelibus essent ministranda. de secundo. i. de stabilib. Quot quot erant possessores agrorum, vendebant, & pręcia ponebant ad pedes Apostolorum: quod non fecissent, si licitum fuisset Apostolis possessiones tenere. Non est dubium, secundum doctrinam Sanctorum, Apostolis interdictum fuisse, ne agros, vel vineas, vel alia immobilia possiderent propter tria. Primò propter temporalium sollicitudinem remouendam: multò ergo maior sollicitudo requiritur circà agrorum culturam, quàm circà seruandam pecuniam, quia temporale adminiculum ex agris, vel vineis possessis maius est, quàm si bona mobilia habeantur, ad quorum culturam tota sæcularis vita occupatur. Si ergo propter sollicitudinem temporalium remouendam prohibita fuit Apostolis possessio pecuniæ, & aliarum rerum mobilium, multò magis intelligitur fuisse interdicta possessio agrorum, & aliarum rerum immobilium: Secundò, propter cupiditatis suspicionem tollendam. Dicit. n. Hier. in Mat. 10. quòd si Apostoli aurum, vel argentum, seu pecuniam habuissent, suspicio fuisset de eis, quòd nō causa salutis hoīum, sed causa lucri prædicarent. Manifestum est autem,

Hier. *Bed.* *Chrys.* *Act. 4.* *Hier.*

tem,ꝙ si ipsi possessiones accepissent non minus, imò multò magis suspecti fuissent,quòd ꝑꝑ quæstum prædicassent,quàm si aurum, vel argentum possedisent. Tertiò,ꝑꝑ eorum Magistri perfectionẽ imitandam.Quamuis.n.Chrs loculos habuerit,aliorum infirmitati condescendens,eos tñ non replebat de pecunia agrorum,vel possessionum,sed solùm de his, quæ à Christi fidelibus sibi erant oblata. Non ergo fuisent Apostoli Christi perfectionis imitatores, si possessiones agrorum,vel vineam habuisent. Et quamuis nõ sit asserendum interdictum,quòd non legitur in Scriptura sacra interdictum:sed non legitur de Apostolis, ꝙ possessiones habere fuerit
Mar. 14 eis interdictum. Præterea Apostoli fiendi erant Patres pauperum. Semper pauperes habetis vobiscum,& cum volueritis poteritis illis benefacere:sed non potuisent pauperibus subuenisse, si nihil habuissent de mobilibus,vel stabilibus. Præterea si Apostolis fuisset interdicta possessio temporalium, mobilium, vel stabilium, coacti fuissent manibus laborare, & prædicationis officio non vacare: ꝙ tamen non legitur,nisi de Paulo,quòd manibus laborauerit: tamẽ dicendum,quòd legitur obseruatio, licet non legatur prohibitio.
Act. 4. Act.4.scribitur:quòd possessiones vendebantur, & ad pedes Apostolorũ ponebãtur ꝑcia. Similiter legiẽ prohibitio minorum, puta, pecuniæ,& rerum mobilium:ergo multò fortius maiorum,vt agrorum,& vinearum, & aliorum immobilium. & Apostoli efficiendi erant patres pauperum ꝑꝑ eorum commendationem. Commendabant enim eos in eorum prædicationibus Christi fidelibus, sic
2.Cor.8. patet de Paulo 2.Cor.8.& Gal.11. dicit tantum, vt pauperum me-
Gal. 11. mores essemus;quòd etiam sollicitus fui hoc ipsum facere. Et ꝑꝑ eorum sustentationem,quãdo facultas occurrebat.Dicit.n.Chry-
Chrys. sost.ꝙ per hoc,ꝙ Christus loculos habuit, exemplum nobis monstrauit,vt oẽm hominem quantumcunq.pauperem,& Mundo animam habentem, crucifixum oportet pauperum magnam curam, & valdè magnam procurationem hr̃e.Insuper Apostoli non indigebant manibus laborare eo, ꝙ ex seminatione spũalium vitæ necessaria debito Iustitiæ poterant recipere. Nec tamen Paulus, qui Iuri suo cessit, ne aliquando stipendia à subditis reciperet ꝑꝑ scãdalum PseudoApostolorum vitandum,semper,& vbiq. manib. laborabat. Vbi.n.Iudæis prædicabat,qui solùm diebus Sabbatis soliti erant prædicationes audire,alijs diebus manibus laborabat: sed

vbi prædicabat Gentilibus, quibus omni die verbum Euangelij nunciabat, manibus non laborabat, imò de stipendijs subditorum viuebat. Dicit enim ipse. Scitis.n.vos, ꝙ in principio Euangelij, qñ profectus sum à Macedonia, nulla mihi Ecclesia cõicauit in ratione dati, & accepti, nisi vos soli, quia & Thessalonicam semel, & bis in vsum mihi misistis; ex quo datur intelligi, vt Gl. dicit, ꝙ quando Paulus erat apud Thessalonicam, manibus non laborabat, ne prædicationis officium detrimentum pateretur. Et quamuis videatur præceptum de non possidendis tpalibus fuisse à Chro totaliter remotum, non obstante, ꝙ antea præcepisset cõtrarium: præcipit, qui nõ habet sacculum, tollat similiter & peram &c. & precia agroꝝ ũ erant oblata à vendentibus illos Apostolis, & quia maioris perfectionis est possessiones in cõi habere, vt 12.q.1. tñ in contrarium est: quia Christus per illud præceptum voluit suos Apostolos à sollicitudine temporalium esse retractos: sed illud nunquam fuit reuocatum: ergo nec primum. Ideo respondendum, ꝙ vel quæritur de illius præcepti relaxatione, vel de eius totali amotione. Primo mõ planũ est, ꝙ imminente Passione Chri illud præceptum in suo rigore fuit relaxatum. Dicit n. Beda in Luc. 22 ꝙ non eadem viuendi regula persecutionis, quæ pacis tempore, Chrs Apostolos informauit: missis namq. discipulis ad prædicandum, nequid tollerent in via, præcepit: ordinans, vt qui Euangelium nunciat, de Euangelio viuat. Instante verò mortis articulo, & tota illa gente Iudaica Pastorem simul, & Gregem persequente, congruam Regulam tempori decernit: permittens, vt tollant victui necessaria, donec sopita insania persecutorum tempus Euangelizandi redeat: vbi Nobis quoq. dedit exemplum, Iusta causa nonnunquam instante, quædam de nři propositi rigore posse sine culpa intermitti. Sed secundo mõ planum est, quòd illud præceptum non fuit reuocatum, imò magis confirmatum, quod patet per Apostolorum obseruationem, & ꝑ contrafacientium punitionem. Scribitur enim Act. 4. quòd multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna, nec quicquam eorũ, quæ possidebant, aliquid suum esse dicebant, sed erant illis omnia cõmunia: & ne aliquis posset dicere eos habere possessiones cões, puta, agros, vel vineas, hoc per sequentia excludit. Sequitur enim quotquot possessores agrorũ, aut domorũ erant, vẽdebant, & ꝑcia ponebant ad pedes Apostolorũ. Ex quo patet ꝑ Apost. obseruãtiã, quòd

Thi. 4.
Glos.
Luc. 22.
Act. 4

quòd illa solùm, quæ ad necessitatem vitæ pertinebant, cõiter habebantur, possessionibus omnibus oĩnò abdicatis. Similiter patet hoc per contrafacientium punitionem. Scribitur enim ibi: quòd Ananias, qui fraudauit de pręcio agri, partem occultans, & partem offerens, audita reprehensione Petri, cecidit mortuus, quia contrà sñiam Domini fecit dicentis. Si vis perfectus esse, vende omnia quę
Mat. 19 habes: non dicit partem. Incœperat ergo Ananias perfectionem
Glos. vendendo, sed non perfecit totum non dando, vt Glos. dicit. Barnabas verò, qui totum præcium sui agri obtulit, ad consortium Apostolorum est assumptus, & in societatem Paulo Apostolo assigna-
Glos. tus, vt Glos. ibi exponit & suprà tetigimus. Ex quo expresſè patet, ad perfectionem vitæ Apostolicæ pertinere nihil possidere præter illa, quæ sunt victui necessaria in prædicationis stipendium, nõ præ
D. Aug. mium. Ideo, sicut dicit August. in illa relaxatione præcepti nulla fuit inconstantia præcipientis, sed iusta ratio dispensantis, ex qua pro temporum diuersitate præcepta, vel consilia, vel permissa mutantur. Vnde non fuit facta per Christum illius præcepti remotio, sed solùm pro tpe passionis aliqualis relaxatio: quo tpe Apostoli necessaria vitæ inuenire non potuissent, intus existentes congregati propter metum Iudæorum: Neque scribitur Apostolos possessiones habuisse, sed præcia in cõi seruata fuisse secundum indigentiam magis, q̃ secundum sufficientiam: in quo etiam aliquid de rigore vitæ Apostolicæ relaxatum est, quia Christus personam infirmorum assumpsit, qñ loculos habuit, quos tñ non replebat de pecunia agrorum, vel possessionum possessarũ per eos, vel per suos Apostolos, sed à Christi fidelibus oblata. Et adhuc maioris perfectionis est proprijs renunciare, & possessiones Ecclesiæ non habere in cõi: Modo hoc Apostoli non habuerunt. Quòd autem ad cõtinentiam, patet, quòd voto fuerunt astricti: quia perfectio Apostolorum fuit in obseruantia consiliorum, non solùm præceptorũ:
Glos. sed consilium non solùm datur de continentia, sed de vouenda cõtinẽtia per Glos. super illo verbo. Vouete, & reddite Domino Deo
Chrys. vestro. Ergo continentia in Apostolis fuit ex voto seruata, & pro maiori intelligentia dicendum, quòd sicut dicit Chrysostomus, super Math. Disciplina Christi ex moribus suæ familiæ nobis demonstratur. Est autem talis Disciplina Domini, vt perfectior, & magis meritoria sit continentia seruata cum voto, quàm sine voto. Et

ideo

ideo dicendum est, ꝙ talis fuit mos suæ familiæ, puta, Apostolorum, vt continentiam, & alia perfectionis opera cum voto seruarēt. Quòd autem maioris perfectionis, & maioris meriti sit continentia cum voto seruata, q̃ sine voto, quantùm ad præsens spectat, ex tribus patet. Primò ex parte eius, quod vouetur: Quantò .n. aliquis plus dat alicui, tantò magis ab eo aliquid meretur: Qui aũt continentiam seruat propter Dei amorem, dat Deo solùm corporis cõtinentiam: sed qui voto se adstringit ad continentiam seruandam, dat Deo voluntatis potentiam: quia ex tunc facit se impotentem, vt aliud facere sibi non liceat. Plura ergo offert Deo continens cũ voto, quàm sine voto. Secundò ex parte vouentis. Voluntas .n. vouentis firmatur in bono proposito. Vnde sicut ad augmentum culpæ facit voluntas obstinata, & firmata in malo, sic ad augmentum meriti facit voluntas firmata, & stabilita in bono. Tertiò ex parte *Aug.* ipsius Dei, cui votum redditur. Dicit .n. August. in lib. de Virginitate: Virginitas, non quia Virginitas, sed quia Deo dicata est, honoratur. Vnde ipsa Virginitas voto seruata ad cultum Latriæ pertinet. Et quamuis videatur contrarium: tantò .n. opus laudabilius est, & magis meritorium, quantò est magis voluntarium: Sed votum quãdam necessitatem, & coactionem imponit: diminuit ergo de merito, & per consequens de perfectionis statu. Præterea dicit Prosper *Prosp.* in lib. de Vita Contemplatiua: Sic abstinere, vel ieiunare debemus, vt non nos necessitati ieiunandi subdamus, ne iam non deuoti, sed inuiti rem voluntariam faciamus. Seruassent ergo Apostoli inuiti continentiam, si ex voto fuissent obligati. Præterea super illo Verbo Mat. 19. Sunt Eunuchi, qui de vtero Matris sic nati sunt: dicit *Mat. 19* Hier. quòd illi, qui non voluntate, sed natiuitate continentiã seruant, non merentur, nec præmiantur. Continentia ergo in Apostolis debuit esse cum voluntate, & non necessitate voto seruata: tñ *Hieron.* opus ex voto factum non est inuoluntarium in omnibus. Multi .n. sunt, qui illa, quæ vouerunt, tàm prompta voluntate faciunt, vt si non vouissent, adhuc vouerent. Dato tñ, quòd in aliquibus opus ex voto factum, vt est in se consideratum, non sit voluntarium, respectu tñ obedientię, quam vult implere seruando, votum efficitur voluntarium, & magis meritorium, quàm si sola voluntate sine voto illud impleret. Prosper autem loquitur in illo casu, qñ quis nec voluntate bonum opus facit, nec retinet voluntatem votum seruã *Prosp.*

di, aut obedienđi, sed tñ implet illud, quod vouit, vel quod ei præcipitur humano timore, vel pudore. Talis.n.quamuis apud Deum habeatur voti fractor, & obedientiæ præuaricator, tñ. ex quo ex charitate in principio vouit, meritum sibi reseruatur, si de ipsa cordis præuaricatione pœniteat. Et Saluator in loco citato distinguit tria genera continentium. Quia aliqui continentes sunt ex natura eo, quod ex frigiditate, vel natiuitate sic orti sunt, vt continentes sint. Aliqui verò violentia, & necessitate, sicut illi qui castrantur à Barbaris. Aliqui autem proposito, & voluntate; & istis solùm promittitur præmium. Et ratio huius est: quia quamuis in illis sit continentia corporalis, non tamen mentalis. Non.n.habentibus membra genitalia abscisa concupiscentia fit mansuetior, sed molestior: aliunde.n habet fontes sperma, quod in nobis est: Sed si ipsa mens sobria fuerit naturalium motuum, nullum est nocumentum, vt dicit Chrysostomus. Vltimò quò ad obedientiam: obedientia posuit Apostolos in perfectionis statu: iuxtà illud: Qui non accipit crucē suam, & sequitur me, non est me dignus; sed perfectio obedientiæ Apostolorum fuit hæc, sequi Christum vsq; ad mortem etiam Crucis, vt patuit de Petro, & Andrea, & alijs. Ergo talis obedientia posuit eos in perfectionis statu. Nam quantò aliquid magis naturaliter amatur, tantò perfectius contemnitur propter Christum. Nihil aũt est homini amabilius libertate propriǫ voluntatis, quia per hãc homo Deo suo superiore fruitur, sibi æquali vtitur, & suis inferioribus dominatur. Vnde sicut non est aliquid, ꝙ homo naturali affectu magis refugiat, quàm seruitutem, præter mortem, quæ est finis oĩum terribilium. Sic homo non potest pro alio aliquid plus impēdere præter mortem, quàm seipsum eius seruituti subiugare. Propter quod non inueniens Tobias aliquid maius, ꝙ Angelo offerret, quem hoĩem putabat, dixit: Si me ipsum seruum tradam tibi, non ero condignus prouidentiæ tuæ. Ista ergo obedientia, qua Apostoli seipsos in Christi seruitutem tradiderunt, propriam voluntatem abnegantes, posuit eos in perfectionis statu ꝑꝑ tria. Primò, quia in hoc fuerunt Christi imitatores, qui cum dixisset. Mi Pater si possibile est transeat à me calix iste, statim subdidit: verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu; & alibi: Descendi de Cœlo, non vt faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius, qui misit me. Vnde sicut ipse Christus voluntatem humanam Diui-

Chrys. *Mat. 11.* *Tob. 9.* *Mat. 26* *Io. 6.*

næ voluntati suppoſuit:ſic Apoſtoli propriam voluntatem abnegā tes, & ſe Diuinæ voluntati supponentes, Chriſti imitatores facti ſunt. Secundò,quia in ſe ipſis talis obedientiæ fuerūt obſeruatores. Dicit.n.Paulus.Viuo ego iam non ego,viuit verò in me Chrs: quaſi ſuam vitam non ſuam exiſtimans,ſed Chri;& alibi.Debemus nos firmiores imbecillitatem infirmorum ſuſtinere, & nobis ipſis non placere,ſicut Chrs non ſibi ipſi placuit, ſed ſicut ſcriptum eſt: Improperia improperantium tibi ceciderunt ſuper me. Tertiò, quia ad hoc Apoſtoli fuerunt aliorum exhortatores.Dicit enim Paulus. Quoniam Chrs pro omnibus mortuus eſt,ſic qui viuunt,iam non ſibi viuant,ſed ei,qui pro ipſis mortuus eſt,& reſurrexit:& non ſolùm Chro,imò eius miniſtris hortatur eſſe obediendum. Obedite Præpoſitis veſtris,& ſubiacete eis. Si dicis per illud, ꝙ quilibet tenetur ex præcepto agere,non ponitur in ſtatu perfectionis, ſed ex præcepto tenetur homo Chriſto obedire;aliter ponitur extrà ſtatū ſalutis.Omnia,q̄ pcepit nobis Dominus, faciemus, & erimus obedientes.Ergo Apoſtoli per obedientiam,qua Chro ſubdebantur, non ponebantur in ſtatu perfectionis.Præterea,ꝙ naturale eſt, & debitum iuſtitiæ,vt inferiores ſuperioribus obediant.Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit. Sed naturalia non ponunt hominem in perfectionis ſtatu.Inſuper,ꝙ continentia,& temporalium carētia ponant hominem in perfectionis ſtatu, patet Matth. 19.Sed ſi Chrs mandaſſet Apoſtolis vxores fornicarias accipere,ſicut mandatum fuit Oſeæ:& ſpolia aliquorum accipere; ſicut mandatum fuit Iudæis. Exo.12. Talis obedientia fuiſſet contra perfectionis opera.Ergo ſimiliter contrà perfectionis ſtatum. Rn̄deo ad primum,quòd abnegare propriam voluntatem per obedientiam, vno modo eſt de neceſſitate ſalutis, vt non admittat homo in ſua voluntate aliquid,ꝙ ſit contrarium Diuinæ dilectioni. Alio modo ſupererogationis eſt, & conſilij, vt homo ſeipſum neget quantùm ad illa,quibus licitè poſſet vti,in quib.alteri ſe ſupponere,perfectionis eſt,& conſilij,Apoſtoli autem non ſolum in illis,quib. poterāt vti,imò in propria vita ſe odio habuerunt, & ſeipſos negauerūt pp Chriſtum.Ad ſecundum, ꝙ aliquid poteſt dici gratuitum dupliciter.Vno modo ex parte operis: vt,quando ad illud non obligaē ex præcepto.Alio modo ex parte operantis, quia dato, ꝙ ad illud teneatur,libera tamen,& prompta voluntate facit. Vtroq. autē mō

Gal.11. Ro.15. Ro.15. 2.Cor.5. Heb.13. Exo.24. Rom.14. Mat.19 Exo.12.

obediẽtia Apostolorum fuit gratuita,& perfectionis opus.Primò, ex parte ipsius obedientiæ: obedierunt.n.in abdicatione propriæ voluntatis per continentiam,& temporalium carentiam, & ex parte ipsorum,qui obediebant:quia cum feruore amoris,& prompta voluntate Christo famulatum exhibebant:ꝙ manifestum est in passionibus,quas constat naturæ esse contrarias,ad quas ipsi gaudentes ibant,quia digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliã pati.

Act. 5. *D. Aug.* Ad tertium,ꝙ sicut Deus operatur suprà naturam,non tamen contra naturam,quia vt dicit Augustinus.Hæc est natura vniuscuiusq. rei,quòd in ea Deus operatur:sic Deus potest præcipere suprà virtutem ea, quæ secundũ solitum cursum Virtus nũc appellant:non tamen pōt præcipere contrà Virtutem,quia in hoc cõsistit Virtus, & Rectitudo humanæ voluntatis,vt Diuinæ voluntati conformeť, & eius præceptum sequatur.Si ergo Chrs præcepisset Apostolis homicidium,non fuisset iniustum:quia ipse est Dominus vitæ,& mortis:& si præcepisset spolia aliquorum recipere,non fuisset furtum, quia sua sunt omnia,& cui vult dare pōt.Similiter si præcepisset vxores fornicarias assumere,non fuisset fornicatio, quia ipse est humanæ generationis Ordinator, & ille esset debitus modus vtendi muliere,quem instituisset. Vnde talis obedientia non fuisset cõtra perfectionis opera,nec contra ipsorum perfectionis statum. Imò habuerunt obedientiam ex voto,quia vouere non est aliud,quàm quodam zelo,& feruore voluntatis seipsum negare, Deo subdere, & homini p.p Deum.Sed hoc fecerunt Apostoli. Super illo .n.ver-

Act. 5. bo.Act.5.Respondens autem Petrus,& Apostoli dixerunt: Obedi-

Glos. re oportet Deo magis,quàm hominibus dicit Glo. quòd feruore, & zelo non patiuntur vnum pro omnibus loqui. Sed breuiter lo-

Ps. 75. quentes dant exemplum non vtendi verborum circuitu. Ideo di-

Aug. cendum,quòd super illo verbo Psal. Vouete, & reddite Domino Deo vestro. Augustinus notat,ꝙ aliqua sunt vota communia, sine quibus non est salus:vt vouere fidem in Baptismo,& abrenunciare Diabolo,& pompis eius,non occidere,non superbire,& cętera alia, quæ etiam,si non promittimus,soluere debemus. De his enim, vt dicit,præcipitur omnibus.Vouete,& reddite. Alia verò sunt vota propria singulorum,vt Castitas,Virginitas,& Obedientia. Ad hæc enim vouenda nos Christus inuitauit. Non enim præcepit, vt talia voueamus,sed vt vota reddamus:quia vouere,voluntati consu-

litur,

litur,ſed,poſt voti promiſſionẽ,neceſſariò redditio exigitur.Vtroque autem modo Apoſtoli vota promiſerunt. Primo,vota cõia in eorum baptiſmali regeneratione; tunc.n.Fidẽ promiſerunt,& Diabolo,& pompis eius renunciauerunt:Multò firmius,& feruentius, quàm alia Chriſti membra.Secundo,vota propria in eorũ à Chriſto vocatione, qñ dixerunt. Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te.Ecce,inquam,nos caſtos offerimus per continentiam: reliquimus omnia, per temporalium carentiam; & ſecuti ſumus te, per perpetuam obedientiam.Et quamuis, quod non eſt ſcriptum de Apoſtolis, temerarium ſit aſſerere; ſed non eſt ſcriptum de eis, quòd ipſi obedientiam voto promiſerint; & vnus amicus non tenetur alteri obedientiam promittere. Importat.n.obedientia quãdam ſubiectionem,& ſeruitutem inferioris ad ſuperiorem.Scribitur autem.Iam non dicam vos ſeruos,ſed amicos,quia ômnia quęcunque audiui à Patre meo nota feci vobis; Et votum non eſt niſi de opere perfectionis,& ſupererogationis. Sed obedientia non eſt opus perfectionis,& ſupererogationis,quod patet per eius oppoſitum. Dicit.n.Ambroſius, quòd omne peccatum eſt præuaricatio legis Diuinæ,& cęleſtium inobedientia mandatorum,tamen,ſicut Auguſt.dicit ſuper illo verbo. Vouete, & reddite. Vouete inquam mente quodlibet bonum opus,& reddite opere neceſſario poſt votum.Ex quo dicto habetur, ꝙ vouere eſt mentis intentionis, quæ non ſcribitur,ſed voluntate ſola exprimitur.Redditio verò voti eſt operis executionis.Quamuis ergo de Apoſtolis non ſit ſcripta voti expreſſio de eorum obedientia,eſt tñ ſcripta voti redditio,& operis executio.Et Auguſt. in Io.15. dicit: quòd ſicut ſunt duo timores,ſic duæ ſunt ſeruitutes. Eſt n.timor,quẽ perfecta charitas mittit foras,in quo eſt ſeruitus ſeruilis ſimul mittenda foras cum ipſo timore.Eſt autem alius timor caſtus, permanens in ſæculum ſæculi, habens incluſam ſeruitutem filialem, ꝙ habuerunt Apoſtoli ad Chriſtum,eorum voluntatem abnegantes,& ſuæ voluntati ſeipſos ad obedientiam ſubdentes. Et ſicut duæ virtutes, cõis, & ſpecialis poſſunt verſari circà eandem materiam, diſtinguitur tñ ſub ratione formali ſpecialis obiecti:ſic duo vitia,cõe,& ſpeciale poſſunt verſari circà eandem materiam,diſtinguuntur tñ ſecundum rationem formalem obiecti.Inobedientia ergo,vt eſt cõe vitium,eſt præuaricatio legis Diuinæ,vt dicit Ambroſius;ſed ſecundum quòd oppo-

Mat. 19.

Io. 15.

Auguſ.

Auguſ.

Ambr.

nitur

nitur singulari virtuti,& operi singularis perfectionis est vitium speciale. Apostolos hos imitati sunt Episcopi,& Clerici omnes Ecclesiæ primitiuæ quò ad supradicta: & primum de non habendo proprio. Sed sciendum est,ꝙ in hac quæstione tria faciunt dubium. Primum,est dictum Hieronymi in lib. Illustrium Virorum,c.11. vbi dicit talem primò fuisse Ecclesiam credentiũ in Christo,quales nunc Monachi esse nituntur,& cupiunt,vt nihil cuiusquam propriũ sit, nullus inter eos diues,nullus pauper,patrimoniale gentibus,& pauperibus diuidatur,orationi vacetur,& psalmis, doctrinæ quoq. & continentiæ,quales & Lucas refert primũ Hierosolymæ fuisse credentes. Cum igitur Monachi proprium habere non possint, ex quo tales fuerunt in primitiua Ecclesia Prælati, quales nunc Monachi cupiunt esse,clarè patet,ꝙ illi proprium non habebant. Sequitur, ꝙ Epi in primitiua Ecclesia tenebantur non habere proprium. Secundum,est præceptum Dñi,qui mandauit Apostolis,vt nihil possiderent,non aurum,vel argentum,nec pecuniam in zonis. Si ergo Apostolis interdictum est habere proprium,intelligitur esse interdictum omnib. Epis, & Prælatis, qui sunt Apostolorum successores. Tertium,est opinio ferè cõis Doct.quæ nititur super nõnullis cap. cau.12.q.1.quæ expressè videntur prohibere Clericis, & Epis non hr̃e proprium. Sciendum est ergo, ꝙ Epis, & Clericis non sunt aliqua prohibita exceptis his,quæ prohibentur alijs,nisi illa, ad quæ voto se obligant,vel ex propria voluntate, vel ex mãdato Ecclesiæ: non habere autem proprium cum sit consilij, & supererogationis, non interdicitur alicui,nisi ad hoc voto se astringat. Vnde cõmuniter Epis,& Clericis non interdicitur habere proprium. Istius tamẽ consilij,& perfectionis Epi, & Prælati Ecclesiæ primitiuæ fuerunt obseruatores,in quibus plenè Apostolica vita fuit obseruata. Processu verò tp̄is, quia multi intraturi erant Ecclesiam ab illa perfectione Apostolica deficiẽtes,prouidè ordinauerũt,vt Sancti Patres in multis Concilijs,vt Epi,& Clerici proprium possent habere, & illud relinquere hęredibus domesticis,& propinquis pro eorũ voluntate. Vnde dicit August. Certè ego sum, qui statueram nullum ordinare Clericum, nisi mecum vellet manere sine proprio, aut si vellet à proposito recedere,rectè ei tollerem Clericatum. Ecce in conspectu Dei,& vr̃o muto consilium. Qui volunt hr̃e aliquid proprium,quib.non sufficit Deus,& Ecclesia eius,maneant vbi volũt, &

Hier. — Matt. 10. — August.

& vbi possunt:nō eis aufero Clericatum,vt sæpius dictum est à Nobis.Ex quo manifestè dedit intelligere,oēs habentes propriū à perfectione vitæ Apostolicæ deficere: præceptum verò Chri factum Apostolis,secundum Aug. non fuit prohibitionis, sed cōcessionis. *Aug.* Concessit.n.Chrs vt Apostoli, & oēs prædicatores non de ꝓprio, sed de stipendijs subditorum,quib.prædicabant,possent viuere,nō tñ prohibuit,ꝙ si aliqui vellent de suo iure erogare,ꝙ eis non liceret:vt qui viuentes de proprio possent Euangelizare, & Sacra administrare. Aliàs,vt dicit Paulus,peccasset,qui de suis laborib.viuēs Euangelium prædicabat.Et cum dicit Clemens successor Petri, & *Clem.* ponit 12.q.1.c. dilectissimis. Cōis vita oībus est necessaria,maximè his, qui vitam Apostolorum,eorumq. discipulorum imitari volūt. Sed Epi primitiuæ Ecclesiæ imitatores Apostolorum fuerunt,& eorum discipuli.Ergo tenebantur non hre proprium.Et Hieronymus *Hieron.* ad Nepotianum.Clerici dñr,quia de sorte Domini sunt;vel quia ipse Dominus sors,& pars est ipsorum Clericorum:qui ergo Dominum possidet,& cum Propheta dicit.Pars mea Dominus est. *Ps.72.* Nihil extra Dominum hre pōt: ꝙ si quis proprium aliquid habuerit pter Dominum,puta,aurum,vel argentum,vel possessiones, seu variam suppellectilem,cum talib. partib. Dominus non dignatur fieri pars eius.Ambrosius. Cui portio Deus est, nihil aliud curare debet nisi Deum,ne alterius impediatur necessitatis munere: quia hæc est vera Sacerdotis fuga,abdicatio domesticorum,& quædam alienatio *Ambr.* charissimorum,vt suis se abneget,qui seruire Deo gessit. Et idem Hier.cum distinguit duo genera Christianorum Laicorum,& Clericorum,& per hoc debent esse distincta hæc duo gña:quia Clerici victu,& vestitu contenti nullā proprietatē hñtes debent hre omnia *Hier.* cōia:laici verò vxores ducere,& proprium hre pñt.dicta horū intelliguntr vera esse more Prælatorū Ecclesiæ primitiuæ,per quos perfectio Apostolicæ vitæ de non habendo proprium seruata est. Similiter in quæstione de non habendo possessiones, planū est Prelatos, & Clericos Ecclesię primitiuæ possessiones nō habuisse. Sed,quare post modū ordinatū est, vt liceat oībus Ecclesijs possessiones hre, aliam rōnem assignat August.aliam Melchiades PP.& aliā Vrbanus. Nam August.dicit hoc fuisse pp primitiuæ Ecclesiæ perfectionem. *Aug.* *Melch.* Ait.n primò de Doctrina Chriana.cap. 111. Quanta vtilitas fuerit *Vrb.* Iudæis sub Pędagogo custodiri per Iudæos,qui primò crediderūt, *Aug.*

ex quib.facta est Ecclesia prima Hierosolymitana, monstrãtũ est. Nam,quia illi sub Pædagogo,& sub Lege à Deo recepta viuebant, & vnum Deum colebant, tam capaces extiterunt Spiritus Sancti, vt oĩa sua venderent, eorumq́. præcium distribuendum indigentibus antè Apostolorum pedes ponerent,seq́.totos dedicarent Deo tanquam templum nouum,cuius terrenæ Imagini, puta, templo veteri seruiebant. Et statim subdit. Non.n.hoc vllas Ecclesias gentium fecisse scriptum est,quia non tàm propè inuenti erant,qui simulacra manu facta Deos habebant. Erant.n.multùm remoti Gentiles à perfectione noui hominis Christi,ideo non fuerunt capaces

Melch. tantæ perfectionis, vt possessiones eorum venderent, & præcia ad pedes Apostolorum ponerent,sicut fecerunt Iudęi.Melchiades verò Papa dicit hoc fuisse propter Ecclesiæ translationem,sicut patet 12.q.1.c.futuram.Præuidebant.n.Apostoli Ecclesiam de Iudæa ad Gentiles esse transferendam, ideò in Iudæa possessiones, & prædia hr̃e noluerunt; sed postmodũ de Iudæa ad Gentiles Ecclesia translata,inter turbines,& aduersa sic succreuit Ecclesia, & ad hoc vsq; peruenit,vt non solùm Gentes, imò Romani Principes,potissimè

Const. Constantinus licẽtiam dederit per vniuersum Orbem degentibus

Vrb. fabricandi Ecclesias, & prædia constituit tribuenda. Sed Vrbanus Papa dicit hoc fuisse ꝑꝑ Ministrorum gubernationem, & pauperum,& peregrinorum sustentationem.Nam si in Matrice Ecclesia, & in alijs particularibus Ecclesijs sunt aliquæ possessiones in cõi, melius & vtilius potest prouideri Ministris Ecclesiæ præsentibus, & futuris:& peregrini,& pauperes commodius recipi,q̃ si oẽs redditus in pecunia,& rebus mobilibus haberentur, de quibus quandoq́. ꝑꝑ malitiam ministrantium magna distractio fieri solet.Et iõ cum dr̃, quòd nullus punitur pœna mortis,nisi ꝑꝑ transgressionẽ

Act. 4. Diuini præcepti. Sed scribitur, quòd Ananias punitus fuit pœna mortis,quia fraudauit de præcio agri:non ergo licebat tunc possessiones habere. Præterea Apostolorum successores sunt Episcopi, Sed ipsi possessiones non habebant.Ergo nec ipsi Ep̃i habere potue

Act. 4. runt.Et quod non conueniebat Laicis conuersis ad fidem, multò magis non conueniebat Epis,& Clericis. Sed scribitur: Quotquot .n.erãt possessores agrorum,& domorum,vendebant,& præcia ponebant ad pedes Apostolorum.Non ergo licebat Episcopis,& Clericis possessiones habere,Intelliguntur hęc, ꝙ Ananias non fuit pu

nitus

nitus morte,vt non liceret ei agrum, & pecuniam receptã in agro, & de agro tenere,sed quia voueret totum dare, & antè pedes Apostolorum ponere: Vnde mentitus fuit Spiritui Sancto prçcium.s.to tum vendendo,& postea partem occultando,sicut dicit Gl. Act. 5. Epi autem primitiuæ Ecclesiæ fuerunt Apostolorum imitatores in non habendo possessiones,sicut & in non habendo proprium. Alij autem successores Apostolos in hoc imitati non sunt, vel quia ab illorum perfectione defecerunt,vt dicit Aug. vel pp alias rationes superius assignatas. Laici verò,qui in primitiua Ecclesia ad Christianam Religionem veniebant,voto se astringebant possessiones non hre,& proprio carere,sicut expresè dicit Glo. Act. 5. sicut nunc de sæculo venientes ad Religionem votum paupertatis emittunt. Vnde expresè dicit Hieron. Talem primò Ecclesiam credentium in Christo fuisse,quales nunc Monachi esse nituntur, & cupiunt. Similiter tandem in voto continentiæ,de qua tractamus,quia Epi in eorum consecratione votum continentiæ emittunt. Sed in primitiua Ecclesia fuit Ordo Episcoporum. Ergo tunc tenebantur in voto continentiæ Apostolos imitari. Sed dicendum,ꝙ de voto continentiæ Clericorum triplex distinctio est necessaria. Prima est,quia Clerici Orientales,& Occidentales in minoribus Ordinibus constituti licitè possunt contrahere matrimonium, & vti contracto. Secunda verò est, quia constituti in Sacris Ordinibus,puta,Episcopatu,Sacerdotio,Diaconatu,& Subdiaconatu, nec apud Græcos, nec apud nos possunt matrimonium contrahere, nec vnquam potuerunt à tempore Apostolorum,sicut patet 84.dis.c.cum in præterito. Tertia est, ꝙ constituti in sacris apud Græcos,& in Ecclesia Orientali licitè vtuntur matrimonio contracto. Vnde si sunt coniugati,ad sacros Ordines possunt promoueri, continentia nõ promissa,sed apud nos, & in tota Occidentali Ecclesia ad sacros Ordines promoueri nequaquam possunt, nisi promissa continentia. Et si sunt coniugati,exigitur,vt ipsi,& eorum vxores profiteantur continentiam,aliter repelluntur, ne ad sacros Ordines promoueantur. Votum ergo continentiæ vitæ Apostolicæ in Prælatis primitiuę Ecclesiæ plenè fuit seruatum,non quidem per ipsius Christi, vel Apostolorum præcepti coactionem,cum sit cõsilij, & supererogationis opus,sed per ipsorum Apostolorum imitationem. Ex quo patet,ꝙ quamuis de continentia seruanda sit consilium, & non præceptũ.

Glos. *Aug.* *Glos.* *Hieron.*

1. Cor 7. 1. Cor. 7. Matt. 19. vnde nec Epi, nec alij in sacris constituti tenebātur ex præcepto Apostolos in continentia imitari, quia non p præcepti Christi coactionem, sed per ipsorum Apostolorum imitationem, vt dictum est, plenè hoc votum seruatum est. Et quamuis, si continentia esset annexa Epatui, & alijs Ordinibus sacris Iure Diuino, vel naturali, Papa dispensare non posset. Sed hoc vr̄ falsum, quia in omni voto solemni Papa dispensare pōt, tamen vita Apostolica prius fuit in Ecclesia Hierosolymorum, & postea in Ecclesia Græcorum obseruata; sed Græci constituti in sacris contrahunt. Scribit. n. 21. dist. c. aliter, q Sacerdotes, Diaconi, atq. Subdiaconi Orientalis Ecclesiæ matrimonio copulantur; tamen est dicendum, q continētia annexa est Ordinibus sacris, non quidem ex natura rei, puta, ex ipsius Ordinis sacri susceptione, quia tunc quicunque acciperet Ordinem sacrum, teneretur continentiam seruare, quod est falsum, quia, sicut dictum est, Græci Ordines sacros suscipiunt, & continentiam seruare non tenentur, sed est annexa continentia sacris Ordinibus ex voti promissione: q quidem votum emittitur ab illis, qui ad sacros Ordines volunt promoueri ex statuto Ecclesiæ: nec tamē sequitur, q Papa in tali voto non possit dispensare, non obstante, q non liget iure Diuino, & naturali: quia, cum votum sit promissio facta Deo de meliori bono, & vtiliori, Papa loco Dei potest pro meliori bono, vel vtiliori promissionem factam de minori bono relaxare, non solùm commutare. Statutum enim Ecclesiæ de voto castitatis emittendo volentibus ad sacros Ordines promoueri, non fuit vniuersale, quia non extendebat se, nisi ad Clericos Occidentalis Ecclesiæ. Vnde scribitur 31. distin. quòd Occidentalis, non Orientalis Ecclesia castitatis obtulit votum: posset tamen Papa, si vellet, statutum vniuersale facere, vt nullus posset ad sacros Ordines promoueri, nisi continentiam ex voto promitteret; & tunc omnes vniuersaliter per vniuersum Orbem essent ad hoc astricti. Ex quibus manifestè patet perfectio status in Apostolis, & in reliquis primitiuæ Ecclesiæ Clericis: quare vocabantur Religiosi, quamuis id vocabulum non fuerit tunc in vsu. Religiosi. n. nomen passim accipitur pro Regulari, & professo sub ea vita communi; vt de Regul. per totum titulum: & de Elect. c. si Religiosus; & sequen. & in 6. eod. tit. c. nullus Religiosus. Huius propositi professione Clericos professos, communemq; seu Canonicam vitam

pro-

professos appellauere; Clericos verò Regulares, quando illi, qui ab ea defecerunt, sæculares dicti sunt: Canonicos autem Regulares, cum illis Canonicatus prætereà occupantib. nomen hoc Canonicorum Sæcularium vsurpatum est, quorum sanè Genus permixtũ pro tertio genere Christianorum posteriorib. longè temporibus adinuentum dr̃, inter eos, videlicet, Regulares, & Laicos, quorum vtrumq. naturæ communicant; Hæc sigillatim examinanda: Nusquam legimus Apostolos, vel Clericos primitiuæ Ecclesiæ ad Augustinum vsque expressè professos fuisse, sed nec vlibi, Augustinũ, aut Clericos eius. Et si non desint, qui malè sentiant Augustinum primum obligasse Clericos sub professione: Multa tamen, inquit D.Tho.in 4.dist.17. per Apostolos facta fuerunt, quæ non reperiũtur scripta; & dist.38. art.2.q.3. in responsione ad tertium Argm̃. *D. Tho.* Arguit, quòd antequam essent hæ Regulæ, quæ nunc sunt, erat aliquis modus viuendi ab Ecclesia probatus, quo aliqui ad tria essentialia se obligabant. Et tunc certi tp̃is obligatio ad talem modum idem operabatur, quod nunc obligatio ad certam Regulam, & 2. 2.q.88.ar.4.in fine dicit; Apostolos vouisse pertinentia ad statum perfectionis, quando Christũ relictis omnibus secuti sunt. De qua Cardinalis quoque 17.q.1.in Summa; Dare, inquit, & se, & sua, vt *Card.* fecerunt Apostoli, & postea multi, ad perfectionem pertinet; Et vr̃ Glos.fin.c.dilectissimis, 12.q.1. sentire cum B.Tho. quòd Apostoli *Glos.* se astrinxerint ad tria essentialia; Petrus idem de Palude asserit, vt *Petr. de* B.Tho. quòd erat in Ecclesia quidam modus approbatus, qui idẽ *Pal.* faciebat, quod nunc emissio trium votorum in Regulari professione, & Nos supra. Pro quo tenore hæc eadem, & longè plura legis apud Alexandrinum in suo apparatu, dist.44.c.1. Augustinus testa *Alex.* tus est in Sermonibus Canonicis, Clericum duas res esse professũ, *Aug.* Sanctitatem, & Clericatum: Professus est, inquit, Sanctitatem, professus est viuendi societatem, professus est quàm bonum, & quàm iucundum habitare fratres in vnum. De omni Clerico generaliter locutus est, perinde vt de omnibus decreuerat Clemens d. c. dilectissimis; & Vrbanus c. scimus, & c. videntes; ead. q. Quæ si ad lancẽ *Clem.* *Vrb.* expenderis, reperies Augustinum hinc ea mutuatum pro sua hac Clericali professione, & Sanctitate. Cuius tamen professionis, vt dicimus, nusquam præfert aliquam formam, quæ cum nihil aliud sit, nisi propositum vitæ communis sub propriorum abdicatione,

quod est ipsa Regula Apostolica, quæ magis more, & consuetudine, quàm scripto cauebatur, iuxtà illud ibi Beati Clementis. Ipsius .n. consuetudinis more retento etiam Apostoli, eorumq; Discipuli vnà nobiscum, & vobiscum communionem vitæ duxerũt, ausim affirmare huiusmodi propositum fuisse sub tacita professione, quę in Clericis tunc annectebatur promotioni Clericatus absque alia expressione verborum, sicuti modo paupertas, & castitas connectũtur sub obedientia, quamuis non exprimantur: & sicuti continentia in assumptione Ordinis, quam notat Io. Andr. c. legebatur, de maior. & obed. & allegat c. Diaconi, dist. 28. & hic erat ille modus approbatus vniuersaliter ab Ecclesia, de quo B. Tho. & Petrus de Palude attestantur, qui non incongruit modernæ tacitæ professioni perinde obliganti, vt expressa: de qua Glos. c. porrectum, de Reg. & transl. ad Relig. cum nihil referat, vtrum quis dictis, aut factis declaret voluntatem suam. Glos. c. quem progenitores, 21. q. 1. & de appellationibus, c. dilecti, 2. Huc adde, ꝙ antequam Aug. eos Sermones, seu Regulam conderet, vixerat prius regulariter cum suis Clericis per multos annos; Nam senem ibi constat illos ædidisse; ne fortè ab his opineris (quod inficiantur nonnulli) Regularitatem in Augustino, & in eius Clericis occæpisse. Nam factus Presbyter Monasterium Clericorum mox instituit, & cœpit viuere secundũ Regulam sub S. Apostolis constitutam. Vixit autem in Clericatu, & Episcopatu, vt innuit Possidonius, per annos 40. Cautum verò fuit postea de expressa professione, c. Vidua, 20. q. 1. & c. omnes fœminæ, 27. q. 1. & Glos. c. nullus Religiosus: de elect. & tex. pariter cum c. indemnitatibus, in eod. in fine: & Glos. in c. ex eo. Quibus ita cautum fuit de expressa, vt nihil propterea eleuaretur de tacita. Quæ nihilominus, vt olim, circa rem hanc militare vr̃ adhuc. Nihil itaq; antiquius lego pro forma huius professionis expressę apud Canonicos Regulares, quàm quod constat ex Regula Damiana. Cum tñ antè eam Regulam apud Canonicos Portuenses Rauennates, qui bus nominatim data est, Regularis vita iamdudum duceretur sub nullo scripto, sed vsu tm̃, vt ibi apertè innuitur, & cõsuetudine perinde seruatum aliquandiù apud Aug. & Augustinianos, & pro ea sñia suprà Clementis, apud primos Clericos sub Apostolis. Nõ mirum igitur, quòd diuersæ formæ verborum reperiantur, professionis expressæ apud vetustos Canonicos, & Monachos, & hmõi recẽ

tiores:

Io. An.
B. Tho.
Petr. de Pal.
Glos.
Glos.
Aug.
Aug.
Possid.
Glos.
Glos.

tiores: quæ vel in Regula Benedictina, vel hac Damiana permitti etiam videntur profitentium arbitrio. Nam & Mendicantium sicu ti inter eos habentur quoq. diuersæ Constitutiones, ita diuersa for ma profitentur, omnes tñ vti & priores sub eodem sensu. Quod pa rum oĩnò referre vr̃, ex quo sine verbis etiã tacita professio tenet, vt probatum est. De professione tacita, & expressa agitur quoque c. vnico, de voto, in lib. 6. Cum autem Sæculares dicti sunt, ex hoc noĩs dehonestamento, deficientes à sua essentia primaria, & Apostolorum Regula, qui perseuerauerunt honorabiliori ꝓ titulo, denominati sunt: perinde vt Superiores Spiritus ex casu sociorum, qui desciuere à Maiestate Diuina; vt præmisimus. Nam illis nõ con sentientibus eorum malitiæ, culpa aliena obesse non potuit, 1. q. 4. cap. iam itaque, & cap. crimen, tit. de pœnis, cum multis alijs ead. q. Sed inde magis vtrique honorati, & priuilegiati inueniuntur. Nam vt boni Angeli magis stabiles in malorum ruina redditi fuere, ita ꝓ amplioribus gratijs perseuerantes Clerici in suo Canonico proposito insigniti extitere, vt infrà docebimus. Cum verò appellauere Canonicos Regulares, fuit, ꝙ qui olim absolutè Canonici, nunc, sub hoc adiuncto Regulares, nuncupant̃ Canonici Regu lares; Quæ duo nomina coniuncta idem important pro Ethymolo gia, vti videtur Abba, Pater: Marci. c. 14. & ad Rom. 7. Quod Isido- *Mar. 14* rus in lib. Ethymol. asserit esse ex duabus linguis idem sonantibus, *Rom. 7.* Syra, & Latina. Nostrum autem est ex Græca, & Latina, quod *Isid.* demùm irrepsit, cum illud nomen Canonici transiret æquiuocum ad Clericos Sæculares, de quibus mox dicemus. Et aduerte, quòd hi Clerici professi primò dicti sunt Regulares in differentiam illorum Sæcularium, & ab his nomen hoc deriuatum fuit generaliter ad quoscunque Ordinum professos: Quod notatur per DD. *Glos.* ext. de statu Monach. & argum. est Glos. super Rubrica de Regul. cum dicit. Visum est suprà de Clericis Sæcularibus, modò videndum est de Regul. & Titulus agit de quibuscunque professis. Olim ergo omnes Canonici erant Regulares, sed non è contrà. Nunc autem non sic, cum etiam Clerici Sæculares facti sint Canonici, de quibus subditur in textu. Sæculares autem etiam Canonicorum nomen vsurpauerunt: nam sicut abusiuè Clerici facti proprietarij continuabant nomen Clerici contrà vim, & diffinitionem eius noĩs, de qua sup. c. Clericus, 12. q. 1. quos propterea August. de *Aug.*

lere voluit de tabula Clericorum,& priuare Clericatu,c.nolo,& c. certè,e.q. ita magis abusiuè ijdem Canonici nominantur cõtra expressum huius nois significatum. Nam sicuti conueniunt hæc duo nomina in eodem sensu,Canonici Regulares,sic magis discordant, Canonici Sæculares, cum sæcularis opponitur hic directè contrà sensum Canonici, hoc est Regularis; Sæculares autem Clerici, & Regulares sunt correlatiua,vt præmisimus, & diuersa referunt; Appellantur autem hi Sæculares Canonici, cum non sint perinde, vt Doctores,& Theologi pleriq.nostri temporis, qui absque litteris, & Doctrina eos uñ nomine gradus occupant;Quorum nedum honorem,&Dignitatem,verùm ēt sæpenumerò censum sibi vendicāt. Et ppea Clerici,& Canonici Sæculares illi appellantur, quasi non legitimi,& vt sequitur Genus permixtum; quod dicit Host.in principio Summæ,alludens ad illud Hier.c.duo sunt,12.q.1.Vbi aduerte Hier.(vt & hoc obiter hic declaremus,si tñ Hieron.est) in primo Genere Christianorum includere Monachos inter Clericos sub noie Deo Deuotorum,qui malè à Glos.& Tex.exponunī pro Conuersis:Nam,sicut suprà attigi, excluderentur Monachi ex Christianis, cum minimè comprehendantur ibi in secundo Genere Laicorum ducentium vxores,& propria possidentium: Sicut.n.Dionys. in sua Hierar.Ecclesi.tres Ordines principales circumscripsit cap.6. Clericalis Monastici, & Plebis Sacræ, & Monastici Theurapeutas, seu Cultores Diuinis nominibus appellari dixerat,vt in inferiorib. dicemus;Ita Hier.eosdem Diuina appellatione Deo Deuotos pariter expressit,& tres Ordines ad duos reduxit,duobus in altero communicatis. Neque enim Conuersi tunc erant,de quibus intelligit Glossa subdistinguens, quòd aliqui possint contrahere, aliqui non, contrà expressum ibidem Hieronymi sensum.Neque Hieronymus exposuisset se sub eo nomine Conuersorum, quo noua item expositione indigeret pro Monachis, de quorum Incunabulis ædiderat Opus ad Nepotianum 16. quæstione 1.capitulo, si Clericatus.Expungendum esset ergo illud in textu,Conuersi,q̃ minus etiam quadrat phrasi,& eruditioni Hieronymi:& in Glos.pro Deo Deuotis, exponēdi Monachi,ne excludi videantur,vt dictum est,de genere Christianorum,præsertim cum etiam pro Deo Deuotis intelligantur,c.qui verè.e.q.vbi dr̃, qui Deo se deuouerint. Verùm,vt verum fatear,nescio,quid obstrepit auribus meis ex eo Hie

Host. *Hier.* *Glos.* *Tex.* *Dion.* *Glos.* *Hier.* *Glos.*

ronymi

ronymi textu,vt suspicer satis non esse Hieronymi,sed reuertamur ad Clericos,& Canonicos sæculares.Genus permixtum.Ex Clericatu cōicant naturę Clericorum Regularium Clerici sæculares,seu Canonici,cum in ipso Clericatu,quantum signat Sacramentorum dispensationem, vt prætulimus ex verbis Augustini, sint cum illis eiusdem essentiæ, quam principio cum sanctitate etiam profitebā tur.Communicant item naturæ sæcularium laicorum ex proprietate,quorum est etiam,inter alia,propria possidere, vt vidimus mox supra d.c.duo sunt. Communicant aūt horum naturæ, renunciata sanctitate,quam exponit August cōiter viuendi societatem,& quā bonum,& quàm iucundum habitare fratres in vnum: cui præferūt hæc temporalia, quæ inhibentur vtriusque Instrumenti Ministris Templi,& Altaris.Hæc Leuitis,inquit Petrus Damiani in premissa sua Regula pro Canonicis,& hæc Apostolis mandata sunt. Vtrisq. enim vna Regula,& eadem lex præcipitur:vtrisq.possessio tollitur, terrena facultas interdicitur,subditq. qui ergo alij Regula, & lege ista tenentur,nisi Clerici,qui Leuitarum Domini,& Discipulorum Christi locum tenent,Ministerium implent,Vices seruant, ordines habent? & Abb.vbi sup.in c.Deus qui.de Vit.& hon.Cler. Clerici, inquit,prohibebantur vti proprio Apostolorum t.pe,hodie secus. Recusantes igitur Clerici illi sanctitatem Antiquam, & arripientes hanc nouam proprietatem, cōicant,contra eam primam legem, & Regulam,naturæ laicorum,& propterea dicuntur sæculares, possidentes,videlicet,bona huius sæculi.i.Mundi.Vide Glo. & Io.Andr. super c.licet de off.Iud. ord. Verùm tolerantur ab Ecclesia,inquit Abbas,in c.Eps.de præb.Credo,sed hoc verbum, tolerātur, innuit aliquid,ꝙ omnino in tolerantib.non placet:Et Augustinus eos tolerabat,& pariter execrabatur.Placerent sanè magis,& laudarētur, si cum Clericatu seruarent suam sanctitatem. Tolerantur autē, ne, vt inquit Glos.super c.Dilectis.12.q.1. deformetur status Vniuersalis Ecclesiæ.O Catholicam sententiam Magni Glossatoris, & Patrocinatoris Ecclesiæ.Deformaretur ergo status Ecclesiæ, si sæculares Clerici fierent Regulares? si bonis cederent pro Doctrina Christi, & cōem viuendi societatem amplexarentur, cuiusmodi erat sub Apostolis? ò Grauissimum Glossatorem. An non fuit potius deformatus status Ecclesię, quando post omnem illis interdictam proprietatem oī proprietate,vt inquit Abbas,facti iā sunt proprietarij?

D.Aug. | Pet. Da. | Abb. | Glos. | Io. An. | Abb. | Aug. | Glos.

tarij? An non omnes laudibus celebrant illam Generalem Refor-
Sighib. mationem, quam Historici scribūt, Sighibertus, Vincentius, & Ar-
Vincen. chiepiscopus, factam intrà Annum Salutarem 1000. & 1100. quā-
Arch. do penè oēs Orientales, & Occidentales Ecclesiæ præsertim Cathe-
drales Regulares reformatæ fuerunt? Inter quas prima corruscabat
Abb. Lateranensis, sed, placuit Sedi Apostolicæ, pergit Abbas, ꝙ status
eorum sit idem primitiuæ Ecclesiæ, & gaudeat eorum priuilegijs;
ꝙ & refert in c. postulasti, de rescr. At Clerici primitiuæ Ecclesiæ
erant in statu perfectionis, in quo non sunt, nec esse possunt simpli
citer Clerici Sæculares: Sunt autem Clerici Regulares continuan-
B. Tho. tes eumdem statum, vt testatur B. Tho. de perfectione vitæ Spiri-
tualis. Gaudeant modò illi quantumuis Priuilegijs, & excellāt præ-
eminentijs suffragatis per posteriores Pontifices, & Modernos Do
ctores: Viderint ipsi. Sed dicant, quæ erant Priuilegia primitiuę Ec
clesiæ? Num Vrbani? num Clementis? num aliorum, de quibus dī
Vrb. 12. q. 1. Imo plura ammisere effecti Sæculares, quibus gaudent ad-
Clem. huc Regulares: vt de Sēten. excom. c. Monachi, & c. ex tenore: & 16.
q. 1. c. decimas: cum alijs pluribus. Ea autem tolerantia perinde ba-
ptizatur, vt quædam dispensatio, qua quotidie Papa dispēsat Clau
dos, & Monoculos ad Ordines Sacros, & Dignitates Ecclesiasticas,
& illi tñ remanent perpetuò vitiati. August. vt diximus, hos Clau-
dos, & Cæcos dicit, quos tñ, licet tolerabat, ab eo non ꝑꝑea vitio
liberabat. Imo est eis protestatus apertè, vt, qui nollent suscipere vi
tam socialem, seorsum manerent, seorsum viuerent, hoc est de suo,
non de bonis Ecclesiæ, vt attigimus suprà, & qūo possent, Deo vi-
uerent. Et tñ, inquit, antè eorū oculos posui, quātùm mali sit à pro
posito cadere. Pete Sermones de Cōi Vita Clericorum in fōte, vn-
de hæc omnia hauries limpidiora. Sunt igitur Clerici Canonici
Cypr. Sæculares huius sæculi, hoc est huius Mūdi. Vide Cyprian. de duo-
Io. An. decim sæculi abusionibus, quas repetit Io. And. in Clem. c. 1. de sta
tu Monach. quamuis sæculum propriè signet ætatem centum an-
norum, vnde dicti erant ludi Sæculares. At hi Regulares non sunt
Io. 15. huius sæculi, hoc est huius Mundi: Vos non estis, inquit Dominus
Discipulis suis, de hoc Mundo: Sed ego elegi vos de Mundo; Si de
Io. 18. Mundo fuissetis, Mundus, ꝙ suum erat, diligeret, & alibi: Regnum
meum non est hic. Sunt ergo illud Genus electum à Christo, & vt
1. Pet. 2. inquit B. Petrus, Regale Sacerdotium, quod iterùm suprà innuit

Io.

Io.Non vos me elegiſtis, ſed ego elegi vos,& poſui vos, vt eatis, & fructum afferatis,& fructus veſter maneat,vt,quodcunque petieritis Patrē in noīe meo,det vobis:Et hæc, inquit,locutus ſum vobis, vt gaudium meum in vobis ſit,& gaudium veſtrum impleatur. Vides Genus electum,ſincerum,legitimnm,& naturale, non permixtum,non biforme,non medium, à quo hoc ſui meliorem partē du cit.Nam ſi comparatione humanæ creaturæ mediæ inter Angelos, & bruta animalia,vt ſuprà notauimus, ex ſnīa Io.Andr.Clerici Sæculares mediant inter Clericos Regulares, & Laicos,participantes ex vtriſque:meliores aūt ex parte Regularium,deteriores ex parte Laicorum, tantò ſanè potiores concludemus Regulares Sæcularibus, quantò perfectiores ſunt Angeli humana creatura. Non per hęc autem putet quis Genus hoc mixtum extrà ſalutem eſſe,prout pōt ex illius ſnīæ Chriſti, Ego elegi vos de Mundo, & reliquorum interpræatione aliqua colligi. Primum.n.in vniuerſali ex illis verbis elici poteſt, quod exemplo Chriſti perſecutionem paſſi, & nos debemus eadem pati pro ipſo Domino non ſeruo,bono,innocenti,non malo,(ſaltem ex maſſa,vt inquit Auguſt.quæ tota in Adam perijt) membra.n non debent refutare conditionem melioris capitis;tùm ex conditione Mundi diligentis ſimile ſibi.Verùm ſicut,cū patiebatur Chriſtus, aliqui perſecutores erant mali ſemper futuri mali;aliqui mali futuri boni, vt latro prius conuicians, poſtea credens,& Centurio,& eorum aliqui,qui percutiebant pectus ſuum, & cæteri,qui ad Apoſtolorum prædicationem cōuerſi ſunt,prout in Actis;ita Apoſtoli poterant pati à Mundo: Vnde Mūdus in hoc ſenſu,& prædeſtinatos,& malos finaliter includit;ergo,qui ſunt in hoc Mundo ſic intellecto, poſſunt eſſe futuri boni. Deinde ſunt aliqui in Mundo,qui non diligunt,quod ſuum eſt:nam Principes mūdani, cum eſſent perſecutores Apoſtolorum, aliquos malos mundanos non diligebant,ſed magis perſequebantur,occidentes latrones,prædones. At malum non pōt eſſe futurum tale, quin habeat aliquod bonum, aliter ſeipſum deſtrueret ex Phyl.4. Ethic. Licet igitur Principes illi,& perſecutores Apoſtolorum eſſent mundani, & mali, quantùm ad ſuperbiam, & infidelitatem, tn̄ aliquid boni habebant,vt iuſtitiam, clementiam, vt de Traiano,& alijs multis, qui diſſimiles malis in bono iuſtitiæ perſequebantur illos malos: Perſequebantur aūt Apoſtolos,& alios fideles diſſimiles illis in in-

Io. An. Aug. Ariſt.

fidelitate, ex quibus innuitur, quòd per Mundum intelligitur Infidelis, non autem illud Genus mixtum, cũ sit intrà gremium Ecclesiæ, qua cum re etiam statuitur, quòd quamuis multi principes mali sint persequentes Apostolos, mali tamen possunt fieri boni,
Aug. tùm quò ad opera, vt Augustinus disertè tradit super Psalmum disputans, nunquam diffidendum de salute persequentium, dum viuunt, tùm quò ad fidem, vt de Traiano, cuius Anima suspensa per actum DEI occultum à pœnis Inferni reuocata fuit in
D. Tho. corpus, & baptizata, prout D. Thom. & alij multi censuerunt: Sunt autem aliqui Mundani, qui seipsos persequuntur, vt superbi superbos, & inuidi alios, sed est amor amicitiæ, in quo similitudo est causa amoris, quia Amicus vult Amico bonum, quia apprehẽdit eum
Arist. tanquam sibi vnum, quia Amicus est alter ipse, secundum Philosophum, non per identitatem, sed per conformitatem: non est autem sic in Amore cõcupiscentiæ, quo quis vult sibi ipsi bonum, & ideò quantò plus quis diligit se amore concupiscentiæ, quàm alium sibi similem in Amore amicitiæ, tantùm odit eùm inquantùm impeditur per eum à consecutione boni Amati; & sic superbus odit alterum, inquantùm surripit sibi singularem excellẽtiam, quam cupit, & auarus auarum, inquantùm arripit sibi lucrum, quod desiderat. Secundum, vt enucleatius disseramus de statu mundi, quem intelligit Christus, a nobis statui Clericorum sæcularium applicato, vt omnis erroris tollatur suspicio. Duplex electio fidelium, vna æterna, quæ est idem, ꝙ prædestinatio Diuina, & hæc electio Apostolorum, & fidelium est a solo Deo ex mera liberalitate, quæ põt om-
Act. 13. ni statui Regulari, & sæculari conuenire, iuxtà illud: Crediderunt quotquot erant prçordinati ad vitam æternam: alia est temporalis,
Rom. 8. s. vocatio ad gratiam, & Apostolatũ: & ista est primæ effectus: quos prædestinauit, hos vocauit, & sic Apostoli electi sunt à Chr̃o tempore gratiæ. Hæc autem Vocatio, & Electio secunda põt includere tùm vocationem ad fidem, tùm ad Dignitatẽ, vt in vocatione Pauli. Vocatus. n fuit tùm, vt esset Christianus, ꝙ factum est per baptismum, tùm ad Apostolatum, prout dixit Dominus Ananiæ: Vas Electionis est mihi, vt portet nomẽ meum coràm Regibus, &c. Cũ
Act. 9 verò Chr̃s dixit Discipulis: Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, Innuit primò, vt Amorem suum confirmaret erga Discipulos argumento, ꝙ non prior ab illis amatus amaret, sed è contra: secundò,

vt

vt præueniāt homines suam salutem, procurantes, quamuis socordes, & huic operi inconsideratos, sicut ipsi piscantes, & reficientes, vel lauantes retia, vocati sunt à Chro: tertiò, ne superbirent nimia lætitia perfusi ob tàm immensum beneficium ascribendi sibi eos in Amicos: quartò, vt indicaret eis, non ab eorum voluntate authoritatem pendere illis datam, sed à Chro; non vos, inquiens, me elegistis, vt Populus Ducem, & Regem, sed ego vobis authoritatē dedi: Electio autem hæc variè à sacris Doctoribus declaratur. Aug. ibidem, & Latini ferè omnes de Prędestinatione loqui dicunt Chrm, & inde eā non in nobis habere cām, alioquin nos ipsi eligeremus. At multi Patres de Electione ad Apostolatum declarant, vt eatis, & fructum afferatis, q̄ proprium est Apostolorum officium, & eos imitantium, sicut Ioan. 7. Nonne ego vos duodecim elegi, & vnus ex vobis Diabolus est? nimirum si de Prædestinatione locutus fuisset, vnus non fuisset Diabolus: non.n.pōt, qui prædestinatus est, Diabolus esse, vel fieri finaliter, & sicut Lucę 6. vocatis discipulis, duodecim elegit ex ipsis, ita Chrysostomus, Cirillus, testificatur & Euthymius eo loci: at quēadmodū Apostolos, ita prædestinatos oēs eligit: itaque si nulla in Apostolis cā præcessit electionis suę, vt suprà in motiuis, ex quib. dixit Iesus; Ego elegi vos, dictum est, neq. in prædestinatis Prædestinationis erit: si Prædestinatio præparatio gloriæ diffiniatur, vt maior pars veterum Authorum diffiniunt, non eandem Prædestinationis, & electionis Apostolorum causam esse concedendum est. Nam Apostoli electionem suam non meruerunt: Prædestinati verò vitam æternam mereri possunt: si autem diffiniatur gratiæ præparatio, vt Aug. eadem quidem vtriusq. rō est. Sed, quamuis Apostoli suam non meruerint Electionem, tñ certè aliqua in ipsis causa fuit: nam si noluissent, electi vtique non fuissent, & fortasse quidem, antequam eligerentur, aliquid in illis erat, non quidem meriti, sed quam ob rem ipsi potius, quàm alij, electi sunt; q̄ si etiam Chrs ibi permanet in similitudine Vineæ, eo modo dicit: ego elegi vos: quemadmodum Agricolæ solent, cum Vineam plantare volunt, optimas quasq; & generosissimas Vites eligere: sanè Moses multoties recusauit Electionem Legationis, vltimò tamē libenter volens accepit, & in eo ipso, q̄ animosè occidit Aegyptiū iniustè opprimentem fratrem suum, Aug. dicit, quamuis putauerit alibi, i. in vita Patriarcharum aduersus Faustum, occisionem fuisse iniu-

Aug. | Io. 7. | Chrys. Ciril. Euth. | D. Aug. | Aug.

iniustam, q extrà authoritatem; q posuit semina futuræ culturæ, i. Præfecturæ, & Ducatus Populi, quemadmodum terra filicem habens, quamuis eradicandam, culturæ se præparat ad vitem feraciter producendam:& collis oleastris syluescens dispositum inde se præbet ad oliuas arbores excolendas:quemadmodum ét animositas Petri in percutiendo gladio seruum, amore Domini incensi: resecanda quidem erat, q prohibita gladij offensio, sed tàm magnū cor tanq̃ terra frugibus, ita serendis virtutibus excolendum erat: multò magis cum qōnibus in Exodum illam generositatem absq. peccato actā Aug. deliberauerit, quippequi, vt Stephanus in Actib. dicit, putauit tùm Moses intelligere fratres suos, quòd per illum Deus daret illis salutem: pôt ergo dispositio aliqua esse, vel moralis, vel virtuosa ad opus Electionis præcipue Dignitatis, & excellētiæ peragendum in aliquo: fortasse ex arte piscatoria Apostolorum oc

Matt.4. casionem accepit Christus dicendi: Venite post me, faciam vos fieri piscatores hominum: quod multam cum conuersione animarū

Hier.16 affinitatē hēat: mittā piscatores multos: præsertim cū est absq. peccato: nam vires hoīum ita promptè, & efficaciter ad aliqua obeunda proficiunt, quæ vel cū peccato, vel simpliciter in more fiunt p̄p humana: multò magis eradicato peccato cędē ad bona, & p̄p Deū opera facienda fortiores euadent; mutabunt fortitudinē, assumēt pennas, inquit Isaias: ex his omnib. manifestum fit, q ille status medius, dum de Mundo ét dr̄, tm̄ dignitate Apostolorū, & Canonic. Regularium cedit, vt non à prædestinatione, & fide, & statu salutis decedat eo, quia proprium habet, quod Canonicatus accipit, quia vitam laxiorem viuit, nisi à primo statu perfectionis, quam professus fuerat per Apostasiam abscesserit. Clerici ergo primi fuere Apostoli, & Discipuli septuaginta duo, & qui ab eis Leuitæ promoti leguntur, qui deinde Episcopos, & Presbyteros in singulis ciuitatib. ordinauerunt. Subdiaconos verò, & Acolythos cum alijs Ministris Ecclesia sibi postea constituit, quorum gradus, & nomina paulò ét post seriatim distinxit. Ostiariorum, videlicet, Psalmistarum, Lectorum, Exorcistarum, Acolythorum, Subdiaconorum, Diaconorum, Presbyterorum, & Episcoporum. Hi omnes Ministri fuerunt Sanctorum Canonum (veri vtiq. Canonici) & Pontificalium Decretorum Doctores Sanctissimi: quorum Institutio est in veteri testamento inchoata, & in nouo plenius consumata. Nam Or do huius-

modi

modi Canonicus à Leuitis cæpit, qui seruiebant Templo, quem propterea Tribus Leuiticæ in Ecclesia locum tenere, & Apostolicæ Dignitatis iura seruare, & officia gerere, nemo sanè sapiens (inquit Damianus) vnquam dubitauit. Habentur hæc omnia ex principio dist.21.& c.seq.& dist.93.c.A Subdiacono, præmisimus supra B.Petrum fuisse primum Clericum,& vnde dicti sint Clerici. Quòd aũt hi omnes Ministri fuerint Sanctorum Canonum, patet: Nam habemus Canones Apostolorum,habemus Clementis,Vrbani,Hieronymi,Ambrosij, Augustini, Prosperi, & aliorum, si Ministri Sanctorum Canonum nimirum, & Canonici, hoc est,Regulares,& eorum primi regulatores Obseruatores, quod probat Clemens c dilectissimis.probat Vrbanus,c.scimus,12.q.1.probant ibidem oẽs.Alexandrinus in suo apparatu dist.44.c.1.dicit,ꝙ licet in primitiua Ecclesia essent Clerici cõiter viuentes,tamen nõ erãt Regulares,quia hoc nomen in vsu non erat.Sed rñdeat,quare postea dicti sunt Regulares?Non ne quia,ipsis perseuerãtibus in vita cõi, superuenere alij eam prorsus relinquentes,Genus biforme,seu permixtum,de quibus supra disseruimus?Dicere similiter potuisset de Angelis bonis ꝙ quamuis principio fuissent stabiles, tamẽ nõ erãt boni,cum hoc nomine non fuerint nuncupati, nisi post instabilitatem illorum,qua vtrique boni,& mali discreti sunt. An non Regulares Apostoli?An non Clemens cum Iacobo,& Clericis omnibus Hierosolymitanis?Vide,quid testetur de omnibus Clemens ipse d. c.dilectiss.Quis negat Augustinum fuisse Regularem,siue Canonicum cũ suis Clericis? & tñ nec suo tpe audiebantur hæc nomina. Erant re ipsa oẽs Regulares,siue Canonici, siue accipias hoc nomẽ Regulares pro professis,vt in tit.sup.de Reg. cum ex præmissa Doctrina B.Thomæ ẽt Apostoli professi fuerint. Repete quæ scripsimus suprà expressius;seu intelligas vtrumq. nomen pro seruantib. Apostolorum Regulam,& Ordinem.Ab ipsa ergo re hi Clerici per tpa,& Canonici,& Regulares compellati fuere. Nam sicuti Angeli boni oẽs natura,vt pmisimus ex sententia Augustini, creati sunt; ita Clerici in suis initijs omnes Regulares, seu Canonici procreati extitere.Quamuis ea nomina bonorum,& Regularũ, seu Canonicorum in ipsis initijs non audirentur. Neq.n ex mutatione nominis mutatur rei essentia,alioquin Populus Castellanus, q̃ nunc dr, non esset idem, qui Tiphernas antiquitus appellabatr & Imolẽsis, qui

Dam. Clem. Vrb. Hier. Ambr. Aug. Prosp. Clem. Vrb. Clem. B. Tho. Aug.

qui olim Forocorneliensis. Et in ipsis quoque supernis Flaminibus sunt per t̃pa adinuenta noua nõia: Imò (ꝙ maius est) & ipsius Dei Opt. Max. multiplici quotidie nuncupatione vtimur, absq. tñ prę iudicio Diuinæ essentiæ. Rem ergo magis perpendere debemus, ne videamur in re cõuenire, & in nõie dissidere, ꝙ olim inter Stoycos, & Peripateticos ridiculè explosum est. Nam & eò magis huc cõuenire debemus, quò nomen cõmodius deriuamus ex ipsa re, cui cõ sonum esse dignoscitur. ar. dist. 21. c. Cleros. cum cęteris iurib. isthuc spectantib. suprà allegatis. Verba. n. deseruiunt rebus, nõ res verbis: præfertur. n. intentio verbis c. Marchion. 1. q. 1. Si itaque erant in primitiua Ecclesia cõiter viuentes, & sequebantur Regulam Apostolorum sub propriorum abdicatione, vt d. c. Dilectis. 12. q. 1. & c. Scimus, & c. Videntes. ea. q. hinc erant re ipsa Regulares, quippe q̃ ex ea cõitatis Regularitate perficiebantur, ꝙ notauimus suprà, pro B. Tho. snĩa B. Thomæ. Propria. n. temnere, & facultates Ecclesiæ ĩ cõi possidere, ad ꝑfectionem maximè pertinet, c. expedit. 12. q. 1. & Card. in Sum. 17. q. 1. Quòd autem Ordo hmõi Canonicus incęperit à Leuitis, & in Ecclesia eorum locum teneat, & Apostoli ẽt iura seruet, ex Dam. Damiano, sententia hæc est Ioannis de Deo collaudati à Io. Andr. Ioan. de Deo. in proęmio Clementinarum. Vide eius Codicem de dispensatione in q. cum totum Regimen: & totum legitur in Regula præmissa Damiana pro Canonicis cap. 1. primi libri. A Leuitis quidem intelliguntur Canonicos Regulares procedere, quæ dicuntur ab his, nõ Dam. à Nazaræis, vt dictum est suprà. Sumpserat. n. hoc Damianus ex Hieronymo ad Rusticum, qui inquit; Et vt ad nr̃a tempora veniamus: Epi, Presbyteri, & Clerici hẽant ad exemplum Apostolorũ uiros, Grat. quorum honorem possidẽtes hr̃e nitantur, & eorum propositi Clericalis initium. Gratianus in c. illi. 12. q. 1. scribit hoc idem de Clericis Regul. Necesse est ergo (ait) vt eorum sequantur vitam, quorũ in Ecclesia gradum administrant. Hanc fęcundissimam familię Pro Aug. Ps. 44. lem ostendit Aug. super illud Psalmi: pro patribus tuis nati sunt tibi Vrb. filij: Et ab Vrbano allegatur: dist. 68. cap. quorum vices. Institutum aũt horum Canonicorum Generale fuit in primitiua Ecclesia, profiteri tria essentialia sub vita cõi. Nec refert, si alio modo tunc, vel sub alio illorum nõie, q̃ vsus Modernus sit, cum & ille, quicunq. esset Ecclesiæ, ẽt tùm probaretur, illiq; semper nihilominus ijdem essentialiter Regulares fuerint. Durauitq; perpetuò ab Apostolis ad

hæc

hæc noſtra tempora, relaxatum ſæpenumerò ab ea prioris vitæ diſtrictione,ſed deſitum nunquam. Et licet multoties reformatum, eam tamen primogeniam naturam hactenus conſeruauit, à Chriſto in ſelectis Apoſtolis originatam, nec ſpeciem immutauit: Genus,videlicet,electum, Regale Sacerdotium.Examinanda aũt sũt, quæ dicimus ſigillatim, profeſſionem trium votorum intellige, ex doctrina B.Tho.& Petri de Palude,vbi ſuprà,ſuper quarto,diſt.38. *B.Tho.* Iſtius conſuetudinis more retento etiam Apoſtoli,eorumq; Diſcipuli vnà nobiſcum, & vobiſcum cõem vitam duxerant: Scribit B. *Petr.de Pal.* Clemens Clericis Hieroſolymitanis;Et infrà:Quapropter præcipimus,quatenus ab Apoſtolicis Regulis non recedatis, cõem vitam *B. Clem.* ducentes,12.q.1.c.dilectiſſimis,& c.ſcimus. Diuus Vrbanus ille ſenior, ad quem ſponſum ſuum deſtinauerat Cæcilia. Scimus (ait) *Vrb.* vos non ignorare, quòd hactenus vita cõis inter omnes Chriſtianos viguit,& adhuc viget,maximè inter eos,qui in ſortem Dñi vocati ſunt,ideſt Clericos.Durauit ergo ab Apoſtolis vſque ad ſua tẽpora hoc Inſtitutum per annos circiter 200.illius Apoſtolicæ conſuetudinis more retento, vitæ,videlicet, communis ſub propriorũ abdicatione.c.verò Videntes ea.q.Vrbanus idem,pro eo inſtituto, *Vrb.* etiam perpetuò cauit de facultatibus Eccleſiæ pro indigentibus, & vitam cõmunem ducentibus iuxtà eas Regulas Apoſtolicas Pro cuius Decreti obſeruatione exuſtus ſubinde Laurentius, dum eas Eccleſiæ facultates Decio prodere recuſat, vt infrà: quod & refertur de Tito Diacono pauperibus Romæ diſtribuente pecunias,ꝓpterea interfecto ſub Cæleſtino I.Anno ſalutari 429.Vide Proſperum de Temporibus. Non defuere item extremis propè tẽpibus *Cœl. I. Proſp.* eiuſdem Ordinis Canonici,& Propoſiti duo Thomæ(nã & Laurẽtium,& Titum huic Ordini pariter aſcribimus)Qui ſanguinem potius,& animam,vt illi,q̃ bona, & Iura Eccleſiæ profundere maluerunt: Ex quibus alterius qui fuerat Canonicus profeſſus, & Prior in Abbatia S.Victoris Pariſini Epi Cantuarienſis diem feſtum cele *Clem.* bramus,quo paſſus eſt.Sed,quòd hoc Decretum Clementis, & Vr *Vrb.* bani maximè viguerit ſub perſecutionibus, fidem facit Hieron. *Hieron.* de captiuo Monacho; Qui propterea ne Sanctiſſimum Inſtitutum prorſus exoleſceret,ad Nepotianum librum addidit,mores omnes Clericales pro hac Apoſtolica Regula complexus,vbi de ſe præ cæteris ſcribit.Si ego pars Domini ſum,& funiculus hæreditatis eius,

non

tio fuit sub interminatione,vt viderent quantum mali sit recedere à proposito,& num possent sic consequi æternæ fœlicitatis hæreditatem:iussitq; eis, vt de bonis suis seorsum ab Ecclesia viuerent.Et aduerte,q Sermo hic inscribitur de cōi Vita Cler.qui æditus est p eam seruantibus,non pro inobseruantibus. Qui seruabant, degebant in Ecclesia cum Augustino in cōi viuentes de bonis Ecclesiæ, *Aug.* quæ res pertinet ad perfectionem, vt innuit B.Prosper ibi, c.expedit. *B. Pros.* Qui verò non seruabant, seorsum manebant ab Ecclesia, & de proprijs victitabant.Non fuit ergo statutum (q Abbas inficiatur) *Abb.* vt quisquis Clericus ex hoc capitulo certè possideret propria:q & exponit D.Tho.contrà Impugn.Relig.dicens: quòd,quamuis Au- *D. Tho.* gustinus reuocauerit hoc interdictum, quod fecerat d. c. vt nullus Clericus esset,nisi sine proprio viueret; non tñ propriè reuocauit, quin illi essent Clerici,qui sine proprio viuebant.Vides q̃ rectè impugnatur dictum Abbatis.Nam sp fuere Clerici seruantes hoc Institutum Apostolicum. Etsi non defuerint sp(vt reor)occulti prçuaricatores: quibus demum permissum est ad euitandum Hyppochrisim, vt, qui ex Clericis nollent bonis suis cedere, ea sibi retinerent,& de illis viuerent. Et ppea factæ sunt distinctiones illæ Clericorum,de quibus suprà disseruimus,& Reformationes pro seruãtibus,quarum hanc sub præmissis Ecclesiæ Doctoribus primam esse contendimus post persecutiones. Nec Alexandrinus in dicta su- *Alex.* prà dist. 44. c. 1. satis probat, quod asserit,præsuppositis diuersis distinctionibus Christianorum,singulos Clericos,& Laicos secundo loco cçpisse per se sua retinere,pro quo allegat c.sint manifeste, 12. q. 1. quod Glos. præcisè deducit contrà Gratianum in princi- *Glos.* pio eius tituli: dicens,eos tm̃ propria possedisse, qui proprijs non renunciassent: Et sic regeritur cōtrà Alexandrinum per ipsummet c.fuisse,qui renunciassent.Quod cum cap.illud sit Canon Apostolorum,non aduertit stare contra se tot Decreta: primum Clemen- *Clem.* tis,qui fuit eius tpis,& Discipulus B.Petri, & cuius interpretationi præ cçteris fides abhibenda est; & dehinc Vrbani ex d.c.dilectiss. *Vrb.* & c. scimus, & c.videntes, allegato ẽt per Abbatem dicto loco,de *Abb.* præb.aduersus suam snĩam. Quòd ad Reformationem attinet, in sequentibus differemus: originatam autem diximus à Christo in Apostolos,vnde Anacletus:in nouo Testamento post Christũ Dominum à Petro Sacerdotalis cçpit Ordo, quia ipsi primò in Eccle-

sia Christi datus est. Hinc in Ration. Diu. Offic. Petrus Clericus pri-
Rat. diu. offic. mus dr, quod suprà etiam innuimus. Vide c. in nouo; & seq. dist. 21.
Vbi dr: hanc eandem formam Apostoli secuti in singulis Ciuitatib.
Episcopos, & Presbyteros ordinauerunt, & Leuitas; & in subsequē
ti describuntur omnes hmōi Clericorum gradus, de quibus suprà.
B. Iuo. B. Iuo Carnothensis Episcopus scribit, Saluatorem non Laicis per-
sonis, sed solis Discipulis suis Sacra sui Corporis, & Sanguinis cō-
misisse celebranda. Qui, cum Sacerdotium vetus transferre vellet
in nouum, præcepit eisdem, vt sibi Pascha pararent in Cęnaculo.
Vbi ipse manifestè nouo functus Sacerdotio, eos huius Sacerdotij
constituit successores, quibus, post ministratam Eucharistiam, præ-
cepit, vt id facerent in sui commemorationem. Christus. n. Domi-
nus, quandiù fuit inter mortales, Sacerdos fuit vnà, &: sacrificium
sub obedientia Patris. Fuit igitur à Christo electus hic primus Apo
stolorum Cętus, quibus dixit, vt suprà: Nō vos me elegistis, sed ego
elegi vos, qui in nouissima cęna consecratur sub prima consecra-
Glos. tionis synaxi: Glos. d. c. in nouo, & Glos. c. in Christo. 1. de Consecr.
Glos. dist. 2. Vbi aduerte in ipsa synaxi, dum Christus nouo perfungitur
Sacerdotio, Cœnaculum pro Templo, Mensam pro Altare, & illos
antè consecrationem pro simpliciter Ministris Leuitarum loco ha
buisse, quos præmiserat, vt pararent Cœnaculum pro ipso sacrifi-
cio. Et ipse (inquit) ostendet vobis Cœnaculum grande stratum,
Luc. 12. Mar. 14. ibi parate, & dist. 93. c. Diaconi, vltimo dicitur: Leuitæ componunt
mensam, & Leuitæ Sacerdotibus, cum Sacra benedicunt, assistunt.
Amplius dicimus, quòd nec speciem immutauit. In Reformatio-
ne. n. non mutatur species: Vide DD. super c. relatum, extrà ne Cler.
vel Monac. in verbo reformari. Nam Reformatio nihil aliud est, nisi
collapsorum reparatio ad pristinam formam. Pro qua Aug. adeo
August. desudauit in Clericis, quatenus occultè collapsi à Regulis Aposto-
Abb. lorum, pro sententia Abbatis, reformarentur in pristinum statum.
Et ne tàm facilis lapsus in posterum pateret, fabricauit eis Mona-
steria, opuscula ædidit, imitatus Hieronymum, de moribus, & vita
eorum, quæ non faciunt nouam speciem, vt inficiantur nonnulli,
sed reparāt antiquam in Apostolis institutam, sicuti fit de quibus-
cunque alijs Reformationibus, d. c. relatum, & c. cum ad Monaste-
ria, de statu Regul & de eodem in 6. & Clem. pro quo facit ēt c. de
lapsis, 16. q. 6. & c. sicut nobis, de Reg. & alia plura. Huc adde, quòd

Ius

Ius Vniuersitatis cõseruatur nedum in paucis,sed & in vno l.sicut, §.fin. ff.quod cuiusque vni. Ius ergo propositi huius Clericorum Regularium ab Apostolis citrà sp conseruatum, nusquam desijt: Esto,quod præuaricatores per tempora fuerint,qui prius occultè propria possidebant, vt inquit Abb.Nam si generale in oĩbus hoc vitium reperisset, non fuisset opus, vt occultè notaretur ab Abbate. Non potest.n.esse occultum, quod vniuersaliter omnibus ratũ est. At prius hoc propositum sub persecutionibus ad sanguinẽ vsq. defensatum, vt præmisimus, post persecutiones tot mox Clericos Sanctissimos Doctores Patrocinatores habuit in hũc diem, vt nullus iam dubitare possit absque vlla interpellatione ab eo suo exordio hactenus perpetuò viguisse. Quorum Habitus essentialis semper fuit vestis linea,quæ fuerat prius Leuitarũ,& Ministrorũ Tẽpli in Veteri Instřo. Et hanc Tunicam lineam,seu Togam,Superpelliceum,Collobium,Camisiam Romanam, Cottam, & Rochetum, per tpa(vt fit)vocari reperio. Birrum etiam pro vestimento superiori,pro Cappis,Mãtellis,Rotondellis, & Elochijs talaribus lego, & hunc cęteris cum Indumentis tàm extrinsecus,q̃ intrinsecus fuisse diuersi coloris, albi,blaui, nigri,seu quasi nigri, grisæi, & mixti: Quibus & Cappa rubea promotis dumtaxàt ad Doctoratum aliqñ concessa fuit. Capitia item deferebant, & Almutias, & has laneas de panno,siue de pellibus albis,nigris,& grisæis iuxtà omniũ vbiq. diuersos ritus. Pro quibus etiam alicubi induebant Cappas amplas,& humiliores,& Superpellicea pariter,vel magis arcta,vel magis tẽsa: Obtinueratq; interim vsus, vt Almutijs extrà Ecclesias,& Monasteria,de panno,intus verò de pellibus modestius vterentur. Pro quibus magis placuit plerisque Scapulare vti,Claustralis Sanctitatis Insigne, quos & æmulantur nonnulli ex recentioribus. Habitus in Religiosis dr̃ essentialis,per quem quilibet dignoscitur esse professus alicuius Ordinis, qui datur in professione, c.eos qui, in Clem.de stat.Reg.Vide ibi Clemen.1.de elect.Io.And.in verbo Habitus;qui differt de substantia Habitus Canonici consistente in veste tñ linea:Et ibi de stat.Monac.In Monachis Habitum essentialem nuncupat Cucullam,& Floccum,singula tñ per se.Est & Habitus alter nõ essentialis,essentiali verò interior,siue exterior.In quo dicit eadem Clem.1. Io.Andr.variare Canonicos pro colore. Sed si benè aduertatur.in eo longè magis hodie variant Monachi, qui-

Abb.

Io. An.

Io. An.

I 2 nimò

nimò variant etiam longius in vtroque, & pro formâ, & pro colore. Cum Canonici vnica dumtaxàt perfruantur veste linea alba pro essentiali, hi autem tres habeāt sub diuerso colore, Nigro videlicet,
Io. An. & Albo, & Grisæo, & mixto: Et, vt ait Io. Andr. prout sibi placet de Cistercienſibus locutus: lege loca præmissa, & dispicies formas varias, & colores vtriusq. Habitus Monachalis. Vbi quoque aduerte nullos Regulatores circumscripsisse vestes sub certo colore, sed ne-
Basil. que sub certa forma. Basilius Manforium nominauit in operibus.
Bened. Benedictus designauit Cucullam, sed neuter de colore, aut forma aliquid constituit. Laudant eas Vestes, quæ vilius comparant. Nā de colore, aut crassitudine nō causentur (ait Benedictus) Monachi.
Bened. Meliores tamen hr̄e voluit, qui in publicum quandoq. ad oppida
Basil. declinarent, pro eo dumtaxàt itinere. Basilius item ad Gregorium Nazianzenum: Tunica (inquit) ipsa cingulo sit astricta corpori. Erit autem is cingendi modus, vt nō suprà lumbos, & latera cingamur, quod esset profectò muliebre, neq. rursum ita sinuatè, & molliter, vt vestes defluant, quod & ipsum lasciuiam argueret, & infrà. Neq. verò in colore flos, neque in præparatione tenuitas, atq. mollities diligenda, quin ea debeat esse Crassitudine Tunica, vt ad calefaciē-
August. dum consorte non indigeat. Augustinus, Birrum, & vestem lineam iussit Clericos suos secum habere communem, decentem tamē, nō præciosam, notabilem vbiq. detestatus est, quam fortè sibi oblatā, vt Ep̄o decentiorem, vendebat, quatenus ea, quæ cōis esse nō posset, eius præcium fieret commune. Vestes autem Aaron, & totius
Hieron. Ordinis Leuitici, scribit Hier. ad Pauli. Spirant cœlestia Sacramen-
Exo.28. ta, Exod. c. 28. Porrò filijs Aaron tunicas lineas parabis, vestiesque
Luc.17. his omnib. Aaron fratrem tuum, & filios eius cum eo. Et Leuitici
I.Re.22 17. c. Indueturq; stola linea, & vestib. sanctis. lib. 1. Reg. c. 22. Truci-
Ezec.9. dātur octoginta quinque Sacerdotes vestiti ephod lineo. Ezechie-
Dan.10. lis. 9. c. Apparuit vir indutus lineis; & idem Daniel 10. c. Hic ergo Ordo Leuiticus suas Vestes seruauit ēt in nouo Testamento. In quo Chr̄s quoq. tunicam lineam induisse volunt veste inconsutili contexta per totum: ferunt & Apostolos ea vsos, & p̄pea à Genti-
Egesip. libus appellatos Viros dealbatos: sed & Egesyppus de Iacobo fratre Domini testatus est, q̄ tantum lineis induisset. His induebantur Monachi illi sub eo nomine primi apud Aegyptum ex Clericis con
Cassian. gregati, quos Cassianus c. 5. primi lib. de instit. renunc. refert collo-

bijs

bijs lineis amictos. In ea stola Leuitici, quæ suprà, Iuuenis sedet ad sepulchrum Dominicum Marci c. 16. Cuius vestimentum notatur à Mattheo Album, sicut nix c. 28. Et Maria Magdalene apud Ioan. 20. c. Vidit duos Angelos in albis sedentes. Actuum verò 1. c. Duo Viri astiterunt iuxta illos in vestibus albis. Exo. 10. c. Ecce vir stetit coràm me in veste candida. Item quoq. Dominus glorificatus in monte sese exhibuit Discipulorum oculis in Vestimentis Albis. In Apocalypsi: Ambulabunt mecum in Albis, amicti stolis albis. Et p pea Nazaræi eius, i. Leuitæ facti sunt candidiores niue, nitidiores lacte. Nam huic Ordini Leuitico, & Clericali vestimenta hæc depu tata fuerant in mortificationem, & munditiam Carnis, de quibus Cassianus d. c. 5. & Eccl. 9. Quæ autem dantur nuper baptizatis, so lam munditiem signant. De consecr. dist. 4. c. post baptismum; & se- quenti. Vnde dictum est Sabbatum in Albis. Augustinus verò in ser mone de com. vit. Cleric. Tunicam lineam appellat, iuxtà illud sup. Exodi; Tunicas lineas parabis. Nemo (ait Aug.) birrum, siue tuni- cam lineam, nisi in cõe, & de communi accipiat. Et nolo (inquit) vt talis mihi offerat sanctitas vestra, quibus ego solus decentius vtar. Talem volo habere, qualem potest habere Presbyter, qualem põt habere decenter Diaconus, & Subdiaconus. Vides Augustinũ Epm eadem veste linea fretum cum suis Clericis absq. vllo discri- mine. Nec verum est hanc eum primùm suis Clericis Regularib. de- disse, quod aliqui malè sentiunt. Nam à principio vsque, vt præmis- sum est, Clericis oĩb. fuit cõis. Quod probat quoq. Hieron. de eorũ morib. scribens ad Nepotianum. Non absq. (inquit) amictu lineo procedere, sed vestium linearum pręcium nõ habere laudabile est; & ad Oceanum: Non vestis terrena (inquit) Clericum facit, aut Sa- cerdotem, sed castæ mentis intentio. Togam autem sic denomina- uit Io. And. vbi sup. Clem. 1. de Elect. quam vr̃ attestari esse propriũ Habitum essentialem Canonicorum Reg. Et quamuis innuat inter eos magnam diuersitatem pro reliquis vestimentis, nihil tamen re ferre concludit, cum in essentiali hac omnes concordent. De Sup- pelliceo habes in Glos. c. Nullus. 21. q. 4. pro quo exponitur ibi sto- la. Habes & in Constitutionibus Benedicti Papæ XII. pro Canoni- cis Regularibus. c. de forma, & honestate Habitus, & Vestimento- rum, vbi etiam mentio est de Rochetis, & Camisijs Romanis: quas asserit Ioan. de Nigra Valle Bibliothecarius Apostolicus dari cõis

Mar. 16. Mat. 28 Io. 20. Act. 1. Exo. 10 Apo. 3. Cassian. Eccl. 19. D. Aug. Hier. Io. And. Glos. Ben. 12. Ioan. de Ni. val.

Epis in eorum Consecratione pro Habitu in signum suæ professionis:sed adde tu,carentibus alio Habitu alterius professionis. Nã nullis professis Religiosis datur creatis Episcopis, præterquam Canonicis Regularibus,quorum peculiaris est. Id quod facit indiciũ, Cathedrales olim omnes Ecclesias fuisse Regulares, & hos Canonicos earumdem Clericos extitisse,quarum professionis Habitum adhuc retinent extra eas. De Superpelliceo quoque pro hoc Habitu

Archi. innuit Archiepiscopus in 2.parte 3.partis.c.3 Ambrosius refert ad-

Ambr. inuenisse corpora beatorum Martyrum Geruasij, & Prothasij sub collobij amictus genere inuoluta,& nomine,vt agnoscas etiã Sanctos Martyres meritò dignatos à Christianis hac sacra veste. Et, q

Cassian. Collobium hoc esset lineum,fidem facit Cassianus,vbi sup. de illis

Gratian. Clericis Aegyptijs Monachis primis.Gratianus c.Perlatum.§.è cõtra.19.q.3.dicit,Paulum primum Eremitam in testamento Collobium legasse Athanasio Episcopo Alexandrino,quod reprobat ex-

Hier. presè Hieronymus in eius vita, dum scribit decessisse intestatum. Hieronymus autem erat Infans temporibus Athanasij,quò magis ipsi credas,quàm Gratiano.Non negauerim tamen Collobium vestem fuisse communem,apud Romanos sic appellatam, quòd Manicis careat,& hanc vsurpasse plerosq; Monachos etiam ex eo genere,qui laici erant,sed hi tantum laneam. Neque enim lineis vnquã vsi sunt,nisi in illis primordijs,vt præmissum, cum etiam Clerici essent.Saccis tamen plures vel laici pro cilicijs adoperti membra leguntur,vt de Hilarione scribit Hieronymus, quem & ipse æmula-

Hieron. tus est, sub illa vasta solitudine, quæ horridum (inquit) Monachis habitaculum præstat. Et Niniuitas prius his vsos cum suo

Io. 3. Rege prædicat Ionas cap.tertio.Quatenus ex ea pœnitentia Deum sibi propitiarentur. Visi sunt etiam Canonici Eugubini, antequam eorum Cathedralis deformaretur, eo perpetuo Collobio absq.manicis amicti; & alij adhuc continuant apud Tiphernates.

Pet.Da. Petrus Damianus in Regula sua pręmissa Can.Reg.c.21.2.libri decernit Cottas lineas binas singulis Canonicis, quod nomen demũ

Aug. resedit apud Clericos sæculares tm̃.Birrum nuncupauit August.in Sermone de Cõi Vita Cler.& est vestimenti Genus,quo cętera oĩa cooperiuntur,inuentum,vt ferunt,primum à Gallis, quod Nostri

Io. An. Cappam dixerunt.Ducitur.n.Cappa,si Io.Andr.credimus, Clem. 1.de stat.Monach.à verbo capio,quòd infrà se capiat reliquas alias

vestes

vestes, seu totum hominem; siue à capite, cum ē caput contegat. De Birris mentio est dist.30.c.si quis 12.De Cappis aūt, Mantellis, Rotondellis, & Elochijs talaribus scribit Benedictus XII. in Cōstitutionibus præmissis. Sunt tñ harum vestium pleræque cōes etiam Monachis: super quibus idem Io. Andr. plura in dicta mox Clem. 1.de stat.Monac. De ijs.albo,nigro,blauo,& varijs coloribus idem Benedictus XII & Io.Andr.Clement.1. Cappam Rubeam Benedictus XII. decreuit Doctoribus in illis Constitutionibus c. de pensione studentium. Vnde D.Tho.contrà Impug.Relig.c.2.Sicut perfectioni(inquit)nihil deperit,si Sacerdos suprà Diaconum sedeat, & sericis orneтur vestibus,ita non obstat perfectioni, si quis Magistratibus insignibus vtatur. Hinc aduertere potes eas Constitutiones non fuisse ex ea Reformatione, q̄ Aug.sibi, & suis designauit, vt suprà Birrum cōem, quem vnà cum Tunica linea accipiebat de cōi,nec meliorem,nec decentiorem,q̄ sumeret suus Subdiaconus. In eius namque sodalitio inferiores erant Subdiaconi. De Capitijs, seu Caputijs habes pariter in illis Constitutionibus Benedicti XII.Io.And.in d.Clem.1.de stat.Monac. facit dfiam inter Rotondellos, & Cappas, ꝙ illi non habent Capitium appensum, sicut istę. Et de Flocco, & de Cuculla pariter exponit, quid inter eos intersit, Floccum appellans cum Manicis, quibus caret Cuculla. Ex Regula illa Damiana consignantur singulis Canonicis Regularibus Almutiæ singulæ, s.pelles Agninæ, & singulæ Cappæ nullo earū circumscripto colore, præmisit tñ vestimenta eorum esse debere, quæ nec nimio decore, nec insolita vilitate Can. Habitū dehonestēt, ꝙ vr̄ excerptum ex August.super Matt.c.6.Vbi dixit:non in solo rerū corporearum nitore, atque pompa, sed in ipsis quoq.fordibus luctuosis esse posse iactantiam, & eò periculosiorem, quò sub noīe seruitutis Dei decipit. Vnde in Regula:Non sit(inquit)notabilis Habitus vester, nec affectetis vestibus placere, sed moribus: ꝙ quidem ipse faciebat, dum non alium indueret, q̄ decenter haberet Diaconus, & Subdiaconus suus, vt suprà. Benedictus magis laudat has Almutias de panno, q̄ de pellibus, & præsertim extrà Monasterium. Canonici Regulares, qui appellantur S.Marci, dicunt in ea sua Reformatione Mantuana, qua in libris Cameræ Apostolicæ Congregationis S.Marci de Mantua nominabantur, accepisse olim Scapulare Almutiarum loco, qñ sæculares Clerici Canonicatus quotidie occu-

Ben. 12 *Io. An.* *Ben. 12.* *Io. An.* *D.Tho.* *Aug.* *Ben. 12.* *Io. An.* *Pet. Da.* *Aug.* *Bened.*

occupantes,eas quoq.pelliceas,& de panno inde sibi sumpserunt; quatenus sub eo Claustrales non sæculares dignoscerentur.Scapulare in Monachis, vti præmisimus, est Habitus essentialis perinde vt Cucullа, & Floccus, etsi de Flocco nulla mentio in eorum Regula est;vt dicit Io.And.in Clem.1.de stat.Monac.secus verò in Canonicis attestante eodem,vt suprà Clem.1. de Elect. Et vtrobique scribit de Cappa, quæ cõis est vtrisq.pro Habitu non essentiali. Est ergo pro simplici,vt Scapulare in Canonicis Regularibus,& Almutiæ,quibus Monachi quoq.vtebantur,vt ibidem constat de sta.Monach.Cappę etiam meminit Io.And.in Can.Reg.super c.innotuit, extrà de Elect. Claustrale aũt Scapulare datum fuit Monachis eo, ꝙ illo non vtebantur,nisi intrà Claustra Monasterij vice Flocci,aut Cucullæ,quò expeditiores redderentur ad labores. Vnde Benedictus dixit,vt suprà,p.p opera,quod puto,Mansorium appellatur in operibus eisdem à Basilio. Recentiores tandem æmulati sunt Scapulare, in quibus designantur Canonici Regulares Saluatoris, de quibus infrà. Nam & hi acceperunt Cappam, & Scapulare super Rocheto à Gregorio XII.& Martino V.quod patet ex illorum Priuilegijs, discreti tm̃ ab illis Antiquis S.Marci in colore Cappæ, vt dicetur.Sunt tñ.qui scribunt hos retinuisse Scapulare in memoriã pristini Dogmatis Eremitarum, vnde eam Reformationem deducunt,quæ coniectura magis procederet, nisi in eo Ordine præmissi Canonici S.Marci extassent, qui illud ab Antiquis deferrent. Constat.n.vtrumq.Pontificem nihil in his pro vtriusq.Habitus essentialis,& nõ essentialis forma,& colore decreuisse.ꝙ non esset antiquũ eius Canonici Ordinis,cuius Reformationi intendebant.Comentatur aũt hoc à nonnullis in sui Dogmatis Eremitani gratiam excusabilioribus nempè ob eam rem, ꝙ absque vllo liuore scripserint; fuerintq. nonnihil in re sua, quo inuitarentur ad id cõiecturandũ. Verùm ab aliquibus id postea inexcusabilibus,sicuti nulla authoritate,ita absque causa,& malè ad iniuriam eius Congregationis,hac veluti ab illis ansa præbita,falsò detorquetur, ꝙ infrà suo loco planius differemus,cum librum de Habitu Canonico scribemus.Hoc Prænomine Apostolico,Fratres, singillatim vbiq.cognominantur, vel in Priuilegijs,vel in Decretis,vel in Documentis Antiquis.Antistites habent sui Ordinis Patriarchas,Primates,Archiepiscopos, Episcopos,Archidiaconos, Prothonotarios,Abbates,Præpositos, &

Margin notes: *Io. An.* — *Io. An.* — *Bened.* — *Greg.12 Mart.5.*

& Priores.Quod Apoſtolicum ſit nomen:Caſſianus lib.4.cap.5.de inſtitutis renunc.Quorum Chriſtus ſe fratrem non erubuit nuncu pari. Nam ſub eadem noīs conformitate Chriſtus,vt inquit Card. 9.q.3. in c.patēt: fuit nobis frater;cum dixit.Dicite fratribus meis, & allegatur ab Alexandrino diſt.99. c.vlt. Vide Gloſ. c.Sacroſancta, diſt.22. vbi df,quòd fideles omnes appellabantur fratres antè Antiochenum Concilium celebratum ſub Apoſtolis:dixerat Chriſtus:Omnes.n.vos fratres eſtis;& propterea Io.ſubintulit: Exijt ergo Sermo iſte inter fratres. Tertullianus in Apologetico c. 38. At tantò dignius fratres,& dicuntur,& habentur. Et Lactantius lib.5. Diuin.Inſtit.c.16.Nec alia cauſa eſt, cur nobis inuicem hoc fratrū nomen impertiamur. Singillatim verò imponitur, vt ibi Lactantius,in proceſſu Conſtitutionum Benedicti XII.pro ipſis Canonicis Regularibus fulminato in Monaſterio S. Petri in Cęlo Aureo Papienſi. Principium ſcribitur: Fr.Philippus Abbas eius Monaſterij,& in fine inter teſtes ſubſignantur: Fr.Apollonius. & Fr.Gregorius Canonici eius Monaſterij. In Regula autem præmiſſa Damiani lib.1.c.7.de Inſtit.Prioris,nouus Prior electus publicatur ſub his verbis:Fr.N.iniungunt tibi ex obedientia fratres tui.Per totam autem Regulam generaliter appellantur fratres,& Canonici.Aug.pariter Clericos ſuos in Sermonibus de Cōi vita Cler. & Regula fratres appellat. Et quia(inquit)diſponebam eſſe in Monaſterio cum fratribus, & tunc cępi boni propoſiti fratres colligere. Paſſim etiā legimus in Monaſterijs hmōi Canonicorum Priuilegia antiquiſſima,& Inſtituta ſub hoc prænomine.Lapides quoq. peruetuſti,quibus ſua fides etiam hr.Gloſ.c.ſanè, 24.q.2.hoc oſtendunt. In Monaſterijs Saluatoris,Bononienſi,& Veneto,de quibus infrà De Nomine;Antiſtites.Benedictus XII. in Conſtit.c.de Reliquijs; deniq; (inquit)ſoliciti ſint Antiſtites,Abbates,Præpoſiti,Priores Religionis præfatæ.Et ſub noīe Antiſtitum intelligit omnes gradus Cathedrales.De Nomine,Patriarchæ,Primates. Patriarchæ, & Primates idem ſunt diſt.80.c.1.Iacobus frater Dñi fuit Primus Archiepiſcopus creatus, diſt.66.c.Porrò. Eccleſia autem eius Hieroſolymitana,Patriarchalis eſt poſtea effecta, & ætate quidem cæteris prior, Dignitate tñ quattuor alijs Patriarchalibus poſterior, Romana.ſ. Conſtantinopolitana,Alexandrina, & Antiochena; In quibus etiā Antiochena antiquior vltima reddita eſt,& Alexandrina ceſſit Cō

Caſſ. Card. Mat. 28 Alex. Gloſ. Mat. 23 Io. 21. Tertull. Lact. Lact. Ben. 12. Pe. Da. Gloſ. Bened.

ſtantinopolitanæ pro ſecundo loco.Nam primum ſp obtinuit Romana diſt.22.c.renouantes,& ſeq.Hieroſolymitanam aũt primam Eccleſiam fuiſſe Regularem ſuprà ſatis diſputatum eſt, cum oſtendimus oẽs Clericos primitiuæ Eccleſiæ,etiam ipſos Apoſtolos profeſſos fuiſſe ſub Regula vitæ cõis in abdicatione propriorum. Repete,quæ ſuprà abſoluimus ex c.dilectiſſ. & c.ſcimus. 12.q.1. & ex Doctrina B.Tho.& Petri de Pal.Id quod pariter concludendum vř de Antiochena,cui paulòpoſt primus præſedit Petrus:& ſubſequẽter de Romana,ad quam idem tranſlatus fuit, conſecrato Ignatio in ſuperiori diſt.22. c.Sacroſancta.Argumentum huius Regularitatis pro his Eccleſijs in re, quamuis hoc nomen tunc non eſſet, eſt Clementis d.c.dilectiſſ.qui fuit Diſcipulus Petri, & eius ſucceſſor, ſcribentis ad Conclericos ſuos Hieroſolymitanos,& Iacobo eorũdem ibi Antiſtiti, & recenſentis commune ſodalitium in ea Eccleſia Hieroſolymitana ſub vita communi, & propriorum abdicatione:quod & illis mandat perpetuò conſeruandũ. Eſt nec non & huius rei potiſſima ratio,d c.ſcimus,& c.videntes, ead.q. ſed maximè hic quadrat,c.cum beatiſſimus, 24.q.1. Vbi dicitur, quòd Marcus Euangeliſta Alexandrinam fundauit Eccleſiam eiſdem Regulis, & Traditionibus,quibus Petrus Romanam,cum ſine dubio de eodẽ fonte gratiæ vnius Spiritus, & Diſcipuli fuerint, & Magiſtri. Nec aliud ordinatus tradere potuit, quàm quod ab Ordinatore ſuſcepit. Et quibus Regulis, & Traditionibus intellexeris fundatam Romanam Eccleſiam, niſi de quibus apertè cauet Clemens alter eius Condiſcipulus ſub eodem præceptore.d.cap.Dilectiſſ.quapropter (inquit)hæc vobis cauenda mandamus,& Apoſtolorum doctrinis, & exemplis obedire præcipimus: quæ verò eſſent hæ doctrinæ, & hæc exempla,ſuperius perſtrinxit. Iſtius.n.conſuetudinis more retento & Apoſtoli,eorumq; Diſcipuli, vt prædictum eſt, vnà nobiſcum,& vobiſcum communem vitam duxerunt. Et, vt benè noſtis, erat multitudinis eorũ cor vnum, & anima vna,nec quiſquam eorum,aut noſtrum de his,quæ poſſidebat,ſuum eſſe dicebat.Et infrà concludit. Vnde conſilium dantes veſtram prudentiam hortamur, vt ab Apoſtolicis Regulis non recedatis,ſed cõem vitam ducentes, & ſcripturas ſacras rectè intelligentes, quæ benè noſtis,adimplere ſatagatis.Quadrat & illud B.Tho.pro ſententia Hieronymi, ꝙ perfectioni congruus fuit apud primos credẽtes in Iudæa ſub Apoſtolis,&

B.Tho.
Pet. de Pal.
Clem.

lis,et apud Aegyptum sub Marco Euangelista:ex quibus clarè elicitur has quattuor antiquiores Ecclesias Patriarchales fuisse nedū Regulares,sed Regularissimas, à quibus Regularitatem reliquę sūpsere Arg.c.quia.12.q.1. Quid sibi igitur vult Alexandrinus ex illa sua assertione,ꝙ in primitiua Ecclesia Clerici nō erant Regulares, quia hoc nomen non erat in vsu?Et qui erant(oro) sęculares? sed sæculares sunt proprietarij,& ꝑpea dñr sæculares, illi è contrà,cōmunes,& damnabant generaliter proprietatem in Clericis, quod supra ostendimus ex decretis Clementis,& Vrbani. Adde & illud, Duo sunt. 12.q.1.An non Tyberinus fluuius erat idem,qui prius,q̄ in eo immergeretur Rex ille Aetruscus, Albula nuncupabat? An non Papia Ciuitas erat eadem,quæ olim Ticinum?de Aquileiensi Patriarchali,ad quam primus D. Marcus ordinauit Hermacoram; Hieronymus hanc fidem facit ad Historiam temporum:Aquileienses Clericos sua etiam ætate haberi quasi Chorum Beatorum.Nec mirum,cum Hermacoras ordinatus non potuit aliud tradere, quā quod ab Ordinatore susceperat.d.c.cum beatissimus. Sunt tamen qui sentiunt Marcum ipsum fundasse, ac instituisse ipsam Patriarchalem,in eaq́. Institutione præsentem ibi ordinasse Hermacorā. Nam Petrus Damiani scriptum ita reliquit. Marcus ex Alexandria transuectus Venetias est Deo disponente, Vt,qui totum Orientem velut aureus Lucifer illustrauerat,nunc per plagas Occidui Climatis præsentiæ suæ radijs enitescat. Per Aegyptum quippe sibi dedicat Ortum,per Venetias tenet Occasum. Illic Alexandriæ sortitus est Ecclesiæ solium,hic renascentis Aquileiæ nouum statū, & Principatum.Erat.n.tunc Aquilea, cum scriberet Damianus,dirupta à solo ex iterata sæpenumero barbarorum incursione.Qui dum prædæ Italicæ inhiarent, hanc veluti Italiæ ostium, quo excludi videbantur,subruendam duxere.De Nomine Archiepiscopi patet. Primum Archiepiscopum diximus modò suprà creatum Iacobum Minorem fratrem Domini, & hunc Archiepiscopatum suum Patriarchalem fuisse Regularem:in Archiepiscopatu Mediolanēsi Io.And. scribit suo tempore fuisse Canonicos Regulares Clem. 1. de Elect. legimus B.Arnulphum, siue Ruphum reformasse Archiepiscopatū Lugdunensem Regularem, & Auinionensem in Gallijs, & alias innumeras Ecclesias Cathedrales, & Abbatiales, ac ēt inferiores huius Ordinis.Nec infœlicius laborauit in Italia,vbi ēt in plurib. Mo-

Alex. *Clem.* *Vrb.* *Hier.* *Marc.* *Pet.Da.* *Io. An.* *B. Arn.*

nasterijs Canonicis illius adhuc Constitutiones seruãtur. Auinionensem autem Archiepiscopatum nostris ferè diebus ad sæcularẽ
Innoc. 8 deformatum cognouimus ab Innocentio VIII. Instante Iuliano Cardinale S.Petri ad Vincula, qui illius tunc Archiepiscopatum gerebat.fuit hic Papa Iulius II. Quòd ad Episcopos pertinet Innocen
Inn. 3. tius III.scripsit Epo Achonen.de Canonicis Nazareth,quos innotescit esse professos:extr.de Reg.c.sicut nobis, & in c.cum super, de confessis:scripsit ad Canonicos Bethleemiticos, de quibus, & de suis attestat Iacob. de Vitriaco,qui fuit tũc Eps ille Achonens. esse
Iaco. de Vitr. Regulares.apud quos Hier.degit ædificato Monasterio,& diuersorio,ne fortè,inquit, & modò Ioseph cũ Maria in Bethleem veniens non inueniat hospitium, scribit ad Pammachium. Hic Petrus Da-
Pet. Da. miani in Regul.Canon.c.3. tertij lib. dicit laudes matutinas fuisse
Ia. à Vi. institutas.Refert idem Iacobus de duabus Ecclesijs Regularib. Mõtis Syon;altera in Cęnaculo superius,& altera inferius.Refert & de illa in Caluario apud Dominicum Sepulchrum. facit.n.vnũ opusculum de oĩbus Ecclesijs earum partium Iudeæ, quæ adhuc suo tempore perseuerabant Regulares sub illis primis Apostolorum Institutis. Nec omittit Ioppeñ. & duas in Monte Olivieti. Garopolitanum Epatum legimus Regularẽ.ext.de vo.& vo.red.c. Per tuas:
Glos. Idem de Aromatẽsi.de Reg.c.sanè.vbi notatur in Gl. circà transitũ de Canonicis ad Monachos,& è contra,pro laxiori, aut districtiori vita,quæ pro tpe sp consideranda est. Petrus Damianus innuit
Pet. Da. suo tpe reformatam Ecclesiam Besuntinam in Epistola, cũ scribit
Vincen. ad eius Epm:Beluacensem,& Carnotens. Ecclesias refert Vincẽtius Historiographus. lib.26.c.60.reformatas à B.Iuone:In Cathedrali Vigorien.Canonici Regulares eligebant suum Epm.c.Innotuit de Elect. Habes, & Episcopatum Eugubinum,& Tiphernatem,seu Castellanum cum alijs innumeris. In Constitutionib. Benedicti XII.
Ben. 12. de Archidiaconis,Prothonotarijs, & Abbatibus passim legere est. De Prothonotarijs, in illis Canonicis Constõnib. Benedicti XII.
Ben. 12. Sed hoc scio Nullum aliũ Ordinẽ Regularem hr̃e posse Prothonotarios nisi hunc Canonicũ.Abbates pter ea,q̃ modo diximus, legi in Const. Benedicti XII. Io.And.in c.Innotuit,de elect.dicit, quòd
Ben. 12. Canonici Regul.habent Abbates,sicut colligit,inquit,ex c.Cuma-
Io. An. na,in eo.tit.& c pcedenti.& c.q̃to,de off.ord.& c intelleximus,de æta.& quali. Sed nr̃ & alia Abbatia S.Victoris in Cella veteri apud Parisium

Parisium celeberrima, ad cuius Abbatem scribitur c.cum dilectus, de Elect.& de Rescrip.c.ex insinuatione:& de testibus: Significauerunt. Cuius fuerat Prior Thomas ille, quem diximus exemplo B. Laurentij pro illius Iuribus, & facultatibus conseruandis martyrio coronatum. Fuerat & ille Vgo in ea Canonica Regulari Doctor celeberrimus, nunquam intermoriturus, vbi hoc obseruatum reperimus: in hmôi Abbatialibus Canonicis Priorē esse apud Antiquos secundam Dignitatem post Abbatem, sicuti Prępositum inter Prioratus post Priorem, vbi Prior prima Dignitas est. Prępositū tñ legis etiam post Episcopum in Cathedralibus Regularibus, vt in Sermone Augustini de Côi Vita Cler. & in Regula. Prior quoque *Aug.* post Episcopum visus est in Ecclesia Eugubina, dum adhuc Regularis perseueraret. Factæ sunt quoque in aliquibus Ecclesijs Regularibus primæ Dignitates Præpositi, quæ adhuc continuant, & de quib. habetur in ipsis Constitutionibus Benedicti XII. in c.cum *Ben. 12.* olim, de off. Iud. deleg. Inscriptio est Abbati S.Genouefæ, & c.P.& G. Idem in c.ex parte, de verb. signif. 1.& c.licet, de præb. & c.ex litterarum, de Apost. Vrbanus scribit Abbati S.Ruffi apud Valentiā, *Vrb.* 19.q.3.c.statuimus, & c.cum I.& A.de sent.& re iud. denotat Abbatem S.Dionysij Remens. & eius Canonicos. Attende, & de alia Abbatia Canonica in c.significasti, 2.de Homicid. Aduerte in cap. tuam, de æta & qual. Vbi notatur in Glos.ꝙ nomen Abbatis est po *Glos.* tius solicitudinis, q̃ Ordinis, vel honoris, & officij, quàm Dignitatis, vt ibi Hostien.& Dist.50.c.accedens, in Glos Nam Abbates prin *Host.* cipiò fuisse Laicos constat ex c.generaliter, 16.q.1.in §.ostendit. vbi *Glos.* dr̄ de B.Benedicto, & Arg. sumitur, à cap. à Subdiacono, 93.dist. Et quamuis Io.And. illud verbum, potius, in d.cap.tuam; exponat pro *Io. An.* plus, asserens in eo noîe etiam Dignitatem contineri; hoc tamen in Antiquis non verificabatur, sed tm̄ post nouam Constitutionem, qua cautum est, vt Abbas sit Diaconus, vel saltem in minoribus cōstitutus, vt in Glos.c.accedens, dist.50. quæ allegat d.c.tuam, & de *Glos.* hinc vr̄ etiam magis caueri, vt sit Sacerdos. Arg.c.Abbates, de Priu. in 6. quæ Decreta accipias pro Abbatibus Monachalibus tm̄. Nam de Canonicis, Canonia non cadit nisi in existentibus in Sacris. Et sic nec Laici vnquam, nec in minoribus constituti potuere præfici in Canonicos Abbates. Pontificalia aūt, vt dicit Io.And. in nouella, c.vt Apostolicæ, de Priuil. aut sunt nullius, aut omninò parui mo *Io. An.* menti.

menti. De Præpositis, & Priorib.vbiq. legis tùm apud Veteres, tũ apud Modernos; & nunc maior pars Monasteriorũ hmõi Canonicorum sunt in vsu sub his Prioribus,& Præpositis.Imo & Sanctissimi Pontifices Maximi fuerunt Canonici,cum suis Clericis sub persecutionibus in Cryptis, vel Speluncis latitantes, & post in Sacrosancta Lateranensi Ecclesia etiam Regijs infolis coronati cum suis Cardinalib.à principio vsque ad extrema quasi tp̃a huius sectę fuerunt.Quorũ vndecunq.triũphis Cęlestis Curia extrà oẽm Cathalogi numerum, ꝓpea redundat, vel sanguine, vel Sacerdotio,vel vtroque longè corruscantiũ.Nam & in Patriarchatu Alexandrino, Hierosolymitano,Aquileiensi, & in plerisq; Metropolitanis Oriẽtalibus,& Occidentalib.Ecclesijs, vbique terrarum tandiù conseruati leguntur, quandiù partes illæ apud Christianos fuerunt. Nõnullæ tñ ex nostris Occiduuis,& ĩprimis ipsa Laterañ. Apostolica, olim deformatæ sunt ad Clericos sæculares,deformanťq.quotidie. Ex q̃b. vti p̃misimus, Canonicatũ ẽt occupãt deformatũ & nomẽ. Io.de Nigra Valle numerat 54. Pont.Max.ex hoc Ordine;à Formoso citrà,q. fuit paulò antè Annũ 900.Numerat aũt ex quo tp̃e nomen hoc Ordinis Can.Reg.inualuit.Antea ea nomina Regulariũ, & Sæcularium non audiebantur,vt præmisimus.Verùm multò plures extitere antè Formosum.Nam quotquot legis ex Ordine Clericali sub persecutionibus, & post per multa sæcula, huius Ordinis fuisse suprà ostendimus. Cum antè eam distinctionem nominum re ipsa pro sui nominis diffinitione Regulares essent, & idem professi,c.Clericus,12.q.1. cum omnib.quæ superius suggessimus. An non dicendi Regulares,Petrus Apostolus? An non Clemens? An non Vrbanus? An nõ tot alij intermedij,& successores Pontifices, a quibus omnia hæc Decreta Regularitatis emanarunt? Num hos Sæculares potius appellabimus? Sed hoc longius prosequi nimis ociosum est in re præsertim tàm manifesta.Etsi non desint,qui con-

Aug. tendant hũc Ordinem in Aug. sumpsisse principium. Quod quàm malè contendant,hinc saltem argumententur, quòd nusquam le-

Aug. gunt apud August.nec de hoc Ordine Canonico, nec de Canonicis,nec de Regularibus. Fuere.n.hæc noĩa, sicuti antè Aug. ita tẽ-

Aug. pore August.& post Aug.per annos suprà centum nedum innata, sed nec concepta.Erupere aũt nonnulla sub Gregorio;Et tñ ijdem,

Aug. qui contendunt, hoc attestantur D.Aug. Canonicum Regularem fuisse

fuisse cum suis Clericis: ꝑ qua attestatione euacuatur illa superior consequentia Alexandrini, ꝙ licet in primitiua Ecclesia Clerici essent cõiter viuentes, non tamen erant Regulares, quia hoc nomẽ in vsu non erat. Nam & Aug. cum suis Clericis fuit de illis cõiter viuentibus, quorum tꝑe non erat hoc nomen in vsu, & tñ ab omnib. appellantur Canonici Regulares. Sed nec Aug. aliam Regulam dedit in sua Reformatione nisi Apostolicam, quam seruauit & ipse cum Clericis suis. Nec dedit Habitum, quem probabimus fuisse antè Augustinum, ex testimonio Hieronymi, & multò minus professionem, de qua ẽt suprà apertissimè disputauimus. Ex quo nihil habent, ꝙ hi somniãt pro huius Ordinis initio, in Augustino. Omnes Pontifices, & Antiqui, & Moderni accipiunt pro Habitu Camisiã Romanam in signum eius Antiquæ ꝓfessionis Canonicæ, qua olim constabat vniuersa Ecclesia in Cathedralibus: quod certè verificatũ in Pontificib. Maximis. Nam inferiores Pontifices si fuissent prius professi in aliquo Ordine, præterquam in hoc Canonico, non possent eum accipere. Primus verò B. Syluester cum illis suis Clericis, quos prius secum habuerat, latitans sub persecutionib. Ecclesiam Lateranensem erexit triplici Diademate (vt fertur) à Constantino Flauio mox coronatus. Inter cuius Ecclesiæ Clericos paulòpost Hieronymus adnumeratus est, nec longè post, Gelasius Apher Valerij Episcopi Hipponens. filius, qui promouit Augustinũ in Presbyterum, & inde in successorem suum, à quo Aug. Presbyter dono acceperat Hortũ, vbi fabricauit Clericorũ Monasteriũ. Gelasius aũt Clericus inde venit Romã, fugiẽs fortasse ꝑsecutionẽ illã Vãdalicã, sub qua Aug. obdormiuit. Marcellinus de temporib. scribit post Fœlicem fuisse coronatum Gelasium Aphrum. Fœlicis autem tempore factam illam stragem Aphrycanam sub Hunerico Vandalorum Rege: In qua effugatis, exulatisq; plusquam 334. Orthodoxis Episcopis, Ecclesijsq. eorum clausis, plebs fidelium varijs subacta supplicijs, beatum consumauerunt agonem. Hæc Marcellinus. Gelasius ergo profugus, & ipse fortasse ex eo turbine, Romæ tñ Clericus apud Lateranum seruiebat, quando in Pontificem Maximum sublimatus fuit. Præter numerum proindè fuerunt: nam Monachi suos, quos Ecclesia inter cœlestes retulit, numerant. Numerant & cæteri quorumcunq; Ordinum Religiosi. Verùm in hoc Ordine Clericali, & Canonico, cum tot innumerabiles comprehendantur,

Hier. *B. Sylu.* *Cõst. Fl.* *Hier.* *Gelas.* *Aug.* *Gelas.* *Marcel.* *Felic.* *Gelas.*

in

in Vniuerso gradu, & per tot temporum curricula ab Apostolis in præsentem diem, omnem prorsus numerum excedunt. Quòd Me-
Ben. 12 tropolitanas Ecclesias possiderent. Vide Constões Benedicti XII.
de Capitulis Prouincialibus, & pariter collige, quæ suprà præmisi-
Ia. á Vi. mus de Patriarchalibus, & Archiepalibus. In Orientalibus quidē (si leges libellum Iacobi de Vitriaco, de quo scripsimus suprà, qui fuit Canonicus Regularis, & Eps Achonens. tpe Innocentij III.) multas cognosces Ecclesias, & Monasteria præter ea, quæ suprà notauimus, inter eas partes, quæ adhuc sua tempestate sub hoc Ordine conseruabantur. Fuit aūt deformata Ecclesia Lateranens. ex Ca-
Bonif. 8 nonicis Regul. ad sæculares per Bonifacium VIII. cuius antea Regularitatis leguntur plura Priuilegia Pontificum Antiquorum; Et in-
Greg. 9. ter alia (vt nouissima referam) Gregorij IX. sub Dat. Laterani Anno suo primo, in quo nominatim sunt, Prior, & Fratres. hæc duo noīa, quæ nusquam deinceps legis in deformatis, quibus, cum scribitur, dr: Capitulo, & Canonicis. Nam Prior, & Fratres in Regulari-
Eug. 4. bus tm̄ vbiq. leges, præsertim apud Antiquos. Eugenius quoq. IV. in sua noua Reformatione antiquam eius Ecclesiæ Regularitatem recenset anno suo 15. Et ꝙ quotidie deformentur Nostris dieb. vt suprà testati sumus, Ecclesia Auinionensis, in qua olim Sedes Apostolica fuit per annos 70. facta est sæcularis, sicuti Eugubina antè paucos annos, cuius adhuc superfuerunt nonnulli ex Antiquis Canonicis collobium lineum absq. manicis gestantib. more eius
B. Iuo. Ecclesiæ antiquo. Scripsit B. Iuo, de quo suprà, aduersus hmōi Ecclesiarum deformatores: ꝙ rectius facerent, si Clericos oēs ad Regularem vitam potius inuitarent, quàm Regulariter viuentes à Dominicarum ouium custodia remouerent. Quibus tantò plus (inqt) displicet aliena malitia, quantò longius discesserunt à sua. Ex quibus ortum est, vt Ordo item Canonicus nouum in Regularib. Clericis Augustini titulum sub hoc additamento sumpserit ab Inno-
Innoc. 3 centio III. citrà. Nam sicuti Ordo Canonicus fuit olim nomen nouum in Ordine Clericali, vt ex eo s. distinguerentur cōiter viuētes Clerici à proprietarijs; sic postea illi, proprietarijs occupantib. Canonicatus in plerisq; Ecclesijs, pro noua item distinctione adiectus est titulus Augustini, & appellatus Ordo Canonicus S. Augustini, sed quare potius S. Augustini paulò inferius explicabitur. Quāuis innumera quoque interim legis Priuilegia pro antiquo Tenore,

Priorem

Priorem absolutè conseruantia. Quia non Ordinem Aug. sed Canonicum simpliciter legimus in Antiquis: Dicitur tñ secundum Regulam Augustini sub hmõi verbis. Statuentes, vt Ordo Canonicus, qui secundum Deum, & B. Aug. Regulam in vestra Ecclesia institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem tpibus inuiolabiliter obseruetur. Quæ verba, B. Aug. Regulam, qm̃ non congruebant nisi Canonicis professis, ppea tunc adiuncta fuere, qñ alij Canonici non professi subiere. Sed & post Innocentium hunc, vt dicitur in textu, leguntur quamplurima Priuilegia eiusdem tenoris Antiqui apud Monasteria, & Canonicas Antiquissimas eius Ordinis, in quib. scribitur Canonicus Ordo, & non Ordo Augustini, sicuti modò in oĩbus penè legitur ab eo tempore citrà. Verùm antè Concilium Lateranense sub eo Pontifice, quo cautum est, ne quis inconsulta Sede Apostolica erigat nouum Collegium, nulla prorsus de Ordine Augustini mentio reperitur. Habes hoc extrà de Relig. Domib. c. vlt. Nullibi inquam legitur Regula Augustini, nisi post annum salutarem 1000. præsertim in Decretis. Nec mirum cum auctor ipse, vt dr̃, Speculum non Regulam nuncupauerit. Nec Gratianus Decretorum, vltimus compilator sub hoc nomine Regulam, vsquam citauit, quamuis de ea plura Decreta collegerit; vt in c. non dicatis, 12. q. 1. & c. non vos iudicetis, 5. q. 5. & c. nec solo, 32. q. 5. & c. quando, dist. 86. q inscribitur de Vita Clericorum. Superius aũt in cap. nec solo: quod legitur de vita Christiana, calcographi magis error est, qui de vita Clericorum corrigendus erat, animaduersus etiam à Glossatore. Habes & illud (vt omnia eius Regulæ Decreta complectar) quod præmisi suprà dist. 42. c. in Oratorio; & si ea sñia alijs descripta verbis videatur, q̃ Regulæ; antè August. non facilè succurrit hic Titulus Regulæ pro hoc subiecto Regulæ descripto. Nã Regula, siue Regulæ Apostolorum circà hoc magis constabant more, & consuetudine, vt innuit B. Clemens, c. dilectiss. 12. q. 1. Nec Vrbanus ibi c. scimus, & c. videntes, aliter scribit de vita cõi, nisi q nouit hactenus seruatum. Instituta potius, seu Cõstituta prætitulabant, exarata per modum Dialogi, aut Sermonum, aut Epistolarum, aut Collationum. Testes sunt Basilius, Eusebius, Pamphylus, Hieronymus; Hic noster August. Cassianus, & plures. Circa tempora B. Benedicti hic titulus maximè inualuit: Ruffinus Instituta Monachorum nuncupauit Dialogum illum Basilij, quem nobis fecit latinũ.

Conc. Later. *Grat.* *B. Clem.* *Vrb.* *Basil.* *Euseb.* *Pamph.* *Hieron.* *Aug.* *Cassian.* *B. Ben.* *Ruffin.*

Eusb. Eusebius Constituta dixit, quæ tradita fuerant à D.Marco tàm in Alexandrina Ecclesia, quàm in Monasterijs,vbi inquit:Exigitur renunciare omnibus facultatibus suis,& bonis cedere,c.17.& sequēti.Ecclesiasticæ Historiæ,lib.2. De quibus ēt meminit Hieron.dist. 93.c.Diaconi: vltimo Hieronymus, incunabula Monachorum, & dehinc omnem ætatem discutit ad perfectum in Epistola ad Rusticum Monachum:De moribus verò Clericorum, ad Nepotianū Clericum.Cassianus renunciantium Instituta prætitulauit,& Collationes Patrum. Aug. autem paulò antè ædiderat hos Sermones de cōi vita Clericorum,æmulatus(vt vr̄)Hieronymum: Quos postea Concilium Rom.sub Leone Papa III.Astante Carolo Magno: Et dehinc Aquense, & Maguntinum,indixit vniuersaliter seruandos cunctis Clericis professis,citrà tn̄ nomen Regulæ.Nam eos Augustinus solis suis Hypponensibus tradiderat. Huc adde testimonium Petri Damiani, qui negat suò tp̄e aliquam Regulam reperiri Ordinis Canonici pro Clericis in vnum commorantibus: Quæ sicut Monachis in Regulari Monachia,sic Clericis, & Ordini Canonico pro Clericis in vnum commorantibus modum conuersandi exhibeat.Quæ verba sunt Prologi Regulæ suæ ad ipsos Clericos,in qua tn̄ citat authoritates horum Sermonum Augustini. Natus est autem hic Petrus paulòpost Annum salutarem 1000.præmissum, vt inferius constat.Nec August.Regulam appellauit: siue quia dudum inuexerat contrà Thiconium Dōnatistam Regularum conditorem,contrà quem scripsit etiam eius Regulas lib.3.de Vita Chri stiana, de quo etiam refert Gennadius de vir.Illustr. qui fuit partis Donnatianæ,siue quia non sit ausus Diuus Pater,ne fortè Apostolorum Regulas, quas vltrò adimplendas,decorandasq; suscepisset cum Clericis suis, dein quasi nouus Regulator,ex hac sua circūscribere,seu aliquatenus eleuare videretur,sed speculum,(si speculum tn̄ id nominis indidit) quo normam illam Apostolicā per oīa diligenti studio ibi intersertam speculari possent,perspicatius oēs, qui eam Clericorum cum maiori decore sequi voluissent sub vita cōi.Clericis.n.hmōi tm̄ ædita est,non alijs.Tres Sermones August. appellantur ab Antiquis de Cōi Vita Cler. quorum duos priores habuit ad plebem suam Hypponensem astantibus fratribus suis, ad quos etiam interdum verba conuertit.Habuit aūt, ductus quadam necessitate, q̄ ipse præfert in dānationē vnius Clerici ex suis,

Margin notes: Hier. — Cassia. — Aug. — Concil. Rom. — Aqu. — Magūt. — Aug. — Petrus Dam. — Aug. — Genna. — Aug.

qui moriens Testm̃ fecerat, ex quo plebs scandalizata erat. Neque .n.deerant detractores, vt ipse innuit, qui inde obstrepebãt vniuerso eius sodalitio, nacti præsertim occasionem contrà quosdã alios, qui nondum videbantur dispofuisse de bonis suis, pro quib. laborat per biduum August. in eorum excusationem, de singulis disserens. Præmonetq; plebem circà vitam, & mores, quos cum illis ducit in Monasterio; ne ignari eorum vitia (inquit) nutriatis circà me: Et propterea eos palàm cautos facit de pluribus, quæ de facili, & citrà tamen omnem eorũ noxam contingere possent apud inscios. Gazophylaziũ (inquit) habebimus: valdè me delectat, si ipsum fuerit Præsæpe nostrum, vt nos simus Iumenta Dei, vos Ager Dei: Et illud: prandium, & cœnam extrà nemo habebit. Quod dicit conuersus ad Fratres, quos subinde excitat ad Audientiam, quò hæc, & sequentia attentius percipiant, quib. inuehit contrà proprietarios Clericos, quos voluit etiam degradare, & priuare Clericatu, execratus tñ multò magis Hyppochritas, quos prorsus mortuos appellat, manifestos verò tm̃ claudos, & cæcos, differitq; longè, quid sit Clerici essentiale, quidve Clericus profiteatur. Quod & facit Hieronymus ad Nepotianum, c. Clericus, 12. q. 1. & Ambrosius c. cui portio, ea. q. sumpta ex Decretis Clementis, & Vrbani: ibid. c. dilectiss. c. scimus, & c. videntes. Vt scias, quicquid prodiderint Doctores pro reformandis Clericorum morib. sui t pis, non fuisse nouum dogma, sed primitiuæ Ecclesiæ. In tertio deinde Sermone apud ipsos dumtaxàt Fratres oĩa complexus est Aug quæ circà idem subiectum vitæ cõis ipsos tm̃ concernebat, summatim, & veluti per capita sn̄ias distinguens. Quibus sic vitam eorum, & mores ab incunabulis (vt ita dicam) Monasterij instituit, vt nihil pro obseruatione Regulæ Apostolicæ, cuius pro præscripto formã ponit in exordio, proq; eius decoro desiderari queat. Sed quòd tres Sermones Aug. sint sub hoc eodem titulo vitæ cõis Clericorum, & quòd tertius habeatur hic, quem Regulam prætitulauere, præter id, quod vulgò proditum est, sic ẽt testimonio Gratiani probãdum duximus, 13. q. 2. c. si quis. Gratianus citat hunc textum ex Sermone secundo, de vita Cler. Qui Sermo, si secũdus est, necessariò primus alter fuit, qui pariter apud plebem habitus est die præcedenti, vt patet ex principio huius secundi, cuius exordium legitur. Propter quod volui, & rogaui externo die, vt hodie frequentius conueniretis. Nam

Hier. *Ambr.* *Aug.* *Grat.*

L 2 ter-

tertius ille non constat, quòd apud plebem habitus fuerit. Hæc igitur sunt (inquit in principio eius sermonis) quæ, vt obseruetis, præcipimus in Monasterio constituti. Ad Fratres ergo sermo tantum est, quem esse eiusdem tituli cum superioribus ostendimus mox suprà, vbi omnia inde memorata decreta digessimus. Fœlix autem ea necessitas, per quam hos sermones consecuta est Ecclesia. Necesse est (inquit Dominus Iesus) vt veniant scandala.

Luc. 17 Væ aũt homini illi, per quem hoc scandalum venit. Ille.n. damnatus est, multi per eum salui facti sunt. Contigit (ait August. in exor-

Aug. dijs primi sermonis) quædam necessitas, vt diligentius hoc agerẽ. Qm̃, sicut iam nostis, Presbyter in nostra societate constitutus moriens testamentum fecit, quia habuit vnde faceret, & erat, q̃ diceret suum, & infrà. Hæc fuit necessitas, vt ad istam diligentiam veniremus. Senex, & Valetudinarius hos sermones de vi. cõi Cleric. reliquit, vt patet, cum dicit. Non decet hos canos, &c. & infrà. Ego, sicuti videtis, per ætatem modò senui, per infirmitatem corporis olim sum senex. Date Veniam loquaci senectuti, sed timidæ infirmitati. Senex ergo erat, cum hos sermones scriberet, & tñ triennio fuit in Monasterio cum Clericis Presbyter antè Episcopatum, & post Episcopatum per annos suprà 30. Nam, sicuti Possidonius te-

Possi. statur, vixit in Clericatu per annos 40. & tñ absque his sermonibus, seu absq; alio id genus scripto vixit Regulariter sub Regula Apostolorum, vt ipse quoq; innuit in primo sermone, diuersis locis, & sequenti. Ea autem constabat eo more retento, & consuetudine,

B.Cle. de qua suprà B. Clemens. dicto c. dilectiss. 12. q. 1. & parùm abfuit, quin sub ea consuetudine prisca relinqueret Clericos suos. Adductus autem ea præmissa necessitate, quò de scandalo satisfaceret Populo, & in futurum caueret suo sodalitio, hos sermones habuit. Quos eodem Codice, quia eiusdem subiecti erant, comprehensos præcepit singula quaq; Hebdomada illis legendos, ne (vt inquit) per obliuionem aliquid negligatis. Nam in his (vt diximus) nihil noui erat, quò magis ex antè acta vita grauarentur, sed eosdẽ mores, eosdemq; ritus, quos antea secum voluntarij duxissent, veluti in tabella depicta, oculis eorum quotidie repræsentandos subiecit. Ita modò (inquit) quia placuit illis, Deo propitio, hæc socialis vita. Nam & illorum omnium assidua lectione, hoc præ cæteris cõsequebantur; quòd perpetuò admonebantur erroris, & scandali

Con-

Conclerici sui, quo compulsus fuit Aug. ad hos perscribendos, & propterea inquit. Vt autem in libello hoc, tanquã in Speculo, possitis inspicere. Argumentum, ꝙ pro eo libello de tribus omnibus sermonibus intellexerit. Est quoq; Concilium præmissum, quod omnes pariter collegit in eo Codice, qui aliquorum Capitulorum in Decretis nonnunquam citatur, appellatusq; est Liber Canonicus, cuius illud Decretum scribitur c in omnibus de confec dist. 5. Adde, quòd nonnulla etiam in duobus prioribus sermonibus continentur, quæ non sunt in tertio, quæ non minus obseruanda præcipiuntur, cuiusmodi sunt illa de ægris Fratribus, & ꝙ nemo prandeat, vel cœnet extrà Monasterium: etiam (inquit) illud dico: si fortè in nostra Domo, in nostra societate æger est aliquis, vel post ægritudinem necesse sit eum ante horam prandij reficere, nõ ꝓhibeo Religiosos, vel Religiosas mittere ei, quod eis videtur, vt mittant. Prandium autem, & Cœnam extrà nemo habebit. Hæc in 3 sermone non habentur. Taceo illa, quæ apta sunt magis excitare quoscunq; Clericos ad capescendam vitam Apostolicam, vbi admonētur generaliter suæ essentiæ, quidve profiteantur ex Clericatu tanta verborum exageratione, & interminatione Diuini Iudicij, vt legendo eorum nullus sit etiam ex bonis, qui ad æternam hęreditatem anhelet, quam ipse animis omnium suggerit, vt non maxime commoueatur. Pro verbo autem illo, Religiosos, & Religiosas, intellige quoscunq. bonos laicos vtriusq. sexus, ad quos sermo habebat. Decorabat autem Regulas Apostolicas: nam Eugenius IV. in Reformatione Lateranensis Ecclesiæ, quæ tamen pa- *Eug. 4.* rùm fausta fuit, & diuturna, sic exorditur. Huius profectò Sacri Ordinis (loquitur de Ordine Canonico Regulari in genere,) & Sãcti Propositi post Apostolos, primum in Alexãdrina Ecclesia Mar- *Marc.* cus Petri Discipulus fuit Institutor, & Conditor: & sanctæ memoriæ Vrbanus insignis Martyr & Pontifex Generalis decreti Ordine reformauit. At Gloriosus Doctor Aug Diuinis Regulis, & do- *Vrb.* ctrina decorauit. Decorator ergo fuit Aug. Regulæ Apostolicę non alterius auctor. Vis agnoscere Decoratorem? lege in fine eius ser- *Aug.* monis, quas Regulas appellat Eugenius secutus Paschalem II. vbi dicitur. Donet Dominus, vt obseruetis hæc omnia tanquam spiritualis pulchritudinis amatores. Ex illis namq; exornauerat Regulam Apostolicam, reddideratq; multicoloris flosculis pulchriorem.

Hier. *Ambr.* rem. In quo opere laborauerant prius & Hieron.& Ambrof.ęmulati penicillum, vt fuprà quoq; attigimus,antiquiorem antiquioris Ecclefiæ, & primitiuæ. Neq; enim refert fi pictores diuerfi alicuius Imaginem diuerfo ornatu, diuerfifq; coloribus femper venuftiorem repræfentent, cum hac varietate in primis oblectetur natura, arrideatq; ea magis femper oculis noftris. Nec tantum decorauit,fed fufcepit. In principio quippè eorum fermonum Aug. *Aug.* præfcripfit formam Regulæ Apoftolicæ,pro qua eos fermones habiturus erat,vbi inquit.Hęc eft forma,quam defideramus implere. Quę fubinde ibi recitatur, & præfcribitur ad verbum, nec ab ea vfquam recedit in fingulis fermonibus, eam identidem repetens, & veluti ad præfcriptum omnia retorquens quæcunq..in his elaborata fuere. Nihil enim illi effentiale immutatur ex his. Verùm huc omnia tanquam in fuum fcopum directè tenduntur. Effentiale autem id eft: vita cõis fub propriorum abdicatione, & ꝙ omnium fit cor vnum, & anima vna; vniti.f. vinculo charitatis, vt exponit *Glo.* Glof.c.dilectiff.12.q.1. quam cum Apoftolus defcribat ad Corint. *1. Cor. 13.* 1.c.13. Quòd non quærit quæ fua funt, fic interpr̨etatur Auguft. *Aug.* in tertio fermone: vt communia proprijs, non propria communibus anteponanr. Sed omnia (inquit) opera veftra in vnum fiant maiori ftudio,atque frequentiori alacritate, quam fi vobis finguli propria faceretis.Et ideo quantò amplius rem communem,quàm propriam curaueritis, tantò amplius vos proficere noueritis, vt in omnibus, quibus vtitur tranfitoria neceffitas, fupereminceat, quæ permanet,charitas. Vides hic quantum exornat Aug.hoc effentiale Regulæ Apoftolicæ. Erat cor omnium vnum, boni difcipuli æmulatoris vice fungens,quatenus animorum non minus procedat communio,quàm bonorum. In hoc quidem effentiali confiftebãt omnia effentialia, quibus perficiebantur illi Clerici primitiuæ Ecclefiæ,quibus abfq; D.Tho.concludit,quòd perfici non potuifsēt, *D. Th.* ficuti modò in Obedientia connecti dicimus tria fubftantialia, & *Io. An.* in quolibet facro Ordine Continentia, vt notat Io. And.in c.legebatur,de maio.& obed. & hic erat ille modus perfectionis appro- *Petr. de Pal.* batus tunc ab Ecclefia pro profeffione fiue expreffa,fiue tacita;de quo allegauimus eum Doctorem cum Petro de Palud. Et de quo *Hier.* etiam Hieron. de vita illuftr. Vir. Apud antiquos Canon. Lucēfes *Pafch. 2* S.Phrygdiani feruatur Priuilegium Pafchalis II. fub his verbis. Vitæ Re-

tæ Regularis propositū in primitiua Ecclesia cognoscitur ab Apostolis institutum. Nemo.n.illorum quidquam proprium habebat, sed erāt illis omnia communia. Erat .n.illis anima vna,& cor vnū. Audis essentiale præmissum Regulę Apostolicæ excerptum ex illo. Decreto B.Clementis ad litteram,& ex actionibus Apostolicis qđ fuit thema præscriptum horum sermonum B. Aug. Audis & illud vitæ Regularis Propositum in primitiua Ecclesia, quod militat cō trà Alexandrinum scribentem, vt suprà,ꝙ quamuis essent Clerici cōiter viuentes in primitiua Ecclesia, non erant tamen Regulares, quia hoc nomē in vsu non erat. Sequitur Paschalis:Hanc videlicet vitam Regularem B.Aug.tàm gratanter amplexus est.Vides,quòd Aug.amplexus est vitam Regularem, cum tū id nominis neq.tempore Aug.audiretur,vt eam(inquit)suis Regulis informaret. Suprà Eugenius dixit suis Regulis decorauit: hic autem suis Regulis informaret. Nam his sermonibus informatur Regula Apostolica, & vita Regularis, cuius forma pro subiecto, vt dicimus,in ipsis sumitur,ac pariter decoratur. Speculum appellauit tū, non Regulā. Vt autem in libello hoc,tanquam in Speculo(ait Aug.)in fine tertij sermonis. Possidius scribit de Aug. quiq. prodesse omnibus volens,& uolentibus multa librorum volumina legere,& non valentibus,ex vtroq; Diuino Testamento veteri,& nouo,præmissa Prefatione, Præcepta Diuina ad vitæ Regulam pertinentia excerpsit, atq; ex his vnum Codicem fecit:vt,qui vellet,legeret:Atque in eo, vel quàm obediēs Deo, inobediēsq; esset,agnosceret.Et hoc opus uoluit Speculum appellari.Hæc Possidius in vita Aug. Quidam dicit Possidium intelligere de tertio sermone vitæ cōis Clericorum, quem Regulam autumat. Et reor hoc magis sentire ex eodem, qđ Speculi nomen intulit in eo August. quàm quòd rectè perpenderit sententiam Possidij, quæ manifestè asserit, Codicem illum ad omnes pertinere. At titulus huius sermonis siue de vita,siue de Regula Clericorum(vt superius ostendimus) dicatur, competissimū est solos Clericos concernere;& non omnes,sed Monasteriales dūtaxàt,in cuius exordio ita legimus.Hæc igitur sunt, quæ, vt obseruetis,præcipimus in Monasterio constituti;Sed neque priores Sermones extendi possunt ad omnes,vt Possidius Speculum illud extendit; Sed ad suos tm̄ Hypponenses Clericos, etsi multa de omni gradu Clericali generaliter in illis complexus fuerit:Sed neque ex

Aug.

Possid.

illis

illis verbis Augustini satis probatur, ꝙ voluerit hunc libellum Speculum nuncupare. Qđ si voluerit, alterum oīnò fuerit ab illo ęquè Generaliori Possidij: Cum proindè Regulam Apostolicam in hoc Speculo interfertam diximus intellige confirmatam, vt conuenias cum dicto Paschalis suprà, nihil elaboratum est in his Sermonib. nisi pro illo essentiali Apostolico, sicut Monachi Cluniacenses, Ci-
B. Ben. stercienses, & Camaldulenses Regulę B. Benedicti suas Regulas, seu Constitutiones addidere, nihil tñ eius essentialis Benedicti immutantes, sed oīa pro eius custodiæ maiori districtione. Quod & faciunt Modernæ omnium Claustralium Sanctiones, & citrà aliquā circumscriptionem Regulæ suæ. Nec minus desudarunt Doctores Sanctiss. pro conseruatione, & Reformatione Regulæ Apostolicæ
D. Cle. in Clericis suis. D. Clemens, D. Vrbanus, D. Ambrosius, D. Hieron.
D. Vrb. Noster hic D. Aug. & D. Prosper (vt alios mittam) vt Clerici oēs, &
D. Am. singuli sp cū maiori decore obseruarent, Nam quicquid illi Regulę
D. Hie. Apostolicæ adiectum est ab illis, ad decorem tm̄ elaboratum est,
D. Aug. ex quo maiori studio essentiale Apostolicum seruari queat. Et hęc
D. Prof. omnia supererogationes dicuntur, vt notant Doctores, quæ haud perficiunt, sed tendunt ad perfectionem vitæ Spiritualis. Vide D.
D. Tho. Tho. de perfectione vitæ Spiritualis. Clericis autem, ꝙ tradita fuerit, titulus libelli hoc testatur; qui inscribitur de vita Cleri. vt suprà docuimus. Potest ēt hoc probari ex c. perniciosam, 18. q. 2. ꝙ solùm de Canonicis, & Monachis mentionem facit sub trib. Regulis, Be-
Bened. nedicti, Basilij, & Augustini, cū duæ Superiores dumtaxat sint Mo-
Basil. nachorum: Manauit autem eo tpe, quo duo tm̄ hi Ordines Clau-
Aug. strales militabant in Ecclesia Dei. De alijs apud Decreta nusquam legendum est. Nunquam autem lego hoc Decretum absque admiratione. Ex eo n. nonnulli Doctorum argumentantur pro prærogatiua horum duorum Ordinum ab approbatione Regulæ, & ab Ordine litteræ, quasi in hoc Decreto Innocentij II. cuius ea snīa est, voluerint ostendere ex eo Ordine prius fuisse approbatam Regulam Benedicti, quàm August. & hinc contendūt Monachos pręponendos esse Canonicis, præsertim cum ex eodem Decreto præferant etiam multa plura loca apud Decretales, quib. innixi vterque Abbas scripsit Canonicos tm̄ Monachis proponi in Ordine litterali, vbi agitur de re vitiosa. Subit aūt maior admiratio, vbi in tāta oscitantia non videant ex eodem textu hunc sensum suum, & suo-

rum

rum Abbatum confundi. Nam sequeretur, ꝙ Regula B.Basilij posterius etiam approbata fuisset,q̃ tñ Benedictus infra c.vlt.reuerenter, & deuotè veneratur, & cuius mentio in Decretis Sacrosancta est,c.definimus,18.q.2.antequam Benedictus nasceretur.Preterea non aduertunt in eodem Decreto Canonicos præponi Monachis, & in altero item eiusdem Pontificis,in lege continentiæ, 27.q.1.c. vt lex.Ex quo manifestè elicitur eius mens. Item pro priore. Barr. in l.nec enim, ff.de solut. dicit, quòd non sꝑ spectatur Ordo Scripturæ, sed sumitur de Iure, ꝙ vr̃, & ibi Imol. quòd si aliter constat de mente disponentis,non est attendendus ordo litteralis. Habes & Io.And.in c.statuimus,ext.de maior. & obed. ꝙ ordo litteræ nõ est sꝑ seruandus.Nam màior ordine, licet minor,& posterior tꝑe, præfertur,ꝙ D.Gregorius Canonicos, & Monachos sub eodẽ ordine verborum iampridem expresserat, c.dudũ, eiusd.q. Vt potius putes Innocentium ab eo,& hic verba, & eorum Ordinem mutuatum fuisse.Qui cum vellet cauere,quatenus Mulieres Cœnobiales, quæ & Sanctimoniales dicuntur, degentes sub quacunque trium Regularum cõiter residerẽt tàm in Ecclesia,q̃ in Dormitorio,atq. Refectorio,& non haberent Receptacula,& priuata Domicilia, in quib.sub Hospitalitatis velamine passim hospites minus Religiosos suscipiebant, nullum habens locum, quo melius suam hanc snĩam tueretur,Regulam Benedicti proposuit, quia hoc in Monachis peculiariter cautum est.Nihil ex hoc sibi persuasus,ꝙ ipsi adeo oscitãter confinxere, non perpendentes finem Decreti pro hoc Ordine; quòd Decreto, vt lex continentiæ, Ordinem hunc litteralem pro oĩbus Ordinibus tunc militantibus sub recto Ordine dispósuerit. Vbi,post Episcopos, Presbyteros, Diacones, Subdiacones, statim subdidit Canonicos Regulares, & dehinc Monachos, atque Conuersos professos.Et vnde (oro) melius eam prærogatiuam expiscari poterant,q̃ ex hoc Pontifice sub hoc Decreto,quo declarauit ille,quantùm desipiãt hi litteratores,qui ex priore,& quibusq; alijs Antiquis eum ordinem litteralem detorquent ad hmõi nugas?Nã nugas esse ipsi præseferunt Canones Antiqui, & Orthodoxorum Sacrosanctæ Sanctiones,quibus legimus modò vnum, modò alterum Ordinem præscribi. Nam & Paulus Doctor Gentium hanc litteram paruipendens Iacobum Cephæ præposuit, c. Sacrosancta, dist.15.Aug.præponitur Ambrosio, à quo baptizatus fuit.Epi post

Barr. *Imol.* *Io. An.* *D. Gre.* *Gal.5.*

ponuntur Abbatibus: ext. de cens. c. prohibemus. Canonicos prius nominat: c. dilecta, ext. de maio. & obe. & dehinc Clericos; Nec tñ Iacobus præponitur Cephæ, non Augustinus, Ambrosio, non Abbates Episcopis. A pari ergo minus præscribit Canonicis, qui ętate antiquiores, Monachis gradu priores extiterunt, vt suprà satis elici potest, differeturq; latius infrà in libro de Præcellentia; Quãuis ex eo Concilio Ordines plerique etiam Mendicantium, qui postea emerserunt sub ea Regula, vel Speculo militare compulsi fuerint. Habes hoc ext. c. fin. de Relig. Domi. Nam Prædicatores, Eremitani, & Seruitæ, qui vnà eruperant cum alijs Mendicantib. post dictum Decretum, sumpserunt Regulam Augustini, inter quos Prędicatores præmittuntur, quia, vt notat Io. And. c. quorundam, de elect. in 6. Antiquior fuit eorum Institutio. s. approbata. Nam Eremitarum, & Carmelitarum, c. vnico, de Relig. Domi. in 6. dr, quòd præcessit antè Concilium, quo dictum c. finale institutum fuerat. Vbi facilè constat hos duos Ordines adhuc suspensos fuisse apud Gregorium X. qui, vt notat ibi Glos. cogitabat horum omnes Ordines abolere, præter Prædicatores, & Minores. Legitur tñ Priuilegium quoddam Alexandri IV. sub datum Anagnæ, 9. Cal. Iun. Anno 2. quo notat diuersas Congregationes Eremitarum sub diuersis Habitibus in vnum de mandato suo conuenisse, & vnitas fuisse sub eodem Habitu, & Titulo. Quarum aliquæ prius denominabantur S August. aliquæ S. Gulielmi; aliæ Frs Io. Boni apud Mantuanos, aliæ de Fabali, aliæ de Britinis, & asserit Gregorium IX. Prædecessorem suum (Nam hic X. fuit eius Successor) nonnulla ēt prouidisse circa eosdem. Legitur ēt in quadam Apologia Fr. Io. Baptistæ Mantuani Carmelitæ defensio contra d. Glos. Innuens Institutionem Antiquissimam sui Ordinis, & arguens approbationem ex ea Antiquitate, quæ præcessit d. Conc. cum illa Constitutio, c. fin. de Relig. Domi. respiciat tñ futura, vt ibi patet in verbo, de cætero; Et quòd notat generaliter de omnib. c. cognoscentes, de Constitutionibus. Non. n. videbantur pia Collegia Antiqua Religiosorum, & Congregationes subijci huic legi antè ipsum Concilium, vt approbarentur à Sede Apostolica. Nam satis eos approbabant Religio, & morum, ac vitæ Sanctitas, ff. de col. illic. l. 1. §. sed Religionis; Cũ autem in immensum succrescerent Ordines, cautum fuit ex eo Cõcilio, & Decreto: Ne nimia: Ne quis, in consulto Romano Pontifice, de

Io. An.
Greg.
Glos.
Alex. 4
Greg. 9.
Fr. Io. Bapt.
Glos.

ce,de cætero fundaret nouum Collegium, aut Congregationem, sed quisquis conuerti vellet,vnam de approbatis Regulis sumeret. Quod item in 6,c.vnico,de Relig.Domi.repetitũ habetur. Et hinc est, quòd fuerunt compulsi, vt diximus, Ordines Mendicantes, cum approbarentur, militare sub vna Regularum approbatarum: possunt tamen Eremitani Patres summa gloria digni,& ipsi defendere se,vt Carmelitani,antiquitatemq. suam demonstrare, quam non reijcimus,sed neq.detrectamus.atq.tractamus, cum de Canonico instituto narrationem faciamus.Ex quib.illud quoq.cõtigit, vt,tot nouorũ multiplicatione Collegiorũ,Monasticus Ordo ita ab Antiquis,vt Ordo Canonicus absolutè nũcupatus sit.Et ipse S.Benedicti,& S.Basilij subdistingueretur,promulgata Generali Cõstitutione,vt Religiosi oẽs,qui Religionem nouam auspicarẽt, sub vna ex Regulis approbatis militarẽt.Quo factũ est,vt ab oĩb. quoque Veteranis,si hactenus fortasse nullam habuissent, aliqua earũ in posterum sumeretur,& qui inter Monachos Regulam Basilianã elegissent,Ordinis D.Basilij.Qui verò Benedictinam, D.Benedicti ꝓpea notarentur.Sicuti D. August. Cathedrales, & alij Monasteriales Clerici,seu Canonici vniuersi Regulares, ẽt illi, qui Ordinis tñ D.Marci intitulabantur. Quorum tametsi antea pleriq. sub Regula simpliciter Apostolica,fuisq; tñ partim certis probatis moribus,partim ęditis statutis vixissent, hanc tamen Augustini omnes pariter iam vulgatam accepere. Ex Regula eundem simul Ordinẽ profitentes Canonicum Regularem,seruato illis duntaxàt D.Marci ẽt suo titulo,tùm ob reuerentiam Euangelistæ,tùm ob Antiquitatem:quippequi sub illo de primis exierint, vt inter hos Clericos Regulares idem Ordo Canonicus perinde bifariam diuisus generaliter constet,vt inter illos Monasticus. Inter quos hoc tamen interest, quòd binæ eos nunc Regulæ separant, ij oẽs vnica connectuntur.Appellatur Ordo Monasticus,vti Leuiticus dr̃, de quo suprà Hier.ad Paulinum,& sicuti Canonicus,Carthusianus, Camaldulẽsis,Prædicatorum,Minorum,& hmõi,& sunt in Ecclesia, ꝓut sui Ordines in qualibet militia, de tribus tamen intelligo militijs duntaxàt:de Cœlesti,quam Lucas,c.2.noĩat.De hac Ecclesiastica, quæ ẽt dr̃ Cœlestis.c.Christianis.11.q.1.& de qua sup.& de sæculari;de qua abundè scribũt Vegetius,& alij Historiographi;: Habes & Dionysium de vtraq.militia:spũalis est,cuius meminit Aposto- 2.Cp.10

us.In carne,inquit,non secundùm carnem militamus. Nam arma
Gal.5. militiæ nostræ non carnalia sunt.Et alibi. Caro concupiscit aduersus spūm,spūs aūt aduersus carnem.Hæc.n.sibi inuicem aduersant.
Eph. 6. & alio in loco.Induite vos armaturam Dei.Non est nobis colluctatio aduersus carnem,& sanguinem, sed contra spiritalia nequitiæ
Iob. 7. in Cœlestibus: ꝑpea accipite armaturam Dei,vt possitis resistere: Huc accōmodatur snīa Iob. Militia est vita hominis super terram. Ad Ecclesiasticam illud quoq.detorquetur.Quis militat suis stipē-
1.Co.9. dijs vnquam?& 12.q.1.c.Dilectiss.& ibidem Glos.c.illi.vbi allegan
Glos. tur exempla longè plura.Nusquam aūt legis in Decretis Ordinem S.Benedicti,sicut nec S.Basilij,nec Augustini. Hæc nomina noua sunt adinuenta post conditos Ordines primos Mendicantiū, compellatos à suis Auctoribus,S.Dominici,& S.Francisci. In Antiquis Priuilegijs multis Monachorum, simpliciter, & absolutè scribitur Ordo Monasticus,sicuti diximus de Ordine Canonico,in pluribus tamen secundùm Regulam B.Benedicti, vt in illis B.Augustini. In dicto c.Ne nimia:de Relig. Dom. inhibetur erigi noua Religio, & caueتur, q̃ Regulam,'& Instōnem suscipere debeat, quisquisquis ad Religionem conuerti voluerit.s.quę approbata est:Doctores cō mentantur approbatas esse, quarum duntaxat meminere Decreta, & Decretales.Et quia de trib.mentio tm̄ reperitur,Augustini.s.Basilij,& Benedicti:tres tm̄ aiunt esse, de quibus Decretum intelligit. Quod sanè minus probatur,cum videamus Petri Damiani, quam
Pasc. 2. approbauit Paschalis II. Canonicis Regularibus Rauennatibus de Portu sub Datis Transtyberim 12.Cal.Ian. Indictione 10. Cuius approbationis Decretum in ea legitur ad verbum cum subscriptio
Genn. ne 14.Cardinalium,de more eius tempestatis.Gennadius de Viris illustr.scribit,Pachomium fundatorem Cęnobiorum Aegypti scripsisse Regulam vtriq.genti Monachorum aptam:intelligit de Regularib.Canonicis,& laicalibus Monachis.Item scribit,Vigilium Diaconum alteram composuisse ex traditione Patrum Monachorum, quæ in Cœnobio ad profectum Fratrum legitur.Isidorus quoq.de
Isidor. vir.Illustr.innuit de Eugippio Abbate, qui ēt ipse ędidit Regulam Monachis S.Seuerini,q̃ eis testamentario quasi iure reliquit. Scribit ēt de Ioanne Epo Gerudeū: qui condidit Monasterium in Hyspanijs, &, congregata societate Monachorum Regulam ęxarauit ipsi Monasterio profuturam.Quare & ipse Isidorus, cuius tot De-

creta

cretâ legimus, & seruamus, aliam condidit decenter (vt dicitur) temperatam? Ildephonsus item Archiepiscopus Toletanus refert, Donatum professione Monachum, Aphrycanas Cladesfugientem in Hyspanias primum illius Monasticæ Obseruantiæ vsum, & Regulam adduxisse. Omnes hæ Regulæ fuere (vt vides) in vsu, & obseruantia ante dictum Decretum (Ne nimia) quod præcipit, vt vnam de approbatis suscipiat quisquis ad Religionem conuerti voluerit, Num potuit aliquis sub eam tempestatem conuerti, siue post in aliquo præmissorum Cœnobio, & profiteri vnam de his Regulis, vt puta, Petri Damiani in illa Canonica Portueñ.? Num negabitur vnam esse de approbatis, quia non hæ nominantur in Decretis? Et quis negabit alias fuisse quandoq; approbatas, q̃ tot Orthodoxorum Patrum auctoritate commendantur? Quis tàm hic exoculatus non videat, si huiusmodi nugas prosequamur, opus esse, vt omnia hæc magis debeamus Gratiano, quàm Pontificibus, quorum ea Decreta, quæ sibi placuit, digessit, quæ non placuit, omisit? Nam de Paschali multa excerpsit, & plura neglexit, prout ad rem suam faciebant, vel non. Nec solum excludunt ex ea denominatione præmissas omnes Regulas, dum ad tres numero coarctant, verùmetiã præferunt ex ipsis tribus alteram alteri, prout casus dederit, vnam prius denominandi, non expendentes ætatem Regularem, sed eorum Pontificum. Quorum Gratianus, extra hoc omne propositũ scita retulit. Neque enim Gratianus has nugas prosecutus est, neq. vllus Doctorum ante ipsum. Omnes Regulæ tempore Gratiani, & post antè dictum Concilium Lateranense sub Innocentio III. ratæ erant, quæ non aberrassent extra Sanctorum Patrum documenta, & sinceræ fidei solidam doctrinam. Doceant (oro) vbi caueatur antè dictum Concilium de huiusmodi approbatione; Dicantque num Collegia Religiosorum inhiberentur? Diximus suprà omne Collegium Religiosorum fuisse licitum ob Religionem. ff. de Colle. illi. l. 1. §. sed Religionis. Cautum tamen fuerat tempore Augustini, & post; Ne quis Monasterium, aut Cellulas nouas, siue Ecclesias congregarent Monachorum iniussũ sui Episcopi. Prius enim in Carthaginensi Concilio, cui interfuit Augustinus. c. Qui Religiosi, 18. q. 2. decernitur. Ne cui liceat incipere, aut fundare Monasterium absque Epi permissione. Et c. sequenti ex Agathensi Concilio dr. Monasterium nouũ nullus incipere, aut fundare ...

Ildeph.

Gratia.

Cõ. La. Inn. 3.

Concil. Carth.

sum...

sumat,nisi permittente,& approbante Epo.Vide & c.sequens,cellulas nouas, aut Congregantium Ecclesias Monachorum. Hæc,vt dixi,antè Augustinum non fuere,qui prius Presbyter Monasteriū erexerat in horto Episcopatus, quem illi hanc ob causam donauerat Valerius Eps. Cui postea cum successisset in Episcopatum, authoritate propria alterum fundauit in Domo Episcopi, vt ipse ait. Vtrumq; aūt sub Regula simpliciter Apostolica, quæ non scripto constabat,sed more solo,& consuetudine,vt præmisimus ex Decreto Clementis, 12.q.1.c.dilectiss. Num igitur hoc Collegium negabimus fuisse licitum,& approbatum,q supra annos 30 fuit,vt diximus,absque Regula scripta, & parùm absuit, quin perpetuò relinqueretur suis tm̄ moribus,& consuetudine? Quòd si licitum,& sanctum(vti reor)prędicabunt,de quo plura leguntur in Decretis Decreta,quæ suprà digessimus; multò magis fateri cogentur,& Regulam eius,siue Instituta scripta,siue non,Sancta fuisse,& approbata, vel quæ nulla indiguerint approbatione. Ex quorum obseruatione Collegium dumtaxàt fidelib. omnibus hactenus ratum fuerit. Quod exemplo colligitur de omnibus Collegijs Antiquis, & de eorum Regulis præmissis. At qui nullam Regulam habuissent,profectò compellebantur per illud Decretum aliquam earum in posterum sumere. Nam aliqui moribus suis tm̄,seu suis æditis inter se statutis viuebāt. D. Vbaldus Eugubinus in Ecclesia Eugubina Prioratus curam suscepit antè Epatum: Vbi postea Episcopus Regulā, & Ordinem S.Aug.sumptum ex Monasterio Portuensi Rauennate instituit. Fuerat igitur in Ecclesia illa principiò Ordo Canonicus, ex quo erat Regularis. Neque.n.Prioratus tùm dabatur in Clericis sæcularibus, & non tñ fuerat secundum Regulam, & Ordinē S. August.sumēdo Regulam,sumpsit Ordinem, vt credas, qui scripsit eius Diui Hystoriam,sua magis tempora respexisse. Nam, vt dictū fuit,Ordo S.Aug.qui antea Ordo Canonicus simpliciter denominabatur,pro hoc noīe in Canonicis Regularibus post Concilium Lateranense sub Innocentio III.subingressus est. Et Canonici ipsi Rauennates in Portu nullam per multa tempora Regulam habuere. Facit ad hoc fidem Petrus Damiani,cuius Collegij olim iuuenis fuerat,qui in Proemio eius Regulæ,q̄ eis postmodum compilauit iam fermè centenarius,& Monasticæ iamdudum professionis effectus,asserit ab eis iniunctum sibi opus, cum immemor suboriretur

Clem.

D. Vb.

Concil. Later. Inn. 3.

Petrus Dam.

dubietas

dubietàs ſuper eiſdem Decretis, quæ olim cõiter ſeruanda ibidem vnà decreuiſſent: Et in exordio præmittit eos nondum inueniſſe certam, fixam, & ſufficientem Regulam Ordinis Canonici, quę ſingularium varietatum negotia contineret, ac dictaret. Vbi, ſicut Monachis in Regula, Monachia, ſic Clericis modus conuerſandi, & ſingula faciendi neceſſaria, ac quæq. debita Ordini Canonico cõgruẽtia exhibendi haberetur certiſſimus. Et hanc ſuam Regulam approbatam iri curauit à Paſchali II. vt præmiſimus. Regulam aũt Clericalem non inueniri hoc tempore, vel ꝑpea dixit, quia nondũ erat ſatis euulgatus ſermo ille Auguſtini pro Regula; Cuius nullam vſq; mentionem fecit ſub hoc noı̃e. Nondum. n. conſtabat c. illud. Perniciosam. Innoc. II. 18. q. 2. quo primum fortaſſe Regula Auguſt. in Decretis legitur, vel quia Auguſt. non ea proſecutus eſt, quæ poſtea Benedictus: de diebus ieiuniorum, de cibis, & eorum qualitate, & quantitate, de lectiſternijs, & hmôi multa, quæ Damianus quoq; examuſſim complectitur in ſua. Cum aũt præmiſimus inter Monachos, alios S. Benedicti, alios aliorum Sanctorum vocari; per Monachos intelligimus, quorum nomen dr̃ vnus, triſtis, c. placuit, 16. q. 1. & 7. q. 1. c. hoc nequaquam. Scribitur: Monachorum vita ſubiectionis habet verbum, & diſciplinatus, non docendi, vel præſidendi, vel paſcendi. Io. Caſſianus de tribus generib. Monachorum opuſculũ ædidit. Et circà hanc eorum diuerſitatem, Benedictus in principio Regulæ eum imitatus vr̃. Dionyſius in Eccleſ. Hier. c. 6. Theurapeutas, & Cultores, Græcè. ſ. & Latinè eos appellat. Euſebius in ſua Hiſtoria Eccleſiaſtica Cultorum Ethymologiam pro ſenſu Phylonis exprimit, quos & Caſſianus Monachenſes, Cœnobitas, Anachoritas, & Eremitas denominat; pro quibus & Iſidorus de Ethymologia. Verùm Gregorius recluſos propriè Monachos putat, ad Secũdinum recluſum ſcribens ſub his verbis. Vos, qui ſolitariam vitam ducitis, quid aliud, q̃ Monachos dixerim? Cur eum ſingulariter hoſtis non impetat, à quo ſe impeti ſingulariter ſpectat? Qui ſiue hi, ſiue alij fuerint, magis honorantur in Calcedonenſi Concilio cap. qui verè, 16. q. 1. omnes autem laici fuere principiò, quocunq. noı̃e cenſebantur, arg. c. à Subdiacono, diſt. 94 c. quidam, 18. q. 2. ex c. generaliter, 16 q. 1. iunctis Gloſ. Imitatores tñ Apoſtolorum, quòad Renunciationem propriorum, & cõem vitam, vt indicat Gloſ. c. videntes, 12. q. 1. Et Sacerdotales Ordines ſequentes, quantum fas eſt,

Paſc. 2. *Inn. 2.* *Petrus Dam.* *Io. Caſ.* *Ben.* *Dion.* *Euſeb.* *Caſſ.* *Iſid.* *Greg.* *Conc. Calced.* *Gloſ.* *Gloſ.*

est, vt inquit Dionysius, vbi suprà, perinde vt iam antea Iesuati. Postea verò promoti ad Ordines Sacros figuram quoque tenuere Apostolorum, hoc est Septuaginta duorum Discipulorum, pariter cum alijs Clericis quòad Sacramētorū dispensationē: q̄ exponitur

Glos. per d. Glos. & in c. ex auctoritate, 16. q. 1. & dist. 21. c. in nouo. Ad hanc accersiti posteriori t̄pe pro vtilitate Ecclesiæ in defectū Clericorum: Et ex Monasterijs sublati ad Ecclesias, in quib. constituebātur Clerici Cardinales, exempti. s. à Monasterijs, & deputabant̄ peculiares Clerici, & Ministri earum Ecclesiarum, c. quorūdam, dist. 84. & c. priscis, dist. 55. & c. si quis, dist. 77. & 16. q. 1. cap. Monachos quoque, & c. vos autem, & seq. Vt videas eos aliud repræsentare ex persona Monachi, quæ est eorum essentialis, qua cōicant Clericis Regularibus t̄ñ. Nam vtriq. sunt huius essentiæ. Et aliud ex persona Clerici, qua non essentialiter, sed per accidens communicant cū illis, & cum quibuscunq; Clericis sæcularibus: q̄ñ eam postea sum-

Hier. pserint. Vnde Hieron. alia causa est Clerici, alia Monachi c. alia, 16.

Grat. q. 1. & ibidem Gratianus in §. Superiori, c. hinc est. Quod & testat̄

D. Th. D. Tho. 2. 2. q. 189. quem sequitur & Archid. in c. mandamus, 19. q.

Arch. 3. Et p̄pea Laici operibus quotidianis principiò deputabantur, à quibus ēt ruralibus non excusabantur, 17. q. 4. c. in venditionib. & D. Benedictus in Regula: quatenus, mendicitate seclusa, vesceren-

D. Ben. tur in sudore vultus sui ipsorū, c. nunq̄, de Cons. dist. 5. vbi Hier. as-

Hier. serit Aegyptiorum Monasteria hūc morem tenere, vt nullus absq;

Cass. labore, & opere suscipiant. Et Cassianus de Institutis renunc. c. 12. Nullum t̄ps (inquit) ab operis exercitatione vacuum transire con-

Aug. cedunt. Aug. ipse inuehit contrà Monachos, qui, cum nollent operari, mendicitate cibos quærebant. Mendicitas namq. reprobatur,

Io. An. c. Diaconi, vlt. dist. 93. vt notat Io. Andr. in Clem. de Relig. Domib. Permittebatur t̄ñ Clericis, & opus rurale, & quodcunq; aliud honestum exercitiū, quib. Ecclesia pauper non sufficiebat; quatenus inde victum t̄ñ. & vestitum quærerent, & non ob aliam causam: 91. dist. c. Clericus, & 21. q. 1. c. 1. & ext. de celeb. Miss. c. 1. Quod ig̃r fuit Generale præceptum in oībus Monachis pro his laboribus (lege vtramque Regulam Monasticam) Hoc in pauperib. Clericis dūtaxāt vrgente necessitate fuit permissum. Operi aūt quotidiano mā cipabantur, cum de Ecclesiæ bonis nihil participarent; Clericis ēt ex ipsis suis laboribus decimas impendere mandabatur, c. alia, 16.

q. 1.

q.1.& arg.c.si Monachus cum seq.& c.reuertimini,& c.legi.ea.q.& c.qm̃:cum multis alijs per totum Titulum.A quibus postea liberati sunt,c.decimas,eiusd.q.Laicos tñ ita Monachos intellige, veluti principiò sacris simpliciter interdictos,pro Deo Deuotis, & Conuersis,de quib.suprà disseruimus pro c.duo sunt, 12.q.1. Quos ita inter alios Laicos,de quibus in eo.c.Et Clericos in Templo stãtes, vt,iuxta Dionysij sñiam ad Demophylum Monachum, nunquam intra adytorum fores admiseris,fuerintq; tunc,vt nostrates iam Iesuati: Vnde Chrysostomus contrà impugnantes vitam Monasticã lib.3.sola(inquit)ferè dñia est inter Laicos,& Monachos:quòd illi matrimonij se vinculis constringunt, hi verò his liberi perdurãt. In reliquis cõis,atque eadem ab vtrisq.ratio totius vitæ requiritur: Eisdem pro culpis pœna vna oĩb.debetur.Imò vr̃ in eodem genere fornicationis sæcularem magis delinquere,& sine vlla veniȩ spe. Neque.n.par facinus admittere vr̃,qui vxoris solatio subnixus, decore mulieris irretitur. Atque is,qui eiusmodi auxilio, & infirmitatis remedio destitutus,hac interdum peste corripitur. Quantùm verò differat à Clericis ostendit Aug.c.legi,16.q.1.Nimis dolendũ exclamans, si ad tàm ruinosam superbiam Monachos erigimus, & tàm graui contumelia Clericos dignos putamus,in quorum numero sumus. Cum aliqñ bonus etiam Monachus vix bonum Clericũ faciat.Quem secutus B.Iuo Carnothensis Eps̃ ad Petrum Pictauẽsem his verbis scripsit. Clericorum verò Ordini publicam infertis iniuriam,qui Monachorum quietudinem ad tàm ruinosam superbiam erigitis,vt Clericos eis subiugare studeatis. Quorum tãta debent esse exempla,vt,secũdum B.Aug.vix etiam bonus Monachus bonum Clericum faciat.Et Chrysost.in Dialogo lib 6.Magnum est (inquit) certè Monachorum certamen, & multæ molestiæ labor. Extrà Monachos aũt eorum,qui D.August.dicti sunt,Cathedrales erant Ecclesiæ, & Monasteriales à principio. Per ea.n.tp̃a Ecclesiæ Cathedrales fuere,vt plurimùm vbiq. Regulares tàm in partib. Orientalibus, quàm Occidentalibus, Aphrycanisq; Inter quas in primis connumeratur Sacrosancta Lateranensis. Nam,vt dictum est suprà, fuit hoc sæculum fœcundum pro his Clericis Regularib. infrà Annũ Salutarem 1000.& 1100.Quo Eduense Concilium,& subinde Turonense cauit pro illis.Ne quisquam.s.eorum posset trãsire ad Monachos, quandiù sui Ordinis Ecclesiam inuenire posset,

Dion. *Chryſ.* *Aug.* *B. Iuo.* *Aug.* *Chryſ.* *Cõ. Ed.* *Cõ.Tur.*

&, qui transisset reuocaretur, essetq; perpetuò vltimus in Choro sub memoriali Cuculla, c.nullus, & c.mandamus, 19.q.3. His nãq; temporibus floruere huius Ordinis Reformatores, illi præcipuè, de quibus diximus suprà, dicemus & infrà. Vbi aduerte, quòd nedum his, sed plurib. alijs multò antiquioribus Decretis celebrãtur hmõi Canonici Regulares, de quibus Titulus huius quæstionis agit sub hoc nõie. Alibi appellantur Clerici Regulares, siue Clerici Religiosi, siue Professi, siue Catholici, siue absolutè Canonici, ꝓut disseruimus in superioribus. Et cum oĩa hęc Decreta lõgè anteriora, q̃ illud Innoc. Perniciosam, celebrent hos Canonicos, nonnulli tñ ex illis nostratibus Doctorib. quærunt, nescio q̃ huius Ordinis approbationẽ, q̃ dimetiũtur ex hoc c. vbi incidenter de Regula Augustini mentio facta est: Voluntq; suæ Institutionis prærogatiuam tenere, perindeac si hoc vltimũ Decretum præualeret antiquioribus, antiquiorumq; nulla auctoritas foret: quasi leges Populis potiores forent, & dicerent Municipales antiquiores fuisse, q̃ Municipia, vel Leges Imperatoribus prius ratas fuisse, quàm Populos. Leges.n. conditæ sunt pro Populis; nõ Populi ꝑ ꝑ leges creati. Absque legibus quandiù totus Orbis rectus est? De legibus scriptis intelligo. Nam lex est Constitutio scripta, dist. 1. c.lex. Lex aũt non scripta, siue potius ius naturale, de quo etiam ibi, cum ipsis hominibus subortum dr̃. Sic Ordo Clericalis principiò Regulariter, & Canonicè erectus fuit sub Apostolis, morib. dumtaxàt, & vsu; Et hoc est, ꝙ dr̃ Regula Apostolica tradita à Christo suis Discipulis, non in carta, aut in tabulis incisa, sed exarata in cordib. eorum. Et, vt inquit Apostolus, non in tabulis lapideis, sed cordis carnalibus, non atramento, sed Spiritu Dei viui, qui & idoneos nos fecit Ministros noui Testamenti, non littera, sed spiritu. Litera.n. occidit, spiritus aũt viuificat. Et hanc dicit esse administrationem spiritus in gloria: Salomon item; Sapientiam, inquit, scribe in tabulis cordis. Et hæc Regula hac cœlesti Sapientia condita per manus Discipulorum Christi decucurrit in successores Clericos vsque ad tpa Doctorum Ecclesiæ, Hieronymi, Ambrosij, & Augustini Clericorum, vt notauimus suprà ex Decretis Clementis, & Vrbani, 12.q.1. Sed hoc ridiculum est, ꝙ in Decretis hoc solùm nomen Regulæ quærunt, & in hoc titulo dumtaxàt laborant, quem Aug. auctor non dedit, posteritas commenta est. Sñias autẽ Regulæ, ex quibus tot

Innoc. *2.Cor.3.* *Ecc.38* *Hier.* *Ambr.* *Aug.* *Clem.* *Vrb.*

Decreta

Decreta congesta sunt, non attendunt, ac si Summi Pontifices, & Concilia, à quib. hæc nata fuerunt, & qui eos Sermones, ex quib. hęc Regula posteriorib. tpib. baptizata est, Clericis seruãdos, citrà tñ nomẽ Regulæ, indixerit, hos Clericos, & horũ Canon. Ordinem minus approbauerit, q̃a hũc titulũ nõdũ seminatũ nõ expresserit. De secundo, Monasteriales, vt illi Portuẽses Rauennates. Apud Cathedralem Besuntinam referuntur, & duæ aliæ Canonicæ ab ipso Episcopo Besuntino erectæ, & de pluribus ẽt Abbatialibus ibidem mẽtio est post Cathedrales. De Portuensib. dictũ est, quòd fuerint absq; Regula scripta per multa tempora, sicuti & Ecclesia Eugubina. Et sicut olim fuerant Monasteria Aphrycana Clericorum, de quibus Possidius scribit, ea erecta esse opera B. Augustini, & eius Discipulorum, inter quos se etiam connumerat. Apud quæ nullam Regulam scriptam legimus, nisi eos fortè sermones, quos suis Hypponensibus ędidit Augustinus iam senio confectus, citrà hunc tñ titulum Regulæ, vt præmisimus. Nec de Besuntinis aliquid asserere possumus, si sub alia Regula militauerint, quàm sub illa simplici Apostolica, de qua suprà, sed neq; de innumeris alijs vllam fidem habemus, in quib. tamen passim nonnulla scripta reperiuntur, seu ab eorum Reformatoribus, seu ab ipsismet Clericis exarata sub nomine Regulæ, seu Constõnum, seu Statutorum. ex quib. ausim affirmare antè hanc euulgatam Regulam Augustini, de cuius euulgatione suprà disseruimus, singula penè Monasteria sub suis perpetuis Prælatis tàm huius Ordinis Canonici, quàm Monastici habuisse tunc propria sua Instituta, quæ omnibus tunc licita erant volentib. piè viuere in Christo Iesu, de quibus superius etiam præmisimus multa. Quæ quid (oro) refert, cuius tituli fuerint, cum essent oĩa eiusdem propositi, vt districtius viuerent sub Regulari professione? Nã oĩa supererogationes à Doctorib. nuncupata sunt, sicuti & nũc singulorum Ordinum, & Congregationum Constõnes, ad quas non oẽs tñ tenebantur. Ita. n. sequeretur Religionũ confusio, vt not. D. Tho. contra impug. Relig. c. 2. sed ad ea tm̃, quib. singuli in quolibet Monasterio se obligabant. Quæ supererogationes ascribuntur vbique consilio simplici, nõ pręcepto, & sunt Instituta, vt disserit Abbas Moyses in collationibus, quib. in statu perfectionis peruenitur ad ipsam perfectionem, quæ in ipsis principaliter non consistit. Nã ieiuniorum inedia, Vigiliæ, labores, corporis nuditas, lectio, cæte-

Poss. *D. Th.* *Abb. Moys.*

rēq; Virtutes,non perfectio,inquit, sed Instrā perfectionis sunt, vt ipsis ad perfectionem charitatis possimus conscendere. Essentialia dumtaxàt veniunt sub præcepto,quę ēt tunc erant annexa cuilibet Religioso citrà oēm Regulam scriptam,nec erat opus,vt scripto aliquo notarentur.Nam sicut Clericus duo profitebatur ex Clericatu,Sanctitatem.s.& Clericatum; sic ex Monachatu Sanctitatem similiter,hoc est,statum Regularē. Inetantq. hæc essentialia cuilibet per se,reliqua verò non debentur sub præcepto,quia non sunt constituta per se,sed p p aliud,vt.s.ex his,quæ sunt sub consilio,cōmodius exequamur essentialia,quæ sunt sub præcepto,vti constituta, de silentio,de abstinentia carniū,de vigilijs, deq. ieiunijs quibusdā

Ioan.de Turrec. Regularibus,& hmōi,quæ,vt dicit Io.de Turrecremata,spectāt tm̄ ad macerationem carnis. Nec refert, q̄ hæc, vel illa sint scripta, vel non.Nam istius consuetudinis more retento,& Apostoli,eorumq.

D. Cle. Discipuli,inquit D.Clemens vt suprà,vnà nobiscū,&vobiscū cōem

Pe. Da. vitam duxeiūt.Et Petrus Damiani oñdit oīa illa, quæ descripsit in Regula pro illis constitutis Regularib. spectantib. ad eam macerationem carnis,sub consilio fuisse iampridem in vsu apud illos olim suos Conclericos. Scripsisse aūt iussu eorū, cū immemor dubietas suboriri cępisset.Et D.Vbaldus,postq̄ Eps creatus est,sumpsit Regu

D. Vb. lam Aug. cum tñ à puero Clericus educatus fuisset in Canonica Secundina, quæ adhuc extat apud dictam Ciuitatem Nostris Canonicis vnitam,& postea Prior antè Episcopatum in Canonica Cathedrali,et cum Episcopatus ipse ab initio sp fuisset Regularis.Nec August.quod suprà quoq.attigimus,nisi senex Sermones illos Regulares ædidit, qui tñ à iuuene vixerat cum Clericis suis secūdum illam Regulam sub S.Apostolis cōstitutam. Quicquid statuebatur vel in cōi,vel à Superiore apud vel inter Religiosos,sicuti principiò constituta inter Apostolos,vel Discipulos, Regula,vel Regulæ ap-

Clem. pellabantur,vel scriptæ,vel non.Regulis, & doctrinis Clemens præ-

Pasc. 2. cepit Clericos obedire,c.vt suprà dilectiss 12.q.1.Paschalis II. Regulas dixit Sermones illos Aug.de cōi vita Cler.In Priuilegio allegato suprà Canonicorum Lucensium S. Phrygdiani, quem Euge-

Eug. 4. nius IV. secutus est in sua Reformatione Lateran.Constituta autē

Euseb. Pāphil. hæc eadē appellauit Eusebius Pamphylus, q̄ fuere tradita à D.Marco in Alexandrina Ecclesia, & Alexandrinis Monasterijs Clericorum. Quæ non aliter probant,nisi ex antiquo vsu; sicuti de Electio

ne

ne Epi eius Ecclesiæ, q̃ Hieron.93.dist.c.Diaconi,vlt. quæ tñ nulla *D.Hie.*
lege prę́scribitur.Neque.n.legimus à D.Marco aliquid præter Euã
gelium. Nonne incunabula illa,quæ Hieron.Monachi nominauit
ad Rusticum Monachum,Regulam dixerimus,quibus adeo ad per
fectum regulantur Monachi?Præter hæc oĩa(inquit) ad illud ten-
dit oro,vt doceam te,non tuo arbitrio dimittendum;Et infrà. Nõ
facias quod uis:Comedas,ꝙ iuberis:Habeas quãtum acceperis:Ve-
stiaris,ꝙ datur: operis tui pensum persoluas: Subijciaris, cui non
vis:Lassus ad stratum venias:Ambulansq́; dormites: Et nedum ex-
pleto somno surgere compellaris.Et in eadem Epistola: Nũquam
de manu tua,vel oculis tuis liber Psalterij discedat:Dicatur ad ver-
bum oro sine intermissione;Vigilet sensus:& reliqua repetita c.nũ-
quam,de Conf.dist.5. Et vnde(oro)vel ex qua scripta Regula hæc *Hier.*
Hieronymus excerpserat?Et quæ item de moribus Clericorum ad *Cass.*
Nepotianum? Annon Regula Collationes Patrum, & quæ de In-
stitutis renunciantium disseruit Cassianus?Quid igitur interest,an
noĩe Regulæ,an Statuti cuiusuis quicquid id genus scriptum legi-
mus?Quod quidem numerosissimum est.Nam & Canonici D.Mar
ci in posterioribus hanc Augustini Regulam susceperunt, de quo-
rum Ordine mentio est in additione Glossæ, c.ex eo,de elect.lib.6. *Glos.*
De his quoq.intellexit Io.Andr. Clem.1 de elect. dum dicit, ꝙ ali- *Io. An.*
qui Canonici Regulares deferunt vestes sub colore albo: Antea.n.
vt prædiximus, vixerant pleriq. antè Concilium illud Lateranen-
se sub Innocentio III. suis moribus, & suo quodam vsu inter se fa- *Inn. 3.*
cto,vel ex auctoritate Diuinarum Scripturarum,seu Sanctorũ Cõ
ciliorum,vel ex consuetudine Regularium locorum,siue virorum,
vel propriæ deuotionis Religioso affectu, aut prouido arbitrio.
Quæ omnia legimus in Proemio Regulæ Damianæ: vbi aduerten- *Petrus*
dum est,ex huius Regulæ testimonio,Monasteria multa antiqua *Dam.*
erecta fuisse,vt præmisimus,diuersis modis. Nam aliqua absq. scri-
pto aliquo degebãt sub proprio deuotionis Religioso affectu, aut
prouido arbitrio, vel ex consuetudine locorum Regularium, siue
virorum. An hæc Monasteria erant tunc approbata sine aliqua Re-
gula?Certè Damianus hic intelligit nedum sufficientem Regulam *Petrus*
tùm Clericorum reperiri, verùm etiam multa Monasteria quorũ- *Dam.*
cunque Regularium recta fuisse proprio arbitrio. Nostrates verò
Doctores colligunt tres tñ Regulas ex Decretis: Vnam pro Cleri-
cis:

cis:Duas reliquas pro Monachis.Contenduntq; de his tribus cap. ne nimia:de Relig.Domi. sentire dumtaxat pro approbatis:Asserẽtes ab earum priori approbatione Ordines suæ Institutionis prærogatiuam tenere.Et cum minimè inueniant vbi approbentur,pro approbatione comminiscuntur omnia Decreta,quæ de illis vtcũq; mẽtionem faciant. Et quæ antiquiora vnam nominant,hanc prius approbatam iurant.Quasi in auctoritate,& potestate Gratiani fuerit,nedum alteram alteri præponere, vt ẽt præmisimus, verùm etiã aliquam earum pro improbata prætermittere, omissis illis Decretis,vbi hanc,vel illam incidenter nominari cõtingit:vel potius fortuita fuerit hæc approbatio, cum inciderit casus Summis Pontificibus,præter tñ alicuius nouæ approbationis intentionem, eas nominandi.Nam satis eas approbatas habuisse dignoscuntur,cum earum auctores inter Diuos retulerint,easq; inter cętera eorum opuscula,generaliter approbauerint, commendauerintq; Annon satis approbatam dicemus Regulam Benedicti, q̃ nominatim D. Gregorius adeo laudat,& extollit in suo Dialogo? Annon satis prius approbatas illas Basilij, & Augustini à D. Gelasio antè Ortum Benedicti?cum oĩa vtriusq.Doctoris Græci, & Latini opuscula comprobentur,c.Sacros.Rom.Eccl. dist.15. Negant tñ nonnulli Regulam August. comprehendi sub hac generali approbatione opusculorum,quia non fuit specialiter nominata: Et non intendit Gelasius,vt dicunt,approbare ibi nisi ea,quæ pro fide facerent,non quę instituerent nouum Ordinem.Dicunt.n.& hunc Ordinem Canonicum nouum,& ex Regula Augustini institutum. Quod approbauit Gelasius in August.approbauit pariter in Basilio: & vtrumque pariter diligere debuit. Hunc,quia suæ nationis Doctor Sanctissimus fuit. Habuit .n.Gelasius Valeriũ Pſem natura Græcum:illum, quia à Patre Presbyter primum ordinatus est, dehinc successor in proprio Eṗatu, quæ res rara prædicatur, inhibuitq; in posterum, vt Eṗs viuens successorem sibi crearet. Et quòd sit simile verò,multi opinantur Gelasium fuisse vnum ex Conclericis Aug. adhuc viuente Patre. Si ergo Gelasius non approbauit Regulam Augustini,quia eam nõ nominauerit,neque approbauit illam Basilij, imò nec erit approbatum vtriusq.aliquod opusculum,cum nullum nominetur. Quod & colliges de illis Hieronymi, Ambrosij,Chrysostomi,& aliorum.Illud adde, ꝙ non rectè potuit horum nominare Regulam,

Grat.

D. Gre.

D. Gel.

Regulam, quia neuter sub hoc noie reperitur Regulam compilasse, vt ostensum est suprà. Et vbi Ordines institutos reperies ex aliqua hmōi Regula antiqua? Nam longè antè Basilium Monachos passim legimus, vt in Decretis dist. 93. c. à Subdiacono: q̃ est Syluestri, qui fuit antè Basilium, & vt suprà ostēdimus ex testimonio Eusebij, Hieronymi, Cassiani, & aliorum. Aug. Presbyter ordinatus cœpit viuere cum suis Clericis secundum Regulam sub S. Apostolis constitutam, quib. postea in senectute adidit eos Sermones, ex q. bus posteri Regulā Augustini baptizauere. Sed multò minus Monasticus Ordo ex Regula Benedicti institutus dr̄, qui fuit post Basilium Annis suprà centum. Qui & ipse à Romano Monacho accepit habitum S. conuersationis. Sed dicant: Si Gelasius cōprobauit opuscula horum duorū Regulatorū, & ex alteris eorū instituti fuerunt isti duo Ordines: Canonicus, & Monasticus, q iam tūc militabant in Ecclesia Dei huius approbationis t pe: Quare non multò magis dixerimus, vel saltem consequenter comprobasse ipsos Ordines? Nonne Titulus Regulæ Basilianæ est de Institutis Monachorum? Nonne Sermones illi Augustini inscribuntur de cōmuni vita Clericorum? Annon potius sub Apostolis, vt fidem faciunt Clemens, Vrbanus, Gregorius, & alij 12. q. 1. de quibus differuimus sup? Si sunt approbata illa Instituta, & hi sermones inter alia opuscula: non ne in gratiam harum Cōitatum Clericorū, & Monachorum, pro quib. dumtaxàt elaborata fuere? Nonne his illi tm̄ condiendi erant, qui in alium nullum vsum fabrefacti sunt? An sal carius, gratiusve esse pōt, & nobis magis approbatū, quàm ea, ad quorū solum vsum repertū est? Num pōt Imperator aliquas leges municipales vnius Coloniæ approbare, non approbata simul ipsa Colonia? & q̃uo dixerimus Gelasium rata habuisse Instituta Monachalia, & non Ordinem Monachalem? Ridiculum ergo est, Iesu bone, q̃ tot concertationib. diglandiant̄, vel vsq. ad conuicia super harū Regularum Antiquarū approbatione, retorquētes Iura nouissima ad Antiquiora, quasi ignari ea futura prospicere, non præterita, c. Cognoscentes, de Constit. Nam q̃ sancitum volunt circà Mendicātes, qui extremis t pibus erupere, vt inter eos prior approbatio Ordinis præualeat, hoc vr̄ cautum post illius Concilij Lateranens. determinationem, ne noua Religio erigeretur in cōsulto Rom. Pont. vt ext. de Relig. Dom. c. fi. & in 6. eo. tit. c. 1. Sed in his Ordinis hr̄ rō,

Eusebius. Hier. Cassia.

D. Cle. D. Vrb. D. Gre.

Conc. Later.

non

non Regulæ, alioquin Eremitani, & Seruitæ præcederent Minores, qui Regulam Aug. profitentur Minoritana multò Antiquiorem. Quos verò mores pro tpe seruabant non scriptos, sed suo ꝑpetuo vsu, & consuetudine scriptos postea, Statuta, & Constões, & hmôi diuersis titulis cōpellauere, quas, vti ēt nunc Moderni arbitrio suo, rogabant, abrogabantq;. Essentialia tm̄ perpetuò fixa nunquā immutant, & sunt astricta sub præcepto, vt dictū est, & hæc sub cōsilio dumtaxât: vetustiores aūt circa tpa B. Benedicti quicquid ędebant pro hoc proposito, Regulam nūcupabant. Quarū tñ nr̄i Doctores, vt præmisimus, nullam admittunt, pręter illas tres, quas vniuersales appellant, alias putant peculiares, & proprias fuisse eorum Monasteriorū, quib. priuatè scriptæ referunt. vt illa Petri Damiani Clericis Portuensibus, & Eugippij Abbatis Monachis S. Seuerini. Verū decipiuntur. Nam Aug. vt mittam Basilium, pro Clericis tm̄ suis, quib. Eps præsidebat, sermones eos Regulares descripsit, nōn alienis, vnde ait. Parùm est, vt dicam. Non mecum manebit: & mox: si nollet suscipere socialem vitam mecum. Et illud, ꝙ multò clarius est. Noui. n. ꝙ si aliquem hoc facientem degradare voluero, non ei deerunt Patroni, non ei deerunt suffragatores, qui dicent. Quid mali fecit? Non pōt tecum tolerare vitam istam: extrà Epatū vult manere, de proprio viuere. Ideone debet perdere Clericatum? Et D. Benedictus suis tm̄ Monachis Regulam dedit. Neq. n. eius Regulam admisere illi, qui alterius Monasterij eum in Patrem petierūt loco defuncti, cuius postea electionem ægrè ferentes interimere parauerunt sub ferali Calice, vt innuit Gregor. Ruralibus aūt suis, inquam, & Campestribus Regulam dedit Benedictus, vt constat ex ipsa Regula, non vrbanis his, & plusquam ciuilib. 16. q. 1. c. Iuxtà. Plures & post Regulas suis Monachis, vt pręmisimus, compilauere: vt ausim dicere, vt suprà, singula penè Monasteria singulas Regulas sub suis perpetuis Abbatib. habuisse. Quòd si vniuersales quęrunt, quæ nam fuit vniuersalior illa Pacomij fundatoris Cœnobiorum Aegypti, quæ, vt refert suprà Gennadius, erat apta vtriq. genti Monachorum? Nam vnde plures Greges Monachorum habemus (lege Antiqua Patrum monumenta) q̄ ex Aegyptijs? Et hic Pr̄ dr̄ fuisse multorum millium, quare hanc recusent nostri Doctores inter approbatas, non video, q̄ cæteris vniuersalior, cūctis tunc Monachis Cœnobialib. fuit cōis, Clericis. s. Regularibus, & Monachis laicalibus.

Petrus Dam. *Eugip. Abb.* *Aug.* *Greg. Sen.* *Pacom.* *Genna.*

bus. Erant.n.oēs sub hoc noīe Monachi, quia hoc propositū erat cōe vtrisq. Vnde, sicuti præmisimus, Monachari, & ocium Monachale ad vtrosq. refertur in discretis, & extrà, ad hos.s.tm̄ Clericos Monachos, & ad hos laicos Monachos, c. Post translationē. de Renūc. & Glos. c. sicut nobis, de Regu. Neq. alijs Ordinib. Cœnobialib. ibi legere est. Vellem aūt mihi dicerent Doctores illi: An hæc vtraque gens erat approbata vel ne? cum tñ nusq̄ de hac Regula legimus, sub qua militabant, inter Decreta. Ij proinde, qui D. Marci dicti sunt, sp ab Antiquis sub hoc titulo D. Marci compellati sunt: q.a in Alexandrina Ecclesia sub eo Euangelista primi exorditi sūt in hūc Ordinem, & his postmodum dispersis intra Aegypti Deserta, Regulam scriptam Pacomius eorum cōis Pater, & Monachorum Laicorum dedit, q̄ illi non scriptam seruarunt iuxta Instituta, & Traditiones D. Marci; Vsu solo, & consuetudine per manus Anteriorum suorum Patrum, veluti Iure hæreditario, susceptas. D. verò Marcus hoc Institutum ex Iudæa mox transtulerat in Aegyptum. Oēs verò Canonici Regulares militant modò sub eadem Regula B. Aug. Cū Monachi duas habeant, Basilianam. s. & Benedictinam. Reformationes aūt in hoc Ordine plures conijcimus, multas legimus, pro quibus sp Doctores Sanctissimi laborauere. Marcus Euangelista hunc viuendi modum perfectioni congruum primus transtulit in Aegyptum, quem apud Iudæam Iudæus didicerat sub Magistro. Cuius & Discipulus Hermacoras mox seruauit primus apud Aquileiam. Hunc modum Clemens Marci sub eodem discipulo Condiscipulus, & eiusdem Apostoli in Apostolicam Sedem postea successor, ex Decreto suo sanxit primus in Clericis, quibus scribit vitam cōem esse omnibus necessariam, sed in primis cupientib. Deo militare, cohortaturq; eos ad eam prosequendam iam susceptam, vt ait, & ne ab Apostolicis Regulis deuient. Vrbanus senior ille testificatur vitam cōem in Clericis maximè ad sua vsque t.pa per annos circiter ducentos viguisse, vigereq; Et cauet sub Anathematis spiculo, quatenus suscepta (vt & ipse dicit) perpetuò conseruetur. Leuita Laurentius, pro eius Decreti obseruatione, dum Ecclesię facultates apud se repositas Decio prodere recusat, non longè post exuri maluit, paulò antè Flauij Constantini Imperium. Cuius t.pibus natus Hieronymus, de eorundem moribus Clericorum pro hoc proposito vitæ cōis plura perscripsit ad Nepotianum. Ambro-

Pacom. *D. Ma.* *D. Ma.* *Herm.* *B. Cle.* *Vrb.* *Laur.* *Fl. Cōs.* *Heri.*

D. Am. sius idem attigit in lib. de fuga sæculi, Hieronymi coætaneus. Aug.
Aug. necnon ab Ambrosio baptizatus sub annum suæ ætatis 33. de eisdem moribus, quib. Hieronymus, Sermones postea senex plures habuit, sub titulo cōis vitæ Cler. Hic apud Aphrycam Presbyter, & deinde Eps, cum Clericis suis in Monasterio primus habitauit. In Aphryca.n. primus ædificauit Monasteria Clericorum. Non desūt tñ, qui hoc Institutum prius asserant Marco apud Aegyptū, & inde primos Monachos à Clericis exijsse, qui essent lineis collobijs induti, hosq; subindè æmulatos, quantùm videlicet fas est, Monachos Laicales sub eam singularem dumtaxât disciplinam. Sub eam
Cass. namq. hoc nomen principiò quoq. vtrosq. pro Cassiani diffinitione, apprehendebat, & ab ea singularis vitæ districtione Monachos denominatos, & ex cōione cōsortij, pariter Cenobitas. Hinc ille Pa
Pacom. comius fundator Cœnobiorum Aegypti traditur, Regulam vtriq.
Euseb. genti Monachorum aptam postea ædidisse. Quam Eusebius Con-
Cass. stituta abstinentium, Cassianus Instituta renunciantium sub hoc titulo generali nuncupauere. Vtrumque.n. si benè aduertitur, de
Herm. vtrisq. agere compertissimum est. Hermacoram item Marco sp addunt pro eodem in Clericis Cœnobiali Instituto apud Patriarcha-
Hier. tum Aquileiensem. Allegantq; Hieronymum fidem hanc suo etiā tempore facientem: Aquileienses Clericos, vt Chorū Beatorū haberi. Et inde aiūt factionis huius, Canonicos, & Canonissas in hūc vsq. diem Patriarchalem ab vtraq. Ecclesia ritum in suis sacris per-
Poss. petuò conseruare. Ex Collegio Augustini Possidius Eps Calamensis, qui & ipse fuit eorum vnus; lege ipsum Possidium in Hystoriam Augustini, & oīa hæc inde excerpta plurib. cognosces: plures scribit illo adhuc viuente ad diuersas Ecclesias Epos assumptos, & multa in illis partib. hmōi Clericorum Monasteria erecta. Quas posteri Canonicas, & Canonias aliqñ dixere, & ab eis cōsequenter Ius nouum Canoniç extremis quasi tpib. emanasse, Monasteria tñ Clericoru n Asiam prius habuisse, & Aegyptum, Testis est idem Euse-
Euseb. bius, & ꝙ pro eius quoq. Antiquioris interpretatione sumi potest
Conc. Calcedon Conciliū tpe Possidij. Hęc per Epilogationem, nūc per-
Calced. agendum per singulos Institutores reformatores. Marcus fuit ex genere Leuitico Iudæus, Clementis Condiscipulus sub codē Magistro Apostolorum Principe. Qui, vt dr, 24. q. 1. c. cum beatissimus, nephas est credere, ꝙ alijs Regulis, & Traditionib. sua Decreta fir-

mauerit,

manerit, dum Alexandrinam conderet Ecclesiam; q̄ his, quib. Romanam suus Magister, cum sine dubio ab eodē fonte gratiæ vnius Spiritus, & discipuli fuerint, & Magistri. Nec aliud ordinatus tradere potuit, quàm quod ab ordinatore suscepit: de quo etiam c. Sacrosancta, dist. 22. Hunc Marcum (inquit Eusebius lib. 2. cap. 17. & sequen. suæ Ecclesiasticæ Historiæ) tradunt primùm ad Aegyptum perexisse, atq. inibi Euangelium, quod conscripserat prædicasse, & Ecclesiam primùm apud Alexandriam constituisse. Tanta autem refertur multitudo virorum, ac mulierum credentium, primo ingressu exemplo sobrietatis eius, & continentiæ, congregata, vt ēt conuersatio eorum, qui per ipsum crediderant, & vita totius abstinentiæ, ac frugi sobria conuiuia, librorum memoriæ mandarentur à viro disertissimo Phylone, in quibus oĩa Ecclesiæ Constituta complectuntur, quæ & tunc tradita sunt, & in hodiernū diē seruantur à nobis. Sed & abstinentium vitas eorum dumtaxat, q nunc in Ecclesijs, aut Monasterijs degunt describit ad liquidum; à quib. in primis exigitur renunciare oĩbus facultatibus, & bonis cedere, quem locum citat Cassianus, de Instit. renunc. c. 5. dicens; q hi, qui minus indigenarum relatione cognouerint, Ecclesiastica Historia poterunt edoceri. Huic historiæ ēt Gratianus multū tribuit in decretis. §. Monachos. c. Hinc est. 16. q. 1. Transtulit. Sumitur hic locus à D. Thom. qui citat Hieronymum de Vir. Illust. Hermacoras fuit Discipulus Marci ordinatus ab eo ad Ecclesiam Aquileiēsem, quam, Argumentum est. non alijs Regulis, & Traditionib. condidisse, quàm eius Magister Alexandrinam. c. dicto: cum beatissimus; Vide eorundem Historiam. Hieron. ad Historiam temporum Eusebij scribit sub Olimpiade 289 Aquileienses Clericos suo. s. tempore quasi Chorum Beatorum haberi, quod scripsit fuisse circa Annū salutarem 378. antè baptismum August. anno 11. Clemens si cohortabatur Clericos alterius Ecclesiæ, & eis præcipiebat, quatenus nō recederent à Regulis Apostolorum pro Regulari Instituto vitæ cōis, multò magis suos sub eodem continebat præcepto, successor præsertim sui Magistri in eadem Ecclesia Romana: Arg. quo mox supra. cū Beatissimus. Vide cap. Dilectissimis. 12. q. 1. Vrbanus, senior fuit ille Sanctissimus Pontifex, ad quem Cæcilia, vt præmisimus, direxerat Valerianum Sponsum. Testificatur autem de hac re. c. scimus. & cauet. c. Videntes. ead. q. Laurentius, Archidiaconus Ecclesiæ

Euseb. Phyl. Cas. Grat. D. Th. Herm. Hier. Clem. Vrban Laur.

Romanæ,cuius Historia notissima est,fuit in primis detentus, & assatus ob facultates Ecclesiæ,quarum minister,& dispensator, dum fidelis existens Decio eas exhibere recusauit, malens mortem, vel crudelissimam oppetere, quàm,vt diximus, decreto Vrbani pmissi deesse: q vide d.c. Videntes. Sed q ob has facultates magis, quàm ex alia causa martyr effectus sit, dum in craticula superpositus vreretur ad impijssimum Tyrannum dixit: Assatum est: Iam versa, & manduca,nam facultates Ecclesiæ,quas requiris,in Cœlestes Thesauros manus pauperũ deportauerunt.Et hoc est,quod Aug.dicit, q tàm sanctæ conuersationis fuit, vt coronam martyrij tpe pacis inuenerit.Fuit.n.eodem ferè sæculo Augustinus,vti ipse August.ibi fidem facit,cum dicit. Temporibus nostris passi, hanc præstiterunt gratiam,vt fidem præteritam confirmarent.Hieronymus scribit se fuisse Infantem tpibus D.Antonij, & Athanasij Epi Alexandrini: quando.s.Athanasius Eps ordinatus est,qui fuit sub Syluestro, & Constantino.Vide Hier.de Vir. Illustr. & Eusebium de Temporib. Nam Eusebius scribit, Antonium natum Olimpiade 257. & Hier. eius obitum contigisse Olimpiade 284. Anno 3. ætatis eius Anno 106.expleto.Hieronymus autem Anno 423.suæ ætatis.91. sub Bonifacio Papa Primo,& sic vr eo Anno natus, quo Athanasius Eps ordinatus est.s.Anno Domini 333.scripsit aũt Hieronym. de moribus,& vita Cleric.in c.si Clericatus.16.q.1.Cuius et Opusculi est illud.c.Clericus.12.q.j.Ambrosius.Et hic coetaneus fuit Hieronymi, cuius legimus illud c.Cui portio.ca.q.pro suis Clericis, quos Regulares Mediolani in eius Ecclesia perseuerasse conijcimus testimonio Io.And.super Clement.1.de Elect. Augustinus. Baptizatus est Mediolani ab Ambrosio eodem Anno, quo regressus est in Aphrycam,qui currebat suæ ætatis 33.consociatus,vt ipse innuit,ab Euodio Iuuene,q erat eiusdem Municipij conuersus prior,quàm Aug. & baptizatus relicta sæculari militia, habitabantq; in S. Placito: quærentes,quisnam locus se haberet vtilius,ad ambulandum in via Dei, Remeantesq. ad Aphrycam apud Ostia Tyberina pia Mater Augustini, quæ vnà comitabatur cum Alippio, & Adeodato Nepote ex Augustino, & alijs pluribus, defuncta est, Annum suum obiens 56.Eodem aũt Anno Augustini,vt diximus 33. Habentur hæc ex nono confessionum libro: sed, quod anno hoc baptizatus sit,elicitur quoq.ex libro Soliloquiorum, quem edidit paulò antè baptis-

Aug. Sylu. Const. Hier. Eufeb. Amb. Io. An. Aug.

baptiſmum in rure Caſiaco;vt ipſe fatetur in lib.1.Retractationũ. Poſſidius idem confirmat, ꝙ, percepta baptiſmi gratia, placuit cũ alijs Ciuibus,& Amicis ſuis Deo pariter ſeruientibus,ad Aphrycã, & propriam domum, Agroſq; remeare. Et cũ eſſet apud Oſtia Tyberina,Pia Mater eius defuncta eſt. Sicq; poſt mortem Matris ad Agros proprios reuerſus eſt,in quibus conſtitutus fermè triennio, & à ſe iam alienatis ſuis,cum his,qui eidem adhærebant, Deo viuebat, Ieiunijs,& Orónib. boniſq; operibus in lege Dñi meditãs die, ac nocte.Quo tpe cum pro Amico lucrando Hypponen.veniſſet, & in populo ſecurus,& ignarus,ꝙ futurum eſſet,aſtaret:(ſolebat.n. Laicus ſuam amouere præſentiam ab eis tm̃ Eccleſijs,quæ Epõs nõ haberent) captus (vt in talibus conſuetudo eſt) & oblatus Epiſcopo, Presbyter ordinatus fuit, factuſq; Presbyter Monaſterium intrà Eccleſiam mox inſtituit, & cum Dei ſeruis viuere cœpit ſecundum modum, & Regulam ſub S.Apoſtolis conſtitutam; maximè vt nemo quicquam proprium in illa ſocietate haberet, ſed eis erãt omnia cõia,& diſtribuebatur vñicuiq.prout cuique opus erat.Qđ iam ipſe prior fecerat,dum de tranſmarinis partib. ad ſua remeaſſet. De hoc Collegio collecto in Monaſterium fabricatum in horto Eccleſiæ ſibi donato ab Epõ, ipſe Aug.in Sermonib. de vita cõi Cleric.explicat abundè.Quòd aũt ſic vixiſſet prior cum amicis, dũ remeaſſet ex tranſmarinis partibus, ipſemet maiorem fidem facit ex lib.6.confeſſionum,vbi innuit ꝙ etiam antè baptiſmum,hoc cũ multis amicis cogitauerat, quatenus vna res in mediũ conflaretẽ ex oĩb.vt ꝑ amicitiæ ſinceritatẽ cerneretẽ, nõ eſſe aliud huius, & aliud illius, ſed quod ex cunctis fieret vnũ, & vniuerſum ſingulorũ eſſet, & oĩa omnium; Eratq; iam firmatus numerus contubernalium, & erat, qui rem ſubminiſtraret ad copiam, quatenus parato annuo negotio inter binos pro re miniſtranda,reliqui ſꝑ immunes ab huiuſmodi turbulentijs.ſtudijs,& Sapientiæ vacarent.Verùm cogitãtes,ꝙ aliqui eorum eſſent coniugati, & nonnulli breui coniugãdi, inter quos Aug. ipſe ſibi iam deſponderat puellam intrà biduum nubilem, & quòd vxores conſilium ipſum eſſent diſſipaturæ, propoſitum è manibus diſſiluit. Quod dehinc Sponſa neglecta, reaſſumpſit Cathecumenus in rure Caſaico cum Verecundo, Nebridio,Alippio,& Matre,ac puero Adeodato,& alijs. Vbi, qđ egerint in litteris iam Deo ſeruientes;teſtantur(inquit,)libri ibidem diſputati,

Poſſ.

Aug.

tati,& cum præsentib. & cum me ipso solo coràm Deo. Et hæc ex
Poss. confessionum lib.9. Et propterea Possidius dicit, quòd remeabat ad Aphrycam cum alijs Ciuibus, & amicis pariter Deo seruientib. non cucullatis,vt multi testantur,sed in suo Habitu,& Ordine Laicali,in quo Laicus captus est,& in proprijs laicalib.vestimentis, vt fatetur in Sermonib.Clericorum, ad Ecclesiam venit Presbyter,& dehinc Eps creatus. Seruiebant.n.tùm Deo in Ieiunijs,Vigilijs, & Orationib.& in Cœlibatu,vt ipse de Nebridio quoq.testatur,quòd Catholicus factus castitate perfecta,atq. continentia Deo seruiēs in Aphryca apud suos,postquam tota Domus eius per eum Christiana facta esset,obdormiuit in sinu Abrahę dulcis Amicus.Et Mater eius Sanctiss.apud Ostia Tyberina cumulatius,(ait ad eum)mihi hoc Deus præstitit,vt,re ēt contempta fœlicitate terrena, videā Seruum Dei. Sed de eius morte cum multi varient, hoc quoque
Tycin. subiungam:Augustinum Tycinensem Concanonicum, qui oēs in hac re Scriptores reprehendit,non minus reprehensibilem sese reddere, qui sub Sixto III.cōcludit eū obijsse in Propugnaculo,ignarus eius Epistolæ Synodalis,qua Cęlestinus,qui Sixto prædecessit,
Celest. de eo sic scribit.Augustinum Sanctæ record.virum pro vita sua,atque meritis in Nostra cōione sp habuimus. Nec vnq̄ hunc sinistræ suspicionis rumor aspersit, quem tantæ scientiæ olim fuisse meminimus, vt inter Magistros optimos ēt à meis sp Prædecessorib. haberetur. Concordat quoq. Prosper, qui fuit per ca tpa adultus cū
Prosp. Marcellino,de temporib.qui scribunt illum obijsse sub eo Pontifice.De Sermonib.ab Aug.scriptis, quos Speculum vocāt, Possidius
Poss. testatus est abundè, vt superius innotuit. Ex quib.Sermonib.quicquid allegatur eo loci, & alibi, ostendimus de Sermonib.esse, & c. nolo,12.q.1.pro parte vr̄ ficticium.Neque.n.est totum ex illis Sermonib.Nam partim sumitur ex quadā Regula ficticia, quæ nō est August. cuius vnam nr̄a Ecclesia recipit, licet Gratianus singulariter scribat in Sermone de cōi vita Clericorum,& c.si quis,13.q.2. & Gratianus affirmat esse de secundo Sermone de vita Cler. & c. quicunque,17.q.4. Et idem ibidem Gratianus innuit, & c. certè,
Grat. 12.q.1.Diximus autem Institutum hoc prius à Marco aliquos opinari productum, & Monachos à Clericis exijsse lineis collobijs acceptis.De his Eusebius,vt suprà, dixit de Phylone Phylosopho Iu-
Eusēb. dæo,qui complexus est Instituta Alexandrinæ Ecclesiæ,quæ(inqt Euse-

Eusebius)tunc tradita sunt,& in hodiernum diem seruantur à nobis:Et vitas abstinentium eorum dumtaxat, qui nunc in Ecclesijs, vel Monasterijs degunt, à quib. exigitur in primis renunciare oïb. facultatib.suis,& bonis cedere. Sed, ꝙ hi abstinentes nuncupati à Cassiano Monachi,& Monachentes à solitariæ vitæ districtione,essent eiusdem culturæ Clerici, diuersis locis, & sub diuersis sententijs idem ipse ostendit Cassianus, eos compellans Venerabiles Pa tres,& eorum Patrum Venerabilem Senatum, qui tractaturi conueniunt peruigili cura posteris consulentes; Quisnam modus quotidiano cultui per Vniuersum fraternitatis corpus decerni deberet. Verentes, ne qua in quotidianis solemnitatibus inter viros eiusdem culturæ consortes, dissonantia, vel varietas exorta, erroris, vel æmulationis, seu schysmatis noxium germen emitteret.Et in collatione Orationis sub breuitate,& silentio asserit,nullam vocem præter Sacerdotis orõnem concludentis exaudiri.Præterea dixit eos collobijs lineis vti.Quæ si,vt suprà ẽt præmisimus,ponderabis,argues hos omninò principiò Clericos fuisse,qui apud Aegyptum hanc sibi abstinentiam Monachalem,& Habitum primi deligerent. Cum hoc nomen ex se omnib.quadret in quocunque gradu illam sequentibus.Nam sic Hieronymus in Clericatu Monachum egit.16.q.1.c.Alia causa.Sic omnes in Collationib. Patrum Monachi degunt,quamuis Clerici. Vnde Monachari tractum est à DD.generaliter ad oẽs Regulares,vt Gl.c.sicut nobis,de Regu.quod elicitur multò clarius in c.Post translationem, ext. de Renun.vbi horum Canonicorum Regularium appellatur vita Monachalis,& Monastica,& ocium Monachale: Pro quo allegatur Concilium Constantinopolitanum vnum ex quattuor principalib. Et propterea dñr Canonici Regulares venire sub appellatione Monachorum quoad paria essentialia vota Religionis. c.Quod Dei timorem:de Statu Mon.Et probatur per D.Tho.contra impug.Relig.& c.Præsens.20.q.3.notaturq́.ab Abbate in c.ex parte,de postul.pręl. & ab Hostien.ibidem c.quod Dei timorem. Super quo vide etiam Io.And. Ea aũt,quæ allegauimus de Cassiano de Insti.Renunc lib. 1.c.5.& lib.2.c.5.&10.Et de trib.generib.Monach.non fuisse posteriorum Monachorum:in primis ostendunt vestes lineæ, quæ nunq̃ eis permittuntur,vt c.cum ad Monasterium.de Sta.Mona.Vide ẽt Vtramq; Canonicam Regulam Monachalem. His item inhibetur quic-

Cass. *Hier.* *Glos.* *Concil. Const.* *D. Th.* *Abb.* *Host.* *Io. An.* *Cass.*

quicquam agere sine consilio Clericorum, quorum Senatus est Venerabilis, & coràm quib. etiam sedere non poterant. c. Ecclesia. 16. q. 1. & d. c. alia causa. Adde, q Hieron. testatur Monachos Scythiæ conuenisse in vnum, vt Sacerdotem sibi inuenirent, qui eis Missarũ solemnia celebraret, nec pro alijs solemnitatib. opus erat. d. q. capit. Hinc est. § vlt. In Epistola Epiphanij versa per Hieronymum idem legimus de alijs Monachis carentib. Sacerdote, & ppea cauit B. Benedictus in Regula, vt de suis ordinandus aliquis curaretur, si de externis Sacerdos non esset. Noluit. n. idcirco Clericos excludi ab eorum consortio, si qui fortè accederent, & accedentes non prohibuit fieri Abbates. d. c. Hinc est. iuncta Glos. Quòd arguit manifestè principaliter Regulam pro laicis fuisse æditam, pro quib. cũ à laico dumtaxàt ædebatur, ideo nihil de ritu, & ordine Sacrificiorum Altaris in ea elaboratum est, cum tamen plura pro reliquo cultu Diuinorum operosè satis exarentur. E cõtrà verò in illa Damiana, quæ Clericis condita est, de eius Synaxis sacrosanctæ multifario ordine, multa, vt decuit, digeruntur pro eius tempestatis ritu, & p eiusdem tùm culturæ sacrificulis. Neque. n. decebat Benedictum de sacris sibi, suisq; Monachis laicis tunc generaliter interdictis quicq̃ attingere, quib. adytorum portæ nondum reserabantur, iuxtà quas initiati astabant, non ad custodiam (vt inquit Dionysius in Ecclesiastica Hyerarchia, & ad Demophylum cultorem) vt Ordinẽ cognoscerent suum, & Officiũ, q est, ait, in se ipsis consistere, nec alios posse adducere. Nam hi (subinfert) qui Diuinum, vt expressius dixerim, Altare circumstant, Diuina intuentur, atq; audiunt apertè sibi reuelata, procedentesq; benignissimè ad exteriora sacrorum velaminum subiectis cultorib. Monachis, & sacro Populo, & his, qui purgantur, Ordinibus sacra mysteria pro meritis pandunt. Et paulòpost. Iratus est (inquit) furore Dominus contra Oziæ temeritatem, qui incensum obtulit. Et Maria lepra respergitur, quæ legifero fratri legem conatur imponere. Quibus commonitus B. Benedictus de his Sacris Altaribus nihil attigit. Constat namq; è contra Monachos illos Aegyptios, quos Venerabiles prædicat Io. Cassianus, & eorum Venerabilem Senatum congregari pro Diuinis, fuisse ex illis, quos tunc B. Egnatius (cui subscripsit postea Hier.) præmiserat. Presbyteri sunt consessus Dei, & coniunctio Apostolorum Chr̃i, sine quib. Ecclesia collecta non est, neq. collectio Sanctorum, neq.

Hier. Epiph. B. Ben. Glos. D. Ben. Io. Cas. B. Egn. Hier.

neq. congregatio. Illos verò Monachos laicos, de quib. scribit Dionysius in se ipsis cōsistere, nec alios adducere, & quibus adyta Sancta Sanctorum non publicant, esse ex illis constat, quorum officiū apertius describitur per Concil. & Hieronym. plangentis. s. & non docentis, subiectionis, & disciplinatus. In princ. q. 1. causæ. 16. & p multa sequentia c. & 7. q. 1. c. Hoc nequaquam. Neq. mihi adducas c. ea. q. dispensantia Monachos ad Ordines, & promouentia ad Ecclesias. Nā illa omnia ex necessitate decreta sunt, vt illis Ecclesia vti posset, cum opus haberet. Vide ibi Hieronymum, & Aug. DD. perspicuos, & Antiquos, antè ortum B. Benedicti. c. Sic viue. c. si Clericatus, c. Vos autem fratres. c. legi. Vide etiam cap. Priscis. 16. quęst. 1. Ex hac præsertim veste linea. s. Collobio, ostenduntur fuisse Clerici, quæ in Rōnali Diui. Offic. c. de Dalmatica, dr̄ fuisse Apostolorū. Describitur aūt à Cassiano, quòd vix ad cubitorum ima pertingit, quatenus de reliquo manus circumferantur, vt amputatos habere actus, & opera Mundi huius suggerat abscisio manicarum, & ab oī conuersatione terrena mortificatos eos velaminis linei doceat indumentum, audiantq; Apostolum. Mortificate membra vr̄a (illud Habitu ipso protestante) Mortui. n. estis, & vita vr̄a abscondita est cum Christo in Deo: & mihi quidem Mundus crucifixus est, & ego Mundo. Ex cuius forma Dalmaticam, quæ & Alba dr̄ in sacris, induunt Leuitæ, quatenus in ministerio Altaris, & circà dispensationem expeditiores manus habeant, & congruant ēt Mysterio vestimenti pro ea mortificationis sensuum moralitate. Adde & candoris huius Habitus munditiem, in quo candore Christus, in quo Angeli semper apparuere, vt vbi suprà, & quo vterque Ordo Leuiticus, & Clericalis amictus est. Repete quæ præmisimus circà hoc: & vide de candore quæ notantur c. post baptismum, de Consecrat. distin. 4. Sed de Habitu Canonicali in sequentibus. Hi, qui illis Clericis primis Monachis Aegyptijs successere ex Ordine Laicali, Laici cōmuniter perseuerauere ad Cōcilium vsque Viennense sub Clemente Papa V. quo promouentur ad omnes Sacros Ordines admonitione Abbatis in Clement. de statu Monach. c. ne in agro, in fine; Quòd essent Laici constat ex cap. à Subdiacono. Iūcta Glossa, distinct. 93. & c. quidam: similiter iuncta Glos. 18. q. 2. Vbi etiam allegatur cap. generaliter, 16 q. 1. Qui tondebantur per Ministros Ecclesiæ absque vllius figuræ fucatione, vt innuit & Dionysius, circa fores

Colos. 3. Conc. Vien. Clem. Abb. Gl s. Glos. Dion.

cà fores Templi. Et erat ea tonsura, prout nunc Conuersorum: de qua Archid. in cap. prohibete, 23. distinct. quam & Glos. cap. 1. dist. 69. innuit dari posse per fœminã; & propterea adeo parùm obseruata, vt, procedente tempore, intonsos Monachos legamus ex eo opere Chrysostomi aduersus Impugnantes vitam Monasticam, & pro sententia Basilij, & ex illa Augustini de opere Monachorum, contra quos icciirco obstomachatus hæc verba protulit. Venalem enim circumferentes Hyppochrisim, timentes, ne vilior habeatur Sanctitas tonsa, quàm comata. Sed nescio quantùm militet, quod suprà ab Archid. dicitur super eod. cap. prohibete; de capite raso D. Petri in derisionem ab Infidelibus: Et propterea, quòd pro eius corona instituta fuit capitis tonsura: quod fundat super textu Hieronymi, 12. q. 1. cap. duo sunt. Vbi quidem Hieronymus non asserit hoc inuentum esse Apostoli, aut Apostolorum, sed Ecclesiæ Romanæ per Anicetum, qui fuit 12. à B. Petro, tanquam Regni Insigne in omnibus dumtaxàt Clericis, quorum officium, vt inquit ille, est, vt virtutibus regnent. Et singulares etiam appellati singularem disciplinam, vt diximus, accepere: quia Monas, vt ait Isidorus, singularitas dicitur. Ergo si Solitarius interpretatur vocabulum Monachi: Quid facit, inquit, in Turba, q solus est? Sumptum à Hieronymo ad Heliodorum, & alibi ad Paulinum, dum dicit. Si cupis esse, quod diceris, Monachus, idest, solus: quid facis in Vrbibus, quæ vtique non sunt solorum habitacula, sed multorum? cap. si cupis, 16. q. 1. In Nicæna Synodo placuit, vt Monachorum conuersatio, & vita, secundum Ethymologiam eius nominis, ab omnibus discrepet. Monachus enim grecè, latinè singularis dicitur, vnde Monachum per omnia singulariter agere oportet, ead. q. cap. placuit, & altero cap. placuit. Eugenius III. inhærens per omnia præmissæ Synodo. Agnoscat, ait, Monachus nomen suum: Monos enim græcè, latinè vnus: Achos, tristis: Vnde Monachus, vnus, tristis. Sedeat ergo tristis, & officio suo vacet. Gregorius ad Secundinum reclusum. Vos, inquit, qui solitariam vitam ducitis, quid aliud quàm Monachos dixerim? Cur cum singulariter Hostis non impetat, à quo se impeti singulariter spectat? Officium autem eorum erat sua, & aliorum deflere peccata, & vita eorum erat subiectionis, & discipli natus, vt præmisimus, non docendi, aut pascendi: quod & voluit Dionysius, vbi suprà, sub illis verbis, in se consistere, & non alios addu-

Arch. *Glos.* *Chrys.* *Basil.* *Aug.* *Arch.* *Hier.* *Anic.* *Isid.* *Hier.* *Syn. Nic.* *Eug. 3.* *Greg.* *Dion.*

adducere. Quàm sententiam sequitur D.Tho. contrà Impugn. Relig. in Commendatione Canonicorum Regularium dicens. Quòd quamuis officium prædicandi negetur Monachis, ex cap. placuit, & cap. iuxtà, 16. q. 1. tamen non prohibetur Canonicis Regularibus, qui inter Clericos computantur; & propterea concludit omnibus Clericis illos esse inferiores: Nec aliter sensit Dionysius ad Demophylum Monachum, cui dixit. Tibi Ministri venerandi moderentur, Ministris Sacerdotes, Sacerdotibus Pontifices. Huc adde D.Syluestrum subijcientem Abbatem, & Monachos etiam Ostiario, d.cap. à Subdiacono, distin. 93. Cassianus de tribus generibus Monachor. cap. 5. scribit eos nominatos à singularis vitæ districtione, & cap. 10. licet, inquit, à nonnullis soleant indifferenter Monasteria pro Cœnobijs appellari, hoc tamen interest, quòd Monasterium nomen est Diuersorij, nihil amplius, quàm locum, idest, habitationem significans Monachorum. Cœnobium verò etiam professionis ipsius qualitatem, disciplinamq; designat. Et Monasteriũ potest etiam vnius Monachi habitatio nominari. Cœnobium verò appellari non potest, nisi vbi plurimorum cohabitantium degit vnita communio. Quæ nominum interpratatio nusquam refragatur Clericis, vt diximus, hanc vitam singularem, seu Cœnobialem deligentibus. Ex quibus, vt diximus, hoc verbum, Monachari, generaliter ad omnes Regulares extenditur. Apud Aegyptum ergo Monachi primi fuerunt ex Collegio Clericorum, ad quos deinde conuolantes etiam plurimi Laici, è sæculo ad Religionem conuersi, eam Disciplinam singularem secuti sunt, zelo solo pœnitentiæ tacti, & vitæ districtionis, penes quos tandem generaliter resedit ea disciplina, & nomen. Non inficior tamen alibi eandem excitatam etiam sub illis initijs, & sub diuerso ritu, & diuersis moribus. Verùm adeo inualuit in his partibus, vt & Anachoritica primùm inde prodierit sub perfectioni omninò vita, & sanctitate, cuius auctor primus legitur Paulus ille ab Antonio ad nos transmissus. Quos imitati Hilarion, Macharius, & plures, Prophætiæ inde spiritum, & sanitatum gratiam, non prius fortassè in Monachos transfusas meruere: Et iccirco hæc noua disciplina illa antiquiori præstantior commendatur in Concilio Calcedon. c. qui verè, 16. q. 1. Clericorum tñ Cęnobia dicebãt Canonici intitulati D. Marci cõtinuasse quoq. Alexandriæ, & in ipsis Alexãdrinis partib. quòad illæ fue-

D.Tho. *Dion.* *Sylu.* *Cassia.* *Conc. Calced.*

re sub Christiano cultu, & voluerũt de his intellexisse Eusebium, cum dixit:Phylonem complexum abstinentium vitas,eorum dum taxàt,qui nunc in Ecclesijs,vel Monasterijs degunt.A quibus in primis exigitur renunciare omnibus facultatibus suis, & bonis cedere,quod Clericorum omninò prius fuit, quàm Monachorum in primitiua Ecclesia apud Iudæam, asseruntque, cum scriberet Eusebius,Monachos nusquam Ecclesias tenuisse:quod patet ex principio causæ.16. per totam primam quæst. Argumenta etiam sunt

Basil. *Bened.* Regula Basiliana,& Benedictina, in quibus de Ecclesia nulla mentio est: quinimò Monachos extra Ciuitates in solitudine prorsus eliminant,occupantque inter quotidianos labores,quatenus ociũ deuitent, & victum suppeditent, & à quibus etiam ruralibus eos Benedictus non excusat.In ea ergo singulari tantum disciplina laicales hi successere Monachis Clericis citrà Clericatum, qui tunc

Herm. erant,veluti Conuersi qui nunc appellantur.Quòd verò Hermacoras additus sit Marco etiam in PatriarchaliAquileiensi,hinc patet, quia eadẽ Decreta,q̃ sanxit Marcus eius Magr̃ in Alexandrina Ecclesia,eadem & Hermacoras,vt diximus,in Aquileiensi decreuit ꝓ Clericis. Vnde si qui titulum gerebant D.Marci Canonici Regulares, cùm vtrumque referant suum Auctorem in vtraque Ecclesia Patriarchali, ab vtraque licet modò deiecti,Patriarchale tamen officium persoluebant in Diuinis Quod pręsente etiam nostro Mamphrido supplicauere,quamuis frustrà,à Clemente Papa VII. in Romanum commutari.Commutarunt & Scapulare in Capitium, sed propria auctoritate Anno 1516 dum ipse Mamphridus Mantuæ Abbatem gereret, permutato etiam Agnomine fratris in Domnũ, suasu quattuor Canonicorum Lateranens. ex Frisonarijs, qui sub his conditionibus ad eos desciuerant, à quibus pariter & illius officij irrita commutatio procurata est. Quòd autem ad Canonissas attinet,dicimus : Huius Ordinis Canonissas iamdudum Venetijs in Monasterio Sanctæ Mariæ de Virginibus continuasse. De

Sign. alijs verò Canonissis vide Signium,& alios. Sunt etiam Canonissę Nostro Habitu indutæ hac tempestate in Italia:Eugubij in Ecclesia S.Spiritus celebris sanctitatis,& opinionis bonæ: & Brixiæ SS. Iacobi, & Philippi, alibi etiam cum Rocheto solùm. Nec minus

D. Pro. D.Prosper pro hac re communi suo tempore laborauit apud Clericos;ostendens ad perfectionem spectare propriorum contemptũ,

&

&,quæ sunt communes,Ecclesiæ facultates in communi possidere. Hic fuit prius,vt scribunt Marcellinus,& Gennadius,à secretis Leo- *Marc.* nis Papæ Sanctissimi,& postea Episcopus Regiensis. De hoc vide *Genn.* eius.cap.expedit.12.q.1.ab eo sumptum ex cap.Videntes: ibidem Vrbani: Exemplificatq́, pro hac sua sententia,de Paulino, & Hila- *Vrb.* rio Pontificibus Sanctissimis. Contra autem Clericos Proprietarios Bernardus exclamat. O Clerice,quicquid præter simplicem *Bern.* victum,& vestitum retines,furtum facis, & sacrilegium committis. Sanctissimus quoque Gregorius, qui huius professionis Clericos *Greg.* primus,vt reor,Canonicos nuncupauit,hanc mandauit conuersationem in Clericis Anglis;quæ initiò,inquit, fuit Patribus Nostris in Vita communi.de his habes in c.quia. 12.q.1. Anglorum Gens conuersa est ad fidem tempore Magni Gregorij: & in eius Clericis mandauit Institutum Regulæ seruari sub vita communi. Sub qua procedente tempore fuit ibi Thomas Episcopus ille Martyr, alter ab eo, qui in Parisina Abbatiali Canonica Sancti Victoris, paulò antè ex eadem causa Laurentina videlicet pari martyrio excerebratus est. Duos Thomas retulimus superius pariter excerebratos pro defensione iurium,& facultatum Ecclesiæ. Quorum vnus fuit Archiepiscopus in Ecclesia Anglica, Alter fuit Prior in Abbatiali Canonica Parisina, cuius casum deflet Beatus Bernardus, Laurentina. Laurentius.n.ne facultates Ecclesiæ proderet, assari maluit. Ex Concilio aũt Toletano,& per Eugenium Primum, habetur noua Reformatio Clericorum. Hic Eugenius fuit Coro- *Concil. Tol.* natus circiter Annum salutarem 651. cuius est illud. c. Necessaria. *Eug. 1.* 12.q.1. & habuit Concilium Toletanum, in quo facta fuit Reformatio Generalis tàm Canonicorum huiusmodi, quàm Monachorum,quod videre est per illius aliud.c.Placuit. 16.q.1. Eius etiam Concilij est.c.omnis ætas.12.q.1.Et dehinc ex Concilio Magunti- *Concil.* no,& Aquensi,prius tamen Romæ auspicato sub Leone III. & Ca- *Magun.* rolo Magno, cuius pro ea Reformatione constat opusculum quin- *Concil.* que Capitulorum in Decretis frequenter allegatum. Sub hoc *Aquen.* Leone III. fuit celebratum Concilium Maguntinum tempore Ca- *Leo.3.* roli Magni Imperatoris, & finitum Aquisgrani sub Ludouico eius *Car.M.* filio sub Annum salutarem 816 Indictione 10. & Imperij sui An- *Cō.Ma.* no 3. in quo æditum fuit Opusculum multorum Capitum pro præfata altera Reformatione Generali Clericorum, & Monachorum.

rum. Et pro Clericis inserti sunt Sermones illi de Vita Clericorum Augustini, & eius speculum appellatum dein Regula Augustini. quod Opusculum seruatur in Bibliothçca Saluatoris Bononiensis, quò translatum fuit à Canonica Sanctæ Mariæ Forisportę de Luca cum alijs pluribus pro ea Reformatione Canonici Ordinis. In quo etiam Opusculo appellati sunt Canonici Clerici: Vt de consecrat.dist.5.cap.in omnibus. Pro Monachis autem extat inter alia c. quia iuxta. 16.q.1. de quo dicimus aliqua alibi in hac Narratione: Alex,2. Alexander II. prout sumitur ex cap.Præter.dist.32. recenset Decreta Leo.9. Leonis IX. pro hac re, confirmantis illa omnia Eugenij Primi, Eug. 1. Nic. 2. quia d.c.Necessaria. Eugenij Primi supradicti etiam ascribitur Leoni IX. qui illud ad litteram promulgauit, & dehinc Nicolai II. quæ Decreta suo tempore, data Legatione Petro Damiani Rauennati Ecclesiæ Rom. Cardinali, & Episcopo Ostiensi, mulctauerat pro noua Reformatione nõ paucorũ ex Episcopis, & Clericis Cisalpinis, aduersus quos, præter alios Auctores, extant ipsius Damiani Epistolæ ad Thaurinensem Episcopum. Quas si interpretari volueris in Reformationem Clericorum sæcularium, hoc certè nunquam poteris in his, quæ constant ad Episcopum Besuntinum, in quibus apertè innuit ab eo tunc Canonicam erectam in proprio Episcopatu, & duas alias extrà Episcopatum, vbi Candidus, inquit, Clericorum tuorum cœtus tanquam Chorus nitet Angelicus, vbi in Cœlestium, veluti Athęnarum Gymnasio, Sacrarum Scripturarum erudiuntur Eloquijs, vbi veræ Phylosophiæ solertes incumbũt studijs, seseq; Regularibus exercent quotidie Disciplinis. Is Petrus Clericus & ipse Regularis, dum Iuuenis esset, apud Patriam in Monasterio Portuensi sacris litteris operam nauauit, prout elicitur ex Opusculis ipsius, & ex Blũdo, Danthe, & Frãcisco Petrarcha. In quibus cum satis profecisset, æmulatus Romualdum Monachũ Conciuem suum Camaldulensis Eremi Auctorem, cuius Damianus ipse composuit Historiam circumlatam vnà cum Regula Eremitica, quam similiter suis ædidit Eremitis, quem prius nouerat apud Classem, alterum Monasterium non procul à Portuensi, ad eam Eremum conuolauit, quam Auellanam dicunt apud Vmbros, ex qua, fama eius diffamata, sub opinionem Magnæ sanctitatis irStepb.9 retitus est (vt suo verbo vtar) sub illas Dignitates, à Stephano IX. Quibus non longè post cessit sub eodem Nicolao reuersus ad suã

soli

folitudinem. Vbi rogatus, cum multa quotidie ædere pro Reformandis vtriusque Ordinis Canonici, & Monastici moribus, compilauit Regulam cum Clericis suis olim Portuensibus, ex ea conuersatione, quam fatetur, apud illos olim sine scriptis communiter duxisse. Ergo in cordibus tantùm exaratam Regulam tenuerunt iuxtà Apostoli sententiam: Et hæc omnia patent ex eius Regulæ Proemio, & eam tribus libris complexus confirmandam curauit apud Paschalem II. iam centenarius : vide extrà de vita, & honest. Cler c. quoniam. De Nicolao, aut de legatione vide Blundum, qui & refert hanc mulctationem Clericorum. Vnde post obitum Nicolai sub eo Alexandro II. suborta est pestis illa Cadolensis, de qua Petrus Damiani multoties in suis Epistolis mentionem facit. De Petro Damiani scripsit egregiè Danthes Florentinus Oda 21. Paradisi sub his verbis. *Pasch. 2* *Petrus Dam.* *Danth.*

Tra duo liti d'Italia sorgon sassi,
E non molto distanti à la tua Patria,
Tanto che Troni assai sonan più bassi,
E fanno vn Gibbo, che si chiama Latria,
Di sott'alqual è consecrat'vn Ermo,
Che sol esser dispost'à sola Latria.

Et infrà.

In quel luoco fu'io Pier Damiano,
E Pietro peccator fui ne la Casa
Di Nostra Donna sul lito Adriano.
Poca vita mortal m'era rimasa
Quando fui chiesto, e tratto à quel Capello,
Che pur di mal' in peggio si trauasa.

Ex his verbis elicitur Petrum fuisse apud Eremum, quæ dicitur S. Crucis Auellanæ in Vmbria, & fuisse apud Canonicam S. Mariæ in Portu apud Rauennates, fuisseq; creatum Cardinalem in canitie, cuius vitæ ordinem cum postea Franciscus Petrarcha satis curiosè peruestigare tentasset in lib. 2. de Vita Solitaria; Scopum tamen hunc non planè perstrinxit, qui ex eius opusculis sic demũ tenetur. Extat enim quædam eius Epistola ad Ildebrandum electum Sedis Apostolicæ Cardinalẽ, qui postea fuit Gregorius VII. vbi sic dicit: Benedicta Omnipotentis dispensatio conditoris, quia ad vos nuper ascendens duorum Episcopatuum, vnius regendi, al-

terius

terius visitandi mole depressus prærupta Alpium iuga transmisi; morsq; sarcina tribulationis abiecta, exoneratus, & liber ad dilectam solitudinem tanquam fugitiuus postliminio repedaui. Nostis planè, certumq; tenetis hæc in me proiecta fuisse onera non suscepta. Et, vt ita loquar, retiaculum non ingressus sum, sed violenter opertus: Quapropter occasione nacta, pondus libenter abieci, quod vltroneus antè non subij: Et infrà: Vnde ego cum Ecclesiasticum vobis regimen renunciare disposui, non erraui, quia Romanę, quod estis vos, Ecclesiæ, quod suum erat dignè restitui. Hunc electum crediderim fuisse ab Alexan. II. Nam ad Nicolaum II. Altera Epistola legitur, in qua multa continentur sub ijsdem verbis, & sententia, & in ea apertè conqueritur de Stephano IX. qui eum iam canitie consperfum eduxisset veluti captum ex illa sua solitudine ad Episcopatum, cui propterea cedit per eam Epistolam. Opuscula item reliqua, & omnes eius Epistolæ vsque ad vltimam eius senectutem habent nomen eius inscriptum. Petrus Monachus peccator. Regula tamen, quam suis Conclericis Portuensibus ædidit, Petri peccatoris Clerici titulum gerit. Quam tamen ædidisse perspicuum est tàm ex principio, quàm ex medio, & fine, dum alterius Collegij foret. In proemio enim dicitur. Vt vestro sacro Conuentui visa sunt Et infrà. Conscripta vestræ solummodò Congregationi, prout petistis. In fine verò Regulæ. Hæc sunt fratres carissimi, quę sicut petistis, & statuistis, vestro sacro Conuentui seruanda descripsimus. In medio autem vbique scribit tanquam ad extraneũ omninò Collegium, nec vsquam deprehenditur, quòd eius tùm fuerit, cum scriberet, fuisse tamen olim omnia indicia sunt. Clericũ

Pasc. 2. autem se nominauit apud Paschalem II. pro confirmatione eius Regulæ Clericalis, vt decorum simul, & auctoritatem expresserit. Monachus enim, vt suprà ostendimus, subiectionis, & disciplinatus nomen arguit: Et ipse Damianus hanc diffinitionem similiter ostẽdit inter Clericum, & Monachum, ad Thaurinensem Episcopum scribens. Nempè, inquit, quantò maior est Clericus Monacho in Dignitatis Ecclesiasticæ Priuilegio, tantò deterior est in peccato. Nam ad Monachos de Populo nihil pertineat, Clericis iussum est

Leu. 10 peccata Populi portare: Sicut Moyses ad Aaron dicit. Cur non comedistis Hostiam in loco Sancto, quæ Sancta Sanctorum est, & data est vobis, vt portetis iniquitatem multitudinis, & rogetis pro ea

in

in conspectu Domini? Clericus enim semper fuerat, quamuis Monachus, tùm ex Clericatu apud ipsos Portuenses, tùm ex Episcopatu, cuius signaculum cum in anima sit impressum, nunquam aboliri potest. Quòd fuerit Cardinalis, & Episcopus Ostiensis, etiam Blondus, vbi suprà, testimonium perhibet. Quòd fuerit Clericus in Canonica præmissa Rauennatensi, fatetur ipse in ea Regula, & adstipulatur Danthes. Augustinus tamen Tycinensis Canonicus vbique vociferatur, & scribit; quòd prius apud Auellanæ locum Ereminticam duxit vitam, deinde Episcopus Ostiensis, & Cardinalis ordinatus tempore schysmatis inter Cardolum Episcopum Parmensem, & Alexandrum II. pileo à se abdicato, ad Canonicam S. Mariæ in Porticu se transtulit, ibiq; post multa præclara ædita librorum opuscula, & pietatis magnificè gesta, eiusdem loci Prior Sanctè, pièq; in Domino quieuit. Quod esse falsum ipsemet testatur Damianus in præmissis Epistolis, dum scribit Nicolao Papa II. qui præcessit huic Alexandro, ad suam dilectam solitudinem, transmissis Alpium iugis, tanquam fugitiuum postliminio repedasse. Testantur ipsa eius opuscula, in quibus se semper Monachum nominat, præterquam, vt dicimus, in ea Regula, & in quibus de ea Eremo passim mentionem facit. Sed & illud vtique erroneum: quòd Prior Portuensis apud eum Portum obierit, quasi ipsum postea in vltima ætate decrepita constitutum, eius propositi Monachalis pœnituerit; Et qui pro eo conseruando, vt liquet, vtranque Dignitatem Pontificiam deseruerit, demùm sese conuerterit extrà eam professionem ad gerendum externum Prioratum: Sed allegat bonus hic Pater nescio quas varias picturas, nec animaduertit corpus illius condi apud Fauétiã in Ecclesia quæ illius Ordinis fuerat. Quòd autem ab Episcopo Besuntino erecta fuerit Canonica in proprio Episcopatu, & extrà aliæ, scripsimus suprà. Verba autem Damiani sic se habent in Epistola ad Archiepiscopum Besuntinũ. Vidi in tuo Episcopatu Canonicam erectam, vbi Candidus Clericorum tuorum cœtus tanquam Chorus nitet Angelicus. Candidũ vocat ex Habitu lineo. Illic enim velut in Athænæ Cœlestis Gymnasio Sacratum Scripturarum erudiuntur Eloquijs. Illic veræ Phylosophiæ solertes incumbunt Studijs, seseque Regularibus exercẽt quotidiè Disciplinis. Nec illud decidit, quòd, præter istam, duas alias Canonicas noniter simul vno, eodemque tempore cõstruis,

Danth. *Tycin.* *Petrus Dam.* *Petrus Dam.*

vnà scilicet cum Ecclesia Sanctæ Mariæ Magdalenæ. Alteram, si rectè teneo, Sancti Laurentij. Attende Canonicas, de quibus diximus. Non legitur autem, quòd hæc Reformatio facta fuerit sub aliqua Regula, sed simpliciter, sicuti olim Augustinus, videlicet, Clericos suos reformasse legimus in suo Episcopatu, & antè extrà Episcopatum. Aedificauerat enim & ipse prius alterum pro eisdem Monasterium, vt præmisimus, senex autem postea Sermones, & Speculum condidit Apostolorum Regulam continens. Apud

Pasch. Paschalem verò, quòd Regulam confirmandam statuerit. In principio eius Regulæ extat Epistola ipsius Damiani, qua procurat eius Confirmationem apud hunc Pontificem; cuius hoc exordium est. Paschali Dei nutu, summæ, & Apostolice Sedis Episcopo, Petrus peccator Clericus cũ Confratribus suis in Chro, salutem, & omnẽ Obedientiam. Et in fine Regulæ describitur Paschalis altera responsiua pro eà confirmatione, qui non respõdet Petro, nec opus erat, cum ille, vt diximus, non esset tunc eius Collegij, sed tantum illis ibidem commorantibus. Sic: Paschalis Episcopus seruus seruorum Dei Dilectis filijs apud Ecclesiam Beatæ Mariæ in Portu Rauennatensis Exarchatus commorantibus, salutem, & Apostolicam benedictionem. Rescripsisset enim & Petro ipsi, si vnus fuisset ex commorantibus hanc Regulam obseruaturus. Hic Paschalis est, qui & Canonicis Lucensibus Sancti Phrygdiani Priuilegium Immunitatis dedit, de quo Principium hoc antè præmisimus: Vitæ Regularis propositum in primitiua Ecclesia cognoscitur ab Apostolis institutum; & infrà. Quod B. Augustinus tàm gratanter amplexus est, vt ipsum etiam suis Regulis informaret. Vt videas his temporib. Reformationem huiusmodi maxime inualuisse, vt hic innuitur. At si erat canitie caput consperssus, quando à Stephano IX. Cardi-

Steph.9 Danth. nalis creatus est, vt ipse fatetur, & restatur Dãthes; & Stephanus ipse coronatus fuerit Anno salutis 1056. Vixeritque coronatus Annos tantum 4. Paschalis verò Pontificatum inierit Anno 1100.

Pasch. Non longè quidem minor centenario viuebat Damianus, cum Regulam hanc Paschali destinauit. Gregorius quoque VII. de Clericis Regularibus statuit multa. Vide extra de vit. & honest. Cleric. c. quoniam. Et idem sub eadem tempestate in hoc passim negotio à plerisq; alijs elaboratum est, intra Annum, videlicet, salutarẽ 1100. qua eius sæculi Reformatio vbique maximè inualuit tàm in Italia,

quàm

quàm extra: lege Vincentium,lege Archiepiscopum Flor. & Fasciculum temporum pro hac tempestate, annitentibus ijs Summis Pontificibus, & alijs Sanctissimis Viris. Inter quos,præ cæteris,floruit apud Burgundiam in Beluacensi Ecclesia eius Ordinis professor,& Præpositus Iuo, Episcopus postea Carnotens. Decretorum Abbreuiator antè Gratianum, & Reformator Ordinis Canonici; In Gallijs Arnulphus,siue,vt alij dicunt, Ruffus Episcopus Lugdunens. Cuius Institutum in multis quoque Italis Canonicis Monasterijs receptum est. Qui eodem tempore claruit in Gallijs ex Abbate creatus Episcopus Lugdunensis,Reformator huius Ordinis in omnibus illis partibus, & apud Italiam quoque in multis Monasterijs: Cui,postmodum inter Diuos relato, dicata fuit Abbatia sub eodem Ordine apud Valentiam,ad cuius Abbatem scribit Vrbanus Papa II. vt in cap.Statuimus.19.q.2.ex ea etiam Abbatia dicunt prodijsse Anastasium Papa IV. Affuit, & Nothbertus Gelasij II. & Calixti III. non longè post suffultus præsidio. Gulielmus Peraldus Lugdunensis Ordinis Prædicatorum in Tractatu de Reformatione c.11.dicit,quòd in Reformatione Regulæ B.Augustini Sanctus Nothbertus fauorem habuit Gelasij Papæ II. & Calixti Papæ III. ac Lugdunensis Episcopi, cui specialiter commendatus est. Nec defuit Vgo ille de S. Victore in præmissa Abbatiali Canonica Parisina, ex qua item plurimi prodiere, litteris, & sanctitate perspicui. In huius Epithaphio legitur,

Vinc. *Arch.* *Fasc.* *Temp.* *Iuo.* *Arnul.* *Vrb.* *Anast.* *Nothb.* *Guliel.* *Peral.* *Vgo de S.Vict.*

Dogmate præcipuus, nulliq; secundus in Orbe
Claruit ingenio, moribus, ore, stylo.

Hic inter alia Opuscula exposuit Regulam B.Augustini B.Ricardus Anglicus Doctor celebris, & B. Thomas præmissus martyrio coronatus cum multis alijs,vt dicitur, sanctitate,& studijs Clarissimi hanc Abbatiam celebrem fecere,de qua habetur extrà de electio.c.cum dilectus.& de Rescriptis.c.ex Insinuatione, & de testi.c. significauerunt:subscribitur eiusdem Priori. Venetijs quoq. Bonfilius ex familia Iusta miraculis claruit, erecta Plebania Collegiata D.Saluatoris, quæ hactenus fuerat sæcularis, in Regularem, cuius octauum Plebanum gesserat, & extremum, & inde primum Priorem. Quam ob rem celebrant eum exilium, & multas persecutiones perpessum sub laurea Martyrij ad Cœlos euolasse, de qua Ecclesia inferius longè,lateq; disseremus. Eam autem Regulam Da-

B.Ric. *D. Th.* *Bonfil.*

mianam sub id temporis pro suis Constitutionibus suscepere non pro Regula, quam S.Augustini habebant, Canonici Rhænani Bo-
Inn. 2. noniens.in suburbijs Ciuitatis, tituli S.Mariæ de Rhæno sub Innocentio II. qui & ipse fuit Canonicus Rhænanus, vt inferius ostendemus. Nec tñ Innocentius, sed fuerunt per ea tpa plures Pontifices ex hoc Ordine. Nec sanè mirum cum ipsa Lateran. Ecclesia, & omnes Ecclesiæ titulares Cardinalium regerentur tùm per hos Canonicos: Qui oẽs Regulam item vulgatam ipsius D.Patris à Conci
Concil. Mag. lio præsertim Maguntino citrà, de quo diximus, imitandã suscepe-
Greg. 9. runt. Gregorius itẽ IX. in suis Decretalib. de hoc Ordine plura cõtexuit, & contexta pariter ab antiquioribus multa recẽsuit. Hic collegit librum Decretalium post Opus vulgatum Decretorum: Vbi plura de Ordine Canonico, & de Regula Aug. ex posteriorib. De-
Bon. 8. cretalib. vt innuitur, inter Iura extendit, id quod Bonifacius VIII.
Clem. 5 fecit postea, & Clemens V. Cuius tpe natus est Vgo Pisanus Eps
Vgo Pisan. Nicosiẽsis, à quo fundatum fuit Monasteriũ illud Canonicum per ea tpa haud incelebre eius Noĩs Nicosiensis non procul à Patria
Clem. 4 sub Clemente IV. cuius multa adhuc extant in eo Monasterio scripta, quæ non minus subolent Diuini hominis interiorem cultũ, & pietatem, q̃ exteriorem, consumati in quibuscunq studijs multiplicẽ eruditionem, & quæ præsertim ad hanc rem Clericorũ Regularium faciunt. Is, veluti alter Dauid a Samuele, ab eius .s. Ciuitatis Pisanæ Episcopo, ex Mappalib. Pisanis Puerulus sublatus est, dum Patris pauculas oues pasceret, vt eum Vrbanus IV. è Pisis in Vrbẽ
Vrb. 4. inter suos Auditores accerseret, fieretq; paulòpost Eps Nicosiẽsis
Clem. 4 apud Cyprum. Vnde reuocatus sub Clemente IV. Canonicam hãc fundauit apud Patriam, inter eas, videlicet, Syluas, & nemora, vbi olim Puer gregem pauisset, q̃ Canonicam, & à sui Archiepiscopatus noĩe compellauit. Et quò eius Artis, & Genij gratiam conseruaret, suos quotidiè Canonicos, quos ibi instituerat, è pęnu Diuinarum Scripturarũ depromptis vndequaq. delicijs pascebat. Apud quos reliquum vitę suæ in Orationib. Ieiunijs, & in enarrandis Codicib. Diuinis in S.conuersatione peregit. Et, ne vnquam intermoriturus illis deesset, Constitutiones eis ædidit, & B.Aug. Regulam ipse commentatus est, quæ in eorum Venerabili Archiuio adhuc extat. Contexuit & plura Bonifacius VIII in suo Sexto, & in suis
Bon. 8. Clementinis Clemens V. sed antè eum Gregoriũ sub Honorio III.

Visi-

Visitatores in nouâ Reformatione vniuerso primùm Ordini dati sunt: De quib.Benedictus XII.longè post meminit in suis Constõnibus,quas in Gallijs pro eodem publicauit anno suo 5.oĩa dũ Religiosorum(proh dolor)vergerẽt ad Occasum, Sede iãdiù Apostolica ibidem,seu peregrinante,seu potius exulante.Qua tempestate Monasteria oĩa quæcunq. vacassent, sublata cuilibet Capitulo, & Conuentui oĩ auctoritate substituendi Prẹlatos;passim alijs cõmẽdabant. Fuit assumptus Benedictus,dũ adhuc in Gallijs Sedes Romana moraretur. Qđ ostendit eius Successor post multos annos Gregorius XI.Qui,aliã rem simulans, inde in Vrbem aufugit Gallis elusis. Aedidit hic plures Constõnes, & pro Ordine Canonico, & pro Monastico,cũ iam Religiosorum oĩa tenderent ad interitũ, vt dr̃. Adeo ẽt tunc sub hoc Pontifice aberant illi ab oĩ eorum Reformatione.Nam de Cõmendatarijs in ipsis quoq. Constõnib.innuitur,quorum,plusq̃ fortasse oportuit,ratio habita est ipsis Cõstõnibus.Vide c.præsertim,de retinendo antiquo numero Canonicorum. Horum igr̃ Commẽdatariorum opera,& præsertim sub eo schysmate,ꝙ paulòpost subsecutum est per annos circà 40. ad eam internitionem Monasteria, & Religiosi quilibet cõpulsi vbiq.deuenere,vt illa pro maiori parte corruerent,horum pauci superessent, qui in eis remanerẽt. Ita cultus oĩs Religiosus penè exaruit. Sed q potens est de lapidib.suscitare filios Abrahę,extrusa nõdũ ea schysmatis pestilitate, iacta sunt semina nouissimæ Reformationis sub Gregorio XII.inter partes Italię,vtriusq.videlicet,Ordinis August. & Benedicti,& ab externis,vt rem magis pro miraculo ducas. Hæc Reformatio, qua Monasteria vnita fuere inter Cõgregationes sub Annuis Prælatis,vltima esse hactenus constat. Quã si consideraueris Diuinã,dices non humanam fuisse, cũ eodẽ penè tp̃e idem Institutum susceptum videatur in vtroq. Ordine,Canonico .s.& Monastico, & cuilibet binæ Congregationes prodierint ab externo dogmate,vt dr̃. Prioris etenim Mendicantes diuersi dogmatis Auctores extitere. Nam pro Reformatione Cõgregationis Saluatoris Eremitani,pro Lateranensi de Frysionaria Prædicatorum Ordinis, primi vtriusq. Auctores prædicantur. Quos proprij Ordinis tędiũ adeo cęperat,adeo ẽt tunc apud Mendicantes oĩa deformata tenebantur,vt ad alterius Reformationem animũ(Deo tñ sic disponente)potius adiecerint.Subsecuta.n.sunt ex Reformatione hac Men

Ben. 12

Bened.

Greg. 11

Mat. 3.

Greg. 12

dicantium Nomina, Obseruantes, & Conuentuales, quæ primùm esse cęperunt. Posterioris verò fuere tùm noui Eremitæ, tùm diuersæ etiam Cohortis Religiosi. Nã Congregationis Montoliuetanæ Seniores Eremitæ fuerant, nulla prius Regula colligati. S. Iustinæ verò, quæ nunc Cassinensis appellatur, Monachi Auctorem suũ nominant Fratrem Ludouicũ Barbum Venetũ ex Sodalitio Ordinis, qui dr̃ S. Georgij in Alga apud Venetos. Multas alias Reformationes Canon. Reg. recensent Trullus, & Tycinensis in Libello Reformato, quas ibi reperies. Inter oẽs has, & alias florentissima fuit quidem Reformatio Ordinis Canonici in Ecclesia S. Mariæ de Frisionaria: Vnde Congregatio Frisionaria dicta, postmodũ in Lateranẽsem eucti non semel, non semel ẽt ab eo loco abducti, Titulum Lateranensem retinuerunt. Quæ quidem Congregatio, quia se suis laudibus effert, Summorum Pontificum Priuilegijs decoratam se præbet, innumeros Viros Dignitate, Virtute, ac Sanctitate enumerat, quorum aliquos nominabo, quos veneratus, admiratus sum, & vidi puer, & senex, Gabrielem. f. Fiammã Venetum, qui fuit Eps̃ Clodiensis, Hyppolitum Carracciolam Neapolitanum, (hi nempè me puerũ Cõcionolas dictitatas recitantem de Doctrina Christiana post Concilium Sacrum Tridentinũ introducta primũ Mediolani à S. Carolo, deinde eius opera diffusa per totam Italiam, tùm Neapoli sub Mario Caraffa Archiepiscopo, Seminarij Institutore, qui me plurimùm fouit, dignati sunt audire, & progressum in hac re, quicunq. fuerit, vel sit, benignè ad me in illa animandum prædicere:) Herculem pariter Rauẽnatem, Celsum Mediolanensem, Seraphinum Collinum Venetum eximios Concionatores, & oĩ genere virtutum ornatissimos, non indiget, vt laudes Nostras apponamus: maiorem ei cessuram gloriam, si tacuerimus, quàm si non dignè, vt par esset, extolleremus, vt suo modo de illa celeberrima Cõgregatione dicendum sit, quod de Deo. Te decet Hymnus Deus in Syon: Tibi silentium, laus in Syon, vt cum in altissima Specula, & super Cãdelabrũ Ecclesiæ sita sit hæc Lucerna, & Turris, & Ciuitas, sat sit dicere. Hęc est Ciuitas magni decoris, hæc Lucerna lucẽs, & ardẽs. Quãplurimi de eiusdẽ Institutione, Propagatione, & Exaltatione scripserũt, apud quos & ipsosmet testes, q velit, mittimus.

Trull. *Tycin.*

Venetijs quoq. extant Canonici Regulares Ord. præfati B. Aug. vt alij, de quib. suprà per totum, dicti S. Spiritus; ꝙ Monasteriũ vnà

cum

cũ Ecclesia fuerat ab antiquo tpe,videlicet,circa Annos Dñi 1140. constructũ,addito Xenodochio, vt mos erat eius tpis,& Canonicis Regularib.concessum,qui in eo perseuerauetunt vsq.ad tpa Benedicti XII.& citrà. Legũtur.n.Apostolicæ litteræ ipsius Benedicti Papę sub Bulla plũbea,attestãtes qualiter ipsius Monasterij Canonico,qui D.Nicolaus de Beneuenutis dicebaĩ,per decessum D.Nicolai Arimundo Veneti,collatũ fuit Monasteriũ S.Clementis cum Xenodochio ibi propè in ripa Canalis Orphani eiusdem Castellanensis Dięcesis, tpe Innocentij Papæ II. à Petro Gatiloso Veneto anno 1141.constructũ,& Canonicis Reg.præfati Ord.diuersi tamẽ nõ essentialis Habitus,collatum à Io.Papa XXII. cuius Collationis litteræ per ipsius Pontificis obitum, ab ipso Benedicto XII. postea apud Auinionen.fuerunt expeditæ.& alterũ Monasterium Patauij possidẽt sub annuis Priorib eo ritu,quo paulò antè degebant Nicoliensses illi Pisani longè antiquiores cum illis Dięcesis Lucensis Sancti Angeli, qui modo pariter connexi sunt sub Congregatione Saluatoris.Horum aũt principium perspectis Priuilegijs, & seniorum suorum facta nobis relatione,ita colligimus. Fuerunt sub Martino V.nonnulli Clerici sęculares Veneti,& put legiĩ in Chronicis Patriarcharum Venetorum, ꝙ hi Clerici fuerunt D.Andreas Bondimerio Marini,& Franciscinę Filius, D.Michael Mauroceno, D.Philippus Paruta,& D.Franciscus Contarenus Nobiles Patricij Veneti, qui zelo Religionis ducti conuenerant vnà cõicatis bonis sub idem propositũ vitæ cõis,dumq; locum S.Marię de Nazareth, qui nunc in verso noĩe Lazarethum vetus ab eo Xenodochio ibi erecto pro Epidimia laborantib.vulgò appellatur,sibi pro hac vitę districtione intrà lacunas Venetas longè remotissimum delegissẽt, quatenus in eo à turbis seclusi, in ieiunijs, & orationibus Diuinis sibiq; vacare diutius possent. In Chronicis Andreæ Danduli quinquagesimi quarti Ducis Venetiarum,Bernardi Iustiniani,& M.Antonij Sabellici legitur,ꝙ Fratres Eremitani,in primo eorum apud Venetos aduentu,apud Ecclesiam S.Mariæ de Nazareth cõstructo paruo Cœnobio recepti fuerunt: quo in loco vsq.ad annum Dñi 1423.perstiterunt.Eo itaque anno constructo in eodem loco Morbidorum Xenodochio,ipsi Fratres ad Ecclesiam S.Annæ de Castello translati fuere.Quam non multò post cum ea S.Stephani de Venetijs cõmutarunt cum Monialib.Ord.S.Benedicti,quæ apud eam degebant.

Andr. Dand. Bernar. Iustin. M.Ant. Sabell.

degebant. Quæ cum esset parua nimiùm, absidibusq; strata, atq. exiguo constructa Monasterio, postea a D. Michaele Leggio Patricio Veneto in eam magnificam, quę nunc cernitur, formā cū Monasterio ampliauit, vt patet marmoreo Elogio in maiori ipsius Ecclesiæ Capella posito. Lazarethum vetus sic dr̄ ad drīam alterius similis Xenodochij pro recreandis peste infectis post redemptam sanitatem, sub Francisco Fuschero Duce sexagesimoquinto non longè constructi, quod Lazarethum nouum dicitur.

Patrem (quē dñt) spiritualē interim pro Duce eius loci priorem habuerunt ex sodalitio Eremitano, qui fuit Magr̄ Gabriel Spoletanus, eius tpis Concionator celeberrimus Ord. Eremitarum S Aug. & eius Ordinis præfati Monasterij S. Mariæ de Nazareth Prior, ex cuius Concionib. dictus D. Andreas, & ipsius socij commoti, vnanimiter Religionem ingredi statuerunt: sicq. die 6. Maij 1421. ab eodē Magistro Gabriele Habitu sui Ordinis Cucullati, sub diem deniq; 15. Augusti seq. anni professionem in eius manibus emiserunt. A quo Regularem quotidie disciplinam percipientes, eò magis ibant de virtute in virtutem; ita vt, fama eorum percrebescēte, à Martino V. rem Epo Patauino demandante, Anno sui Pontificatus 6. Eremitarum Dogma primùm cucullati, & postea professi obtinuerint Abbatiam S. Danielis in Monte apud Apponum Patauinum, Abbate illis Monasterium subiectis cōditionibus cedente. Quib. in primis suppressa Abbatiali Dignitate, & Ordine Monastico, pensio illi annua reseruabatur sup fructibus, & residentia in parte Monasterij, quòad viueret. Noluerunt. n. intra Vrbem, à qua semoti fuerant, vt parētū, & cōsāguineorū frequētes insultus declinarēt, cū dictis Eremitanis, vt dictū est, remigrare. In Archiuijs aūt Abbatiæ S. Danielis legiť ꝙ ipse D Andr. cū socijs eādē Abbatiā sub pensione, anno videlicet 1413. cōduxerūt ab ipsius Abbate ppetuò D. Baptista de Sauiolis de Patauio, reseruata sibi Abbatiali Dignitate, & Habitatione in eius parte Monasterij. Verùm paulòpost facta noua eiusdē Pontificis prouisione, totum hoc negotiū reuocatur. Qua reuocatione locus mox restitutus est in pristinū statū: ꝙ postea altero immediatè subsequente Abbate, cedente cum oībus suis iurib. & pertinentijs, à Pio II. Congregationi Saluatoris Canonicorum Regul. vnitum extitit. Vnde & hoc ppea altero deserto, tertium hunc tandem pro perpetuo indipiscunť S. Spūs apud Patriam. Vbi, eo San-

Habitum

cto Numine acti, sub iterata professione, Canonicum Ordinem, & Habitum fœlicius induunt, locũ eis consentiente Abbate Brundulensi, qui ad eius Abbatiã pertinebat, q̃ & eiusdem necnon viuẽtis opera, post illius obitum, pariter consecuti sunt. Facta namq. noua Commissione à Papa Martino V. sub Anno 1424. die 15. Augusti in manib. D. Petri Marcelli Ep̃i Patauini nouam professionem emiserunt; sumpto ẽt ab eo Canonicorum Reg. Habitu, qui per omnia similis est Congregationi Saluatoris prædictæ, præter Scapulare, qđ illi non deferunt. Ab eo namq. Ep̃o à præfata Abbatia S. Danielis ad Monasterium S. Sp̃us, de quo suprà, perpetuò in eo mãsuri, translati fuerunt: adiunctis secum eiusdem Ordinis diuersorũ Monasteriorum Canonicis Regul. Cuius Monasterij idem D. Andreas Prioratum cum perplures Annos rexisset, amplissimis eum structuris, & prouentibus exornauit. Hi etiam visitantur à quibusque maluerint Religiosis singulis annis: nam & Anno Domini 1517, à Reuer. P. Seraphino Veneto Congregationis Nostræ Visitatore, & Patre Hieronymo Bonon. Priore S. Saluatoris de Venetijs, & altero Anno à Reuer. Patre Pelegrino de Bononia, & Socijs cũ maxima tranquillitate, & eorum satisfactione hmõi Visitationis Officium ad eorum instantiam eis præstitum extitit. Brundulum aũt nomen est Oppidi non longè à Clodia, vel Clugia Ciuitate, ꝙ prius dicebatur Brentali, postea Brundulum dictum est. In eo monitu Angelico ab antiquo tp̃e constructa fuerat Ecclesia in honorem Arcangeli Michaelis, & ab ipso Angelo Cœlitus consecrata, ad q̃ idem Angelus Sergium Scenogalliæ Ducem incurabili lepra detentum, per nauem duxit. Qui in ipso primo Ecclesiæ ingressu sanatum se sentiẽs cum Coniuge sua Margarita, Monasterium ibidem opulentissimũ construxit sub Ioanne Calbio Octauo Venetorũ Duce, Anno Dñi 788. & S. Benedicti Monachos in illud introduxit, cum quib. quo ad uixit, habitauit. Quod postea Monasterium diuersis euentibus diruptum à Nobilibus Bobizis, & Briosis Familijs Venetis restauratum fuit. Cum verò Ep̃s Metauraucensis ad Monachorum instantiam ipsam Ecclesiã vellet denuò cõsecrare, ab eodem Angelo peruisum monetur, vt q̃ ipse Arcangelus Michael Diuinitus semel dedicauerat, ipse reconsecrare non auderet, sed tantummodò sacra Mysteria perageret. Huic postea Abbatiæ Anno 1007. Monasteriũ SS. Benedicti, & Mauri de Venetijs, qđ Nobilis Familia Faledra cõstru-

Mart. 5

Io. Cal.

struxerat,& dot auerat, vnitum fuit, quod postea,prout casus dat, à fundamentis deuastatũ,Ecclesia tm̃ D.Benedicti resarcitur à Nobili Familia Triuisana, & sub titulo Plebanatus ad Clericos sæculares reducitur. At Brundulense Monasterium,Monachis Cistercien sibus in eo circà Annos 1100.introductis, ipsum reformarunt,qui per ea tp̃a S. Benedicti Ordinem iam collabentem apud Burgundiam etiam reparauerant,& in eo Monasterio per multum tẽporis perdurarunt.Anno autem 1381.idem Monasterium ob alios euen tus elapsos iam dirutum,denuò reficitur, & eiusdem Abbatis pro subsidio Monasterium, quod suprà memorauimus S. Spiritus de Venetijs,suis Regularibus Canonicis per ea tempora destitutum, postmodùm,vt in præfatis Chronicis legitur,fuit cõcessum,& vnitum.Duo autem ex his primis Optimis Patribus sub celebri Sancti tatis opinione in Antistites promoti dicuntur inter illas partes, quos decedentes pijssimi, simulq; Fratres gratissimi Concanonici, in sua Ecclesia S. Spiritus binis marmoreis Sepulchris sub honorificis Elogijs tàm eius fundatæ Congregationis, q̃ recti Episcopatus perpetuò honestarunt.Horum alter fuit D.Andreas Bondimerio, qui ab ipso Prioratu S.Spiritus, quem gerebat Anno Domini 1460.die 7.April.in tertium Patriarcham suæ Vrbis Electus, à Pio Papa II confirmatus fuit Anno 35.ab Habitus Canonici susceptio ne nondum expleto,qui cum annos quinq.& mensibus trib. sedisset Anno 1465.ætatis verò suæ 64 in pace ex humanis exutus,die 6.Augusti in sua,videlicet S. Spiritus Ecclesia, in qua Canonicum Ordinem reformauerat, marmoreo Sepulchro sub eleganti Epitaphio, honorificè conditus est, Sepulturæ. Alter verò fuit Reuerendissimus D.Phylippus Paruta supradictus, qui ad Archiepiscopatum Cretẽsem assumptus, obierat prius anno videlicet 1458. & in eadem sua præfata S. Spiritus Ecclesia honorabili Sepulchro conditus extitit, vt suprà. Hi aũt Canonici sub vmbra alarum Serenissimi Ducis Veneti proteguntur. Alio autẽm tp̃e noua Congregatio ex illa Saluatoris prodijt in Thuscia Auctore Fr̃e Antonio Mantuano illius antea professo,quæ dr̃ S.Petri de Monte Corbulo Diœcesis Florentinæ. Hic Habitum eius Congregationis Saluatoris iuuenis sumpsit Mantuæ Anno 1467. & in eo Monasterio, & Congregatione vsque ad 1472. satis laudabiliter perseuerauit; quo Anno ad Carthusianos S. Laurentij de Florentia transuola-

uit

uit, à quibus perbenignè susceptus, Petrus pro Antonio noĩatus est. In Annalibus eius Congregationis legitur, ꝙ erat Regiensis, sed in mutatione Habitus, & Nominis, eam etiam suæ Nationis Patriã in Mediolanensem conuertit; & quia factibilis, & industrius erat, in loco eius Territorij Florentini dicto (il Castellaro) suprà, & propè Muscianum, Villicum eum constituerunt: vbi post plures Annos cõparata familiaritate D. Francisci de Soderinis de Primatibus Florẽtinis, Epĩ Volaterrani, & Alexandri Papæ VI. Referendarij, ipsiusq; fauore, & patrocinio fretus, nouam Canonicorum Regularium Congregationem sub Regula simpliciter B. Aug. instituit, q̃ ex suomet noĩe Congregationem S. Petri Apostoli denominauit: locus Montis Corbuli à Florentiæ Ciuitate per 18. à Senatum aũt per 12. distat milliaria. Quo in loco Ecclesiam in memoriam Arcangeli Michaelis ab antiquo tp̃e dedicata consistit; attamen Institutionis eius Congregationis primarius locus extitit S. Mariæ de Bibona in Maritimis Pisanis Volaterranæ Diœcesis constitutus. De qua illud tm̃ dicere possumus, quòd eius Cultores adeò magnã in Vita, & Habitu præseferunt abstinentiam, & humilitatis rigorẽ, vt illis primis Clericis abstinentibus æquari posse videantur, qui sub Marco Euangelista, vt præmisimus, apud Alexandriam, extra hominum turbas collobijs lineis adoperti, eam vitam exorsi fuere. In eius Congregationis initio vterque Habitus essentialis, & non essentialis, de quo suprà diffusius disseruimus, fuit Tunica naturalis coloris videlicet leonini, amplius manicis, lineo collobio cooperta cum birro, seu caputio, ac bireto desuper eiusdem coloris. At post obitum ipsum D. Petri Institutoris, qui in eius decrepita ætate contigit Anno videlicet Domini 1521. superaddita est Clamis ad instar Canonicorum Regularium eius temporis Sancti Phrygdiani de Luca, & leoninus color, restrictis manicis, in nigrũ commutatus extitit. Pauperculi quidem, vel in communi, quicquid a Diuinis superest maiorem partem illos & in hoc potissimũ æmulati, operibus impendunt, ex quibus communiter victitant, nihil sibi quisque quod proprium facturum sit, sed quod magis pauperum hospitio, quodcunque contingit inter eas solitudines, qui veræ pietatis cultus est, & cui in primis vacant, reseruantes. Raphael Volaterranus asserit eam Congregationem à Iulio Papa II. eo anno, quo suam Historiam scribebat, approbatam. Sed re ve

ra

ra ipſa approbatio tunc tentata, & cæpta fuit, & poſtmodùm ad inſtantiam præfati D.Franciſci de Soderinis S.R.E.Cardinalis Sanctæ Suſannæ à Leone Papa X. viuente adhuc Inſtitutore, perfecta fuit, prout traditum eſt à D. Benedicto de S. Geminiano eiuſdem Congregationis Canonico. Hæc autem de Ordine Canonico in generali dicta ſufficiant, nunc de Præcellentia ipſius differendum cenſemus.

FINIS PRIMI LIBRI.

NARRATIONIS RERVM GESTARVM

Canonicorum Regularium

LIBER SECVNDVS.

De Præcellentia Ordinis Canonici.

SALVATOR Dominus noster Iesus Christus Ecclesiam sanctam suam, & in illa fideles omnes consistentes humilitate vult crescere, & dilatari, vt inquit Beda, iccirco appellat fidelium multitudinem pusillum gregem; & grano Synapis comparat omnium seminum minimo, crescenti autem omnium olerum maximo. Et ad conuiuium inuitatis dicebat: cum inuitatus fueris ad nuptias recumbe in nouissimo loco, vt, cũ venerit qui te inuitauit, dicat tibi. Amice ascende superius, & tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus: quia omnis qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur: ne recumbas in primo loco, ne fortè honoratior te sit inuitatus ab eo, & veniens ille, qui te, & illum vocauit, dicat tibi: da huic locum, & tunc incipies cum rubore nouissimum locum tenere. Per primum locum non solùm intelligitur hic honorabilior sessio in conuiuijs solemnibus, sed etiam quælibet electio, vel promotio ad aliquam Dignitatem, quod patet ex hoc, quod præmittitur: dicebat ad inuitatos parabolam. Parabola autem est alterius rei significatiua; ad Dignitates autem se nullus debet ingerere, sed alios meliores se præponere quantum est in se, alioquin inuitator principa-

Beda. *Luc.14.*

lis Deus, à quo est omnis potestas, deijciet eum à sua Dignitate, saltem spiritualiter sententia damnationis, aliquãdo etiam deicit tales pœna temporalis depositionis. Si autem humiliter refugiens, vt Patres antiqui, & vt D. Gregorius, & Ambrosius, & consimiles, tandem ex obedientia susceperit, & ex charitate fraterna benè ea vsus fuerit Dignitate, cælestem denique gloriam obtinebit, quia dicitur erit tibi gloria: ea ratione quia omnis, qui se exaltat pręsumptuosè se Dignitatibus ingerẽdo, humiliabitur modo prædicto, & qui se humiliat non fallaciter, & fictè secundum

Eccl. 19 quod scribitur Eccles. Est qui nequiter se humiliat, & interiora

Prouer. 29. eius plena sunt dolo: sed veraciter, & ex animo exaltabitur. Prou. 29. Humilem spiritu suscipiet gloria, in eundem sensum ex Glos.

Gl. ord. ordinaria in Euangelica gratia humilitatem ponit Iesus contra superbiam Pharisæorum in lege, & intendens in doctrina sua quomodo debeant in Ecclesia accubitus eligere, id est humiles, & nouissimos: cùm enim per gratiam fidei vocatus membris Ecclesię se quis iunxerit, non se de meritis glorificando, quasi cæteris sublimior extollat; nam honoratiori inuitato locum dat, qui de suæ conuersationis confidentia securior factus cita illorum, qui se in Christo secuti sunt, agilitate præit, & cum rubore nouissimum locum tenet, cum ipse de alijs meliora cognoscens, quicquid de sua

Ps. 87. operatione altum senserat, humiliat, dicens cum Propheta: exaltatus autem humiliatus sum, & confusus, & erubescens tũc; quòd de se aliquando maiora pręsumpsit, incipit ad pęnitentiam humiliari, & se minoris cognoscere meriti, vt non nunc incipiat quærere quod sibi seruatur in fine, quia hæreditas, ad quã festinatur in fine, in nouissima benedictione definitur. Quotidie autẽ Dominus dũ conuiuas suos visitat, & dijudicat, tãta spiritus sui dona humilibus præstat, vt eos cœtus fideliũ cum admiratione glorificet,

Ps. 138. stupensq; in auctoris sui laudem, prosiliat dicens. Mihi autem nimis honorificati sunt amici tui Deus. Quare huic humilitas præcipitur in Ecclesia, & non in alterum maioris sessionis Dignitas, nisi quę à Deo humilibus, & subter alios statum amplexãtibus conceditur. Et cum audissent Apostoli, & credidissent Iesum tradendum morti, in eius absentia quæsiuerunt, quis inter Apostolos esset conuenientior ad tenendum Christi locum, & hoc est,

quod

quod dicitur à Luca: facta est contentio, id est disquisitio. Est enim disquisitio aliquando cum contentione, cum aliquis quærentium dicit: hic erit aptior; alius non, sed ille: quis eorum videretur esse maior, siue aptior ad præsidendum alijs loco Christi; & ideo Christus de hoc eos docuit: quòd videlicet ille esset aptior ad hoc, qui esset verè humilior per contrarium ad terrenam Dominationem, & inducit exemplum sui similiter in sessione conuiuarum: quis est maior qui recumbit, an qui ministrat? non ne qui recumbit? id quidem verum secundum humanum iudicium; ego autem (id quidem secundum iudicium Dei) in medio vestrum sum sicut qui ministrat; ostēderat quippè hoc in lotione pedum, & tamen vocabant eum magistrum, & Dominum, & benè eiusdem testimonio dicebant, & ex hoc intendit concludere, quòd ille est aptus ad succedendum sibi in regimine Ecclesiæ, qui est fundatus in vera humilitate. Super hunc locū Ambrosius, & Glos. ordin. Caueamus, inquit, sedulò, ne qua inter nos de Prælatione possit esse cōtentio. Si enim contendebant Apostoli, non excusationi obtenditur, sed cautioni proponitur: omnibus vna dabatur forma sententiæ, vt non de Prælatione iactantia sit, sed de humilitate cōtentio: Pius autem Magister non de inita contētione arguit illos, sed formā humilitatis, quā sequātur, describit; quasi dicat: vos more sæcularium per Prælationē peruenire vultis ad Regni possessionem, sed ad summa virtutum non potentia venitur, sed humilitate. In eo quod ministrum se appellauit, nedum quod Lyranus dicit, per ministerium intelligi potest, sed per omnia, quæ Dominus in carne gessit non tantum prædicando, vel miracula admouendo; sed etiam animam, quam pro nobis accepit, ponendo, quæ omnia ad humilitatem pertinent, & subiectionem, quam in initio suæ Incarnationis accepit: humiliauit semetipsum factus obediens vsque ad mortem. In capite libri scriptum est de me, vt facerem voluntatem tuam, Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei. Ignorantia insuper notati fuerūt duo ex discipulis Iesu Matthæi 20. Putauerunt enim cum cæteris Iudæis Apostoli Christum post resurrectionem suam regnaturum temporaliter in Hierusalem, quia scripturas de Regno Christi carnaliter intelligebant, & ideo ablatum Iudæis Regnum per Roma-

Luc. 22
Luc. 22
Ambr.
Gl. ord.
Phil. 2.
Ps. 39.
Mat. 20

Act. 1. nos, credebant restituendum per Christum, vnde Apostoli dicebant Christo. Domine si in tempore hoc restitues regnum Israel: & eo modo Iacobus, & Ioannes, & mater eorum audientes Christum de sua resurrectione post passionem, & mortem, fecisse sermonem, crediderunt ipsum immediatè regnaturum in Israel, & cupientes esse ei collaterales præ cæteris, quia erant eius cognati

Mat. 20 germani, informauerunt matrem suam de petitione. Dic vt sedeant hi duo filij mei vnus ad dexteram, & vnus ad sinistram in Regno tuo: Prælationem, & Dignitatem cæteris post eum petentes adhuc carnales, & non perfectè illuminati, & per gratiam Spiritus Sancti confirmati: viā autem perueniendi ad Prælationem docuit eos Christus esse viam humilitatis, & patientiæ in bibendo calice Christi, sessionem verò illam, & Prælationem non dandam illis nōdum humiliatis, sed quibus paratum est à Patre suo, idest verè humilibus, & spiritualia sapientibus; quasi diceret; ergo & vos nolite esse, quod estis, idest ambientes Prælationem, sed estote alij, idest humiliamini, qui iam vultis exaltari, & paratum erit vobis. Zelum enim & indignationem ceteris parit excellentiam super alios habere velle. Hinc decem indignati sunt adhuc vt duo carnales, quos instituit de humilitate ex præhabita occasione, vt ambitionem duorum reprimeret, & aliorum indignationem sedaret, dicens. Maioritas in Regno meo non eodem modo acquiritur sicut in regno terreno, quia in terreno ambitio, & potestas acquirit, in meo humilitas tantum capit. Quicunque ergo

Mat. 20 voluerit inter vos fieri maior sit vester minister, exerceat se in operibus, & humilitatis obsequijs; & quia in moralibus magis mouent facta, quàm dicta, subiungit: sicut filius hominis non venit ministrari, sed ministrare; adde Pharisæos reprehendit amantes primos accubitus in cęnis, vel ob gulam, quia in primis locis cœnæ meliora fercula ponuntur, vel ob superbiā Dignitatis, quia ibi locus honorabilior, & primas Cathedras in Synagogis, quò confluebant ad audiendum verbum Dei. Hinc vocari Magistri, & Patres: quod quidem non obiurgat, quia Patres, & Magistri vocari nobis non liceat, sed ne illorum mores imitemur. Absolutè enim possumus ita appellari, & esse, cum verè sumus tales, sed cōparatè non possumus siue ad Deum, siue ad Pharisæos: ad Deum

quidem,

quidem, vt comparatione ipsius neminem putemus neque Patrẽ, neque Præceptorem esse posse, & ne istos amoris, & honoris titulos illius honori, amoriq; præferamus: ad Pharisæos autem ne illo modo, quo illi, ideſt ambitiosè, gloriosèq; aut Præceptores, aut Patres appellemur, aliosve appellemus, vt illi appellabant, qui dicebant. Ego quidem ſum Pauli, ego autem Apollo, vt ſuo quiſque magiſtro gloriaretur: deſiderare quippè ſcientiam, & actum docendi, meritorium potius eſt, quàm malum, nomen autem tãtum appetere, ſuperbiæ peccatum eſt: nunc verò benè deſideratur nomen, & auctoritas magiſterij, cum illa ſcientia iam habita melius quis poteſt vti. Bonus enim doctor debet quærere, quæ faciunt ad efficaciam ſuæ doctrinæ. Homo autem non eſt magiſter principalis, ſed ſolus Deus, qui poteſt interius docere intellectum illuminando, ſeu ſpeciem intelligibilem infundendo. Homo exterius tantum aliqua proponendo, ex quibus debita formantur phantaſmata, à quibus intellectus agens facilius abſtrahit ſpeciem intelligibilem: ſicut in ſanatione hominis Natura tantum principaliter agit, medicus autem aliqua, ex quibus natura ipſa iuuatur, adminiſtrat: & pater quidem homo vocari poteſt ratione generationis, doctrinæ, & ætatis, tamen ſolus Deus eſt Pater principalis, quia ab eo ſolo habemus animam intellectiuam, quæ eſt hominis forma, & Pater dicitur, qui dat formam: Deus præſtat intellectum, vt verus magiſter, homo exercet, vt participatus: Ille Pater, & Magiſter natura, homo indulgentia, pater quidem, vt honor ætati deferatur, non vt auctor vitæ habeatur, magiſter ex conſortio veri magiſtri, tanquam eius Nuncius, & pro reuerentia eius, à quo mittitur, honoratur. At ſi comparatione hominum iubemur non appetere primas Cathedras in Synagogis, & prima loca in cœnis: id fit, ne glorioſi coram hominibus videamur, & ambitiosè, & arroganter primatum appetere. At verò primatum, & ordinem inter homines non ſolùm conſtituit Saluator, & gradus, verùm inter Angelos, Imo in ipſa Sanctiſſima Trinitate ordo Originis inuenitur, vt Pater à nullo ſit, Filius à patre ſolo; Spiritus Sanctus ab vtroque, & prior origine Pater non Natura, poſterior Filius item; verùm hæc Theologis linquimus. Angelicam naturam ita ordinatam cõſpicimus intellecta, vt qui

1.Co.1. Lyr. ib. Gl. ord.

Angeli nomina Prælationis habent ſuperiores cęteris conſtituā-tur,vt Dominationes, Principatus,& Poteſtates;non quòd ob id ſint ſupremi, ſed quòd inter eos appareat ordo: potius enim in Angelis eſt quod ſubijciantur Deo,quàm quòd inferioribus prę-ſideant, & ideo ordines nominati à Prælatione non ſunt ſupre-mi, ſed qui appellantur à conuerſione ad Deum, vt Seraphin, & Cherubin; præterea, qui Deo propinquiores ſunt,cæteris ante-cellunt, & Throni tanquam ſedes Dei videntur Deo viciniores, non aliquo viciniori ſedenti, quàm ſede. Vnde colligitur Thro-nos inferioribus anteire: quòd ſi ſuperiores habent,eſt,quòd non ſolùm eſſe ſedes Dei illis conuenit, verùm alia, quæ non habent illi. Scientia prior eſt, quàm honor,& intellectus altior,quàm vo-luntas; incognita enim amare non poſſumus, neque velle,quod ignoramus.Quare inter Cherubin,& Seraphin oportet eſſe ſupe-rioritatis altercationem: verumtamen in his ordo ita diſponitur, vt cū cognitio ſit ſecundum quod cognita ſunt in cognoſcente; Amor autem ſecundum quod amans rei amatæ vnitur, & cum ſuperiora ſint in ſe ipſis nobilius,quàm in inferioribus; inferiora verò in ſuperioribus excellentius, quàm in ſe ipſis, ideo inferio-rum cognitio præeminet dilectioni, ſuperiorum autem dilectio, & pręcipuè Dei pręeminet cognitioni, vt Seraphini,Cherubinos antecedant.D. Dionyſius in prima Hierarchia ponit Seraphin vt primos, Cherubin vt medios,Thronos vt vltimos, in media Do-minationes vt primos,Virtutes vt medios,Poteſtates,vt vltimos; in vltima Principatus vt primos, Arcangelos vt medios, Angelos vt vltimos: & quamuis Gregorius ponat in ordine Angelorum, Principatus in medio Dominationū, & Poteſtatum,Virtutes ve-rò in medio Poteſtatum, & Arcangelorum: vbi Dionyſius varia-to ordine Prælationis Virtutes collocat ſub Dominationibus, & ſupra Poteſtates, Principatus autem ſub Poteſtatibus, & ſupra Arcangelos; tum vtraque hæc aſſignatio fulcimentum habere poteſt ex authoritate D. Pauli, qui medios ordines aſcendendo enumerans dicit: quòd Deus inſtituit Chriſtum ad dexteram ſuā in cœleſtibus ſupra omnem Principatum,& Poteſtatem,& Virtu-tem,& Dominationem,vbi Virtutem ponit inter Poteſtatem, & Dominationem ſecundum Dionyſium. Enumerans autem alibi

Dion.

Eph.1.

deſcen-

descendendo dicit: siue Throni, siue Dominationes, siue Principatus, siue Potestates, omnia per ipsum, & in ipso creata sunt: vbi Principatus ponit medios inter Dominationes, & Potestates, in quibus illud in primis animaduertendum, ordinis pulcherrimam varietatem sponsæ Dei Cœlestis, ac terrenæ; de qua Dauid: Astitit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato circundata varietate. Ab vno superiori Christo Deo, & homine capite Angelorum, & hominum pendere, vt nedum conditor vt Deus cœlestium creaturarum, verùm vt homo ad superiora cæteris omnibus conscendere conspiciatur: præterea, quamuis Patres iuxtà veritatem rerum, quæ variè intelliguntur, varia loca distribuant Angelis; nihilominus quocunque loco constituantur ab intelligente, sessioni propriæ à Deo sibi datæ arrident, & quocunque modo intelligi eas velit, & loco: nihil ab illa prima determinatione humilitatis, in qua constituti fuerunt Michaelis milites in verbis (quis vt Deus?) expressè aberrãt, vt facilè cognoscamus non ad gloriam propriam locum suum tenere, sed ad Dei honorem, & laudem: quemadmodum seniores illi Coronas ante Thronũ Dei, & Agni mittentes dicebãt. Dignus es Domine accipere Virtutem, & Diuinitatem, & Gloriam, & Honorem quia fecisti nos Deo nostro Regnum. Verùm vt varietas Gregorij, & Dionysij parum, aut nihil differre videatur: Gregorius Principatuum nomen exponit ex eo, quia bonis spiritibus præsunt, quod est Virtutum, secundum quòd in earum nomine quædam fortitudo intelligitur dans efficaciam bonis spiritibus interioribus ad Diuina ministeria exequenda: & Virtutes secundum Gregorium videntur idem esse ac Principatus secundum Dionysium: nam hoc est primum in Diuinis ministerijs, miracula facere. Per hoc enim paratur via administrationis Arcangelorum, & Angelorum, vt egregiè. D.Tho. in 1.p.q.108. interpretatur. Sunt igitur in Angelis Prælatio, & locorum ordines priores, & posteriores; est Angelorum multitudo, & hominum, vnus Sacer Principatus, quod sonat nomen Hyerarchia, si per Sacrum principatum intelligitur ipse Princeps. Vnus enim est Deus Princeps non solùm Angelorum, sed hominum, & totius creaturæ, ideo non solùm omnium Angelorum, sed totius rationalis creaturæ, quæ sacrarum rerum particeps esse potest, vna

Ps. 14. *Ap. 14.* *D. Th.*

Aug. test, vna est Hierarchia. Aug. 12. de Ciu. Dei. Duas esse Ciuitates dicit, siue societates, vnam in Angelis, & hominibus bonis, alteram in malis; si verò per Sacrum Principatum multitudo suo Principe ordinata percipitur, vnus Principatus dicitur secũdum quod multitudo vno, & eodem potest modo Principis gubernationem recipere: quæ verò non potest secundum eundem modum gubernari à Principe, ad diuersos Principatus pertinet, vt sub vno Rege diuersæ ciuitates diuersis reguntur legibus, & ministris. Homines alio modo diuinas illuminationes recipiunt ab Angelis: hi intelligibili puritate; illi sub sensibilium similitudinibus. Distinguitur ergo humana Hierarchia ab Angelica. Eo modo distinguũtur tres in Angelis Hierarchię; prima quidem meliorem cognitionem habens veritatis, quàm inferiores, ipsam à Deo accipiunt tanquam à Primo Vltimo Principio: quippè quæ immediatè ad Deum extenditur, & quasi in vestibulis Dei collocatur: secunda, prout ab aliquibus causis creatis dependet ipsorum Angelorum cognitio: tertia, prout singulis rebus à proprijs causis dependentibus rationes cognitionis applicantur, ex quibus liquidò constat, etsi in Diuinis ordinem suprà posuimus, Hierarchiam ab aliquibus vocatam supercœlestem non posse tribui Diuinitati. In Diuinis enim Personis est quidem ordo Originis, non autem Hierarchia, cuius ordinis est alios quidem purgari, illuminari, perfici: alios purgare, illuminare, pficere: quod Diuinis Personis absonum est contribuere. In quibuscunque rebus ordinatis proprietas ordinis consideranda, & nomina ordinatarum rerum earum proprietates indicant: proprietates autem earum tribus modis accipiuntur. His enim aliquid esse contingit per proprietatem: cum scilicet adæquantur, & proportionantur naturæ ipsius: per excessum, cum illud, quod alicui tribuitur, est minus, quã res cui tribuitur: quod tamen conuenit illi rei per quendam excessũ, prout de omnibus nominibus, quę Deo tribuuntur, asserũt Theologi; per participationem autem cum, quod tribuitur, non ad plenum conuenit rei, sed cum defectu, vt Sancti homines per participationem dicuntur Dij. Si ergo nomen designat proprietatem eius rei, quæ nominatur non ab eo, quod imperfectè participatur, neque ex defectu, neque ab eo, quod per excessum, sed

nominari

nominari debet ab eo, quod eſt ſibi quaſi coæquatum: non appellabis autem hominem ſubſtantiam intellectualem, quod eſt propriũ nomẽ Angeli: quia Angelo conuenit proprietate, homini participatione: neque ſubſtantiam ſenſibilem Bruti nomen propriũ, quia ſenſus eſt minus; quàm id, quod eſt homini proprium: ſed ſubſtantiam rationalem coæquam.; nomen hominis proprietatem ipſius enucleans: omnes igitur ſpirituales perfectiones ſunt omnibus Angelis communes, & omnes abundantius in ſuperioribus exiſtunt, quàm in inferioribus. Sed in ipſis etiam perfectionibus cum ſint quidam gradus, ſuperior perfectio attribuitur ſuperiori ordini per proprietatem, Inferiori verò per participationem. Inferior è conuerſo inferiori tribuitur adæquatione, ſuperiori exceſſu: Dion. exponit nomina, & gradus; Angelis ſecundum ſpirituales perfectiones; Gregorius magis miniſterijs exterioribus, vel minima nunciare, vel ſumma, vel miracula facere, vel coercere poteſtates aduerſas, vel præeſſe bonis ſpiritibus: nomina Angelorum attendens exponit: Vterque autem tandem, Prælaturam, & gradus non ab eo, quod nominantur, ſed ab eo, quod ſunt, colligit: vt videamus, in quo ſit vera Prælatio alicuius eſſe, quod præfertur, non dici præferri; fieri honore dignum, non honoratum dici: Phariſæi autem volebant vocari non eſſe Magiſtri; Ioannes autem non nomen rei, ſed rem nomine ſuam dare proprietatem concludit. Videte qualem charitatem dedit nobis Deus, vt filij Dei nominemur, & ſimus: Ad hos ordines Angelorum homines aſſumendi, non ſecundum conditionem naturæ, in cuius gradibus ſemper remanet naturarum diſtinctio, quod quidam tàm ſtrictè conſiderantes poſuerunt nullo modo homines adæqualitatem Angelorum transferendos; quod repugnat promiſſioni Chriſti, tanquam erroneum, dicentis Luc. 22. Quòd filij Reſurrectionis erunt æquales Angelis in Cœlis, & Matt. 22. Quòd erunt ſicut Angeli Dei in Cœlo. Cum enim gratia detur Angelis ſecundum naturalium proportionem, nõ autem ita hominibus: ſicut inferiores ordines non poſſunt transferri ad naturalem gradum ſuperiorum, ita nec ad gratuitum. Homines autem poſſunt eleuari ad gratuitum, non autem ad naturalem. Eſt quidem Hierarchia humana ſub infima Hierarchiarum cœleſtium: ſicut infima cœleſtium ſub media, & media ſub prima, non ideo autem non poſſunt transferri

Dion.

Io. 3.

Luc. 22
Mat.

homines ad cœlestem: sicut cœlestium infima ad mediam in ratione naturæ non potest: quia secundum gratiæ conditionem potest: illud enim, quod est ex parte naturæ, se habet vt materiale in ratione ordinis; completiuum autem est, quod dependet ex dono gratiæ, quod est ex liberalitate Dei, non ex ordine naturæ, & ideo per donum gratiæ homines mereri possunt tantam gloriam, vt Angelis æquentur secundum singulos Angelorum gradus, quod est ad ordines Angelorum homines assumi; nec constituetur Ordo hominum omnium condiuisus Angelorum toti societati. Nam dicit Aug. 12. de ciu. Quòd non erunt duæ societates hominum, & Angelorum, sed vna tantum: & Angelus Ioanni prohibuit se adorari dicens: vide ne feceris; conseruus enim tuus sum, & fratrum tuorum: In quo cõseruiendi statu ordo describitur à Regina in Salomonis Palatio, hoc est in Beatitudine cœlesti; vt vidit ordinem ministrantium dixit: Beati sunt serui tui: plus meriti proinde requiritur ab eo, qui in vita Prælaturã, & Maioritatem obtinet tanquam à maiora, & numerosiora talenta recipientibus, vt per maius meritum in Dignitate requisitum maior etiã mansio in Cœlis acquiratur. Quare meritum, & non gloria humana, sed cœlestis amplitudo in Dignitate requiritur. Nam Dignitatem, & Prælationem etiã in illo statu inueniemus, si hominem contemplabimur in Paradiso Innocentem, in quo cum non fuisset dignior Angelo, si inter Angelos vnus alij dominatur: est enim vnus ordo, qui Dominationes dicitur. Non fuisset quippè contrà Dignitatem status Innocentiæ alijs præferri: At Prælatio & Dominium, vel seruituti ex opposito statuitur, vel quomodolibet ad subditum refertur. In hoc secundo modo etiam illi, qui habẽt officium gubernandi, & dirigendi eos, qui in libertate sunt, Domini dici possunt, & sic fuisset in statu Innocentiæ Dominium; seruus namque in hoc differt à libero, quia liber est causa sui, vt Phylosophus dicit, & quæcunque fiunt circa illum, ad illummet reducuntur: seruus autem ordinatur ad alium. Tunc ergo aliquis dominatur alicui vt seruo, quando eum, cui dominatur, ad propriam vtilitatem sui, scilicet dominantis refert: & quia vnusquisque proprium bonum appetit, & contristatur, si, quod deberet esse suum bonum, alteri tantum cedat, accidit tale Dominium sine pœna subditorum esse non posse: quod de Pastoribus conqueritur Dominus per Prophetam, qui pascebãt semet- ipsos,

Aug. de Ciuit. Dei. *Apocal. 19. & 22.* *2. Par. 9* *Phylos.* *Ezech. 34.*

ipsos, & non gregem Domini: tunc verò dominatur quis alteri libero, cum bonum liberi ad ipsum liberum, vel ad commune bonũ deducit; & tale Dominium fuisset in statu Innocentiæ, tùm quia homo est animal sociale, vnde homines in statu Innocẽtiæ societatem adinuicem habuissent; At verò socialis vita multorum esse nõ potest, quin aliquis præsideat, qui ad bonum commune intendat: multi enim per se intendunt ad multa, vnus ad vnum. Hinc fortasse dixit Dominus Marthæ, quòd turbabatur, & sollicita erat circa plurima (quia eorum personam significabat, qui circa frequentia, & multa ministeria subagunt) porrò vnum esse necessarium concludebat, quod vna facta Maria tanquam solum secus pedes Domini audientium Verbum Dei, & sedentium formam repræsentans, eligebat: & ideò Phy. dicit in principio Politicæ: quæcunq; in vita ordinantur ad vnum, semper inuenitur vnum vt principale dirigens; tùm etiam quia si habuisset super alium supereminentiam scientiæ, & iustitiæ, inconueniens fuisset, nisi ad vtilitatem aliorum hæc exequeretur: 1.Pet.4. Vnusquisque gratiam, quam accepit, in alterutrum illam administrantes, & August. de ciu. Dei, 19. Iusti non dominandi cupiditate imperant, sed officio consulendi. Hoc naturalis ordo præscribit, ita Deus hominem condidit: si autem legimus post peccatum mulieri dictum: sub viri potestate eris: & filio, & nepoti Noè: maledictus Chanaã seruus seruorũ erit fratribus suis: & alibi seruitutem à Deo peccatoribus comminatã, de illo Dominio, quod seruo præscribitur, intelligendũ censemus: quã Dominationem, & Prælaturam in Hierarchia Ecclesiastica, idest in sacro Principatu inter ordines Christianorum abhorremus, de qua nunc sermonem facimus. Saluator enim Iesus, qui mens est, & Diuina, maxime, vt ait Dionys. in Eccles. Hierarc. & essentia superior, omnisq; Hierarchiæ, & sanctæ, & Diuinæ actionis principium, sicut naturas Beatas nobis præstantiores euidentius, & intelligentius illustrat, & facit quòad eius fieri potest, vt ad luminis sui similitudinem accedant; ita nostras, quæ multæ sunt dissimilitudinis, & varietatis, honestarum rerum Amore, qui ab eo in nobis excitatur, & nos excitat, coniungit, & constringit in vitam vniusmodi, atque Diuinam, & aliquibus nostrum dat dignum habitum, & actionem, vim scilicet Diuini Sacerdotij; ex qua ad sanctum Sacerdotij Munus, & Officium venientes, ad naturas illas cœlestes propius

Luc. 10 — *Phy.* — 1.*Pet.*4 — *Aug. de ciuit. Dei*, 19. — *Gen.*3.

accedamus: Imitantes constantem, immutabilem, & sanctam firmitatem, qua cum intenderimus ad radium Diuinum, & Beatum Iesu, & omnium, quæ videri possunt, sanctè viderimus; mystica scientia contemplationum illustrati fuerimus, tunc consecrari, & consecrare, illustrari, & illustrare, perfici, & perficere possimus: vt Hierarchia Ecclesiastica, quemadmodum cœlestis, vnam eãdemq; vim habere videatur, vt & ipse Pontifex pro sua natura modo, & ordine in diuinis mysterijs, ac rebus perficiatur, atq; Diuinitatem consequatur: & eis, qui ipsi parent, Diuinam similitudinem, quæ in eo Diuinitus inest, pro sua cuique Dignitate impertiat, & inferiores tùm superiores imitentur, tùm inferiores se ad maiora excitēt, tùm ipsi progressum faciant, tùm pro virili parte alijs se Duces prębeant, atque hac ipsa Diuinitus tradita Hierarci ordinis consensione pro sua quisque parte id, quod verè est, & honestum, & bonum, & sapiens consequatur. Hierarchia quidem Cœlestis mente cernitur, cum incorporeæ sint illæ mentes; nostra] autem eadem ratione, qua nos ipsos cerni mus signis sub sensum cadentibus, cõspicitur, quibus Pontificis munere ad Diuinitatis societatem, quæ vniusmodi est], pro captu nostro traducimur. Ac vnum quidem est, quod omnes, qui vniusmodi sunt, expetunt, non tamen vno modo eius, quod vnum, & idem est, fiunt participes, sed vt cuique Diuina iustitia munus tribuit pro Dignitate. Hierarchia igitur nostra est ratio, quæ omnia sacra complectitur; descriptio omnium sacrorum, & Hierarchia particeps omnium sacrorum. Vir Diuino numine afflatus, & Diuinus, qui omni sacra scientia præditus sit, & in quo omnis ratio sacri Principatus absoluitur: qui Principatus non solùm ipsum Deum Trinum, & Vnum indicat & Iesum, verũ etiam in Cœlestibus supremi ordinis in Christiana religione Pontificem: Trinitas Sãctissima, Principium, fons vitæ, essentia bonitatis, vna causa rerum omnium, à cuius bonitate, & status, & bonus status his, quæ sunt, conceditur; ab huius Sanctissimæ Trinitatis voluntate à ratione profecta salus naturarum est, & quæ nostri generis sunt, & quæ nobis antecellunt: salus verò non potest existere, nisi, qui salutem consequuntur, Dij fiant; Dei effectio est; quòad eius fieri potest, imitatio, & cũ eodem coniunctio, & vnio: omnis igitur Hierarchiæ communis, & necessaria charitas omnia sacra perfi-
Io. 14. ciens, & ante hoc profectus, & à contrarijs recessus: si quis enim, inquit

quit saluator, diligit me, mandata mea seruabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & apud eum mansionem faciemus: Vnde Diuinus status, & Diuinitatis participatio consequitur. Dicimus ergo: status Diuino ortu, & generatione efficitur, vt ad Diuina peragenda prosequatur: Vnumquodque enim primum est, deinde operatur, & id, quod nullo modo est, nec motum nec statum habet: itaque, qui ita non est regeneratus per baptismum, & adulteriora peragenda præparatus, accedere non potest ad hunc sacrum Principatum: Vt enim his, quibus oculi valentes non sunt, aduersos radios solis intueri periculosum est; sic perniciosum est ea, quæ suprà nos sunt, nisi illo veheamur, aggredi: Vera quippè, inquit Diony. quemadmodum, & hæc cætera, est Hierarchia legis, *Dion.* quæ & Oziam, quòd sacra contigit detestatur, & Chore, quòd sacra, quæ ad eius ordinem non attinebant, vsurpabat, & Nadab, & Abiù, quòd sacris suis indignè abusi sunt. Ordinem Hierarchicum, & sacri Principatus formam ex ipso D. Dionys. in primitiua Ecclesia colligimus, & nunc ex vsu, statu, cœremonijs, quæ eiusdem sacrosanctæ Ecclesiæ cernimus: extrà Templi ambitum Cathecumeni, & Energumeni, & superioris vitæ quos pœnitet, collocantur: ministrorum alij pro Templi foribus occlusis, alij aliquid aliud eorum, quæ illorum ordinem attingunt, perficiunt: præcipui, & selecti ordinis eius, qui ministrat, cum Sacerdotibus in Diuino Altari proponunt panem, calicem benedictionis, cum omnes Ecclesiastici laudes, & Hymnos Deo decantent, cum quibus Pontifex sacras preces ritè perficit. Ecce ex Diony. Pontifex, Sacerdotes, ministri: Pœnitentes, Cathecumeni, Energumeni. Nec silentio prætereundum, quod iam in eo tempore agebatur. Aspiciebatur Pontifex ab Altari Diuino vsque ad extremum templum proficiscens, atque ad illud ipsum sacrorum perficiendorum studio reuerti: Diuinitas enim, quæ omnia Beatitudine circuit, & si Diuina benignitate sanctorum, qui ipsius participes fiunt, communionis causa progreditur, non tamen a naturæ suæ stabili, firmoque statu discedit, sed omnibus Diuinam similitudinem præseferentibus pro suo cuique captu collucet, cum inter ea per se ipsum verè cohæreat, neque à statu suo, qui idem manet, dimoueatur. Eodem igitur qui Diuinus est, modo, & si vnam Diuinitatis scientiam suam benignè in eos, qui ipsi subiecti sunt, & parent, reducit, dum sacra merita distribuit;

buit;

buit;iùm vnus quasi solutus, & liber, & à rebus inferioribus inui-ctus, ad principium suum non mancus & mutilus, & perfecto in-troitu spirituali suo in vnum eorum, qui perficiuntur, rationes sin-gulares pura mente cernit, dum benigni sui, & humani progressus ad secunda, & inferiora finem Diuiniorem, ad prima facit reuer-sionem. En habes secunda inferiora, Pontificisque statum, & am-bitum Ecclesiasticum ordinis, & Christiani collectum: Cathecu-menos, Energumenos, Pœnitentes. Mos Hierarchiæ patiebatur audire modulationem sacram, & sacrarum litterarum lectionem. Ad sacra autem opera, quæ deinceps sequebantur, atque mysteria spectanda, non eos conuocabat, sed perfectos oculos eorum, qui digni erant. Est enim diuina Hierarchia sacræ Iustitiæ plena, ac vnicuique pro Dignitate salubriter consentaneam tribuit rerum Diuinarum communionem, & pro modo, & captu sanctè in tem-pore concedit.. Omnis igitur Hierarchiæ ratio diuiditur in diui-na mysteria, & sacra, & in eos, qui ea tenent, & enunciant alijs, at-que in eos, qui ab illis initiantur. Hæc autem omnis partitio in participātes, & quomodo possunt melius imitantes Diuinitatem, secernitur, & sic eos, qui illustratores, & sacræ sunt huius perfe-ctionis Duces, & Principes, qui præstò sunt Deo: Hique in subie-ctos sacros ordines benignè, atque pro captu cuiusque datos sibi à Diuinitate perfecta, sapientięq; effectrice Diuinarum rerum scien-tiam, cognitionemq; diffundunt: & in eos, qui his subiecti sunt, quia ab illis ipsis sanctè deducuntur ad Diuinitatis illustrationem vocatos ordines, qui perficiuntur, & secundum Cœlestem, & Mun do superiorem Principatum, Diuinitas in nostra pro sua benigni-tate Sanctissima dona, muneraque sua depromens: His, qui pueri erant, vt scriptura dicit, Hierarchiam legis dedit tenuibus verorum imaginibus, & simulacris ab exemplaribus remotissimis, & signis non facilibus cognitu, & ad iudicandum spiritualem intelligen-tiam non facilem contemplationem continentibus, impertiuit: fuit verò Hierarchiæ legis mysterium via, & ductus ad spiritalem Cultum, Ductores autem ad eum ij fuerunt, qui sacri illius Taber-naculi Ritum à Mose primo Pontificum legis Doctore, & Duce didicerant, qui ad exemplaris, quod sibi in monte monstratum fuerat, Imaginem, & imitationem, omnia, quæ in lege, & taberna-culo illo sanctè fiebant, reuocabat: perficiebantur porrò ij, qui si-gnis

gnis

gnis legis eadem ratione ad perfectiorem, absolutioremque Mysteriorum disciplinam traducebantur. Hæc autem perfectior disciplina Hierarchia nostra vocatur illius, & legis expletio, & facer finis;& est & Cœlestis,& vt ita dicam, Legalis:cum illa habens communes spiritales contemplationes;cum hac,signa,quæ sensum mouent, quorum varietate distinguitur; & per ea ad Deum deducitur:Mos diuinitatis Sanctissimus est per prima,secunda,& inferiora ad Diuinissimam suam lucem deducere: naturæ elementorum, quæ sensibus percipiuntur,primùm ad ea,quæ magis ipsis cognata sunt, veniunt, deinde per illa ad alia suam traducunt vim, & actionem. Iure igitur & meritò primùm venit illustratio ad eos, qui maxime Diuinitatem imitantur,deinde per illos clariores spiritus & ordines,& aptos ad accipiẽdum magis lumen,& alios illustrandum in inferiores pro eorum captu diffunditur. Eorum igitur est,qui primi Deum cernunt, inferioribus largè, & sine inuidia spectacula Diuina monstrare pro eorum capacitate, quod illuminare dicitur. Docere autem eorum est, quæ Hierarchiæ propria sunt, qui perficiente Diuina scientia omnia, quæ suæ Hierarchiæ propria sunt, præclarè didicerunt, & perfectam docendi vim acceperunt, quod docere appellatur. Tradere verò sacra pro cuiusque Dignitate eorum est, qui scienter, & integrè præditi sunt Sacerdotum perfectione, & virtute: Diuinus ordo Pontificum primus est eorum ordinum, qui Deum vident,summus postremus:in eo absoluitur, & expletur omnis nostræ Hierarchiæ distinctio. Vt enim Hierarchiam omnem videmus in Iesum desinere, sic vnamquamque in suum Pontificem: & Pontificatus ordo vi perficiente præditus munera Hierarchiæ, quæ perficiunt,secretus à cæteris,& cum delectu exequitur, & sanctorum Disciplinam interpretando tradit: Sacerdotum ordo qui ad lucem deducit, introducit eos spectatum Diuina mysteria, & ad Pontificem:subiectus eius ordini, & cum eo propria sua munera exequens & alia: ministrorum ordo est,qui expiat,& dissimilia discernit; faciens, quæ D. Diony. refert: Antequam ad Sacerdotum sacra veniant, & expiat adeuntes,puros à contrarijs efficit,& dignos sacrorum mysteriorum Spectaculo,& Communione.Et hinc quidem demonstratum est Pontificum ordinem vim perficiẽdi habere & re perficere, Sacerdotũ, illustrandi,& re illustrare,ministrorum,expiandi, & re expiare, secernendi,

cernendi, & re fecernere, vt Pontificius non folùm vim habeat illuftrandi, verùm perficiendi & expiandi; Sacerdotalis, illuminandi, & mundandi: minifterialis, expiandi tantum. Triplex infuper eft genus ordinum initiandorum fuperius explicatis ordinibus fubiectum; quod genus expiatorum appellatur omnis multitudo, quæ à facris muneribus, & myfterijs, & minifterijs arcetur: & vnus ordo quidem arcetur propterea quòd à miniftris, & fcripturis fanctis, quæ vim fouendi habent, ad vitalem abrenunciationem formetur, & effingatur: alter, quòd adhuc ad facratam vitam, à qua defciuit, retrahatur, & reuocetur, fcripturarum earundem exhortandi vim habentiũ inftitutione: Tertius; quòd à contrarijs adhuc timoribus teneatur, & per Diuina fcripta, quæ corroborandi vim habent, confirmetur: alius, quod etiam ex deterioribus actionibus ad præftantiores, & meliores traducatur: alius, quòd iam traductus quidem fit, fed nondum conftantiam in Diuinis, immutabilibusque fcientijs fit confecutus. Summus verò hominum omnium, qui initiantur poft Sancti Populi ordinem, qui Sacerdotibus offeruntur, & perficiuntur, ordo eft fanctorum Monachorum: cum & omni piaculo, tota vi, omniq; fuarum actionum fanctimonia expiatus fit; & omnis myfterij, quod quidem ei fas fit, afpicere, fpectator & particeps fit factus, & traditus perficienti Pontificum ordini, vel Diuinis illorum illuftrationibus, & Pontificijs inftitutis difcat fanctorum myfteriorum facra, quæ eum attingunt, quæque illi afpexerint atque fancta corundem fcientia pro modo fuo ad fummam perfectionem efferatur. Hinc Diuini Præceptores noftri Sanctis eos nominibus appellari voluerunt alij cultorum, allj Monachorum à puro Dei famulatu, & cultu, indiuiduaque, ac fingulari vita: quippè quæ eos vnum faciat fanctis rerum Diuinarum coniunctionibus ad Diuinam vnionem, Deoq; gratam perfectionem adipifcendam. Itaque perficiendi eis munus fancta lex conceffit, & dignata eft eos inuocatione, quæ vim confecrandi habet, non Pōtificia quidem (ea enim eft tantum penes Sacerdotum ordines,) fed facerdotali, quæ à Sanctis Sacerdotibus fecundo à Pontificio

Dion. munere loco adhibetur: quodque D. Dion. afferit; Sacerdotem precari fuper Monachum, Monachum ftare poft Sacerdotem, preftò effe Sacerdoti precanti fuper eum, & alias cœremonias circa eum fieri, figno Crucis, tonfione, profeffione dimittendi vitam

ante-

anteáctam, detractione vestis, alterius indumento. Hoc concludit Monachorum ordinis non esse alios deducere, sed in se & per se perstare in singulari, & sancto statu, Sacerdotum ordines altercantes, & ab eis ad diuina traduci: & hoc ab ipso concluditur Dionysio. Sancta quidem mysteria esse expiationem, illustrationem, & perfectionem; ministros autem ordinem eum, qui expiandi; Sacerdotes, qui illustrandi Diuinos Pontifices, qui perficiendi vim habent: ordinem verò qui expiatur, qui Sancti aspectus, & Communionis est expers, quòd etiam expietur, ordinem, qui spectat Sanctum Populum, ordinem, qui perficitur, eum, qui est singularium Monachorum. Atque hæc de Præcellentia, & maioritate Canonicorum, ac Clericorum, de subiectione Monachorum, ex D. Dionysij Theologia, Diuino ordine, institutis primitiuæ Ecclesiæ, dicta sufficiant: Nunc ex decretis Pontificum, Regulis Apostolicis, Canonicisque Constitutionibus pro eadem re comprobanda rationes afferendæ. *D.Dio.*

Tota summa disputationum de Præcellẽtia Canonicorum Regularium, & Monachorum, omissis inanibus Argumentationibus, fallacibusq; Cõmentis, consistit in Dignitate, & Antiquitate ordinum, vel Religionum. Sed cum certum sit, quòd cœtus Clericorum sit Dignior, & Antiquior cœtu Monachorum vt habetur in c. qualiter, & quando il 2. de Accusat. & Inquisit. in Glos. fin. Similiter dist. 28. c. si se cuiquam: Super verbo, separetur, & dist. 23. in cap. Seriatim propè finem Glo. & de sent. exc. in 6. in cap. Religioso: super verbo, exhiberi. Item in cap. legi. 16. q. 1. Vbi Augustinus dicit quòd bonus Monachus vix facit bonum Clericum; & vocat se Clericum, & in numero Clericorum, & Ioan. And. in Regula Delictum in 6. in Mercurialibus, in 3. columna, dicit, quòd Clerici præferuntur Monachis, nec excludit Regulares, quia secundum eũ semper sunt Clerici. Si ergo probabitur, quòd Canonici Regulares semper fuerunt Clerici, & modò sint verè Clerici, & non possint esse nisi Clerici, nec etiam potuerint esse à primæua sua Institutione, habebitur intentum, videlicet quòd sint præferendi, & in Digniori loco constituendi: quod autem Canonici Regulares dicti sint semper Clerici, & Canonici duntaxat per iura Antiqua, & alios Authenticos, & probatissimos libros, clarissimè probabitur vltrà prædicta. *Aug.* *Io. An.*

Primò dist.86.in c.quãdo necessitas disciplinæ: allegatur Augustinus de vita Clericorum; qui est textus Regulæ nostræ, videlicet ad Regulares Canonicos suos, quorum erat Episcopus: ergo Canonici Regulares sunt Clerici: postquam ibi dicitur de vita Clericorum; & non possunt esse nisi Clerici. Secundò in c.Non dicatis, 12.quæst.1. qui est textus Regulæ August. allegatur ibi cum c.
Aug. Nolo. Augustinus de communi vita Clericorum, quia Regula Augustini instituta est pro Clericis communiter viuentibus: qui Clerici communiter viuentes vocantur Canonici, quia Canonicus nõ est nisi Clericus in aliqua fraternitate constitutus. Sed Regularis dicitur ad differentiam sæcularium Canonicorum, qui volunt ha-
Abb. bere proprium, vt dicit Abbas in c.Deus qui, de vi.& hon.Cleric.ergo Clerici communiter viuentes sunt Clerici, & non possunt dici, quòd non sint Clerici. Sicut dici non potest, quòd homo, qui est
Aug. animal rationale non sit idem vti que animal. Item 13.q.2.in c. si quis irascitur, allegatur August.in sermone 2.de communi vita Clericorum. Vbi dicit. Si quis irascitur filio suo, & exhæredat eum moriens. Nonne si viueret placaret eum? Item 17. quæst. vlt.in c.Quicunque vult exhæredato filio hæredem facere Ecclesiam: &c. alle-
Aug. gatur August. de vita Clericorum: ergo Canonici Regulares communiter viuentes sunt Clerici. Sed notandum, quòd in Glo. in c. Nolo, ita dicitur. August. fecerat tres Constitutiones pro Clericis. Prima, quòd Clerici non possent habere proprium: sed illa malè seruabatur, quia multi erãt transgressores. Ideo secunda reuocauit eam, vt patet ibidem in c. certè, qui est textus suprascripti sermonis de communi vita Clericorum, sed tertia de consensu suorum
Aug. Clericorum confirmauit primam, vt in hoc c.Nolo, qui est textus, vt dictum est. sermonis de communi vita Clericorum, & semper August. in his sermonibus vocat se, & suos Canonicos simpliciter Clericos, vel Clericos communiter viuentes, vel Conclericos suos. Ergo tales Clerici ita viuentes, & Apostolicis Regulis obedientes omninò sunt Clerici, quia eorum bonitas, vel Religio non
Grat. adimit eis Dignitatem Clericatus, quæ maxima profectò est. Ter-
Conc. tiò in Cau.15.q.2.in c. obseruandum, dicitur. Ne quis Sacerdo-
Tar. tum, vel Clericorum debeat aduocare. Vbi Gratianus dicit: Hoc intelligitur de Clericis, qui vitam Canonicam, vel Regularem professi sunt. Ex quo sciendum, quòd illud in Concilio Tarraconen-

si fuit

si fuit determinatum: & illa Ecclesia Tarraconensis erat Canonicorum Regularium. Sed notandum, quòd dicit duntaxat Clericos, & tamen intelligimus Regulares, vt dicit etiam ipse Grat. qui erat Monachus. Ergo tales Regulares sunt omninò Clerici, nec etiam aliter esse possunt, quàm Clerici, quòd si Clerici, ergo Monachis digniores. Item 16. q. 1. in c. decimas. Vbi expressè prohibetur decimas à Clericis communiter viuentibus, idest à Canonicis Regularibus exigi. Sed in Rubrica habemus Canonicos simpliciter. Ergo Clerici, & ex cōsequenti prȩferendi. Quartò in supradicta causa 16. q. 1. c. Sunt nōnulli, vbi in medio c. prohibetur Monachis, ne immisceant se negotijs sæcularibus, & ibi dicitur. Non solū Monachis, sed etiam Canonicis magnopere imperatur, quia nemo militans Deo implicat se negotijs sȩcularibus, sed Gl. dicit ibi, Canonicis, videlicet Regularibus. Ergo Regulares Canonici proprio Canonici appellati sunt nomine, & hoc fuit ex decreto Bonifacij Papæ. Canonici ergo Regulares Canonici sunt simpliciter & Clerici, & August. in c. legi, vt dictum est suprà, vocat se simpliciter Clericum; qui tamē erat Regularis, Imò Reformator, & Decorator Clericorum Regularium. Quintò in causa 19. vbi dicitur, duo Clerici: sed in tertio quæsito dicitur, quòd si illi Clerici fuissent Regulares Canonici, q. d. etiam per Clericos generaliter dictos, includuntur Regulares, qui & ipsi sunt Clerici, nec possunt esse nisi Clerici. Sed non sic de Monachis, qui possunt esse absque Clericatu, vt dicit etiam Abbas, & habetur dist. 93. c. à Subdiacono. Sextò probatur; quòd Canonici Regulares sunt Clerici, & Canonici. Nam in causa 20. q. 3. in cap. præsens: in fine dicit. Canonicos Religiosos non putamus à consortio Monachorum seiunctos. Glo. ibidem dicit, quòd per Canonicos Religiosos Canonici Regulares intelliguntur. Sed quod dignius Epitheton posset dari Canonicis Regularibus, quàm eos vocare Religiosos Canonicos? Idem etiam habetur in causa 13. q. 2. in c. vbicunque, vbi dicitur: apud Ecclesiam ergo Religiosorum Canonicorum, vel Monachorum. Et Canonici præferuntur Monachis: & hoc fuit in Concilio Tribunicensi: item in dist. 32. in c. præter, dicitur. Præcipientes ē statuimus, vt hi prædictorum ordinum, qui eisdem Prædecessoribus nostris obedientes castitatem seruauerunt iuxtà Ecclesiam, sicut oportet Religiosos Clericos, simul manducent, & dormiant, & quicquid ab Eccle-

Grat. *Glos.* *Bonif.* *August.* *Abb.* *Glo.* *Concil. Tribun.*

ſijs eis competit, hoc communiter habeant; quæ omnia ſeruantur ſolùm à Canonicis Regularibus, & ſecus fit à ſæcularibus, & vocat ibi Religioſos Clericos ſolùm. Septimò probatur hoc per illud, quod habetur de conſec. diſt. 5. in cap. in omnibus, vbi dicitur: in omnibus igitur, quantum humana fragilitas patitur, decernimus, vt Canonici Clerici Canonicè viuant, obſeruantes Diuinæ doctrinam ſcripturæ; & infrà, ſimul in vno Epiſcopatu manducent, & *Glo.* dormiant, Audiant lectionem in menſa, & huiuſmodi. Sed Glo. dicit, quòd per Canonicos intelliguntur Canonici Regulares. Ergo Canonici Regulares ſunt Clerici, & non poſſunt eſſe niſi Clerici; quia Canonicus non eſt aliquis, niſi vbi ſit fraternitas Clericalis, ſicut Monachus in fraternitate monachali, & frater Minorum in fraternitate Sancti Franciſci. Idem dicendum de fratribus Prædicatoribus, Eremitanis, & Seruitis, & alijs. Sed aduertendum, quòd *Grat.* Gratianus fuit Monachus, & tamen ipſe illuſtrat Canonicos Regulares vocando eos Clericos Religioſos, Clericos Canonicos, & Clericos Regulares. Notandum, quòd hoc capitulum in omnibus *Concil. Mag.* factum fuit in Concilio Maguntino tempore Caroli Magni, vbi tractatum fuit de Reformatione Cleri. Octauò optimè cognoſci poteſt, quòd Canonici Regulares ſint Clerici per Conſtitutio- *Paſch.* nes Paſchalis Papæ, quæ à Canonicis Later. habentur, ſed tamen ſeruatæ ſunt in multis Canonijs, vbi ſemper fuere Canonici Regulares. Nam Canonia, ſecundum DD. eſt ius ſpirituale, quod non *Glo.* cadit niſi in Canonicos Clericos, vt habetur extrà, per Gl. 5. c. 2. de Inſtitutionibus. Sed optimè cadit in Clericos communiter vi- *Io. An.* uentes. Canonia enim, ſecundum Io. Andr. eſt ſpiritualis fraternitas in Choro, in ſtallo, & loco; & de hoc dicitur in c. 2. de renunc. & in cap. relatum, de præben. Sed quòd iſta Canonia ſit in Canonicis Regularibus vide de Regu. in c. ſicut nobis, vbi in textu vocat Canonicam, & 1. q. 5. c. eos, qui dicitur in Canonijs, vel Monaſterijs Regulariter viuant. Nonò hoc optimè deduci poteſt per Authen- *Concil. Aquiſg.* tichiſſimas Conſtitutiones factas in Concilio celebrato in Aquiſgranis in Anno octingenteſimo decimoſexto, ſub Ludouico Imperatore filio Caroli Magni, vbi ſimul congeſta fuere ad inſtantiam ipſius Imperatoris dicta celeberrima Sanctorum Patrum Antiquorum pro vita, & Reformatione Clericorum Regularium, quomodo appellantur Canonici Regulares, vt viuerent in communi

ſecun-

secundum Canones Apostolorum, & secundum vitam Augustini cum suis Clericis, & ibi inseruntur omnes sermones Augustini de communi vita Clericorum. Iste liber Constitutionum appellatur Liber Canonicus, quia propriè continet vitam Canonicam Clericorum, quæ est vita communis Clerici: inquantum communes, propriè Clerici sunt secundum Abbatem. Vbi sciendum, quòd Abbas in c.licet, de off. ord. dicit, quòd Clerici inquantum communes sunt, propriè Clerici sunt; inquantum verò propria habēt, sunt sæculares: quia ratione proprij non dicuntur Portio Dei, nec Deus videtur sola eorum Portio, nec imitantur Apostolos, quibus erant omnia communia, vt habetur, 12.q.1.c.cui portio, et c.Clericus qui, & c.vltimo, vbi etiam aduertendum, quòd nullus laicus potest Canonicari, licet benè possit præbendari, quia præbenda consistit in temporalitate quadam, vt notatur, in c.cum omnes, de constit. Ius verò Canoniæ consistit in spiritualitate, quæ non cadit in laicum, vt in c.causam, de præscript. et c.Monachi, de elect. Canonicus propriè est Clericus existens in aliqua fraternitate Clericali; In qua maxime sunt ipsi Canonici Regulares: Abbas autem in c.bonæ de postula. præla. dicit, quòd Canonicus nil aliud est, quã fraternus Clericus, vel Clericus in fraternitate constitutus. Decimò probatur per Constitutiones Benedicti 12. factas pro Canonicis Regularibus vbi ipsos vocat Antistites, Abbates, Priores, Præpositos, & Archipresbyteros Canonicorum Regularium, & in ipsis apertissimè demonstratur Canonicos Regulares de necessitate esse Clericos, & semper fuisse; ac ita continuè fuisse nominatos Clericos, nec quoquomodo posse aliter esse. Vnde Abbas in cap. statuimus de maiorit. & obed. dicit: quòd sicut quis est homo, est necessariò animal, ita ex quo quis est Canonicus, est necessariò Clericus. Sed Monachus potest esse etiam licet non sit Clericus, quia ius Monachi cadit in laicum, sed non ius Canonici, vt patet per ipsum Abbatem extrà, de Institut.c.2.& per Glo.ibidem. Cum ergo, vt dictum est suprà, Clerici sint præferendi Monachis, & Canonici Regulares sint ex sua Institutione Clerici, & Monachi minime: ergo vt Clerici sunt præferendi Monachis, quia Monachi sunt ex accidente, & non à priori Institutione Clerici, & possunt non esse Clerici, vt dicit ipse Abbas. Sicut S. Benedictus non fuit Clericus, nec Macharius, nec Sanctus Antonius, nec Hylarion, imò omnes

Marginalia: *Abb.* (beside "Vbi sciendum"); *Abb.* (beside "Abbas autem in"); *Bened.* (beside "Benedicti 12."); *Abb.* (beside "Abbas in cap."); *Abb.* *Glo.* (beside "Cum ergo"); *Abb.* (beside "Sicut S. Benedictus")

omnes fuerunt laici: & ita perseuerarunt per longissima tempora, vt patet ijs, qui Chronycas legerunt, & decreta. Imò Abbas in cap. Nullus, de foro compet. dicit, quòd Monachi erant primò Eremitæ, & erant sub Imperatore, videlicet sub foro sæculari: & dicit alibi, quòd Monachi, vt Monachi non sunt Clerici: sed Canonici Regulares, vt Canonici, sunt Clerici, & non possunt esse nisi Clerici.

Abb.

Ponuntur insuper multa iura in Decretalibus; in quibus nos Canonici Regulares nominamur, & scribimur per hoc nomen Clerici, vel Canonici simpliciter, & tamen ex illis iuribus expresè coniectari valemus, imo cogimur fateri illos Clericos, vel Canonicos, ita simpliciter nominatos fuisse Canonicos Regulares. Primò in cap. cum causam · extra de elect. fit mentio de Canonicis, & Clericis simpliciter, & non nominantur Regulares, & tamen ibidem nominatur Regula S. Augustini, & fit mentio de Ecclesia S. Petri Lucensis Diœcesis, & de Priore S. Phrigdiani, cuius Ecclesia fuit etiam per multos annos Canonicorum Regularium, & ibi dicitur compellantur Clerici non professi, vt S. Augustini Regulam in eadem Ecclesia constitutam profiteantur, & seruent, aut ipsam Ecclesiam omninò dimittant. Ergo Canonici Regulares sunt verè Clerici. Secundò in c. innotuit de elect. vbi ponitur Prior, & conuentus, qui elegerunt Episcopum. Sed nomen Prioris in locis Cathedralibus non ponitur nisi in locis Congregationum Regularium. Sed illud magis patet in Registro Innoc. III. Anno 3. eiusdem, & Io. And. notat in verbo, conuentus, & dicit, quòd ibi sunt Canonici Regulares. Item, vbi suprà in cap. cum Vintonensis: ponitur Prior, quia ibidem denotat, quòd fuerunt Canonici Regulares, vnde in Glo. fit mentio de conuentu illius Ecclesiæ. Ergo per nomen, Canonicos tantum, etiam Regulares intelliguntur, qui quidem Monachis superiores, & digniores sunt. Vbi etiam aduertendum, quòd in Glo. in Clementina 2. incipien. dispendiosam. de iudic. in Verbo, Beneficijs, dicitur, quòd nomine Canonicatus etiam venit, vel intelligitur Canonicatus Regularis; & hoc idem et sentit Zabarella Cardinalis vbi suprà. Tertiò etiam in c. in causis, de elect. fit mentio de Canonicis simpliciter, sed constat, quòd illa Ecclesia Tholosana erat Canonicorum Regularium. Ideo fit ibi mentio de Priore cum saniori parte Capituli. Hoc etiam magis

Aug. Inn. 3. Io. An. Glo. Glo. Card.

patere

patere potest illi, qui viderit Registrum Inn.III.Anno primo eiusdem. Sed longè clarius hoc cognosci potest ab eo, qui viderit Capit. præterea . extrà de præben. Vbi fit mentio de Archidiacono Tholosanæ Ecclesiæ,qui est Regulariter professus , & Glo. ibidem declarat de Canonico Regulari, qui potest fieri Archidiaconus in Ecclesijs Cathedralibus. Sed cui dubium esse debet , quòd omnes Archidiaconi Ecclesiarum Cathedralium præferendi sint omnibus monachis , & quibuscunque alijs Religiosis; cum tales non possint esse nisi Clerici ; & alij Religiosi possint esse etiam laici , vt supradictum est?ergo . Quartò hoc habetur in c.cum terra, extrà de elect.vbi colligitur;quod erāt ibi Canonici Regulares,quia textus,& Gl. faciunt mentionem ibi de conuentu,qui non solet nominari nisi in Canonicis Regularibus Ecclesiarum Cathedralium , deinde in Ecclesia Hierosolymitana, sicut in Bethleemitica,& Nazarethensi erant Regulares Canonici , vel Clerici communiter viuentes:quod patet ex c.dilectissimis,12.q.1. & c.scimus,in c.etiam cum super electione,de causa possess.& propriet.scribitur Canonicis de Bethleem , qui erant Regulares , vt patet ex scripturis authenticis . Sciendum quoque est, quòd Dominus Iacobus de Vitriaco Card.& Canonicus Regularis,qui fuit Legatus in Hierusalē, hoc scribit.Nam etiam in libraria fratrum Minorū in sepulchro existentium est Decretum Paschalis Papæ, quod facit mentionem de Patriarchatu Hierosolymitano , & de Archiepiscopatu Nazarethensi,& de Episcopatu Bethleemitico , vbi erant Canonici Regulares, quos reformauerat Vrbanus II.per quem etiam fuit recuperata Terra Sancta,qui etiam creditur,quòd fuit Canonicus Regularis,vt argui potest,per c.statuimus, & mandamus, 19.q.3. Similiter de istis Canonicis de Bethleem habetur,extrà de confess.c.cum super electione. Vbi Innoc. scribit Canonicis de Bethleem. Sed de Episcopo , & Canonicis Ecclesiæ Nazarethensi habetur , extrà de regul. & transf.c. sicut nobis, vbi dicitur Canonicus tantum, & tamen dicitur ibi , quòd dabant Habitum Regularem , & quòd faciebant professionem. Et vocat textus illam,Canonicam: & nota , quòd Glo. illa vocat illam professionem largo modo monachari. Quintò habetur extra de iud in c.dilecti, vbi dicitur Prior, & Clerici de Guiseburnensi: sed Prior in Clericis est Canonicorum Regularium,& de illo Priore , & Clericis fit mentio in c.1. de eo qui mitti-

Inn.3. *Glo.* *Glo.* *Iac. de Vitr.* *Pasch.* *Vrb.2.* *Inn.* *Glo.*

mittitur in possess. causa rei seru. & tamen ibidem dicitur Canonico simpliciter, & in superscriptionem dicitur: Priori, & fratribus de Guiseburnen. Sed hoc clarius intueri potest in c.1. de Appellat. vbi dicitur Prior, & Clerici; & iterũ Prior, & Canonici, & tamen sunt Regulares. Stultum ergo esset istos appellare Clericos; si non essent, & similiter Canonicos, & quòd non essent Canonici, aut Clerici. Sextò de maiorit. & obed. in c.cum in Ecclesijs, dicitur. Cum in Ecclesijs Canonici, & Ecclesiæ S. Victoris, & S. Ioannis in monte de Bononia. Ecce quomodo ibi vocantur Canonici simpliciter. Et tamen certum est, quòd erant Regulares, & fuerunt per multos annos, vt patet etiam ex c. quod Dei timorem de; sta.

Io. An. monac. & Can. Regul. Io. And. etiam in Proęmio nouellè nominando scriptores Canonicos nominat Iacobum Canonicum S. Ioannis in Monte, & non dicit eum Regularem, licet sciret eum esse talem. Item vbi suprà in c. dilecta. dicit textus Canonicas suas. Et tamen intelliguntur Regulares, quia aliæ sæculares fuerant reprobatæ. Et illæ Canonicæ, quæ erant sub Abbatissa, erant sub Regula, & sub professione: & multæ tales nunc sunt in Burgundia, & portant habitum lineum Canonicorum Regularium, de quibus inferius. Sed notandum, quòd in textu, & ordine litteræ prius tales Canonicæ nominantur, & pręferuntur Clericis. Quare non est seruandus ordo litteræ in declaratione maioris excellentiæ; & satis insulsè allegatur in hac materia ordo litteræ. Septimò probatur extra, de æta. & qualit. in cap. intelleximus, vbi habetur, quomodo Canonici Regulares habebant Abbatem; & ex illo capitulo laudatur Canonicus Regul. qui ex monachali statu reuertitur ad Canonicorum Regularium statum, & dicitur ibi simpliciter ad Canonicatus ordinem, qui intelligitur Regularis: declaratur etiam ibidem, quomodo Canonici tales effecti Monachi, si regressi fuerint ad statum Canonicum, primum debent deferre memoriale signum, videlicet cucullam paruam, & esse vltimi in Choro, vt habetur 19.q.3. c.mandamus, & c.statuimus. Octauò in c. cum I. & A. de sen. & re iud. dicitur, quòd ex parte quorundam Canonicorum eiusdem Ecclesiæ nostro Apostolatui reserarunt, quòd Abbas eorum &c. Sed certum est, quòd Canonici sæculares non habent Abbatem, & Conuentum; ergo erant Regulares, & tamen dicitur ibidem simpliciter Canonici sancti Dionysij Rhemensis, &

etiam

etiam dicitur ex parte Canonicorum duntaxat. Ergo per Canonicos simpliciter intelliguntur etiam Regulares. Notandum etiam, quòd in cap. ex parte, de postulan. demonstrat Canonicos Regulares habere Abbates. Similiter extrà de homic. in c. significasti il secondo, fit mentio de Abbate Canonicorum Regularium. Nonò etiam hoc probari potest per c. ad nostram audientiam, extrà de cõfir. vtil. vel inut. vbi dicitur: quòd quidam Canonici, & nil aliud additur. Sed tamen in medio Capit. adiungitur Regularibus personis, & in fine Capit. dicitur, quòd erant Regulares. Ergo per Canonicos simpliciter, etiam Regulares accipiuntur, quod in Monachis accidere non potest, vt, cum dicatur Monachus, intelligatur Clericus, quia primi Monachi non fuere Clerici, & nunc etiam possunt esse non Clerici. Decimò arguitur per illud, quod dicitur in c. quoniam, de vi. & hon. Cleric. Vbi habetur sermo de numero Clericorum, qui debent esse sub vno tecto, & simul viuere, & dormire per Glo. vltimam dicitur, quòd illud debet intelligi de Canonicis Regul. quia aliàs malè seruaretur textus ille à Canonicis, vel Clericis sæcularibus. Item concedit ibidem facultatem absoluendi ab excommunicatione propter percussionem, quæ in ipsis contingit: quæ facultas absoluendi solis Regularibus concedi solet, vt patet extrà de sent. excom. in c. Monachi. Vbi aduertendum primò, quòd in tit. de vi. & hon. Cler. includuntur Canonici Regul. tanquam verissimi Clerici, & semper Clerici, & essentialiter tales, quod non est in Monachis: secundò, quòd in textu simpliciter dicitur in numero Clericorum, & non additur Regularium, & tamen de ipsis est intellectus. Vndecimò etiam probatur per c. sanè, de Regul. & transe. vbi fit mentio de Canonico tantum, & nil aliud additur. Sed postea fit mentio de sua professione, quæ non emittitur nisi à Regularibus Clericis; vbi & Io. And. dicit, quòd Regulares Canonici sunt essentialiter Clerici, quia non possunt esse nisi tales, quod non est in Monachis, quia possunt non esse Clerici. Vbi considerandum, quòd differentia, quæ est inter Clericos sæculares, & Regulares, non est essentialis, sed accidentalis, quòad Clericatum, quia solùm per Reformationẽ differunt. Vnde Religio Reformata, & non Reformata non differunt per essentiam, sicut fratres Minores, vel Prædicatores, Obseruantes, & non Obseruantes non differunt essentialiter. Sicut etiam optimè declaratur

Glo. *Io. An.*

claratur per DD.in c.Relatum. Ne Cler. vel Monac. in Verbo ,suo ordine reformari, & ibi ad sui ordinis obseruantiam reuertatur. Cum ergo Canonici Regul. sint Clerici reformati obseruantes vitam communem Apostolicam, & vouētes talem communitatem, sicut egere Apostoli, non sunt igitur propter hoc alijs Clericis inferiores,nec ab eis differentes,sed quoad Clericatum aequales Vnde vita communis fuit Apostolica Regula;vt habetur, 12.q.1. cap. dilectissimis. Vbi in fine dicitur, vt non recedatis ab Apostolicis Regulis. Duodecimò etiam patet extra de priui. & excess. priui. in c.cum olim propter quaestiones,quas aduersus Priorem, & Canonicos Monasterij sanctae Crucis habebas &c. Vbi notandum, quòd simpliciter dicitur,Canonicos,absque vlla additione. Sed, quòd illi erant Regulares, satis patere potest, quia ille Praedecessor Episcopus, qui fuerat Canonicus Regul. vt dicit textus ibidē, donauerat duo millia Marabatinorū ipsi Monasterio Canonicorū Regul. quod facere non poterat iam promotus Episcopus. Item de hoc Monasterio Sanctae Crucis contrà Columbriensem Episcopum agente per Canonicos, vel Canonicorū Priorem, qui etiam non nominatur Regularis. Sed Prior in Canonicis est Regularis:de hoc etiam habetur,de verb.sign.in c.venerabili.& c.Praeterea, & in cap.1. de filijs presbyterorum dicitur, vel in Canonica Congregatione Regulariter viuentes. Vbi maxima est commendatio Clericorum Regulariter viuentium ab alijs Clericis non Regulariter, sed saeculariter viuentibus. Decimotertiò arguitur per illud, quod dicitur in c.plerique extrà de pact. vbi dicit. Plerique, sicut accepimus, Regulares Clerici, & saeculares interdum. Ecce quomodo vocamur Clerici,& Regulares,quod est dignissimum nomen. Imò quod dignius alicui hominum dici posset, quam quòd sit Regularis? Cum igitur Canonici Regulares vocentur Regulares Clerici:ergo q.dicuntur excellentes Clerici, & perfecti Clerici. Similiter in Rubrica dicitur. Ne Clerici, vel Monachi immisceant se saecularibus negotijs. Sed ibi per Clericos intelligitur de Regularibus,vt patet,15.q.2. in c. obseruandum, vbi prohibetur Clericis,ne aduocent: & dicit ibi Gratianus,quòd intelligitur de Canonicis Regul. ergo apertissimè patet,quòd per nomen Clerici,intelliguntur Regulares, & per Regulares Clericos intelligitur textus de Canonicis Regularibus. Vbi sciendum, quòd Abbas dicit in c.

Grat.

Episco-

Episcopus, de præben. quòd in primitiua Ecclesia non erant præbendæ, & quòd omnes viuebant in communi sine proprio, præcipuè Clerici, vt patet 12. q. 1. In ipsa tota causa. Inter quæ iura sunt sermones Augustini intitulati: de communi vita Clericorum. Et subdit, quòd quidam non seruabant istam communitatem. Sed occultabant, & fiebant Hyppocritæ cum detrimento animæ suæ. Ideo concessum fuit, vt, qui nollent communiter viuere, haberent proprium, & adducit, c. certè, qui est textus Augustini de communi vita Clericorũ, & habetur 12. q. 1. c. certè, & tales sæculares dicti sunt, quia habent proprium more sæcularium. Idem Abbas dicit clarius in c. postulasti, de rescrip. Decimoquartò etiam habetur extrà de homi. in c. significasti, il secondo, vbi fit mentio de Abbate Canonicorũ Regularium, & de vno Canonico Regulari Sacerdote, qui percusserat quendam furem Possorio. Et quam frequenter vocat illum Canonicum Presbyterum ipsius Ecclesiæ, & tamen dicit cum sit Canonicus Regularis sine scandalo posset officium exercere Sacerdotale. Decimoquintò probatur per c. post translationem, extrà de Renunc. vbi vocat Lucanum Canonicum Sancti Phrygdiani, & tamẽ illa Ecclesia fuit Canonicorũ Regulariũ per annos multos. Dũ ergo dicit simpliciter Canonicum, vult, quòd per illud nomen intelligatur etiam de Regulari. Quia Canonici Regulares non possunt esse nisi Canonici, & Clerici, quod non verificatur vllo pacto de Monachis. Sed aduertendum, quòd textus ille inferius videtur vocare illos Canonicos Monachos, & vtitur hoc termino Monachari, & Monastica vita, & otium Monachale. Et tamen per Priuilegia multorum Pontificum constat illam Ecclesiam fuisse semper Canonicorum Regul. sicut & modo est: quinimò ex illis Canonicis per Innoc. II. fuit reformata Ecclesia Lateranensis, & similiter Ecclesia Sanctæ Crucis in Hierusalem, adeo, ꝙ non poterat eligi Presbyter Cardinalis Sanctæ Crucis, nisi ex illis Canonicis ibidem Claustralibus, vel ex Sancto Phrygdiano, aut ex alio Regulari Canonicorũ Regularium Collegio. Hoc ipsum quoque erat in Ecclesia Sanctæ Mariæ Nouæ, quia nõ poterat eligi ibi Cardinalis nisi Canonicus Regularis. Decimosextò hoc ipsũ probatur per auctoritatẽ vniuersalis Ecclesiæ, quæ in solemnitate D. August. canit illud, quòd scripsit Sanctus Posidius in eius vita, videlicet: factus ergo Presbyter Monaste-

Aug. *Abb.* *Inn.*

rium Clericorum mox instituit, & cœpit viuere secundum Regulam sub Sanctis Apostolis constitutam. Nam Apostoli, & reliqui Regulares Clerici primitiuæ Ecclesiæ emittebant tria vota, sicut
D. Th. modo nos Clerici Regulares facimus, vt patet per D. Thom 2. 2. q.88.ar.4. & in 4. sent. dist. 38. art. 2. q. 3. in sol. 3. arg. imò non fuit aliquis sanctus, qui impleuerit ita Consilia Christi, sicut fecerunt Apòstoli, vt dictum est in superiori Libro. Ergo August. vixit secũdum Regulam, quam seruarunt Apostoli. Si ergo illi primitiuæ Ecclesiæ erant Clerici cum Apostolis, & nos sumus Clerici: & si nos non sumus propter vota quæ facimus, nec ipsi erant Clerici. Sed quod facit Ecclesia, vel instituit, summa veneratione est obseruandum, vt habetur dist. 19. cap. si Romanorum. Item 11 dist. c. Ecclesiasticarum, et c. in his. Ex hoc igitur per doctos viros argui potest, quòd Aug. nõ fecit nouum ordinem, sed reformauit Clericos suos secundum Institutiones Apostolicas. Vnde eius Regula propter hoc dicitur Apostolica super omnes alias Regulas, & ipse August. vocat eam speculum Clericorum. Decimoseptimò probatur
Vinc. Hist. per auctoritatem Vincentij Historialis in speculo suo in Lib. 18. vbi facit mentionem de Patre Aug. & de eius Reg. quam laudat, quia in ipsa tenuit vitam mediocrem, & in lib. 19. cap. 44. Vbi ait, quòd August. scripsit Regulam, & Institutionem pro Clericis Regular. qui etiam dicuntur Canonici Regul. Item in lib. 26. c. 51. dicit idem Vincentius, quòd anno Domini 1100. Ordo Canonicus, qui primò ab Apostolis, postea ab Aug. fuit Institutus, Regulariter etiam cœpit florere in Ecclesia S. Quintini Beluacensi sub Venerabili & S. Iuone eiusdem Ecclesiæ Præposito, & postea Carnothensi Episcopo: quod etiam recitatur in lib. qui dicitur Fasciculus temporum. Ecce quomodo dicit, ordo Canonicus cœptus est ab Apostolis. Ergo isti Canonici Regul. cœpere ab Apostolis, deinde ab August. & ab alijs successiuè reformati, sicut & de Mo-
Alex. 3 nachis dici potest, quòd sæpius reformati fuere. Decimooctauò hoc probatur per decreta Alexandri Papę III. qui fuit anno Domini 1166. In quibus scribit Canonicis, & fratribus Ecclesiæ sanctæ Crucis in Hierusalem vitam Regularem professis. Vbi dicit,
Luc. 2. quòd ad exemplar Lucij II. Prædecessoris sui vult, quòd ordo Canonicus, qui secundum Deum, & B. August. Regulam, & Institutionem S. Phrygdiani ibidem noscitur institutus, perpetuis tem-

poribus

poribus idem inuiolabiliter obseruetur, & quòd Card. Presbyter ibidem deligendus sit de græmio illius Capituli, vel de Ecclesia S. Phrygdiani, vel de alio loco Regulari eiusdem ordinis videlicet S. August. Ecce quomodo scribit Canonicis tantum & item dicit, ordo Canonicus: originale autem huius decreti dicitur esse in sacristia supradictæ Ecclesiæ. Idem etiam Alexander scribit Priori S. Phrygdiani, eiusque fratribus vitam Canonicam professis præsentibus, & futuris, quòd vult, quòd in Ecclesia, vel Monasterio sanctæ Mariæ Nouæ in Vrbe ad exemplar quinque Pontificum summorum videlicet Innocentij II. Celestini II. Lucij II. Eugenij III. & Adriani IV. Quòd Card. Diaconus non eligatur nisi ex Conuentu S. Phrygdiani, in quo semper fuerunt Clerici Reg. quòd si forte (quod absit) idoneus ibidē non reperiretur, de alio Regulari Collegio eiusdem ordinis eligatur. Vbi aduertendum, quòd iste Alexander III. fecit cap. super eo. de Reg. in quo cap. fit mentio de Regula Benedicti; & propter hoc dicunt aliqui DD. contrà Canonicos Reg. Regulam S. Benedicti primò fuisse approbatam, quàm Regulam S. August. Sed ecce quomodo hic ipsam Regulam Augustini, & ordinem quasi vetustissimum, & probatissimum confirmat iste Alexander. Decimononò probatur per S. Tho. 2. 2. quæst. 189. ar. 8. in responsione ad secundum argumētum vbi dicit, quòd ordini Canonicorum Regul. per se competit, quòd sint Clerici Religiosi. Sed dicit, quòd ad Religionem Monachorum non per se competit, quòd sint Clerici, vt habetur 16. q. 1. & in hoc potest exemplificari. Sicut vnus, qui est de domo Regis Franciæ naturaliter, nobilior est eo, qui non est de domo Regis, licet sit factus per priuilegium, aut quouis alio modo: essentia enim præfertur accidenti, vt habetur in l. qui habet, ff. de tutel. opinionem Tho. sequitur Io. in sum. confes. lib. 6. & Raynerius in summis suis super verbo, Monachus, similiter & Pisanus. Idem etiam Tho. in libello contra impug. Relig. in quarta carta in responsione 2. Arg. dicit, quòd dato, quòd Monacho docere non liceat, non sequitur, quòd Canonicis Regul. non liceat docere: cum Canonici Reg. inter Clericos reputentur: de quibus Aug. in sermone de communi vita Clericorum. & habetur 12. q. 1. cap. Nolo, vbi dicit: qui habuerit proprium, vel habere voluerit, & de proprio viuere, parum est, vt dicā, non mecum manebit; sed nec Clericus erit, ex quo patet, quòd illi, qui

Alex. 3.

Inno. 2. Celest. 2. Luc. 2. Eug. 3. Adr. 1.

S. Th.

Io. Rayn. S. Th.

Aug.

li,qui sub B. Aug. sine proprio viuebant, inter Clericos computabantur. Et quamuis August. hoc generale interdictum reuocauerit postea, non tamen reuocauit; vt illi, qui secum manebant, Clerici non essent,vt patet per c. certè ego sum,ea.causa.et q.Hæc Th. vbi suprà. Et sciendum, quòd hoc opus S. Tho. fuit approbatum per Clementem IV. qui etiam fuit Canonicus Reg. Ecclesiæ Cathedralis Amiciensis,de qua fuit assumptus ad Papatum, & statuit ipse in ordinationibus illius Ecclesiæ, vt Canonici semper portarent superpelliceum, & capam nigram. Vbi etiam aduertendum, quòd nō solum Canonici Regul. sed quilibet Clericus debet portare,cum in publicum exit,vel Tunicam Thalarem, vel superpelliceum,vel capam,vt notat Glo.in c.Nullus, super Verbo,stolis 21. q.4. Sed Episcopi debent habere tunicam lineam, vt habetur in c. pen.de vi. & hon. Cleric.maxime cum in publicum exeunt ad Audientias. Archidiaconus in causa 19. q.3. c. Mandamus dicit iuxta sent.S.Tho. quòd Canonici Regul.sunt Clerici essentialiter. Similiter Albricus super illo c.Mandamus: idipsum affirmat.Th. etiam in supradicto libello contra impug. Relig. dicit quia tamen aliqui obijciunt, quòd Canonici Reg. & Monachi ad paria censeatur, intelligendum est in illis, quæ sunt communia omni Religioni,sicut viuere sine proprio,abstinere à negotijs sæcularibus,ab officio aduocandi in causis, & huiusmodi, aliàs similiter posset concludi,quòd Canonici Regul. tenerētur abstinere ab indumentis lineis,quia & Monachi ad hoc tenentur,quod est falsum.Ecce quomodo S. Tho. declarat, quomodo tunica linea est indumentum Canonicorū Regul.Sicut etiam dixit August. in sermone de cōi vi. Cler.qui incipit:charitati. Dicendo tunicā meam lineam &c.Sicut etiam habetur in vita S. Cypriani de Birro, & tunica linea, vbi dicitur:quòd deposuit birrum, idest palium,& remansit in tunica linea. Vigesimò probatur per dicta Ioannis de Deo in lib. de dispēsatione in rubrica,quomodo dispensat Abbas cum Monachis: in versiculo, Item Regulares Canonici:Dicit,Regulares Canonici dicuntur ortum habuisse a Nazaræis,quibus committebantur sancta sanctorum in lege veteri, vt patet optime dist.82.in cap.plurimos,& in c.1.de decimis.Sed de Nazaręis in inferioribus. Hoc ipsum affirmat Paschalis Papa in Constitutionibus, quas confirmauit pro Clericis Regularibus Rauennæ in Canonica Portuensi cōmoran-

Aug. S.Th. Cle.4. Glo. Arch. Albr. S.Th. Aug. S.Cypr. Ioan.de Deo. Pasch.

morantibus, & in alijs Canonicis, quæ nunc dicuntur Ecclesiæ Canonicorum Regul. licet primò dicerentur Canonica Portuensis, & Canonica Ariminensis, Eugubina, S. Arcangeli, & huiusmodi aliæ Canonicæ. Vigesimoprimò etiam probatur per Archiepiscopum Florentinum, qui in tertia parte suæ Chronicæ in c. de sacro ordine dicit, quòd August. Floruit 200. annos, Domini quadringentos. B. verò Benedictus, à quo Monachi sumpserunt Initium, 200. Annos, Domini quingentos. Vbi postquam declarauit, quòd Eremitani non cœperunt à D. August. quia etiam talẽ viuendi modum non habuit August. nec vita August. fuit vnquam conformis vitæ Pauli primi Eremitæ, & huiusmodi hominibus solitarijs, tandem concludit, quòd Canonici Reg. qui vitam, & Regulam B. Aug. profitentur fuere antè Benedictinos. Item etiam Archiepiscopus in supradicta parte Chronicæ dicit: quòd Monachi repræsentabant vnitatem Laicalem, vel communitatem, quæ fuit in laicis in primitiua Ecclesia tempore Apostolorum, qui etiã ipsi emittebant vota, sicut Monachi, aliquo modo, maxime paupertatis, vt patet 17. q. 1. cap. Ananias, & Clerici Regul repræsentãt vnitatem, vel communitatem, quæ fuit in Apostolis, & in alijs Clericis primitiuæ Ecclesiæ, vt habetur 12. q. 1. c. dilectissimis. Item idem Archiepiscopus in supradicta parte Chronicæ in cap. 15. & 16. in tractatu de vita, & moribus B. August. dicit: quòd Clerici B. August. viuebant in communi, qui nunc dicti sunt Canonici Reg. & ab eo Ordo Canonicorum Regul. non quidem immediatè, sed mediatè, quia post Apostolos initium dicitur habuisse. Vigesimosecundò hoc probatur ex dictis Abbatis, qui etiam Monachus fuit in cap. statuimus, de maiorit. & obed. Vbi dicit, quòd nulla Dignitas potest comparari sacerdotio, & alijs ordinibus. Quia ista est maior Dignitas, quæ sit in natura humana. Item etiam dixit in c. ex litteris, de translat. & vult, quòd in sacerdotio intelligatur omnis gradus Clericalis, etiam prima Tõsura. Quomodo Dignitas sacerdotalis & Clericalis præferenda sit in natura humana omni alij Dignitati, patet, dist. 10 cap. suscipitis et c. quoniam, & C. de sacrosanctis Eccle. & duobus titulis sequentibus. Item in Authen. quomodo oporteat Episcopos, & reliquos Clericos in principio, collat. 1. vbi dicitur, quòd maxima sunt Dei dona: sacerdotium, & Imperium. præponendo sacerdotium Imperiali Dignitati.

Archiepisc. Fl.

Archiepisc.

Archiepisc.

Abb.

tati. Item in cap.solitæ,de maiorit. & obed.dicit,quòd Clerici sunt res Deo viuæ, ipsi soli Deo dicatæ, allegando cap. cui portio, 12.q. 1.sed Canonici Reg. sunt tales, & semper fuere tales non minus, quàm Canonici sæculares. Vnde supradictus Abbas in cap. Deus qui,de vi.& hon. Cleric.dicit,quòd cum in multis Clericorum status esset relaxatus,& sub illa districtione,qua erant Apostoli,viuere nollent,facta est distinctio sæculariū à Regularibus. Nā sæculares dicti sunt secundum Glo. de off. ord.in c.licet: super Verbo,sæculares,quia voluerunt habere de proprio, et voluerunt se exhibere ad ritum sæcularium hominum. Et Abbas in c.Deus qui.de vi. & hon. Cleric. dicit, quòd potest per vsum induci, quòd Monachi possint vti carnibus. Et confirmat hoc per simile, dicendo, quòd, Clericorum Regula est, viuere sine proprio. Sed, per vsum assumptum est,habere proprium, dicit etiam Abbas in c. Episcopus, de præb. quòd primitiua Ecclesia non habebat præbendas. Sed Clerici viuebant communiter sine proprio, vt patet in tota causa 12. q.1.inter quæ iura sunt sermones Augustini intitulati de communi vita Clericorum. Sed quia aliqui non seruabant istam communitatem,sed occultabant,& fiebant Hyppochritæ cum damno animæ suæ, facta fuit distinctio Clericorum Regul. & non Regul. vel, viuentium communiter à non viuentibus communiter, de quibus supra. Imò Abbas dicit in c.constitutus extrà de Rescript. quòd error erat non sequi vestigia Apostolorum in vita eorum. Ergo Clerici communiter viuentes sunt Clerici,sicut non viuentes communiter,& per consequens Monachis præferendi,dicit etiam in c. 1.de Inst. quòd appellatione Clericorū non veniunt Monachi. Vigesimotertiò arguitur ex definitione, vel determinatione Concilij Constantiensis; vbi facta fuit contentio inter duos Abbates: vnus erat Canonicorum Regul. & alter Monachorum, & tandem fuit determinatum,quòd in Digniori loco esset Abbas Canonicorum Regul.cum suis Canonicis, quam esset Abbas Monachorum, & allegatur ibi prior Institutio Canonicorum Regul. & approbatio à Sede Apostolica, quæ sententia data fuit anno Domini 1415. Cal.Sept. Et sciendum etiam, quòd illa sententia,& determinatio ita fuit obseruata in supradicto Concilio in continuis Processionibus,quæ singulis diebus celebrabantur à toto Clero illius Sacri Concilij, & si quis legerit gesta supradicti Concilij, ita fuisse

Abb. Glo. Abb. Abb. Aug. Abb. Concil. Const.

fuisse conspiciet in ipso Concilio Constantiensi obseruatum. Aduertendum quoque est, quòd quasi in omnibus partibus Germaniæ idem obseruatur. Nec fit in ipsis Processionibus aliqua difficultas, cum Canonici Regulares stent in loco proximo Clero Ecclesiarum Cathedralium, & in Camera Apostolica in lib. 2. de litteris Concilij Constant. in fol. 135. optime illa Bulla inuenitur. Vigesimoquartò etiam probatur per gesta Concilij Basiliensis. In quo Concilio in Processionibus semper Canonici Regul. ordinabantur propè Canonicos sæculares super omnes Monachos, & alios Religiosos; vt patet ex ipsius Concilij gestis. Imò (quod maius est) quando Canonici Regulares in Ciuitate Basiliensi cõgregantur ad Processiones, vel ad alios actus solemnes, semper, dum ingrediuntur Ecclesiæ Cathedralis chorum, illi sæculares Canonici recedunt de stallis suis in Choro, & cedunt Canonicis Regul. qui ibi vigent in maxima clausura, & obseruantia, vt optime norunt, qui ibi interfuere. Hoc etiam seruatur in Ecclesijs Anglicanis, & Britanniæ, & Scotiæ, vt hodie etiam testantur indigenæ. Nec de hoc debet aliquis admirari, quia B. Gregor. Papa quando misit Augustinum Anglicum cum alijs Monachis ad conuertendam Angliam, & illas partes, ordinauit, vt Clericos institueret Regulares viuentes in communi, qui in iure dicuntur Canonici Regul. vt patet 12. q. 1. c. quia tua fraternitas, & dicit ibi Gregorius, quòd fuit ibi initio in partibus nostris: quia in Vrbe Apostoli fecerunt vitam communem, vt 12. quæst. 1. cap. dilectissimis, & c. Scimus, & c. duo genera in medio Capituli. Vigesimoquintò etiam hoc inducitur per Constitutiones factas Papiæ, vbi celeberrimum viget, & viguit studium, quæ credendæ sunt fuisse celebratæ cum maxima discussione præstantissimorum, atque doctissimorum virorũ, vbi varijs (vt verisimile est) agitatis, seu allegatis rationibus, tandẽ ad tollenda scãdala decretum est, vt verba sonant ipsius decreti, videlicet. Quòd quotiescunque contigerit Clerum Papiensem tàm exemptum, quàm nõ exemptum diuersorum Ordinum, graduum, & honorum ad vnum congregari pro quibuscunq; actibus processionalibus, vel funeralibus, &c. Vnde dicit infrà: istum ordinem statuimus, & decernimus inuiolabiliter obseruari, quia ipsum inuenimus tàm de iure, quàm antiqua consuetudine approbatum. Cum igitur per Clerum fuerit processionaliter proce-

Concil. Basil.

D. Gre.

Constit. Pap.

dendum,Ordo Seruorum cum ſua Cruce incedat, poſt: ordo Carmelitanum,poſt: ordo Eremitarum;poſt:ordo Minorum, poſt ipſum:ordo Prædicatorum;poſt: ordo Humiliatorum cum ſuis Crucibus ſemper repetendo; Deinde Abbates Vallis Vmbroſæ cum ſuis Conuētibus, & Crucibus; Deinde Abbates,ſiue Priores S. Benedicti; Deinde Ordo Canonicorum S.Auguſt.deinde Clerus,&c. Hæc Conſtitutio facta fuit Anno 1403. vt patet ex tranſumpto manu Notarij Authentico,& ſigillato,quod penes Canonicos Lateranenſes habetur, in quo patet loqui de Præcellentia Canonicorū Regularium in communi. Vigeſimoſextò probatur ex Eugeniana Conſtitutione, quæ habetur in Eccleſia Lateranenſi, in qua ita dicitur. De Canonicis Regularibus Pontifices noſtri Prædeceſſores decorauerunt titulis Dignitatum Diuinam in terris familiam Clericorum,qui vitam Religioſam ducerent, & ad exemplum naſcentis Eccleſiæ Sanctam Inſtitutionem ſeruarent, quos Canonicos Regulares appellamus, vt Sacrum inter Clericos, & miniſtros Chriſti viuendi modum in Sacra Baſilica Inſtituerunt,firmauerunt,& erexerunt, ac perpetuò deputauerunt,vt primæ in terris Eccleſiæ, & Matris Sanctorum Apoſtolica prouidentia curam gererent, qui primorum Chriſtianæ Religionis Clericorum normam, Traditiones,& Inſtituta ſectantur, & infrà. Sicque hæc Sancta Canonicorum Regularium, & Deo placens Antiquitus Inſtitutio, & ab ipſis fermè Primordijs obſeruata extitit, Sacram Baſilicam per dicti Ordinis Clericos per longa tempora Sanctè, & ſalubriter gubernatam fuiſſe certiſſima ſcientia,& veritate comperimus, & certiſſimè teſtantur innumerabilia documenta, &c. Ecce quomodo ſūmus Pontifex Canonicos Regulares Clericos vocat, & dicit id certiſſima ſcientia,& veritate comperiſſe, quæ non ſunt verba narratiua Principis, ſed ſummè aſſertiua, ideo eis fides adhibenda. Vnde in Proceſſionibus, & in locis publicis Canonici Regulares Lateranenſes ſemper fuere in Digniori loco in ipſa Vrbe ob reſpectum ipſius Lateranenſis Eccleſiæ, quæ fuit gubernata per multos annos per ipſos Canonicos Regulares, vel Clericos. Vigeſimoſeptimò probari poteſt per id, quod ſemper geſtum eſt in Auinionenſi Archiepiſcopatu, qui eſt, & fuit ſemper Sedes Vicarij Dei,& Succeſſoris Petri in Gallia,vbi per longa tempora ſummi Pontifices ſuam Curiam tenuere,& longiſſimas moras fecerūt.

Conſtit. Eug.

Nam

Nam ibi ſemper Regulares Canonici fuere conſtituti tempore Proceſſionum in Digniori loco videntibus ſummis Pontificibus, & approbantibus,& cum vniuerſalis Curiæ teſtimonio, & de hac re ab ijs,qui loca illa incolarunt, certiſſimum haberi poteſt Teſtimonium. Sed de oppoſito nulla ſunt indicia,nec vlla habetur memoria, videlicet quòd Monachi in Digniori loco conſtituti fuerint: ſemper enim in illo Archiepiſcopatu fuere Canonici Regulares, vnde S.Ruffus Canonicus Regularis mortuus eſt ibi Archiepiſcopus, qui multa loca Canonicorũ Regularium erexit & Abbatias,& iſtius Eccleſiæ S.Ruffi Abbatibus, ſcripſit Vrbanus II.19.q. *Vrb.2.* 3.c.Mandamus, & ſtatuimus; vbi dicitur: Abbati S. Ruffi. Vigeſimooctauò probatur per id, quod agitur, & ſemper actum eſt in principali Archiepatu Portugalliæ videlicet in Eccleſia Vlisbonẽſi; *Cardin.* vt teſtatus eſt Reuerendiſſimus Dominus Cardinalis Vlisbonenſis *Vlisb.* vir doctiſſimus, atque Religioſiſſimus,& illius Eccleſiæ benemeritus Archiepiſcopus. Dicebat enim, quòd dum celebrantur Proceſſiones in ipſa Ciuitate Vlisbonenſi, quòd Canonici Regulares ingrediuntur Chorum Eccleſiæ Cathedralis maioris, & ipſi Regulares tunc veſtiunt ſe habitu, & cappa ſicut ſæculares Canonici, vt videatur inter eos quædam Conformitas habitus etiam in ipſo progreſſu Cleri ad Proceſſiones: vel ad funera collocantur in Digniori loco,quàm Monachi, & cæteri omnes Religioſi; quia ſemper proximi ſunt Canonicis ſæcularibus, cum & ipſi ſint Canonici & Clerici, & ita habeantur, ac ſemper ita habiti, atque tractati ſint præteritis temporibus. Imò (quod magis eſt) tempore quadrageſimæ ipſi ſæculares Canonici, vt refert ſupradictus Reuerendiſſimus Dominus Cardinalis, ſe veſtiunt veſtibus, & cappa, ſicut incedunt Canonici Regulares, vt & ipſi tũc oſtendant quandã obſeruantiam Regularem. Vbi etiam ſciendum, quòd in tota Hiſpania, vbi Canonici Regulares non habent Eccleſias Cathedrales, ſemper ipſi Regulares in Proceſſionibus ingrediuntur Chorum ſęcularium ad præſtolandum progreſſum Proceſſionum. Sed Monachi, & alij Religioſi habent ſuas Capellas in Eccleſia Maiori deputatas ad præſtolandum progreſſum ipſarum Proceſſionum. Vigeſimonono arguitur per Conſtitutiones Authenticas Synodales *Conſt.* Eccleſiæ Aſtenſis,quæ maxima maturitate, doctrina,& diſcuſſione *Aſten.* celebratæ fuerunt à toto Clero, & à ſapientibus illius Populi

E 2 exem-

exemplo etiam Ciuitatum circumuicinarum, vt in omnibus esset conformitas. Dicunt enim sic. In primis prouidit, statuit,& ordinauit ad hoc, vt inter singulos infrascriptos debitus ordo seruetur per quantumcunque Clericum Ciuitatis exemptum,& non exemptum, aut aliquos suprascriptos ad Processiones, aut ad exequias alicuius funeris venire contigerit inferioritate, atque posterioritate eundi, talis ordo seruetur. Quòd fratres Eremitæ præcedant; deinde Minores, postea Prædicatores, Humiliati post eos, & post Humiliatos, Cruciferi; post Cruciferos, Hospitale S.Ioānis Hierosolymitani; post eos: Monachi Nigri, Albi,& Grisij: Deinde Canonici Regulares, & post eos Capellani Ciuitatis. Demùm Canonici Sancti Martini. Hæc Constitutio Synodalis facta fuit in anno Domini, 1328. De Mense Aprilis; vt patet ex Authentico Instrumento sigillato,& per manum Notarij conscripto, quod est apud Canonicos Lateranenses. In Archiepiscopatu etiam Mediolanensi hoc seruabatur, vbi erant quasi infinitæ Ecclesiæ,& Præpositurae Canonicorū Regularium, & quasi vsque ad nostra tempora deferebant illi Clerici illarum Ecclesiarum habitum lineum, sicut & modò in aliquibus faciunt. Sed, quòd Clerici tempore B.Ambrosij essent quasi ibi omnes Regulares, & communiter viuerent, colligitur ex sermonibus ipsius S.Ambrosij;& præsertim 12.q.1.c.cui Portio Deus est; qui est textus Ambrosij: vbi ait. Cui Portio Deus est, non debet curare nisi Deum. Vnde quando Clerici tonsorantur, eis dicitur. Dominus pars hæreditatis meæ, & calicis mei &c. Trigesimò argui potest ex consuetudine vsque in præsentem diem seruata in Ecclesia Cathedrali Ciuitatis Parisiensis. Nam in Choro illius Ecclesiæ semper assistit vnus ex Canonicis Regularibus Monasterij S.Victoris: qui tanquam principalis,& optimè Regulatus, atque institutus ordinat Chorum, & officia, & reliquas obseruantias ipsius Ecclesiæ Regulares, & spirituales ad optimos mores, & consuetudines Regularium Clericorum. Nec de hac re debet aliquis dubitare, quia Speculator in lib. Rationalis Diuinorum officiorum in parte 6. in rubrica de Hebdomada in Albis dicit: Cum esset dubitatio de Officio Diuino dicendo in Dominica in Albis. Quia aliqui dicebant, quòd tantum tres Psalmi, & tres lectiones dicendæ erant, arguit ita tertiò: quia inter Canonicos Regulares,& alios Clericos, qui vsurpato nomine sæculares dicuntur,

Ambr.

Spec.

tur,

tur,nulla debet esse quòad hoc differentia. Nam & ipsi magna ex parte Antiquitus Regulares fuerunt, vt patet 12.q.1.c. quia tua, et c.Scimus,et c. Necessaria, & sequentibus, & c.certè, & de vi. & hon.Cleric.c.quoniam. Sed certum est, quòd Canonici Regulares in octaua Resurrectionis dicũt in nocturno nouem lect. cum octo Responsorijs, quia sic etiam facit Romana Ecclesia.Sequitur ergo imitandi sunt ipsi Regulares Clerici,quia seruarunt optime Regulas,& Canones Diuini officij. Sed si quis vult videre Constitutiones Antiquissimas Diuini Officij, quomodo ipsi Regulares Clerici constituerunt, & ordinauerunt huiusmodi officia, videat Constitutiones Paschalis Papæ vetustissimas in Canonicis, quo modo per eos ordinatum fuit officium. Similiter in Ecclesia Cathedrali Andegauensi Abbas Canonicorum Regularium Ecclesiæ omnium sanctorum ipsius Ciuitatis habet Dignitatem in Choro eiusdem Ecclesiæ Cathedralis,& est Canonicus illius Ecclesiæ,& portat Insignia Canonicorum sæcularium, & Canonici Regulares in Processionibus vadunt suprà omnes ordines,scilicet proximi Canonicis sæcularibus. Itidem fit in Ecclesia Lugdunensi, quia Canonici Regulares præcedunt omnes ordines in Processionibus, quia proximi sunt sæcularibus: quamobrem pro conclusione supradictorum aduertendum, quòd excellentia, vel præcellentia Canonicorum Regularium suprà Monachos, & alios Religiosos quantum ad huiusmodi Clericatum, ad duo potissimum deduci rationabiliter posset. Primò quia Canonici Regulares non possunt esse aliud, quàm Clerici, eo quòd naturaliter tales sunt etiam ab ipsa natura, & creatione, seu ordinatione iuris Diuini, à quo est ipse Clericatus,quod non est in Monachis,nec in alijs ordinibus: puta S.Francisci,Prædicatorum ,vel Eremitarum &c. Quia ipsi possunt esse tales absque Clericatu, vt patet ex c. à Subdiacono dist.93. Et per Abbatem in c.Nullus.de so compet.Sed omne,quod est per naturam tale, est magis tale, quàm quod est per accidens, vt ff.de tut. l.qui habet:&c.Secũdò quia Clerici Regulares antè omnes Monachos ordinati fuere in suo naturali Clericatu cum perseuerantia, & continua successione eius. Nam Monachi post multa tempora non in propria natura, nec in proprio nomine Clericali, aut officio ordinati sunt Clerici, vt patet 16.q.1. cap. alia causa c. Monachus,c.si cupis,c.Ecclesia & c.legi: vbi Clerici præferuntur Monachis.

Constit. Pasch.

Abb.

chis. Sed Monachi in habitu, in nomine, in officio Diuino, & in ipsa essentia Monachali existentes per accidens creati sunt Clerici, quia tamen omnia suprascripta aliena sunt à statu Clericatus. Sicut igitur miles, & Doctor Antiquior præfertur nouellis; ita & Clerici vetustiores præferendi sunt Clericis Nouellis non naturalibus, sed accidentalibus. Cum igitur pro epilogatione rationum prædictarum affirmandum sit, quòd Ordo Clericatus omnem aliũ Ordinem, vel Dignitatem Religiosam quantumcunque maximam præcellat: illa ergo Religio, cui per se, & Origine sua, ac prima Institutione Clericatus naturaliter competit, omni alia Religione
S. Tho. Monachatus maximè excellentior erit. Sed cum tales sint Canonici Regulares, vt testatur, & affirmat S.Th. 2.2.q.189.ar.8. & contrà impug. Relig. Ergo ratione Clericatus Regulares Clerici, vel
S. Tho. Canonici debent Monachos præcedere; quamuis & ipsi Monachi à posteriori sint Clerici, & per accidens, vt dicit ipse S.Tho. in supradictis locis. Quanta reuerentia Imperatores Ordinem Clericalem extulerint, patet in Auth. quomodo oportet Episcopos, col. 1. Quæ dicit. Maxima sunt Dei dona à Cœlesti collata Clementia, Sacerdotium, & Imperium. Et nota, quòd præposuit Sacerdotiũ vt supremum, & dicit omnem suam, & Imperij salutem ab ipso dependere, & intelligit per Sacerdotium totum Ordinem Clericalem, vt in §. semel autem ibi non relinquat Sacerdotium. Loquendo de Subdiacono, & vocat ibi, Reuerendissimos, Clericos. Hæc quoque firmat illa Sanctissima Cõstitutio de Sanctissimis Episcopis, & Reuerendissimis Clericis, collat. 9. Item 11. q. 1. in c. Sacerdo-
Greg. tibus. Gregorius scribit Imperatori in quanta reuerentia erant
Aug. apud Gentiles etiam Sacerdotes Idolorum. Augustinus demùm Sanctissimus videns Clericos multos vota emissa non seruare in ipsorum æternam damnationem, distinctionem fecit. Et cum nolentibus Clericis vota emittere, vel obseruare, eos laxioribus habenis permisit, quasi de malo minus malum eligẽs, vt patet, 12. q. 1. in cap. certè. Sed quia his rationibus multi contraire videntur ex parte Monachorum Argumenta differentes: operæpretium duximus huiusmodi respondere. Ad primum autem eorum Argumentum, vel rationem, videlicet de approbatione Regulæ, quia dicunt
Gela. Regulam S. Benedicti prius approbatam fuisse Regula Augustini Dicẽdum primum id falsum esse testimonio grauissimo Gelasij Pa-

pæ, qui

pæ,qui fuit ante ortum S.Benedicti Anno Domini 494. Nam ipſe approbauit omnia opera Auguſtini; vt patet, diſt.15.c. Sancta Romana Eccleſia. Sed Benedictus fuit Anno 534. Et quia aliqui dicunt minus forſitan ſapienter, quia quando Gelaſius approbauit omnia opera Auguſtini,non intendebat approbare Regulam, ſed approbauit illa, quæ ſunt ad fidei confirmationem, & huiuſmodi,ſicut nec approbauit Regulam Hieronymi; his dicendum: nullum eius opus fuit ita maxime approbatum, ſicut eius Regula, quam ipſe Auguſtinus ſpeculum Clericorum nominauit, &,quòd ita ſit,dupliciter probatur. Primò quia dictæ eius Regulæ verba, atque ſententiæ in multis locis ſunt allegatæ pro Cõcluſionibus, ſententijs,atque decretis Pontificalibus. Nam in diſt.89.in c.quãdo neceſſitas,dicitur: quãdo neceſſitas diſciplinę in moribus coercendis &c. Eſt textus Regulæ & allegatur ibi de vita Clericorum; præterea in cauſa 12.q.1.in c.Non dicatis. Textus Regulæ Auguſtini eſt Canonizatus ibi: & dicitur ibi: Auguſtinus de communi vita Clericorum, quia erant tales Conclerici Auguſtini videlicet Clerici communiter viuentes, quales etiam fuere Apoſtoli, & omnes Clerici primitiuæ Eccleſiæ, maxime vſque ad Vrbanum Papam,vt patet ibi,12.q.1.c.Scimus,& in c.dilectiſſimis, & in c.duo. *Vrb.* vbi Hieronymus dicit in medio Capituli: quòd Clerici debent habere omnia communia.Item 32.q.5.cap.non ſolùm,eſt textus Regulæ, vel ſpeculi Auguſtini. Item Regula Auguſtini eſt Canonizata in cauſa 5.q.5.in c. Non vos iudicetis eſſe maliuolos. Secundò probatur,quòd nullum opus, vel liber Auguſtini ſit ita Authenticus,ac approbatus,ſicut eius Regula, quia de nullo alio libro. Auguſtini habetur, quòd ſingula hebdomada legatur coram multitudine, ſicut de eius Regula. Nam ſingula hebdomada liber Regulæ, qui dicitur ſpeculum Clericorum, legitur Conuentualiter vbique locornm iſtarum Religionum: in omnibus Conuentibus S.Dominici, qui ſunt in maximo numero: ſimiliter in Conuentibus Galliæ,Germaniæ,Italiæ,fratrum Eremitarum. Idem fit in omnibus Conuentibus fratrum Seruorum;idem in Conuentibus fratrum S.Hieronymi,qui ſunt in maximo numero in Hiſpania:idem in Conuentibus Templariorum: idem in Conuentibus Sanctæ Brigidæ: Idem in Conuentibus Hieroſolymitanis: Idem in illis Prioratibus de Rhodo:Idem inConuentibus Cruciferorum:Idem

in

in Ecclesijs Cathedralibus Episcopatuum, & Archiepiscopatuum Canonicorum Regularium. Idem in omnibus locis, & Conuentibus Abbatiarum, vel Prioratuum, seu Præpositurarũ ipsorum Canonicorum Regularium, similiter in omnibus Canonicis, & Ecclesijs Collegiatis eorundem Canonicorum Regularium, quæ profectò vix numerari possent, cum in multis Ciuitatibus erant quandoque decem, vel duodecim Ecclesiæ. Vbi aduertendum, quòd hoc etiam fiebat in Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis antè
Pos. ortum S. Benedicti, quia, vt ponit S. Posidius, qui scripsit vitam Augustini, & Canonicus eius fuit, cum eoque vixit annis 40. quòd ante mortem Beatissimi Augustini de eius Canonicis fuerunt electi super decem Episcopos, qui seruauerunt vitam communem cum suis Clericis, sicut fecerant cum Patre Augustino. Imò quasi tota Hispania, idest Ecclesiæ dignæ Hispaniæ erant Canonicorum Regularium, vt etiam nunc multæ sunt, & memoriæ extant de ijs, quæ fuerunt Canonicorum Regularium: nota, quòd si verum esset, quòd Regula B. Augustini non fuisset approbata dist. 15. c. Sancta Romana Ecclesia, quia de ea nihil specialiter dicitur, similiter diceretur, quod nullum opus Augustini, vel liber eius esset approbatus ibi: quia de nullo specialiter mentio facta est in illo cap. & ita liber de Ciuitate Dei, & de Trinitate, vel Confessionum non esset Authenticus, quod falsum est. Item, quia dicunt Regulam Benedicti fuisse approbatam ante Regulam Augustini, quia B. Gregorius eam allegat in 2. lib. Dialogorum, dicendum in primis;
B. Greg. quòd Gelasius Papa, qui approbauit Regulam Augustini fuit per
Gel. Annos 100. antè S. Gregorium. Nam fuit circa Annos Domini 484. Sed B. Gregorius fuit circa Annos 591. vt patet: deinde dicẽdum, quòd illa allegatio non haberetur pro approbatione, quia est quædam narratio S. Gregorij Historica de vita S. Benedicti. Nota, quòd iste Gelasius fuit Apher, & Filius Valerij Episcopi Sancti Augustini Institutoris, & coepiscopi, vt habetur, distin. 56. cap. Osius Papa, §. Gelasius Papa, & dicit, quòd fuit Canonicus Regularis, ideo credendum, quòd maxime approbauit Regulam Augustini. Deinde nos possumus dicere ad approbationem Regulæ Augustini, quòd ante c. Vnicum, de Relig. domi. in 6. quod fuit æditum per Innocentium III. qui fuit Anno Domini 1212. quòd non
Inn. 3. erat aliqua approbatio Regulæ necessaria. Nam ante illud Decretum

tum

tum Collegia propter Religionem erant licita; vt est, ff. de Colleg. illic. l. 1. §. sed Religionis, & in iure Canonico non erant etiam prohibita Collegia sancta causa Religionis. Deinde Regulariter habetur, & obseruatur, quòd quando vnum disponitur à iure ciuili, & in se non contineat peccatum, aut ipsum nutriat, etiam illud obseruatur in iure Canonico, & in foro Ecclesiastico, vt patet in c. 2. de nou. oper. nunciat. & Abbas idem dicit extrà de const. in c. Ecclesia sanctæ Mariæ: Sed alia Collegia ex quauis causa prohibita erant; vt l. 3. in principio, ff. eod. tit. & etiam l. 1. ff. quod cuiusque vniuersitatis: præterea si Collegia, & Congregationes ob causam Religionis non fuissent Authentica de iure Ciuili, & Canonico, nõ fuisset necessaria illa Decretalis Innoc. III. ne nimia: quia frustratoria, & vana fuisset, ex quo per semetipsa facta Collegia, & ab Ecclesia non approbata nullius fuissent momenti, vel auctoritatis. Etiam possumus dicere, quòd diuturna possessio scientibus Pontificibus, & consentientibus, atque tolerantibus ipsius Augustini Regulam in Aphryca, & in Hispania, maxime cum ipse Augustinus multis interfuisset Concilijs, fuisset quasi quædam approbatio vt in l. qui in aliena. §. 1. ff. de acquir. hæred. cum similibus, & etiam in c. 2. de his quæ fiunt à præ. si. con. capituli: præterea secundum Io. And. Modernosque DD. ac Abbatem in c. 2. in fi. de Rescrip. & eundem in proœmio Decretalium in ver. Rex pacificus, in pen. col. Decretum dicitur tacitè approbatum, licet non expressè, per Sedem Apostolicam ex diuturnitate temporis toleratum, & ita Regula Augustini tolerata ab Ecclesia antè ortum Benedicti fuit sicut approbata, & Clerici Religiosi, ac Regulares quamfrequentissime nominati in Antiquis, vt de consec. dist. 5. in omnibus Ecclesijs habentur pro approbatis, maxime cum incœperit ipsa Regularitas Clericorum ab Apostolis, vt dicitur, 12. q. 1. c. dilectissimis, & c. scimus. Quia verò dicitur Regulam Benedicti prius fuisse approbatam Regula Augustini per cap. iusta, 16 q. 1. vbi dicit Alexander II. quòd Monachi iuxtà Concilium Calcedonense, & Regulam S. Benedicti viuant &c. Sed Concilium Calcedonense est vetustissimum, & summè approbatum ab Ecclesia, quia est vnum de quattuor approbatis, sicut quattuor Euangelia secundum verba S. Gregorij: ergo Regula S. Benedicti fuit antè illam S. Augustini confirmata. Huic argumento dicendum: quòd tale Concilium

Abb.
Io. An.
Abb.
Alex. 2
Concil. Calc.
S. Greg.

fuit additum ante ortum S.Benedicti. Nam fuit sub Leone Papa primo, qui fuit circà Annos Domini 444. Sed Benedictus fuit circà Annos Domini 534. sed iste textus est sic intelligendus: quòd Monachi debeant viuere secundum decreta illius Concilij Calcedonensis, & secundum Regulam B. Benedicti, quæ conformis est dictis ipsius Concilij, quod fuit etiam antè ortum S. Gregorij: vbi etiam sciendum, quòd ille Alexander II. fuit Canonicus Regularis, & Episcopus Lucensis, vt patet ex Archiuijs Lateran. & reformauit Canonicos Regulares in Ecclesia Lateranen. & ibi voluit
Dom. sepeliri: & mirandum est, quòd Dominicus allegat c. super eo. Alex. III. cum tanta efficacia: cum haberet textum Alex. II. qui Alex. II. fuit per Annos circa 100. antè Alex. III. Quia & multi dicunt, & al-
Dom. legant D. Dominicum de S.Gemi. in c. Episcopos, dist. 17. vbi dicit Monachos præferendos esse Canonicis Regularibus, quia Regula Benedicti videtur prius approbata Regula Augustini, vt est extrà de Regu. in cap. super eo. vbi allegatur Regula Benedicti ab Alex. III. Idem etiam dicit in tit. de maio. & obed. similiter & non-
Alex. 3. nulli alij DD. istum sequuntur non aduertentes vlteriora, & ignorantes ordinem temporum. Quibus respondendum primò: quòd allegare Regulam Benedicti, non est ipsam approbare; deinde illa
Alex. allegatio est Alex. III. sed Alex. III. fecerat primò Bullam Ecclesiæ Sanctæ Crucis in Hierusalem in Vrbe, vbi erant Canonici Regulares, quæ etiam adhuc dicitur esse in ipsius Ecclesiæ sacristia; vbi dicit: quòd primò in perpetuum vigeat ordo Canonicus secundum
Luc. 2. Augustini Regulam, & quòd ad instar Lucij II. nullus Presbyter Cardinalis possit ibi eligi, nisi de gremio illius Capituli; & quòd si nullus idoneus ibi inueniretur, quòd eligatur de Congregatione S.Phrygdiani, vel de alio loco Regulari Canonicorum Regulariũ. Ecce quomodo Alexander allegat Regulam Augustini; & ad in-
Luc. 2. star Lucij II. qui Lucius etiam fuit Canonicus Regularis Rhenanus, vt infrà. Iste etiam Alexander fecit aliam Bullam similem Canonicis Regularibus Sanctæ Mariæ Nouæ in Vrbe; vbi ad instar sex Pontificum suorum Prædecessorum videlicet Vrbani II. Inno-
Vrb. 2. centij II. Lucij II. Eugenij III. & Adriani, qui etiam fuit Canoni-
Inn. 2. cus Regularis, & similium, quòd non posset eligi Diaconus Cardi-
Luc. 2. nalis ibi, nisi de Congregatione Canonicorum Regularium S.
Eug. 3. Phrygdiani, vel de aliquo alio loco Regulari, si ibi idoneus (quod
Adr. absit)

absit)non inueniretur: præterea admiramur: quia allegant c.perniciosã,qui textus est Inn. II.18.q.2.vbi allegatur Regula Benedicti, & Augustini, qui Inn.II. fuit antè Alexandrum, imò Alexander III. allegat ipsum in bulla, quam fecit Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Nouæ de electione Cardinalis ibi. Item illud c.Episcopos,17.dist. intelligitur in paribus, i.quãdo sunt pares, vt est per Gl.ibi: videlicet inter Episcopos, vel Abbates; sed quando non sunt pares in Dignitate, tunc qui sunt digniores sunt præferendi, vt Nobilis Patricius iuuenis prefertur vetustissimo ignobili,& Miles nouus prefertur vetustissimo Artifici:sic Clericus nouus præfertur vetustissimo Monacho ob Nobilitatem Clericatus, quæ essentialiter est in Canonico Regulari, sed non in Monachis, quia possunt esse laici, vt dicit Abbas Siculus cap.2.de Instit. allegat & Alex.III.in Bulla etiam Vrbanum II.qui fuit ante Innocentium II. qui ædidit cap. Mandamus, 18.q.3. & fuit Canonicus Regularis secundum Hostien.in c.post translationem de Renunc. Patet igitur ex priori Institutione Regulæ Canonicos Regulares præcedere. Nec prædictis etiam obstat, si Monachorum antiquitas deduceretur ab Elia,& Elisæo tempore veteris testamenti, qui primò elegerunt vitam solitariam cum filijs Prophetarum, & à Io. Baptista,Paulo primo Eremita, Antonio, Hilarione,Macario, & alijs multis tempore noui, qui seruauerunt vitam Monasticam seminatam,vt aiunt, à præfatis Elia, & Elisæo, vt habetur per Isidor.lib.2.cap.15.& in Historia tripartita lib.2 c.11. Quoniam respondetur primò,quòd si volumus deducere antiquitatem à causa remotissima, cum Sacerdotium in lege veteri fuerit figuratum in Melchisedech, iuxtà illud: Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech,postea in Aaron, ac deinde in Leuitas, ac tandem per legem nouam trãslatum in Christũ, & eius Apostolos, & ab Apostolis in Clericos,quos repræsentant ipsi Canonici Regulares, vt fuit suprà deductum,dubium non est,quin antiquiores sint Canonici,quàm prædicti Elias, & Elisæus,& alij. Secundò respondetur:quòd cum Canonici sint antiquiores Clerici,quàm Monachi,non attenditur antiquitas temporis,sed ordinationis,vt not.Abbas per illum textum,in c.statuimus col 1. ver. not. ex prædictis de maior. & obed. Præpos.in c.Episcopos col. 1.dist.17. Tertiò respondetur,quòd illi non fuerunt Monachi, sed Eremitæ,vt de S.Io. Baptista est text.

Inn. *Alex.3.* *Glo.* *Ab.Sic.* *Alex.3.* *Isid.* *Ps.109* *Abb.* *Præpos.*

in c.fin.§.Item Io.Baptista 2.q.7. & c.cum Ioannes de fide instrum. de Paulo habetur in c.Perlatū.§.contrà 19.q.3. de Macario in cap. Boer. scripsit,27.q.2. de omnibus prædictis tradit Boer. In tract. de stat. Eremit. & inter Eremitas, & Monachos est non modica differentia,tùm quia illi non viuebant in Communi,prout Monachi.Nam Glo. poterant testari,vt in d.c.perlatum, & ibi not.glo.ver. Eremita, & Boer. in c.quia verè,in versic. verò,circa fin.16.q.1. Boer.in d.tract.num. 6.quod non est permissum Monachis, qui se & sua dedicant Deo c.cum ad Monasterium de stat. regul. Authent, ingressi, C. de sac. sanc.Eccles.tùm etiam quia illi poterant ducere vxores, glo.in c.ex parte, il secondo in versic. constitutus de conuers.coniug.glo. in c. scripsit,27.q.2. quod prohibitum est Monachis c.2. d.c. ad Monasterium de sta.mon.tùm quia illi nulli præstabant obedientiam, & ideo vocabantur Acephali, idest sine capite c. nulla, 93. dist.& dicit glo.in dicto c.qui verè; quia sunt sicut locustæ, quæ non habēt Regem,& ibi not.Archid. ver.non habebat.Abb.in c.nullus, col.3. Archi. Abb. num.10.ver.ex hoc infertur,de iudic. licet subsint Episcopo,in cuius Territorio reperiuntur,vt ibid.& ideo ponuntur Eremitæ tanquam separati à Monachis,vt in c.super eod. de sentent.excom.ibi Monachis,& Eremitis:quæ copula ponitur inter diuersa iuxtà glo. in Rubr.de iur.& fact. igno. cum similibus, & tradit Archid. in di- Glo. cto c.qui verè.Angel. in leg post glos.ibid. de in ius voc. imò dixit Archi. Glo. glos.in d.c.qui verè, se non reperisse in iure,qualis debeat esse vita Eremitarum. Cum igitur sint diuersi, non potest de his ad Monachos argui l.Papinianus, de minor. cum vulgaribus. Et ex prædictis cessat etiam Monachorum antiquitas deducta à Schariot, (qui dicitur fuisse Abbas Monasterij) cuius Monachi dicuntur mortem Christi deplorasse, vt legitur in lib. Scholasticæ Historiæ, in Rub.de signis in morte Domini:quia respondetur primò longè antiquiores esse Canonicos,vt suprà dictum est. Præterea,& secūdò non est danda fides dictæ Historiæ, cum non numeretur inter approbatas,de quibus in cap.sancta Romana Ecclesia 15.dist.3. in dicta Historia solùm dicitur, quòd Schariot erat Pater, & habuit discipulos, auctor verò dictæ Historiæ ideo vocat Abbatem, quia nostris temporibus est nomen frequentissimum, volens denotare ipsius superioritatem ad similitudinem Abbatis, quod nomen idē Alc. denotat,quod Magister, seu Pater, vt latè post alios declarat Alc.

in

in l.1.in gl.1.C.de in ius voc. & est tex.in c.fin.de Regular, vbi Abbas vocatur Pater. Non obstat etiam, quòd de ipsis Monachis fiat mentio in antiquissimis iuribus, vt in c.interdicimus, 16 q.1.cuius auctor fuit Calixtus, qui floruit Anno Domini 227.& in c.de Monachis, 16.q.1.quod est Innoc.I. Anno 411.& in c.Monachos ead. q.quod est Siricij Anno 390.& in c.eos quoque dist.41.quod est Fœlicis anno 268. & in Concilio Nicæno, de quo in c.à Subdiacono 93.dist. & in c.qui verè, & in c. placuit il primo 16.q 1.anno 341.& in c. si quis Episcopos, 16. q.2.q est Euthichi: anno 272. & in c.presbyteris, 27. dist.quod est Calixti. Anno 227.& in Concil. Calced. de quo in c.iuxta, 16.q.1. quoniam respondetur primò non valere consequentiam in dd.iuribus non fit mentio de Canonicis Regularibus, ergo non sunt antiquiores: per regulam l. neque natales, C. de probat. Secundò dicitur, quòd Canonici in longè antiquioribus iuribus sunt nominati, sub nomine tamen Clericorum, cum Clerici etiam appellentur, vt fuit in superioribus probatum. Minus etiam facit quod S.Bernardus in sermone, quem Apologeticum appellat in cap. de intemperantia vestimentorum, dicit, Monachalem ordinem primum in Ecclesia Dei extitisse. Quoniam respondetur, non intelligi debere respectu Clericalis, & Apostolicæ Institutionis, quæ fuit tempore, & Dignitate prima in Ecclesia, sed respectu aliorum ordinum posterius institutorum, qui successerunt ordini Monastico, alioqui contradiceret tot auctoritatibus, ex quibus constat contrarium. Præterea dixit primum ordinem non respectu Dignitatis, cum Bernardus non esset ita elatæ mentis, sed respectu humilitatis, ac pœnitentiæ, & despectæ conuersationis, vt ex verbis eiusdem alibi dicitur, dum inquit: noster ordo, Humilitas, Pœnitentia, Labor, & Sudor est. Sed posito quòd esset primus, non attenditur prioritas Institutionis, sed ordinis Clericalis: non obstat etiam, quòd Monachi habuerunt originem ab ipsis Apostolis, cum illorum vitam sectantes, omnia bona ponerent in communi, & eorum dispensationem Apostolis relinquerent, vt legitur apud Cassianum in lib. collationum, col.18.c.15. & propterea dixit Nicolaus de Lyra in actibus Apost. c.4. quòd omnis religio largè non potest dici habuisse exordium ab Apostolis, & in cap.2. inquit, ex hoc cœtu omnis Religio habuit exordium, in qua non licet habere proprium. Quoniam respondetur: quòd

Inn. Sir. Fœl. Concil. Nic. Euth. Cal. Concil. Calc. S.Bern. Cassia. Lyr.

omnes Christiani habuerunt initium ab Apostolis,sed alia ratione
Præpos. Clerici,alia Monachi, siue merè laici, vt declarat Præpos. in cap. 1. dist 44.col.4.ver.ita euenit in Ecclesia:Nam in primordio nascentis Ecclesiæ qui de sorte Domini erant, & Deo militabant, omnia ipsorũ bona vendebant, & precium ad pedes Apostolorum ponebant, quod Christi fidelibus communicabatur: & hi Clerici dicebantur, c.dilectissimis,12.q.1. postea deficiente fidei feruore, fuit facta distinctio honorum, cum singuli per se cœpissent retinere sua. cap.sint manifeste, 12.q.1. Et Christianorum alij remanserunt Clerici in Communi viuẽtes,& Apostolorum vitam sectantes: alij verò effecti fuerunt laici, qui separatim habitabant, & singuli per se & propria habebant, & Deo conuersi dicebantur, c. duo sunt genera Christianorum 12.q.1. & horum numero erant Monachi, *Euse.* qui in statu laicali fuerunt vsque ad tempora Eusebij, Zozimi, & *Zoz.* *Siri.* Siricij.& inde cœperunt clericari,vt fuit dictum sæpè: Clerici verò semper retinuerunt illam communem vitam, & qualitatem Clericalem,à quibus ipsi Canonici continuatam originem traxerunt. Hac igitur ratione dicitur Monasticum ordinem ab Apostolis originem habere, inquantum scilicet repræsentat statum illum laicalem: postquam verò effecti fuerunt Sacerdotes, dicuntur retinere figurã Apostolorum;i. discipulorum ipsorum, vt dicit tex. in c. *Glo.* ex auctoritate, 16.q.1. & ibi per glo. & sic impropriè,& figuratè, non autem verè, vt Canonici Regulares; qui, cum sint Clerici, dicuntur successores Apostolorum c. illi, 12.q.1. Ex quibus infertur non obstare,si diceretur, Monachos imitari Apostolos,cum profiteantur tria illa substantialia, sicut Apostoli,& Clerici, siue Canonici Regulares illorum successores, quia respondetur, quòd identitas votorum non facit diuersas Religiones esse vnam solùm secũ- *S. Tho.* dum doctrinam S.Thom.2.2.q.188.art.1. Vbi inquit, quòd tria essentialia vota Religionis pertinent ad exercitium Religionis, sicut quædam principalia; ad quæ omnia alia reducuntur:ad obseruandum autem vnumquodque eorum diuersimodè aliquis se disponere potest; puta ad votum continentiæ seruandum potest aliquis disponere per loci solitudinem,per abstinẽtiam, per mutuam societatem,& per alia huiusmodi subdens:& secundum hoc patet, quòd Communitas essentialium votorum compatitur diuersitatem Religionis, tùm propter diuersas dispositiones, tùm propter diuer-

diuersos fines, vt ibid. per eundem. Et ideò licet S. Benedictus, quantum ad tria vota obseruauerit Regulam Apostolorum, sua tamen erat valdè dissimilis, quantum ad hoc, quòd diuersimodè disposuit suos professores ad prædicta vota seruanda per supradicta, scilicet quantum ad habitum, Clericatum: & ita diuersitates Religionum considerat Card. in Clem. 1. q. 12. & 13. de elect. licet omnes possint dici habuisse vnum inuentorem scilicet Deum, vt ibi per eum. Nec quicquam etiam facit, si diceretur: quòd, quemadmodum Diuus Augustinus reformauit, ac decorauit Clericos primitiuæ Ecclesiæ, ita fecit S. Benedictus de Regula S. Basilij, cum ipse Benedictus in vlt. c. suæ Regulæ asserat se Patris Basilij regulam imitari, prout etiam attestatur Cardinalis S. Sixti in opere, quod composuit super Regula S. Benedicti, & ordo S. Basilij præponitur ordini S. Augustini. Quoniam respondetur: quòd Regula S. Augustini non solùm habuit ortum ab Apostolis, qui longè antè præcesserunt Benedictum, sed est illa eadem: & sic tàm respectu antiquitatis, quàm Clericatus præponenda est etiam Regulæ Basilij: Ad secundam rationem Monachorum contrà Canonicos Regulares, quæ est ex ordine Litteræ: quia Monachi (vt dicunt) in littera præferuntur Canonicis Regularibus, tanquā digniores etiā præcedere debent: Cui rationi tripliciter potest responderi, adeo quòd nullius momenti cognoscetur eorum Argumentum. Primò dicendum: quòd ordo litteræ non est seruandus, vt notat Ioā. Andr. super c. statuimus, de maior. & obed. & allegat, ff. de sta. liber. & C. de no. Codice confirma. l. vna. Nam in c. statuimus dicitur. Qui maior est ordine, licet posterior sit tempore, debet præferri: Io. de Imo. & Bart. in l. nec enim, ff de solut. vbi textus dicit. Nec enim ordo scripturæ spectatur, sed de iure sumitur quod videtur: & per istum textum Imol. decidit: quòd si aliter constat de mente disponentis, quòd non attendatur ordo scripturæ, & Bart. idē dicit in l. 2. §. prius, de vulg. & pup. subst. Sed quòd ordo scripturæ non impediat casum iuris, & voluntatē: Arg. in l. complacter, §. fidei tuæ, ff. de leg. 2. Secundò respondeo, quòd si ordo litteræ esset seruandus, sequerentur multa inconuenientia: primùm sequeretur, quòd mulieres essent Clericis digniores, ipsisque præferendæ, vt habetur per c. dilecta de maior. & obed. vbi dicit Innocent. III. Canonicas suas, & Clericos Abbatissæ iurisdictioni esse subiectos; & in

Card.

Car. S. Six.

Io. An.

Ioan. de Imo.

Bart.

Bart.

Inn. 3.

& in eodem,c. dicitur:mandamus, quatenus dictas Canonicas, & Clericos obedientiam seruent; & tamen mulieres sunt viris subiectæ,& in signum subiectionis debent habere caput velatum, vt est
1. ad Th.2. textus 33.q.5.c.mulier, il secondo, & 1. ad Thi.2. dicitur: mulier cum silentio discat cum omni subiectione. Ergo talis ordo non est seruandus,sed,quòd Canonicæ præferantur Clericis, potest esse,quia principaliter dirigebatur illa Decretalis propter illas; sicuti fit,quando dicitur:de statu Monachorum, & Canonicorum Regularium: quia principaliter ad ipsos diriguntur illæ Decretales. Secundò sequeretur; quòd Abbas esset præferendus Episcopo, vt habetur in cap.prohibemus, de renunc. vbi Abbas prænominatur antè Episcopos. Item sequeretur, quòd Abbas esset præferendus Archiepiscopo, vt habetur in c.2. de iudi. quia ibi prænominatur Abbas Archiepiscopo. Item Tertiò sequeretur, quòd Prior esset maior Archidiacono Ecclesiæ Cathedralis, quod est falsum: vt habetur,extrà de off.Archid.in c.ad hæc nos: sed,quod hoc sequatur,patet in suprascriptione c.cũ olim,de maior. & obed.vbi Prior præponitur Archidiacono. Item sequeretur,quòd Canonici Regulares Clericis sæcularibus deberent præferri, quia in cap. pleri-
Inn.3. que extrà de pact. innoc III. præponit ipsos Clericis sæcularibus, quod tamen faciendum non est, sed deberent esse æquales, quia seruant Canonicam formam vitæ primitiuę Ecclesiæ. Item sequeretur, quòd Iacobus esset maior Petro: quia Paulus ordine litte-
Gal.5. rali præponit eum Petro ad Galatas 5. dicens: Iacobus,& Cephas, & Ioannes, qui videbantur columnæ Ecclesiæ, mihi dexteras de-
Act.15 dere. Item Actuum 15. Iacobus in Concilio Apostolorum protulit suam sententiam antè Petrum; ergo ordo litteræ non seruatur causa honorificentiæ:sequeretur insuper, quòd Regula Benedicti fuisset antè Regulam Basilij, quia præponitur in c. perniciosam,18.q.2.sed tamen hoc falsum est. Vltimò & breuiter,sequeretur, quòd Monachi essent Digniores omnibus Clericis, & ita eis essent præferendi,quod est absurdissimum, quia in c.per principalem,1.q.1.in ordine litteræ Monachi præferuntur omnibus Clericis de quacunque Diœcesi.Ergo Archidiaconis, Episcopis, Patriarchis,Cardinalibus,& quibuscunque Clericis essent præferendi, quod esset maximum inconueniens. Idem etiam habetur,de Inst. in c.1. vbi Monachi præferuntur Clericis. Tertiò respondeo, quòd

quòd si per eos ordo litteralis seruandus est(quod transeat) seruetur in omnibus, quia inueniemus etiam Canonicos Regulares in multis prælatos esse Monachis. In primis namque Canonici Regulares præferuntur Monachis, 13.q.2. in c. Vbicunque, vbi dicitur in medio Capituli: Ecclesiam Religiosorum Canonicorum, & Monachorum, vel sanctimonialium. Item 27.q.1.c. vt lex continentiæ: vbi primò nominantur Episcopi, Sacerdotes, Regulares Canonici, deinde Monachi, deinde conuersi. Item de sent. excom. in c. non dubium, vbi primò ponuntur Clerici, deinde Canonici, deinde cuiuslibet Religionis conuersi. Item extrà de sim. in c. de Regularibus Canonicis seu Monachis Nos consulere voluisti. Item extrà, de postul. in c. ex parte, vbi clarè Canonici præferuntur Monachis: sed, quòd ordo litteralis non sit seruandus, argui potest ex isto textu, vel c. ex parte: quòd aliquando præponuntur Canonici Monachis, aliquando verò fit è conuerso, sed ordo litteræ est seruandus, maxime quando videtur, quæ fuerit intentio scribentis; & ille ordo seruatur in principio, medio, & fine, vt satis patet, 27.q.1.c. vt lex continentiæ: vbi vltimo loco ponuntur conuersi, & in principio ponuntur Episcopi, in medio Sacerdotes, Diaconi, Subdiaconi, deinde Canonici Regulares, Monachi, & conuersi, & in c. saluator. 1.q.3. post medium Capituli. Item extrà, de præben. in c. Auaritiæ in suprascriptione Capituli Alex. III. dicit Canonicis, & Monachis magis est esse in rubro, quàm in nigro. Itē extrà, de iuram. calum. in c. primo: vbi præponuntur Clerici cuiuscunque ordinis, deinde Abbas, Monachi, & sanctimoniales, & textus ille etiā positus est secundum leges Imperiales, vt ibi allegatur: 2.q.7. cap. nullus Monachus. dicitur.n. Cubicularij Episcopi sint, vel Religiosi Clerici, vel electi Monachi; ergo Monachi non sunt Clerici Religiosi, quia superfluè positi fuissent ipsi: sed nec sæculares sunt. Ergo nullo modo sunt in appellatione Clericorum intelligendi Verùm quia multa dicuntur per DD. de hoc capitulo auaritiæ, maximè per Abbates videlicet veterem, & nouum, qui dicunt; quòd Canonici præferūtur in re ignobili scilicet in vitio auaritiæ, & non in aliqua virtute, quod est ad confusionem Canonicorum Regularium, idcirco nota, quòd istud Capitulum Auaritiæ est Alexan. III. qui fecit etiam c. super eo. de Regu. quod allegatur à Geminiano; vt probetur prioritas approbationis Monachorum super Canonicos

Alex. *Abb.* *Alex. 3* *Gem.*

nonicos Regulares: quare illud argumentum est nullum, quia simul nominati sunt Canonici Regulares, & Monachi in hoc c. Auaritiæ ergo Monachi non fuere priores. Dicendo, quòd Monachi etiam præferuntur Canonicis Regularibus in vitio, puta, in vagationibus per Curias Principum, & in vitio proprietatis, ac inobedientiæ, perindeac habetur, extrà de off. iudi. ord. in cap. quanto. Item in vitio excommunicationis Monachi præferuntur Canonicis Regularibus, vt extrà de sent. excom. in c. Monachi. Item in eodem vitio excommunicationis Monachi præferuntur Canonicis Regularibus de sent. excom. c. cum illorum, item in eodem vitio excom. eod. tit. c. canonica. Item in vitio reprehensibili Monachi pręferuntur Canonicis Regularibus, vt extrà de suppl. neg. prælę. in c. sicut nobis. Item in vitio Auaritiæ, extrà de præben. soli Monachi reprehenduntur in c. de Monachis, sed in c. Auaritiæ dicitur: Monachi, & Canonici Regulares: quare in duobus Capitulis ibidem Monachi reprehenduntur, & in vno duntaxat Canonici Regulares. Ergo magis reprehensibiles sunt ipsis Canonicis Regularibus. Item Monachi etiam præferuntur omnibus Clericis in vitio Auaritiæ, vt habetur in c. secundum Instituta. extra ne Clerici vel Monachi, vbi dicitur: ne Monachi, vel Clerici causa lucri negotientur. Sed nota, quòd in iure cautum est, quòd delictum personæ non debet derogare Ecclesiæ, & multò minus toti ordini, tamen dicendum est etiam hic, quòd nullus ex vitio debet facere suam conditionem meliorem, vt habetur, ff. de donat. inter vir. & vxor. l. 3. §. 1. & ff. de furt. l. itaque fullo. §. sed nemo, de præb. etiam in 6. in cap. eum qui dicitur: Non decet, vt stultus melioris conditionis sit, quàm peritus, quare vana siquidem est illa excusatio Abbatum, quòd Canonici Regulares pręferūtur in Rubricis, quia sunt vitiosi, vel quia agitur de re vituperosa: quia nunquam in Rubricis seruatus est talis ordo vitiorum. Amplius autem & Prædicatores, qui de iure præferuntur Minoribus in re honorabili, & in omnibus Prælationibus, præferuntur etiam in re vitiosa: vt patet in c. primo, de deci. in 6 & similiter fit in 2. c. de suppl. neg. pręla. & in c. quorundam, de elect. in 6. vbi etiam agitur de ambitione Religiosorum, tamen ibi allegatur, vt pręponantur Prædicatores Minoribus, & ponitur in exemplum aliarum Pręlationum, & processionum Religiosorum secundum Dominicum de Sancto Gemin.

Dom. de S. Gemin.

Item

Item quoniam arguitur propter Rubricam de sta. Mon. & Can. Reg. dicendo, quòd ordo in Rubricis maxime est seruandus; dicendum, quòd verum est, nisi necessitas, vel aliqua vrgens causa mutare cogat, vt est in supradicta rubrica, quia illi textus principaliter diriguntur Monachis, & solùm vnum cap. vel duo tangunt Canonicos Regulares videlicet: qui Dei timorem: Ideo Raynerius, *Rayn.* qui compillauit, primò præposuit Monachos Canonicis Regularibus, quia ad eos illa Capitula principaliter diriguntur, & ideo præpositio est ratione principalitatis directionis, & non Dignitatis. Sed, quòd istud argumentum ab ista Rubrica non valeat, patet: quia alia Rubrica est, ne Cler. vel Mon. se immisceant negotijs sæcularibus: sed illa magis intelligitur de Clericis Regularibus, quàm de sæcularibus, quibus prohibitæ sunt negotiationes, vt est 15. q. 2. c. obseruandum. Vbi interdicitur Clericis aduocare: sed dicit ibi Gratianus, quòd intelligitur de illis, qui Canonicam vitam professi sunt: deindè in nigro, in c. secundum Instit. eo. tit. prænominantur Monachi Clericis, deinde quasi totus ille tit. de sta. Mon. & Can. Reg. tractat de vitijs Monachorum, vt est legentibus, *Grat.* magis, quàm in c. Auaritiæ, vide ibi, in c. Monachi & in cap. Recolentes cum omnibus alijs, quomodo tractant de vitijs Monachorum. Præterea in Rubrica de elect. & elect. pot. non seruatur ordo Dignitatis, quia electus est electione dignior: sed quia principaliter ibi tractatur de elect. Ideo præponitur primò de electione. Itẽ in Rubrica de præben. & digni. Dignitates, quæ sunt digniores, postponuntur simili causa, & ratione: ergo in Rubricis non semper seruatur ordo Dignitatis: dicendum igitur, quòd Argumentum ab ordine Rubricarum est validum secundum DD. quando alio iure, siue alia ratione non apparet in contrarium, & ita probat Gl. *Glo.* quam ad propositum suum multum commendat Dominicus in c. *Dom.* 1. in ver. existat de iu. calum. in 6. Hoc ipsum quoque dicitur per Modernos DD. in Rubricis de off. deleg. &c. Itẽ quia dicitur, quòd multi DD. in c. Auaritiæ, tenent contrà Canonicos Regulares, dicendum, quòd Io. And. in c. de Consti. dicit, quòd quamuis Regu- *Io. An.* lariter opinio communis DD. sit sequenda, vel tenenda, tamen fallit vbi errant, & maxime quando possunt conuinci rationibus, & legibus, & allegat cap. Capellanus. extrà, de fer. quem ibi sequitur Abba. qui etiam Abb. pro ista opinione allegat textum in l. 1. C. *Abb.*

G 2 de

de v.e.iū. enucl. vbi dicit, quòd sæpè vnius forsan etiam deterioris sententia potest multos, & maiores in aliqua parte superare: facit etiam ad hoc maxime text.4. q.3. c. si testes per totum. In simili exemplo possumus dicere de Dominico de Sancto Gemin. qui errauit in c. Episcopos, dist. 17. cum suis sequacibus, qui voluit Monachos præferendos, quasi eorum Regula fuerit prius approbata per c.super eo.Nota,quòd c.super eo,& c. Auaritiæ est Alexan III. quibus suprà fuit optimè responsum, & eorum rationes confutatæ:quia ante Alex.III. fuerat allegata Regula Benedicti, & Augustini.Io.And.in c. Auaritiæ dicit, quòd de ordine litteræ non est curandum,& quòd ille Abbas est suspectus: similia dicit Cardinalis,& Io.de Imo. sequitur eius opinionem. imò Io.And.in c.sanè, de Regu. in fine dicit, quòd Canonici Regulares deseruiunt vitæ contemplatiuæ; & eis per se competit, quòd sint Clerici. Idem quoque dicit Archidiac. in c. Mandamus, 19. q.3. quia etiam isti obijciunt Card.in Clem.1.de sup.neg.præl.colum.6.vbi ipse faciēs mentionem de Regulis approbatis per Sedem Apostolicam prænominat Regulam Benedicti antè alias: dicendum, quòd hoc dixit à casu, quia postea in Clem.1.de doci.enumerans illas tres Regulas, primò posuit Regulam Augustini,& postea B. Benedicti, quod nō fecisset, si per illam prænominationem intendisset Regulam B. Benedicti fuisse prius approbatam. Pro conclusione igitur certa dicendum, quòd Monachus in quantum in se est, non est propriè Clericus; vt dicit S.Tho. 2 2.q.189. ar.8 in responsione ad secundum Argumentum,& in lib.contrà impug.Relig. Vnde in Concil. Calcedon vt habetur, 18.q.2.c. quidam dicit: si Clerici, Canonicè puniantur: si Monachi, vel laici, excommunicentur;& hoc replicatur per similia verba varijs in locis posita à Zozimo Papa, à Gelasio, & à Concilijs, imò cum mulieribus ponuntur, vt habetur 27. q.1.c. impudicas & c. Virginem, & Abb. in c. causamque de iudi. dicit, quòd officium Monachi propriè est esse in solitudine,& non prædicare & communiter à DD. dicitur, quòd Monachus dicitur à Mónos, quòd est vnus, & Achos, quòd est tristis; & hæc optime ponuntur ab Eugenio Papa 16.q.1.c.placuit, il secondo, vbi dicitur: Monachi nomen est vnus, tristis: vide ibi clarè, vnde etiam Abb.in cap 1.de Instit. dicit; quòd appellatione Clericorum non veniunt Monachi; similiter in capit.1. ne Cler. vel Mon. Abb. dicit,

Do. de S.Gem. | Alex.3. | Io. An. | Card. | Ioa. de Imo. | Io. An. | Arch. | Card. | S. Th. | Concil. Calc. | Zoz. | Gelas. | Conc. | Abb. | Eug. | Abb. | Abb.

dicit, quòd Monachatus cadit in laicum: dicit etiam, quòd Monachi non erant Clerici, etsi Monachus fiat Clericus, 16.q.1. cap. de Monachis: sed ista nō possunt dici de Canonicis Regularibus, quia sunt essentialiter Canonici. Ad prædicta addenda sunt, quæ ad maiorem huius particularis rei declarationē pertinent. Antiquior enim approbatio Regulæ in Prælationibus attendi solet vt not. Gemin. in c. quorundam, §. Volentes, num. 6. versiculo nota ex ista glo. & ibi Franc. in 4. not. de elect. in 6. Abbas in c. nimis il secondo, colum. 1. in primo not. de excess. Prælat. & dicitur in Clem. 1. de Relig. Dom. quòd profiteri debet aliquam regulam approbatam. Hæc autem Prioritas approbationis consideratur primò, quia antè Concilium Lateranense, de quo in c. fin. de Relig. Dom. omnes Regulæ ipso iure erant approbatæ, vt not. glo. in c. vnico, §. penul. versic. præcessit, eo. in 6. nam dum in dicto §. dicitur cæterùm Eremitarum S. Augustini, & Carmelitarū ordines, quorum Institutio dictum Conc. gen. præcessit, in solito statu volumus permanere: gl. ibi inquit not. quòd Ordines non debent tangi, quia præcesserunt dictum Concilium, de quo in d. c. fin. cum futura respiciat, & probatur in c. parsimoniam 41. dist. & ibi ad hoc not. Gemin. Ver. not. argument. Turrecrem. versic. congregationem; Præpos. nu. 3. versic. not. argum. expressum, vbi per illum tex. not. quòd Vniuersitates factæ in Ecclesia pro communi vtilitate, vel ad opus pium, vel pro subuentione pauperum videntur approbatæ à iure, ita vt alia approbatio specialis non sit necessaria: idem not. Gemin. in c. si quis extrà vers. si autem fieret 30. distin. gl. 1. in fin. c. si qui Clerici 11. q. 1. prout etiam de iure ciuili Collegia causa Religionis non erant prohibita, l. 1. §. sed Religionis, de colleg. illic. & ibi not. glo. in ver. illicita. Bart. in l. 3. §. in summa, eo. Castren. consl. 5. in princ volum. 2. quæ ciuilis dispositio etiam si nō reperiretur expresè à iure Canonico approbata, prout ex supradictis contrarium constat, tamē ex quo illi non expresè contradicebat, censebatur expresè approbare, iuxtà communem opinionem. DD. in c. 1. de nou. oper. nunc. propterea dixit S. Th. 4. sent. dist. 39. at. 2. q. 1. ad 3. argumentum: quòd antequam essent Regulæ Religiosorum, quæ modò sunt, erat aliquis modus viuendi approbatus. Præpos. in c. 1. dist. 44. col. 4. præter peruersam quarundam Monialium consuetudinem, quæ reprobatur in cap. perniciosam, 18. q. 2. Regulam autem

Gem. *Franc.* *Abb.* *Concil. Lat.* *Glo.* *Gem.* *Turrecrem.* *Præpos.* *Gem.* *Glo.* *Glo.* *Bart.* *Castr.* *S. Th.* *Præpos.*

D. Au-

D. Augustini tamquam condita antè dictum Concilium Lateranense, priusquam Regula S. Benedicti. censebitur etiam prius approbata, ex quo infertur, & secundò quòd cum D. Augustinus fuerit per centum Annos antè S. Benedictum, vt fuit superius dictum, ex temporis antiquitate præsumitur titulus confirmationis etiam ipsius per Dec. cons. 36. colum. 1. vers. non obst. si dicatur Mohęd. dec. 52. & est communis opinio, vt per Bald. de præscript. 5. parte princ. par. 2. q. 4. num. 4. ver. communis, per tex. in l. hoc iure, §. ductus aquæ, de aqua plu. arc. c. super quibusdam, §. præterea de verb. signific. & Doct. contrarium tenentes loquuntur in decennio, vt per Mohęd. in d. decis. 52. Tertiò probatur, quia cum Regula S. Augustini fuerit prius approbata, quia approbatio in dubio censetur facta iux. ordinē Institutionis, vt not. Bart. in l. si verò, num. 4. versi. vlt. de mil. testam, not. Doct. in l. 1. C. de testam. tut. sicut dicitur de duobus emptoribus ad effectum Prælationis in acquisitione dominij: quod præsumitur res tradita priori emptori, vt ipse alteri præferatur, vt dixit Bald. in c. 1. §. si facta col. 2. vers. nec vnum omitto, si de feud. fuerit controuer. de quo latè per Iaf. post alios in l. quo ties, nu. 37 vers. 2. quæro, C. de rei vend. quartò etiam probatur, quia cum Canonici Regulares traxerint originem ab Apostolis, & sint de Clericis antiquis, statim fuerunt approbati quòd creati iuxtà c. Dominus noster, 93. dist. quintò, quia S. Augustinus fuit factus Episcopus antè dispositionem d. cap. fin. de Relig. dom. Ideo dicitur ipse approbasse suam Religionem cum consensu suorum Clericorum, cum non reperiatur antè d. c. fin. hoc prohibitum Episcopis, qui in eorum Diœcesi omnia possunt, quæ non reperiuntur reseruata per Papam. Innoc. in c. Dilectis in princ. versic. dispen. de tempor. ordin. Abb. in cap. per tuas il secondo, num. 6. vers. 1. de simo. Dec. in c. cum diligentia colum. 2. vers. sed tamen distinctè de elect. quod facere non potuit S. Benedictus, qui erat Monachus: præsertim cum ipse Augustinus interfuerit Concilio Carthaginensi cap. sæculares, in inscript. 33. q. 2. quod fuit celebratum antequam S. Benedictus suam Regulam institueret, adeo, vt si aliqua approbatio fuisset necessaria, præsumi debet, quòd ipse fecerit illam approbari, cum in maxima veneratione ipse, & alij Episcopi haberent Sedem Apostolicam, vt nihil ausus fuisset sine consensu Papæ definire: sextò probatur per c. Sancta Romana Ecclesia,

Mohę. Bald. Mohę. Bart. Bal. Iaf. Inn. Abb. Dec. Concil. Carth.

sia,circa princ.vers.Iam nunc subijciendo 15.dist. vbi Gelasius,qui fuit antè S. Benedictum per multos Annos, approbat opuscula B. Augustini Hipponensis Episcopi, inter quæ opuscula continetur etiam Regula Canonicorum suorum, vt illam inter opuscula S. Augustini cõnumerat Vincentius Historialis lib.18.c.54. in fi.pro- ut etiam de illa sensisse etiam ipsum Gelasium constat ex eo, quia ipse fuit filius Valerij Episcopi.c. Osius Papa,§.Gelasius distin.56. & Valerius dedit ordines Augustino.Nec dicatur approbationem intelligi de operibus, quæ non sunt contrà fidem, nec contrà bonos mores, & de his, quæ sunt legenda fidelibus. Quoniam respondetur approbationem esse indefinitam, & ideo omnia comprehẽdere,l.si pluribus, de leg.2. prout de omnibus intelligit Præpos.in d.c.sancta Romana, num.12.vers.not quòd nedum. Et nullum ex ipsius opusculis magis adducitur in auctoritatem in toto Decreto, quàm hoc continens Regulam Canonicorum, vt patet in c.quamuis necessitas, 86.distin.in c.nolo cum duobus seqq.cap. 12.q.1.c.si quis irascitur,13.q.2.c. quicunque,16.q 4.c.in Oratorio.42.dist.c.cum non nos,5.q.5.c.non solùm,32. q.1.c. perniciosam,18.q 2.c. cum causam, vbi Innoc.III. qui fuit auctor.d.c. fin. vocat Regulam Augustini approbatam, & in pluribus alijs iuribus facilè constat, ex quibus specialis huius Regulæ approbatio colligi potest. Imò hæc regula legitur singulis hebdomadis in omnibus ferè Conuentibus, & Monasterijs coram omnibus Religiosis, vt notissimum est. Minus etiam obstat,si diceretur censeri factam approbationem Regulæ tanquam boni modi viuendi, non autem, vt per eum quis profiteretur: quoniam respondetur approbationem esse factam ad finem,ad quem fuit instituta regula iuxtà regulam,l. diximus, de excus. tut. septimò probatur in c.perniciosam, 18.q.2.iuncto d.c.fin.de Relig. dom. Nam in c.perniciosam: mandatur aboleri perniciosam, & detestabilem consuetudinem quarundam mulierum,quæ licet non viuant secundum regulam B.Benedicti, neque Basilij,neque Augustini, desiderant sanctimoniales videri,& hoc c.fuit Innoc.II.in d.ver.c.fin.dicitur. Quicunque voluerit ad Religionem conuerti, vnam de approbatis assumat, & huius c.fuit Auctor Innoc.III. Ergo necessariò intelligi debet hoc cap.fin. etiam de Regula S. Augustini,Basilij,Benedicti,secundum quas permittebatur viuere illas sanctimoniales in d. c. pernicio-

sam.

Gel. *Vincẽt. Hist.* *Præpos.* *Inn.3.* *Inn.2.* *Inn.3.*

sam. Sed Regula S. Augustini fuit prius instituta, quàm illa Benedicti, vt fuit suprà dictum, & si diceretur in hoc Capitulo prius poni Regulam S. Benedicti, quàm Augustini, respondetur; ibi non cōsiderari ordinem, quia sequeretur, quòd Regula Basilij fuisset approbata post illam Benedicti, cum postponatur illi, de quo tamen ordine alibi dicitur. Nec prædictis obstat prioritas Regulæ S. Benedicti, considerata ratione ordinis scripturæ, quæ attendi debet,

Bald. l. quoties, de vsufruct. vbi not. Bald. in l. si seruus communis, §. pen. de stipul. seru. Bald. in l. qui duas, de excus. tut. cum similibus. Nam quando fit mentio de Canonicis Regularibus, & de Monachis, prius nominantur Monachi, quàm Canonici, vt in c. licet quibusdam de regular. c. 2. c. cum illorum c. Canonica, de sent. excom. cap. Deus qui, de vit. & honest. Cleric. c. 2. de suppl. neg. prælat. Clem. ne in agro, §. quia verò nonnulli, de statu Mon. & in pluribus alijs iuribus, & patet in ipsis rubricis, in quibus solet ordo potissimùm

Glo. attendi iuxtà not. per glo. & DD. in rubrica de eo per quem fac.

Bald. erit, & in l. 2. C. de confir. vtil. cum ex illis inferatur ad nigrum, glo.

Glo. Bald. & alij in rubrica, C. ne li. 3. prouoc. & probat Card. in Clem.

Card. prima, col. 2. de suppl. neg. prælat. vbi faciens mentionē de Regulis approbatis, primò nominat regulam S. Benedicti, & postea illam S. Augustini. Quoniam respondetur, scripturæ ordinem tunc attendi, quando sumus in dubijs, & non vbi constare potest aliunde de veritate prioritatis, vt concludit Bart. in proœ. §. quibus, in fin. num. 19. vers. opponitur, & in l. 2. §. prius, num. 7. vers. circa ter-

Bart. tium de vulg. & pup. & ibi latè per Ias. num. 28. prout hic de prio-

Ias. ritate constat ex suprà adductis. Præterea ordo non attenditur, quando sumus certi dispositionem non dare ordinem, vt post

Felin. alios, quos adducit, declarat Felin. in c. dilecta, colum. 10. num. 21. vers. 5. declara. de rescript. prout loquuntur iura ex contrario adducta, in quibus præponuntur Monachi, sicut etiam interdum præponuntur ipsi Canonici Regulares in pluribus iuribus, in quibus non constat de mente volentis dare ordinem, vt in c. vt Clerici, de regul. c. Saluator, post med. 1. q. 3. c. nullus Monachus, 2. q. 7. c. dudum. 18. q. 2. c. non dubium, de sent. excom. c. de regularibus, de simon. c. auaritiæ, in suprascriptione de præb. c. ex parte: de postul. cap. 1. de iur. cal. & in alijs infinitis, & propterea dicunt Doctores, quòd in his, quæ vario modo sunt obseruata non debet fieri fundamen-

damentum. Dec. cons. 2. num. 12. col. 2. vers. 2. non obst. Aym. cons. 96 num. 6. cum alijs per eos adductis, quando verò de mente disponentis constat, quòd vult dare ordinem, tunc ordo attenditur, & hoc casu Canonici Regulares præponuntur Monachis, vt in c. vt lex continentiæ, 27. q. 1. vbi ex ordine enumerantur personæ Ecclesiasticæ, & primo loco collocantur ipsi Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, reg. Canonici, & postea Monachi, ac deinde Conuersi, & cum primò nominat Episcopum, & alios, quos certum est præcedere debere, & vltimo loco nominat Conuersos, quos etiam post omnes alios poni debere constat, sequitur, quòd dum prępo-nit Canonicos Regulares ipsis Monachis, quòd in his etiam voluit seruare Ordinem, cum in præcedentibus, & sequentibus seruauerit, & sequentia declarant præcedentia, l. si seruus plurium, §. fin. de leg primo. Idem etiam patet in c. vbicunque, 13. q. 2. vbi in Concilio Triburiensi fuit datus ordo, in quibus Ecclesijs quis sepeliri deberet, & primò ponitur Ecclesia Episcopalis, secundò Monasteria Can. Regularium, vltimo loco ipsorum Monachorum: & illum tex. not. ibi glo. Archid. & Io. de Turrecrem. ad hoc, quòd ibi ponitur ordo. Et hunc etiam ordinem obseruauit Archiep. Florent. in 3. par. sum. tit. 16. c. 1. col. 10. vers. notandum: vbi Magistraliter per viam Doctrinę ponens Regulas à Sede Apostolica approbatas, inquit. Quattuor sunt Regulæ ab Ecclesia approbatæ, sub qua: um aliqua militant omnes Religiones Ecclesiæ Catholicæ: prima fuit Basilij, secunda Augustini, tertia Benedicti &c. Idem etiam dixit Imol. in Clem. 1. col. 1. num. 11. vers. pro euidentia de elect. Cardin. in Clem. 1. num. 5. vers. quæro, in prin. de decim. & argumentum, quod sumebatur ab ordine rubricarum, quicquam non facit, ex quo apparet per suprascripta contrarium dispositum, vt not. Gemin. in c circa fin. num. 12. de iur. cal. in 6. Dec. in rub. de præbē. & dignit. vltrà quod Canonici Regulares veniunt appellatione Clericorum, vt fuit suprà dictum. Minus etiam facit, quòd antiquiora iura faciunt mentionem de Regula S. Benedicti, vt in c. su per eo. de Regul. quod est Alex. III. cap. ne Dei, de simon. Honorij III. c. suscipimus in inscriptione de homic. Alex. III. c. iuxta, 16. q. 1. Alexandri II. c. Gonsaldus, 16. q. 2 Alex. II. c. statutum, 18 q. 1. Concilij Altei, c. sunt nonnulli, 16. q. 1. Bonifacij IV. posteriora verò faciunt mentionem de Regula S. Augustini, & eius Canonicis, vt

Dec. Aym. Concil. Trib. Glo. Arch. Ioa. de Turrecrem. Arch. Flor. Imol. Card. Gem. Dec. Alex. 3. Hon. 3. Alex. 3. Alex. 2. Concil. Altei. Bon. 4.

Inn.3. in c.cum causam,de elect.quod est Innoc.III.c. de regularibus, de simon. Clem.3. cap. plerique de pact. c. auaritia, de præben. & in alijs quoniam respondetur: primò non valere consequentiam: in illis iuribus nõ fit mentio de Canonicis Regularibus. Ergo Monachi sunt prius approbati: quia cum possit esse, quòd de Canonicis non fuerit facta mentio, ex quo in facto non contigit de illis aliqua quæstio, non necessariò facienda est hæc illatio, iuxtà vulgatam regulam non probat hoc esse, l.non hoc, C. vnde legitimi cum similibus. Secundò respondetur, quòd illa iura arguerent potius institutionem, quàm approbationẽ, quia obstante d.c.fin. de relig. domi. non inducitur confirmatio per simplicem nominationem.Clem.si summus, de sent. excom.c. si aliquando eo. Tertiò, vt fuit pluries dictum, Canonici veniunt sub nomine Clericorum, quorum regula vocabatur Canonica vt in c. quanquam, 23.dist. c.quoniam, 12.q.1.c.obseruandum, §.hoc autem, 15.q.2. c.in omnibus, de consecr.dist.5.cũ alijs, quæ adduci possent. Insuper non
Gem. obstat, quòd Gemin. in c. Episcopos, colum.2. vers. ex quo sequi-
Fel. tur, 16.dist. quem sequitur Felin in rubr. de maiorit. & obed. attestatur regulam S.Benedicti fuisse prius approbatam: quia respondetur, quòd Domin.ad hoc dicendum mouetur per c. super eo. de regul.vbi dicitur, quòd Clerici, qui antè susceptum habitum recedere voluerint, non videntur prohiberi redire ad priorem statum secundum Regulam B.Benedicti, & sic ex sola nominatione regulæ Benedicti arguit prioritatem approbationis illius Regulæ. Sed si hoc verum esset, sequeretur, quòd regula Basilij non esset prius approbata, quàm Regula Benedicti, ex quo in d.c. non fit mentio de regula Basilij, quod absurdum est dicere. Secundò respondetur, quòd si regula Benedicti dicitur prius approbata per illum tex. sequitur, quòd tunc cœpit habere effectum approbationis, quoniã
Alex.3. illud c.emanauit ab Alex.III. & non antè. Sed Innoc.II.qui longè
Inn.2. antè præcessit Alex.III. fuit auctor. c.perniciosam, 18. q.2. vbi nominat regulas Augustini, & Basilij approbatas, & sic ex illo c.non potest argui prior approbatio. Tertiò respõdetur quòd idem Ale-
Alex.3 xan.III.qui approbauit regulam Benedicti, vt prætendit Domin.
Dom. in c.sanè eo. quod est immediatè sequens post c. super eo. dicitur approbasse etiam regulam S. Augustini, ex quo ibi iubet Canonicum Regularem reuerti debere ad Monasterium Canonicorum

Regu-

Regularium,si absque petita licentia Prælati se transtulerit. Quartò respondetur, quòd Alex.III.auctor. d.c.super eo.ad exemplum Lucij II. & suorum prædecessorum multa priuilegia concessit Ecclesiæ S.Crucis in Hierusalem de Vrbe, in qua tunc residebant Canonici Regulares, vt extat Bulla authentica, & inter cætera decreuit, quòd non posset eligi presbyter Cardinalis nisi de gremio illius Capituli: ex quo infertur fuisse ab eo approbatam Regulam Augustini, ex quo illam decorauit tam insigni Priuilegio. Quintò respondetur, quòd, vt fuit superius dictum, ex simplici nominatione non arguitur approbatio, & Regula Augustini nominatur etiã in antiquioribus iuribus, vltrà quòd etiam hæc regula non requirebat approbationem, vt fuit suprà dictum. Vltimò considerandum est: præsupposito, quòd Regula S. Benedicti fuisset prius approbata tamen cum Ordo Canonicorum Regularium propter naturalẽ qualitatem Clericatus insitam ipsis sit dignior Ordine Monachorum per suprà dicta, non habetur in consideratione prior approbatio, siue receptio per tex.in c. statuimus, vbi Abb.colum. 2 vers. nota ex prædictis de maior. & obed. & ibi Fel.& alij. Boer. de Author.mag. Conc. nu.80. Ad tertiam eorum rationem principalem, quæ est Dignitas Abbatialis, quia Monachi gloriantur, quòd sunt insigniti Dignitate Abbatiali, qua Dignitate dicunt nõ pollere Canonicos Regulares, sed solùm habere Prioratus, & Præposituras, respondeo dicendo: quòd etiam Canonici Regulares habent Dignitates Abbatiales, vt patet 19. q.3. in c. statuimus, & mandamus. Vbi Vrbanus II.scribit Abbati S. Ruffi Canonicorum Regularium; & in Gallia sunt multæ Abbatiæ Canonicorum Regularium Congregationis S. Ruffi, qui mortuus est Archiepiscopus Auinionensis, & sanctus: sunt etiam in Gallia aliæ Abbatię pręter illas S.Ruffi Canonicorum Regularium, & maxime Parisijs est Abbatia S.Victoris, cui præfuit B. Vgo Canonicus Regularis, ideo in expositione Regulæ S. Augustini dicit: Præposito, & Abbati: qui omnium curam gerit: vbi Nos dicimus, Presbytero, & iste Vgo fuit tempore Innoc.II. qui fuit Canonicus Regularis videlicet circà Annum Domini, 1140. & tunc temporis florebant Canonici Regulares in Ecclesia Lateranensi, vt patet ex Priuilegijs dignissimis Innoc.II.ibi existentibus. Item extra de æta.& qualit.in c.intelleximus, habetur, quomodo erat Abbas Canonicorum Regula-

Alex.3. *Luc.2.* *Abb.* *Fel.* *Boer.* *Vrb.2.* *Inn.2.*

rium. Item extrà, de postul. c. ex parte, fit mentio de Abbate Canonicorum Regularium. Item de sent. & re iud. c. cum I. & A. clarè ibi habetur, quòd erat ibi Abbas Canonicorum Regularium, & illa Ecclesia Rhemensis Diœcesis erat. Deinde habetur etiam in c. significasti, il secondo extrà, de homic. quomodo erat Abbas in Canonicis Regularibus. Præterea manifestius habetur hic in Italia de Abbatia S. Andreæ Vercellensis, quæ semper fuit Canonicorum Regularium cum titulo Abbatiali, & fuit in maxima Dignitate: postremò habetur Abbatia S. Petri ad Aram in Ciuitate Neapolitana, quæ semper fuit Canonicorum Regularium cum Dignitate Abbatiali, & dignissima, & illustris Abbatia fuit, nunc Can. Regul. Lat. & in nostris multis auctoritate Pontificum nobis vnitis, & à principio ita appellatis, vt Abbatia S. Spiritus Centi, & alijs, vt dicemus in libro de locis nostris, similiter etiam de alijs multis exempla dare possemus. Item respondendum est, quòd Canonici Regulares non solùm habēt titulos, vel Dignitates Abbatiales, sed etiam habent titulos Episcopales, & Archiepiscopales, vt patet per Constitutiones Benedicti 12. qui allegat Constitu-
Ben. 12
Hon. 2.
tiones Canonicorum Regularium Honorij II. vbi fit mentio de Episcopis & Archiepiscopis, & Abbatibus Canonicorum Regularium, & de eorum Episcopatibus, atque Abbatijs. Archiepiscopatus autem Cæsaraugustanus dignissimus in Hispania, est Canonicorum Regularium. Item Archiepiscopatus Auinionensis, qui est in Gallia, est Canonicorum Regularium, & ibi præfuit S. Ruffus Canonicus Regularis. Item Episcopatus Geronen. Perusinus, Eugubinus in Italia, & multi alij similiter erāt Canonicorum Regularium, & multi alij tituli, de quibus DD. & nos suprà. Vltimò posset ad rationem aliter responderi dicendo: quòd ex antiqua Institutione Abbatis nomen est potius sollicitudinis, quā honoris, & Officij potius, quàm Dignitatis, vt habetur, 50. dist. c. ac-
Glo.
cedens in Glo. 3. in ver. Abbatem. & argumentum ad hoc est, 18. q. 2. c. 1. & 93. dist. à Subdiacono: imò laicus poterat esse Abbas, sicut dicitur de S. Benedicto, & Equitio vt habetur, 16. q. 1. c. placet, §. sequenti. Sed nunc debet esse Sacerdos, vt habetur de Priuil. in
Glo.
6. c. Abbates: & extrà de æta. & qualit. c. tuam, licet Glos. in ipso c. tuam super ver. non ascendat, dicit: nomen Abbatis esse potius nomen sollicitudinis, quàm ordinis vel honoris, quamuis in ipso cap.

quam

tuam fuerit in minoribus constitutus. Abbas secundum Hostien. *Host.*
est Sacerdos ex dispensatione, & Io. And. in Nouella c. vt Aposto- *Io. An.*
lica, de priu. in 6. increpat Monachos allegando Ber. qui dicit: vbi
timor mẽtis Monachæ, vbi rubor frontis: quis vnquam probatorũ
Monachorum hoc verbo docuit, aut exemplo monstrauit, vt Di-
gnitas aliqua appetatur, quam abhorret professio Monachi? & al-
legat Speculum Historiale lib. 39. c. 84. Vnde non valet Argumen- *Spec.*
tum: Abbas potest facere, quæ non potest Prior; ergo maior est il- *Hist.*
lo; sicut non valet: Presbyter potest facere, quod non potest Archi-
diac. ergo maior est illo; quia potest consecrare: aliquando enim
Diaconus est maior omni Presbytero, & omni Abbate: vt quando
sedet in Concilio pro Metropolitano vt dist. 93. c. pręcipimus: imò
Subdiaconus præfertur Prælatis vt patet dist. 94. c. 1. & in c. Nico-
lao, de Appel. præfert Militem sæcularem Abbati, & 16. q. 1. c. adij-
cimus. Monachi, & laici sunt suspensi ab officio prædicationis: er-
go Monachi laicis parificantur: Ideo Innoc. in c. cum in cunctis,
de elect. dicit: quòd Monachi possunt esse ignorantes, & absque *Inn.*
litteris, & similiter DD. dicunt in Clem. ne in agro, de sta. Reg. sed
Canonici Regulares parificantur Episcopis in prædicatione. No-
ta, quòd Dominicus in c. quamuis, il primo, §. 1. de præben. in 6. ex- *Dom.*
presse determinauit Canonicum Ecclesiæ Cathedralis præferen-
dum Abbati, quando incedunt processionaliter, etsi contrarium
videatur tenere in c. fi. de offi. deleg. in 6. Nota etiam, quòd quan-
doque Abbatia est nomen Dignitatis sæcularis, vt extrà, de Re-
nunc. in c. ex transmissa, in glo. 1. & per Innoc. in c. fin. de Instit. Item
secundum Io. Monachum Abbatia non venit in appellatione Di- *Inn.*
gnitatis. c. inquisitores, de Hæret. in 6. quod notat Io. Andr. in no- *Io. Mo.*
uella in c. 2. de præben. in 6. super glo. 3. Sed si dicunt Prælationes *Io. An.*
Monachorum esse Abbatiales, Canonicorum Regularium Priora-
tus vltrà prædicta, vel vt prædictis conformia, respondetur: pri-
mò verum non esse, quòd Prælati Monachorum sint Abbates, Ca-
nonicorum verò Regularium sint Priores, nec Innoc. in d. c. cum il- *Inn.*
lorum id voluisse: nam pro huius intelligentia præsupponendum
est, quòd dictum cap. cum illorum, referens se ad dispositionem
Alexandri III. de qua in c. Monachi, supra eo. loquitur de Abbati- *Alex. 3*
bus Can. Reg. & Monachorum, vt ibidem in §. qui si claustralis, vers.
Abbates, & vers. Abbatem, in quo vers. Abbatem glo. videns text. *Glo.*

loqui

loqui de Canonicis habentibus Abbatem, quæritur: quid si non habent Abbatem, sed Priorem, aut Prælatum alio nomine designatum? & respondet beneficium illius c. ad omnes Monachos,& reg. Canonicos extendi,adducendo d.c. Monachi. Modò Innoc. in d.c.cum illorum,vers. Abbatis.quærens idem,quod glo. respondet, inquiens:idem intelligo de quolibet Priore, vel Prælato regulari arg.d.c.Monachi,vbi loquitur de regularibus,qui habent Priores,& non Abbates, quasi dicat:non est facienda differentia in nomine Prælati, dummodò sint regulares, quia c. Monachi considerat tãtum regularitatem, & generaliter loquitur de regularibus,& quia reperiuntur regulares, qui habent Priores, & non Abbates, de his etiam intelligitur d.c. Monachi, quod loquitur de regularibus tantum,& hoc modo etiam intelligit Butr.in d.c.cum illorum, colum.5.vers.in gl.super verbo Abbatem,dum quærens,an dispositio d. c. procedat in regularibus habentibus alium superiorem, quàm Abbatem,& respondet, quòd sic,quia tex.loquitur de omnibus regularibus:postea subdit,dum glo. dicit Canonicos Regulares,intellige,qui non habenr Abbatem, sed Priorem, quasi dicat etiam de his,quibus contingere potest non habere Abbatem, sed Priorem. Hanc etiam declarationem sentit Abb. in eod.c.cum illorum,col.3.nu.13.vers.in glo.in ver.per Abbatem,vbi inquit: cõclude ,ꝙ si Prior est in Monasterio loco Abbatis,vt quia Monasteriũ non habet Abbatẽ, sed Priorẽ,vt in multis locis,tunc habet locum iste tex.etsi Innoc. aliter intelligeret, sequeretur,quòd vel ipse ad probandum id,quod ex contrario prætenditur,allegaret tex.in c. Monachi, qui de directo probat contrarium eius, ad quod ipse adducit,cum expressè loquatur de Canonicis habentibus Abbatem,vel si absque ratione, vel lege hoc assereret, non esset sibi credendum, cum adsint multa iura, & hodie etiam multa Monasteria, in quibus probatur Canonicos Regulares habere Abbatem, sicut etiam ipsi Monachi non habent semper Abbates, sed interdùm Priores,sicut ipsi Canonici Regul.vt in cap.in singulis, de sta. Mon.in princ.ibi Abbatum, atque Priorum Abbates proprios nõ habentium & in c.eaque in fin.eo. ibi in Monasterijs, quæ non habent Abbates proprios, sed Priores, & in c.fin. de capel. Mon. ibi nonnulli Monachi in quibusdam Prioratibus habitant solitarij, & in c.hoc tantum,18.q.2.ibi Abbates, aliaque officia instituere, & dicit

dicit ibi Archid. in versi. officia, hoc ideo esse, quia in quibusdam Monasterijs non sunt Abbates, sed loco Abbatum sunt Priores. Abb. in d.c. cum illorum num. 13. versic. in glo. in ver. Abbatem & in c. fin. de regular. ex quibus infertur non esse proprium Monachorum habere Abbates in Prælatos, nec ex natura eorum ordinis, sed ex accidenti, & secundum quod habent Ecclesias Abbatiales, Canonici etiam Reg. habent suos Abbates vt in c. intelleximus, de ætat. & qualit. vbi quidam Canonicus Reg. transiuit ad Monachos, postea ad cor reuersus, redijt ad suos Canonicos, à quibus fuit creatus Abbas & in c. cum I. & A. de re iudic. vbi Canonici Regul. accusauerunt eorum Abbatem, & not. ibi Abb. in 11. not. quòd quandoque Canonici Regulares habent Abbatem vt hic, quandoque gubernātur, Prioris regimine, & in c. Monachi, de senten. excom. ibi si contingat Monachos, vel Canonicos Regularis sese inuicem in Claustro percutere, secundum prouidentiam sui Abbatis esse absoluendos, & in c. significasti, il secondo iunct. inscriptione de homic. vbi illud capitulum dirigitur Abbati, & in corpore loquitur de Canonicis Regularibus eiusdem Abbatis, & in c. 2. & in c. cum illorum de senten. excom. & tradit Abb. in d. c. 2. in fig. casus, & in summario, & ibi per Butr. & in c. Canonica eo. vbi etiam per Abb. & in c. cum in Ecclesijs cum inscriptione de maior. & obed. vbi dictum capitulum dirigitur Abbati S. Victoris, & in c. statuimus, 19. q. 3. vbi Vrbanus scribit ad Abbatem S. Ruffi, & probatur etiam in Concilio Turonen. primo in capitulo 24. vbi loquitur de Abbatibus, in quibus Canonica vita antiquitus fuit instituta, & adhuc hodie in toto orbe innumera extant Monasteria Canonicorum Regularium, quæ habent Abbates, vt Parisijs est Abbatia S. Victoris, Neapoli S. Petri ad Aram, Papiæ in Cœlo aureo, Vercell. S. Andreę, & S. Marci in Castellia est Abbas, qui suis confert Canonicis Regularibus vigintiduo beneficia, Subaudiæ S. Mauritij, S. Sebastiani de Mantua, & S. Paterniani Fani, & S. Ioannis Euangelistæ Rauennæ, & aliæ. Imò non solùm habent Canonici Regulares Abbatias, sed etiam Patriarchales, Metropolitanas, & Cathedrales Ecclesias tanquam veri Clerici, licet nonnullæ earum, vt per Ioannem Andream, & in his nostris libris dicitur, in sęculares sint redactę. Ex his patet Canonicos Regulares, vltrà Abbates, etiā habere Episcopos, Archiepiscopos, &

Archi. Abb. Abb. Butr. Vrb. Concil. Turon. Io. An.

& Patriarchas,& licet in aliquibus Monasterijs loco Abbatum ipsi Canonici Regulares habeant etiam Priores, & Præpositos,tamen vtrique dicuntur constituti in Dignitate,sicut ipsi Abbates, vt de Prioribus tradunt DD. in c.nullus,nu.6.vers.in fin.gl.de elect.in 6.
Fel. Fel.in c.insuper nu.2.vers.& pondera.de testi. Abb.in c. cum illorũ
Abb. colum.3.num.13.vers.in glo.in ver. Abbatem de senten. excom. & in c.cum in Ecclesijs in secundo not. de maior.& obed. Rip.in c.2.
Rip. *Cassan.* num.30.de iudic. Sylu.de beneficijs parte 1.q.2. num.39. Cassan.
Archi. de glor.mun.par.4. consider.36.& de Priore S.Ioannis in Monte,
Io.An. & S.Michaelis in Bosco not. Archid.in c.2.colum.2.in princ. verbo scias, de præbend.in 6.& ibi Io.Andr. colum.2.ver.& secũdum
Gemin. hoc Gemin.colum.2.num.10.vers. super secundo: Card.in Clem.
Card. 1.q.7.de rescript. De Præpositis etiam quòd eandem habeant Dignitatem, quando alius non est superior in Monasterio, sicut Ab-
Abb. bates not. Abb. in d.c.cum illorum. Sylu. in eod. tract. de benefic.
Dec. q.2.nu.38.Dec.cons.ibi.colum.1.vers.4. facit, & in c.decernimus,
Cassan. colum.3.ver.& quod dictum est de iudic. Cassan. d.considerat.36. secundò respondetur,quòd licet Abbates,Priores,& Præpositi dicantur habere Dignitatem, tamen talis Dignitas magis competit Abbatibus,ac Prioribus,seu Præpositis Canonicorum Regulariũ, quàm Monachorum:quoniam nomen Abbatis,primæua eius origine inspecta,est potius sollicitudinis, quàm ordinis, vel honoris, vt dicit glo.in c.tuam vers.non ascendat;& ibi per Abb.nu.3.versic.
Glo. *Abb.* in eo.de ætat.& qualit.glo.in c. ascendens, verbo Abbatem 50.di-
Glo. stin. & competit cuilibet Præposito Collegiorum sæcularium, &
Alc. vilium artium,vt declarat Alciatus in l.collegar,de verbor.signific. & antiquitus Abbas præstabat obedientiam Ostiario, & alijs in minoribus sacris ordinibus constitutis c. à Subdiacono,93.distin.
Glo. quia vt dicit ibi glo.in verb. Abbas tunc erant laici, & vocabantur Monachi c.cum ad nostram, c.cum causam, c.cum in Magistrum: c.officij, de elect. c.nullus, eo.in 6. & venit appellatione Monachi, c.fin.de simoniacis, & illiteratus poterat esse Abbas sicut Mona-
Dec. chus. Dec. in c. cum in cunctis colum.3. verb. Episcopus verò de elect. licet hodie propter Clericatum eis concessum, sit secus, vt ibidem per eum. Si quod verò Dignitatis Priuilegium habent, id est eis concessum ratione Clericalis ordinis, quo tenentur hodie insigniri c.1. de ætat. & qualit. in 6. not. glos. in d.c.à Subdiacono,

tono, ver. Abbas, & in d. c. tuam, vers. non ascendat, in fin. qui Ordo Clericalis cum magis, & antiquitus competat Canonicis Regularibus, quàm Monachis, dicitur etiam ipsa Abbatia siue Prioratus magis ipsis congruere: nam in quantum quis est Canonicus Regul. potest esse Abbas, quia Canonico non repugnat aliqua Dignitas per se, cum sit Clericus, qui est capax cuiuscunque Dignitatis Ecclesiæ, quod non contingit in Monacho, qui, nisi efficiatur Clericus per accidens, non est capax Abbatiæ, nec alicuius Dignitatis. Propterea præferri debent Abbates Canonicorum Regularium tanquam priores in adipiscenda Dignitate. Boer. de auct. mag. Concil. num. 6. & 11. circa fin. Nec facultas gerendi Mitram, & Baculū, ac huiusmodi Pontificalia competit Dignitati Abbatiæ de iure communi, nisi ex Priuilegio Abbati concedantur cap. Apostolicæ de Priuilegijs in 6. & ibi notant Geminianus, & Franciscus num. 1. quod Priuilegium potest competere etiam Prioribus, & Præpositis, in quibus est eadem ratio, vt dicit glo. in c. Abbates, de Priuileg. in 6. Adeo quòd, si Priores, & Abbates Canonicorum Regularium illud habeant, & in eodem loco reperiantur, in quo Abbates Monachorum eodem priuilegio suffulti, certum est præferri debere Abbatibus Monachorum, tùm quia par in parem non habet Imperium, l. ille à quo, §. tempestiuum ad Trebell. tùm etiam quia Canonici vti antiquiores, & eorum Abbates vti Abbatialis Dignitatis magis capaces præferuntur Monachis, & eorum Abbatibus. Sin verò reperiretur Abbas Monachorum cum Priuilegio gerendi d. Mitram, & Prior Canonicorum Regularium sine Priuilegio, & esset in loco, in quo Mitratus maneret (quia aliàs nemo potest allegare ius præcedēdi, nisi sit ornatus indumentis gradui suo conuenientibus, vt not. Præpos. in c. Episcopos colum. 1. nu. 3. vers. glo. tract. dist. 17.) adhuc dici posset ipsum non esse præferendum Priori Canonicorum sine Mitra. Nam sequeretur absurdum, quòd alij existentes in Dignitate, vt Prior Claustralis, Magistri Theologiæ, & Doctores Iuris Pōtificij, & reliqui Monachi vti sequentes caput suum deberent præcedere Clericos sæculares, quia in Processionibus, & similibus actibus publicis non fit comparatio meritorum personarum, sed Ordinum iuxta ea, quæ not. Gemin. in c. quamuis il primo, §. quanquam, nu 3. de præben. in 6. Dec. in cap. 1. colum. 3. vers. & hoc verum, de iudic.

Boer. Gem. Fran. Glo. Præp. Glo. Gem. Dec.

Felin. Boer. Felin. in cap. postulasti, colum.7.de rescript.Boer.de author.mag. concil.num.67. & tamen certum est Clericos sæculares præcedere debere. Abb.enim quando incedit Mitratus in Processione, incedit vti membrum,cuius caput est Episcopus etiam Mitratus. Præterea etiamsi diceremus ipsum Abbatem Mitratum præcedere debere, tamen eius Monachi illum sequi non debent, quia Priuilegium præcedendi concessum Abbati ratione Mitræ non extenditur ad Monachos,nec è conuerso,quando dispositum non est proportionabile vtrisque vt not. Butr.post Io.And.in c.vniuersitatis, colum.2. vers.in nouella, de sentent. excom. sed dispositum in Abbate, vt præcedat propter Pontificalia,non congruit Monachis, quia sequeretur inconueniens, quòd Monachi, qui de iure postponi debent omnibus Clericis, illos præcederent,quod est contrà dispositionem iuris, maxime quia in Præcedentia attenditur Clericalis Dignitas, non autem Abbatialis. Ad quartam eorum rationem principalem, quæ est antiquitatis Ordinis Monachorum, vel antiquæ institutionis Monasticæ, eorumque vetustissimæ Religionis antè Canonicos Regulares,quia ipsi dicunt,quòd incœpere à Paulo primo Eremita, & ab Antonio,qui fuerunt antè Augustinum: cum Augustinus alleget S. Antonium in lib.confessionũ, dicendo:surgunt indocti,& rapiunt Cœlum:imò dicunt,quòd Ordo eorum incœperit ab Elia, & Elisæo,qui primò elegerunt vitam solitariam cum filijs Prophetarum;imò etiam dicunt,quòd Historia scholastica facit mentionem de quodam Scarioth Abbate, quem discipuli planxerunt inconsolabiliter,& fuit antè Christum, vel tempore Christi, vt ipsi fingunt. Quibus respondendum tripliciter iuxtà triplicem suæ increpationis propositionem. Primò, si volumus antè Christi aduentum inchoare iuxtà præfiguratam eorum incœptionem, videlicet Eliæ, Elisei, vel nescio cuius Scariothis, sic Canonici Regul. præfiguratiuè dicent eos præcessisse: quia ipsi incœpere à Leuitis, quibus pendebant decimas laici, vt habetur. Numeri 18.& Deuteronomij 33.imò possent dicere Clerici Regulares, quòd incœpere à Melchisedech, qui fuit summus Sacerdos. Paschalis enim Papa in Constitutionibus, quas fecit pro Canonicis Regul. quæ sunt Rauennæ in Canonica Portuensi, Venetijs in Monasterio Charitatis, Arimini, & alibi in varijs Canonicis,dicit: quòd iste Ordo Clericalis,& Canonicus cœpit à Leuitis;

Marginalia: Butr. Io. An. — Aug. — Nu.18. Deuter. 33. — Pasch.

uitis;qui Deo ac Diuinis dedicati erãt: Vnde Deut.33. dicitur: in benedictionibus Leui profectio tua, & doctrina tua à viro Sancto tuo,quem probasti in tentatione:qui dixit Patri suo, & Matri suę: Nescio vos;& fratribus suis: Ignoro illos; & nescierunt filios suos, custodierunt eloquium Domini, & pactum seruauerunt: & Malachiæ 2.dicitur: Pactum meum cum leui,est vitæ,& pacis: lex veritatis fuit in ore eius, & iniquitas non est inuenta in labijs eius: labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem exquirent ex ore eius. Io.de Deo:lib.de dispensatione, in q.quæ incipit. Cum totum Regnum:dicit,quòd Ordo Canonicorum Regularium cœpit a Nazaræis seu Leuitis, qui seruiebant Templo. De eo,quod dicunt de Scarioth, dicendo, quòd liber Scholasticæ Historiæ non est Authenticus:si volumus secundò incipere à testamento nouo: aut incipiemus ab inchoatione remota, aut ab inchoatione propinqua: si ab inchoatione remota,puta,à Paulo, Antonio,Machario,& huiusmodi; tunc Canonici Regulares possunt dicere, quòd incœperunt ab Apostolis, quia Ecclesia canit de S. Augustino, quòd factus Presbyter Monasterium Clericorum mox instituit, & cœpit viuere secundum Regulam sub sanctis Apostolis constitutam, & ab Ecclesia dicitur Regula Apostolica. Sed in iure, qui prior est tempore,potior est in iure, extrà, de Reg.iu.in 6.c.qui prior. Item in c. antiqua, de Priuil. & in c. renouantes,dist.22. vbi sciendum, quòd omnes Apostoli,& eorum successores fuerunt Clerici Regulares, & vixere in communi,vt habetur, 12.q.1.c.dilectissimis, & c. scimus, & c.duo,in medio Capituli. Idem etiam dicit speculator: est in secunda parte, & in 6.parte Rationalis. Similiter S.Thom. in 4.dist.38.ar.2.q.3. in responsione ad tertium argumentum, & 2.2.q.88.ar.4.vbi loquitur de voto, dicit, quòd Apostoli fecerunt tria vota, vt diximus. Aduertendum etiam, quòd nos rectè possumus dicere, quòd vita Pauli primi Eremitæ,& S.Antonij erat, & est pœnitus aliena à vita istorum Monachorum, quia ipsi non habebant vota Obedientiæ, cum non habebant superiorem,nec Castitatis, nec Paupertatis, quia Paulus fecit testamentum, & poterant accipere vxores, vt habetur, 19.q.3.c.perlatum,§ contra, vbi fit mentio de testamento Pauli primi Eremitæ, & sic in terminis ponit Glos.in c.ex parte il secondo,in verbo, constitutus. De conuersi. coniuga. & ita ibi notat Abb. de qua tamen causa tractatur

Deuter. 33. *Mal.* 2. *Ioa. de Deo.* *Spec.* *S. Tho.* *Glo.* *Abb.*

per Modernos in c. cum Ioannes Eremita, de fide instrum. Institutio ergo Monachorum viuentium in communi non habuit originem à Paulo: sed, quòd aliud sit esse Monachi ab esse Eremitæ, patet extra de sent. excom. in c. super eo. vbi dicit textus; Monachi, & Eremitæ: sed ista copula, &, de iure non ponitur nisi inter diuersa. Ergo clarè diuersi sunt Monachi ab Eremitis. Nota tamen, quòd possumus dicere, & melius, quòd vita, & Regula S. Benedicti fuit vita noua, & alia à vita illorum Eremitarum, videlicet Pauli, Macharij, Honophrij, & huiusmodi: vita autem Canonicorum Regularium non alia ab Apostolica, quæ erat in voto Communitatis, Castitatis, & Obedientiæ, & in Dignitate essentiali Clericali, vt supra habitum est: & etiam dicit Petrus de Palud, in 4. dist. 38. quòd Apostoli fecerunt tria vota. Archid. in cap. qui verè, 16. q. 1. dicit, quòd non est vita conformis inter Eremitas, & Monachos, quia Eremita potest contrahere Matrimonium, sed non Monachus, de quo per Glos. vltimam in c. scripsit, 27. q. 2. Tertiò & vltimò si volumus inchoare à principio propinquo, puta, à S. Benedicto, & verius, vnde dicuntur Monachi Benedictini, & Canonici Regulares ab Augustino, sic antiquiores etiam sunt Canonici Regulares, & priores Monachis S. Benedicti: quia Augustinus fuit antè S. Benedictum per annos centum. Nam Augustinus fuit tempore Theodosij iunioris, vt ponit Eusebius, vel potius Prosper, qui adiunxit illi Chronicæ, & mortuus est anno Christi 434. sed anno Mundi, 5632. Benedictus verò fuit anno Christi 534. tempore Iustiniani Imperatoris, videlicet anno eius septimo, qui regnauit annis 36. Quoniam autem nonnulli in fauorem Monachorum allegant c. ex auctoritate 16. q. 1. Vbi Gregorius dicit: Monachis sacerdotibus figuram Apostolorum tenentibus, ergo &c. dicendum, quòd Monachi sacerdotes tenent figuram Apostolorum non propter statum, vel gradum Monachalem, qui etiam laicis competit, & inferior est omni Clerico, vt patet dist. 93. c. à Subdiacono. Sed hoc dixit propter sacerdotij Dignitatem, quam aduentitiam, & per accidens habent, quæ suprema est, & vigebat in Apostolis, vt patet etiam ibi in Glos. Nota, quia etiam dixit figuram, non successionem, quia sacerdotes in Canonicis Regularibus sunt successores Apostolorum; sed in Monachis est quasi figura, vel vmbra, quæ inferior est, quàm sint filij, & successores: vide 12. q. 1. c. illi, vbi dicitur,

Petr. de Palud. *Arch.* *Glos.* *Euseb.* *Prosp.* *Greg.* *Glos.*

tur, quòd Clerici sunt successores Apostolorum. Posset etiam hic aliter responderi ad priorem Institutionem, vel approbationem, quia omnia ista vera sunt, quando ista sunt inter pares eiusdem ordinis. Sed, quando est diuersitas status, non valet ratio, vnde vnus nouus Senator, vel miles præcederet omnes ignobiles etiam antiquissimos: Venetijs etiam, & alibi, nouus Nobilis præcederet vetustissimos populares; similiter sicut nouus Episcopus præcederet omnes Abbates vetustissimos; sic etiam Canonici Regulares, qui sunt essentialiter Clerici, sunt nobiliores Monachis, qui possunt esse laici, & hoc argui potest per cap. statuimus, de Maior. & obed. Ad quintam rationem Monachorum, videlicet consuetudinis, quia dicunt, quòd consuetudo est pro ipsis, quia Romæ præcedunt, in Liguria, & Marchia Taruisina, in Gallia, in Germania, in Hispania. Dicendum igitur, quòd super falso fundati sunt, videlicet, quòd semper Romæ habuerint consuetudinem esse in loco digniori: Nam Canonici Regulares fuere in Ecclesia Lateranen. per Annos multos, & semper præcesserunt quoscunque Religiosos, & quoscunque Clericos, imò & Clericos S. Petri de Vrbe, & hoc propter Priuilegia Ecclesiæ Lateranen. quæ est Mater cunctarum Vrbis, & Orbis Ecclesiarum; & quia est sedes summi Pontificis, & ipsi erant Canonici Papę. Vnde Papa Paulus ostendit Canonicis S. Petri 19. *Paul.* Priuilegia tempore processionis, quomodo Canonici Regulares Lateranen. debebant præcedere illos S. Petri. Præterea in Ecclesia sanctæ Mariæ Nouæ in Vrbe, vbi nunc sunt Monachi Montis Oliueti, erant prius Canonici Regulares, vt patet ex Priuilegijs antiquis illius Ecclesiæ: & non poterat eligi Cardinalis Diaconus ibi, nisi de illa Congregatione Canonicorum Regulariū S. Phrygdiani, quæ ibi vigebat, aut de aliquo alio loco Canonicorum Regularium; & hoc secundum Priuilegia, quæ ibi concessit Alex. III. instar sex Pontificum suorum Prædecessorum, & quia ibi frequentius fiebant Processiones, illi Canonici seruabant Digniorem locum. *Alex. 3.* Similiter in Ecclesia sanctæ Crucis in Hierusalem erant Canonici Regulares, & secundum Priuilegium Alex. III. instar Lucij II. quod est ibi in sacrario, non poterat ibi eligi Presbyter Cardinalis nisi de gremio illius Capituli, vel de Cōgregatione S. Phrygdiani, aut de aliquo loco Regulari secundum Regulam Augustini. *Alex. 3* *Luc. 2.* Quare etiam illi Canonici præcedebant omnes Monachos in

proces-

Processionibus: multæ etiam aliæ Ecclesiæ Vrbis erant Regulares, idest Canonicorum Regularium, vt Ecclesia S. Chrysogoni,& 12. Apostolorum, qui præferebantur Monachis. Præterea in bulla
*Alex.*4. Alex.IV.quæ est apud S.Petrum in sacrario, & per Eugenium IV.
*Nic.*5. fuit renouata, successiuè verò per Nicolaum V.confirmata,vbi ponitur ordo Processionum in letanijs S.Marci sub pœna excommunicationis seruandus. In primo, & digniori loco ponuntur Clerici tàm sæcu.quàm Regu. deinde Monachi. Item secundo loco ad illud, quod dicunt de letanijs S.Gregorij f. Maioribus ordi-
S.Greg. natis per S.Gregorium iuxtà illud, quod habetur in Voragine,vbi primò, vt dicunt, ordinabantur in digniori loco Clerici, deinde Monachi,deinde alij Religiosi;& Moniales: Dicendum,quòd hoc est contrà ipsos, quia in illis Clericis benè includebantur Clerici Regulares,seu Religiosi Clerici,sicut in fratribus S.Francisci includuntur etiam Obseruantes; & Obseruantes S. Dominici nō excluduntur ab alijs. Sicut enim Monachi obseruantes sunt Monachi S.Benedicti,sicuti & cæteri laxiores:Nam secundum DD. Theologos,& Canonistas, Religio Regularis,vel Reformata,& non Regularis atque dissoluta non differunt per essentiam, vt patet extrà in c.Relatum, ne Cler.vel Mon. in verbo,in suo Ordine reformari, & etiam ibi ad sui Ordinis obseruantiam reuertantur. Sed Canonici Regulares sunt Clerici reformati vt de consec.dist.5.c.in omnibus,& de vi.& hon.Cler.c.quoniam,19 q.1.c. duo Clerici,& infrà dicit,quòd si essent Regulares,q.d. etiam Regulares Clerici sūt Clerici,& 20.q.3.in c.præsens,in fine,dicit Canonicos Religiosos, qui etiam sunt Canonici,sicut non Religiosi.Aduertendum etiam ex dictis Greg.XII. q.1.c. quia tua fraternitas, quòd in Vrbe erant
*Greg.*12 Clerici Regulares, quia mandat ibi Clericos esse ordinandos, & deducendos ad vitam communem in Anglia, & quòd viuant sine proprio, sicut fuit in Patribus nostris. Ergo Clerici fuerant in Vrbe,& erant Regulares:nec illis antiquis temporibus erant præbendæ in Ecclesia, vt patet expertis in iure: Cum ergo dicitur in letanijs,quòd Clerici præcedebant, ita intelligitur de Regularibus, sicut de sæcularibus. Clarè etiam cognosci potest; quòd in Vrbe omnes erant Regulares per textum Vrbani Papæ existentis in Vr-
Vrb. be,12.q.1.c. scimus: vbi dicit, quòd vsque ad illa tempora totus Clerus Vrbis, & extra Vrbem viuebāt in communi, & emittebant

vota

votà paupertatis, & huiusmodi. Ergo Clerici Regulares tenebant digniorem locum, & non Monachi. Ad illud autem, quod dicunt, quòd scilicet est consuetudo alibi, puta, in Germania, in Gallia, in Italia, in Hispania, & huiusmodi locis; dicendum, hoc esse falsum. Nam in Concilio Constantien. pro Canonicis Regul. contrà Monachos determinatum fuit, quia ibi erat non exigua contétio, & actualiter positi sunt Canonici Regulares in digniori loco, vt patet per bullam Io. XXIII. quæ est in Camera Apostolica. Item in Concilio Basilien. similiter etiam nunc Canonici Regulares tempore Processionis stant in Choro cum Clericis sæcularibus in loco digniori. Item in Gallia in Archiepiscopatu Auinionen. Canonici Regulares stant in digniori loco: Nam ille Archiepiscopatus erat Canonicorum Regularium. Item in Hispania in omnibus locis, quia Clerici Regulares ponuntur in Choro cum Clericis sæcularibus, & consequenter in digniori loco, Monachi autem habent Capellas suas cum alijs Religiosis. Item Papiæ sunt Constitutiones synodales, quæ præponunt Canonicos Regulares omnibus alijs Religiosis, & Monachis cuiuscunque Ordinis, vt suprà. Ad sextam rationem Monachorum contrà Canonicos Regulares, quæ est ratione arctioris vitæ, quia dicunt Religionem ipsorum digniorem, quia arctior est, & quia potest esse transitus de statu Canonicorum Regularium ad vitam Monasticam, vt patet per c. sanè, de reg. & transf. & ita dicunt dicere Io. And. & alios DD. Modernos defendentes suas partes: dicunt etiam Canonicos Regulares inseruire laxiori vitæ, vt patet per c. quòd Dei timorem: huic rationi tripliciter, & sub breuitate potest responderi. Primò quidem; quoniam si hæc ratio militaret, & esset alicuius momenti, sequeretur, quòd Monachi deberent præcedere omnes Clericos etiam sæculares, quia sunt longè arctioris vitæ, & austeritatis, quàm ipsi, & etiam licet transire de statu ipsorum ad vitam Monasticam certius, quàm de vita Can. Regul. ad Monasticam: quia de ista sunt aliquæ dubitationes. Nam si Canonici arctius viuunt per suas Constitutiones, quàm Monachi, vt etiam de facto est aliquibus in locis, tunc non liceret secundum Io. And. & alios, quia, vt dicunt, magis consideratur vitæ præsentis austeritas, quam Regulæ, quæ non seruatur aliquando. Item si Monachi non essent Clerici; quia secundum S. Tho. non liceret. Item per decretum Vrbani

Concil Const. · Io. 23. · Concil. Basil. · Io. An. · Io. An. · S. Th.

Vrb. 2. bani II. 19.q.3.c.statuimus,& mandamus,qui prohibet,quòd nullus Canonicus Regularis efficiatur Monachus, nisi propter lapsum carnis, vel nisi vbi nõ inuenitur Regularis vita Canonica,aliàs stet vltimus in Choro, & portet cucullam in signum memoriale. Sed hoc non sequeretur de sæcularibus. Secundò sequeretur, si hæc ratio austeritatis militaret,quòd fratres S. Francisci de Obseruantia deberent precedere fratres S.Dominici,imò omnes alios Mendicantes, quia sunt austerioris regulæ. Amplius autem possemus dicere,quòd deberent præcedere omnes Clericos, tàm sæculares, quàm Regulares, quia sunt arctioris vitæ. Et licet quibuscunque presbyteris, vel Clericis transire ad vitam,& Ordinem ipsorum, vt de facto etiam fit. Sed tamen per DD.quando dicitur,quòd Predicatores debent præcedere Minores, non assignatur alia ratio, nisi Institutionis antiquioris;vt habetur in c. quorũdam de elect.
Glo. in 6.in Glos.& notandum, quòd dicit antiquioris institutionis, &
D. Do. non approbationis Regulæ, vt multi allegant, quia D.Dominicus non fecit Regulam, sed secutus est Regulam S. Augustini, quam
Aug. speculum Clericorum appellamus, quia ipse fuit Canonicus, siue Clericus Regularis. Tertiò dicendum pro verissima conclusione secundum doctissimos Theologos, & Canonistas;quòd arctitudo Regulæ,vel vitæ non facit ad Præsidentiam,vel Nobilitatem vnius Religionis,vel vnius status ad alium,licet faciat ad ingressum, vel transitum, vt dicunt DD. aliàs vnus austerissimus Eremita, vel vna sancta Vetula essent præferendi Episcopo, vel Cardinalibus, aut sacerdotibus:seu Iesuati, qui iam dudum incedebant discalciatis, vel nudis pedibus, debuissent præferri sacerdotibus, & Clericis,
Arch. quod fuisset inconuenientissimum. Archid.enim in c.Mandamus, 19.q.3. dicit hæc verba: vtraque Religio videlicet Canonicorum Regularium, & Monachorum ordinantur ad opera vitæ Contemplatiuæ, inter quæ præcipua sunt ea, quæ aguntur in Diuinis Mysterijs, ad quæ directè ordinatur Ordo, & vita Canonicorum Regularium,quibus per se competit,vt sint Clerici, vt 16. q.1.c.1. &
S. Tho. c.generaliter:hoc idem dicit S.Tho.2.2. q.189. ar.4. in responsione ad secundum argumentum. Vbi dicit,quòd Ordini Canonicorum Regularium per se competit, quòd sint Clerici Religiosi: sed ad Religionem Monachorum dicit, quòd non per se competit, quòd sint Clerici, sed per accidens: sed quando aliquid competit alicui

alicui per se, quod facit ad Dignitatem, vt Ordo Clericalis semper competit ei,& est dignius illo, cui per accidens competit: sicut filio Regis Franciæ, aut Nepoti per se competit, quòd sit de domo Regia: alteri verò facto de domo Franciæ à Rege, Priuilegio, aut alio modo vt nobilitetur, per accidens est talis, & est minus dignus eo, qui est naturaliter talis. Vnde dicitur, quòd omne quod est per naturam tale, quòd idem est, quod per se tale, est magis tale, quàm quod est per accidens tale vt ff. de tutel.l. qui habet, §. 1. Aduertendum etiam, quòd in tota natura humana nulla est maior Dignitas sacerdotali, in qua includuntur reliqui Ordines, quia per eam homines efficiuntur quodammodo Dij. Vnde Augustinus dicit: quòd Deus factus est homo, vt homo fieret Deus, scilicet participatione, quanta reuerentia Imperatores Ordinem Clericalem extulerint, patet in Authen. quomodo oportet Episcopos, colum. 1. quæ dicit: Maxima sunt Dei dona à Cęlesti collata Clementia: sacerdotium, & Imperium, & notandum, quòd sacerdotium præponit vt supremum, & dicit ibidem: omnem suam Imperij salutem ab ipso dependere; & intelligit per sacerdotium totum Ordinem Clericalem, vt in §. semel autem ibi non relinquat sacerdotium, loquendo de Subdiacono, & vocat ibi, Reuerendissimos, Clericos. Hoc quoque confirmat illa Sanctissima Constitutio de Sanctissimis Episcopis, & Reuerendissimis Clericis colum. 9. Item 11. q. 1. in c. sacerdotibus. Gregorius scribit Imperatori, quanta Reuerentia erant apud Gentiles etiam sacerdotes Idolorum. Pro Conclusione ergo argumentum non valet: austerioris sunt vitæ: ergo sunt digniores, sed benè, sunt sanctiores: aliàs summis Pontificibus digniores essent Conuersi, vel laici sancti Religionum, & Conuersi Monachorum essent digniores suis Abbatibus latius viuentibus: Ad hoc bonum argumentum est 1. quæst. 1. in cap. dedit. vbi dicitur, quòd Iudas dedit baptismum plenum, & perfectum, quem Io. Baptista dare non potuit, quia in Maiori Dignitate fuit Iudas, licèt sanctior fuerit Ioannes Baptista, & est textus Augustini. Elucidius hoc probatur per responsiones huiusmodi. Primò respondetur: Arctitudinem vitæ non esse in consideratione quò ad Prælationem, in qua attenditur sola Prioritas Institutionis Clericalis Dignitatis, sed tantum quò ad ingressum, vt declarat Archid. in c. 1. 18. q. 1. Nam religiones Monachorum, & Canonicorū Regula- *Aug.* *Greg.* *Archi.*

Io. An. rium concordant secundū Io. And. in d.c. quòd Dei timorem, ver. aliter: quia ambæ pariter prohibentur audire leges, & Physicam; & ambæ æquiparantur in obedientia c. cùm in Ecclesijs, de Maior. & obed. in abdicatione proprij c. super quodam, de sta. Monachor. in castitate, c. 1. de voto, in 6. & in communi vita, cum simul comedant, & dormiant, c. Quoniam, de vi. & honest. Cleric. & vtraque facit Prouinciale Capitulum, cap. cum in singulis: de sta. Monach. aliàs sequeretur, quòd omnes Obseruantes deberēt præcedere Conuentuales, & fratres Minores deberent præcedere Prędicatores. Secundò respondetur, quòd maior ratio transeundi ad aliam religionem est Clericatus, quàm arctitudo, quia secūdum *D. Th.* D. Tho. in 2. 2. q. 189. & Doctores in d.c. quòd Dei timorem, antequam Monachi essent Clerici, poterant transire ad Canonicos Regulares licet maiorem arctitudinem haberent Monachi, quàm Canonici, & tamen Canonici non poterant transferri ad Monachorum Ordinem, imò si Monachus hodie esset laicus, posset trans-*Arch.* ferri ad Canonicos Regulares, vt expresè dicit Archid. in c. Mandamus, 19. q. 4. ex quo patet, quòd magis ponderatur ratio Clericatus, quàm arctitudinis ad hoc, vt transitus fiat de vna Religione ad aliam. Tertiò respondetur: quòd Monachorum vita ideo dicitur arctior, quia tunc temporis Monachi habitabant in syluis, & extrà Vrbes c. quia in Insulis, de Regular. vbi ob id dura appellatur Monachorum Congregatio, & è conuerso, Regula S. Augustini laxior, & benignior. Verùm hodie ipsi Canonici Regulares per eorum ordinationes ita se arctauerunt, vt temporibus nostris nemo iudicauerit Canonicorum viuendi modum minoris esse austerita-*Io. An.* tis, quàm Monachorum, in tantum, vt dixerit Io. And. in c. sanè in *Card.* princ. quem ibi sequitur Card. colum. 2. ver. 2. quæro, quòd licèt fratres Prædicatores habeant Regulam S. Augustini laxiorem, tamen propter Constitutiones, quas fecerunt in tantum se arctarunt, vt eorum vita videatur strictior vita Monachorum, ita vt d. Prædicatores transferentes se ad vitam Monachorum, non euitarent *Abb.* Apostasiam: sequitur ibid. Abb. colum. 1. num. 5. ver. secundū. Sicut contrà, ipsi Monachi non habent hodie illam arctitudinem, cum è syluis (vt dixi) egressi sunt ad Vrbes, vbi licèt ingentia, & pulchra ædificia ad Dei honorem, & populorum consolationem construxerint, religionis tamen austeritati non parum derogarūt,

cum

cum in illis maxima corporis, & animi solatia capiant. Et propterea dicitur in d.c.sanè, quòd si Canonicus Regularis se transtulerit ad Monachos, quorum Monasterium sit laxioris Religionis, quòd tenetur redire ad primum, secus si sit strictioris, & ibi post Innoc. Butr. Card. & alios not. Abb.num.4. ver.sed contrà, quòd ad validitatem ingressus non consideratur Regula antiquitùs instituta, sed modus viuendi de præsenti; quod dicit esse notãdum; quia multi decipiuntur aduertentes solùm ad Regulam vtriusque Monasterij antiquitus institutam, & non ad modum viuendi de præsenti, de quo etiam per Archid. in d.c. Mandamus circa princ. 19.q.3. & ideo Monachus posset hodie transire ad Canonicos Regulares, si strictiorem vitam tenerẽt, vt not. Io. And. & alij in d.cap. sanè. Lap. alleg.62. Card. consil.78. colum.2. S.Tho.2.2. q.vlt. prout considerato præsenti statu eorum est strictior. Quartò respondetur: quòd cum arctitudo vitæ sit inducta pro humilitate carnis per ieiunia, & orationes, vt dicit tex. in c.tres sunt, circa fin de pœnitent. dist. 1. & primus gradus humilitatis sit subdere se maiori, & non præferri minori secundum glo. in Clem. 1. ver. humilitatis, de Relig domi. deberent Monachi posteriores ponere se Canonicis Regularibus, siue sint illi pares, siue inferiores. Non obstat etiam, si diceretur Ordinem Clericalem nulli dari propter meritum, & nulli competere esse Clericum, nisi ordinem accipiat ab Episcopo, vel habente auctoritatem, & ideo cum Monachi ordinantur, sicut Clerici habent id, quod competit Clericis. Quia respondetur Canonicos Regulares non hoc temerè asserere, vt in vtero Matris, & ab ipsis cunabulis se Clericos natos dicant, ita vt non indigeant Episcoporum ordinatione, sed hoc tantum intendunt, quòd ipsorum religio ad hoc principaliter est instituta, vt eius professores in Clericatu etiam in Diuinis Mysterijs Deo inseruirent, & non solùm sibi ipsis, sed cũcto populo Christiano vtilitatem afferant: Monachorum verò religio ad hoc principaliter fuerit instituta, vt Deo seruirent in solitudine, & in Insulis, & absque ordinum susceptione cum silentio sibi ipsis soli incumberent, licèt postea ad Vrbes reductis, fuerint eis gratiosè concessi ordines: & ideo patet, quòd Clericalis Ordo prius competierit ipsis, quàm Monachis, vt dicebat S.Thomas, & alij suprà adducti. Quare, vti priores in Clericatus ordine, debent præferri posterioribus, quia priuilegium

Inn. *Butr.* *Card.* *Abb.* *Archi.* *Io. An.* *Lap.* *Card.* *S.Tho.* *S.Tho.*

Clericatus illis concessum intelligitur sine præiudicio Clericatus anterioris ipsorum Canonicorum Regularium, c.quamuis, de re- script.in 6.lib.2.§.meritò; ne quid in loco pub. cum similibus: Minimè etiam obstat, quòd Canonici Regulares non successerint in locum Clericorum primitiuæ Ecclesiæ, nec sint illi essentialiter, sed quòd eorum loco sint deputati Clerici sæculares, qui differunt ab ipsis Canonicis Regularibus, quia illi possunt condere testamentum de bonis paternis, c.Raynutius, c.Raynaldus, de testam. quod est interdictum Canonicis, non viuunt in communi, nulli prętant obedientiam, nisi Episcopo in quibusdam, & si Canonici Regulares inuicem se percusserint, pro absolutione non tenentur mittere ad Sedem Apostolicam, prout tenentur facere, quando percutiũt Clericum sæcularem c.cum illorum, de sentent.excom. Item Clericus sæcularis infirmus, & mortis conscius petit habitum Canonicorum Regularium, vt in c.sicut nobis, de Regular.& Clericus sæcularis factus Canonicus Regularis amittit ea, quæ erant Canonicorum sæcularium, & efficitur regularis, & transit in potestatem Prioris d.c.sicut nobis, c.non dicatis, 12.q.1.sicut contrà: Monachus transiens ad Ecclesiam sæcularem non tractatur vt persona Prioris Collegij Monastici, c.ne pro cuiuslibet, 16.q.1. gl.in Clem. ne in agro, §.ad hæc, ver. ad Claustrum; de sta. Monac. Et quia ipsi Clerici sæculares pręferuntur omnibus Regularibus, & ipsis etiam Canonicis S. Augustini. Ideo ponunrur diuersi tractatus, vt in rubrica, de vi.& honest.Cler. & in rub.de stat. Mon. & Can. Regul. Quoniam pro responsione considerandum est, quòd cum tempore Apostolorum vnica tantum esset religio, scilicet Clericalis fraternitatis, nec nomina Clericorũ sæculariũ, siue Religiosorum, aut Canonicorum Regularium, vel Religiosorum in vsu essent, inceperunt illi Clerici, qui in communi vita remanserunt, & à laicis distincti fuerunt, vt fuit suprà dictum, à primo feruore charitatis, & deuotionis etiam ipsi refrigescere, ac nonnulli ex ijs propria possidere; quos Diuus Augustinus videns à propria perfectione deficere, post susceptos ordines sacerdotales à S. Valerio Hipponensi Episcopo, statim Monasterium Clericorum instituit, ac viuere cœpit secundum Regulam Apostolorum, vt ipse testatur lib.9. confes.& in sermone qui incipit: charitati vestræ, vbi alloquens Ianuarium, qui simulabat viuere velle cum ipso, & ei describens vitam Apo-

Glo.

D. Au.

Apostolorum, inquit: quomodo viuere velimus, quomodo Deo propitio viuamus, ipsa de actuum Apostolorum vobis lectio recitatur, vt videatis, vbi sit descripta forma, quam desideramus implere, & in secundo sermone, qui incipit: Propter quod volui, inquit: qui societatē communis vitæ iam susceptam, quæ laudatur in actibus Apostolorum, deserit, à professione sua cadit. Atque inde facta fuit distinctio Clericorum sæcularium ab ipsis Clericis Regularibus, vt, qui desciuissent à norma, & regula Apostolorum, quam Augustinus quotidie docebat suos Clericos, mutato nomine Regularium, quod professi erant, vocarentur sæculares, vt dicit glo. in c. licet in corrigendis, in ver. sæcularis, de offi. ord. ita vt, dum vocantur Clerici, participent cum religiosis vsurpato nomine, vt dicit Spec. de rationali diuinorum, c. 89. num. 6. dum verò vocantur sæculares, participent cum laicis, vt declarat Abb in d c. licèt, colum. fin. num. 5. ver. in glo. 2. & per Hostien. in sum. de vit. & honest. Cler. §. & quibus in prin. qui verò Apostolorum regulam retinuissent, & sub illa sanctissimè viuere perseuerassent, vt Canonici S. Aug. digniori nomine Reg. nuncuparentur, vt declarat Præp. Alexan. in d. c. 1. colum. 4. ver. tertium tempus, dist. 44. vbi omnia tempora distinguit. Ex quibus infertur non solùm Canonicos Regulares non differre ab antiquis Clericis, sed etiam magis commēdandos propter obseruantiam, & perseuerantiam in eorum Regula, cum perseuerantes in bono dicantur esse melioris conditionis c. si ex bono. de pœnit. dist. 4. c. eum qui, de præben. in 6. cum alijs, de quibus latè per Rom. in l. si verò, §. de viro, fol. 34. sol. mat. & magis laudantur obedientes, quàm contumaces cap. contingit, de dol. & contum. & præmium, non damnum consequi debent cap. 1. vers. nos igitur, de postul. prælat. c. peruenit de fideiuss. Clerici verò sæculares cum liberius viuant, & vt laici, ex tolerantia Sedis Apostolicæ permittuntur in laxiori vita, vt per glo. in cap. quoniam in ver. in vna domo, & ibi per But. col. fin. ver. oppono, cum glo. Abb. in d. c. Deus qui, col. fin. ver. Item dic de alijs, & ideo S. August. in c. certè, 12. q. 1. vocat Clericos sęculares, claudos, quia, cum non profiteantur more illorum antiquorum, stant in statu imperfecto ad perfectum, in quo erant instituti ab Apostolis. Quare cum Canonici Regulares in vita, & institutione conueniant cum Clericis primitiuæ Ecclesiæ, non curandum est de accidentali differentia

Glo. *Spec.* *Abb.* *Host.* *Præpos.* *Alex.* *Rom.* *Glo.* *But.* *Abb.* *S. Aug.*

Cleri-

Clericorum sæcularium, cum quibus nulla est controuersia cum Canonicis Regularibus,& licèt hodie ipsi Clerici sæculares præcedant, id est ex eo, quia pro eorum superiori habent Episcopum, qui præfertur omnibus Monachis, & Religiosis, cum Ecclesia Cathedralis sit præ cæteris honoranda c. quamuis, il primo §. quan-
Gem. quam de præben.in 6.per quem tex.concludit ibi Gemin.in prin. nu.3. quòd Canonici sæculares Cathedralis Ecclesiæ debent præ-
Felin. ferri etiam Abbatibus,quando processionaliter incedunt,vt etiam
Bart. per Felin.& Bart.in c.Pastoralis,colum.fin.de offic.deleg.nam mẽbra sequuntur suum caput c.non liceat,in prin.de præscript.vt etiã inferius dicetur: ex his tollitur,si diceretur Clericos,quos dicimus repræsentari à Canonicis Regularibus, non fuisse vocatos Canonicos, sed Clericos simpliciter: quia respõdetur, quòd facta prædicta distinctione sæcularium,& regularium, qui seruarunt regulam Apostolorum, quæ est illa eadem tradita ab Augustino, dicti fuerunt regulares, tùm ratione sæcularium, tùm respectu nouarum Confraternitatum,quę successiuis temporibus insurrexerunt, vt fuerunt ipsi Monachi, post quorum ordinationem nomen Canonicorum fuit repertum: nam in Decreto vix reperitur nomen Canonicorum, nisi post institutionem Monachorum in Ciuitatibus congregatorum, cum tunc antea ipsi Monachi, vti locustæ, in solitudinibus errarent, atque inde nomen Canonicorum fuit in vsu, quod significat Clericum Collegiatum. Non obstat etiã,quòd licèt Canonici Regulares fuerint instituti ad instar Clericorum antiquorum, tamen propter nouas qualitates illis iniunctas ab Augustino in sua Regula,in qua mandauit specificè emitti debere tria vota, quorum aliqua non erant prohibita illis Clericis, videtur inducta mutatio illorum status iuxtà not. in l.ius ciuile, de iust. & iu. Quoniam respondetur,primò antiquos Clericos professos fuisse tria vota, vt fuit suprà probatum. Secundò,etiam si expresè non fuissent professi, negari non potest, quin saltem tacitè illa obseruauerint,& expresę, & tacitæ professionis eadem est vis c.1.c.non solum, c.constitutionum vers.alijs de Regular.in 6.cap. vnico de voto,eo.Clem.fin.de Regular.S.Tho.4.sentent.distin.38.
S. Tho. q.3.in respon.ad 3.arg.Tertiò respondetur,quòd S.Augustinus in
S.Aug. speculo suo non præcepit suis Clericis,vt expresè,ac specificè profiterentur, sed inquit, quòd debeant viuere in communi, præstare obedien-

obedientiam suis maioribus,& viuere in castitate, quæ omnia seruabant etiam illi antiqui Clerici. Quartò etiam si antiqui Clerici nec tacitè, nec expresè fuissent professi, dum tamen hæc noua professio non possit dici fuisse inuenta ab Augustino ad alium effectum, quàm ad augendam suorum Clericorum perfectionem, non debent inducta ad argumentum operari diminutionem, l. Mancipia instruct.l.si quis legauerit de auro, & arg.leg. sicut inducta ad fauorem non debent retorqueri in odium, l.quod fauore, C.de legi. Prout etiam idem videmus in ipsis Clericis sæcularibus, qui cum nec tacitè, nec expresè profiteantur, nec etiam quid minimum Regulæ antiquorum Clericorum obseruent, cum ab illis in substantialibus,in viuendi modo,& in ipso etiam nomine declinauerint, retinent eorum prærogatiuam Clericatus,licèt ex tolerantia Pontificum: quantò magis ipsi Clerici Regulares eorum prærogatiuam perdere non debent, qui non solùm ab illorum Institutis in nihilo deuiarunt, sed potius perfectionem auxerunt; arg.c.recolentes, de sta.Monac. & honor auctus non mutat qualitatem personæ, vt de Monacho facto Episcopo, & de Tabellione facto Doctore,tradit Bald.in l.falsa demonstratio,§.1.colum.1. de cond.& demonstr. sicut etiam hoc idem patet in Monachis, qui eorum antiquitatem quærunt deducere ab Antonio, Hilarione, & alijs, qui, cum fuerint Eremitæ, non profitebantur nec tacitè, nec expresè, & tamen ipsi expresè profitentur. Quintò respondetur etiam, quòd ab Augustino esset aliquid additum de nouo, cum tamen substantia Clericatus,quæ erat in illis Clericis, non sit variata,non dicitur noua Religio inducta ab eo, vt not. Bald.in d. l.ius ciuile in prin. quem ità declarat Abb.in c.2. colum.3.num.2. vers.nota,quòd illud,de transact. Epis.Rip.in l.edita num.36.vers. 4.non videtur, C.de edendo, præsertim quando id,quod additur, non prouenit ex noua causa non inclusa nec in genere, nec in specie,Abb.in cap.1.col.9.vers.pone,de libell.oblat. Castren.in l. scire debemus,num. 5. vers.vlt.quæro, de verb.oblig. & ideo dici solet, quòd Ordo Reformatus dicitur idem, & non diuersus c.relatum ibi in suo Ordine, ne Cle.vel Mon. & per Abb.in c.inter quattuor, de Religios.dom.Felin.in c.ad nostram,de appell.& patet in fratribus S. Francisci, qui non possunt ex substantiali eorum professione possidere proprium in communi,vel in priuato.Clem.exiui, de verb.

Bald. *Bald.* *Rip.* *Abb.* *Castr.* *Abb.* *Felin.*

verbor. significat. & tamen hi, qui sunt non Obseruantes, possunt ex permissione Apostolica, & tamen sunt, ac dicuntur de eodem Ordine, quod etiam licet intueri in Regula sancti Dominici, Benedicti, Augustini. Ad septimam rationem Monachorum, quae est Nobilitatis, & Dignitatis Clarissimorum virorum, qui breuiter dicunt se habuisse plures summos Pontifices, plures Patriarchas, plures Archiepiscopos, plures Episcopos, & Abbates, quàm habuerint Canonici Regulares; & omnes alij ordines. Item plures sanctos Canonizatos, quàm habuerint Canonici Regulares. Imò gloriantur, quòd habuerint plures sanctos, quàm habuerint caeteri Religiosi Mendicantes, ac non Mendicantes. Quibus respondendum, & breuiter dicendum est; quòd secundum Specul. omnes sũmi Pontifices primitiuae Ecclesiae fuerunt Clerici Regulares, puta; Petrus, Linus, Clemens, & huiusmodi, vt expressè patet per textũ S. Clementis. XII. q. 1. c. dilectissimis: vbi ostendit omnes Clericos primitiuae Ecclesiae fuisse Regulares. Nam in fine illius Capituli ostendit, quomodo omnes parebant Regulis Apostolicis. Ergo Regulares erant, & sic Patriarchae, Episcopi, & Archiepiscopi successiuè Regulariter vixere emittentes vota Paupertatis, quia in communi viuebant vsque ad Vrbanum Papam inclusiuè, vt habetur 12. q. 1. c. scimus, vbi expressè demonstrat, quomodo vniuersus Clerus Regularis erat, & vota emittebat, sicuti nunc faciunt Clerici Regulares. Item in cap. duo, 12. q. 1. dicit Hieronymus, quòd Clerici debent habere omnia communia. Sed, quòd supradicta vota in Apostolis fuerint, multipliciter argui potest. Primò namque per sententiam Augustini summè rationabilem, qui vult, quòd non fuerit aliquis sanctus, qui ita intellexerit Doctrinam Euangelicam, sicut fecerunt Apostoli, qui fuerunt conuiuentes cum Christo, & qui ita perfectè impleuerint Euangelicam perfectionem, sicut ipsi fecere lumine Diuino illustrati, & accensi. Item hoc confirmari potest per verba Pauli Apostoli, qui dicit de se ipso, & de alijs Apostolis: Nos qui primitias spiritus accepimus, quasi velit dicere, quòd ipsi Apostoli acceperũt primos gradus communicationis spiritus Sancti, & ex consequenti operati sunt maiora, & perfectiora opera, quàm fecerunt reliqui omnes sancti videlicet Benedictus, Basilius, & alij, Itẽ hoc deduci potest per illud, quòd communiter disputatur, & quaeritur, videlicet, an Patriarchis,

Spec.

S. Clc.

Hier.

Aug.

Rom. 8.

chis,& Prophetis, reliquisque sanctis antè Christi Aduentum, vel post Apostolos fuerit data maior copia spiritus Sancti, quàm ipsis Apostolis,& breuiter tenetur, quòd non, & quòd nec Abraham, nec Dauid,nec S.Benedictus,vel Paulus primus Eremita, vel S.Antonius,vel S. Dominicus, vel S. Franciscus habuerunt tantam copiam spiritus Sancti,sicut Apostoli,nec ita perfectè vixere,nec ita Regulares sunt ipsi. Item hoc potest probari per illud Thom. in 4.dist.38.ar.2.q.3.in responsione 3. arg.vbi dicit: quòd in primitiua Ecclesia erat iste modus Regularis, qui nunc seruatur in istis, Regularis: licèt ipsi non habuerint istas Regulas nouissimas. Item etiam dicit Petrus de Palu. in 4.in ea. dist. vbi tenet: quòd omnes Apostoli emiserunt tria vota,sicut nos Religiosi facimus, quia omnes illi erant Clerici Regulares. Hoc ipsum quoque tenet Tho. 2.2.q.88. ar.4.vbi loquitur de votis in responsione vltimo argum. vbi affirmat, quòd Apostoli emiserunt tria vota,& ita fuerunt Regulares. Cum autem indubitanter habeatur, quòd omnes fuerint Clerici. Ergo Regulares Clerici. Vbi sciendum est; quòd deficiente feruore spiritus Sancti, & amoris Diuini, Clerici, qui dicti sunt sæculares, deflexere ab illa perfectione Apostolica, & à vita communi,& ob hanc causam postmodum dicti sunt Clerici sæculares: quia sicut sæculares voluerunt habere de proprio, & laxius viuere,vnde in primitiua Ecclesia non erant præbendæ, quia illis erant omnia communia: vide glo.in c.licet de offi.iu.ord.in verbo sæculares; Augustinus igitur voluit imitari istam vitam Regularē Apostolicam vt est,12.q.1.c. Nolo,vt aliquis. c.Non dicatis,& c.certè, quam Regulam, quamprimùm multæ Ecclesiæ Cathedrales susceperunt, vt suprà dictum est: ergo fuerunt plures Pontifices Regulares, quàm Monachi: & in signum huius habetur, quòd omnes summi Pontifices portant Tunicam Albam, quæ est habitus Canonicorum Regularium. Vnde etiam notandum est: quòd omnes Religiosi cuiuscunque Religionis, si assumantur ad Apicem Episcopalis, vel alterius superioris gradus Dignitatis,tenentur deferre habitum Religionis propriæ, Canonici verò Regulares,eum ad præfatas assumuntur Dignitates,non secus vestiuntur, quàm cæteri Episcopi,& Prælati non Religiosi, cum non sint alterius Religionis,quàm Clericalis Regularis, & nota, quòd habitus Monachorum, aliorumque Ordinum proijciuntur à summis Pontifici-

D.Th. *Petr. de Pal.* *D.Th.* *Glo.* *Aug.*

bus, induunturque Tunica Alba lanea, & similiter linea in signum primę perfectionis Apostolicæ, quia Apostoli induebătur vestibus albis;vt ponit Nicolaus de Lyra super illud Apocalypsis, 5. equus Albus: & à Mahometo Apostoli dicebantur homines dealbati. S. Hieron.etiam scribit in lib de Viris Illustribus de S.Iacobo,qui rexit Ecclesiam Hierosolymitanam, quomodo induebatur habitu lineo. Præterea de sanctis dicendum est: quòd Clerici Regulares fuernnt in maiori numero sancti,& Canonizati,quàm fuerint sancti cuiuscunque Ordinis, quia tot Pontifices, & Episcopi martyres Clerici Regulares fuere, & quamplures etiam sunt mortui absque effusione sanguinis in maxima sanctitate, quàm de Reliquis alij Ordinibus Monasticis,vel Mendicantibus. Possumus etiā arguere,quòd sacerdotes induebantur tunica linea, quia tenebantur se conformare Episcopis:vt habetur, 16.q.7.cap.in noua. Sed Episcopi tenentur publicè habere habitum lineum, id est Rochetum;vt habetur de vi.& honest. Cler.c. Clerici. Quoniam autem nonnulli dicunt, quòd Canonici Regulares per professionem degradati sunt à Dignitate Clericali, dicimus, quòd Episcopi, qui præstant iuramentum fidelitatis summo Pontifici,& etiā Cardinales similiter suæ derogant Dignitati, quia iuramentum, & votum pariformiter ambulant:quia vouere est firmiter promittere, quod etiam includit iuramentum, vt patet hominibus doctis. Nam,secundum magistros, votum est promissio melioris boni ex deliberatione firmata: vnde Petrus tertiò adiuratus fuit à Christo,vt habetur in c. significasti, de elect. Clerici ergo, qui aliquando suscipiunt vota de consensu suorum Prælatorum, vt habetur extrà de vo.in c.Magnæ, & c.fin.cum toto titulo de voto,non essent Clerici secundum hanc rationem. Talia enim vota sunt remedia spiritualia, & Medicinæ virtutum, animarumque conseruandarum optima condimenta. Amplius dicendum etiam, quòd Apostoli vouerunt, vt suprà dictum est, & omnis status Clericalis maxime in sacris Ordinibus includit promissionem Castitatis,& Obedientiæ. Imò, secundum DD. vnus ex modis emittendi votum solemne est sacri Ordinis susceptio, vt patet, dist.23. in c.quanquam, vbi dicitur: omnibus,qui in sacris ordinibus mācipantur,expedibile est,vt promissionis suæ vota sub cautione spondeant: Idem habetur,dist. 28. in c. de his, vbi dicitur de professione Clericorum ad Castitatem;

Nic. de Lyr.

S. Hier.

tem,& dist.32. in c.lectores,& Deus consulit per Prophetam,dicẽdo:vouete,& reddite. Ergo vota non sunt ad destructionem Dignitatis Clericalis, vel alterius Dignitatis, quia idem esset de iuramento, cum paria censeantur à DD. & omnes Prætores, & Principes iurant fidelitatem,& Deus iurauit,& non pœnitebit eum. Item si professio corrumperet statum,ergo & statum Monachalem,quia primò professionem non emittebant,vt patet de Paulo, Antonio, & alijs,vt suprà dictum est. Host.in c.per tuas, extrà de vo. dicit: quòd ideo ille Canonicus Regularis profitetur antequam ordinetur Episcopus, vt sanctius ordinetur; quia Religio addit gradum. Ergo Clericatus, siue status Regularis perficitur potius,quã amittatur. Archid. super c.certè,12.q.1. tenet, quòd Episcopus cum consensu Clericorum,vel Canonicorum possit statuere,quòd nullus Clericus ordinetur, nisi voueat vitam communem, & castitatem,& hoc ad perfectionem vitæ spiritualis,ergo quæ sunt ad perfectionem vitæ,non sunt dicenda esse ad destructionem status Clericalis. Vrbanus Papa in Decreto suo,cuius pars est,c.scimus,12. q.1. dicit: quòd qui non seruauerit vitam communem in Clero, Anathema sit; & illud decretum diuidit Isidorus in Capitulis 11. Vota igitur sunt ad perfectionem vitę Clericalis,& non ad destructionem, quia votum non est aliud, nisi firma deliberatio perfectionis electæ implendæ secundum Theologos. Sed quomodo votum castitatis emittant Clerici ordinandi vide,28. dist.c.de his, & ibidem in multis alijs Capitulis. Ad illud verò, quod dicunt, quòd Monachi sunt Clerici, sicut etiam Canonici Regulares, ideo debent præcedere alijs respectibus, puta, Antiquitatis, Approbationis,& huiusmodi,dicẽdum,quòd pari modo Eremitæ, Magdalenæ, & alij Eremitæ facti Clerici debent præcedere, quia vita Eremitica fuit antè omnem Monasticam. Similiter fratres Eremitani deberent præcedere Prædicatores, & Minores ex huiusmodi causis, quia Clerici iam facti sunt, & Eremi habitatio cœpit primò. Aliter etiam posset responderi, quòd Monachatus non est Clericatus, quia,vt dicunt DD. & eorum Abbates appellatione Clericorum non veniunt Monachi,vt in titulo ne Cler. vel Monach.& Monachatus cadit in laicum, & Clericatus est accidens in Monachis. Quicquid enim est præter naturam in aliquo, est accidens ei. Sed Clericatus est præter naturam in Monachis. Ergo

Ps.75. Ps.109 Host. Archi. Vrb. Isid.

est accidens: quia potest esse Monachatus absque Clericatu; sed hoc non potest esse in Canonicis Regularibus, quia naturaliter, & essentialiter sunt Clerici, & non possunt esse nisi Clerici, & vita communis, quæ est in eis, non destruit Clericatum, quia antiqui Clerici etiam communiter viuebant, vt dictum est, & patet, 12.q. 1.c. duo, & c.scimus. Differentia igitur patet inter Monachatum, & Clericatum; quia omnis homo potest esse Monachus, sed non omnis homo potest esse Clericus, quia multa sunt impedimenta ad Clericatum, & similiter multæ sunt Irregularitates pro esse Clericatus, quæ non impediunt ad esse Monachum, vel Abbatem, imò potest quis esse Monachus cum omnibus irregularitatibus, vt patet, dist. 32. c.scriatim in Glo. 1. & quòd sit differentia inter Monachum, & Clericum, habetur 16.q.1.c.sic viue, & c.si Clericatus, & c. alia causa. Quòd appellatione Monachorum veniant Conuersi laici, habetur per Innoc. & Host. in c.2. de Instit. & similiter Abbas ibidem. Aliqui etiam DD. extra, de constit. in cap. cum M. Ferr. vbi dicunt: quòd Monachatus cadit in laicum, & suprà probatum est, quomodo excommunicantur cum laicis, vt 18.q.2.c. quidam, vbi bis dicitur, si Clerici, Canonicè puniantur; si laici, vel Monachi, excommunicentur. Similiter 27. q.1. in c.Virginem. Monachi cum mulieribus excommunicantur. Item quia allegant Bernar. dicentem, quòd Ordo Monachorum primus est; dicendum, quòd ipse non dixit primum in Dignitate, cum non esset ille adeo mentis elatæ; sed primum dixit in humilitate, & pœnitentia, ac cõuersatione despecta; vnde alibi ipsemet Bern. dicit: Ordo noster, Humilitas, Pœnitentia, Labor, & Sudor est. Item nota; quòd Vgo maximæ auctoritatis Vir, qui etiam à Magistro sententiarum, & ab alijs Theologis pluribus in locis allegatur, & à sancta Ecclesia optimè approbantur eius opera. In lib. 2. de Sacramentis parte 3.c.3. sub Rubrica quomodo Ordines sacri sunt in Monacho, ita dicit. Quidam volunt Coronam aliquando accipiendam pro signo pœnitentiæ, sicut in Ordine Monachorum, quibus & cæteri Ordines, qui in Clero proprij sunt, secundum Indulgentiam conceduntur. Non enim in Populo præesse possunt, nec spiritualis Dignitatis in Ecclesia gradũ suscipere, donec ad Clerum assumãtur. Ideo, quod in illis est sacri signaculi, ad Indulgentiam est, non Potestatis Prælationis in Populo Dei, sed ne sub ipso quoque Habitu pœniten-

Abb. *Inn.* *Host.* *Abb.* *Bern.* *Bern.* *Vgo.*

tiæ, quo se spontè propter Deum sequestrarunt, Sacrosanctam Corporis communionem, vel habere non possunt intus, vel extrà, ad impedimentum quietis suæ requirere compellantur. Hæc ille. Non est aliquo pacto dicendum, quòd Clerici primitiuæ Ecclesiæ, & Apostoli fuerint sæculares, quia Apostolus dicit: quòd nos non debemus conformari huic sæculo. Et alibi, quòd debemus abnegare sæcularia desideria; & hoc nomen sæculare exprimit potius quandam imperfectionẽ, quàm perfectionem aliquam, vt patet extrà, in c. licet, de offic. ord. in Verbo, sæculares, quæ imperfectio longè fuit à sanctitate primitiuæ Ecclesiæ. Imò omnes Clerici primitiuæ Ecclesiæ fuere Regulares, & hoc Verbum, sæculares, non habetur in scripturis antiquis Authenticis, maxime de Sanctissimis Clericis, quia esset opprobriosum nomen. His omnibus ita pronunciatis, ex quibus probatur Prælatio Clericorum, & Canonicorum Regularium, non est ipsis Canonicis superbiendum, sed potius cum timore, & tremore suam, & aliorum salutem operari debent: qui enim maiora munera, Deo tribuente, ex sua ipsius tantum bonitate, non suis meritis susceperc; maiorem etiam, & districtiorem rationem reddent. Lucrari ergo debent alia quinque talenta, qui acceperunt huius maioris numeri. Ita enim fiet, vt appareat sua propria virtute cooperatos esse Dei benignitate, quam virtutem ipse in distribuendis illis muneribus cooperaturam esse ostendebat: Nam vnum tantum talentum accipiens, id est hunc honorem, & Prælationem: cum humilitatis, & timoris lucrum non coniungit si fodit in terram, & abscondit, hoc est non superædificat aurum, lapides præciosos, & argentum, amorẽ Dei, & proximi, Doctrinam, & exempla lucida, Argentum igne examinatum, probatum terræ, purgatum septuplum, dum operibus verba consentiunt, & virtutum varietatem; vt magis vestis Canonicalis vestitum deauratum circundatum varietate præseferat iuxtà mentem Dei, qui dicit. Vestiui te discoloribus: quàm Dignitatis amictum: statim ex ipso Canonico habitu, & Dignitatis Gradu prodiet ille indutus lineis cum atramentario ad cingulum, & calamo mensuræ ad manus, vt metiatur superbiam eius, & scribat in libro aperiendo, imò libris aperiendis pro multitudine criminum iuxtà Prophetam. Antiquus dierum sedit; & libri aperti sunt, quæ in ipso Dignitatis gradu, & statu Canonico iudicanda, & punienda commisit.

Ro. 12. *Tit. 2.* *Ps. 11.* *Ezech. 16.* *Dan. 7.*

misit. Quare, qui huiusmodi locum tenent in Ecclesia Dei, videant, ne dimittant eum; teneant quod habent, ne alius accipiat Coronam suam, idest ne gaudeat, & potiatur Monachus sanctus, & Populus simplex ea gloria, qua potituri erant apud Deum prae alijs: humilient se, & suo in loco positi inferiori semetipsos inclinent, curuentur, vt Principatus eorum potius sit super humerum, ad sustinendum, quàm in capite ad gloriandum. Saul enim apparuit ea ratione maior cæteris Rex constituendus, ab humero, &

1. Reg. 9. sursum. Et Samuel eidem de industria seruauit in conuiuio ar-

Nu. 6. mum cocti Animalis; quæ pars in sacrificio sacerdoti dabatur, & Deo: supposuit enim humerum suum Iesus ad portandum, super illum imponens ouem perditam, iugo suo se, & nos coniungens: quamuis esset ei data Potestas in Cęlo, & in Terra; & Rex esset Regum, & Dominus Dominantium. In eius enim figura Moses sacrorum legis mysteriorũ Interpres, & Præfectus, nec Aaron quidem, qui frater erat, antè ad Pontificiam Dignitatem extulit, quem alioqui Deo elatum esse, & sacerdotio dignum existimaret, quàm ad id agitatus Deo consecrationis Principe, consecrationis ritum, & Munus, vt Pontifex executus est. Ipse verò Diuinus, & primus Pontifex noster. Hoc enim etiam causa nostra humanissimus

Io. 8. Iesus Saluator factus est, non seipsum clarificauit vt Io. 8. Sed qui

Ps. 109 locutus est ad eum: Tu es sacerdos in æternum loco Aaron secun-

D. Dio. dum ordinem Melchisedech. Itaque, vt D. Diony. inquit, cum discipulos ad sacerdotij honorẽ efferret, quanquam erat, vt Deus, Auctor sacrorum, tamẽ Sanctissimo Patri suo Diuinoque spiritui munus consecrationis attribuit (Hæc Dionysij verba sunt) præcipiens, vt scripta Diuina loquuntur, ne Hierosolymis discederent, sed expectarent promissionem Patris, quam audistis per os meum,

Act. 1. quia vos baptizabimini spiritu Sancto, atque ẽt ipse discipulorum facilè Princeps cum decem Condiscipulis paribus, & Pontificibus, cum ad supplendum perficiendumq; condiscipulorum duodecim numerũ in Pontificio honore venisset, Deo electionem timidè, Religiosèque permisit, cum dixit: ostende nobis quem elegeris, atque

Act. 1. eũ, qui Diuina sorte Diuinitus declaratus est, in sanctũ duodecim numerũ, qui Pontificum erat, admisit. Sors autem illa, quæ cecidit (ex sententia eiusdẽ Dionysij) erat quodã munus, quod illi Põtificum Choro eum, qui diuino iudicio delectuque esset renunciatus,

tus,

tus, indicaret. Non debet quisque sibi honorem assumere, hoc est sibi tribuere, quod honoris est sibi collatum, sed qui vocatus tanquam Aaron; vt Deo acceptam referat Dignitatem, &, secundum quòd Deus vult, illa vtatur, videlicet, vt cæteros non despiciat, sed fortasse, imò certè meliores se existimet: sic ille Monachus, de quo in primo libro fecimus mentionem, cum in Præsbyterij Dignitate ab Episcopo inuitus constitutus esset; & ne sacra faceret ob humilitatem, socij in Monachatu relicti consuetudinem, & orādi Communionem prætenderet; audiuit ab Episcopo: & ego eum Presbyterum ordinabo, si dignum iudicaueris: & veritatem humilitati connectens, respondit: si dignus est sacerdotio, nescio: me autem meliorem eum esse scio: Vrias, miles Gregarius de Populo, veretur domum suam intrare, lauare pedes, commoda domestica belli asperitatem lenientia, respuens eò, quia Arca Dei, & Ioab, & exercitus reliquus totus habitat in Papilionibus: quæ tamen honesta, & conuenientia erant, & absque peccato fieri poterant: Nec tamen facere voluit, sed inter seruos Regis prostratus moratus est antè Palatij fores: & Rex, & Propheta, & secundum cor Domini, & tot insignitus, vt ipse fatetur, fauoribus: adulterio homicidium cum fraude, & blasphemiæ occasionem adiungit: quia verum est, quod saluator asserit. Publicani, & Meretrices præcedent vos in Regnum Dei: & viri Niniuitæ surgent in Iudicio cum generatione ista, & condemnabunt eam: non quod Niniuitas, & Publicanos inferioribus nobis conferamus, sed vt antè oculos nostros exemplū sanctorum ponamus, qui, quamuis essent in sublimitate nondum graduum, sed meritorum, quò maioris Dignitatis, eò minoris esse meriti se existimabant, & infra cæteros nedum sanctos, sed peccatores vocabant: Ita Paulus minimus Apostolorum vocatur. Non sum dignus, inquit, vocari Apostolus: etiam si dixerit, abundantius omnibus laboraui: & cum Petro se iungens: qui operatus est Petro in Apostolatum, operatus est mihi inter gentes. Amplius: Venit Iesus saluos facere peccatores, quorum primus ego sum. Frater Aegidius D. Bonauenturæ Doctori eximio proponebat. An vetula vrbis ignara, & simplex, & rustica, legem Dei obseruans potior ipso Bonauentura, & maioris meriti apud Deum existeret; si legem Dei ipse non custodiret quantuncunque peritus: & D. Bonauentura id ita esse fatebatur. D. Augustinus audiens mira D. Anto-

Marginal notes: *2. Reg. 11.* — *Mat. 12* — *Luc. 11.* — *1. Cor. 15.* — *Gal. 2.* — *1. Tim. 1.* — *D. Bon.* — *D. Au.*

Antonij Collachrymans aiebat: surgunt Indocti, & rapiũt Cęlum; & nos cum nostris litteris mergimur in profundum: Vidua illa E-
Mar.12 uangelij duo æra minuta: hoc est, mea quidem sententia, fidem & opera: Minuta, quia grano synapis comparata, vel quia de populi multitudine in nullo Dignitatis, & Prælaturæ gradu constituta erat, in templum detulit, & plus posuit testimonio saluatoris, quã quæ Pharisæi, de Religione, & gradu super cæteros gloriantes. Sca-
Gen. 28 la Iacob ascendentes Angelos, & descendentes ostendebat, quia inferiores nobis à nobis expectant Doctrinam, Exemplum, Adiutorium: & nos superiores eis inclinemur Amore, Charitate, Hu-
Ezech. 41. militate: duæ manus formam sedis in Throno Salomonis contexebant, & duo Cherubin simul seipsos respicientes Propitiatorium mirabantur, qui Salomon quamuis portam versus facies collocasset, alas tamen & templi parietes, & seipsas tangentes efformauit, vt & inter nos, & quoscunque viderimus ad nos appropinquare, mutuam dilectionem exerceamus. Non sumus in illo statu, in quo etiam Apostoli, vel indignabantur aliquibus maiora appetentibus, vel de maioribus contendebant: sed in illo, in quo & ipsi Apostoli, & honorem sibi fieri prohibebant, & ibant potius gaudentes, digni facti pro nomine Iesu contumeliam pati: erit ita fu-
Act. 5. niculus hic triplex difficilis ad rumpendum, si duo fuerint simul, & fouebuntur: vno tantummodò ablato qui calefieri non potest:
Eccl. 4. vna dominandi cupiditas extrahatur, binos ad euangelizandum mittat Christus discipulos antè se, vt mutuam in nobismetipsis Charitatem continuam habeamus, non contiguam, vt scilicet non scindamus vestem Domini, & statum nostrum ab aliorum conditione seiungamus: sed desuper contextam per totum integrã conseruemus: Nec enim milites, & Ethnyci, & Gentilitij scindunt, neque sciderunt in ordine suarum rerum publicarum maiorum, minorumve conditiones; scientes in hoc perpetuum futurum eorum Dominatum, si non virgas scissuri filij se putarent. Hinc formatio corporis, vmbræ, hinc Geriones, hinc Gemini fabulosi, veritatem tamen vnionis in se ferentes: &, vt ad sacra reuertamur, hinc
Cant. 4 duo vbera sponsæ, id est Ecclesiæ sicut duo Hynnuli capreæ gemelli, qui pascuntur in lilijs, donec aspiret dies, & inclinentur vmbræ: vbera lac porrigunt: ecce superiores; Hynnuli sugunt lac: ecce Inferiores: gemelli, sunt sugentes, & lactentes, quia nec superiores de-

trahunt

trahunt inferioribus, nec isti spernunt illos: pascuntur in Lilijs, non Lilio, quia omnes de vna Christi participatione viuimus: vel lilijs: quia Lilium in Campo floret ex terra: Lilium in cella floret ex se: vel in Campo fertili Prælationis plantatus sis, vel in cella absque Dignitate verseris, vtrobique flores: & flores nostri fructus honoris, & honestatis. Si enim honores habes, honestatem etiam habere debes: donec aspiret dies, & inclinentur vmbræ: siue in die Dominationis, siue in vmbra subiectionis; semper florent, semper geminant, semper fugunt, semper lac porrigunt: Putabat illa obstetrix primò exiturum illum, ad cuius manum coccum ligauit, retràxit autem illam, & alter nudus fuit primogenitus, & diuisio appellatus est. Hoc enim sonat nomen Phares: multi putant vestitos habitu nobiliori primiores, quibus nudati, & simplices, maiores sunt. Turba, quæ dinumerari à nemine poterat, erat in Cęlo ex omnibus linguis, & populis, & nationibus, & gentibus stantes antè Thronum. Vnusquisque in ordine suo statutus ingrediebatur Hierico vndique cadentem, nec hic miles ad alterius militis viam pergebat; ita fiet, vt omnes occurramus Christo Saluatori; & alter alterius, sicut onera portauimus, ita manus deferemus, vt ingrediamur simul de hac Hierarchia, id est Principatu sacro, ad illam Cęlestem, in qua, sicut mansiones multæ sunt, ita fieri potest, vt Canonicus, & Clericus cedat Monacho, & hic præferatur illi: ibi autem hoc erit absque inuidia, sed summa cum charitate, quæ nunquam excidit, si hæc integra, & perpetua permanserit. In libro allegationum diuersorum Doctorum in causa præcedentiæ versa inter Canonicos Regulares Sancti Augustini Congregationis Lateranensis nuncupatæ, & Monachos Cassinenses, multa sunt, quæ pertinent ad nostros Canonicos Regulares Sancti Saluatoris, quæ æquè atque illis competunt, vt sententia lata, tàm pro Nobis, quã pro illis intelligenda spectetur, quamuis tantum titulus vltimus Canonicorum Regularium Lateranensium apponatur, si inspiciãtur nedum rationes allegantium, & ipsorummet actorum causæ, verùm & eæ, quibus sententia innititur. Primò, fol. 11. pro parte Canonicorum Lateranensium ponitur Bulla Alex. IV. pro verbis illis. In primis statuentes, vt Ordo Canonicus, qui secundum Deũ, & S. Augustini Regulam in eadem Ecclesia institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidẽ temporibus inuiolabiliter obseruetur: quod

Eccl. 24

Gen. 38

Ap. 7.

Alex. 4.

fidem facit in Ecclesia Frisionaria institutum esse Ordinem Canonicum sub datum Millesimo ducentesimoquinquagesimooctauo.
Inn. 2. Nos asserimus Bullam Innocentij II. sub ijsdem verbis, in Ecclesia S. Mariæ de Rhæno satis anteriorem, cui vniti fuerunt nostri Canonici, vt in Inferioribus patebit, de cuius antiquitate gloriamur, vt ipsi de Portuensi, in quam fuerunt introducti post eorum Institutionem, seu in ipsis Reformationem Ordinis Canonici in Frisionaria sub dat. 1136 eiusdem similiter 1142. & alias, quas subinferemus, cum de Rhænana Canonica mentionem faciemus. Af-
Inn. 2. ferimus similiter Bullam eiusdem Innocentij Ecclesiæ S. Saluato-
Eug. ris Venet. quam dedit nobis Eugenius, vt infra, de cuius antiquitate gloriamur etiam. Quia verò Canonicum Ordinem obseruare; & secundum Regulam B. Augustini viuere deuouistis, &c. Anno 1141. Quare Ecclesia Rhænana, & S. Saluatoris, in qua Reformata Congregatio nostra particularis tantum in habitu, titulum S. Saluatoris absolutè, quem habebat, confirmatum tenuit, Antiquiorem testem habet: quòd secundum Regulam B. Augustini noscebatur
Alex. 4. Instituta, quã Frisionaria Ecclesia, tùm in Alex. IV. tùm in
Greg. 9. Greg. IX. Anno 1272. secũdò, fol. 15. ponitur Bulla Eugenij IV. qui
Eug. 4. Canonicos vsque tunc dictos Frisionarios ponit in Lateranensem Ecclesiam cum titulo Saluatoris. Primum in ipsa Bulla non continetur origo Frisionariorum Canonicorum, neque reducuntur, vel restituuntur ij Canonici ad Lateranum, sed Ordo Canonicus in vniuersali, qui cum esset in multas familias reformatus, in familia Frisionaria introducitur in Lateranum: quod potuisset facere etiam in alia eiusdem Ordinis Canonici. Secũdum, laudat, & præponit Basilicam Lateranensem cæteris: ab Antiquitate, vsque à Cõ-
Const. Syluest. stantino, & Syluestro: à sanctitate, ob multos martyres: à concursu fidelium tanquàm ad caput: ab origine adoratæ Imaginis Saluatoris, & alijs. Tertium, Pontifices antecessores introduxerunt ibi adseruiendum Deo familiam Clericorum ad exemplum nascentis Ecclesiæ viuentes sacri Ordinis, & sancti propositi Canonicos Re-
Marc. gulares, dictum primum in Alexandrina Ecclesia Marco Instituto-
Vrb. re & Conditore, Vrbano Reformatore, Greg. per Aug. Anglorum
Greg. Episcopum in Occidente Ampliatore. Hic loquitur de Canonicis Regularibus in vniuersum, qui cum singulis Congregationibus, & familijs vnius sunt Iuris, Ordinis, & iurisdictionis. Quartum, de turba-

turbatā obſeruantia eorum Bonifacius VIII amotis Regularibus ſæculares induxit, ipſe Eugenius per Canonicos primæui ſtatus reformat,& Canonicos Regulares ibi reponit, & reſtituit: Hæc eſt intentio, vt reſtituatur Ordo Canonicus illi Eccleſiæ, in quam ſi noſtra,quæ erat, vel aliorum Canonicorum Regulārium Congregatio poſita fuiſſet,non diceremus nos reſtitutam noſtram, ſed introductam ad reformandum Ordinem Canonicum in vniuerſali. Quintum,quia verò Diuina Miſericordia ſub Regularium Canonicorum propoſito:nota,quòd ſub his verbis includitur etiam Regula Auguſtini; nam ſuprà dicit, quòd Auguſtinus Regulis decorauit Diuinis,& inferius,quòd vult primæui ſtatus Canonicos introducere: deuotas Deo plures Familias,Cœtus,Conſortia, Congregationes, & Ordines habet Chriſtiana Religio, & ſanctam conuerſationem Clementia Saluatoris noſtris temporibus multiplicare dignata eſt: Hic varias Congregationes Canonicorum Regularium ſuo tempore vigere teſtatur ſub Regula B. Auguſtini, nos ad nouellam in Vinea Dei plantationem, religioſam familiam Dei Congregationem de Friſionaria nuncupatam, quæ ſub eadem D. Auguſtini Regula Altiſſimo militātes, & ſacram Religionem, prout certè comperimus,deuota puritāte ſeruantes, in ipſius Regulæ vigore,& ordinis Diſciplina ſaluatori pijſſimè famulantes, & Religioni dediti in carne, non ſecundum carnem viuentes,& granum benedictionibus quotidie multiplices fructus, & vberes in agro Dominico,Spiritu Sācto miniſtrāte afferre noſcuntur,reſpicimus, & Diuina inſpiratione conuertimus:reſpicit ad vnam ex alijs eiuſdem primæui ſtatus ſub eadem Regula, ſub qua alij: non quia ipſi ſoli ſub Regula D. Auguſtini viuerent, alij ſub alijs Regulis voluntarijs,vt malè allegant, qui illos defendunt: nam nos in Canonica Rhænana,& Saluatoris Bononienſis ſub Regula Auguſtini inſtituti noſcimur per Pontifices, & ab ipſo Greg. XII. ſub Regula D. Auguſtini vocamur Canonici Regulares Saluatoris, vt videbimus inferius. Quare vna tantum ex illis reſpecta cura, dignata eſt illo loco non quòd aliæ non fuerint in originario primæui ſtatus Canonicorum Regularium ſub Marco, Vrbano, Gregorio, Auguſtino Anglorum,& cæteris,vel Inſtitutoribus,vel Ampliatoribus,vel Reformatoribus. Tertiò ponuntur atteſtationes à fol. 22. vſque ad fol. 43. præcedentiæ Canonicorum Regularium Lateranen. ſuprà

Bon. 8. *Eug.* *Greg. 12* *Marc.* *Vrb.* *Greg.* *Aug.*

M 2 Mona-

Monachos, & Monachorum super Canonicos illos; vbi attentè animaduertendum, quòd ipsi præceduntur à Nobis, imò, vt, cum de S.Saluatoris Ecclesia tractabimus, dicemus: cum consueuissent venire sub Cruce S. Saluatoris Venet. petierunt humiliter posse venire cum sua Cruce; & deliberatum fuit audito Priore S. Saluatoris, vt venirent sub sua Cruce, sed statim post RR. PP. Prædicatores. Ergo Venetijs nos præcedebamus illos: quomodo autē 1459. post nos sequerentur, vt in Allegationibus fol. 41. describitur, nescio, nisi id mutatum fuerit pro loco, & personis, quod ad vniuersalem vsum vbique non protenditur. Quartò fol. 51. Scipio Lancellotius, pro cuius veritatis substantia, idest præcedentiæ Canonicorum Regularium Ordinis S. Augustini Congregationis Lateranensis habenda, necessariò probandū duxi RR. Dominos Canonicos Regulares descendere ab his Clericis, de hisque censeri debere, quos B. Augustinus instituit, cum pro causa Congregationis Lateranensis alleget, non ausus est dicere illam tantum ab Augustino descendere, sed, veritate cogente, dixit Canonicos Regulares in Vniuersum, tùm quia Clerici in veteri testamento figuratiuè instituti, tùm quia nil proprij habebant, sed viuebant de oblationibus, tùm quia ab Apostolis, & Marco: cum autem dicit horum Clericorum loco successisse Canonicos Regulares Congregationis Lateranensis, non excludit alios, sed suos tuetur, quorum causam tractat. Verùm omnes probationes eius pro Nobis sunt, quia vniuersales, & communes omnibus Canonicis Regularibus, tū quia conuenimus in nomine Clerici, quod facit identitatem, & Canonici, quo nomine Antiqui Clerici, & Regulares, quo titulo appellati illi; tùm quia conuenimus in habitu, Rocheto, non ex Priuilegio, & per accidens, sed per se, & natura Instituti sub Rocheto dato nobis à Gregorio XII. & confirmato in vnione Rhænanæ, & S. Saluatoris Bononiēsis auctoritate Apostolica, cui standum, & fortius, quàm si quis Rochetum sibi assumeret ex voluntate sua, vel ab homine alio, non à Pontifice, quamuis postea ratum habitum sit id ab eodem Pontifice, tùm quia eandem professionem facimus cum illis primis, & his, tùm quia Officium Romanæ Curiæ dicimus, tùm quia Vincentius in Speculo Doctrinali, Archiepiscopus Florent. Raphael Volat. Rof. Doctor Paris: Io. de Nigra Valle, Posidius in vita S. Augustini, factus Presbyter, quod auctoritatem habet

Scip. Lancel.

Gregor. 12.

Vinc. Archiepis. Fl.

bet ab Ecclesia, dũ decantatur, in festo S. Augustini, tum quia summi Pontifices etiam Nos ex S. Augustino esse testantur. Innocentius, Alexander, Calixtus, Gregorius, Martinus & alij, vt in his libris continetur: tùm quia fatetur Lacellotius Eugenium IV. deducentem in Bulla hanc Canonicorum Regularium Originem pluribus laudibus decorare; hanc, inquit, Canonicorum Regularium Originem in vniuersum scilicet, non solam, hanc scilicet Lateranẽsem: laudes enim, quas dat Eugenius, non solis illis, sed alijs etiam Canonicis competunt, quòd diuina sit familia Clericorum, vnde probatur apud eos esse Institutionem Clericalem, quòd ad exemplum nascentis Ecclesiæ quintam Institutionem seruarent, quòd nimirum Christianæ Religionis Clericorum normam sectentur: quòd sacer Ordo vocetur: quòd post Apostolos, Marcum Institutorem habuerint: quòd D. Augustinus Diuinis regulis illustrauerit: quòd primorum Patrum vitam probabilem imitentur: quòd hæc sãcta Institutio fuerit Antiquitus ab ipsis ferè primordijs obseruata: quæ omnia asseruntur ab Eugenio antequam inter distinctas familias Canonici propositi ad Nouellam Frisionariam, vnam ex illis, respiceret. Ergo cum dicit hæc, & hi, & illa, & huiusmodi, de omnibus familijs, & Canonicis Regularibus siue in parte, siue in toto dependẽtibus: etiamsi vsque ad vnum in familia deductus sit status, vt in allegationibus probatur, etiamsi in multis familijs finem acceperit in alio loco ab alia familia non illius habitus, & nominis, auctoritate Apostolica idẽ Ordo Canonicus fuerit reformatus: præsertim cum habentes Papalem determinationem non debeamus vlterius disputare; Concludit postremò Lancellotius, ex q̃bus omnibus supradictis auctoritatibus, & attestationibus oritur notoria dependentia Canonicorum Regularium ab antiquis Clericis: loquitur hanc conclusionem in Vniuersali, deinde ad suos, quos tuetur, eandem conclusionem deducit: quod faceret ijsdem, & non alijs rationibus, si Nos tueretur, aut alios Canonicos Regulares, & exinde etiam pro Nobis asserendum, quòd præcedere debeamus Monachos. Primò ex Clericatu annexo essentialiter, Monachis verò per accidens ex Nicæna Synodo, D. Hieron. c. Monachus, 16. q. 1. & c. si cupis eadem, & c. alia, q. 1. Monachi ex origine sunt laici c. generaliter, 16. q. 1. & alijs rationibus; quas quære in dictis Allegationibus, videlicet ratione antiquioris Institutionis,

Raph. Volat. Ros. Doct. Parif. Ioan. de Nig. Val. Posid. Inn. Alex. Calix. Greg. Mart. Lancel. Aug. Eug. Lancel. Nic. Syn. D. Hie.

Regulæ

Regulæ D. Auguſtini, quàm D.Benedicti, quantùm diſtat Annus 365.ab Anno 534.circa quem floruit D. Benedictus, qui fuit per Annos 100 circiter poſt D.Aug. & ratione antiquioris approbationis Regulæ D.Aug. quàm Benedicti:& ratione Dignitatis ordinantis,ſeu Inſtituentis Epiſcopi & Abbatis, & ratione finis,actiuæ, ſ.& cõtemplatiuæ vitæ, quæ nobilior eſt ſola vtraque, & ratione inhæſionis titulorum ferè omnium Prælatorum nedum Abbatis, ſed Prioris,Prępoſiti,& aliorum,de quibus in his libris plura nos, & in Allegationibus Doctoris, tũ ratione ſententiæ Concilij Conſtantienſis,quæ lata fuit pro Canonicis Regularibus contrà Abbates,& Monachos:quæ ſententia fuit pro Canonicis Regularibus illius familiæ, quæ erat vna ex omnibus familijs Canonicorum Regularium, in quas Eugenius dicit diſtinctum eſſe Ordinem Canonicum,non Friſionaria,non Noſtra,ſed ad Noſtram,& illam pertinens: quinto fol.76.Iacobus Portius,cuius allegationi præponitur titulus in eadem cauſa præcedentiæ pro RR. Canonicis Regularibus Ordinis S. Aug. Congregationis Lateranenſis aduerſus RR. Monachos Ordinis S. Benedicti Congregationis Caſſinenſis, qui limitat vtramque Congregationẽ, cum(poſt adſit mihi Trinitatis lux) præponat allegationem,inquit. Cum hæſitari cõtingat vtrùm Canonicorum Regularium Congregatio nobilior ſit, quàm Monachorum ipſorum Caſſinenſis Congregatio, ſeu S.Benedicti, extra limitationem in Lateranenſem Canonicorum Regulariũ Congregationem in Vniuerſum appellat, tùm Congregationem Caſſinenſem Monachorum limitatam nominat. Sed res perpendendę, non Verba,tit.21. Clericatus neceſſariò requiritur ad ſubſtantiam Canonici Regularis:22. appellatione Clericorum Canonici continentur:26. Canonici Regularis conditio nobilior Monachorum: 27. Canonicos ipſos Regulares Monachis digniores cenſeri: 28. laudabilior profeſſio Canonicorum Regularium:34. Dignitas loci Lateranenſis in ea Canonici Regulares primũ inſtituti per 800. Annos: quæ omnia de Canonicis Regularibus in Vniuerſum non de Friſionaria, ſiue Lateranenſi tantùm, & eò minus, quòd ea Lateranenſis in eo loco non diutiſſimè floruit,ſed ſæpius liberata: Num.42. Canonicorum Regularium Inſtitutio à Leuitis profecta defendi poteſt, & ab Apoſtolis: numero 59. Canonici Regulares Abbatiali Dignitate fulgent, cap. ſtatuimus, 19.quæſt.3. vbi

Concil. Conſt. *Eug.* *Iacob. Port.*

Vrba-

Vrbanus II.scribit Abbati S.Ruffi Canonicorum Regularium, & *Vrb.*
Congregationi S.Ruffi,& Parisijs Abbatia S. Victoris, cui præfuit
B. Vgo: vide hic pro Lateranensibus astipulari Canonicos Regulares S.Ruffi,à quo nolunt ipsi descendere, sed nos,& alios: quare
ergo eius loci gratijs insigniuntur? nisi quia tàm ipsi Lateranenses,
quam nos de toto corpore Canonicorũ Regularium sumus,quod
à capite Christo in veteri,& nouo testamento, & collo tot sanctorum dirigentium, Regulis illustrantium, reformantium membra
pendemus? vnius Ordinis, vnius Iuris vnius rationis,qui inuicem
defendere deberemus,vincire, colere. Vgo fuit tempore Innocentij II.1140.de quo suprà: nu.63. in facto Canonici Regulares per *Vgo. Inn.*
800.Annos Prælationis Iure vsi sunt: similiter in Ecclesia S.Mariæ
Nouæ de Vrbe,vbi nunc Monachi Oliuetanæ Cõgregationis,præerant Canonici Regulares, de quibus Lateranenses nunquã mentionem faciunt,quòd si ibi morati essent aliquandiù,ab ouo Historiã eius Ecclesiæ descripsissent,& iuremeritò. Ergo etiam illi erant
Canonici Regulares, & non Lateranenses dicti. Sextò, fol.109.
Scipio ad allegata pro Monachis respondet, num.1. Pontifices attestantur Alexandrum IV. Greg.IX. & Eugenium IV. Canonicos *Scip. Alex.4*
Regulares de Frisionaria fuisse à nascentis Ecclesiæ primordijs in- *Greg.9.*
stitutos secundum Deum, & Augustini Regulam, quæ tamen Re- *Eug.4.*
gula non erat in primordijs nascentis Ecclesiæ: nisi, quod verum
est,dicatur ipsa Regula Augustini esse secundum Regulam sub sanctis Apostolis constitutam. Qua ratione autem dicti Pontifices
asserant Frisionarios institutos a primordijs nascentis Ecclesiæ, visum est suprà. Verum dicit, quòd Ordo Canonicus fuerat relaxatus; cum autem addit, & eius Reformatio condita fuit in Ecclesia
S. Mariæ de Frisionaria, etiam verum dicit, si vna Reformatio appellatur. At si sola illa Reformatio ponatur Ordinis Canonici,contrà eundem Eugenium est, qui multas familias multiplicatas post
relaxationem Ordinis Canonici refert:num.3. Bononiæ in ingressu Iulij II.Anno Domini 1506.die 11.Nou.hic vidẽdum,quod cõtigit nobis ex Bulla Iulij II.non quòd tunc appellati simus veri Ca *Iul.2.*
nonici Regulares, cum ab ipsa prima Reformatione sub Greg. XII. *Gre.12.*
& Vnione sub Martino V. & à Calixto veri Canonici Regulares *Mart.5*
designati fuerimus. Sed quia aduersus contra nos asserentes de- *Calix.*
claratum sit. Quamuis enim Tycinensis asserat, cui respondemus *Tyci.*
in

in libro Responsionũ, opus fuisse, vt à Iulio II. declararemur Canonici Regulares, quia sub dubio erat. Antè Iulium II. in causa Pręcedentiæ habemus Priuilegium Calixti III. declarantis Nos verè fundatos sub Canonico habitu Regulari, & potiri Canonicorum Regularium omnium Priuilegijs, vt illi omnes potiuntur: quæ declaratio fuit necessaria Florentiæ, dum quidam Mendicãtium Ordo pręcedens alios, etiam Nos præcedere prætendebat: & Christophorus de Podio I.V.D. Archipresbyter Bon. & Vicarius Domini Orlandi de Bonarlis Archiep. Florentini hoc Priuilegium publicauit Anno Domini 1460. coràm admodùm Reu. Patre Fratre Cypriano eiusq; Ordinis Priore per Archiep. Notarium Ioannem Sernardi de Legri Florentini, cuius Priuilegij tenor huiusmodi habetur.

Calix.3

Chri-stoph. de Pod.

Calixtus Episcopus seruus seruorum Dei ad futuram rei memoriam. Sacræ merita Religionis, sub qua dilecti filij Prior Generalis, & Canonici Congregationis S. Saluatoris Ordinis S. Augustini in humilitate spiritus deuotum, & sedulum exhibent Altissimo famulatum, condignè merentur, vt votis eorum in his, quæ fauoris sunt, & gratiæ, Apostolici fauoris præsidium liberaliter impendamus. Sanè pro parte Prioris, & Canonicorum prędictorum Nobis nuper exhibita petitio continebat, quòd ipsi, quibus ab Apostolica Sede per eius litteras, vt omnibus, & singulis Priuilegijs, Indulgentijs, gratijs, exemptionibus, & libertatibus alijs Canonicis Regularibus dicti Ordinis Generaliter concessis, & quibus ipsi Canonici Regulares, & eorum loca in genere potiuntur, & gaudent; ipsi quoque, & eorum Domus potiri, & gaudere valeant, concessum fore dignoscitur: ex certis eorum animos mouentibus rationabilibus causis cupiunt se fore veros dicti Ordinis Regulares Canonicos per sedem præfatam declarari, & pro talibus in posterùm vbique censeri. Quare pro parte Prioris, & Canonicorũ præfatorum asserentium, quòd ipsi secundum Regularia Instituta dictorum Canonicorum Regularium profitentur, & degunt, ac Rochetum, prout alij Canonici prælibati, deferunt: Nobis fuit humiliter supplicatum, vt ipsorũ voto super hoc opportunè prouidere de benignitate Apostolica digneremur. Nos igitur huiusmodi supplicationibus inclinati, Priorem, & Canonicos de Congregatione huiusmodi fuisse, & esse veros Canonicos Regulares dicti Ordinis

aucto-

auctoritate Apostolica, & ex certa scientia tenore præsentium declaramus. Decernentes, quòd ipsi de cætero perpetuis futuris temporibus pro talibus censeri, haberi, & reputari; necnon omnibus & singulis præeminentijs, & in publicis Actibus, ac Priuilegijs, & gratijs, quibus præfati Canonici Regulares Ordinis prælibati potiuntur generaliter, & gaudent, potiri, & gaudere debeant, vt existentes veri Canonici Regulares Ordinis prælibati: ac mandantes quorumcunque locorum Diœcesanis, vt eos pro talibus in singulis publicis, & alijs actibus censeri faciant, ac etiam reputari. Non obstantibus Cōstitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrarijs quibuscunque. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam Nostræ declarationis, Constitutionis, & Mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, Indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarn. Dom. 1456. sexto Calen. Iun. Pont. Nostri Anno secundo.

Ex cuius Pontificis Decreto infrascripta notauimus.

1. Vocatur Nostra Congregatio sacra Religio.

2. Canonici S. Saluatoris Ordinis S. Augustini absolutè.

3. Ab Apostolica Sede concessum Nobis in specie, quod alijs Canonicis in genere.

4. Fuisse, & esse nos asserit Canonicos Reg. ergo non ipse Calixtus declarat esse, vt ipse videatur facere nos Canonicos, sed fuisse.

5. Omnibus & singulis præeminentijs etiam in publicis Actibus gaudemus, & potimur. Hoc Priuilegio, & alio Innocētij VIII. *Inn. 8.* lata sententia Romæ est à Vicario Sanctissimi Papæ Alexandri VI. 1496. pro Nostra Præcedentia aduersus fratres S. Clementis Ordinis S. Ambrosij ad Nemus, & contra fratres tunc S. Ceciliæ. Vicarius autem erat Pont. Iacobus Episcopus Arborēsis, cuius locum tenens Dominicus de Mangonesellis de Narnia Narniensis Ecclesiæ Canonicus sententiam fecit. Adest etiam Priuilegium Sixti IV. Tenoris huiusmodi.

Sixtus Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Benigna Clementia Sedis Apostolicæ, quæ digna dignis cōsueuit impendere, sic pia loca Religione conspicua, in quibus inuiolata viget obseruantia Regularis, fert charitas, refloret hone-

ftas virtutũ, plantaria per bonorũ operum ftudia, & præclara fan-ctitatis merita iugiter reuiuifcũt, patèt Hofpitalitas gratiofa,& de-uotæ laudis frequentia,celebrisque venerationis Inftantia Diuinę attollitur gloria maieftatis, congruis honoribus,& fauoribus pro-fequitur: quòd Priuilegia eis conceffa Apoftolico munimine ro-borata,perpetuò firma, & illibata perfiftant, ac ipforum locorum perfonæ ab omni perturbatione, & oppreffione fecurè deuotius valeant fub fuam contemplationem Creatori omnium reddere famulatum. Sanè pro parte dilectorum filiorum Prioris Gene-ralis, & Canonicorum Regularium Congregationis S. Saluatoris Ordinis S. Auguft.fub regulari obferuantia degentium, Nobis nu-per exhibita petitio continebat, quòd quondam Angelus Corar-rio tunc Greg. XII.in fua obedientia,de qua Senen.Diœcef.exifte-bat,nuncupatus,quandam Domum S. Saluatoris tunc Ordinis fra trum Eremitarum S. Auguft.in Prioratum Canonicorum Regu-larium eiufdem S. Saluatoris nuncupatum erigens, inter alia eif-dem Canonicis pro augumento Diuini cultus,paterna dilectionè conceffit motu proprio, & ex eius certa fcientia. Voluitque & or-dinauit, quòd prædicti Canonici,& eorum pro tempore fuccef-fores effent Sedi Apoftolicæ immediatè fubiecti, & omnibus pri-uilegijs,gratijs,exemptionibus, & libertatibus eis hactenus, ac Or-dini Fratrum Eremitarum, & Canonicis Regularibus huiufmodi; ac Monafterijs & locis eorum tàm per Sedẽ præfatam, quàm alios quofcunque conceffis, gaudere valerent, & per bon. mem. Anto-nium Epifcopum Bon.ipfius Gregorij Camerarium, ac Gabrielem electum Senen.Thefaurarium, & Ioannem electum Ragufin. cer-tas Conftitutiones,& Ordinationes faciendas, ratas; & firmas ha-bens, illas motu fimili cum decretoirritante approbauit. Poftmo-dùm verò fœ. recor. Martinus Papa V. Prædeceffor nofter atten-dens Canon. prædictos fingularis deuotionis claritate fulgere, eo-rundem fœlicem ftatum incrementis falubribus protegendo, præ-miffa, ac omnia in dictis litteris contenta pro expreffis habens, ac defectus,fi qui interueniffent,fupplens,ex certa eius fcientia etiam confirmauit; & eos, qui tunc erant,Priores,& Can.dictæ Congre-gationis,& eorundem bona præfentia, & futura ab omni fuperio-ritate quorumcunque fæcularium,vel Regularium Iudicum, & of-ficiorum exemit,& pœnitus liberauit,& fub B.Petri,& Sedis Apo-

ftolicæ

ſtolicæ protectione ſuſcepit,& immediatè voluit ſubiacere,ac etiã eidem Antonio Camerario,vt Conſtitutiones, Reformationes, & innouationes, immutationes,& erectiones ad vitam,& normã dictorum Canonicorum ſecundum Deum conſeruandam ederet, & faceret,Oraculo viuæ vocis commiſit, eius ſuper hoc conſcientiam onerando,& ſubſequenter idem Antonius inter alia ſtatuit, quòd duæ partes cuiuſlibet Capituli Generalis per dictos Canonicos Regulares futuris temporibus celebrandi, addere,diminuere conſtitutiones prædictas, eaſque corrigere,mutare, & declarare, ac de nouo inſtituere poſsẽt,prout ipſius duabus partibus cuiuſlibet Capituli Generalis videretur ad Diuinum honorem,& Religionis augumentum, & dictorum Canonicorum profectum expedire: & deinde pro parte ipſorum Canonicorum piæ mem. Calixto Papæ III. etiam Prædeceſſori expoſito, quòd ipſi Canonici ex certis eorum animos rationabilibus mouentibus cauſis cupiebant ſe veros dicti Ordinis Canonicos fore, & ita in ſingulis ipſorum locis, & Prioratibus, & in quibuſcunque Actibus tàm publicis, quàm priuatis haberi, & reputari, & tales per Sedem prædictam declarari, præfatus Calixtus Prædeceſſor Noſter ipſorum Canonicorum in ea parte ſupplicationibus inclinatus, præfatos Canonicos veros Canonicos Regulares, & tales vbique cenſeri declarauit, & mandauit,& Canonicorum Regularium prædictorum Priuilegijs, immunitatibus conceſſis, ex certa ſcientia de cætero gaudere voluit. Et ſucceſſiuè fę.recor.Paulus Papa II.immediatè Prædeceſſor Noſter conſeruatione fęlicis regiminis Congregationis,& Canonicorum prædictorum Priuilegijs, & Conſtitutionibus Canonicorum prædictorum litteris inde ſuper minimè expeditis, robur Apoſtolicæ ſedis adiecit; & deinde per alias ſuas litteras Ordinationes ipſorum in Capitulis Generalibus factas ſuper electione Prioris, & Viſitatorum,ſeu Definitorum dictæ Congregationis confirmauit: pro quibus quidem ordinationibus prouidetur, quòd Prior Generalis,aut duo,vel tres ex Viſitatoribus pręfatis,& alij Viſitatores ſimul,ad libitum dicti Generalis, aut omnes ſimul, vel ſeparatim, prout eidem Generali ſecundum ingruentiam negotiorum viſum fuerit expedire, cũ ea, quã ipſe Generalis hẽt,concedere eiſdem tã coniunctim,quàm diuiſim voluit, facultate, Monaſteria viſitare teneantur:Priuilegia,& Indulta, dictæ Congregationis conceſſa de-

Calix. 3

cernendo, quòd ad alia in suo robore permansura, prout de prædictis, & alijs in prædictorum ipsorum Prædecessorum litteris plenius continetur. Nobis fuit humiliter supplicatum, vt Constitutionibus, Reformationibus, innouationibus, immutationibus, correctionibus, & singulis litteris prædictis, ac in eis contentis quibuscunque pro illorum subsistentia firmiori robur Apostolicæ Sedis adijcere, aliasque in præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur huiusmodi supplicationibus inclinati, Constitutiones, Reformationes, innouationes, immutationes, correctiones, ac singulas litteras prædictas, & in eis contenta, ac inde secuta quomodocunque auctoritate Apostolica tenore præsentium ex certa sciētia approbamus, plenumq; robur, ac vim, & vigorem obtinuisse, & obtinere decernimus. Non obstātibus Constitutionibus, Ordinationibusq; Apostolicis, ac omnibus illis, quæ singuli Prædecessores prædicti in præfatis eorum litteris non obstare voluerunt, cæterisque contrarijs quibuscunque. Et insuper ipsis Priori, & Canonicis, quòd de cætero omnibus, & singulis Priuilegijs, immunitatibus, fauoribus, Indultis, & gratijs spiritualibus, & temporalibus per Nos, vel prædictos, aut quoscūque alios Prædecessores Nostros Romanos Pontifices, vel aliàs quomodolibet, seu Sedem prædictam præfato Ordini Canonicorum Regularium S. Aug. & Fratribus Eremitarum, ac Congregationi Lateranensi, & alijs etiam eiusdem Ordinis membris, & illorum personis, Monasterijs, & locis in genere concessis, & pro tempore concedendis in omnibus, & per omnia, ac si dictæ Congregationi nominatim concessa forent, potiri, & gaudere valeant. Nec non etiam, quòd Priuilegia, gratiæ, & Indulta spiritualia, & temporalia vni ex Monasterijs, seu Prioratibus dictæ Congregationis per eandem sedem, vel alios quoscunque concessa, & in posterum concedenda, omnibus membris, & locis eiusdem Congregationis concessa intelligantur, & communia existant, ac opitulentur, eadem auctoritate indulgemus. Nec non Constitutiones in tribus ipsorum Capitulis Generalibus successiuè factas approbamus, & confirmamus: supplentes omnes defectus, si qui interuenerint in eisdem. Nec non ipsi Priori & Canonicis, vt illas etiam quascunque alias adiectiones, Constitutiones etiam per dictum Antonium factas, & in futurum per Congregationem ipsam in Gene-

Generalibus Capitulis pro tempore celebrandis, perpetuis futuris temporibus faciendas modificare,innouare,corrigere, emendare, suspendere,& in totum,si eis expedire videbitur,tollere possint,auctoritate præfata concedimus,& quæ perfectionem dictæ Congregationis concernunt,& Diuini cultus augumentum,ac si per sedē prædictam cōfirmatæ forent, valere, & plenum robur obtinere decernimus; quòdque etiam Prior Generalis, aut Visitatores nunquam soli,vel singuli visitent tenore præsentium statuimus, irritūque, & inane decernimus, si secus super his per quoscunque quauis auctoritate scienter,vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergò omninò hominum liceat hanc paginam Nostræ Approbationis,Constitutionis,concessionis, confirmationis, suppletionis, decreti,& statuti infringere, vel ei ausu temerario cōtraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit; Indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurū.Dat.Romæ apud S. Mariam Maiorem Anno Incar. Dom. Millesimo quadringentesimo septuagesimotertio, quinto decimo Cal. Iunij Pont.Nostri Anno secundo.

Ex cuius Bullæ verbis infrascripta collegimus.

1. Firma,& illibata persistunt Priuilegia Apostolica.

2. Greg.XII.in Prioratum Canonicorum Regularium Domum Ilicetanam erigit: infert in participationem Priuilegiorum Canonicorum Regularium omnium huiusmodi.

3. Eadem confirmat Martinus V.

4. Constitutiones dantur à Commissarijs.

5. Facultas datur duabus partibus Capituli Constit. mutandi.

6. Calixtus III.veros Canonicos Regulares esse declarat.

7. Cum dicit de cætero gaudere Nos Priuilegijs Canonicos Regulares,intelligitur, prout etiam in præterito gaudebamus vsq; ad Priuilegium Greg.XII primum.

8. Paulus II.item confirmauit.

9. Duo,vel tres Visitatores,vel alij recensentur.

10. Licentia datur à Generali Visitatoribus seiunctim, vel simul visitandi Canonicas.

11. Calixtus confirmat omnia prædicta.

12. Confirmat Priuilegia Ordini Canonicorum Regularium S.Aug. fratribus Eremitarum, & Congregationi Lateranensi concessa,

cessa,ac si dictæ Congregationi nominatim concessa fuissent: Ecce quòd non ex Priuilegio gaudemus, quibus gaudet Congregatio Lateranensis,sed vniuersus Ordo Canonicorum Regularium,dum Pontifex differentiam facit inter Ordinem,& Congregationes has particulares,perstringens Nostram,& illorum:illum in Vniuersum; intelligens totum Ordinem Canonicorum Regularium.

13. Omnia Priuilegia cōcessa,vel concedenda vni Monasterio, communicat omnibus,& singulis,vt vniuersa Nostra Congregatio gaudeat Priuilegijs videlicet S. Saluatoris Ven. Bon. S.Sophiæ de Beneuento. S. Augustini de Nicosia, vt Congregatio Cassinensis Priuilegijs Cauensibus.

14. Conceditur facultas alterandi, & in totum tollendi Constitutiones factas per Antonium Commissarium ex primis, & vt à Sede Apostolica deriuatas huiusmodi, alteratas, vel sublatas confirmat.

15. Nunquam solus Generalis, vel singuli Visitatores visitent; sed Generalis saltē cum vno Visitatore; & duo Visitatores simul.

Iul.2. Noua simili de causa Iulius II. aliud eiusdem tenoris Priuilegium dedit Anno Domini 1512. Sed antequam illud subijciamus: animaduertendum non mouere id, quod Tycinensis,Aug.de Noutis, vel Nouellis in quinta parte afferebat ab approbata consuetudine; vbi instrumentum citat, & extendit Benedicti de Oleo Not. Bon. pro sententia lata in fauorem Canonicorum Regulariū, qua dum Iulius Pontifex Ciuitatem Bon. ingrederetur in festo S.Martini Anno 1506. prodeūtibus obuiam omnibus Religiosis, vt moris est, decretum fuit, vt Canonici Regulares procederent in loco Digniori post Monachos. Nā noster Aug. Mamphridus tunc interfuit ibi,non modica eius causæ pars,ad quā Processionē non venerunt Canonici S.Ioannis in Monte,sed tantū Nostri S. Saluatoris, quippè qui vrgebantur Nostri à Monachis Montis Olíueti, & illis S. Petri Cœlestini, vel procedere in Inferiorem locum, vel vti illi Montani S. Ioannis cum superpelliceis Clericorum sæcularium inter eos incedere. Incedebant enim Montani illi Canonici Regulares suprà Cappas suas tecti huiusmodi superpellicijs sęcularibus;vt, quatenus tuti ab eorum Monachorum pulsatione prodirent inter cohortes sæculares. Quam quidem rem nouam, & ridiculam visam cum Canonici Saluatoris maxime detestarentur,non ignari

cum

eum locum etiam promiscuè tenere quicunque Apostatæ à Monachis, vel Mendicantibus superpelliceum induti illis Clericis quotidiè eo temporis permiscebantur: coràm sacrarum Cæremoniarum Magistris Apostolicis ipsi Canonici Saluatoris atque Monachi conuenere: apud quos re pluribus discussa, producto antiquissimo eius Ecclesiæ Cathedralis libro, qui, Manualis dictus, in eius sacrario seruabatur, promulgatum fuit iuxtà eius libelli tenorem: Canonicis Regularibus Saluatoris præscriptos Monachos, cætetosque Religiosos (qui ibi tunc aderant) (aberant namque & Monachi Cassinenses S. Proculi) cedere: sed eam rem dissimulauit Tycinensis, & pro suis tunc absentibus Canonicis sibi attribuit, vt sententia illa fuerit pro ipsis, non pro Nobis. Videmus enim passim quæcunque ad Dignitatem nostram facta sunt, suis deferre: & Nos non solùm suis, & alienis, sed Nostris expoliare, & ne mentiri videamur, aut falsa apponere in hoc opere Nostro, hic Priuilegium Iulij II. afferre decreuimus; cuius Tenor huiusmodi legitur.

Iulius Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Inter cæteros in militanti Ecclesia, veluti Regina in vestitu deaurato circundata varietate plantatos Ordines: ad Dilectos filios Congregationis S. Saluatoris Ordinis S. Augustini Canonicorum Regularium, qui sub suaui Iugo Religionis, & Regularium institutionum obseruatione sedulum ipsi Saluatori Nostro Domino Iesu Christo in humilitate spiritus præbent famulatum, dirigentes Nostræ considerationis intuitum, & attendentes, quòd Nos, dum Cardinalatus honore fungebamur, Ecclesiam S. Petri ad Vincula de Vrbe cum illi annexa S. Agnetis extrà Muros dictæ Vrbis de licentia sedis Apostolicæ eidem Congregationi (cuius Protectionem aliquandiù gessimus, & illius profectum salubrem, quantum potuimus, procurauimus) concessimus, & multa pro eiusdem Ecclesiæ S. Petri, & ædificiorum eius reparatione, & reædificatione, ac pro commoditate Prioris, & Canonicorum inibi pro tempore Diuinis beneplacitis insistentium, etiam postquam ad summi Apostolatus Apicem fuimus Diuina fauente Clementia assumpti, exposuimus, dignum extimamus illi Congregationi, & Canonicis præfatis, ipsiusque Congregationis Monasterijs, locis, ac personis concedere, per quæ possint ipso Saluatori eis semper assistente gratum in eius beneplacitis exhibere famulatum.

Sanè,

Sanè cum, ficut accepimus, aliàs plures immunitates, & Priuilegia diuerfa, gratiæ, fauores, & indulta fpiritualia, & temporalia per diuerfos Romanos Pontifices Prædeceffores Noftros præfatæ Congregationi, illiusque Monafterijs, locis, perfonis, bonis,& rebus conceffa fuerint, Nos cupientes, vt dictus filius Modernus, & pro tempore exiftens Prior Generalis dictæ Congregationis, & Canonici præfati, & eorum curæ commiffi eò potius poffint Domino in eius beneplacitis famulari, quò cognouerint huiufmodi Priuilegia, & immunitates pro illorum fubfiftentia, firmiori etiam Noftræ approbationis robore communiri; ac etiam Prioris Generalis, & Canonicorum, ac Congregationis huiufmodi commoditatibus, & augumento, ftatuique profpero, & fœlici, quantùm cum Deo poffumus adiuuante falubriter confulere, ipfosque Generalem Priorem, & Canonicos, ac Congregationis huiufmodi fingulares perfonas à quibufuis excommunicationis, fufpenfionis, & interdicti, alijfque Ecclefiafticis fententijs, cenfuris, & pœnis à Iure, vel ab homine quauis occafione, vel caufa latis, fi quibus quomodolibet innodati exiftunt, ad effectum præfentium duntaxat confequendum, harum ferie abfoluentes, & abfolutos fore cenfentes: ac omnia & fingula Monafteria tàm dictæ Congregationis, quàm beneficia Monafterijs dictæ Congregationis vnita, annexa, incorporata, & poffeffa, ac quæcunque alia, & fingula Priuilegia, gratias, fauores, immunitates, exemptiones, & indulta, tàm fpiritualia, quàm temporalia eidem Congregationi, ac illius Monafterijs, locis, & perfonis fub quibufcunque tenoribus, & per quofcunque Romanos Pontifices, Imperatores, Reges, Principes, & quofcunque alios Chrifti fideles conceffa, illorumque omnium tenores, ac fi de verbo ad verbum præfentibus infererentur, eifdem præfentibus pro expreffis habentes motu proprio, non ad Prioris Generalis, & Canonicorum præfatorum, vel alicuius alterius pro eis Nobis fuper hoc oblatæ petitionis inftantiam, fed de Noftra mera liberalitate, & deliberatione, certaque fcientia, ac de Apoftolicæ poteftatis plenitudine litteras omnes, Ordinationes, Conftitutiones, & confuetudines, quibus ipfa Congregatio regitur, & gubernatur, ac omnia, & fingula alia Priuilegia, gratias, fauores, immunitates, exemptiones, & indulta huiufmodi auctoritate Apoftolica tenore præfentium approba-

probamus,& innouamus, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere, atque omnia, & singula inuiolabiliter obseruari decernimus. Volumusque, vt quicquid dubij in dictis Priuilegijs, seu aliquo eorum pro tempore emerserit, id, data Verborum Ambiguitate, & varia Peritorum interpretatione in fauorem dictæ Congregationis, & locorum particularium eiusdem interpretari debere: & vbi ipsi in aliquibus redderentur dubij, seu Ancipites, secundum bonam æquitatem ad fauorem salutis animarum suarum, illa etiam largissimè intelligantur, & interpretentur, non autem secundum Iuris rigorem, aut Doctorum opiniones, vel subtilitates;& cuius vis particularis Monasterij, seu loci tam vniti, quàm vniendi præsentis, & futuri dictæ Congregationis Priuilegia, Concessiones, remissiones peccatorum,etiã Indulgentiæ quocunque nomine nuncupatæ, immunitates, & gratiæ, concessa,& concedenda, tàm per Roman. Pontifices, quàm alios quoscunque Reges, Duces,Baronos,Principes,Dominia, & Communitates in omnibus, & per omnia ipsi toti Congregationi, & alijs etiam particularibus Monasterijs esse communia, & ad illa extendi, & extendimus per præsentes. Insuper etiam vltrà prædicta Priuilegia eidem Congregationi,vt præfertur,concessa, hac perpetua, & irrefragabili constitutione, Motu, & scientia, similibus sancimus, quòd omnes & singuli dictę Congregationis Canonici Ordinem ipsum professi præsentes, & futuri, quamuis in diuersis Monasterijs, siue locis pro tempore maneant, vnum tamen corpus, & vna Congregatio existant, & sub vna, eademque lege, atque obseruantiæ Regularis vnitate, morumque conformitate eisdem Constitutionibus, Priuilegijs, Ordinationibus, consuetudinibus, & statutis viuant, ipsaque Congregatio ab Apostolica sede vltrà centum Annos instituta, & meritò toties approbata ab Vniuersis Christi fidelibus,in reuerentia, & deuotione habeatur: decernentes, vt in omnibus, & singulis præeminentijs etiam in publicis actibus,ac Priuilegijs, & gratijs pro veris Canonicis Regularibus Ordinis, & Congregationis prædictorum habeantur, & reputentur, prout hactenus fuerunt auctoritate Apostolica, & ex certa scientia tenore præsentium habemus, & declaramus. Mandamusque quorumcunque locorum Diœcesanis, vt eos pro talibus in dictis singulis, publicis, & alijs actibus censeri faciant, ac etiam reputari. Nos enim eos, & existentes veros, & indubitatos Ca-

nonicos Regulares Ordinis prælibati, quibus à dicta Sede Apostolica scapulare, quòd Insigne Claustralium est, gestandum super Rocheto in præfatæ Congregationis Primordijs ex speciali Munere, & deuotione donatum extitit: omnibus, & singulis præeminentijs etiam in publicis actibus de Priuilegijs, & gratijs, quibuscunque alij Canonici potiuntur, & gaudent, potiri & gaudere censemus. Dat. Romæ apud S.Petrum Anno Incar. 1512. 4. Non. Apr. Pont. Nostri Anno 14.

Ex cuius Indultu annotationes infrascriptas elicimus.

1 Concessit, dum Cardinalis esset, Monast. S. Petri ad Vincula cum sibi annexo S. Agnetis, adde: concessurus etiam sponte offerens Ecclesiam S. Mariæ Maioris, si Patres Nostri acceptassent: renuerunt autem (vt à Maioribus, & Senioribus accepimus) ne tot, tantisque Honoribus exaltati, Humilitatem aspernarentur, quam maximopere amplexabantur.

2. Beneficia annexa Monasterijs Cögregationi datis, ipsa Congregatio ritè possidet.

3. Confirmat omnia Priuilegia superiora.

4. Dubia vult interprætari in fauorem Congregationis, non secundum Iuris rigorem, & subtilitates, & Opiniones Doctorum.

5. Particularium locorum Priuilegia sunt cõmunia omnibus: & varia Mon. sub vna Congregatione censentur.

6. Asserit Anno 1512. Congregationem nostram institutam vltrà centũ annos, vt falsum sit institutam 1418. vel 1421. vt aliqui.

7. Tenendi, & habendi pro veris Canonicis Regularibus prout hactenus fuerunt.

8. Scapulare ex speciali munere, & deuotione, Insigne Claustrale datum: deuotio autem fuit Gregorij XII. qui vouit portare, & dedit Stephano: dicit donatum, non acceptum, vel quæsitum.

Port. Septimò fol. 113. Iacobus Portius hos esse eosdem Canonicos, qui ab Augustino instituti, quia communem vitam agunt; tria vota emittunt, quæ Clerici Antiqui. Num. 20. Canonici Regulares, qui nunc vigent in Italia ea omnia faciunt, & profitentur, quæ Apostoli Clerici primitiuæ Ecclesiæ. Ergo & Nos qui omnia illa facimus, & eramus Canonici in Italia Regulares, cum hæc scribebat Portius, num. 4. & ex obseruantia Regulæ, num. 4.

Hon. 3. Honorius III. appellat Canonicos Lateranenses, floruit circa Annum

num.1210. Alexander II. floruit 1061. Greg. IX. floruit 1127. con- *Alex.2*
cedimus, prout de Iure competit, Vnionem cum Lateranensibus *Greg.9.*
antiquis: concedant Nobis cum ijsdem, & Rhænanis, & S. Saluatoris Venetijs: in quem locum duo ex Canonicis Lateranensibus illis antè introductos vocatos Lateranenses, missi sunt ab Innocentio II. post datum Priuilegium, de quo suprà mentio, inferius *Inn. 9.*
in Historia S. Saluatoris Venetiarum inserendum Anno 1141. Petrus videlicet & Cato: quibus venientibus cessauit persecutio contra illos, qui in dicta Ecclesia deuotos se tradiderunt Regulari obseruantiæ Canonicorum Regularium. Ergo Nos à Lateranensibus possumus dici oriri, & proinde ac etiam particulari ratione, vltrà alias, ab Apostolis descendere. Eiusdem enim erant Ordinis Canonici, qui Canonicum Ordinem in Ecclesia S. Saluatoris instituerant, & qui à Laterano missi sunt pro liberè obseruando, & conseruando Ordine Canonicorum Regularium: num. 11. Accidentalis Reformatio vocatur Frisionariæ: ita etiam vocetur Nostra, quæ substantiale professionis non mutat D. Augustini, tùm ex causa efficienti, quia, quæ superior causa instituit, inferior destruere non potest: præsertim cum ad bonum finem huiusmodi Reformationes factæ fuerint pro obseruanda Regula Canonicorum Regularium D. Augustini etiam igitur Nos, cum maior potestas sit Pontificis, quàm aliorum, ex eodem August. procedimus, cum tales Nos censeat Greg. XII. & ex Reformatione cum *Greg.12*
Rhænanis confirmemur Canonici Regulares facti à Gregor. XII. *Greg.12*
secundum Regulam B. Augustini, quæ ibi viguit tàm antiquo *Mart.5*
tempore, vt dicemus, per Martinum V. Ergo superiori auctorita- *Pirrh.*
te interposita, cessat minor. Octauò fol. 120. Pirrhus Tharrus, *Tar.*
num. 1. Eugenius IV. narrat Historiam Canonicorum Regula- *Eug.4.*
rium Institutionis, deinde Congregationem Frisionariæ nuncupatam secundum Regulam B. Augustini viuere affirmat. Hoc idem in ipsa Bulla ostendit de alijs familijs eiusdem propositi: præterquàm quod in Bulla, in quo concedit Nobis idem Pontifex Canonicam S. Saluatoris Venet. cumulatissimè testetur, & summis laudibus celebret, vt dicetur. Num. 21. vocantur Canonici Regulares Ordinis S. Augustini: genitiuus casus denotat descendentiam, quia ex conformitate nominum probatur identitas corporis: & nos ita vocamur à Pontificibus. Num. 39. Vniuersitas sem-

O 2 per

per dicitur eadem vel crescat, vel decrescat, vt de Grege, in quo aliqua pecora moriuntur, & alia eorum loco subrogantur, & de familia domus, & Nauis, ita de Reformatione, quæ non mutat substantiam Religionis. Ergo Nos etiam descendimus à Canonicis Rhænanis, quia eis vniti sumus existente adhuc superstite: & cessantibus familijs diuersis in locis Canonicorum Regularium, non tamen omnibus, in eas reformata est Nostra à Greg. XII. dum aliqui Viri Ordinis S. Augustini fuerunt Canonici Regulares constituti secundum Regulam S. Augustini, quam & ipsi prius sequebantur, & profitebantur, vt non indiguerint noua professione, & in Rhænana & S. Saluatoris Bononiæ diu obseruarant, qui Canonici Regulares erant, quibus vniti Nos. Nonò fol. 123. Vincentius Parentius. Num. 1. forma Canonicorum Regularium, & illius Ordinis Institutorum ab Augustino eadem est in his Canonicis Regularibus, qui in causa. Ergo de illis censendi sunt; ita concludendum de Nostris: eadem forma, id est operatio, emissio trium votorum; eadem causa, vt viuerent Canonici Regulares sub Regulam sub S. Apostolis; personæ, quia sicut Christiani recipiebantur tunc, vt Canonicè viuerent, vt in Canonibus, ita & in Nostris eædem personæ recipiuntur: eadem res, quia vno eodem nomine nuncupantur Canonici Regulares. Num. 10. Et cum non reperiatur noua approbatio alterius Religionis Canonicorum Regularium diuersa à prima illa instituta à D. Augustino, cum de Iure, siue approbatione Pontificis noua non possit induci Religio, necessariò hæc Religio debet dici eadem, quæ prius erat, quia non potest sustineri in alia, quàm à D. Augustino instituta, quod de Lateranensi, Nostra, & etiam omnium Canonicorum Regularium sub Regula D. Augustini reformatorũ, & Institutorum dici clarum est. Decimò fol. 153. Idem Parentius dicit: Pondero in Bulla Eugenij priorem Clausulam, dum dicit plures Cœtus, & Congregationes esse sub proposito Canonicorum Regularium, & sic non in totum sub Regulam: Hæc verba vltima non sunt in Bulla, imò ex Bulla contrarium elicitur, quòd illi Cętus in totum sub Regulam fuerint per producta prius in Vniuersum de Canonicis Regularibus ab Apostolis, Marco, Augustino Anglo Regulis Augustini insignitis. Ex quo corpore Ordinis Canonici sub Regula Augustini multi Cœtus, & familiæ multiplicatæ sub proposito

Gregor. 12.

Vincẽ. Paren.

Parent.

posito Canonicorum Regularium, eo proposito, quod præpositum est in Bulla Canonicorum Regularium, videlicet: qui Regulis Augustini fuerunt Insigniti in vniuersum: Itaque malè concludit cum sequitur: ita vt, cum subiungat hanc Congregationem Frisionariam esse sub eadem Regula Augustini, manifestè pateat, quòd distinguere voluit ab existentibus alijs sub proposito Canonicorum Regularium hanc Congregationem sub vera Regula B. Augustini militantem. Ergo hæc Congregatio cum sit sub Regula eadem S. Augustini, eadem est cum ea, quam instituit Augustinus, cum dicit eadem, includit alios Cœtus, qui sub Regula Augustini viuunt. Si enim hæc sola Congregatio viueret sub Regula Augustini, non diceretur sub eodem, quod verbum habet respectum ad alios sub ea Regula. Sed, quicquid intelligatur de verbis, falsissimum est, quòd omnes aliæ Familiæ Canonicorum Regularium tempore, quo Eugenius hæc scripsit, non viuerent sub eadem Regula: Nam Nostra tunc temporis existens, prout Allegatores testantur, sub Regula Augustini fuit à Greg. XII. & Martino V. & ipso Eugenio nuncupata, Instituta, reformata, vnita, quicquid volueris pone: quam liberè interpretantur verba Pontificum, non inspectis, quæ ijdem Pontifices dicunt, eadem conclusio per hæc inanis redditur. Vndecimò fol. 165. Num. 5. siue Canonici Regulares, & Monachi S. Benedicti, vt vniuersi, siue vt singuli concurrant, semper Canonici Monachos præcedere debent: non limitatur dictio Canonicorum Regularium ad huius, vel illius Congregationis, sicut nomen Monachorum S. Benedicti ad Congregationem S. Iustinæ, siue ad Præmonstratenses Cluniacenses. Duodecimò fol. 128. Num. 1. & inferius fol. 191. num. 6. repetita: vbi falsissimum asserit dicere Bullam hanc solam Congregationem dictam Lateranensem militare sub Regula D. Augustini, quod nusquam somniauit Bulla, sed, quibus licet eadem Bullæ Verba detrahere, possunt, sed non licet, vt minus, id addere, & alterare. Vltimò fol. 209. cum lata sententia est, vt Canonici Lateranenses vti Clerici dimissa cappa in linea Veste, & Clericali Habitu incedentes præcedant, & Nos habemus hunc vsum concessum; cum in Bulla Pij dicitur, quòd sint Lateranenses, ex illis antiquis non excludit Nos: quod fecisset, si dixisset illos solos esse ex illis: concessum itē à f. me. Pontifice Maximo Paulo V. cuius memoria in benedi-

Eug.
Greg. 12
Mart. 5

nedictione est; vt byretum ad morem Clericorum Romanorum gestaremus ex Decreto Illustrissimorum Cardinalium Congregationis Rituum. Hæc perfunctoriè collecta ex Allegationibus, vt cuique videre liceat Nostram etiam causam tractari in Nostrum fauorem in illis allegationibus, & productionibus: quòd si diligentius rationes, quæ etiam Nobis applicari possunt, vt applicantur Canonicis Regularibus Lateranensibus dictis, voluerit quis hic videre, si licebit, per otium transsumemus. Legendam autem Bul-
Eug. lam Eugenij putamus, vt, quæ dicta sunt superius, facilius innotescant. Hæc quòad Primatum, & Præcellentiam Canonicorum Regularium vltrà ea, quæ ab alijs varijs locis, & allegationibus citatis pro modo Nostro collecta sufficiant. Nunc in tertio libro de Habitu eorundem differemus.

Finis Secundi Libri.

NARRATIONIS RERVM GESTARVM Canonicorum Regularium

LIBER TERTIVS.

De Habitu Canonicorum Regularium.

Vditatem illàm, qua ornabantur primi Nostri parẽtes, pulchriorem amictum vocamus, quàm fericum, purpureum, byffinum, & aureum, quia carebant illa erubefcentia, quam per peccatum contraximus. Scribitur enim Gen. 2. erant autem vterque Nudus, Adam fcilicet, & vxor eius, nec erubefcebant: non enim habebant Veftes primi Parentes in Paradifo, quia pulchritudo naturalis maior erat, quàm pulchritudo ornatus in veftibus. Hinc in vita æterna poft refurrectionem veftes non fumus habituri, quia propter peccati turpitudinem inuentæ funt: ceffante autem omni culpa, & pœnalitatibus peccati, ceffabit veftis: quia caro Beatorum fulgebit ibi ficut Sol: Iofephus autem dicit, quòd primi Parentes erant adhuc vt paruuli, non habentes vfum rationis, & ideo non erubefcebãt de fua Nuditate, vt faciunt pueri: & arbor fcientiæ accelerabat vfum rationis, & accelerabat ita, vt guftantes de fructu eius incęperint habere vfum rationis, & erubuerint de fua Nuditate, quod falfum eft: Nam homo, & omnia opera Dei perfecta creata funt; Ergo in fapientia completa, ficut in quantitate perfecta, & robore, & potentia generandi: prӕterquã quod lex non datur nifi capacibus, ideft vfum perfectæ rationis habentibus: & Deus quidem dederat legem de comedendo, & non co

Gen. 2. *Sap. 3.* *Iofeph.*

medendo,& quo modo poterant peccare, si non habuerunt vsum rationis? peccauerunt autem eligendo comedere de prohibito,antequam actu comederent;vel incipientes comedere, antequam fructus ille aliquid naturaliter operaretur: Ante igitur esum ligni vtebantur ratione,secundum quam imposuit nomina Adam omnib. animalibus,& volucribus,quòd nisi ex multa sapientia nō fit.Itaq. non erubescere non erat propter ignorantiam, sed ex conditione status,in quo ex originali Iustitia non erat aliquis inordinatus motus membri pertinens ad pœnalitatem, quæ consequitur peccatū, vnde erubescerent.Et ab exterioribus quidem præclarū Indumentum erat Nuditas,quia non patiebantur à frigore,æstu, & cæteris, quæ postea calorem,& dolorem pepererunt:ab interiori aūt,quia, vt dicimus,non erat inordinatio sensitiuæ, sed ad nutum rationis mouebantur singula membra. Quemadmodum enim nūc etiā vultum,& manus,& pedes,& si qua alia membra ad nutū moderamur, non erubescimus nuda monstrare,quia non mouentur nisi a voluntate,ita singula membra tunc ab homine regebantur. Insurrexit verò seruitus recalcitrans,& repugnans in membris appetentibus, vt contra etiam nutum hominis mouerentur,& ex hoc Nuditas orta
Rom. 7. est verecunda,quam deplorat Paulus:infœlix ego homo quis me li
Gal. 5. berabit de corpore mortis huius:& caro concupiscit aduersus spi-
Rom. 7. ritum:& video aliam legem in membris meis repugnantē legi mentis meæ,& captiuantem me in lege peccati,i.in pœna peccati: An-
Aug. tea autem homo nihil putauit velandum,vt Augustinus dicit,quia
Gl. ord. nihil senserat refrenandum. Huius Indumenti præclarissimi Nobilitas ac primum elucebat:quòd cum nihil in illo homine esset inordinatum,neq.sensus,neq ratio,magis conatus est Serpens in tentatione,quàm nunc faciat in nobis,in quibus ex iam inordinato appetitu interius ad omnes passiones in sensitiuo,etiamsi ratio,& voluntas ordinatissimi sint,procedit ad tentandum,vt ad actū explendum appetitus sensitiui flectamur.In primis verò Parentibus nullo existente inordinato,neque intellectu,neque voluntate, neq; sensu,cum non potuerit deordinari appetitus sensitiuus, nisi deordinata prius ratione, vt moueretur ad inordinatum desideriū Libertatis,& Dominij,perindeac quadam vi subiectus fuerit ad non faciendum quod voluisset per præceptum præcipuè negatiuū,quod videbatur illam excellentiam tollere, in qua constitutus erat: non

de

de simplici comestione tentatus fuit,vt noster appetitus ad delecta bilia gustus, & tactus inordinatus: tunc enim non existente fame, siti,& huiusmodi,non erat inordinatio in appetitu,sed ad displicen tiam præcepti, ad elationem sui, ad dubitationem de Verbis Dei. Vide quàm pulchra Vestis fuerit Adæ, & quanto nisu laborauerit Dęmon vestimēta hæc tollere:vt meritò de Deo dici possit:Vestiui te discoloribus: & de diabolo: dimittit homines nudos indumenta tollentes:præterea,quia cum hoc indumentum fuerit gratia gratis data,quæ potest cum peccato mortali concurrere, nō statimac pec cauit Mulier ante comestionem, nisi alio tamen peccato electionis comedendi,cum perdidit gratiam gratum facientem, priuata fuit hoc indumento, & expoliata, nisi post consumatum peccatum in actum ipsius Adæ, tùm vt permitteretur tentari Adam, alioquin si erubescens Mulier fuisset post comestionem,& videns suam Nudi tatem,vel abscondisset se, vel erubescentem accedentem ad virum vir miratus contradixisset comedere,tùm ob alias rationes nō Nostri Instituti:præcipuè,quia nisi post multos actus,& tempus destitueretur ab illo indumento,tàm pręclaro,tàm excellenti,tàm nudo criminis duplicitatis,tàm ornato,& induto ordine,harmonia,consensu.Prius ergo in Eua deordinata ratio fuit ex prædictis, postea appetitus sensitiuus,cum vidit lignum ad vescēdum suaue iudicās. Hanc vestem iustam originaliter, idest ab origine datam homini à Deo perdiderunt ambo,cum comedente Adam aperti sunt oculi eorum simul,non prius Euæ cum comedit antè virum, vt suprà,sed post viri comestionem. Non erat Iustitia originalis gratia gratum faciens,sed tātū gratis data in ordinatione,& rectificatione inferio rum ad superiora,vt.f.illi sine labe immunditiæ creati tales sint, vt anima subderetur voluntati Diuinæ, etiamsi non fuerit ibi gratia gratum faciens,vt inquit Abulensis,scilicet, quòd in intellectu, & voluntate eorū non erat aliquid, propter quod ipsi vellent repugnare voluntati Diuinæ. Diligebant ergo naturaliter Deum magis quàm se ipsos, dato, quòd non haberent gratiam gratificantem, & hoc erat indumentum interius: exterius autem erat, quòd appetitus, & æstimatiua nullo modo repugnabant Iudicio rationis, & electioni voluntatis, & proinde potentiæ executiuæ inferiores obediebant in exequendo, ad quod requirebatur debitum robur, sanitas posse non mori ordinata ad debitam

Ezec.16
Iob 24
Abulēs.

bitam executionem voluntatis,cui sanitati subordinabantur cæteri ra anteriora superindumenta, dominium in animalibus, & in sensu carentibus,vt bestiæ non nocerent,ignis non combureret,aqua non suffocaret, lapis non læderet, & sola ista connexio vocabatur Iustitia Originalis. Aequalitatem enim habet Iustitia, siue secun-
5. Ethy. dum rem,siue secundum proportionem, vt hr̃ 5.Ethycorum.Inter omnia igitur erat ista æqualitas proportionalis animæ ad Deũ &c. Ex quo primo Indumento, scilicet Obedientia animæ ad Deum, sequebatur tota reliqua concatenatio,vnde non poterat dici:verè Nudus sum,nisi primo, & interiori Indumento ablato, quod erat Obedientia animæ ad Deum: Sicut veritas conclusionis demonstratæ non potest deficere,nisi euanescat veritas principij.Fuit igitur iste ordo in destruendo Indumento; licèt non secundum tempus,sed causam. Cum ergo à voluntate Diuina recessit anima, appetitus,& phantasia recesserunt à recta ratione, cum iudicauit lignum pulchrum ad vescendum,& inclinauit ad hoc,vel magis propriè insurrexit, cum contrà voluntatem membra exarserunt, postquam Adam gustauit: nam cum inclinauit appetitus ad comedendum, deuiauit à recta ratione, sed non fuit inuoluntaria deuiatio propter electionem, sed cum membra contrà voluntatem motu fœdo libidinis exarserunt. Antea potentiæ executiuæ obediebant desiderio, quia, quicquid homo volebat, poterat, postea non potuit, quod volebat: Sanitas defecit, quia subiecto morti creaturæ similiter poterât inferre mortem. En quantis Indumentis priuatus fuit homo,quibus donatus fuit à Deo; Non enim à semetipso potuit indui, & dum ijs expoliatus fuit, pœna fuit eò, quòd ipse disrupit, vnde ortum, vt oculi eorum aperirentur, non quidem ad vsum rationis, quasi antea fuerint sicut paruuli; vt pace sua som-
Ioseph. niauit Iosephus, cum fuerint ex suprà dictis creati cum perfecto vsu rationis: præterquàmquod, si hoc fuisset per peccatum, magnum bonum attigissent, neque ad cognoscendum malum, quasi
Rabbi Salomon. prius tantum bonum cognouerũt,vt inquit Rabbi Salomon, cum scientia sit oppositorum.Cognoscebant enim vtrumque cognitione speculatiua,intellectiua:bonum etiam experimentale non item malum,sed post esum,sed ad cognoscendum suam Nuditatem esse confusibilem ex conditione status, quod non erat antè, quamuis fuerint Nudi. Erat enim illa Nuditas valdè decora, & honesta, vt

Nuditas

Nuditas in Patria, in qua non erit vsus membrorum: non nubent, *Marc. 12.*
neque nubentur; in quo nunc verecundamur, vt inquit Augusti- *Aug.*
nus in lib. de Ciuitate Dei. Non enim cęci erant facti, aut prohibi-
tos fructus palpantes decerpserant; Sed sicut in fractione panis a- *Luc. 24.*
perti sunt oculi Discipulorum, & cognouerunt, quem cognoscere
non valebant, sic aperti sunt oculi eorum, ad quod antè non pate-
bant, quia anima rationalis bestialē motum in carne sua erubuit,
& pudorem habuit non solùm, quia sentiebat, quod antè non sen-
serat, sed etiam, quia motus ille pudendus de transgressione venie-
bat: ibi enim sentit, vbi gratia nesciebatur, cum in Nuditate nihil
indecens patiebatur, ibi completum est: Domine in voluntate tua *Ps. 29.*
præstitisti decori meo virtutem; illum decorem, qui Indumentum
est. Dominus regnauit, decorem induit, induit fortitudinem, & *Ps. 92.*
præcinxit se virtute, quod ideo in Deo factum sancitur, quòd in
homine fecit: Auertisti faciem tuam à me, & factum sum conturba *Ps. 29.*
tus. Hanc Nuditatem conturbationē talem inferentem necessa-
rium erat operiri, tegi, velari; vt in ipso etiam peccatore erubescen-
tia faceret Indumentum: & quidem aliud quæsiuit homo, aliud
fecit Deus: primi quippe Parentes consuerunt folia ficus, non qui-
dem putantes in folijs illis esset, quod cognoscerent ad tegendum
membra pruientia, sed occulto instinctu impulsi sunt ad hoc, vt
talis pœnæ significatio à nescientibus fieret, quæ conuinceret pec-
catorem, inquit Glossa Augustini. Indumentum ergo primò fa- *Glos.*
ctum fuit ad pœnitentiam, verùm non perfectæ pœnitentiæ vestis *Aug.*
fuit illa prius colligatio. Alucinus enim dicit: quia gloriam simpli-
cis castitatis amiserunt, ad duplicem libidinis pruritum confuge-
runt: Vnde cum esses sub ficu vidi te, & descendi (subaudi) libera- *Io. 1.*
re te: folia autem ficus fortasse simplici intentione tulerunt ad eru
bescentiam comprimendam, non quia fructus ligni fuerit ficus, vt
quidam Iudæi: non enim ausi essent iterùm in illam arborem ma-
nus inijcere, ex qua cognouerunt suam confusionem, neque iuxtà
arborem scientiæ erant, cum consuerunt: nam in alio loco stabat
Adam, cum dedit ei vxor pomum. Diabolus enim Euam tentauit
prorsus separatam à viro, vt facilius seduceret, sed quia propè erat
vbi erant, vel quia aptior ad tegendum, cum in Oriente folia ficul-
neæ ad scuti magnitudinem accedere perhibeantur, & Glos. ord. *Gl. ord.*
Ioan. 1. dicit: Sub ficu abdi, est, esse subditum sub consuetudine
peccandi,

peccandi,& vmbra mortis,vt primi Parentes sub fici folijs se texe-
Aug. runt:& Augustinus in Cathena D. Thomæ Matthæi 24. per arbo-
Thom. rem fici intelligit genus humanum propter pruritum carnis:Ergo,
vt pruritum carnis tegerent, ad carnis pruritum cucurrerunt: non
perfecta vestis, quæ veram pœnitentiam, & Dei famulatum etiam
post peccatum designaret; imò magis fragilitatem præsefert, cum
prouerbio locum dederit,ficulneo baculo fragilior, nulli ædificio
apta: vmbræ pessimæ,adeo vt, qui sub ea dormit,stupidus ferè sur-
gat,ocissimè senescit:esa,pediculos gignit, à cœlo nō tangi dicitur:
Vide quem statum hoc inuentum ab homine pallium præfiguret:
post peccatum enim, & in peccato carne nil fragilius,ædificio cęle
Ps.33. sti non idonea:vmbræ mortis pessimæ, quia mors peccatorum pes
sima,ocissimæ voluptatis vermem conscientiæ gignit: Hinc abscon
dit se Adam à facie Domini, & à Cœlo non tangitur, quia carna-
les homines in labore hominum non sunt, & cum hominibus non
Ps.82. flagellabūtur;& D.Gregorius leuem in folijs ficulneæ, fragilemq́;
D.Greg. iactantiam ponit,quam induit homo iniquitatis, vt ficus illa, quæ
siccatur à Domino,quia non habebat fructum. Iactare potest ho-
mo,gloriari,operari: ad perfectum non induitur, non sibi faciat
indumentum,sed à Deo expectet:vt ordiremini telam,& nō per spi
Esa. 30. ritum meum: quia enim fecit sibi indumentum, quocūque modo
accipiatur in folijs ficus, vel ad velamentum, vel ad pœnitentiam,
vel ad ornatum, nullo modo perfectum est in illo, quod homines
ab Adam in huiusmodi vestibus excogitabant: tantum abest, vt
operiretur Nuditas erubescenda,vt Noè non potuerit velari,quin
à maledicendo filio non reuelaretur: prætereà neque, vt diximus,
pœnitentia grata fuit in folijs illis Deo, cum maiorem pruritum
congenerant: quòd si in vestibus pretiosis deinceps homines glo-
riati sunt,purpura,bysso,sericis,aureis:Hæc omnia tanquam à prin
cipio parum duratura comperta sunt.Etenim folia,& herbæ,& fę-
num hodie viride est,cras in clibanum mittitur, manè floret,tran-
Ps.89. sit:vesperè decidit,indurat,arescit: Sed neque omnis in vestibus Sa
lomonis gloria æquiparatur Indumento lilij teste Saluatore,cum
Esa 14. tamen ipsum facile marcescat:Hinc illæ voces: Subterte sternetur
Ps.111. tinea, & operimentum tuum erunt vermes: sicut opertorium mu-
Soph.1. tabis eos,& velut amictum mutabis eos,& mutabūtur. Visitabo su-
per eos,qui induti sunt veste peregrina,& multa alia ad aspernen-
dam

dam vestium gloriam dicuntur à Spiritu Sancto, & ad ostendendam earundem corruptionem: vt non laudarit Iesus Ioannem tāquam mollibus vestitum, quippè qui huiusmodi induti in domibus Regum terrenorum, scilicet sunt; non cœlestium. Et hæc quidem fuerunt Indumenta hominum cogitatu inuenta, fluxa, caduca, imperfecta, inania. Quæ verò Deus adinuenit, in duplici differentia constituuntur, secundum quòd dupliciter ad Deum se gerere debebat homo post peccatum: nam, quantū ad vniuersale operimentum Nuditatis, D. Paulus absque discretione formæ, siue materiæ tegumenta tantum appellat, quibus necessarium fuit homini operiri. Habentes victum, & quibus tegamur, his contenti sumus: & de hoc genere Indumentorum, vt eo frugali, & humili omnes homines probi vterentur, vel vti deberent: etiam Ethnyci cognouerunt in Pallio Diogenis, & huiusmodi, & in vestibus rudib. Christianorum. Contrà gloriosam, & ambitiosam diuitum pompam, vt ille Diues Euangelicus, qui induebatur purpura, & bysso, iam supra disseruimus. Ad illa duo genera habituū, quib. in duobus operibus circà Deum homines indigebant, accedamus. Homo antè peccatum vnum tantum opus erga Deum operabatur: vt oraret, & in altum eleuaretur, ad quod nullo alio Indumento indigebat præter illud, de quo suprà; Iustitia scilicet Originali, in quo optimè complacuisset sibi Deus in actu eleuationis animæ hominis plus, quàm in veste nuptiali Euangelica, cum qua debemus ad nuptias Cœli ingredi, idest, cum operibus Iustitiæ: nam hæc mixta sunt operibus pœnitentiæ; illa autem absque pœnitentia induebant hominem, vt fuerit necessarium eò, quòd folia ficus, & alia indumenta pœnalia solis hominibus, etiam à Deo præcepta, non ad rigorem placabant ipsum Deum, filium eius indui illo habitu, quo homo indigebat ad satisfaciendum: vt dicat D. Paulus: formā Serui accipiens in similitudinem hominum factus, habitu inuentus vt homo, idest, vt sumeret humanam naturam, in qua per virtutem Diuinitatis suæ opera pœnalia exerceret ad satisfaciendum Patri pro nobis: & hinc, vt cōparticipes simus passionis eius, oportet, vt induamur Dñm Iesum Christum, idest, vt Sumamus Habitum pœnitentiæ, & hic est primus; præterea ad placandum, & honorem etiam dandum Deo Benefactori nostro, Sacrificia, Orationes, Famulatum, Ministerium circà Diuina operantur homines, ad quæ

1. Tim. 6

Luc. 16.

Phil. 2.

ad quæ cum particularibus Indumentis accedere debent, & Deo conuenientibus, quantum creaturæ materiam talem ex hibere possunt, secundum Diuinam acceptationem, & præscriptum, vt ad differentiam aliorum hominum, qui sacris non sunt ini tiati, et qui pœnitentium vestes induunt, sine intermissione in Ecclesia proponant: & vtriq. huic statui hominum Deus Habitũ præ

Gen.3. stitit, de quibus disserendum. Scribitur Gen. 3. fecit Deus tunicas pelliceas. Hoc primum indumentum homini datum à Deo, pelliceas quidem, id est de pellibus animalium, quas nõ de nouo creatas esse, cum non debeat dari miraculum absq. necessitate. Animalia enim ad seruitium hominum facta sunt, & non fuit inde inconueniens tunc, cum indigebat homo vestibus, occidi animalia, sicut nunc occidi, vt manducemus carnes eorum: & quidem ad modestũ habitum hominis, quo in necessitate positus vestiendi vsurus erat homo, pelles adhiberent, vt frigus arcerent, non vt ornarent persona m: per vestimenta enim aeris intemperies excludebatur, quę per peccatum hominis iam vigebat, frigidus. s. & nimis calidus: nõ quasi aeris qualitas post peccatum mutata sit: nihil enim de natura rerũ fuit per peccatum mutatum, sed talis erat aer post peccatum, qualis prius, quã peccaret homo, & qualis futurus erat etiam non peccante homine, vt indiguerit ẽt veste homo antè peccatum: ꝙ autẽ sic existente aere non indiguerit sic veste homo, fuit vel propter locum, in quo mansit, vbi est aer temperatissimus; & manentes ibi non indiguissent vestibus, ea ratione, quia non est eiusdem qualitatis cum alia terra, cum fuerit ille locus datus sanctis: Hæc autẽ terra sit exilium; vel melius, quia cum in moriendi necessitatem inciderit homo, ad patiendum ea, quæ mortis peruia, & vicina sunt, & consocia, disponebatur, vnde necesse fuit vestiri: ad quę accedit, quòd tradebatꝫ potestas occidendi animalia non quidem ad esum carnium adhuc, sed ad vsum pelliũ, ne putarent homines eò, quòd præceptum non fuerit comedendi carnes, prohibitum etiam hinc occidere animalia: occidit igitur animalia ad vestes faciendas, vt hac libertate vteretur homo: vide quantùm etiam ad naturalem vsum vestium Deus cõcessit, præscripsit, restrinxit. Verùm intimius penetrandum ad pœnitentiæ habitum: propterea enim tunicas pelliceas animalium mortuorum fecit homini Deus, vt ostenderet se esse mortalem, & de morte acquisita ploraret, & ad vestium visum

iugiter

iugiter recordaretur conditionis suæ,& de peccato mortem inferẽte doleret:Ecce habitus pœnitentiæ. D.enim Augustinus ibi inq.t: Hoc quoq.significationis causa factum est,& in factis quæritur q̃d factum sit,& quid significet,& in dictis quid dictum,& quid significet,& Strabus:ipsi fecerunt sibi perizomata ad operiendum peccatum suum,vt peccatum suum abscõderent:fortassis ita intelligitur, vt abscondere voluerint pruritum illum,quem erubescebant,& nõ volebant:verum ẽt hoc potest intelligi,vt abscondere contenderint peccatum suum,vt non sibi ascriberetur peccatum:nam vnusquisq. ẽt dictis abscondere nitebatur,cum Adam in Deum,& vxorem causam peccati reducebat:mulier,quam dedisti,inquiẽs, sociam mihi, dedit;& Eua in Serpentem,vt quæsierint excusationes in peccatis: ex quo patet quàm male Habitus ille perizomatum pœnitentiæ actum efformaret:Adde,ꝙ cum perizomata nõ operirent oĩa membra,mutilata erat pœnitentia: quemadmodum Diabolus in vno quoque procurat,vt Rex Amon legatis Dauid,id est inspirationib. ad pœnitentiam dimidiare vestes: Deus autem fecit tunicas pelliceas,quibus totum corpus operiebatur:quia in corpore, & anima patiebantur,& vtrinque pœnitentia describitur in animæ motibus ex dolore, & corporis ipsius doloris nondum socio, sed expositore.Hinc ortum;vt pro Habitu pœnitentiæ cęteri homines, in quib. vera luctus vita enituit,pellibus, pilis, cilicio ex pilis contexto vterentur:de Elia,vt cognosceretur à Rege, dictum est, quòd erat vir pilosus,id est(vt Lyrano placet)Habitus hyrsuti, vilis, asperi,& zona pellicea accintus renibus:in Hebręo,zona de Corio, vel cum pilis,vel absque,nihil refert: Agebat autem Elias cum Prophetis in monte vitam pœnitentium: ex quibus PP. Carmelitæ descendere gloriantes,in suis legibus pelles concedunt sibi & suis: serica autẽ prohibent;& PP.Eremitani Zonam hanc circundati,Habitum Eremitarum pœnitentium præseferunt: ex eo, & eius similibus loquitur Paulus ad Hebręos recensens Prophętas illos in Habitu, & statu pœnitentiæ:Circuierunt in melotis,vestibus de pilis Camelorũ, vel Taxi,hyrsuti animalis,& deformis,cuius Habitus, inquit Lyranus,ostensus fuit ipse Elias: egentes, vt Elias in egestate pastus à coruis,& muliere: angustiati. Elias fugiens Iezabel, Dauid Saul,& Absalon: afflicti labore corporali, vt Elias lassus obdormiens subpter Iuniperũ: quib. dignus non erat mundus,vel quia viles ita exi-

Augus. *Strabus.* *Gen.3.* *Lyr.* *Heb. 11.* *Lyr.*

ſſimati, vt indigni cenſerētur hominibus, vel et certius, propter peccata mundialia: ideo morabantur in cauernis, & ſolitudinibus: errantes, vt melius, & expeditius uacarent contemplationi, & actibus pœnitentiæ: non quòd non potuerint cum alijs etiam habitare ex malitia, cum ſit homo animal ciuile, vt compararetur beſtię, ſed vt melius nomen, quam hominis obtinerent, ideo vocatus Elias ho
3. Reg. 17. mo Dei: & ipſe Elias dixit de ſe: Viuit Dominus ante cuius conſpectum ſto: præter ſtatum communem, ſecundum quem omnes antè conſpectum Dei ſumus particulari, & cariſſima præſentia: Eſaù appellatus Seir, id eſt pelliculoſus, egreſſus de vtero Matris in morem pellis hyſpidus apparuit, quod fuit vel monſtrum, vel miraculum: nam homines habent pilos in ætate aliqua perfecta, cum ex calore inualeſcente humoris ſicci digeſti, & emiſſi per ſtrictiſſima loca pororum formentur in pilos ſecundum anguſtiam locorum, per quæ tranſeunt, figuram ſumentes: quòd ſi fuit aliqua ſpecialis complexio, aut monſtrum in eadem hora naſcentibus vtriſque fratribus gemellis, ipſi. ſ. & Iacob debebat accidere, vt piloſi naſcerentur, quamuis hoc generaliter non reperiatur; cum gemelli aliquan-
Pſ. 57 dò ſint inter ſe diſsimiles. Eſaù igitur ſignificat peccatorem ab ortu, ideſt principiò egreſſus de Paradiſo cum pellibus peccatorum: errauerunt ab vtero, locuti ſunt falſa: quas pelles non poſſunt quidem offerre Deo, vt Primogenituram accipiant terræ hæreditatis, prout Eccleſia dicitur primitiuorum: ſed Iacob lenis, abſque pilis
Aug. peccatorum, hædorum pelliculis tectus, ideſt (ſecundum Auguſt.) peccatoribus hominum, & Habitu pœnitentiali indutus pro nobis, apud Patrem obtinuit remiſſionem: in quo aliud elucet veſtimenti alterius ſignificatio: nam veſtibus Eſaù valdè bonis Rebecca
Gen. 27 induit Iacob; quæ ad ſtatum famulatus Dei, & Miniſterij Sacerdotalis pertinent, ex quibus alia ratione in ſimilitudinem carnis peccati oblatus eſt Ieſus tanquam Sacerdos in æternum ſecundũ ordinem Melchiſedech, & Pontifex conſtitutus à Deo obtulit ſemetipſum in ſacrificium, de quibus veſtibus infrà: Quare et naturales pili Eſaù, & artificioſæ Veſtes à Matre appoſitæ de pellibus hædorum, pœnitentiæ indumenta repræſentant. Non tamen hinc colligendum pœnitentiæ ſtatum (quatenus humilitatem, & vilitatem, & abiectionem habet in ſe) non placere Deo Pulchro, & Bono, qui pulchritudine delectatur: nam quamuis tabernacula Iudęorum

fuerint

fuerint expoſita in deſerto aeris intemperiei de pellibus deformis materię:tñ aīum illius Prophętę ad innuendā eorū pulchritudinē *Pſ.83.*
incitabant dicentis:Quàm pulchra tabernacula tua Iacob: operimenta tabernaculi ex cortinis,ſagis cilicinis,de quibus infrà,& duplicibus pellibus deſcribūtur:primùm,vt neceſſitas ad imbres coercendas, & rorem,& pruinam indicaretur. Neceſſarium enim erat multa tabernaculi ſub diu perſeuerantis eſſe operimenta. Præterea ad decorem, & pulchritudinem, vt pulchritudo tabernaculi etiam ex varietate, & duplicitate pellium Arietum Hiacynthinarum appareret. Duæ ergo fuerunt cauſæ pluralitatis operimentorum, & *Exo.26.*
neceſſitas,& pulchritudo.In opere namq; bono non ſolùm neceſſitas,ſed etiam pulchritudo conſideranda eſt. Neceſſaria eſt pœnitentia,tabula poſt naufragium peccati, quæ, dum charitate formata eſt, pulcherrima Deo apparet, vt videatur ipſe ex eius pulchritudine in amorem duci,dum etiam Eliam ad pulchritudinem pœnitētiæ Achab videndum inuitauit. Pelles autem non habebāt mē ſuram deſcriptam,vt Cortinæ,& Saga,determinatam: quia hęc minora erant tabernaculi longitudine,& altitudine,vel maiora.Pelles verò æquales erant in menſura tabernaculo, vt tantum extenderentur in longum, & in altum,quanta erat tabernaculi menſura; quia pœnitentialis Habitus commenſurari debet peccato, vt quantum in delicijs quis fuit, tantum habeat tormentum, & luctum,&,ſicut *Apo.18.*
menſura delicti, ſit plagarum modus; quò ſpectat Gregorij vera, *Deu. 25*
quamuis ſeuera cogitatio,vt fructus dignos pœnitētiæ faciamus, *Gregor.*
non tantum fructus pœnitentiæ. Qui enim illicita nulla cōmiſit, poteſt licitis vti.Qui autem in illicita lapſus eſt,debet à licitis etiam abſtinere,& hoc eſt habere æqualem menſuram tabernaculi; pelles. Inſuper pelles Hiacynthinæ ad colorem,vt vulgò dicitur, azurinum vertentes,Cœlum repræſentabant,vt dixerit Ioſeph à proſpi *Ioſeph.*
cientibus eminus tabernaculum viſum eſſe tanquam Cœlum, tātò magis patens,quantò à longè ſtans Publicanus pœnitens nō audet ad Cœlum oculos leuare: & quantò Crebrius Stephanus ictus lapidum patitur,tantò clarius videt Cœlos apertos, nedum quia martyribus vltrà pateat,verùm quia etiam pœnitentibus aperitur. Eſt enim pœnitentia vna ex ſpeciebus martyrij ex D.Antonino in ſua *D. Ant.*
Summa; de qua Latro in ipſa pœnitentia dicit.Nos quidem digna *Luc. 23.*
factis recipimus. Et Oleaſter dicit,cū infra pedes Dei apparuerunt *Olea.*

lapides Saphyrini, quasi cum Cęlum est serenum; lapides luti,& duri lateris, qui sunt pęnitentis symbola, in pretiosos Cœli lapides mutatos esse à Deo: prȩterquàmquòd color Saphyrinus erat rubeus, lucidus, & verba, cum serenum Cęlum, describunt colorem lucidum, fuscum, siue cęruleum, sicut apparet in Cęlo Stellato, quę visibilia, vel secundum nostrum morem in modum visibilium apparentia ostendebant ex pęnitentia rubei, idest, sanguinei coloris serenitatem cęli oriri, idest, placabilitatem Dei super pęnitentiam
Exo.35. hominum: Cum verò Exo.35. Deus accipit munera voluntariè,& prono animo ad Tabernaculi ædificium: pilos Caprarum,& pelles
Ps.55. Arietum rubricatas,& Hiacynthinas: ostendit voluntariam debere
Ps.56. esse pęnitentiam, non coactam: Voluntariè sacrificabo tibi:& alibi:
Ps.37. paratum cor meum Deus paratum cor meum;& rursus: ego aũt in flagella paratus sum: non ouiũ pilos accipit, oues.n. sunt iusti, nihil q̃ offendat habẽtes, sed cũcta, q̃ prosint, pellẽ, carnes, lac, agnos, qui nõ indigent operimẽto pęnitẽtię: cũ aũt videmus Ioannẽ iustũ pęnitẽtiæ Indumenta recipientẽ, quid nobis faciendum est inspicimus,& si non facimus, erubescendum: Nam si viridia ligna hæc sibi faciunt, quid faciendum aridis? Si in ignem mittuntur, quę ignẽ humore bonitatis effugiunt; quare, quæ ligna non habent, hæc in pœnitentiæ flammis non iaciantur? Capreæ autem ad altiora pergentes, hoc est, qui per Superbiam elati extra rationem, & sui status conditionem exurgunt, & Arietes cornibus erectis in Cœlum insurgentes, hoc est, ijdem peccatores pilos porrigunt ad operimẽta pœnitentiæ: nec tantum animalia nota, & gregaria, sed magna, vt Bubalorum pelles offerunt: quia non solùm vulgares peccatores de populo, sed Reges,& Principes pęnitentiam facere debent: Ita Rex Niniue prior surrexit de Solio suo,& præcepit cæteris: cũ insuper Capreæ pilos dent, Bubali autem pelles: quia maior debet esse pœnitentia Magnorum, vt Ambrosius illi Imperatori insinuauit, vt sequeretur Dauid Regem pœnitentem secutus errantem: & ipse Dauid maiori pœna se dignum Deo ostendit, cum dixit:
2.Reg. 24. ego sum qui peccaui, isti qui oues sunt, quid fecerunt? Verbum autem in Hebræo, quòd versum est, Hiacynthinas, Bubalum significat: vel nobiliores pellium Indumenta ad delicatos mulierum Ma
Ezec.16. gnarum sotulares conficiendos, vt Ezech. 16. calceaui te Hiacyntho,& indui te subtilibus: tùm ad nimis extollendam rem: cũ Deus

exprobret

exprobret illi mulieri meretrici, per quam signabat Tribum Iuda, *Deut. 31*
cui tribuerat multa bona, adornando eam pulchris Vestibus, & tamen fornicata est: tùm ad ostendendum quàm delicatè, quàm celeriter, quàm suauiter, quàm expeditè, quàm nobiliter succedat ad merita, & peccatorum remissionem pœnitens: quàm pulchri sunt gressus tui in calceamentis filia Principis: Si enim ex filia Principis *Cant. 7.* facta est vilis, vt tœdere eam debeat in terra nudare crura, transire flumina peccatrix anima, quotiescunque Sandalia hæc induerit, in quibus maximè delectatur Deus, vt Olophernes illis Iudith, pœnitentia ad principalem filiationem reuertitur: Amodò voca me, Pater meus es tu, Dux Virginitatis meæ tu es: citò proferte Stolam *Hier. 3.* *Luc. 15.* primam: nondum primam, idest, æqualitatem meriti ad statum innocentiæ, non ipsam innocentiam: verùmetiam primam, idest, aliquando maiorem, quam, qui non peccauerunt, habent: vel qui putant se non indigere pęnitentia: quemadmodum Saluator dicit: *Mat. 21.* Publicani, & Meretrices præcedent vos in Regnum Dei: Leu. 7. Sacerdoti offerēti victimam Holocausti cedebat pellis animalis, quia *Leu. 7.* cum omnia cremarentur animalis in illo sacrificio, prout nomen sonat totum Incensum, nihil supererat aliud, quàm pelles: pęnitentia autem debet esse perfecta de omnibus, vt omnia crementur in igne contritionis: & pellis Sacerdotis erat, quia ad Sacerdotes pertinet tùm pęnitentiæ Sacramenta ministrare, tùm primò pro sui ipsius, deinde pro populi peccatis offerre victimam: Quare Saluator, qui absque peccato, non indigens offerre pro se, sed pro Nobis, nostras pelles induit, vt suprà diximus, de Iacob vestibus, & pellibus Esaù, & Hædorum, non suis: & Paulus inquit: in similitudinē *Phil. 2.* hominum factus, & in similitudinem carnis peccati; & alibi: vt faciat opus suum alienum, opus ab eo Peregrinum, opus à Deo: Cū *Esa. 26.* Dauid esset in lecto in domo vxoris suæ Michol, Saul misit, vt obseruarent eum vsque manè, quasi indecens esset occidere hominē in lecto suo, vt surgens à lecto interficeretur, sed saluato eo per fugam de fenestra, posuit Michol ad lectum Statuam, & pilos Caprarum in capite, vnde puluillus factus est, vt fingeretur Dauid: Pulchra Historia: Verùm rationem, quare Michol Statuam posuit, & *1. Reg. 14.* pilos, vt sic effugeret Dauid, dare non possumus, cum satis excusaretur, cum dixit, officioso tamen mendacio: nam ad nutum vxoris maritus aufugit, nisi cum abire permitteret occidendum, absque

quòd

quòd Statuam poneret: nihilominus ad illudendum inimicos posita est,&(vt mihi videtur) ad moram; ne,si subitò dixisset fugisse illum, persequerentur statim inimici, & vicinius occurrerent: dicere enim ęgrotat: Mitti Nuncios hinc inde: statui, vt sic ægrotus tolleretur: tempus expetebat satis aptum ad concedendum Dauid, vt in tuto se collocaret;& quidem(si Glossæ credimus) Hoc ad Christū crucifixum refertur, & sepultū: & sepultura erat quædam domus, ad quam custodiendam misit Regnum Iudæorum, quando ad sepulchrum Saluatoris milites adhibiti sunt, quod custodia est domus, vt Dauid interficeretur, quia Christus non in sepulchro, sed in Cruce est interfectus, refertur ad corpus eius: Christi enim nomen tollere, est Christum interficere: quia non crederetur in Christum, si custodum præualeret mendacium, qui dixerunt: nobis dormientibus venerunt Discipuli,& tulerunt eum: sed neque Saul potuit interficere Dauid, nec Regnum Iudæorum tollere, memoriam Christi; qui autem de Virtute Saul, idest, de Regno Iudæorum in Christum pręsumpserunt, offenderunt in lapidem offensionis tanquam in Statuam,& eis Hædus visus est Agnus, quia, in quo peccatum non inuenerunt, quasi peccatorem persecuti sunt. Nos autem ad pœnitentiæ Vestes referentes hæc, benè putamus Dauid fugere relicta Statua,& puluillo piloso: cum anima peccatoris fugit ab ira Dei apud ipsum denuò ostensa pœnitentis imagine; vnde etiā Christus resurrexit relicto Sudario, & linteaminibus cum amaris, benè olentibus tamen vnguentis Mirrhæ, & Aloè: quia in Resurrectione animæ à peccato relinquuntur pœnitentiæ acta: absterget enim Deus omnem lachrymam ab oculis eorum, & mors vltrà non erit neque luctus, neque clamor: quia, quæ prima, abierūt; fuerunt tamen prima; posteriores enim gloriæ succedunt priorib. angustijs pœnitentiæ, & Draco illusus remanet, cum persequens hominem peccatorem, per pœnitentiam videt è suis manibus elapsum. Hæc apponuntur oculis eius ex iusto Dei iudicio condonāte,& saluante peccatorem, cōdemnante Diabolum, vt inde videat, quàm iustè, & misericorditer remissa fuerit iniquitas ei, qui tātam fecit pœnitentiam; quemadmodum non solùm obtulit Deus Satanæ in innocentia eius Iob iustum, timentem, simplicem, verùm etiam post castigatum, & tribulatum, quòd in his omnibus non peccauerit Iob labijs suis; mira res, inquit Dauid, ad Nathan. Vides quòd

Margin notes: *Glos.* (beside "tuto se collocaret"); *Mat. 28.* (beside "stum, si custodum"); *Apoc. 21.* (beside "rectione animæ"); *Iob 2.* (beside "peccauerit Iob").

quòd ego habitem in domo Cedrina,& Arca Dei posita sit in medio pellium,quasi diceret:Ego pœnitētiam facere debeo, & Deus pro me facit;quis maior est,inquit Saluator,qui recumbit, an qui ministrat? & ego sum inter vos tanquam qui ministrat; languores enim nostros verè ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit; tanquam ipse pateretur Regius hic Prophæta Passiones Saluatoris expressit; Dederunt in escam meam fel,& in siti mea potauerunt me aceto:Diuiserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem;cum tamen non in sua, vt dicit, sed in Christi persona tot passiones, & pœnitentiæ opera completa sint. Varietatem picturarum in pellibus Tabernaculi honestæ conuersationis multis virtutum actionibus pœnitentiæ præcipuè depictæ ostensionem, & pompam accipimus, vt,quemadmodum Pantheræ pellis varietate decorata est,ita per Hiacynthum cœleste desiderium; Quanti Mercenarij in domo Patris mei abundant panibus;per rubricatas Christi Passiones, & Martyrum, & aliorum Sanctorum sanguinis, & sudoris exemplum. Recogitate eum,qui talem aduersus semetipsum sustinuit contradictionem, vt non fatigemini animis vestris deficientes; Sancti per fidem vicerunt Regna, ex qua fide labores tot sustinuerunt,quot ibidem à D.Paulo describuntur;pelles,quę extrahuntur de corporibus animalium, exempla Sanctorum sunt, quæ induere debemus(Proh dolor)At Herodes in pellibus gloriatur(ita eius nomē sonat)de quo dicit Christus;dicite Vulpi illi,& partes vulpium erunt;pellibus ornantur, cum tamen caro Vulpis non sit comestibilis; gloriantur cum malefecerint, & exultant in rebus pessimis;malitia, & calliditate præferunt quidam pœnitētiam,cum interiora eorum plena sint dolo;Sanson requiritur,qui igne caudis applicato, cum in finem vitæ inciderint æterno igni reseruato, ligatis quidem, sed auersis, idest pœnitentiam vanam agentes; & præangustia Spiritus gementes, Vineas, & si quæ sunt,parua vuarum grana,melius frondescentes; opera parua bona cuncta gloriæ hominum intenta consumptas aspectui publico Deus ipse proponat, Demiror paruam lachrymarum guttam, vnicam pectoris tunsionem,capitis demissionem,simplicem peccatorum confessionem mereri tantam apud Deum gratiam; Sed habet Deus Instrumenta apta ad capiendum Bœmoth, & Leuiathan quantum vis magnum, vt Sagena faciliter applicari possit ad nedū

pellem

Marginal notes: 2.Reg. 7. — Luc. 22 — Esa. 53 — Ps. 68. — Ps. 21. — Luc. 15. — Heb. 12 — Heb. 11 — Mat. 13. — Ps. 62. — Prou. 2.

pellem eius detrahendam, verùm & totum piscem, totum Diabolum, & eius machinamenta effugienda, vincenda, deprimenda; vt, si
Iob 49. hoc homini, & ipso Iobo impossibile videatur, non esse non possibile apud Deum omne verbum, appareat. Nunquid implebis Sagenas pelle eius? Prouidentię ergo Diuinæ ascribendum, vt animalis huius omnia, quæ sunt, cauda, pellis, caput, carnes, vsibus varijs hominum accommodari possint; siue ergo per pellem totus piscis significetur, in pœnitentiæ operibus totum Diabolum vestienti demonstratur; siue quòd crassissima sit pellis cętorum, & multā opportunitatē piscatorib. præbeat, vel ad vestitum, vt de Ichtio-
Philost. phagis scribit Philostratus, quòd habitent Stoberam Vrbem, vbi ex magnorum piscium membranis vestes intexunt; & quid membrana nisi membrorum, & carnis pars suprema, quæ artus tegit? ex ipsius Diaboli astutijs, & peccato materia suscipitur pęnitendi.
D. Tho. Mirum, dum cęte dormiunt in rupibus, inquit D. Tho. audiunt piscatores, & ferro incisam pellē ad caudam eorū, ipsis nō sentiētib. ob crassitudinē, funib. attrahūt, q̃ cū expergefacti sentiunt, impetu recedētes pellem dimittunt: magis admirandum, cum quis mortis tanquam caudæ memoria detrahat ex ipso peccato pellem pœnitentiæ, tale quid non attendēte Dęmone ob securitatem, quam habet, quia peccator incrassatus, impinguatus toties ad cumulū maximum peccatorum recalcitrauit, vt Latro propè crucem Domini, dum pro delictis moritur, ex ipso Diabolo victoriam habeat, illa pœna, quam merebantur flagitia, facta materia iam mirabilis confessionis etiam verbo promissionis meritoria; quòd autem inquiūt quidam Sagenam esse materiam aridam, qua impleta pellis animalis posteritati tradatur demonstranda ad admirationem, non tamē ad metum; vt in palo alligata, & suspensa eminus etiam conspiciatur, hoc est, quòd per pœnitentiam fit delusio Dęmonis, vt absque
Ps. 103. terrore exenteratus viribus appareat Draco iste, quem formasti ad illudendum ei: quamuis ergo maxima fuerint peccata, si pœniten-
Ezec. 17 tia vera est, habet Deus Sagenam suam, i. Potentiam, Sapientiam, & Bonitatem: expandam super eum rete meum, & extraham te in
Ezec. 32 Sagena mea: habet hamum monstrui huic tàm immani sufficiētem:
Abac. totum in hamo leuabis: habet gladium, quo ingentium piscium ca-
Esa. 27. pita dissecantur, & quo tanta cutis durities incidi possit. Gladius Domini durus, & grandis, & fortis ad occidendum Leuiathan. Ha-

bet

bet Gurgustium piscatorum, hoc est, tabernam obscuram, secretã, in qua membra eius à piscatoribus dissecantur, saliuntur, præparantur esui: Ecclesia est, & secreta confessariorum Officina, qua peccatores exenterantur, & salitos per secretam confessionem Deo pręparant, & siue fuerit caput, i. sapiens, vel pellis, i. Idiota, vel caput, i. maximorum perpetrator, siue pellis minorum peccatorum, vel siue caput, Princeps, siue pellis, de populo: omnium miserator Dominus, & Zachæi Principis, & Latronis priuati. Aliqua sunt indumenta pellium exuenda, antequam pelles veræ pœnitentiæ induamur; sunt verò circunstantiæ malarum affectionum: si mutare pōt Aetiops pellem suam, & Pardus varietatem suam, sic vos benefacere, cum didiceritis malum. Puer egreditur de ventre Matris indutus pelle, quæ dr̃ secundina, quam debet exuere, vt ad vitæ opera expediatur; & serpens veterem pellem exuit, vt noua induatur. Ita quicunque malæ consuetudinis, & conuersationis pellem non abijcit, ad vitam gratiæ, & remissionis venire non potest, vt Iustitia, & misericordia induatur, figuratum in eo, quòd, dum Sacerdotes detracta pelle hostiæ, artus in frusta concidunt. Hostiam quippe, aĩam Deo sanctam, & placentem offert, qui malis operibus detractis inciditur in partes pœnitentiæ, & operum bonorum. Extendenda porrò hæc est pellis per omnem cursum vitæ, vt, sicut Paulus dicebat post quattuordecim Annos fuisse cordi suo continuum dolorē cò, quia optabat esse anathema Iesu; Quod quidem quamuis etiam intelligi possit conuersum iam ad Christum optasse multa pati pro reliquis, etiam hanc intelligentiam ex Patrum testimonijs includit, quòd vltrò alienus fieri ardebat a Christo; ac persequens suprà modum Ecclesiam eius, spirabat minarum, & cędis in discipulos Domini, pro quo vsque ad probatum tempus vitæ suæ huius rei se pœnitebat: ita semper cum Dauid peccatum nostrum debeat esse cōtrà nos, & cum illo Rege recogitandi omnes anni nostri in amaritudine animæ nostræ iuxtà Isaiæ placitum: pelles tabernaculorum tuorum extendere ne parcas: extenduntur enim pelles huiusmodi, cũ in tabernaculis ita fixis, & extensis mora diù facienda est. Alioquin Hieremias conqueritur. Non est qui extendat tentorium meum, & erigat pelles meas; imò nedum ab aliquibus non extenduntur in longum tempus actus pœnitentiæ, verùm auferuntur ab his, qui super pellibus requiescunt, & exemplo sunt, scandaloq; impœnitē-

Ier. 13. *Rom. 9.* *Act. 7.* *Esa. 38.* *Esa. 54.* *Hier. 10*

Mich.3. tes his, qui vellent pœnitentiam facere, vt Micheas ait. Violenter tollitis pelles eorum desuper eis, qui comederunt carnem populi mei, & pellem eorum desuper excoriauerunt, & ossa eorum confregerunt, & condita sunt sicut in lebete, & quasi carnem in medio ollę. Maius enim crimen committitur, cũ opera pœnitentiæ per malum exemplum auferuntur à pijs, vt coquantur in ollis, & lebetibus Inferni, tùm carnes, tùm ossa, tùm corpora, tùm animæ: quàm expoliare pauperes bonis exterioribus, & personas per violentiam opprimere, quod solent Potentes facere ad similitudinem eorum, qui prius excoriant, & carnes deuorant, & ossa quoque confrin-

Ezech. 34. gunt, quod genus maximæ crudelitatis est: cum etia m Tiberius Cę-

Tiber. Cęsar. sar, præter id, quod de hoc etiam Ezechiel scribit pastoribus Israel pascentibus se, non gregem, dixerit: pecus tondere boni esse Pastoris, non deglubere: ouium lacte, & lana contentos eos esse debere: Pellis, quæ summa in animalibus, & suis coloribus distinguitur in vno quoque genere, per quos ipsa animalia cognoscuntur, bona significat, quæ externa sunt, & quasi tegumentum quoddam internorum, ex quibus sæpe, qualis vnusquisque sit, intelligitur, vt locutio, genuflexio, lauatio manuum, modestia exterior: compositio vultus, & totius corporis, cœremoniæ Ecclesiæ, & Sanctarum Religionum: Hæc enim tegunt Virtutes internas, atque conseruant, & si absint, citò Virtutes, & maiora illa, quæ latebant, peribunt: itaque id sunt internis virtutibus, quod frondes pomis, vt

Ioel 1. Ioel 1. posuit vineam meam in desertum, & ficum meum decorticauit, nudans expoliauit eam, albi facti sunt rami eius: si decorticentur arbores, non tamen est citò arripere: ficus Ecclesiæ, est Religio Christiana inter vites populorum plantata propter fructus dulcedinem; Hoc est, quod maximè nituntur aliqui decorticare ficũ è terra: quæ videntur viliora, sed quibus maxima teguntur, & conseruantur, tollere; videntur hæc humilia, si externam tantum speciem spectes, sed si tollas, ficus decorticabitur, Ecclesia nudabitur, & albi fient rami eius, & siccabuntur, ideo de quibusdam, qui ho-

Iob 30. rum signum portant, legimus Iob 30. & mandebant herbas, & arborum cortices. Rident hæc Hæretici, & vani homines, qui, quid vera virtus sit, ignorant: At Serui Dei obseruant diligenter, & magnifaciunt, quoniam, vt est apud Ecclesiasticum, Amictus corpo-

Eccl.19 ris, & risus dentium, & ingressus hominis enunciant de illo: pro-

pterea

pterea de Beato Viro scriptum est: & erit tanquàm lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit *Ps. 1.* in tempore suo, & folium eius non defluet: cui ergo folia hæc defluunt, satis declarat se neque fructum ferre boni operis, neque plātatum esse secus decursus aquarum. Non enim possunt hæc dissociari, sed arbor, quæ secus decursus aquarum est, fructum suum dabit in tempore suo, & folia retinebit; quòd si folia non retinet, nec fructum feret: quòd si fructum non fert, in sicca, & sterili humo plantata est, non secus decursus aquarum; quare, qui dicunt satis Sibi esse cor mundum coràm Deo, & externa negligunt in vestibus, & verbis, in conuictu quotidiano, & cæteris huiusmodi: quæ ædificationi fratrum, & decoro vitæ humanæ inseruiunt, aut illam cordis munditiem, quam iactant, iam amiserunt, aut citò amittēt: vt igitur desertor suæ Religionis censetur, qui vestibus illius vti non vult, vt Ecclesiæ desertor putatur, & est, qui cœremonias Ecclesiæ tollit, & vtiles non esse putat, ita profectò desertor virtutis est, qui externum virtutis ornatum, & decorem abijcit; sed, quemadmodum sub pelle caro est, & ossa, ita sub hoc virtutis externo tegumento virtutes sunt: quarum quædam carni similes sunt, quæ magis scilicet videntur, & quasi tanguntur, & molliores sunt, vt Liberalitas, Misericordia, Iustitia, Temperantia; quædam verò similes sunt ossibus, quæ magis latent, & fortiores sunt, ac duriores, vt pœnitentia, vera abnegatio sui, contemptus Mundi, fortitudo, siue contemptio omnium periculorum; Etenim sine ossibus carnis fluida, mollisq; natura non consisteret, neque sine his virtutibus, quas ossibus similes esse dicimus, reliquæ carni similes sese tuerentur. Quare eleganter de interiori homine dictum est; Pelle & carne *Iob 10.* vestisti me, ossibus, & neruis compegisti me; carnis enim, & pellis consistentia, & compactio, ossibus debetur, & neruis: quia ergo ministri Diaboli, tàm qui extrà Ecclesiam, quàm qui in Ecclesia, sunt crudelissimi animarum interfectores, non solùm externa tegumenta, atque indicia virtutum è medio tollunt, sed etiam omnes virtutes, quantùm possunt, comedunt, siue cōsumunt: Iure, ait Propheta, qui comedunt carnem populi mei, & pelles eorum desuper ex- *Mich. 3.* coriauerunt, & ossa eorum confregerunt; Virtutes enim illæ duriores, & quasi osseæ nisi magno ictu, & valido malleo tentationum non conteruntur; at cum conteruntur, secum frusta deferunt reli-

C 2 quarum,

quarum, quasi ossa, carnium. Si enim tollas pœnitentiam,& eius pedissequas,abnegationem sui,contemptum sæculi, fortitudinem in perferendis aduersis, secum ferent Temperantiam,Castitatem, Misericordiam:Disiunctæ autem Virtutes,atque diuisæ, consumũtur,& pereunt, sicuti frusta carnium,& ossa missa in lebetem, siue in ollam, vt idem Prophæta subiungit; Huc referri potest,quod de Dauid sene annoso frigido referunt Rabini quidam, quòd ideo induebatur vestibus,& non calefiebat,quia abscidit partem clamydis ab ipso Saul in spelunca quadam; qui enim per malum exemplum pœnitentis opera à nolentibus illa sciungunt, & ipsis pœni-
Mich.3. tentia erit irrita; propterea concludit Michæas: Tunc clamabunt ad Dominum, & non exaudiet eos, & abscondet faciem suam ab eis in tempore illo, sicut nequiter egerunt in adinuētionibus suis.
D. Hier. Nam quòd D. Hieronymus interpr[æ]tatur in sene defici actus pœnitentiæ,vt ieiunia, super pauimentum dormitio, & cætera huiusmodi; crescere autem sapientiam, & prudentiam; potest etiam referri ad id,quod diximus,si non adsit calida adolescentula;Interiores nempè virtutes,& vera pœnitentia,cordis vestes;nihil ad calorem pœnitentiæ proficere: apparentes scilicet actus; tunsio pectoris, prostratio corporis, eleuatio manuum. Huiusmodi enim erat pœnitentia Iudæ ducti quidem ab ipsa, sed non ducentis ipsam;non ex corde,sed ex timòre puro; ita dimidiatæ vestes legatorum Dauid incisæ fuerunt à Rege Amon; Hoc quippè intendit Sathanas, quòd dimidiata sit nostra pœnitentia, & amictus non thalaris,sicut vestis Ioseph,vndique cooperientis;quemadmodum D.
D. Greg. Greg. explicat verba Iob; Iustitia indutus sum; Indumentum,inquiens, vsque ad pedes operire corpus, & omnia membra debet; Singula Iustitiæ opera facere nullo prætermisso; & hæc quidem, quantùm ingenioli nostri vires suppetunt,de pellibus à Deo,& inde ab hominibus datis,& acceptis ad pœnitentiam sint dicta. Nũc alias item pœnitentiæ vestes introducendas iudicamus; & quòd cinis, & cilicium, & saccus fuerint huiusmodi, ipse Saluator te-
Mat.11. statur Math. 11. dum exprobrat Bethsaide, de cuius Ciuitate erat Petrus, & Andreas; quòd prædicanti, & mira facienti non credidit; Sicut & Corozaim ex illis vni, in quibus multa Iesus ediderat miracula; nam si in Tyro, & Sidone fuissent facta, quæ in illis, egissent pœnitentiam in cinere, & cilicio; quod quidem impletum

pletum fuit post Christi Ascensionem. Legimus enim in Actibus Apostolorum Sidonem, & Tyrum prædicantibus Apostolis credi- *Act.*27
disse, adeoq; deuotos illorum populorum fuisse, vt Paulum Tyro abeuntem omnes vnà cum vxoribus, & liberis vsque ad naues comitarentur. Non ergo prædicauit non credituris, & euitauit credituros. Ipse enim sciebat, quare hoc faciebat, cuius omnes viæ misericordiæ, & veritas: proposuit tamen fines Iudeæ non excedere, ne iustam Pharisæis, & Sacerdotibus occasionem persequendi daret. Cinis autem & cilicium, Habitus pęnitentium sunt, vt sequit Glos. Cilicium enim assumitur pro memoria peccati pungentis, & *Gloss.*
cinis pro mortis consideratione. & Luc. 10. vbi idem asserit Domi- *Luc.* 10.
nus, Glos. ordinaria inquit in cilicio, aspera peccati pungentis me- *Glos.*
moria, qua in die Iudicij sinistra pars iudicanda significatur: nos autem nunc eo vestimur, vt non induamur tunc, sicut diploide, in confusione nostra. In cinere, mortis consideratio, per quam tota generis humani massa in cinerem redigenda est. In sessione, humilitas propriæ conscientiæ. Vnde Propheta: Surgite postquam sede- *Ps.*126.
ritis, idest humiliamini sub potenti manu Dei, vt uos exaltet in die *1.Pet.*5.
Visitationis. Quare Dominus Saluator acceptat has vestes in pœnitentiam. Sanè Iob pœnitentialem hunc Habitum appellat, cũ dicit. *Iob.*42.
Ago pœnitentiam in cinere, & fauilla: circumlocutio pœnitentiæ, & solemnis cœremonia, qua ex cognitione propriæ imbecillitatis, & sordium humanæ originis, cuius symbolum sunt fauilla, & cinis, deprecatur homo veniam culpæ admissæ: & reprehendit se, i. stomachatur, cum fastidio deprimit, proijcit (vt originale verbum significat) nauseat, reprobat conditionis suæ indignitates, & sordes, & partes diabolicas, prout varia lectio septuaginta, Nicetæ, Caietani *Septua.*
explicant: & quidem, sicut igne, & aqua, ita etiam aspersione ter- *Nic.*
ræ, & cineris viminum purgationes fiebant: Quare parricidium, *Caiet.*
quasi crimen inexpiabile, terra quoq; carere voluerunt, vt scribit Clemens in Pędagogo: & leges statuerunt lege Vnica. C. de His *Cle.*
qui par. vel lib. occid. & in nuncio mortis filiorum suorum surrexit Iob, & scidit vestimenta sua, & tonso capite corruens in terrã adorauit discissione vestium: præterquàmquòd ad ingentem calamita- *Iob.*20.
tem, & luctum exprimendam accepta fuerit, vt super mortem Saul *2.Reg.*1
Dauid apprehendens vestimenta sua scidit; omnesq; viri, qui erant cum eo, & fleuerunt, & ieiunauerunt: & pro Abner: Scindite vesti- *Gen.*37.
menta

menta,& accingimini faccis,& plangite antè exequias Abner;quod etiam fecit Iacob lugens filium fuum multo tẽpore fciffis veftibus, & indutus cilicio: etiam ad alias exprimendas animi paffiones, & motus,paffim in facris,& aliorum Hiftorijs plura leguntur: præcipuè tamen ad pœnitentiam faciendam,& humiliandum,& fefe deprimendum coràm Deo,& alijs,fciffio hæc conueniebat. Iofuè fcidit veftimenta fua, & pronus cecidit in terram coràm Arca Domini: & Ioel,fcindite corda veftra,& non veftimenta veftra, ideft plus corda, quàm veftimenta: ficut etiam mifericordiam uolo, & non facrificium.i.plus quàm facrificium:nam illa externa declaratio nifi ficta,& inanis effet,futura internæ contritionis,& doloris cordis fignificatio quædam erat, ficut & carnis circuncifio cordis circuncifionem fignificabat,& expofcebat: ergo tot acceptis cladibus, & plagis fcindit Iob veftimenta fua, & fpontaneam pœnitentiã agẽs fubiectum fe, & humilem Deo exhibet Vir fapientiffimus, & Deo flagellanti comitem fe adiungit,vt amplius laceret, maceret, & fatiget: tàm enim longè abfunt Viri fancti, vt immiffas à Deo calamitates refpuant, vt, cum illas placere Deo intelligunt,alias etiam ipfi adijciant,fponteq; fufcipiant. Hoc fuorum malorum vnico leuamine vtebatur Dauid: cum mihi molefti effent, induebar cilicio: non contentus hoftium moleftijs, mihi ipfi Hoftis eram ego ipfe, & moleftiffimo cilicio ex animalium fetis cõtexto me macerabam. Humiliabam in ieiunio animam meam:præter hæc Hoftis infidias, ego mihi cibum fubtrahebam,& ieiunio animales, corporeasq. vires debilitabam;& oratio mea in finu meo conuertetur:cum illi mihi malè præcarentur,benè illis præcabar:quod difficile, & moleftũ humano fenfui effe folet,ijs nempè benè velle, à quibus læfus fis, quafi proximum,& quafi fratrem noftrum fic complacebam,cum mihi illi infefti exifterent: ego mihi vim afferebam, vt omni via, & & ratione illis pofsem placere, & proximi, & fratris officio prodeffe,quafi lugens,& contriftatus,fic humiliabar illi: me de medio fublatum cupiebant,ego verò, quò illorum conatus promouerem, & antè verterem,lugubrem veftem induebam,qua honorificè quafi meum feretrum perfequerer,in quod illi iamdudum illatum, & repofitum cupiuiffent: Alludit ad id,quod fecit cum fugiens Abfalonem fpontè vrbe fortiffima ceffit, cum in vrbe, quàm in agro melius fe tueri,& defendere potuiffet,vt obferuauit Abulenfis, tamen

Iof. 7. *Ioel.2.* *Matt.9.* *Pf.34.* *Pf.34.* *Pf.34.* *Pf.34.* *2.Reg.3* *Abulẽf.*

men sponte ignominiosam fugam suscepit, cessit vrbe Regia, & Regali sede fugit nudis pedibus: non enim tàm fugam celerem, quã molestam,& ignominiosam inibat,non equo, non calcaribus vsus; sed calceis etiam,qui in montes arduos, & difficiles ascẽdentem leuare posset,depositis, tùm etiam scandens, & flens, & nudis pedibus, & operto capite ascendebat, plorans videlicet pro more lugentium,lugens, & contristatus suam mortem, quam expetebat Absalon,deplorabat: non aliter se fecisse testatur Iob, postquam multa,quæ pertulerat,mala commemorauit,& mille se vulneribus proscissum dixit: conscidit me vulnere super vulnus,quas ipse pœnas alias adiecisset, subiungit.: saccum consui super cutem meam, & operui cinere carnem meam: quasi diceret: accepta vulnera non oleo, resina, malagmate leniui, neq. obligaui,non sanguinem fluentem compescui, atque vinciui; sed, quasi aceto, & sale persunderem, setoso cilicio cooperui,& cinere conspersi: scidit etiam vestimenta sua,quasi primis verberibus admonitus vestem proijceret, quò se needum flagellanti præberet, illud vsurpans: quoniam ego in flagella præsentia, & futura paratus sum: quamuis dolor meus in conspectu meo sit semper, quem nunc iam perfero à te, & ab Hostibus meis illatum; non hoc impiorum ingenium,qui Dei comminationibus, vocibus ad pœnitentiam inuitantibus,& ad eius vestes induendas acclamantibus,quibus possunt,voluptatum generibus occurrũt.Vocabit Dominus Deus exercituum in die illa.i.post peccatum,ad fletum,& ad planctum, & ad caluitium, & ad cingulum facci: & ecce gaudium & lętitia; occidere vitulos, & iugulare arietes,comedere carnes,& bibere vinum. Cilicia facta sunt primũ à Cilicibus Populis, vulgò Caramanibus,Hircorum, & Caprarum pilis compacta, vt Varro ait. Prima ratione ad impetus sagittarum reprimendos,ex Vegetio. Nam per actum pœnitentiæ,& Habitum retardantur sagittæ,& comminationes Diuinæ. Cilicia fuerunt signa pœnitentiæ ad expectandam remissionem peccatorum à Deo. Sic Respha substrauit sibi cilicium tùm ad expectandum rorem de Cœlo,& pluuiam detentam propter peccatum, ad quod expiandum fuerunt traditi Cruci septem filij de generatione Saul; tùm ne aues lacerarent corpora occisorum.Pęnitentia enim,& mortuos pœnitentes conseruat, ne à Dęmonibus euacuetur eorum pœnitentia & fructus, & à Deo expectat rorem saluificum remissionis.

2.Re.15 · Iob 16. · Psa.37. · Esa.22. · Esa.22. · Varr. · Veget. · 2.Re.21

Cilicia

Cilicia adeo Deum placant, vt, quamuis non ostendant veram poe
3.Reg. 21. nitentiam cordis, quemadmodum de Achab sic humiliato intelligit. Scidit vestiměta sua, & operuit cilicio carnem suã, & ieiunauit, & dormiuit in sacco; quòd. s. non fuerit pœnitentia vera ob offensam Dei, sed ex timore pœnæ, vt ẽt Deus nihilominus vel tollat in tpe pœnas inflictas, vel concedat temporalia bona; ita enim dicitur, q̃ dilata fuit deletio domus Achab, quia, quãuis talis pœnitẽtia vel ficta, vel vera, sed ad horam cum reuersione ad vomitum, vt alij de eo, de Achab intellexerunt, licet non sit meritoria gratiæ, & euasionis pœnæ æternæ, tamen benè est meritoria aliquando euasionis pœnæ temporalis, quemadmodum de Niniuitis actum est,
Io.3. quòd non destructa fuerit eorum Ciuitas ad pœnitentiam Regis, & Populi, quamuis postea per reditum ad perpetranda mala funditus euersa fuerit, vt in nostro Iona diximus; Cilicium, quod super carnem suam Rex Samariæ deferebat, in eius Vrbis obsidione
4.Reg. 6. visum ab omni Populo, dum ad horrendum facinus fœminarum inuicem promittentium comedendi filios suos scidit vestimenta sua, & vidit omnis Populus cilicium, quo vestitus erat Rex, ad carnem intrinsecus, acceperat ipsemet ad affligendam carnem suam, vt facilius impetraret Dei Misericordiam; & quantum vis proposuerit occidere, & miserit ad id faciendum Elisæum; & Elisæus vocauerit eum filium homicidæ; puto tamen abundantiæ futuræ celerem ostensionem ab eodem Elisæo prædictam, à pœnitentia, & cilicio Regis aliqua ex parte profectam; Sacerdotes Domini in bel
Iudith 4. lo Bethuliæ induerunt se non solùm cilicijs, sed & altare Domini eodem operuerunt, pœnitentiam quidem agentes in corpore, sed se ipsos in interiori, qui Hostiam se offerre debent Deo; fasciam il
Isa.3. lam pectoralem ablatam à pectoribus mulierum, & in eius locum suffectum cilicium prophætat Isaias; quia in captiuitate actus pœnitentiæ pro pulchritudinis apparatibus dati sunt; & quia eum locum, quem tenet rationale in Sacerdotibus, fascia in fœminis occupat amissa ratione per peccatum, quod est contrà rationem, debetur nobis cilicium pœnitentiæ; & si tenuis, & delicata fasciola præmebat vbera, atque stringebat, ne ob crassitudinem, & grossitiem impinguedinem inferant, i dest; si licità opera, & vti licitis, & delicatè viuere nouerat interdictum; nunc asperitas cilicij, & pœnitentia vbera tumentia comprimere debent elationis, & superbiæ,

biæ,quando parua humilitas, & leuis,nón æſtimatio ſui operiebat ad decorem plena pectora bonis operibus:Nil reliquum habet Ieremias,vt Populo proponat poſt tot,& tanta peccata,niſi vt accingatur cilicio, & conſpergatur cinere, dicens quid facere debeant: conuertantur ſcilicet ad pœnitentiam, & hanc firmiſſimam habeant armaturam: captiui ab hoſtibus apprehenſi exuuntur veſtibus eorum pretioſis, & induuntur ſaccis,& cilicijs, & ligantur manibus: ad Moab inclamat Ieremias: In cunctis manibus colligatio, & ſuper omne dorſum cilicium; quare eodem pœnitentiæ habitu induti captiuos nos confitemur Diaboli,captiuos Dei: illius,quia per peccatum facti ſumus ſerui peccati:huius,quia pœnis obnoxij, & nos vtrunque confitentes vltrò, & ab hoſtibus liberamur,& pœnas æternas euadimus; maxima huiuſmodi indumentorum ornamenta,quæ Sancti ad pœnitentiam, ſi peccauerunt, & ad vitæ auſteritatem, & exemplum peccatoribus tribuendum, ſi non peccauerunt,imbuerunt: Ioannes Baptiſta enim non peccauit, & tàm aſperam fecit pœnitentiam,vt videamus,quid faciendum ſit in arido ligno,ſi in viridi hæc fiunt. S.Amabilis vici Ricomagenſis Presbyter, & Confeſſor veſtem cilicinam ferebat ad nudum corpus, eiuſq; aſperitate carnis petulantiam ſapienter reprimebat, ſed celabat id mediocribus indumentis,illud obtegens, ſeq; induens extrinſecus. S. Martinus Epiſcopus Turonenſis cum aditurus eſſet ad Principem Valentinianum,& vxore Arriana degente, non exoraturus,quod oraturus erat:cum ſemel & iterùm fruſtra adire tentauerit, recucurrit ad nota præſidia, cilicio obuolutus eſt, cinere conſperſus eſt, cibo,potuq.abſtinuit, orationem noctibus, & diebus ſex perpetuauit:Septimo die ab Angelo cõfortatus petit Principem. Hic aſſurgit illi,mirè cum vxore veneratur,quæ eidem omnia minora obſequia præſtitit.En quàm mira vis pœnitentiæ. S.Cecilia deſponſata Valeriano puella nobilis, & delicata, in carne induta cilicio, extrinſecus aureis veſtita erat veſtibus. S.Eligius Epiſcopus Nouiomenſis induebatur quidem in primordio, cum miles adhuc eſſet,auro,& gemmis in veſtibus: Habebat Zonas auro, & gemmis comptas, necnon & crumenas eleganter gemmatas, lineas verò metallo rutilas, oras veſtium auro opertas, cuncta quidem veſtimenta precioſiſſima,nonnulla etiam holoſerica: Sed his omnibus ob oſtentationem fugiendam primo tempore vtebatur

Ier. 4.

Ier. 48.

palàm; intrinsecus verò ad carnem cilicium gestabat ex consuetudine: postea verò cum adauctius profecit, cuncta ornamenta in gentium necessitatibus consumpsit. Teneros corporis sui artus Sanctissimus Vir Maximus Episcopus Regiensis perpetua cilicij austeritate domabat, pro quo interiori tunica vtebatur, nec id Crucis studio vnquam deposuit; Sed in illo etiam se iussit sepeliri: Inter Mariti copulam, & delicias Elisabeth Regis Vngariæ filia sub sericis vestibus cilicium induebat, super tapetos stratos humi cubabat, ne ab oratione somno dimoueretur Ancillis reprehendentibus, & quòd verebantur eam asperitatem in malè illi cessuram; respondit: Duplex ex ea castigatione lucrū sibi prouenire, quòd lecti mollitiem post haberet, & quòd virili contactu abstineret: ita enim vacuam carnalibus delicijs mentem cœlestibus facibus aptari asserebat. S. Edmundus Episcopus Cantuariensis postquam ex adolescentiæ annis excessit, crescente in ætate corporis robore, creuit etiam inuisibilis militiæ pugna: quamobrem nō contentus ille cōmunibus cilicijs, quibus Mater eum à teneris annis vti voluit, nouum cilicij genus effinxit, quo carnem suam non tàm domare, quam excruciare studuit: quod genus, & Priscis incognitum, & Recentioribus incompertum putabatur. Habebat cilicium non ex tenuibus pilis, vt assolet, contextum, sed ex cordulis quibusdam instar retis multa densitate inter se consertis, & intricatis confectum, cui multi inerant noduli humanæ carni propè intolerabiles, ab anteriori parte patebat funiculis à capitio vsque ad fimbrias hinc inde assutis constrictum: quare fiebat, vt eius noduli corpori arctius apprimerentur, & maiores cruciatus afferrent; Nec tamen hoc tormenti genere ille contentus, aliud addidit maiori admiratione dignum: Vt enim ex perpetua cilicij eius compunctione corpus doleret acrius, fune ex æquorum pilis implicato ita illud constrinxit, vt scapulis vsque ad renes crebro ambitu funis duceretur, & infima parte tanta vi astringeretur, vt vix corpus inflectere, aut inflexum erigere posset: & quia interdiù manus, & vultum, ne homines aduerterent, ea ratione affligere non potuit, noctibus cilicio eas affligebat: addebat verò ad femoralia cilicina & caligas, quibus assiduè vtebatur cum lorica illa, quam Mater ei reliquerat (erat autem lorica illa ferrea ad Zonas vsque pertingens, intra ipsam autē loricam duæ erant laminæ ferreæ, quæ cruciatum afferrent, cuius

filium suum hæredem esse voluit) duplicia de manu Domini recepturus pro duplici martyrio, quo se ipse vltrò affecit: porrò in Aduentu, & Quadragesima plumbeam quandam vestem induit, & durum corium, atque nodosum, & ad dolores corporis augmentandos pluribus locis corpus suum funibus constrinxit, ne anima eius peccatorum funibus constringeretur: persimile genus tormēti in cilicio, vel fortè maius, & omni admiratione superius est, quod de alio Episcopo Cantuariensi, Thoma S. refertur: nam cum postero die ex eius martyrio corpus eiusdem mundissimum quidem aliqui loturi essent, ad nudam carnem inueniunt cilicium adeo pediculis refertum, vt martyrium, quod pridie vir Sanctus perpessus erat, isto tolerabilius videretur: porrigebatur autem illud cilicium vsque ad genua, eoq; admodùm strictè femur cinctū erat: quæ res conspecta largos ex præsentium oculis lachrymarum fontes expressit: Apparebat enim tunc rigor pœnitentiæ, & vitæ asperitas, & sanctitas, quæ antea paucis cognita fuerat. B. Laurentius Episcopus Dublinensis in Hibernia, qui in Ecclesia sua Episcopali, siue Archiepiscopali (vt refert Surius) Canonicos sæculares mutauit in Regulares: &, vt hoc à Summi Pontificis auctoritate confirmaretur, duo ex Canonicis suis misit Romam, per quos S. Viri desiderium adimpletum est, imò ipse etiam fuit cum ipsis Canonicis Regularibus. Mox, vt indutus est Stola Episcopalis gloriæ, etiam gemmis virtutis expetijt coronari: circuncinxit enim se tunicam thalarem totam cilicinam non tantum induens, sed carni assuens, cuius cilicij asperitate, & vermium multitudine succrescēte perforabatur caro Sancti Pontificis, vt ex interiori ardore spiritus, flamma exterius resultante, ipsa caro velut in frixorio coqueretur, sicq; clauo clauum retundens, punctiones punctionibus reprimens proprium corpusculum vexabat, ex carne primo maledicto supposita spinas, & tribulos eliminare cōtendens, vt sibi aceruum frugum posset sic in posterum cumulare. Elzearius Comes cilicium ad nudum corpus habuit sub vestibus preciosis, & in eo etiam sæpè dormiuit: non fuit autem singulare Sanctis pœnitentię operibus addictis super stragula cilicina requiescere, verùm alij truncum planatum sæpè circundederunt, & per sepem hinc inde harundines acuminatæ instar retis, vt volutatione corporis ipsi dormientes harundinum puncturæ exagitarentur, & coronam li-

gneam fecere, in qua appendebantur quattuor lapides, vt ex motu eorumdem obdormitantium ipsorum capita lapidibus læderētur. Primordia Ordinis Minorum S. Francisci adeo in cilicinis, ferreisq. cathenis, & alijs pœnitentiæ Instrumentis, & indumentis effloruerunt, vt ad vnum ex primis Capitulis concurrentes Fratres, ordine Superioris, ne tàm arctè imprudenter se castigarēt, & indiscretè, ad multas cētenas, & millenas, hmōi vestes deportatę fuerint ad pedes eius. Pelagia illa famosissima post susceptū baptismū deposita baptismali veste, cilicina induta in forma Monachi secessit secretò Hierosolymā, cū qua vsq. ad mortē vixit: Echluuiga Ducissa Poloniæ asperū ciliciū ex equorū cōfectū setis ad nudū corpus adhibuit, cui manicas albas de pāno assuerat, vt piè illuderet oculos intrātiū, ne ab eis latēs intrinsecus aspera vestis cerneretur. Zonā ēt nodosā ex eadē materia contextā ad lumbos suos ferebat, eis adeo adstrictā, vt è carnibus eius laceratis oportuerit per suas familiares fœminas extrahi, & euelli, & saniem ex eius putrefactis carnibus pannis mollioribus abstergi: cum quo vir quidam ex ordine Templariorum zonam huiusmodi diligenter sacculo inclusam ei donasset corde simplici præsente Domina Anna Nuru eius: ipsa Anna aperuit sacculum, & cernens in eo eiusmodi generis asperrimum cingulum, virum reprehendit, quòd tale donum detulisset suæ socrui: quod ipsa audiens, blandè compescuit Nurum, quòd Dei voluntas fuerit, asserens, quod ille fecit. Si enim Domino non placeret, vt zona illa salutariter vteretur, non fecisset, vt pro munere sibi à viro offerretur: prima enim illa zona, quæ corpus eius corroserat, erat consumpta. Itaque nouam hanc, tanquam à Domino missam, hilariter accepit. Quod molestè ferens Anna, perpendens diuturnis afflictionibus, & cruciatibus eam ferè eneruatam, Confessarium eius rogauit, vt ei stimulum conscientiæ inijceret ob immoderatum rigorē, præciperetq; relicto cilicio, & zona illa, corpusculo suo molliorem tunicam adhibere: vbi verò hoc egit Confessarius, illa ingemuit: Deus ignoscat filiæ meæ eò, quòd meum voluit secretum prodere, nec tamen cilicinam deposuit vestem, sed vsque in supremum vitæ diem se illa castigauit, in eaq. defuncta est: si Historiam Sanctorum, & austeritatem vitæ omnium scriberemus, deficerent potius vires, & libri, quàm, quod habemus in Dei seruis ab ipso Deo effectum, recensere: verum de habitu tantum nunc pœnitentiæ cum

disse-

differamus, quæ dicta sunt, sufficiant dixisse, vt hinc ostendatur, quãtum pro libito suo quisq. pœnitentiam faciens, cilicium, & aspera stragula, & vestimenta sumpserit, & sumat quamuis Episcopus, mulier in sæculo degens, Princeps, vt super cilicinam vestem Habitus conditionis suæ, & statum induere opus fuerit. Est igitur pellea, & cilicina vestis, Habitus pœnitentium pro cuiusq. modo, & voluntate, queãdmodum est saccus: de quo 2. Reg. 3. dixit Dauid ad Ioab, *2. Re. 3*
& ad omnem populum, qui erat cum eo. Scindite vestiměta vestra, & accingimini saccis, & plangite antè exequias Abner. Hæc enim fiebant apud Iudæos in signum magnæ tristitiæ. & 3. Reg. 20. serui *3. R. 20*
Benadab. Ponamus saccos in lumbis nostris, & funiculos in capitib. nostris in signum ligaminis subditorum, & seruorum: pendere enim funem à capite, est iudicare se dignum nedum seruitute, sed suspendio. & 4. Reg. 19. Ezechias, auditis verbis minacibus Regis Assiriorum, scidit vestimenta sua, & opertus est sacco tùm propter blasphe *4. Re. 19*
miam dictam contra Dominum, tùm humilians se coràm Deo, tùm etiam quia pro populi, & suis peccatis esse credidit, quòd Rapsaces contra Dominum talia sit locutus. & Esther 4. Mardocheus, *Esth. 4.*
audito Nuncio de occidendis Iudæis, scidit vestimenta sua, & indutus est sacco, lachrymosa s. compũctione cordis in media ciuitatis platea, vt dilataret actus pœnitentiæ communitati, quæ dicit: In tribulatione dilatasti mihi. Iob. 16. perlucidus locus habitus sacci re- *Psal. 4.*
peritur, cum dicit. Saccum consui super cutem meam: exponẽs qua *Iob. 16.*
rõne exceperit tot vulnera, nimirum humili, atque demisso animo, non reluctanti, neque contumaci, tùm etiam habitu supplici, atque miserabili: velut declaret mutationem status, vt pro splendida, & Regali veste, quam subtilior alia, atque mollior excipiebat interula, nunc vilissimo ex eo vnico amictu conteratur, quem consuit super cutem suam, cõcinnauit, circumcinxit carni suæ, vt hac ratione extremam inopiam significet: Vide, quantum Habitus pœnitentię mutationem de gratiæ statu ad peccati seruitutem insinuet: &, vt ostẽdatur symbolum, & conuenientia, & affinitas sacci cum cilicio, Septuaginta transtulerunt: cilicium assuerunt corio meo: est autem, pro Latina voce sacci, Hebræis SAK, à qua proculdubio latina traxit originem; certumq. est fuisse telam rudiorem, & crassiorem ex asperioribus filis, siue villis contextam, vehendo frumento aptam, vt constat Iosuè in Gabaonitis, & Genesis 42. cum de saccis fratrũ *Gen. 42*
Ioseph

Ioseph scribitur: vnde etiam Latini Saccarios dixerunt à vehendis
Pineda. saccis: aliquando etiam rectè vertitur cilcium: nam apud latinos
saccis affinia sunt cilicia, aut ferè eiusdem materiæ,& rationis: nam
Cicero. Cicero in Verrem: cum iste frumentũ, coria, cilicia, saccos impera-
Varro. ret; fortè enim ea Regio habuit, quod Varro, & Columella de Cili
Colum. cia prodiderunt, Hircos, aut Capellas ibi Inueniri magnis villis,
proptereaq; tõderi, ex illisq; texturam, appellari à Cilicibus cilicia,
vt diximus, quorum vsum tùm in Castris, tùm in nauigijs fuisse te-
Ascon. statur Asconius, & Virgilius Georgicæ; vbi Seruius obseruauit ci-
Virgil. licijs loricas poliri solitas: nulla scilicet arma lucidiora,& fortiora
Seruius. contrà Dæmonem esse, quàm pœnitentiam, atque tegi tabulata
turrium, ne iactis facibus ignis adhærere possit. Indignationem
enim Dei retardat, vt de sagittis diximus: oportebat ergo esse te-
lam crassissimam, ęgrotanti,& vulnerato homini maximè molestã:
Significat ergo miserabilem Habitum: nam quondam lugentes
saccum,& cilicium assumebant, vt supra suæ fortunæ, & status cõ-
mutationem ad extremam inopiæ, & vilissimæ seruitutis ratio-
nem deuolutam significarent. Huius enim symbolum est com-
Isa. 3. mutatio mollioris vestis cum cilicio, Isai. 3. pro fascia pectorali
Am. 8. cilicium,& illud Amos: Induam super omne dorsum vestrum sac-
cum, & super omne caput caluitium: nam serui, & accipiebant
vilissimum, & crassissimũ amictum,& caput ipsorũ, atq. barba rade-
bat. In isto pœnitentiæ sacco reponitur vas, in quo Ioseph augu-
ratur, inscio Beniamin sacci, Domino: quia Deus promittit nobis
per pœnitentiam remissionem peccatorum, nobis tamen ignoran
Eccl. 21 tibus, an illam mereamur: quamobrem continua debet esse pœni-
tentia iuxtà præceptum Sapientis: fili peccasti? ne adijcias iterùm,
Ioel 2. sed & de pristinis deprecare, vt tibi dimittantur: & quod Ioel asse-
rit: quis scit, si conuertatur, & ignoscat Deus? idest speramus, sed
nescimus, verùm odio vel amore digni simus: imò pro certo habe-
tur, quòd cum hoc pœnitentiæ sacco non licet nobis introire in
Cœlum, quousque totam pœnitentiam vel hic, vel in Purgatorio
Ap. 21. faciamus: non intrabit in eam aliquod coinquinatum, vel abhomi
nationem faciens: non enim peccator intrat in Cœlum, sed neque
qui pœnæ peccati obnoxius est, quod est coinquinatum esse, non
ratione status, sed respectu peccati,& causæ reatus: quemadmodũ
non licebat indutum sacco in Aulam Regis intrare: nulla reliquia
pœni-

pœnitentiæ ibi reperitur. Absterget enim Deus omnem lachrymã ab oculis Sanctorum, & mors vltrà non erit, neque luctus, neque clamor, neque vllus dolor. Verùm, vt ad vlteriora huius tractatus de Habitu progrediamur, Sicuti cilicio vestiri erat Habitus cuiuscunque ad libitum pœnitentis, & ipsum cilicium abscondebatur, & non super alias vestes ponebatur (priuato enim operi pœnitentiali deseruiebat) sic et saccus: attamen sacco accidit, vt communicaretur pluribus, &, vt super alias vestes, vel super nudam carnem poneretur, multis personis huiusmodi formam habitus induentibus; vt suprà recensuimus de seruis Benadab, & de Rege, & vniuerso Populo Niniuitarum, quibus præceptum fuit, vt sacco inducrent singuli, & omnes à maximo vsque ad minimum, vt hac vnione, & publicatione Habitus delectatus Deus publicè misereretur; à quo reputo institutas Societates, Fraternitates hominum, qui induuntur saccis operto capite, & omni membro; vt ad opera pœnitentiæ accincti, ab aliorum cognitione remoueantur: sumpta est etiam huiusmodi sanctissima Institutio in Ecclesia ab Habitu sacceo illorũ, qui in primitiua Ecclesia publicam pęnitentiam faciebant, &, Vtinam, vsque modò verè nitor, & simplicitas saccea in huiusmodi Societatum indumentis conseruata fuisset: verùm non saccis, sed laneis, & lineis vestibus potius ad deliciarum pompam vtũtur, quàm ad pœnitentiam ostendendam: attamen Habitus plurium vniformis in pœnitentia huiusmodi institutus fuit. His vestibus pœnitentiæ vtebantur quicũnq. pœnitentiam agebant: quemadmodum de Monachis, ex D. Dionysio Areopagita, in superioribus disseruimus: qui in Ecclesia Dei non ministrantes sacrificijs, sed in habitu pœnitentiæ humiles exercebãtur, factum inde, vt etiam ipsis Monachis, siue in Eremis pro suo quisque libitu habitantibus, siue sub Regulari disciplina, & vnius Abbatis, idest Patris: (Nam, Abba, Pater dicitur, In quo clamamus Abba Pater, idest, Pater, Pater. Erat enim in sua prima significatione, & vsu apud illos Monachos nomen superioritatis, & reuerentiæ, nõ Dignitatis, & Ecclesiastici ministerij) gubernatione degentibus, Habitus etiam Monachalis i. pœnitentię tùm in materia pro Nuditate, tùm in forma, & colore pro Ministerio prompto ad exercitia pœnitentiæ, vel pro significatione eorũ, quæ ad pœnitentiam spectant, determinatus sit variè ab Auctoribus Cœnobitarum, & Monachorum, de quibus aliqua summatim dicemus: Apo. 21

cilio Viennensi l.3.de Statu Monachorum horum meminit; & Io. Concil. Vien.
Andreas ibi exponens verbum,Habitui,Nam cum Clemens consti-
tuisset vestem habitui proximam nigram, vel brunam, aut albam, Io.And.
dicit,Habitum ibi sumi pro Cuculla, Flocco,Scapulare: Sunt qui-
dem similes inter se vestes hæ,Cuculla,Floccus,Scapulare: ego au-
tem dico Scapulare ita seiunctum à Cuculla, vt si in Scapulare re-
spiciatur,quòd super Scapulas totum collum,& caput circuit,Cu-
cullam verè posse dici:non autem,si id,quod infra Scapulas vtrin-
que pendet:Habet enim tunc formam potius collobij;& in hoc er-
rauit Volateranus,qui nostrorum Priscorum Patrum scribens Ha- Volat.
bitum,Scapulare appellauit albulum Cucullum,potius ad partem,
quæ Monachali congruit,animaduertens,quàm ad quæ alio à Mo-
nachali statui correspondet: quòd si non vtuntur Monachi dupli-
ci Habitu,simul Cappa,& Cuculla, vt inquit Io.Andreas: Nota, q̧ Io.And.
licet sub Cappa sit portandum Scapulare, saltem sub Cuculla, vel
Flocco non: non perinde concluditur Habitum Monachorum es-
se Cucullam,& Scapulare,non Cappam:nam Cuculla potiori iure
dicitur Cappa illa clausa, quam communem habent Monachi cū
Canonicis præcipuè Rhænanis, qui huiusmodi portabant apertā,
tamen antea Superiori parte,vt in Cappa communi Habitu Mona-
chorum, & Canonicorum videatur horum, & illorum Domina:
horum quidem, cum huiusmodi portent Canonici Ecclesiarum,
& Episcopi,vt dicemus:Similiter Mantellum est commune vtrisq;
At Canonicis nostris licet portare illud absque ea parte, quæ Mo-
nachalis est in Scapulare,non absque ea tamē licet Monachis:Pars
ergo vna Scapularis rectè naturaliter potest dici Habitus Mona-
chalis, non altera item:& hinc Cappa dicitur non quidem, vt ele-
ganter Lebetius,à capiendo eò,quòd capiat totum, sed à capitio, Leb.
quasi capitiata, vt essentialis Habitus Monachorum sit Cuculla,i.
in Cappa ea pars, quæ operit caput: quare Cuculla Habitus lon-
gus,latus,vndique clausus,absque manicis,vt de Aegyptijs Mona-
chis Nicephorus Calixti innuit l.9 Hist. non enim illi temerè à cōi Niceph.
Habitu vestitum suum mutauerunt: amiculum namq; manicis ca-
rens indicium,atque institutionem esse arbitror, ne manus ad in-
iuriam inferendam promptæ sint:Floccus omninò Cucullæ simi-
lis,sed amplarum manicarum, vt Nostri Monachi tùm Albi, tùm
Nigri deferunt:Scapulare,vestis strictior,& sine manicis,à laterib.

vtrinque sciſſum, & patens, ita dictum, quòd Scapulas contegat, non autem caput: ergo nomen ipſum indicat ex omni parte nō eſſe Habitum Monachalem, qui ſub vnius Cucullæ nomine deſignatur, quæ Cuculla veſtem caputiatam primùm, & naturaliter demō ſtrat: Eſt enim Cuculla genus veſtis, quæ habet (non habemus nomina propriam ſignificantia naturam, ideo vulgaribus, & Italis vtē dum) capucinum, papaficum, capitis opertorium, quoad verecun-

Iuuen. diam vtebantur mulieres, ex Iuuenali: quod quamuis verum ſit, vt dicebamus, non à capiendo dictum; ſed à capite; hoc declaramus principaliter intelligendum: nam quicquid caput operit alicuius

Mart. rei, etiam non hominis, Cucullus appellatur; vt opertoria vaſorum, farmacopolarum, ex Martiale appellāte Cucullum opertorium piperis, & incenſi, fortè etiā ad illud alludente, quo vtimur, ad includenda hæc, quod ſcartoccium dicitur, ad modum Cuculli: Cucullā

Colum. etiam dicunt telam illam, quæ ſuper Nauis longitudinem, vel puppim ponitur tanquam caputium adarcendas pluuias; & Columella familiam ruſticam Cucullis indutam iubet ad idem: nihilominus habet & Cucullus, quod capitium, nudum .ſ. operire caput;

Varro. vel tegere pectus; quare non incongruè etiam Varro à capiendo pectore deducit nomen, & fuiſſe muliebre indumentum, quo illæ pectus vinciebant, à capiendo, i. comprehendendo denominatū. Nōnius vult illum l. de vit. Pomp. Rom. quòd mulieres ex pectore, &

Vlpian. lacertis eſſent apertis, nec capitium habebant: & Vlpianus, l. Veſtis: muliebria ſunt veluti Stolæ, Pallia, Capitia, Zonæ. Huiuſmodi erat illud palliū Rebeccæ ad ſcapulas pendens: quod, viſo Iſaac marito,

1. Cor. 6 ſuper caput extendit: vt multæ mulieres portant ex dicto Pauli, q̄ velent caput ſuum: Ergo Cucullus erat nedum capitium cingens, & operiens caput, verùm etiam ſcapulas, & pectus, quemadmodū Religioſi ferè quique: ita vt extenſio Cuculli à capite in Monachis vſque ad pedes lata fuerit; in Canonicis autē, prout dicemus, & in Epiſcopis, alijsq; Cucullus, & Capitium adeo breue eſt, vt caput fortaſſe eo non poſſit operiri, & ſi pōt, non operiatur, cum byretis vtamur: quòd ſi Capitium coniunctum eſt Scapulari, non debet ea ratione dici abſolutè Habitus Monachalis, quod ſummopere Le-

Lebet. betius Noſter oſtendere conatur; Sed de hoc latius inferius: Nunc ſat ſit tetigiſſe; Sat etiam eſt concludere nomine ſolius Cucullæ in-

Grat. dici Habitum Monachalem. Gratianus in Decreto c. 20. Cucullum

induit.

induit,& inferius;qui præter propriam voluntatem Cucullum induent.Nicolaus Papa ibidem; Cucullum induit,Monasticum Habitum induere fecit,& Cucullam induit: Monastico Habitū violēter indutus est,vbi coegisset portare Cucullam præsentem Clericū nomine Lambertum, minimè debere existimauimus sub violentia tali fieri Monachum; vbi patet Habitum Monasticum esse solā Cucullam;causa 19.q.3.Vrbanus II.Habitum Monasticum Cucullam simpliciter appellat.Innocētius III.extrà l.1.dist.14. de Canonico Regulari,qui Monachus factus fuerat, dicit: Cucullam ad memoriam delaturus,ad Vrbani dictum respiciens; Quòd si Synodus Aquisgrani Acta sub Ludouico Pio Canonicam Regulam formans in corrigēdo errores eorum Canonicorum, qui vnà cum Clericali Monasticū Habitū vsurparant c.125.dicat,Canonici Cucullas Monachorum non induant; & ibidem reprehensibile asserat Canonicos Cucullas,quibus solis Monachis vtendum est, induere; nō pp hoc asserit plures Vestes vnius Monachi necessario esse Cucullas, quasi nō dicendo Cucullam, multis Cucullis induere debeant, & ideo tres Cucullas appellari, Cappam, Floccum, & Scapulare; sufficit.n.pro Cucullis intelligi Habitum essentialem Monachorū, qui ille fuerit, & quot illi fuerint;q; satis certum hr̄ ex eo,quòd nō sp oīb. Cucullis,vt suprà dictum est etiam ab ipso tanto viro indutū Monachū exire Monasterium, & incedere iussū sit, sed duabus tm̄,Cappa,& Scapulari,vel Flocco, & Scapulari: nō cō tradicimus quidem Scapulare, quòad Cucullam esse Monasticæ conditionis; sed reformato Cucullo,& Capitio ad strictam formam,vt penè nō operiat caput,in reliqua forma non esse simpliciter Monastici instituti. Iam verò,ex Cassiano liquet,qui sint Habitus Cœnobitarum, & q; ex Apostolis institutum sit vestimenti genus Clericis,& Monachis seorsum, valeat authoritas Concilij Aquensis, in quo agitur; quòd in principio nascentis Ecclesiæ per Petrum in Occidentis, p Ioannem in Orientis regione, per Paulum in vniuerso ferè Orbe, & per cæteros Apostolos in sua quemque Prouincia ex oblatione fidelium tùm rerum,tùm hominum instituta,adaucta,& propagata sit Christiana Religio, pateflat Habitum etiam Monachis distributum. Cassianus verò multas indumentorum differētias statuit, Rebrachiatoria, siue Succinctoria, à ceruice per colli sinus depēdētia,& stringentia,vestes ad expeditionem operum.Mafortes angu-

Nicol. Papa.

Vrb.2.

Innoc.3

Cassi.

stum pallium ad humilitatem, & etiam vilitatem prætij,ad pauper tatem,vt pallia modò Capucinorum,& Reformatorũ,Ordinis Minorum;melotes,& pelles Caprinas,ad imitationem antiquorũ Patrum in Veteri Testamento,Vestes ad contegendum tm̃ corpus totum, non ad nitorem, & splendorem aptas,non quidẽ cilicinas,tũ ad ostentationem fugiendã;Nã Rex ille infra vestes tenebat non visũ ciliciũ,& si Niniue publicè portauit tpe, quo remissionẽ criminũ petebat,non erat cur ostentaretur Habitus ad gloriã;tùm quia perpauci cilicio vsi sunt,ferè omnes Monachi alterius materiæ humilis,& asperæ indumento, illis institutis,quia debetur obediẽtia, non quæ paucorum voluntas intulit, sed vetustas tantorum tpum, & Vniuersalis numerositas Sanctorum Patrum concordi diffinitione,inquit,in posterum propagàuit.Sed hæc quidẽ cũ cingulo,exemplo Eliæ, Ioannis, & Pauli, & Petri: & præcingentis se in vno, & prædicẽtis futura in alio.Vestes erant cões,tùm Monachis, tũ alijs Viris:verùm Cucullas pręcipuè Monachorum Egyptiorum habitũ declarauit perparuas,non tñ adeo paruas,vt nedum ceruicẽ,verùm ẽt humeros,& eorum confinia non operirent,ad tegendum capita tm̃:Canonici autem non caput eis operiunt, quibus indesinenter diebus, ac noctibus vtebantur, vt innocentiam, & simplicitatem paruulorum ẽt ipsius velaminis similitudine mouerentur,vt ita demisso, & velato capitẽ reuersi ad Infantiã Christi decurrerent: Do-
Ps. 130. mine non est exaltatum cor meum,neque elati sunt oculi mei,neq. ambulaui in magnis,neq.in mirabilibus super me: si non humiliter sentiebam, sed exaltaui aĩam meã. Sicut ablactatus est super matre sua,ita retributio in aĩa mea.Collobijs quoq lineis indutus vult esse suos Monachos, quæ ad cubitorũ ima pertingant, nudas de reliquo circũferentes manus:ad amputandas sęculi voluptates,& ad opus facilius exequẽdũ,ad mortificationẽ carnis spectante lino:quare hac rõne ẽt à Monachis incidenter potest hmôi vestis vsurpari: cũ, quantũ ad nitorẽ, & splendorẽ, in quo parari debet vxor agni,
Ap. 19. cui datũ est,vt operiat se bysino splendenti,& candido, & ad cõparendũ corã sponso in Ecclesia,& sibi ministrandũ, est tantũ vestis Clericorũ;quare,vt non prætereã,ꝙ hic occurrit præter ea,quæ inferius dicenda sunt, queadmodũ vestis linea sub diuersa significatione põt Canonicis,& Monachis cõaptari, ita ẽt vestis lanea scapularis,& alterius formæ,quæ tñ Cucullo careat,vel si habeat,non

ad

ad omnimodam eius operis executionem extendatur, vt de Scapulari cum nouo Cucullo asserimus; cum magno verò est illud Scapulare Cucullo, & opus suum indesinenter agens, operire.s.caput, quod nominat D.Benedictus suis Monachis Cassinensibus. Hæc oīa Indumenta Monachorum, quæ asseruntur, caput, & totum corpus ferè contegunt: itaque primum eorum est, caput contegere: nam & Habitus Canonicus corpus contegit, & quæq; Vestes ad tegendū corpus inuentæ sunt D.Paulo dicente: Habentes victum, & quibus tegamur, his contenti sumus; omnis vniuscuiusq. conditionis veste ad tegendum corpus vtitur. pauci ad tegēdum caput: quod præcipuè, præterquàm quod ad arcendos imbres, & ventum, vt pileolus Hieronymi, ex vsu Scripturarum ad alios vsus, vt inferius, & ad humiliationem, verecundiamq; demonstrandam inuentum est, vt de leproso dicitur in lege: quòd habeat os veste contectum; cum cæteri veste contegant corpus, etiam ex lege præscripta particulari forma vestis Iudæorum in fimbrijs ad distinguendū eos à cæteris Nationibus, & ad aliqua, quæ pro pietate & Dei, Cœliq; memoria significantur exercenda: dixi ad alios vsus, quia & Clericis, & Canonicis, & Episcopis, cæterisq; Ecclesiæ Ministris aliquando pro aliquo significando mirabili in eorum Ministerijs operire capita iubetur; quod si Scapulare scissum ponitur à capite vtrinq. commoditatis causa ad opera, ex D.Benedicto, & ad Diuina officia peragenda ex Clemente §. cum autem: satis hinc patet Scapulare esse Indumentum Clericorum, qui tñ deputantur ad officia Diuina: non Monachorum ad solos actus pœnitentiæ destinatorum: neque verò ex eo dicimus Scapulare esse Canonicorum, non Monachorum Insigne, quia illud cōe habent Ordines complures alij: cū verum sit, in alijs ordinibus speciem quandam esse Monastici propositi; non quod à fęl. mem. Pio V. Fres vocentur Religiosi optimi Prædicatores, atq. inde à Monachis potuerint Scapulare mutuasse, quamuis antiquiores Monachi, supposito, quòd ab antiquissimis, siue dicas, Apostolis, siue alijs, siue Diuinitus distributus fuerit diuersus Habitus Monachorum, & Canonicorum, vt potius mutuare debuissent Monachi lineam vestem à Canonicis, quod non factum est; quod tñ intelligēdū est, dummodò in statu, & conditione Monachali persistant: Nā etiam Monachis, dum ad seruiendum Ecclesiæ exaltati sunt, lineis quibuscunque Clerici vsi sunt, & vtuntur quamuis, vt Monachi, sup

Cucullis

1.Tim.

Leu.13.

Cucullis vtantur;imò ẽt,cum Altari deseruiunt,cottas,siue superpellicea super omnes Vestes induunt ẽt Scapulare,prout distinguitur à Cuculla, præter ipsam Cucullam, quam sp super Rocchetum eleuant,plicata, & operta reliqua parte Scapularis: quemadmodũ ẽt multarum Religionum Fřes faciunt, qui sapiunt aliquo modo Monachatum: ad innuendum, & declarandum, ꝙ esse Monachum cõuenit eis essentialiter,Clericum accidentaliter,& ex priuilegio: quapp non eleuantes totũ Scapulare, sed partem solam,i.Cucullam magnam Scapulari superexistentem; & eleuantes eam Cucullam,vt statum Monachalẽ superexistere addito statui declararent, declararunt etiam Scapulare non esse Habitum Monachalem per se;totum.n.eleuarent,sed Cucullam,quam solam superponunt superpelliceo;Non ergo ex eo dicimus Scapulare Canonicum Habitum,quia cõis cæteris Ordinibus, sed quia diuersas facit res à Monachali,quæ sola in Cuculla integrantur; quam solam interdicitur superponere Habitui Canonico ex antiquitate,authoritate,vsu,& cæteris huiusmodi:non autem alias partes vestium Monachorum, non vt Monachorum sunt,sed vt vestes sunt; alioquin non possent Canonici vti laneis vestib. infrà,& Cappis extrà, & desuper laneis, si Habitus lineus est tm̃ Canonicorum,laneus tm̃ Monachorũ; Verùm laneis vtuntur Canonici quibuscunq. Vestibus per accidens, dum absq.Cucullis illis Monachorum formis existant, vt Cappæ, & Scapularia nostra;lineis vtuntur modò Monachi, ita tñ,vt pompam, & apparatum formalis Habitus Monachorum, qui Cuculla illa magna est,patefaciant; Quòd aũt pertinet ad continuam Habitus Canonicorum, & Monachorũ delationẽ,vt interdiù, noctuq; deferatur;remissa legali obseruatione consuetudini,vsui,& constitutis;illud in primis causam esse reor;quòd Canonici Regulares sp paratos se esse memorari debent ad ministrandum sacris, & cũ votis ẽt Habitus prospectum habere;Sæculares Canonici statutis horis deferunt,quia ad statuta tpa Ecclesijs Cathedralibus,& Collegiatis,Canonicalibus,& Clericalibus delecti sunt;qui aũt à S.Sede Apostolica ad ministeria maiora tanq̃ in Ecclesiastica Hierarchia constituti sunt, sp Rochetum portant, vel portare possunt, vt Epi in suis Diœcesib, in quibus continuò inuigilare debent curæ gregis sui: extrà suam, in priuata persona degentes non induunt nisi cum publicè legaliter Ecclesiæ ministrãt. Monachi item sp Cucul-

lam

lam deferre debent; adhæremus autem Lebetio in portandis Camisijs paruis,& lineis tanquam propiusHabitui Canonicali accedentibus. Nam Innocentius, de Statu Monachorum, quidem lineas interulas interdixit Monachis; nunquam tamen is, vel alius Canonicis Regularibus prohibuit; quod in visitatione fęlic.recor. Clem.VIII. quam fecit in S.Petri ad Vincula Romæ Anno 1599. vbi Nostri Canonici Regulares morantur,cum aliquis alioqui bonus, tunc quidem ignarus obijceret; Lineas interulas repertas in Arcis Canonicorum illorum interdicendas; respondit Pontifex adhærens rei.Hi Canonici sunt,non Fratres,seu Monachi. Non eo inficias institutionem Patrum Nostrorum fuisse salutarem, dum præceperunt ad austeritatem camisias laneas, quippequæ non abrogent Habitum essentialem Canonicorum. Verùm, vt omni ex parte lineas vestes esse Canonicorum explicemus,non desunt cilicia,& breuiores vestes asperæ super nudum portandæ, dummodò extrà linea vestis ad manum, & collum decenter appareat, prætèr aliam rationem, quam ipsemet Pater affert, quia Canonici leuiorem Regulam viuendi,quàm Monachi habeant,& Nauarrus idem asserit; Ridiculum autem puto ita Scapulari contraponere Rochetum ob arctitudinem,& stricturam aperturæ parua ratione habitę, quemadmodum Flocco, Cotta,& Superpelliceum Cucullæ; cum Cuculla præcipuè ita perpelletur,non quòd habeat manicas latas, vt Cotta,sed quia habet velamen capitis; similiter Flocco superpelliceum,non quòd non habeat manicas,vt Floccus; nam manus extenditur extrà oras superpellicei; intra autem Floccum semper tenebantur manus inclusæ;imò omni ratione diuersum apparet Scapulare à Rocheto:nimirùm,quia hic habitus clausus vndiq.& cum manicis, Scapulare apertum totum à lateribus, & adeo strictum, vt vel quattuor latitudines non possint vnum Rochetum formare;Voluntaria autem hæc,& vltrò absque auctoritate inuenta non amplectimur adeo, vt necessarium sit de illis multam facere mentionem;in hoc vno tantum perseuerantes, quòd Scapulare, quod Monasticum est ratione Cucullæ amplæ, Canonicū potest esse ex natura sua absq.Cucullo magno:sed tàm perbreui, quàm quo vtūtur Episcopi;non negantes Cucullam solam esse eius formæ,quam diximus, tàm amplæ, vt amiciret Scapulas, & pectus, & operiret caput magno,& amplo circuitu; Habitum Monachorum, vt ipsetantus

Lebet. Innoc. Clem. 8. Nauar.

tantus Vir sæpius in suis Aloysijs de Habitu Canonico definit; nō quidem alias Vestes, siue Cucullam hanc dixeris ex parte, quia scilicet habeat Cucullam, siue Floccum, siue Scapulare: nam tùm illa Vestis manicata, relicta disputatione de materia, & forma, non contradistinguitur, sed fit affinis Cottæ largarum manicarum, & Floccus vndiq. clausus absque manicis, superpelliceo, & Scapulare Habitui communi, qui omnes Habitus eò, quòd non habeant Cucullam illam, (optimè dico illam, idest illius generis, quod descripsimus, non simpliciter Cucullam) Monastici non sunt eò, quia ex lino sunt, Canonicorum sunt: nulla igitur alia forma, quàm Cucullæ perstringit eos ad Monachalem Habitum: vt vsq. modò clarum sit, Scapulare posse ex natura sua non esse Monasticū, cum nō habeat formam Cucullæ Monasticæ, sed illius, quam Ecclesiæ Episcopi deferunt, tùm in suis cappis, quę magis Canonicorum similitudinem capparum, præsertim S. Mariæ de Rhæno, habent, quàm Monachorum, imò Monachorum nullam, tùm in illo Habitu, quem Scapulare paruum (paruum libet modò appellare) Muzetam vulgò dicūt; posse aūt esse Canonicum. i. eorum, qui ministerio Ecclesiæ Clericorum deputantur, vt infrà ostendemus. Est quidem forma p proprietatem rei intellecta in causa, vt res sit, & Habitus forma præscripta, vt cuius Ordinis sit Religiosus intelligatur: vt in Cōcilio Aquęgranensi dr; & tantarū viriū, vt delatus huius professionis, quāuis non facta fuerit solemnis, & expressa, tacita tamen facta censeatur, vt dist. 27. Nicolaus, de muliere sanctum velamen assumente post obitum viri, decernit, vt non possit redire ad nouas nuptias, sed in proposito, quamuis ficto permanere debeat, pœnitentiamq. agere de fictione: & idem alijs Canonum, & Conciliorū locis indicat: non est aūt forma Monachi habitus Scapulare simpliciter, sed Cuculla designata. Quare, cū Canonici non induant Cucullam, Monachi nō possunt existimari, nec sub duab. formis existere cum scapulare non sit simpliciter Habitus Monachalis: quamuis cū Monachis datur cotta, ex priuilegio accidit eis esse Clericos, nō destructa forma Monachali: non. n. exuuntur Cucullam; sed tunc, vt diximus, superponūt. Et quidē accidere Canonicis Scapulare modo, vt suprà, descripto nunc cōcedimus, non abolita forma essentiali Canonici Ordinis, etiāsi pro essentiali haberi decretū sit, vt dicemus, ad tollendā cōtradictionē substantiæ, & accidentis, quæ multis ver

bis

bis inducitur:ꝙ.s.substantia non possit esse accidens,nec accidēs in substantiam conuerti:dicimus tñ posse esse accidens in substantia, & substantiam excipere accidens,non destructa substantia rei: præterquāquòd Monacho non conuertitur in subsistendi consequentiā Monachatus tributa cotta,vt tanq̃ Clericus ministret, neq. Canonico scapulare illud:ꝙ neque accidit Canonico, sed substantiale est,vt Habitus Canonicus,& Clericalis ablata forma Cucullę illius; aliud autē est loqui de reb.generalibus,aliud de moralibus,& Ecclesiasticis institutis; in quo nec Clericus arma induit sæcularium militum,nec mulier vestem virilem,& è contrario,vt vetāt Patres vno ore oēs in Concilio Aquisgranensi:neque Monachus induit Rochetum,cum ad Clericatum transit,qui Canonicorum Regulariū essentialis Habitus est,super Cucullam, sicuti neque alterius Religionis Mendicantium, vt Io.Andr.explicat verbum Innocentij 16.q.1.de Monachis: ꝙ non discedant à statu Monachorum quòad substantialia Monachatus de Habitu seruando, de Cōtinentia,& de nō habendo proprio.Est item institutio,& origo linearum Vestium Canonicis incœptarum,vt in veteri lege, & in Apostolicis traditionibus,& vsu antiquo primęuæ Ecclesiæ Christianæ apparet.Cucullas aūt datas postmodum Monachis ex institutione scimus, tñ inferius demonstrabimus, cum de Habitu Canonico fusius disseremus, et ex veteri lege,& ex Apostolorum Institutis,& Prum Ecclesiæ, Scapulare,prout describimus,fuisse Clericis Sacerdotibus,& Pontificibus aliquo modo,& forma appositum.D.August. quidem suis Canonicis Regularib.reformatis ad Canonem Apostolorū mentionē solā de byrro,& tunica linea facit in libro de vita Clericorū, nullā autē mētionem de Cuculla:optimè neq.Nos Cucullam Canonicis tribuimus,vt Reformatores præcipui Canonici Regularis Ordinis Petrus Rauennas,& Vgo Archiepiscopus Nicosiensis, de quibus in alijs huius Historiæ libris mentio fit: præcipit Benedictus Pontifex nullas alias ferendas Vestes super Vestes lineas,quarum formā præscribit; vt sit rotunda circunquaque integra, non scissa, neque aliqua ex parte rescissa,vt etiam Clem.3.tit.10. de sta. Mon. neque illam alijs vestibus occultari: ex quo patet,quòd si Scapulare induimus super Rochetum,non occultamus Rochetum, alioquin etiam Cappæ occultat Rochętum, siue Mantella, quæ super Rochetum idem Benedictus iubęt deferri extrà Claustra,siue Rondellos hone-

Io. And. *Bened.* *Clem.*

stos:sed quòd non occultent omninò, vt suprà Rochetum sit Vestis ampla, rotunda, clausa, non scissa, non aperta: at non supervestis vocatur Scapulare, sed Rochetum, qui ambit, & operit ex omni parte inferiorem tunicam: alioquin neque Episcopi possent, & aliqui Canonici Ecclesiarum Episcopalium super Rochetos deferre Muzetas, quæ operiunt Rochetum, qui Habitus specialis est Canonicorum sæcularium, non omnium cęterorum Clericorum, qui cum Canonicis habent communem Cottam, siue superpelliceum. Sunt amplius alij Canonici Regulares (qui que illi sint) deferētes Rochetum super omnes alias Vestes, & sub Cappis, siue Mantellis, qui nunquam Scapulare super Rochetum deferunt, uel aliud indumentum, tñ non ex eo Canonici non sumus Nos, cum Scapulare ad Ordinem Canonicum, quamuis non spectet, non sit tamen contrariũ; neque Monachi sumus, cum Scapulare hoc nostrum non sit Monastici Instituti vestis; & tamen Canonici aliqui iam olim Scapulare nigri coloris detulerunt, quod in Muzetam detruncarunt, nec nomen Canonicorum Regularium amiserunt, quasi si nulli alij hoc amiciuntur, Nos, qui amicimur, Canonici non censeamur: ita illi, qui Ludouico Pio Imperatore in Concilio Aquigranensi eo Scapulari vsi sunt, sicut Nos vtimur, illi correcti. Nos à Iulio II. & Calixto III. adhuc retento Scapulari, quod non contrarium esset Habitui Canonico, veri Canonici D. Augustini, & Regulares decreti sumus, vt non solùm falsum sit parum eos Pontifices in his decretis, non Priuilegijs Nos iuuasse, vt ex natura etiam superaddito Scapulari Canonicos Nos esse cōfirmarint: insipientibus, & rationem habituum parùm scientibus, antea de veritate nominis Canonici Nostri dubitantibus: Scimus Vrbanum II. eos, qui prius fuere Canonici, postea Monachi facti sunt, à Monachatu ad Canonicum Ordinem reuocandos præcepisse; quemadmodum antea Gregorius VII. Decreto cauit: nequis Abbatum, Monachorumq; quorumcunque Canonicos Regulares à Canonico proposito abduceret, & ad Monachatum pertraheret sub Anathemate, non tàm ob causam eam, ne Canonica Dignitas quodammodo imminueretur, quàm quòd, qui famulatui Dei, & Ecclesiæ, Ecclesiasticorumq; seruitijs, & officijs dicati sunt, non debent ad sæcularia, & minora exercitia reuerti: nam, quod ad sacros vsus deditum est, ad alios non debet accipi: Eundemq; Vrbanum eam pœnitentiam adiecisse, vt

se,vt qui defeciſſet,is poſtremum in Choro locum teneret, &,quã à Monachis temerè accepiſſet Cucullam, hanc deinceps ferret: His verbis mandamus,& vniuerſaliter interdicimus,ne quis Canonicus Regularis profeſſus, niſi (quòd abſit) publicè lapſus fuerit, Monachus efficiatur: Quòd ſi Decreto noſtro contraire præſumẽs agere tentauerit, ad Ordinem Canonicum præcipimus,vt redeat, & deinceps memorialem Cucullam deferat, & vltimus in Choro ſedeat.Scimus hæc,& qualiter Io.And.interpretetur verbum,memorialem:prioris maleficij ratione delicti nota cenſeri; at non inde elicitur dedecori eſſe Canonico, quæ non Cuculla eſt, Habitum induere: Nos enim nunquam Scapulare Cucullam ſimpliciter appellamus; eſto Cuculla ſit, de qua in illo Decreto,prout eſt quidem; non in Habitum Canonici deſignatur, ſed in Habitum Monachi: vt,qui voluit de Superiori gradu ad Inferiora deſcendere,delicti recordaretur: non eſt quidem delictum Cucullam induere ſimpliciter, alioquin, qui Monachi fiunt, delinquerent: error eſt,ſumpto prius Habitu Canonico Superiori, & eminentiori,Monachalem veſtiri; & ideo in memoriam huius delicti Cuculla præſcipitur Canonico Regulari tamen exiſtenti Canonico Regulari; nam ad Ordinem Canonicum iubetur reuerti; ergo ſimul poſſunt eſſe hæ duæ formæ in vno: reuerſus eſt ad Ordinem Canonicum, ergo eſt verè Canonicus:datur ei Cuculla, verus Habitus Monachalis,& tamen eſt Canonicus Regularis:tolle errorem,& delictũ: fac,præcipiat Pontifex idem cæteris non delinquentibus, qui Cucullam veram Monachorum portant, non deſunt eſſe Canonici, præterquàmquod ita Pontificis verbum arcetur ab inurẽda ignominia Cucullæ Monachorum,vt tantum memorialem illam appellet,non ignominioſam,non indecoram:actionem ſolam relinquẽdi Canonicalem Habitum, & Monachalem accipiendi reprehenſibilem indicat: At noſtrum Scapulare non ea Cuculla eſt, de qua Vrbanus: locum in Sacris excellentiſſimum habemus huic rei applicandum:Sara erat vxor Abrahæ;ſi non fuiſſet,poterat eſſe vxor Abimelech: Hic hoc modo accepit eam,vt in vxorẽ duceret, quia dixerat maritus eius ſuam eſſe ſororem; non poterat autem eſſe vxor alterius,cum eſſet vnius: & quãtum adhoc:cum redderet vxorem ſuam viro Abimelech, dicit: Ecce mille argenteos dedi fratri tuo: Hoc erit tibi in velamen oculorum tuorum, & quocunque

Io.And.

Vrb.2.

Gen.20.

F 2 perre-

perrexeris, memento te deprehensam, ideſt, memento, quòd à me fueris accepta in vxorem propter hoc velamen veritatis, quia dixit vir tuus, quia frater eſt tuus, & ego ſimplici corde feci: non feciſſem, ſi ſciuiſſem te eſſe vxorem ſuam, & ideo erit in velamen, & memoriam, tùm quòd ego nil mali feci, tùm quòd tu, dum fuiſti in domo mea, non fœdata es; Quare, cum eſſet vxor Abrahæ, non poterat eſſe vxor Abimelech; & ſicut, eo modo loquendi, per velamen oculorum datur intelligi, quòd non debuiſſet ab alio aſſumi in vxorem vxor alterius, & quòd, ſi non fuiſſet alterius, poterat licitè eſſe ſua; ita poterat non Canonicus fieri Monachus, non poterat Canonicus Regularis factus fieri Monachus, & ideo data ei Cuculla non ad ignominiam Cucullæ aſſumptæ, ſed Cucullæ malè; & temerè aſſumptæ: Cuculla Monachalis non conuenit Canonicis, & meritò nedum fel. rec. Paulus IV. Sed etiam ego minimus iudicaui, cum Cucullas magnas, ferensq; ad pectus, & tegentes caput, videbam iam abhinc quadraginta Annis, cum in hanc Canonicorum Regularium S. Saluatoris indignè, & immeritò aſcriptus fui, non eſſe Canonicorum illum Habitum: nunquam tamen in mentem venit Scapulare, vel Humerale abſque illa Cuculla non eſſe Canonicis tribuendum, illam quidem & Pius IV. & Franciſcus Gõzaga, Illuſtriſſimus Cardinalis item Alphonſus Carrapha meritò adimere, & amputare cogitauerunt: quinimò ipſe Iulius II. qui Scapulare comprobauit Nobis, quòd ademiſſet, credo, & magis credo ad rationem ſcriptam ab alijs: quia poſtmodum primus omnium in Nobis ipſius abuſum animaduertit: quod non cogitaſſet; ſi vſum rationabilem retinuiſſemus ſtrictiori capitio, vt ſæpè diximus, & non Cucullato, & amplo inhærenti Haſtæ, & Humerali; ꝙ in poſterum nomen meritò tribuemus ipſi Scapulari. Sed, agè, auctoritas Pontificis magna volebat tollere Scapulare, ſiue Cucullam; & natura rei optimè feciſſet Cucullam illam leuari, vtpote Monachalem, non Canonicalem: optimè etiam ſi Scapulare, non quidem ex natura rei, cum non poſſit dici hoc Scapulare, vel illud deſignatum Monachale, ità vt non Canonicale potuerit eſſe, ſed

Greg. 12 ex auctoritate; Ergo auctoritati etiam Pontificis illius Greg. XII. qui conceſſit Scapulare Habitum non Monachalem, ſed neque ſimpliciter Canonicalem, iure ſtandum: cum Pontifex fuerit, qui vtcunque præcepit Cucullam illam verè naturaliter, & eſſentialiter

ter

ter Monachalem Canonico Regulari. Quòd autem Canonici Rhænani,& S.Saluatoris de Bononia Rocheto absque cuculla vsi fuerint,non inde auctoritati derogatur Pontificis reformantis ibi Canonicos,ex qua,sicut variatio vestium in forma, & colore tùm Tunicarum,tùm Capparum, ita exhibitio nostri Scapularis orta est: cum præsertim essentialis Canonicorum Habitus effulserit primò: non est nostrum deligere,an melius fecerint, qui Scapulare Nostrũ assumpsere,an hi,qui nostra iam ætate exuendum putauerunt, & toto nisu,& animo ad hoc incubuerunt,cum videamus etiam contraria posse fieri sub diuersa ratione. Hoc debet fieri propter hoc, idem non fieri propter aliud:Manducare carnes possum. Si autem scandalizo fratrem meum manducando, non manducabo carnes in æternum,inquit D.Paulus. Si Scapulare cuculla est Monachalis *1. Cor. 8* simpliciter,auferatur necesse est, ex natura Habitus non Canonicalis. Si Pontifices etiam Monachale Scapulare concesserunt, iam ex auctoritate facta est Vestis Canonicalis:multò magis talis, cum nõ sit cucullatum ad modum Monachalem. Quòd si etiam Rochetum auctoritas Pontificia auferat, & statuat Canonicos esse, auctoritas facit,cum Canonici sint illi, qni Azurini vulgò vocantur,Cottis tã tum vtentes,non Rochetis: ego verò dico (iudicio meo subtracto meliori) Scapulare Nostrum absque illa cuculla Monachali nõ esse auferendum,cum inferius ostendere conabimur nedum esse Canonicalem illam formam absque Monachali cuculla, verùm Sacerdotalem,& Pontificalem.Nam,quamuis multæ Reformationes Canonicorum Regularium factæ fuerint,interdicta Cuculla,& sola linea veste concessa;Hoc tamen semper pro certo constitutum esse concludimus, vt puram cucullam Monachalem interdicant, Rochetum purum Canonicalem vestiamur. ita omnia Concilia, Statuta,Canones, Præcepta, Authoritates intelliguntur tùm in primis,quæ in Concilio,siue Regula apud Aquisgranum collecto, & tempore Ludouici primi filij Caroli Magni Galliæ Regis,& Romanorum Imperatoris: quo viuente multa in Concilio Moguntiaco definita sunt pro re Ecclesiastica conseruanda Canonicorum Clericorum,vita,ac moribus conformandis: post cuius mortem anno futuro successor declaratus filius cognomento ob pietatem Pius Stephano III Pontifice apud Aquisgranum, qui locus Batheno durus antiquitus dictus fuit, inferioris Germaniæ Vrbem congregatis

gatis Patribus; quæ antea incœpta fuerunt Mocuntiæ, perfecta sunt,& præcipuè Canonicorum status ordinatus est,& redintegratus: duobus confectis Decretis quòad Canonicos altero, altero quòad Sanctimoniales, quas Canonicas, siue Canonissas dixerũt, ex Augustiniq; aliorumq; Patrum verbis confecta Regula est, cuius rei meminere egregij Scriptores Vincentius in Speculo Hist. ex Vgone: Tũc congregatis Episcopis,& nobilissimis Viris fecit componi,& ordinari Librum Canonicam formam continentem, qui, cum esset antea quinque tantum Capitulorum, in ampliorem latitudinem dilatus est: idem ex Sigisberto hæc Ausegisus Abbas Lodiensis ex vita Imperatoris Caroli Magni, & Ludouici filij ad Ecclesiasticam Legem pertinentia in duobus libris digessit. S. Antoninus aliqua particularia decreta exprimit, quæ Noster optimus,& eruditissimus Lebetius collegit,& conscripsit eiusmodi Regulæ aliqua Capitula, quamuis totum illud Concilium in Conciliorum voluminibus reperiatur: tamen ex antiquo in membranis libro decerpsit Bononiæ in Nostra Canonica S. Saluatoris conseruato: quæ Nos hic inserere non renuimus, vt hinc facilè pateat, quàm abusus Vestium distet à Canonicali obseruantia, quamq; Monachalis pura vestis abhorreat à Canonicali, & tandem quàm semper decernatur puram Cucullam differri ab Habitu Canonicali, non item alias vestes, quæ Cucullæ puræ non sunt.

Vinc. *S. Anto.* *Lebet.*

Vt Canonici Cucullas Monachorum non induant. Cap. CXXV.

Reprehensibilem,& Ecclesiastica emendatione dignum apud plerosq; Canonicos inoleuisse comperimus vsum eò, quòd contra morem Ecclesiasticum Cucullas, quibus solis Monachis vtendum est, induant; cum vtique illorum habitum pœnitus vsurpare non debeant, à quorum proposito quodammodo distant. Quia, sicuti indecens est, vt arma militaria more laicorum gestent, ita nimirùm inhonestum, & valdè indecorum est, vt alterius propositi Indumenta sibi imponant. Habitus namque singulorum Ordinum idcirco in Ecclesia abinuicem discreti sunt, vt, his visis, cuius sit propositi gestans, vel in qua professione Domino militet, liquidò cognoscatur. Nam & Domini lege vir muliebrem,& mulier

virilem

virilem prohibetur induere vestem, scilicet vt vterque sexus sibi conuenienti veste indutus incedat. Sicut enim turpe est virum vestem muliebrem induere, ita valdè indecorum est Canonicum vestem Monasticam induere, nisi tamen cum veste etiam propositum voluerit assumere, & quia huiusmodi vsus nulla auctoritate probatur, sed potius ab his, qui sanum sapiunt, meritò reprehenditur, & repudiatur, oportet, vt, abhinc ne fiat, pœnitus inhibitum sit. Hæc vsquehuc satis de Habitu Monachali, & de Scapulari dicta sufficiant. Nam, ad Habitum nunc purè Canonicum accedentes, illud in primis notandum duximus post varias vestes Canonicorum Regularium in primo libro enumeratas. Habitum Canonicorum illum verè, & realiter, & essentialiter esse, qui datus est, & acceptus ad Deo famulandum, & ea seruitia facienda, quæ Deo immediatè, vel proximè vniuntur. Hæc autem Indumenta, vt altius repetamus, prout diximus in Superioribus, distincta sunt ab illo particulari Habitu pœnitentialis Status Monachorum, siue in Cōuentu conuenientium, vt postea actum est, siue separatorum: Et quidem si priuati Monachi ad libitum induerunt cilicia, asperas vestes, pilos, ramos; vniti tamen in vnum ex præscripto Ecclesiæ, & Institutorum, vnum Habitum essentialem induerunt, qui cuculla Monachalis dicta est, vel plures tamen cum cuculla illa, vt diximus: ita Habitus seruientium, & famulantium Deo, antequam præscripta lex esset in antiquis Sacris de Sacerdote, & Pontifice Aaron, & Leuitis, vsque ad Apostolos, & primæuæ Ecclesiæ Decreta, quòd linea esset vestis in illas distincta, & variata, quas dicimus tunicas, supertunicas, Cottas, Rochetos, Superpellicea, Albas, & cætera huiusmodi, nonadhuc restricto termino ad Rochetum pro Canonicis Regularibus, vel semper, vel eo temporis, quo seruitur Deo actualiter deferendus: indagandum est, quis fuerit, vel qualis quidē particularis fuit: Non habemus in scriptis quis antè Abel actum sacrificij exercuerit, quamuis possimus etiam asserere Adam sacrificasse pro suis peccatis, & pro offerendis Deo rebus concessis: quòd si Adam sacrificauit in tunicis pelliceis à Deo sibi factis, id fecisse, nihil in contrarium existente, intelligimus: in quo etiam, si de Adā loquimur, Habitus pœnitentiæ designatur: nam pro peccato primùm sacrificandum, & orandum illi erat: ea autem ratione non de Adam, sed de iusti Abel sacrificio accepto refertur Historia, quia sacri-

sacrificantes,& Canonici famulantes iusti debent esse.Huius autem Abel vestis si non fuit exterior designata sacrificio, habuit tamē interiorem perfectam,q̄ nō habuit Cain.Inquit enim D. Gregorius, prout in Glossa,super verba:Nō ne si benè egeris recipies? aliud est rectè offerre,aliud rectè diuidere.Primum est,bono animo,& recta intentione facere bonum.Secundum, qđ sit etiam diiudicare, discernere,& subtiliter pensare. Hoc fecit Abel,quia recta intentione sacrificauit: & amplius, hæc vestis interior totum animum contexit,cum discreuit,quæ obtulit de Primogenitis gregis sui,& de adipibus eorum;& hęc fuit vestis longa,& lata totum cor eius operiēs: Cain rectè obtulit, & habuit Vestem sed curtam, non .n. rectè diuisit,quia obtulit quidem de fructibus terræ, sed de peioribus, & corrosis. Adam enim docuit filios suos colere Deum per oblationes,in qua re(si licet coniectari etiam de exteriori Veste apta sacrificio) quemadmodum Deo interius inspirante, procul dubiò venit in mentem Abel, vt offerret adipem ouium, quam rem Deus præcepit Mosi,& Aaron,vt offerrent populi: ita potuit,quia rem sacrificandam etiam modum sacrificandi inspirare, quem præcepturus erat item,i.vt linea veste vteretur Abel,&, quia tunc linum fortasse non erat factum, potuit corollas de folijs,& floribus,& herbis tùm sacrificium, tùm seipsum ornare: quæ non tàm ab re dicūtur, vt non habeant aliquod verisimile.Abel enim dicitur ideo obtulisse de Primogenitis,quia Primogenita sunt puriora, & meliora, & ea magis acceptat Deus tanquam primordia virtutis generatiuæ; & ideo Deus mandauit offerri sibi de Primogenitis, vt de adipibus, de quibus specialiter fit mentio, non quòd ista sola offerrentur, & comederet carnes oblatas,sicut dicitur in sacrificijs pacificis Leu.3. 6.quia tunc non erat vsus carnium,sicut postea, sed ad conformandum ritui veteris testamenti,in quo Moses scripsit specialiter pertinere adipē ad sacrificium Domini. Moses autem scripsit Historiā Genesis,antequam sciret Deum præcepturum ei esse,vt adeps offeretur. Ergo,Deo inspirante, sicut inuenit quod sacrificādum erat, ita poterat inuenire aliquo modo modum, quo sacrificādum erat. Verùm hæc vltrò dicta sint.Sufficit,quod etiam facit ad Instructionem famulantium Deo Canonicorum, eos debere, qui Deo seruiunt,cinctos interius puritate,recta intentione,iudicio discernēdi, & huiusmodi virtutibus;vt videantur solùm cum Deo consuetudi

nem

D.Greg. [margin]

Leu.3.6 [margin]

nem habere,& non cum hominibus,ficut de Enoch dicitur,qui am bulauit cum Deo iuftè viuendo,& modo fingulari ; & fpirituali fecum familiariter conuerfando,ideo tulit eum Dominus,& non ap paruit f.cum peccatoribus,& cęteris hominibus:non quòd ex pronitate ad malum,cui magnam refiftentiam faciebat Deus, à vita ab ftulerit eum iuxta illud: raptus eft ne malitia mutaret intellectum eius:quia non dicit textus,mortuus eft, fed non apparuit,ficut cæterorum mors defcribitur, quod Iudæi fingunt,fed quia translatus eft in Paradifum,vnde cum Elia venturus eft tempore Antichrifti: quemadmodum de Enos dictum eft, quòd cępit inuocare nomen Domini,quafi particularem famulatum Deo retribuens non facrifi cijs folùm,fed nominis Dei inuocatione per linguam expreffa co lere,& deprecari d.Glo.interlinearis publicè, apertè contenta voce Pfalmis,& Hymnis Dei nomen celebrare piè & Religiosè:ita Ifai. 48.Ifrael,quem ego voco.i.proprio nomine appello, vt in Pfal.33. ifte pauper clamauit,i.Deum fuo nomine compellauit ingenti clamore:nam,licet,clamare, & præiudicare fignificet vox illa, vocare, femper tamen cum nomine illius perfonæ coniungitur, ad quã loquitur:fuit autem hæc particularis inuocatio actus Sacerdotis futu ri,qui femel in anno ingrediens Sancta Sanctorum nomen ineffabile Dei ore exprimebat:quare fuit ipfe Enos nomine Dei infignitus,ex Cirillo Alexandrino:& illa verba:ipfe cępit inuocare nomen Domini, Theodoretus,ex Aquilæ lectione,legit,ipfe fperauit vocari nomine Domini.i.vocari Deus: quod non puto ad Idolatriam ipfius fpectare,quafi vellet adorari vt Deus,ficut hoc innuere vidẽtur Hebræi ; quod.f.illa inuocatio fuerit fabricatio Idolorũ ad Dei fimilitudinem,fed potius ad acclamationem, & prædicationem : ꝙ fcilicet voluerit omnes fcire fe primum lingua inuocaffe,& publicũ feciffe nomen Domini: Verùm hæc antiquiffima, & recondita, & expreffam notitiam non facientia dimittamus, & cum de veftibus eorum,qui Deo famulãtur,tractationem faciamus,ad veftes eorũ, quæ in facris recenfentur,recurramus:primùm,quod puto,quò ve ftes Sacerdotales nominantur, fuit, dum Rebecca veftibus Efaù valdè bonis induit Iacob, quas domi habebat:in qua Hiftoria plu ra notatione digna.D.enim Hieronymus dicit:tradunt Hebræi Primogenitos functos officio Sacerdotum, & habuiffe veftimentum Sacerdotale,quo induti victimas offerrebant, antequam Aaron in

Gen. 5. Sap. 4. Gen. 4. Glo. Ifa. 48. Pf.33. Cir. Al. lib.9. ad Iulia. Theod. Gen. 27. D.Hier.

Sacerdotium eligerent. Relatio hæc ad Aaron vestiendum lineis probat lineam fuisse illam Vestem, cuius odorẽ subodoratus Isaac eò, quòd domi conseruatas illas Vestes habebat sub odoribus; di-
Gen. 27. cens: Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni: ex cuius herbis fit li-
Lyr. num. Lyranus ibidem, vsque ad legem datam tempore Moysi Primogeniti erant Sacerdotes, & ideo habebant vestes speciales præciosas, & odoriferas, quibus induti magnis solemnitatibus offerebant oblationem Domino; vsq. ad Moysen ergo nõ diuersas Vestes habebant ab ijs, quas Moysi Deus præcepit, sicut nec diuersas oblationes, sed legi cõsentaneas, ergo lineas: quæ Vestes non tantũ ad discrimen Primogeniti filij à cæteris fratribus destinabantur, inter quos fulgentius, & prætiosius illi, quàm hi vestiri soliti sunt: quem gradum Primogenituræ acquisiuit Iacob, vnde, purpura, prætexta, latus, clauus, anulus, ex quibus cognoscebatur cuius ordinis erat huiusmodi vestitus: non solùm ad differentiam Primogeniti à cæteris, sed ad materiam sacrificandi: qui actus sacrificij offerrendi in lege naturę præterquàm quod erat multùm similis futuræ legi: fuit ẽt ex Diuina inspiratione insita sanctis illis Viris, vt dictum est. Vnde facilè etiam colligi potest & habitus, & modus, & præparatio, & ipsa oblata sacrificia fuisse eadem, quæ in lege postea iussa sunt: habuit nihilominus id temporis particularia quædam tùm quò ad præparationem sacrificiorum, tùm quò ad ipsum sacrificantem. de pri-
Iob. 1. mo, legitur Iob. 1. qui fuit in lege naturæ; quòd mittebat ad filios, & sanctificabat illos, consurgensq. diluculo offerebat Holocausta
Orig. pro singulis. Mittebat, inquit Origenes, preces, orationes, & gratiarum actionem ad Deum pro filijs, & ad eos mittebat, qui pietatem admonerent. Noster Steuchus verus Nostri Ordinis Canoni-
Steuch. cus Regularis S. Saluatoris, de quo digna facienda est memoria in hac Nostra Historia, inquit, misisse ad templum Hostias, quod sumpsit ex Chrysostomo, qui, verbo mittendi, munus Sacerdotale intelligit: per templum verò, locum aliquem peculiarem, in quo tunc ipse iugiter sacrificare consueuerat, quasi intelligatur misisse ad Deum sacrificia: Missam vocat Ecclesia Catholica ex
Inn. Innocentij, D. Thomæ, Vgonis, & aliorum Theologorum sen-
Tho. tentia: nec obstat, quòd miserit ad filios, vt conuenirent ad sacri-
Vgo. ficium præparati, & prius sanctificati; ideo sequitur & sanctificabat eos. Sanctificare enim significat rem, quæ ad sacrificium pertinet:

tinet: Sanctum enim in Hebræa dictione, quam dicunt Kadas, significat aliquid Deo conseruatum, ascriptum, & factum: Sanctum, quod tùm ad sacrificium, tùm ad eius ordinem spectat, vt aliqua cœremonia,& ritu sacro distinguatur, & separetur à communi, & prophano vsu, quæ rectè omnia conueniunt,& in oblationes, & in Sacerdotes. His enim rebus, & personis sanctificatio, & præparatio,& discretio talis inest. Sanctificauerunt Eleazarum, idest, sacris initiarunt, vt custodiret Arcam Domini de Sacerdote: De sacrificio autem Iohan 17. Pro eis Ego sanctifico me ipsum, idest, offero in sacrificium. & D. Paulus ad spiritualem animorum oblationem transfert. Rom. 15. propter gratiam, quæ mihi est data, vt sim minister. Is Sacerdos offerens,& faciens animas Deo, minister quidem Christi Iesum gentibus sanctificans, faciens quasi per prædicationem meam sacrificium animorum Euangelium Dei, vt fiat oblatio Dei accepta,& sanctificata in Spiritu Sancto,& extenditur ad præparationem, quæ fit ante sacrificium, cum quis abstinet ab immundis, & prophanis, quæ redderent ineptum rei sacræ faciendæ, vel offerendæ. 1. Reg. 16. ad immolandum Domino veni: Sanctificamini,& venite mecum vt immolem. Exo. 19. Sanctifica illos hodie, & cras, & lauent vestimenta sua, & sint parati in diem tertium, & quamuis filij Iob non iubentur tollere, tangere, offerre victimam, tamen sanctificantur, quia nondum huiusmodi præparatio interna, & externa conueniebat, & necessaria erat Sacerdotibus sacrificantibus, verùm etiam astantibus saltem interna, vt sic comites sacrificij mundas preces adhiberent: Quemadmodum Iacob hunc religiosum ritum vniuersæ familiæ suæ indixit antè sacrificij oblationem. Gen. 35. Abijcite Deos alienos, qui in medio vestri sunt,& mundamini, ac mutate vestimenta vestra: Surgite,& ascendamus in Bethel, vt faciamus ibi Altare Deo: vbi obiter obseruandum: mutari vestimenta præcipi primùm, quia filij Iacob habebant vestes aspersas sanguine ex occisione Sichimitarum, & non decebat in talibus vestibus accedere ad loca sacra: præterea, quia mutatio vestis exterioris indicat interiorem ornatum animi: Scindite corda vestra,& non vestimenta vestra: Tertiò, quia magnum honorem intendebat Iacob impendere Deo in Bethel, & ideo tàm interius, quàm exterius cupiebat illum honorare, & ex hoc assumpserunt Iudæi consuetudinem, vt in festis suis,& cum ibant in Synagogas

Io. 17.
1. Reg. 16.
Exo. 19
Gen. 35.
Ioe. 2.

Exo. 33 nagogas preciosiores vestes sumerent, quas possidebant. Hinc, cum peccauerunt in adoratione Vituli, dixit Deus per Mosen Israeli: Iam nunc depone ornatum tuum, vt sciam, quid faciam tibi, idest, depone vestes illas preciosas, quas ex meo mandato tulisti ex Egypto, quibus indutus fuisti ad piam solemnitatem, cum tibi dedi legem: sed vilioribus induere, & pęnitentiæ vestibus: ideoq; dicitur; Populus luxit, & nullus ex more indutus est cultu suo, i. ornatioribus vestibus: & sic sciuit Deus, quid faceret illis, idest, ex modo loquendi: cum videam tuam humiliationem, & habitum pęnitentiæ, quæ est pars pœnæ pro peccato impensam cum sola pœna, quam mereris: Vide differentiam vestium eorum, qui coniunguntur Deo in dispensationem, & famulatum, quod factum fuit in legislatione, & eorum, qui peccantes supplicant in pœnitentia remissionem: Hoc ad Monachos, illud ad Clericos aliquo modo respondet: idem mos obseruatus fuit apud cæteras gentes cum præpararentur ad sacrificium. Thelemacus Palladi supplicaturus lauit manus aqua marina, qua vtebatur in sacris purificationibus, apud Homerum: & puram sumpsit vestem sacrificaturus, apud Virgiliũ, de qua & plura affert Plutarchus de Egide, & Isiride, & Theodore-
Theod. tus scribit, inter cæteras Aegyptiacas superstitiones, hanc vnam fuisse, quòd mulieres præcaturæ, & sacra operaturæ telis lineis amictæ dextra Teristrum, sinistra Speculum tenerent; & hæc specula mutuò accepta Israelitidas in Desertum asportasse, & partim de illis, partim de proprijs Mosi obtulisse: Placuit idem Cyrillo Alexandrino Hunc locum nobis ostendit vir apprimè eruditus Candidus Migliarino Venetus noster Canonicus, & nunc Prior S. Saluatoris Venetiarum: fortasse etiam vestes mutuatæ sunt, & illæ, & viri, quæ byssinæ pretiosiores erant, apud Aegyptios, & tanquam Re-
Gen. 41. gales, & nobiles, vt inquit Lyranus, ibi Gen. Induit eum stola byssina: byssus enim est genus lini candidissimum, ex quo fiebant vestes nobilium: ex his, quæ diximus, satis liquet, quibus rebus illa sanctificatio, & purificatio fieret: ablutione, mutatione vestium, abstinentia ab immundis, & præsertim mulieribus; de septimo autem proposito, idest, de sacrificãte in tempore legis ante scriptam: apud omnes scitur Primogenitorum fuisse huiusmodi ministerium: cum autem dicimus Primogenitos obtulisse sacrificia, de Sacerdote præcipuè offerente intelligimus, non de alio portante, & offerente vi-

ctimam

ctimam sacrificandam manibus Sacerdotis: cui etiam communis est actio sacrificandi, idest,his,qui illud, quod Sacrificium dicitur, ad Sacerdotem deferunt, vel qui intersunt sacrificio: vt in Missa S. Ecclesiæ dicit Sacerdos pro quibus tibi offerimus,vel qui tibi offerunt hoc Sacrificium laudis,vt per primum intelligatur Sacerdos, per secundum circumstantes, vel ij, qui alia aliqua ratione à Sacerdotibus faciendum procurant:Sic intelligitur illud, Exo. 5 dimitte populum meum,vt sacrificet mihi in Deserto,& ita D.Augustinus in quæst.vet.test.illa dicuntur offerri,inquit, cuius sunt oblationes,quas super Altare ponit Sacerdos. Hoc munus Sacerdotis, & officium, & nomen non erat in cuiuscunque potestate pro suo libitu accipere, vt videtur innuere Chrys. Priscos illos Sacerdotes secundum morem Melchisedech per seipsos creatos fuisse ex mente aliquorum,tamen etiam ex mente sua in Gen.agens de Melchisedech ipso;quòd fuerat fortè à se ordinatus, sic enim tunc Sacerdotes erant & creabantur:nam publicum munus huiusmodi publicò vsu,acceptatione, & auctoritate debebat adhiberi: præsertim, cum pro quaque natione, quod offertur in Sacrificio est communi sententia semper electum,vt hi hæc,illi illa offerant,non alia,de quibus quamuis dicatur, 3.Reg.13. Quicunque volebat implebat manum suam, & fiebat Sacerdos excelsorum: indicat tamen tantum facilem fuisse aditum apud Idolatras ad falsam Sacerdotis cõsecrationem,prout etiam in Iudæorum Sacerdotibus venales fuerunt, & violenti ingressus in Sacerdotium,vt patet ex Machabæis, & Iosepho:non sibi tamen quisquam sacrificandi officium vsurpabat,sed à Rege designatus: dicitur enim in consequentibus, quod Ieroboam fecit de nouissimis populi Sacerdotes, non ergo ex voluntate quilibet fieri poterat Sacerdos;fuisset enim confusio: Verùm Primogenitos Illustrissimarũ præcipuè familiarũ fuisse Sacerdotes ex D.Hieronymo trad.Hebr.in Gen. addente Melchisedech fuisse Sem Primogenitum Noë; & hæc esse Primogenita, quæ vendidit Esaù Iacob; & si Isidorus existimet Primogenita fuisse vestes illas valdè bonas Sacerdotales,scilicet,quas induti Primogeniti victimas offerebant, factas ex lino, quas coniecturati sumus supra, non negamus quidem hanc Primogenitis legem concessam fuisse ita legatam,& necessariam, vt non nisi soli Primogeniti sacra facerent. Abel enim fuit Sacerdos ex D.Hieron.vbi suprà;& August.de Mir.

Exo.5. *D.Aug.* *Chrys.* *3.Reg.13.* *Isid.*

Aug. de mir. sac. Script. Mir. Sacræ Script. & patet per actum, minor natu Cain; à multis etiam negatur Melchisedech fuisse Sem: Abraham functus Ministerio Sacerdotali non fuit Primogenitus Tharæ, sed natu minorem alijs fratribus, colligi potest ex illius, & Tharæ, cuius erat Auunculus, ætate: quamuis Chrysostomus affirmet oratione quarta, contrà Iudæos Laicum fuisse, & Laici nomine benedictionem accepisse à Melchisedech Sacerdote: cui potest responderi: Pontifices Summi, & Sacerdotes maximi soli Primo geniti fuerunt, vel qui personam sacram omnium Pontificum repræsentabant; at minores Sacerdotes, qui possent petere benedictionem à Maximis, potuerunt esse ex fratribus minoribus, & sic tùm Abel minor, tùm Cain maior sacrificare potuerunt: Aliam rationem Sacerdotij tūc temporis ex Regno acceperunt multi Patres. Isidorus in Ethymol. Beda, & alij exemplo Melchisedech Regis Salem: deductam etiam ex politia Romana: nam antea, qui Reges erant, Pontifices erant: Magnorum enim hæc erat consuetudo, vt Rex esset etiam Sacerdos, & Pontifex, & Romani Imperatores Pontifices Maximi dicebantur: refertur hoc testimonium cap. Cleros, 21. distinct. vulgatum apud Aegyptios ex Phylosophis Sacerdotem, ex Sacerdotibus creari Regem: Numa Rex ipse se in primis constituit Pontificem ex Dionys. Halic. Galba, ex Suetonio, triplex Sacerdotium gessit; Lacedæmoniorum Rex, Regem, & Sacerdotem agebat, ex Xenophonte: Sacerdotes in Zela rerum omnium potestatem habebant, ex Strabone: ad quam consuetudinem Gentilium nationum alluditur fortasse; cum Deus populum suum Regale Sacerdotium appellat, Regia, & Sacerdotali Dignitate fulgentem, quas Dignitates cum separasset Deus in populi sui politia, visi sunt voluisse repetere: Saul offerens Holocausta, & pacifica, 1. Reg. 13. cui dictum est à Samuele stultè egisti: & Ozias, 2. Par. 26. qui roboratus cum esset, eleuatum est cor eius in interitum suum, & neglexit Dominum Deum suum, ingressusq; Templum Domini adolere voluit Incensum suprà Altare Thimiamatis, & percussus est lepra: poterant ergo ante Legem datam, in qua soli Sacerdotes à Deo electi, & vocati id faciebant, Reges, & Principes sacrificare: nam non solùm penes Reges, sed apud Nobiles erat Ius sacrificij, & Sacerdotis, & Capita familiarum, & Principes Populi ex D. Hieron. quod indicatur, 3. Reg. 13. cum Ieroboam notatur delicti, quod fecit de nouissimis

Margin notes: Chrys. — Isid. — Beda. — Dionys. — Sueton. — Xenoph. — Strab. — 1. Reg. 13. — 2. Par. 26. — 3. Reg. 13.

ſimis Populi Sacerdotes: Græcis par erat munus ſacrificandi, & ſtatus Regius, nec erat peruia Dignitas hæc vulgò, ex Plutarco in Problem. ſed ſolis Patritijs concedebatur, & ſimiliter Romanis, ex Liuio,& Oroſio Conſulibus,Prætoribus,Cenſoribus; vt de Marco Marcello Conſule,& Pontifice: Iob quoque Sacerdos Primogenitus Zaræ Ducis, & Capitis familiæ Illuſtriſſimæ, vt quæ Ducibus, atque Regibus ſplenduerit, non vltimum locum teneret in ratione ſacrificandi ſapientia,penes quam fuit ius iſtud ſacrificandi, vt apud Aegyptios nomen obtinuit Triſmegiſti Mercurius,quaſi ter Maximus eſſet, Sapiens,Rex, atque Sacerdos: quem Eupolemus apud Euſebium de Præpar.Euang.exiſtimat fuiſſe Moſen,qui propter litterarum inuentionem id nomen conſecutus fuit: Sapientiam cum Sacerdotio, vel è conuerſo,coniunctum debere eſſe etiã Barbaræ nationes cognouerunt, quæ à ſuis Sacerdotibus rerum agendarum conſilia, reſponſa, & dubioſam ſolutionem petierunt: His obiter declaratis: Concludimus Eſaù ratione Primogenituræ fuiſſe nedum Sacerdotem, ſed primum Sacerdotem: & ob id veſtes illas habuiſse prętioſas, & valdè bonas ad ſacra peragenda deſtinatas.quas ex probabili coniectura lineas eſſe aſſerimus:de quibus etiam Vgo Cardinalis inquit: Veſtes Primogenituræ remanebant domi, neque eis vtebatur niſi certis temporibus (ſubaudi cum ſacrificandum erat) vt D.Hieron.ab ipſo Vgone citatus dicit, quòd fuerit veſtimentum Sacerdotale, antequam Aaron eligeretur in Sacerdotium:Prætereamus modò,quæ potius vltrò,& iuxtà noſtram conſiderationem iudicamus: antequam expreſſam legem veſtium Dei aſcriptorum famulatui, & Miniſterio ſpeciali legerimus:nunc ad ea veniendum Nobis neceſſariò eſt,quæ ab ipſo Domino præcipiuntur Moyſi de Aaron, & reliquis Sacerdotibus, & Miniſtris Templi: facies,inquit Deus, Exod. 28. Veſtem Sanctam Aaron fratri tuo in gloriam,& decorem;& inferius: vt faciat Veſtes Aaron,in quibus ſanctificatus miniſtret mihi; Sanctæ igitur Veſtes ſunt,& ſanctificati eas induunt,ideſt dedicati ſeruitio Dei, vt ſuperius expoſuimus: quia verò Sanctæ Veſtes ſunt, debent eſſe prętioſæ, & fulgentes primùm ad decorem, pulchritudinemq; quam vult Deus in rebus ſuis pulcherrimus, vt in omnibus vtenſilibus Templi ex auro, argento, ære: quę omnia ſecundum genus ſuum perfecta erant in pulchritudine: vtiles ſunt res à Deo factæ,

Plutar. *Liu.* *Oroſ.* *Exo.28.*

factæ, ideſt ad aliquem vſum: quibus cum ad vſum eorum vtimur, licitè facimus: inter res autem vtiles eſt differentia in perfectione ſecundum magis, & minus; quod fit ratione finis magis, vel minus perfecti: finis omnium perfectiſſimus eſt ipſe Deus, cui conuenit vſus rerum perfectiſſimarum; i. auri, & argenti, & lapidum prætioſiorum; Vnde erubeſcendum eſt nobis ſi aureis poculis ad Noſtros vſus vtimur, plumbeis Dei; & quia Populus ea apprętiare conſueuit, quæ nitent, & ſplendent, vt Sacerdotes, & Populi ſeipſos, & illosmet exiſtimarent, prætioſis vti debebant veſtibus, & ad attentionem prouocarent miniſterij: non enim licebat ſacras veſtes in prophanis adminiſtrationibus induere: præterea ad miniſterium ſpeciale actio propria Veſtium Sacerdotalium ad memoriam reuocabat; quòd filij Iſrael erant coràm Domino, & eorum nomina in veſtibus ponebantur, vt in Rationali, & Ephod: & quia etiam Rationale ad veritatis inquiſitionem pertinebat, & iſtum modum ſecuta eſt Eccleſia, vt Miniſtri Altaris in Veſtibus ſacris miniſtrarent, non quidem ijſdem vt tunc, quia ille ſtatus non adhuc manet: neque quia eadem ſignificatio, quæ illarũ erat, iſtarum eſt: ſed conuenientibus huic miniſterio, & conformes habentibus ſignificationes miniſtris, vt tales ſint, quales per Veſtes ſignificantur. Femoralia ergo linea habebat Sacerdos tunicam lineam longam, zonam, ſiue baltheum, tiaram ſiue mitram ex byſſo candidiſſimo. Hæ erant communes Veſtes ſummo, & minoribus Sacerdotibus: ſingulares primi Pontificis erat tunica Hyacinthina ex auro, purpura, cocco, & byſſo: vt, ſi non certum erat hanc tunicã fuiſſe de lino, vel de lana, vtcunque fuerit de panno, vt de ſuperhumerali inquit Lyranus: tamen Abulenſis dicit fuiſſe totam Hyacinthinã, & de filis Hyacinthini coloris: fila autem potius ad linum, quàm ad lanam referuntur: eſt quidem filum, quod à lino, lanavè deducitur: ſed vulgò dicimus cum additamento lanæ, cum filum laneum intelligimus abſque lini: cum lineum accipimus, ſicut è conuerſo, cum pannum dicimus abſolutè laneum, cum lineum addimus, lineum intelligimus: nihilominus, quamuis fuerit ex lana, habebat mala punica mixta in byſſum cum purpura, & cocco, & Hyacintho, & auro; quemadmodum & ſuperhumerale, & tiara ex byſſo inferius ſuperius Hyacinthina Ephod, præterea, quæ Veſtis ſuperhumeralis erat, lineum habet adiunctum, vt accinctus

Lyr. | *Abul.*

Ephod

Ephod lineo;ex quibus patet, quàm supereminat linum in materia Vestium Sacerdotalium:lanæ ex qua aliqua tantùm: ex eo autẽ quod vocatur Vestis Aaron sancta,quia tantum, cum sancta peragebat,induebatur,alias communes suas Vestes sumebat: intelligitur,quàm deuotè Nos Vestem Canonicalem ad mancipationem seruiendi Deo deputatam deferre debemus, cum deferamus semp ad ostensionem status Regularis ob eundem finem; memores semper, quòd seruitio Dei deputati sumus: imò Abul. Exod.25.dicit; *Abul.* Hyacinthus est ex D. Hieronymo in huiusmodi genus lini tincti *D.Hier.* colore cœlesti quasi azurino non intenso,sed quòd aliqualis est coloris,i.subalbus, & dicitur à quadam herba huius coloris; de qua Poetæ fabulantur in Hyacintho ludente cum Appolline, & decidente in terram,& sanguinem emittente,qui in colorem huius floris deuenit, & in Aiace; de quo Ouid. Metam. Erat ergo linea Ve- *Ouid.* stis Hyacinthina illa colorata Hyacintho. Similiter dicit de purpu- *Metam.* ra;quod erat genus lini tincti colore rubeo non simpliciter,sed vertente ad albedinem, vel nigredinem; quia si super tincturam leuẽ debet sortiri tinctura rubea, prior color faciet secundum degenerare à perfecta sua rubedine: & potest hoc reperiri vel in lana, vel in lino. Illa autem Sacerdotalis Vestis purpura erat ex lino. Similiter de cocco, quamuis dicat esse sericum,nihilominus cum asserit deputatum esse ad Ephod faciendum, lineum Ephod cum constet fuisse; vel lineum etiam coccum dicere oportet, vel si sericum ad ornatum Vestium linearum appositum, quia non inconuenit in Vestibus Sacerdotalibus; & quamuis Ephod erat Vestis altera Sacerdotis Magni cum doctrina, & veritate dicta Superhumeralis cũ Rationali,de quo,& nõ de vulgato Ephod dicitur, quòd ab Abiatar sumpto Ephod petita est veritas: si tradent Viri Ciclæ Dauid in manus Saul. 1.Reg.23. Erat enim Abiatar Sacerdos magnus suc- *1.Re.23* cedens Fratri Achimelech occiso à Saul. 3. Reg.1. & 1.Paralip. 24. *3.Reg.1* quamuis & Sadoch cum eo ex diuina electione,& prophætica pro *1.Pa.24* nunciatione assumptus est.Fugit quidẽ inter fratres vestitus Ephod vulgari omnium Sacerdotum; priusquam intelligeret sibi deuoluẽdum magnum Sacerdotium; & ob hanc rem Sacerdotalia, vel necessaria ad veritatem indagandam, vt Rationale & Ephod Summi Sacerdotis tulit ob pericula, & statum timoris, in quo reperiebantur populi; minores autem Sacerdotes Ephod communi lineo

quidem, vt illud genus Summi, sed non ornatum alijs coloribus vtebantur; vt Samuel puer coràm Eli, vt illi octoginta viri occisi à Doeg vestiti Ephod lineo: excellentius genus vestis illud ob artem polimitam, idest, texturam variorum colorum, Hyacinthi, purpurę, cocci, byssi; minoris gradus hoc aliorum Sacerdotum idem ob materiam lineam. Illud animaduertendum summoperè, Vestem lineam Sacerdotalem omnes Vestes communes, & vulgares cooperire debere; Quòd enim Sacerdos aliquis ministrat, ita se debet habere in Vestibus, vt nihil de vulgaribus vestibus appareat, & sicut totus ad ministerium vocatur, & non ad alteram rem, ita totus Sacerdos debet apparere, quod est, cum totus Sacerdotalibus vestibus coopertus est; Ergo mancipati seruitio Dei toti candidi erant, sicut modò Canonicus: color quippè albus, & sincerus super alios colores, in quo macula nulla est. Totus ergo candidus est, qui in tota vita compositus est, ità vt ex nulla parte macula vitiorum subappareat, Isa. 52. Mundamini qui fertis vasa Domini; Munditics hæc optimè in linea veste repræsentatur; linum enim fit ex herba toties macerata, & percussa, vt ex colore viridi sub iugo, & alijs reducatur ad nitorem album, & purum; de his vestibus Sacerdotalibus, & Canonicalibus dicitur Sapientiæ 18. In veste enim poderis, quam habebat, totus erat orbis terrarum, & parentum Magnalia in quattuor lapidum ordinibus sculpta erant; & magnificentia tua in diademate capitis illius erat scripta. His autem cessit, qui exterminabat, & hæc excitauit; omnes Vestes Sacerdotales vnam vestem appellat, Sapiens eò, quòd omnes ad vnum conueniunt; quarum vna materia principalis linum videlicet; in his erat totus orbis terrarum repræsentatus; byssum terræ deputant Hebræi, quia ex terra gignitur, purpuram mari, quia ex eius cocleis tingitur; Hyacinthũ aeri propter coloris similitudinem, coccum igni, & ætheri; Vel tunica linea signat terram; Zona Mare, quia cingit terram, Hyacinthina aerem, baltheus cingens ignem, terram ambientem; Superhumerale cum Rationali sibi coniuncto ex varietate lapidum pretiosorum, & colorum, cœlum sydereum Stellis ornatum. Duo lapides onichini in Superhumerali positi, duo luminaria magna, Solem, & Lunam, vel duo Hemisperia, quorum alterum super terram, alterum sub terra; duodecim gemmę Rationalis signa Zodiaci, vel duodecim Menses, vel rationale terram, quæ instar puncti licet in se omnia

Isa. 52.

Sap. 18.

nia contineat, à cunctis velatur elementis: mitra in capite, superiorem partem mundi Cœlum scilicet Chrystallinum, & Empyreum; lamina sancta, Deum omnibus præsidentem: propter quod in illa erat scriptum nomen Dei Tetagrammaton, ideſt quattuor litterarum, quod est proprium altissimi omnium Creatoris, vniuersa, quæ subter sunt, Dei arbitrio gubernari; Mala punica, & tintinnabula, fulgura, & tonitrua, vel omnium elementorum consonantiam, & vniuersa sibi perplexa, vt in singulis reperiantur omnia: pulchrè autem, quod in medio est, appellatur Rationale: ratione enim cuncta sunt plena, & terrena cœlestibus inhæret, imò ratio terrenorum, & temporum, caloris, & frigoris, & duplex inter vtrumque, temperies de Cœli cursu ratione descendit; Vnde & Rationale cum Ephod arctius stringitur; in Rationali verò manifestatio, doctrina, & veritas est, quia nunquam in Dei ratione mendaciũ est, & ipsa veritas multis rationibus, & signis monstratur hominibus; vnde factum est, vt rationem Solis, & Lunæ temporum, & horarum, tempestatis, & serenitatis, ventorum, & omnium rerum no sceremus, accipientes à Deo sapientiam, & ab ipso habitatore, & Doctore fabricæ totius scientiam. Canonicus hinc, siue Clericus, & Sacerdos, & Pontifex pro omnibus, & toto orbe orat, & in Veste linea propria humilitatem in singulis habere debet, vt non superbiat, quia ad tàm excellentem gradum, & operationem eleuatus sit, sed potius in munditia sua humiliet se: fiet inde, vt qui exterminat vel ignis, vel Angelus, vel ipse Deus, obediat orãti, & misereatur populi, pro quo deprecatur, vt de Aaron dictum est eo loci; & Deus sępè promisit. Et vsque Alexander Magnus mitigatur ad visum Pontificalis Habitus, nc cũ Dario, cum furore accensus pergeret ad destruendam Hierusalem, ꝙ noluerit ei subijci, fœdera iã inita confringeret; destructis iam Tyro, & Sidone confinibus; de quib. Prophęta Vir Zacharias, & ipsi Iudęi sic exponunt Zachariam: non fuit autem Hierusalem destructa, quia in illo discrimine minores Sacerdotes responso accepto Diuinitus post Ieiuniũ, & orationẽ, singuli stolis lineis suis magno obuiam processerunt Alexandro: qui recordatus se vidisse iam in Gręcia illo habitu personã venerandam in visu noctis, qui animauit eum ad acquirenda Regna, & orauit, vt, cum seipsum eo modo, quo tunc, videret, misereretur suorum. Hæc, inquam, reminiscens Alexander, desilijt de equo, ge-

H 2 nu

nu flexo adorauit, quasi illum directorem in omnibus suis operib. habuisset,& pacificè ingressus est ciuitatem, ciuibus libertate donata,& permissis quæ olim cum Dario in fœdere pepigerant:non hoc fuit contra præceptum Domini vti vestibus Sacerdotalibus extra tabernaculum, & templum,& atrium vetantis: nam,quod ex particulari inspiratione fit, non derogat legi vniuersali. Sic Dauid sacrificia obtulit in area Iebusæi; & Elias in monte, cum præceptum fuerit nullibi sacrificium offerri præter templum, & Hierosolymā.
En quantam Dignitatem habet non solùm Clericus, & Canonicus in seipso,verùm etiam in Vestibus. Hucusque lineam Vestem propriam Canonicorum,idest Clericorum deputatorum seruituti Dei sine intermissione esse probauimus ex vestibus lineis non quarumcunque personarum,quamuis Sanctarum,sed solùm Sacerdotis,& ex Deo immediatè electi ad ministerium, & famulatum Dei; vt ex
Exo. 28. Exod. 28. cap. declarauimus: item 29. cum laueris aqua, indues Aa-
29 39. ron vestimentis suis linea,& tunica,& cæteris, & 39. fecerunt & tunicas byssinas Aaron, & filijs eius. & Leu 8. Vestiuit Aaron subucula linea;filios quoque eius vestiuit tunicis lineis,& de Nadab, &
Leu. 8. Abiù mortuis ob oblatum alienum ignem Leu. 10. tulerunt eos,vt
10. 17. iacebant, vestitos lineis tunicis,& c. 17. tunica linea vestietur,fœminalibus lineis verenda celabit: accingetur Zona linea; tydarim lineam imponent capiti. Hæc enim vestimenta sunt sancta. Hoc itē probauimus ex Decretis Pontificijs:quod autem Institutio hæc sit Apostolica ex ea tantum ratione, quòd Iacobus, cognomento Iustus,frater Domini appellatus,qui lineis vestibus vtebatur, ordinatus fuit Episcopus Hierosolymæ à B. Petro, Iacobo, & Ioanne,vt Gratianus in Decreto de Episcopis promou. asserit, non facit vim vrgentem,ex eo enim quòd lineam Vestem (sacceam, & rudiorem melius dixerim) induebat,ideo Episcopus factus non est: vel ideo probatur linea Vestis esse habitus Canonicus, & Clericalis; quia ordinatus ille Apostolus fuit Episcopus: sicut neque ob vestem lineam etiam ab Hebræis commissum est illi,vt ingrederetur in Sancta Sanctorum,quod alij concessum non est, quousque Lex Moysis pœnitus ablata fuit. Vestes enim lineæ Iacobi non erant, quæ deputantur ad ministerium sacrum,sed suæ ordinariæ Vestes,quibus non ad Dignitatem,& specialem statum vtebatur;sed ad operimen
D. Mar. tum. De D. autem Marco,quòd has lineas Vestes Clericis suis instituerit,

tuerit, facilè probatum inſpicitur, quia, quod per vniuerſam cuſtoditur Eccleſiam, quamuis deſit Diuina auctoritas, vel ſcripta Apoſtolorum, & Conciliorum Decreta, putatur, & eſt Apoſtolica traditione ſancitum: cum vniuerſalis Eccleſia lineas induat in ſacris, quamuis nulla de hoc habeatur memoria ab Apoſtolis præſcripta, ab ipſiſq; Apoſtolis originem habuiſſe cenſetur: vt Auguſt. contra Donatiſtas, & de baptiſmo, & præſertim in his, vbi de antiqua Eccleſiæ conſuetudine tractat. Iſidorus de Eccleſiaſticis Officijs, lib. 2. Clericos ab Apoſtolis in Eccleſia Nazaręorum loco introductos aſſerit, eam ferens rationem, vt dicat, huius etiam exempli vſus ab Apoſtolis introductus eſt, vt hi, qui in Diuinis cultibus mancipati Domino conſecrantur, quaſi Nazaræi, id eſt, Sancti Dei crine præciſo innouentur. Lex autem Nazaræorum non erat eadẽ ac Clericorum, & Leuitarum: præcipiebatur enim eis dedicatio ſuę perſonæ ad ſtrictius in Tabernaculo viuendum, non autem ad Clericatum, & ad ea, quæ Clericorum ſunt, agenda, ideo non induebant veſtes lineas, ſed tantum circa crines obſeruabantur cœremoniæ, & alia, quæ ad votum ipſorum exprimendum exponebantur, de quibus profusè Abulenſis eo loci, vbi de Nazaræorum obſeruatione Scriptura Sacra teſtatur, cuius etiam Iſidori longa per omnes Eccleſiaſticos Ordines diſputatione Aquiſgranenſi Concilio ſubſcriptio refertur; probatur etiam Pontificali libro Habitus Canonicus (ita vocarunt Cœremoniarum Præfecti) vbi ipſe Pontifex in Clerico faciendo Deum precatur, vt benedicere dignetur illum, cui tamen ipſius nomine Sanctum Habitum Religionis imponit, & ſuperpelliceum Clericum induit, dicẽs: Induat te Dominus nouum hominẽ. Præfatus liber, etiam ex Concilio Toloſano, aliud nomen habet, hæc enim legimus in illo: quando Presbyteri in Parochijs ordinantur, Libellum Officialem à ſuo Sacerdote accipiant, & ad Eccleſias ſibi deputatas inſtructi accedant: vbi Officialis Liber, Pontificalis, appellatur: ex Hoſtienſi, & ex Clementina 2. tit. 9. de Iureiurando, in qua de iuramento faciendo ab Imperatore in Pontificali contento, mentio fit, & explicat Io. And. D. Auguſt. de vita communi Clericorum Clericis ſuis inſtaurandis non Habitum mutandum præcipit, ſed corrigendum pretium eius, & vitam, & mores reformandos, 2. lib. de vita Clericorum: & pars altera Regulæ ſuis Canonicis traditæ, de byrro, & tunica linea ſolùm mentionem

Aug. Iſid. Abul. Iſid. Concil. Toloſ. Hoſt. D. Aug.

nem facit:nemo det byrrum,& tunicam lineam, nisi in commune: nisi talia offerat Sanctitas vestra, quibus ego solus, quasi decentius,vtar:offerat mihi,verbi gratia,byrrum pretiosum: fortè decet Episcopũ, quamuis non deceat Augustinum? tale debeo habere, quale possim,si non habuero,fratri meo dare, quale potest habere Presbyter, quale potest habere decenter Diaconus, & Subdiaconus. Petrus Rauennas Portuensis, qui Canonicos Clericos redintegrandos, & ordinandos curauit, Canonicis illis lineam Cottam tradidit in suis Constitutionibus,cap.21.Habeant præter hæc singuli Canonici vnam,vel,si fieri potest,duas Cottas lineas. Vgo Archiepiscopus Nicosiensis, qui eosdem Canonicos Regulares reformauit in agro Pisano, D.Augustino dicato Monasterio in nostram Congregationem recepto, iampridem Constitutiones Canonicis suis tradẽs,superpelliceum lineum, siue Cottam illorum Habitum esse declarauit: Benedictus XII.in Constitutionibus Canonicis datis ab ipso, & de forma, & honestate Habitus, & vestis,passim Canonicorum Habitum super indumenta linea vocat Superpelliceũ, vel Rochetum,vel Camisiam lineam: vsus perpetuus Basilicarum Lateranensis D.Io.& SS.Petri, & Pauli in Vrbe Roma id maximè probat item antiquissimus, quo ipsarum Canonici Sæculares Habitum suum Clericalem Rochetum appellarunt super imposito etiam Superpelliceo, quod in aliquibus alijs Ecclesijs Cathedralibus fieri contingit, sine quo Habitu non licet ingredi Ecclesias illas:quamuis exeuntes inde eum deponant:Canonici Regulares autem Rochetum semper vbique deferunt, & tàm die, quàm nocte portare consueuerunt, quippèqui nunquam desciuerint à Prisca Regula Apostolorum,& Patrum nostrorum,qui lineum Habitum semper vel gestarunt,vel gestandum statuerunt,vt hac etiam Habitus ratione Regularis à Sæculari differret professio, vt in Aquisgranensi Regula dicitur.Ezechiel 9. Vir quoque vnus in medio eorum vestitus erat lineis:quamuis per lineas vestes Nicolaus intelligat solam munditiem:Vnde colligit fuisse Angelos bonos: interlinearis tamen explicat in Habitu Pontificis. Hier.pro lineis inquit, quod nos iuxtà Simmacũ interpretati sumus, Septuaginta, podere Thedoction,ipsum verbum Hebræum, Baddim, Aquila præcipua,interpretati sunt, qui omnes Sacerdotalem, & Pontificalem Vestem fuisse innuunt. Huiusmodi enim sunt præcipuè,& Pontificiæ

Petrus Rauen. *Vgo Archiepisc.* *Ben.12.* *Ezech.9* *Nicol.*

ciæ pręſertim, cum Septuaginta idem verbum, & verbum atramentarium ad renes eius, trāſtulerint, Zona Saphyrina, quæ erat Veſtis Pontificis, & Gloſſa ordin. dicit, podere, quæ eſt veſtis vſque ad pedes pertingens, & ideo ita appellatur vna, quæ de octo Veſtibus Pontificis, quę latinè dicitur thalaris, de quibus Hieronymus opus luculētum compoſuit: ita eſſe probat acceſſus eius ad Altare æreū: quòd verò Danielis 7. Antiquus dierum ſedit, veſtimentum eius candidum ſicut nix; potius ad gloriam Deitatis accedit, & excellentiam eius, quæ eſt lux inacceſſibilis, quia candor inter alios colores plus habet de luce, & ad purum, & ſincerum eius iudiciū, quòd nullam perſonam in iudicando recipiat, & ad gloriam Christi trāsfigurati, cum veſtimenta eius facta ſunt alba ſicut nix: quàm ad pręſcriptam formam Habitus Canonicalis: niſi velimus hinc colligere, huiuſmodi debere eſſe Habitum, quibus eſt dependentia à Sacerdote Magno Christo; iuxtà illud: tu es Sacerdos in æternum: Similiter Danielis 10. de Angelo veſtito lineis, quòd puritatem Angelicam demonſtrauit, ſicut in Aſcenſione Christi, & Reſurrectione, ijdem Angeli ſplendentes, & albas Veſtes prætulerūt: quòd ſi verum eſt Chriſtum fuiſſe indutum veſte linea, quæ inconſutilis appellatur, vt Signius Noſter refert alios dicere, & Ticinenſis, & alij, & Petrus, & Paulus, & Bartholomæus, vnde viri dealbati à Gentibus appellabantur, nullus locus ambigendi relinquitur, quia ab Apoſtolis inſtitutus ſit hic Habitus Clericalis: mirum tamen videtur, Egeſyppum, qui Iacobum lineis vſum fuiſſe tantum reliquit ſcriptum, hoc de cæteris Apoſtolis tacuiſſe: Sed Nos non negamus hæc, & multa alia potuiſſe eſſe, & redigi, cum ita fuerint ad Habitum Canonicorum aſtruendum: Verùm libet quæ ſtrictè, & neceſſariò conueniunt talem Habitum Canonicalem lineum eſſe, qualem certa Conſtitutio, & determinatio ſtabiliuerit, amplecti: concedo veſtigia eſſe Canonici Habitus, vel melius ſymbola quædam, & ſimulachra, quod Act. 10. dicitur: Stetit coràm me vir, in veſte candida; quòd ſepeliatur Dominus in Syndone munda; quòd in Apocalypſi dicatur; ambulabunt mecum in albis amicti ſtolis albis, quia Nazaræi, non autem quòd ſint Leuitæ, vt Signius idem putat; ſed quòd deuoti Deo dicantur; Candidiores niue, nitidiores lacte; quod potius ad interiorem munditiam, quàm ad Habitum lineum, quem nunquam induerunt, accedit; quia baptizandi,

Gl. ord.
Dan. 7.
Mat. 28.
Pſ. 109
Dan. 10.
Act. 10.
Apo. 3
Thren. 4

zandi,

?andi, antè, & post baptiſmum, Adulti albis inducerentur; quòd Sanctus Hieronymus ad Damaſum ſcribat ſe Romæ Chriſti ve-
S.Hier. ſtem induiſſe, ideſt, baptiſmalem; quòd nunc infantibus baptizatis lineus pannus capiti ſuperimponatur; quòd propterea dicatur Sabbatum in Albis .i. cum baptizati dealbati comparent, & multa huiuſmodi:non aũt ex his, & ſimilibus argui põt determinatio Habitus Canonici,ſed potius,quòd per has albas Veſtes ſignificatur.ſ.quòd Canonici miniſtri Domini ſunt ſemper candidi,puri, mundi,vt columbæ ſimplices eſſe debent,iuxtà intelligentiam illorum Verborum Eccl.19. omni tempore ſint Veſtimenta tua candida;quia ſicut linum fit ex preſſuris,& percuſſionibus,ita Canonici debent pati pro Chriſto, quod innuit byſſus retorta; quia ſicut linum eſt ſuaue,delicatum,ita Canonici ſuauiter viuere debent;quia ex lino varia inſtrumenta conficiuntur ad varia opera; ita Canonicus debet omnibus,varijsq́. virtutum generibus inſigniri, vt poſt aureum illum veſtitum,qui Charitatem,vel fidem indicat,circundetur varietate exterarum virtutum;quia velut linum purum in ſe facilius eſt vt polluatur,quàm cætera veſtimenta,ita Canonicus proſpicere debeat cum ſtat,videreq́. ne cadat; quod ſi acciderit, citius aſſurgat: ſicut ueſtis linea maculata ablutione quàmfacillimè mundatur, & multa alia, quæ ad moralia ſignificanda poſſunt adduci: ſed Nos non quæ ad mores,ſed quæ ad veritatem Hiſtoriæ accommodata ſunt, & neceſſaria, & ad comprobandum, explicandumq́. Hiſtorię vigorem,& neruum,pertractamus. Mentio de Veſte linea fit etiam apud Monachos ex Caſſiano lib.1. de Inſtitutis Aegyptiorum,&Antiquorum Religioſorum,qui vtebantur Collobijs lineis, quæ Alba dicitur in Concilio Carthaginenſi, quam Diaconus deferebat, cuius loco nunc dalmatica ſucceſſit,vt legitur in vita Sancti Syluestri,& habetur 93.d.c.Item diaconus. & cap. Diaconus ſedeat 11.q.3.c.Epiſcopus presbyter;de quo habetur etiam in Hiſtoria Eccleſiaſtica de moribus Eccleſiæ Alexandrinæ, ex quo Canonici orti à B.Marco Petri diſcipulo,qui Habitum lineum portare cœperunt:vnde colligitur; ſi ex Monachorum Habitu accidentali,qui erat Collobium lineum,dicunt transferri in eſſentialem Canonicorum,licuit etiam ex eſſentiali Monachorum,quando id genus veſtimenti fit eſſentiale eorum, transferre Scapulare dempta eſſentiali pœnitus forma ad Habitum accidentalem Canonicorum, cũ dempta

Eccl. 19. Caſſian. Concil. Carth.

pta primæua forma Collobij reductum illud sit ad Canonicalem. Non quidem his Collobijs lineis vsi sunt tantum in primordijs Monachi cum essent Clerici,sed laici.Nam Cassianus in lib.1.vt suprà, Monachorum,illorumq. laicorum Collobium lineum asserit fuisse vnam vestem; quòd autem his Collobijs lineis eo modo translatis ad Canonicalem Vestem vsi fuerint Canonici Eugubini,antequam Cathedralis fieret sæcularis, quemadmodùm et iam apud Tifernates,& nunc apud Canonicos Cathedralis Ecclesię Fetrariensis vidimus: & de accidentali Monachorum ad essentialem Canonicorum additum fuisse.Similiter de Girondello (quod vocant Rochetum, vel Cottam, vel Superpelliceum, quæ vltima remanserunt tantum Clericis sęcularibus,& Regularibus Canonicis,& sæcularibus aliq. bus suprà Rochetum)pro certo habemus esse,& fuisse Habitum Canonicalem; sed inter hos Rochetum præcipuè essentialem appellari,& esse,quia in illo notantur Canonici,tùm Regulares, tùm sæculares esse Canonici; aliàs induti solùm Cotta, & Superpelliceo, Clerici dicuntur:q ad Monachos etiam pertinet, cum Clerici facti sunt;& ad Episcopos cum ex Ordinibus suarum Religionum, vel Monachorum,vel Mendicantium;non autem Canonicorum Regularium ad Episcopatum assumuntur,eò, q Cotta, & Superpelliceo super Habitum Monachalem induantur non assumpto Rocheto,q sit Habitus essentialis Canonici vtriusque. Statuto igitur Habitu essentiali Canonicorum Regularium, videlicet Rocheto: nunc de alijs Vestibus eorundem cum differamus, operepretium erit probare quantum possumus,accedere eas ad decorem Canonicorũ,non ad substantiam Monachorum;q tùm suis locis faciemus,tùm etiam modò.Has autem dicimus Tunicam laneam,Scapulare laneum, & Cappam laneam,cuiuscunque sit coloris: propterea q color ad libitum Institutorum,& Apostolicę Auctoritatis potuit adhiberi Canonicis Regularibus,& sæcularibus. Videmus enim in aliquib. Cathedralibus rubeam Cappam,siue Muzetam,vt Pisis Pauonaceam, vt Lucæ nigram Almutiam,seu Pelliceum,vel ceruleam alibi: quæ accidentalia Canonicis non variant,neq.deformant essentiam Canonicorum Regularium,dummodò Rochetum habeant, vt cõmuniter Canones,& DD.quos vide in alijs de huiusmodi scribentib. & in his Nostris collectis passim,ne videamur transcribere,nõ colligere,prout quæq.Ecclesia statuit; quòd ad complementũ huius Cassian.

libri ſpectat de Scapulari tractandum, de quo cum ſtatuerimus nõ fuiſſe, ſimpliciter in ſuperioribus Habitum Monachi, reſtricto Capu tio ad modum Muzetæ Epiſcoporum: nunc de ſubſtantia, forma, & ſignificatione eius dicendum, quæ omnia accedere ad Habitum Canonicalẽ probabunt. Eſt inſigne Clauſtraliũ Indumentum ad diſcernendum non ſolùm, cuius quis Religionis ſit (nam ſub albo colore non poteſt per Scapulare diſcerni Religioſus Prædicator ab Eremitano, cum vterq. ferè ſub eadem forma Scapulare deferat) ſed aliam habet ſignificationem. Hunc Habitum detulerunt Antiquiſſimi Canonici Regulares Alexandriæ ſub D. Marco inſtituti, vt
Io. An. refert Io. And in Cle. 1. de elect. à quibus oriunda fuit Congregatio S. Marci iam nunc exhauſta, & exinanita. Scapulare pullum in Capitij formam, quod Muzetam vocant, qualem multi Canonici deferunt Cathedralium, vt ſuprà, Canonici Regulares Lateranẽſes dicti mutauerunt, quod nigrum ſumentes ex Inſtituto permultum tempus portauerunt. Ante Eremitanos, qui hoc genus veſtium deferunt, etiam fuit inſigne antiquiſſimum Clauſtralium. Virgo Benedicta ſeruis ſuis hoc monſtrauit deferendum nigri coloris ad condolendum Chriſti Paſſioni cum ipſa B. Virgine; quaſi ſit ſimulachrũ Crucis, & patientiæ Saluatoris, vt non immeritò patientiæ nomen vſurpauerit: Antiquiſſimo tempore fuit Habitus Canonicorum ſuper Collobium lineum: antè omnes Monachos huiuſmodi indutos fuiſſe Canonicos D. Marci Alexandriæ, in cuius Eccleſiarum ruinis ex fide dignis acceperunt Patres Noſtri effigiatos Muſiuo opere Canonicos illos Scapulari ſuper Rocheto, quod teſtati ſunt Canonici illi, de quibus paulò antè, qui vſque ad noſtra tempora, præſertim Mantuæ, perſeuerauerunt: Scapulare. ſ. ſuper Rochetum, quod modò deportabant hi, commune fuiſſe Clericorum primitiuæ Eccleſiæ proximè Alexandrinæ: quod poſtea redactum ſub communi conuiuentium obſeruantia, Clerici ſæculares, ſumptis eius vice almutijs, detulerunt, cum non in Clauſtris cum alijs Conclericis, ſed domi cum affinibus viuere maluerint: ex quo tempore Inſigne Clauſtralium etiam Canonicorum nuncupatum eſt: cum Clerici Regulares à ſæcularibus diſtincti ſint, omnibus tamen Collobium, ſiue Superpelliceum ſub eadem forma fuerit commune. Reformatis Clericis ſæcularibus in Regulares, Petrus Damianus aſſignauit
Pe. Da. Almutias pelliceas, & laneas, & paludamenta ſuper humeros: & altera

tera reformatione Benedictus XII. inter alias Vestes. Sed, esto, non sit Habitus essentialis Canonicus; non est etiam essentialis Monasticus, vt probauimus. Verùm fuerit Monasticus essentialis, & eo modo, & forma, quã Monachi induebant. Pontifices instituerint Canonicos ad portandum: si Apostolica Auctoritate essentialis Habitus Canonicalis dictus est Rochetus, vel huiusmodi lineus amictus: eadem auctoritate dici potuit Canonicalis, Scapulare: imò & dictus est à Gregorio XII. Reformatore Ordinis Canonici in Nostris S. Saluatoris; nec ipse de nouo instituit, sed more maiorum, & præsertim Alexandrinorum Canonicorum, quia id ex tunc factum esse obseruauit, & consultissimè quidem, quamuis suo tempore turbata sit Ecclesia Schysmatis procella, & secundum suæ mentis arcanum, vt ipsemet asserit, statuit deportandum, vt dicemus. Cum post mortem Cęlestini Quarti non daretur successor, Schysmate, & Federico præliante: Voto facto à quodam deuoto Viro, vt aduerteret Pontificem eligendum, quem orauit subitò proferendum in lucem, vt Festum Natiuitatis B. V. M. Celebraretur, Synibaldus Cardinalis, Innocentius IV. nuncupatus, creatus est, & voto adhæsit, & Festum Natiuitatis V. M. celebrari constituit die, quo celebramus. Vrbanus VI. pro eadem re eandem Virginem deprecans promisit Festum Visitationis ad S. Elisabeth, die ab hoc cum hæc scribimus; secundo, easdem Indulgentias, quæ Christi fidelibus commissæ sunt pro Festo Sacratissimi Corporis Christi celebrantibus, impertiens. Gregorius autem XII. Matrem Dei implorans scapulare grisæi coloris promisit interius deportare ad eadem schysmata tollenda, quod postea suis Canonicis dono dedit in album mutatum. Gestabant Canonici Rhæni semper Almutias, & Paludamenta, quę sunt idem ferè cum Scapulari, vt in Constitutionibus eorum c. de Vestimentis Almutium autem aliqui dicunt ita quasi saccum mendicitatis, quod pauperes mendicare debeant Religiosi: alij à capite, vt Caputium, vel à capiendo, ita ab amiciendo Gallorum vsurpatione deducunt. Verùm Almutię Capitis fuere tegumenta in Concil. n. Basili. sess. 15. legitur de Canonicis, ingrediant Ecclesias, Almutias, vel byreta tenentes in capite, de quorum significatione. l. 3. Clem. tit. 10. de Statu Mon. dicitur: quòd maiores Nostri hoc Habitu in memoriam reuocarunt peccatum, pro quo Parentes nostri, perdita Innocentia, à Deo pellibus vestiti sunt, vt dictum est, quib.

Ben. 12.
Greg. 12
Calef. 4.
Inn. 4.
Vrba. 6.
Greg. 12

I 2 caput

caput ob primum vsum tegebatur ad excolendam in primis humilitatem,& obedientiam, ne penitus videamur actus pœnæ auferre à Canonicis,& solùm Monachis tradere: quasi Canonici non indigeant pœnitentia: indigent, & ideo aliquale signum ēt exterius ostenderunt: verùm post officium famulandi Dei in Sacris, cuius rei essentiale signum Rochetum, & lineam vestem acceperunt. Alio nomine Almutium dicebatur apud Ioan. Cassianum lib.1. c. 4. Maphorte: quod genus Indumenti ex Isid. l.2. offic. cap.19. & l. penult. Ethymol. cap. 25. Est velamen, quo fœminæ, dum maritantur, velantur, vt nouerint se subiectas Viris; vt Rebecca fecit viso Sponso Isaac; & in vita Pauli, Lini nomine, idem Paulus accepit à Plautilla Maphorte, vt sibi ligaret oculos, & miraculosè suum recepit Plautilla: gestamē capitis postea versum est, vt ad brachia, vel humeros gestarent Canonici, vt vr̄: Sat est etiam Habitum Canonicalem fuisse, & esse posse aliquid, quod operiat caput, vt Maphorte, non vt Cuculla: quemadmodū Venetijs, cum Nobiles, & Patritij stolam in humero nunc gestent, q̄ à capite, siue capitis rotundo byreto pendebat olim ob honestatem, quam per omnia redolet Habitus eorum prætextatus præter Dignitatem, vt in antiquissimis picturis facilè conspicitur. Non est inconueniens Canonicos hr̄e vestes, & formam earum conuenientem pęnitentię, quēadmodùm & Monachi, vt sæpe dictum est, ꝙ in habitu pœnitentiali moretur, & oret: nam quicunq. Pontifices pro suis primùm peccatis sacrificium faciunt, deinde pro populi: quare ipsi ēt Pontifices induuntur pęnitentialibus Vestibus, cuiusmodi videntur esse aliquo modo Manorthes, Almutia, & si cui vr̄, Scapulare: quia non sumus ita obstinati, vt penitus à Scapulari pęnitentiam alienā faciamus, cum ēt in Rocheto ipso ex lino pęnitentia significetur in herbæ maceratione: Studium Nostrum est, ostendere Scapulare, & si q̄ alia Indumenta præter Rochetum, & lineam Vestem Canonicis p̄scribunt, non cōtraria esse Statui Canonico, vt de Canonico faciāt non Canonicum, cum ēt Pontifices vestes pęnitentiales induant statutis ab Ecclesia tp̄ibus, vel ipsas vestes Pontificias, & partes earum, quæ cum Monachalibus cohærent, ad modū pęnitentiæ aptū accommodent: Caputias Capparum suarum capiti coaptántes, q̄ super humerum pendere alijs temporibus conspiciuntur: ēt Ponti-

Cassian.
Isid.

fex

fex antiquus cum ingrediebatur Sancta Sanctorum exercebat genera vestium Pontifici soli destinata: & cum cōibus cæteris minorib. Sacerdotibus ingressum illum faciebat deposita varietate picturarũ,& auri ornamento,sub simplici lineo amictu pro expiatione orans:quod luctũ,& pęnitentiam requirebat: resumptis postea pro gratiarum actione, & exultatione, ad q̃ pertinebant cætera sacrificalia transactis diebus propitiationis, qui erant afflictionis: Quemadmodum Ecclesia alijs coloribus vtitur in mortuorum sacrificijs,alijs in Quadragesima, alijs in exultatione Sanctorum, nigris,siue violaceis:albis,siue rubeis,prout patet Leu.16. imò apud Hebræos consuetudo fuit quasi à principio gentis illius,& vsq.hodie aliquo modo obseruatur, vt omnes capita cooperta haberēt, inhonestatē putantes nudum caput monstrare; præcipuè verò cũ ad loca sacra ibant oraturi sumpta consuetudine ex eo, quod Moses audito Domino de medio Rubi abscondit faciem suam,non.n. audebat aspicere contra Deum, sed abscondere faciem suam, esse non potuit,quin tegeret caput, & vultum. Et in Sacerdotibus illis obseruabatur in Thiara linea minoribus,vt Cucusa dicta Cydaris: & in summo cum alia Hyacinthina super primã posita erat, tũ ministrantibus, tùm consecratis iubebatur habere capita operta huiusmodi caputijs ad timorem,& reuerentiam illius legis,in qua inde subiectionem profitebantur: in noua autem lege, in qua est libertas,non oramus capite cooperto, & præceptum est in nouo testamento,vt qñcunque viri orauerint, etiam si aliàs consuescant operire caput,tunc debent illud habere nudum, & magna verecundia est, si habeatur velatum: Mulieres ꝑꝑ verecundiam sexus dēnt habere capita velata,vt Apostolus 1.Cor.11.oīs vir orans,aut prophætans velato capite deturpat caput suum:oīs verò mulier orãs, aut prophætans non velato capite deturpat caput suum: Vir quidem nō debet velare caput suum,qm̃ imago, & gloria Domini est: debet.n.mulier habere velamen in capite ꝑꝑ Angelos. Diuersitatis rationem in contraria obseruatione hac, est, quia vetus Testm̃ fuit datum in timore:nouum pertinet ad libertatem, q̃ ex Christo accepimus,vt hr̃ Gal.4. Sicut.n.dicit August. breuis dr̃ia Legis, & Euangelij,Amor,& Timor:ad timorem autem pertinet velatio capitis,& humiliatio,quæ ad subiectionem quandam est: ad libertatem capitis nuditas.s nullo existente super caput:Non aũt ita sub-

Leu. 16. *Exo. 3.* *1.Cor. 11.* *Gal. 4.* *Aug.*

iectionis expertes sunt,qui in nouo Testamẽto sunt, vt aliqualiter non operiendum sit eis caput,cum ministrant,vel ministrare incipiunt.Præcipitur.n.omnibus Sacerdotibus operto capite procedere ad Altare sacrificaturis, & tùm Epi,tùm alij Cappati Canonici Capitium in Cappis habent,vt,cum oportuerit,parati sint ad operiendum caput:quod etiam aliqñ faciunt,vt dictum est:Sed specialiter de Scapulari, vel Humerali Nostro dicamus: Habitus quippè est,qui ad formam:(nam de materia non est cõtrouersia,quin possint Canonici Regulares vti vestibus laneis,vt Tunica infra Rochetum,& Cappa suprà: sicut etiam Epi,& Canonici Sæculares faciũt, sicut etiam de colore,vt diximus,ẽt in Canonicis posse esse variũ) præcipuus Pontificalis in Sũmo Sacerdote Antiqui Instrumenti, à quo,sicut accepimus,ex Diuina ordinatione lineas vestes esse Põtificias, & Clericales; ita Humerale, & Scapulare. Vna igitur,& ea Insignis ex Vestibus Pontificis erat Superhumerale: erat quadrangulum altera parte longius, cum quodam foramine in medio, vt caput Sacerdotis posset per illud foramen ingredi,medietate eius tegente posteriora Sacerdotis, & Humeros vsq.ad Zonam; altera medietate pendente in anteriori parte Sacerdotis, & tegente pectus Sacerdotis,cuius partis anterioris in medio fiebat foramẽ palmaris longitudinis,& latitudinis, in quo ligabatur eiusdem mensuræ Rationale,vbi erant lapides pretiosi,anulis,& Catenulis aureis: & hæc figura, & forma descripta est à Iosepho, quamuis alij dixerint Rationale fuisse partem pendentem ab Humero antè pectus per totum,& Superhumerale partem ad Scapulas operiendas ligatam cum Rationali hinc inde super Scapulas: opinio Iosephi consonat textui præcipienti poni duos lapides onichinos in vtroq. latere Superhumeralis:& Rationale mensuræ palmi: ꝙ si fuisset altera pars Superhumeralis anterior,non operuisset totã partem anteriorem:vtcunq.sit forma Scapularis est vtrinq.pendens: longitudo enim maior Nostri Habitus potius ad decorẽ lata est, quã ad essentiam;nam institutum fuit,vt suprà Rochetum, & Tunicam thalarẽ protraheretur, vt in Constitutionibus antiquis,pendebat autem vsq.ad Zonam ex vtraq. parte; & huius Vestis nomen duplex erat pro eo,quod duas partes Sacerdotis tegebat pectus vnde pectorale,humeros,vnde Superhumerale: Strictum hoc cũ illo duob.lapidibus onichinis;In quibus erant scripta noĩa filiorum Israel: & sub

brachio

brachio vtroq.latere condylis aureis:En tibi Scapulare nostrũ Pontificale indumentum,secũdũ formã à Iosepho traditã,cui,vt supius dicebamus,magis credendum est,cum consonet literæ,& quia fuit de Genere Sacerdotali, & mansit in Hierusalem tempore, quo adhuc stabat templum,& Sacerdotum ministerium,& pluries potuit videre,& vidit vestes,& ornamenta ipsorum, & certius talia scribere,quàm Rabbi Sal.& alij,qui fuerunt magnum post tempus: sicut enim Hieron.dicit in Epistola ad Desiderium:aliter visa,aliter audita narrantur. Inter cætera Indumenta Pontificalia hoc primum in ordine præcipitur. Huic soli Rationale addebatur, in quo erat doctrina,& veritas,manifesta responsio Dei facta petitioni Populi per Sacerdotem per fulgorem aliquem in lapidibus apparentem, ex Iosepho,qui fulgor cessauit ducentis annis antequam ipse scriberet libros de Antiquitate Iudæorum tempore Titi, & Vespasiani lucubratos. De hoc D.Gregorius dicit. Iubetur Sacerdos in vtroque humero velamine superhumeralis astringi, vt contrà aduersa, & prospera virtutum semper ornamẽto muniatur,& vt per arma iustitiæ a dextris,& sinistris gradiens cum ad sola interiora nititur, in nullo delectationis infimę latere flectatur: non eleuent prospera, non turbent aduersa,non blanda ad voluptatem moueant,nec aspera in desperationem premant, vt,dum in illis passionibus intẽtionem mentis humiliat, quanta in humero vtroque superhumeralis pulchritudine tegatur, ostendat: quod ex auro, Hyacintho,purpura,coccoq. bis tincto, & bysso retorta fit,vt,quanta virtutum diuersitate clarere debeat, demonstretur. In auro intellectus sapiẽtiæ demonstratur,cui additur Hyacinthus,vt,quod intelligit nõ ad fauorem infimum,sed ad amorem cœlestium surgat, ne dum laudibus capitur, veritatis intellectu euacuetur. His purpura permiscetur,vt Sacerdotis cum summa,quæ prædicat,sperat,in se etiam vitia Regia potestate reprimat: nobilitatem intimæ regenerationis aspiciens,& cœlestis Regni sibi aditum moribus defendens. Vnde vos estis genus electum,Regale Sacerdotium,gens sancta,de potestate etiam,qua vitia subijcimus,Ioannes ait:Dedit eis potestatem filios Dei fieri. Et Dauid. Nimis confortatus est principatus eorũ. His bis tinctus coccus adiungitur,vt antè Dei oculos omnia virtutum bona ex charitate decorentur, & quæ hominibus rutilant, flamma intimi amoris accendantur. Charitas enim dum Deum, & proxi-

Rab. Sa.
Hier.
D. Greg.
1.Pe.2.
Ioan.1.
Ps.138.

proximum diligit,quasi duplici tinctura fulgescit;sed cum mens ad præcepta charitatis extenditur,restat, vt per abstinentiam caro maceretur. Vnde cocco bis tincto byssus torta additur, quæ candentem corporalis munditiæ castitatem significat; quæ.s.torta pulchritudini Superhumeralis innectitur, quia tunc castimonia ad perfectum munditiæ nitorem,& candorem ducitur,cum per abstinentiam caro fatigatur,cumq. inter virtutes cæteras etiam afflictæ carnis meritũ proficit, quasi in diuersa Superhumeralis specie byssus torta candescit. Hæc Greg.quamuis igitur Humerale nostrum hic coloribus non polleat: facilè,quæ in vestitu antiquo Pontificis apparebant iugi,internæ mentis cogitatione possumus contemplari:, lancum tamen & album est,vt, quod in albedine lineæ Vestis macerandum,s.nostra membra, & animi desideria comprimenda mundana monstratur, sub eadem albedine passiones,& virtutes libenti animo faciamus, & toleremus,quasi oleo lætitiæ vncti præ participibus nostris. Vna ergo albedo,& passionem,& in passione lætitiã præfigurat,vt,cum ieiunamus,nolimus fieri sicut Hypocritę tristes, sed vngamus caput,& lauemus faciem,hoc cum lino, illud cum la-

Beda. na conferentes.Beda autem inquit, quòd in humeris onera portamus:superhumerale Pontificis labores bonorum operum,quæ iugiter coràm Domino ferre debet,ostendit: quòd benè primò faciendum præcipitur: qui enim ad Sacerdotium,& magisterium Populi Dei promouentur; primùm eorum opera cognoscuntur, vt, dum hoc,quòd foris apparet,omnibus irreprehensibile patuerit,integritas cordis,& sinceritas fidei probetur. Superhumerale enim significat Euangelium,onus, de quo dicitur. Iugum meum suaue est, & onus meum leue:& alibi: Qui vult venire post me abneget semetip

Mat. 11. *Luc. 9.* sum,& tollat Crucem suam, & sequatur me. Ideo etiam purpura adornatur,quia in eius colore effusio sanguinis probatur, vel diuersarum tolerãtia pressurarum potest intelligi.Hæc enim est crux, quam post Dominum portamus. Talis igitur species in humero Sacerdotis inspicitur,vt eum doceat ad patiendum esse paratum.Quare non irrisoriè nomen patientiæ huiusmodi habitui indictum est ab aliquibus; sed verè ad ostendendam patientiam in loco,cui ponitur tanquam iugum: quod tamen suaue est, ideo ex lana: & oleo linitur; quia oleum facit, vt iugum suauiter, nec tanto in labore

Esa. 10. deferatur à boue: cõputrescet iugum a facie olei.i.deficit labor oneris

ris cum adeſt oleum Hilaritatis: præterquamquòd Coccus, ignis ſpecie,fulgor,& bis tinctus dicitur, quia Ignis habet vim vrendi, & lucendi, quod ad vtrunq. noſtrum Habitum pertinet, lineum ad uſtionem propriam,laneum ad aliorum doctrinam,& exemplum, vt de Ioanne dicitur; ipſe erat lucerna ardens, & lucens: & de luce ipſa cœleſtis Hyeruſalem alter Ioannes dicit, qđ non erit Sol,quo *Io.5.* Ciuitas illa non indiget.Sol.n.in ſe non patitur,& non mutatur cũ lucet:Sed lucernā eius eſt Agnus:lucerna quidem,quæ lucet ardē *Ap.21.* do, quia per paſſionem ſuam Chriſtus meruit nobis illius Cęleſtis *Apoc.2* Patriæ manſionem,vel ad doctrina lucendum,& rubiginem pecca torum tollendam ardore. Quare Pontifex Humerale, & Scapulare deferebat.Hoc poteſt etiam Canonicus deferre,tanquam Clericalem Habitum. Epiſcopi etiam,ſi non Humerale hmõi, Scapulare tamen,& Humerale habent, ꝙ Scapulas,& humeros, & pectus tegit:genus veſtis,quam Muzzetam dicũt,vt Cęremoniale Epiſcoporum teſtatur.Eſt igitur Muzzeta Humerale,& Scapulare breuiatũ, nam dictio ipſa à verbo Italo, *mozzare*, ſuſcipitur, quaſi dimidiare,diminuere,troncare,decidere:qui Habitus habet Cucullam par uam,ſiue Capitium, ita tamen breue, vt caput operire nõ poſſit, & tñ non ſunt Monachi Epi, quamuis fuerint aliqui antequam eſſent Epiſcopi,non tm̃ ad decorem, & ornamentum Eccleſia Sācta illam Muzzettæ Cucullam,vt ita dicam appoſuit eo,quia abſq.illa truncatus Habitus,& deformis appareret circa collum,quod ſtrin git:Verùmēt ob myſticas,& ſacras cauſas, quaſi ſꝑ paratus ſit Epiſcopus ad operiēdum caput ob illam,quam ſuperius diximus,ſubiectionem,humilitatem,reuerentiam,& actum pęnitentiæ; Quare idem ita accommodata Cuculla Humerali, & Scapulari noſtro ſignificat:Sicut autem cum Epus ad ſacrificia peragenda Muzzetam exuit,& Cappam induit:quam ēt in Eccleſia, vel Sacrario deponit Sacris induendus: quòd ad eſſentialem Habitum Clericalem non pertineat,ſed ſuper Rochetum: & Regulares Epi ſuper Cottam,vel Superpelliceum,quòd etiam depoſita Cappa,vel Muzzetta primò induunt ſuper Tunicas, & Habitus, ſiue Monachales, ſiue Mendicantium:ita etiam ſi nos faceremus,non illaudabile eſſet,vt,depoſi to Scapulari,ſuper Rochetum indueremus amictum, album,& cætera Sacerdotalia Indumenta.Hinc.n.pateſieret in Nobis idem eſſe Scapulare,quod Muzzeta,& Cappa Epiſcopis:& quidē de Cap-

pa

pà Noſtra, & Canonicorum Regularium S.Mariæ de Rhæno inferius tractabimus,oſtendentes, quòad formam,ferè eandem eſſe,q̃ Epiſcoporum Cappam. De Muzetta autem clarum relinquitur illam eſſe Humerale curtum,& deciſum: præterquamquòd abuſus ille aliquorum tolleretur:qui celebraturi relicta Haſta Scapulari in humeris,Cucullam exuunt,non quidem vt Monachalem Habitum aliquo modo abijcere videantur,ſed ne faſtidium,& inuolucrũ patiantur:quod ceſſat,cum deponitur ille Habitus totus,vel ſi placet deferre Cucullam ad modum præſcriptum redactum, non dilatatur,ſed potius reſtringitur: Si deponatur,conformabimur Epiſcopis:Sin autem,non ideò ſuper Monachali Habitu Sacerdotales imponuntur, cum Monachalis non eſſe pateat: & Rubrica de modo induendi Sacerdotalia,prout in Miſſali Romano,præcipit, vt Prælatus Sæcularis induat ſuper Rochetum:Regularis,vel Sacerdos Sæcularis ſuper Superpelliceum, ſi commodè haberi poſſit, alioquin ſuper veſtes communes,quarum vltima talos pedum attingat. Ergo Sacerdos Canonicus Regularis et ſuper Rochetũ induere dêt Sacerdotalia.Habemus in Epiſcopis aliquam in eorum ordinatione,& conſecratione ſimilitudinem Humeralis expreſſam:Nam cõſecrans conſecrati ceruici, & humeris apertum librum Euãgelium imponit,& multo tẽpore tenẽdum proponit, Socijs Epiſcopis aſſiſtentibus,dum multa peraguntur circa illius conſecrationem, & in verbis innuitur,vt Epiſcopus paratus ſit iugum Euangelij deferre, & onus portare in Eccleſia S. Dei, prout in Pontificali videre eſt.

Pont. Præterea,quibus Archiepiſcopis,& cæteris conceſſum eſt pallium illud,quod laneum tantum conficit ex lana Agni, & in Aede S.Agnetis, Eccleſia Canonic. Regular. S. Saluatoris,Romæ ab Abbate pro tempore exiſtente eiuſdem Eccleſiæ, ſiue Priori S. Petri ad Vincula,in eius Virginis feſto ſingulis Annis benedicitur:idẽ oſtẽdit forma,& ſitus,quia ſuper humeros cigitur, & à collo ad pectus per Scapulas protenditur ad eiuſdem iugi Domini ſuauis depor-

Pont. tationem oſtendendam,vt in eodem Pontificali.Quid moror? ipſa Planeta vltimus Habitus Clerici Sacerdotis,Caſula dicta,quaſi paruа caſa,quemadmodum fieri conſueuerunt Tabernacula, & Papiliones:Planeta autem à verbo Græco,Planon, quod eſt error,quia errabũda per omnes partes Sacerdotis vſq.ad infra genua antiquo tempore extendebatur in limbis brachiorum, ſuper brachia,& hu

meros

meros eleuabatur:& apponebatur in similitudinem Hastæ Scapularis antè,& retrò:quam formam nunc retinet detractis illis limbis vltrà brachia pendentibus:quod magis iugum Christi repræsentat, quàm antea: magis charitatem nedum operientem multitudinem peccatorum, sed se extendentem antè,& retrò ad omnes: magis Crucem Christi,qua signatur accipiendam in humeris, & colligendam inter vbera:magis vestem illam nuptialem,ingressui, & egressui nuptiarum requisitam, vt vocati, & electi etiam non simpliciter vocati habeamur à Christo;quod per duas partes Planetæ ostēditur: magis plicatura sua antè pectus, & in humeris, quod passim ab Ecclesia ordinatur fieri, formam humeralis decisi, & Muzettæ præsefert præter ligamen intentionis,& operis interioris,& exterioris virtutis:magis per vnionem anterioris, & posterioris partis,vnitatem Charitatis, & Ecclesiæ: per diuisionem à brachijs, vt Scapulare,præcedentem, & subsequentem Ecclesiam Christi designat,vt qui præibāt,& qui sequebantur,Osanna concinant. Dalmatica similiter Scapularis formam continet mutuata per Syluestrū Papam eam ordinantem, vel ab inconsutili Tunica Christi, vel à Collobio Apostolorum,veste.s.sine manicis:quam idem Syluester, detracta Cuculla,quæ cum Hasta Monachis in vsu erat,in Dalmaticam ad instar Scapularis additis breuibus manicis commutauit, vt habetur ī Rationali Diu.Offic.lib.3.c.de Dalmatica,& in sacrificio Altaris portandā instituit,93.d.c.Diaconi. Hæc de Habitu Canonico scripsimus,& de Humerali tractauimus,vt innotesceret omnibus nondum Canonicalem Habitum,qui à Statutis,& Constitutionibus Apostolicis emanarunt,fuisse, & esse, sed quem plerique esse,& fuisse negauerunt,ab ijsdem Apostolicis decisionibus sancitum esse,vt Canonicalis sit:decisiones easdem insuper à ratione,& alijs alia re,& occasione, datis præceptis à Pontificibus in vestiendo Clericos consentaneas, & minimè alienas esse: quo modo autem,& qua ratione, & tempore præscriptum Habitum totum Canonicorum Regularium S.Saluatoris,& S.Mariæ de Rhæno,quem titulum Nostris Canonicis addere non erubescimus, Canonicum Regul.determinatum est esse,Nosq; & Nostros Canonicos verè Regulares acclamatos,inferius dicemus: Nunc ad antiquissimam S. Mariæ de Rhæno Canonicam,& eius Historiam accedamus.

Rat.diu. offic.

FINIS LIBRI TERTII.

NARRATIONIS RERVM GESTARVM Canonicorum Regularium

LIBER QVARTVS.

De Canonica Rhænana,& S.Saluatoris Bononiæ.

Ræter ea,quæ in primo libro tetigimus de Canonica Rhænana, & S.Saluatoris Bononiensis Ciuitatis,vlteriora,& ea ampliora, quæ de eisdem Canonicis extant,enarranda sunt. Antiquitatem quidam, multi Nobilitatis originem asserunt.Nam Aristoteles dicit, Nobilitatem esse Maiorum Claritatem, Honorabilitatem Progenitorum(attenditur enim, secundũ virtutem Generis)virtutem,& antiquas diuitias. Lucretius autem dicebat.Nobilitas est quædam laus veniens de meritis Parentum, & illud Nobile,quod ex bono prodijt Genere, illud Generosum, ꝙ non à sui Natura declinat. D.Hieronymus nihil videbat in Nobilitate appetendum,nisi quòd Nobiles quadam necessitate astringuntur,ne ab Antiquorum probitate degenerent:non enim datur Nobili Patri Palma, sed cursui: plerumque Nobilitas Generis ignobilitatem parit mentis, vt minus se in hoc modo despiciant, qui plus in cęteris aliquid fuisse meminerunt. Gloria enim tantum in Patribus,inquit Chrysostomus,vacuum se esse ostendit ab omnib. bonis:nihil nocuit Timotheo Patrem habuisse Gentilem,nec Abrahæ qui Patrem habuit Taram luteorum Deorum cultorem: gloriã eius non potuerũt sordidare Paterni errores, vt filius peccatorum Pater Sanctorum non diceretur & fieret: Stamnum de argento

Arist. *D.Hier.* *Chrysos.*

egreditur, sed non est argentum. Itaque argentum colatum seruatur, stamnum autem foras expellitur. Sicut indigna Posteritas laudes Antiqui Generis abnegat, ita præclarè facta egregia de Patribus dicta confirmant, iuxtà illud. Præconia veterum præsens docet vena virtutum. Laudabilis enim vena suam seruat originem, & fideliter Posteris tradit, quæ in sua gloriosa transmissione promeruit, & tunc similitudinem suorum fœlix ipsa custodit, quando pudet delinquere, quia similia nequit in suo Genere reperire. Hinc est, quòd melius agnoscitur ille elegisse Nobilem, quàm fecisse fœlicem, quia iste commonitus per veterum se facta custodit, ille autem exemplũ non habet, nisi quod fecerit. Scimus Dominum Saluatorem nõ solùm de alienigenis, sed etiam de peccatricibus voluisse nasci personis, vt qualicunque modo nascamur, dum tamen vestigia eius imitemur, ab ipsius corpore non separemur: extra Paradisum Adam factus est, intrà Paradisum mulier, vt aduertas, quòd non loci, non Generis Nobilitate, sed virtute vnusquisq. gratiam comparat sibi.

Cic. At Nobilitas est maiorum quidam Splendor, & Claritas, inquit Cicero: & ij Nobiles, in quibus maiorum virtus inest, & vt in vnum

Pla. colligamus vtrumque: sicut Plato illos Nobiles vocat, quorum maiores fuerunt boni Principes, iusti in certaminibus, & bellis præstantiores, hos autem nobiliores, qui virtute propria excellunt: ita

Io. 39. Saluator concludit: Si filij Abrahæ estis, opera Abrahæ facite. Quare si ab Apostolis originem trahunt Canonici Regulares, Apostolicis viuere debent Regulis, & moribus: & si alij gloriantur in antiquissimo vigore obseruantiæ hoc, vel eo loci, si etiam Nos ostendemus continuatum hunc in Nostris cultum eiusdem Regulæ, profectò manifestabimus Nos non debere fortasse esse quod sumus, si non boni sumus, sed quod fuerunt Maiores Nostri; ne alij Canonici omne sibi, aut certè præcipuum Canonici Ordinis Ius, Dignitatemque, cæteris possessione deturbatis, assumere sibi haud immeritò videantur: operæprecium fuerit scire iam inde à Canonici Ordinis initio ad Martini huius nomi-

Mart. 5. nis V. Pontificis Maximi vsque tempora nullas fuisse in Claustralibus Religiosis, siue Canonicis, siue Monachis, quales nunc videmus, Monasteriorum, vel Canonicarum, vel Dignitatum Congregationes, sed singulos huiusmodi Cœtus, & Consortia seorsum priuatis suis Legibus, & Institutis quibusdã vixisse; qui licèt vnius,

atque

atque eiusdem ordinis essent,& Augustini,aut Benedicti Regulam profiterentur;non vnum tamen , nec eundem in eo ordine omnes ortum habuere, nec plures in vnum eodem Religionis Iure inuicē conuenere ; quin potius (vt de Episcopatibus ipsis dicendum est) aliæ alijs Priores passim in Christiano orbe varijs initijs,& temporibus,ac diuersis(vt in primo libro diximus)auctoribus exortæ,institutæ,atque ordinatæ sunt priuatæ tàm Monachorum,quàm Canonicorum Regulares Domus, atque Familiæ. Quamobrem non est,cur alij Canonici Regulares,aut Nos S.Saluatoris Bononiēs.Canonici aliorum quidpiam Antiquorum Canonicorum quasi proprium Nobis arrogemus,& assumamus,sed aut Ordinis ratione Canonicorum omnium (vt de Amicitia sapientes Philosophi , de Hominibus omnibus Diuini Apostoli statuere) communia sint omnia,aut certè Nostras vtriq.sine inuidia,aut contentione primi Monasterij,alij aliorum.Nos Rhænanæ Deiparæ , & Domini Saluatoris Mundi,Origines, Iura, Dignitates,& Prærogatiuas habeamus: atq. etiam Maioribus, vel Virtute,vel Dignitate præstantibus Viris Iure gloriemur,sicuti alij suis alijs,ita Nos planè Nostris Pontificibus,tùm multis S.R.E Cardinalibus , nonnullis etiam Patriarchis, ac Primatibus,& Episcopis pluribus,atq.alijs aliarum Ecclesiasticarum Dignitatum Præsulibus , quos Rhænana Nostra iaminde ab initio (quantùm memoria ex litterarum monimentis assequi adhuc potuimus) Familia tulit ; quorum ēt omnium nomina, si quis requiratur,aut necesse sit,facilè proferamus. Quare (vt ad nos ipsos iam,remq. nostram propius accedamus) illud præfari nobis in mentem venit,non temerè omninò illos quidem cogitasse,aut venia ēt, atq. excusatione aliqua haud indignos fuisse videri , qui de Nostri temporis Canonicis Regularibus dubitarint. Verinè ij , ac Germani Augustini Presbyteri,siue Canonici habendi sint,an alia potius noua quædam,& ab Augustino longè diuersa horum censenda Institutio,ac forma sit. Nam cum à B.P. illius Nostri excessu, capta tandem,& à Barbaris Hostibus direpta Hippone Vrbe,Sanctissimi Antistitis Patria,& sede,illius Clerici vnà cum reliquis ciuibus periclitarentur,vix sanè Augustiniani Ordinis Nomen, Dignitatem,ac Statum retinere,& conseruare potuisse videntur: retinuere nihilominus , & Deo propitio, ac fauente,facilè conseruauere, Thirennoq.transmisso Mari fœlicibus auspicijs ad Nos transtulere.

Aug. Bened.

Sciendum est; duo Principia, siue duas Origines, alteram Ordinis Institutionisve, Congregationis alteram, Vniuersitatisve Canonicorum Regularium Domini Saluatoris habere Familiam, sed de Congregatione postea: nunc de Ordine agendum est: Ordinis autẽ primam memoriam tenemus, Originem primã non tenemus: sed facilè tamen, si primam memoriam oculis subijciamus, primam quoque Originem coniectura, atque intelligentia consequemur; eamq. optimè constituisse videbimur, si ab Augustino ipso, aut certè à Gelasio Augustini, & Discipulo, & Canonico trahendam, atque in ijs potissimùm collocandam dicamus. Si quidem memoria, & litterarum monimentis proditum est, Gelasium Valerij Hipponensis Episcopi, & proximi Augustini Prædecessoris filium, qui cum Augustino Hippone vixerat in Monasterio discipulus, atque Canonicus vnà cum alijs nonnullis eiusdem Collegij socijs ab Aphryca in Italiam delatum Romam deuenisse: vbi cum à Leone Magno Pontifice perbenignè, perq. honorificè receptus, & in Lateranensi Saluatoris Basilica Primus, seu Præpositus constitutus fuisset, eam primùm in Canonicam Regularem confirmauisse. i. Apostolicum Institutum, ac disciplinam iuxtà D. Patris Augustini Regulam in ea redintegrasse, ordinasseq. Deinde verò cum Pontifex Max. designatus Gelasius ipse fuisset, incredibile propemodùm esse, quantùm Canonicũ Ordinem dilexerit, coluerit, ornarit, amplificarit. Etenim plures Sanctissimus & (vt ità dixerimus) verè Canonicus Pontifex in Vrbe Roma Basilicas, & Ordinis huius Domos instituit: à quibus aliæ deinceps quamplurimæ passim in Italia, quasi lectissima Domini Vinea, propagines subitò prodiere: quas nihil ad Nos attinet hoc loci recensere. Sed (quod instituti Nostri est) inter has illæ duæ Nostræ Canonicæ, altera S. Mariæ ad Rhæni fluminis ripas extrà Vrbem Bononiam ad duo passuum millia, altera Domini Saluatoris nuncupata in Vrbe ipsa, ambæ inuicem Religionis iure copulatæ præcipuè extitisse memorantur. Quæ quidem iam inde ab initio ad hanc nostram vsque ætatem singulari quodam Dei munere, ac Priuilegio integrè permansere. Nam cum ferè cæteræ omnes, quæ plurimæ, ac infinitæ propemodùm numero non in Italia solùm, sed in vniuersa penè Europa conditæ, ac institutæ fuerant: varijs fortunæ casibus, & calamitatibus, aut ipsæ interijssent, aut extinctis inibi Canonicis Regularibus sæcularibus Clericis in commẽdam

Aug. Gelas.

Gelas.

(vt

(vt nunc loquimur) traditæ fuissent, in duabus hisce Nostris Bononiensibus successu perpetuo, & sui fuere Canonici, Priores, atque Præpositi, & Regularis viguit Disciplina, atque Religio: Quamuis enim Rhænanæ illius structura iampridem vetustate, ac bello consumpta, & destituta sit, titulus tamen in ea manet adhuc, & Dignitas, quæ etiam nunc in maximum natu Patrem ferè conferri apud Nos consueuit: atque hanc Domini Saluatoris amplam, & magnificam Sedem, ac Domicilium, & in ea simul florentem in primis Familiam habemus, quando frequentes ibi quidem Canonici, nẽpè numero amplius quinquaginta, iuxtà Apostolica Instituta, & Regularia B. Nostri Patris Augustini, præcepta piè, Sanctéq; Deo Saluatori deseruiunt, & sacris mysterijs, Diuinis laudibus, & Sanctę doctrinæ studijs dies, noctesq; cum ingenti Dei Optimi Maximi gloria, suaq; ipsorum maxima laude conuersantes incumbunt. Nã, antè plures centenos annos, vt inferius, quàm per Martinum eius nominis V. Pontificem Maximum, qui Anno à Saluatore nato MCCCCXVI. Pontificatum inijt, Canonicorum, siue Monachorum Congregationes, quæ nunc dicuntur, reformatæ sunt in Rhęnana S. Mariæ; ac non ita multò post in Domini Saluatoris sibi inuicem Religionis nexu vnitis, & copulatis Canonijs, siue Monasterijs Bononiensibus antedictis floruisse sub Guidone primo Patre, quem Priorem dicunt, Canonicos Maiores Nostros compertum est. Siquidem Innocentius Pontifex Max. Anno à Christo nato MCXXXVI. Canonicum ibi Ordinem D. Augustini, iam antea ritè institutum, & quarto post mense Gualterius Archiepiscopus Rauennas, simulq; Henricus Episcopus Bononiensis, diù etiã antè ipsorum memoriam Canonici Ordinis tenorem (vt ipsi loquuntur) ibidem viguisse locupletissimè litteris suis testantur, eundemq; sua quisque auctoritate comprobant, & confirmant, atque in omnem posteritatem Sartumtectum conseruandum decernũt, multis à se, ac præcipuis Priuilegijs, & Prærogatiuis, tanquam arce quadam, aut Propugnaculis auctum, & communitum. Quæ omnia facilius intelliges, si horum litteras, quas inferius huius rei gratia subiectas ad verbum voluimus, perlegas, & perscruteris: quę nimirùm res facit, vt in Augustino, aut Gelasio prima Canonicorum Regularium Domini Saluatoris fundaméta meritò iaciamus; idq; certissimis rationibus, ac verisimillimis coniecturis facilè comprobemus.

Aug. *Mart. 5.* *Innoc.* *Gualter. Archie.* *Henric. Episc.* *Aug. Gelas.*

bemus. Primùm, quòd tùm vetusta sit, atque Illustris Rhænanorum, siue Saluatoris Canonicorum memoria, vt etiam quingentorum circa annorum spatium, & memoriam excedat, & ijdem interim Maximorum quorumcunque Pontificum, Antistitum Sãctissimorum, Summorum Principum, Sapientissimorum Virorum, Pijssimorum Hominum (vt paulò post docebimus) fauore, gratia, patrocinio, Priuilegijs, beneficentiaq; digni semper habiti sint.

Innoc. *Gualt.* *Henr.* Enimuerò si Innocentius Pontifex, & alij duo illi Gualterius Rauennas, & Henricus Bononiensis, Antistites Sanctæ Institutionis huiusce primordia in alia longè antè suam ipsorum memoriam tempora referunt, nec alij vlli proximiores proferuntur auctores,

Gelas. in Gelasium certè primum Canonici Ordinis, tùm Romæ, tùm passim in vniuersa Italia auctorem, propagatorem, instauratorẽq; reducunt, quod probatur multis, quæ de his refert Sigonius hic

Sigon. inserenda necessariò. Anno Christi 789. Aquis in Conuentu Episcoporum ordinatum fuit, vt Clerici nedum in Episcopali Ecclesia, sed etiam alibi sub Episcopi cura Canonici viuant secundum suam Regulam, quæ quidem Augustini erat à Gelasio transporta-

Aug. *Gelas.* ta his verbis. Qui ad Clericatum accedunt &c. quod Nos nominamus Canonicam Vitam; volumus, vt illi Canonici secundum suam Regulam omnimodis viuant: Et Episcopus eorum regat vitam, sicut albas Monachorum: & alibi: Decreuimus, vt Canonici Clerici Canonicè viuant, & nihil sine licentia Episcopi sui, vel Magistri eorum compositè agere præsumant: In vno quoque Episcopatu, vt simul manducent, & dormiãt, & singulis diebus manè ad lectionẽ veniant, & audiant quid eis imperetur: ad mensam verò similiter lectionem audiant, & obedientiam, secundum Canones, suis Magistris exhibeant: & vltrà: didicimus nonnullos Episcopos in gubernandis Congregationibus sibi subiectis Canonicis, videlicet, Monachis, & Sanctimonialibus, hactenus valde negligentes extitisse, quos & fraterno, & Synodali conuentu admonẽdos esse duximus, vt ab hac negligentia deinceps se cohibeant: Ex quo probatur Ordinem Canonicum viguisse antiquissimo tempore, quod idem inter alia probatur 872. dum in Synodo Ticinensi sancitum est, vt Episcopi proximiori Ecclesiæ Claustrum instituerent, in quo ipsi cum Clero Regulariter Deo militarent: quòd si in Ecclesijs Episcoporum, etiam in alijs, vbi Clerici, obseruandum fuit: probatur tertiò eo,

tiò eo,

tiò eo, quòd 1083. Bernardo Episcopo Bononiensi Canonici Regulares S.Augustini.Canonicam ad Rhænum sub nomine S.Mariæ constituerunt; ergo erant Canonici Regulares secundum superiora dicta monumenta, antequam constituerent illam Canonicam. Ergo multo antè tempore erant Canonici Regulares Bononiæ S. Augustini: idem asserit Cherubinus Ghirardacius in sua Historia Bononiensi. Anno 1087. Angela Virgine Bononiensi in Monte Guardiæ vitam Eremiticam iniussu parentum instituente; & cum socia Angelica tandem Patris voluntate coniuncta, sacellum cũ domuncula constructum est Canonicis S.Mariæ ad Rhænum, qui eo loco potiebantur, Iura sua facilè concedentibus, qui locus postea ex Imagine Deiparæ florentissimè, & Sanctissimè vsque modo existit Monialibus inibi religiosissimè degentibus, vocantur Canonici S.Mariæ ad Rhænum post loci constructionem: qui antea ibidem Canonici Regulares S.Augustini vocabantur. Anno 1105. Paschalis Pontifex Albertum de Fagnano ciuem Bononiensem ex Canonico Regulari S.Mariæ Rhænanæ, & Archidiacono Ecclesiæ in Collegium Cardinalium cooptauit, & Ostiensem Episcopum declarauit: quo fit clarum Canonicos Rhænanos fuisse vnitos alijs Canonicis, et Episcopalibus, cum fieret transitus hinc inde: & proinde probatur antiquitas immemorabilis Canonicorum Regularium eorum: Anno 1224. Honorius II. Gherardum Alberti Caccianimici filium S. Mariæ Rhænanæ Canonicum Presbyterum Cardinalẽ creauit titulo S.Crucis in Hierusalem: qui postea Pontifex factus, Lucius II. est appellatus. Anno 1136. Innocentius II. Pisis Ordinẽ Canonicorum Regularium in Canonica S.Mariæ Rhænanæ firmauit. Oliuarius autem Diaconus eius ædem S. Saluatoris in Vrbe Bonon. construxit, quam nunc nobili, & magnifico extructam Monasterio cernimus: Anno 1144. Lucius II. duos ciues Bononienses S.Mariæ Rhænanæ Canonicos Cardinales fecit, Vbaldũm Caccianimicum titulo S. Crucis in Hierusalem, & Guarinum Episcopũ Prænestinum, quem haud gnarus veri, de Familia Guarinorum, asserit Sigonius, vt ostendemus. Hic à primis annis ad Clericalem Ordinem in Ecclesia Bononiensi prouectus, inde ad disciplinam Canonicorum Regularium S.Augustini asciuerat; in qua cum plurimos Annos vixisset, (Ghirardacius dicit quadraginta Annos ibi duxisse) vt maximo omnibus sanctitatis exemplo esset, atque interim

Bern. ep. Bon. *Cher. Ghir.* *Ang. Bon.* *Pasch.* *Hon. 2.* *Inn. 2.* *Luc. 2.* *Sigon.* *Ghir.*

oblatam

oblatam Papiensem Ecclesiam respuisset, demùm à Lucio Pontifi-
Luc. ce eius affine(erat.n.Lucius ex Nobilissima, & Illustri Caccianimi-
corum Familia, fuit etiam Canonicus eiusdem Canonicæ antiquis
simæ S.Mariæ de Rhæno,& S.Saluatoris Bononiensis,quas Cano
nicas auxit suis bonis,vt vsque modò apud Vergatum in Bononiē-
si agro Pratum vocetur eius nomine,quod vulgò,corrupta dictio-
ne,dicitur Pratum Lucci, persuasitq; huiusmodi Canonicis obser-
uare,præter Regulam D.Augustini,Constitutiones sub nomine Re
gulæ Petri Damiani,quas in primis,& in capite,absque alia Regula
Pasc. 2. supposita, Canonicis Portuensibus scripsit Paschale secundo ap-
probante)Prænestinus Episcopus inscius,& inuitus declaratus, ac
domestico nobilium equorum cultu ad tuendam Dignitatis am-
plitudinem decoratus est, quem ille ita recepit,vt statim diuendi-
tum pauperibus distribueret, modico,aut fermè nullo,quod splen
dorem præseferret,instrumēto contentus. Quotidie se moriturum
memorabat,& in hac consideratione multas horas insumebat:pro
prijs manibus pauperibus cibos,& vestimenta etiam Episcopus mi
nistrabat,& suppeditabat:propè mortem iam annorum centum,&
decem raptus fuit in extasim,& post multum temporis reuersus in
se lætitia gestiebat:In vltima nocte suæ vitæ nouus, & inusitatus
splendor apparuit, vt meridiè solet lucere Sol stupore omnium cir
cunstantium,qui vsque ad Auroram diei sequentis perdurans,ani
mam Sancti ad Cœlum comitatus, in ipsa hora euanuit. Sexta die
Februarij mortuus sepelitur à Sacerdotibus in sepulchro S.Agabi-
ti Ciuitatis Præneste in Campania:ob vitæ sanctitatem,& miracu-
lorum corruscationem ab Alexandro III. inter Sanctos relatus est
Anno Domini 1159 Hic idem est, quem Carolus Sigonius in suo
de Episc.Bonon.vocat Guarinum Guarinium, sed vera fide, prout
patebit,de Fuscherarijs fuit,& non de Guarinis. Reuerendissimus
enim Noster Pater,& Prior Generalis Alphonsus Bauosius digna-
tus est mihi transmittere manu sua descriptum exemplar ex Do-
mus,& Familiæ Fuscherariæ Scripturis Authenticis,vt hic inseram,
huiusmodi. Transumptum ex Originali,& Authentico manu pro-
pria mei D. Alphonsi Bauosij Prioris Generalis die 9. Ian. Anni
1621.videlicet.In libro scripto,in quo sunt depicta Insignia Roma
norum Pontificum, & Cardinalium,quilibet asseruatur in Biblio-
theca Vaticana,primus Cardinalis, qui annotatur creatus à Lucio

Papa

Papa II. hic est, videlicet, Guarinus Episcopus Cardinalis Prænesti nus Canonicus Regularis, Patria Bononiensis, Familia Fuscheraria: quod ita esse Nos eiusdem Bibliothecæ Custodes attestamur. Die 29. Aprilis. Anno Domini 1588.

Ego Federicus Vanaldus Vaticanæ Bibliothecæ Custos.

Ego Marinus Ranaldus Vaticanæ Bibliothecæ Custos ita esse attestor.

Collegium scriptorũ Archiuij Romanæ Curiæ Vniuersis salutẽ.

Notum facimus, & attestamur supradictos Dominos Federicũ Vanaldum, ac Marinum Ranaldum esse Vaticanæ Bibliothecæ Custodes, eorum attestationibus ita subscriptis in Iudicio, & extrà fidem indubiam adhibitam fuisse, & adhiberi. In quorum fidem præsentes fieri, & per Collegam Nostrum subscribi mandauimus, sigilliq. Nostri impressione communiri fecimus. Datum Romæ in Palatio Apostolico, & Camera Archiuij die vlt. April. 1588.

Io. Maria Bucca Archiuij Romanæ Curiæ Scriptor.

Locus Sigilli.

Simulq. per suas gratissimas litteras certiorem fecit Originale huiusmodi exẽplaris apud Fuscherarios Nobilissimos, & Antiquissimos Bononienses Patricios extare: & admonitum voluit, vt fidẽ, vulgò dictam, superiorem insererem ex originali sigillo magno rotundo, Imaginibus SS. Petri, & Pauli munito transumptam: ardentissimo enim zelo, & Amore gloriæ suæ Sponsæ Nostræ Congregationis incensus, ex animo eius communi vtilitati, gloriæq. incũbit, cuius laudes non est hic locus celebrandi. Non credendum igitur est libello Antiquo Nostro Sacrorum Officiorum dicendorum ad Canonicorum Regularium laudes celebrandas, in quo Guarinius, vel de Guarinis scriptum fuit errore elicito ex conformitate nominis Guarini: cum multi in Ciuitate Bononia, tùm veteres, tùm noui homines hoc nomine appellentur, prout constat in Archiuio Ciuitatis Bononiensis, & in libro Baptismi. Cherubinus Ghirardacius *Cheru. Ghirar.* in Historia Bononiensi hunc de Fuscherarijs appellat contrà Sigonium, asserẽs, quòd Anno Domini 1141. erexit Hospitale, quod nũc *Sigo.* S. Iob appellatur, vbi pauperes eo Hospitio, & mensa recipiebãtur, & cura, prout etiam legitur in vita sua apud Canonicos Nostros

Sancti Saluatoris Bononiensis. Anno 1161. Hildebrand. Crassus Ciuis Bononiensis, & Canonicus S. Mariæ Rhænanæ Cardinalis ab Eugenio tit. S. Eustachij creatur. Hic Thomæ Cantuariensi Archiepiscopo, quem in Anglia ab Henrico Rege crudeliter interfectum Alexander III. propter miraculorum claritatem inter Sanctos retulerat, Aram in æde Canonicali S. Saluatoris dicarat, quæ cum minus honestum locum videretur tenere, iuuenes Angli, qui tùm frequentes studiorum gratia Bononiæ versabantur, insigniori alteram in parte, æde ipsa amplificata, struxerunt: quam cum Gherardus Episcopus priori amota consecrare abnuisset, Episcopus Mutinensis id muneris Innocentij III. Pontificis mandato Prid. Non. Maij. Anno 1202. curauit. Anno 1221. ædes S. Mariæ Rhænanę à Canonicis erecta ab Vgolino Card. Legato est consecrata, quæ diruta vi bellorum est. Nam cum Ioannem Archiepiscopum Maffæus Vicecomes Maffæum Bernalos ipsum Bononiæ Imperio excepisset, ab vtroque Ioannes Aulegius ita defecit, vt cuius Vrbis præfecturam vicariam. s. susceperat, eius liberum sibi Imperium vendicauerit: quod Bernalos ferendum non arbitratus, Anno 1359. bellum etiam grauissimum pro recuperanda Bononia mouit, quo bello cùm maxima omnibus Ecclesijs suburbanis detrimenta dedit, tùm præcipuè Castello ad Rhænum excitato, ipsam S. Mariæ Canonicam disturbauit; vnde ipsi exacti Canonici in Vrbem ad S Saluatoris domicilium transtulerunt, eamq. in hodiernum vsque diem obtinuerunt. Ea Canonica permultos post annos diruta mansit, donec restituta est, vt modo cernitur, & in titulũ viuũ Prioratus redacta. Anno aũt 1419. Canonicos S. Mariæ Rhęnanæ, & S. Saluatoris, qui ad vnum Franciscum Ghiselerium Priorẽ deuenerant, Canonicis S. Ambrosij Eugubini Regularib. illis quidem, sed diuersi Habitus, & Obseruantię, à Greg. XII. probatos, ex Decreto Martini V. Nicolaus Albergatus Ẽps copulauit, qui S. Saluatoris nunc dicuntur. Hæc ex Sigonio ferè hic ad verbũ transumpta, vt videanẽ antiquissima Canonicæ Rhænanæ Priuilegia, quamuis Historiæ series ante lata cernatur, quæ tñ inferius extendetur. Quòd si vero est simile, verum ẽt sit, necesse est, dicamus, quando in obscuris quidem, & incompertis rebus, quod verisimilius videtur (vt est Regula Iuris in 6.) id potissimum inspiciendum Nobis, atq. sequendum est. Deinde verò idem significantius constat ex eo, quòd Nobilissima Lateranensis

nensis Canonica, cuius Gelasius auctor fuit, & illi præfuit, commune cum Bononiensi nostra Domini Saluatoris, & nomen, & Symbolum habet. Siquidem ambæ Domini Saluatoris titulo nuncupantur. Imaginem Domini Saluatoris ambæ gerunt sinistra manu demissa reseratum librum continentem, ac dextera paulò elatiori benè populo dicentem. Ac de nomine quidem perspicuum est: Nam Canonica Domini Saluatoris Nostra hæc etiam hodie vulgò nominatur. De symbolo autem in Ecclesia ipsa Domini Saluatoris suspice, atque illicò quasi propria quædam illius nota sese oculis tuis offerat inspicienda huiusmodi Saluatoris Imago, qua etiam nunc in litteris obsignandis, aut rebus notandis quibuscunque Canonici Monasterij huius Patres vtuntur. Huc illud accedit; quòd Rhænanæ Canonicę huic Nostræ duas in Vrbe illustres Basilicas D. Potentianæ Hadrianus, & D. Praxedis Anastasius vterque eiusdem nominis IV. Pont. Max. vna cum bonorum dimidia parte dono concesserunt, vt in Canonica disciplina, in Dei cultu per Rhænanos Canonicos instituerentur, regerenturque, tantum de Cardinalium Patrum titulis sibi in integrum reseruantes, vt ex ipsorum litteris, quas inferius explicabimus, facillimè colligere licebit. Adde verò, quòd ex ipsis Rhænanis Canonicis Honorius, & Innocentius III. & Lucius II. Pontifices Maximi, purpurati Patres multi, plures etiam Episcopi, & Præsules alij (vt ex vetustissimo illorum Calendario intelligitur, & litterarum monimentis comprobatur) ac Patres innumeri tùm sanctimonia, tùm doctrina præstantes in Dei Ecclesia extitere. Nam, quòd ad duos Pontifices illos attinet, licet ij ex Lateranensi Basilica ad Pontificatum prouecti dicantur, eosdem tamen antea ex Rhænana Bononiensi in Lateranensem Romanam transijsse Familiam permultis, & ijsdem perspicuis, perq. euidentibus apud Nos constat documentis, & sanè cum eiusdem Canonici Ordinis domus essent illę, facilis tùm inter eas trãsitus fuit. At hæc nimirùm Lateranensis tam multa, tamq. illustria amoris, ac liberalitatis argumenta, tituli, videlicet, signa, donationes, Dignitates, officiaq. in Bononiensem Saluatorem, atque huius ad illã transitiones, nisi magna ipsi cum Lateranen. quasi ab hac originẽ trahenti, necessitudo, & affinitas quædam intercessisset, minimè conuenire viderentur: quibus sanè nominibus prima Rhænanæ Nostrę Familiæ memoria ab Innocentio II. ab ipso verò Augustino, aut

Hon: Inn. 3. Luc. 2.

Inn. 2. Aug.

Gelas. Gelasio Iure optimo prima nobis ducenda, & constituenda Ordinis videtur origo. Iam verò à prima Canonicæ Rhenanæ Institutionis memoria sub Anno salutis nostræ 1136. ex Innocentij, Gualterij, & Henrici litteris ad Annum vsq. 1419. cum vnio facta est Canonicorum Nostrorum in Rhænanæ ipsius Mariæ, & Saluatoris priuatis Bononiensibus Canonijs, siue Monasterijs antedictis: viguit cõtinuatio obseruantiæ Canonicalis. Abhinc verò in vniuersa Congregatione perpetua Canonici Ordinis successio, progressus, & incrementa ex multis Maximorum Pontificum, Sanctorum Antistitum, Sacrorumq. Imperatorum, & præsertim Federici primi Patris, & Henrici filij; quos ambos Canonicæ suæ Rhenanæ parentes in Calendario maiores Canonici Nostri dixere, & Caroli V. litteris, Decretis, ac Priuilegijs ex Monasteriorum, Canonicarum, Domorum, Sacerdotiorumq. accessionibus (quas vniones vocant) quamplurimis; ex Constitutionibus, vel à Maioribus traditis, vel à Patribus Nostris deinceps ritè promulgatis: ex publicis, ac priuatis contractibus, & documentis innumeris; ex actibus quoque publicis, & annalium monimentis in hunc vsque diem, quæ facillimè demonstrantur; & consequenter ex continuata hac, atque perpetua rerũ successione antiquissima: & à Gelasio, seu ab Augustino ipso primo Canonici Ordinis, ac Apostolicæ Institutionis redintegrandæ auctore, ac duce profecta Origo non vllo vnquam tempore, vllove casu interrupta, aut intercisa linea cognoscitur. Etenim si iugis, atque perpetua quingentorum & amplius annorum Canonicæ Domini Saluatoris, siue Rhænanæ Familiæ extitit hactenus memoria: cur nõ æquè antea à Gelasio quoq. iamindè, atq. adeo ab Augustino Patre, legisq. Latore ad annos septingentos extitisse, ac subinde temporis iniuria, vel scriptorum incuria intercidisse verisimiliter dicendum est? præsertim cum florentissimi, ac celeberrimi populi, gentes, Nationes, Vrbes, Regna, Imperia, Religiones quoque, sectæ, ritus, cœremoniæ, ac sacra idem ferè calamitatis experta sint: quæ omnia interiectu temporis, pestilentijs, diluuijs, conflagrationibus, bellis, excidijs, euersionibus, ipsaque & quæ omnia aufert, vetustate confecta, consumpta, atq. deleta penitus interijsse omnium Gentium litteræ, ac monimenta testantur: nunc verò perpetui successus ipsius seriem, Ordinemque iamindè à principio, idest à prima ipsa memoria petitum reteximus. Nam,

Margin notes: Innoc. Gualt. Henr. (beside "nis memoria… 1136."); Fed. I. Henr. Car. 5. (beside "Federici… Caroli V."); Gelas. Aug. (beside "à Gelasio… Augustino"); Gelas. (beside "tus, cœremoniæ")

etsi longè antea, vel ab ipso Magno Augustino perspicuum est *Aug.*
Canonicam Nostram extitisse Familiam: nulla tamen initij sui, atque progressus penes Nos in præsentia antè Innocentium II. sunt, reperiunturve litterarum monimenta, nimirùm incendio (vt de rebus humanis omnibus vsu nonnunquam venire solere quotidiè videmus) bellove, aut direptione è medio sublata, atque consumpta: quòd ipsum verisimile hinc maximè esse videtur: quòd nullas prorsus non solùm rei huius, sed ne alterius quidem generis cuiusuis literas ante hunc, nullave, quæ in hac re nostra adducamus, præ manibus habeamus documenta, præter illa, quæ superius tetigimus ex Sigonio, ita vt omnia simul ijsdem de causis interijsse *Sigon.*
facilè intelligamus. Verùm id tamen tùm facilè, tùm commodè facturos nos putamus; nam non solùm quæ apud Nos, vel publicè, vel priuatè in singulos Annos, & Menses facta sunt; verùmetiam, quæ in singulos dies (horas ne dixerim) contingere, probatissimis omnium generum scriptis (quòd fortè nemo quispiam alius Claustralium saltem de se, rebusq; suis fecerit,) ostendemus. Ex his omnibus elucet quantum antè tempus Innocentij II. fuerit Institu- *Inn. 2.*
tio Canonicorum Regularium in Rhænana Ecclesia. Reformauit enim Innocentius, ergò post Institutionem Reformatio: & ne dicas posse reformari citò post Institutionem; ergò tamen etiam tu, quisque id dicas, asseuerabis viguisse primam obseruantiam Regularem per multa tempora, & paulatim decreuisse, vt reformatione indigeret: paulatim enim terra consumitur, & lapis: & mons cadēs defluit: & prius Virgines dormitauerūt, quàm dormierint, & prius motus pes ferè fuit Dauid, quàm effusi gressus. Primùm ergo dicendum, quòd eò existimationis, & Sanctitatis Ordinem Canoni- *D. Aug.*
cum reduxerat D. Augustinus, vt quamplures ex suis Clericis ad Episcopatum deligerētur, & Ordo Canonicus per Aphrycam propagaretur, constructis præsertim Monasterijs à Barnaba in Agro *Barn.*
Victoriano: à Seuero in Ecclesia Melleuitana; & à Possidonio in *Seuer.*
Calamensi. Cum verò Gensericus Vuandalorum Rex Arrianus *Possid.*
Aphrycam subiugasset, maxima strage Catholicorum, & Clerico- *Genser. Rex.*
rum facta, plures Augustini Discipuli cum Gelasio Neapolim primum, deinde Romam venerunt, & à Leone Papa humaniter (vt di- *Leo.*
ximus) excepti, in Ecclesia Lateranensi, iuxtà exemplum primorū Clericorum, Canonicum Ordinem erexerunt, diutissimeq; per

suc-

successores floruerunt. Ex his multi ob eorum præstantiam in Pontifices Maximos electi sunt, inter quos, mortuo Fœlice III. renunciatus est Gelasius, qui dedicatis Ecclesijs S. Euphemiæ martiri in Ciuitate Tiburtina, atque SS.Nicandro,& Eleutherio in Via Lauicana, & S. Mariæ in Via Laurentina in possessione Chrispi, milliario 20. ab Vrbe, in his Canonicum Ordinem locauit, alijsq; locis ampliauit, & Priuilegijs decorauit. Innocentius igitur Pontifex Maximus eius nominis II. Ecclesiam S.Mariæ propè Rhænum flumen ab Vrbe Bononia ad duo passuum millia distantem suo Priuilegio communiendam curat: Statuens, vt Ordo Canonicus, secundum B.Augustini Regulam, ibi antea institutus, in perpetuum inuiolabilis existat: bona quæcunque & præsentia, & futura iusto quouis titulo adepta illæsa permaneant; à Decimis bonorum suis vel manibus, vel sumptibus cultorum, necnon animantium quarumcunque soluendis immunis sit, & Clericos, Laicosq; homines à sæculo in Collegium suum admittere Regulari Disciplina instituendos liberè valeat, per litteras suas sub datum Pisis 6.Cal. Sept. Anno ab Incarnato Dei Verbo 1136.Pontif.verò septimo, sub numero primo notatas, quas perspicuitatis causa ad Verbum hic subijcere placuit.

Fœl. 3. Gelas.

Innoc.

Innocentius Episcopus seruus seruorum Dei: Dilectis filijs Guidoni Priori,& fratribus in Ecclesia B.Mariæ de Rhæno Regularem vitam professis tàm præsentibus, quàm futuris in perpetuum.

Quoties illud à Nobis petitur, quod rationi,& honestati noscitur conuenire, animo Nos decet libenti concedere, & petentium desiderijs congruum impertiri suffragium: proinde dilecti in Domino filij vestris rationabilibus postulationibus clementer annuimus,& Ecclesiam B.Mariæ, in qua Diuino vacatis seruitio, Apostolicæ Sedis Priuilegio communimus: Statuentes, vt Ordo Canonicus, qui secundum B. Augustini Regulam in vestra Ecclesia nosci tur institutus, perpetuis futuris temporibus ibidem inuiolabiliter obseruetur. Præterea quascunque possessiones, quæcunque bona in præsentiarum eadem Ecclesia iustè, & Canonicè possidet, quæcunque etiam in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu alijs iustis modis, præstante Domino, poterit adipisci, firma vobis, vestrisq; Successoribus,& illibata permaneant. Porrò, quia iuxtà Sacræ Scripturæ testimo-

ſtimonium. Decimæ ſunt tributa egentium animarum, & religioſæ perſonæ, quæ de aliorum eleemoſynis, ſeu beneficijs ſolent viue- *1. Mac.*
re, de rebus ſuis non debent moleſtias ſuſtinere, decernimus, vt de *11.*
laboribus, quos proprijs manibus, aut ſumptibus colitis, vel etiam de nutrimentis veſtris, nullus à vobis decimas exigere, vel ſuſcipere audeat. Liceat etiam Vobis Clericos, ſiue Laicos à ſæculo fugiẽtes (dummodò nulli conditioni teneantur obnoxij,) ad conuerſionem ſuſcipere, & iuxtà Canonicæ Inſtitutionis Regulam in veſtro Collegio retinere. Nullus ergo hominum eandem Eccleſiam audeat temerè perturbare, vel eius poſſeſſiones auferre, aut ablatas retinere, minuere, ſeu quibuſlibet moleſtijs fatigare, ſed omnia integrè conſeruentur eorum, pro quorum ſuſtentatione, & gubernatione conceſſa ſunt vſibus profutura, ſalua nimirùm Diœceſani Epiſcopi debita reuerentia. Si qua igitur in poſterum Eccleſiaſtica, ſæcularisve perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciẽs contrà eam temerè venire tentauerit, ſecundò, tertiòve commonita, ſi non reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſq; ſui Dignitate careat, reamq; ſe Diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à Sacratiſſimo corpore, ac ſanguine Dei, ac Domini Redemptoris Noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ vltioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco ſua iura ſeruantibus ſit Pax Domini Noſtri Ieſu Chriſti, quatenus, & hic fructus bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Amen. Amen.

Ego Innocentius Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Dat. Piſis per manum Aymerici S.R.E. Diaconi Cardinalis, & Cancellarij, 6. Cal. Sept. Indict. 14. Incarn. Dominicæ, Anno 1136. Pont. Domini Innocentij Papæ II. Anno ſeptimo. *Innoc.*

Gualterius Rauennatis Eccleſiæ Archiepiſcopus ſimiliter, vt Innocentius Pontifex, Canonicum in eadem Eccleſia Ordinem ſecundum Regulam D. Auguſtini inſtitutum confirmat, ac diù antè ſua tempora Canonici Ordinis tenorem viguiſſe teſtatur, & Canonicos ijſdem, ac pluribus etiam Priuilegijs donat per ſuas litteras cereis bullis de more munitas ſub datum Bononiæ Anno Dominicæ Incarnationis 1136. Menſe Februario ſub numero 2. notatas, quas item hic eadem de cauſa ſubiectas ad verbum voluimus.

In

In nomine Sanctæ, & Indiuiduæ Trinitatis. Gualterius Dei gratia Sanctæ Rauennatis Ecclesiæ Archiepiscopus seruus seruorum Dei licet indignus: dilectis filijs Guidoni Priori, & fratribus in Ecclesia S. Mariæ, quæ iuxtà Rhænum sita est, Diuino seruitio mancipatis tàm præsentibus, quàm futuris in perpetuum.

Ecclesiasticæ sollicitudinis pietas Nos iugiter admonet, vt religiosas personas, atque Religionem Deo placitam studeamus modis omnibus augendo diligere, & diligendo propagare. Nunquam enim obsequium Deo gratum impenditur, nisi ex radice charitatis procedat, & à Religionis puritate vndique custodiatur. Proinde dilecti in Domino filij vestris petitionibus clementer annuentes, Ecclesiam S. Mariæ iuxtà Rhænum positam, vel si quam aliam ædificaueritis, vel acquisieritis, in qua vacatis, vel vacabitis Diuino Officio, Sanctæ Rauennatis Ecclesiæ Matris nostræ Metropolitanæ, nostræq; Priuilegio decreuimus muniendos. Vt igitur locorum vestrorum quies per Dei gratiam tranquilla, & tuta persistat, statuimus, vt prædictæ Ecclesiæ cum suis rebus, tàm mobilibus, quàm immobilibus iustè sibi pertinētibus in omnibus, & per omnia sint liberæ ab omni conditione, atque seruitio, seu tributo, tàm Monachorum, vel etiam Clericorum, quàm Laicorum, vel alicuius tàm paruæ, quàm magnæ personæ Dominio, præter Episcopale ius. Insuper vobis, vestrisq; Successoribus perpetualiter concedimus, vt hoc, quòd modò ad ius, siue de Iure nostræ S. Rauennatis Ecclesię habetis, vel detinetis, seu in futurum iustè acquisituri estis, siue à quibuscunque alijs, quomodocunque vobis, aut vestris successoribus aliquid iustè obuenerit, siue quòd à Nostra Episcopali Ecclesia, seu ab alijs Ecclesijs, vel personis tàm Clericorum, quàm Laicorum habetis, ac detinetis, vel in antea iustè acquisieritis in decimis, scilicet, in Primitijs, & in alijs quibuscunq. fidelium oblationibus tàm viuorum, quàm defunctorum, terras quoque, Vineas, & Oliueta, Syluas cum pratis, piscationes, paludes, aquas cum omnibus vsibus, earum colonos, vel inquilinos, Dominicatum, & ordinatum, diuisum, & indiuisum, cultum, & incultum, omnia, & ex omnibus cum vniuersis vsibus suis tàm fructifera, quàm infructifera, in Montanis denique, & in Planitijs, & vbicūque modo detinetis, vel quocunque Iure habetis, aut in futurum habebitis, vel acquisieritis cū scripto, siue sine scripto. Hæc autem omnia, sicut superius legitur,

vobis,

vobis, vestrisq. successoribus in eisdem Ecclesijs manētibus per huius Decreti paginam damus,concedimus,atque largimur, & ab oī vinculo,siue dominio (præter Epale Ius) libera, vel absoluta ab oī contradicente homine esse præcipimus, & in perpetuum concedimus,atque firmamus. Vitæ quoque Canonicæ Ordinem,quem professi estis,præsentis Priuilegij auctoritate roboramus, sancientes, vt nemini inter vos professione exhibita liberum sit sine tua,vel eorum,qui post te in eodem regimine successerint,aut sine communi Congregationis licentia de Claustro discedere: quòd si discesserit, vel commonitus redire contempserit; tibi, tuisq. successoribus facultas sit eiusmodi vbilibet à suis Officijs interdicere: Interdictum verò nullus Episcoporum, Abbatumve infrà Nostrum Episcopatū suscipiat. Sanè,Clericos sæculariter viuentes ad conuersionem suscipere,nullius Episcopi,vel Præpositi Nostri Archiepiscopatus cō tradictio vos inhibeat: quoniam diù.s.apud vos Canonici Ordinis tenor,Domino præstante,viguerit. Porrò sepulturas locorum vestrorum omnino liberas esse iubemus,vt eorum, qui se illic sepeliri deliberauerint,deuotioni,& extremæ Voluntati (nisi fortè excommunicati sint) nullus obsistat. Ordinationes Clericorum, à quo malueritis Catholico Episcopo suscipere locorum vestrorum,fratribus permittimus:vel cum Episcopum non habet Bononiens.Ecclesia,vel,quem habuerit,constet non esse Catholicum. Laicorum ēt Nostri Archiepiscopatus susceptionem ad disciplinæ videlicet Regularis conuersionem, nisi fortè legalibus conditionibus teneātur obnoxij,à nullo Vobis Episcopo permittimus interdici, vel Clericorum conuersionem,qui Regulariter in loco vestro viuere per professionem deliberauerint. Fructuum autem vestrorum vndecunq. aduenientiū decimas, præter Episcoporum, vel Episcopalium ministrorum contradictionē,vobis cōcedimus obtinendas; decernimus ergo,vt nulli hoīum liceat Ecclesias vestras temerè vllo mō perturbare,vel earū possessiones auferre,vel ablatas retinere,minuere,vel temerarijs vexationibus fatigare, sed oīa integra conseruentur, & ab oī vinculo,& conditione,atq. tributo, sicut superius legitur, in perpetuum absoluantur. Si quis igit. Decreti huius tenore cognito, temerè,(quod absit) contraire tentauerit, honoris, & officij sui periculum patiatur, aut excōicationis vltione plectatur, nisi præsumptionem suam satisfactione correxerit. Amen. Amen. Amen.

LEGIMVS.

Ego Henricus Bononiensis Episcopus.
Ego Petrus Presbyter Cardinalis S. Michaelis.
Ego Belletus Diaconus Cardinalis S. Rauennatis Ecclesiæ.
Ego Rambertinus Subdiaconus Card. S. Rauennatis Ecclesiæ.
Anno Dominicæ Incarnat. 1136. Mense Februarij. Ind. 14. factum est Bononiæ hoc fœliciter.

Henricus Bononiensis Ecclesiæ Episcopus idem facit ad verbū, vt in Gualterij litteris, quibus etiam Henricus ipse subscripsit per litteras suas sine Dat. sed eodem tamen Anno, Mense, ac die expeditas: quod à Gualterio Archiepiscopo eius auctoritas, & ius dependeret, Notantur autem litteræ sub num. 3. His autem omnibus in litteris Guido Prior appellatur, nempè primus in Ordine, & Canonica Rhænana, cuius memoriam, aut cognitionem habemus ex litterarum monumentis. Dominus Oliuerius Canonicus S. Saluatoris demonstratur, Anno Domini 1139. die 12. Nouembris, Instrumento rogato per Aymericum Tabellionem, sub num. 14. vbi Antiquitas simul, & Nobilitas Ecclesiæ huius S. Saluatoris perspicitur, apud quam Instrumentum hoc celebratum dicitur. Hic autem Oliuerius Canonicus Diaconus S. Saluatoris ipsam Ecclesiam ædificasse in Calendario veteri S. Mariæ Rhænanæ scribitur (id autem est, redintegrasse: nam, Parochialis cum esset, multis antè sæculis extitisse credendum est.) Vocantur quoque Iura Ecclesiæ eiusdem S. Saluatoris Mundi, quæ vnita ab initio fuit Canonicæ Rhænanæ, vt inferius dicetur, in venditione domus cuiusdam, & reseruantur ex Instrumento rogato per eundem Aymericum Notarium, Anno à Christo nato 1139. Id. Nouem. idest die 13. sub numero 5. Innocentius Pontifex idem Guidoni Priori, & fratribus eius Canonicis, tàm præsentibus, quàm futuris Canonicè substituendis in perpetuum Ordinem Canonicum in S. Maria Rhænana prædicta confirmat, eosdem in suam, & Apostolicæ Sedis Protectionem suscipit: Electionem Prioris ad maiorem, ac saniorem partem fratrum remittit, & alijs multis Priuilegijs auget per litteras suas, sub datum Laterani, Idibus Februarij, Anno 1142. Pont. 13. sub num. 6. Lucius II. Pontifex Max. Canonicum Ordinem ibidem con-

Innoc.

Luc.

confirmat, & Sartumtectum in perpetuum conseruandum iubet: in suam, & Apostolicæ Sedis protectionem suscipit, ac ijsdem planè priuilegijs Priorem, & Canonicos prosequitur, quibus antea Innocentius, cuius etiam exemplar secutum se profitetur per suas litteras, sub datum Laterani 6. Cal. Ian. Anno Dominicæ Incarnat. 1144. Pont. 1. sub num. 7. Hic autem Pontifex Canonicus Regularis S. Mariæ ipsius Rhænanæ fuit, Patria Bononiensi, ex Nobili, vt dictum est, Caccianimicorum Familia, quod ex vita eius per Canonicum quendam ex ijsdem conscripta perspicimus, nec minus ex Calendario antiquo adhuc in Monasterio Domini Saluatoris in membranis asseruato, vnde etiam vel facillimè colligas Rhænanam hanc B. Mariæ Canonicam longè antè Innocentij II. memoriam floruisse. Moyses Archiepiscopus Rauennatis Ecclesiæ Ordinem Canonicum in Ecclesia B. Mariæ propè Rhænum cōfirmat, & Guidonem Priorem, & Canonicos fratres suos ijsdem fermè, quibus antea Gualterius præcessor, Priuilegijs donat per suas litteras, etiā quattuor Episcoporum Imolensis, Corneliensis, Cesenatis, & Liuiensis manibus subscriptas, sub datum Rauennæ, die 8. Octobris, Anno Dominicæ Incarn. 1146. sub num. 8. Eugenius Papa Tertius, similiter Innocentij, & Lucij prædecessorum vestigia secutus, Ordinem Canonicum ibidem in perpetuum confirmauit, Priuilegia roborans. Bona eius, ac loca omnia Sartatecta conseruanda mandauit; & singula nominatim commemorat, & in ijs primam Ecclesiam S. Saluatoris in Vrbe Bononia, & Guidonem Priorem, & Canonicum Priuilegijs amplificat: idem sanxit de Protectione Sedis Apostolicæ, de Canonici Ordinis Obseruantia, de Indemnitate, & addidit nominationem Ecclesiarum S. Andreæ in Turricella, & S. Donnini iuxtà Bagnum; Idemq; de decimatum immunitatibus, de coerctione fratrum professorum in Monasterio; quorum etiam fugitiuorum fecit Priori excommunicandi potestatem. Idemq; recenluit de admissione nouorum ad Vitam Regularem; De Sacris percipiendis: de Electione noui Prioris; de Sepulturæ libertate. Inhibens insuper Episcopos, vel Archiepiscopos in ipsa Ecclesia B. Mariæ exactionem facere, vel Priori, & fratribus grauamen aliquod irrogare; seruatis tamen Sedis Apostolicæ auctoritate, & Diœcesani Episcopi Canonica Iustitia, & Matricis Ecclesiæ iuribus. Sub datum Romæ apud S. Petrum, 3. Id. Maij, Incarn. Dom. anno 1150.

Mos. Archiepis.

Eug. Innoc. Luc.

eius verò Pont. 6. Anastasius Papa Secundus; qui etiam fuit Canonicus Regularis, & primus Abbas S. Ruffi de Velletri: eodem modo trium Superiorum prędecessorum Innocentij, Lucij, Eugenijq; Romanorum Pontificum mentione facta, Ordinem Canonicum S. Mariæ Rhænanæ confirmauit: Canonicos, Canonicamq; ipsam in suam, atque Apostolicę Sedis Protectionem suscepit. Omnia itē ab eis statuta corroborauit, de perpetua Ordinis Obseruantia, de immunitate bonorum: inter quæ hæc suis nominibus appellauit: Ecclesiam S. Saluatoris in Ciuitate Bononiæ: S. Andreæ in Turricella: S. Donnini iuxtà Bagnum: S. Mariæ in Raticosa: S. Iacobi, quę dicitur Casa Dei, & quæcunque ad duas postremas pertinerent: Pontem quoque, qui super Rhænum situs est iuxtà Monasterium cum illius possessionibus, &c. de quibus etiam copiosè in Eugenio suprà, & alij, seruatis, quæ ibi etiam seruantur; auctoritate Sedis Apostolicæ Diœcesani Canonica Iustitia, & Matricis Ecclesiæ iuribus: Sub datum Laterani, 13. Cal. Iunij, Incarn. Dom. anno 1154. Pont. autem eius 1. Hic Pontifex Ecclesiam S. Praxedis in Vrbe Roma Guidoni Priori, & Canonicis Rhænanis concessit, vt eam, secundum Regularia D. Augustini instituta, gubernandam curarent, Ius tantùm tituli Cardinalitij integrum sibi reseruans. Probatur hæc concessio litteris Alex. Papæ Tertij, quas intelligentię causa loco suo de verbo ad verbum subijciendas curabimus. Probatur etiā ex mentione illius facta & à Lucio, & ab alijs. Hadrianus Pontifex Maximus, eius nominis Quartus, magna, & pia præfatione adhibita rogatu Guidonis tituli Pastoris Presbyteri Cardinalis, consilio fratrum suorum Cardinalium similiter, vt Anastasius, S. Praxedis Ecclesiam, & S. Potentianæ in Vrbe Guidoni Priori S. Mariæ iuxtà Rhænum, & eius successoribus Canonicis Ordinandam, regendáq; committit: nempè statuens, vt Ordo Canonicus ibi per eos constituatur, & iuxtà Regularia D. Augustini instituta in perpetuum cōseruetur: medietatem quoque bonorum ipsius Ecclesiæ (quæ singula suis explicat nominibus) ipsi Guidoni, & Canonicis pro tempore in ea degentibus concedit, confirmatq; suis litteris sub datum Romæ apud S. Petrum, 16. Cal. Apr. anno Dom. Incar. 1154. Pont. 1. sub num. 13. quas litteras (quoniam maximum ad res nostras demonstrandas habere monumentum, vt in proemio diximus, confirmandasq; perspiciuntur) propterea hic subijciendas diximus:

Anast. Innoc. Luc. Eug. — Eug. — Alex. 3 Luc. Hadr.

mus: Tenor autem ipsarum huiusmodi legitur.

Hadrianus Epis.seruus ser.Dei: Dilecto filio Guidoni Priori Ecclesiæ S.Mariæ de Rheno,eiusq; Fratrib.tàm præsentibus, quàm futuris Canonicè viuentibus in perpetuum. Decor Domus Domini diligendus est,& locus habitationis gloriæ eius attenta diligentia, & reuerentia honorandus. Ecclesia namq; Dei, quæ non sine multo sudore, & labore peregrinatur in terris,pro eius amore,& desiderio,quæ perpetuis,& inconcussis gaudiorum præmijs fruitur in cęlis,religiosas personas,quæ famulatui conditoris nostri mancipatæ sunt,attentius reueretur,& diligit.Nos quoque,quibus à prouisore omnium bonorum Domino Vniuersalis Ecclesiæ cura, ipso disponente, commissa est: beneplacentem Deo Religionem pro Nostri Officij debito laboramus statuere, & stabilitam exacta diligentia conseruare,maximè in Vrbe Roma,in qua,sicut Antiquitus caput totius erroris fuerat,ita nimirùm Christianitatis tempore dignum est,vt in ea totius sanctitatis lumen effulgeat. Huius itaq. rõnis debito prouocati Carissimi filij nostri Guidonis presbyteri Cardinalis tituli Pastoris prçcibus annuentes, Ecclesiam S.Potentianæ con silio Fratrum Nostrorum tibi,tuisq; successoribus ordinandam, regendamq. Apostolicæ Sedis auctoritate committimus: statuentes, vt Ordo Canonicus in ea per vos,Deo auctore,constituatur,& iuxtà Institutionem, & Obseruantiam Regulæ vestræ perpetuis ibidẽ temporibus inuiolabiliter conseruetur. Ad hæc medietatem oĩum possessionum,quas prædicta Ecclesia in præsentiarum rationabiliter possidet,cum medietate Vinearum, & pensionum ad eandẽ Ecclesiam pertinentium,iuxtà dispositionem prædicti filij Nostri Guidonis presbyteri Cardinalis,Canonicis vestris in eadem Ecclesia commorantibus confirmamus. quandiù Canonicus Ordo iuxtà B. Augustini Regulam in loco ipso,Domino præstante,viguerit in vsibus, & dispositione Fratrũ ibidem Dño seruientium statuimus permanere. In quibus nimirũ possessionib. has proprijs decreuimus vocabulis annotandas: in Marana,tres pedicas: Candrelo, tres pedicas,& tres petiolas: Solone, vnam pedicam: ad turrem S. Basilij in loco, qui vocitur S.Alexander,vnam pedicam: ad S.Genesium, vnam pedicam,& nouem petias vinearum, sex hortos circa Ecclesiam,& Ecclesiam S.Ioannis in Petroilo cum pertinentijs suis.Nulli ergo hominum fas sit huius Nostræ Constitutionis, & Confirmationis

tionis paginā temerario ausu infringere, seu quibuslibet molestijs perturbare. Si quis igitur id attentare præsumpserit, secundò, tertiòve commonitus, nisi præsumptionem suam digna satisfactione correxerit, honoris, & officij sui periculum patiatur, aut excommunicationis pœna mulctetur. Amen. amen. amen.

Ego Hadrianus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.
Ego Imarus Tusculanus Episc.
Ego Vbaldus presbyt. Card. tit. S. Praxedis.
Ego Manphredus presb. Card. tit. S. Sabinæ.
Ego Aribertus presb. Card. tit. S. Anastasiæ.
Ego Vbaldus presb. Card. tit. S. Crucis in Hierusalem.
Ego Astaldus presb. Card. tit. S. Priscæ.
Ego Guido presb. Card. tit. Pastoris.
Ego Gherardus presb. Card. tit. S. Stephani in Cęlio Monte.
Ego Io. presb. Card. SS. Io. & Pauli tit. Pamachij.
Ego Io. presb. Card. tit. SS. Syluestri, & Mar.
Ego Rodulphus Diac. Card. tit. S. Luciæ in Septa Solis.
Ego Guido Diac. Card. S. Mariæ in Porticu.
Ego Io. Diac. Card. SS. Sergij, & Bacchi.
Ego Gherardus Diac. Card. S. Mariæ in Via lata.
Ego Oddo Diac. Card. S. Nicolai in carcere Tulliano.

Dat. Romæ apud S. Petrum per manum Rolandi S.R.E. presby. Card. & Cancell. 16. Cal. Apr. Indict. 3. Incarnat. Dom. anno 1154. Pont. verò D. Hadriani pp 4. anno primo.

Alex. Innoc. Luc. Eug. Anast.

Alexander eius nominis III. Pont. Max. superiorum quattuor Præcessorum mentione repetita Innocentij, Lucij, Eugenij, & Anastasij: Guidoni Priori, & Canonicis Ordinem Canonicum cōfirmat, atque eadem omnia, quæ ab illis Priuilegia, & bona concessa, & cōdonata, comprobat, speciatimq; Ecclesiā S. Saluatoris in Vrbe Bononia per suas litteras sub Dat Beneuenti 18. Cal. Iunij, Anno Verbi incarnati 1169 Pont. X. sub nu. 15. Perpetuus autem Guidonis Prioris, & Canonicorum successus in Canonica, siue Monasterio Rhænano comprobatur publicis Instrumentis quamplurimis, nempè duobus 1139. 12. Nouemb. Aymerico Notario. 1149. 7. Nou. Rolando, 1151. 11. Martij, Vgonc. 1156. 12. Nou. Ramberto, 1170. 19. Apr. Raynerio. 1172. 5. Nou. Raynerio etiam Notarijs, quæ oīa in Registris Monasterij referuntur, & in Catastis authentica habentur

tur. Videtur autem Guido annos circiter 37. suo in Prioratu transegisse: Obijt. n. 3. Cal. Iun. anno 1173. vt in Calendario veteri Monasterij notatum habetur: sed amplius fuisse constat ex eo, quòd Prioratus eius initium non tenemus. Porrò Ecclesia S. Saluatoris in Vrbe Bononia cum Canonica S. Mariæ Rhænanæ Religionis iure cõiuncta in his omnibus contractibus memoratur. Nam duorum pòstremorum, alterum in Ecclesia ipsa S. Saluatoris, alterum in Claustro eiusdem dicitur celebratum, & in priori quoque, præter Priorem Guidonem S. Mariæ, tres S. Saluatoris Canonici adducunt hi

Domnus Albinus,

Domnus Iaccinus, &

Domnus Albertus.

Tùm verò

Alex. Alexander idem Pont. Gherardo Priori, qui Guidoni successerat, & Canonicis suis in Monasterio Rhænano iterùm Canonicorũ Ordinem ibidem confirmat: ipsos in suam, & Apostolicæ sedis protectionem suscipit: eorum bona omnia, & loca, sartatecta conseruãda perpetuò mãdat: interq. alia Ecclesias S. Saluatoris in Vrbe Bononia, & S. Praxedis Romæ, quas per Anastasium IV. Præcessorẽ *Anast.* suum concessas dicit, Cardinalis titulum sibi in integrum reseruãs: Cæterùm ijsdem, quibus ipse superius, & Præcessores antea, Priuilegijs Canonicam, Canonicosq; prosequitur. Hæc autem repetiuisse vr tùm ob nouã Gherardi Prioris Electionem, tùm quia in Superioribus nullam de Ecclesia S. Praxedis mentionem fecisset. Huius autem Priuilegij literæ datæ sunt Anagniæ 10. Cal. Febr. anno Dom. Incarn. 1177. Pont. 19. signatæ num. 18. quas Nos eadem de causa, qua Superiores Hadriani, hic ad verbum subiecimus.

Alex. Alexander Episcopus seruus seruorum Dei. Dilectis filijs Gherardo Priori Ecclesiæ S. Mariæ de Rhæno, eiusq; fratribus tàm præsentibus, quàm futuris Regularem Vitam professis in perpetuum. Cum Nobis sit, licet immeritis, omnium Ecclesiarum cura, & sollicitudo commissa, pro statu Ecclesiæ vestræ Pastoralem cogimur sollicitudinem gerere, & paci vestræ, prout Nobis Dominus dederit, intendere diligenter. Vt autem à prauorum incursibus Apostolica sitis defensione muniti, Ecclesiam vestram, in qua Diuino estis obsequio mancipati, inducti pijs precibus, & iustis postulationibus vestris; sub B. Petri, & Nostra protectione suscipimus, & præ-

sentis

ſentis ſcripti Priuilegio communimus. Statuentes, vt quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona eadem Eccleſia in præſentiarum iuſtè, & Canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu alijs iuſtis modis, præſtãte Domino, poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſq; ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis: locum ipſum, in quo prædicta Eccleſia conſtructa eſt cum omnibus pertinentijs ſuis, Eccleſiam S. Andreę in Turricella, Eccleſiam S. Donnini iuxtà Bagnum, Eccleſiam S. Saluatoris, Eccleſiam quoque S. Praxedis (ſicut à piæ memorię prędeceſſore Noſtro Papa Anaſtaſio vobis conceſſa eſt, ſaluo iure, & reuerentia Cardinalis, qui pro tempore in eadem Eccleſia fuerit) vobis auctoritate Apoſtolica confirmamus; Libertates quoque, & immunitates rationabiliter indultas à bonæ memoriæ Gherardo quondam Bononienſi Epiſcopo Eccleſiæ veſtræ, & alijs Eccleſijs veſtris, quas prædiximus, videlicet: vt cum omnibus rebus ſuis tàm mobilibus, quàm immobilibus ab omni conditione, & ſeruitio, & tributo tenentium ab Epiſcopo, tàm Monachorum, & Clericorũ, quàm Laicorum, vel alicuius tàm magnę, quàm paruæ perſonæ dominio (præter Epiſcopale ius) liberæ ſint pœnitus, & quietæ, ratas habemus, & firmas, eaſq; perpetuis temporibus illibatas manere cenſemus; liceat quoque vobis Clericos, & Laicos è ſæculo fugientes liberos, & abſolutos ad conuerſionem recipere, & in veſtra Eccleſia abſque contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper, vt nulli fratrum veſtrorum, poſt factam in loco veſtro profeſſionem, fas ſit de eodem loco abſque licentia Prioris ſui, niſi obtentu arctioris Religionis, diſcedere: Diſcedentem verò ſine communium litterarum veſtrarum cautione, nullus audeat retinere: Si verò diſceſſerit, & à vobis commonitus redire contempſerit, fas ſit tibi fili Prior, tuiſq; ſucceſſoribus, ſicut præfatus Bononienſis Epiſcopus ſtatuit, ipſum à Diuinis Officijs interdicere: interdictum verò nullus Abbas, ſeu Prælatus Bononienſis Epiſcopatus contrà Statutum eiuſdem Epiſcopi infra Epiſcopatũ ipſum recipere audeat. Sepulturam quoque ipſius loci liberam eſſe concedimus, vt eorum deuotioni, & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepeliri delibe rauerint (niſi fortè excommunicati, vel interdicti ſint) nullus obſiſtat: ſalua tamen iuſtitia illarum Eccleſiarum à quibus mortuorum

corpora

corpora assumũtur: Ad hæc Ordines Clericorum vestrorum, à quo malueritis Catholico Episcopo suscipiendi liberam vobis concedimus facultatem, sicut memoratus Episcopus facultatem ipsam vobis per scriptum authenticum noscitur indulsisse: fructuum quoque vestrorum, vndecunque de Episcopatu Bononiensi aduenientium, decimas vobis confirmamus: sicut eædem decimæ sunt ab eodem Episcopo Ecclesiæ vestræ prouida circunspectione concessæ. Decernimus ergo, vt nulli omninò hominũ liceat præfatam Ecclesiam temerè perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare: Sed omnia integra, & illibata seruentur eorum, pro quorum gubernatione, ac sustentatione concessa sunt, vsibus omnimodis profutura: Salua Sedis Apostolicæ auctoritate, & Bononiens. Episcopi Canonica iustitia. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, sæcularisve persona hanc Nostræ Constitutionis paginam sciens contrà eam venire tentauerit temerè: Secundò, Tertiòve commonita, nisi reatum suum digna satisfactione correxerit, potestatis, honorisq; sui Dignitate careat, reamq; se Diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à Sacratissimo corpore, ac sanguine Dei, & Domini Redemptoris Nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ vltioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus sit Pax Domini Nostri Iesu Christi, quatenus & hi fructũ bonæ actionis percipiant, & apud districtum iudicem præmia pacis æternæ inueniant. Amen. Amen. Amen.

Ego Alexander Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.
Ego Vbaldus Ostiensis Episcopus.
Ego Io. presb. Card. SS. Io. & Pauli, tit. Pamachij.
Ego Albertus presb. Card. tit. S. Laurentij in Lucina.
Ego Boso presb. Card. S. Potentianæ, tit. Pastoris.
Ego Io. presb. Card. tit. S. Marci.
Ego Petrus presb. Card. tit. S. Susannæ.
Ego Iacobus Diac. Card. S. Mariæ in Cosmedin.
Ego Cinthyus Diac. Card. S. Adriani.
Ego Vgo Diac. Card. S. Angeli.
Ego Laborans Diac. Card. S. Mariæ in Porticu.

Dat. Anagnię per manum Gratiani S.R.E. Subdiaconi, & Notarij, 10. Calend. Februarij, Indictione 11. Incarnat Domin. 1177.

Pontif. verò D. Papæ Alexandri Tertij, anno 19. Gherardus hic Prior Secundus Guidoni successit anno 1173. à Canonicis ritè electus, de quo tamen nihil refertur antè Alexandri huius Priuilegium. *Feder. 1 Imper.* Federicus Primus Romanorum Imperator, qui in Calendario veteri patronus Ecclesię S. Mariæ Rhænanæ appellatur, sub hoc ferè tempore, Priuilegio suo Monasterium, & Canonicos in suam recipit Protectionem, Ordinemq; ipsum, & bona eius, omnia Sartatecta conseruanda imperat litteris suis, sub datum Vuizeburg, anno 1187. sub num. 19. Hæ verò litteræ probantur Priuilegio *Henr.* Henrici filij, qui Federici huiusce patris mẽtionem facit in Priuilegio, quod ipse quoq. in Monasterio, & Canonicis (vt inferius dicemus) concessit: ac multò magis Priuilegio ampliori, ac locupletiori *Car. 5.* Caroli eius nominis V Romanorum Imperatoris Monasterio Domini Saluatoris iampridem concesso; idest anno à Christo Saluatore *Alex. 3* nato 1533. die 20. Ian. de quo postea suo loco videbimus. Alexander, qui suprà, Priori Gherardo, & Canonicis eadem fermè ad verbum Priuilegia à se antea concessa iterùm confirmat: repetita Ecclesiæ S. Saluatoris Bononiensis, & S. Praxedis Romanæ mẽtione: Illud verò addit (cuius potissimùm causa Priuilegium hoc renouasse vr̃) quod nouas quasdam, & indebitas exactiones propulsar, atq. in perpetuum susceptæ à se Protectionis huiusce monumentũ Monasterio, & Canonicis, vt duos solidos Lucenses quotannis sibi, successoribusq; suis persoluant, imponit per suas litteras datas Tusculani 12. Calend. Ianuarij, anno 1178. Pontif. 20. sub numero 20.

Alex. 3 Alexander idem donationem Gherardo, & Canonicis factam à Guidone Ardicionis, & à Rolãdo Brocca Feltrens. de Castro Bagni approbat suis litteris Dat. 4. Id. Ian. anno 1179 Pont. certè 21. sub *Luc. 3.* num. 21. Lucius eius nominis Tertius Romanus Pontifex Canonicum Ordinem confirmat, Gherardumq; Priorem, & Canonicos ijsdem, quibus superiores omnes, Priuilegijs donat, facta etiam de Ecclesia S. Saluatoris Bononiensi, & alterius S. Praxedis Romanæ *Anast. Alex. 3 Luc. 3.* peculiari commemoratione: quam antea per Anastasium, & Alexãdrum Prædecessores concessa affirmat suis litteris Dat. Velitri. 5. Non. Maij. anno 1182. Pont. primo, sub num. 27. Lucius idem Epos Vniuersos certiores facit de indulto à se Canonicis S. Mariæ Rhænanæ concesso; de ordinibus sacris à quouis (dummodò Catholico Antistite) liberè suscipiendis per suas litteras Dat. Veronæ 10. Cal.

Iun.

Iun.anno(vt præsumitur) 1182.eodem: nã deest annus sub nu.29. Fides quoque fit Gherardum Priorem hunc secundum suo in Prioratu ad annum vsq.1183. fuisse: idest annos 11.Prioratum gessisse: publicis aliquot extantib.Instrumentis ijs.1180.19. Martij. 1181. 1.Sept.Gherardo.1182.28.Maij.Alberto.1182.29.Decemb.Ildebrando.1183.2.Martij,Gherardo eodem,Notarijs:quo.f.anno hic Aquensis Ecclesiæ Episcopus factus est: & ad annum vsque 1190. vixit,vt in Calendario veteri annotatur.Ecclesia autem,seu Monasterium S.Saluatoris hoc loco commemoratur.Nam postrema duo instrumenta in Claustro S.Saluatoris acta dicuntur, & in ijs referuntur Canonici ij, præter Gherardum ipsum Priorem.

Domnus Gualterius Præpositus, D.Odericus, D.Albertus Morandus,D.Vgo presby.D.Lamphrancus,D.Petrus presb.D.Rodulphus à Pontecło.D.Vgo à Vedrana, D.Tignitroazzo, D. Gherardus Gallicianus,D.Michael,& D.Facidus à Casa sua.Huic aũt Gherardo successit Vgo Prior ritè à Canonicis electus anno à conceptu Virgineo.1184.vt ex litteris Lucij subiectis. Lucius Pontifex idem Episcopo Ferrariensi committit, vt venditionem Hospitalis Casaliolæ per Gherardum q Priorem S.Mariæ Rhænanæ Archiepiscopo Roffeno factam rescindat,aut inter Canonicos,& hunc componat per suas litteras sub Dat.Anagniæ 8.Cal.Decemb.anno 1184. Nam exemplum litterarum Vgoni Priori transmissum per Episcopum fuit,quod in Monasterij Registris refertur. Vrbanus eius nominis III.Pontifex Maximus Lucij successor proximus,Vgoni,& Canonicis Fratrib. in perpetuum Canonicum Ordinem confirmat: in suã, & Sedis Apostolicæ Protectionem suscipit, & Vgoni ipsi Priori,& Canonicis omnia superiorum Præcessorum Priuilegia renouat, & bona omnia,ac loca sartatecta conseruanda mandat; inter quæ Ecclesias S.Saluatoris Bononien.& S. Praxedis in Vrbe recenset,quas per superiores Prædecessores Anastasium,Alexandrum,& Lucium concessas dicit per litteras suas Dat. Veronæ 6. Cal. Febr. anno 1185.Pont.primo,sub num.33. Vrbani eiusdem quaternæ extant litteræ breuiores; omnes sub Dat. anno ab incarnato Verbo 1187. Pont.primo,sed non ad eosdem datæ,neque ijsdem de rebus:Binæ enim ad Christifideles per totam Rauennatem Prouinciam pro refectione Pontis Rhænani;alteræ Id.Iunij.sub num.34. Alteræ 11. Cal.Feb.sub num.36.tertiæ Archipresbytero, & Canonicis Bononiensibus

Luc. 3.

Vrb. 3.

Anast.
Alex.
Luc.
Vrb. 3.

nienfibus pro immunitate Decimarum Id.Iul.fub num. 35. Poftremæ, Vniuerfis Epifcopis pro facris ordinibus conferendis, & 11. Cal. Febr. fub num. 37. Clemens Pont. Max. eius nominis Tertius, qui Vrbano fucceffit poft Gregorium Octauum in Pontificatu intra quinquaginta dies defunctum, Vgoni Priori, & Canonicis Priuilegia Superiorum Prædecefforum omnium confirmat, & bona omnia, & loca Sartatecta conferuanda mandat: & inter ea, fpeciatim Ecclefię. f. S. Saluatoris Bononienfis, & S. Praxedis Romanæ, quę per Præceffores fuos Anaftafium, Alexandrum, Lucium, & Vrbanum antea conceffa, declarat fuis litteris fub Dat. Laterani 16. Cal. Apr. anno 1187. Pont. primo fub num. 38. Clemens idem Epifcopos vniuerfos monet de Priuilegio à Lucio, & Vrbano Præcefforibus indulto Canonicis Rhænanis de facris Ordinibus à quibufcunque Epifcopis liberè fufcipiendis: quod feruari mandat per fuas litteras Dat. Laterani. 5. Non. Martij, anno Domini 1187. Pont. primo, fub num. 43. Henricus eius nominis VI. Romanorum Imperator Federici Patris, cuius fuperius mentio facta eft, veftigia fectatus Canonicæ Rhęnanæ locupletiffimum confert Priuilegium, & Paternum amplificat. Canonicos fub Protectione fua collocat cum bonis eorundem, locis, colonis, famulis omnibus, atque ea Sartatecta cōferuari iubet, propofita pœna librarum decem auri, æquis portionib; Canonicis ipfis, & Imperiali fifco foluendarum, per litteras fuas fub Dat. apud Bononiam 15. Cal. Sept. anno Dom. Incar. 1187. fub num. 41. Hoc autem Priuilegium, & alterum Federici Patris recēfetur, ac probatur in Priuilegio Caroli V. Romanorum Imperatoris, de quo fuperius in Federico dictum eft. Gherardus Epifcopus Bononienfis veftigijs Superiorum Pontificum infiftendo, Priuilegia, exemptiones, immunitatesq; Priori Vgoni, & Canonicis Rhænanis confert, ac reuocat omnia antè conceffa, appellata fimiliter Ecclefia S. Saluatoris in Vrbe Bononia per fuas litteras Dat. Bononiæ, anno 1194. fub nu. 58. & extat exemplum authenticum manu Carbonis Notarij. Innocentius Tertius Pontif. Max. Epifcopo Bononiæ, & fimiliter Mutinæ mandat, vt Altare nouum in Ecclefia S. Saluatoris Bononienfis, quod Scholares Anglici redintegrādum, ac transferendum in honorem D. Thomæ Archiepifcopi Cantuarienfis, & Martyris curarunt, ritè confecrent quāprimùm per fuas litteras Dat. Laterani. 2. Non. Iun. anno 1203. Pont. 5. fub nu. 7. de qua

Clem. 3. Anast. Alex. Luc. Vrban. Clem. 3. Henr. 6. Imp. Feder. Carol. 5. Innoc. 3

qua re superius. Innocentius idem Vniuersis Episcopis, vt Cano- *Inn.*
nicos quoscunque S.Mariæ Rhænanæ, qui ad eos sacrorum Ordinum suscipiendorum causa adierint, sacris initiandos curent iuxtà indulta illis ab Episcopis Bonon. sibi concessa, & elargita, Lucij, *Luc.*
Vrbani, Clementis Prædecessorum exemplo mandat suis litteris *Vrb.*
Ferentin.13.Cal.Iun. anno à cõcepto Verbo,1204. Pont 6.sub n.8. *Clem.*
Vgonis verò Prioratus monstratur quamplurimis publicis extantibus Instrumentis,& in Registris Monasterij notatis 1187.14. Cal. Iul.& 1187. 3.Cal.Dec. Gutiphredo 1188.10.Cal.Iun.Horabono; & 15.Cal.Iul.Tettacapra.1189.7.Id.Sept.& ternis alijs 6.Id.Decembris Tettacapra Notario 1190. 11.Cal.Febr.Ioanne.1191. 5.Calen. Aug.1192.15.Cal.Feb.& 5.Cal.Maij.& 3.Cal.Aug.1193.3.Id.Feb. Tettacapra eodem:& 1193.4 Non.Decemb.Mamphrædino.1195. 7.Cal.Octob.& 6.Id.Nouemb.Tettacapra.1196 13.Cal.Ian.Guido ne. & 5.Id.Decemb.Ioanne.1197. 10. Cal.Sept.1198. 3.Cal.Martij.& Cal.Maij.1199.14.Cal.Iul. Tettacapra:etiam 1199.Id.Septẽb. Henrogetto:& pridie Non.Nou. Tettacapra.1200.6.Non.Maij: & 14.Cal.Aug Vgolino.1201. 6.Id.Ian.Guacho.& 3.Cal.Feb.Henrico.1202.17.Cal.Apr.& 16.Cal.Nou.Tettacapra.1202.die 20.Nou. Carbone.& 6.Cal.Dec. 1207.die 10.Iul.& 7. id.Sept. 1209.8.Id. Dec.Tettacapra Notarijs rogatis.1205.3.Cal.Dec.& Prid.Cal.Dec. In his ferè Instrumentis omnibus Monasterium S.Saluatoris commemoratur; apud quod in Claustro pleraque confecta dicuntur. Porrò hic Canonici pręter Vgonem Priorem referuntur hi.Domnus Vgutio Præpositus.Domnus Dominicus.D.Lambertus ab Argellata. D.Raynerius Lucensis. D. Albertus à Petrosa. D.Michael. D.Odoricus. D.Rodulphus. D.Albertus à Rosseno. D.Petrus ab Argellata. D.Presbyterinus. D.Henricus. D. Gherardus. D. Lamphrancus.D.Vgo à Petralbino.D.Gherardus Galliciani.D.Stephanus presbyter.D.Ioannes Romanus. D.Tygrinus. D.Landulphus. D.Ioannes Zaccharię.D.Bernardus.D.Gandulphus.D.Bonandus. D. Dominicus, vulgò Spiritus Sanctus; vbi obiter aduertendum Canonicos hos antiquissimo tempore Titulo Domnorum,vel Dõnorum insignitos fuisse. Vgo igitur Prior vixit in Prioratu annos circiter 25.Nam creatus est anno 1183.& obijt 1208. vt superius dictum est: quo quidem anno suffectus est in eius locum Raynerius primus eius nominis Prior. Honorius,qui Innocentio proximè

Hon. 3. mè successit, eius nominis Tertius Pont. Max. auctoritate sua corroborat, confirmatq; Priuilegia omnia Priori Vgoni, & Canonicis suis antea per Gherardum Bononiæ Episcopum collata: quæ ad verbum refert suis litteris, sub Dat. Laterani, 3. Id. April. à concepto Saluatore Mundi 1227. Pont. 1. sub num. 51. Hoc autem Gherardi Priuilegium, quoniam amplissimũ est, & ad Dignitatem simul, ac amplitudinem Canonicæ Rhænanæ demonstrandam maximè facit, propterea non ab re hic integrum subijciendum statuimus vnà cum Honorij confirmatione.

Hon. 3. Honorius Episcopus seruus seruorum Dei: Dilectis filijs Priori, & fratribus Ecclesiæ S. Mariæ de Rhæno salutem, & Apostolicam Benedictionem. Iustis petentium desiderijs dignum est Nos facilē præbere consensum, & vota, quę à rationis tramite non discordāt, effectu prosequente complere. Ea propter dilecti in Domino filij vestris iustis postulationibus grato concurrentes assensu, concessiones, & confirmationes, constitutiones, & libertates tàm in obseruatione Ordinis Monasterij vestri, & ordinatione Clericorum vestrorum, quàm in Ecclesijs, & decimis, primitijs, oblationibus, terris, vineis, oliuetis, syluis, pratis, piscationibus, & alijs rebus à Venerabili fratre Nostro Gherardo Bononiensi Episcopo, de consensu Capituli sui, vobis indultas ratas habentes, eas sicut iustè, ac pacificè obtinetis, vt in authentico ipsius Episcopi, cuius tenorem de verbo ad verbum præsenti iussimus paginæ annotari, plenius continetur: Vobis, & per vos prædicto Monasterio auctoritate Apostolica confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Tenor autem authentici memorati est talis. In nomine Sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis. Gherardus Dei gratia Bononiensis Ecclesiæ Minister, licet indignus: Dilectis filijs Vgoni Priori, & fratribus Ecclesiæ S. Mariæ, quæ iuxtà Rhænum sita est, Diuino seruitio mancipatis tàm præsentibus, quàm futuris in perpetuum. Ecclesiasticæ sollicitudinis pietas Nos iugiter admonet, vt Religiosas personas, atque Religionem Deo placitam studeamus modis omnibus augendo diligere, & diligendo propagare. Nunquam enim obsequiũ Deo gratum impenditur, nisi ex radice charitatis procedat, vt à Religionis puritate vndique custodiatur. Proindè dilecti in Domino filij vestris petitionibus clementer annuentes Ecclesiam S. Mariæ iuxtà Rhænum positam, Ecclesiam S. Andreæ in Turricella, Eccle-

siam

ſiam S.Donnini iuxtà Bagnum, Eccleſiam S.Blaſij de Caſaliola, Eccleſiam S. Mariæ de Monte Guardiæ, Eccleſiam S.Iacobi de Caſa Dei, vel ſi quam aliam ædificaueritis, vel acquiſieritis, in qua vacatis, vel vacabitis Diuino Officio, vt Eccleſiam S.Saluatoris, Sanctæ Bononienſis Eccleſiæ Matris Noſtræ Priuilegio decreuimus muniendas. Vt igitur locorum veſtrorum quies per Dei gratiam tranquilla, & tuta perſiſtat, ſtatuimus, vt prædictæ Eccleſiæ cum ſuis rebus tàm mobilibus, quàm immobilibus iuſtè ſibi pertinentibus in omnibus, & per omnia ſint liberæ ab omni condictione, atque ſeruitio, ſeu tributo tàm Monachorum, & Clericorum, quàm Laicorum, vel alicuius tàm paruæ, quàm magnæ perſonæ Dominio, præter Epiſcopale ius. Inſuper vobis, veſtriſq; ſucceſſoribus perpetualiter concedimus, vt hoc, quod modò ad ius, ſiue de iure veſtræ Eccleſiæ Sanctæ Bononienſis habetis, & detinetis, ſeu in futurum iuſtè acquiſituri eſtis, ſiue à quibuſcunque alijs, quomodocunque vobis, aut veſtris ſucceſſoribus aliquid iuſtè obuenerit, ſiue ab alijs Eccleſijs, vel perſonis tàm Clericorum, quàm Laicorum habetis, vel detinetis, & in antea iuſtè acquiſieritis, in decimis ſcilicet, in primitijs, in alijs quibuſcunque fidelium oblationibus, tàm viuorum, quàm defunctorum: terras quoque, vineas, & olíueta, ſyluas cum pratis, piſcationes, paludes, aquas cum omnibus vſibus earum, colonos, & inquilinos, Dominicatum, & ordinatum, diuiſum, & indiuiſum, cultum, & incultum, omnia, & ex omnibus cum vniuerſis vſibus ſuis, tàm fructifera, quàm infructifera, in montibus deniq; & in planitijs, & vbicunque modo detinetis, vel quocunque iure habetis, aut in futurum habebitis, vel acquiſieritis cum ſcripto, ſiue ſine ſcripto: Hæc autem omnia (ſicut ſuperius legitur) vobis, veſtriſq; ſucceſſoribus in eiſdem Eccleſijs manentibus, per huius Decreti paginam damus, concedimus, atque largimur, & ab omni vinculo, ſiue dominio (præter Epiſcopale ius) libera, & abſoluta ab omni contradicente homine eſſe præcipimus, & in perpetuum concedimus, atque firmamus. Vitæ quoque Canonicæ Ordinem, quem profeſſi eſtis, præſentis Priuilegij auctoritate roboramus: Sancientes, vt nemini inter vos, profeſſione exhibita, liberum ſit ſine tua, vel eorum, qui poſt te in Eccleſiæ regimine ſucceſſerint, aut ſine communi Congregationis licentia, de clauſtro diſcedere: Quòd ſi diſceſſerit, & commonitus redire contempſerit, tibi, tuiſq; ſucceſ-

ſoribus

soribus facultas sit eiusmodi vbilibet à suis officijs interdicere, Interdictum verò nullus Abbas, siue Prælatus aliquis infra Nostrum Episcopatum suscipiat. Sanè clericos sæculariter viuentes ad cõuersionem suscipere nullius Archipresbyteri Nostri Episcopatus contradictio vos inhibeat, quandiù. s. apud uos Canonici Ordinis tenet, præstante Domino, viguerit. Porrò sepulturas locorum vestrorum omninò liberas esse iubemus, vt eorum, qui se illic sepeliri deliberauerint, deuotioni, & extremæ voluntati, (nisi fortè excõmunicati sint) nullus obsistat. Ordines Clericorum à quo malueritis Catholico Episcopo suscipere locorum vestrorum fratribus permittimus. Laicorum ét Nostri Epatus susceptiones ad disciplinæ videlicet Regularis conuersionem, (nisi fortè legalibus conditionib. teneantur obnoxij) à nullo homine permittimus interdici, sed & Clericorum tonsiones, qui regulariter in loco vestro viuere per professionem deliberauerint: fructuum autem vestrorum vndecunq. aduenientium, & terrarum vestrarum tàm de noualib. prædijs, quàm de antiquis, à quocunq. colantur, decimas, sine alicuius personę cõtradictione vobis concedimus obtinendas. Et insuper vobis, vestrisque successorib. in perpetuum decimas omnium possessionũ, quæ fuerunt Gherardi de Sala in Sala, & in S. Helena cõcedimus, & concessas huius Priuilegij munimine roboramus, saluo iure Ecclesiarũ

Henr. de Sala: secundum quod D. Henricus Episc. fę. mem. vobis obtinendas concessit. Decernimus ergo vt nulli hominũ liceat Ecclesias vestras temerè vllo modo perturbare, aut earum possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerarijs vexationib. fatigare: sed omnia integra conseruentur, & ab omni vinculo, & conditione, atque tributo (sicut superius legitur) in perpetuum absoluantur. Si quis igitur Decreti huius tenore cognito (quod absit) contraire tẽtauerit, honoris sui, & officij periculum patiatur, aut excõicationis vltione plectatur, nisi præsumptionem suam satisfactione correxerit. Amen, amen, amen.

Ego Gherardus Bononiens. Episc. manu mea subscripsi.
Ego Guido Diacon. Bononiens. manu mea subscripsi.
Ego Mag. Oddo Bonon. Ecclesiæ Diac. manu mea subscripsi.
Ego Henricus Bononiens. Archid. manu mea subscripsi.
Ego Presbyter Bonon. Ecclesię Canonicus manu mea subscripsi.
Ego Vgolinus Bonon. Ecclesiæ Can. manu mea subscripsi.

Ego

Ego Lamphrancus Bonon. Can. manu mea subscripsi.
Ego Sacerdos Algesius manu mea subscripsi.
Ego Sacerdos Albertus Canon. S. Petri manu mea subscripsi.
Ego Bonaguisa Bonon. Ecclesiæ Subdiac. manu mea subscripsi.
Ego Guido de Baniolo Bonon. Can. manu mea subscripsi.

Nulli ergo hominum liceat hanc paginam Nostræ confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorū Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat. Laterani 3. Id. Apr. Pont. Nostri anno 1.

Ego Honorius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.

Honorius idem Raynerio Priori S. Mariæ ad Rhænum, & S. Saluatoris Bononiensis, & Canonicis Priuilegium tribuit, vt clausis ianuis, sacris operari in ipsorum Ecclesia liceat (si quando ciuitas Bononiæ interdici sacris contigerit) per suas litteras, dat. Reate 7. Cal. Iul. anno 1220. Pont. 3. sub num. 55. Hoc autem loco illud in primis obseruandum monemus, Ecclesiam Domini Saluatoris in Vrbe Bononia Monasterium primùm, & Canonicæ S. Mariæ Rhænanæ vnitum dici cœptum, ac deinceps continenter dictum, vsq; quò Canonica ipsa Rhenana (vt initio diximus) consumpta, & reliquijs eius in Vrbem translatis, vnicum Saluatoris nomen, ac Monasterium passim, & scriptis, & voce celebrari cœpit. Gregorius eius nominis Nonus Pontifex Maximus, Honorij successor proximus, Raynerio Priori S. Mariæ propè Rhænum, & S. Saluatoris in Vrbe Bononia, & Canonicis suis idem concedit Priuilegium, vt fas sit operam dare sacris in ipsorum Ecclesijs, ianuis tamen occlusis, & campanis minimè pulsatis, per suas litteras dat. Anagniæ, pridie Non. Aug. anno Dominicæ Incarn. 1227. Pont. 1. sub num. 85. Gregorius idem peculiari suo Priuilegio Honorij Præcessoris confirmat Priuilegium id, per quod Honorius ipse Priuilegia Gherardi Episcopi Bononiensis antea firma, rataq; esse voluerat: quæ similiter Priuilegia hic ad verba inserta habentur ex ipsius litteris, dat. quoque Anagniæ 8. Id. Aug. anno Dom. Incarn. 1227. Pont. 1. sub num. 86. Raynerius Prior sponte sese Prioratu abdicauit, puto, senio iam grauescens, & cœlestia magis, quàm humana cogitans, anno 1229. Nam hoc ipso anno 14. die Nou. legitur Michael Prior in Instrumento rogato per Henrigettum Notarium, & ipse Raynerius

Marginal notes: Hon. — Greg. 9. — Greg. 9. Hon. 3. Gher. ep. Bon.

rius, anno 1230. die 4. Nou. interfuit electioni Thomæ Prioris, defuncto, scilicet, Michaele, qui Raynerio ipsi viuenti fuerat subrogatus Carbone Notario. Raynerius igitur Prioratum egit annos circiter 22. à quo absolutus, obijsse anno 1233. in Calendario memoratur. Huius autem Prioratus successum, ac progressum ostẽdunt quamplurima, quæ penes Monasterium sunt, publica Instrumenta: idest anno Domini 1209. die 11. Ian. & 10. Cal. Maij, & 4. & pridie Non. & 7. Id. Iun. Tetacapra Notario 1210. 16. Ian. Florabono, & 11. Apr. Boloneto, & pridie Id. Sept. & 10. Cal. Octobris, & 8. & 4. Cal. Nou. Tetacapra, & Cal. Nou. duobus Aegydio, & 8. die Nou. Iacobo, & 11. Dec. Petro, 1211. 14. Octobris, Guascone, 1212. 15. Martij, Raynerio, & 13. & 15. Dec. Carbone, 1213. vlt. Feb. etiam Carbone, & 6. Nou. Raynerio, 1214. 10. Iun. Carbone, 1215. 11. Maij, Ioanne, & 14. Octobris, & 3. Dec. Carbone, 1216. 4. Ian. & 14. Dec. Carbone eodẽ, 1217. 11. Febr. Bernardino, & 10. Febr. Rodulpho, & 4. Apr. Nicolao, & 7. eiusdem, Carbone, 1222. 4. & 14. Ian. & 1. & 4. Feb. & 12. Apr. & 13. & 14. Iun. & 13. Iul. & 9. Sept. & 14. Octobris, & 14. Nou. 1223. 14. Iun. 1224. 4 Maij, 10. Iulij, 13. Sept. 8. Octobris, 1225. 4. & 5. Octobr. 4. Nou. & 14. Dec. 1226. 13. Octob. 1227. 5. 6. & 15. Martij, 8. Octobris, omnibus Carbone Notarijs rogatis, in quibus passim referuntur hi Canonici. D. Thomas, siue Thomasius Præpositus, D. Vgo Petralbinus, D. Magister Raynerius, D. Iacobus, D. Bernardus, D. Michael, D. Michael Iosephi, D. Lambertus, D. Ioannes à Casaleclo, D. Vgolinus, D. Odoricus, D. Vincẽtius, D. Petrus Argellatensis, D. Haylinus, D. Bonus, D. Bonandus, Dom. Gherardus, D. Stephaninus, D. Io. Romanus, D. Aegydius, D. Henricus, D. Magister Petrus, D. Rodulphus, D. Petrusbonus, D. Guttifredus, D. Solidus. Illud præterea obseruandum est Raynerium hũc & primum S. Mariæ, & S. Saluatoris simul Priorem, sicuti ab Honorio (vt diximus) Pontifice, ita à Notarijs etiam dici, ac scribi, vel ab ipso Prioratus initio cœptum, vt in prædictis Instrumentis omnibus videre licet. Michael igitur Prior quintus in Monasterijs S. Mariæ, & S. Saluatoris Raynerio viuenti successor datus est, cuius Prioratus ostenditur tribus extantibus publicis Instrumentis, idẽ 1229. 14 die Nou. Henrigeto, 1230. 5. Martij, & 10. Octobris, Carbone Notarijs rogatis. At 21. abhinc die, nempè vltimò Mẽsis eiusdem, vitam cum morte commutauit Michael, vt in Calendario ve-

teri

teri notatum habetur, fuit igitur in Prioratu annum ferè, quo tem pore Canonici leguntur hi, D.Thomas Præpositus, D.Raynerius à Benno q. Prior, D.Solidus Prior S.Apollinaris, D.Romanus, D.Albertus, D.Raynerius à Valle, D.Benes, D.Ioannes à Casaleclo, D. Petrus Argellatensis, D.Stephanus, D.Haylinus, D.Bonus Archipresb. D.Guezus, D.Iacobus, D.Bonagratia, D.Bonuinus, D.Grymaldus, D.Giuibaldus, D.Sigrius, & D.Michael; De Cõuersis verò, nulla vllius mentio habetur. Huic porrò Michaeli Thomas, siue Thomasius Prior sextus successit, Canonicè à suis Canonicis fratribus electus, vt de eius electione apparet Instrumentũ publicũ manu Carbonis Notarij Bononiensis, sub die 4. Nou. anno Dom. Incarn. 1230. In huius verò electione interfuerunt Canonici prædicti omnes, & præterea Conuersi fratres, hi; Ranfredinus, Gherardus, Petrus Clauinus, Martinus, Gozolus, Ioanninus Iordanus, Ioanninus Licernas, Benceuenes, Bonus Albertus, Martinus, Viuianus, Guido à Preta, Theucius, Petrobonus à Ponte, omnes, & singuli Conuersi; Nam hi omnes nomine proprio tantummodò scripti, alij verò Conuersi per, C, litteram prænotati leguntur, C, Gherardinus à Ponte, C, Gherardinus Syndicus, C, Petrus de Lãbatino, C, Guido de Monte, C, Raynaldinus à Gualdrada, C, Raynaldinus Cananarius, C, Petrus de Aldrogo, C, Ioãninus Thuscus, C, Bernardin⁹, C, Rodulphus, C, Vẽtura, C, Martinus, C, Mattheus, C, Aegydius à Casaleclo, C, Credolus, C, Michael, C, Petrus de Coruo, C, Comes, C, Azzo de Badi, C, Michael de Sala, C, Benesegia Barci, C, Vgolinus de Gleola, & C, Vgolinus de Pragia, Omnes numero 37. Thomas autem ad annos decem, & octo Prioratum administrauit: nam anno Domini 1248. ad Episcopatum Imolensem assumptus est. Probatur autẽ eius successus, & administratio quãplurimis extantibus in hunc vsque diem publicis Instrumentis ijs, 1231. 16. Sept. 1232. 14. Apr. Carbone: etiam 1232. Mens. Sept. Bernardo, & 25. Octobris, Raynerio Caruaria, & 15. & duobus, vltimo Nou. 1233. 15. Ian. & 8. & 22. Febr. 1234 17. & 22. Ian. & 11. & 7. Maij, & 20. & 21. & 28. Sept. & 6. Dec. duobus Carbone Notarijs, 1235. 29. Ian. Thomasino, 3. & 7. Febr. Carbone, 13. Maij, Bernardo, 1236. 5. Febr. Carbone eodem, & 17. Apr. Fanino, & 22. & 26. eiusdem Ioseph, 1241. 3. & 23. Martij, & 20. Iul. & 27. Nou. 1242. 6. Nou. 1243. 6. Febr. Cambio, & 25. Iul. & 5. Aug. Bernardo, & 16.

litteris suis Dat.etiam Perusiæ Non. Febr. anno Domini,& Pontif. eiusdem sub num.26. Innocentius, qui suprà Priori S. Ioannis in Monte committit, vt in ea causa Priorem, & Canonicos S.Mariæ tueatur; & Sartatecta ab omni molestia, & damno malorum conseruet, suis litteris Dat. similiter Perusię. 15.Cal.Mar.anno Domini, & Pont.eodem sub num. 27. Gregorius Pont. Max. eius nominis X. Priori S. Barbatiani Bononiensis committit, vt Canonicos Rhænanos à molestijs Priorissæ S. Matthiæ super Sacello S.Mariæ de Montisguardia vendicet, per suas litteras Dat. Laterani Prid. Id. Maij.anno Domini 1227. sub num. 75. Pont.1. De huius autem Prioratu satis superq. constat quamplurimis publicis extantib. instrumentis,& apud Canonicos accuratissimè adhuc asseruatis, idest 1249. 6.Iul. Bonauentura: etiam 1249. Carbone. 1251. & 1252. Berardo. 1252. Carbone. 1253. Iacopino. 1253. 13.Sept. Vbaldino. & 1253. 5.Octobr. Paulo. 1253.10.Octobris. Vgolino.1253. 8.Febr. 1254. Rambertuccio. & 1254. Bartholomæo; & quattuor simul, Carbone. 1255. Bellentio, & 10. Maij. Bellencino. 1256. Amato. 1258. 1259. Berardo. 1263. 4. Octobr. Rodulpho. 1264. 14.Martij, Alberto. 1257. 29.Maij, etiam Alberto, etiam 1267. Carbone. 1268. 28.Martij, Alberto. 1271. 2.Dec. Notario Episcopatus, Notarijs, in quibus passim referuntur Canonici hi. *Dominus* Ioannes Albertini Præpositus, *D.*Albertus, *D.* Petrus, *D.* Bonadies, *D.*Rolandus, *D.*Benes, *D.*Stephanus, *D.* Boloninus, *D.* Michael, *D.* Petrus Zaccharia, *D.*Bonagratia, *D.* Ioannes Parmens. *D.* Iacobus, *D.* Venantius, *D.*Guido, *D.* Ioannes Argellatensis, *D.* Matthæus, *D.* Iacobinus, *D.* Vgo, *D.*Nicolaus, *D.* Gherardus, *D.* Giuibaldus, *D.*Sigrius, *D.*Peuerarius, *D.* Grymaldus, *D.*Bartholomęus,& *D.* Symon. Portò Ioannes Vbertini Prior &. subrogatus est Guezo defuncto, anno *Domini* 1272. mense Maio, per Canonicos suos, qui quinque duntaxat Electioni huic interfuerunt nominis huius. *D.*Rolandus, *D.* Gherardus à Monte Maiori. *D.* Gherardus à Salustra, *D.* Matthæus, & *D.* Ioannes vterque ab Argellata; & per Conuersos numero quattuordecim, qui fuerunt hi. Bonadies, Pensibonus, Vgutio, Vgutio alter, Ioanninus, Gandelphinus, Multibonus, Candius, Bonacosa, Albertinus, Zanibonus; Rodulphus, Andriolus, & Bertolus. Hic tamen Ioannes non parùm passus est difficultatis in Prioratu ineundo: quòd nimirùm alter

*Greg.*10

ter creatus est Prior Ioannes Guglielmi, qui sacrario in Monasterio Rhænano præerat. Nam, facta inter Canonicos dissensione, hunc elegerunt octo Canonici hi. *D*omnus Michael, *D*. Iacobus, *D*. Petrus, *D*. Iacobinus, D. Franciscus, *D*. Venantius, & *D*omnus Guido. Cum Cæteri Canonici simul, & Conuersi omnes (vt diximus) Ioannem Vbertini prætulissent: Illi autem Guglielmo Episcopus Bononiens. faciebat: huic verò Vbertini Nobiles Bononienses, & Archiepiscopus Rauennas: quo factum est, vt post longam disceptationẽ tandem aliquandò Ioannes Guglielmi assertus Prior vnà cum Canonicis ijs, qui cum ipso faciebant, ad Ioannem Vbertini, qui in Monasterio agebat, remq; vti legimus, Prior administrabat, redierit, illiq; recõciliatus obediẽtiam præstiterit, cuius tamen certa habita ratio est. Hic itaq; Ioannes Vbertini vir probus fuit, & prudens, atque optimè Monasterium gubernauit. Vixit autem in Prioratu ad annum vsque 1311. quo anno die 8. *D*ec. vitam cum morte cõmutauit, vt in Calendario veteri, cuius antea meminimus, annotatur, atque annos 39. gessit Prioratum. Cæterùm de horum disceptatione, atque electione, deq. confirmatione Ioannis Vbertini, & perpetua successione in Prioratu constat quamplurimis publicis extantibus, & in Monasterio asseruatis instrumentis, idest sub anno 1272. 18. Maij, Spagnolo; etiam duobus 18. Maij. Vgolino; & quattuor simul, & 19. Maij. Bonauentura, etiam 19. Maij, Carbone: & 21. Maij, Vgolino; & duobus similiter 22. Maij. Vgolino eodem; & tribus simul 23. Maij, ẽt Vgolino; & 1. Iunij, Alberto; & 1. Iunij Ioanne: & duobus 2. Iunij, altero Matthiolo, Blasio altero: & 4. Iunnij, Vgolino; & 6. Ioannes, & 14. Thomasio: & 16. Alberto, & 21. Bonauentura: tùm verò 22. Iul. etiam Bonauentura Item 1. Aug. Arnulpho, & 12. Bartholomæo, & 19. Nou. Paschalino: & 1273. 3. *D*ecemb. Caccianimico: & 12. Martij, Bonauentura; & 24. Nouemb. Arnulpho: &: 1278. 5. Feb. Iacobo, & 16. Carbone. 1280. 10. Martij. Bartholomæo. 1282. 6. Maij. Vinciguerra: 8. Iul. Michaele, 16. Aug. & 28. Nou. Forense. 1283. Amico. & 7. Feb. Gulielmo. 24. Nou. Iacobo. 1284. 11. Apr. & 17. Iun. Arnulpho: & 1288. 10. Aprilis. Rolandino: 1294. 13. Aug. Thoma, 1296. 16. Octobr. Bonfiliolo. 1297. duob. vltimo Martij, Seuero. 1298. duobus, Maio, & Iunio, Ioanne: 1303. 17. Maij, Petro. 1304. 18. Martij, Vgolino. 1305. 29. Ian. Albertino; & 15. April. Ioanne, & 10. Iulij, Francisco, & 29.

Sept.

Septem. Ioanne,1306. 23.Ian. Francisco,1309.20.Iulij,Iacobo,& 1300.24.Iunij,Vgolino Notarijs.Porrò in his omnibus sub Ioanne Priore leguntur Canonici hi: *D.* Rolandus Præpositus, *D.* Bonadies, *D.*Petrus, *D.*Guido, *D.*Antonius, *D.*Bologninus, *D.*Gherardus à Syluestris, *D.* Ioannes Gulielmi, *D.*Matthæus, *D.*Iacobinus, *Dom.* Franciscus, *D.*Vgolinus, *D.*Michael, *D.*Iacobus, *D.*Venantius, D.Bonauentura, *D.* Gherardus à Monte Maiori, *D.*Ioannes ab Argellata, *D.*Petricciolus, *D.*Vgolinellus, D.Giuibaldus, & D.Io. Parmēsis. Cæterùm ab hoc ipso anno 1311. vsque ad annum 1320 nullus fuit in Monasterio Prior, propterea quòd Sedes Apostolica in Auinione posita omnia sibi sacerdotia, siue beneficia, ac Monasteria ipsa vacantia ad necessitates quasdam suas subleuandas ad aliquot annos reseruarat: Sed interim per Præpositum Canonicum,& Canonicos Syndicos à suo ipsorum Capitulo electos, res administrabatur,vt aliquot publicis probatur Instrumentis,nempè anno Domini 1312.15.Martij, Rodulpho 1313.28.Apr. Francisco 28.Nou. Philippo:& 13.Dec.eodem Philippo,1314.26.Martij,& 1319.20. Apr.etiam Philippo Notarijs rogatis. In hoc quasi inter Prioratu habentur.D.Boloninus,& D.Ioannes Syndici: Et præter hos octo in Monasterio Canonici alij,qui sunt. D.Matthæus Pręposítus,D. Gratiolus ab Alerarijs, D.Gyraldus, D. Franciscus, D.Gulielmus, D. Andreas, D. Iacobus, & D.Nicolaus. Ioannes huius nominis *Ioan.22* XXII. Pontifex Maximus committit D. Abbati S. Proculi Bononiensis, vt bona Monasterij S. Mariæ ablata restituenda procuret, censuris,& pœnis Ecclesiasticis opportunè adhibendis,per suas litteras dat.Auinione,5.Cal.Maij. anno Incar. Dom.1320. Pont.verò 4.sub num.7. Porrò hoc ipso anno 1320. subrogatus fuit Prior à Canonicis D.Gratiolus, qui nonus fuit: & ad annum vsq. 1328. Prioratum gessit: quo eodem anno non multò antè mortem Præpositum constituit suum D.Raynerium Ghiselerium, defuncto D. Matthæo Præposito. Huius autem Prioratus demonstratur publicis Instrumentis his,idest anno Dom.1322.24.Maij,& 25.Augusti, Iacobo,1323.21.Dec. Iacobino, 1325.19.Apr. Iacobo,1326.2 Ian. Benedicto:& 2.Febr.Lambertino: & 8.Francisco: & 9.Ioanne: & 1.Maij etiam Ioanne:& 26.Iun.Francisco,& 5.omnibus, Iacobo, & 1328.26.Iun.Manrio, & duobus 11.Dec. Petro Notarijs rogatis: quibus postremis Instrumentis,cum D.Matthæus Præpositus è

vita

vita discessisset, D. Gratiolus Prior Præpositum (vt diximus) creat Ecclesiarum S. Saluatoris, & S. Mariæ propè Rhænum, D. Raynerium Ghiselerium huius Ecclesiæ Canonicum, eundemq́. in Præpositurae ipsius possessionem ritè immittit. Hoc autem loco illud quoque animaduertendum est: Ecclesias S. Mariæ propè Rhænū, & S. Saluatoris in Vrbe inuicem vnitas dici, & Ecclesiam S. Saluatoris suos Canonicos, & suum Præpositum peculiariter habuisse: quod de Canonicis iaminde ab initio factum fuisse constat ex primis Instrumentis, in quibus Canonicos S. Saluatoris descriptos, si legis, inuenias. Porrò ex Instrumentis, quæ sub Gratiolo Priore vidimus, leguntur Canonici hi. D. Matthæus Præpositus, D. Iacobus Syndicus, D. Andreas, D. Nicolaus, D. Petrus, D. Zaccharias, D. Beneuenutus, D. Franciscus, D. Perinus. Item Conuersi septem, quorum nomina referuntur hæc. Franciscinus, Petrus, Gratiadeus, Beneuenutus, Ioannes, Miceus, & Imolensis. Obijt autem D. Gratiolus Prior anno eodem 1328. die 20. Dec Hic autem quo anno Prioratū inijt, præcepta aliquot Canonicis suis ad honestè, religioseq; viuendum dedit, & ad Canonicam disciplinam Monasteria sua reuocauit, vt ex eius scriptis pręceptis intelligere licet. Cęterùm Gratiolo successit Vbertus Decretorum professor, qui cum ad annos tres Prioratum fœliciter gessisset, in Episcopatum Concordiensem ascitus est, vt ex Calendario colligitur: Nullum autem sub huius administratione Instrumentum, nullamve scripturam factam, quæ momenti quicquam habeat, reperimus. Tùm verò ab huius promotione ad Episcopatum, idest ab anno Domini 1332. ad annum vsque 1342. nullus fuit Prior electus in Monasterijs: propterea qđ sibi iterùm Pontifex In Gallia residens omnia sibi Sacerdotia, ac Monasteria vacantia reseruasset: sed per Canonicos, & Canonicorum Syndicos, necnon Præpositum Raynerium Ghiselerium res administrata est, ad quod vsq. tempus nulla extat (quòd sciamus) authentica scriptura, nisi Instrumenta quattuor idest, 1334. 9. Octobris, Iulio Crasso, & 1338. 12. Maij, Gulielmo, quibus D. Raynerius Præpositus, quò dę superius, à Canonicis suis pro Capitulo absoluitur à rerum administratione. Item etiam 1338. 9. Octobris, Gulielmo eodem, quo idem Dominus Præpositus absoluitur à censu quopiam à D. Bernardino Abbate Monasterij S. Bartholi Ferrariensis: & 1340. 8. Maij, etiam Gulielmo Notarijs. Ab anno ve

rò

rò ipso, 1342. ad annum vsq. 1349. Priorem egit Ioannes Columna S.R.E.tit.S.Angeli Diaconus Card. à Sede Apost. à qua postea Sede Priores adhuc duo dati; tametsi ex Canonicis ipsis vsque ad vnitam sub Francisco Ghiselerio Priore Congregationem nostrã: sub hoc autem Priore Io.Card.duo tantũmodò contractus in Monasterij Registro referuntur, alter anno 1343. 20 Nou.Paulo: Alter 1344. 11. Dec. Iacobo Notarijs; plures verò extrà Registrum in voluminibus habentur, quæ ferè sunt absolutiones à fructuum solutione per fisci Apostolici Procuratores, nempè anno Domini 1345. 12.Apr.1346. 13.Maij,1347. 25.Aug. Guillermo Notario. Item 1348.14.Apr.Blasio,quo D.Raynerius Ghiselerius Præpositus Monasteriorum à Ioanne Cardinali Priore Procurator cũ summa auctoritate constituitur:& 1348.15.Apr.Nicoluccio,Notarijs, quibus omnibus in contractibus duodecim Canonici referuntur hi: D.Raynerius Præpositus, & Syndicus, D. Petrus Francisci, D. Gulielmus Christianus, D. Ioannes Fauentinus, D. Bonauentura Gallutij,D.Fridericus à Luiano,D.Bartholomæus, D.Zaccharias, D.Beneuenutus,D.Thura,D.Paulinus, & D.Peregrinus. Clemens eius nominis Sextus Pont.Max. mortuo in Gallijs Ioanne Cardin. Priore, in eius locum sufficit ipsum Raynerium Ghiselerium Præpositum,qui fuit huius nominis Secundus,abrogatis.f.statutis,cõsuetudinibus, & Priuilegijs Monasteriorum ipsorum Bononiensium,ob eam nimirùm causam, quia ipse Pont.iampridem Prioratus,Dignitates,Personatus,ac Sacerdotia omnia tàm Regularia, q̃ Sæcularia, quibus vacare contigisset,collationi, dispositionive suæ reseruasset in posterum:id autem egit suis bullatis litteris dat.Auinione,7.Cal.Apr.annó Domini 1349. Pont.verò 7. sub n.30. Clemens idem Abbatibus Monasteriorum S.Pauli in Vrbe,& S.Syluestri Nonantulæ Mutinensis Dioec.necnon Priori S.Bartholi Bononiensis mandat, vt in Monasteriorum prædictorum corporalẽ possessionem inducant,& ijs vti,& frui procurent Raynerium Priorẽ, per suas litteras dat.die,mense,& anno ijsdem,sub n.31.Vixit autẽ in Prioratu Raynerius annos 25. tribus minus diebus: Nam anno 1374.die 19.Mar.è vita discessit:probatur quoque Prioratus,atque in eo Canonicus Ordo aliquot publicis extantibus Instrumentis, idest anno 1349. die 23. Maij, Gulielmo,& 11. Dec. Thomasino, 1353.14.Sept.Rodulpho.Item 4.& 25.Dec.& 1354. 4.Octobris,&

Clem. 6.

Clem. 6

15. Nou. Gulielmo, 1358. 15. Nou. Suprano, 1363. duobus primo Ianuarijs, Francisco, 1365. duobus 10. Ian. Bartholomæo, & 4. Febr. Francisco, 1370. 3. Nou. & 1372. 29. Apr. Francisco eodem, & 12. Iul. Thoma, Notarijs rogatis, necnon alijs nonnullis in Registro descriptis Instrumentis, in quibus omnibus passim, præter Rayneriũ Priorem, Canonici octo adducuntur hi: D. Bonauentura Præpositus, D. Iacobus à Bisano, D. Io. Antonij, D. Argentinus à Burgo, D. Io. Bononiensis, qui postea Præpositus fuit decedente D. Bonauentura, D. Nicolaus à S. Io. in Persiceto, D. Bartholomæus Caciorlus, D. Franciscus Ghiselerius, qui idem postea Præpositus, defuncto quoque Ioanne, legitur. Iam verò mortuo Raynerio duo eodem tempore subrogati Priores. Nã Guillermus tituli S. Angeli S. R. E. Diac. Card. qui tùm Gregorij eius nominis XI. Pont. Max. Vic. Generalem Bononiæ agebat, Priorem alterum designat Michaelẽ Canonicum, & ipsum Nemansensem Ordinis S. Augustini, qui tũ liberalibus disciplinis Bononiæ operam dabat; alterum eligunt in Monasterio Canonici, qui tres tantum reliqui fuerunt, D. Franciscum Ghiselerium Præpositum, virum probum, atque laudatum, licet vix iam tunc 28. is attingeret ætatis Annum: Verumtamen Gregorius Pontifex, de quo suprà meminimus, cum Monasteriorum omnium, ac Prioratuum collatio, ac dispositio sibi tùm fortè non multò antè Raynerij Prioris obitum (vt antea etiam significauimus) reseruata fuisset, protinus ambas tàm Michaelis, quã Frãcisci electiones irritas fecit eò, quòd nullæ iure viderentur, vtpotè contra Apostolica Decreta initas: Tùm verò Card. ipsi Vicario mandauit, vt auctoritate sua altervtrum illorum, quẽ videlicet potiorem arbitraretur, siue Franciscum, quem Canonicum, ac Pręposítum Claustralem Monasteriorum ipsorum Bononiẽsium vocat, siue Michaelem Priorem declaret; idq; per suas litteras dat. Sallone Arelatensis Dioec. 15. Cal. Iul. 1375. sub num. 23. At Card. Vic. Pontificis auctoritate fretus, rursus Michaeli Prioratus contulit, & eorum possessionem tradidit, licet Gregorius in litteris suis Frãciscum prætulisse videretur, quippequẽ in priori loco in mandanda collatione collocarit, ac nominarit. Hic igitur Prioratum administrauit Annum vnum, menses amplius octo. Nam Prior constitutus fuit Anno Domini 1374. Mẽse Maio; cessit autem Anno 1376. die 10. Mar. nimirùm promotus ad Prioratum de Ozorio Ordinis

Greg. ii

S. Au-

S.Augustini Magalonensis Diœces.per Gregorium Pont.eundem, vt ex ipsius subiectis litteris apparet; vnde colligitur transitus, & Greg.11
communio Canonicorum Rhænanorum cum alijs Canonicis aliarum Ecclesiarum etiam extrà Italiam,vnius Ordinis,& rationis, & Regulæ.Gregorius idem Franciscum Ghiselerium Canonicum, & Præpositum Monasteriorum S.Saluat.in Vrbe, & S.Mariæ propè Rhænum Bononiensium certiorem facit:Se Prioratus ipsorum Monasteriorum tunc ob promotionem Michaelis Prioris ad Prioratum de Ozorio Ordinis eiusdem S.Augustini Magalonẽsis Diœc. vacantes, donationi Apostolicæ in ipsius fauorem, idest, quo ipsi ritè conferantur,reseruasse, meritis ipsius, quæ à fidelibus Nuncijs accepisset, adductum,per suas litteras sub dat.Auinione,6.Id.Martij, Pont.Anno 6. idest salutis,1376.sub num.25. quarum hoc est initium. Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei: Dilecto fi- Greg.11
lio Francisco de Ghiselerijs de Bononia Canonico S.Saluat. Bon. & S.Mariæ de Rheno propè Bononiam Prioratuũ inuicẽ Canonicè vnitorum Ordinis S. Augustini salutem, & Apostolicam benedictionem.Religionis zelus,vitæ,ac morum honestas, aliaq; probitatis,ac virtutum merita, super quibus apud Nos fide digno commendatur testimonio,Nos inducunt, vt sibi reddamur ad gratiam liberales,& cætera. Gregorius itidem Abbatibus S. Stephani, & S. Fœlicis, necnon Archipresbytero S. Auxiani à pinu Bononiensi Greg.11
mandat, vt Prioratus S.Saluatoris, & S.Mariæ à Rhæno Monasteriorum Bononiensium inuicem vnitorum Francisco Ghiselerio ipsorum Canonico conferant, earumq; possessionem tradant, vbi eis per promotionem Michaelis antedictam vacare contigerit, per suas litteras sub dat.& tempore ijsdem,sub num.etiam 25.quæ hęc principio habent. Greg.11

Gregorius Episcopus ser.ser.*D*ei: *D*ilectis filijs S.Stephani,& Fęlicis Bononiensium Monasteriorum Abbatibus, ac Archipresbyteris Ecclesiæ S.Auxiani de pino Bononiensis *D*iœc.salutem, & Apostolicam benedictionem.Religionis zelus, vitæ,ac morum honestas, aliaq; probitatis, & virtutum merita: super quibus dilectus filius Franciscus de Ghiselerijs de Bononia Canonicus S. Saluatoris Bononiensis, & S. Mariæ de Rhæno propè Bononiam Prioratuum inuicem Canonicè vnitorum Ordinis S.Augustini apud Nos fide digno commendatur testimonio, Nos inducunt,vt sibi redda-

mur ad gratiam liberales. Cum itaque hodie dilecto filio Michaeli Sarlandi Priori Prioratus de Ozorio Ordinis prædicti Magalonensis Diœcesis de ipso Prioratu, tunc certo modo vacante, per Nostras litteras duxerimus prouidendum, &c. Franciscus igitur Prior constitutus annos circiter quinquaginta tres egit in Prioratu, sed solus ferè, atque vnicus Monasteriorum suorum Canonicus: nam nulli cum eo vspiam leguntur Canonici, nisi anno 1401. vnus D. Petrus Benedicti Bononiensis, & anno 1408 idem, atque alter D. Antonius Ghiselerius, qui duos post annos 1410. cum cæteris omnib. si qui modo alij tunc superérant in Monasterijs illis Canonici, peste consumpti perhibentur, & res vniuersa ad vnum Franciscū Priorem redacta, ita vt abhinc ipse Frãcifcus solus ex Canonicis in Monasterio Domini Saluatoris egerit, solus rem vniuersam administrarit, ad annum vsque 1418. Hæc verò dicta sufficiant de progressu, & Prioratibus Canonicæ Rhænanæ, & S. Saluatoris Bononiensis. Non solùm Priuilegijs Romanorum Imperatorum, atque Summorum Pontificum, vt vidimus, gauisi sunt Rhænani Canonici; verùm & Summis Pontificibus, Illustrissimisq; Cardinalibus quamplurimis decorati sũt proprijs in ędibus suis, ac Canonicis: fuerũt quidem per ea tempora plures, vt iam demonstratum est, ex Ordine Canonico Pontifices: præcipuè autem ex Monasterio Rhænano quattuor, Doctrina, Virtute, ac Sanctimonia percelebres electi sunt. Anno scilicet 1124. Honorius de Fagnanis Ciuis Bononiensis (licet nescio qui faciant illum de Villa quadã in Comitatu Imolensi, sed alia est eiusdem nominis Villa in Comitatu Bononiensi, quę rectius dicitur Fiegnanum sub Podestaria Casalis fluminẽsis) Canonicus Regularis S. Mariæ de Rhæno antea vocatus D. Lambertus Archidiaconus Episcopalis Ecclesiæ Bonon. quẽ postea Paschalis II. Pontifex Hetruscus, Annò 1105. in Collegiũ Cardinaliũ cooptauit; atq; Ostiensem Episcopũ declarauit. Cætera de hoc Põtifice inuenies apud Platinam, Panuiniũ, & clarius apud Iaconũ. Nescio qua ratione Panuinius dicat hunc fuisse Canonicum Regularem Lateranensem, cum apertissimè constet fuisse Rhænanũ: nisi velit Lateran. appellare ea ratione, quia vnita fuit Lateranensis Ecclesia Ecclesiæ Rhænanæ, vel id scripserit arbitratu, & complacentia eorum, qui aerem verberant, & amplectuntur, quasi sponsam Iunonem accepturi, & diuites, qui dormientes nihil inuenerunt in manibus

Hon.

nibus

nibus suis: verè dormientes, qui, dum dormiunt, dicunt ablatũ corpus Christi, quos illudit D. Augustinus. De integra, & sancta mente huius Pontificis mirabile quidem refert de illo Gulielmus Tyrius sacri belli scriptor, dicens: Mortuo Calixto II. Papa, Comitijs noui creandi Pontificis institutis, diuisis Cardinalium studijs, duo suffecti sunt, Lambertus Episcopus Ostiensis, atque Theobaldus Buccapecus presb. Card. tit. S. Anastasiæ, atque ille Honorius 2. hic Cœlestinus II. est appellatus. Quæ res cum omnes, qui de salute, ac Dignitate Ecclesiæ cogitarent, vehementer angeret, Cœlestinus eo dem die, quo electus fuerat, se abdicauit. Honorius autem, cum ne ita quidem suam probari electionem ab omnibus intelligeret, (q̃ negotio, & arte Leonis, & Roberti Fregepanum fuerat conciliata) post duodecim dies, conuocatis Cardinalibus insignia vltrò deposuit, & se item honore abdicauit: dicebat enim malle se Ostiensem Episcopatum iure obtinere, quàm Romanum iniuria: Episcopi verò, presbyteri, atque Diaconi Cardinales humilitatem eius prospicientes, quod perperam factum fuerat, emendarunt, atque ijdem, Honorio de integro electo, ad eius pedes procubuerunt, atque illi tanquam Vniuersali Pontifici obedientiam præstiterunt. Schysma hoc fuit 24. in Ecclesia Romana. Post electionem Honorij II. proximo die Dominico apud S. Petrum 12 Cal. Ian. ab Episcopis Cardinalibus consecratus, & suæ Coronationis insignia adeptus, per manus Gregorij Ioannis filij Romani de Regione Transtyberina Diaconi Cardinalis S. Angeli, & S. R. E. Archidiaconi, adstantibus Cardinalibus, Clero, & Populo Romano, summa omnium alacritate, Summus Pontifex salutatus, & cõclamatus est. Is, vt primus Patriam in Vrbem Dignitatem Pontificiam intulit, sic eam statim pro auctoritate multis insignibus beneficijs cumulauit. Etenim cũ Cardinales eligeret, in primis quattuor Ciues Bononienses cooptauit; Hubertum de Rata, virum eruditissimum presbyt. tit. S. Clementis; Gherardum Alberti Caccianimici filium ex sorore progenitum Canonicum S. Mariæ Rhænanæ presbyt. tit. S. Crucis in Hierusalem. Petrum Garisendum presbyt. tit. SS. Syluestri, & Martini in Montibus, & Vgonem Hieremeum Diac. S. Theodori Archipresbyterum S. Petri. Postremò autem Anno 1125. Ecclesiam S. Christinæ Sacræ Camalduli Eremo donatam à Victore Episcopo Canonico, Regulari ciue, & Bononiensi confirmauit. Et Anno 1129. Canoni-

D. Aug.

cis

cis Ecclesiæ Rhænanæ Canonicè viuentibus,bona,quę possidebāt, rata fecit: & vt componere super decimas possent, indulsit. Atque Ecclesiam S.Mariæ in Monte Palense donauit. Ac mox cum maxima omnium mœstitia diem obijt. Hæc profectò ex Annalib. Nostris,& ex libro doctissimi Viri Caroli Sigonij de Episcopis Bonon. pag.77.decerpsimus. De hoc etiam si plura intelligere cupis, lege
Sign. Signium Nostrum. Anno 1136. Innocentius II. Romanus antea
Innoc. 2 vocatus,D.Gregorius Canonicus Regularis eiusdem Ordinis Canonici in Monasterio ipse Rhænensi,ac S. Potentianæ de Vrbe vnito, vbi Can. & Canonicum Habitum suscepit sub Adriano IV. vt
Hadr.4. in Bulla præfati Pontificis sub Dat. Romæ apud S.Petrum 6.Cal. April. 1154.vt suprà, dum esset Bononiæ causa studij,ad summum Apicem ascendit Dignitatis Pontificiæ; seditq; Annis 13. mensibus 7.diebus 8. vt in Calendario Rhænano antiquo legitur. Commendatur ibidem eius obitus Anno Dom.Incar.1143. Hic verò Pontifex 14. mense Sept. sepultus est in Laterano in Concha Aporifirica miro opere sculpta. De hoc item mendosè Panuinius,quòd fuerit Canonicus Regularis Lateranensis, fuit quidem Romanus de Regione Transtyberim Familiæ,de Papa,vel de Papareseis vocatæ, quod intelligitur ex antiquo Pulpito marmoreo Romæ in ædicula S. Iacobi Transtyberim adhuc stante,ab ejus Nepote Curcio Cardinali S. Hadriani facto, vt Elogium marmoreæ tabulæ inscriptū indicat. Hanc gentem eam, quæ nunc de Matthæis nobilissima in Vrbe viget, fuisse persuadetur, quia in vetustis tabularum eius familiæ Instrumentis, qui nunc de Matthæis,tunc de Papareseis, vocantur: præterquàmquod Matthæi ex Transtyberim oriundi sūt: & nouæ hæc eius gentis insignia non multum differunt ab antiquis illius Clypeis Matthęorum igitur Familia Antiquissima Nobis Romæ in Ciuitate,& dilectione coniuncta. Anno 1144. post decursum Annorum 19. ab Honorio, Deus iterùm Bononię dedit, vt ciuem suum videret, iura Christiani populi ex sede celsissima moderātem. Siquidem Gherardus Caccianimicus Cardinalis,de quo antea,mortuo Cœlestino II. biduò postquam Romę ciuilis seditio crassaretur, 4.Id.Martij à Cardinalibus 43.Pontifex creatus est, & Lucius II. vocatus; Vir Prudentia,& Doctrina, animi Magnitudine,& rebus antea præclarè gestis tanto Sacerdotio Dignissimus,vt omnes Historici contestantur. Eius autem vita Nostris Annalibus

ita

ita conſcribitur,& hũc mendaciſſimè Panuinius Canonicus Regularis ex Congregatione S.Phrygdiani Lucenſis appellat, vt patere poteſt ex ijſdem Annalibus. Hic de Caccianimicorum Antiqua, & haud ignobili Familia ortus, P̃re Alberto ab Vrſo,D.Gherardus antea dictus eſt. Hic in primo ſuæ Iuuentutis flore ſacris litteris apprimè eruditus,Canonicam S.Mariæ de Rhæno in Patria eſt ingreſſus,& Habitu Regulari initiatus. Eandem Canonicam bonis, & Religione ſatis auxit,atque Illuſtrem reddidit. Ex quibus extat (vt ſuprà dictum eſt) adhuc apud Vergatum in Comitatu Bononiæ Prædium, quod Prædium Lucij dicitur, vulgariter autem corrupto Vocabulo (Pratum Lucci) ab incolis cognominatur,& etiã inter ſacra altaris Indumenta quædam planeta ſerica aerei, vel cerulei coloris cum eius Inſignibus, ideſt in ſpacio Albo Vrſus niger anterioribus pedibus eleuatus, ad noſtra ferè vſque tempora viſa fuit integra. Mox verò, vt Innocentius II. Frangipanes ex parte Romanorum Nobilis,imò de Regione Trãſtyberina,qui à Paſchali II. ex Canonico Regulari fuerat Diaconus Cardinalis creatus, Summi Pontificatus inſolas ſuſcepit. Hũc Gherardum præfatæ Canonicæ de Rhæno tunc Præpoſitum, & ſibi familiariſſimum ad ſe aduocauit,ſecumq́ue in Lateranenſi Canonica locatum, inde non multò poſt ad Cardineum Presbyterium tit. S.Crucis in Hieruſalẽ aſſumpſit Anno Domini 1138. & poſtea S.R.E. Bibliothecarium, & Cancellarium,in locum Aymerici Diaconi Cardinalis prædefuncti ſubſtituit. Tunc ipſi Canonici Rhænani Petri Damiani Regulam, de qua paulò antè dicebamus, hortatu huius Pontificis, qui fuerat eiuſdem Ordinis Concanonicus, & ad inſtantiam Ven. D. Gherardi de Caccianimicis de Bononia eius Canonicæ Rhænanæ Præpoſiti ſub Prioratu Ven. Dom. Guidonis, ſuſcepere pro ſuis Conſtitutionibus. Ipſum autem Petrum Damiani S.R.E. Portuenſem Epiſcopum,& Cardinalem ob ſingularem vitæ ſanctitatẽ, egregiam eruditionem, ac zelum, & Eccleſiaſticæ diſciplinæ,Hieronymum Iuniorem appellabat ipſe Innocentius Pontifex; & Rhænani Canonici ſumma in Veneratione illum habebant. Dicebantur quidem Canonici Rhænani à Monaſterio S.Mariæ de Rhæno, ꝙ olim inter famoſiſſimas Italiæ Canonicas numerabatur,fundatum in trà tertium lapidem à Mœnijs Ciuitatis citrà Põtem Lateritiũ à parte inferiori in loco, qui dicitur Caſaleclum, erectum principio Paſch.2.

tum erecta. Vt autem Canonicos S.Saluatoris de Bononia eosdē esse Rhænanos intelligas, non ignorato qualiter post susceptā reformationem,& Regulam præfatam ab Innocentio II. in ipso Monasterio Rhenano videlicet Anno 1136. Auliuarius, siue Oliuarius Bononiensis eiusdem Monasterij Canonicus,Diaconus tùm Cardinalis,& ipsius Innocentij Secretarius alterum in Ciuitate à solo excitauit vnà cum Ecclesia Monasterium, atque sub titulo D. Saluatoris dicauit in loco,qui dicebatur Campus longus.Erat autem locus ille de Iuribus Abbatiæ S.Bartholomæi de Ferraria pro directo Dominio; pro vtili verò Monasterij S. Mariæ de Rhæno, vbi Hospitium erat, quò diuertebant Canonici ipsi Rhænani, cum in Ciuitatem proficiscerentur pro obeundis quotidianis negotijs. Aedificauit scilicet de nouo totum Monasterium. At Ecclesiam tantummodò restaurauit, ac redintegrauit cum esset Parochialis multis antè sæculis:quod probatur,quia de præfato Auliuario extat in Instrumento facto Anno Domini 1139.die 12.Nouembris, per Aymericum Tabellionem, sub num.4. vbi antiquitas simul, & nobilitas huius Ecclesiæ S.Saluatoris dignoscitur, apud quam Instrumentum præfatum celebratum dicitur: Vocantur quoque Iura S.Saluatoris Mundi, quæ vnita ab initio fuit Canonicæ Rhænanæ in venditione domus cuiusdam Instrumento rogato per eundem Aymericum Notarium 1139.die 13.Nouembris,sub num.5. Quoquo autem modo verificatur ædificata de nouo ab ipsomet Auliuario dicta Ecclesia ob insignem eius restaurationem, ædificata verò fuit in honorem Saluatoris Mundi ob præcipuam illorum Canonicorum deuotionem erga ipsum, eo præsertim miraculo, q in Beryto Ciuitate Syriæ factum est sacra in eius imagine, dum à perfidis Iudæis turpiter,atque crudeliter suorum more maiorum, & clauis,& lancea transfixus fuisset; ex qua statim effluxerunt sanguis,& aqua;quibus peruncti, & perfusi omnes infirmi,paralitici, cæci, surdi, ægrotantesq; vniuersi protinus fuere sanati. Refertur hoc miraculum à Diuo Athanasio in secunda Synodo Nicæna,Actione quarta.Quare dedicarant olim Patres in sua Rhænana Ecclesia præcipuum Altare ad huius miraculi Saluatoris gloriam, & celebritatem perpetuam, festiuitatemq; per singulos Annos 5.Id.Nouem.(eo namque die accidit quidem Iconæ præfatæ miraculum) non minori solemnitate, quam Natalis eiusdem Sal-

natoris concelebrabant. Magis autem accreuit huius miraculi deuotio, quòd ipse Oliuarius ab Innocentio præfato Pisis acceptam dono ampullam ipsius sanguinis miraculosi eius nomine Pontificis detulit, nouamq; postea in Ecclesiam Bononiensem transtulit, quā iccircò sub titulo Domini Saluatoris dedicauit die 25. Maij: quo die solemnitas præfati miraculi in posterum semper celebrata fuit apud ipsos Canonicos Rhænanos, & Nostram Congregationem: Pro cuius etiam postea celebratione habitum fuit Indultum ab Alexandro Papa VI. eius viuæ vocis oraculo ad instantiam Illustrissimi Cardinalis Francisci Piccolominei Senensis, tùm Protectoris Nostræ Congregationis, aliàs verò Pontif. Max. sub nomine Pij II. Vt festum Iconæ Saluatoris in dicta Bononiensi Ecclesia celebraretur in vltima die Dominica Mensis Maij, attento, quòd in ipsa celebratione festi præfati aliquando occurreret solemnitas Pentecostes, aut Corporis Christi, aut Ascensionis Domini, vel quattuor Temporum, propter quod oporteret tunc dictum festum ad alium diem sequentem transferri; qua ex re celebritas huiusmodi, & eius deuotio Populi amodò diminueretur. Ita igitur huiusmodi impedimento occurrere, & tàm Religiosorum prædictæ Congregationis, quàm Ciuium dictæ Ciuitatis commoditati, & consolationi visum est consulere; quod habitum fuit Romæ sub Anno à Natiuitate Domini 1503. die verò 15. Mensis Aprilis. Hoc idem Templum S. Saluatoris à Patribus restitutum Matthæus Rosa Tannensis Episcopus dedicauit Anno Domini 1478. die 12. Martij, Anno verò 1517. die 20. Octobris. D. Nicolaus Buccaferreus Bononiensis Prior, & D. Pellegrinus de Fabris Bononiensis Visitator viri profectò Sanctissimi, & Religionis amatores præcipui, qui pluries Summum Magistratum gessisse leguntur, fabricam Monasterij, quod nunc nobili, ac propè mirabili structura ædificatum cernimus, concorditer incœperunt. Quam postea vsque ad finem deduxerunt D. Angelicus Grossus Bononiensis; & D. Florianus Cedropianus Bononiensis. Patres quidem & pietate, & doctrina, & supremis Dignitatibus celeberrimi apud omnes. Non omittam quoque in gratiam eiusdem Ecclesiæ Nostræ S. Saluatoris Bononiæ: quòd Anno 1532. die 30. Decem. qua die colunt Hyspani translationem B. Iacobi Apostoli Carolus V. Imperator, qui tùm erat Bononiæ, ac præfatæ Ecclesiæ deuotissimus; eo die cum suis comilitonibus

Ordinis

Ordinis S.Iacobi de Spata num.120.interfuit solemni Missę ipsius nomine decantatæ à suismet cantoribus hac sacra in æde, inserta declamatione Hyspano Idiomate.Stabat autem Imperator in Capella maiori,seu Tribuna, in parte sinistra cum suis Heroibus, siue Baronibus, Oratoribus, & Legatis Principum apud Maiestatem eius,& Aulicis principalibus: Comilitones verò ipsius ab ipsa Tribuna ad Portam vsque principalem Ecclesiæ duas in acies diuisi hinc inde, & in Vestimentis albis, seu Cappis suis rubea Cruce in modum Spatæ signatis constituti: res quidem visu iucundissima, longeq; admirabilis. Missa celebrata, & facta sacra Communione generali,fuerunt admissi Reuerendissimus P.D. Angelicus de Grossis Bononiensis tunc Prior Generalis Congregationis, Reuerend. P.D.Florianus de Cedropianis Bononiensis Prior Monasterij,cum omnibus suis Canonicis num. 26. Sacerdotibus ad reuerentiam specialem, atque personalem ipsi Cæsari solemniter exhibendam: quos omnes, atque singulos ipse libentissimè, atque hilari vultu in suos amplexus,atque singularem protectionem accepit. Postremò D.Cæsarius Bergomensis Abbas S.Cęciliæ de Crouaria, Procurator eiusdem Monasterij S.Saluatoris, genuflexus antè ipsum Imperatorem,duo Priuilegia,vnum Federici I.alterum Henrici VI.Rhęnanæ Canonicæ Protectorum obtulit, & humillimè confirmari ab ipso Carolo expostulauit. Quæ proprijs manibus Imperialibus constringens ipse Cæsar inter manus dicti Procuratoris alta voce confirmauit,& reformari mandauit, vocato ad se Illustrissimo Secretario suo, & Magno Commendatore D.Francisco Couos Hyspan.pro celeri expeditione: Et cum vellet dictus Procurator post gratiarum actiones vestem ipsius Imperatoris deosculari, noluit ille:imò amplexatum eum deosculatus est,atque deuotè sese Orationibus suis,& Patrum omnium fidentissimè commendauit. Accepto autem quamceleriter præfato Priuilegio in bona forma, vt desiderabatur,ipse Procurator hæc omnia tùm in lapide Macineo expressa in dexteris Tribunæ, vbi peracta sunt, ad perpetuam eius Ecclesiæ gloriam, sculpenda, atque infigenda curauit; durantq; in hodiernum vsque diem integerrima.Fuit autem Priuilegium dicti Caroli V.sequentis Tenoris.

Prædecessoribus Nostris concessa, confirmare, innouare, & amplia re dignaremur, quorũ Priuilegiorũ Tenores sequunt in hæc verba.

Federicus Dei gratia Rom. Imp. Aug. omnibus Imperij Nostri fidelibus præsentibus, & futuris notum esse volumus, quomodo Nos, Canonicos Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Rhæno, & eorum possessiones, & bona omnia eis pertinentia, & homines, & Colonos eorum in Nostram tuitionem, & protectionem suscepimus. Statuentes & Imperiali auctoritate firmiter præcipientes, vt nulla persona parua, vel magna, sæcularis, vel Ecclesiastica prædictos Canonicos molestare audeat, vel bona eorum diripere, aut super homines, & Colonos eorum aliquas iniustas exactiones extorquere. Quicunque igitur ausu temerario contrà hoc Nostræ auctoritatis præceptum facere præsumpserit, Nostram offensam sciat se incursurum, & pro pęna libram auri Ecclesiæ, & Canonicis cõponet. Dat. Vvit, &c. Vvrg.

Henricus VI. Diuina fauente Clementia Romanorum Rex, & semper Augustus ad æternæ vitæ remedium, & præsentis Regni Nostri Incrementum, credimus accedere, si Dei Ecclesias, & Ecclesiasticas personas ab iniustis exactionibus, & à malignantium temeritate defensamus, & earum commoditatibus, & vtilitati piè intendamus; ea propter notum fieri volumus vniuersis Imperij Nostri fidelibus tàm præsentibus, quam futuris: quòd Nos Diuinæ retributionis intuitu Ecclesiam Beatæ Mariæ de Rhæno, & Canonicos ibidem Deo seruientes cum omnibus pertinentijs suis, Ecclesijs, Villis, Hospitalibus, Castellis, Vineis, Agris, Syluis excultis, & incultis, hominibus quoque, & Colonis, & Vniuersis possessionibus, & rebus tàm mobilibus, quàm immobilibus, quas nunc iustè, & rationabiliter tenent, vel in posterum acquirent, in Nostrã tuitionem, & protectionem suscepimus. In hoc Serenissimi Patris Nostri F. Romanorum Imp. D. Aug. pia vestigia sequentes. Statuimus igitur, & Regia auctoritate firmiter præcipimus, vt nullus Dux, nullus Marchio, nullus Comes, nullus Vicecomes, nullus Nobilis, nullus Capitaneus, nullus Potestas, nullus Consul, nulla Ciuitas, nullum Commune, nulla denique persona, magna, vel parua, sæcularis, vel Ecclesiastica prædictos Canonicos molestare prę sumat, vel bona eorum diripere, aut ab Hominibus, & Colonis eorum aliquas iniustas exactiones extorquere. Quicunque igitur ausu

les, seu stipendiarius; Nullus Magistratus, siue Consul, aut Iudex, seu Vicarius, nulla Ciuitas, Dominium, siue Communitas, nulla denique persona magna, vel parua, Ecclesiastica, vel Sæcularis, prædictos Canonicos, & Religiosas personas Congregationis S. Saluatoris molestare, vel quoquo modo, aut quacunque causa per se, vel per alios lædere, aut inquietare, vel eorum Monasteria, & loca vexare, aut aliquam in illis Iudiciariam, vel aliam potestatem exercere, aut ad easdem ipsis inuitis Canonicis accedere, seu in eis immorari, aut eorum bona diripere, vel ab hominibus, seu colonis eorum aliquas iniustas exactiones extorquere audeat, vel præsumat. Si quis autem temerario ausu contrà huiusmodi Nostræ Constitutionis, Voluntatis, & Indulti præceptum venire præsumpserit, Nostræ Maiestatis indignationem, & offensam, ac pœnas infrascriptas se nouerit ipso facto incurrisse. Præterea sancimus, & Imperiali auctoritate, & ex certa Nostra scientia statuimus, & volumus, ac indulgemus huiusmodi Nostri Indulti gratiam, & prærogatiuam ad omnia, & singula omnia alia Monasteria, & loca, Canonicos, Moniales, & personas, res, & bona præfatæ Congregationis Sancti Saluatoris Ordinis prædicti vbique per Vniuersam Italiam consistentia, præsentia, & futura in omnibus, & per omnia particulariter exprefsè extendi, prout tenore præsentium eandem extendimus. Non obstantibus in contrarium quibuscunque. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc Nostrę Cōfirmationis, Ratificationis, Protectionis, Defensionis, Extensionis, Voluntatis, & Gratiæ paginā infringere, aut ei quouis temerario ausu contraire. Si quis aūt id attentare præsūpserit, indignationem Nostrā grauissimā, & pœnā decem Marcarū auri puri, pro dimidia Fisco Nostro Imperiali, & pro reliqua dimidia iniuriam passorum vsibus toties, quoties contrafactū fuerit, persoluēdā se nouerit irremissibiliter incurrisse; Et vt præsens Imperiale Nostrū Decretum ratum, & inconuulsum semper, & omni tempore in posterum permaneat, prę̄sentem paginā Nostra manu subscriptam, sigilli Nostri Imperialis appensione communiri fecimus, & mandauimus. Dat. in Ciuitate Bononiæ, die 20. Mens. Ian. Anno Dom. Incar. 1533. Imperij Nostri 13. & Regnorū Nostrorum 18.

Carolus V.

Ad mand. Cęsareæ, & Catholicæ Maiest. proprium

Il Berburgeium.

At vbi Cœlestinus II. huius carnis sarcinam deposuit, dictus
Celest. 2 D. Gherardus, omnium consensu Pontifex eligitur, & Lucius Secundus vocatur in festo S. Matthæi Apostoli, hoc est die Iouis 21. eiusdē mensis, anni salutaris, qui tunc bissextilis currebat 1144. solemni pompa, ac totius populi lętitia coronatur. qui statim, quantū valuit, nil prætermisit, ꝙ ad illos, qui pro terræ Sanctæ expeditione laborabant pro tanta re, tamq; necessaria pertinere arbitrabãt, miro redimendæ Hierosolymæ excitatus ardore: quippequi ex tit. S. Crucis in Hierusalem fuerat ad Summi Pontificatus apicē prouectus: cuius quidē tituli collabentem Basilicā totam fermè restituerat, Monasterium renouauerat, claustrū cū tabernis, officinis, & Canonicorū cellis à fundamētis restituerat, & suis prouentib. auxerat. Hic ēt B. Guarinū Bonon. Canonicū Rhenanū consanguineū suum in Canonico Ordine iā quadragenariū, qui de bonis suis Paternis Xenodochiū. S. Iob (ꝙ Hospitale Guarinum iccircò dr̃) in Patria construxerat, & dotauerat ab ipsa Canonica Rhænana ad se aduocatum, in Prænestinum Episcopū, licet maxime reluctantē vt diximus suprà, asciuit: necnon D. Ildebrandum de Grassis antiquissima Familia, & perillustri Bonon. I.V.D. & p̃fatæ Canonicæ de Rhæno Præpositū in presby. Card. tit. 12. Apostolorū ꝓmouit, & assūpsit.

Lucius, vt ex Carolo Sigonio de Epis. Bonon. legitur. Patriæ memor. 4. Id. Maij: Superiorum oīum Pontif. Priuilegia Bonon. cōcessa Epo renouauit: Mense aūt Dec. cū vna ordinatione septē Card. crearet, ciues quattuor elegit: inter quos duos. L. Mariæ Rhenanę Canonicos, Vbaldū Caccianimicum presb. tit. S. Crucis in Hierusalē, & Guarinū Guarinum (inquit Sigonius vt suprà, sed malè, veracius aūt Fuscherarium Episcopū Prænestinum) constituit. Præterea Vgonē Misanum presby. tit. S. Laurentij in Lucina; & Raynerium Marescotum Diac. SS. Sergij, & Bacchi fecit Cardinales presbyteros.

Innoc. 3 Anno 1198. Innocentius III. quem ignorauit Panuinius cuius ordinis esset, & vnitum Ordini Canonicorū Regul. Rhænanorum nomen, & Ordinē Canonicū S. Potentianæ de Vrbe non olfecit, Patria Anagninus, antea vocatus D. Lotharius Transimundi de Illustrissima Familia Comitum Signæ filius, & Canonicus Regul. S. Potentianę de Vrbe, ac S. Marię de Rhæno tunc simul vnitarum: qui sua mirabili Doctrina, & morum integritate à Cœlestino III. inter Cardinales numeratus, post eum immediatè oīum cōsensu Pōtifex denuncia-

nunciatus est. Sub tali, ac tanto Pontifice dedit Deus Ecclesiæ suæ duo luminaria magna Sanctos Viros, Dominicum, & Frãcifcũ, quorum vtriusq. institutæ fuerũt et Congregationes. Inter q̃ cętera eius pietatis opera, ære, ac studio suo maximo Hospitale Romanũ S. Spiritus toto orbe terrarũ percelebre fabricatũ est, maximisq̃. prouentib. dotatũ, atq. locupletatum. Altare S. Petri maximopere decorauit, atq. ornauit. Singulis Ecclesijs librã argenti vnã donauit ad calices faciendos pro sacrificijs. Ecclesiam S. Sixti ob vetustatem ferè collapsam restaurauit. Plura decreta fecit cùm laicorum, tùm Clericorum morib. reformandis, aliaq. multa doctissimè ad Christianã vtilitatẽ conscripsit. Commendatur eius obitus apud Rhæn. Anno Dom. Incar. 1216. 6. Non. Iulij Anno sui Pont 18. septimo mense, & 16. die, & Perusij sepultus est. De hoc scriptores referunt ita: constat eum in quouis genere probatissimum fuisse, dignumq; qui inter sanctos Pontifices censeat. Testatur D. Petrus Michaelis Venetus Concanonicus noster in Commentarijs suis se legisse 16. Canonicos de Rhęno ipso ad Cardinalatus honorẽ assumptos. Nec sanè mirũ, inquit, cũ ipsa Lateranẽs. Ecclesia, & oẽs Ecclesiæ titulares Cardinaliũ regerent per hos tunc Canonicos, qui oẽs Regulã iam vulgatam D. Patris Augustini à Concilio pręsertim Maguntino citrà, de quo diximus, imitandam susceperunt. Nã et tùm Romæ Rhęnani Canonici tenebant duo Monasteria S. Praxedis, & S. Potẽtianę, ex quorũ vtroq. cœtu ibidẽ profitentiũ Canonicorum Cardinales Titularij earum Ecclesiarũ promouebant, pro eius videlicet tẽporis more, vt in plurib. tunc hmõi titularib. Vrbanis, obseruato. Tũc Pontifices per bullas nullũ aliũ in titulis S. Potentianæ, & S. Praxedis, S. Crucis in Hierusalẽ, & S. Marię Nouę de Vrbe statuerũt posse eligi, & dari, nisi ex Canonicis Regul. Cardinalẽ. Ita sanè Alexãder Papa III. dedit bullã Canonicis S. Crucis in Hier. de Vrbe; statuens, ad instar Lucij Papę II. vt nullus eligi posset presby. Card. eiusdẽ tit. nisi Ord. Canonici. Aliam similẽ, ad instar Vrbani II. Innocentij II. Cęlestini II. Lucij II. Eugenij III. & Hadriani IV. fecit S. Mariæ Nouę de Vrbe: q̃ nõ posset eligi Diac. Card. eius tit. nisi Canonicus Regul. ex quib. probabilẽ infrà in Rñsionib. non fuisse Canonicũ Reg. S. Phrygdiani, qui fuit Pontifex. Præter igitur quattuor Card. supremo Diademate coronatus, quos nominauimus suprà: inuenimus etiam in Annalibus, & Calendario Rhęnanis Cardin. infrascriptos.

Alex. 3. Luc. 2. Vrb. 2. Innoc. 2. Cœlest. 2. Luc. 2. Eug. 3. Hadr. 4.

D. Anselmum Canonicum de Rhæno Card. creatũ ab Honorio II.
Hon. 2. D. Aymericum Burgundum Virum Illustrem S. Mariȩ Nouȩ Diac.
Calix. 2. Cardin. & S.R.E. Cancellarium à Calixto II. creatum Anno 1120.
Antea verò Canonicum Rhænanum: obijt 1138. 5. Cal. Iun. cuius calicem magnum habuimus, & Schyphum argenteum, & decem vncias auri. D. Thedouinum Germanum, vel Theodinum Canoni-
Inn. 2. cum Regularem S. Mariæ de Rhæno ab Innoc. II. Presbyt. Card. & Episcopum Portuensem, & S. Ruphinæ creatũ Anno 1134. obijt Anno 1150. de Mense Martij, per quem habuimus sex Bizantios.
Luc. 2. D. Vbaldum Caccianimicũ Bon. Rhænanũ à Lucio II. Presb. Card. tit. S. Crucis in Hierusalem, creatũ Anno 1144. sui Pont. Anno 1. & hunc solum fecit in sua prima creatione Cardinalē. D. Guarinũ Fu scherarium Presb. Card. & Episc. Prænestinum, de quo sup. cuius dies solemnis agitur, 8. Id. Feb. D. Magistrum Guidonē Canonicũ
Luc. 2. Regularem S. Mariæ de Rhæno à Lucio II. Presb. Card. S. Potentia næ, tit. Pastoris, creatum Anno 1144. Hic dedit Rhænanis Canoni
Hadr. 4. cis suis Monasterium sui tituli, annuente Hadriano IV. eius obitus commendatur 1154. 4. Cal. Maij. Habuimus pulcherrimũ Pluuiale, & Calicem magnum. D. Bosum Anglum ex Papæ scriptore Presb.
Hadr. 4. Card. S. Potentianæ tit. Pastoris, S.R.E. Camerarium ab Hadriano IV. Anno 1155. creatũ. D. Petrum Bonum Veronens. Canon. Reg.
Alex. 3 Rhænanum ab Alex. III. Presb. Card. tit. S. Susannæ, creatum Anno 1171. Habuimus in obitu eius Paramēta maximè insignia. D. Ildebrandum Crassum Ciuem Bon. Canonicũ Regularem S. Mariæ de Rhæno, eiusq́. Canonicȩ Prȩpositum, & Rectorem Ecclesiæ S. Ge-
Eug. 3. miniani Mutinæ Diac. Car. S. Eustachij ab Eugenio III. Anno 1146. creatum. Idem Ildebrandus Presb. Basilicæ Apostolorũ Episcopus
Sigon. 6 Bon. reperitur apud Carolum Sigon. de Episc. Bon. Verùm, vt opinatur ipse Sigonius, electus abdicauit. Siquidem Anno 1168. Episcopus Mutinen. & Legatus Sedis Apostolicæ Vicetiæ obijt. Sed alibi dr̄, maximè autem nostris in Annalib. à Lucio II. inter Cardi-
Luc. 2. nales positus, & eius obitus commendatur Anno 1178. 6. Id. Nou. sepultus apud Vicetiam in Ecclesia maiori, cũ ibi legatum ageret, cuius Rhænanum Monasterium habuit ducentos Bizantios cũ capella, & quibusdam vasis argenteis tàm ad Diuinum, q̄ ad humanũ opus deputatis, cum vineis etiam, & terris, quas in hodiernum vsq. diem Nos possidemus. D. Gherardum Caccianimicũ Bon. Nepotē

Papæ

Papæ Lucij II. qui dum esset Prior S.Mariæ de Rhæno, Archiepiscopus Aquensis ab ipso Lucio fuit creatus. Anno 1183. obijt autem 1193. die 18. Decembris. Domnum Gregorium de Crescentio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem, qui obijt Anno 1208. Id. Maij. D. Raynerium Canonicum Rhænanum Car. de Vrbe veteri, cuius obitus Commendatur 14. Cal. Iul. 1217. Habuimus eius purpuram, & quadraginta aureos Pisanos. D. Vgonem Priorem S. Praxedis de Vrbe Card. eius tit. cuius obitus commendatur 1256. 9. Cal. Iul. D. Bernardum Priorem S. Potētianæ de Vrbe, atq. eiusdē tit Card. cuius obitus commendatur, 8. Id. Octob. 1276. D. Henricum secundū à Fracta Episcopum Bon. qui Anno 1140. se abdicat. Is 1141. prid. Non. Octob. inuenit corpus S. Petronij incognitū Ciuitati in æde S. Stephani, & à Lucio II. confirmationem Priuilegij Pafchalis II. accepit, obijt 1145. D. Gherardum Gisilam, seu Giselū, seu Ghiselle de Scannabecchis Episcopū Bon. obijt Anno 1198. Is titulum Principis sacri Imperij ab Henrico V. Imperatore accepit, quo ēt nunc Episcopus vtitur, & à Cęlestino III. multis Priuilegijs ornatus. D. Odoricum, vel Odorisiū Epūm Forconiensem, vel Foro corneliensem, obijt 1204 4. Cal. Iun. D. Vbertum Archiepūm Cantuatiensem, qui obijt Anno 1205. 4. Id. Iul. D. Villanū Archiepiscopū S. Mariæ Pisanæ Ecclesiæ: qui obijt Anno 1207. Non. Oct. D. Albertum Reginū, obijt 1207. Non. Apr. D. Gherardum Priorem S. Marię de Rhęno, postea Bituricensē Episcopum factū Anno 1206. obijt Mutinæ, 1216. Non. Iul. D. Vbertū Decretorum Doctorē egregiū Priorē Rhæni, postea Epūm Concordiensem: obijt Anno 1214. 11. Cal. Oct. D. Guidonē Archiepiscopum Aquensem, obijt 1233. 15. Cal. Mar. D. Thomā Præpositum Rhæni factum Episcopū Imolens. Anno 1207. sub cuius dominatione Domus Rhænana magnū honorem, & magnū statum habuit, obijt 1248. 3. Cal. Oct. D. Synibaldū Epūm Imolēsem, obijt Anno 1297. 14 Cal. Iul. Sepultus est in Ecclesia Rhænana iuxtà Altare S. Saluatoris coniunctim sepultutæ D. Faitæ Matris Papæ Lucij II. D. Maynardum Episcopū similiter Imolensem, qui mortuus est apud Rhænū Patriam, & D. Cōcanonicos visitaturus. Habuisse legimus, & alias Dignitates, atque Pręlaturas Superioribus inferiores, extraq. proprias Sedes. Legitur .n. D. Raymundus Abbas S. Bartholomęi de Mussignano extrà Pla noriam. D. Gherardus Præpositus S. Marini de Carpo Mutinensis Dięcesis.

Luc. 2.

Luc. 2.

Henr. 5.

Cęlest. 3.

Diœcesis. D. Gherardus Prior S. Fęliculæ de Parma. D. Martinus Abbas S. Dionysij de Mediolano. D. Rolandus Abbas Monasterij Virgilensis. D. Lãphrancus Prior S. Prosperi de Fauentia. Ordinis eiusdem Canonicorũ de Rhæno erant quoq. tunc Monasteria S. Ioannis in Monte in Ciuitate, & S. Victoris extrà Bononiã, quorũ omnium obitus in eodem Calendario Antiquo Rhænano pariter cõmendantur, Priorũ inquam, & Canonicorũ, & Conuersorũ. De his duobus Monasterijs fit mentio specialis in c. cum in Ecclesijs, de Maior. & Obed. Graduum quoq. Doctoratus, & Magisterij assumebant. Plures. n. leguntur Doctores, & Magistri in ipsomet Calendario; videlicet, D. Petrus, & D. Raynerius ambo eodem tempore in Familia Rhænana Magistri, Anno 1227. D. Vgo Prouenzalis Sacræ Theologiæ Magister, qui obijt 6. Cal. Nou. 1230. D. Vuilielmus de S. Germano Magister, & Capellanus Domini Papæ, qui obijt 17. Cal. Decem. Anno 1233. D. Rogerius Magister, qui curauit fieri nouam sepulturam pro Conuersis in Cęmeterio Nouo: qui obijt 10. Cal. Sept Anno 1260. & alij prout in eodem Calendario annotati sunt. In quo multa alia ad ipsos Canonicos spectantia describuntur, obitus. s. eorum, Benefactores, Legata pia, redditus, & id genus alia, quæ hic non apponuntur studio breuitatis. Ex quibus patet quàm antiqua, quàm celebris, quot, quantisq́ Priuilegijs decorata, quotq́. Canonijs Romanis iuncta fuerit Rhænana Canonica, & S. Saluatoris de Bononia.

FINIS LIBRI QVARTI.

NARRATIONIS RERVM GESTARVM Canonicorum Regularium

LIBER QVINTVS.

De Reformatione Ordinis Canonici in Can. Reg. Congr. S. Saluatoris, Ord. S. Aug.

Escriptis ijs, quæ ad Canonicam Rhænanam pertinebant, vsquequò Franciscus ferè solus remanserat vtriusque Monasterij Habitator: Acta primùm Reuer. in Christo Patris, perpetuaq; memoria digni Protoparentis Nostri B. Stephani Ioannis de Agarijs de Senis enarrare volentes, operepræcium duximus Historiam etiam habitæ propagationis Canonici Ordinis in Congregatione S. Saluatoris per eundem, veluti per Instrumentalem causam, intexere, excerptam ex Antiquissimis Chronycis Nostris, præcipuè Petri Michaelis Veneti, qui eam Historiam scripsit sub Annum 1480. septuagesimo ab Origine Nostræ Reformationis, quæ fuit 1408 vtpotè eorum Patrum B. Stephani sociorum, & contemporaneorum aliquis vidit, & cum eis habitauit. Quod facere satis congruè posse non arbitror, nisi etiã de Sanctissimi, ac Beatissimi Gregorij Papæ XII. vita, qui eiusdem Congregationis fuit efficiens, & principalis causa, aliquid interferatur. Igitur S. Saluatoris Congregationem Canon. Reg. ad distinctionem sæcularium dictam, per quam Ordo Canonicus Almi Patris Augustini Hypponensis Episcopi, ac Doctoris eximij ab Apostolis veraciter institutus, atque in S. Christiana Ecclesia vtcunque continua- *Petrus Mich.*

tus, Reformationem accepit tali successu per eundem Sanctißimũ
Gre.12. D.Gregorium Papã XII.legitimè institutã, & per successores Sũmmos Pontifices ad instantem vsq.ætatem prouectam extitisse quãplurimis Pontificijs Documentis, & Authenticis Diplomatib. expreßè, vt infrà legitur, & probatur. Postquam Sacrosancta Sedes Apostolica, & Romana Curia, quæ in Gallijs à Clemente Vascone Papa V.translata, & ibidem vltrà septuaginta Annos exulauerat, inde per Gregorium Lemonicensem Papam X.anno sui Pontificatus 7.Domini verò 1376.inchoante die 17.Ian. in propriam Romanã Vrbem cum inenarrabili Romani Populi, atque totius Italiæ lætitia fuerat restituta. Idem Pontifex post alterum sequentem Annũ, videlicet, 1378. die 28. Martij humanis exemptus est. Cardinales verò in Conclaui ad noui Pontificis Electionem congregati, à Romanis, verbis & minis Italum Pontificem eligere compellebantur. Verebantur enim, nè si Vltramontanum eligerent, in Romana Curia iterùm, & sedes vltrà montes ab eo transferretur. Quam ob causam moti Cardinales, vt ab illo Ergastulo eis liceret euadere, Bartholomæum Neapolitanum à Pisis oriundum, Barensem Archiepiscopum elegerunt, eumq. Vrbanum VI. nominauerunt. Tertio verò mense prius quam vltrò, cum pacificè adoratum de more Pontificem confirmassent, egreßi ab Vrbe 14. Gallici Cardinales mutandi aeris causa (sed re vera asperitatem, & seueritatem Pontificis veriti) Aragonam, deindè Fundos, annuente Ioanna Apuliæ, & Siciliæ Regina, confugere, & in vnum cum suis sequacibus conuenientes alterum Pontificem Septembris mense elegerunt, Rubertum, videlicet Gebertinum 12. Apostolorum Presby.Card. & Italiæ Legatum, quem Clementem VII. vocauerunt, asserentes, quòd à Romanis vi, metu, & fraudibus inuasi, atque coacti Italum Vrbanum pro forma tantum elegisßent. Clemens itaque cum sua Curia apud Auinionem profectus sedem ibi constituit: pro vero Pontifice, à Gallis, Hyspanis, Castellanis, & Britonibus adoratus, cui post quindecim annos defuncto anno 1393. Septembris mense Petrus Boldrinus de Luna Castellanus subrogatur, & Benedictus XIII. voca-
Concil. Const. tus. In Constantiensi Concilio postmodùm Anno 1417. die 26. Iulij depositus fuit, sicq. 22. & peßimum schysma exortum fuit, quod per 30. annos durauit. Vrbano autem post annos vndecim, & menses octo successit Bonifacius IX. Perinus Tomacellius Neapolita-

 nus

nus antea dictus Anno Dom. 1389. qui erat Annorum 30. cui post annos 14. & menses nouem Innocentius VII. Cosmatus Sulmonensis, antè dictus Car. S. Crucis in Hierusalem die 17. 1404. suffectus est. Hic inter cæteros Cardinales tres creauit, qui omnes ad Pontificatum assumpti fuere, quorum primus, de quo agimus, fuit haud immeritus Reuerendiss. D. Angelus à Turricello otiundus nobiliss. & Antiquissima Corrariorū Veneta Familia, Greg. appellatus. De quo Gregorio, vt clarius innotescant eius vita, & mores, & desideriū vniendi Ecclesiā, anteq̄ verba faciamus, inserenda decreuimus, q̄ Platina, & Panuinus scribūt in Historia impressa Coloniæ 1593. At verò dum Schysma in Ecclesia Dei longius prothraeret, cum pernicie Christiani nominis, altero Pontifice Romæ creato, altero Auinione: Principes Galliæ, Duces. s. Bituricensis, Burgundus, Aurelianus, qui tùm ob valetudinem Regis Gallias gubernabant, calamitatem Ecclesiæ tandem miserati, Auinionem ad Petrum Lunā Benedictū XIII. appellatum, perueniunt, hominemq; rogant, vt collabenti Ecclesiæ tandem consulat, etiam si abdicare se Pontificatu necesse esset, quemadmodum in Conclaui se facturum promiserat iureiurando interposito dum Pontifex creatur. Spondent præterea alterum Pontificem, qui tùm Romæ crearetur post mortem Innocentij idem facturum. Ita enim inter hos Principes, & qui in Italia erant Reipub. Christianæ amantissimi conuenerat, vt abrogatis duobus de Pontificatu contendentibus, quorum alter Gallicæ, alter Italicę factionis haberetur, vnus aliquis postea deligeretur omnium nationum Pater, et Pontifex. Respondet Benedictus, se quidem grauiter offensurum, si Ecclesiam Dei desereret, cui Patronus, & publicus Pater consensu bonorum non furtim, sed publicè ascriptus esset, nolle se in dubium ponere, quod iustis suffragijs sibi demandatum fuerat, quòd dicerent, sublato Schysmate, de concordia agendum esse, sibi admodum placere, modo id in loco fieret libero: ne coactus quispiam potius, quàm sponte facere aliquid videretur. Vnum tñ se polliceri, idq. iureiurando affirmare, si aliter tolli Schisma non posset, depositurum omnē Pontificiam dignitatem, modò idem eodem tempore ab altero Antipapa statim fieret. Principes itaque cognita hominis voluntate, consultare inter se cœperunt, quonam modo Benedictus in sententiam suam perducerēt, quorum colloquia, & consultationes Benedictus veritus,

Plat. Pynu.

Pontificias ædes armis, & commeatu optimè muniuit: in quibus aliquot menses obsessus, tandem, paratis ad fugam triremibus, per Rhodanum in Cataloniam, unde oriundus erat, adnauigauit. Sunt autem qui scribant Principes Gallos id molitos in Benedictum esse instantibus Cardinalibus Gallicis, qui eum oderant, quòd alterius nationis esset, & non Gallicæ. Nam, cum post mortem Clementis, de creando Pontifice Gallico inter eos non conueniret, hũc post longam altercationem crearunt, vt virum bonum, & Reipub. Christianæ amantissimum: qui eos sępè admonuit, vt honestè, ac Sanctè viuerent, vtq. a Simoniaca prauitate cauerent, aliter se in eos grauiter animaduersurum. Huius itaque mores ferre nequeuntes, Principes Gallos in virum optimum, & constantis vitæ concicitasse. At verò Cardinales, qui post mortem Innocentij Romæ erant, cognita trium priorum Pontificum in tollendo Schysmate negligentia cognitoq; etiam discrimine, in quo Resp. Christiana vbiq. terrarum, maximè verò in Gallia versabatur, in vnum conuenientes, Conclaui ad S. Petrum in Vaticano habito, iurarunt singuli, maximis execrationibus interpositis, abdicaturos se statim Pontificatu, si sibi deligi ad tantum magistratum contigisset, hac conditione tamen, vt id quoque ab Antipapa fieret. Venerāt autē in hanc sententiam, vt et Gallicę nationi satisfacerēt, quę ob impotentiam creandi Antipapæ consuetudinem introduxerat, à qua remoueri non sine ignominia videbatur, nisi id quoque ab Italis fieret: vtq. in sententiam Benedicti venirent, qui hac vna ratione, non alia, sanari Ecclesiā posse dicebat. Quod si sibi contigisset vtrumq; abrogari, vnum verum Pontificem omnium, qui tum erant, Cardinalium consensu creandum esse, cui omnes Reges, & Principes ob temperarent. Creatus itaq. Romæ Anno Domini millessimo quadringentesimo sexto Pridie Cal. Nou. Angelus Corrarius Venetus tituli S. Marci Presbyter Cardinalis, qui (vt dixi) Gregorius XII. appellatus est, statim, quod ante Pontificatum promiserat se facturum, scripto, adhibitis etiam notarijs, & testibus confirmauit, suaq; manu scripta tabellionum notauit. Cum verò de eligendo loco, quo sine discrimine vterq; venire posset, mentio haberetur, neque ea de re satis inter eos cōueniret, collusores, & fœdifragi ab vtroq; Cardinalium conuentu sunt habiti: qui Pisas, hinc Romam, hinc Auinionē adnauigantes, vno consensu Gregorium, & Benedictum

Di-

Dignitate Pontificia priuarunt,consentientibus in tam grauem sen tentiam omnibus nationibus pręter Hyspaniā citeriorem , Regem Scotiæ,Comitē Armeniaci, qui Benedicto fauebant.Inita deinde creandi noui Pontificis ratione , qui benè ac Sanctè sine vlla seditione Ecclesiam Dei gubernaret,uenere in hanc sententiam,vtAlexandrum Quintum crearent.Dum autem Gregorius abesset,creandique Alexandri ratio haberetur , armis omnia Romæ circumsonabant.Ladislaus enim Rex occupata Ostia pedestribus,naualibusque copijs , adeò Romanos incursionibus vexauit,vt inita pace honorificè postea in Vrbem receptus tamquam Dominus , & Magistratus mutauerit,& portas, ac mœnia pro arbitrio animi sui operibus,& custodijs firmauerit. Verùm superueniente Paulo Vrsino Ecclesiastico Duce apud S.Iacobū in Septimiano acerrimè pugnatum est , multis vtrinq. desideratis:in Transtyberi namq.Rex suos tùm continebat,arbitratus se illo in loco tutiorem esse ob nauales copias,quas Ostia Romas subuexerat: Is verò deinceps cedens,potius,quàm fugiens,Vrsinæ factioni,quæ in dies magis, magisq. augebatur,Neapolim proficiscitur, debilitata præsertim factione sua ob superatos antè ingressum suum Columnenses, Io.Columna, Baptista Sabello,Iacobo Vrsino, Nicolao Columna Ducibus , qui occupata S.Laurentij Porta,Vrbem iam ingressi erant. Verùm,superueniente Paulo Vrsino, superati, vt dixi, & capti ex magna parte fuerant . Ex his capitali supplicio duo affecti sunt; quorum alter Galeotus Normannus eques insignis ; alter verò Richardus Sanguineus est habitus,è familia nobili , ac vetusta originem ducens. Reliqui verò incolumes dimissi fuerant,ne amplius Ladislai auspicijs militarent.Hjs aūt pturbationibus adeò Romæ annonæ caritas inualuit,vt mensura tritici,quam Rubium vocant, florenis decem, & octo venderetur propter abacta pecora , & rusticos partim captos,partim necatos,vt in bello fieri consueuit.Angelus Corrarius genere Patricio ortus,Sacræ Theologiæ Magister ex Episcopo Castellano Venetijs, Patriarcha Constantinopolitanus titulo tenus, & Chalcidensis in Insula Euboea Episcopus primùm,mox Presbyter Cardinalis, tit. S.Marci, & Piceni Legatus ab Innocentio VII. efficitur . Pontifex verò designatur in Vaticano Palatio 13. Cardinalium votis prid.Cal.Dec.Anno 1406.octogenario maior, coronatus Nonis Dec.ad S.Petrum:Sedit Cæsaribus Roberto, & Sigismundo

mundo Regibus Romanorum, Annos 8. Menses 7. die 5. Hic ea cõditione, veluti inter Rex; Pontifex Romanus renunciatus est, vt tollendi schysmatis causa, Summum Sacerdotium deponeret, si idem Benedictus XIII. factitasset. Vterque Iureiurando id promisere: qꝫ cum Imperij dulcedine præstare nolle viderentur, vtriusque Pontificis Collegia, iisdem relictis, Pisas conuenere, ibiq; Generale totius Christianæ Reip. Concilium congregatum est. Quæstionibus in vtrumque legitimè habitis, Synodus Pisana vtrumque de Pontificatu contendentem priuauit Non. Iunij Anno 1410. Pontificatus Gregorij Anno 2. Mense 6. die 6. Cum ipse iam duabus ordinationibus Cardinales 13. creasset. Qui non nisi in Concilio Constãtiensi in aliorum Patrum numerum suscepti sunt, quando Gregorius ipse pro vnitate Ecclesiæ sarcienda, spontè per Procuratorem absens Arimini Pontificatu se abdicauit. Quod factum fuit sessione 14. die 4. Non. Iun. Anno 1415. Nam Pisani Concilij Decretis, tanquam minus legitimè congregati, parere recusauerat. Obijt Eps Cardinalis, & perpetuus Piceni Legatus biennio post Recanati, Anno 1417. paulò antè Martini V. creationem nonagenarius; ibiq; in Cathedrali Ecclesia sepultus est cum hoc Epitaphio:

Maximus Ecclesiæ Princeps, Summusq; Monarcha
Ordine Gregorius bissenus clauditur Arca.
Hic pro pace datus cœlesti munere, semper
Ferbuit æthereos superis manere decenter:
Archischisma malum, facta hæc dementia Pisis
Ipse pius releuat, facta est Constantia testis:
Cardine bis Sacro Pastoris conscia Sede
Marchia suscepit Racannati Flauuius Aede.
Obijt Anno Domini 1417.

Altius autem vita Gregorij repetẽda, & singulares actus, & progressus inserendi. Hic namque Parentibus Christianissimis ortus, Pater eius Nicoletus, qui inter cateruas Ciuium non segnis habebatur, paulò antè suis meritis ad Principatus Nobilitatem assumptus: Mater verò Polissena nomine, fœmina fuit Sanctissima, atque grauis, Quibus non tàm Prosapiæ Nobilitas, quàm Dei Cultus, nõ tàm diuitiæ, quàm elæemosyna, fuerunt in præcio. Hi ergo hãc speciosissimam plantulam, hunc, videlicet, Infantem à Deo electum, antequem natum Anno Domini 1335. genuerunt, antè quem & alium

alium genuerant Philippum nomine adeò virtutibus, & moribus insignitum, vt inter Ciues suos breui Procuratorem S.Marci (qui Supremus citrà Ducatum eius Ciuitatis Magistratus est) facillimè obtinuerit. Angelus itaque ab ipso pueritiæ tempore nihil puerile, nihil terrenum, sapiens à Deo, innocenter crescebat, vt nominis naturam sit perfectè assecutus, adhuc Infans videretur. Postquam verò è pueritia excessit, poscente ætate ad capiendum animi cultum litterarum studio traditur, vbi tùm ingenij velocitate, tùm discendi desiderio breui admodùm æuo multa ingenuarum disciplinarum scientia imbutus tantum excelluit, quantum magno futuro Pontifici opus erat. Factus autem iuuenis æqualium sodalitates, & consuetudines penitus vitans pro diuersorio Dei habebat templa; creuerat namque cum eo tanta erga Religiosos viros deuotio, & beneuolentia, vt semper in aliquo eorum Monasterio reperiretur. Vbi verò adesse aliquem Religiosum, & deuotum Virum audisset, statim, relictis omnibus, ad eum accedens, se totum illi exhibens præstabat, & ministerium pariter, & subsidium tribuebat: grauitatem autem, & modestiam sic retinebat, vt in eo pulcherrima senectus resplendere omnibus videretur: forma namque corporis insignis erat, sed animi Sanctitate præstantior. Accidit autem Reu. D. Amadeum de Placentijs de Parma virum vtique deuotissimum, & integerrimum, qui de Paduana Sede, ad quam anno 1372. electus à D. Francisco Carrariense seniore fuerat delectus, & ad Episcopatum Castellanum Venetum per obitum D. Pauli Foschari assumptus, & subindè Presb. Card. S.R.E. creatus Anno Domini 1379. die 14. Nou. ex humanis nòn absque totius populi mœrore exemptum ad cœlestia Regna vocari, cuius rei gratia, cum de eligendo Pastore sermo inter ciues haberetur, pariterq; de more conuenissent omnes Ciuitatis Proceres, vnanimes, pari voto eundem D. Angelum, quem omnibus haud parcè ornatum virtutibus, Religioni, & Sanctimoniæ deditum, mundoq; penitus abdicatum, animaduerterant, licet reluctantem, atque imbecillitatem suam ad tanti Magistratus Amplitudinem arguentem, in eorum Pastorem quadraginta duo loco assumpserunt. Confirmatur in Episcopatu à D. Vrbano VI. in quo morum, & vitæ seueritatem pariter cum Dignitate augendam esse putauit. Talem itaque deinceps in vtroq. homine se exhibuit, vt exemplo sui cogeret, quos prece, aut Imperio

flectere

flectere nequiuisset. Vtranque.n.vitam ita complexus est, vt nunq̃ à Diuinorum contemplatione negotium, aut à negotio contemplatio læderetur. Semper etiam, quòad vixit, voluntariam paupertatem ita cunctis antè tulit diuitijs, vt, præter necessaria corporis indumenta, & illa quidem vilia, ac suppellectilem tenui vitæ peropportunam, nihil ei reliquum esset: quin etiam quandoq; quos legebat, mutuò petebantur libri. Talibus itaque intentus operib. eius sanctæ vitæ odor longè, latèq; per totam Italiam in dies diffundebatur, cuius cum fama ad præfati Summi Pontificis Vrbani VI. aures fuisset allata, eum ad se accersitum ab suo discedere latere noluit, eumq; ad Patriarchalem Bizantinæ Sedis titulum promouit.
Vrb. 6.
Pontificis ergo, cui contraire nefas erat, deliberatione cognita, ne contrà Ecclesiastica Iura duas occupare videretur Ecclesias, propriæ Patriæ Episcopatui, quem sex rexerat annos, eodem annuente Pontifice (licet quantum Venetus id ægrè tulerit Populus dici nequeat) liberè cessit. Ex qua cessione D. Ioannes Lauredanus ipsius suffectus est loco. Vrbano autem de medio sublato, sufficitur Bonifacius Anno Domini 1389. Quo tp̃e omnibus Claustralibus Ordinibus penè ad ima collapsis tàm ex pestilentissima contagione sub Annum 1348. suborta, quã ex infandi vigesimi secũdi schysmatis incendio Catholicam Ecclesiam pluribus annis deuastante, quamplures aliæ nouę Congregationes, & Religiosorum Virorum Collegia, præsertim intrà Italiam, paulatim pullulare cœperunt. Dum Pontifices Summi alter in alterius factionis sectatores diris execrationibus, & Ecclesiasticarum censurarum comminationib. vicissim digladiabantur. Inter quas ea Regularium Presbyterorũ, quæ S. Georgij de Alga dr̃, ortum habuit. Erat namq. Rector tunc præfatæ Ecclesiæ, quæ Sæcularis erat, D. Ludouicus Barbus viginti annorum ætatem non excedens, sed moribus, & conuersatione, vt eius acta testantur, iam inter perfectos connumerandus Religiosos, ad quem accesserũt D. Marinus Guarinus cum duodecim alijs Venetis Patricijs, qui Diuino acti Spiritu celibem vitam actitare decreuerant: inter quos erant etiam D. Antonius Corrarius, & D. Gabriel Condulmerius ipsius D. Angeli alter ex Fratre, alter ex Sorore Nepotes, ægrè quidem ferentes eiusmodi profanata tempora, quibus omnia, & spiritualia sub enormi confusione pessum iri videbantur, neutralitati inhærentes in eum solitarium locum extrà

Ciui-

Ciuitatem sese receperunt, quò ab omni semoti sollicitudine diuinis liberius rebus, sibiq. possent deseruire. Quos omnes ipse Dominus Ludouicus benignè susceptos, eorum cognita deliberatione factus est eorum voti particeps. Hi ergo cum vnanimes in cōi, sub laicali tamen habitu, viuere statuissent, ad Romanum Pontificē miserunt, quatenus, præfato Collegio confirmato, de modo, & forma viuendi prouideret. At Pōtifex eorum sancto desiderio cupiens satisfacere, præfato R.D. Angelo, quem inter mundanas turbines degentē, nedum Claustralem, Anachoritam vitā ducere sciebat, mandauit, vt præfatis Presbyteris de conuenientibus Institutionibus secundum conscientiam suam prouideret. Qui Sanctissimus Patriarcha præceptis Apostolicis libentissimè obtemperauit, atque eā Cōgregationem in tantum dilexit, & amplexus est, ꝙ postea ad apicē summi Apostolatus assumptus, eodem Habitu, quo S.R.E.Car. ab antiquo tpe, licet colore, & forma aliquatenus postea alterato, vsi fuerant, Consistorium intraturi eam decorari voluerit; pluribusq; Priuilegijs, Indulgentijs, & Gratijs eidem concessis, à quo D. Ludouico Congregatio Venerabilis Sanctæ Iustinæ Ordinis S. Benedicti, & plurima fuerunt reformata Monasteria. In eorum etiam Religiosorum sanctissimo Cœtu tunc Laurentius Iustinianus præfati Marini ex sorore Nepos censebatur, qui ad præfatum Monasteriū, cum esset annorum decem, & nouem, Anno Dom. 1400. confugerat, & consequenti tpe Eps, & primus Patriarcha cum Ciuib. suis Venetis extitit designatus. Bonifacio autem Papa IX. viam vniuersæ carnis ingresso successit Anno 1404. Innocentius VII. vt iam prædiximus, qui anno secundo, & vltimo sui Pontificatus Domini, videlicet, 1405. inter cæteros eundem Reuerendissimum D. Angelum ad Sacrum Cardineum Presbyt. tit. S. Marci vnà cum Magistro Petro Filardi Cretense Ordinis Minorum Illustrissimi Ducis Mediolani à consilijs, atq. primùm Vicentino Epo, deinde Mediolanēsi Archiepiscopo, quem ad titulum 12. Apostolorum, necnon & D. Ottonem nobilissimum Columniensium, seu Hannibaldensiū Romanorum, quem ad titulum S. Georgij ad Cęlum aureum ipse Pōtifex assumpsit. Sequenti anno, videlicet, 1406. mense Octob. sublato è viuis Innocentio pręfato, post adhibitas debitas exequias, Cardinales oēs cum diù inter se deliberarent, vtrum foret expectandū, si fortè Benedictus XIII. qui tunc in Gallijs moram trahebat, cede-

re vellet,aut personaliter interesse, visum est eis de cōi consilio ad noui Pontificis electionem procedere plurib.de causis: formidantes,ne nimirùm in morando maior confusio,vel iactura Christianę Plebi accideret.Ingressi igitur Conclaue die 31.eiusdem mensis,& Anni, oīum bonorum suffragijs electus fuit præfatus D. Angelus Corrarius Car.tit. S.Marci, & Patriarcha Cōstantinopolitanus vir iam septuagenatius,& à puero,vt iam prælibatum est,magnę sancti moniæ,& sapientiæ,qui Greg.XII.vocari voluit, & non immeritò, vt esset similis noīe ei,quem in oībus vitæ actib. æmulabat̄. Statim itaq.publicata electione iurm denuò,& votum pariter cōfirmauit, oīa s.pro viribus operari,ēt,si opus fuisset,Pontificatui cedere,qua tenus vnio redderetur Ecclesiæ.Cognita aūt Florentię morte Innocentij Ciuitatis Primarij Venerabilem P.F Io.Dominici Florentinum Priorem S.Dñici de Fesolis Prædicatorij Ord. Romā dirigūt, qui sacro Cardineo Cœtui persuaderet,vel ēt Pontificis Electionē retardarent,vel si adeam procedere intendebant, oēm darent opē vnioni. Hic namque bonus Pater,vt vita eius aliquo modo innotescat,cum esset bonæ indolis, adolescens annorum 17.Prædicatorū Ord.cū maximo feruore ingressus fuerat, & breui doctissimus absque Doctore,vt ipse de se testatur,euaserat:plurima.n.dicauit o pa, q̄ ingeniū,& sapientiam eius testantur:fuit staturæ proceræ, & gratiosi aspectus,atq.ad oēm materiā cōsilio facilis,& profundus,paupertatis Amator,prudentissimus,circūspectus,cibi,somniq. parcissimus,atq.continuis laboribus infatigabilis,feruens deniq.ac vtilissimus declamator. Hic ēt primus collapsas penè eius Prædicatorij Ord.vitæ Regularis sacras obseruationes,quę absūptis oīs Ordinis Patribus in vasto illo infandæ lucis incendio, ac pestilentissima cōtagione, quo sub annū salutis 1348.p præcipuè Italiā prorsus cōciderant,in aliqualē lucē dicē do,& augēdo,adhærentibus sibi pluribus Comitibus,primū Venetijs in Cōuentu S.Dñici de Castello reuocauit.In qua ēt Ciuitate Monast.p suis Ord.Sororibus titul.SS. Corp.Chri cōstruxit.Cōuētū itē S.Dñici de Fesolis pdictū à fundamētis ædificauit, qui postea legato sex milliū Florenorū p Nobilē Mercatorē Barnabā de Aleis facto perfectus est Anno Dñi 1403. Quo ēt Anno ad conuersionē susceperat F.Antoniū Nicolai Tabellionis,& Thomasiæ de Florentinis filium: qui postq̄ Anno 1446. ad summū Præsulatū suæ Patriæ Ciuitatis euectus,& anno 1459.in

Vigilia

Vigilia Ascens. Domini, videlicet, secunda Maij fracto huius carnis Claustro vitam cum morte commutauit. Anno tandem 1528. vltima Maij in festo S. Trinitatis ab Hadriano Traiectẽse Papa VI. solemnibus cœremonijs in Ecclesia S.Petri de Vrbe astantib. Clero,& Populo insignis scientia,atque doctrina, & crebris miraculis præclarus in Sanctorum Confessorum Catalogo vnà cum B.Borone Germano Coepiscopo fuit enumeratus. Præfatus itaque Pater Ioannes Dominici pedester Romanam Curiam adiens, Reuerendissimorum Patrum Collegium in Conclaui cõgregatum pro Põtificis creatione reperit, coràm quibus electo postea Gregorio præfato,data opportunitate, Oratorem pro Florentinis agens in publico Concistorio luculentissima doctrina atque deuotissima Oratione Patres ad Ecclesiæ vnionem exhortatus est;pro parte suę Excellentissimæ Communitatis omne auxilium,fauorem pro vnione, & Castra cum copijs,& comeatus fertilitatis, vbi, & quando opus esset pro commodo vniuersalis Concilij celebrandi, liberè offerẽs, spondens,& promittens.Gregorius itaque, qui eius vitæ bonitatẽ, sapientiam, facundiam, & in agendis reb.industriam,ẽt dum esset in minoribus,habuerat præcognitam,eum familiariter apud se, licet renitentem,retinuit. Altera autem die priusquam Pontificiam Coronam de more adeptus,& à Venetorum, & Florentinorũ Legatis solemnissimam accepisset Obedientiam, D.Antonium Corrarium ex F.Philippo Nepotem,Camerarium,& Bononiensem Episcopum, D. Gabrielem Condulmerium ex sorore alterum Nepotẽ ambos ex Ordine S.Georgij de Alga,vt suprà attigimus,Thesaurarium,& Senensem Episcopum, quendam P.F. Ioannem Dominici Ragusinum Archiepiscopum; Magistrum Lucam Ordinis Humiliatorum in sacra pagina eruditissimum,& celeberrimum, decrepitæ licet ætatis,Episcopum Fesulanum,& D Ioannem à Puteo Thiphernatem Episcopum creauit. Statimq; Benedicto XIII. qui iam in suo Pontificatu nefario annum agebat 12.scripsit,ad concordiã cum inuitans, mutuam offerens Pontificatus abdicationem. Cui Benedictus tantisdem ferè syllabis eandem inuitationem,& exhortationem respondit,& de loco tractantes, de Saona Liguriæ conueniunt,ad quam per Mare,& Terras facilior esset accessus.Gregorius igitur consignatis Paulo Vrsino ex Primarijs Romanis millenarijs Ecclesiæ defensore, ac Tribuno, quibusdam Ecclesiæ Oppi-

dis, Mense Augusti sequentis Anni ab Vrbe Romana egressus Viterbium applicuit: vbi constitutus Anno Domini 1407. & Episcopatus 2. die 23. eiusdem Mensis Augusti in Camera sua, præsentib. præfato D. Antonio Episcopo Bononiensi, & Camerario, D. Ioanne à Puteo Episcopo Ciuitatis Castellæ, & D. Gabriele Thesaurario electo Senensi, concessit Fratri Angelo de Vrbino Ordinis Minorum auctoritatem, & licentiam posse dare Indulgentiam in articulo mortis D. Comellæ vxori Nicoleti de Clugia, & quibusdam alijs Laicis iuxtà tenorem, & formam, quam ipse Pontifex, cum esset Romæ, in publico Consistorio ædidit, & publicauit. Quam Nobis etiam in Constitutionibus Nostris vtendam dedit. E Viterbio autem se mouens, disuasus à quampluribus Christianis, ne Saonē adiret eo, quòd p p Genuenses, & Gallos vnà cum Antipapa Benedicto fœderatos suspectus esset locus, Senas se recepit, vbi aliquandiù moratus est. Est locus ad tertium lapidem ab Vrbe Senarum distans, ab Incolis olim Fultignanum, postea Lisceda, nunc verò Licætum, à trecentum annis circà sortitus vocabulum, nomen ex Illicibus arboribus factum, qui inibi frequenter, passimq; sponte sua prodeuntes Syluam efficiunt, cum eo etiam loco Sylua, & Lacus perexiguus haud procul distans, vbi ad pedes montis cuiusdam Lacus dr̄, vbi amnis certis tantummodò defluit annis, omnia circumcirca inundans loca, quam inundationem non modica loci semper consequitur penuria, Syluelacus dedere cognomen. In huius itaque loci medio Sacellum Saluatori sacrū constructum extitit à Sāctissimis Viris, qui inibi antè annos Domini 600. Eremiticam Vitā susceperant. In quo etiam fertur postea D. Ioannem Franciscū Petri Bernardini Asisiensis, priusquam Minorū Ordinem procreasset, aliquandiù substituisse, atque Sacellum precibus eius Gregorius Anagninus Papa VIII. Anno sui Pōtificatus 1. Domini verò 1228. in protectionem susceptum à D. Bonfilio Senensi tùm Epō consecrari mandasse, vbi ipsius Pōtificis auctoritate singulis annis in anniuersario ipsius dedicationis, quæ Cal. Maij fuit, vnius anni, ac dierum quadraginta Indulgentiam perpetuis duraturam temporibus concessit. Volens, & mandans, quòd in Ecclesiastico Obsequio officium Dedicationis Basilicæ Saluatoris, prout in Lateranensi Romana Ecclesia die 9. Nou. sicut hactenus fecerat, continuaret. Verū cum Alexander Anagninus Papa IV. Eremiticas Familias sub. D.

Aug.

Aug. Patris Regulam ab Innocentio Flisco Ianuensi Papa IV. qui Roseum etiam Galerum sacris Amplissimis S. R. E. Patribus addiderat ex omnibus Eremitis,ac circumcessionibus vndiq. tuguria, Syluestriaq; loca incolentibus, ac sub diuerso Habitu, diuersisque Regulis,& titulis conflatam,intrà Vrbem Anno Domini 1224. vt simul in communi viuerent induxisset, confirmasset, reformasset, auxisset,ac multis Priuilegijs, & Gratijs decorasset,sub vno tantùm capite,& regimine eum Ordinem,quem Eremitarum præfati S.August. denominauit regi,& moderari,perpetuò mandauit.Volẽs eorundem Primatem Priorem Generalem nuncupari, à quo Prouinciales,& Conuentuũ singulares Priores annuatim instituerẽtur, ad libitũ suũ amouibiles. Sicq. factũ est,vt idem et Fulgintanũ Senese de Syluałacus Monasterium, sub eodem S.August. Eremitarũ Ordine deueniret,quod antea,vt fertur,sub S. Guglielmi dogmate militauerat, sub qua noua tunc Institutione, vltra centum quinquaginta annos,pacificè perseuerans,ea ipsa Basilica cum Cœnobio sępius ab ipsis Patribus resarcita,& ampliata extitit.Verùm post hæc ab eiusdem Prouincialibus multis incõmodis, perturbationibus, dispẽdijs, exactionibus tùm pro Generalibus, tùm pro Prouincialibus Capitulis congregandis,faciendis Visitatoribus, ipsi Illicetani cum sæpius,& acrius,ac suprà vires excruciarentur, ad Generalẽ Procuratorem pro opportuno remedio recursum habuerunt, quo ipse,qui Magister Bartholomæus Venetus tũc dicebatur, Anno Domini 1392. Schysmatis præfati tempore,videlicet,sub Bonifacio Papa IX.eosdem cum ipsorum Monasterio ab omni inferiorum Prælatorum molestia,& Iurisdictione liberauit.Sed,cùm ab eorum vexatione ipsi Prouinciales minimè desisterẽt, idem Generalis Prior in Conuentu Generali Ariminense Anno Domini 1394. per suas patentes litteras omnibus Prouincialibus, & alijs inferioribus Officialibus sub excommunicationis latæ sententiæ pœna mandauit, ne in aliquo circa dictos Fratres Illicętanos, & eorum Monasteriũ se intromitterent. Quam exemptionẽ Magister Nicolaus de Cassia immediate successor Anno Domini 1400. confirmauit, sicque sub speciali Protectione,& Regimine Procuratoris Gen. Ordinis solummodò vsque ad noui Canonici Habitus assumptionem perdurarunt. Eorum itaque deuotorum Patrum, qui ea tempestate in eo sacro Illicętano Monasterio sub arcta obseruantia degebãt,hæc

recitan-

recitantur nomina, videlicet. Frater Philippus Leonardi de Agazarijs Senensis. Frater Dominicus Cimi Vghi Senensis. Frater Ioan. Francisci de Astaggia. Frater Io. Christophori Salimbeni Senensis. Frater Regolinus Angelini Philippi Senensis consanguinei Fratris Bernardini Ordinis Minorum, postea a Pio Papa II. Sanctorũ Catalogo adnumeratus. Frater Andreas Angelini. Frater Io. Antonij Guidi, sier Vanij. Frater Frãciscus Nani, sier Nutij. Frater Bartholomæus Salui. Frater Christophorus Ioannis. Frater Ceccus, aut, Frãciscus Berti de Toiano. Tres Conuersi, & omnes supradicti Patres Senenses, & Clerici num. 13. cum eodem B. Patre Stephano Ioannis. horum itaque primus Frater Philippus Prior, quem Magistratum sæpius obtinuerat, atque sub ea sancta cõuersatione quinquagesimumquartum agebat annum. (Habitum quippè in eodem loco Anno Domini 1353 susceperat, & longam indè ætatem vixit) proximus autem huic erat B. Pater Stephanus, de quo agimus, post eandem Dignitatem Supremam, quam semel, atque iterùm laudabiliter gesserat, tũc Suppriorem, & Procuratorem agens, quod munus per plures annos etiam cum Fratre Ambrosio Honophrij de Senis subindè defuncto summa omnium pace obierat. Hic anno 1354. natus Patre Ioãne, & optimis moribus diligenter nutritus, cum esset annorum 14. Anno Domini 1368. eodem sacro Habitu initiatus eundem per 40. annos gestauit. Hi ergo sub eodem sanctitatis proposito vitam prorsus cœlestem actitantes, lacte, & solidiori cibo Apostoli sensum æmulati, reliquos pro cuiuscunque ætatis viribus à turbis semotos, in ea solitudine cum silentio Christo Saluatori suo sub maxima obseruatione educabant, & de redditibus in communi pariter viuentes, in quibusdam tantum vniuersi Ordinis Primati subijciebantur. Sed quoniam idem Eremitarum Ordo in eandem miserabilem sortem, quam omnes alij Claustrales prorsus ad ima penè deuenerant, deductus fuerat: supradicti Patres ab ipsiusmet sui Ordinis Confratribus alterius Cœnobij intrà Ciuitatem sub D. August. Patris vocabulo constituti, intolerabilibus iniurijs, æmulationibus, ac persecutionibus frequenter lacessiti, angustiati, afflicti erant: sæpius etiam (quod magis molestum ferebat) cum aliquem bonæ indolis probum adolescentem ad prouectam educassent ætatem, à Generali Priore violenter raptus ad aliquod Ordinis Monasterium in eo præferendus transmittebatur: super

quibus

quibus præfati Patres omni spe destituti vlterius amplius posse, & numero, & deuotione augeri, sed potius formidantes,ne in deterius collaberetur,ad quem confugerent,ad quem clamarent,pęnitus ignorabant, cum omnia tunc corrupta præcipiti sorte agerentur, labe schysmatica annos supra triginta vbique crescente, quam humano præsidio sanari posse desperabant. Pater iccirco Stephanus prudentissimus,quamuis non Prælatus, Zelator tñ animarum, quas suas appellabat, & existimabat, & cui tanquam Patri omnes obtemperabant, & vt speculator astans desuper omnium actus diligenter conspiciens,die,noctuq; vigilijs, & orationibus feruenter insistebat.Sollicitus quippe erat,ne quicquam mali, aut sinistri adhæsione illius pestiferi schysmatis gregi illi quolibet eueniret. Experientia.n.didicerat, quod excrebrescente peruersorum malitia,nedum Laicos, & populares, verumetiam ipsos Religiosos, & spirituales Viros, qui aliquando vt lucerna super candelabrum in superioribus stare videbantur, malorum persuasionibus pristinum feruorem,rigoremq; Sacræ Regularis Obseruantiæ paulatim desecrentes,euanuerant, à statuq; perfectionis eiusdem turpiter ceciderant. Videmus insuper hmõi etiam Viros sub specie boni persæpe 1. Co.15
decipi,& illudi.Corrumpunt.n.attestante Apostolo,bonos mores colloquia mala.Angustiæ sunt vndique, & vbique labor, & dolor. Nisi Dominus custodierit Ciuitatem,in vanum laborant,qui custo Ps. 126
diūt illam.Adiutorium ergò nostrum à Domino incessanter requi Ps. 123
rendum est,si ab insidijs inimicorum omnium eripi cupimus,& liberari, quatenus Diuina Prouidētia protecti diluuij periculum cū Noè euadentes,& de Ergastulo Arcæ incolumes exeuntes, sacrificium vespertinum in odorem suauitatis dignè Domino Deo offerre valeamus.Nam more,& exemplo Prothomartyris Stephani, sui quò ad nomen Pattoni,curam omnium ouium in spiritualibus,& temporalib. gerens,quamuis Syndicus,nō Prior, necessaria,prout cuique opus erat,omnibus indifferenter ministrabat. Non.n.spiritualia in eius regimine temporalibus, nec è contra tpalia spiritualibus impedimentum aliquod vnquam inferebant; sed omnia suo loco,& tpe per ordinem prudenter expediebat. Non certè immemor, aut segnis, vel surdus auditor sermonis Prophætæ dicentis: Septies in die laudem dixi tibi,magnificus, & strenuus imitator sp Ps. 118
fuit.Nam horis Canonicis,& præsertim in nocte iuxta illud Psalmi

Ps.118. stæ:Media nocte surgebam ad confitendū tibi,primus ſp interfuit,
Psalmodiamq; Epistolam magno cordis affectu exprimens, dulcedinem,quam intus sentiebat,atque gustabat;læta,iucundaq; ac exhilarata facie,& alijs nonnullis indicijs exterioribus foris etiam inuitus religiosè persæpè alijs demonstrabat.Expleto itaque matuti-
Eph.6. nali Officio, memor Apostoli dicti: oportet ſp orare,& nunquam deficere, se illicò ad secretam, priuatamq; orationem deuotè prosternebat,ibiq; per horam, & eò amplius cum alijs immobilis consistens,illisq; recedentibus,non recedebat ille,sed post aliquandiù orans,sese, ac oues cum grege Domino humiliter commendabat. Denique ab oratione surgens,ad cellulamq. rediens, lectionib. sacræ paginæ,cæterarumq.diuinarum scripturarum meditationibus tpe,magna charitate,& compassione quotidie visitabat,eosdē sup portandū ipsas ægritudines patienter,& pſertim illas,q̄ incurabiles videbantur,hortabatur , & eas æquanimiter tolerantes Deo Creatori suo semper gratias agere conarentur,qui pro eorūdē aīarū salute sic eos in easdē infirmitates incidisse permiserat,vt pro tolerātia,patientiaq.ipsarū ægritudinum,tandē salui fierent.Pusillanimes aūt confortabat,rōnabilibusq.persuasionibus eos cōsolabat̄,eosq. pariter salutis iter arreptum, forti animo, firmaque fide,vt incedere non hæsitarent plurimùm persuadens,magno charitatis ardore hortabatur.Tristes verò,seu afflictos,aut tentatos , vel de proximo quacunq.de causa tentandos cum cerneret,verbis, & exemplis, ac suarum instantia orationum illis assistens,illicò adiuuabat,nec passim ab eis recedebat, nisi prius Christus ante diuinam inspirationē assistens ventis fluctuosis tentationum,malarumq. suggestionū pro cellis misericorditer impressis, sedataq, turbationum tempestate , tranquillitas,quæ Christus est,per spiritualem cōsolationem in eorum mentibus affluenter effluxisset . Ad exteriora postremò exiens aliquantò sese præstabat , ita vt nunquam ociosus, vel sine bonarū actionum operibus reperiretur,Amator præterea,& sectator sanctę paupertatis semper fuit,erga pauperes pius,hospitesq. gratiosus,at que benignus habitus est. Villibus enim,& grossioribus pannis sem per induebatur,nitidis tamen pp Habitus reuerentiam , ne sordidus Habitus alijs fastidium,seu scandalum generaret . Sicq. religio ipsa,quæ intus,& extra pura,nitidaq. consistere debet,ex huiusmodi immunditia in conuersatione hominum non vilesceret, atq.for desce-

desceret. Quid plura? sobrius certè, castus,& patiens semper vixit; Austerus aũt sibi, alijs verò misericors, sibi quidem graue pondus Iustitiæ imponens, alijs autem leuem, & ita se in omnibus virtuosè se habuit, quòd ab omnibus magis amaretur, quàm timeretur. Rebus igitur sic se habentibus Stephanus super gregẽ, tanquam sibi à Deo commissus esset, vigilanter insistebat. Et ecce non multũ post dum ipse Pater feruentissimus vti Speculator peruigil desuper assistens nonnullas ex eius ouibus cespitare, charitatemq. in cordibus multorum refrigescere, rigorem Regularis Obseruantiæ in aliquib. tepescere, minui, ac relaxari apertè cerneret, nonnullos per abrupta,& deuia quæq. ire, atque alios per amplam,& latam viam, quæ ducit ad mortem, pergere conspiceret, ingemuit valdè, nimisq. tristis effectus est. Videbatq. præterea Fratres, filiosq. Christo genitos, sacrisq. Religionis vestibus indutos, illosq. verbi cœlestis pabulo à teneris annis nutritos, ac verbo,& exemplo,& exhortationib. plurimùm consolidatos per Superiores dicti Ordinis sibi auferri, ad longinquasq.& extraneas nationes, vbi non ita regulariter,& sub disciplina Obseruantiæ Regularis degebant, seu viuebãt, deduci,& trãsmitti, ægrè ferebat, nec omninò pacificè, aut æquo animo tolerare, seu supportare poterat, cum expressam ruinam, animarumq. eorũ manifestam subuersionem intueretur. Vnde in seipso ingemiscẽs, ac fremens,& dolens, amaritudine incredibili cruciabatur. Tactusque dolore cordis intrinsecus, ac prorumpens aliquandò in hanc vocem miserabilem, sibimet aiebat. O infœlix Stephane quid agis? videsne vbi sis? aut miser quò vadas? Stephane siste parumper gradum,& vltra progredi noli, si incassum laborare non vis, aut in vanum tuum consumere tempus. Multum quidem ab ipsis cunabulis insudasti, teq́.magnis laboribus, ac maximis periculis multipliciter exposuisti, vt te, aliosq́. Christo lucrifaceres; nunc autẽ in puncto,& in momento à te omnia auferuntur,& indignis turpiter dantur. Scio verè,& benè scio Diabole, ꝙ inuidia tua mors introiuit in orbem terrarum, quæ in membris tuis ẽt nunc in hoc Monasterio nõ deficit. Displicuerat enim tibi inimice omnium bonorũ, ꝙ hic spiritualiter,& sub disciplina regulariter viueretur, & me his medijs perturbare voluisti. Nil nempè agis inimice humanæ Naturæ, nil certè perficis, ꝙ si non hic, alibi omninò perficiam, ꝙ deuotè iam cœpi. Hæc secum. Ad Dominum aũt sic. Tu Dñe, qui corda no-

sti omnium,& antè omnia, antequam fiant, prævides, nec est, quia conspectu tuo se abscondere valeat, sine cuius nutu folium arboris ad terram non cadit, tu scis quæ fecerim,& quomodo in conspectu tuo fideliter ambulauerim, ne, quæso, permittas me à te separari, vel errare sicut oues non habentes Pastorem. Certus enim sum Domine,& pro certo firmiter teneo manum tuam abbreuiatā non esse, sed potens,& omnipotens es ēt nunc, vt semper fuisti, & sic de nihilo aliquid aliud misericorditer reformare potes. Vide ergo Domine,& considera, quòd salua conscientia in Ordine isto tutus de cætero remanere non possum, nec deinceps quietus viuere valeo. Fera.n. pessima me, filiosq. meos deuorare, perdere,& pœnitus mactare vult. Ostende mihi, obsecro, Clemētissime Pater locum,& modum, quibus me coaptare possim, animamq. meam,& alūnos meos de Diaboli faucibus liberare queam. O Christe, ò Christe fili Venerande, da mihi intellectum, vt, quæ agenda sunt pro salute mea, liberè videam,& adimplenda, quæ viderim, læto animo conualescā. Veni Sancte Spiritus vnà cum Patre,& Filio, qui es trinus, & vnus Deus,& emitte Cœlitus lucis tuæ radium, vt Spiritus tuus bonus deducat me,& confratres meos in viam rectam,& pariter salutis tuti currere possimus,& in lege tua, ac in operibus mandatorum tuorum, die, noctuq. meditantes mereamur saluari per te Christe Saluator, qui in Trinitate perfecta viuis, & regnas Deus in sæcula sæculorum. Amen. Oratione autem facta omnis tumultus perturbationum illicò sedatus fuit, totusq. pacificus,& quietus deuotè rema-
1. *Re*. 1. nens, Diuinæ dispositioni pœnitus se commisit, vt de B. Anna legitur, quòd post orationem non sunt amplius vultus eius in diuersa mutati, ob certam,& indubitatam fidem, quam in Deum iactauerat cogitatu. Stephanus itaq. Pater feruentissimus vigilijs,& orationibus die, noctuq. insistens à Domino hac in re quotidie Diuinum flagitabat fauorem. Interimq. visum est bonum in conspectu eius hoc suum desiderium Fratribus etiam alijs, qui in timore Domini positi erant, protinus intimare. Et accersitis nonnullis etiam Fratribus, quos ipse benè nouerat eiusmodi esse propositi, præsertim Iacobo Patria & Senensi, homine vtiq. Religioso, maturo, atq. discreto, plurimùmq; sibi domestico, ac familiari, de eius conscientia, ac probitate, magnam in Domino confidentiam habens, sic eos secretè alloquitur. Quid agimus Fratres Carissimi, quid agimus? Videtisne

tisne

tisne quomodo cultus diuinus,imminutus sit,rigor Regularis Obseruantiæ iam tepescit,& deficit,charitasq́.fraterna in nemine reperitur? ℟ ita hic stabimus,quid erit de nobis?omnia enim turbulenta sunt,& confusa,nec est qui faciat bonum , nec est vsque ad vnum , quia vnusquisque quærit quæ sua sunt,& non quæ Christi,vel proximi.Verè,fratres dilectissimi , non est hic deinceps locus rectè viuendi,Deo simpliciter seruiendi,aut virtutes cumulandi , vt hactenus.Ex quo aliquandò constat sub huiusmodi Habitu, & Ordine, religiosè , & quietè de cętero minimè viuere posse,sed alibi sub isto, vel sub alio Habitu, & Professione, vitam , & conuersationem nostrã ducere,si huius Pelagi cupimus effugere fluctus, ac mortis animæ volumus euadere periculum. Quibus sic finitis, prostratisq; in terra,Stephanus Pater feruentissimus ad Dominum talem orationem,& preces humiliter fudit. Domine Deus omnipotens , qui ex nihilo cuncta creasti , respice quæsumus super hanc familiam tuam coràm oculis Maiestatis tuæ humiliter prostratam, tuamq; Misericordiam deuotè implorantem, vt sicut aliàs Antonio & Paulo, cæterisq; Patribus in Eremo errantibus , quem locum idoneum eis foret,pœnitus ignorantibus,loca amœnia, & eorum saluti cõgrua, atq; salutifera ostendere dignatus es , ita nobis quoq; famulis tuis iter pariter salutis incedere cupiẽtibus, sed vbi, aut quo mõ omninò non intelligentibus,ostendere digneris viam,modum,& formã, per quas tuti , securiq; sine offensione per viam Mãdatorum tuorum,remota Petra scandali, & lapide offensionis,à timore nocturno,vel ab incursu, & Demonio Meridiano nullatenus tmẽtes currere festinanter valeamus per te Christe Saluator , qui trinus Deus extas,& vnus per infinita sæculorum sæcula Amen. Quibus expositis,& sic finitis ab inuicem recesserunt. Quid,super huiusmodi negotio vnusquisq; sentiret,altera die prudenter responsuri. Conuenientes autem die altera Patres ipsi in vnũ,mutuoq; colloquentes, & de propria salute curiosius inter se percũctãtes,Patri Stephano , vti eorũ cãpi Ductori,humiliter vnusquisq;,& oẽs vnanimiter respõdentes dixerũt.Vera quidem sunt,quæ die hesterna nobis,Pr̃,exposuisti,nec,rebus sic stantibus, aliter fieri potest, nec salua cõscientia cũ pace,& quiete in Ordine isto deinceps viuere possumus, Deoq. Pater Venerande dic,iac,& iube: parati enim sumus te vnanimiter sequi,ac in omnibus semper tuis parere mandatis. Exhilaratus igitur Ste-

tur Stephanus Pater Sanctissimus ex huiusmodi responsione, Fratribus ait. Benedictus Deus, qui non amouit preces nostras ab auribus suæ Clementiæ, sed s͞m misericordiam suam exaudiuit orationem nostram, vt nos saluos faciat benedictus Deus. Sciscitantes verò, & à Patre scire cupientes sub quo Habitu, vel Ordine mutatio hæc fieri deberet, curiosè flagitarunt. Quibus ille ait. Non deserentes Regulam Almi Patris August. sed illam inuiolabiliter seruantes, sub Habitu, loco, & Institutione, quem, & quam dabit Nobis Sedes Apostolica, ei Nos coaptãtes regulariter viuemus, quatenus oĩb. obstaculis, cæterisq. impedimentis, quibus hucusq. perpediti sumus, de medio pœnitus sublatis, Creatori Nostro quietius, ac feruentius de cætero fideli, ac pura mente seruiamus, qui est benedictus in sæcula. At illi exhilarati immenso gaudio respondentes dixerunt Amen, fiat, fiat. Habito itaque inter eos cõsilio, pluries vnicum tanũ eorum desolationis, & mȩstitiæ salutiferum remedium sibi superfuisse omnes vnanimiter fatebantur ad peragenda in suis animis cogitata: si fortè aliquo honesto modo ab Obedientia, & omnimoda subiectione Prioris Generalis, vniuerso Ordine quorumcunque Officialium, ac Ministrorum eius surripi, & liberari possent, super quibus frequenter cum præfato Sanctissimo Greg. XII. quorum erat Amator, & Benefactor, vt ex primo Priuilegio patet, sermonẽ habuerant, qui ad eos, dum esset in minoribus, pro negotio S.R.E. illuc transiens sæpius diuertebat, quippèqui omnium Religiosorũ, vt suprà dictum est, haud segnis indagator fuerat. Ille autem eorum mœstitiæ plurimùm compatiens, bono esse animo, & assiduis orationibus Dei misericordiam implorare, benignè hortabatur. In proximo esse, vt à tantis liberarentur angustijs, prȩdicens: satis enim domesticè, & dilectione paterna se eis exhibebat, & præcipuè Patri Stephano, cum quo sæpius longos, & secretos sermones habebat, ac quoties illuc aduenisset, coràm eo cum maxima deuotione sacramentaliter confiteri volebat. Audito autem ab eis eundem pium Patrem ad summum Apostolatum assumptum, & inde Senas applicuisse, quanto gestiuerit gaudio, & lætitia, nullus explicare posset, statimq. communi voto omnes Patrem Stephanum, tanquam eloquentia, & virtute præstantiorem, sibiq. magis familiarẽ cum Fratre Iacobo ad eundem Pontificem totius Familiæ nomine reuerenter adorandum delegerunt: quos, cum vidit, alacriter, gratanterq.

tanterq́. suscepit, clàmq́. introductis, cum eis longo temporis spacio collocutus est. Cum ergo eorum vitæ Instituta, animiq. deliberationem didicissent apertius, tanta præcipua erga Patrem Stephanum deuotione, fide, ac dilectione deuinctus est, vt in eos sui voti fundamenta iam iactare deliberauerit. Erat.n. Reu. Pater Stephanus pulcher aspectu, læta facie, & rubusto corpore, annum tunc agens suprà quinquagesimum, cui inerat quædam desuper infusa spiritualis, affabilis, humana, iucunda, & erudita facundia, vt, quotquot eum audissent, in sui delectationem facilè conuerteret, vt nullus vnquam ad eum accesserit, quin melifluis eius verbis delectatus, & incredibili quadam sermonis dulcedine captus, & quasi Diuino repletus spiritu ab eo recesserit. De eo namque inter familiares Pontifex loqui solitus erat: sese cœlestem virum inter homines tandem adinuenisse alterum sanctum Thesbiten Eliam pellicea Zona ad lumbas succinctùm, quem, pro sui nominis Ethymologia, vniuersi Canonicorum Ordinis coronã, & vitæ sanctitatis Exemplar, & Normam exponeret. Meditabatur namque incessanter, atq. intrà mentis arcana anxiè gestabat Conuentus aliquatenus à primæua erectione deformatos in Reformationes erigere, quod à quibusdam etiam Prædicatorij, & Franciscani Ordinis feruentissimis Religiosis tentari cernebat. At Pontifex illud idem, sed alijs forma, & modo intendebat. Vouerat.n. Regulares Antiquos Ordines in Dei Ecclesia reformare, & præcipuè Canonicorum, & Monachorũ Claustralium, quorum vix agnoscebantur vestigia. Qui tandem votum suum eis propalare volens, eo dissimulato, bono esse animo hortatur, & vt Lucam, quò ipse ex eo itinere diuertebat, ad certum præscriptum tempus, & diem venire persuadet: vbi demùm, aperto Consilio, eos plenius consolatus esset, eorumq́; ac reliquorum supplicationibus commendatum se reddens, benedictos à se dimisisset in pace. Pater verò iam suæ spei aliqualiter compos effectus ad propria reuersus singula quæque longa serie cæteris Confratribus retexuit, qui summo repleti gaudio eadem peroptabant, quò eorum mentibus redderetur quies, nihil aliud tñ, quàm in eodem Habitu, vel alio à Pontifice dato absolutam, & liberam à contrario, vt cernebant fieri, vitã ducere sperantes. Pontifex autẽ pacta fermè tota hyeme Lucam profectus est. Extat.n. quædam Commissio ab eo D. Francisco Bembo Episcopo Castellano Venetiarum, & D. Fr.

Ioanni

Ioanni de Mantua Gradensi Patriarchæ directa, data Senis Anno Domini 1407. die 15 Octobris. Lucam verò cum peruenisset, patefactæ sunt ei insidiæ Saonæ paratæ à Benedicto XIII. qui Genuam applicuerat, quorum Genuensium Classis, annuente Carolo VI. Francorum Rege, qui eidem Benedicto Antipapæ operam præstabat, Romam versus duxerat, priusquam inde Gregorius discessisset, vt eum captum in manus eius traderet. Sed, orta tempestate maxima vlterius progredi nequeuntes, rem infectam reliquerunt. Appropinquante autem die, quo Patres Nostri Põtificis monitu Lucam accedere deberent. Anno Domini 1408. die 25. Martij capitulariter congregati vnanimiter elegerunt præfatum Reu. Patrem B. Stephanum cum Fr. Iacobo, quibus per Procuratorium, & Amplissimum Documentum manu Sier Galgani Cerboni Senensis Notarij authentici confectum dederunt in mandatis: vt Lucam accedentes noĩe eorum omnia, & singula Pontificis mandata audirent, perciperent, & perficerent, prout præhabita iamdudum inter eos matura consideratione deliberauerunt. Inde verò cum Domini benedictione discedentes Lucam perueniũt. Altera autem die corãm Pontifice assistentes, qui benignè fuerunt ab eo suscepti, & longè eos alloquens exordio, tandem aperto Consilio Bullam Apostolicam Reformationis Canonici Ordinis in Stephano, Socijs, & Loco Ilicætano sub titulo Can. Regul. S. Saluatoris sub dat. ibi die 3. eiusdem Mensis, & Anni, manibus proprijs eis tradidit. Quod cum Pater Stephanus ea, quam decuit, humili reuerentia susceptum explicasset, percurrissetq; diriguit, quam maxime prospiciens nouum Habitum, quem nunquam fuerat opinatus, vel si opinatus esset, se indignum eo existimauerat. Pontifex autem pacificè, & leniter eũ consolabatur, rationabiliter declarans hoc propensionis fuisse consilij, vt tutiori hoc modo ad eorum perficiendum vteretur desiderium, tandem cunctantem diutius, nec humanis magis persuasionibus, q̃ Apostolica acrius auctoritate permotum, peruicit demùm in sua sniã, quatenus nouæ, & primæuæ Congregationis, quam primùm in Reformationẽ antiqui Can. Reg. Ordinis longo tpe parturierat, Ducem eum, & Patrem mox procrearet. Cum ergo pius Pater pij Pontificis salubribus consilijs aliquantulùm acquieuisset, nihiltamen innouare voluit, quousque, eodem permittente Pontifice, ad Confratres suos reuersus, eorum denuo audiret sniam. Pertime-

timescebat.n.ne fortè inuisum,& insolitum abhorresceret Habitū. Reuersi itaque Commissarij Apostolici Ilicætum, & cuncta, quæ fuerant gesta,referentes,Apostolicas litteras producunt,quibus in primis locus ipse Ilicætanus in Prioratum Can.Reg. publicatur,& eius Inquilini Religiosi præsentes, & futuri inter Regulares Canonicos sub titulo absolutè S.Saluatoris. Qui manumissi ab omni exterorum,& Eremitarum præsertim antiquo Dominio, suscipiūtur immediatè sub Romani Pontificis Protectione,& Sedis Apostolicæ,nouo Habitu,nouis Sacris,& Cœremonijs,nouisq; Apostolicis Decretis sub Canonicorum Fratrum Prenomine initiati,commendanturq; tribus ex antedictis Amplissimis Romanæ Curiæ Patrib. à quibus aliquando alia quoque Statuta, & Supererogationes acciperent,quas Constitutiones appellant, & cætera omnia pro eorū solidiori Statu,quòad inter viuos fuissent,disponerentur, Conseruatione, & Protectorum,quos nunc dicunt, primum Cōgregationis munus obeuntibus, in quibus etiam litteris hanc Nostræ Congregationis institutionem testatur veridicus Pontifex ex suę mentis arcano proprio consilio fuisse conceptum, quo Dei Ecclesiam ex perfido,& diuturno illo schysmate,vt præmissum est,nouo Claustralium Religiosorum Cœtu tàm reparare,quàm insignire pro eo suo voto sollicitus laborabat,vt aptius esset,nono,& vndecimo Priuilegio ostendit,cum post hanc plures quoque Congregationes, vel erexerit,vel iam cōceptas,aut erectas perfecerit, quib.vtrumq. & Canonicum, & Monasticum Ordinem reddiderit reformatum. In hac autem prosequenda maiorem ostendit effectum: neque.n. aliarum nullam tot ornauit Priuilegijs, nullum hoc ipsis toties testimonium exhibuit,se procurasse,se instituisse,se tanquam nouam plantulam ex solo suæ mentis arcano posuisse,& irrigasse,cui Habitum,cui Leges,cui pium nomen,cui titulum, cui ipsum dederit viuendi Normam,& hęc omnia sub certissima spe numerosæ olim,& sanctæ sobolis, de cuius profectu Religiosè velut alter Paulus de suorum Philippensium gloriabatur,& sibi applaudebat,eam ꝓpterea gaudium suū,& coronā appellans. Vates nāq.vti dr̃,vbique diuinitus,nullis,inquam,tot laudum prærogatiuis prosecutus est,vt pro eius meritis nō illis vulgaribus,& passim abbreuiatis arbitrio suo, verùm primarijs patientiæ,constantiæ,& fidei,quæ insigniter in Patribus redundaret. Hac etiam titulum hunc ipsum extremo sui Pōtificatus

tificatus tempore per nouum quoque Elogium Constantiæ præconizauerit. Priuilegio Canonici, Fratres Cõstantes S. Saluatoris perpetuò celebrarentur. Quę omnia cum supradicti Fratres audissent, vnanimes libentissimè easdem suscipientes litteras eidem nouę Institutioni, & Habitus mutationi tandem assensum præstitere. Rogatum facientes eundem Patrem Reuer. B. Stephanum Apostolicum Commissarium, vt, quàm citius ad Pontificem reuersus, præfata, & reliqua omnia ab ipso decreta effectualiter adimplerentur.

Priuilegium Primum. Gregorius Episcopus Seruus Seruorum Dei ad futuram rei memoriam. Excitat Nostræ mentis arcanum specialis, & affectuosa dilectio, qua domum Prioratus S. Saluatoris de Sylualacus ad Rom. Eccl. nullo medio pertinentem Ord. S. Aug. Senensis Diœcesis, sumus hactenus prosecuti, & paterno prosequi studio non cessamus: vt circà statum eius attentæ considerationis intuitum dirigentes: opem impendamus, & operam: vt illa ad Dei laudem, & gloriam, non solùm in suis bonis, & iuribus conseruetur; sed etiam prosperis iugiter gratuletur euentibus: & votiuis, fauente Domino, in spiritualibus, & temporalibus successibus augeatur. Hinc est, quòd nos motu proprio, non ad dilectorum filiorum dictæ domus, quæ hactenus Ordinis Fratrum Eremitarum dicta S. Aug. extitit: vel alicuius alterius pro ipsis Nobis super hoc oblatę petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, & ex certa scientia eandem domum in Prioratum Conuentualem Auctoritate Apostolica erigimus, per Priorem sub conditione, & modo infrascriptis perpetuò gubernandam. Volentes, & eadem auctoritate statuentes, quòd ipsi Fratres actu in eadem domo residentes, eorumq. successores, qui erũt pro tempore, Canonici Regulares, & secundum Regularia Instituta huiusmodi Canonicorum Regulariũ deinceps viuere, & Fratres S. Saluatoris nuncupari debeant. Et quorum quilibet sub Scapulari Rochetum: superius autem Cappam grisæi coloris laneæ mordentis ad instar Capparum Conuersorum Carthusiensis Ordinis gestent: qua quidem Cappa & ipsi Fratres vtantur, cum eos exire contigerit septa Prioratus, seu domus hm̃oi ad populum, siue turbam. Necnon Prioratus, siue Domus hm̃oi cũ eisdem Fratribus, & Conuersis, ac personis in ea degentibus pręsentibus, & posteris cum omnibus membris, necnon bonis mobilib. & immobilibus ipsius Domus, siue Prioratus, ad Domũ, siue Prio-

ratum

ratum huiusmodi,tàm rõne Domus,siue Prioratus,quàm persona rum huiuscemodi quomodolibet pertinentibus, ac deuolutis, & deuoluendis pro tempore ab omni Superioritate,Dominio, & Potestate Prioris Generalis dicti Ord.Fratrum Eremitarum : necnon Episcopi existentis pro tempore, ac dilectorum filiorum Capituli Senensis,ac quorumlibet aliorum Superiorum Sæcularium,& Regularium auctoritate prædicta prorsus eximimus,ac totaliter liberamus.Ita,quòd Prior Generalis,Episcopus,& Capitulum, & alij Superiores prædicti nullam possint in eos Visitationem,Correctionem,vel aliam Iurisdictionem exercere. Sed nobis,& Apostolicæ Sedi immediatè sint subiecti,& insuper præsentib.adijcimus,quòd ipsi Canonici,seu Fratres, qui Regularem vitam eorundem Canonicorum Reg.pro tempore professi fuerint,& sub eadem obseruantia Regulari dictorum Canonicorum Regularium pro tpe in Domo huiuscemodi residebunt,possint,quoties opportunum fuerit, tamen iuxta Regularia Instituta Can.Reg.idoneum Fratrem etiam eiusdem Ord.professorem in Priorem eorum, & eiusdem Domus eligere.Qui tamen,postquam electioni de se factæ præstiterit consensum,Diœcesano loci,vel eius Vicario in spũalibus Generali,qui erit pro tpe,per Electores huiusmodi dumtaxàt debeat reuerẽter, & humiliter præsentari. Quiq; postquam taliter præsentatus extiterit;censeatur eo ipso à sede præfata confirmatus. Et ex tunc dictũ Prioratum in eisdem spũalibus,& temporalibus liberè,& licitè valeat gubernare.Qui quidem Prior semper vno Anno completo intelligatur absolutus:nisi tunc per maiorem partem eorundem Fratrum Domus præfatę in electione d.Prioris vocem habentium,determinatum fuerit ipsum Priorem in dicto debere Prioratus officio Domus eiusdem vlterius permanere. Quodq. dicta Domo eius Prioris solatio destituta per mortem Prioris eiusdem, vel alio aliquo casu eadem vacatione contingente: quòd,durante vacatione hmõi, prædictum officium per antiquiorem Fratrem d. Domus in Sacerdotio constitutum,exerceatur:quousq. noua electio alterius Prioris,iuxta præfatum modum, fiat, & ad effectum debitum perducatur. Volentes etiam, & auctoritate præfata concedentes eisdẽ Priori,& Fratribus,siue Canonicis,Conuersis, & Personis, quos ꝓ tempore in domo huiusmodi residere contigerit (vt præfertur) ꝙ ipsi potiri,& gaudere possint,& debeant liberè,& absolutè omnib.

Priuilegijs,Indulgentijs,Gratijs,& Exemptionibus,&Libertatibus eis hactenus,ac Ordini Fratrum Eremitarum, & Canonicis Regul. hmōi,ac Monasterijs,& locis eorum tàm per sedem præfatam,quā alias per quoscunq.concessis,& quib.Fratres Ord. Eremitarum, ac cæteri Can.Reg.ac eorum Domus,Monasteria, & loca quolibet potiuntur,& gaudent.Et insuper volumus,& ordinamus, quòd Ven. Fr.Noster Antonius Episc. Bononiensis Camerarius, ac dilecti filij Gabriel electus Senensis Thesaurarius Noster: necnon, & Ioannes electus Ragusinus eisdem Priori, & Fratribus, siue Canonicis, Conuersis, & Personis, de conuenientibus Constitutionibus, & norma viuendi pro conseruatione Prioris, & Fratrum, siue Canonicorū,Conuersorum,& Personarum prędictarum prouideant, & omnia alia,& singula faciant,ordinent, & disponant in præmissis,& circà ea,prout eis visum fuerit expedire. Decernentes ex nūc irritos,& inanes oēs Processus,& excōicationis,suspensionis, & interdicti sententias: si quas forsan contra hæc quacunque auctoritate contigerit promulgari:& etiam ex nunc ratum,& firmum motu simili habemus quicquid per eosdem Camerarium Thesaurarium, & Electum Ragusinum in pmissis,& circa ea dispositum fuerit, seu quomodolibet ordinatum. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam Nostræ erectionis, voluntatis, statuti,exemptionis, liberationis,adiectionis,ordinationis,concessionis,& Constitutionis infringere,vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit,indignationem Omnipotentis Dei,& Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursurum. Dat Lucæ.3.Non.Apr.1408 Pont.Nostri Anno 2. Dupplicata gratis de mandato D.N.Papæ.

H. de Simæa.

Primum:error illorum est,qui scribunt Auctorem huius Cōgr. F.Stephanum Eremitanum.Legimus enim Gregorium non confirmantem,aut approbantem, sed ipsum instituentem iuxtà suæ mentis Arcanum,conceptum iamdiù proprio consilio, quo Dei Ecclesiam ex perfido,& diuturno schysmate collabescentem (vt præmisimus)nouo Religiosorum Claustralium cœtu tàm reparare, quàm insignire Pontifex Sanctiss.pro eo voto suo sollicitus laborabat:idque motu suo proprio,non ad alicuius instantiam,sed de sua mera liberalitate, & ex certa scientia sua cum de Stephano nulla fiat in

hoc

hoc Priuilegio mentio. Secundum, Stephanus non fuit Bononiensis, vt quidam scribunt, at Senensis, nec sibimet assumpsit auctoritatiuè gestamen Canonicum, vel ascripsit, nec exquisiuit, sed ex commentu eiusdem Pontificis datū sibi fuit, atq. constitutum. Tertium: Institutio, status ac titulus Congregationis attendendus: Creatur.n. nouus Prioratus sub Institutis Can. Reg. Instituuntur noui Can. Reg. particulari Congregatione Ordinem Reg. Can. reformantes sub Regularibus eisdem Institutis, & sub titulo absolutè S. Saluatoris: contrà scribentes hos non esse Can. Reg. nec creatos fuisse tales: quod.n. fuerit creatio, & Institutio ad Reformationem Ordinis Canonici in vniuersum declarat apertè ipsemet Pontifex specialis amator illius deuotæ Familiæ S. Saluatoris, & affectuosus Can. Ord. Reformator. Quartū: & si de omnibus, quas seu condiderit, seu reformauit Congregationibus vtriusq. Ord. Can. atq. Monastici, eadem quidem ratio fuerit, quam asseruimus: nō omnium tamen idem fuit argumentum in earum prosequēdarum affectu: neq. enim aliarum vllam tot Priuilegijs ornauit, nulli hoc ipsum toties testimonium exhibuit: vt dictum est. Quintum: errant similiter, ac toto Cęlo errant, qui Scapulare in Can. Reg. vituperāt, & ob Scapularis gestamen hos Can. Reg. esse negant. Et quòd grisæum, non album sicuti Cappam dederit, non ad desiderium B. Stephani, sed ad deuotionem Pontificis, qui illud eiusdem coloris voto gestauerat, & à suis scapulis detractum dono speciali cōcessum, sumitur ex ipsius verbis Priuilegij, dum Cappam grisæi coloris laneam iungeret laneo Scapulari, vtrumque Indumentum super Rochetum, Rochetum quidem sub Scapulari, & Cappam super Scapulare. Sextum: in ipso Priuilegio vbiq. Canonici nuncupantur iuxta Institutionem, & titulum præmissum. Septimū: Pondera item ea verba (Canonici seu Fratres:) & paulò infrà (Fratrib. siue Canonicis) quibus clausulis modò vnum, modò alterum verbum præponitur, vt intelligas per vnum exponi alterum: cum hic eadem sonent, ac si dixeris Gregorium Papam Pont. Max. & Gregorium Pontificē Maximum, seu Papam, perindè vt accipiuntur hæc verba, Possessiones, siue Prædia, & Prædia, siue Possessiones: Vbi dictio illa seu, & siue, expositiuè, nō distinctiuè, hoc in loco interpretatur. Octauum. Prænomen (Fratrū) Canonicos non dedecet, vt multi somniant; sed de hoc alibi. Nonum. Attende: quid verbum hoc (huiusmodi)

& illud mox; (ac cæteri Canonici) veros.n Canonicos Nos institutos, vt cæteri alij Can. Reg. importat, contrà olim negãtes Nos esse Canonicos. Decimum. Primùm in ipsa Congregationis erectione, omnium Can. Reg. Priuilegia sibi communicantur, vt ridenda sit leuitas eorum, qui sua perinde iactitatunt, vt sola nobis participari, & per horum tm̃ participationem Nos inter Can. Reg. censeri; ac si sub Verbo (omnium) ipsi, qui nondum erant, soli comprehenderentur, vel sua, quæ nondum constabant, istis forent antiquiora. An verò per participationem, & non magis per Institutionem Canonici constarent, & si habitus lineus per se solus satis foret aduersus istos, ipsum tamen præsens hoc Priuilegium, & sequentia contestãtur. Vndecimum. Vide Pont. Max. commissionem, simul & Cõmissariorum cum Pontifice necessitudinem, quibus, vt sibi magis fide, & affinitate dilectis (quod subindè ostendetur) præmissi sui Arcani executionem credidit. Quę eò tendunt, vt omnia ad solam prorsus Pontificis, & non alterius cuiuscunq. seu abbreuiatoris, seu supplicantis dispositionem referas, vt ex ipso Priuilegio clarius quoq. innotescet. Duodecimũ. Quamuis.n. vocemus Nos Nostrum Prothoparentem Stephanum: non tñ ipse Nos fecit, sed genuit, sicut Adam Prothoparens omnium omnes genuit, sed non ipse omnes fecit. Fecit.n. Deus: ipse fecit Nos, non ipsi Nos. Ergo Pontifex Nos fecit Canonicos, quibus postea præfecit Stephanum, vt in sequentibus. Sanè Lucas ascendens dicit Adam, qui fuit Dei: ita Nos Stephani, qui fuit Pontificis Nobilioris Institutoris quò ad Dignitatẽ, quam Aug. qui præfertur Benedicto merito in Regula compilanda, & proferenda. Pontifex Nos fecit Can. Reg. tm̃ Regulæ D. Aug. Ergo non solùm ad Augustinum, sed Nobilius, quàm ab Augustini persona institueremur, instituti sumus: si, vt omnes communiter dicunt, standum est auctoritati Pontificis. Non.n. Nos ex Nobis Can. Reg. facti sumus: ab hoc lineam, ab illo laneam vestẽ sumentes absq. immediata Pontificis Institutione, sed posteriori nõ Institutione, sed confirmatione: & melius confirmat Can. Reg. veros à Pontifice institutos esse, quàm in aliquam formam interseri: etiam si concedatur eò vsque fuisse Habitum Canonicorum in ea. Decimumtertium. Erratum fuit, & circà annum ab his, qui assignant Annum 1410. præfatæ Originis, quod patet ex ipsis Apostolicis litteris Gregorij, & processu: etenim biennio præcessere. Priuilegium datur

tur

tur Lucæ 3. Non. Apr. eius Pont. Anno II. currẽte Anno, Christi verò 1408. Assumptus quidem fuerat Pontifex Anno 1406. Iterùm ergo Pater Reuer. cum socio Lucam post relationem Sanctiss. Pontificis exhibitam, præfatas litteras tribus Reuerendiss. Commissarijs Apostolicis, videlicet, Reuerẽdiss. D. Antonio Episcopo Bononiẽsi Camerario, Gabrieli electo Senensi Thesaurario, & Ioanni Dominico electo Ragusino executoribus, reuerenter debita cum instantia præsentarunt, qui Reuerendiss. DD. in vnum congregati volentes, vt par erat, Apostolicis obedire mandatis præfatarum litterarũ, prædictos coràm eis humiliter genuflexos nouo Canonico Habitu in eisdem litteris distincto, & ab ipso Pontifice motu proprio, proprio consilio, certaq; scientia electo, excogitato, ac proprijs sumptibus pro se, & omnibus alijs socijs cõfecto, Rochero, videlicet, lineo sub Scapulare, quod est Claustralium Insigne præcipuũ, & Cappa desuper grisæi coloris ad instar Capparum Carthusiensium Conuersorum, die Martis 24. Apr. hora tertia inuestierunt, quo etiam die de eorum mandato confectus fuit executionis Processus. Quẽ, super eo additis postea nouis Constitutionibus in 14. distinctis capita, die 4. proximi sequentis Mensis Maij, præfatis nouis Canonicis tradiderunt, dantes eidem Patri Stephano, quem primum Patrem præfatæ nouæ Institutionis ipse Pontifex delegerat, plenam libertatem, & omnimodam facultatem Priorem, & cæteros omnes eius Monasterij tàm Clericos, quàm Conuersos in nouam Canonicam erectos eodem & Habitu amiciendi, vt apertè legere est in eisdem executorialibus litteris, die, hora, mense, & anno suprà notatis manu Hermani de Symea Clerici Coloniẽsis confectis.

Antonius miseratione Diuina Episcopus Bonon. Camerarius: Gabriel Dei gratia electus Senensis Thesaurarius D. N. Papæ: ac Io. Electus Ragusinus: Commissarij ad infrascripta per Sanctissimũ in Christo Patrem D. N. D. Gregorium Diuina Prouidentia Papã XII. specialiter deputati: Vniuersis, & singulis Christi fidelibus, ad quorum notitiam præsentes litteræ peruenerint: Salutem in Domino, & fidem indubiam præsentibus adhibere. Noueritis, quòd litteras eiusdem D. N. Papæ vera Bulla plumbea cum filis sericis rubei, croceiq; coloris impendentibus more Romanæ Curiæ bullatas, sanas, integras, non cancellatas, non corruptas, sed omni prorsus vitio, & suspicione carentes: Nobis per Religiosos Viros Fratrem Stephanum

num

num Ioannis, & Fr.Iacobū Andreæ Canonicos Regulares Domus Prioratus S.Saluatoris de Syluálacus Ordinis S.Aug.Senensis Diœcesis,coram Notario publico,& testibus infrascriptis præsentatas, Nos cum ea,qua decuit,reuerentia,recepimus sub ijs verbis.Gregorius Episcopus ser.ser.Dei ad futuram rei memoriam. Excitat Nostræ mentis arcanum specialis &c.Post quarum quidem litterarū Apostolicarum præsentationem, & receptionē, fuimus per dictos Fratrem Stephanum Ioannis;& Fratrem Iacobum Andreæ Canonicos Regulares Domus S.Saluatoris de Syluálacus Ordinis S.Augustini dictæ Senensis Diœcesis cum instātia debita requisiti: quatenus eos de Habitu Canonicorum, siue Fratrum Domus Prioratus S.Saluatoris de Syluálacus Ordinis S. Aug. Senensis Diœcesis prædictæ inuestire;ipsisq́; necnon Priori, & alijs Concanonicis, & Fratribus Conuentus dicti Prioratus de eodem Habitu, ac etiam de conuenientibus Constitutionibus, & norma viuendi pro conseruatione dictorum Prioris, & Fratrum, siue Canonicorum, ac Conuersorum, & Personarum ad dictum Prioratum spectantium dignaremus prouidere. Nos igitur Antonius Episcopus, & Camerarius,& Gabriel Senensis,& Ioannes Ragusinus electi Commissarij præfati cupientes voluntatem,& ordinationem dicti D.N. Papæ, Nobis commissam adimplere, vt tenemur: iccirco prælibatos Fr.Stephanum, & Fr.Iacobum in præsentia Nostra personaliter cōstitutos,& id flexis genibus humiliter petentes,de dicto Habitu,videlicet,Scapulari, Rocheto, & Cappa grisei coloris lanæ mordentis, ad instar Capparum Conuersorum Carthusiensium Ordinis, duximus inuestiendos; damus etiam & tenore præsentium concedimus dicto Fratri Stephano Ioannis plenam licentiam,& speciale mandatum Priorem, omnesq́; & singulos Canonicos, & Fratres Conuersos, & Personas dicti Prioratus de dicto Habitu secundum qualitatem personarum inuestiendi. Nos n.potestatem,& Constitutiones, & Normam viuendi per Nos pro conseruatione dictorū Prioris,& Conuentus,ordinandi,corrigendi,innouandi,& renouādi Nobis omnimodè reseruamus plenariam. Volumus insuper & dicta Auctoritate Apostolica, qua fungimur in hac parte,decernētes, q dicti Prior, Canonici, & Fratres Conuentus dicti Prioratus S.Saluatoris de Syluálacus omnibus, & singulis Priuilegijs,Indulgentijs,Gratijs,Exemptionibus,& Libertatibus,quibus fit mentio

in dictis litteris Apostolicis, de cætero pacificè,& quietè gaudeāt. Inhibentes insuper Venerabili, & Religioso Viro Priori Generali Fr. Ord. Eremitarum S.Aug pro tpe existēti;omnibusq. alijs,& singulis tàm Ecclesiasticis, q̄ Sæcularibus Personis cuiuscunque gradus,ordinis,vel conditionis existant; ne præfatis Priori,& Conuentui,ac Fratribus, & Canonicis d.Domus, seu Prioratus S.Saluatoris de Sylualacus,quò minus ipsi cum omnibus Iuribus, rebus,bonis,& pertinentijs suis dictis Priuilegijs,Gratijs,Indulgentijs,Exēptionibus,& Libertatibus pacificè, & quietè viuere valeant, iuxtà dictarum litterarum Apostolicarum formam, & tenorem: Et quò minus eædem litteræ Apostolicæ,& præsentes Nostri Processus debitæ executioni demandentur: omniaq; & singula in eis contenta suum debitum sortiantur effectum, impedimentum aliquo modo præstetis,seu præstent:nec ipsis aliquam molestiam inferatis,seu inferant, neque impedientibus, seu molestantibus eosdem Canonicos,Fratres,& Conuentum super præmissis in aliquo detis,seu dent consilium,auxilium,vel fauorem. Alioquin in omnes, & singulos impedientes, & impedientibus ipsos Priorem, Canonicos, & Fratres,& Conuentum,ac personas, & subditos eorum super præmissis in aliquo dantes consilium,auxilium, vel fauorem, & singulariter in singulos contradictores in hac parte, & rebelles, excōicationis:in Capitulum verò Ecclesiæ Senensis,si in ijs fuerit delinquens, suspensionis à Diuinis: & in eorum Ecclesiam interdicti, snīas,sex dierum Canonica monitione præmissa,ferimus in ijs scriptis, & ēt promulgamus.Absolutionem verò omnium,& singulorū,qui præfatas Nostras snīas,seu earum aliquam incurrerint quoquo modo, Nobis,vel Superiori Nostro tantummodò reseruamus.Dat.& actū Lucæ in Domibus inhabitationis Reuerendiss.Patris, videlicet, D. Antonij, & Camerarij prædicti sub Anno à Natiuitate Dñi 1408. Ind.1.die Martis,24 Mensis Apr.hora Tertiarū,vel quasi.Pōt.Sanctissimi in Christo Patris, & D.N. D.Gregorij Diuina Prouidentia Papæ XII prædicti,Anno 2.præsentibus ibidem RR.in Christo Patribus, & Dominis Hieronymio Epō Nathuanensi: Nicolao Epō Montiscerbinensis, ac nobilibus Viris D.Philippo Corrario D.N. Papæ Germano:Francisco Iustiniano Domicello Venetiarū:Bartolino Zanibonis Domicello Cremonēsi:necnon Religiosis Viris,& Ff.b.Matthæo de Viterbio:Petro de Sardinia Presbyt. ꝓfessis Ord. Mon-

Montis Oliueti Aretinæ Diœcesis,& Andrea de Pisis,Francisco Ser bõdo de Florẽtia Frib pſbyteris professis Ord.Prædicatorũ:necnõ honorandis Viris Dominis Martiano de Rampinis de Terdona Cameræ Apost.Notario,Presbytero Alberto de Columna de Anglcria eiusdem Reuerendissimi P.D.Antonij Episc. Bonon. prædicti Capellano,& pluribus alijs testibus fide dignis ad præmissa vocatis specialiter, & rogatis.Subsequenter verò Nos Antonius, Gabriel, & Ioannes Commissarij prædicti Constitutiones, & Normã viuendi pro conseruatione dictorum Prioris,& Fratrum, siue Canonicorum,Conuersorum,& Personarum Domus,siue Prioratus, & Conuentus S.Saluatoris de Syluałacus, Nobis, vt præfertur, reseruatas auctoritate Apostolica Nobis in hac parte commissa ordinauimus,& disposuimus,& per præsentes ordinamus, & disponimus in hunc modum.

Quoniam Regula Almi P.Augustini, quam Vos in Christo Fratres dilectissimi, dicti S.Saluatoris de Syłualacus Senensis Diœcesis estis professi,& per professionem ad ipsius Obseruantiam obligastis,& obligatos Vos esse volumus:Regularem vitam instruit ad perfectum,non est opus multarum Constitutionum textura: Verùm,quia Sanctissimus D.Noster D.Gregorius Papa XII.Nobis cõmisit,vt pro decore vestræ conuersationis,& vitæ aliqua ordinaremus seruanda: præmittentes,quòd non intendimus, quòd vos infrascripta obligent ad culpam,sed tantum ad pœnam, quam committimus arbitrio Præsidentis: pauca seruanda subnectimus,quæ sub Capitulis certis distinguimus. Videlicet,

Quas quidem Constitutiones, & Normam viuẽdi dictis Priori, ac Fratribus Canonicis,& Conuersis,& Personis dicti Prioratus ꝓ tẽpore existentibus,præsentibus,& futuris auctoritate Apostolica supraſcripta tradidimus,ordinauimus,& disposuimus.Nobis nihilominus

minus Constitutiones hmōi,& viuendi Normam,corrigēdi,immutandi,renouandi,& reordinandi (si postea visum fuerit) potestatē omnimodam expresse reseruantes.In quorum omnium,& singulorum fidem,& testimonium præmissorum patentes has fieri, siue p̄sens publicum Instrumentum Nostrum hunc processum in se continens exinde fieri, & per Notarium publicum infrascriptum subscribi,& publicari mandauimus, nostrorumq; sigillorum fecimus appensione communiri.

Ordinatæ,& concessæ fuerunt dictæ Constitutiones, & Norma viuendi dictis Priori,ac Fratribus,& Canonicis,Conuersis,& Personis dicti Prioratus S.Saluatoris de Sylualacus per Nos Cōmissarios præfatos,sub Anno,Inditione,Pontificatus,& loco, quibus suprà die 4.Mensis Maij: præsentibus ibidem Reu. in Christo Patre D.Antonio Dei gratia Episcopo Pensauriense, necnon Religioso Viro Fratre Dominico de Neapoli Ord.Minorum professore,& discreto Viro Martiano de Rampinis de Terdona Apostolicæ Cameræ Clerico,ac Ser Michaele de Cassina Clerico Pisano, testibus ad præmissa vocatis specialiter,& rogatis.Et ego Hermannus de Symea Clericus Coloniensis publicus Apostolica, & Imperiali auctoritatibus Notarius, quia prædictarum litterarum Apostolicarum præsentationem,receptionem, requisitionem, inuestituram,commissionem,inhibitionem,sententiarum fulminationem, Constitutionum traditionem,ac reseruationem,omnibusq; alijs, & singulis præmissis dum sic,vt premittitur,fierent,& agerentur vnà cum prænominatis testibus præsens interfui, eaq; omnia, et singula sic fieri vidi. Ideoq. hoc præsens publicum Instrumentum præsentē processum in se continens,alijs occupatus negotijs per alium fideliter scribi feci,subscripsi, publicaui,& in hanc publicam formam redegi,signoq; & nomine meis solitis, & consuetis vnà cum appensione sigillorum Dominorum prædictorum signaui,rogatus,& requisitus in fidem,& testimonium omnium,& singulorum premissorū. Primum appellantur Canonici Regulares, antequam induant Habitu Canonico.Videant qui negant:quàm verùm sit Nos esse Canonicos,cum ita appellemur à Cōmissarijs Apostolicis, antè datū Habitum Canonicum,ad statim induendum Nos Habitu Canonico,paratis,& accinctis. At sunt,qui melius voluntatem Pontificis erigentis Reformationem in Nobis Can.Reg.sciunt, vel scire præ-

sumunt post Annos 200. quàm ipsi Iudices, & Pontifex exigentes tàm aperto testimonio fidem facientes, Nos antè indutum Rochetum fuisse Canon. Regul. ex designatione, & electione Pontificis. Secundum. Canonicus Habitus in eisdem litteris distinctus, & ab ipso Pont. motu proprio, proprio consilio, suaq; scientia electus, & excogitatus declaratur contrà Scribentes, Stephanum sibimet assumpsisse Habitum. Tertium. Proprijs eiusdem Pontificis sumptibus pro Stephano, & omnibus alijs socijs est confectus. Inopinatos enim (vt prædiximus) ab eo Ordine segregauit illos Gregorius; & quàm citius, vt patet, eos de ipso Habitu inuestiri voluit. Ex quo fit, q potius fuerint donati illi Rochetis, quibus Pontifex ipse, vel ipsi Commissarij Nepotes Prælati vtebantur. Quartum. Intelligendum est & hos inuestitos, & alios inuestiendos de Habitu essentiali Ordinis, & de Habitu largo modo accepto, qui est tantũ Cõgregationis pro distinctione aliorum Can. Imò datur eis facultas, & mandatum alios de Habitu ipso inuestiendi absque vlla mentione professionis. Quintum. De Habitu Conuersorum nihil innuit Gregorius in Priuilegio. At Commissarij Constitutionum Auctores inhibuerunt Rochetum Conuersis, de quibus, & eorum Habitu vide alios. Sextum. In ipsis Constitutionibus continetur, q Prior cum sex alijs Clericis ex senioribus professis, qui nunquam recesserint ex Congregatione, possit eis adijcere, & diminuere, ac eas pro voluntate, atque visum eis fuerit expedire, declarare. Quare intelligitur hic præfatos Commissarios præfatam potestatem sibi reseruasse, idest in primaria Constitutionum editione, ac viuendi forma contra tumultuantes, & Patrum Reformationes impugnantes. Septimum. Hic declarantur Canonici S. Saluatoris non participãtes quorundam Indulgentijs, & Priuilegijs, sed proprijs gaudentes, liberalitate Pontificis eos instituentis; & Commissariorum præfatorum optima protectione suffulti. Octauũ potestas data scribitur ipsi P. Stephano a RR. Commissarijs inuestiendi Priorem, & cæteros Fratres noui Ord. Canonici, & nouæ Habitu Congregationis ob reuerentiam à cæteris habitam ei ob electionem Pontificis, quã tùm ex se eius personæ, & quia Supprior, & Syndicus, & quia omnes eum vt Patrem venerabantur, & quia illum præcipuè miserũt pro rebus suis ad Pontificem. Hoc apertè dictum est contra illos, qui Patrem Stephanum tũc volunt Magistrum fuisse Nouitiorũ,

nec

nec ſine malitiā dñt,vt ī rñſionib.patebit.Nonū.Notaē ēt hora tertiarū,in qua ipſi F.Stephanus, & F. Iacobus p̄ſatū Habitū inueſtiti fuerunt,tanquam hora feliciſſima Pronoſticationis: quod & in ipſa gratiam ſupercœleſtem Spiritūſſancti cū oībus donis eius receperunt ipſi Apoſtoli,& recepturi eramus etiam Nos,ꝙ iugiter fiat. Præfatus itaque Reu. P. eodem Canonico Habitu decoratus, talibusq̄. Apoſtolicis diplomatibus munitus, cupiens quàm citius reliquos iam Canonicos tanti muneris fieri participes,de conſilio,& hortatu Reuerendiſſ.D. Ioannis Dominici Commiſſarij ex tribus, ad Monaſterium S.Dominici de Feſulis ſui, videlicet, Prædicatorij Ordinis accedens, reliquos Confratres ex Iliceto ad ſe conuocat, quò cum omnes,præterquam ex Conuerſis Frater, videlicet,Franciſcus Berti de Toiano,conueniſſent,eos iam ex Mēdicantibus Canonicos effectos Pater ſalutat, Documētumq̄. Apoſtolicorum Cōmiſſariorum cum nouis Conſtitutionibus,eorum Epiſcopalium ſigillorum appenſione munitum exhibet, cunctaq. geſta ex ordine pandit,ipſoſq̄. antè ſe genuflexos,aſtantibus vndecim eius Feſulani Monaſterij Religioſis, & Ser Marco Petri Fabiani de Mugello Territorij Florentini publico Notario ad hæc rogato, Eremiticis veſtibus exutos eodem Canonico Habitu ſimiles ſibi candidatos idē Apoſtolicus reddidit Stephanus Canonicos die 28. Iunij eiuſdem anni 1408. quibus omnibus ritè peractis ad propriam Canonicam rediere omnes. Inter illos autem, quos gratioſè veſtiuit, quidem quattuor fuerunt præcipui, quorum vnus fuit Frater Iacobus Antonij Vir vtiq. probatiſſimus,& magnis virtutibus plurimùm ornatus: Frater Regolinus Angelini eximiæ puritatis amator, profundęq. humilitatis feruentiſſimus ſectator,Qui Germanus ſeu Conſobrinus B. Bernardini fuit, quos vtroſque in corpore cōſtitutos,oculis proprijs pluries vidiſſe manibusq. ſuis palpaſſe teſtatur ſcriptor Chronicæ Frater Petrus Michaelis Venetus,Frater Franc.Magnæ Sanctimoniæ,& in omnibus exemplaris fuit, qui ob eius laudabilē vitam,& conuerſatione non ſolùm in vita hominibus gratus fuit, verùm etiam poſt mortem Deo gratiſſimus extitit:Et Frater Dominicus Zoni, Regularis obſeruātiæ promptiſſimus Zelator : qui omnes vnà cum Stephano Patre Collendiſſ. ac Fratre Iacobo collega fuerunt vna Patria Senenſi progeniti, vno,eodemq. propoſito, & Habitu confœderati,mutua dilectione, & charitate affecti,& colle-

E 2 gati,

gati, qui etiam insimul se habentes vsq. ad mortem omnes perseue rauerunt, vno excepto, F. Dñico Zoni videlicet supradicto, qui his non contentus ob frugem melioris vitæ (vt creditur) ad Regulam adhuc arctiorem S. Francisci in Monasterio extrà Muros Senensis dicto la (Capriola) nō post multùm se contulit, & conuolauit. Sicq. Pater ipse cum his socijs, & alijs, vt dictum est, vestitis Habitu Cano nico eiusdē loci, sed non eiusdem perseuerantiæ in aliquibus, Can. Reg. effectus est, de quorum numero inter cæteros fuit quidem Fra ter Petrus etiam Senensis Prædicator eximius, quē ab Ordine Fratrum Prædicatorum, ex licentia Apostolicæ Sedis, exemit. Homo etenim magnæ scientiæ, & probitatis, atque profundæ humilitatis semper fuit. Qui post obitum prædicti Patris Congregationem ipsam per plures annos vtiliter rexit, ac prouidè gubernauit. Considerauit namq. Pater ipse feruentissimus se esse cultorem positum in Agro Dominico, in Vinea custodem, pastorem in causis, ministerium sibi traditum studiosè complere non tm̄ verbis, sed & factis plenè exercere voluit. Legerat quippè de Domino scriptum esse. Cœpit Iesus facere, & docere: Humiliauerat enim semetipsum, faciens se omnium subditum, & discipulum, & vt Apis argumentosa hinc indè varios virtutum flores perquirere cœpit, quatenus ex ipsis postea mel extrahere, & deducere posset ad fructus optimos, & mellificatos reportandum, non pro se tm̄, verùm etiam pro socijs, quos vt filios alebat, atq. nutriebat. Et veluti fidelis seruus, & prudens à Domino cōstitutus super familiam suam, non diebus, neq. noctibus à colloquijs Diuinis, & oratione cessabat. Et se primùm, deindè alios circà Zelum nouæ professionis assumptæ incitabat. Conuersationem hominum, & familiaritatem illorum exterius fugere, Deumq. interius intimè quærere, ac Mundum cum eius pompis, & Amatoribus fortiter spernere, & quotidiè persuadendo feruenter eos instruebat. Ad tolerandū insuper tentationes, malorūq. persecutiones, eos exhortando, plurimùm mouebat. Beatus vir, inquit Apostolus, qui suffert tentationem, qm̄ cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ. Et alibi. Non sunt condignę passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Eia ergo milites Christi, meiq. Comilitones, & socij laboris, & peregrinationis meæ simul, & tribulationis viriliter agite, & nolite timere quia, dicente Apostolo, sicut socij passionum, & contumeliæ sumus, ita

Act. 1. *Iac. 1.* *Rom. 8.* *2. Ti. 2.*

& con-

& consolationum, & gloriæ erimus. Si tolerabimus, & conregnabimus. Hæc & his similia dum quotidie ex eius mellifluo ore procederent, summo replebantur gaudio. His epulis, & dapibus repleti, & satiati Patres ipsi, parùm de cibo corporali curabant. Inuidus autem, & sæuus generis humani inimicus, & discordiæ atq. zizaniæ callidus seminator, ac quietis, & pacis cæterorumq. bonorum omnium maximus destructor, ac dissipator ægrè ferens Stephanũ ipsum Patrem feruẽtissimum, bonis eius operibus, ac pijs actionibus per maxime inuidere cœpit. Considerauit namq. sua solita astutia semitas pij Patris, ac vestigia, quibus clarè intellexit, quòd ex huiusmodi noua militia, à Congregationeq. talium Comilitonum, Congregationem ipsam in futurum, multisq. modis fore, vt excelleret, & fructum quamplurimùm militanti Ecclesiæ afferre deberet. Et ne bonum tàm nobile iam cœptum in dies magis, magisq. augeretur, ad callida sua argumẽta se conuertens, Stephanum Patrem gloriosissimum varijs incitationibus perturbare mollitur, vt dicemus. Dum res ita se haberent, die vltima Iulij sub Aurora, re Diuina de more solemniter peracta iuxtà nouarum Constitutionum prædictarum Decreta, ad Electionem Prioris procedere se exhibent. Coràm quibus Reu. Pater habito suaui, nec minus erudito sermone, benignè eos hortatus est, vt eundem Fratrem Philippum in Priorem confirmare libenter annuerent; ne fortè si ipsum Patrem Stephanum, aut quemcunque alium elegissent, ab Aemulis possent increpari. Cum cessasset loqui, annuerunt omnes rationabili persuasioni, &, prolatis suffragijs, eundem Fratrem Philippũ in primum huiusce noui Loci, nouæque Canonicæ Priorem decernunt ab omnibus vocalibus confirmatum. Electus autem iuxtà Constitutionum tenorem capite 6. vnà cum prefato Fratre Iacobo Lucam mittitur Reuerendiss. D. Gabrieli Card. præfato tanquam loci Diœcesano præsentandus, & confirmandus, cui præfatus Reuerendiss. per quam benignè annuit, & eundem Fratrẽ Philippum in primum Priorem Canon. Regul. in præfato Ilicetano Monaster. & Can. habitantium libentissimè confirmauit, vt constat Rog. eiusdẽ Hermani de Symea Notarij Apostolici in Domibus præfati RR. eiusdem Diœcesani, die 2. Iulij, Anno Domini 1408. authenticum confectum. His itaque peractis ad propria alacres sunt reuersi, ac læto animo, & pacificè ex nigro Habitus colore in niueum candorem

rem transfigurati.Saluatoris sui exemplo,quem noui homines induerant in Iustitia,sub noua Canonica obseruatione viuere cœperunt . Verùm ille inimicus homo zizaniæ nocturnus Sator hanc nouam in Christo generationis sobolem, vtpotè suis dolosis artibus aduersaturam maximè perhorrescens,inter nouos Canonicos, & Eremitarum Primarios semen suum seminauit . Malo namque spiritu arreptus Fr.Franciscus de Toiano eius Canonicæ Conuersorum vltimus Eremitis Cœnobij intra Senens. Vrbem sub Patris Augustini vocabulo constructi per interpositos Nuncios cuncta, quæ gesta fuerant,propalare contendit, velut alter Scarioth detegens modum, quo noui Canonici à suæ nouæ Canonicæ possessione expulsi,eandem ipsi Eremitæ vendicare facilius possent : & primùm quidē ipsius perfidi hortatu ipsi Eremitani,inter quos erant plures et eiusdem Ciuitatis Nobiliores, & omnibus scientijs eruditi Ciues,duorum optimorum prædiorum præfato Monasterio Ilicætano ab antiquo tempore Iure legatorum relictorum corporalem possessionem rapuerunt . Fuerāt.n.eis hac conditione concessa , vt si quando aliquo tempore in eodem Ilicætano Monasterio, & Eremitarum Ordo cessasset,statim ipsa prædia pleno Iure ad idē S.Aug.Cœnobium deuoluerentur: Insuper præfati Eremitæ eiusdem Ciuitatis Procerum suffulti præsidio contrà præfatos Canonicos,& præcipuè aduersus Priorem Fr.Philippum, & Patrem Stephanum vti Primarios armata,& violenti manu acriter insurgētes, multimodis , & varijs persecutionibus eos affecerunt,nihil omittētes,quatenus etiam eius Ilicætani Monasterij possessionē quoquo possent modo deserentibus illis sibi vendicarent.Quorum insultus patientia cunctantes aliquandiù præfati Canonici constanter tolerauere,orationibus tñ,& Diuinarum Scripturarum lectionibus cō muniti,tandem facto impetu Magistratus Senensis retentis eorum Priuilegijs,Constitutionibus,& omnibus Scripturis, atque ablatis omnibus bonis violenter,& iniuriosè ab eodem Ilicætano Monasterio omnes fugere compulerunt , præter eundem Fr.Franciscum de Toiano Conuersum,quem in pristino Eremitano Habitu perseuerantem,solum ibidem pro loci custodia reliquerunt . Miseri verò Canonici taliter ignominiosè à proprijs sedibus expulsi in quēdam locellum ab eodem Monasterio non procul distantem se transtulerunt.Vbi quęstuantes hostiatim laboriosam vitam per aliquot

dies

dies miserrimè duxerunt. Quo tpe Diuino Spiritu monitus Reu. Pater,quòd exemplo Abrahæ peregrinari debebat, ad Pontificem Ariminum mittunt,cunctaq; per Ordinem recensent.Pontifex autem cum hoc audisset,maximo cordis cruciatu eorum calamitates compatiebatur,atque ipsorum consulens saluti, ipsis nouis Canonicis ad eorum , & plurimorum Nobilium Senensium Instantiam potestatem exhibet ad pristinum Habitum, & Dogma in idem Ilicætanum Monasterium redeundi, eorundem Statum, Immunitates,& Priuilegia, ac cætera omnia,vt prius, eisdem restituens per Bullam plumbeam datam in eadem Ciuitate Ariminensi die 20. Nou. eiusdem Anni,videlicet, 1408. Huius itaque Priuilegij concessione sex ex præfatis Canonicis ad pristinum Eremiticum Dogma sunt reuersi, & interuentu Communitatis Senarum à præfato eiusdem Ordinis Priore Generali in eodem Monasterio sub pristinis modo,& forma sunt restituti.Quibus à præfatis suis Confratribus S.Aug.de Senis ductis compassione prælibata duo prædia sub quibusdam alijs conditionibus sunt restituta. quod rogato publici Notarij sub die 7.Februarij Anno 1409. confecto constat.Sed postea Eugenius Papa IV. Anno 1431. per publicas litteras eosdem Eremitas Ilicætanos reintegrauit ab omni Potestate,& Iurisdictione Prioris Generalis vniuersi Eremitici Ordinis, liberatos,& exemptos reddens. Deinde Anno Domini 1438. Magister Gherardus de Arimine Prior Generalis eidem Ilicætano Conuentui potestatem fecit eligendi Vicarium Generalem,qui regat eandem Ilicætanam Congregationem, quæ tunc quattuor Monasterijs constabat, & ea omnia etiam ipse Eugenius comprobauit:Omnium autem su prædictorum extant authentica transumpta manu Sier Christophori Gisani Notarij publici Senensis cōfecta,signis etiam, & subscriptionibus manu Sier Galgani q. Cerboni, Sier Ioannis q.Francisci de Bonconuentu duorum Tabellionum Senensium publicorum.Re cognita,& approbata;& etiam ea omnia, quæ acta,& producta fuerunt in Conuentu S.Dominici de Fesulis,fuerunt authēticè notata per Sier Ioannem q. Marci, Petri Fabiani de Mugello Territorij Florentini. Quæ omnia,& singula in præfato Ilicætano Monasterio in quadam Capsula (quam depositum vocant) tribus clauibus diligenter consignata cum non aspernenda custodia seruantur. Confirmati prædicti sex Eremitani Patres in prædicto Ili-

cætano Conuentu; fuit etiam confirmatus idem Pater Frater Philippus, qui in eodem Prioratu permansit vsque ad finem vitæ suæ, qui fuit Anno 1417. cum vixisset Annos 64. Hi ergo Eremitæ obtentis septē alijs locis, videlicet, S.Martini intra eandem Senarum Ciuitatem, qui locus ab antiquo tpe citrà fuerat Can. Reg. Item apud Pratum Florentiæ Oppidum:apud Pontremolum cum quattuor alijs Oratorijs in ipsis in præsentiarum commorantur inter Clericos,& Conuersos circà numerum 60. Ex ea autem Canonici Habitus susceptione hoc saltem fuerunt consecuti, quòd ab Eugenio Papa IV. vt prædictum est, ab Eremitarum Ordinis Dominio, vt diù,& anxiè peroptauerant,liberati fuere, Habitu, & Potestate congregandi Generale Capitulum, & Annuum Generalem Vicarium creandi,concesso particulari Congregationis Titulo,quo Cōgregatio Fratres Eremitarum Obseruantium de Ilicæto Ordinis S. Aug.nominantur:Ipsi denique Venerandi, & Deuotissimi Pres Ilicætani in maxima obseruatione vsque ad præsentia tempora perdurarunt.Inter quos plures virtutibus,& scientia effulserūt,& præcipuè Magister Aegidius Viterbensis, qui fuit eiusdem loci professus, postea in sacra pagina Magister totius Ordinis habitus plures Annos vixit,denique a Leone X.Papa in Amplissimorum Patrum Cœtum assumptus tit.S.Matthæi, & postea S.Marcelli Presb.Car. Patriarchaq; Constantinopolitanus fuit declaratus. Pater aūt Stephanus cum Fr.Ioanne Antonij,Fr.Regolino,Fr.Dominico,Fratre Francisco suprà nominatis in Habitu Canonico,& Apostolico cōstanter intrepidè perseuerantes,Pontificem suum,& pijssimum Patrem profugum apud Ariminum constitutum profugi fiducialiter adeunt,& de cedendo lacessentibus iniurijs cōi snīa cōsulunt, qui tempori,& Diuino pariter Responso cedendum esse blādis,atque pijssimis sermonibus eos hortatus est. Retentisque apud se Patre Stephano,& Fr. Dominico,vt eos ob cōes hmōi procellas consolaretur,reliquos tres eodem Nouemb. Mense Lucam eidem Reu. D. Antonio Commissario prędicto commendatos remisit.Qui eos cū suis commendaticijs litteris Bononiam, cuius Ciuitatis Episcopatum tenebat,direxit.Quò cum applicuissent,delubro quodam extrà portam Ciuitatis,quæ de Saragotia, aut S.Mamoli Vallis Viridis appellatur, Bononiensis Ecclesiæ per suos agentes, quousque eis de proprio Monasterio prouideretur, hospitari mandauit. Vbi

aliquos

aliquos tantummodò Menses peregrinati sunt. Canonici ergo præfati absq; propria Sede quattuor Annos errauere,& amplius,quorum fidem,atque constantię virtutem Saluator ipse,cuius titulum gerebant,Pontifici, & alijs Principibus adeò comprobauit, vt eos demùm extrà terram, & cognationem suã sub suis perpetuis auspicijs in egregiam sobolem,piam,religiosam,& sanctam,perennemq. procrearent.Florentię interim,instantibus supradictis vtriusq. Pontificis Cardinalibus longa inter peritissimos viros in sacra pagina, atque vtroque Iure eruditissimos vtriusque Ordinis res per triduum habita, tandem per excellentem Virum Dominum Laurentium de Ridolfis aureatum Equitem, & in vtroque Iure celeberrimum Doctorem,Cathedram in eadem Ciuitate tenentem, valida fuit conclusione definitum, quòd sub quo Pontifice votũ promissum sub solemni, authentico, & irrefragabili iuramento emissum vnionis faciendæ violauerant,& inuicem colludentes inueteratum ac pessimum Schysma Sanctæ Orthodoxæ Ecclesię valdè nocuum magis fouere dignoscebantur, eo casu Cardinales Concilium legitimè, & Canonicè conuocare, verumque Pontificem citatum, & non comparentem, sed in sua contumacia persistentem iuridicè deponere,atq; ad alterius electionem liberè, & absq; scrupulo procedere poterant. Verùm,quia pręsuppositum saltem ex parte Gregorij erat falsum,quod probatur ex rei euentu, in Concilio postea Constantiensi,in quo ipse liberè,& promptè cessit. Similiter ergo, & conclusio erat falsa.Nihilominus ea sententia laudata,& ratificata,ac firmiter approbata,Card.præfati Ciuitatem Pisaurum ad huiusmodi Congregationem aptiorem, & commodiorem Dominio Florentino libentissimè consentientem elegerũt. Gregorius autem hoc audiens, statim omnes eos Card. tanquam Hæreticos, Schysmaticos,& Cõiuratores Galeris Dignitatibus, & beneficijs priuat, eosq́. priuatos per vniuersum Orbem denunciari mandauit,& statim misit Cardinalem Ragusinum prædictum, Virum vtique,vt prędatum est suprà,magni animi, & consilii, transformato Habitu, & secretè,ad Sigismundum Lucimburgum Romanorum Electum, & Vngariæ Regem, vt cum eo de loco,& modo tractaret Concilij legitimè congregandi pro Schysmate tollendo, & Pisano Conciliabulo destruendo,cum non esset auctoritate alicuius se pro Pontifice gerentis,vt fas erat,ratum: sed nihil penè profecit,quia Veneno

infectus, quo penè mortem euasit, reuersus est ingloriosus. Interea indicitur per omnes Mundi partes apud Pisas, vt dictum est, Concilium conuocatur, vndiq. & citantur omnes Ecclesiæ Prælati, vt, à duorum Pontificum obedientia se substrahentes, ad vniuersale celebrandum Concilium pariter conueniant. Conuenerunt autem 22. Cardinales, tres Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi, nu. 180. Abbates 300. & inter Sacræ Scripturę professores diuersorum Principum penè totius Christianæ Plebis Oratores, & Mandatarij nu. 280. Ab Obedientia namq. Gregorij quasi omnes Christiani Principes se diuulserant. Ladislao Apuliæ Rege, Venetorum Dominio, & Ariminense Principe exceptis cum quibusdam alijs Ciuitatibus R.E. subiectis. Omnes itaq. sic congregati Mense Maij Anno 1409. Oratores ad vtrunq. Pontificem mittunt, qui eos ad Concilium citent, & aduocent. Hos Benedictus derisos remisit dicens: nihil sua de hac controuersia referre, quæ de Iure Papatus inter se, & Gregorium vertebatur. At Gregorius eos redarguit, dicens. Non ad eos pertinere Concilij coadunationem, sed ad ipsum vt Pontificem Romanum, qui nolebat Concilium Pisis conuocari, sed in Frigulio, seu Foro Iulij circà Aquileiam, quò ipsi Cardinales eum de Iure sequi tenebantur, non autem ipse eos eo, quòd non deceat mẽbra à capite discedere. Itaq. Gregorius in dicto Concilio in Ciuitate Austriæ Arimino soluens, comitantibus eum Patre Stephano, & Fratre Dominico, illuc accessit, quò etiam nonnulli Prælati ex Apulia sunt profecti. Pisanum autem Cõciliabulum in incœpto suo procedens, post legitimas modo suo citationes, & iuris terminos aduersus vtrosque Pontifices veluti contumaces, & non comparentes, sed Hæreticos, & Schysmaticos depositionis, & priuationis diffinitiuas, & inappellabiles sententias protulerunt. Mandantes cunctis Christicolis sub acerrimis pœnis, & censuris, ne eos de cætero Pontifices nominarent, & ad nouam electionem procedentes die 25 Iulij supradicti Anni, malum pro malo addentes, tertium super addiderũt Pontificem, videlicet, Magistrum Petrum Phylargi Cretensem Ord. Minorum Episcopum primò Vicentinum, postea Nouariensem, deinde Archiepiscopum Mediolanensem, & 12. Apostolorum Presby. Card. præfatum, Virum optimum, atque in sacra pagina, & speculatiua peritissimum, quem Alexandrum eius nominis V. nominarunt; quem etiam aliorum duorum Põtificum Acta omnia

nia

nia rescindere putabant: eo tamen creato, & pacis valdè cupidus existens, vt deuitaret discordias, ea omnia Acta in eo Concilio vsq. ad futurum Triennium suspendit, tunc postea vbi, & quando Romano Pontifici videretur resumenda. Pontifex itaq. Gregorius in Austria exulans præfatum Priuilegium Institutionis nouæ Canonicorum Congregationis cum eisdem nouis Constitutionibus in eo insertis, quod ammissum fuerat, cum appensione Bullæ plũbeæ, & filis sericis rubei, crocæiq; coloris gratis innouari, & è Registro transcribi iubet. Et subinde die prima Septembris eiusdem Anni 1409. sub Anno sui Pontificatus 3. alterum similiter gratis concedit Priuilegium. Nam peragrans Pontifex cum Stephano eidem piè compatiebatur, blandèq. alloquens, eum paternè cõsolabatur, atq. ad perferendum æquanimiter persecutiones eum insequentium, gratiosè hortabatur. Et, vt deinceps viriliter certare, & præliari non formidaret, eum charitatiuè confortabatur, ac incitabat: addens, quòd illum nunquam deseruisset, sed semper fouisset, & adiuuisset, sicq; præsidio suo semper, & vbiq. sibi adesse summopere eidem promisit, & affirmauit. His sanè tot, ac tantis pollicitationibus Summi Pontificis plenè animatus pius Pater Stephanus, vt filius obedientissimus, assensu, & voluntate ipsius Pontificis, vt ipse in decimo Priuilegio de huiusmodi assensu plenam facit mentionẽ, Domum ipsam, siue Locum S. Saluatoris spontè cedens, ac liberè renuncians, Fratribus, & Ordini Eremitarum relinquens, ipse cum suis inde recedens pœnitus se amouit, & totaliter absentauit. Relictis itaq. Domo, & Loco S. Saluatoris prædictis, veluti pauperculi huc, atque illuc, prout Curia ducebatur, discurrentes, vt poterant se gubernabãt. Pontifex autem eorum calamitates valde collachrymans, licet non omnia ministraret illis, quæ tamen poterat, libẽter impendebat in subueniendo indigentijs eorum. Neque permittebat vnquam illos, & præsertim Stephanum Patrem constantissimũ sibi abesse, sed semper vbiq. apud se cupiebat habere. Anxius quippe erat, vt eidem aliquo loco congruo, & honesto prouidere posset, nec valebat propter instans tunc schysma, quod in dies videbatur augeri. Fiducia enim illi semper erat in Deo, quòd diù illum sic euagare non fineret, sed sua prouidentia, qui Cœlum, Terramq. regit per sæcula, ipsemet dirigeret per iter salutis æternæ insimul cum filijs suis, vt, sicut socij passionum, & tribulationum erant, ita tandẽ

consolationum,& gaudij spiritualiter,& corporaliter essent. Et,vt facilius aliquem locum pro eorum Residentia inuenire possent, aliud insigne Priuilegium, quod est secundum in Ordine,ad futurā rei memoriam eis gratiosè contulit,atque indulsit.In quo quidem Priuilegio Pontifex ipse mentionem facit de primo,&, quid fecerit,replicat, &, cum de præsenti Canonici ipsi nequeant habitare in dicto Loco S.Saluatoris, dat, & licentiam eis concedit, vt vbicunque ipsi inuenerint locum licitum,& honestum,qui eis debitè, & Canonicè pro eorum Residentia cōferatur,acceptare,& suscipere,ipsumq.in Prioratum Conuentualem erigere,habere, & tenere liberè,& licitè valeant,ac gratijs,& immunitatibus aliàs eisdē concessis vti,& gaudere possint, prout de his, & alijs in dicto Priuilegio sub datum in Ciuitate Austria ditione Aquileiensi Cal. Sept. Pont.eiusdem Anno 3. plenius continetur.Et insuper concedit, & licentiam impertitur, quòd si locus alius licitus, & honestus per quoscunque Christi fideles denuò eis ædificetur,vel ipsi Canonici ex elęemosynis sibi concessis illum ædificare voluerint,liberè, & licitè capere,& erigere valeant, alicuius super hoc licentia, seu auctoritate minimè requisitis; prout de his, & alijs in dicto Priuilegio seriosius continetur.

Secundum Priuilegium. Gregorius Episc.Seruus Seruorū Dei ad futuram rei memoriam. Dudum siquidem per Nostras litteras Dat.Lucæ 3.Non.Apr.Pont.Nostri Anno 2.excitante Nostrę mentis arcanum speciali,& affectuosa dilectione,qua Domum,& Conuentum Prioratus S.Saluatoris de Sylualacus ad Romanam Ecclesiam nullo modo pertinentis Ord. S.Aug. Senens. Diœcesis sumus hactenus prosecuti,paterno prosequi studio intendimus incessanter.Nos motu proprio:non ad dilectorum filiorum Fratrum dictæ Domus,quæ hactenus Ord.Fratrum Eremitarum dicta S. August. extitit: vel alicuius alterius pro ipsis Nobis sup.hoc oblatæ petitionis instantiam,sed de Nostra mera liberalitate, & ex certa scientia eandem Domum in Prioratum Conuentualem Auctoritate Apostolica ereximus,per Priorem sub nouis conditionibus, & modis in ipsis litteris insertis perpetuò gubernandam,prout in eisdē Nostris litteris seriosius continetur.Cum igitur superexcrescente malitia temporis:peruersorum debacchāte proteruia nōnulli Fratres Conuentus prædicti sub Nostra deuotione,& fidei integritate degen-

gen-

gentes,de præſenti nequeant in Domo,& Conuentu hmōi habita re:Nos eiſdem pio compatientes affectu, ac volentes Paternæ protectionis ſuffragio ſubuenire:tenore præſentium eadem auctoritate concedimus,quòd vbicunq.Fratres ipſi locum inuenerint congruum,licitum,& honeſtum,qui eis debitè, & Canonicè pro eorū Reſidentia conferatur,acceptare,& ſuſcipere, ipſumq́. in Prioratū Conuentualem huiuſmodi habere,& recipere ad omnipotētis Dei gloriam,& honorem,liberè,& licitè valeant tenere:eadem auctoritate in Prioratum hmōi locum ipſum per eos habendum,vt p̄mittitur,erigentes,ac ſtatuentes auctoritate præfata,quòd Fratres ipſi in eo valeant habitare ſecundum Inſtitutiones, & Regulas per ipſas Noſtras litteras ſibi datas. Quòdq́. locus ipſe per ipſos Fratres habendus,& in Prioratum,vt præmittitur erigendus:& Fratres ipſi ſub dictis modis,& Regulis in alijs noſtris litteris, vt præmittitur, expreſſis,degentes vti,& gaudere valeant, exemptionibus, conceſſionibus,indultis, & hmōi litteris, quarum tenores,& formas hic haberi volumus pro ſufficienter expreſſis contentis, & annotatis. Conſtitutionibus Apoſtolicis,& alijs in contrarium facientib.non obſtātibus quibuſcunque.Nulli ergo omninò hominum liceat hāc paginam Noſtræ Conceſſionis,Erectionis, Conſtitutionis, & Voluntatis infringere, vel ei auſu &c. Dat. in Ciuitate Auſtria Aquileienſ. Diœceſ. Cal.Sept. Pont. Noſtri Anno 3. Gratis de mandato D.N.Papæ.

Io.de Monte Politiano.

Primum. Epilogus accōmodatiſſimus(paterno ſtudio)Pontificis erga ſuos Canonicos.Habet neſcio quid latentis Energiæ, dum exordiī ex ſuperioris principio.Secundum.Sedebat in pectore Pōtificis arcanum illud pro reformandis Regul. Canonicis; ad ꝙ fuit in ijs præſertim excitatus ex dilectione,& deuotione,qua ergà eos erat ſpeciali affectus. Quod autem non ceſſauerit eos inceſſanter proſequi paterno ſtudio,pio affectu,& paternæ Protectionis ſuffragio quòad uixit,cætera magis Priuilegia vſq. ad eius obitum inferius patefaciunt.Et ſic ab ipſo Gregorio Pontifice,non à Stephano emanati declarantur hmōi Canonici. Tertium. Canonici præfati de voluntate Pontificis Monaſterium Illicetanum deſeruerunt,cedentes iniurijs,quib. nec ipſe Pontifex occurrere tùm poterat ꝑ ꝑ perfidum ſchyſma, quòd vigebat. Spem autem habebant alterius

potien-

potiendi ex singulari in se beneuolentia Pontificis.Quartum.Priui legium hoc secundum datur eodem Anno suprascripto Saluatoris 1409.qui fuit 2.Annus Congregationis,quo etiam à præmissis tribus Reuerendiss.Prib.Cōmissarijs iam Cardinalib.Lucæ, vbi subsiterāt;inde digresso Gregorio, innouatæ fuerūt primęuę Cōstōnes. Reliqui verò tres Canonici, qui Bononiæ peregrinabantur Reuer. Patris commissione,Lucam pro innouatione Constitutionum, & processibus executorialibus,quas,vt dictum est,etiam in Ilicætano Monasterio amiserant, miserunt,omniaq; ipsi Reuerendiss.Cōmissarij,& S.R.E.Card.Presbyt. qui adhuc Lucæ subsistebant,de præfati sui Pontificis commissione,per eundem Notarium Apostolicū gratis è Registro transcribi mandauerunt, & suorum sigillorū,quibus tunc vt Cardinales vtebantur, appensione muniri,& dari,vt ip semet Notarius Hermanus de Symea prædictus propè finem ipsius Processus testatur sub eodem Anno 1409.die Lunæ 2.Mensis Septembris. Verùm cum insidiæ ad capiendum Gregorium pararentur, ille transformato Habitu beneplacitum sibi Ladislai Apuliæ Regis promittens, comitantibus duobus prædictis Patribus, Gaietam clàm ad nauigauit.Sed, cum pestis Pisas inuasisset,Alexander Pontifex inde discessit, Pratum Oppidum Florentinorum adiuit. (Non.n.poterat Romam proficisci, quia inuaserat, & ceperat eam Ladislaus præfatus)inde Pistorium profectus,vbi hyemare cōstituerat,sed capta pro eo Vrbe Roma cum pluribus alijs Ciuitatibus,à Malatesta Ariminense Domino, Florentini exercitus Duce, Paulo Vrsino fugato Ladislao Apuliæ Rege Ianuario Mense Anno 1410.mutato consilio,postquam omnia cerneret pacata, Romam omnimodè adire deliberans, Bononia profectus est eodem Anno, & Mense die 12.cum 20.Cardinalibus.Malatesta autem à Florentinis concorditer licentiatus, quo amplius non habebant opus, ad propriam Ariminensem Sedem Februario Mense cum pace reuersus est.Alexander autem confirmato in Bononiensi Legatione Reuerēdiss.D.Baldassare Cossa,cuius opera maximè indigebat,postq̄ per Oratores à pluribus Reip.Christianæ Principib.tanq̄ verus Pōtifex fuisset adoratus: tandē cum Anno 1.& diebus 15.sedisset migrauit è vita die scilicet 21. Iulij, hora 4.noctis (licet alij asserant eum die 3. Maij obijsse) & in Ecclesia Franciscani Ordinis cadauer eius conditum fuit.Alexandro verò defuncto Cardinales Bononię

exi-

existentes in vnum conuenientes eundem D. Baldassarem Cossam Neapolitanum Ciuem ex Apuliæ Regno oriundum à Bonifacio IX. prius à Secretis, postea Cardinalem S. Eustachij creatum; & Episcopum Instrianum, ac inibi Legatum de latere, elegerunt, quem Ioannem XXIII. appellarunt. Hanc ob causam Canonici Patres Nostri de cõsilio Patris Stephani, & eorum pij Pontificis commissione à Valle Viridi digressi, Fabriani apud Sacellum S. Nicolai hospitati fuerunt, vbi reliquum temporis in arctissima nouæ Cõgregationis Obseruantia degerunt. Præfatis tñ Patre Stephano cũ Socio vbiq; Pontificem sequentibus, & ad eosdem suos Concanonicos reuisendos sæpè euntibus, & redeuntibus. Eo autem Anno die 13. Septemb. Põtifex Gregorius tertio Priuilegio suos Canonicos corroborat. Quo declarat nouos Canonicos suos etiam extra propriam Sedem vbicunque consistant, omnibus sibi indultis gaudere: superiori etiam longius corroborato. Videlicet.

PriuilegiũTertiũ. Greg. Eps seruus seruorũ Dei ad futurã rei memoriam. Sacræ Religionis, sub qua dilecti filij Fratres, seu Canonici Prioratus S. Saluatoris de Syluulacus ad Romanam Ecclesiam nullo medio pertinentis, Ordinis S. Aug. Senensis Diœcesis, mundanis abdicaris illecebris, virtutum Domino in humilitatis spiritu deuotum, & sedulum impendunt famulatum: promeretur honestas, vt super illis, quæ ipsis prosperi status incrementum afferre valeant, gratiosum Apostolici fauoris præsidium libenter, & fauorabiliter impendamus, & præbeamus: dudum siquidem, videlicet 3. Non. Apr. Pont. Nostri Anno 2. excitante Nostræ mentis arcanum speciali, & affectuosa dilectione, qua Domum, & Conuentũ Prioratus prædicti S. Saluatoris de Syluulacus ad Romanam Ecclesiã nullo medio pertinentes: Ordinis S. Aug. Senensis Diœcesis, sumus hactenus prosecuti, & paterno prosequi studio incessanter intendimus. Nos motu proprio, non ad dilectorum filiorum Fratrum dictæ Domus, quæ hactenus Ordinis Fratrum Eremitarum d. S. Aug. extitit: vel alicuius pro ipsis nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam; sed de mera Nostra liberalitate ex certa scientia eandem Domum in Prioratum Conuentualem auctoritate Apostolica ereximus per Priorem sub conditionibus, & modis in ipsis litteris insertis perpetuò gubernandam, prout in eisdem litteris Nostris seriosius continetur. Demùm Cal. Sept. Pont. Nostri Anno 3. super

exere-

excrescente malitia temporis, & puerforum debacchãte proteruia: nonnulli Fratres Conuentus prędicti sub nostra deuotione, & fidei integritate degentes de pręsenti nequeunt in Domo, & Conuentu huiusmodi habitare. Nos eisdem pio compatientes affectu, ac volentes paternæ protectionis suffragio subuenire, eadem auctoritate concessimus: quòd vbicunq. Fratres ipsi locum inuenissent congruum, licitum, & honestum, qui eis debitè, & Canonicè pro eorũ Residentia conferretur, acceptare, & suscipere, ipsumq. in Prioratũ Conuentualem huiusmodi habere, & recipere ad Omnipotentis Dei gloriam, & honorem liberè, & licitè valerent & tenere; & eadem auctoritate in Prioratum huiusmodi locum ipsum per eos habendum, vt præmittitur, erigentes, ac statuentes auctoritate præfata, quòd Fratres ipsi in eo valerent habitare secundum Institutiones & Regulas per ipsas Nostras sibi datas: quodq. locus ipse per ipsos Fratres habendus, & in Prioratum, vt præmittitur, erigendus, & Fratres ipsi sub dictis Institutionibus, & Regulis in alijs Nostris litteris, vt præmittitur, expressis, degentes vti, & gaudere valerent exemptionibus, & Indultis, & huiusmodi litteris, quarum tenores, & formas hic haberi volumus sufficienter pro expressis, contentis, & annotatis. Cum autem sicut exhibita Nobis pro parte dilectorum dictorum Canonicorum petitio continebat: labe schysmatica in plurimis locis vltrà solitum pullulante, dicti Canonici, & Fratres huiusmodi hucusq. nequiuerint locum aliquem aptum, & idoneum inuenire pro huiusmodi Conuentu, seu Prioratu (vt præmittitur) erigendo; sed peregrè quodãmodò non sine eorum labore eos conuenit peruagari: & sicut eadem petitio continebat ipsis Canonicis, seu Fratribus non existentibus in dicto Prioratu S. Saluatoris, siue in alio loco, vt præfertur, eis concesso: ipsos Canonicos, siue Fratres Gratijs, Indultis, ac Concessionibus, & formis in dictis litteris insertis, de iure, vt asseritur, non posse gaudere, nec etiam gratiam eis in dictis alijs litteris concessam ad eorum posteros extendere. Nos dictos Canonicos, seu Fratres in eorum laudabili proposito confouere, ac statui eorundẽ prouidere volentes: dictos primum, vel alium quemcunq. locum non habentes, seu possidentes, & eorum posteros vbicunque ipsos esse contigerit, dummodò aliàs viuant secundum eorum Regularia Instituta, conditionibus, modis, concessionibus, gratijs, Priuilegijs,

Indul-

Indulgentijs, Exemptionibus, & Libertatibus per Nos, vt prę-mittitur, eis concessis, liberè, & licitè vti, & gaudere posse tenore p̄sentium auctoritate prædicta declaramus. Concedentes eis, quòd si huiusmodi locus aptus, aliàs licitus, & honestus eis de nouo per quoscunque Christi fideles, ædificetur, vel ipsi Canonici, seu Fratres ex Elęemosynis sibi cōcessis illum ædificare velint: vt huiusmodi locum nouiter erigendum liberè, & licitè, vel aliàs, vt præfertur, erigere possint, & valeant: alicuius super hoc licentia, seu auctoritate minimè requisitis. Constitutionibus Apostolicis, & alijs in contrarium facientibus non obstantibus quibuscunque. Iure tñ Parochialis Ecclesiæ, vel alterius cuiuscunq. semper saluo: Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ declarationis, & concessionis infringere, &c. Dat. Caietæ Id. Sept. Pont. Nostri Anno 4. 1410. Duplicata gratis de Mandato D.N. Papæ.

Io. de Ratingen.

Primum. In hoc Principio duo superiora Priuilegia inserūtur ex eo Paterno affectu Pontificis, quo se omnia semper voluisse pro suis Canonicis demonstrat, vt benè, atq. commodè viuere possint. Secundum. Vocantur Canonici Prioratus S. Saluatoris de Sylualacus, quamuis non possiderent. Tertium. Conceduntur omnes gratiæ in alijs concessæ, vt hinc pateat Can. Reg. illos fuisse electos à Greg. non habita relatione ad locum illum tantum, sed vniuersaliter ad vniuersum Ordinem Can. cuius Priuilegia vult etiam post, habito illo loco, in ipsis Canonicis permanere. Quartum. Non temerè dubitabant Canonici Nostri illi simplices, & zelantes extrà illud Monasterium eiusdem Priuilegijs non gaudere. Sedatis igitur aliquantulùm perturbationibus de mente præfatorum Patrū, anxietatibusq; de medio sublatis, & à cordibus eorum remotis, & pœnitus reiectis omnibus ambiguitatibus, quibus propter malitiā temporis tunc existentis, eiusq; malam dispositionem, de eorum stabilitate, & conseruatione anxij, seu ambigui non mediocriter esse poterant, parùm pro animo quiescunt, viresq; corporis vtcūq. reassumunt, & gratias inexaustas omnipotenti Deo humiliter, & deuotè agunt. Etiam non de Epulis delicatis, & sumptuosis poculis, aut de nobilibus vestibus, vel pręciosis corporis Indumentis, vel de amplis, & spaciosis ædificijs solliciti, & curiosi, sed, omnibus commodis, ac corporeis necessitatibus pœnitus postpositis, extre-

mis duntaxat exceptis, ad spiritualia tantum se vertentes, ac de cõscientiæ pace, mentisq. quiete, & animi tranquillitate solliciti effecti, corda, voces, & opera, ac omne eorum desiderium, & affectum in Deum dirigentes, quæ ad animarum salutem spectabant solummodò, pijs potionibus inclinatur, Thesauros spirituales militantis Ecclesiæ manumittere cœpit, priuilegium plenariæ indulgentiæ in mortis articulo, quod est quartum in Ordine, eis concessit, & gratiosè indulsit. In quo namq. Pri. Pont. ipse concedit, quòd quilibet ex Canonicis sibi valeat eligere confessorem, qui ei semel tantũ in mortis articulo plenariam remissionem indulgere possit, his tñ conditionibus, quòd si aliqua debeat fieri restitutio, per ipsum si superuixerit, alioquin si fortè transierit, per alium fiat. Et insuper ordinat, quòd si ex confidentia huiusmodi gratia ad illicita perpetranda produci reddetentur, quò ad illo prædicta Remissio eis nullatenus suffragetur. Præterea mandat pro huiusmodi Indulgentia consequenda vtilia alia Ieiunia obligatoria, sex alios dies ieiunare omnes debeant, vel centesimam partem omnium reddituum, & prouentuum eorum singulis annis in pios vsus erogare possint, aliter concessio ipsa nullius sit momenti, prout in dicto Priuilegio tenoris huiusmodi seriosius continetur.

Quartum Priuilegium. Gregorius Eps seruus seruorum Dei dilectis filijs Priori, & Fratribus, seu Canonicis præsentibus, & futuris Prioratus S. Saluatoris de Sylualacus Ord. S. Aug. Senensis Diœcesis Sal. & Apost. benedictionem. Prouenit ex vestræ deuotionis affectu, quo Nos, & Romanam Ecclesiam reueremini; vt petitiones vestras illas præsertim, quæ animarum vestrarum salutem respiciunt, ad exauditionis gratiam admittamus. Hinc est, quòd Nos vestris supplicationibus inclinati, vt Confessor, quem quilibet vestrum duxerit eligendum, omnium peccatorum vestrorum, de quibus corde contriti, & ore confessi fueritis semel tantum in mortis articulo, plenariam remissionẽ uobis in sinceritate fidei, & vnitate S. R. E. ac obedientia, & deuotione nostra, & successorum nostrorum Romanorum Pontificum Canonicè intrantium persistentibus auctoritate Apostolica concedere valeat, deuotioni vestrę tenore pręsentium indulgemus. Sic tamen, quòd ille Confessor de his, de quib. fuerit alteri satisfactio impendenda, tàm vobis per vos si superuixeritis, vel per alios, si tunc fortè transieritis, faciendam iniungat.

quam

quam vos, vel illi facere teneantur, vt præfertur. Et ne (quod absit) pp hmôi gratiam reddamini prodiuiores ad illicita in posterum committenda: volumus, quòd si ex confidentia remissionis hmôi aliqua fortè commiseritis: quò ad illa prædicta remissio vobis nullatenus suffragetur. Quòdq; à tempore, quo nostra præsens concessio ad vrãm notitiam peruenerit: ex tunc singulis diebus, quib. ieiunium per Ecclesiam indictum est: & sex alijs diebus, de quib. vobis videbitur, & in quibus ad ieiunandum voto, vel aliàs nõ estis astricti, nisi tunc fortè infirmitate impediti extiteritis, ieiunare annis singulis teneamini: & si volueritis, pro huiusmodi ieiunio dictorũ sex dierum centesimam partem omnium reddituum, & obuentuũ vestrorum annis singulis in vsus pios poteritis erogare. Alioquin præsens concessio nullius sit roboris, vel momenti. Nulli ergo hominum &c. Dat. Gaietæ 14. Cal. Octob. Pont. Nostri Anno 4. Gratis de mandato D.N. Papæ.

Io de Monte Politiano.

Huius quarti Priuilegij gratia non vr ēt extendi nisi ad Canonicos. Ieiunium verò sex dierum commutatum postea fuit per Eugenium IV. & deinde per alios Summos Pontifices in Septem Psalmos de Pœnitentia quinquagiès persoluendos. Et Conuersis quoque, ac Commissis tùm participatur sub certo numero persolutionis orationis Dominicæ, & B.M.V. salutationis. Continuantur tñ ēt nunc eleemosynæ in maiori summa, nec ieiunia omittũtur. Hoc Priuilegium est primum intitulatum Priori nominatim, & fratrib. &c. Credunt nonnulli Priorem tùm noïari ipsum R. P. Stephanũ. Alij attendentes ex snia Gregorij Priorem vnà cum suis Canonicis quamuis extorres, in suam tñ dignitatem, & possessionem Monast. Illicætani titulo tenus perseuerasse: ex hoc, inquiunt, facilis coniectura est, Canonicos singulis annis Priorem nouum elegisse; seu magis eundem principiò electum confirmasse; vt sic volente Pont. ibi simul reseruarent primi Priuilegij, & sui Monasterij Iura; & ppterea singulis nouis Priuilegijs Canon. eius Monasterij de Sylualacus legimus appellari: duobus verò vltimis sub solo suo titulo absolutè describi. S. Saluatoris: cum tandem Pontifex iamiam Pontificatui renunciaturus, ab illius possessione repetenda aïum, & ipse reuocasset. Quæ omnia tamen ex Priuilegio manifestius colliguntur. Post duos aũt dies, videlicet, 20. eiusdẽ Mẽsis, & anni, vt supra; Eug. 4.

quintum similiter gratis concedit Priuilegium. Nota signanter illā clausulam: Et ne (quòd absit) pp hmōi gratiam reddamini procliuiores ad illicita in posterum committenda. Intendebat vtiq. Sanctus Pontifex nostram perfectionem, non defectionem. Commutatio autem ieiunij sex dierum in Septem Psalmos Pœnitentiales p annum, & aliæ gratiæ per Sanctiss. Papam Sixtum IV. concessæ mediante Illustriss. Card. Senens. Protectore Nostræ Cōgr. Pont. sui Anno 10. 20. Febr. 1480. sic se habent, vt in sequenti exemplo.

Beatissime Pater. Dudum Gregorius in sua obedientia, de qua Senens. Diœcesis tunc existebat 12. nuncupatus; deuotis oratorib. vestris Priori Generali, & Canonicis Reg. S. Saluatoris Ord. S. Aug. tunc præsentibus, & futuris, vt Confessor, quem quilibet eorū duceret eligendum, omnium peccatorum suorum, de quib. corde contriti, & ore confessi fuissent, semel tamen in mortis articulo plenariam Remissionem eis in sinceritate fidei, & vnitate S.R.E. & obedientia, & deuotione sua; & successorum eius Romanorum Pontificum Canonicè intrantium, persistentium: Auctoritate Apostolica concedere valeret, indulsit, ac voluit; quòd Canonici prædicti vltrà ieiunia ab Ecclesia instituta, vel alia, ad quæ ieiunandum astricti voto non existerent: sex alijs diebus Annis singulis ieiunare in perpetuum tenerentur, aut omnium reddituum, & prouentuum eorundem in pios vsus pro hmōi ieiunio sex dierum (si vellent) centesimam partem erogare possent: aliàs data gratia nullius esset roboris, vel momenti, prout in litteris desuper confectis, plenius continet. Vt autem, Pater Sancte, Oratores prædicti eò promptiores se ad seruitia sui Creatoris exhibeant; ac in illis feruentius perseuerare disponant: quò ex beneficio vestræ sanctitatis, & Apostolicæ Sedis spūalib. donis, & gratijs amplioribus se munitos forè compererint. Supplicant eidem sanctitati vestræ Prior Generalis, & alij Canonici præfati, exponentes, se ob Regularem Obseruantiam ieiunijs, & alijs abstinentijs satis esse adstrictos, quatenus ipsos Apostolicis fauoribus, & gratijs prosequentes: ꝙ omnes, & singuli eorundem in Congregatione, & Obedientia hmōi persistentes præsentes, & futuri, qui per annum vnum integrum semel in hebdomada Septem Psalmos Pœnitentiales cum Litanijs, aut quinquaginta Pr̄ Nr̄, cū totidem Aue Maria integraliter cum deuotione dixerint, prædictis sex diebus nullatenus ieiunare teneantur, sed ab ipsos ex dierū ieiunio

iunio pœnitus absoluti existant:& nihilominus quòd ipsi,& quilibet eorum confessorem eligere, qui eos ẽt semel in vita ab omnib. & singulis, ẽt Apostolicæ sedi reseruatis, casibus absoluere, & ipsi plenariam remissionem (vt præfertur) assequi valeant eis, & cuilibet eorum perpetuò concedere dignemini de gratia speciali: non obstantibus præmissis,ac Constitutionibus,& Ordinationib.Apostolicis,cæterisq. contrarijs quibuscunque.

Fiat vt petitur ✠

Et cum absolutione à Ieiunio sex dierum, dummodò septẽ Psalmi, aut Pater Noster cum Aue Maria dicantur, vt præfertur.

Et de plenaria Remissione semel in mortis articulo.

Et quòd possint eligere confessorem,qui etiam de reseruatis semel absoluat in vitá modo præmisso.

Et quòd huiusmodi gratia perpetuò duret.

Et quòd præsentis supplicationis sola signatura sufficiat.

Sanctissimus Alexander VI. commutauit ieiunia sex dierum in quinquaginta pœnitentiales coniunctim,vel diuisim,vt in sequenti relatione Protectoris Nostri Reuerendiss.Card.Senensis.

Franciscus miseratione Diuina S. Eustachij S. R. E. Diac.Card. Senensis. Vobis Reuerendis Patri Generali,& Canonicis Regularibus Congregationis S.Saluatoris Ord. S. Augustini dilectis Nobis in Christo Carissimis.

Tenore præsentium notum vobis facimus, quatenus Sanctiss. D.N.D.Alexander Diuina Prouidentia Papa VI. Vobis vniuersis, & singulis, qui dixerint quinquaginta vicibus septem Psalmos pœnitentiales coniunctim,vel diuisim; omnium peccatorum suorum plenariam remissionem in mortis articulo consequantur,viuæ vocis oraculo ad intercessionem Nostram gratiosè concessit, atq. indulsit.Non obstantibus indultis vobis alias ab Apostolica Sede cōcessis,&alijs quibuscunque.In cuius rei fidem,& testimonium præsentes litteras per Secretarium Nostrum subscriptas fieri fecimus, & Nostri rotundi sigilli impressione iussimus communiri.Dat.Romæ in Domibus Nostræ solitæ Habitationis sub Anno à Nat. Domini 1496. die vero 27. Mensis Ianuarij Pont.præfati Sanctiss. D. N.Papæ,Anno 4.

Perseuerantibus itaque Patribus ipsis, imo de virtute in virtutẽ proficientibus,& pariter salutis,purè,& simpliciter intendentibus,

Pon-

Pontifex ipse aspiciens eorum bonitatem, columbinamq; simplicitatem, ac præsertim prudentiam, lætitia indicibili iucundabatur. Nec diebus, neque noctibus dulcedine mirabili cessabat considerare altitudinem consilij Diuini super salutem generis humani, & præsertim præfatorum Patrum mirabilem profectum, ac virtutum incremẽta, quibus quotidie eos elucescere cernebat; & eorũ accẽsus desiderio, & contubernio, fruebat̃ inter ipsas angustias, & turbines illius infœlicissimi temporis, curialesq; sollicitudines, quibus cura, & regimen Pastoralis officij persæpè arctabatur, & ab illarũ inquietudine aliquando furtiuè se subtrahens, Patres ipsos, præsertim Stephanum Patrem præ cæteris feruenrissimum, & in militia spirituali Ducem prouidum, & expertum, quem plurimum obsequens, vt Angeli verba per mentem deuotè audiens, secretè secum deducebat. Non. n. de vanis, & transitorijs, sed de spiritualibus, & æternis sermo inter eos erat. Et huiusmodi insimul frequenter colloquentes, qũo, quibusve medijs diabolicas tentationes vincere, huiusq; mundi persecutiones superare, & illius oblectamenta spernere, & conculcare possent, subtiliter percunctantes, sese mirabiliter incitabant, & instruebant adeò, quòd nil timẽtes omnia spernebant, oĩa conculcabant, omniaq; veluti stercora reputabant, & à se pœnitus reiciebant. Sicq; Stephanus ipse Pater deuotissimus præfato Pontifici assiduè assistens inter ipsas angustias, & religiosas sollicitudines maximum refrigerium, & solarium singulare, ob hoc, quicquid ab eo petebat, illicò impetrabat: nec immeritò, cum omninò in spiritualia, & quæ ad animarum salutem spectabant, ipse flagitaret. Aliud quoque Priuilegium super audientiam confessionum, & absolutiones, quod quintum in ordine, eis dedit, & condonauit. Per quod concessit, quòd quilibet Prior, quotiescunque opus est, sibi possit eligere confessorem, qui eum ab omnibus casibus de Iure ordinarijs reseruatis absoluere valeat, ipsi quoq. Priores subditos suos Concanonicos vbiq. consistentes tàm præsentes, quàm futuros pari modo absoluere possint, nisi talia fiant, p.p quæ Sedes Apostolica meritò sit consulenda; prout in dicto Priuilegio, cuius tenor huiusmodi habetur.

Priuilegium Quintum. Gregorius Episc. ser. ser. Dei. Dilecto filio Priori Congregationis Can. Reg. Prioratus olim Domus S. Saluatoris de Sylualacus Romanæ Ecclesiæ immediatè subiectæ Ordinis

S. Aug.

S.Aug.Senensis Diœcesis salutẽ,& Apostolicã benedictionem. Benigno sunt illa vobis concedenda fauore,per quæ,sicut piè desiderare videmini, tu, & Canonici hmõi Congregationis, conscientiæ pacem,& salutem animarum Deo propitio consequi valeatis.Hinc est,quòd nos deuotis vestris supplicationibus inclinati: tibi,& successoribus tuis tàm in dicto Prioratu, quàm alibi extra degentibus (iuxta tamen vobis concessa Regularia Instituta viuentibus) vt idoneum, & discretum Sacerdotem in vestrum possitis,& quilibet possit eligere confessorẽ,qui,quoties vobis fuerit opportunũ,confessionib.vestris diligenter auditis pro cõmissis etiã in casibus à Iure quorũcũq.locorũ,in quib.vos degere cõtigerit,ordinarijs reseruatis,debitã vobis absolutionẽ impendat, & iniungat pœnitentiam salutarem.Ac,quod tu Prior,& alij pro r.pe existentes Canonicorũ huiusmodi tàm præsentium,quàm futurorum vbiq. degentium, vt præfertur,confessiones per vos,vel alios diligenter audire,eis absolutionem impendere, et in casibus supradictis, & pœnitentiam salutarem iniungere valeatis(nisi talia forent,propter quæ Sedes Apostolica sit meritò consulenda) auctoritate prædicta in perpetuũ tenore præsentium indulgemus.Nulli ergo hominum &c.Dat. Gaietæ XII.Cal.Octob. Pont. Nostri Anno 4. Gratis de mandato D. N.Papæ. H de Symea.

Primum. Verba illa(olim domus S. Saluatoris)facerent ex ea Dictione (olim) vt facilè crederẽ Canonicos,post gratiam præmissorum duorum priuilegiorum, Iuribus cessisse Monasterij de Sylualacus:nisi ea,quę inferius paulò notãtur,cum dicitur(tibi, & successoribus tuis tàm in dicto Prioratu , quàm alibi ex causa degentibus) me omninò ab hac opinione reuocarent. Reuocant quoque hanc opinionem nonum,ac decimum priuilegium,quibus cũ absit illud verbũ (olim) hic & duobus sequentibus mox priuilegijs, sequens potius verbũ(Domus)q̃ præcedens respiciat.Secũdũ Circa Prioratũ, qui olim fuit Domus,seu simplex Oratorium , vel melius Prioratus,distinctionẽ intellige,nempè: vt qui olim fuerat Prioratus Domus apud Mendicantes, modò sit Prioratus Congregationis Can. Reg. apud eosdem Regulares.Cum ea Dignitas Prioratus non Monasteriorum, sed Domorum in Mendicantibus semper dicta sit ad differentiam aliorum Regularium, quòd nostrum argumentum magis corroboratur ex clausula secundi Priuilegij sub his verbis:

verbis (dictæ Domus, quæ hactenus Ordinis Fratrum Eremitarum: & eandem Domum ereximus in Prioratum Conuentualem) Tertium. Attende, singulis Priuilegijs Canonicos, quamuis extorres, ius suum, & quasi possessionem continuasse dicti Monasterij, etiam post acceptam infrà possessionem Monasterij Ambrosiani: cum Gregorius vti bonus Pater speraret eos aliquando in eundem locum reducere, vbi eos creauerat, ipsis tñ id minus cogitantibus, vt infrà patebit. Quintum. Animaduertendum est, nec illud conniuẽtibus veluti oculis pertranseundum iudicamus: ne quis. s. ex Canonicis libenter deciperetur circa intellectum huiusmodi Priuilegij, liberiorem sibi confessionum facultatem, quàm suæmet constitutiones præstent, hinc aucupantes. Quæ quidem interpretatio adeò veritati aduersatur, vt hæc sua ratio, nisi hoc fuerit Priuilegium, magis queat defendi: nam sensus Priuilegij est, vt Priores pro tempore possint eligere confessorem, qui eos absoluat etiam à casibus Ordinariorum, & ijdem quoq. Priores per se, vel per alios possint suos Canonicos absoluere à casibus eisdem. Simpliciter autem, & confidenter, vt Religiosos, & Christi seruos decet, Patres ipsi per iter salutis incedentes, Iugumq. suaue, & onus leue Domini nostri Iesu Christi spontè ob eius amorem iam susceptum, viriliter portantes, non famem, non nuditatem, non persecutiones, non pericula, nec cætera discrimina pertimescebant. Et quia bonarum mentium est ibi culpam timere, vbi culpa saltem voluntaria minimè reperitur: propter instans tunc Schysma, vt timidi, & tremebundi aliquantulùm titubare, & timere cœperunt, ne ob conuersationem, quam communem cum omnibus habebant, occasione illius schysmatis, seu cuiuscunq. adhæsione, eorum conscientiæ, quas nisibus totis integras, & immaculatas Deo deuotè obtulerant, spretisq. Mundi illecebris synceras, & puras illi conseruare decreuerant, quomodolibet coinquinarentur, aut leui saltem macula contaminarentur. *Eccl. 13* Cautum est enim. Qui tetigerit picem inquinabitur ab ea. Hac igitur de causa Pontificem adeuntes, negotium simul, & periculum humiliter eidem exponunt, & super huiusmodi morbo non pro præsentibus tantum, verùm etiam pro futuris de opportuno remedio, siue medela suppliciter exposcunt. Quibus expositis, & intellectis Pontifex aliud priuilegium super absolutione ab omni sententia excommunicationis à Iure, vel ab homine generaliter promulgata,

gata,

gatã, quòd sextum in Ordine notatur, gratiosè eis intulit, & cócessit. In quo quidem Priuilegio primò concedit Priori, & qui pro tempore fuerit, vt quoscunq. Ordinem prædictum ingredi volentes, si occasione tunc instantis schysmatis, vel cuiuscunq. adhæsionis, aut aliàs excommunicationis sententiam à Iure, vel ab homine generaliter promulgata incurrerint, et postquam dictum Ord. ingressi, & professi fuerint, & similiter Canonicos, & Conuersos, ac Oblatos Congregationis Ordinis prædictorum præsentes, & futuros forsan huiusmodi sententijs aliquo casu innodari contigerit, à dictis sententijs absoluere valeat. Et cum eisdem super irregularitatibus, si quas celebrando Diuina, aut immiscendo se illis præmissorum occasione constrinxerint. Etiam si sic ligati sacros Ordines receperint, dispésare possint modo, & forma, vt in prædicto Priuilegio plenius continetur, quod huiusmodi legitur.

Priuilegium Sextum. Gregorius Episcopus seruus seruorũ Dei ad perpetuam rei memoriam. Deuotionis dilecti filij Prioris Congregationis Can. Reg. Prioratus olim Domus S. Saluat. de Sylualacus R.E. immediatè subiectæ: Ord. S. Aug. Senensis Diœcesis: sinceritas, quam ad Nos, & Romanam Ecclesiam gerere comprobatur, exposcit, vt petitionibus suis, illis præsertim, quæ animarum personarum suæ curæ commissarum salutem concernunt, quantùm cũq; possumus, fauorabiliter annuamus: Ipsius itaq. Prioris in hac parte supplicationibus inclinati: sibi, & Priori Congregationis prædictæ, qui pro tempore fuerit: vt quoscunq. Ordinem prædictum ingredi volentes: si occasione instantis dolorosi, & prophanati schysmatis, vel cuiuscunq. adhæsionis, aut aliàs excommunicationis sentẽtiam à Iure, vel ab homine generaliter promulgatam incurrerit, & postquam dictum Ord. ingressi, & professi fuerint, & se talibus sentẽtijs innodatos meminerint: aut Canonicos, & Conuersos, ac Oblatos Congregationis, seu Ordinis prædictorum præsentes, & futuros, forsan huiusmodi sententijs aliquo casu innodari contigerit, à dictis sententijs in forma Ecclesiæ consueta absoluendi, iniunctis indè eis pro modo culpæ, pœnitentia salutari, ac alijs, quæ de Iure fuerint iniungenda. Et cum eisdem super irregularitatibus, si quas celebrando Diuina, aut immiscendo se illis præmissorum occasione contraxerint, etiã si sic ligati Sacros Ordines receperint: ipsis prius ad tempus, de quo eidem Priori videbitur, à suorum Ordinum exe-

cutione suspensis, vt in eisdem Ordinibus sic susceptis ministrare valeant: Constitutionibus Apostolicis,& dicti Ordinis,& alijs contrarijs nequaquam obstantibus, auctoritate Apostolica dispensandi, plenam, & liberam concedimus tenore præsentium potestatem. Nulli ergo hominum, &c. Dat.Gaietæ 1411.Idi.Ian.Pont. Nostri Anno V.Gratis demandato D.N.Pa.H.de Symea.

Primum. Attende deuotionem Pontificis erga Patrē Stephanū Priorem in illis verbis(dilecti filij Prioris) Priorē.n.mirum in modum diligebat,vt suprà ostensum est.Secundum.Hæc Priuilegij gratia non potest à Prælato alijs impertiri, vti potest in alijs casibus superioris Priuilegij,cum solus hic absoluat ad dispensandum.Tertiū. His tribus priuilegijs Congregatio Canon. Reg. principiò simpliciter appellatur:Cui congruunt etiam verba sequentia paulò superius(Canonicorum huiusmodi tàm præsentium, quàm futurorum vbiq. degentium,& in præsenti Canonicos,Conuersos,& Oblatos Congregationis, seu Ordinis prædictorum) vt certè intelligantur hæc fundamenta pro noua Reformatione in hac Congregatione Canonicorum locati sub ea sola spe Pontificis, quæ, veluti plantula,quoquò versus palmites suos protensura foret. Quæ sententia ex illius mente habetur seriatim in sequentibus. Congregationes autem Modernas, quæ nominantur sub certo Ordine, nondum manasse suprà attigimus, ita quòd ausim affirmare hanc ex ijs Priuilegijs, & nomen, & locum inter eas primum vēdicasse. Nec te moueat,quòd Constitutiones huius temporis pro vnico tātum Monasterio æditæ videantur: cum in illis seruetur auctoritas eas ampliandi,loca alia siquidem habitura in futuro progressu.Aperto itaque Ostio scrinij thesauri spiritualis militantis Ecclesiæ: vt fidelis seruus,& prudens, quem constituit Dominus super familiā suā, Pontifex ipse largus,& magnificus dispensator effectus,vt Canonici,Conuersi,ac Oblati præsentes,& futuri de cętero in dictā Cōgr. assumpti eò promptiores se ad seruitia sui creatoris exhiberent, ac in illis feruentius perseuerare disponerent, quo ex beneficio Sanctæ Sedis Apostolicæ spiritualibus donis, & gratijs amplioribus munitos fore comperissent, præueniens eos in benedictionibus dulcedinis,gratiarumq. ampla largitione, aliud Priuilegium super auctoritate eligendi confessorem tempore professionis,quod septimum in Ordine describitur,eis benignè concessit. In quo sanè Pri-

uilegio

uilegio concedit vnicuique post annum probationis professionem emittere volenti sibi, de licentia tamen superioris, eligere confessorem, qui ei plenariam remissionem indulgeat. Debita nihilominus satisfactione præmissa, modoq; & forma, vt in prædicto Priuilegio copiosius continetur, cuius tenor huiusmodi habetur.

Septimum Priuilegium. Gregorius Episc. ser. ser. Dei. Dilectis filijs Stephano Priori Congregationis Can. Reg. Prioratus olim Domus S. Saluatoris de Sylualacus R. E. immediatè subiectæ, Ord. S. Aug. Senensis Diœcesis, & eidem Congregationi salutem, & Apostolicam Benedictionē. Eximię deuotionis affectus, quem ad Nos, & ad Romanam Ecclesiā geritis, promeretur, vt petitiones vestras illas præsertim, quæ animarum salutem respiciunt, quantùm cum Deo possumus ad exauditionis gratiam admittamus. Hinc est, qđ Nos vestris in hac parte supplicationibus inclinati, vt omnes Canonici, & Conuersi, ac Oblati præsentes, & futuri de cætero in Ordine, & Societate vestra assumpti, & quilibet eorum aliquem idoneū confessorem de licentia tui (fili Prior) vel Prioris pro tempore existentis eligere valeant, ac valeat. Qui eis in sinceritate fidei, vnitate eiusdem Ecclesiæ, ac obedientia, & deuotione Nostra, vel successorum Nostrorum Sum. Rom. Pont. Canonicè intrantium persistentibus, plenam remissionem omnium peccatorum suorum, de quibus corde contriti, & ore cōfessi fuerint, in professione, quam post Annum approbationis inter eos fecerint dumtaxat, auctoritate Apostolica concedere valeat, deuotioni vestræ tenore præsentium indulgemus, sic tamen ꝙ idem Confessor de his, de quibus fuerit alicui satisfactio imponenda, eam Canonicis, & Conuersis, ac Oblatis prædictis, per eos, si superuixerint, vel per alios si tunc fortè trāsierint, faciendam iniungat. Quam suprascripti Canonici, Conuersi, & Oblati, siue alij, vt præfertur, facere teneantur. Nulli ergo omninò hominum &c. Dat. Gaietæ Id. Ian. Pont. Nostri Anno 5. Gratis de mandato D. N. Papæ, Hermanus de Symea. Originale autem Ferrariæ in Nostra Canonica S. Mariæ à Vado conseruatur. Primū, Hoc Priuilegio sola hæc ipsa Congregatio tàm specificè diù (ni fallor) insignita fuit: cùm alia passim omnia diuersa diuersis, diuersoque tempore elargita sint. R. P. Augustinus Gandinus Mantuanus Concanonicus Noster omnium penè Religiosorum Priuilegia vetera, & noua diligentissimè perscrutatus: vt Iulij II. Pont. gratuito

munere, vnum ex omnibus tàm exteris, quàm nostratibus sub eius nomine Nobis per abbreuiatores formaretur, nusquam sibi hmõi exempli alterum occurrisse testatur: quod tamẽ siue casu, siue eodem Saluatoris consilio, quo duos præclarissimos Pontifices primo, & centesimo Congregationis suæ Anno, de ea insigni beneficio amantissimè promeritos, præsidere voluit: ne in recentioris perpetua memoria antiquioris pœnitus sepulta iaceret. Cum.n.mihi (inquit ille) reliquorum Priuilegiorum exemplaria Nostra ex Patrum mandato in Vrbem delata essent, hoc vnum omninò latuit, quo eiusmodi gratiæ fidem morsoso quidem nimis Francisco Parmensi abbreuiatori facere non potui, quò cæteris insereretur. Verùm enimverò id ipsum mihi deinde minus displicuit: quòd intelligerem alios plerosq. Religiosos hmõi Nostri Iuliani specie pellectos, exemplar idem sibi accommodatum, & precibus, & munerib. quamplurimis obtinuisse. Qui cum reliquis nostris eo in præsentiarum gaudeant: hoc Vnicum quidem Gregorij, quod latuerit, solis Canonicis S.Saluatoris reseruatum vr̃, quo sanctiones ipsorum, vbi præsertim de hac professione cauetur eius Pontificis, ac P.Stephani, cui nominatim dedicatum fuit, perpetuis duobus nominũ titulis necessariò decorantur: quibus quippe auctorib. hæc tùm iacta sunt fundamenta, quibus ipsa Congregatio consistit. Secundũ. Attende de licentia Prælati Confessorem hic deligi, quò paulò superioris Priuilegij nostra sententia clarior elucescat: vbi enim fuerat eligendi gratia concedenda liberior, quàm hic? Tertium. Vide ẽt an profitentibus antè Annum gratia hæc extendatur, simulque obserua, Oblatos quoq. profiteri posse, quib. idem Priuilegiũ militat, ne de Modernis Commissis iam dubites: sed aduerte an in huiusmodi Oblatis, seu Commissis, aut Conuersis professio censeatur votum solemne, an simplex: & an eos ita arctet, vt Clericos, qui in habitu approbato profitentur. At de his, & alijs hmõi modò non est Nostri Instituti verba facere. Ad sexti autem, & septimi Priuilegij fidem corroborandam extat Priuilegium eiusdem Gregorij in Archiuio Communitatis Eugubij cum Bulla plumbea, & filis sericis directum Communitati Eugubinæ, & Nobili Viro Guido Antonio Comiti Montis Feretri, ac pro S.R.E. Vicario registratũ gratis, subscriptum manu A. de Campo Regali, quo ipse Greg. reducit quasdam Ecclesias, & Ecclesiastica beneficia sub Iuribus ipsius Eu-

gubine

gubinæ Communitatis,quod Priuilegium similiter datum fuit Gaietæ 6.Cal.Aug.sub eodem Anno 5.Pont.sui. Recedente igitur è Ciuitate Gaietæ Greg.Pont. præfato, perueniente q. ad Ciuitatem Ariminensem,vt Carolum Malatestam,cui plurimùm confidebat, ad Concilium Constãtiense mitteret pro legatione cum plena potestate suo nomine cedendi Pontificatui, vt pax tandem redderet Ecclesiæ apud Castratianum peruenit, Ladislao Apuliæ Regæ sub Obedientia Io.22.se committente,licentiato Greg.XII. cuius opera,& persuasione indictum fuerat Concilium Constantiense conuocatis eò tribus Pontificibus, Stephanus Pater feruentissimus, q spem,atque fiduciam in Domino semper habebat,quòd sollicitudine, & solerti studio pij Pastoris Dominus nunquam illos desereret,nec illos filios sic euagari pmitteret,quia citò illis manus porrigens adiutrices, à prædictis calamitatibus mirabiliter subleuaret, & in eos simpliciter ambulantes, per viam salutis dirigeret: quòd non ipsi tantum tunc præsentes,verùm etiam eorum posteri laboribus eorundem,& peregrinationibus læti efficerentur, & plurimũ gauderent.Suffultus autem talibus spe, & fide, & charitate salutis plurimorum propter spirituales fructus, quos spiritu Dei prouentus de proximo oriri conspiciebat.Non incommodum,vel periculum timens,sed omnibus postpositis,Pontificem ipsum,vt eius ducem,& præceptorem quocunque pergebat, non lento pede prosequebatur. Veniente autem Stephano pio Patre cum suis Comitib. ad Castratianum,quod Ditioni,Imperioq; Comitis Vrbini subiacebat,fatigati ex longo itinere, ibidem aliquantulùm quieuerant. Quo tpe Guido Antonius præfatæ Ciuitatis Vrbini Comes præerat.Vir quidem ob morum integritatem, ac virtutem eximiã ab omnib.summopere dilectus. Nam cum Ciues,& populi,non vt serui,& subditi,Dominum suum verum veluti dilectissimi filij, illũ vt optimum,& Patrem carissimum magno venerabantur affectu.Nec mirum.Cum Catholicus, & pius Dei cultor, amatorq; Religiosorum,& spiritualium virorum existeret, necnon pius remunerator bonarum actionum. Qui quidem Excellentissimus Comes obuiã factus Pontifici videns Patres prædictos in Ciuitate sua insolitos existere,in primo eorum aspectu valdè miratus est.Et,illis ad se accersitis, qui nam essent, aut vnde venirent,aut quò pergerent, curiosè ab eis percunctatus est. Qui cum à Stephano Patre feruentissimo

tissimo

tissimo, eorum patriam, eorumque pium desiderium, ac firmum propositum plenius cognouisset, sicuti pius, & benignus Comes ipse erat perinde intus exardescere, & secum tacitus dicebat. Nonne cor meum ardens in me erat, dum vir iste mecum fabularetur? coniectisque in eum oculis, vidit eius album, & pulcherrimum Habitum, & eiusdem Stephani Patris venerandi gratiosum aspectum intuens, grauitatemq. illius, ac morum honestatē contemplans, & illius affabilitatem, humilitatem, patientiam, longanimitatem, atque constantiam considerans, & quadam mirabili dulcedine stupefactus, ac intus ardens, mirari omninò nō cessabat, & tacitus secum aiebat. Viri etenim isti à me non recedent, nec de Regno meo illos abire permittam. Obseruabo siquidem illos, & apud me collocabo. Erunt certè mihi inter huiusmodi turbationes solatium maximum, & animæ meæ refrigerium singulare, cæterisq. populis odor suauissimus, & exemplar splendidissimū omnium virtutum. Nec omninò homines, sed Angeli esse videntur, cum eorum verba non humana, sed Angelica, & Diuino ore prolata esse ferè iu dicandum sit, & commendatis eis Hospitio, cæterisq. necessarijs assignatis, corporaliter quidem abscessit, at mente illos retinuit. Guido Antonius itaq. Comes inuictissimus, curiosus, & anxius in suis cogitationibus pro patribus illis existens, noctem illam prorsus duxit insomnem. Sollicitus.n.erat, vbi, & quō eos commodè collocare posset. Et ecce pius Pater luminum, inspiratorq. omnium bonorum operum Comiti super his cogitanti lumen Diuinæ gratiæ affluenter infundens misit in mentem, quòd locus, siue Eremitorium S.Ambrosij in mōte Situm super burgum faucis extrà muros Eugubinos positum, in quo nemo residebat, pro Residentia præfatorum Patrum, optimum, & pervtile foret. Quibus diligenter consideratis, Comes ille mentis aciem ad inspirationem huiusmodi dirigens, illicò intellexit, viditq. ad propositum, & commodum præfatorum Patrum locum ipsum cedere, & euenire. Et habito desu p cum Stephano P. dignissimo diù colloquio, longaq. confabulatione, visum est eis bonum Ioannem Priorē illius loci iam senio confectum ad se aduocare, & de eiusmodi negotio cum eodem verba facere, remq. iam inter se conceptam, ac animo firmiter deliberatā pœnitus exponere, & aperire. Quo facto, & Ioanne prædicto ad se accersito, Comes oīa per ordinē eidem exponit, & vt expeditioni

talis,

talis,ac tanti excellentis, boni,perfectiq. operis assensum omninò præbere velit,eũdem plurimùm hortatur.Quibus sic,vt præfertur, expositis,cum Io. præfatus cognouisset desiderium pijssimi Comitis, vidissetq; faciem venerandam ipsius Stephani Patris Colend. candidissimumq; eius Habitum, & eius affabilitatem, ac humilitatem,necnõ sociorũ illius,qui,vt pulli gallinã, illum subsequebãtur, perfectam obedienciam, profundamq; humilitatem,nutu Dei correptus,deuotissimo,& pio Comiti tale, fertur, dedisse responsum. Ego quidem,excellentissime Comes, & Patres deuotissimi pro ea, quam intellexi,& occulta fide conspexi,ita me benè dispositum, & paratum inuenio,quòd non tm̃ locum rassignare velim, verũ & me ipsum præfatis Patribus læto animo offero, residuumq. vitæ meæ cum illis consumare pœnitus dispono. Item spontè & ordinatè, ꝑut scitis,& vultis, me committo vobis Ven.Patres:me.n. semper ad vota promptum,& obediẽtem habebitis.Comes autem gloriosissimus compos sui desiderij effectus, gaudens lætus efficitur, & pro tanto munere diuinitus sibi concesso,Deo omnipotenti gratias inexaustas,humilis,& deuotus exegit.Stephanus verò P.Reuerẽdiss. cui præ cæteris mens feruentior inerat, intus feruens, & exardescẽs præ gaudio non solùm pro loco sibi oblato, verùm & pro Collega,& Comilitone nouiter adepto vix sequi, aut verba promere poterat. Viribus igitur vtcunq. resumptis, ac litteris commendaticijs ipsius Comitis receptis, iter versus Ariminum non lento gradu arripuit.Pedibusq; Pont.obuolutus, rẽ gestã humiliter enarrauit. Quibus sic,vt pręmittiẽ,expositis,& intellectis,Pont. ipse q̃to gestiuerit gaudio,humana lingua minimè exprimere põt. Et immediatè motu proprio,& de eius mera liberalitate locum ipsum S.Ambrosij sumpsit,&,in eo Ordine,& Habitu pristino pœnitus extinctis,in Prioratum Can. Reg. eiusmodi erigens,præfatis Patribus 9.Calen. Octobris Pont.eiusd.Anno 8.modo, & forma, vt infrà latius dicetur piè intulit,& gratiosè concessit.In extinctione siquidem,& erectione hmõi loci S.Ambrosij Pontifex ipse vltrà extinctionem præfatam, liberat & penitus eximit locum, & personas in eo degentes præsentes, & futuras ab omni dominio, & superioritate Episcopi Eugubini, & eius Capituli,& aliorum quorumcunque Superiorũ temporalium,& spiritualium,& à solutione Decimarum, aliorũq; onerum impositione, eosq; Canonicos res,& bona sub B.Petri, &

Sedis

Sedis Apostolicæ protectione suscipiens, eisdem B.Petro, & Sedi Apostolicæ subiectat,& omninò submittit. Mandat insuper & vult eosdem Canonicos tàm præsentes,quàm futuros,omnibus, & singulis Gratijs,Immunitatibus, & Priuilegijs Ordini Can.Regul. ab Apostolica Sede concessis,quibus alij Canonici Regulares,seu eorum loca vbilibet constituta potiuntur,& gaudent,pari modo vti, & gaudere.Et subsequenter recapitulat,q, iuxtà suas ordinationes alias factas,sub Scapulari albo Rochetum lineum , Cappamq; grisæi coloris gestare debeant,& quòd Priorem annuatim per eos eligendum,Diœcesano loci,vel eius Vicario in spiritualibus præsenta re debeant, quo præsentato ipso facto Prior ipse à Sede Apostolica ritè,& legitimè approbatus, & confirmatus intelligatur. Sicuti de his,& alijs quamplurimis in Priuilegio desuper confecto, quod est octauum in ordine,descriptum latius continetur sub dat.Arimi ni 9.Cal.Octob.Pont.eiusd.8.videlicet.

Priuilegium Octauum. Gregorius Episc.ser.ser. Dei ad futuram rei memoriam. Fragrantia Sacræ Religionis, quæ apud dilectos filios Priorem, & Canonicos Prioratus S. Saluatoris de Sylualacus Ord. S.Aug.Can.Reg. Fratrum nuncupatorum Senensis Diœcesis ad Nos, & Romanam Ecclesiam nullo medio pertinentis à Nobis salubris suscepit Institutionis initia:fauorabiliter apud Sedē Apostolicam interpellat,vt Prior,& Canonici Prioratus memorati,Fra tres nuncupati,insigni honoris dono per Sedem Apost.decorētur, & gaudeant prærogatiua fauoris, & Priuilegij singularis. Hinc est, q deducto ad notitiam Nostram nuper: q quidam dudum tunc Episcopus Eugubinus Eremitorium, siue Domum S. Ambrosij situm in Monte super Burgū faucis extra muros Eugubinos in Prioratum erexit; & nonnullos Eremitas nullius tunc Ordinis existentes,qui in hmōi Eremitorio famulatum Altissimo exhibebant,certùm Habitum Regularem induit: & voluit, quòd ipsi Eremitæ ex tunc Fratres S.Ambrosij vocarentur, & S.Aug. Regulam obseruarent,& degerent sub eadem: quiq.Prioratus ipse per Priorem à Fratribus hmōi eligendum,& per Episcopum Eugubinum existentem pro tempore confirmandum perpetuis futuris temporibus regeretur: ac etiam,quòd idem Prior, & Fratres vnam libram ceræ in signum subiectionis,& recognitionis superioritatis, & dominij eidē Episcopo tradere annis singulis,necnon Decimas, & alias impositiones,

tiones,& onera,prout sæculares Clerici soluunt,soluere,& supportare in perpetuum tenerentur; & quòd à nõnullis erectionē hmõi per dictum Episcopum(vt præmittitur)factam Iuribus non subsistere dubitabatur: & nihilominus, quòd nullus nisi dilectus filius Ioannes Prior Prioratus eiusdem, qui amodò senex est, & cum dictis Priore,& Canonicis Fratribus nuncupatis,qui(vt præmittitur) à Nobis Regularis Ordinis, & Habitus sūpsere primordia, residuū cupit ducere vitæ suæ,in prædicto remanserit Prioratu. Nos motu proprio non ad ipsorum Prioris,& Canonicorum Fratrum nuncupatorum, vel alterius pro eis super hoc oblatæ petitionis instantiam; sed de nostra mera liberalitate volentes circà prædicta salubrius prouidere:Eremitorium,siue Domum hmõi in Prioratum S. Ambrosij,vt præfertur,erectum cum omnibus,& singulis pertinentijs,Iuribus,& Iurisdictionibus suis eidem Priori,& Canonicis Fratribus nuncupatis S.Saluatoris Apost.Auctoritate concedimus,& assignamus:ac Habitum,& Ordinem, siue Obseruantiam per dictū Episcopum,vt præmittitur,dictis Eremitis, siue Fratrib.S.Ambrosij concessos (si qui sint) eadem auctoritate extinguimus,& supprimimus in eodem:ipsumq; Eremitorium, siue Domum, vel Prioratum in Prioratum Conuentualem hmõi Can. Reg. Fratrum nuncupatorum S.Saluatoris erigimus:& volumus, qđ per Priorem,& Canonicos Fratres hmõi nuncupatos,qui Rochetum album de pãno lineo sub Scapulari, & Cappa superius grisæi coloris lanæ mordentis ad instar Capparum Conuersorum Carthusiensis Ordinis; iuxtà ordinationem nostram aliàs eis datam,deferant, eligendum: Diœcesani loci,vel eius in spiritualibus Vicario præsentandum,perpetuis futuris temporibus gubernetur.Et insuper,vt dicti Prior, & Canonici Fratres nuncupati ab omni inquietudine sint securi,nullisq; obstaculis valeant impugnari: volumus,& auctoritate præfata concedimus,& decernimus per præsentes:quòd Prior hmõi sic electus, ac eidem Episcopo,vel Vicario præsẽtatus intelligatur esse,& sit eo ipso per Sedem Apost.confirmatus: ac curam, regimen, gubernationem,& administrationem Prioratus eiusdem tàm in spiritualibus,q̃ in temporalib. gerere,& exercere liberè,& licitè valeat, ac si per eiusdem Sedis litteras fuisset ritè,& legitimè confirmatus. Prætereà cupientes, vt idem Prior, & Canonici Fratres nuncupati eò deuotius Altissimo in humilitatis spiritu famulentur: quo per

Sedem ipsam amplioris fauoris præsidio senserint se munitos. Prioratum hmôi Conuentualem per Nos, vt præfertur, erectum, necnô Priorem, & Canonicos prædictos Fratres nuncupatos præsentes, & qui pro tempore fuerint, cum ipsorum Conuersis, & Personis eis ministrantibus, siue seruientibus præsentibus, & futuris ac omnib. & singulis pertinentijs, Iuribus, & Iurisdictionibus suprascriptis, bonis mobilibus, & immobilibus ad præfatū Prioratum quolibet pertinentibus, quæ, vt præfertur, possident, & dāte Domino, Prior, & Canonici Fratres nuncupati hmôi in futurum largitione Regū, ac Principum oblatione, seu alias pia concessione, seu erogatione fidelium, vel alijs iustis titulis poterunt adipisci, ab omni prædicti Episcopi, & eius Capituli, & quorumlibet aliorum Superiorum Secularium, & Reg. atque Iudicum quorumcunq; Superioritate, Dominio, ac Iurisdictione, necnon ad prædictam solutionē vnius libræ ceræ ac præstatione, & solutione, seu supportatione Decimarū, impositione & onerum prędictorū eximimus, & penitus, ac protinus liberamus, & sub protectione Beati Petri, & Sedis Apost. atq; Nrā immediatè suscipimus, & eisdē B. Petro, & Sedi, nobisq; prorsus, & omnino subijcimus, ac submittimus: ita q̄ Episcopus, Capitulū, Superiores, & huiusmodi Iudices, seu alia quęuis Persona quacunq; præfulgeat Dignitate Ecclesiastica, vel Mundana, nullam in Prioratum, aut Priorem, seu Canonicos Fratres nuncupatos, Conuersos, & Personas hmôi tanquam prorsus liberos, & exemptos, excõicationis, suspensionis, vel interdicti, aut alias Insas promulgare; siue aliquam Iurisdictionem exercere valeant ordinariam, seu ēt delegatam, & nihilominus prædictis Priori, & Canonicis Fratrib. nuncupatis, ac Conuersis, & Personis hmôi in eodem Prioratu degentibus præsentibus, & futuris: quòd ipsi omnibus Priuilegijs, Indulgentijs, & Gratijs eidem Ord. Canonicorum Regul. ab Apost. Sedē concessis, quibus alij Can. Regulares, seu ipsorum loca vbilibet cōstituta, potiuntur, & gaudent, liberè, & licitè vti, & gaudere possint: fel. rec. Innocentij Papæ IV. Prædecessoris Nostri circa exemptos, quæ incipit. Volentes, &c. & alijs Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac statutis, & consuetudinibus dicti Ordinis, & alijs contrarijs quibuscunq; non obstantibus, de amplioris dono gratiæ concedentes. Nos enim excommunicationis, suspensionis, & interdicti, & alias sñas, & pœnas, ac processus, quos, & quas contra

Priorem, Canonicos, Fratres nũcupatos, & Cõuersos, & Personas, ac Prioratum hmõi contrà præsentium tenorem ferri, seu fieri, vel promulgari contigerit, irritos decernimus, & inanes, ac nullius vo lumus existere roboris, vel momenti, Nulli ergò omninò hominũ liceat &c. Dat. Arimini 9. Cal. Octobr. Pont. Nostri Anno 8.

Gratis de mandato D.N. Papæ.

Io. de Monte Politiano.

Primum. Attende Priorem, & Canonicos nominari hoc Priuilegio Prioratus S. Saluatoris absq; illa dictione, (olim domus) cõsueta in præteritis Priuilegijs. Secundum. Attende similiter, quantùm importẽt verba illa (A Nobis salubris suscepit Institutionis initia) contrà insimulantes Gregorium præfatum Pontificem non fuisse Institutorem, sed Stephanum. Tertium. Attẽde & alia Verba, (Fratres nuncupati, Fratrum nuncupatorum) quasi dicat; Qui vltrà, 9 sunt Canonici Regulares; ẽt sunt Fratres per Congregationẽ. Quartum, Meritò dubitabatur de eiusmodi erectione per Epm, quia absque auctoritate Sedis Apost. Eps erigere non poterat; vt cap. fi. de Relig. Dom. §. disposuit. Quintũ. Pondera item Canonicis (Fratribus, & à Nobis Regularis Ordinis, & Habitus sumpsere Primordia) Sextum. Attende ẽt paulò inferius titulum S. Saluatoris absolutũ: & mox: (qui Rochetum Albũ de panno lineo, &c.) Septimum. Nota ẽt ex hoc Priuilegio, vbi dicit; (Alij Canon. Reg.) vt quò ad Ordinem nullam differentiam scias inter hos in Congregatione. Lvni tos, & alios, qui singulis, proprijsq. Monasterijs more antiquo viuebant: differebant tamẽ antiquitus in Priuilegijs, sicut & Monachi: quia diuersa Monasteria, diuersis penè indultis gaudebant, cũ non essent in Congregationibus vnita, sed separata sub Prælatis perpetuis. Octauum. Inter alia Priuilegia Gregorij hoc ẽt connumerandum duximus: cum, vltrà erectionem eius Monasterij Ambrosiani, multa complexus sit, quæ Priuilegij naturam, & vires sapiunt. Nonum. Quàm sibi propè blandiatur, vide, pijssimus Pontifex pro suis Canonicis, quos semel & iterum eodem Priuilegio innuit à se, veluti primo auctore, Institutionis, & Regularis Ordinis, & Habitus, primordia suscepisse. Decimum. Pondera item Superioribus quattuor Priuilegijs absolutam appellationem Canonicorum, & in præsenti Canonicos Fratres nuncupatos; vt intelligas supererogatoriam fuisse Calixti III. declarationem circà hoc Canonicorum

nomen ex præsentis maxime priuilegij pulcherrima vbique cōnotatione. Nuncupati autem Fratres, dicti sunt ad differentiam aliorum Canonicorum sæcularium, seu non Claustralium.

Accidit autem, vt quodam die, dum præfatus Comes cibū cum ipsis Patribus sumere statuisset, oriri sibi de propinato veneno suspicionem, & id quidem mouēte gemma annuli, quam semper in digito gestabat (alij dicunt Vnicornis fuisse) quod cum Patri tandem aperuisset, ille subitò perterritus est, sed mox ad Deum fiducialiter conuersus, Diuinitus monetur, vt, sublatis successiuè omnibus mensis, perquireretur venenum, quod factum fuit. Intra igitur superiorem mensam, ad quam ipse Comes cum Patre, & Supriore sedebat, & ipsius suppositum vni pedem, siue substentaculum, repertus est immanis Scorpio, quo viso statim à titubantis Comitis pectore omnis pœnitus ablata est falsa suspicio, & efficacius deuotio, atque beneuolentia ergà suos Canonicos confirmata, & adaucta fuit. Collocati itaque Patres ipsi, & in ipso loco S. Ambrosij pacificè sese receptis ab inquietudine hinc inde vagandi aliquantulùm quiescentes, orationibus, & ieiunijs, ac cæteris exercitijs spiritualibus, atque arduis austeritatibus Deo seruire magno feruore sese accinxerunt. Nōne dixi vobis (aiebat Pater ille feruentissimus) Filioli nolite timere. Deo in cura est de nobis, qui seruos suos suprà vires suas tentari non permittit, sed cum cum tentatione facit prouentum, vt resistere valeant. Sic nempè Dominus aliquantulū nos vagari permisit, vt nos probaret, & an illius serui, aut mundi huius Amatores esse vellemus: his calamitatib. & miserijs tanq̄ aurum in fornace nos probauit Dn̄s, & exinde ad refrigeriū nos benignè reduxit. Gratias igr̄ immensas Creatori nostro agamus pro tantis beneficijs nobis hactenus collatis, &, vt de cætero illi feruētius deseruire possimus, imbrem suæ Gratiæ, i. abundantius infundere dignetur, suppliciter deprecemur. Huiusmodi autem exhortationibus Patres ipsi plurimùm incitati indies de virtute in virtutem proficiebant. Aduentus verò istorum Venerabilium Religiosorum Patrum celebri fama, non solùm per Ciuitatem præfatam, verùmetiam per totum Dominium ipsius Comitis Vrbini, ipso nihilominus prodeunte, & insinuāte, diuulgatus est. Ad quos visendos Populi multi vtriusque sexus deuotè confluxerunt. Religiosi etiam quamplurimi diuersorum Ordinum igne Diuini Amo-

ris

ris succensi eos videre cupientes, illuc properabant Qui eorum arduam, & paupertimam vitam, laudabilemq. conuersationem, ac morum grauitatem conspicientes, eosq. intuentes incessu humiles, collocutionibus affabiles, Mundo abiectos, in tribulationibus patientes, in aduersitatibus constantes, ac in prosperis non se extollentes, sed æquanimiter Deum in omnibus laudantes, omnes valdè mirabantur: & eorum vestigia sequi cupientes, sed propter pristinã professionem id perficere nequeuntes, pio Patri Stephano dicebãt: Vtinam liceret nos vnà vobiscum esse, & talem vitam, talemq; conuersationem, quæ cœlestis potius, quàm humana est, vobiscum ducentes in S. Cœnobio Altissimo Creatori deseruire mereremur. Quibus Stephanus Pater prudentissimus sciens omni spiritui leuiter, & citò non fore credendum, respondebat. Nolite Filioli mei, nolite Deum tentare, sed vestrum feruorem, an à Deo sit, prudenter cõsiderare velitis. Manete.n. (inquit Apostolus) vocatione, qua vocati estis, & nunquam perire poteritis. Omnipotens quippè est Deus, qui omnium scrutatur est cordium, quorum gesta, & operationes, in eius conspectu planè consistunt: sua prudentia, sapientia vniuscuiusque virtutem, & conualescentiam optimè considerans ad id, quòd vnicuique vtilius, & magis expediens sibi visum fuerit expedire, dirigit, & attrahit. Et nihilominus nesciens Dei voluntatẽ omnia pandit, & manifestat Pontifici prædicto, vt suo Iussu, suoq. arbitrio cuncta procedant, & fiant. Pontifex autem prælibatus sibi, vt suprà, exposita subtili examine per singula discurrens, vidit pro certo, quòd non solùm rari, vel nulli laici tunc reperiebantur, qui dictam Congregationem intrare vellent, verùmetiam Religiosi quamplurimi diuersorum Ordinum, pp tunc instans pestiferum schysma, in suis Ordinibus salua conscientia vix viuere poterãt, Patresq. ipsi numero paucissimi, addito solùm Ioanne olim dicti loci Priore, qui admodùm senex, & impotens erat effectus, eisdem compatiens, ac eorum ampliationi prouidere volẽs eisdem Priuilegiũ, vt possent recipere omnes, & quoscunq; Religiosos Ordinũ quorumcunque etiam Mendicantium, & in suam retinere Congregationem licentia, seu consensu superiorum suorum super hoc minimè requisitis, libenter indulsit huiusmodi tenoris. *Eph. 4.*

Priuilegium Nonum. Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei Priori, & Can. Reg. olim Domus S. Saluat de Syluälacus R. E. imme-

immediatè subiectæ Ord. S. Aug. Señ. Diœc. salutē, & Apost. Bened. sinceræ, & Magnæ deuotionis affectus, vitæq. & conuersationis puritas; necnon Religionis zelus, fidei constantia, & morum honestas, quibus apud Nos, & Sedem Apost. multipliciter dignoscimini cōprobati: meritò nos inducunt, vt votis vestris illis præsertim, q̄ Religionis vestræ, & Diuini cultus augumentum respiciunt, quantum cùm Deo possumus, fauorabiliter annuamus. Hinc est, quòd nos vestris in hac parte supplicationibus inclinati, attendentes debita cōsideratione malignitatem schysmatum nunc vigentium deuotioni vestræ, vt decem personas religiosas cuiuscunq. Ordinis quisq. ipsarum existat, desiderantes vobiscum viuere sub B. Aug. Obseruantia Regulari, in qua estis: quas maior pars ex vobis duxerit acceptādas, recipere possit, ipsosque Doctrina Verbi Diuini, ac huiusmodi Obseruantia salubriter informare: necnon personis ipsis, vt sic vnà vobiscum pro eorum quiete, & animarum salute Altissimo famulantes, communem vitam cum eadem disciplina, tanquam Nouitij vestri, ducere liberè, & licitè valeant: Constitutionibus Apostolicis, & locorum Ordinum quorumcunq. & alijs quibuscunq. cōtrarijs nō obstantibus: auctoritate Apostolica licētiam durante schysmate tñ, concedimus per præsentes. Volumus autem, q̄ dictæ personæ ex quantacunq. mora non intelligantur emittere tacitam professionem: Et si ipsæ, vel aliqua ex eis Obseruantia dictæ Regulæ inflammante, ipsam expresè deliberauerit profiteri, antequam professionem emittant: nos, aut successores nostros Canonicè intrātes, consulete super hoc debeatis. Nulli ergo hominum, &c. Dat. Gaietæ 8. Cal. Feb. Pont. Nostri Anno 6. Gratis de Mandato D.N. Papæ. Henricus L.

Hoc Priuilegio Reuerendus Pater Stephanus ad suos Concanonicos reuisendos, atque consolandos reuersus, secum cum alijs quattuor ibidem obtentis, mense Iulij eius anni detulit. Vbi postea die 3. seq. Augusti pro declaratione, & alleuiatione suæ consciētiæ, volens ipse Pater rationem reddere de administratione, quam habuit ante habitus mutationem per multos Annos bonorum ipsius Monasterij S. Saluat. & Communitatis de Sylualacus, seu deliceto, sibi optima fide commendata in quadam papyrea scheda, scripta Fabriani Anno, & die suppositis, quæ Florētiæ seruabatur manu Fratris Ioannis Antonij Guidi Seruanij præfati nominatur sim-

pliciter

pliciter Frater Stephanus Ioannis:Frater Regulinus Angelini Philippi: Frater Dominicus Cioni Dugi:& Frater Franciſcus Nani Serutij, de quo nulla de cætero amplius inter viuos habetur memoria:omnes Senenſes,& Fratres S.Saluat.Ord.Can.Reg.S.Aug.vt ſuprà. In eadem ſcheda fit mentio Fratris Petri Pauli Senenſis Prędicatorij Ordinis,ac Theologi celeberrimi,qui exulantem Patrem iã proſequebatur,vt in proximo Canonicum Habitum aſſumeret, & alterius Fratris Bartholi Andreæ de Caſcia Ordinis Eremitarum: pro quibus vltimis fortè duobus octauum hoc Priuilegium fuerat exoratum: licet de vltimo amplius nulla mentio reperiatur. Præfata ſcheda manu propria Reu.P.fuit ſcripta,in qua ſimpliciter nominatur F.Stephanus Ioannis de Senis,Frater S.Saluat.Ordinis Can. Reg.S.Aug.& fatetur ſe à multis annis citra vſq. ad habitus mutationem fuiſſe Procuratorem præfati Monaſterij,& Communitatis de Sylualacus,aut de Liceto Ordinis Eremitarum vnà cum quodã F.Ambroſio Honophrij exiſtente per idẽ tempus Priore dicti Conuentus F.Philippo Leonardi della Gazata,de Senis,&c.cui Schedę cęteri Patres omnes proprijs Manibus ſubſcripſere.

Hic tamen locus admonere vr̃, vt de Situ, Auctore, & Origine Monaſterij Ambroſiani pauca breuibus perſtringamus. Montem igitur S.Iacobi,quem Conuallis Camignanum à fluuio eius noĩs, qui præterfluit inde,appellata,dirimit ab eo Monte,in cuius appẽdicibus ſita eſt Ciuitas Eugubina:religioſos homines diuerſis locis dudum habitaſſe,pleraq; delubra peruetuſta, quæ adhuc ex ruinis conſpiciuntur facilè manifeſtant: Eſt.n.Mons ille ea parte,quà ſiniſtrorſum ſuper fluuium imminet Ciuitati contra planitiem, quæ ei, & Vrbi læta ſatis percommodè ſubijcitur ad habitandum pro hmõi genere hominum,vitam ſolitariam actitantium circà mediũ ſatis idoneus.Cacumen eius horridum pęnitus,& incultum; quod proptereà caluum ab Incolis appellatur. Ad eam ergo Montis partem mediam,quæ ad Solis ortum in meridie vergit: ſolida quædã ſaxa,quæ partim ſuapte natura, partim humano artificio tàm pro habitatione, quàm pro aquarum conſeruatione introrſus cauata paſſim deliteſcunt : eiuſmodi homines eò magis allicere videntur, quòd & Syluæ,& ſolũ ab Hortis haud difficilè (quæ duo in primis ab ijs quæruntur,quibus animum,& corpus exercere ſolent) non procul diſtent.Inde quoq.Eugubini in præſentiarũ perennis aquæ fon-

fontem in Ciuitatem deriuant: qui paulò infrà à radicibus Calui contrà solis ortum scaturiens, ad omnes eas Eremitarum speluncas riuo facilè decliui deduci potuit, monti ipsi nomen indidit D. Iacobi Templum, quod Aedituæ Moniales iuncto ei Monasterio sub id temporis incolebant: eæ deinde ab Eugubinis intra Ciuitatem apud S. Lucam deductæ, destitutum Monasterium cum Templo inter reliquas Montis ruinas referri passæ sunt. Alijs quoq. noībus montem eumdem appellari inter antiqua documenta reperi. Et postremò etiam S. Ambrosij iuxta eius diuersorum locorum, seu possessorum diuersa nomina. Inter alios itaque, qui hunc montem coluere, solitarios homines Frater Ceccarellus nominatus est Leonardi Eugubini filius: cui cū Pater libras 300. Rauennatenses testō legasset sub Annum Saluatoris 1324. non contentus eo legato, septimo Anno post, Patre de viuis sublato, nouam inijt conuentionē cum Io. Fratre pro rata successione paterna: quibus demùm bonis fretus, cum sui iam solitarij Instituti pœniteret: pro formando nouo Collegio animum adiecit, eiusdem voti Socio adhibito Fr. Paulo Platanzia, qui eandem quoque vitam Eremiticam hactenus duxerat. Decreto igitur Petri Epi Eugubini degere exorant sub obseruatione Claustralis disciplinæ, Regula D. Patris Aug. ac Scapulari grisæi coloris pro Habitu (quem dicunt) donati: impetratumq; est orare posse in loco montis filiorum Vgonis apud Ciuitatem, qui situatur infra possessionem D. Manni, D. Barutij, & D. Balioni olim D. Baroni, palamq; & clare rem Diuinam facere, campanas erigere, & pulsare, Iuribusq; Collegij oīb. impertitis, Priorem creare, Fratres alios secum admittere, ac in cōione viuentes contingentia Monasterij in Capitulo pertractare. Prior, qui Cōi Collegio delectus foret, confirmaretur ab Epo Eugubino, duraturus quinquennium. Sacerdotes, qui forent, confitentium peccata audirent, & absoluerent, ac sepulturam pro ibidem degentibus haberent liberam. Potestate facta etiam victum hostiatim emendicandi. Dedicatur locus sub D. Ambrosio, qui tamen possit nouo ædificio erigi, ampliariq; eorumdem arbitrio: Statutaq; est vltimo loco perpetua pensio vnius libræ cæræ nouæ quolibet annuo festo Almæ Virginis persoluenda Epo: Decretum cōstat 12. die Nou. sub Pont. Ioan. XXII. eodem Anno 1331. Sub diem verò 14. insequentis Mensis Frater Ceccarellus primus Prior ab Epo assumptus est, duorum in

eo

eo compromisso. Anno autem 1342. Fr. Angelus Ioannis, Fr. Vannes Petri, Fr. Benedictus Venituli vnà cum præmissis duobus antiquioribus professi sunt inter manus Epi, moxq; omnium cõi Scrutinio idẽ Fr. Ceccarellus Prior secundò deligitur confirmante Epo. Eligitur autem exacto mox secundo lustro, quo alterum præfuisse necesse fuit, qui ei primùm Priori successisset pro superioris Priuilegij tenore, cum vltrà quinquennium ea Dignitas non protenderetur. Leguntur hæc sub eodẽ Instrumento 24. Iulij: Eodem Anno 21. Nou. idem Episcopus ex altero Decreto (prioris tamen nulla mentione facta) erigit Oratorium fabricatum opera præmissorum Fratrum in Ecclesiam Collegiatam, quam de nouo exædificari iussit, primum lapidem benedicens, signansq; locandum in fundamẽtis: omniaq. hoc præsenti Indulto iterat, quæ superiori decernuntur; Biennalem tñ Priorem fore circumscripsit, nisi idem deinceps Fratrum communi voto confirmaretur; & apud Scapulare adiecit superiorem Tunicam, & Cappam eiusdem coloris. Cauet idem, ne excedant numerum senarium: & nunquam Canonici denominentur, nihilq. pro quæritando victu innuens, dotem Ecclesiæ describit nonnulla bona, quæ 11. Capitibus inter suos fines præscripsit (bona tamen quæsita ipsi Ecclesiæ opera, & liberalitate ipsius Patris Ceccarelli) ne forte largiori munificentia Episcopi deciperetis. Ab hoc igitur posteriori decreto, si huiusmodi Collegium exordium inde sumpsisse credamus, quo quippe omnia maturiori consilio nauata sunt, & ab ijs præsertim, qui iam professioni obnoxij essent, in hãc Monast. nouã erectionẽ, ad q̃ Canonici introducurẽ, duos, & 70. à Priore verò tres super octuaginta annos supputabis: quo tpe tres tñ Priores post Ceccarellum interpolatis biẽnalibus diligenter obseruauimus: quorũ primus fuit Fr. Paulus Luchuli: secundus Fr. Ioannes Luchuli, vel Rechuli: tertius F. Paulus Andreæ: iterùm Fr. Ioannes Rechuli extremus memoratus in Priuilegio, q inter manus Patrum Nostrorum lætus iam pro optata sui Monasterij noua Reformatione, cui (quoniam consensisset, partem haud minorem bonus senex iure sese arbitrabatur) paucis diebus post, vt præmisimus, & suæ ætati iam deciduæ, & Collegio parem finem fecit. Hic tandem post longos errores conquieuere Patres præfati, acti longa eius temporis fluctuabunda tempestate. Conquieuere simul B. Concanonici ossa, i. B Francisci Nani, Fratrum pietate an-

te Aram maiorem eleuato perexiguo saxo, quo occluduntur in loculo decenter collocata,& Diuini quidem fragrantia odoris redolentia. Huius ossa,& pleraq; alia omnia bona ad voluntatem,& preces B. Stephani pijssimus Comes Vrbinas Guido Antonius præfatus sua Industria,& expensis deferri fecit de loco ad locũ, vbi structuris,immunitatibus multis,& amplis, ac alijs innumerabilib. beneficijs de Congregatione S. Saluatoris optimè meritus,adeò familiariter & splendidè eos prosecutus est, vt exarrari haud facilè posset: nam Triclinium(Refectorium quod vocāt)cum superiori Dormitorio,& Castellum aquæ indeficientis,ꝙ ipso Refectorio,& alijs aliò Canonicorum necessarijs officinis deriuatur: opere quidē pro eo tempore,& loco non improbando,proprijs sumptibus fabricauit,& nunquam,vt promiserat,eis defuit. Quoue magis eos in dies maiorib.sibi deuinciebat beneficijs;eis arctius ob deuotionem obnoxius reddebatur: adeò,vt ad illos quàm sæpissime transcenderet pro re Diuina:apud illos vnà in cōi Refectorio cibos,quos præmisisset,silenter & deuotus caperet: ibidem etiam aliquoties culpam leuiter delinquentium Iuniorum Canonicorum, pro qua in prandio humi sederent,apud Patrem supplex deprecaretur. Patrem.n. & ipse cum alijs Canonicis hoc solo nomine Fr. Stephanum reuerenter compellabat. Et,quoniā apud eos continuata præsentia esse non poterat, leui saltem pictura instar deuotè supplicantis apud Saluatorem in eodem Refectorio cum illis iugiter apparere voluit, quæ effigies verā,vt dicunt,imitata,his nostris adhuc tēporib.durauit. Tāta igitur ob eius benemerita,quę inferius ēt præclariora multò in Congr. hanc innotescent:inter supplicationes Vespertinas,q̄ sub aquæ lustralis aspersione,priusq̄ eatur dormitũ in loco Capituli vbiq; Monasteriorum eiusmet Congr. quotidiè fiunt, carũ partē in Salutatione Angelica,q̄ triplicata in fine secretò persoluitur,pro eius Comitis Patroni,& successorũ memoria Pr̄ instituit. Id quod cũ ꝑ alterā Constōnum æditionem verbo tantum indixerit:ad nostrā tamen vsq.pn̄tem ætatē ꝑpetua vtriq. obseruātia trāsmissũ est. Tandem Dei annuente Misericordia,vt Petri Cymbula aliquando fluctuationibus quiesceret,Ioannes 23.assertus Papa Generalē Cōuentũ ab Alexandro supradicto suspensum in Constantia Germaniæ Prouinciæ Vrbe, prosequendum indixerat, quem nihilominus ad instantiā Imperatoris per duos annos prorogauerat ad eius

finaliter

finaliter celebrationem inchoandam Bononia die prima Octobris eiusdem Anni 1414. soluit, & cum omnibus Cardinalibus, vno excepto, videlicet, Domino Iacobo de Insulanis Bononiẽsi tit. S. Eustachij Presbytero, quem Romanæ Vrbis, & Italiæ Legatum dimiserat per Veronensem, & Tridentinum Agrum die 28. dicti Mẽsis, Constantiam applicuit, & cum summo honore ab Imperatore, vt verus Pontifex, in Vrbem fuit introductus, quo in loco Prælatorũ incredibilis numerus ex omni Christianorum, quæ sub Cęlo est adfuit ita, vt quandoque in eo loco equorum suprà triginta millia numerati fuerint. Omnes autem, qui in eum locum se receperant, in quinque Nationes fuerunt distincti, videlicet, Italicam, Gallicam, Anglicam, Hyspanicam, & Germanicam. Aderant enim omnes triũ Põtificum Card. Gregorij, videlicet, Ioannis, & Benedicti, à quibus pro maiori concordia statutum fuit, vt sex ex singulis dictarum Nationum Prælati vnà cum Cardinalibus vocem in Electione haberent. Omnibusq. taliter dispositis die 5. Nou. cœptum est Cõcilium celebrari, & die Veneris 16. eiusdem mensis habita est prima sessio, in qua lectæ fuerunt authenticæ litteræ ipsius Ioannis pro ipsius Concilij institutione, quæ incipit. Ad pacem, & exaltationem Ecclesiæ, &c. Datæ Ferendæ 5. Id. Dec. sui Pont. Anno V. Gregorius autem die 30. Octobris eius anni, qui sui Pontificatus erat VIII. Arimini existens decimum exoratum Priuilegium nouæ suæ Congregationi concessit, cuius Indulto iam dictus Frater Petrus Pauli Senensis Prædicatoriæ Religionis professus, & sacræ paginæ eruditus, causa iam suprà enarrata motus, qui duobus iam elapsis annis exilij Patris Reuerẽdi, & sociorum fuerat Comes, qui fortè præfati Octaui Priuilegij vigore primus nouæ Congregationis Nouitiorum Habitum sumpserat, in primum etiam eiusdem Congregationis professum, quemadmodum summo affectauerat desiderio, sub eodem Anno fuit adscriptus à præfato Reu. Prothoparente Nostro, tùm primum in Ambrosianum Priorem vigore noui Priuilegij electo per ante dicti Fratres Ioannis Recholi nuper defuncti decessum, atq. in singulis sequentibus annis vsq. ad annum 1419. Canonicè cõfirmato de cuius primi Nouitij virtutibus, eruditione, & diligentia infrà suo loco, vt de alijs, diffusius tractabitur. Pręd
icti verò Priuilegij tenor huiusmodi legitur.

Priuilegium Decimum. Gregorius Episcopus seruus seruorũ

 Dei.

Dei. Dilectis filijs Priori,& Canonicis Prioratus S.Saluat.de Syluā lacus,ad Nostram R.E.nullo medio pertinentis. Can.Reg.Fratribus S.Saluat.de Syluālacus nuncupatis Ord.S. Aug. Senen. Diœc. Sal.& Apost. Bened. Sacræ Religionis,sub quā deuotum,& sedulū exhibetis Altissimo sub Regulari Obseruantia famulatum, promeretur honestas,vt votis vestris, illis præsertim, per quæ Reg. Obseruantia adaugetur,fauorem Apost.impēdamus: Hinc est,quòd Nos vestris supplicationibus inclinati: vobis in Obseruantia prælibata, quæ nunc vigere asseritur apud vos perseuerantibus, prout decet: & qui Ord.S.Aug. Can.Reg.expresè professi estis Obseruantiam: cum eadem, vt pro huiusmodi Regularis Obseruantiæ incremēto, & perseuerantia firmiori quoscunq. Religiosos Ord.Regul. etiam Mendicantium quorumcunq; nequeuntes in Monasterijs, domibus,siue locis, in quibus professi sunt, vel degunt propter instans schysma pestiferum,vel ex eo, quia inibi eorum Regula non seruatur cum sincera conscientia remanere: aut pp frugē melioris,& arctioris vitæ de eorum Religionibus,Monasterijs,Domibus,atq. locis ad huiusmodi Ordinem,& vestram Obseruātiam se transferre, professionemq. apud vos emittere consuetam,spontè,& liberè,purè & simpliciter cupientes,ac volentes ad professionem,& obseruationē huiusmodi recipiendi, admittendi, & retinendi, ac eisdē Religiosis pp huiusmodi causas,& earum quamlibet,se de eorum Ordinibus,Religionibus,Domibus, atq. locis ad Religionem, & Obseruantiam huiusmodi apud vos transeundi, & professionem debitam faciendi, ac vobiscum in Ordine, & Obseruantia prælibatis remanendi: Superiorum suorum, vel aliorum quorumcunque super his licentia,vel cōsensu minimè requisitis: Constitutionibus Apostolicis,ac statutis,& Consuetudinibus Ordinum præfatorum: etiā si talia forent,propter quæ præsens Nostra Concessio infringi posset: & de quibus quorumcunq.tenoribus,etiam de verbo ad verbū deberet præsentibus nostris litteris fieri mentio specialis: & alijs cōtrarijs non obstantibus quibuscunq. Auctoritate Apostolica tenore præsentium concedimus potestatem, & licentiam elargimur. Duraturas(vt præmittitur) duntaxat vigente vobiscum obseruantia sæpè dicta. Nihilominus transeuntes huiusmodi, postquam Ordinē,Religionem,& Obseruantias prætatas,quibus noscimini mancipati,professi fuerint(vt præfertur) à priorum Ordinum Obseruā-

tijs pęnitus absoluẽntes. Nulli ergo hominum,&c. Dat. Arimini 3. Calẽ. Nou. Pont. Nostri Anno 8. Gratis de Mandato D. N. Papæ. Io.de Monte Politiano.

Attende principium huius Priuilegij: Iam nempè erant Patres assecuti Monasterium Ambrosianum, vbi Obseruantia, tùm maxime vigebat apud eos, vt ibidem innuitur (vigebat.n. & antea dum extorres forent, sed fortasse non æquè bene vt in propria Sede)& tñ adhuc Prior, & Canonici asseruntur Prioratus de Syluàlacus, vbi ẽt in superiori, quo Monasterium Ambrosianum eisdem nominatis Priori, & Canonicis de Syluàlacus ascribitur. Voluit igitur Pontifex Canonicos suos adhuc in iuribus Monasterij Ilicętani ꝑseuerare sub ea spe, quam præmisimus illuc eos aliquando reducẽdi illis minimè ad hoc aspirantibus, vt concessit. Attende similiter hoc ex Priuilegio, ꝙ sint professi: prius.n. professi fuerunt Regulã B. Aug. in priori Dogmate, vt habes suprà.dehinc Obseruantiã Can. Reg cum fuerint in hoc altero dogmate, de loco,& de Habitu eorum inuestiti: qua de re suprà diffusius. Pulchrè sub Regulari Obseruantia totius repetita; cum eos ad hoc Papa tñ assumpserit in Can. Reg. vt per eos Obseruantia Ord. Can iamdiù deperdita reuiuisceret. Constabat n. eos quotidiè eam Obseruantiam profiteri,& per delationem Habitus Canonici, & vnà per Obseruationem Regularium Decretorum,& Constitutionum ipsius Pontificis, in quibus ea subsistebar. Ne ignores tñ pro Mendicantibus gratiam paulòpost à Martino V. Generali Constitutione reuocari, quæ tũ exorata est, vt ẽt prædiximus, cum Frater Petrus Pauli Senẽsis Ordinis Prædicat. S. Dominici professus, & indiuiduus comes P. Stephani tot in tribulationibus, apud ipsos in Canonicum trãsgressus est: primùm indeptus quidem Nouitiorũ locum in Congregatione,& professus est eodem anno, & primus Prior in Ambrosiano Monasterio factus post mortem Ioannis Recholi, & in singulis sequentibus annis vsq; ad annum 1419. confirmatus, de cuius virtutibus ali bi. Constitutio autẽ Generalis Martini V. post ędita, quæ incipit. Viam Ambitiosæ cupiditatis Religiosis potissimè Mendicantibus præcludere cupientes.&c. Sub Datis Sebennis IV. Cal. Aug. Pont. sui Anno primo:& habetur in extrauagantibus de Regul. transf. ad Relig. cap. primo: satis manifestè declarat, complures ex Mendicantibus hanc voluisse S. Salua. Congreg. vel ei similẽ ingredi: At quia

non

Priuilegium Vndecimum. Gregorius Epiſ.ſer.ſer.Dei ad perpetuam rei memoriam. Romanus Pontifex conceſſa ſibi deſuper vtitur poteſtate, aliquoties formas, ordines, titulos, atque modos mutans, erigens, transferens, & reformans in Religione fidelium Chriſtianorum, prout perſonarum, locorum, & temporum conditione penſata in Deo conſpicit ſalubrius expedire. Quia igitur in diſpoſitione Miniſtrorum Dei, maximè ſub Regularibus Habitu, & Obſeruantia Diuinis obſequijs inſiſtentium nobis credita, cõſiderare nos conuenit, vt Dominici Gregis cuſtodiam vtiliter exercentes, Eccleſijs, & perſonis Eccleſiaſticis ſtatum quietis, & pacis, ſummotis impedimentis, & ſcandalis, per ſollicitudinis noſtræ ſtudium procuremus. Ad dilectos Fratres S. Saluatoris, qui remanſerunt in Habitu Can. Reg. ſub certis forma, modis, & conditionib. per alias Noſtras litteras (quarum tenorem, & formam hic haberi volumus pro ſufficienter expreſſis) factis de Domo S. Saluatoris de Sylualacus Ordin. Fratrum Eremitarum S. Auguſtini Senen. Diœc. Noſtræ conſiderationis oculos dirigentes, ſperamus, dum eorum formam, & inconcuſſam fidem, ac deuotionem, vitam quoq; honeſtam, & Obſeruantiam Regularem mentis intelligentia contemplamur: quòd ipſa, vt nouella plantatio in arborem fertilem, fructus vtiles in Agro Dominico producentem, Deo dante, conſurget. Quare circa eorũ pacem, commodum, & quietem, libenti animo Noſtræ diligentiæ ſtudium exercemus. Cum igitur malignitate temporis inducente, de voluntate noſtra Fratres ipſi ſe à dicto loco remouentes, ipſum, & alia eorum terrena commoda poſtponendo propter verba Saluatoris D.N.I.C. cuſtodierint vias duras: & ſibi ex Noſtra diſpoſitione Priorem eligentes, conſtanter permanſerunt in forma Religionis ſibi data: quibus ſecundum temporum opportunitatem, & rerum varietatem, aliqua Indulta per Noſtras certi tenoris litteras vltrà primas, erectionem dicti loci in Prioratum, & Inſtitutionem Ordinis, & Habitus dationem conſtituentes, duximus concedẽdas ſub titulis, & datis infraſcriptis, quarum primæ incipiunt.

Gregor. Epiſ. ſer. ſer. Dei ad perpetuam rei memoriam. Dudum ſi quidem per Noſtras litteras Dat. Lucæ 3. Non. April. Pont. Noſtri Anno 2. excitãte Noſtræ mentis Arcanum ſpeciali, & affectuoſa dilectione, qua &c. Dat. in Ciuitate Auſtriæ Aquileienſis Diœc. Cal. Sept. Pont. Noſtri Anno 3. Nota, quòd iſta Ciuitas Auſtriæ eſt, quæ

dicitur

dicitur Ciuidal di Friuli.

Aliæ verò litteræ successiuè eis concessæ incipiunt. Greg. Episc. ser. ser. Dei ad fut. rei mem. Sacræ Religionis, in qua dilecti filij Fratres, seu Canonici, Prioratus, &c. Dat. Gaietæ Id. Septemb. Pontif. Nostri. Anno 3.

Aliæ incipiunt. Gregor. Epis. ser. ser. Dei, &c. Dilectis filijs Priori, & Fratrib. &c. Prouenit ex vestræ deuotionis affectu &c. Dat. Gaietæ 14. Cal. Oct. Pont. Nostri. Anno 4.

Aliæ incipiunt. Greg. Epis. ser. ser. Dei. Dilecto filio Priori Congreg. &c. Benigno sunt illa vobis concedenda fauore, &c. Dat. Gaietæ 12. Cal. Oct. Pont. Nostri. Anno 4.

Aliȩ incipiunt. Greg. Epis. &c. Deuotionis dilecti filij Prioris &c. Dat Gaietæ Id. Ian. Pont. N. Anno 5.

Aliȩ incipiunt. Greg. Epis. &c. Dilectis filijs Stephano Priori &c. Dat. Gaietæ Id. Ian. Pont. N. Anno 5.

Aliæ huiusmodi litteræ Nostræ incipiunt. Greg. Epis. &c. Fragrātia Sacræ Religionis, quæ &c. Dat. Arimini 8. Cal. Octob. Pont. Nostri Anno 8.

Quædam aliæ Nostræ litteræ nuper eis similiter concessæ incipiunt. Greg. Episc. &c. Dilectis filijs Priori, & Canonicis. &c. Sacræ Religionis sub qua deuotum &c. Dat. Arimini 3. Cal. Nouembr. Pont. Nostri Anno 8.

Ne igitur propter huiusmodi variationem Verborum, ac titulū, & nominationem dictæ Domus Prioratus S. Saluatoris de Syluala cus Senen. Diœc. quam spontè (vt præmittitur) virtute constātiæ dimiserunt Fratribus ipsis, quos speciali affectione prosequimur, scandalum aliquod habeat exoriri: sicut in primitiuis nostris hmōi erectionis, & Institutionis litteris, voluimus, quòd ipsi Fratres tunc præsentes, & eorum successores, qui erunt pro tempore, Can. Reg. & secundum Regularia Instituta hmōi Canonicorum Regu. deinceps viuere, & Fratres S. Saluatoris nuncupari deberent: per p̄sentes auctoritate Apostolica volumus, mandamus, statuimus, & etiam ordinamus, quòd ipsi de cætero Fratres Constantes S. Saluatoris in perpetuum nuncupentur, intitulentur, & etiam appellentur, quodq; omnes, & singulæ gratiæ per Nos, & auctoritate Nostra eis concessæ vsque in præsentem diem, tàm in suprascriptis, quàm alijs litteris sub similib. titulis expeditis, quarum tenores, & formas hic haberi

haberi volumus pro sufficienter expressis, contentæ, & litteræ ipsæ in singulis suis partib. efficaciter valeant, & plenam obtineant robo ris firmitatem: & ipsis, ac earum qualibet Fratres prædicti vti, & & gaudere liberè, & licitè possint, ac si omnes super huiusmodi titulo, & vocabulo prædicto ordinatæ, & scriptæ fuissent, ac etiam expeditæ. Constitutionibus Apost. & alijs cõtrarijs non obstantib. quibuscunq. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginã Nostrorum Mandati, Constitutionis, Ordinationis, & Voluntatis infringere &c. Dat. Arimini 8. Cal. Feb. Anno sal. 1419. P.N. Anno 9. Gratis de mandato D.N. Papæ.

Io. de Monte Politiano.

Primum. Lege hoc Vndecimum Priuilegium, vt cognoscas quæ suprà collegimus, circà Congregationis Institutionem: & scias hãc nouellam plantulam, quæ nostris modò temporibus in arborẽ satis fertilem prouecta, iuxtà Sanctissimi Põtificis Oraculum, ramos suos optimis fructibus oneratos longè, latèq; expandit, ab eo suorũ arcano prodijsse: quod ipse primis duobus Priuilegijs intulit. Secundum intelliges, quo singulari præconio Virtutes suorum Canonicorum extollat, qui in Habitu remanserant: vt compertum habeas, quod apud seniores nostros vulgatum est: qui cum principiò induerint, non omnes in eo perseuerasse; quod & de Christi Discipulis legimus: plerosque eum deseruisse, & cum alios interrogasset: Nunquid & vos vultis abire? Petrus respondit: Domine ad quem ibimus? Verba vitæ habes tu. Tertium. Scies item, q̃ opinionem diuinus Pontifex de illis, veluti de propria sobole gloriabundus, cõcipiat. Quartum. Refert quoque eos de voluntate sua sese à priori Monasterio de Sylualacus spontè submouisse. Recenset vias asperas, & incommoda, quæ illo quadriẽnali exilio tolerauere: quodq; extrà propriam Sedem in fide, & deuotione erga se inconcussi perseuerauere; iuxtà suam dispositionẽ, & formam Religionis eis datã. Dicti. n. verò sunt Constantes Fratres ex Constantia in Deum summa, cum fuerint extorres multo t.pe: & ex Constantia contrà Eremitas: quorum iniurias, & verbera tolerauerunt patientissimè: & à Constantia erga Pontificem ipsum, cum esset schysma; & tandiù vagi fuerint, Sedem ab eo aliquam sperantes, q̃ demùm consecuti sunt. Quintum. Attende Habitum Cõgregationis esse Can. Reg. de quo Archiep. Florent. in 2. parte suæ Chronicæ tit. 15. sumpse- *Ar. Fl.*

Io. 4.

runt, inquit, Statum, & Habitum Can. Reg. B. Aug. Nullus erat, qui Patrum sanctitati fidem maiorem facere posset, quàm ipse Pontifex, quos antea secum sub illis cõibus procellis cum habuisse præmisimus: Quorumcunque Diuinis supplicationibus confirmatus, ipsum consilium accepit super publicationem Constantiensis Concilij, quo pax Ecclesiæ tandem eius opera reddita est. His igitur non propria contentus conscientia, quæ illis Patribus satis superq; fuerat (quippequi bonos esse magis, quàm prædicari, vellent) sub noui Elogij præconio, eorum inuictissimæ Virtutis, veluti stemma quoddam insigne, suo perpetuo testimonio publicandum duxit; priori titulo Congregationis ampliato per Verbum (Constantes) cuius tñ Constantiæ fidem, ac rationem antea quoq. sæpius cõplexus fuisset. Ex quo loco merum Consilium Pontificis circa hmõi Congreg. Institutionem magis attestari possumus, cum hanc tituli prærogatiuam, veluti quodam Sæcularis auræ aucupium, & suę humilitati, professioniq; minus opportunũ, ab eius successore statim Patres supprimendum curauerunt: De se n. nihil, nisi quod humile esset, religiosumq; sentientes, non sua, sed quæ Iesu Christi forent, seduli conquirebant. Sextum. Aequiuocasse patet illos etiam, qui primùm Canonicis S. Saluatoris locum ad habitandum assignant, post Ilicætanum S. Secundi de Eugubio, pro Monasterio extrà, & propè muros eiusdem Ciuitatis Ambrosiano: nam illius S. Secundi vnio facta est per Calixtum III. posterioribus temporibus, Anno suo 1. Ea enimuerò est illa Canonica Secundina antiquissima, q̃ adeo pro sua dilexit D. Vbaldus, vbi .s. à puero prima rudimenta fecit suæ Canonicæ professionis. Lege eius historiam: celebratur & adhuc constanti memoria apud Eugubinos Cubiculum istius tũc Canonici penè Ecclesiam fuisse, vbi postmodum eius noĩ consecrata Capella fuit: & Cubiculi fumarium ob eam rem perpetuò apparere voluerunt. In hac præterea Canonica obseruando, atq. percurrendo curiosè antiqua documenta, inuenimus Priores perpetuò Regulares ad hanc vsque nouissimam Reformationem continuasse, ac nusquam ea exteris commendata: quod perquam rarò inuenies apud Italiæ saltem vtriusque, videlicet, Canonici, & Monastici Ordinis Monasteria. Licet ergo in hunc vsque diem Patres Nostri tot, tantisq; Priuilegijs gauderent, atque decorati essent: quibus & Pontificis beneuolentia in eos singularis facilè constabat, studium

Cal. 3.

vehe-

vehemens apertè noscebat, amor immensus haud frigescebat, Protectionisq. suffragium vndiq. redundabat, nihilominus hisce adhuc ipse non contentus, aliud quoq. Priuilegiũ, (quod est 12. in ordine, vt diximus) addere voluit. In quo numero Pontifex Congregationẽ suam sub duodecim Apostolicis Columnis, Portis, Fundamentis, Lapidibus preciosis stabiliuit. In hoc autem Priuilegio Conseruatores Apostolicos, & Iudices decernit, apud quos possint se tueri, vt ea Priuilegia, & omnia per ipsum Põtificem instituta, cum opus foret, maiori ampliatione auctoritatis firma, rata, & illæsa conseruent, quæ quidem auctoritas eisdem concedi solet.

Priuilegium Duodecimum. Gregorius Episc. ser. ser. Dei. Venerabilibus Fratribus Vrbinatensi, Pistoriensi, & Vicẽtino Episcopis salutem, & Apost. Benedict. Militanti Ecclesię disponente Domino præsidentes circà curam Ecclesiarum piorum Locorum, Religionum, & Monasteriorum omnium solertia reddimur indefessa solliciti: vt iuxtà debitum Pastoralis officij eorum occurramus dispendijs, & profectibus, Diuina cooperante clementia, salubriter intendamus. Sanè dilectorum filiorum Prioris, & Fratrum, qui ex dispensatione Sedis Apostolicæ speciali Fratres Constantes S. Saluatoris Ord. Can. Reg. S. Aug. nuncupantur, conquæstione percepimus: quod nonnulli Archiepiscopi, Episcopi, alijq; Ecclesiarum Prælati, & Clerici, ac Ecclesiasticæ personæ tàm Religiosæ, quàm Sæculares: necnon Duces, Marchiones, Comites, Barones, Nobiles, Milites, & Laici, Cõia Ciuitatum, Vniuersitates Oppidorum, Castrorum, Villarum, & aliorum locorum, & aliæ singulares personæ Ciuitatum, & Dioecesum, & aliarum partium diuersarum occuparunt, & occupari fecerũt Castra, Villas, & alia Loca, Terras, Domos, Possessiones, Iura, & Iurisdictiones, necnon fructus, census, redditus, & prouentus, & nonnulla alia bona mobilia, & immobilia, spiritualia, & temporalia ad Priorem, & Fratres prædictos, eorumq; loca spectantia, & ea detinent indebitè occupata, seu ea detinentibus præstant auxiliũ, consilium, vel fauorem. Nonnulli etiam Ciuitatum, Dioecesum, & partium prædictarum, qui nomen Domini in vacuum recipere nõ formidãt: eisdem Priori, Fratribus, & Locis super prædictis Castris, & Villis, & Locis alijs, Terris, Domibus, Possessionibus, Iuribus, & Iurisdictionibus, Priuilegijs, Exemptionibus, Libertatibus, Prærogatiuis à Sede Apost. concessis eisdem, & eorum locis, fructib. cen-

fibus, redditibus, & prouentibus eorumdem: & nonnullis alijs bonis mobilibus, & immobilibus, fpiritualibus, & tẽporalibus, & alijs rebus ad eofdem Priorem, & Fratres, ac eorum loca fpectantibus, multiplices moleftias, & iniurias inferunt, & iacturas. Quare dicti Prior, & Fratres Nobis humiliter fupplicarunt: vt cum eifdem valdè reddatur difficile pro fingulis quærelis ad dictam Sedem hře recurfum: prouidere ipfis fuper hoc paterna diligentia curaremus. Nos igitur aduerfus occupatores, detentores, præfumptores, moleftatores, & iniuriatores hmõi illo volentes eifdem Priori, & Fratribus remedio fubuenire, per quod ipforum compefcatur temeritas, & alijs aditus committendi fimilia præcludatur. Fraternitati veftræ per Apoftolica fcripta mandamus; quatenus vos, vel duo, aut vnus veftrum, per vos, vel alium, feu alios, etiam fi fint extrà loca, in quibus deputati eftis: Conferuatores, & Iudices præfatis Priori, & Fratribus efficacis defenfionis præfidio affiftentes, non permittatis eofdem fuper his, & quibuflibet alijs bonis, & Iuribus ad Priorem, & Fratres, & ad loca prædicta fpectantibus, potiffimè contrà tenorem Priuilegiorum, Exemptionum, Libertatum, & Prærogatiuarũ hmõi ab eifdem, vel quibufuis alijs indebitè moleftari, vel eis grauamina, feu damna, vel iniurias irrogari. Facturi dictis Priori, & Fratribus, cum ab eis, vel eorum Procuratoribus, aut eorũ aliquo fueritis requifiti, de prædictis, & alijs perfonis quibuflibet fuper reftitutionem hmõi Caftrorum, Villarum, Terrarum, & aliorum locorum Iurifdictionum, Iurium, & bonorum mobilium, & immobiliũ, reddituum quoque & prouentuum, & aliorum prædictorum, & quorumcunque bonorum mobilium, & immobilium, prḝfentiũ, & futurorum, necnon de quibuflibet moleftijs, iniurijs, atq. damnis præfentibus, & futuris: in his, videlicet, quæ Iudicialem requirunt indaginem: Summariè, & de plano fine ftrepitu, & figura Iudicij: in alijs vero prout qualitas eorum exegerit, Iuftitiḝ complementũ, occupatores, feu detentores, præfumptores, moleftatores, & iniuriatores hmõi, necnon contradictores quoflibet, & rebelles cuiufcunque Dignitatis Status, Ordinis, vel Conditionis extiterint: qñcunque & quotiefcunque expedierit, Auctoritate Noftra per cenfuram Apoft. appellatione poftpofita, compefcendo. Inuocato ad hoc, fi opus fuerit, auxilio brachij fæcularis. Non obftantibus tàm fḝl. record. Bonifatij Papæ VIII. prædecefforis Noftri; in quibus cauetur,

uetur, ne aliquis extrà suam Ciuitatem, & Diœcesim, nisi in certis exceptis casibus, & in illis vltrà vnam Diætam à fine suæ Diœcesis, ad Iudicium euocetur, seu ne Iudices, & Conseruatores à Sede deputati prædicta, extrà Ciuitatem, & Diœcesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscunque procedere, siue alij, vel alijs vices suas committere: aut aliquos vltrà vnam Diætam à fine Diœcesis eorūdem trahere præsumant (dummodò vltrà duas Diætas aliquis auctoritate præsentium non trahatur) seu ꝙ de alijs; q̃ de manifestis iniurijs, & violentijs, & alijs, quæ Iudicialem requirunt indaginem: pęnis in eos, si secus egerint, & in id procurantes adiectis, Conseruatores se nullatenus intromittant: quā alijs quibuscunque Constitutionibus à Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus; tā de Iudicibus delegatis, & Conseruatoribus, q̃ personis vltrà dictū numerum ad Iudicium non vocandis, aut alijs edictis, quæ nostræ possent in hac parte Iurisdictioni, aut potestati, eiusq. libero exercitio quolibet obuiare: seu si aliquibus cōiter, vel diuisim à prædicta Sede indultum sit: ꝙ excommunicari, suspendi, vel interdici, seu extrà, vel vltrà certa loca ad Iudicium euocari non possint per litteras Apost. non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de Indulto hmōi, & eorum personis, locis, ordinibus, & noīb. proprijs mentionem: & qualibet alia dictæ Sedis Indulgentia generali, vel speciali cuiuscunq. tenoris existat, per quam præsentib. non expressā, vel totaliter non insertā vestræ Iurisdictionis explicatio, in hac parte valeat quolibet impediri. De qua, cuiusq. tenore toto de verbo ad verbum in Nostris litteris habenda sit mentio specialis: cæterum volumus, & auctoritate Apost. decernimus, ꝙ quilibet vestrum prosequi valeat articulum etiam per alium inchoatū, q̃uis idem inchoans nullo fuerit impedimēto Canonico præpeditus: quòdq. à Data præsentium sit vobis, & vnicuique vestrū in præmissis omnibus, & eorum singulis cęptis, & non cęptis præsentib. & futuris perpetua potestas, & Iurisdictio attributa, vt eo vigore, eaq. firmitate possitis in præmissis omnibus cęptis, & non cęptis, præsētibus, & futuris, & pro prædictis procedere, ac si prædicta oīa, & singula coràm vobis cępta fuissent: & Iurisdictio vestra, & cuilibet vestrum in prædictis oībus, & singulis per citationem, vel modum alium perpetuata legitimum extitisset. Constitutione prædicta super Cōseruatoribus, & alia qualibet in contrarium ædita, non obstan-

stantibus præsentibus perpetuò valituris. Dat. Arimini 3. Cal. Mar. Pont. Nostri Anno 9. Gratis de Mandato D.N. Papæ.

Io. de Rerlingen.

Hic Annus erat Congregationis octauus, & tertius Prioratus R.P. Stephani in Ambrosiano Conuentu, quem solùm interim habebant præfati Canonici, futurum attamen sperantes, vt Saluatoris immensa liberalitate plures breui, eosq. percelebres essent adepturi: quòd vtique factũ est, vt infrà in lib. de locis patebit. Constat autem mortuum iam Fr. Ioan. Luculi; qui senio confectus voluit vniri Canonicis Saluatoris, vt suprà, ac reliquum suæ vitę in eo Monasterio degere cum ipsis: sepultusq. est cum Habitu Canonico inter suos primi dogmatis cõfratres, qui sepulti sunt intus in introitu Monasterij in pede scalæ, quæ vadit in Chorum, & in Horreum; quia ibi erat tunc temporis Ecclesia, siue cęmeterium. Anno 1550. dum foderẽtur fundamenta quædam per quodam spiraculum inuentum fuit dictum sepulchrum, & intus visa fuere corpora eorum Patrum integra cum dicto Habitu grisæo induta: at Fr. Franciscus Vandinus Eugubinus noster Concanonicus non permisit secus moueri: sed suprà dictam sepulturam posuit lapidem signatũ cum Cruce ad perpetuam memoriam. Interim Patres Canonici Domino ibidem quotidie magis cum deuoto affectu seruientes, a Saluatore ipso ad alia loca aduocati fuerũt, vt mox dicetur. Donis enim, Gratijs, & Priuilegijs amplissimis communiti Canonici Regulares S. Saluatoris à suo Pont. Gregor. XII. singulariq; simul præsidio sui deuotissimi Comitis Vrbinatis firmiter suffulti, in sacrosancta Obseruantia (vti præmissum est) die, noctuq; diuinis occupati, eo in loco S. Ambrosij debitas gratias pro suis votis Saluatori suo iugiter persoluebant. Quorum fama nitidissimæ Sanctitatis, Sanctissimęq; Religionis Bononiam vsque ad Fratrem Franciscum Ghisilerium Priorem perpetuum Monasteriorũ vnitorum S. Mariæ de Rhæno, & S. Saluatoris, eiusdem Ord. Canonic. Regulariũ perlata est; qui eorundem tamen antè notitiam habuisse dicitur, dum illi apud locũ Vallis viridis suum Bononiæ principio traherent exilium. Gratulatus igitur eorum Beatissimis incrementis pro suorum Monasteriorum Reformatione, perpetuaq; sui, eorumq; Canonicorum in eis successione, mox animũ intendit, quippequi ferè solus, & ipse tanq̃ ætate confectus, vti Ambrosianus ille Ioannes Reccholus, in ipso

Gre. 12.

Mona-

Monasterio suo relictus fuerat, vt dictum est. Qua sua opinione minimè frustratus est: nam eò propterea vocati ab ipso, annuerunt æquissimi Patres eius pio desiderio, vt sub vnionem Monasterij sui cum illis Bononiensibus apud illum transirent, & in se omnia refor marent, quæ illorum Monasteriorum antiqua fuissent: nouaque simul decernerent, quibus iã fundata Congregatio inde administrã da foret, & diffusius propaganda: permiserunt q. illi omnem, quam antea habuisset, Monasteriorum suorum administrationem, ipsis, quò aduixit, interim diuinis tantùm rebus, & suæ sacræ obseruationi vacantibus. At quàm bellè accidit, quæso, inter hos fieri vnio? Vtriq. s. originem trahebant ab eiusdẽ noĩs Pontifice: Rhęnẽses quidem à Greg. VII. vt dictum est, Cõstantes autem à Greg. XII. Bononiẽses ab Innoc. II. reformati fuere: Greg. XII. Reformator Illicætanorũ, ab Innoc. II. fuit Card. factus. Bononienses Rhæno deuastato in D. Saluatoris Bononiæ se reducunt. Senens. expulsi à Saluatoris Syluelacus antiquo suo domicilio in D. Saluatoris Bonon. recepti fuerunt. Vtriq. demùm Saluatoris titulum suæ Congregationis habent. Hæc dum inter eos conueniunt in Concilio Cõstantiensi, quod plures antè annos procuratum fuit pro delendo eo schysmate perniciosissimo, pro quo delendo laborabat, præ cęteris, Greg. XII ipse: qui, vt pleriq. asserunt, vsus Concilij primus auctor fuit. Idem Greg. spontè, & alacriter Pontificatu liberè se abdicat. Reuerendissimo D. Ioanne Dominici Florentino Cardinale S. Sixti recitante coràm vniuerso Concilio Bulliplumbium mandati, ab ipso Domino Gregor. XII. sibi commissi ad cedendum Papatui. Dat. Arimini 3. Id. Martij Pont. sui Anno 9. Incipit autem. Greg. Episcopus, &c. Terrenas affectiones tenebrarum &c. Lectis pariter à D. Carolo Malatesta litteris sub Bulla plumbea Mandati procuratorij à præfato D. Greg. XII. sibi commissi ad consentiendũ, & cõfirmandũ oĩa acta, & agẽda in ipso Constantiẽsi Cõcilio: q̃ incipiunt. Greg. Epis. &c. Diuina grã dirigente &c. quibus lectis, & auctorizato Concilio ab eodẽ Card. S. Sixti noĩe ipsius Greg. cuius Legatione fungebatur: idẽ Card. receptus fuit a cõib. alijs Card. ad osculũ pacis, & inter alios Card. presbyteros collocatus, & insertus: itaque cantata fuit Missa de Spiritu sancto. Qua finita, lectum fuit Euangeliũ. Si quis venit ad me, & non odit Frẽm suũ &c. Cõgruit siquidem hmõi Euangelium pietati Gregorij plus amãtis quietem Luc. 14

Eccle-

Ecclesiæ.quàm in se Pontificatus propriam Dignitatem: Cantatis etiam Litanijs idem Carolus legit aliud Procuratorium ab eodem Gregorio sibi factum Arimini sub Bulliplubio die 13. Martij Anni eiusdem 1415. & Pontif. sui Nono; quòd incipit Greg. Episcopus,&c.Cum ad laudem Omnipotentis Dei,&c.præmissoq. eruditissimo sermone sub assumptione Thematis. Facta est cum Angelo multitudo militiæ cœlestis laudantium Deum, & dicentium. Gloria in altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. (Angelus erat nomen ipsius Gregorij Pont.à baptismo, vt dictum est,& quidem munus tùm Angeli Ecclesiæ præstitit, cum, renunciando propriæ Dignitati,vniuersalem concordiam, & pacem solũ præ oculis habuit,& procurauit.) Statim verò præfatus D.Carolus renunciauit, & solemniter cessit Pontificatui nomine ipsius Gregorij XII.alta voce sub ijs verbis. Ego Carolus de Malatestis Arimini, & nonnullæ aliarum terrarum in tpalibus Vicarius, necnon Prouinciæ Romandiolæ Rector pro Sanctiss. in Christo Patre D. Greg.Diuina prouidentia Papa XII. & S.R.E. Generalis,atq. eiusdem Sanctiss. D.N.Papæ Procurator habens ad infrascripta plenũ, speciale,& irreuocabile mandatum,queãdmodum constat per Bullam authenticam Sanctiss. D. N. prædicti proximè lectam: Nulla oppressus,aut coactus violentia,atq. nullo ductus errore, vt omnibus apertè pateat per effectum, quanta sinceritate,quantaq; cordis affectione sacram vnionem,& reintegrationem Christianorum in vnitate S.Matris Ecclesiæ prosecutus sit,prosequaturq.per viam etiam renunciationis inclusiuè purè, liberè, & sincerè procuratorio nomine ipsius Sanctissimi D.N.Papę XII.In nomine Patris, & Filij,& Spiritus Sãcti renuncio,& cedo expresè in his scriptis realiter,& cum effectu sine titulo,& possessione,quod,quem,& quam ipse habet in Papatu,& resigno nomine præfati D.N. Papatum, & omnem vim Papatus,titulum,possessionem,quod,quem, & quam habet coràm D.Iesu Christo,qui Ecclesiæ suæ Sanctæ est caput, & sponsus in hac sacrosancta Synodo,& vniuersali Concilio, Sanctã Romanam,& vniuersalem Ecclesiam repræsentante. Quam renunciationem factam Synodus admisit, approbauit, & collocauit: & mox,post ei gratias ab vniuerso Cętu redditas, quòd rebus vniuersis Christianis magis,quàm proprijs consultum voluisset, inter quã plurimas ordinationes hanc ædidit, qua constituit, & confirmauit

omnia

omnia præfati Gregorij XII.acta sub ijs Verbis videlicet,Sacrosancta Generalis Synodus Constantiensis Maguntinæ Prouinciæ in sancto spiritu vnanimiter,& legitimè congregata,omnia,& singula per Dñm,qui dicitur Greg.XII. in sua reali obedientia, Apost. auctor. mediatè,vel immediatè, aliàs Canonicè, & rationabiliter hucusq. gesta,facta,dispensata,ordinata,concessa,& indulta: & etiam vsque ad tẽpus suæ notitiæ renunciationis pro eo faciendæ:quod tempus vltrà mensem post huiusmodi renunciationem nolumus extendi,gerenda,facienda,disponenda,dispensanda,ordinanda,cõcedenda,& indulgenda ex certa scientia ratificat,& ex super abundanti cautela ad certitudinem approbat,& firmat,statuens,& ordinans:quòd ex causa,vel occasione schysmatis,vel cuiuscunq; maculæ,vel inhabilitate ex eo prouenientium non valeat infringi,vel cõtrà excipi, aut in dubium reuocari. Non obstantibus quibuscunq. dispositionibus in contrarium facientibus. Hoc idem asserit Platina, Martinum V. confirmasse .s. & approbasse quæcunque fecerat Greg.XII.Decreta tempore schysmatis antè ipsum,ad fidem, & bonos mores ꝑtinentia in eius vita.Die Lunæ 15. eius Mensis Iulij in 17.sessione præfatum Concilium, post ipsius Gregorij cessionem, & renunciationem,eundem olim Gregorium decernit Apostolicæ Sedis Marchiæ Anconitanæ Legatum Episcopum, primum omniũ Cardinalium post Papam cum omnibus Iuribus, & pertinentijs, collectionibus, & prouissionibus, & alijs omnibus, quæ solent ab Apost. Sede in forma plenissima talibus Cardinalibus concedi: & Dominos Patres in Christo Reuerendiss.Card.ab eo creatos tunc viuentes, videlicet D. Antonium Corarium Episcopum Portuensem:D.Gabrielem tit.S.Clementis. D.Io.Dominici tit.S.Sixti: D. Angelum tit. SS. Petri, & Marcellini: D. Blandellum de Blandellis tit.S.Sabinæ Presbyteros:& D.Petrum tit. S. Mariæ in Cosmedim Diac.Card.recepit, & admisit cum omni eorum Dignitate,emolumento,voce,& alijs Card.Priuilegijs;quibus vt veri Card. frui, vti, & gaudere pariter possent: & quòd Officiarij Greg. prædicti suorum,vt anteà,gauderent gradu,& statu Officiorum. Quæ Constitutio incipit. Sacrosancta Generalis Synodus Constantiensis in sancto spiritu legitimè congregata, Vniuersalem Ecclesiam repræsentans.Cum Christi fideles pijs in Domino deuotis affectibus, &c. Die autem Sabbati 17.Augusti in 18.sessione post Missam Assum-

ptionis B.M.V.(quia erat infrà eius octauam)fuerunt deputati sex Nuncij Apostolici ad Renerendiss. Dominum Angelum Corarium Episcopum Card. & Marchiæ Legatum; inter quos primus numeratur Cardinalis Ragusinus pfatus,&c. Post hæc die Iouis 15. Octobris eiusdem Anni 22. sessione audacter procedi cœptum est contra Petrum de Luna, videlicet, benedictum assertum 23. quem dicunt, secundum se, Papatum Annis iam 22. expletis occupasse: qui citatus nullatenus comparuit: &, quod plus est, ab Imperatore Sigismundo præsentialiter persuasus, & admonitus, ad Conciliũ adire contempsit: sed in sua pertinacia persistens, vt Apis surda, aures continens obturauit, asserens se in Pontificatu velle decedere, cum annum tunc ætatis ageret Octogesimum: &, ne coarctari posset, in Paniscul am Insulam munitissimam cum paucis magnopere se tutatus est. Quapropter præfatum Concilium seruatis Iuridicis, & Canonicis terminis, & actibus, atq. omnibus alijs seruandis in multis sessionibus, tandem die Dominica 26. Iulij Anni 1417. in sessione 37. Cantata Missa de spiritu Sancto ipse Petrus de Luna p diffinitiuam, & inappellabilem sententiam, vt hæreticus, & schysmaticus, & inuasor Papatus, ab omni Concilio damnatus fuit, depositus, & priuatus. Qui nihilominus impœnitens diem suũ clausit. Sãctiss. autem Greg. ad Angelum suum baptismatis nomen reuersus Episcopus Card. & in Picenibus legatus in tot aduersis, & persecutionibus, tantæ constantiæ, & Magni animi semper perseuerauit: vt nihil de ijs curare, nihil mente voluere videretur: sciens, iuxtà propheticam sententiam, in hoc mundo flagellum nullum esse, quod non faciat Dominus ad vẽdictam malefactorum, correctionem verò bonorum: sic in his, quæ sibi dictasset, fixus persistebat, vt à nullo posset à suo proposito reuocari. Sic modestus, vt verè Phylosophus cognosceretur. Sic sapienter, & sacrarum Scripturarum lectioni assiduus, vt à speculatione, & disputationibus nunquam cessaret. Põtifex nempè cum quouis altero comparandus, si, extrà perniciosissimi schysmatis tempora, Orthodoxæ Ecclesiæ contigisset, quem Congregationis S. Saluatoris primum, & Auctorem, & Fundatorẽ ex eius attestantissimo testimonio pluribus Priuilegijs suprà deducto, & fatemur vltrò, & prædicamus. Cuius tanta diligentia circà eius erectionem fuit, vt nihil prætermisisse videatur, quod pro ea perpetuò firmanda, & decorãda excogitari potuerit. Id, quod haud

scio,

ſcio,ſi per alium anteà circà aliquam factitatum legeris,niſi fortaſſe hæc temporalibus bonis potius metiare,quàm ſpiritualibus.Denique ipſe D.Angelus Corrarius,Greg.olim XII.pacis,ac humilitatis ſolidiſſimum exemplar,poſt Annum,& duos Menſes à ſua ceſſione,antè Martini V.creationem(ne viuens ſucceſſorem videret,atq. etiam verum ſui Vicarium fuiſſe Chriſtus manifeſtaret) dum eſſet Recanati Anno ſalutari ſupraſcripto, videlicet, 1417. ætatis verò ſuæ 83. aſſumpti autem Pontificatus 9.die 7.Sept. Saluatori ſuo, Conſtantiæ,ac fidei æterna ab eo præmia ſuſcepturus,fracto huius terreni corporis ergaſtulo,Sanctiſſimam animam fęliciſſimè reddidit;ibiq; in Cathedrali Eccleſia,quæ S.Flauij dr̄, honorificè traditus eſt Sepulturæ:omnibus,qui aderant, præ mœſtitia,& deuotione collachrymantibus:Vbi inſculptum Epitaphyum legitur,vt ſup.

Sub Anno autem ipſo 1417. 6.Id.Nou. Conclaue ingreſſi ſunt Cardinales triginta & duo,& ſex viri ex vnaquaque natione delecti,& quidem magis probati,qui vnà cum Cardinalib.in ipſo Conclaui conſtitere: & hora tertia eo Concilio euectus eſt ad Pontificatum ſub feſtum D.Martini Oddo, vel Ottho Cardinalis Columnius,Romanorum Nobiliſſimus,& Princeps,Diac.Card.S.Greg.ad Cœlum aureum,qui ob D.Martini Ep̄i celebritatem,quæ ipſa die colebatur,Martinus eius nominis V.vocari voluit. In cuius aſſumptione diuturnum ſchyſma annorū 40.tm̄ finem fecit.Sed, ne pertranſeas inconſultò,etiam cum Diuino cōſilio factum,vt ex D.Gregorij titulo Cardinalis eligeretur Pōtifex Greg.XII.ſucceſſor: Gregorium.n.pręfatum verè ſui Vicarium hoc ſimiliter argō Deus Omnipotens comprobare voluit,aurumq́. puriſſimum in ſua obedientia extitiſſe,ſed Diuina Prouidentia velatum. Martinus autem ipſe à teneris annis cura parentum, moribus, & litteris imbutum, vbi adoleuiſſet;Iuri Pontificio Peruſij operam dedit: vnde ad Vrbem rediens, ob integritatem, & doctrinam Vrbani VI. Referendarius factus eſt:q; munus tanta cum humanitate,iuſtitia, & manſuetudine geſſit,vt Diac.Card.ab Innoc.VII. creatus ſit. Nec ob eam quidem rem à natura ſua diſceſſit.Humanior.n.quàm antea factus,Patrocinium ſuum omnibus præſtabat, ita tn̄ vt in rebus publicis nō multùm ſe immiſceret.Nam cum in Conuentu Conſtantienſi multæ in vtranque partem altercationes haberentur propter diuerſa factionum ſtudia,ipſe medium quodam tenuit, quo in alterutram

partem inclinare nullo modo videbatur, cōi vtilitati ſp consulens. Hanc ob rem & Imperatori,& Cardinalib.ac deniq. omnibus gratus Pontifex creatur.Quo in Magiſtratu nō ſomno,& ocio,ſed negotio,& ſollicitudini deditus,audire,refellere,approbare,ſuadere, diſſuadere,hortari,deterrere accedentes ad Sedem Apoſt.conſueuerat,cognita petentium honeſtate,vel ſecus.Mira.n.vtebatur facilitate,& honeſta petentes à ſe voti compotes dimittebat. In Cōſultationibus autem miræ prudentiæ Vir eſt habitus. Nam & quid agendum,& quid vitandum eſſet,ſtatim re propoſita acutiſſimè diiudicabat:breuis in dicendo,cautior in agendo adeò, vt prius rem factā cernerent homines,quàm ab eo excogitatam putarent. Eius autem ſermo plenus ſententijs erat. Ex ore eius nullum verbum tā crebrò,quàm iuſtitiæ nomen prodibat. Ad ſuos perſæpe cōuerſus, maximè ad eos,qui Prouincias,& Ciuitates gubernabant, his verbis vtebatur.Diligite iuſtitiam qui iudicatis terram.Indigebat tùm
Sap. 1. profectò tali Pontifice Eccleſia Dei,qui Nauiculam Petri ſchyſmatis, & ſeditionum omnium fluctibus quaſſam redigere in Portum ſalutis gubernaculo ad motus ſciret,& poſſet.Hæc Platina in huius
Plat. Pont.vita.Non tacebo ego hunc præſtantiſſimum Virum vnà cum alijs Cardinalibus eiuſdem factionis ipſum Greg.XII.elegiſſe Pontificem:q; etiam argumentatur Diuinum beneplacitum in eius Pōtific.creatione. Huic nouo Pont. Martino egregius Comes Vrbinas Guido,inquam,Antonius ex coniuge arctiſſima neceſſitudine iungebatur. Hinc Ambroſiani Patres eò faciliorem habere cœperunt oblatam cum Bononien.S. Mariæ de Rhæno, & S.Saluatoris Canonicis vnionem;de qua, poſt longos ſermones diù deliberātes inter ſe,tandem conuenerunt,vt pro hmōi Reformatione faciēda, idem R.P.Stephanus cum Socio Fr. Dominico Ciono ſæpe dicto, ad Martinum V.nuper,vt dictum eſt,Pontificem creatum, & nondum ſoluto Concilio,vt opinabantur,adhuc extrà Italiam conſiſtē tem,ſe transferrent.Hos Ghiſilerius conſtituit ſuos Agētes,& hmōi Procuræ mandatum conſtat confectum Bononiæ in Epiſcopali Palatio coràm Reuerendiſſ.Epō Bonon.inter partes,manu Ser Marci Rainaldi de Formaglinis, & Ser Rainaldi q.Comacini de Formaglinis ſtipulatum publicè coràm teſtibus Anno 1418.Ind.2.die 22. Apr.Pont. eiuſd.Anno 1.Congreg.autem 11.extat & alterum man datū procuratorium Fr.Franciſci Io.Antonij de Senis Vicarij R.P. Ste-

Stephani præfati,& Fr.Regolini Angelini de Senis:& Fr.Petri Pauli de Senis,& Fr.Io.Georgij de Alexandria,Fr.Iuliani Rentij de Callio:Fr.Iacobi Ser Nutij de Florentia:qui oēs vocales in Capitulo cōgregati cōstituerunt prçfatū R.P.Stephanum,& Fr.Dñicū Cionnū de Senis Syndicos,& Procuratores ſu p vnione,& cçteris modò prç fatis p rogitū Adami quondā Io.de Eugubio in logia dicti Monaſ. S.Ambroſij in dicto Monte 20.Feb. 1419. Ad Pōtificē igitur pſati Patres peruenientes,curante præfato Guido Antonio Comite Vrbinate apud eum ſolita affectione ſua, & ſollicitudine erga ipſos Patres,negotium fœliciſſimè iuxtà eorum volūtatem ad finem traxerunt;obtento à Pontifice mandato infraſcripto, et in modo ſubſequenti præſentato.Ex dictis facilè dignoſcitur vanitas illorū, qui de rebus geſtis,& Priuilegijs huius Greg.Pont. dubitare videntur: an.ſ.valida fuerint;quia,inquiunt,ſchyſmaticus fuit,& Concilio Piſano abrogatus fuit;Quibus reſpondetur hoc decreto Conſtantiēſis Concilij appoſito. Præterea docentur aliud eſſe ſchyſmaticum eſſe, aliud in ſchyſma erectum fuiſſe. Præterea etiam, quòd licet, ſtatim congregato Concilio Piſano,ambo Pontifices abdicati dicerentur,eorum tamen geſta vſq. ad præſens Concilium ēt ab eo Alexandro ibi electo tranſlata ſunt approbanda,vel reprobanda. Imò taxatur illud Conc.Piſanum,quo ipſe Greg.XII. vnà cum Benedicto XIII.qui in Gallijs ēt ipſe ſe pro Pont.Max.gerebat,exauctoratus fuerat,vtriq.ante hāc diem ſurrogato Alex.V.(cuius t pe Monaſterij Illicætani facta eſt iactura) Nam Greg.quo ſe antea tuebātur Canonici,ad Iſtros,vti prçmiſimus, extrà Italiam ſucceſſerat inter partes Aquileiæ,çum nęq.Concilio, nçq. Electione Alexandri annueret: ceſſurum.n.ſ.Pontificatui fuerat pollicitus, cedente ſimul & Benedicto:quo recuſante, Concilium Piſanum neutrius Pōtificis auctoritate ratum nullum redarguebat.Non poſſum autē ſatis hic mirari quoſdam ſuper hac promiſſione Pontificem hunc,quem alioquin ſapientiſſimum, & ſanctæ vitæ ſcribunt,colluſionis inſimulare: cum eo propoſito Lucam petiturus Concilium, vt cederet,veniſſet:cum & Concilio deinde ſequenti apud Conſtantiam, cuius ipſe primus mentionem feciſſet,per Procuratorem ceſſiſſe dubium non ſit:cupiebat.n.Pontifex integerrimus ſchyſma ſedare,nō fouere,ne ex ſua ſola ceſſione illius incendium (q haud temerè ptimeſcendum fuerat) non cedente Benedicto, magis excitaretur:

ex vtriusq. namque resignatione Concilium vires, & auctoritatem sumpturum non dubitabatur. Solus Greg. ex illis tribus non vidit successorem suum, sed paulò antè, hoc est, die septima immediatè præcedentis mensis Septembris decesserat, vt Christus hunc suum verè, vt dixi, Vicarium, ac legitimum Pont. inter superstites adulteri nos vixisse contestaretur. Cum solus sponte per Procuratorem Pōtificatui renunciasset, vti promiserat, quò pax Ecclesiæ tandem red deretur: quamuis sint, qui eius mortem adscripserint mœrori animi, in quem inciderit, dicunt, ob eam occasionem, & cessionē. quod facilè refellit eius Sanctissimi Patris anteacta vita, quæ omnibus scribentibus probatissima commendatur. Huius mentem Columbinā fuisse asserit Archiepiscopus Flor. videlicet, nitidam, nulloq. fuco obolitam. Martini autem litteræ huiusmodi manarunt.

Archie. Flor.

Martinus Epis. ser. ser. Dei Ven. Fr. Nicolao Epō Bon. Sal. & Apostol. ben. Ad hoc circà Regularis Obseruantiæ professores eò diligētius laboramus quò fęcundius eorum Religio fructuum in eis afferat salutarem, & laudabilibus possint in Domino proficere incremētis. Sanè pro parte dilecti filij Francisci de Ghislerijs Prioris S. Mariæ de Rhæno propè Bononiam, & S. Saluatoris Bononiensis, Monasteriorum inuicem Canonicè vnitorum, & per Priorem solitorum gubernari Ord. S. Aug. nobis nuper exhibita petitio continebat. Quòd, licet retroactis temporibus, in prædictis Monasterijs plerique dicti Ord. Canonici Conuentum faciētes, residere, & sub Regularibus Habitu, & Obseruantia Domino famulari consueuerint, Diuini cultus inibi ferentes incrementum, passim tñ propter guerrarum turbines, aliasq; calamitates, quibus partes illæ afflictæ fuerunt, Monasteria ipsa, eorum dispersis, atq. distractis facultatib. atq. redditibus, tantæ destitutionis, atq. desolationis subiaceant opprobrio, quod ex Canonicis dictorum Ordinis, & Obseruantiæ nullus ad præsens residet, paucię; reperiri valent residere acceptātes quomodolibet in eisdem. Et sicut eadem petitio subiungebat: Dilecti filij Stephanus Ioannis, & Dominicus Cioni de Senis, ac nonnulli alij Canonici Monasterij S. Ambrosij Eugubini dicti Ordinis, aliorum tamen Habitus, & Obseruantiæ in ipsis vnitis Monasterijs Cōuentualiter Regulari castimoniæ subdi; diuinis quoque inseruire, & intendere desiderant: si eis, & eorum successoribus inibi sub huiusmodi eorum, vel alijs per se decernendis, Habitu, & obseruantia

rema-

remanentibus:super hoc Apostolicę Sedis præsidio prouidè consu latur de dictoq; Monasterio S.Ambrosij,qp per Priorem ad dilecto- rum filiorum Conuentus eiusdem nutum ponendum, & amouen- dum pro tpe regi,& gubernari consueuit:eiusdem vnitis,siue insi- mul de omnibus prædictis Monasterijs auctoritate Apost. faciẽdæ vnio,necnon applicatio, & annexio singulis Monasterijs ipsis forẽt non mediocriter profuturæ.Quare pro parte dicti Francisci asserẽ- tis se confractum senio,fuit Nobis humiliter supplicatum,vt super præmissis opportunè consulere de benignitate Apost.dignaremur.

Nos igitur, qui hmõi Cultum, & Obseruantiam nostris tempo ribus vigere,& adaugeri intensis desiderijs affectamus,eisdem sup- plicationibus inclinati:fraternitati tuæ,de qua in ijs,& alijs specia- lem in Domino fiduciam obtinemus,per Apost. scripta committi- mus,& mandamus:quatenus de præmissis omnibus, & singulis, ac eorum circunstantijs vniuersis auctoritate nostra te diligenter in- formes:& si per informationem hmõi ita esse repereris, eosdẽ Ste- phanum,& Dominicum,ac eiusdem Monasterij S Ambrosij Cano nicos ad hoc voluntarios,vt etiam hmõi eorum,uel per te decernẽ dis,vt præfertur,retentis Habitu,& Obseruantia de dicto Monaste- rio S.Ambrosij ad prædicta vnita Monasteria transire,& in illis etiã iuxtà Constitutiones,& Instituta ipsis,& dicto Monasterio S.Am- brosij per eandem sedem concessa,confirmata pariter, & approba- ta,ac illius statuta,& consuetudines viuendo,& incedendo ppetuò remanere valeant: eadem auctoritate licentiam largiaris: statuens, atque decernens in vnitis Monasterijs eisdem, postquam Stepha- nus, & Dominicus, & alij voluntarij Canonici prædicti inibi in Canonicos recepti, & integrati fuerint : quò ad eosdem Habi- tum, & Obseruantiam, succedentibus, atque seruatis his præser- tim,quæ per te circà illos adijci, necnon disponi, & ordinari con- tigerit, etiam locum sibi vendicare, & effectualiter perpetuis futuris temporibus vigere debere Constitutiones, & Instituta, necnon statuta, & consuetudines antedicta. Et insuper tibi Mo- nasterium Sancti Ambrosij prædictum;cuius, ac dictorum vnitorũ Monasteriorum fructus,redditus, & prouentus sexcentorum Flo- renorum aureorum secundum cõem æstimationem valorem an- nuum(vt asseritur)non excedunt,cum omnibus Iuribus, & perti- nentijs suis eisdem Monasterijs vnitis, vel insimul omnia prædicta

Mona-

Monasteria auctoritate præfata in perpetuum vniendi,incorporandi, & annectendi; huiusmodi quoq; Monasteria, & illorum personas in capite, & in membris, prout Reformationis Officium inibi expedire cognoueris, eadem auctoritate reformandi, & corrigendi,ac de Habitu,& Obseruantia,quibus se personę ipsæ pro tempore coaptare debeant, ēt super illorum alteratione, atq. mutatione, cum indigentibus inibi dispensandi:ac prædicta vnita Monasteria ab omni Iurisdictione,Potestate,Superioritate,& Dominio Epōrū Bononiēsiū pro tempore existētium, ac illorum officialium(prout tibi videbitur)eximendi,liberandi: ac omnia alia,& singula,quę in præmissis, & circà ea,& ad hoc,ꝙ Monasteria ipsa,& personæ quæcunque in illis pro tempore eidē Domino mancipatæ votiuis congratulētur euentibus,necessaria fuerint; aut quomodolibet opportuna,faciendi,disponendi,& ordinandi,& etiam per Censuras Ecclesiasticas exequendi plenam, ac liberam concedimus tenore præsentium facultatem. Non obstātibus reseruationibus generalibus, vel specialibus de Monasterijs quibusuis per dictam Sedem factis, & in antea faciendis,ac Constitutionibus Apost.necnon statutis,& consuetudinibus Monasteriorum, & Ordinis prædictorum Iuramento,confirmatione Apost.vel quauis firmitate alia roboratis, cęterisq; contrarijs quibuscunque. Prouiso, ꝙ in Monasterijs ipsis, prout facultates eorum suppetent, ēt huiusmodi Diuino instaurato Cultu, debitus Canonicorum, & Ministrorum numerus omnimodè reseruetur.Nos enim ex nunc irritum decernimus,& inane:si secus super his à quoquā quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Datum Friburgi Lausanensis Diœc. Non.Iun.Pont.Nostri Anno 1. Ioannes de Prato. In quibus litteris notandum. Cum Frater Franciscus Ghisilerius, vir non minus animi pietate,quàm generis nobilitate præclarus, antea cum paucis Bononiæ in D.Saluatoris superesset (bellorum.n.Incēdio,multisq; consecutis calamitatibus,Canonica Rhænana excisa, Canoniciq; ad paucos reducti erant) anno 1417. extinctam penè familiam reparare cogitans.Can. Reg.S.Aug. Monasterium Ambrosianum propè Eugubium tunc temporis incolentes, paucis antè annis à Greg.XII.Pap. Veneto,Lucæ institutos primùm,deindè Martini V.Papę Decreto veros,ac Germanos Can.Reg.declaratos, atq; approbatos; sibi vnire curauit. Qua.s.vnione eodem Martino V.

appro-

approbante, peracta, ita iam simul vniti, Can. Reg. S. Mariæ Rhænanæ; & S. Saluatoris promiscuè dicebantur: Nimirùm à Basilica S. Saluatoris Bononiæ, vt in 2. lib. dictum est, ab Oliuario Rhænano Canonico erecta, & constructa. Idem Martinus Papa V. postmodùm Can. Reg. S. Saluat. absolutè appellari iussit. Quo titulo vniuersa dictorum Can. Reg. Congregatio deinceps nuncupata fuit: hoc dictum sit contrà improbantes Institutionē huiusmodi à Gregorio præfato, intelligentes à Martino V. confirmatam, & auctam fuisse. Sciendum prætera Nicolaum Epm Bononien. tunc fuisse Fratrem Nicolaum Petri Nicolæ de Albergatis nobilē Bononien. qui, cum esset Prior Monasterij S. Hieronymi de Bononia Ordinis Carthusiensium, suffectus fuit D. Ioanni q. Abbati S. Proculi de Bononia, postea Epo defuncto die 4. Ianuarij Anno 1417. Qui Frater Nicolaus Episcopus maxime reluctabatur, nec tandem prius acquiescere voluit, donec à Priore Generali sui Ordinis Obedientiæ præceptum susciperet. Inito autem Pontificali, nihil de priori obseruantia cibi, vestimenti, & status austeritate mutauit, vel minuit. Eleemosynis deditus, pauperes puellas cōiugio tradebat honesto: volens ēt Iudæos signo crocæi coloris in pectore gestato à Christianis secerni. Confirmatus fuit à præfato Martino V. in ea Constantiensi Synodo, à quo ēt paulò post ad Cardinalatum S. Cuius in Hierusalem fuit assumptus, vir vtiq; prudētissimus, atq; sanctiss. Nota etiam appellari Canonicos S. Ambrosij, vt ex hoc pariter magis veram Congregationem Can. Reg. fundatam principio non dubites. Attende similiter, quàm apertissima denominatione appellentur Patres S. Saluat. per Martinum Can. Reg. S. Aug. absq; ēt Fratrū prænomine: id quod item apud Gregorium sæpe legendum est. Item nota illa Verba, (aliorum Habitus, & Obseruantiæ) quia Habitus in Religiosis accipitur aliquando pro Habitu professionis, & aliquādo pro habitu, qui defertur suprà habitum professionis, qui non est de substantia, nec de essentia Ordinis: vt notat Io. Andreas *Io. An.* in verbo habitus Clem. 1. Alterius igitur habitus intellige quò ad Vestes superiores: omnes. n. deferebant pariter tunicam lineā, quæ est habitus ordinis; sed differebant in habitu superiori siue ex forma, siue ex colore, qui tm̄ erat ex vsu, & consuetudine Monasteriorum eius temporis; & post hæc decreta Congregationum, vt ex eo tantum quælibet dignoscatur. Nota similiter, & verba, (alterius

Obseruantiæ) quia, vt dictũ est principiò, in Ordinis Reformatione Greg. XII. Congregationem hanc Saluatoris conuentus erexit sub noua Obseruãtia. Vbi autem paulò inferius dicit (retentis Habitu & Obseruantia) intellige de habitu Professionis, seu Ordinis, qui consistit in tunica linea, & nunquam dimittitur, nec alteratã, nisi per mutationem Ordinis (& Obseruantia) idest, quæ fuerat in eis excitata, per Gregorium, in conseruationem Ordinis Reformatio igitur non mutat speciem; quare idem semper Conuentus, qui à principio fuit. Et in cap. relatum, ne Clerici, vel Monac. vide ibi DD. in Verbo Reformari.

Quibus litteris sicut præmittitur, presentatis, & per eundem D. Episcopum, cum ea, qua decuit, reuerẽtia, & benignitate receptis, & acceptatis: idem D. Franc. Prior Monasteriorum prædictorum pro habenda ab eodem D. Episcopo, in ipsis litteris Apost. executore præsentialiter nominato, executione litterarum prædictarum, & contentorum in eis iuxtà eius voluntatem, & propositum, reuerenter proposuit, & narrauit. Quòd Monasteria ipsa p.p temporum malitiam, multosq; turbines, & calamitates, quibus Ciuitas Bonon. cum eius Territorijs, & pertinentijs diutius fuit oppressa, grauesq; impositiones pecuniarum, ac diuersas molestias ipsis Monasterijs, & eorum Priori, & Canonicis tàm realiter, quàm personaliter, & alijs diuersimodè illatas, & factas: Monasteria ipsa à certo t.pe citrà, fuerũt, prout nunc sunt, Canonicis totaliter destituta: ex quo eadẽ Monasteria in Diuinis nõ modica passa fuerant detrimẽta: ac ẽt pro eo, ꝙ ipse Prior à certo t.pe citrà, continua inquisitione, ac sedula præhabita, non valuit idoneos Clericos, & Canonicos in eisdem Monasterijs instituere, seu collocare, & Deo deseruire, & ibidem profiteri volẽtes. Attende: nã Clerici profitẽtes sunt Canonici: nõ profitentes aũt dicuntur Clerici sæculares. Proposuit etiam idem Dom. Franciscus Prior, quod ipse affectans toto corde in eisdem Monasterijs Diuinum cultum augeri, adinuenit Religiosos Viros Fr. Stephanum Ioannis, & Dominicum Cioni de Senis, ac nonnullos alios Canonicos Monasterij S. Ambrosij propè Eugubiũ eiusd. Ord. S. Aug. (diuersorum tñ Habitus, & Obseruantiæ) qui in ipsis vnitis Monasterijs conuentualiter regulari, castimoniæ subdi, Diuinisq; inseruire ibidem desiderant; si eis, & eorum successoribus ipsorum Monasteriorum gubernatio, & administratio sub eorum

Habitu

Habitu, & Obseruantia, post ipsius D. Prioris mortem auctoritate Apost.liberè relinquatur.Quos Canonicos ipse D.Prior in eisdem Monasterijs pro augumento Diuini cultus præfici desiderat: vt in Diuinis per eosdem Canonicos,qui deuotæ,& religiosæ personæ, bonæq; vitæ, ac Obseruantiæ Regularis existunt,valeant laudabiliter deseruire:& ad ipsos Canonicos ibidem præficiendos,& admittendos, præfatus D.Prior petijt per præfatum D.Epm auctoritate Apost. & vigore litterarum suprascriptarum in prædictis exaudiri: & deinde per eundem D. Epm dictum Monasterium S. Ambrosij propè Eugubium cum eius Iuribus, & pertinentijs dictis Monasterijs S.Mariæ de Rhæno propè Bononiam, & S.Saluatoris Bonon. vt præfertur,vnitis,vnire,& incorporare, & circà contenta in litteris Apost.antedictis,& pro earum executione statuere,decernere, & aliàs prouidere,prout, & sicut eidem D.Epo videbitur pro vtilitate Monasteriorum prædictorum,& augumento Diuini cultus in eisdem Monasterijs vnitis faciendi. Et prædicta dixit, narrauit, & petijt d.D.Franciscus Prior omni modo,via,& forma, quibus magis, & melius potuit in præsentia Religiosorum Virorum Fratris Stephani Ioannis de Senis, & Fr.Dominici Cioni de Senis Procuratorum ad hæc legitimè constitutorum à Religiosis Viris Fratrib. & Conuentu Monasterij S. Ambrosij de Eugubio Ord. Can. Reg. S.Aug.prædicti ex Instro rogato sub die 20.Mensis Febr.præsentis Anni manu Adami Ser Ioannis de Eugubio Notarij publici. Qui Fr. Stephanus,& Dominicus antedicti,auditis omnibus,& singulis per ipsum D.Franciscum Priorem,vt præfertur,expositis,dixerunt suprascripta omnia veritate fulciri;& deinde voluntariè,& sua spõte tàm pro salute animarum suarum,quàm vt possint,prout sperãt, Diuina gratia eisdem suffragante,ipsis Monasterijs S.Mariæ de Rheno,& S.Saluatoris Bonon.in Diuinis laudabiliter deseruire,& cultum Diuinum in eisdem augere, & sub bona Obseruantia per se,& eorum successores ibidem perpetuò conseruare,obtulerunt se paratos in eisdem Monasterijs vnitis pro se, & alijs eorum Canonicis dicti Monasterij S.Ambrosij,& ex eorum legitimo mandato, & cũ voluntate, & beneplacito dicti D.Prioris,quandiù vixerit, & cum licentia ipsius R.P. D.Epi in hoc auctoritate Apost. specialiter suffulti, in ipsis Monasterijs se locare, & cum obseruantia institutorũ dicti Monasterij S. Ambrosij manere, & in prædictis omnia obser-

uare,& adimplere,prout idem D.Episcopus auctoritate Apost.prę dicta decernendum duxerit,ac statuendum.

Qui R.P. D.Nicolaus Eps antedictus visis litteris Apostolicis an tedictis,& earum tenore diligenter recensito, & auditis omnibus, & singulis expositis, narratis, & petitis tàm per dictum D. Franciscum Priorem,quàm per dictos Fr.Stephanum, & Dominicum de Senis Canonicos,& Procuratores prædictos,& eorum mandato legitimè super prædictis viso,& examinato: & super his omnibus, & singulis,ac eorum circunstantijs vniuersis,prout rei qualitas requisiuit , habita informatione diligenti, per quam reperit prædicta in dictis litteris Apostolicis enarrata, & alia per ipsum D.Franciscum Priorem,vt suprà proposita, veritate fulciri. Attendens bonam voluntatem,& affectionem, quas gerit idem D.Franciscus Prior circà Reformationem dictorum suorum Monasteriorum,& augumētum Diuini cultus in eisdem . Attendens etiam affectionem dictorum Canon.qui offerunt se, & eorum successores in ipsis Monasterijs locare, ipsaq; reformare, & in eisdem sub bona obseruantia regularē vitam ducere. Attendens etiam Diuinum cultum multipliciter augeri debere. Volens tàm ipsius D.Prioris,quàm Canonicorum prædictorum puris,& sinceris votis animi confouere, eisdem Canonicis transeundi ad dicta Monasteria, retento Habitu,& Obseruantia dicti Monasterij S.Ambrosij: & in illis etiam iuxtà Consuetudines, & Instituta ipsis, & dicto Monasterio S.Ambrosij per Sedem Apost.concessa,confirmata,& approbata, viuendo,& incedendo auctoritate Apost.& omni modo, iure, & forma, quib.magis,& melius potuit,licentiam fuit elargitus, etiam in vita dicti D. Prioris,si,& prout ei placuerit:& alias,vel alio modo non. Statuēs & decernēs idem D.Episcopus auctoritate Apost.antedicta, vt oīs libera administratio Monasteriorum prædictorum nihilominus ad dictum D.Franciscum Priorem, & quandiù ipse vixerit in spiritualibus,& temporalibus liberè spectare debeat, ac etiam pertinere,ita quod in eius vita nullo modo de, & super prædictis aliquam habeant,vel habere possint potestatem ipsi transeuntes in vita d.D. Prioris . Et subsequenter præfatus D. Episcopus Monasterium S. Ambrosij prædictum,cuius & dictorum vnitorum Monasteriorum fructus.redditus,& prouentus circà sexcentorum Florenorum auri secundum communem æstimationem,valorem annuum non ex-

cc-

cedunt,cum omnibus iuribus,& pertinentijs suis eisdem Monasterijs S.Mariæ de Rhæno,& S.Saluatoris Bonon. auctoritate Apost. antedicta vniuit,annexit,& perpetuò incorporauit: & ipsa in perpetuum auctoritate præfata ex nunc ad inuicem, & de cætero vnita,annexa,& incorporata esse decreuit.Statuens,& decernēs vnionem hmōi per mortem d.D.Francisci Prioris solùm, & dumtaxat, vel ipso viuente,cum fuerit declaratum per ipsum D.Epm,de volūtate,& consensu d. D.Prioris dictam vnionem hre locum,& nō antè plenum sortiri effectum.Ita q̄ post ipsius D.Frācisci Prioris mortem,vel declarationem,de qua supra, immediatè prædicta Monasteria S.Mariæ de Rhæno, & S.Saluatoris per eosdem, & alios Canonicos d Monasterij S.Ambrosij in suis Habitu, & Obseruantia, & iuxta Cōsuetudines,& Instituta ipsis,& seu d.Monasterio S.Ambrosij, aut eorum Ordini per Sedem Apost. concessa regantur, & spiritualiter, ac temporaliter perpetuò gubernentur in omnib. & per oīa, put, & sicut superius continetur. Quodq. Canonici in d. Monasterio residentes pro tpe, quotiescunque fuerit opportunū Priorem dictorum Monasteriorum eligant secundum formam,modum, & conditiones eorum alijs Monasterijs eiusdem Ordinis per Apost.Sedem concessis,videlicet: quòd Prior eligatur à maiori parte Conuentus Canonicorum d. Monasterij vocem habentium in Capitulo: Et q̄ per Electores prædictos dicta electio presentetur Diœcesano,vel eius vices gerenti. Qua presentatione facta intelligatur ipse Prior sic electus,auctoritate Apost.confirmatus:cuius officium sp intelligatur finito anno expirare,nisi per maiorem partem Fratrum, siue Capituli prædicti vocem habentium in d. Capitulo fuerit determinatum, ipsum in dicto Prioratus officio permanere, vt plenius in eorum Priuilegijs continetur.Quodq; Canonici dicti Monasterij tpe debito deferre debeant Tunicam,& Rochetum albos cum Scapulari albo desuper,& euntes extra Monasteria ad populum, super Rocheto Cappam nigram cum Caputio nigro appenso Cappæ, Ipsorumq; Monasteriorum liberam administrationem post ipsius D.Prioris mortem,vel declarationem,de qua sup. eisdem Canonicis,& eorum Successoribus assignauit,& ad eosdem ex tunc in futurum perpetuò pertinere decreuit.Quodq.omnium ipsorum Monasteriorum S.Mariæ, & S.Saluatoris Bononiæ gubernatio,& administratio ad eundem D.Franciscum Priorem,& quādiu

diù vixerit, vt suprà dictum est, absque vlla intromissione Canonicorum prædictorum interim spectare debeat, & liberè pertinere, prout, & sicut suprà dictum est, vel donec fuerit declaratum, vt sup. Reseruans tñ idem D. Eps executor antedictus plenariam potestatem in prædictis, & pro executione litterarum prædictarum de nouo prouidendi, statuendi, & declarandi, si, & quoties eidem D. Episcopo videbitur conuenire pro bono statu Monasteriorum prædictorum, & ipsorum administratione, ipsis Canonicis, & eorum successoribus assignata. Et vigore præsẽtis vnionis post ipsius D. Prioris mortem, vel declarationem, de qua suprà, ad eosdem peruentura, vt præmittitur, per præsentes facta, & reseruatione administrationis dictorum Monasteriorum S. Mariæ de Rhæno, & S. Saluat. Bonon. eidem D. Franc. Priori, & quandiù vixerit, plenariè reseruata, & donec aliter fuerit declaratum, vt suprà Super quibus etiã dictus D. Episcopus reseruauit sibi potestatem de nouo corrigendi, & latius terminandi, & declarandi, prout sibi videbitur pro bono pacis, & sustentatione Monasteriorum prædictorum. Mandans præsens Instrumentum ad maioris roboris firmitatẽ sui sigilli Pontificatus appensione communiri. Acta fuerunt prædicta omnia Bononiæ in Episcopali Palatio in Capelleta parua iuxtà studium dicti D. Episcopi: præsentibus honesto Viro D. Io. de Magnanis Rectore Ecclesiæ S. Luciæ de Bononia: Rainaldo q. ser Comacini de Formaglinis Ciue Bonon. & Alberto q. Iacobi de Griphonibus Ciue Bonon. testib. ad prædicta vocatis, adhibitis, & rogatis. Ego Philippus q. Stephani de Formaglinis Ciuis Bonon. publicus Imperiali Communis Bonon. auctoritate Notarius, prædicta omnia, & singula, prout in notis, & rogationibus olim Marci Ser Rainaldi de Formaglinis Notarij defuncti de prædictis rogatus inueni vigore commissionis mihi factæ per D. Rodericum de Valentia licentiatũ in Iure Canonico Vicarium Generalem R. P. & D. D. Nicolai Episcopi Bonon. & Principis, rogati per Ser Rolandum de Castellanis Notarium in millesimo quadringentesimo vigesimo tertio, Indictione prima, die 23. mensis Feb. sumpsi, scripsi, & fideliter exemplaui. Hic ideo me subscripsi, signoq. meo consueto in præmissorum fidem signaui.

Præfatus D. Nicolaus Episcopus, qui etiam Princeps in actis à Notario appellatur, vix tandem nono post Martini Pontificis litte-

ras datas,mense,commissum sibi negotium exequitur, ac perficit. Quod autem diutius id productum sit, illud in causa fuisse perhibetur. Nam dum hæc vnio tractaretur: ecce duo Iuuenes à Fr. Francisco Ghisilerio Priore sacro Congregationis Habitu initiati fuerunt: alter sanè qui Fr. Iacobus Antonij Mediolanensis appellatus est; alter verò F. Adeodatus Iacobi Martini de Seta Bon. quos profectò sub sequentis anni medio 1419 iam fuisse professos, constat ex Processu quondam facto manu Balthassaris Bartholomæi Ariuerij Bonon. cui ambo vocales Capituli S. Saluatoris de Bononia interfuerunt. Paulò post ĕt sub mense Maij huius anni 1418. alius eandem Cõgregationem in ipsomet Monasterio ingressus legitur, & eodem Habitu inuestitus, qui Fr. Io. Guicciardini Iacobi de Greghenzano Bon. nominatus est. Legimus & antè hunc processum semper fuisse in Monasterio S. Saluatoris Canonicos, & Nouitios ibi deseruientes Deo, ac præcipuè Fr. Ioannem Georgij Bononiẽs. Fr. Iulianum Rentij Calliensem: & Fr. Iacobum Nutij Florẽtinum; inter professos paulò post connumeratos. Quare pro comperto habemus, antè eiusmodi peractam vnionem, in eo Monasterio apud ipsum Ghisilerium resedisse Canonicos: pluresque interea etiam Nouitios, vt suprà, ibidem fuisse, qui Priori perpetuo mox successerunt. Nota & incidenter hoc loco: Germanum præfati Fr. Iuliani Calliensis, qui vocabatur Ioannes Rentij, Monasterium Nostrum Calliense S. Petri construxisse. Hinc Ghisilerius nullam amplius de præfata vnione sollicitudinem, nec mentionem habebat; imò pœnitus recusare videbatur: quòd iam desperare non posset sui Monasterij propagationem; Maximè verò, quia malè sentiebat, quòd in litteris Apost. de Habitu Ambrosianorum inibi conseruando cautius decernebatur. Quo. s. contrarium sua petitio sortiretur effectũ, longèq; à sua intentione alienum. Obseruanda enim sunt hæc in præfata Ghisilerij petitione.

Primò. D. Fr. Franciscus Ghisilerius solus ferè tùm in Monasterijs suis Bon. & ex Canonicis omnibus reliquus ferè factus; sed Prior tamen & Canonicus eorum professus, & viridis senectutis, quippèqui ab vnionis Ambrosianæ tempore vndecim totos annos vixerit, vniuersam in se penè vno Monasteriorum suorum familiam referebat, atque reseruabat.

Secundò. Fr. Franciscus Ghisilerius Martino Pontifici pro suis refor-

reformandis Monasterijs,atque redintegrandis supplicat: Ambrosianos Canonicos in sua Monasteria vocat,& recipit: non vocatur ipse,neque recipitur ab illis. At iure potior est qui vocat, & recipit,quam qui vocatur, atque recipitur ab alijs.

Tertiò. Monasterium S.Ambrosij Eugubini tàm per Ghisileriũ, quàm per Ambrosianos,cum Bononiensibus vniri tùm in Martini Bullis,tùm in Nicolai processu,non contrà, hæc cum illo petũtur.

Quartò. Nicolao Episcopo facultas in his omnibus mandatur primùm Canonicos Ambrosianos in Monasteria Bononiensia trãsferendi,& cũ ijsdem Eugubini Ambrosianorum vniendi,non contrà.At simili modo antiquior planè,cui vnitur,quàm quod vnitur, ratio videtur.

Quintò. Monasteria ipsa,& eorum personas in capite, & in mẽbris,atque ordinem ipsum, & Canonicam in ijs disciplinam reformandi,& corrigendi,non extinguendi,ac supprimendi.

Sextò. Præterea transferendi Canonici Ambrosiani, & ipsi petũt se in Monasteria Bononiensium ad Diuinum cultum,Canonicamq; disciplinam subdi,atque locari (vt hinc subiectos intelligas, non Superiores) tùm ad Martinum Pontificem, tùm apud Nicolaum Episcopum.

Septimò autem datur facultas Ambrosianis receptis in Bononiensia reformandi ea Monasteria; ergò vniuntur Ambrosiani, vt præsint Bononiensibus;quare hinc inde corpus confectum ex mẽbris,& vtrisq.inserta Antiquitas, Natura, Nobilitas, & Priuilegia vtrorumq;,vt nil dubitandum sit ad Nostram Congregationẽ pertinere beneficia Bononiensium Mon.& decreta concessa Can.Reg. à Liceto transumptis,& ordinatis ad Reformationem Ord. Canonici: ideò transacta aliquando res est pro Episcopi reuerentia, atq; prudentia: & Reformatio,ac Redintegratio Monasteriorum Bononien.& S.Ambrosij Eugubini fuit peracta: & Congregatio ipsa D. Saluatoris à præfato Nicolao Episcopo Commissario Apost.infrascripto modo,& ordine constituta.

In primis Canonici Ambrosiani in Monasteria Bonon.trãsferũtur et in vita D.Francisci Prioris cõcedẽtis,reseruata ipsi tñ administratione Monasteriorũ,vt erat perpetua.Deindè Monasterium S. Ambrosij vnitur Monasterijs Bononiensibus videlicet,S. Marię de Rhæno,& S.Saluat. Tum verò Prioratus Monasteriorum ipsorum

Bono-

Bononien.qui hactenus ab initio fuerat perpetuus (vt ferè Dignitates omnes & Claustrales id temporis esse consueuerunt) fit à morte Ghisilerij annuus iuxtà recentem Ambrosianorum Institutionem,ac Disciplinam,quæ iam tùm communis Claustralium omnium, ac Regularium, non Ambrosianorum peculiaris esse cœperat. Postremò hunc in modum Habitus,& Vestimēta decernuntur: Tunica linea, siue Rochetus communis vtriusq; & Canonicorum omnium naturalis Habitus retinetur. Cappa nigra, quæ Ambrosianis adhuc fuerat grisea, & Tunica linea alba sub Rocheto,quæ nulla apud Ambrosianos memoratur vtpote supposita, vel grisea præsumpta,à Bononiensibus desumitur. Ab ipsis verò Ambrosianis Scapulare albi coloris. Portabant quidem Canonici de Rhæno super Rochetum inter Domesticos parietes Paludamenta super humeros,siue Almutias magnas laneas albas, & vt in eorum Constitutionibus de Vestimentis,& Calceamentis, ac Lectualibus Fratrum cap. 21.constat:& his vtebantur in æstiuo tempore: gestabant autem in Hyeme Diploidem, genus quoddam vestimenti,ad instar Lucensium Nobilium: Habitus dictorum Can. S. Mariæ de Rhæno habetur in quadam Icona ex ligno confecta, ac auro, varijsq; Dedala manu ornamentis decorata: quæ representat B.M. V.in actu suæ Coronationis à filio,ad cuius pedes videtur vnus p̄dicti Monasterij Canonicus cum habitu suo, nempè Rocheto Romano, Cappaq. lanæ nigri coloris à parte anteriori tantùm apta, quantùm sufficit ad ostendendas manus: in reliquo verò per totū clausa ad instar Capparum S.R.E.Prælatorum, ad quorum etiam similitudinem habet coronam capitis patentem integram, iunctis manibus, ac genua flectens prædictam Virginem, & eius filiū adorans: & hæc Icona erat ad Altare Maius præfatæ antiquissimæ Canonicæ antè eius desolationem,& ruinam. Postea translata fuit in D.Saluatoris de Bononia, & in Altari D.Thomæ Martyris reposita:indè asportata in D.Blasij de Sala: tādem ad Canonicam ipsam Rhænanam nouissimè restitutam, reportata fuit consilio, & Iussu R.P̄ris Signij n̄ri cum esset An.1601.Prior dicti S.Saluat.de Bononia,& in Sacristia eius Ecclesiæ de Rhæno decentissimè accommodata.Verùm sciàs nō esse integram in omnibus, vt erat, in antiquis partibus suis huiusmodi Iconam: ea tantùm pars est,quæ in superioribus consistebat.

In reliquis postea omnibus obseruantijs,cum nulla ferè differētia extiterit,eadem disciplina confirmata fuit. Et attende, quòd obseruantia est principaliter circà tria essentialia,quæ D.Aug.nun-
Aug. cupat Sanctitatem in sermonibus Canonicis, & in Speculo, siue in Regula.Idem in sua facit Damianus.Dr̃ etiam illa districtio,quę versatur circà rigorosiorem in Religiosis Disciplinam, pro qua habent diuersi diuersas Constitutiones præter Regulam Vbi ergo in ipsis litteris Apost.dr̃(Retentis Habitu,& Obseruantia)intelligendum est de Habitu essentiali,& de Obseruantia pro tribus essentialibus,quæ nunquam in eodem Ordine alterātur.Inferius verò, vbi dr̃ (De Habitu, & de Obseruātia,quib.se personæ illæ pro t pe coaptare debeant)Vide de hoc verbo,coaptare,in Glos.cap.recolentes de statu Monac. Etiam super illorum alteratione,& mutatione datur facultas in præfatis litteris Cōmissario Apost. vbi intelligitur de habitu exteriori,siue superiori.s.de Cappa, cuius color mutatus fuit ex grişeo in nigrum vigore præsentis Decreti Apostolici. Talis verò Habitus non est,vt diximus,de substantia Ordinis, cuius maior diuersitas fuerat apud Antiquiores, vt hr̃ ex Constitutionibus
Ben.12. Benedicti XII.de quibus suprà:& ideo potuit alterari, ac pœnitus etiam dimitti(si placuisset)absque tñ infectione,& alteratione Habitus essentialis ipsius Ordinis. Et obseruantia.i.circà Constitutiones,quæ quotidie in vno quoque Ordine alterantur, & immutant: quæ confirmantur, & constituuntur eæ, quæ à Pontifice datæ sunt Greg.XII.submotis Petri Damiani à Rhænanis iam receptis, vt dictum est in lib.de Can.Rhænana: de quibus vide Glos. c.Deus qui, de vit.& honest.Cler.Quæ dicit auctoritatem Papæ esse exceptam, etiam in professione,quantùm ad solemnitates, non quò ad Ordinis substantiam.Sed vestes omnes præter lineam Tunicam in Can. Reg.spectant ad solemnitatem:quare alterari possunt,atque immutari.Vide etiam quid intelligat Abbas super eod. cap.de Habitu, & Proposito,quod est hęc obseruantia;& quo modo coaptatio eiusdem Habitus,& Obseruantiæ conueniat in singulo quoque Monasterio.Hactenus de vestimentis,& eorum compositione.Pro titulo autem Congregationis conuenere citius:nam maximè vtrisque acceptus fuit,& confirmatus, is profectò Saluatoris: Sublato etiam Ambrosianis Monasterio S.Saluatoris Ilicætano, ꝙ fuerat sedes, non titulus eorum Congreg. & Institutionis. Bononienses quidem

dem suum S.Saluatoris in Ciuitate alacrius prestiterunt in vniuersalem titulum Congregationis,ac principalem Cõuentum: quemadmodum etiam ipsi Ambrosiani Martino V. fore supplicarunt ꝑ hæc verba in ipsa supplicatione post lõgam narrationem,videlicet. Dignetur Sanctitas vestra præfata omnia,& singula prædicta ex certa scientia,& motu proprio hr̃e rata,& firma, & ea validare supplẽdo omnem defectum, si quis in eis foret, & de nouo disponere, & concedere,quòd dictus Prioratus S.Saluatoris Bononiæ, & S.Mariæ de Rhæno sit caput dicti Ordinis: & ipse Ordo cum Habitu, & Constitutionib. suprascriptis, & Priuilegijs antedictis nominetur Fratrum S.Saluatoris,vti per prius vocabatur Ordo Fratrum Constantium Can.Reg. S.Saluatoris Ord. S.Aug. sub Priore Generali regendo secundum modum constitutum per præfatum Episcopũ Bonon.Commissarium Apost.& ipsi Ordini, & Prioratui,& Fratr. Canonicis Regularibus prædictis personis, & Conuersis ipsius; & ipsorum tàm præsentibus, & futuris, & tàm locis habitis,& habendis: Et se dicto Ordini, & Prioratui submittendis vbicunq. erunt, & cum omnib. acquisitis,& acquirendis: & tàm capiti, q̃ membris præsentibus, & futuris concedere omnia Priuilegia concessa,& immunitates,de quib.fit mentio suprà,& in relatis dictis litteris Apostolicis continetur: & quæ auctoritate Apost. concessa fuerunt, & indulta ipsis,& Prioratui S.Saluatoris de Sylualacus Diec. Senen. cum omnibus secutis exinde: & illis vti valeant,possint,& debeant: & quæ quacunque auctoritate fuissent concessa Ordini Fr. Eremitarum S.Aug.& Can.Reg.& Fratribus,Locis,& Monasterijs eorundem,prout ipsis, & dicto Prioratui de Sylualacus auctoritate Apostolica fuerunt concessa &c.Quę oĩa diffusius videri possunt in scripturis antiquis Monasterij Eugubini,vt refert Fr.Franciscus Vandinus in suis Notationibus.Quibus ita compositis,statuit tñ idẽ Eps, & Commissarius Apost.nullum vnionem hmõi consecuturam esse, nisi à Ghisilerij obitu,effectum; aut ibi, & quatenus placuisset ipsi Ghisilerio viuenti: Quod tñ quamprimum placuit; siquidem ipsa cõfestim inita vnione, atque redintegratione Ambrosiani aliquot. in Monasterio S.Saluatoris Bonon.asciti fuerunt;atque ad Dei cultum, Canonicasq; Obseruationes cum magna Ghisilerij voluptate,atq.lætitia recepti. Denique Summam sibi Eps Nicolaus reseruauit facultatem rursus alia prouidendi,statuendi,declarandi,cor-

rigendi,& decernendi super Vnione, ac Reformatione prędictis arbitrio sui. Verùm quia non defuere, qui nostræ huius Congregat. exordia, non à Rhænanis, sed ab ipsis Ambrosianis desumenda falsò, vel suspicati sunt, vel inuidè magis obiecerunt, Nosq; superbiæ causa potius in Francisco Ghisilerio ex familia Bononiæ antiqua, & perillustri; tandem etiam Summo Pontificatu in Pio V. digna, q̃ in Fr. Stephano laudare vnionem, successionemq; deducere: quasi despectum habentes P. Stephanum: quòd ab humiliori Eremitanorum, atque Mendicantium Dogmate prodierit, & cuius Maiorum fortuna ignoratur. Nã si scrutari volueris: quis eius Genitor fuerit. Ioannem inueneris Patria Senensem, nec vltrà aliquid reperire poteris: hoc vno solo Patris, & Patriæ cognomine discretus ab alijs. Quod institutum à maioribus receptum nos illibatum sub omni fide hactenus conseruamus, vt translati in nouam hanc Familiam Saluatoris per adoptionem, quæ est ab ipso Christo Iesu, cognationi paternæ pœnitus renunciemus: in qua singuli nobiliores existimus meritorum nostrorum propria virtute: ita Patri Stephano suę virtutis merita satis honori fuere. Hunc ipsum vsum Apostolorum fuisse legimus: vt Petrus, & Andreas Ioannis à Bethsaida Iudeæ, Iacobus, & Ioannes Zebedęi ex eodem Viro: & antè Apostolatum Piscatores tm̃ scribuntur. Quis verò fuerit Zebedęi, vel Ioannis priorum Patris Genitor, cuiusve fortunę, scriptura prętermisit. Stephani autem præfati superiorem sortem Annales Nostri manifestam faciunt: illum sub professione Eremitica prius Deo militasse: Antè hanc professionem nihil meminerunt. Ijs profectò hominibus licet iam septuagies septies declaratum fuerit, Pontificem ipsum Greg. XII. cuius laus est apud oẽs Ecclesias, & Sanctitas Religionis probata est apud Constantiense Concilium, eam Stephani primariam Reformationem commentum fuisse, atq. excogitatam illo suo mentis ex arcano tandem deprompsisse, atque vltrò erexisse, vt oĩa eius testanẽ Decreta, quæ alibi recẽsuimus, atq. cõgessimus, quib. & Martinus V. illius primus successor, multa adijciendo, fidem facit. Non autem Fr. Stephanum Virum profectò Sanctissimum, atq. laudatissimum fuisse vllo modo eius auctorem, vel Reformatorem. His inq̃ non obstantibus, nouissimè sic respondemus. Esto, quod Fr. Stephanus sit ipse nostri Protoparens, noster ipse dicatẽ Institutor: nũquid talẽ ob Progenitorẽ gloria nostra esset condita sub silentio? Nõne

de

de Christo ipso asserit Chrys.in Hom.3.super Matt.Dignitatē eius *Chryso.*
refulgere: non quia magnos ille Progenitores haberet, atq.Potentes;sed quia potius exiguos,ac viles? Sed quid,obsecro,refert,q̄ in nostris,aut alijs, Auctores, quos Spiritus S.ad hoc opus assūpserit, fuerint Laici,Conuersi,Mendicantes,Ignobiles,Humiles, Noui,& Mundo despecti?An verò Pontifices Maximi,Imperatores, Cardinales.Reges,Principes,Episcopi, seu quorumuis Ordinum Religiosi ēt antiquissimi? Quid nostra,inquam,refert,si alios Cephas, nos Apollo, siue Paulus baptizauerit? Nonne carnales sumus,qui hęc secundum carnem,& non secundum spiritum metimur?Nonne spiritus ipse vbi vult spirat? Nonne ipse idem Artifex, qui Armentarium Pastorem Sicomoros villicantem, Prophetam fecit? Nonne abstinentem puerum; & qui Citharædum impleuit? Nonne qui Saulem Asinas Patris quærentem inter Prophetas compulit, & ex ignobilissima Tribu,in primum Regem super Solium Israelitici populi sublimauit? Nonne qui Publicanum Euangelistam:qui humiles Piscatores maximos Prædicatores: qui nefarios persecutores in Auctores,& Doctores præcipuos Ecclesiæ dedit? qui dudum Sibillas;qui vtriusque Instrumenti tot mulieres, tot puellas, cœlesti Sapientia,& suo Numine imbuit?In hoc sanè concluditur nō magnum esse magnos habuisse Patres,sed magna egisse: neq.gloriādū in multitudine Sanctorum Domus,vel Patrię,sed bonorū operum suorum,& meritorum,illumq́ esse Ordinis dignioris, qui vitæ fuerit sanctioris. Culpamne ipsi Gregorio Pontifici alioquin sapientissimo imputabimus:q.s.ad reformandum Ord. Canonicū potius Fratres Mendicantes,quàm Monachos,aut Clericos,aut Sęculares in altiori gradu positos elegerit? Quid igitur si hos auctores in Episcopos, vel superiores Prælatos(quòd fit quotidiè) assumpsisset? quid si vti Anacoreta ille Cęlestinus lecti fuissent in Maximos Pōtifices? Tunc nempè nec Dogmatis,nec Habitus mutatio ex hac,promotione reprehenderetur,quæ nulla ambitione, nullavè largitione,seu corruptela, sed sola Paracleti dispensatione consecuta fuisset. At profectò eodem solo Numine cooperante illi Patres haud minus irreprehensibiles videntur promoti ex Mendicantib.Canonici Regulares,& Auctores nouæ Canonicę Congregationis,& multò sanè dignioris Dogmatis,pręsertim inopinati.Non.n.(vt Calumniatores quidam scribunt)compulsus R.P.Stephanus ad eam Habi

tus

tus mutationem ex altercatione cum suo Generali (ob nescio quã Iuuenum Iacturam antè habitam) deuenit: sed pro noua Congregatione cõdenda gradum, & ordinem illum digniorem assumpsit, promouẽte eum vltrò Pont. Max. sub nouum Habitũ, quem & proprio cõsilio decreuit. Improbarentur fortasse, si vltrò ex vna Congregatione, seu Ordine, sub alterum se per nouam professionem temerè transformassent: q̃ tamen absq. culpa D. Antonius, & D. Nicolaus Tolentinus fecerunt ex Nostris Canonicis: fecerunt item plerique alij, quibus id tùm passim licitum fuerat: cum sub id tẽporis transitus quàmfacillimus foret de uno Claustro ad alterum. Transiuit quoq. dehinc ad Nostros sub eorundem Patrum disciplinam dignus perpetua laude, ac memoria Fr. Petrus Pauli Senen. q̃ prius, vt dictum est, inter Prædicatores sub Ord. Mendicantium fuerat Sacræ Theologiæ Magister: cuius vita in ea noua disciplina apud Patres illos adeo probatissima inualuit, vt post eius Patris Stephani in Superos recessum, sextum continuum Generalatum gesserit, vlteriorem protracturus, nisi in eo anno sibi decedere contigisset; cũ tamen à principio Magistratus ille annuus foret. Is cum ob transitum huiusmodi à quibusdã sui superioris Ordinis redargueretur: licuit, inquit, D. Dominico Patri vestro ex Canonico Reg. submittere se in Mendicantem eo tempore, quo Canonica Obseruantia maximè declinauerat; item mihi, & multò magis licet ex Mendicante euchi in Canonicum Reg. sub hanc eius nouam Reformationem, sublata modò Patris vestri omni prorsus disciplina (Nondum. n. reuixerat eius Ordinis præsens Reformatio) qua Sapientissimi Patris respõsione os quoque oblatratorum oppilatum est, vt iam aduersus P. Stephanum, & socios ex hmõi Diui exemplo hiscere non valeant: cum rõnabilius potuerint ex Mendicantibus Regularem fieri Canonicos pro fundanda noua Regularis Congregationis Institutione: promouente vltrò præsertim, vt sæpius iam dictum est, Sũmo Pont. cui parere necesse fuerit: Nec illis ꝑ pea, sicuti nec D. Dominico iterùm profiteri contigerit; nisi forsan in his eam Habitus, & Dogmatis commutationem nouam, fuisse tacitam professionem vtcunq. censueris; sed Greg. neque illum elegit, antiquam sanè Religiosæ vitæ cõsuetudinem, atq. disciplinam anxius exquirebat. Hos itaq. vocauit, in quib. retentam, atq. firmius conseruatam, nõ absq. stupore tùm temporis flagitiosissimi Dominus ostendit.

Ita

Itá quidem si quis domum collapsam instaurare velit,nō Duces bellorum, aut Doctores, aut Summo ex Magistratu Senatores: at Cæmentarios, Fabrosmurarios, lignarios, atque ferrarios ad id operis conducit.Similiter igitur ad reformandam Religionis Obseruantiam,maximè verò Canonicam, prudentissimè non omnibus, q̃uis aliàs honestis hominibus,sed probatæ pietatis,humilitatis,atque conuersionis Viris commendatum munus hmōi fuit.Addo postremò.Et quis doctus,vel ēt Christianus consequentiam istam admittat.Fratres erant Mendicantes,ergo viles? Nonne ipsi quoque Mendicantium Ordines ex Canonica Plantatione,quasi exemplari quoddam,& deliciarū Paradiso,quattuor flumina, Gion, Phison, Tigris,& Euphrates,quattuor.s.Mendicantium Ordines originem traxerunt? Ordo quidem Prædicatorum,Minorum,Eremitarum, & Carmelitarum:qui sub exemplo, & prædicatione Vniuersam superficiem Ecclesiæ tanq̃ rosea flumina irrigare videntur. Sed qua tandem rōne sunt Mendicantes,nisi quia Diuino lumine illustrati, ac edocti,mendacibus his mundi abiectis diuitijs, religiosam paupertatem spōtanei appetiere,vt hæredes fierent in domo Domini? Quot Principes,quot Reges,quot Summos Imperatores inter eos enumerabis,qui Coronas,& Sceptra spernentes huius sæculi, magis voluerunt vnà cum ipsis beatam, perpetuamq́. gloriam mendicare in cœlis?hmōi sanè homines fateri oportet Cęsaribus ipsis longè nobiliores,atque clariores. Dicant, oro, qui ex hac professione, tanquam ex tenui loco Fratrum Mendicantium Congregationes in ipsis assumptas deprimunt. Vndenam prima Cōgregatio fideliū fuerit,qui nondum Christiani appellati essent,de quib.scribit S.Lucas.Multitudinis autē credentiū erat aīa vna,& cor vnum in Deo: *Luc.6.* Nonne ex humillimis Piscatoribus(quod antè p̄misimus) victum ex ea arte sibi mendicantibus, sub quorum tamen Insignibus Pont.Summi adhuc perseuerant? Nonne ex ipsis Fratribus Mendicantibus in eum amplissimum Ordinem Pontif.Max. plerique prodierūt Viri (si Viros appellare fas est)in omni sanctitate,& sciētia probatissimi? A quibus multiplici Priuilegiorum prærogatiua Claustralium omnium Religio,& præsertim Can.Reg.aucta,& decorata subsistit. An fortasse honorabilius censendum est, quālibet huiusmodi Congregationem ex laicis, quàm ex Religiosis Auctoribus excitari? laici Paulus,& Anton. apud Christianos speluncas,

&

&: vastas solitudines, ac loca pœnitus deserta primi incoluisse legũtur. Anacoretarum simul, & Eremitarum Auctores. Basilius ille Magnus Monachalem Ordinem primus inter Monasteria coegisse Episcopus scribitur. Aug. Ord. Can. sub Apostolis, & D. Marco Institutum presbyter instaurauit. Benedictus laicus sumpto licet Habitu Sanctæ conuersationis Romano (vt innuit Gregorius) alterius Monachalis Ordinis Patrator fuit. Dñicus Religiosus: Franciscus laicus primos Mendicantium Ordines instituit: Frater Iacobus Brixius in Ordine Prędicatorio humilis Conuersus, alterius Congregationis Can. Reg. auctor fuit (si eos Auctores nũcupamus, qui in eis primum sibi locum, primosq; labores vendicarunt) An igitur illã deterioris conditionis censebimus; quia eius auctor religiosus, non laicus prius extiterit? Nunquid laicum hominem viro Religioso
Alex. 4 potiorem dixerimus? Alexan. IV. Mendicitatem Fratrum Minorum, & Prædicatorum esse meritoriam declarauit Nicolaus III.
Nico. 3. in declaratione Regulæ Fratrum Minorum, ꝙ paupertas prædictorum Fratrum, quę abdicat proprietatem omniũ rerum tàm in particulari, quàm ẽt in cõi propter Dcũ sit Meritoria, atq; sancta, omninò determinauit: Nos igitur (vt post longã circulationem redeamus ad punctum) minimè quidem Stephanum Auctorem nostrum facimus, ꝙ priorem eius Mendicitatem erubescamus: Verùm quia rei prosequimur veritatem. Stephano damus laudem: at Ghisilerio non defraudamus Iurisdictionem: qñ. s. honor Principali debetur, non Accessorio: Resq; vnita semper ea, cui vnitur, est inferior: qđ q; alij aggregatur, eius naturam imitari tenetur, 16. q. 1. c. & ne temporis: & extra, ne Sede Vacante c. 1. Hoc in summa est verissimum, Ambrosianos Canonicos à suo Ambrosiano Conuentu in Monasteria Ghisilerij transijsse, translatosq; fuisse, ac simul cum ijs Ambrosianum spontè, atq; liberè vnitum. Quamobrem licèt id certis conditionibus, & modis factum dicatur: attamen vi transitionis, & vnionis statuendum vř. Ambrosianos, eorumq; Monasterium in naturam transijsse Bononiensium, ad quos transierunt, & quibuscum vniti, & copulati sunt. Hæc autem omnia colliguntur ex prædictis tùm Martini litteris; & processus instřo Nicolai Epi tùm Lancelloti, & Parentij scriptis: necnon ipsius Ghisilerij publicis tã antè, quàm post Ambrosianam vnionem ędìtis documentis. Magis autẽ clara sunt hæc apud I. V. Doctores. Franciscus vnit, Stephanus vnitur;

tur;

tur;ergo à Francisco totius vnionis gratia,vel et gloria desumitur, & sicuti Mintio postea quàm effluxit in Padum,amplius non est ei nomen:ita nec Stephano,postquam se transtulit in Franciscũ. Etsi Cappa capit omnes, ex assumptione Cappæ Bonon. dimissa Ambrosiana,restat Monasterium S.Saluat.de Bononia Caput omniũ. Etsi dixeris fortasse ob mutationem tituli Congregationis, Bononienses Canonicos amplius non esse Rhænanos,sed Ambrosianos; errabis,& in hoc.An non Tyberinus Fluuius est, qui,priusquam in eo immergeretur Rex ille Etruscus, Albula nuncupabatur?Annon Papia eadem Ciuitas est, quæ olim Tycinum? Annon ipsa Bononia est omnibus bona, quæ, olim sine felle, Felsina omnibus cara? sic eadem semper,& vna Congreg. Dñi Saluatoris est nunc, q̃ olim diùq; Rhænana fuit. Ex Reformatione(docent ipsi Doctores)non dr̃ immutatio, neq; innouatio: sed illamet dicit̃, quæ fuerat prius. Vide illos super Clem relat.ne Clem.vel Mon.c. quantò, de Offic. ord.c.inter quattuor. De Relig.Dom.c.ne Religiosi, de Reg.c. ea quæ, & c. cum ad Monasterium de sta. Monach.Attende insuper, quòd Ius vniuersitatis conseruatur nedum in paucis, sed ẽt in vno, l.sicut,§.fin.ff.q cuiusq.vni.Nunq̃ igr̃ venerabile RhænanorũColle gium antiquissimum extinctũ fuit,sed nunc magis,ac magis floret: Collegium.n.licet desinat esse Collegium omnibus mortuis prȩter vnum, nihilominus Ius Collegij, siue vniuersitatis remanet in illo per l.d. sicut Municipij §. vlt.Et hoc idẽdñt Laur.Vinc.& Tan.sunt verba.Glos.ex cap.Gratum de post. Prælat. Minus aũt desinit,si cũ vno aliqui. Ghisilerius igitur in Ambrosianis Canonicis omnia, q̃ fuissent sui Monasterij,antiqua renouauit, nouaq; simul cum eis statuit,quibus iam fundata Congregatio administraretur.Quibus in primis decernente Martino V. eius suæ gentis Birrum præmissum perpetuò gestandum dedit,priore ab eis amoto: quo quidem, veluti insigni manifestissimo sui Monasterij, indicium compertum fecit firmatæ in eis perpetuæ successionis.Cum quibus plures quoque annos in ea ipsa sui.Prioratus Dignitate superstes fuit. Interim multis ex nobilioribus conciuibus suis in Canonicos ibidem sub eam nouam Reformationem initiatis, qui eo, post decennium de medio sublato, mox in Priores annuos in hunc vsq; diem, alijs inuicẽ succedentibus,electi fuerunt. Anno videlicet Saluatoris 1419. Frater Nicolaus Iacobi Martini Bononien.Nouitius in Monaste-

rio S. Ambrosij de consensu R.P. Stephani, qui Prior appellabatur S. Ambrosij, & S. Saluat. testamento hæredem suum instituit Simonem Fratrem ea conditione, vt infrà annos tres persolueret R. Patri, seu Fratri Ioanni Antonij, seu Fratri Petro Pauli, aut Fratri Dominico Cioni Senensibus Ducatos centum auri Venetos, conuertendos in fabricam eorum Monasteriorum. Hæredi recusanti mox substitutum intelligeretur Monasterium S. Saluatoris. Constat huiusmodi testamentum scripturis Adæ Eugubini 3. die Iunij. Is Nouitius fuit Frater Germanus superioris Fratris Adeodati: post quem, & alios tres leges eiusdem Congregationis sacris initiatos ex eodem Parente Iacobo Martino procreatos. Quòd autem ea fuerit Reformatio, ostendunt ipsæ litteræ Apost. ac ostendit processus eorum. In litteris quidem hæc scribuntur: Huiusmodi quoque Monasteria, & illorum personas in capite, & in membris, prout Reformationis Officium expetere cognoueris, eadem auctoritate reformandi, & corrigendi, &c. In processu verò dicitur. Attendens Commissarius Apost. bonam voluntatem, & affectionem, quam gerit idem D. Franciscus Prior circà Reformationem dictorum suorũ Monasteriorum, &c. Et huius factæ Reformationis in capite, & in
Mar. 5 membris, noua repetitio fit à Martino V. ei Priuilegio Congregationi Mantuæ dato.

Reformatio dicitur reparatio, quæ fit ex casu aliquo, aut vitio, re ad interitum declinante. Ita orat Ecclesia, vt Dignitas cõditionis humanæ per immoderantiam sauciata, medicinalis parsimoniȩ studio reformetur. Ex cap. ne Cler. vel Monac. in verbo (Reformari) Reformatio nihil aliud est, nisi collapsorum ad pristinam formam reparatio, pro qua D. Aug. adeò desudauit in Clericis, quatenus
Abb. occultè collapsi à Regulis Apostolorũ pro sententia Abbatis Reformarentur in pristinum statum, & ne tàm facilis lapsus in posterum pateret, fabricauit eis Monasteria, opuscula ȩdidit, imitatus Hieronymum de moribus, & vitam eorum, quæ non faciunt nouam speciem, vt inficiantur nonnulli, sed antiquam reparant in Apostolis institutam: sicuti fit de quibuscunq. alijs Reformationibus d. cap. Relatum, & cap. cum ad Monasterium de sta. Reg. & de eodem in 6. & cap. sicut nobis in Clem. de Regu. Pro quo faciunt etiam alia plura, quæ breuitatis gratia omittimus. Constituta itaq; in hũc modum sacra D. Saluatoris Cõgregatione, ac familia; & primus illius,

vti

vti dicebamus,iactis fundamẽtis,Canonici Ambrosiani, illicò Ghisilerio facilè concedente, ex Monasterio suo Bononiam translati, in Canonica,seu Monasterio D.Saluatoris Mundi(sic.n.appellatũ initio legimus, & ipsi postea plerunque appellare consueuimus:nẽpè,ne ab homine quopiam mortali videatur, sed ab ipsomet hominum Saluatore, ac Mundi Domino Christo desumptus titulus intelligatur)Rhęnano iampridẽ bellorum incendijs ac vetustate, vt antea significauimus,ferè consumpto,atque destituto,Deo piè,religiosèq; famulari aggressi sunt: atque interim Franciscus Prior sedulo rem admirans, ac prudenter, iuxtà Apostoli doctrinam, vti bonus Pater cœpit filijs suis thesaurizare. Verùm dũ transitio hæc, vnio, atq.Reformatio sub Nicolao Epo Commissario diutius penderet,atque protraheretur,vt dictum est,Martinus V.idem Pontifex perindeac si res iam tùm confecta litterarum suarum ratione foret, mense ferè sexto cum dimidio à Data suæ primæ Bullę, per aliam suam sub die 19.proximè sequentis Septemb.eidem Congr. & Canonicis S. Saluatoris amplissimum tribuerit Priuilegium, quod vulgò dr̃ Mare Magnum:vbi oĩa à Gregorio XII. Can.Ambrosianis antea concessa confirmauit,ob eã videlicet causã, ne,vnionis, atq; transitionis Ambrosianorum ratione,abrogata illorum Priuilegia viderentur. Bullarum quoque suarum pro vnione S.Ambrosij cũ Bonon.Monasterijs S.Mariæ,& S.Saluatoris,& pro omnium reformatione,ad verbum ferè mentione repetita:tùm verò titulum Cõgregationis S.Saluatoris confirmauit, nimirùm in Bonon. Monasterio,cum longè antea Monast.S.Saluatã Sylualacus,siue Illicætanũ, in quo primũ instituti fuerant, & in quo titulũ absolutè S.Saluatoris initio assumpserant Ambr.Canonici,& Ius in eo quodcũq; Eremitanis Fratribus liberè concessissent. Præterea legem Prioris Generalis eligendi præscribit, præsupposita iam Capituli Generalis lege,quæ nulla adhuc lata erat; nondum S.Ambrosij decreta,atque expedita vnione.Denique Canonicos in suam, ac Sedis Apostolicæ protectionem suscipit,adempta prorsus alijs superioribus quibuscunque in eos auctoritate, atque dominio siue potestate ad perpetuam rei memoriam.Sub Dat.Mantuæ 14. Calen.Ian. sui Pont. Anno 2. Anno verò Domini 1418. quas in sequentibus integras legere poteris. *Mar.5.*

Martinus Episc.ser.ser.Dei ad perpetuam rei memoriam: Super

gregem Dominicum Nobis, licet immeritis, desuper creditum, vigilis extendentes speculatoris officium, in decore sacræ Religionis, sub qua dilecti filij Canonici, siue Fr. S. Saluatoris nuncupati Ord. S. Aug. mundanis abiectis illecebris, deuotum, ac sedulum exhibēt Domino famulatum, ingenti mentis exultatione reficimur: prospicientes potissimè, quòd ipsi per alta virtutum gradibus, per bonorum exercitium operum, & præclara Sanctitatis præcedentes merita, cæteros ad Diuinæ Maiestatis obsequium trahunt per exempla, vitam ducendo pijssimam; Diuinisq; laudibus, ex quibus gloria attollitur Altissimi; acuratius insistendo, & huic mundo mortui, Dominoq; Iesu Christo, qui vita est, viuentes in spiritu, pro vniuersorum salute fidelium superos flagitant incessanter: propterq; ipsos Canonicos, siue Fratres, quos, & dictum Ordinem erga Nos, & Romanam Ecclesiam singularis claritate deuotionis prælucere cōspicimus: infrà nostri claustra pectoris paternis contemplantes affectibus: circà fęlicem eorundem statum feruentibus vigilamus studijs: & vt Deo propitio in pacis, & tranquillitatis agro locati, iugiter protegantur à noxijs, & incrementis salubribus ab omni conquiescant perturbatione securi. Illis, quæ ad solidandam hmōi Religionis eorum integritatem, prouidè facta comperimus, vberioris præsidium adijciendo muniminis, ipsos Apostolicæ libertatis prærogatiua, & exemptionis suffragio per amplius stabilimus. Dudum siquidem postquam bo. me. Angelus in sua Obedientia, de qua partes illæ tunc erant, Greg. XII. nominatus, per quasdam Domū eiusdem S. Saluatoris de Sylualacus Ord. Fratrum Eremitarum dicti S. Augustini Senens. Diœc. in Prioratū Conuentualem aucto. Apost. erexerat: per Priorem sub cōditione, & modo infrascriptis ꝑpetuò gubernandum: volens & eadem auctoritate statuens, quòd Fratres in antea in eadem domo residentes, eorumq; successores, qui essēt pro tempore Canonici Regul. & secundum Regularia Instituta huiusmodi Canonicorum Reg. deinceps viuere, & Fratres S. Saluatoris nuncupari deberent; & quorumlibet sub scapulari Rochetum, superius autem Cappam grisæi coloris lanæ mordentis ad instar Capparum conuersorum Carthusiensis Ordinis gestarent. Qua quidem Cappa ipsi Fratres vterentur, cum eos contingeret septa Prioratus, seu Domus huiusmodi ad populum, siue turbam exire. Adijciens insuper, quòd ipsi Canonici, seu Fratres, qui Regularem

vitam

vitam eorundem Canonicorum Reg.pro tempore professi forent sub eadem Obseruantia Regulari Dictorum Can.Reg.pro tempore in domo huiusmodi residere possent, quoties opportunum foret (tamen iuxta eadem Regularia Instituta Can.Regul.) idoneũ Fratrem etiam eiusdem Ordinis professorem in Priorem eorundem,& dictæ domus eligere. Qui,postquam electioni de se factæ præstaret consensum,Diœcesano loci,vel eius Vicario in spiritualibus generali, qui esset pro tempore,per Electores huiusmodi dumtaxat deberet reuerẽter,& humiliter præsentari.Qui,postquam taliter præsentatus existeret,cẽseretur eo ipso à sede Apost.confirmatus: & ex tunc dictum Prioratum in eisdem spiritualibus, & temporalibus liberè,& licitè valeret gubernare. Et qui quidem Prior semper vno Anno completo intelligeretur absolutus,nisi tunc per maiorẽ partem eorundem Fratrum Domus prædictæ, in Electione dicti Prioratus vocem habentium, determinatum foret ipsum Priorem in dicto debere Prioratus Officio Domus eiusdem vlterius permanere.Quòdq.dictaDomus Prioris solatio destituta per mortem Prioris eiusdem,vel aliquo alio casu eadem vacatione contingente: quod, durante vacatione huiusmodi,prædictum officium per antiquiorẽ Fratrem dictę domus in Sacerdotio constitutum exerceretur,quousque noua Electio alterius Prioris iuxta præfatum modum fieret, & ad effectum debitum perduceretur. Volens etiam ipse Angelus tunc Greg.XII.& auct.Apost.præfata concedens Priori, & Fratrib. siue Canonicis,Conuersis,& Personis,quos pro tempore inDomo huiusmodi residere contingeret: quòd ipsi potiri, & gaudere possent,& deberent liberè,& absolutè omnibus Priuilegijs, Indulgentijs,Gratijs,Exemptionibus,& Libertatibus eis hactenus,ac Ordini Fratrum Eremitarum,& Canonicis Regularib. huiusmodi, Monasterijsq.& locis eorum tàm per sedem præfatam, quàm alios quoscunq.concessis;& quibus ipsi Fratres Ord. Eremitarum, ac cæteri Can.Reg.& eorum Domus, Monasteria, & Loca quomodolibet potirentur,& gauderent.Et subsequẽter nonnullis Fratrib. Domus huiusmodi tunc,vt asserebãt,in Domo ipsa habitare, & locum aliquem aptum,& idoneum pro Conuentu,seu Prioratu erigendo inuenire nequeuntibus,Fratres ipsos prædictum primum, vel alium quemcunque locum non habentes,seu possidẽtes,& eorum posteros,vbicunque ipsos esse contingeret,dummodò aliàs viuerent secun-

cundum eorum Regularia Instituta, conditionibus, modis, cõcessionibus, gratijs, priuilegijs, Indulgentijs, exemptionibus, libertatibus per ipsum eis concessis; vti, & gaudere posse per quasdam alias declarauerat. Ad eiusq. notitiam deducto, quòd dudum quidam Epis. Eugubinus Eremitorium, siue Domum S. Ambrosij sitũ in Monte supra Burgum faucis extrà muros Eugubinos, in Prioratum erexerat: & nonnullos Eremitas nullius tunc Ordinis existẽtes, qui in huiusmodi Eremitorio famulatum Altissimo exhibebant, dictum Habitum Regularem induerat, & voluerat, quòd ipsi Eremitæ ex tunc Fratres S. Ambrosij vocarentur, & eiusdem S. Aug. Regulam obseruarent, & degerent sub eadem; quodq. Prioratus ipse per Priorem à Fratrib. hmõi eligendum, per Episcopum Eugubinũ existentem pro tempore confirmandum, perpetuis futuris temporib. regeretur, & etiam quòd idem Prior, & Fratres vnam libram ceræ in signum subiectionis, & recognitionis superioritatis, & dominij eidem Episcopo Eugubino tradere annis singulis, necnõ decimas, & alias Impositiones, & Onera, prout sæculares Clerici soluerẽt, soluere, & supportare in perpetuum tenerentur: prædictus Angelus tunc Greg. XII. per dictas alias Eremitorium, siue Domum hmõi in Prioratum S. Ambrosij, vt præfertur, erectum cum omnib. & singulis Pertinentijs, Iuribus, & Iurisdictionib. suis, eidem Priori, & Canonicis Fratrib. nuncupatis S. Saluatoris, auctoritate Apost. prædicta concessit, & ẽt assignauit; ac Habitum, Ordinem, siue Obseruantiam per dictum Episc. Eugubinum prædictis Eremitis, siue Fratrib. S. Ambrosij cõcessos, si qui essent, eadem auctoritate extinxit, ac suppressit in eodem; ipsumq. Eremitorium, siue Domũ in Prioratum Conuentualem hmõi Can. Reg. Fratrum nuncupatorum S. Saluatoris erexit; & voluit, quòd per Priorem, & Canonicos Fratres hmõi nuncupatos, qui Rochetum album de panno lineo sub Scapulari, & Cappam superius grisæi coloris lanæ mordentis, ad instar Capparum Conuersorum Carthusiensis Ordinis, iuxtà ordinationem suprascriptam deferrent, eligendum, & Diœcesano loci, vel eius in spiritualibus Vicario præsentandum, perpetuis futuris temporibus gubernaretur. Nihilominus auctoritate præfata cõcedens, atque decernens, ꝙ Prior hmõi sic electus, ac eidem Episcopo Eugubino, vel Vicario præsentatus, intelligeretur existere, & esse eo ipso per Sedem prædictam confirmatus, ac curam, regimen,

guber-

gubernationem,& miniſtrationem Prioratus eiuſdem tàm in ſpiritualibus,quàm in temporalibus gerere, & exercere liberè, & licitè valeret, ac ſi per eiuſdem Sedis litteras fuiſſet ritè, & legitimè confirmatus;Prioratum quoq.Conuentualem per eum, vt præfertur, erectum,necnon Priorem,& Canonicos prædictos,Fratres nuncupatos præſentes,& qui pro tempore forent,cum ipſorum Conuerſis, & Perſonis eis miniſtrantibus, ſeu ſeruientibus præſentibus, & futuris,ac omnibus,& ſingulis pertinentijs,Iuribus,& Iuriſdictionibus ſuprascriptis,bonisq; mobilibus, & immobilibus ad præfatũ Prioratum poſtremò,vt præmittitur,erectum, quolibet pertinentibus:quæ illi poſſidebant tunc,&, dante Domino, in futurum largitione Regum, & Principum oblatione, ſeu alia pia conceſſione, ſeu erogatione fidelium,vel alijs iuſtis titulis poſſent adipiſci,ab oĩ prædicti Epi Eugubini,& eius Capituli,ac quorũcũq aliorũ Superiorũ Sęculariũ,& Regulariũ,Iudicũ, Superioritate, Dominio,atq. Iure;necnõ à ſuprascripta ſolutione vnius librę cęrę,ac pſtatione,& ſolutione,ſeu ſupportatione decimarũ,ĩpoſitionũ,& onerũ pdictorũ exemit,& pęnitus liberauit.Ac ſub ꝓtectione B.Petri,& Sedis p dictę,ac ſuę immediatè ſuſcepit. Et nihilominus ſingulis in eodem Prioratu poſtremò erecto,vt præfertur,degẽtibus, præſentibus, & futuris,ꝙ ipſi oĩb.Priuilegijs,Indulgẽtijs,& Gratijs eidẽ Ord.Can. Reg.à dicta Sede conceſſis, quibus alij Canonici Reg. ſeu ipſorum loca vbilibet conſtituta potirentur, & gauderent, vti, & gaudere poſſent,duxit concedendum.Tandem verò Nobis,tunc Diuina fauente clementia,ad apicem Summi Apoſtolatus aſſumptis:pro parte dilecti filij Franciſci de Ghiſilerijs Prioris S. Mariæ de Rhæno propè Bononiam,& S.Saluatoris Bonon.Monaſteriorum inuicem Canonicè vnitorum, & per Priorem ſolitorũ gubernari d.Ordinis S.Aug.Expoſito,quòd, licet retroactis tẽporibus in prædictis vnitis Monaſterijs, plerique d.Ordinis Canonici Conuentum facientes reſidere,& ſub Regulari Habitu,& Obſeruantia Domino famulari conſueuiſſent;Diuini cultus inibi ferentes incremẽtum paſſim: tamen propter guerrarum turbines, aliasq; calamitates, quib.partes illæ afflictæ fuerant:Monaſteria ipſa eorum diſperſis,atq. diſtractis facultatibus, & redditibus tantæ deſtitutionis, & deſolationis ſubiacuere opprobrio,ꝙ ex Canonicis dictorum Ordinis,& Obſeruantiæ nullus tunc reſideret, paucíq.reperiri ualerent reſidere acceptan-

ceptantes quomodolibet in eisdem. Quòdq.dilecti filij Stephanus Ioannis,& Dominicus Cioni de Senis,ac nonnulli alij Canonici dicti Monasterij,siue Prioratus S.Ambrosij,aliorum tamen Habitus, & Obseruantiæ,in ipsis vnitis Monasterijs conuentualiter Regulari castimoniæ subdi,diuinis quoq. inseruire,& intendere desiderarent;si eis,& eorum successoribus inibi sub hmõi eorum,vel alijs p Ven.Fratrem Nostrum Nicolaum Ep. Bon.decernendis Habitu, & Obseruantia remanentibus,super hoc dictæ sedis præsidio prouidere consuleretur: de dicti quoq. Monasterij S.Ambrosij, quod per Priorem,ad dilectorum filiorum Conuentus eiusdem nutum ponendum,& admouendum pro tempore regi, & gubernari cõsueuerat:eisdem vnitis, siue insimul de omnibus prædictis Monasterijs eadem auctoritate facienda vnio,necnõ applicatio,& annexio singulis Monasterijs ipsis forent non mediocriter profuturæ.Nos per alias Nostras litteras eidem Nicolao Epo dedimus in mãdatis: quatenus de præmissis omnibus,& singulis, & eorum circunstantijs vniuersis auctoritate Nostra se diligenter informaret:& si per informationem huiusmodi ita esse reperiret;eosdem Stephanum,& Dominicum,ac alios eiusdem Monasterij S. Ambrosij Canonicos ad id voluntarios;vt etiam huiusmodi eorum, vel per ipsum Nicolaũ Episcopum decernendis,vt præfertur,retentis Habitu,& Obseruãtia,de dicto Monasterio S.Ambrosij ad prædicta vnita Monasteria transire,& in illis etiam iuxta Constitutiones, & Instituta ipsis, & dicto Monasterio S.Ambrosij per eandem sedem concessa, confirmata pariter,& approbata;ac illius statuta,& consuetudines viuendo, & incedendo perpetuò remanere valerent, eadem auctoritate licentiam largiretur. Statuens,atque decernens in vnitis Monasterijs eisdem, postquam Stephanus, & Dominicus, ac alij voluntarij Canonici prædicti, inibi in Canonicos recepti, & integrati forent,quò ad eosdem Habitum, & Obseruantiam succedentibus, atque seruatis his præsertim, quæ per eundem Nicolaum Episcopum circà illos adijci, necnon disponi, & ordinari contigerit, etiam locum sibi vendicare,& effectualiter perpetuis futuris temporibus vigere debere Constitutiones,& Instituta,necnõ statuta,& consuetudines antedicta.Et insuper ipsi Nicolao Epo Monasteriũ S.Ambrosij prędictum;cuius & dictorum Monasteriorũ vnitorum fructus,redditus,& prouentus sexcentorum Florenorum auri secũ

dum

dum communem æstimationem, valorem annuum (vt asserebatur) non excedebant cum omnibus Iuribus, & pertinentijs suis eisdem Monasterijs vnitis, vel insimul omnia prædicta Monasteria auctoritate præfata in perpetuum vniendi, incorporandi, annectẽdi. Huiusmodi quoq; Monasteria, & illorum Personas in capite, & in mẽbris, prout reformationis officium inibi expedire cognosceret, eadem auctoritate nostra reformandi, & corrigendi, ac de Habitu, & Obseruantia, quibus se personæ ipsæ pro tempore coaptare deberent, etiam super illorum alteratione, atq; mutatione cum Indigentibus inibi dispensandi, ac prædicta vnita Monasteria ab omni Iurisdictione, Potestate, Superioritate, & Dominio Episcoporũ Bononien. pro tempore existentium, ac illorum Officialium, prout sibi videbitur eximendi, & liberandi; ac omnia, & singula, quæ in præmissis, & circà ea, & adhoc; quòd Monasteria ipsa, & Personæ quæcunque in illis pro tempore eidem Domino mancipatæ votiuis congratularentur euentibus, necessaria forent, aut quomodolibet opportuna, disponendi, faciendi, ordinandi, ac etiam per Censuras Ecclesiasticas exequendi plenam, & liberam concessimus facultatem, prout in ipsis litteris plenius continetur. Cum autem, sicut exhibita Nobis nuper pro parte dictorum Can. siue Fratrum S. Saluat. nuncupatorum petitio continebat, ipsi, qui dicta Domo de Syluialacus habita per eos omninò pro relicta, nullum in ea Ius, siue interesse deinceps eis vendicare contendunt; post nostram assumptionem huiusmodi, spiritu, videlicet, & animo, in vnitatis gloria positi, & vnicum gregis vniuersalis intuentes Pastorem, ab eo præsertim pro suorum status, & Religionis stabilitione salubri, omnium litterarum ipsarum effectum, præterquam in his, quibus eandem Domum de Syluialacus contingere videntur, vberioris Apostolici substitutione muniminis, colligi, & adunari desiderent, cęteris adiunctis alijs, per quæ eisdem Canonicis, & Fratribus S. Saluatoris, virtutum dilatatis gradibus, acceptioris in dies repromittitur vitæ fruges; eiusmodi quoq; eorum status, ac Religio, cętu ministrante superno, fructus propagatione continuæ palmites distendere potuerunt ampliores. Nos igitur Canonicorum, & Fratrum S. Saluat. eorundem, quos in caritatis conclusimus visceribus, in hac parte supplicationibus inclinati, litteras prædictas, ac in ipsis contenta, illis duntaxat, in quibus eãdem Domum de Syluialacus com-

prehendere iudicantur,exceptis:& alia quæcunque inde secuta,rata habentes, & grata illa auctoritate præfata, ex certa scientia confirmamus,ac præsentis scripti patrocinio communimus: supplẽtes omnes defectus,si qui forsan interuenerint in eisdem,statuentes,& etiam decernentes : quòd ipsi omnes, & singuli, qui de huiusmodi statu,& Religione fuerint pręsentes,& futuri Canonici,siue Fratres S.Saluat.perpetuò nuncupentur.Quodq; ille ex eis,quẽ Anno quolibet in Generali Capitulo per ipsas secundum suarum Constitutionem,& Statutorum desuper disponentium exigentium,celebrando concorditer inibi, vel saltem à dupla parte eorũdem ritè in ipsorum Priorem Generalem, & ad eius Officium iuxta Ordinationes,& limitationes, modosq; & formas,qui super his per huiusmodi Capitulum ritè traditi,& acceptati fuerint, pro tempore dirigendum eligi,& assumi contigerit; postquam electioni tunc de eo factæ consenserint; illorum Prior Generalis etiam perindeac si huiusmodi ipsius Electio per eandem Sedem Canonicè cõfirmata foret,habeatur ab omnibus,& etiam reputetur. Ipse verò anno reuoluto à tempore consensus eiusdem, nisi tunc denuò, suis exposcentibus meritis,saltem ab huiusmodi dupla parte de eo similis celebretur electio, veluti à prædicto absolutus Officio Prior Generalis inibi esse,censeriq; desistat eo ipso: Rursus autem vniuersa Monasteria,Prioratus, Domus, Conuentus,loca, necnon res, & bona cum suis membris, Iuribusq; & pertinentijs quibuslibet Canonicorum,siue Fratrum S.Saluat. prædictorum,quę,videlicet,illorum vsibus iustis modis hactenus oblata, traditaq; fuere, & dante Dño applicare potuerũt quomodolibet in futurum,dispositioni, ac eorum personæ tàm Clerici, quàm Conuersi in dictis Monasterijs, Prioratibus,Domibus, Conuentibus, locis,siue membris degentes pro tempore cuiuscunque Dignitatis, status, aut conditionis fuerint,dispositioni,ordinationi,correctioni,Reformationi,& Obediẽtiæ Congregationis,& Ordinis Canonicorum,siue Fratrum S. Saluatoris eorundem,& huiusmodi Capitulo in omnibus subiecta perseuerent. Et insuper vt Canonici, siue Fratres S.Saluatoris prædicti ab exteris erepti laqueis,& à iugo redditi cuiusuis suppressionis illæsi,eò liberius,quò quietius pacis famulentur auctori, ipsos, ac huiusmodi,& eorum Ordines,& personas, necnon Monasteria, Prioratus,Domus,Conuentus,loca,res,bona cum prædictis mem

bris,

bris,Iuribus,& pertinentijs:pręsentia, & futura ab omnibus Iurisdictione,Dominio,& Poteſtate Patriarcharum, Cathedraliũ, Metropolitanarum, & aliarum Eccleſiarum Capitulorum, & aliorum Iudicum, Ordinariorum , ipſorumq; Officialium quorumlibet auctor.Apoſt.prædicta tenore præſentium perpetuò , prorſus, & omninò eximimus,abſoluimus,& totaliter liberamus. Ac ſub B.Petri, & Sedis Apoſt.Protectione ſuſcipimus,atq.Noſtræ Sedi præfatę ea Volentes immediatè ſubiacere;ita quòd Patriarchæ, Archiepiſcopi,Epiſcopi,Capitula,Iudices ordinarij,Officiales prædicti, ſiue quis alij quacunq. Dignitate præfulgeant , etiam ratione delicti, vel contractus,ſeu re de qua ageretur pro tempore,vbicunq; committatur delictum , iniatur contractus , aut res ipſa conſiſtat : non poſſint quouis mõ auctoritate ordinaria in Canonicos , Fratres, Perſonas,eorum Ordinem Monaſteria,Prioratus, Domus,Conuentus,loca,membra, res,bona, Iura,ſiue pertinentias huiuſmodi, aut quoduis ex illis;vtpotè pœnitus exempta aliquam Iuriſdictionem, ſiue Poteſtatem,vel quodcunq; Dominium exercere: Decernentes Canonicos,ſiue Fratres,& Perſonas huiuſmodi,& illorum quemlibet in negotijs,& caſibus quibuſuis, vbi aliàs de Iure,vel conſuetudine locorum ordinariorum forum ſortiri poſſent, ſiue deberent, cum inibi,ſed coràm Sede Apoſt. prædicta,vel eius Legatis duntaxat teneri: illi,qui contrà eos actionem, ſiue cauſam quamcunque intentare , aut mouere voluerint , ſtare Iuri : omnes præterea excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti ſententias,Cenſuras , pœnas,atque proceſſus,quos haberi,vel promulgari, necnon totũ id,& quicquid fieri cõtigerit, quauis ẽt auctoritate cõtrà exẽptionis,liberationis,& Cõſtitutionis earundẽ cõtinẽtiã,atq; formã,nullius ſubſiſtere robore firmitatis. Profectò vniuerſis Canonicis, ſiue Fratribus, Perſonis,Monaſterijs,Prioratib.Domibus,Cõuentibus, locis,& membris ſupradictis , quòd in ſingulis, quæ ea, & illorum, quodlibet pro tempore contingere dignoſcentur, quibuſuis Priuilegijs, libertatibus, exemptionibus, immunitatibus , & gratijs huiuſmodi Prioratui , ſiue Domui S. Saluatoris à Sede Apoſtol. & aliàs ritè quomodolibet conceſſis : & quæ præſentibus pro ſufficienter expreſſis haberi volumus : procedente tempore vti,& gaudere valeant aucto. Apoſt. concedimus,& indulgemus antedicta ; non obſtantibus tàm fœl.rec. Alexandri Papæ IV. Prædeceſſoris

Q 2 Noſtri,

Nostri, quæ incipit. Volentes, ac alijs Apostolicis Constitutionibus, & Ordinationibus; necnon Statutis, & Consuetudinibus Monasteriorum, Prioratuum, Domorum, Conuentuum, Locorum, & Ordinum prædictorum Iuramento, Confirmatione Apostolica, vel quauis alia firmitate vallatis, ac omnibus alijs, quæ dictus Angelus tunc Gregor. XII. in suis voluit. Nosque in Nostris litteris volumus non obstari, cæterisque contrarijs quibuscunque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ Confirmationis, Communitionis, Suppletionis, Statuti, Exemptionis, Absolutionis, Liberationis, Susceptionis, Constitutionis, Voluntatis, & Concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli, &c. Dat. Mantuæ 14. Cal. Ianuar. Pont. Nostri Anno 2. Registrata gratis de Mandato D.N. Papæ pro Bulla, & Registro. G. de Gallis. Anselmus &c.

Ex præfato Priuilegio, cum omnia iam Canonicorum vniendorum in tuto essent, Episcopus Bononiens. formauit Processum executorialem super præmissis litteris Martini V. pro ea vnione Bonon. iuxtà superius conuenta inter Priorem Franciscum Ghisilerium, & Ambrosianos Patres: quibus, vt suprà, dispositis, statim introducti sunt quidam ex Ambrosianis Canonicis in præfatum Monasterium Sancti Saluatoris, illisque omnem curam ad Dei cultum spectantem Ghisilerius ipse commisit: quorum virtutibus idem Monasterium inter eius Ciuitatis Monasteria singulare incrementum sumpsit. Mutuo autem ex consensu amborum Priorum, f. Patris Francisci, & Patris Stephani, fuit eius Monasterij Bononiens. primus Vicarius constitutus Fr. Regulinus, qui Ilicitanorum Iunior quidem, melioris vtique vitæ, quàm consilij, tùm habitus est. Sed eius auctoritas in sola Obseruantia, & sollicitudine Regularis disciplinæ extendebatur: ad quod; scilicet, erat opportunissimus. Sequenti verò Anno, videlicet, 1419. & Congregationis 12. cum designata iam Congregatio, & facultas Capituli Generalis agendi, Prioris quoque Generalis creandi collata Congregationi, & Patribus Nostris Martini Priuilegio fuit. die 3. Maij primum Generale Capitulum in Conuentu Ambrosiano propè Eugubium congregatum fuit; in quo primus Prior Generalis Congregationis ritè declaratus est ipse P. Stephanus Senensis,

Ghi-

Ghisilerio tùm corporis imbecillitate, tùm animi bonitate id facillimè non concedente modo, sed etiam procurante, atq.probante. Quippèqui ætate iam grauescente, itineris labores, & incommoda ferre non posset. Ac ne in pluribus dominandi cupiditate vnionem procurasse iam ipsi Patri Stephano totum reformationis munus concessisse, planè partim ex antiquis litterarum nostrarum monumentis cognoscimus, partim ipsa ratione colligamus licet. Animaduerte quòd R. Pater in hoc primo Capitulo Generali ab omnibus Canonicis concorditer electus Prior Generalis: ita res in hac Dignitate gessit, vt ab omnibus etiam cum præclaræ bonitatis, tùm maximæ pietatis exemplar habitus, per annos 15. annuatim, nemine prorsus discrepante, fuerit confirmatus, ita vt, quòad vixit, semper fuerit Prior Generalis nostræ Congreg. In hoc primo Capitulo Generali septem tūn Canonici professi vniuersam tū Cōgregationem recensuere: ac tot quidem ex senioribus, qui nusquā à Congregatione desciuissent, iuxta priorum Constitutionum intellectum, sub quibus adhuc viuebant, necesse fuit ipsi Capitulo Generali interesse, quo ex eis nouæ Constitutionis Vires adipiscerentur. Proximo aūt Anno 1421. Congr. 14. sub 3. Magistratu R. P. Stephani, vix reperio quid factum sit memoria dignum, nisi qđ P. Stephanus tertiùm Generalis fuit, & quartùm Prior Ambrosianus. Anno salutis 1422. Congreg. verò 15. apud Florentinos Generale Capitulum tùm primùm fuerat collectum, & P. Stephanus ibidem quartò Generalis confirmatus: agebat etiam Prioratum apud ipsos: quod videre est manu Bartholomæi Dominici Notarij Florentini. Nec illud mireris, Priorem Generalem creatum etiā fuisse Priorem specialem vnius Monasterij, vt suprà attigimus: cum eundem vsum posteriores Patres longè post admisisse nonnunquam legendo inuenies. Constat item Instrum Syndicatus Procuratorij apud Ambrosianos, quo Pater noīatur Prior Generalis, & Fr. Dominicus Cionus Prior Monasterij, numeranturq; ibi duo noui antea non lecti Canonici, videlicet, Fr. Augustinus Armani Alemanus, & Fr. Martinus Petri Parmensis Conuersus: quorum secundus inter Conuersos lōgam caniciem vixit. Sub hoc etiam quarto Generalatu Patris celebratur quodam memoria dignum in eo Flor. Conuentu. Vnus.n. ex iunioribus ad tantam obedientiæ promptitudinem, & sinceritatem deuenerat, vt in stuporem sui omnes cō-

uer-

uerteret. Dum itaque in Horto esset cum suis coæuis, & Magistro in æstate post cœnam in spiritualibus Colloquijs deambulando, vt nunc fit etiam; & casu in quodam vitis sarmento impegisset, illud pedibus procul abiecit. Quod videns à longè Prior ipse Generalis, data occasione eundem aduocatum coràm omnibus paterna correctione reprehendit impatientiæ, iussitq; illud collectum coràm se deferri: acceptum verò in manibus non modò aridum, sed propè putre, præcepit illi, vt signo Crucis deuotè signatum flexis genibus cum trina persolutione Angelicę Salutationis, in terra figeret, & adducta bis quotidie aqua illud irrigaret. Quod sanè præceptũ solita Veneratione, omni postposita impossibilitatis consideratione, suscipiens deuotus iuuenis; veluti olim Ioannes ille, de quo Cassianus refert; ita expleuit, vt post non multos Menses aridum illud sarmentum, & foci vsibus aptum, Dei Virtute, Patris Sanctitate, & pura illius iuuenis obedientia, viride restitutum: &, quod est magis mirabile, sequenti anno vuas ad maturitatem protulit copiosè: quæ ad euidentiorem Miraculi demonstrationem, per singula grana signum Crucis insculptum habebant: & sic perseuerauit illa benedicta Vitis, Vua obedientiæ vocata, post etiam eius Monasterij diruptionem Anno 1529. Mense Nouem. factã. Anno salutis 1423. Congreg. verò 16. Capitulum Generale celebratum fuit etiã apud Florentinos, & quintum R. P. Stephanus electus est Generalis, vel confirmatus. Anno salutis 1424. Congreg. verò 17. Capitulum Generale habitum est apud Ambrosianos, & R. P. confirmatus est Generalis sextum. Post hæc Anno 1425. septimo Patris continuato Generalatu Capitulum in Canonica Ambrosiana celebratum fuit, quo publicatur prima Constitutionum Apostolicarum necessaria Reformatio per concessionem factam Stephano, & Patribus, pluribus annis digesta ab ipso Patre, & Fratre Petro Paulo ædita, & à duabus partibus iuxtà commissionis Apostolicæ tenorem approbata: de quibus Constitutionibus in lib. de Legibus. Et Anno salutis 1426. Congreg. verò 19. in octauo Patris Generalatu apud Ambrosianos confirmato, quo quidem tempore, & merito, & numero satis aucti Canonici Nostri, cum in maxima obseruatione, & arctissima paupertate Saluatori suo alacriter, & indefessè deseruirent; accidit hoc relatu dignissimum: nam die quodam, dum vespertinis horis manuum operibus lassi, solemne, ac præceptum ieiunium essent

ſent ſoluturi,ſingulos dimidiatos panes, qui tantummodò in Cõuentu reliqui fuerant cum quibuſdam crudis herbis, & agruminibus, ſingulis ad menſam diſcumbentibus,ſimpliciter apponi iuſſit: qua de re cum triſtari aliquatenus cœpiſſent, Pater eos alloquens benignè ad penuriæ tolerantiam hortatus eſt,prophætico oraculo aſſerens illum, qui ex nihilo cuncta creauit,quiq; aues Cęli paſcit, potentem eſſe eos etiam de ipſius Prouidentia non diffidentes in Deſerto illo ſolitudinis, vt olim Iſraeliticam Gentem,& Populum, ſuſtentare,ſubueniendo neceſſaria pro cibis, & alimento. His vix dictis,repentè ecce importunè ad Monaſterij oſtium pulſatur,quo accurrens Oſtiarius, clauſis ianuis apparuit pulcherrimus Iuuenis Caniſtrum plenum recentibus,& calidis panibus,atque præter Patriæ vſum,& formam candidiſſimis; albo,& nitido gauſape coopertos,& in capite baiulans: quod cum depoſuiſſet; Ianitori nihil dicens tradidit: At Ianitor gaudio, & ſtupore nimio perfuſus, in triclinium currens coràm Patre,ad menſam depoſuit: & ſtatim iuſſu Patris ad oſtium reuerſus, vt Iuuenem introduceret, nullibi repertus eſt: Pater verò cum ſuis Fratribus Deo immenſas gratias agere cœpit; quòd eſcam de Cœlo per Angelum ſuum miſiſſet ſe timentibus. De quibus certè pluribus diebus ad ſaturitatem comederunt, quouſque deuotiſſimus Comes Vrbinas Guido Antonius abundantius eis cibaria tranſmiſit. Gauſape autem, & Caniſtrum pluribus annis in eo Conuentu ſeruata fuere ad tempora vſque Venerab.Patris Franciſci Carrauigini,qui ſe illa vidiſſe, & pluries deuotiſſimè deoſculatum fuiſſe teſtatus eſt.

Anno 1430. ſub 5.Id.Febr. Martinus V. idem Pontifex Anno ſui Pont. 13. per alias litteras ſuas ad inſtantiam præfati Domini Guidi Antonij Montis Feretri Comitis præſtantiſſimi confirmauit vnionem Monaſterij Ambroſiani factam iam antea cum Monaſterijs Bonon. S.Mariæ de Rhæno, & S.Saluatoris; maximè quòd tunc plenarium ſortita fuerit effectum ſuum poſt mortem eius perpetui Prioris, & priorem proceſſum fulminatum ſuper hoc ab Epiſcopo tunc Bononienſi; poſtea verò Cardinali Sanctæ Crucis Nicolao Albergato, cum ſuppletione omnium defectuum, ſimiliter confirmandum mandauit in omnibus, & per omnia Domino Baptiſtæ Priori Sancti Bartholomæi de Bononia. Fuerunt autem datæ litteræ Apoſtolicæ Romæ apud Sanctos Apoſtolos, vt diximus:

mus:nam ibi primariæ eius Illustrissimæ Columniensium Familiæ habitationes, tunc vt etiam in præsentiarum habebantur, sub Datum vt suprà.

Supplicatum fuit pro huiusmodi confirmatione cùm ob multas rationes, tùm ob hanc præcipuè, quòd fructus, redditus, & prouentus illorum Monasteriorum propter guerrarum turbines, & calamitates alias, quibus partes Bononiæ plurimùm concussæ fuerunt, adeò tùm diminuti essent, vt quadringentorum florenorum auri summam secundum communem æstimationem valorem annuum non excederent, vt dictum est. Processus verò executorialis nouarum huiusmodi litterarum Apostolicarum fulminatus fuit ab eodem Domino Baptista Priore, vt suprà, executore, per Nicolaum quondam Ser Tini olim Nicolai de Lamerijs: præsentibus Ser Rolando quondam Alberti de Castellanis Notario, Iacoboq; Alberti de Griphonibus: Ser Paulo quondam Ludouici de Amelia Notario: Bartholomæo Lippi Periparti Clerico in dicto Monasterio S. Bartholomæi de Bononia: Anno Domini 1430, Ind. 5. die 16. Mensis Maij. Anno Congregationis 23. sub 12. Generalatu ipsius Patris Stephani apud Florentinos ei confirmato.

Anno salutis 1431. Congregationis 24. in Capitulo Generali apud Eugubinos coacto, habita fuit confirmatio 13. Generalatus Reu. Patris. Eodem Anno circa 23. Nouembris Frater Regulinus Ambrosiani Monasterij Vicarius, & Procurator, mortuo Priore, subrogatus fuit in Priorem ipse. Fuerat autem præmortuus Prior Frater Ioannes Antonij Senensis, qui Religionis, & cõstantiæ apud P. Stephanum primum locum semper obtinuit: qui socios sub illis procellis quadriennalis exilij stabiles continuit in fide Patris: dum ille profugum Pontificem suum in remotas partes sequeretur: cui R. Pater sæpius, vti præmisimus, omnem suam Generalatus auctoritatem impertitus est suo Vicario designato. Huic ergo agenti inter cœlestia Numina: sub omni veneratione grati, votisq; solemnibus perpetuæ laudis officium persoluimus: cum & ipse nostri per quam magna pars fuerit. Eodem Anno die 16. Febr. Frater Antonius Bartholomæi de Chiaris Prior Bononiæ obijt, cui suffectus est Frater Adeodatus Bonon. Anno salutis 1432. Congregationis autem 25. Apud Ambrosianos confirmatus fuit R. Patri 14. Generalatus: & Frater Lucas Bardi Florentinus publicatus Prior Eugubinus:

binus:

binus:& Prior Bonon.Fr.Adeodatus Bonon.

Anno ſalutis 1433. Congregationis 26. Capitulum Generale Bononiæ tùm primùm celebratum fuit, & Reuerendo Patri 15. & vltimus Generalatus confirmatus. Frater Michael Ioannis Prior Bononiæ conſtitutus: Prior Ambroſianus Frater Regulinus: qui die 7.proximi Sept.publicatus fuit Procurator ipſius Patris Generalis:aliquando etiam appellabatur eius Vicarius: qui Vicarius alter erat à Vicario Monaſterij. Hunc conſtituebat Prior Generalis arbitrio ſuo pro eius temporis conſtitutione. Et ne item in hoc æquiuoco decipiaris:ſcias alterum fuiſſe Vicarium Prioris Generalis:& alterum, qui à Capitulo Generali Vicarius Generalis nominatur. Is in ipſis Conſtitutionibus Vicarius Generalis Ordinis, hoc eſt,Congregationis:ille,Prioris Generalis exoleto nunc cognomine, dictus eſt. Præfatus itaque Frater Regulinus Patris Generalis Procurator, & Vicarius erat,qui repreſentabat eius Magiſtratus Dignitatem pleno Iure inter partes Eugubinas,Callienſes,ac Vrbinates. Paulòpoſt die 20. Octobris ipſe Reueren. Pater Stephanus Prior Generalis febre infirmatus fuit *Bononiæ*, vbi tunc morabatur, & die 27. eius Menſis ingraueſcente febre, atque infirmitate, morti appropinquare cognoſcens, cœpit deuotionis orationibus feruentiſſimè inſiſtere. Et tandem die 30.eiuſdem Menſis,quæ fuit feria 6. peracta hora 6. poſtquam ſeptem Pſalmos, quos de pœnitentia dicunt, & paſſionem Domini,ſecundum Ioannem coràm ſe recitari feciſſet: ſumptis Sanctiſſimis Sacramentis, Pſalmum 30. ideſt. In te Domine ſperaui decantare cœpiſſet, cum Verſiculum 6. perfeciſſet, ideſt: in manus tuas Domine commendo ſpiritum meum; redemiſti me Domine veritatis; ſubſtitit parumper: poſtea ſigno Crucis ſe muniens, iunctis manibus,& eleuatis ſurſum oculis; hora nona ad Dominum fœliciter migrauit: ſepultusq; fuit in eius Eccleſia S. Saluatoris apud Ghiſilerium in vno Monumento; quòd inde ſolis tantùm Patribus ibidem decentibus aſſeruatum erat antè ſacellum,quod ab antiquis Canonicis Rhænanis dudum fuerat ſubſtitutum pro ſuperiori æde B. Mariæ Virginis Rhænanę: ibi quidem, vbi nunc eſt Præſepe Domini, ſumma cum omnium Canonicorum Fratrum mœſtitia,& deuotione.Deindè,poſt Commemorationem omnium defunctorum, Patres mœrore confecti iterùm Bononię conuenientes,Reuerendum Patrem Fratrem Re-

gulinum vnanimiter Priorem Generalem suffecerunt. Qui mox substituit Fratrem Andream Antonij Senensis loco suo Priorem Ambrosianum. Hic itaque Mensis Octobris dierum simul, & laborum finem fecit Sanctissimo Patri nostro Stephano, qui quadriennio profugus extrà solum, propriumq; Monasterium; quod multis iniurijs fatigatus, Diuino tandem, & Apostolico consilio monitus, deseruit: fortunis, socijsq; plerisq; Christi exemplo destitutus: & eadem sorte Naufragum suum Pontificem constantissimè sectatus. Ea tamen, inter eas ærumnas prophanati temporis, pauperculus iecit perpetuæ Congregationis fundamenta; vt eam facilè opinionē etiam posteris reliquerit: omnia, sibi cęlesti Oraculo prænunciata, ad præsentem statum perduxisse. Neque enim ille, nisi à Deo confortatus, vt, quondam Paulus, inualuisset aduersus eam omnium rerum perturbationem. De quo & eius socijs Greg. XII. sæpè testatus est: in custodiendo vias duras, sub fide inconcussa, constantes permansisse: & Cōstantes propterea (vti suprà deduximus) insigni eos Priuilegio præconizauit: Dicere namq; solitus, ferunt, dum socios, qui secum in fide nouæ Religionis assumptæ perseuerauerant, pro & paterno affectu sub illis fluctuosissimis procellis ad patientiam consolaretur. Filios Abrahæ ex libera Sarra per medium tempestuosi Maris, Pharaone confuso; & Amalech expugnato, in Terrā promissionis perduci: Hinc publicatum Regnum Cęlorum vim patientibus, & violentos rapere illud. Durarent igitur non ignari ante malorum, quibus serui Dei perficiuntur; seruarentq; se rebus secundis, quas illis, sub Saluatoris sui verbo ipse breui pollicebatur. Hunc etenim saluator alterum nobis Abraham Patriarchā, & Ducem præfecit; vt, quem illius exemplo extrà domum, & cognationē suam peregrinari voluisset, in gentem magnam prius igne, & aqua comprobatum, sub suo titulo, fœlicissimisq; demùm auspicijs perpetuò propagaret. Ei namq. & eius posteris locum sui nominis, qui pro titulo Congregationis vbiq. gerebant, honorificum satis, & celebrem, ac honestis æquè fortunis dotatum, paulò post eos turbines sedatos destinauit Bononiæ, scilicet, vbi primū peregrinati fuissent. Quo in loco Anno 15. eius Monasterij indeptæ primùm possessionis, qui idem fuit sui continuati Generalatus, ætatis verò suæ 79. Pater ipse inter manus collachrymantium filiorum, quos sub honesto satis numero pro tpe pluribus antea Deo præmissis, dere-

liquit,

liquit:animam ipsi suo Saluatori reddidit Sanctissimã. Hic plantulã tuã (Gregorij XII.) vti bonus Agricola excoluit: vt viuens ipse eius etiam legeret fructus: illisq; ac suam numerosam sobolem pro tempore, quam Saluatori educabat, religiosissimè, sanctissimèque sustentaret. Necnon, vt ille, qui de ore prophetico auguratus fueras, ea plantula radices suas quoquo versus eodem cultore extenderit: vt, nostris modò temporibus, omnibus iam Italiæ partibus eius palmites pateant; indeq; propagati seruant apud omnes Christo se credentes, fructum vbiq. centesimum facturi. Cuius Patris certè Beatissimi, si vitam, moresve quæris, non aliundè quæras, quã ex Gregorij, & Martini summorum Pontif. Priuilegijs, quibus exilium, quibus Constantia, & fides, quibus omnis Diuini hominis religio innotescit. Innotescunt etiam errores simul, & labores, de quibus Gregorius ipse meminit: cum legis tot Priuilegia in partibus remotissimis emanata. Primùm Lucæ, alterum in Austria, tertium, & alia plura Caietæ, nonnulla Arimini: quæ omnia pauperculus præsens exorabat, tàm Pontificis sui, quàm officialium eius obsequio gratuito. Id quod Ordinem Curiæ non ignorantibus ex subsignationibus facilè constat. Nec aliundè quidem suppetere poterant pecunię pro illorum expeditione: cum ipse extorris, fortunis omnibus priuatus esset: illa multa, & præclara, & quę maximam impensam exigerent (12. enim Gregorij suprà exarrauimus) vt vel hoc ipsum maxima arguat, Congregationem Saluatoris proprio consilio processisse ipsius Gregorij XII. hoc viro cœlesti assumpto, quòd talia, tantaq; gratis condonabat. Ad Martinum extrà Italiam se contulit Friburgum pro vnione Bononiensi: & Mantuam deindè pro Priuilegio, quòd Mare Magnum appellarunt. Non defuit Florentiæ pro Monasterio S. Donati, & demùm in Vrbe exorauit Abbatiam Eugubinam corroborauitq; priorem vnionem Bononien. Hæc & id genus pleraq; alia multa, quæ suprà collegimus, antequam decederet, executus est longæuus Pater de sua Congregatione, deq; filijs suis, & nepotibus, ac posteris nostris perpetuò benemeritus: neq; ætati, neq. vllo vnquam labori parcens: sed neq; (nimirum) sibi interim quicquam remittẽs eius disciplinæ, quam legibus tulisset. Verùm in his multò magis enituit viri Apostolici vita, & cœlestis propè sapientia, quæ terrena non sapit: quam perfectam Christi Saluatoris sui Religionem filiorum animis instillabat,

vt quicquid interioris perfectionis ad nostros transierit, illi totum acceptum referamus. Erat enim contemplatione Cœlestium die, noctuq; indefessè intētus: pro qua illud sapientiæ apud eos filios suos quàmsæpissimè sibi vsurpabat: Venerunt mihi omnia bona
Sap. 7. pariter cum illa. Non ab re igitur Greg. XII. cum deuotissimo affectu amplexatus est; vt de eo pro præmissa sui voti executione tàm singularem opinionem conceperit, in eamq. Comitem Vrbinatē facilè persuaserit: vt is nihil deindè intentasse dicatur, quòd alicuius esset momenti, nisi ad Patrem prius retulisset. Eum enim, vt diximus, communi cognomine cum reliquis Canonicis Patrem nuncupabat. Quem Nos etiam propterea Prothoparentem describimus, hoc est, nostrorum Patrum verè primum parentem, exemplo haud longè absimili Prothomartyris illius, cuius primigenium nimirum nomen gessit. Et ne de ipsius vita Historiam præter Institutum operis texere videamur: vnum tantum, quod suprà etiam obseruatum fuit pro eius in Saluatore suo Christo fundatæ Humilitatis præclarissimo argumento, iterùm repetemus. Quòd titulum Congregationis, quem Gregorius ipse suis vltimis Priuilegijs in testimonium perpetuum eius constantiæ, & sociorum per nouum Elogium, vt diximus, ampliauerat. Mox, eo Pontifice de medio ad Cœlos sublato, in hoc etiam ipse constantior, per Martinum V. restituendum curauerit suppresso Elogio. Titulum quoq; sui nominis perpetuò abolendum arctius indixerit, quem Proemio Constitutionum sub nomine Generalis Capituli apud S. Ambrosium ab eo Priore Generali ęditarum: reliqui omnes eius temporis Gratissimi Patres, se inscio, prænotauerant.

Eug. 4. Mortuo itaque Mattino prædicto, & loco illius Eugenio IIII. subrogato ad supplicationem Patrum Pontifex ille concessit Priori Generali, Canonicis Clericis, necnon laicis commissis, oblatis, ac familiaribus, qui in dicta Congregatione permanere disposuerint præsentibus, & futuris, verè pœnitentibus, & confessis, vt singulis diebus Stationum almæ Vrbis, qui in Missali secundum Romanæ Curiæ consuetudinem continentur, Altaria, ac Ecclesiarum, in quibus pro tempore eos esse contigerit, cum Psalmus Miserere mei Deus, seu cum ter Aue Maria pro qualibet visitantes, illas Indulgentias consequantur, quæ singulis Ecclesijs dictarum stationum illas visitantibus concessæ sunt sub Dat. Romæ 15. Calen.

Febr.

Febr. Pont.eiusdem Anno 10.

In numero autem Canonicorum,locorumq; Venerabilium numerositate, longè, latèq; per diuersas Mundi partes dilatata,atque ampliata Congregatio ipsa consistens ob eorum exemplarem Vitam, laudabilemq. Cõuersationem,eius Celebre Nomen, & Fama apud Magnates, cæterosq fideles Populos vbique diuulgatum est; & aduersus eos,qui Nos non esse Canonicos asseuerabant, & in publicis actionibus minorem locum maximè cogebant tenere,Calixtus Papa III. Priorem, & Canonicos Congregationis huiusmodi fuisse, & esse veros Canon.Regul. auctoritate Apostolica, & certa scientia declarauit. Quòdq. de cætero perpetuis futuris temporibus pro talibus censeri, haberi, & reputari debeant. Necnon omnibus, & singulis præminentijs etiam in publicis actibus,ac Priuilegijs, & Gratijs, quibus præfati Canonici Regulares Ordinis prælibati generaliter potiuntur, & gaudent, potiri,& gaudere debeant, vt existentes Veri Canonici Regulares Ordinis prælibati. Mandauitque quorumcunq.locorum Ordinarijs, vt eos pro talib. in singulis publicis actibus, & alijs censeri faciant,ac etiam reputari. Prout & sicuti de omnibus in dicto Priuilegio contentis sub Dat.Romæ 1456. 16.Cal.Iun.Pont.eiusd.Anno 2.latius continet. *Cal. 3.*

Cum autem aliàs per fœl.rec.Sixtum Papam IV.omnibus,& singulis Canonicis dictæ Congregationis concessum fuerit,quòd quilibet dicendo Septem Psalmos Pœnitentiales semel in hebdomada,aut quinquaginta Pater Noster,& totidem Aue Maria per integrum Annum absoluti pœnitus forent à ieiunio sex dierum,& plenariam remissionem in mortis articulo consequi valerent.Et quòd bonarum mentium est,ibi agnoscere culpam,vbi culpa nulla reperitur.Versum est in dubium inter præfatos Canonicos,an prætermittendo vnam, vel plures hebdomadas, quibus prædicti Psalmi per ordinem non dicerentur,iterùm recitare,sed denuò præfatos Psalmos reincipere tenerẽtur. Reuerendissimum D.Cardinalẽ Senens. Ordinis Protectorem de facto super huiusmodi negotio cõsulunt. Qui ad tollendam omnẽ ambiguitatem de medio, Alex.VI. Pont. Max.adiuit, & declarationem humiliter eorum nomine petijt:qui sua auctoritate oraculo viuæ vocis dicendo præfato Reuerendissimo Protectori interuenienti declarauit,ac concessit, quòd ipsi dicentes præfatos Psalmos Pœnitentiales quinquaginta vicibus con *Alex. 6*

iunctim,

iunctim, vel disiunctim plenariam remissionem omnium peccatorum in mortis articulo consequantur, prout de his omnibus patet per litteras ipsius Reuerendissimi Protectoris confectas, & eius sigillo rotundo munitas sub Datum Romæ in domibus eius solitæ Residentiæ 1496. die verò 27. mensis Ian. Pont. eiusdem D.N. 4.

Ad supplicationem autem Prioris Generalis, & omnium Canonicorum huiusmodi Congregationis Alexander Pont. prælibatus, Vniuersis Canonicis Regul. Clericis, Laicis, Commissis, ac Oblatis, & familiaribus perseuerare disponentibus in dicta Congregatione, etiam vtriusque sexus oblatis, qui extrà Claustrum stantes se, & sua Monasterio obtulerunt; necnon Monialibus S. Spiritus de Eugubio, & S. Viti de Ferraria sub eorum cura degentib. præsentibus, & futuris verè pœnitentibus, & confessis, qui Altare Maius Ecclesiarum suarum, in quibus eos esse contigerit, etiamsi extrà Monasteria, & loca se repererint, & in defectus Altarium huiusmodi alium quemcunque locum, Psalmum Miserere mei Deus, aut ter Pater Noster, & Aue Maria deuotè dicendo visitauerint, omnes, & singulas Indulgentias, quas visitantes omnes & singulas Ecclesias, & Loca tàm intus, quàm extrà Vrbem, & præsertim Virginis Gloriosæ S. Mariæ de Populo de Vrbe consequentur, concedere. Et nihilominus quòd ipsi, & quilibet eorum Confessorem eiusdem Congregationis idoneum eligere, qui eos semel in vita, easq. Moniales præfatas ab omnibus, & singulis, & Apostolicæ Sedi reseruatis casibus absoluat, remissionemq. plenariam eis concedat, eis, & cuilibet eorum viuæ vocis oraculo indulsit de gratia speciali. Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrarijs non obstantibus quibuscunque, prout per suas munitas litteras suo rotundo sigillo præfatus Reuerendissimus Cardinalis Protector plenissimam fidem facit viuæ vocis oraculo obtinuisse. Sub Datum Romæ die 27. Martij 1497.

Multas Indulgentias Summi Pontifices successores Greg. XII. Eugenius, scilicet, IV. Iulius II. Alexand. VI. Paulus III. Pius V. quæ sunt registratæ in Nostris Chronicis, extensæ etiam ad Congregationis Moniales, & Personas omnes vtriusque sexus, quæ sub illius cura sunt, in his, videlicet, quæ ipsis coaptari possunt: postremò Paulus V. sicut cæteris Religiosis, Nobis eam formauit Indulgentias, quæ notatæ sunt in Decreto, & à DD. Omnia Priuilegia à

Summis

Summis Pontificibus concessa Nobis, & alijs Religiosis, quorum participes sumus, sæpius ab ijsdem passim confirmata sunt. Iulius item II. præter illam Bullam, in qua concedit, siue potius confirmat Episcopalibus vti Nostris Superioribus, præclarissimam Bullã confecit de Ampliatione, & Extensione Priuilegiorum Nostrorũ, quam, quia in Nostris Canonicis reperitur asseruata, nõ scribimus. Progressus verò Nostræ Congregationis vsque ad Nostra tempora facilè conspicitur ex sequentibus Libris de Legibus & Magistratibus, de Locis & Viris. Hæc de Reformatione Ordinis Canonici in Canonicis Regularib. Congregationis S. Saluatoris, & de Progressu ipsius Congregationis, de quo vsque in præsentem diẽ tùm quò ad leges, tùm quò ad loca, & alia disseritur in sequentibus.

FINIS LIBRI V.

NARRATIONIS RERVM GESTARVM Canonicorum Regularium

LIBER SEXTVS.

De Legibus, & Magiſtratibus.

Icut in quolibet Artifice prȩexiſtit ratio eorũ, quæ conſtruuntur per artem, ita etiam, inquit D. Tho. in quolibet Gubernante oportet, ꝙ præexiſtat ratio Ordinis eorum, quæ agenda ſunt per eos, qui gubernationi ſubduntur: q̃uis enim dicatur fac hoc, & facit, ordinatur tamen lex per hæc: dico huic vade, & vadit, & alio veni, & venit: vt ordinentur actiones eundi, & veniendi, vel in eodem perſona ſubſequente tempore, vel in pluribus eodem: & in illo fac hoc, & facit, ly hoc, ordinem ſignificat: non enim dicit hoc & illud, ſed hoc præcisè, antequã aliud fiat: ratio autem rerũ fiendarum per artem, vocatur ars, vel exemplare rerũ artificiatarum, & ratio gubernantis actus ſubditorum rationẽ legis obtinet, obſeruata forma legis in omnibus, quæ ad eius eſſentiam pertinent: Deus conditor rerum ad res comparatur, ſicut artifex ad artificiata, & idem eſt gubernator omnium actuum, motuũ: quæ inueniuntur in ſingulis creaturis: ſicut ergo ratio Diuinæ ſapientiæ, per quam cuncta ineſſe producta ſunt, rationem habet artis, vel exemplaris: ita ratio Diuinæ ſapientiæ mouentis omnia ad debitum finem obtinet rationem legis, & hæc eſt lex æterna, ratio Diuinæ ſapientiæ, per q̃ diriguntur actus creaturarum quæ cum ſit intellectus Diuini menſurantis creaturas, non ab eis menſurati, vt

D. Tho. par. 2. q. 93.

intellectus humanus; ita vt conceptus hominis non sit verus per se ipsum, sed dicitur verus ex hoc, quia consonat rebus. Ex eo.n. quod res est, vel non est, opinio dicitur vera, vel falsa: sequitur, ꝙ vnaquæque res intantum habeat de veritate, inquantum imitatur intellectum Diuinum: & sic, qui regulantur lege Dei, ad veritatem iustitię, & bonitatis perueniunt: & quãuis hæc lex nondum veritatis, sed Veritas æterna, prout est in seipsa, à nemine cognoscatur, nisi ab ipso Deo, & Beatis Creaturis in Cœlo, omnis tamen creatura rationalis ipsam cognoscit secundum mediationem maiorem, vel minorẽ: sicut qui non videt Solem in sua substantia, videt in eius radio: omnis enim cognitio veritatis est quædam mediatio, & participatio legis æternæ, quæ est veritas immutabilis ex Aug. lib. de vera Religione. Et veritatem omnes aliqualiter cognoscunt ad minus quantum ad principia communia legis naturalis, vt in statu Innocentiæ erat, præter alias, in Adam cognitio veritatis, & legis: operari.s. & custodire suam Innocẽtiam, & Paradisum: & post peccatum, in Cain Imperium rationis sensui: & nolle facere alij, quod sibi nolebat fieri. Hæc autem cognitio potius dicitur Iudiciaria, quàm practica: prima vt cum uis cognitiua iudicat de proprijs obiectis Non ne auris verba dijudicat? & fauces comedentis saporẽ, & sc'd'm istũ modũ Iudicij Phylosophus dicit, ꝙ vnusquisque benè dijudicat, quæ cognoscit, vt benè iudicauit Adam se peccasse, & nudum esse; & Cain eiectũ à facie Dei, & positũ esse in periculo, vt occideretur: scimus aũt hoc mõ, & lege æterna, quẽadmodũ dirigendi sunt actus n'ri ex ordine, & gubernatione rerum: sed nondum hoc: sed sempiterna quoq. Dei Virtus, & Diuinitas ex his, quę facta sunt &c. ex D. Paulo: secunda autem, ex qua superior practico Iudicio iudicat de Inferiori, an ita debeat esse, vel non ita, non conuenit alicui creaturæ respectu legis æternę: ꝙ s. ita debeat esse: sed ꝙ ita sit: alioquin esset Iudex legis, & non factor, ex Apostolo. Ex hac lege æterna pendet lex naturalis: cum enim sit lex regula, & mensura, vel in lege consideratur mensurans, vel mensuratum: inquantùm enim participat de mẽsura, dicitur mensuratum, vt panni pars participans mensuram, vt d'r, bracchij, d'r mensurata: Hinc ille habebat Bracchium arundineũ, secundum quod mensurabat ciuitatem. erat ergo ille baculus mensurans: ciuitas autem mensurata: omnia igitur, quæ Diuinæ regulæ subduntur, à lege æterna regulantur, & mensurantur, & sic omnia

Aug.

Iob. 12.

Rom.

Iac. 1.

parti-

participant eam legem,prout ex ea habent inclinationem ad proprios actus,& fines:rationalis creatura excellentius subditur Diuinæ prouidentiæ,quasi sit etiam ipsa particeps eius,sibi,& alijs prouidens.Quare in ipsa participatur ratio æterna,per quam hēt naturalem inclinationem ad debitum actum,& finem, & talis participatio, lex naturalis dicitur:Vnde cum Dauid cecinisset,sacrificate sacrificium iustitiæ: quasi quibusdam quærentibus,quæ sint Iustitię opera,subiungit:multi dicunt:quis ostendit nobis bona? cui quæstioni respondens dixit: Signatum est super nos lumen vultus tui Domine:quasi lumen rationis naturalis: quo discernimus, quid sit bonum,& quid malum: quod pertinet ad naturalem legem, nihil aliud sit,quàm impressio Diuini luminis in nobis. Quamuis autē, vt ait D.Paulus: Gentes, quæ legem non habebant naturaliter ea, quæ legis sunt,faciebant. Vbi Glosſ. si non habent legem scriptam, habent legem naturalem,qua quilibet intelligit, & sibi conscius est quid sit bonum,& quid malum: ex quo videri poterat hanc legem sufficere:nihilominus lex Diuina necessaria fuit ex eo,quòd Dauid exposcit sibi à Deo poni: Legem pone mihi Domine viā iustificationum tuarum. Primò quidem, ꝙ lex dirigit hominem ad actus proprios in ordine ad vltimum finem: & siquidem vltimus finis hominis esset,qui non excederet facultatem naturæ, non indiguisset lege suprà facultatem naturalem;sed quia dirigitur ad finem supernaturalem Beatitudinis, opus fuit dari sibi legem Diuinitus traditam.Secundò,quia ex incertitudine humani Iudicij ſm illud incertæ prouidentiæ nostrę procedit error præcipuè in particularibus, & contingentibus,vt variè hoc ab his,& ab illis iudicetur,&diuersa fiant iudicia,& subindè contrariæ leges, oportuit legem Diuinam dari,quę non potest errare, vt absque omni dubitatione scire posset quid esset ei agendum,& vitandum. Tertiò, quia de his similiter potest facere legem,de quibus potest iudicare: Iudicat autē tantum de exterioribus,interiores motus,qui latent,nō potest iudicare,sicuti non potuisset ille Rex tirannus iudicare de passionibus internis Populi,dum ad exteriora signa non progressæ essent:qui prohibuit colloquia,nutus,lachrymas, vultus mutationes ob proditionis suspicionem:ad perfectionem autem virtutis oportet, quòd in vtrisq; actibus sit perfectio: ideo oportuit dari legem Diuinā,quę perfectè cohiberet,& ordinaret hos actus in amore,diligere, & be-

Psal. 4.

Rom. 2.
Glosſ.

Ps. 26.

nefacere, & orare: in odio è contra: non irasci, non dicere Racha, non fatue, quæ vtrosque actus amplexantur. Quartò, quia, vt dicit
August. D. Aug. in 1. de lib. arbit. Lex humana non potest omnia, quę fiunt malè, punire, vel prohibere: dum enim auferre vellet omnia mala, sequeretur, quòd etiam multa bona tollerentur, & impediretur vtilitas boni communis, quod est necessarium ad humanam conuersationem; vt ergo nullum malum improhibitum, & impunitum remaneret, data fuit lex Diuina, per quam omnia peccata prohibeatur, & quam nemo potest effugere, quin ab ea puniatur: & istæ quat-
Psal. 18 tuor causæ perpulcherrimè eliciuntur ex verbis Psalmi. Lex Domini immaculata: nullam peccati turpitudinem permittens: conuertens animas, quia non solùm exteriores, sed interiores dirigit: testimonium Domini fidele, propter certitudinem veritatis, & rectitudinis: Sapientiam præstans paruulis, inquantum ordinat hominē ad supernaturalem finem, & Diuinū. Est. n. sapientia cognitio vsque ad altissimā cām: distinguitur verò hæc lex Diuina in veterem, & nouam: non sicut Equus, & Bos in diuersis speciebus: sed sicut imperfectū, & perfectum in eadem specie: vt puer, & vir, quæ Dña nō fa-
Porphy. cit aliud, sed alterum, ex Porphyrio; vnde Apostol. comparat statum
Gal. 3. legis veteris statui puerili existenti sub pædagogo: Statum autem legis nouæ statui viri perfecti, qui non indiget pædagogo: Imperfectio autem, & perfectio attenditur legis secundum tria, quæ ad legem pertinent, quę sunt: primum, vt ordinēt lex ad bonum commune, sicut ad finem, quod quidem potest esse duplex, sensibile, & terrenum, & ad hoc ordinabaī lex vetus directè: vnde statim Exo.
Exo. 3. 3. inuitatur populus in principio legis ad Regnum terrenum Cananæorum: & iterùm bonum intelligibile, & cœleste, ad quod ordinat lex noua; vnde statim Christus in suæ prædicationis principio
Matt. 2. inuitauit ad Regnum Cœlorum, dicens: Pęnitentiam agite: Appro
August. pinquabit enim Regnum Cœlorum, & ideo, ex Aug. in 4 contra Faustum: temporalium rerum possessiones testamento veteri continentur, & ideo vetus appellatur: vetera sunt quippe temporalia:
Ps. 101. Omnes sicut vestimentum veterascent: sed æternæ vitæ promissio ad nouum testamentum pertinet: secundum, vt dirigat lex humanos actus secundum ordinem Iustitiæ, in quo etiam superabundat
Matt. 5. lex noua legi veteri, interiores actus hominis ordinando. Nisi abundauerit Iustitia vestra plusquam Scribarum, & Pharisæorum non

intra-

intrabitis in Regnum Cœlorum;& ideo dicitur, quòd lex vetus cohibet manum,lex noua animum: tertium, vt inducat lex homines ad obseruantiam mandatorum, & hoc quidem lex vetus faciebat timore pœnarum:lex autem noua per amorem,qui in cordibus infunditur per gratiam Christi,quæ in lege confertur noua,sed in veteri figurabatur:& ideo August.contrà Adamantium; breuis differentia Legis,& Euangelij,timor,& amor: Ab hac Lege Diuina ortæ sunt leges humanæ,quæ ideo dicuntur bonæ, quia participant rectitudinem Diuinæ bona facienda,& mala vitanda præcipientis: alioquin non habent naturam legis,sed violentiæ,vt mala,quę,prę ter naturam humanam rationalem sunt, faciant,vel fieri præcipiāt: per me, inquit, Reges regnant, & Legum conditores iusta decernunt:ideo vltrà dictam legem veterem, & nouam adinuentæ sunt leges humanæ,de quarum multitudine, & varietate non est Nobis differendum: Sat sit,quòd quamuis ratio humana non possit participare ad plenum dictamen rationis Diuinæ, suo tamen modo, & imperfectè potest: quò magis accedit ad Diuina, eò perfectior fit:pręsertim cum ita ad Diuinam legem refertur,vt ex ipsa pēdeat: quare concludendum est, quemadmodum suprà, legem veterem Diuinam nouam addidisse,& adimpleuisse illam prohibitione etiā interiorum actionum,vt dictum est: ita Decreta perfectionis, siue Regulæ,siue Constitutiones illæ fuerint,quibus à communi hominum omnium obligatione ad legem tùm Diuinam, tùm humanā distinguuntur,qui huiusmodi Regulas, & Constitutiones accepe-runt: super præcepta earundem legum veteris, & nouæ voluntariam obligationem apponere:vt de Virginitate dicit Saluator:Qui potest capere capiat: non omnes capiunt verbum: Sunt Eunuchi, qui se castrauerunt propter Regnum Cœlorum: & de paupertate: Si vis perfectus esse: Vade,& vende omnia quæ habes,& da pauperibus,& veni sequere me:in quibus potestatem, & voluntatem adhibet Ductrices ad hanc consiliorum obseruationem: Regulæ igitur particulares,& Constitutiones, siue Decreta, præcipuè in erectione, & reformatione Religionum præcedere debent, sicut Canonicos Regulares in vniuersum præcesserunt Regula sub Sanctis Apostolis constituta veterum illorum, quæ Apostoli, & perfectioris vitæ illius temporis viri deuouerunt, & passim aliæ Regulæ Petri Damiani,& D.Augustini,de quibus suprà tactum est: Nobis autem

Aug. *Prou. 8.* *Mat. 19.* *Petrus Dam.* *D.Aug.*

autem initio reformationis Canonicis Regularibus à Greg. XII. cogitatæ, & in B. Stephano expressæ, & etiam desideratæ, data, siue confirmata fuit Regula, quam Canonici Regulares omnes à primæua reformatione facta ab eodem D. Augustino obseruauerunt. Hanc Regulam commentati sunt B. Humbertus Burgundus Quintus Generalis Magister Ordinis celeberrimi Prędicatorũ, & Vgo à S. Victore Canonicus Regularis, & Ioannes Trullus, & passim Canones pluribus in locis, in quibus ipsa Regula annotatur. Hanc ipsi Patres, B. Stephanus, & cęteri in dicta superius Domo, & Conuẽtu S. Saluatoris de Sylua lacus professi fuerant, dum sub Ordine Eremitano degebant: quam neque ipse B. Stephanus relinquere cogitauit, dum nouum viuendi genus voluit eligere, & petere a Sũmo Pontifice, vt suprà notatum est: neque ipse Pontifex, dum secũ meditatus proponebat arcanum suæ mentis aperire, vt reformaret Ordines Canonicos singulariter viuentes in Canonijs particularibus, non Conuentualibus, vt modò in vniuersum à Regulæ D. Augustini his traditæ rectis semitis alienos pœnitus in ipsa temporis eius calamitate factos, ferè declinantes. Et quidem nunc quæ ad Regulam pertinẽt elucidanda, quàm breuius possumus, inferemus quæ dicuntur à Viris Sanctis, non Sapientibus, tamen habent fidem ex sanctitate: quæ à Viris scientia præditis præter bonitatem, maiorem vim habent: maximam verò cum ij viri habent auctoritatem: Simplicitas absque sapientia minus laudabiliter profert. Sapientia absque Sanctitate inanis est, & inflat, non ædificat: vtrumque cum auctoritate coniunctum plurimùm acceptatur: nec habent, vt dicant: locutus est pauper: & dixerunt: quis est hic? cum & Sapientia clamitat in Plateis, & vocauit ancillas ad Mœnia Ciuitatis: & per hoc supposita Sanctitate, Sapientia, & authoritas demonstretur. D. autem Augustinus fuit Sanctus, Sapiens, & sublimis probitate sua, & auctoritate: cum essent duo status Religiosorum, Solitarij, quos Anachoretas vocant Græci; & in Congregatione viuentes, id est, Cœnobitæ: post multùm temporis D. Benedictus dedit Regulam suam ad exemplar Cœnobitarum Priorum: D. Augustinus ad exemplar Apostolorum: quorum vitam, & modum renouat in suis Clericis, qui fuerant in Clericis primitiuæ Ecclesiæ: & antiquitas per tot spacia temporum, cum non solùm alias Regulas, sed ipsam D. Benedicti præcessit, per examen plurium legentiũ,

Greg. 12
D. Aug.
B. Hüb.
Vgo à S. Vict.
Eccl. 13
Prou. 9.
D. Aug.
D. Ben.
D. Aug.

& non passa iniuriam, tanto plurium iudicio comprobatur. Multæ Regulæ constituunt præcepta circà obseruantias corporales; ipsius D.August. præcipuè circà spirituales, vt dilectio Dei, & proximi, vnitatem cordium, concordium morum: & spiritualia præstant corporalibus. Quòd ad titulum attinet, quòd in fine Regulæ dicitur: vt autem in hoc libello tanquam in speculo vos possitis inspicere: non inde probandum Regulam D. Augustini esse illum eius librum, qui vocatur Speculum Augustini, vt titulus huius Regulæ debeat ita præscribi: Incipit Speculum D.Augustini; Speculum.n. est liber, in quo recolligit Augustinus mandata Dei, ita dictũ quia in eo potest quis videre quid profecit, quid ei desit. Verùm quemadmodum Speculum vniuersale est, quod in Aula communi ponitur, vt quisque possit se in illo aspicere: singulare, quod in Camera Domini ad sui tantum vsum apponitur: ita dici prædicta opera Augustini: commune, quod pertinet ad omnes; quod præcipuo titulo vocatur Speculum: & particulare, quod pertinet ad Religiosos, & suos Clericos, siue Canonicos, quod Regula dicitur primario titulo, Speculum appellatur per similitudinem. In ipsa autem Regula primò inspicitur in vniuersum status Canonicorum, qui est, vel in se, vel in Deo degentibus: & requiruntur in eo quædam, quæ pertinent ad statum Congregatorum, quæ includuntur à verbis Regulæ: primùm propter quod, vel eorum, qui faciunt pœnitentiam, & de hoc agit ibi: orationibus instate: vel ad statum excellentis honestatis, de qua ibi: cum sit notabilis: vel ad statum indigentium plurimis, & subuenientium necessitatibus, ibi: Vestes vestras: vel spiritualis fraternitatis: ibi: lites aut nullas habeatis: vel subiectionis, & obedientiæ; ibi: Præposito tanquam patri. Singula breuissimè, & compendiosè tractanda: circà primum plurima: Congregatos vult esse suos: In vnum estis congregati: quia excellentior est Vita Cœnobitarum, quàm Anachoretarum: Solitarij enim faciunt secundùm propriam voluntatem: congregati secundum alterius: & abdicatio propriæ voluntatis primum à Saluatore requiritur: qui odit animam suam: abneget seip. et ipsum: alius ducet te, & cinget te, quò tu non vis: & ipse factus est obediens vsque ad mortem: non mea voluntas, sed tua: non vt faciam voluntatem meam; sed eius qui misit me: & melius est esse duos simul, quàm vnum: Habent.n. emolumētum societatis suæ, cumulum meritoru n in virtutibus aliorum in- Mar. 8. Io. 21. Phil. 2. Luc 22. Io. 6. Eccl. 4.

citandis,

D. Ant. citandis, vt D. Antonius faciebat: meritum obedientiæ, vt ille stilita, cui, cùm habitaret suprà columnam, præceptum fuit, vt in Cœnobium descenderet: & siquidem descendisset, permitteretur ibidē morari: eo enim modo meritum obedientiæ acquisiuit: sin verò cogeretur discedere, vt mortificaretur eius voluntas: & multa alia ex societate bona emanant. Si enim sanctificatur vir in fidelis per mu-
1. Cor. 7 lierem fidelem: multò magis fidelis per fidelem: cum Sancto San-
Ps. 17. ctus eris: Societas accendit amorem; si fuerint duo, fouebuntur mu
Eccl. 4. tuò: vnus quomodo calefiet? Hinc societas Sunamitidis calefecit
4. Reg. 4 Regem, non multiplex habitus, & vestis, quæ significat propriam complacentiam: carbo niger facilè rubescit inter rubeos. Quare mirum fuit, quòd Diabolus, qui erat inter lapides ignitos, idest, inter Michaelem, & sequentes humiles, superbierit: eleuat cadentem: Si
Eccl. vnus ceciderit, ab altero fulcietur: Væ soli, quia cum ceciderit non
Mat. 18. habet subleuantem se: impetrat facilius; si duo ex vobis consenserint; super terram de omni re quantacunque petierint, fiet illis à
Eccl. 4. Patre meo; Vincit Hostes, & si quispiam præualuerit contrà vnum, duo resistent ei; quare ille Pr̃ orans pro tētato, hoc non orāte, exē-
Eccl. 34. plo colligēdi ligna, & disperdēdi, admonuit vniformē dr̃e esse orōnē, nā vnus ędificans, & alius destruens: cuius opus consumabitur? In eodem genere sequitur Regula: sint vobis omnia communia:
Isid. In statu Naturę antè peccatum erant omnia communia: vnde Isi-
dist. 4. dorus. Ius naturale, communis omnium possessio dicitur, dist. 1. Similiter in primordijs status gratiæ erant eis omnia communia. Prætereà in statu gloriæ erunt omnia communia. Erit Deus omnia
Ps. 121 in omnibus. Hierusalem, quę ędificatur vt ciuitas cuius participatio eius in idipsum: Nam, licet diuersitas mansionum faciet diuersitatē præmiorum, beatitudo tamen essentialis vniformis erit, & ex ratione charitatis eo, quòd habet alter, gaudet vnus, ac si ipse potiretur.
Beda. Et Beda. Qui ita viuunt, vt sint omnia communia in domo, Cœnobitæ vocantur: quæ vita tantò fœlicior est, quantò statum futurum imitatur: in quo erunt omnia communia: videre hinc licet, quàm fœlix sit status Communitatis, qui imitatur statum Naturæ meliorem, prout erat ante peccatum, statum gratię meliorem, qui erat primitiuus in Ecclesia, & statum glorię. Hunc statum, iuxtà Apostolorum statum, confirmat D. Aug. Sic inquiens. Legitis in Actib. Apostolorum, quòd erant eis omnia communia: ex perfectione

charitatis,

charitatis,& in aliquibus etiam ex voto, illis tunc erat ista cõmuni tas.Mutatus autem est ille status Ecclesiæ, quia cum sint quędam essentialiter bona,quæ non recipiunt pro aliquo tempore mutatio nem,sicut diligere Deum,honorare parentes,& huiusmodi &c.quę dam quæ aliquo tempore recipiunt mutationem, vt hæc hoc magis expediunt,quàm alio tempore. Cum dilatata esset Ecclesia per orbem,& habuisset pacem,visum est successoribus Apostolorũ magis expedire possessiones retinere,quarum pretium, cum essent vẽditæ,dabatur eis,vt ijdem distribuerent credentibus; & dabatur ipsis,vt perpetuò possent subuenire pauperibus, quàm quòd more solito venderentur; & ideo mutauerunt statum illum, & solæ Matrices Ecclesię habebant huiusmodi,& distribuebant alijs: postmo dùm dilatatum est hoc vsque ad alias Ecclesias, vt habetur 12.q.1. c. videntes; & circà tempora Constantini fuit primò ista mutatio *Const.* per approbationem vniuersalem,quia particulariter fortè fuit: facta autem aliqua mutatio particularis,12.q.1.c.futuram; ex qua vi ligãtur obseruatores huius Regulæ,vt velint esse commune,quod habebant in sæculo:vnde pensandum quantùm teneamur communicare res in Religione Nobis concessas,si cõmunicamus res olim Nostras; Sed non est Nostri Instituti casus conscientiæ declarare, sed Historiam scribere, & in hoc libro intelligentiam aliquorum, quæ necessaria sunt in Regula, vt sciantur,exponere. Vide B.Vm- *B.Vmb.* bertum explanantem ipsam Regulam,quòd de obligatione mutuãdi,& communicandi etiam scripta determinet,ex quo hęc deprompta sunt.In quibus miror quantum impium sit nolle communicare scripta mea eo, quòd nolo sint omnibus nota, quæ dico sumere me ex scriptis, vel libris, sed ex meo ingenio volo alios putare decerpere;quàm inuidum,si solus volo comperta,& præ manibus habere,quæ in scriptis meis habeo;quàm auarum cum iam in aliquo non prosint mihi scripta, vel libri, celo Canonicis meis, vt coruus denarios,quos non manducat; quàm contrà charitatem etiam, si debeo pro fratribus meis animam meam ponere suo loco, & tẽpore,& occasione:non pono res meas,cum pręsertim illis nõ ęquè, vel magis indigeo, quàm frater meus circa scripta (salua tamen authoris nominatione, quod faciunt etiam Sancti omnes, qui ad Ecclesiæ honorem, & fidem comprobandam, & mores hominum instituendos scripta ediderunt)quàm vindicatiuè,si non do peten

ti, quia non datum fuit ab alio petenti mihi; vt pęnam talionis prę scribam. Multi persæpe videntur, qui cum in sæculo pauperem vitam, & in humili loco gesserint, cum ad Cōgregationem venerint, erigunt ceruicem, & in superbiam eleuantur; quod admiratur sapiens, cum conspicit esse pauperem superbum: ideo Regula hos admonet, ne ceruicem erigant, quia associantur eis, ad quos foris accedere non audebant; magis autem grati esse debent, quia suscitati à terra inopes, vt sedeant cum Principibus; & moueri ad amorem Religionis, quæ eis contulit, quod Mundus dare non potuit iuxtà illud: gratia Dei sum id quod sum; & eleuari in spem futuræ societatis. Si enim in statu Gratiæ ascendunt ad societatem maiorum; multò magis in statu Gloriæ, vbi nulla erit personarum acceptio: quod vidimus annunciamus vobis, vt societatem habeatis nobiscum, & societas vestra sit cum Patre, & filio eius Iesu Christo; Sursum igitur cor isti debent habere, vt ad ipsum Deum, à quo accepe runt abundantiam temporalium, per redundantiam spiritualiū virtutum reuertantur, vt ad locum, vnde exierunt flumina rerum, & bonorum, reuertantur, per virtutes præcipuè humilitatis, & gratitudinis; & causam affert, ne Monasteria incipiant esse diuitibus vtilia, non pauperibus; si diuites humiliantur, ibi pauperes inflantur; dignum proinde ratione verbum, quòd Monasteria nō sint aliquibus vtilia ad salutem, quod quidem fit primum per generalem cau sam cuiuscunque peccati mortalis; nam, secundum Hieronymum, non Religiosum esse, sed Religiosè vixisse, laudabile est; aliæ sunt etiam particulares, inter quas offensa fraterna, de qua infrà, qui nunquam vult petere veniam, aut non ex animo petit: sine causa est in Monasterio. Hoc enim facit reprobari à Deo quicquid offertur; nec Deus huiusmodi placatur, nisi frater placetur; Si offers mu nus tuum antè altare, & recordatus fueris, quòd frater tuus habet aliquid aduersum te: relinque ibi munus tuum antè altare, & vade prius reconciliari fratri tuo; & tunc veniens offeres munus tuū; alia causa, est superbia, quæ facit inutile Monasterium. Ingrediuntur. n. Religionem aliqui, vt melius caueant à peccatis, quę in sęculo cum difficultate euaduntur, vel vt faciant pœnitentiam de commissis, vel vt illi plus merentes maius gaudium habeant in Cœlo; Superbia has omnes vtilitates amputat, de quibus Ecclesi. 1. Religiosos custodiet, & iustificabit cor, & iucunditatem, & gaudium dabit:

nam

Eccl. 25. *1. Cor. 15* *1. Io. 1.* *Mat. 5.* *Eccl. 1.*

nam superbia causat multa alia mala. Initium omnis peccati super- *Eccl. 10*
bia; Impedit iustificationem. Descendit hic iustificatus ab illo, s. su- *Luc. 18.*
perbo Pharisæo, Publicanus humilis; priuat bona opera finali mer- *Aug.*
cede; ipse August. in Regula. Superbia bonis operibus insidiatur,
vt pereãt; & vbi suprà: qui tenuerit illam adimplebitur maledictis.
In quibuscunq. igitur, sed in superbia, magis in pauperibus, in qui-
bus minor causa superbiendi, & maior vis, & violentia; nam opor-
ter, vt non se inflet: cum diues si superbus est, habet inflationis suæ
causam diuitias. s. scientias, & alia bona gratuita, vt Diabolus pau- *Isa. 14.*
per inflauit se, vt similis esset Altissimo. E contrario diuites admo-
nentur, vt non superbiant, sed faciles se exhibeant pauperibus, ge-
nus quod est magnanimitatis, & similitudinis Dei. Altus Domi- *Ps. 137.*
nus, & humilia respicit. Notandum autem maximè est, quòd voca-
ta Religio est tribus præcipuè nominibus, communis Vita, ne ex-
tollantur, si communi vitæ aliquid de suis facultatibus contulerũt:
Monasterium, ac incipiant Monasteria &c. Sancta societas, qui ad
illam Sanctam societatem ex paupertate venerunt. In quibus no-
minibus tria vota clauduntur, dicitur. n. Sancta societas propter ca
stitatem, communis vita, propter paupertatem, & Monasterium,
quod est ad vnum habitatio multorum, propter obedientiam: præ
terea statuta vnitate animorum, & communitate rerum, Statuit D. *Aug.*
August. in Regula concordiam actionum, concorditer, vnitè, intrin
secarum, & exteriorum, in quibus debet esse concordia: diuersitas
animorum turbat concordiam actionum, ideò dicit vnanimes ha-
bitetis in domo; proprietas rerum; meum. n. & tuum faciunt discor
diam, ideo dicit; non dicatis aliquid proprium; acceptio persona-
rum; in distributione rerum cõium, & dicit; distribuantur vnicuiq.
sicut cuiq. opus fuerit; voluntas improba nimis habendi, & dicit;
qui aũt non habebant ea, quæ erant in Monasterio, quæ nec foris
habere potuerant superbia, quæ non potest habitare concorditer,
nec erigunt ceruicem. Est autem concordia Harmonia, quę non sp
consistit in omnimoda æqualitatè vocum, sed in carũ debita pro-
portione; quare non constat sp esse in æqualitate, sed debita rela-
tione inter superiores, & inferiores. Tantum. n. superior posset ele-
uari, vel deprimi, quòd non concordaret cum inferiori, & similiter *Aug.*
inferior; & hæc quòad primum Religionis statum degentium in *Primus*
vnum sub Deo, à D. August. propositum pro necessaria dilucidatio *status.*

ne dicta sufficiant. In secundo statu pęnitentium hæc iteranda;tria sunt,ad quæ reducuntur opera pœnitentiæ;oratio,qua erigitur aĩa in Deum, qua impugnantur vitia animæ: mortificatio carnis insurgentis in animam, qua prostituuntur carnis vitia; & opus misericordiæ, quo mouetur animus piè in proximum, & destruuntur vitia Mundi; circà secundum; carnem vestram domate ieiunijs; & tertium etiam si his, qui venerunt ex moribus delicatioribus,omnibus quidem instandum est orationi,pręcipuè Religiosis, qui tentationibus agitantur: filį accedens ad seruitutem Dei,stà in

Eccl.2. timore,& præpara animam tuam ad tentationem;indigent frequẽ

Mat.14. ti adiutorio. Vigilate,& orate ne intretis in tentationem;qui maio ribus donis ditati, quæ secundũ Gregorium facilè ammittuntur, nisi à largiente custodiantur, ad orationem confugere debent:cu-

Ps.79. stodi Domine Ciuitatem istam; Vineam quam plantauit dextera tua;& qui,cum opus arduum habeant perfectionis,oratione conti nua indigent,vt ad confirmationem opus ipsum perducatur; Qui

Phil.1. cœpit in vobis opus bonum ipse perficiat vsq. in diem Iesu Christi.Sp quidem deberent Religiosi orare;verumtamen horis,& tem

Gilb. poribus constitutis id debent facere.Oratio.n.non est tm̃ oro, sed obedientia,vt dicit Gilbertus S. Ruffi Abbas expositor alius huius Regulæ.Omnibus igitur horis Canonicis instandum orationi,præcipuè verò,Matutinis, Primà, & Completorio;contrà multos, qui sufficere sibi putant, si per diem accedant ad oratorium, non per

Ps.118 noctem,& absq.rationabili causa, cum tamen Dauid dicat: media

Ps. 62. nocte surgebam ad confitendũ tibi. Deus Deus meus ad te de luce vigilo;Si memor fui tui super stratum meum,in Matutinis medita-

Ps. 6. bor in te. Lauabo per singulas noctes lectum meũ,lachrymis meis stratum meum rigabo;vbi,si per stratum intelligis viam ad lectum; antè dormiendum in ipso noctis initio orat; Si sedem iudicandi; quæ, Baldachinus, vulgariter dicitur, in die etiam orat; cum tamen fuerit tot Regni occupatus negotijs, præcipuè in ipso Matutino tempore,quo pęnas malefactoribus indicebat. In Matutino interficiebam omnes peccatores terræ, & tot vxorum deli-

Ps.100 cijs implicatus,& cum turba illa beata.Apoc.7.die,& nocte seruiat

Ap 7. Deo suo.& Apoc.4. Animalia illa nec die, nec nocte requiem ha-

Ap. 4. beant dicentia, Sanctus, Sanctus, Sanctus,Dominus Deus omnipotens,qui erat,qui est,& qui venturus est. & illi custodes Eccle-

siæ

fiæ Esa. 63. tota die, & nocte non taceant laudare nomen Domini: *Esa. 63.*
& Chr̄s totam noctem expendeat orando: erat pernoctans in ora-
tione diei: & Paulus & Titus carceris angustia, & cathenarum stri- *Luc. 6.*
ctione nō impediantur, quin media nocte laudent Deum magna *Act. 16*
voce; & illa mulier de nocte surgat, & det prædam domesticis suis; *Pro. 31.*
& artifices magna parte noctis laborant, vt diceret ille: plus fabri
malleus, & opus me excitant dormientem, & Ionatas, cum Sol oc- *Mac.*
cidisset, præcipiat vigilare suis aduenturis de nocte hostibus: & Vir *12.*
gines illæ, quia tempore, quo poterant oleum adipisci, dormierint *Luc. 25.*
de nocte antè mediam, & non emerint; quamuis aliæ dormierint
securæ de excitatione, & consecutione sponsi, propter somnum re
uersæ ab emendo, clausam ianuam inuenerint sponsi. Sanè de die
opera misericordiæ exercenda, de nocte cantandum Deo. In die *Ps. 41.*
mandauit Dominus misericordiam suam, & nocte Canticum eius.
Similiter ad Completorium omnes conuenire debent, quia Cōple
tio est orationis, sicut & boni operis: quia est transitus ab exteriori
bus actionibus ad interiores, ideo dicitur. Conuerte nos; quia in fi- *Ps. 84.*
gura transitionis de mundo ad Cœlum; quia secundum morem an
tiquissimum Nostræ Congregationis datur benedictio, & aspergi-
mur aqua benedicta: quia est sacrificium Vespertinum, ꝙ ligatur
cum Matutino. Eleuatio manuum mearum sacrificium Vesperti- *Ps. 140.*
num, quia est completio verborum, quæ fiunt in die, & incipit silen
tium, quia dicitur. Exibit homo ad opus suum, & ad operationem *Ps. 113*
suam vsque ad Vesperam; quia B. Virgini fit finalis commendatio
de necessitate iuxtà Rubricas per vnam ex Antiphonis ab Ecclesia
decantatis; quia aues garritum tunc dimittunt, quia, vt Plinius ait; *Plin.*
Multitudo apū ad sonum vnius recolliguntur in alueo, & in matu
tinis horis sequentis diei ad eiusdem sonum egrediuntur: præter
autem orationes has necessarias, voluntati orantium relinquit pri-
uatas orationes exercere, & deuotioni in illis verbis, in quibus in-
terdicit aliud opus facere, & esse impedimento illis, qui ibi orare
voluerint. Sunt enim institutæ hæ orationes priuatæ à Christo, ꝙ
cum non indigeret orare, sæpissimè orabat ad nostrum exemplū:
& Apostoli ministerium mensarum propter orationem, & prædica
tionem dimiserunt. & D. Paulus Eremita visus est oculis, & manib. *D. Pau. Eremit.*
in Cœlum erectus quasi orans, mortuus. Orationes communes sūt *Matt.*
de Institutione Ecclesiæ: priuatæ, de Institutione Christi. Tu autē *6.*

cum

cum oraueris intra in cubiculum tuum,& clauso ostio ora Patrem tuum.Cantationes præcipit D.August. quia vox Ecclesiæ delectat
Cant. 2. Deum.Sonet vox tua in auribus meis:non solùm mente,& anima orandum,quia non solùm aĩam, & interiores potentias à Deo accepimus,sed ore,& voce,quia ẽt corpus,& sensus habuimus,in qui
i.Cor.14 bus omnibus debemus gratias agere Deo.Ex D.Paulo. Psallam spiritu,Psallam & mente:vbi per spiritum,vltrà alias intelligentias, fla-
Gloss. tum,& sonum,vocem intelligit;iuxtà Gloss. Voces enim, & sonus, & harmonia ẽt,præter significationem verborum, & intentionem orantis,& sonantis,& cantantis,diabolum fugat; vt Dauid citharã percutiens manu reprimebat spiritũ Saul.Retrahebat enim harmonia illa attensionem mentis Saul ab afflictionibus Dęmonis, & spiritus mali;& hæc retractio lenius faciebat illum haberi,præterquã, quod ex hmõi Harmonia ipsa mens Dauid eleuabatur intensius in Deum,& obnixius orabat pro alleuiatione Regis: vt Cecilia dicebat.Cantantibus Organis mens mea Domino decantabat. Fiat cor
Aug. meum immaculatum,vt non confundar;& Pater Augustinus de se dicebat.Flebam vberius in laudibus, & canticis benè sonantis Ecclesiæ vocibus vehementer affectus. Verùm,vt non fiant turbationes in Choro,Cantores eligendi,vel qui ex vsu cantum moderant̃ Vicarij non cantandi inscij,sed qui benè ordinent,& dicant cantũ. Sed cum non tàm benè aliquandò canant, qui ex ordine Chori sciunt benè canere,non superbè, & obstinatè voces suas, quamuis sanas,ita continuent,vt dissonantiam generent, prout euenire solet,dum ostendere volunt hi se scire canere,reliquos non.Scandala enim hinc oriuntur,dum ex proprio sensu,& scientia id fit;cum sequenda sit semper auctoritas maioris,quàm etiam ratio,quia illud humilitatem,hoc præsumptionem sapit, & tolerabilius vt aliquid minus benè cantari,dummodo non sit error intolerabilis, quàm fieri turbationem in Cantu. Secunda pars pœnitentiæ, est carnis maceratio: ideò ieiunia, & abstinentia cibi,& potus imponuntur: Regularia Ieiunia, præter illa,quæ ab Ecclesia præcipiuntur,in Religionibus optimè instituuntur, vt Religiosi sequantur Christum,
Matt 6. & obediãt ei;qui dicit Cum ieiunatis, &c. vbi non solùm præcipit obseruari ieiunia Ecclesiæ, si quæ post illa præceptura erat, vt fecit in Institutione Apostolorum,& Summorum Pontificum,verũ campum latum aperuit ad ieiunia vltronea; quæ pœnitentiæ gratia

debent

debent facilè obseruare Canonici Regulares, de quibus in Constitutionibus decernitur. Seruit ẽt ieiunium ad cauẽdum à peccato. Sancta Sincletica in Vitis Patrum dicit. Ieiunium frænum est Monacho ad peccatum, & ad speculationem rerum Cœlestium. Danieli leguminibus cibato, & aqua tantum potato datur intelligẽtia Sacramentorum Dei, ad fideliter permanẽdum in Religione. Coruus enim cadaueribus delectatus, non est regressus ad Arcam; ad murmurationem coercendam: libenter enim ieiunantes orationi assiduè vacant, non circumeunt domum, non explorant quid comedendum, non expectant, si aliquid deforis apportetur, non detrahunt, si desunt aliqua, non girant hospitium, si fortè inuitentur, non dolent ꝙ transacta sit hora comedẽdi, cum tamẽ ẽt Iudæi adeo rigidi fuerint in ieiunijs, & abstinentijs, vt potius elegerint mori, q̃ vetitas carnes comedere. Et maximè punitus in Adam Mundus, quia abstinentiam fugit. Impotentes autem ieiunare, regulariter debent sumere cibum. Regula autem est in his primum differentia debilium, & fortium Secundum ablatione extraordinariæ comestionis. Tertium in præferenda pietate ipsi rigori Religionis; & quidem dicenti sedebilem (si bonæ famæ est) põt credi. Sin autem, per alia argumenta inuestigandum. Non põt autem Prælatus Ieiunia Ecclesiæ dispensare, nisi ea ratione declarata, quia ipsa Ecclesia nõ intendit obligare videlicet, iuuentutis, senectutis, complexionis, & similium. Lectio de scripturis in mensa Religiosorum statuta fuit in Concilio Toletano dist. 44. pro reuerentia, vt interior ẽt homo pascatur, vt magis retrahatur à delectatione sensus, ex qua oriũtur persępè mala, & vt vitentur nociua verba, quæ solent inter mensas accidere; quare idem Pater August. in mensa sua scriptum tenebat;

S. Sincl. Dan. 1. 2. Mac. Con. To. Aug.

Quisquis amat dictis absentum rodere vitam,
Hanc mensam vetitam nouerit esse sibi.

Quòd pertinet ad tertiam partem pœnitentiæ, quæ est opus misericordiæ exercere, quod præcipuè in infirmitate adhibetur, cũ non contra rationem, sed ex Dei mandato misericordiam facimus in infirmos. Infirmus fui, & visitastis me; & cum alia ratione meliori tractantur infirmi, non inde putantur esse fœlicioris conditionis. Hæc verò opera misericordiæ nondum exhibenda, dum infirmitate laborant, & omnia expendantur pro salute infirmorum, quæ necessaria sunt, & non ob damnum Monasterij putatum restringãtur

tur,& negentur necessaria,vel crudelitate Prælatorum,vel admonitione facta Medico,ne magni pretij medicinas exhibeat,vel negligentia Ministrantium,& Infirmariorum, vt passim accidere solet; verumetiam postquam infirmum reliquit febris,& malum,vt cibis delicatioribus alantur,vt citius recreentur, & non statim ad cōem victum transferri cogātur; nam febricitantes non habuerūt fructū ex cibis Medicinaliter ordinatis ad incrementum, sed potius debilitatem contraxerunt. Cum verò defecit infirmitas, vires naturales morbo debiles effectæ adiuuandæ sunt, vt ad vigorem pristinum reducantur,ex quibus oritur,ꝙ infirmi sic tractati non faciliter resumpta sanitate ad communia opera Religionis reuertantꝰ; quod quamuis etiam ex hac occasione sit malum, peius tamen fit, cū ex charitate in infirmitate,& valetudine tractati sunt,si non eadem faciant,quæ faciunt alij per velociorem cursum inter tot cæteros iā vltrà progressos aggredi. Tertius status honestatis Religiosorū est, honestè conuersantium,& agentium. Honesta verò conuersatio est in Habitu,& Societate,in Moribus,& Correctione. Habitus in Re-
1.Tim.2 ligioso non debet esse pretiosus,interdicitur Mulieribus,iuxtà D. Pauli dictum. Non in veste pretiosa;multò magis professo paupertatem. Ipse D. Pater August. dicit,fateor,de veste pretiosa erubesco. Non enim decet hanc professionem Canonic. Regul. quamuis ex iure decentior sit Vestis. Decens tamen debet esse sic quippe in uestra consuetudine ex laneo,vt dicunt,Scotto,siue Sargia in Tunicis,& lineo in Rochetis. Non debet esse inconsuetus,vt alterius
Soph. 1. coloris,& formæ,vel alterius dissimilis modi ei, qui à cæteris portatur. Est enim Vestis peregrina, de qua per Prophætam. Visitabo super omnes, qui induti sunt veste peregrina. Sanè præter Habitum, qui ad Religionem pertinet, vestimenta interiora turpissimum est deferre coloris rubei, viridis, & huiusmodi; quæ tantum sapiunt sæculares milites; quibus exutis Tunica, Rocheto, & Scapulari,& Cappa; nil addendum,nisi gladius in fœmore,vel pugio, & sclopetum,& penna in Pileo; vt merè,qui suprà, videatur esse; ꝙ qua ratione Apostasiam sapiat, siue ad illam accedat,ipsi viderint, qui huiusmodi vtuntur: alba cuncta Vestimenta Canonicorum Regularium sunt;præter Pileum, & Cappam, siue Mantellum; sicut autem Vestis Religiosa etiam in sæculari persona ostendit aīum religiosum,vt in Patritijs Venetis apparet: quos cum ita indutos, vt

sunt,

sunt,vidisse incœperim,quò Venetias accessi circa Annum Domini 1583. in multitudine honestissimè conuersantes in Platea ad negotia Reip.peragenda. Interrogaui Socium cuius Ordinis (fateor;testis est mihi Deus) aut Religionis essent illi, quos putaueram ad Solemnitatem, siue Processionem in tanto numero collectos; quem Habitum ita honestissimè deferunt,vt Censores Illustrissimi ad huius rei moderamen destinati nō habeant vnde corrigant, nisi aliquandò vt claudatur collarium,ne ora interula ad collum nimis apertè pendeant supra prætextam. Vestis.n.illa prætérquamquod repræsentat Nobilem Romanorum Senatorum statum, Honestatem vtcunque redolet; imò apparentes illi in publico, si qui sunt iuuenes huiusmodi, tantum defectum (si defectus appellari pōt) statim remouent, ad præscriptam se componentes moderationē. Quemadmodum ergo hmōi honestas Habitus in his, & alijs, & q. Veste longa supra genua incedunt in sæculo viri Religionem interiorem significant, ita ex aduerso in Religiosis sæcularis sæcularia desideria demonstrat, vt extracto habitu Religionis, quod in momento fit,statim appareant sæculares,siue milites (Modestus autē est hic titulus)& hanc habere illos intentionem ostenditur Eccles. 23.Amictus hominis indicant de illo. Excusantur autem hi, si qui sunt,eo quòd non prohibetur interius color in Habitu, siue in Regula,siue in Constitutionibus: ignorantes vsum antiquissimum ab ipsis Institutionibus Religionum omnium,qui est:vt,cùm,induuntur Habitu Religionis, exuant primum sæcularem cuiuscunq; coloris:non est illius Religionis album,si Religio vestit nigrū,nigrum si induit album: præter amictionem serici, auri, vel cuiuslibet materiæ alienæ,vt lanea tantùm sint interiora, sicut lanea exteriora, vel linea si linea: maximum hoc crimen esse putandum est, tùm quia contra paupertatem:non enim hi habitus inueniuntur materia vili,vt in colore tantum differant à formali veste Religionis,sed ex serico confecti,& auro passim contexti,tùm contra honestatem (& per honestatem nedum intelligimus decorem,& decentiam exteriorem,verùm conformitatem,& formalitatem Habitus Religionis,vtpotè cùm sit præceptus lineus,vel laneus,albus,vel niger, deformetur in sericum,& aureum,croceum,& discolorem) tùm etiā propter scandalum: aliquando.n.maius malum est minus quando occultum,& minus malum maius cum est publicum. Putamus aūt Ecc.20.

huiusmodi vestes portantes etiam super indutis religiosis valdè scā dalum facere aspicientibus: Verùm non est hic de hoc disserendū; Sat fuerit honestatem Habitus declarasse, & notabilitatem vitandam, de qua loquitur D.P.Augustinus: Honestas pręterea, quę prouenit ex societate, In qua Regularis obseruantia ex immemorabili consuetudine socium Religiosis singulis apposuit. Deus.n. Moysi Aaron fratrem socium adhibuit misso ad Pharaonem; in quo negotio simul intrabant, loquebantur, respondebant: & Christus

Luc. 10. Discipulos suos binos misit in omnem locum, quò erat ipse ventu

Act. 13. rus; Spiritus S. Paulum, & Barnabam segregare praecepit ad opus, ad quod assumpsit eos; cum tamen vterque per se potuisset illud perficere: Apostoli miserunt Petrum, & Ioannem Samariam: Enoch cum Elia reseruatus est ad subueniendū electis in fine Mundi, Tobias noluit sine socio mittere filium suum, cui additus est Angelus. In Tabernaculo non erat vnus Cherub, sed duo. Si cum Ioseph fuisset & arbiter, non sollicitasset eum vxor Domini sui: animum sibi faciunt inuicem ad bonum. Pastores loquebantur ad inuicem,

Luc. 2. Transeamus vsque Bethleem: ad sensus consolationem deseruit societas. Habeo.n. cum quo fabuler, loquar, discurram: ita de Discipu

Luc. 24. lis duobus euntibus in Emaus; & factum est cum secum quaererent, & confabularentur; conferebant sermones ad inuicem, vt tristitiam de rebus praeteritis alleuiarent. Praeter honestatem in motu: honestas in statu requiritur, idest, in eo operis, quòd fit non mouendo: aliqui enim nesciunt stare nisi semper cum alijs. Hi nunquam stant apud se, fortasse secum morari abhorrent, quia non habent vndę laetentur de suis: alij, cum secum stant

Mat. 20. soli, nil faciunt boni operis: quid hic statis tota die ociosi? non est ergo bonum nunquam in Cella consistere: semper per Dormitoriū, Claustrum, Hortum vagare, vel, cum in Cella sumus, nil boni opera

Aug. ri, sed esse occupatos in nihil agendo; & cum ab exterioribus vacamus, interiori non intendere; cum autem Augustinus praeceperit modestiam, & honestatem in omnibus motibus, & actionibus, & gestis, praecipuè attendit ad motum oculorum circà foeminas, praetermissis alijs sensibilibus actionibus, quia oculi magis habiles sūt ad actionem peccandi, & quia surreptio impudicitiae apparet maior in oculis, & quia impudicitia est magis contraria honestati, quā caetera vitia: fiunt autem mala praesertim hac triplici occasione, vel

quia

quia putatur non illicitum;vel quia putatur non videri ab aliquo, vel quia non cogitat se videri à Deo: omnes has occasiones aufert D. Aug. Quò ad primam,impudicitiam.s.oculorum,dicimus nō solùm cum mulierum pulchritudinem hoc modo aspicimus, verùm cū imagines libidinosè depictas,spectacula Theatrialia, & Histriones in Plateis huiusmodi libidinosis gestibus attendentes; & qui nutus impudicè exercent.Quò ad secundam: neque Isaac putabatur videri,dum licitè iocabatur cum vxore sua;& tamē Abimelech cum vidit, nec putabat illa Adultera antè Christum constituta videri in adulterio, & tamen visa, & comprehensa fuit. Et ille iuuenis, qui aduesperascente die ambulabat iuxtà domum meretricis occurrentis similiter,putabat abscondite ad illam pergere, tamē à Salomone videbatur de fenestra domus intus respiciente illum. Quò ad tertiam.Non sunt tenebræ,& nō est vmbra mortis, vt abscondantur hi, qui operantur iniquitatem. Laban vnus sermonis nostri testis est,absque Deo,qui præsens respicit. Omnia nuda,& aperta sunt oculis eius;videtur tamen non videre, quia non punit; hoc tamen magis deberet incutere amorem ad non offendendum Deum misericordem, & timorem,quia quātò diuturnius sustinet, grauius punit;& coràm magno viro erubescimus mala facere; corā bono,coràm eo,contrà quem fit malum, coràm eo,qui habet accusare,& multò magis iudicare,est Deus M.O.contrà eum fiunt peccata:accusat nos,& iudicat;Tandem circà honestatem morum præcipitur correctio inhonesti, in qua re processus Augustini conformis est Christi auctoritati de correctione fraterna; & iuxtà hoc Constitutiones Nostræ optimè instituunt,vt dicturo contrà proximū indicetur:an malo animo necne moueatur;postea,vt pęnam talionis accipiat,si mendaciter accusauerit, vltimò, vt omnia scriptis mandentur. In quibus ex Constitutionibus Apostolicis conceditur,vt non seruato pœnitus ordine Iuris tractentur causæ nostræ, sed veritate inspecta eius rei, quam accusator perhibet, quam testes confirmant,Iudex,& Prælatus,siue Primus, siue Delegatus sententiam proferat.Quę omnia maximè in eisdem Constitutionibus exponuntur;& à Viris eruditissimis tractantur circà materiam procedendi in causis Religiosorum, præsertim à Viro erudito Nostro Francisco Ghiselerio Bononiensi,in quo fortasse non habet alium huius rei tractatorem maiorem, vel ei non est alius æqualis. Hoc

Gen. 26.
Prou. 7.
Iob 23.
Gen. 31.
Heb. 3.

custodiet. Christus colligenda fragmenta præcipit, ne pereant. Et Lazaro negans diues micam, non meruit guttam: neque negligenter tractanda sunt, quæ abundanter accepimus ab hominibus. Red ditus. n. & possessiones, quibus gaudemus, & vtimur, sunt bona piorum, & fortasse pauperum: & eadem ratio est eorum Religiosorũ, qui in dies vtuntur redditibus relictis Religioni, ac eorum, qui quotidiè petunt ab alijs, quasi quotidiè illi petant ab eisdem, qui dederunt, tanquam si in depositum data fuerint: alij laborauerunt, & Nos in laborem eorum introiuimus: fortasse cum labore acquisierunt diuitias, qui reliquerũt mihi; & ego ex sæculo nihil in Religionem intuli, nescio quid fecerint, aut faciant alij. Quemadmodum ergo Dauid noluit bibere aquam sanguine acquisitam â militibus suis, sed Deo effudit, ita nos debemus custodire, quæ ab alijs accepimus, & cum timore tractare aliena. Non. n. sunt Domini, sed Ministri bonorum eorum, & cum timore administrare debent, rõnẽ eorum reddituri. Quomodo autem in fauorem Regulæ, vel contrà eam fiat, cum certa pecunia datur Religiosis ad Vestes procurandas, non est Nostri Instituti: videatur ibidem B. Vmbertus in expositione Regulæ, & alij: toleratur infirmitas in moribus, in corpore, & etiam in animo Religiosorum. Debemus nos firmiores necessitates Infirmorum sustinere, vt bases fortiores sustinent columnas, & columnæ infirmiora ædificij. Ego quasi Nutritius Ephraym portabam eos in brachijs meis: non proijciendus paruulus etsi molestus, & grauis, & Iacob fractam, & debilem ouem, & agnum humeris portabat, & ligabat. At multi sunt, qui nõ compatiuntur, & ventilant cornibus suis omnia pecora infirma. Inde fit, vt non sint eiusdem corporis membra, cum alioquin membrum sanum portet Infirmum; præcipuè circâ senes aliquando, intolerantia vagatꝰ per iouenes nescientes, quòd senectus est veneranda, quia corâm cano capite surgendum: quòd & ipsi possent non ad eam ætatem attingere: Viri sanguinum, & dolosi non dimidiabunt dies suos: quòd & ipsi spernẽtur, cùm senes facti fuerint, vt de Adonibezech scribitur, qui amputatis manibus, & pedibus Reges multos sub mensa sua tenebat: & ita redditum est ei. Munditia Vestium nobis præcipuè necessaria, tùm ex ipsarum Vestium materia, tùm ex Ministerio Diuinorum, tùm ex nitore, & decore: quam munditiam, nõ esset nimis magnum, si quisq. quamuis grandis meriti, & virtutis, manibus

B. Hūb. *Rom. 15* *Exo. 11.* *Eze. 34.* *Psa. 54.*

nibus proprijs introduceret. Ad Humilitatem enim pertinent huiusmodi lauationes Vasorum, Vestium, & aliarum rerum, & locorum: quia Nouitijs, & Iuuenibus laudabilis Nostræ Congregationis consuetudo decreuit: quæ laudo quidem ad hunc finem id facere, non ad continuationem vsq., cum hæc à Conuersis, siuè Commissis fieri debeant: quæ ad officia Marthæ, & Charitatis instituta sunt, vt patet in Constitutionibus. Christus lauit sordes pedum Discipulorum suorum: & meritum surgit magis ex opere proprio, quã alieno; quia vnusquisque propriam mercedem accipit secundum laborem suum: non erubesco referre, quod mihi accidit, dum Nouitius essem: cum demandata cura erat sordes sedium tergere loci ad expurgandum ventrem apti, quod fieri consuescit singulis Sabbatis, in quibus domestica fiunt exercitia, vt in Constitutionibus: cũ tamen essent immundæ infra septimanam, & à Vicario loci mihi mundare committeretur, audacter negaui (me miserum) quàm parua dispositio tunc mihi aderat in Religione proficiendi, & meruissem statim proijci a societate, vtpotè qui imparatus ad obediẽtiam, & humilitatem inueniebar, nisi à pietate Patrum castigata illa, vel leuiter quidem insolentia, remissum fuisset mihi scelus. nunc fateor hæc, & viliora non erubescerẽ gratia Dei: quanti, & quot lapides pretiosi intexebãtur capiti D. Marinæ, cũ ad Monasteriũ introductæ post scelus non ab ea factum, sed quod putabatur factũ adulterij cum muliere illa Hospitalaria: demandatum fuit omnes sordes Monasterij tergere, vel vestes sociarum abluere, verrere totam Domum, officinas omnes purgare: ego autem multis peccatis onustus hæc, quæ mihi propria sunt, oĩum vilissimo facere abhorreo. Ad societatẽ porrò, quam repetit D. Aug. addendũ puto, ꝙ rõnabili cã põt Superior, & Prælatus Maior dispensare Regulam in hoc. Nam Innoc. in Decretali dicit: ꝙ Abbas non potest dispensare in Voto Paupertatis abdicatæ, sicut nec in voto Continentiæ, quia sunt de substantia Ordinis: ergo elicitur ex his, quòd potest dispensare in his, quæ non sunt de substantia Ordinis. Non tamen passim faciendum ꝑ ꝑ dicta superius. Officiales propositi, primũ diuersi debẽt esse, singulis officijs destinati, vt ex Constitutione Apost. nobis datur œconomus ad familiã in victu, & vestitu gubernãdã, & ad dicta ꝑcẽdẽdũ, & Procurator ad lites, & causas, & redditus exigẽdos diuersus esse dr̃e regulariter in oĩbus locis, paruis dũtaxat exceptis,

D. Aug. *Innoc.*

prout

prout in Constõnib.,vt sciat,q̃ sit conformis Regulæ hæc Constõ. Præterea œconomos debere esse plenos Spiritu Sancto, & boni testimonij: Huiusmodi.n.Apostoli elegerunt ad ministerium men sæ. Considerate, inquit D.Petrus, fratres viros ex vobis boni testimonij plenos Spiritu Sancto,& Sapientia, quos constituamus super hoc opus:nec proinde ex verbis quæ sequuntur: Nos verò orationi,& ministerio verbi ministrantes erimus: putent Officiales ab Officijs SpiritualibusChori, & Ecclesiæ liberos se fieri,cum ab his possint abesse, quando necessarium est sui Officij munus adimplere:qua necessitate cessante, & ipsi deseruire debent Spiritualibus: Vnus.n.fuit ex illis delectis ad hoc Ministerium Stephanus qui spiritualia exercebat, & orationi intendebat vsque ad visionem Cœli aperti, & verbum ministrabat, ita vt Sapientiæ eius non potuerint resistere aduersarij:ex charitate Ministeria facientes,imitantur Angelos,qui sunt omnes administratorij Spiritus in Ministerium missi:imitantur Virginem, quæ cum esset puella tenera,delicata,grauida tamen cum festinatione ascendit in Montana ad seruiendum Elisabeth,& eius domui:Imitantur Christum, qui cum non posset seruire homini in Regio Habitu Diuinitatis, formam serui assumpsit,& factus est inter nos,tanquam qui ministrat,& non venit ministrari,sed ministrare: Imitantur Sanctos Pontifices,& Confessores,& Virgines,& Mulieres, quæ seruitium impendebant leprosis, pauperibus,hospitibus. Circà Codices, & Libros optimè instituit B.Stephanus,vt Librariæ,& Bibliothecæ fierent in locis Nostris,ne deferre opus haberent Canonici libros quocunque ire tenebãtur ex obedientia, & laudabilis consuetudo,& Constitutio hæc vsque à primęua Nostra Institutione,tàm bellè obseruata est,vt in aliquibus locis insignes librorum custodiæ reperiantur: præsertim Bononiæ,intrà quam ego vidi Antistitem insignem Græcum, & aduentantem sub hospitalitate Cardinalis Gabrielis Paleoti Archiepiscopi,introductum in eum locum,& aperientem in primo ordine, vel secundo librum Sacræ Scripturæ in Hebræo,& Siriaco Idiomate, statim genuflectere, crucesignare, & deuotissimè legere: quo tempore à Io.Iacobo eius Canonicæ Priore hospites ducendi, & recipiendi ipse,qui scribo,mandatum accepissem:quàm reuerenter Sacra Scriptura, & Theologia, quam primùm Religiosi debent complecti,& addiscere,tractanda est:D.Carolus vt genuflexus comederet,

Act. 8.

Hebr. 1.

Luc. 1.

Mat. 20

B.Steph.

ret,cum solus id faciebat,Sacram Bibliam legebat, quam sicuti Diuinum Officium semper eo corporis situ recitabat: Intrà Arcam Dei, vbi Manna dulcissimum, & Virga miraculorum,gloria maximè insignis,conseruabatur Lex Dei:quasi ex Legis Dei cognitione
Ps.118. dulcedo oriatur: Quã dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo:& directio ad perfectionem:Virga tua,& baculus tuus ipsa
Ps.22. Ps.2. me consolata sunt:apprehendite disciplinam,vbi alia lectio:osculamini Virgam,vel Manum:In multis quidem locis Magistri,& Lectores scientias perlegunt, & docent: melius tamen esset (iudicio meo) vt in tribus locis publica Gymnasia eligerentur: in quorum vno Logica,altero Philosophia; tertio Theologia addisceretur expensis Monasteriorum illorum, siue Canonicarum, quæ in illis Ciuitatibus ædificatæ sunt,de quibus nati,qui ad discendum asciscũtur: non ad plenum sufficientibus bonis eorum, in quibus Scholæ erigerent: iam patet quantùm in Studijs profecerint Canonici Nostri,quanti laurea Magisterij,& Doctoratus decorati, quot publicis concionibus, & ijs optimis vacauerint, & adhuc operam dent, de quibus aliàs:Studia hæc admodùm diliguntur,vt tantum amore doctrinæ,non desiderio exemptionum,& vtilium acquisitione, & præeminentiæ,cum omnia in his æqualia sint, inter nos didicerunt,& discant:ipsa.n.Virtus,& Philosophia est prẽmium Virtutis, quò fit, vt ardentius incumbant, & ad profectũ vsque intendant addiscere non tantum,quantum sufficiat ad ea capessendã,quę Magistris,& Prædicatoribus proponuntur. Optimi autem Patres in dies aliquas prærogatiuas hmõi Viris concesserunt,prout in Cõstitutionibus:& quidam minus,q̃ virtutum merita exigunt,tamen ad cõitatem,& vnionem, & humilitatẽ conseruandam non ampliora descripserunt:quia verò non oẽs Doctores esse possunt;singulis Canonicis institutum est per Decreta, vt lectio Canonum habeaĩ iugiter ad hoc,vt Canonici Regulares Regulas Canonum saltem practicè percipiant,& quæ proprij sunt nominis operibus faciant,Canonicè.s.viuere,& tuta conscientia:alias scientias inanes,& quę statum Religiosum non decent,vt Medicinam, & Iuris ciuilis peritiã pœnitus abdicarunt,vt in Constitutionibus.Non est autem ita sciẽtijs addiscendis insistendum,vt,quæ Religionis sunt, prætermittantur.Multa.n.mala ex hoc generantur:maius demeritum est,& grauiori pœna dignum scire quid facere debeas,& non facere, quàm

nescire:

nescire:qui.n.studet,& percipit,addiscit ẽt se debere opera bona fa- *Luc. 12.*
cere,quæ in discendo inuestigat:& seruus sciens voluntatem Domi- *quartus*
ni sui, & non faciens,vapulabit multis:nesciens aũt,paucis:& Adã, *status.*
pp scientiã habendam, inobedietiæ vitium incurrit. Quintus sta-
tus Fraternitatis,est Religiosorum,i.vt in fraternitate viuãt: turbãt
autem fraternitatem lites vel exteriores.i.apud Iudices,& Palatia,
quæ tùm secundum iuris formam possunt fieri ad conseruationem
possessarum rerum,ad reaccipiendas ablatas, & ad coercendã vio-
lentiam,quocunque modo fiant Religioni,& ad hoc deputaẽ Pro-
curator ad lites,& causas à Constitutionibus Apostolicis, & Nřis,
vt pro communi, vel singulari Nostrarum personarum indemnita-
te Iudicum legitimorum mandato iustam sententiam petat. Non
enim ciuiliter licet agitare lites nomine proprio iure ipso contra-
clamante. Aduertendum est verò,maximè Prælatis in corrigendis
errorib.publicè,vt non excedant modum.Quamuis.n.D.Aug.non *Aug.*
obliget eos ad petendam veniam ab illis, quorum defectus plus ni-
mio castigauerunt,ꝙ verissimum est,ne diminuatur authoritas: tñ
cũ excedãt in verbis,& iniuriosè loquantur verbis infamiã deferen-
tibus,& de alijs,q̃ de illis, pro quibus fit correctio: grauiter delin-
quunt,& nescio qua rõne excusari possunt fama proximi offensa:
durè quidem duris põt loqui:sed aliud est durè loqui,vt duritiem
patefaciant delinquentium,vt Stephanus. Dura ceruice, & incir- *Act. 7.*
cuncisi cordibus vos semper Spiritui Sancto restitistis: & Moyses.
Scio contentionem tuam, & ceruicem tuam durissimam,& Salua- *Deut.31*
tor. Vos ex Patre Diabolo estis, & Petr. Cur tentauit Sathanas cor *Io.8.*
tuum mentiri Spiritui Sancto? vbi vide,quàm prudenter increpa- *Act.5.*
uit, vt ex tentatione Diaboli, non ex cordis malitia mentitus sit
ei,Noè:maledictus Chanaan puer, quod magis propheticè, quàm *Gen.9.*
increpatoriè dictum est, quemadmodum Iacob ad Ruben: Effu-
sus es sicut aqua, non crescas: & Simeon, & Leui vasa iniquitatis *Gen.49.*
bellantia in consilium eorum non veniat anima mea,maledictus fu-
ror eorum;& Paulus: O insensati Galatæ: quis vos fascinauit? vbi *Gal. 5.*
fascinatione temperauit insensationem: & si quid huiusmodi in
scripturis reperitur,tamen in his, & similibus facilè conspicitur: ꝙ
iniuriæ sunt vniuersales, & de erroribus in causa particularium, vt
durities,resistentia,filiatio,& dependentia Diaboli,& huiusmodi,
quæ non infamiam notant: vt cum vituperio,infamia, sceleritate

in verbis,& fortassè animo vtuntur correctores:Vos,qui spirituales
Gal.6. estis,in spiritu lenitatis huiusmodi instruite, considerans te ipsum;
ne & tu tenteris;magis.n licet pœnitentijs,quàm verbis acrioribus
vti, & plus doloris sentiunt in fame, & huiusmodi pœnis, quàm in
locutionibus, ex quibus possunt aliqua ratione in querelam mo-
ueri, prætermissa dilectionis præceptæ qualitate descripta; quòd
non debeat esse carnalis,vtpotè ex vitio carnis,vel ex natura carnis
nimia,vti propinquorum, neque ex apparentia tantum, quemad-
modum cato conspicitur,spiritus non videtur,vel carnalibus appe-
titis,vt qui diligunt Mundum,vel ea,quę sunt in Mundo,vel ex eo,
quòd multi putant amicitiam ad nihil valere, nisi aliquid ab ami-
co,quod inhonestum sit,impetretur: cum tamen non valeat amici
tia, quæ inhonestum petit, vel ex verbositate tantum procedens,
Iob 18. vt Iob. Verbosi amici mei;& Psal. Dilexerunt eum more suo,& lin-
Ps.77. gua sua mentiti sunt ei; & cor eorum non erat rectum cum eo; vel
de ea, quæ quidem habet animum,& verba amicabilia,sed nunquã
ad actum amicitiæ peruenit: Non diligamus lingua, & verbo, sed
1. Io. 3. opere,& veritate:vel de ea,quę quamuis habeat actus amicitiæ,nõ
tamen magnum exhibet:cum Gregorius dicat:Amor operatur ma
Greg. gna,si est;& si non operatur magna,non est: & Io. Et nos debemus
Io.3. pro fratribus nostris animas ponere:vel de ea,quæ non diligit nisi
diligentes se: at dilectio charitatis sine meritis præcedentibus exhi
1. Io. 4. betur.Non quasi nos dilexerimus eum: ipse.n.prior dilexit nos,vel
ex ea, quæ intendit dilectionem futuram in eo, erga quem actum
dilectionis exercet: quæ potius negotiatio, quàm dilectio appella-
D. Hier. tur,vt D.Hieronymus asserit. Hæ.n.omnes dilectiones possunt ali-
qua ratione carnales appellari:spiritualis autem ea est, quæ est ho-
nesta,non ficta,iusta,non verbosa, cordialis,operatiua,magna agẽs
absque debitis meritis,& sine vlla spe retributionis.Aliquid notan
dum occurrit circà Sextum caput Status Religiosorum circà Obe-
dientiam respiciens,& subiectionẽ. Primum,quòd nomine Præpo
siti,vel Presbyteri censeatur.Inter Prælatos est, qui habet plenitu-
dinẽ potestatis quòad oẽs,& oĩa,& est Summus Pontifex,cui tenẽ-
tur obedire quicunque,& plus Religiosus,& Regularis,quàm cui-
D. Frãc. libet Prælato Ecclesiastico: Quod expressè notatur in Regula D.
Francisci,& in alijs Regulis, quamuis non exprimatur,includitur.
Si.n.obediendum est Præposito,qui est minor Prelatus,magis obe-
diendum

diendum est Presbytero, qui maior: Ergo consequenter Maiorib. quàm Presbyter est, & Maximo, qui Papa est; Alij Prælati habent particularem potestatem, & quòad Subditos, & quòad Iurisdictio nem, cui non omnes, sed subditi sui tenentur ad ea tantum, quæ pertinent ad Iurisdictionem, inter quos sunt, qui habent eosdem Subditos, sed Iurisdictiones distinctas in quibusdam, vt Abbas nõ exemptus, & Episcopus, quorum vtriusq; sunt Religiosi, & Monachi: & hi in his, quæ pertinent ad disciplinam Ecclesiasticam, magis tenentur Episcopo, quàm Abbati: in his autem, quæ pertinent ad Religionem, cuius regimen habet Abbas, plus Abbati: Alij Prælati sunt, qui habent Iurisdictiones non distinctas, tamen secundũ plus, & minus, vt Vicarius, siue Prior, & Abbas, & hic plus tenetur Subditus Superiori: Ecclesia autem D. August. erat ordinata, ita q; Episcopus tenebat ibi locum Abbatis. Præpositus locum Prioris, cui exhibenda obedientia quidem, sed multò magis Presbytero. i. Episcopo in eadem obseruantia primo, vt Generalis Noster est, & reliqui Prælati Canonicarum sunt tanquam Præpositi: & in singulis Monasterijs Presbyter est Prælatus, primus Præpositus Vicarius, & hoc dicitur quòad comparationem Nostrorum Superiorũ cum illis, qui erant tempore D. August. non quòd tituli huiusmodi id importent, sed tantum significent. In vltimo Capitulo Regula extenditur quòad vniuersalem, & totalem sui obseruantiam, quã facit conditio Prælatorum: memoria iugis Regulæ, & oratio ad illam obseruandam ad Deum. Regula. n. non est solùm legenda, sed obseruanda. Beatus qui legit, & audit verba Prophætiæ, & seruat ea, quæ in ea scripta sunt. Regula prius obseruanda non magis, quã illa: reliquæ Ordinationes, & Constitutiones iuxtà Pharisæorum morem traditiones obseruantem magis, quàm legem. Regula est tota obseruanda, non in parte. Qui totam legem seruauerit, offendat autem in vno, factus est omnium reus. Regula vt obseruetur, debet Prælatus corrigere, cum non obseruatur, nec deficere ab hoc ex pusillanimitate, humilitate superstitiosa, diffidentia proficiendi, ignorantia, quia nesciunt, vel quia non curãt scire, pace propria, quem nollent turbare verecundia, vel delicti conscientia, cũ sciunt se deliquisse, in quibus corrigendus est subditus: timore odij, vt à correcto odio habeatur, aut negligentia. Regula præscribit modũ corrigendi præterita, & prouidendi, vt caueantur futura. Similiter

Aug. (margin, beside "Subditus Superiori")
Aug. (margin, beside "id importent")
Apoc. 1 (margin, beside "obseruanda. Beatus")
Iac. 2. (margin, beside "tota obseruanda")

D 2 ordinem,

ordinem,& relationem inter Præpositum, & Presbyterum, vt ille ad hunc referat,quæ ipse vel iure,vel debilitate, vel timiditate non potest. Hinc in Constitutionibus Nostris Prior Generalis est super omnes,& multa suæ tantum auctoritati reseruantur, & habet annexos socios Visitatores plures,qui tẽpore Visitationis,quæ Prælatus non egit,peragant,ad errores corrigendos,ad in futurum prouidendum,& alia hmõi.Regula item admonet,& præcipit, vt Prælatus quisque non appetat præesse,sed prodesse:non sicut Adonias dicens: Eleuatus ego regnabo, & q̃uis fuerit depositus à Regno à
3.Reg.1 Patre ipso,& in eius locum suffectus Salomon: adeò tamen ambitiosus fuit,vt quæsierit sibi dari Abisac Sunamitidem illam,quæ fouebat Dauid, vt sic per hoc connubium aspiraret ad Regnum: ꝙ intelligens Salomon,non obstante quod ei pepercerit, occidi fecit,quasi ad Regnum deturpandum intendisset. Sunt.n.infœlices hi in Prælaturis suis,vt de gementib. sub aquis Gigantibus inquit
D. Gre. D.Greg.Refert pulchram Historiam B.Vmbertus,de quo supra: ꝙ
B.Vmb. cum in quodam Conuentu legeretur Regula B.Aug.lector illud legens:vnde & vos non solum vestri,sed & illius, & adderet, miseremini,ꝙ verbum incuriosè cum legeret,miserrimi:correctorq́.aduerteret,vt diceret miseremini,Prior subiunxit:sine frater,vt dicat mi-
Nũ.11. serrimi. Moyses dicit: cur afflixisti seruum tuum? afflictionem vocans Prelationem:nihilominus multi ad hoc ouile potius aliundè, q̃ per hostium intrare cupientes,luce clarius ostendunt se nõ Pastores esse velle,sed Mercenarios,etsi Pastores fingunt, & se pascunt,&
Eze.34. non gregem,vt Ezechiel dicit.Quare optimè Constitutio Apostolica vetat sub pœnis,& censuris alia rõne, q̃ per Ordinationes, & Constõnes Magistratus Nostros petere,imò ẽt inter Nos,ex quib. debitus Prælationis Ordo concessus, egreditur per electionem secretam.Conuentus fieri ẽt prohibetur,anteq̃ aperiatur Capitulum Generale.Regula præcipit honorari Prælatos,ꝙ aliquandò non fit, vel quia mali,tñ non ad vitia,sed ad præcepta,si bona sunt, & præ-
Iob.12. cipit aspiciendum;vel quia simplices,& deridetur iusti simplicitas.
Ecc.3. Contra quos Eccl.etsi defecerint sensu,veniã dà:& ne spernas eum in tua virtute. Virga illa Moysis in arca recondita,cum ipsa non fecerit signa, sed in illa per Mosen Deus, & tamen Virgam Virtutis
Ps. 109. tuæ emittet Dominus ex Syon. Ex alto Virga non Virgæ virtute, sed Dei ponitur aspectanda;vel ꝑꝑ notitiam,& familiaritatẽ: non

habet

habet.n.honorem Propheta in Patria. Regula inquietos corrigendos præcipit,qui ex Glos. 1.sess.5.dicuntur curiosi,gyrouagi,& exagitati,secum consistere non pnt,modo intus, modo extrà,modo in Porta cum extraneis,modo in Conuentu cum alijs,modo huc,modo illuc vagantur:vt dixerit quidam senex hmõi Religioso. es sicut Deus,qui vbiq.inueniris:Sunt muscæ vagantes;muscæ morientes, perdunt suauitatem vnguenti Pacis internæ, & externæ Religiosorum;non habent intus in corde bona, & quæ exteriora quærunt; vt pauper carens pane domi suæ per alienas domos illã procurat, Christus prohibet transiri de domo in domum;vt acciperetur Spiritus sanctus,sedent Apostoli in Ciuitate. Apostolus reprehendit cursitantes domos.Ociosus Religiosus cãm dat Diabolo,vt vitiosũ illum efficiat.Regula præcipit Prælatos viuere,vt reliqui,obseruantiam amplecti,vt vult alios;non lautiori, aut laxiori modo viuendi incumbere,alijs onera importabilia imponentes,ipsi digito nõ mouentes,cõia non recipientes,sed singularia,& vt verbis vtar D. Bernardi;lautius comedentes,sapidius bibentes, incedẽtes pulchrius, siue abundantius,cubantes mollius,loquentes licentius,orantes rarius:bonum exemplum Prælatorum maxime mouet subditos: ita ille: quod me videtis facere,facite:ita Saluator. Tollat crucem suã, non meam,vt ego illam non habeam,sed ille me meam portantem sequatur cum suã. Regula proponit obseruantiam suam totalẽ facilem esse,cum exemplum Sanctorum videmus. Rechabitæ pꝑter præceptum fratris sui nunq̃ bibit vinum. Cum professionem Nrãm, & promissionem recordamur. Vouete, & reddite dño Deo vestro. D.Benedictus in sua Regula dicit.Monachum expectare pœnam, si Regulam non obseruat,quia irridet Deum: & Deus non irridetur. Magis ipse irridebit eos,& subsanabit eos. Non habitum exteriorẽ Nostrum inspicimus,interiorem actum Religionis significantẽ, vt dicit Ambros. q̃ sumus professione, actione potius,q̃ noĩe demonstremus,vt actio respondeat nomini,& nomen actioni: cum succedimus sanctis Patribus,quorum si filij sumus,debemus eorum opera facere.Si filij Abrahæ estis,opa Abrahæ facite. Si filij B.Sregphani,B.Arcangeli Bonorum Prũni,Vgolini,& aliorum,de quib.scribimus,opera illorum imitemur:cũ videamus, q̃ Deus non vult auem discolorem,seminari diuerso semine campum,lana, & lino contextam vestem,dimidiam barbam deferre,sed manere, vt crescat tota

Glos.
D. Ber.
Mat. 16.
Ier. 35.
Ps. 75.
D.Bene.
Ambro.
Ioan. 8.

in

in Hienio.i.Mutatione de parte obseruantiæ in totum. Vult autem conuersionem nostri cordis totius, stratum breue, non recipere alterum pallium, non duo induere. Regula vltimò docet in quib. obliget obseruatores suos ad peccatum, & in quibus non, quod brẽ declarabimus. Quamuis.n.Constões Nostræ ex prima Institutione ipsarum, & à Commissarijs Apostolicis, & à B.Stephano non ligent nos ad culpam, sed tm̃ ad pœnam, obseruandum tamen est & vltrà Regulam, q̃ neq. multa, neq. nulla sunt in illa ad peccatum coercentia. Et quidem quibusdam visum est nullum esse præceptum in Regula ex vi verbi, Pręcipimus; sed ex intentione præcipientis, quiuis non secundum expressionem in Verbo, & in mõ loquendi, sicut sacræ litteræ, cum nobis loquuntur aliquid, eodem modo loquendi aliqua proponunt, vt simplices exhortationes, & aliqua in præce-
Luc. 6. pta. Luc.7. Si quis te percusserit in vnam maxillam, præbe ei & alteram. Putatur consilium. At mutuum date nihil inde sperantes, puta-
Luc. 7. tur præceptum; cognoscitur autem huiusmodi dr̃ia per rationem; quæ benè disposita faciliter indicat obligare Regulatorem velle obseruatores suæ Regulæ ad ea, quæ pertinent ad castitatem, humilitatẽ, obedientiã, & similia. s. ad illa, quæ de iure circà ea obligant, qñcunq. est peccatum mortale; q̃ est reducere per obligationẽ ad præcepta Dei, & Ecclesiæ, non ad determinata purè, & simpliciter à Regula: non aũt æquè ad ea, quæ pertinent ad vltimam domationem carnis; vel cauendum omninò oẽm notabilitatem in oĩ motu, gestu, & similib. quod est non obligare ad consilia, siue ad pura, & simplicia præcepta Regulæ. Sicut ergo in Sacris Scripturis per rationem, & doctrinam Sapientum docemur, quæ sunt præcepta, & quæ consilia, vel simplices exhortationes, vbi loquuntur vniformiter, ita in hac Regula; de qua satis dictum putamus. Nunc de Constitutionibus differendum Nostris, quæ non ab hominib. inuẽtæ sunt simpliciter, neq. B.Stephanus sua voluntate descripsit eas, sed immediatè à Pont. Greg. præceptæ, vt fierent à Commissarijs illis tribus Illustrissimis, quib. demandata fuit cura vestiendi Habitũ Canonicalem, & inuestiendi in Canonicos Reg. illos primos Pr̃es Nostros & decorandi Priuilegijs Canonicos Regul. qui tunc t̃pis erant, vt verè Canonicos institueret Nos nõ participatione, sed secundum Regularia instituta Canonicorum Reg. viuentes Canonicos esse affirmaret. Cum.n.dixit. Volentes, & auctoritate præfata conce-

concedentes eisdem Priori, & Fratribus, siue Canonicis, Cōuersis, & Personis, quos pro t pe in domo hmōi residere contigerit, vt prę fertur, q ipsi potiri, & gaudere possint, & debeant liberè, & absolutè omnib Priuilegijs, gratijs, exemptionibus, & libertatibus, eis hactenus, ac Ordin. Fr. Eremitarum, & Can. Regularibus hmōi, ac Monasterijs, & locis eorum, tam per sedem præfatam, q alias per quoscunque concessis, & quibus Fr. Ord. Eremitarum, ac cæteri Canonici Regulares, ac eorum Domus, Monasteria, & loca quomodolibet potiuntur, & gaudent: in quib. verbis nescio, an participatione tm̄ gauisi fuerint Pres Nostri, & per accidens: an absolutè potiti sint, gauisi sint vt cæteri Canonici Regulares, sed de his in responsionibus diffusius. Eisdem Commissarijs etiam data cura fuit Constitutiones faciendi Patribus Nostris his verbis in primo Priuilegio. Et insuper volumus, & ordinamus, quòd Venerab. Fr Noster Antonius Episcopus Bonon. Camerarius, ac dilecti filij Gabriel electus Senē. Thesaurarius Noster, nec non & Ioannes electus Ragusinus eisdem Priori, & Fratribus, siue Canonicis, Conuersis, & Personis de conuenientibus Constitutionibus, & Norma viuendi pro conseruatione Prioris, & Fratrum, siue Canonicorum, Conuersorum, & Personarum prædictarum prouideant. Et cùm Commissarij illi obseruarent dicta, & præcepta Pontificis, hæc de Constitutionib. expresserunt. Nos enim potestatem, Constitutiones, & normam viuendi p Nos pro conseruatione dictorum Prioris, & Conuentus ordinādi, corrigendi, innouandi, & renouandi Nobis omnimodè reseruamus plenariam; vbi aduertit optimè Signius Nr in ipsis Constitutionibus postea contineri, quòd Prior cum sex alijs Canonicis de Senioribus professis, qui nunquam recessissent ex Congregatione, posset eis adijcere, & diminuere, ac eas pro voluntate, atque vt visum eis fuerit expedire, declarare; quare præfatos Commissarios pręfatam potestatem patet sibi reseruasse in prima Constitutionū Institutione, & inferius in Processu Tenoris, precssus, subsequenter verò. Nos Antonius, Gabriel, & Ioannes Commissarij prædicti Constitutiones, & normam viuendi pro conseruatione dictorū Prioris, & Fratrum, siue Canonicorū, Conuersorū, & Personarum Domus, siue Prioratus, & Cōuētus S. Saluat. de Syluolacus Nobis, vt pfertur, reseruatas auctoritate Apost. Nobis i hac parte cōmissa ordinauimus, & disposuimus, & p pñtes ordinamus, & disponimus in hūc modū; *Signius.*

Quoniam

Quoniam Regula Almi Patris Augustini, quam vos in Christo Fratres Dilectissimi dicti S. Saluatoris de Syluala cus Senensis Diœcesis estis professi,& per professionem ad ipsius obseruantiam obligastis,& obligatos vos esse volumus: Regularem vitam instruit ad perfectum,non est opus multarum Constitutionum textura. Verũ quia Sanctiss. Dñs Noster, Dominus Gregorius Papa XII. Nobis commisit,vt pro decore vestræ conuersationis,& vitæ aliqua ordinaremus seruanda:præmittentes, quòd nõ intendimus,q infrascripta vos obligent ad culpam,sed tñ ad pœnam,quam committimus arbitrio Præsidentis, pauca seruanda subnectimus, quæ sub Capitulis rectis distinguimus; videlicet.

1 De Officio Ecclesiæ.
2 De Inclinationibus.
3 De Receptione Nouitiorũ,
4 De Instructione eorundem.
5 De Professione.
6 De Institutione, seu Confirmatione Prioris.
7 De Cibis.
8 De Ieiunijs.
9 De Silentio.
10 De Lectione Mensæ.
11 De Habitu Clericorum, & Conuersorum.
12 De Lectis.
13 De Capitulo Quotidiano.
14 De Infirmis.

Professi fuerunt Regulæ Augustini obseruantiã in priore Dogmate Eremitarum:in hoc verò altero non obseruantiam Regulæ, sed obseruantiam Ordinis Canonicorum Regularium tñ:Quę secunda professio non constat solemniter expressa per verba, vt prima,sed tñ per nouam Inuestituram Habitus Canonici,& receptionem Decretorum Pontificis:in quibus ea obseruantia expresse cõsistit,de qua infrà Priuilegio decimo, & alibi: Ob hanc.n.Canonicam obseruantiam excitãdam, quæ dudum perierat,in Canonicos promoti sunt sub priori professione Regulæ Augustini.Vna tñ Regula B.Aug.est,& eandem omnes profitentur, qui sub eo Patre militant.Nec placet nouum commentum eorum, qui nostris t.pibus plures sibi pro sua varietate confixere.Hanc primi Parentes Nostri professi fuerunt olim Mendicãtes Eremitæ, nec propterea promotis in Auctores Canonicæ Institutionis opus fuit iterùm eandem profiteri.Professio.n.eiusdem Regulæ oẽs pariter sibi obnoxios facit,seu Mendicantes,seu non:finis autem,iuxtà quem quilibet profitetur,omnes distinguit: Quamobrem solet ipse finis enunciari in professione iuxtà Institutiones Mendicantium,Prædicatorũ, Mi-

norum,

norum,Eremitarum,Canonicorum Regularium, Congregationis D.Marci,Frisionarię Lateranensis dictæ,seu S.Saluatoris,quē Nostri exprimunt, vt pro hmōi finis conditione singuli singulis suis Congregationibus obligentur.Nulli verò erant eius Congregationis, quæ nondum constabat, & quæ in ipsis proditura erat, iuxtà quorum leges Patres Nostri nomen darent;præsertim quæ in ipsis quoq.Patribus emanaturæ essent.Non inficior tñ amotos ex priori Dogmate nouo, quòd auspicarentur subindè obligatos iuxtà tradita,tradendaq; sibi Apostolica Decreta: & hoc oīnò pro altera quadam professione censeri, non cauta tñ ex vllius temporis præscripto, sicuti nec ex vlla vocis solemni conceptione, cum illi sub eodem tpis momento, & Canonico Habitu, & vtriusq. suffragij munere pro creando primo Priore, proque decernendis nouæ Congregationis negotijs,cuius cum primordia inirent,donati fuerunt. Quæ suffragij latio Nouitijs nūquam ipso Iure permittitur. Quibus paulò post etiam cautum fuerit, vt q̃uis vel eadem Regula alibi professi,post circuitum tñ anni, quo apud Nos probati fuerint,noua oīnò professione indigeant,pro Priuilegij septimi,& decimi snīa,quæ inferius patebit. Non te moueat ergo,quòd Priuilegio primo dictum fuerit: ꝙ postquam vitam Canonicorum Regularium professi fuerint, & sub Regulari obseruantia dictorum Canonicorum in eadem Domo residebunt. Nam hoc tùm impletum est,qñ per Commissarios Papæ fuerunt inuestiti de loco,& de Habitu sub Decretis contentis in Priuilegio, & sub Constitutionibus per eosdem decernendis iuxtà tenorem Priuilegij.Et propterea legis deinde Priuilegio decimo,eos iam professos expresse obseruātiam Canonicorum Regularium, non ꝙ iterùm fuissent professi tria vota, sed quia per translationem factam de eis consentientib; per dictos Commissarios ab Ordine Eremitico ad Canonicum: finis ille eorum professionis,quo obligabantur ad Eremiticum, fuit illicò translatus ad Canonicum sub eadem Regula.

Epithome primæuarum Constitutionum.

De Officio Ecclesiæ.Cap I.

QVia igr̃ vitulos, seu sacrificiū labiorū Deo in lege offerre iubemur:ordinamus in primis, ꝙ totum Officium Diuinum,&c.

Decernitur hoc capitulo primo: De Officio Ecclesiæ: Vt Officiũ Diuinum diurnum pariter & nocturnum cantando, vel legendo in Ecclesia iuxtà morem Curiæ Romanæ, nemine absente absq. Superioris expressa licentia, persoluatur, & in corde versetur quicquid profertur in ore. Nec cantetur, nisi quod cantandum esse legatur. Deinde ne prætermittatũ audientia Missæ ab aliquo diebus præsertim festiuis ex præcepto Ecclesiæ. Ex his Constitutionibus pauca omninò legis, quæ non sint reformata in sequentibus, quæ apud S. Ambrosiũ conditę fuerunt sub Anno Congregationis 18. quæ itẽ ad litteram in vltimam æditionem transmissę sunt.

De Inclinationibus. Cap. II.

QVia legimus frequenter in sacris litteris Angelos, & alios Sanctos Summo Deo per prostrationes, genuflexiones, & inclinationes reuerentiam humiliter exhibuisse; sicuti congruum est, & debitum: Volumus, & ordinamus &c.

Hic de Inclinationibus vniformitas præcipiť: quæ sicuti in alijs vbique Habitu, & corde, ita in ijs quoque seruetur in Ecclesia pro stylo Romanæ Curiæ, & iuxtà prouisionem Prioris.

De Receptione Nouitiorum. Cap. III.

CIrcà Receptionem Nouitiorum diligens cura adhibenda est. Nam secundum qualitatem seminum Segetes crescunt, & de fundamentis &c.

Hoc capitulo de Receptione Nouitiorum mandatur, vt eorum fundamentum tale curetur: quo super eo Celsitudo Religionis Sãctæ erigi valeat. Et ꝑpea cauetur, ne quis antè suæ ætatis Annum 16. recipiatur, & sit bonæ mentis, bonæ indolis, & legitimè natus, & de eius vita, & moribus prius quæratur, ac, antequam Habitu initietur, teneatur cum alijs Canonicis aliquo tꝑe, quo exerceatur circà abnegationem propriæ voluntatis, & opera humilia, & quæ maximè requirunt pacientiam, & interim diuersis diebus de illo bis tractetur in cõi Capitulo, citrà tñ deliberationem: tertiò verò deliberetur. Et accedente consensu maioris partis admittatur ad Habitum sub eamet ferè interrogatione, & inquisitione, quæ nunc

in

in Modernis seruatur. Si liber, si solutus matrimonio, si sæcularis, & aliquæ Religioni obnoxius, si debitis absolutus, si corpore sanus: & sub eadem quoque imitatione insidiarũ Diaboli, & consanguineorum, & austeritatis Regulæ quàm breuissimè enunciatæ.

De Instructione Nouitiorum. Cap. IV.

SEd quoniam nouellæ transplantationes, nisi irrigentur frequẽter, non crescunt. Curet Prior dictæ Domus Nouitijs præponere fratrem Religiosum, &c.

Hoc item Capitulo de Instructione Nouitiorum iubetur, vt à Priore præponatur Nouitijs aliquis frater Religiosus, deuotus pariter, & discretus. Qui eos sæpius sub expositione Regulæ, & Constitutionum, vitas quoq. Patrum, & collationes vnà cũ eis, & alios libros deuotos legendo, & docendo, exerceat circà humilitatem, mansuetudinem, integram obedientiam, perfectam abnegationẽ propriæ voluntatis, cordis exactissimam puritatem, quos instruat seruare mores Ordinis vniformiter, declinare omnem singularitatem, orare, & sæpius seipsos de suis culpis quantumcunq. minimis coràm alijs accusare. Qui infrà annum suæ probationis pro cuiusque captu mandent memoriæ totum Psalterium, discant Ordinem Officij, cantum cõem, & Regulæ sensum, & Constitutionũ. Et propterea inhibentur oĩa, quæ possent eos aliter occupare: nisi tñ apparatus mensæ, & præter aliquam (breuem tñ, & facilem) operã in hortis tp̃e æstiuo. Inhibetur etiam, ne extrà Monasteria mittantur ad negotia: ne sæculares quoscunq. alloquantur præter consanguineos interdùm, vt magis eorum constantia probetur, quodq; etiam magis commendatur interea tp̃is, quo in probatione fuerint nondum initiati, quos demùm Magister studeat roborare circà tolerantiam tentationum, zelum assumptæ Religionis, Paupertatis amorem, Sæcularium abdicationem, vel omnium mundanorum fugam, præsertim cum viderit eos tẽtatos, seu in proximo tentari posse per quascunque personas. Doceat item eos purè, & frequenter confiteri, saltem semel qualibet hebdomada, cogitationes detegere, somnijs non credere, de se nunquam alta, sed semper humilia sentire.

De Professione. Cap. V.

CVM verò per professionem Regularem debitam, notam, & non fictam, &c.

Tractatur hic de Nouitiorum professione, & persuadetur, vt nudus, & purus, reiectis omnibus impedimentis, quilibet profiteri debeat, cum ex professione transeat in Virum alterum, & induat Christum. Et propterea studium Prioris, & Nouitiorum Magistri esse, vt antè cuiuscunque professionem animaduertatur, an sit aliqua ab eis expedienda in sæculò, quatenus suo consilio omnia peragantur pro eorum salute, interimq. considerare quales mores, qualem vitam conuersando duxerint: quòd si minus benè, aliorum cõsilio poterit ad terrorem differri professio sub protestatione, quòd nõ intelligitur ex decurso t pe eos esse professos. Si verò viderẽtur omninò incorrigibiles, & forsan alteri Religioni aptiores, eam illlis p suadeant, ne ad sæculum reuertantur: Aliàs, vestibus eorũ sibi prioribus restitutis, quæ nunquàm infrà tempus probationis alienenẽ, remittantur ad propria, fama, quantum possibile fuerit, eorũ conseruata. Et sub exhortatione, vt ibidem ẽt benè, & exemplariter viuant, de quibus antè, Scrutinium fiat hac forma. Vt de singulis eorum Magister prius pro sua conscientia testimonium ferat, & qui voluerit pro sententia eius, vel contrà aliquid dicere, petita licentia à Superiore, stans dicat pro Dei honore, & Religionis bono quæcunque sibi expedientia videbuntur; & demùm, interrogatis cæteris, & maioris partis accedente consensu, ducant professum in Capitulum.

Quo loco prostrati coràm Superiore professionem humiliter petant, eisq. compendiosè declarata vi professionis, & asserentib. se se illam scire, & sub eo intellectu velle profiteri, hoc modo genuflexi inter manus Superioris profiteantur. Ego N. promitto obedientiam Deo, B. Mariæ, & B. Augustino, & tibi Patri N. Priori, vel Præsidenti Monasterij S. Saluatoris de Sylualacus Ord. S. Saluatoris Canonicorum Regularium, tuisq. successoribus secundũ Regulam B. Augustini, & Constitutiones huius Domus vsq. ad mortem. Professione emissa induantur professorum Habitu, & recipiant ad osculum pacis; quem Habitum pro Scapulare, 9 Nouitijs negabat.

Nomen

Nomen Ordinis pro Congregatione, & in his,& in sequentib. Constitutionibus vsurpari leges; quod factum crediderim, quia Cōgregationes modernæ,quæ in ipsis Ordinibus distinguuntur, nōdum manauerant. Attende ēt separatim titulum Monasterij, & titulum Congregationis absolutum. Fuit expressum Monasterium de Sylua lacus,quia nullum aliud tùm possidebatur. Non intelligas tamen Scapulare esse Habitum essentialem professorum,sed signum Habitus largo modo dicti,quo professi à Nouitijs tantum discernebantur,de quo suprà. Est enim Habitus Congregationis, nō Ordinis. De Conuersorum verò professione nihil innuitur,qui licet vel profiterentur,certè eorum professio non pōt dici solemnis, cū sit simplex,nec eos arctet,ut Clericos. Nam professio(vt asserit B.Thom.) attenditur per susceptionem alicuius Habitus approbati ab Ecclesia,de quo plurà paulò post in Capitulo de Vestibus. *B. Tho.*

De Institutione Prioris. Cap. VI.

VOlumus insuper, & declaramus, quòd Prior à suo Conuentu secundum formam Canonicam eligatur,videlicet à maiori parte eligentium:vel per compromissionem,&c.

Decernitur igitur in hoc Capitulo de Institutione Prioris,& innuitur,quòd quando procedit electio per disquisitionē, aut scrutinium,Vicarius,& duo Seniores in professione,qui ab Ordine nūquam recesserint, accipiant vota eligentium, & publicato Scrutinio,ac facta collatione numeri ad numerum,si minor pars consenserit maiori,senior Electorum surgens dicat. Ego N. vice mea, & omnium Electorum præsentium eligo N. in Priorem huius Monasterij. Non cōueniente,aut nō cōsentiente parte minori, & Electorum superante maiori:qui inter maioris partis numerum primum locum habebit,dicat. Ego N. pro me,& pro his,qui mecum sentiunt, eligo N. vt suprà. Electusq; habeatur pro confirmato à Sede Apostolica iuxta Priuilegij Apostolici tenorem. Mortuo autem Priore,seu alias legitimè amoto,Vicarius,seruata forma Priuilegij, cogitur in virtute Sanctæ Obedientiæ, & sub perpetua priuatione vocis actiuæ, & passiuæ infrà mensem prouidere circa Electionem noui Prioris: adiecta quoque ieiunij pœna per integrum mensem, panis, & aquæ dumtaxat copia facta, & super nudam terram corā

Fra-

Fratribus mensis discumbentibus; cuiq; substituto mox seniori Monasterij mandatur sub eisdem poenis præmissa prouisio.

De Cibis. Cap. VII.

QVoniam omnis creatura bona est: non astrigimus prædictos Fratres dilectos, vt omninò carnes non comedant: Maximè attendentes, quòd Sanctissimus Pater Augustinus, &c.

Monentur ergo in hoc Capitulo de Cibis, vt ter tantum in hebdomada carnibus vescantur, seruata ratione Infirmorum, & cuiuscunque alterius occasionis vrgentis; statuiturq. ad hoc dies Dominica, & feria tertia, & quinta, & ea, qua festum Natalitium Saluatoris occurrit. Permittitur quoque omni tempore, pro ritu tamen Ecclesiæ, & Patriæ, pinguedine carnium cibos condiri, Aduentu Dominico excepto: inhibenturq. lacticinia sextis ferijs per totum Annum, nisi quæ in octaua Resurrectionis Dominicæ occurrit, & qua aliquid festum præcipuum celebratur. Singulares etiam cibi arceantur nisi ex necessitate, & tunc Superior ipse prouidet, vt, quibus propinantur, omninò propinata ignorent. Mandatur etiam, ne extrà Monasterium comedant inter domos sæcularium, nisi coacti forsan ex intemperie aeris, aut infirmitate, aut ob alias pias causas pro Dei honore, & proximorum. Attende præfatos Fratres dilectos, vt hinc quoque præsentium Constitutionum Compilationem ipsis Commissarijs integram ascribas omninò: cum Patres antea præscriptam Regulam, sub qua nuda cœlestem nihilominus vitam iampridem duxissent, nullis alijs Decretis, seu Constitutionibus essent obnoxij: quibus tamen spontè obligare voluere, de quibus propterea innuit Archiepiscopus, vt strictius viuerent. Nam strictiores etiam, & longè ampliores ipsimet eas dehinc quoque reddidere sub auctoritate Martini V. sublato de medio Gregorio XII. vt, quod vltrò olim iamdiù fecissent, lege posthac astricti ipsi, & posteri ad obseruationem tenerentur. Sed quòd præsens partus fuerit ipsorum Commissariorum ex ipso etiam temporis longiori interuallo, quàm res ipsa certè pati videretur (quod suprà quoque attigimus) satis nempè augurari posses.

De

De Ieiunijs. Cap. VIII.

DE Ieiunijs verò volumus,& ordinamus,quòd vltra ieiunia ab Ecclesia instituta,præfati Fratres ieiunent temporibus infrascriptis,quadragesimalibus cibis,&c.

Mandatur ergo ieiunare in Aduentu Domini,Tribus dieb. Rogationum, Vigilia Ascensionis,Corporis Christi, Purificationis,& Natiuitatis B.Virginis,& S. Augustini,præsupponendo, quòd Vigiliæ Pentecostes, Io,Baptistæ, Laurentij, & Assumptionis B.Virginis inter ieiunia Ecclesiæ computentur. Item ieiunent per totũ annum tàm in Monasterio, quàm extrà omnibus sextis ferijs,excepta,quæ continetur intra Paschalis Resurrectionis octauam. Mandatur tamen Superiori, quatenus pro tempore rationem habeat Fratrum iuniorum, seniorum, debilium,licet non infirmantium, vel itinerantium: qui,dum fuerint in itinere,ex causa legitima poterunt etiam vesci cibis eis subministratis. Dispensat ergo cum operantibus in horto, in coquina, & alijs huiusmodi necessarijs pro sua discretione.

De Silentio. Cap. IX.

SIlentium autem Religionis,decus, & quietis mentis ministrum diligenter obseruabunt,præcipuè semper in Choro,in Dormitorio,in Cellis,nisi aliquo existente: In vna portione Claustri, videlicet ex parte Capituli,quia in toto Claustro commodè non potest obseruari: in mensa: intus, & in quolibet loco à signo, quod fit post Completorium, vsque ad Primam diei sequentis inclusiuè, &c.

Alijs verò temporibus, & locis absoluitur Silentium: ita tamen, q̃ verba sint necessaria,& opportuna,religiosa,vtilia,& honesta, cũ de ociosis extremo Iudicio rationem reddituri simus: inhibetur tamẽ cum secularibus seruari,nisi de licentia Superioris, aut vrgente necessitate: inhibeturque de absentibus murmuratio sub commonitu, quòd linguæ nostræ inter cætera membra sunt magis Deo dicatæ: vtpotè quæ suscipiunt Eucharistiæ Sacramentum. Et q̃ in multiloquio nõ deest peccatũ. Et beatus homo,qui non deliquit in verbo.

De

De Lectione Mensæ. Cap. X.

MEnsis Fratrum edentium sacra lectio, quæ est refectio animæ deesse non debet &c.

Hoc Capitulo de Lectione Mensæ innuitur, vt legatur ab Hebdomadario semper in mensa aliqua lectio Bibliæ, vel aliorum deuotorum librorum pro dispositione Superioris: & tanto silentio discumbentium audiatur, vt, si quid opus fore contigerit, sonitu magis cuiuscunque signi, quàm voce significetur auctoritate tñ Superioris seruata, vbi, siquidē opportunū iudicabit, eius etiam arbitrio in fine mensæ legi poterit alia lectio vulgaris de Historia, aut Collatione Sanctorum Patrum, vel alia deuota, quatenus etiam, qui minus docti sunt, suo quoq; cibo spiritali reficiantur. Post refectionē in mane semper eatur in Chorum cātando Psalmum, Miserere mei Deus, vel alium pro t.pe, vbi gratiæ terminentur. Terminentur autem in sero, quoties Fratres reficiuntur, in loco Refectionis iuxtà ritum Romanæ Ecclesiæ.

De Habitu Clericorum, & Conuersorum. Cap. XI.

VEstes verò semper habeant in communi iuxtà Normam traditam in Regula à Patre Beatiss. August. & secundū formam eis indultam ab Apostolica Sede, sicut in Priuilegio Apostolico clarius continetur. Declaramus tamen, quòd Conuersi Rochetum portare non debeant, & eorum Scapularia, quæ fiant de panno Capparum, infrà genua non descendant. Cappis verò vtantur, vt Clerici &c.

Hic de Habitu, & vestibus Clericorum, & Conuersorum decernitur, vt Cappæ laneę, (ex quocunque panno fiant) colorem suum grisęum seruent, & Capitia eorum, & Scapularia sint ad formam eorum, quæ gerunt Fratres Montoliuetani: & Cappis non vtantur nisi in Ciuitatibus, & Castris, & frequentia Populi. Nouitij, vt suprà notatum est, Scapulare non deferant. Conuersi, Bigami, & Irregulares capitis contractam coronam non habeant, quæ solis Clericis, ex Patrum instituto, debetur: quæ non sit latior duobus digitis suprà aurium Summitatem, cætera parte capitis suprà, & infrà derasa.

rasa. Rasurã verò fiat debito tpe, sicuti religiosos, decet pauperes, & humiles iuxtà Superioris mãdatũ, à quo cum Fratri aliquod Officium iniungitur, ille genibus flexis, & capite detecto suscipiens dicat: Deo gratias: cum verò vestimenta, vel aliud hmõi recipiũtur, dicatur: Benedictus Deus in donis suis. Attende de Habitu Cõuersorum, qui fuit seruatus etiam in altera æditione Constitutionum viuente Protoparente: qui tñ non potest de approbatis ab Ecclesia dici, nec de eo Gregorius innuit in Priuilegio, & sicuti etiam paulò antè præmissum est: cum Religio importet perfectionem per susceptionem Habitus alicuius Ordinis approbati, iuxtà quem, pro sñia D.Thomæ, fiat professio solemnis: sequitur quòd eorum professio D.Tho. quæcunque sit, non est solemnis, sed simplex, cum non sit in Habitu approbato. Neque.n. Conuersorum hmõi Habitus potest dici Canonicus, qui debetur solis Clericis, sed neque alterius Ordinis, quia sequeretur, quòd Congregatio eadem esset diuersi Ordinis, vt puta Canonicorum Regularium, & Monachorum, seu Mendicãtium, quod esset absurdum, & veluti incompatibile. Ex quo magis laudandi sunt ij Commissarij præsentium Constitutionum auctores, & Patres Nostri sequentium Reformatores: qui in vtrisq. inhibuerunt Rochetum Conuersis: quod quantũvis concessum modo videatur, nec nomen tamen, nec vires apud ipsos sortiri queat.

De Lectis. Cap. XII.

SAepè legimus Sanctos Angelos eos visitasse soporatos, qui stratus mollitiem nescierunt, castitati nimis aduersantem. Ea propter volumus &c.

De Lectis itaque decernitur, vt singuli singulos stratus habeant, quatenus soli dormiant cum tunica magna, vel parua, & super cingulo cincti: qui stratus sint ex straminibus, seu paleis, quos Saccones appellant: linteamina ex omni materia præter linea. Et inhibentur Camisiæ lineæ, nisi infirmis. Coopertorijs verò vti possint, quæ honestatem foueant, & frigus abigant potius, quàm stratus ornẽt.

De Capitulo Quotidiano. Cap. XIII.

QVia scriptum est: in pigritijs humiliabitur contignatio: & si minima negligimus, paulatim defluimus: non minus est ne-

cessarium, vt Religio quælibet, quæ secundũ Ethymologiam, à religando dicitur debitis foueatur fomentis, quàm ne deficiat vita corporalis humana &c.

Hic de Capitulo Quotidiano disponitur, vt singulis quibusque diebus post prandium, & post redditas gratias in Ecclesia, oēs intrent Capitulum sub silentio, & processionaliter: vbi dicto à Superiore: Benedicite, & responso à Fratribus, Deus: examinetur aliquis circà lectionem lectam in mensa; & deinde quilibet, qui in aliquo deliquisset, quod absque scandalo detegi possit, genu flexo culpā suam fateatur. Pro qua sub Paterna, & pia monitione iuncta pœnitentia ordinentur semper; & disponantur à Superiore, si quæ de nouo emerserint, reformanda in augumentum Religionis, & salutem Fratrum. Et qm̃ pro temporum varietate, & personarũ dispositione quotidiè noua remedia opportuna contingunt, de zelo, & conscientia eorumdem Fratrum plenè confisi: Commissarij Apostolici in hoc Capitulo præstant, vt Prior omni tpe cum sex Fratribus Clericis, qui in Habitu antiquiores fuerint, & in Congregatione sp perseuerauerint, valeant has Cõstitutiones augere, imminuere, & declarare, prout eis ad Dei Honorem, Religionis augumentum, & Fratrum profectum vnanimiter visum fuerit expedire.

De Infirmis. Cap. XIV. & vltimum.

INfirmorum, & Hospitum cura alicui iniungatur, & si nulli infirmi, vel Hospites fuerint præsentes: cum verò aliquis infirmatur febre &c.

Hoc vltimo Capitulo tractatur primò de Infirmis: vt si quis aliquo dubio languore detineatur, quo in periculo vitæ versetur, monitu Prioris, seu Infirmarij Sacramenta oĩa Ecclesiæ petat, ac suscipiat. Qui si fortè non annuerit, à Fratribus non visitetur, & præter maximè necessaria, nihil ei tribuatur, donec peniteat. Infirmis, præter hunc casum, abundè oĩa propinentur, quantùm Monasterij facultas suppetit: De stratu molliori, & de quibuscunque ægritudini conuenientibus sub oĩ diligentia, & charitate iuxtà B. Aug. Patris Regulam: decernimus item de Hospitibus, vt nisi illi fuerint re ipsa, & non tm̃ noĩe Religiosi, vel si etiam fuerint sæculares deuoti, oĩa eis parentur extrà Refectorium, Dormitorium, & Fratrum conuersationem.

sationem. Neque hos liceat diutius inter septa Monasterij morari, & interim tamen hospitio extra Claustrum, & Syluam contenti sint, cum nulla portio sit tenebrarum ad lucem. Mulieres autem cuiuscunque gradus, dignitatis, ætatisve existant, etsi auctoritate aliqua Apostolica mentione non faciente Constitutionum huiusmodi potirẽtur: nullam partem Monasterij, Ecclesia inferiori excepta, ingredi permittantur. Poterunt tamen illæ, quæ in prædijs Monasterij habitant, pro euitando aliquo bellico furore, interea temporis in aliqua Monasterij parte remota cõuersari, sub custodia tamẽ virorum illas attinentium.

Quas quidem Constitutiones, & normam viuendi dictis Priori, ac Fratribus Canonicis, & Conuersis, & Personis dicti Prioratus pro tempore existẽtibus præsentibus, & futuris auctoritate Apostolica supradicta tradidimus, ordinauimus, & disposuimus. Nobis nihilominus Constitutiones huiusmodi, & viuendi normam corrigendi, immutandi, renouandi, & reordinandi, si postea visum fuerit, potestatem omnimodam expresse reseruantes. In quorum omnium, & singulorum fidem, & testimonium præmissorum præsentes has fieri, siue præsens publicum Instrumentum Nostrum hunc Processum in se continentem, siue continens, exinde fieri, & per Notarium publicum infrascriptum subscribi, & publicari mandauimus, Nostrorumq; sigillorum fecimus appensione communiri. Ordinatæ, & cõcessæ fuerunt dictæ Constitutiones, & norma viuendi dictis Priori, ac Fratribus, & Canonicis, Conuersis, & Personis dicti Prioratus S. Saluatoris de Sylualacus per Nos Commissarios præfatos sub Anno, Indictione, Pontificatu, & loco, quibus suprà die 4. mẽsis Maij. Præsentibus ibidem Reuer. in Christo Patre Domino Antonio Dei gratia Episcopo Pensauriense, necnon Religioso viro Fratre Dominico de Neapoli Ord. Minorum professore, & discreto viro Marciano de Rampinis de Terdona Apostolicę Cameræ Clerico, ac Ser D. Michaele de Cassina Clerico Pisano, testibus ad præmissa vocatis specialiter, & rogatis.

Et ego Hermanus de Symea Clericus Coloniens. publicus Apostolica, & Imperiali auctoritatibus Notarius; quia prædictarum litterarum Apostolicarum præsentationem, receptionem, requisitionem, inuestituram, commissionem, inhibitionem, sententiarum fulminationem, Constitutionum traditionem, & reseruationem, om-

nibusq. alijs, & singulis præmissis, dũ sic, vt præmittitur, fierent, & agerentur, vnà cum prænominatis testibus, præsens interfui, eaq; omnia & singula sic fieri vidi: ideòq; hoc præsens publicum Instrumentum præsentem processum in se continens me alijs occupatis negotijs per alium fideliter scribi feci, subscripsi, publicaui, & in hanc publicam formam redegi. Signoq; & nomine meis solitis, & consuetis vnà cum appensione sigillorum Dominorum prædictorum signari rogatus, & requisitus in fidem, & testimonium omniũ, & singulorum præmissorum, &c.

Commissio aũt prædictas Constões ordinandi facta fuit trib. ijs Anno 1408. die 24. Apr. Pont. Anno 2. sed Constões datæ fuerunt Lucæ. 1409. die 11. Septembr. Pont. Anno 3. Fluxerunt ergo menses sexdecim, & dies nouem inter Commissionem, & Constitutionum traditionem. B. igitur Stephanus, Iacobus, & cęteri Ilicætani professi fuerant Obseruantiam Regulæ D. Augustini sub priori Ordine Eremitarum, vt dictum est suprà: in hoc verò altero Ordine non Obseruantiam Regulæ, sed Obseruantiam tantum Ordinis Canon. Regul. quod autem ad professionem attinet, requirebatur noua professio in translatione de Ordine ad Ordinẽ, ut Signius, & alij, & DD. probant, & ex Commissariorum verbis clarè innotescit. *Sign. DD.*

Has Constões, & Processum, & Priuilegiũ primũ abstulerunt Ven. Fr. Eremitani, vt dictum est, in S. Saluatoris de Syluálacus: dũ expulsi inde sunt Pres Nostri. Sed Greg. XII. præfatum primũ Institutionis Priuilegium nouæ Congregationi concessum cũ eisdẽ nouis Constõnib. in eo insertis cũ appensione bullæ plumbeæ, & filis sericis rubei, croceiq. coloris gratis innouari, & ex Registro trãscribi iussit, vt ex subscriptione Notarij Apostolici in illis verbis. Duplicata Gratis de Mandato D. N. P. Ioannes de Monte Politiano, &c. Habes ergo Constões non ab hominis auctoritate cõis factas, sed à Vicario Chri ordinatas, per eius Commissarios institutas, Constitutiones appellatas, quia per eas Ordo constitueretur, & in Obseruãtia Regulari, sicut B. Franciscus à Chro habuit suam immediatè ad Fres sui Ord. Minoris regulam, & Pacomius ille ab Angelo: ita Nos à Vicario Chri, vt diximus, & à Commissarijs quasi Angelis accepimus exarratas. Nouæ, & paucæ leges quidem, quatenus exiguus illorum virorum numerus exposcebat, sed plenæ sapiẽtia, & cõsilio: tributę Stephano, & Socijs in Monasterio Ilicętano tũ degentib. &

alijs

alijs vbique locorum, si contigerit adesse, eandem vitæ rationem in hoc Ordine suscepturis. Ergo non fecit Stephanus Constitutiones, vt multi asserunt. Facta verò vnione Stephani cum Canonicis Rhenanis: videns B. ipse pro emergētib. negotijs, & quia gregē suū in dies multiplicare videbat, & plures casus esse, q̄ leges, & ea, quæ de nouo emergūt, nouo indigere fauore, & auxilio: apud Martinū V. impetrat, vt liceat Constitutiones suprascriptas augere, mutare, & reordinare, prout ipse Martinus V. fecit: Mādās Antonio Cōmissario, vno ex trib. superstiti ex duob. altero absente. s. Gabriele Thesaurario tunc legato: altero vita functo Io. Ragusino Epō, viuæ vocis oraculo, onerans q̄. suam conscientiā, vt, iuxtà eiusdē dictamen faciat, ordinet, & disponat quicquid sibi vr̄ circà mutationem, & alterationem Constitutionum: qui declarauit partem illam reseruationis, & ordinauit: quòd duæ partes Canonicorum in Capitulis Generalibus celebrandis possent addere, diminuereq; à Cōstitutionib. ipsis, & eas corrigere, mutare, & de nouo instituere, prout ipsis duabus partibus, & non paucioribus ad Dei Honorem, profectumq̄. Canonicorū videbitur expedire, prout in Instr̄o per manū Ioānis de Vernacijs confecto sub dat. Florētię 1420. Ind. 13. die 17. Mensis Augusti, Pont. Martini, Anno 3. Habita igr̄ licentia, & facultate addendi, & corrigendi. P. Stephanus oī diligentia studuit nōnullas diminuere, & resecare, alias de nouo addere: nā cōpletæ fuerunt aliæ Constitutiones sub noīe totius Capituli Gn̄alis tunc celebrati in Monast. S. Ambrosij de Eugubio, nō expresso eius noīe humilitatis gr̄a. s. Fr. Stephani tūc Gn̄alis existētis, sed post obitū illius, ob reuerētiā tanti Viri Pr̄es in proęmio p̄fatarū Constitutionū apponere decreuerūt: in quarū Constitutionū proęmio fuerūt quinque mirabilia contēta: ꝙ qn̄ Prçlatus facit in suo Conuētu aliquā dispensationē, Prælatus ipse possit eisdē dispensationib. vti: secūdo declarat, ꝙ nō itēdit hmōi trāsgressores ad culpā obligare, sed ad pęnā, vt in primis: tertiò, ꝙ nullū statutū vim hēat, nisi ꝑ tria Capitula Gn̄alia fuerit immediatè sequētia approbatū: quartò, ꝙ cura Monialiū, aut aliquarū mulierū quarūcūq. Cōgregationis nullatenus accipiat, nec earū cōfessiones audiāt, Parochianis dūtaxat exceptis, quas ēt audire nemini licebit, nisi vel Capitulū Gn̄ale, vel Prior Generalis in necessitatib. ordinauerit: quītò, ꝙ extrà casū infirmitatis, vel notabilis debilitatis carnes nō comedant, ita vt ꝑ quotquot, &

quanta-

quantacũq. Capitula Generalia nõ possit aliquid statui cõtrà duo prçmissa, vt de his in præfato proemio dictarũ Cõstõnũ,1425. die 5 Mensis Maij compilatarum, seu descriptarum latius continetur; quæ Constõnes per particularia diuisæ existentes, in 20. Capit. com prehenduntur, vt hic vr̃, vbi putauimus inserendas Constõnes dicta tas à B. Stephano ob illius reuerentiam, & simplicitatem, & zelum, & humilitatem, & spiritum Amoris manifestandum.

Stephanus Ioannis de Senis Prior Generalis Can. Regularium, siue Fr. S. Saluatoris, Ord. S. August. & cæteri alij repræsentantes to tum Capitulum Generale Nostri Ord. celebratum in Nostro Con uentu S. Ambrosij depropè Eugubium sub Anno Dom. 1425 die 5. Maij sal. & gloriam per obedientiam salutarem fœliciter adipisci. Cum auctoritate Apostolica Nobis benè congruè sit concessum p Reu. in Chro Frem, & D. D. N. Diuina miseratione Epm Portuensẽ posse Nostras Constõnes de nouo instituere, augere, corrigere, vel minuere, vt in suprascripto Priuilegio plenius continetur. Nos Po. steris Nostris de vita in moribus religiosis ducenda prouidẽtes, infrascriptas Constõnes vnanimiter, & cõcorditer statuimus, ordinamus, & cõfirmamus per Capitula distinguentes. Quoniam igit̃, iuxta

1. Pet. 4 ta prçceptum Apostolicum, antè oĩa iubemur mutuã in nobismet ipsis charitatem in Deo hr̃e continuam (nec mirum) quia ipsa est vinculum perfectionis, ad quam charitatis perfectionem tẽdere de bet omnis vera, & approbatã Religio: expediens est, vt Nos, qui sub vnius Regulæ, & Religionis vnius voto viuere professi sumus, vniformitatem in Obseruantia Canonica teneamus: quatenus vnitas charitatis, quæ præcipitur Nobis interius seruari, in cordib. nutriatur, & repræsentetur per vniformitatem exterius in morib. obserua tam. Hoc aũt proculdubiò melius fieri poterit, si ea, quæ sunt faciẽda, scripturæ fuerint commendata: si qualiter in quibuscunq. sit viuendum per publicam scripturam notum fiat: vt mutandi, vel addẽ di, vel minuendi ẽt in minimis, secundum proprium sensum, & priuatam voluntatem, cuilibet subtrahatur facultas: ne minima negligendo, paulatim à maioribus bonis decedentes, in maiora mala corruamus. In his tamen Prælato, cum sibi secundum Deum visum fuerit expediens, licebit in Conuentu suo aliquandò cum Fratrib. dispensare: qui etiam similiter, sicut & cæteri, uti poterit dispensationibus. Vt autem quieti conscientiarum, & paci tàm subditorũ,

quàm

quàm Prælatorum iuxtà posse prouideatur, nolumus p Constões Nostras aliquem obligari ad culpam, sed tm̃modò ad pęnam, nisi p p præceptum, vel contemptum. Ne autem de facili multiplicentur, vel irritentur Constitutiones, vel mutentur (q modernis temporibus frequenter prouenit ex animi leuitate) nolumus, q statutum aliquod habeat vim Constitutionis, nisi fuerit per duo Capitula Generalia continua approbatum, & tunc confirmari poterit in tertio Capitulo immediatè sequẽti, vel deleri, si magis expediẽs fuerit iudicatum. Volumus tñ inuiolabiliter, & immutabiliter in perpetuum obseruari, vt cura Monialium, vel Congregationis quarumcũq. mulierum nullo modo suscipiatur, nec cum ipsis vlla oĩno conuersatio habeatur, ac ẽt earũ confessiones non audiantur, neq. aliquarum aliarum cuiuscunq. status, vel conditionis existant, Parochianis dumtaxat exceptis, quas nemini audire licebit, nisi quẽ Capitulum Generale, seu Generalis Prior in necessitatibus ordinauerit. Et quod extrà casum infirmitatis, vel notabilis necessitatis carnes non comedantur, ita q per quotquot, & quantacunq. Capitula Generalia non possit aliquid statui contra duo præmissa: &

1 De Officio Ecclesiæ.
2 De Suffragijs Mortuorum.
3 De Ieiunijs.
4 De Cibo.
5 De Vestibus.
6 De Lectis.
7 De Silentio.
8 De Infirmis, & Hospitibus.
9 De Receptione Nouitiorũ.
10 De Institutione Nouitiorũ.
11 De Professione.
12 De leui culpa.
13 De graui culpa.
14 De grauiori culpa.
15 De grauissima culpa.
16 De Apostatis.
17 De electione Priorum Conuentualium.
18 De Capitulo Quotidiano.
19 De electione Prioris Generalis.
20 De Capitulo Generali.

Quò ad Primum: Totum Officium diurnum pariter, & nocturnum secundum morem Romanę Ecclesię in Ecclesia cantando, vel legendo pro tpe deuotè, & morosè dicatur à Fratribus simul congregatis, qui commodè interesse poterunt: nullo sine expressa licẽtia remanente, obseruando, quantum cooperante Dei gratia fieri potest secũdum doctrinam B. Aug. Patris Nostri, vt q profertur in ore, in corde versetur; qua p p quicunq. in Choro nõ fuerit, anteq̃ in principio omnium Horarum Canonicarum dicendum sit Alleluia,

luia,vel pro t pe,Laus tibi Dñe Rex æternæ gloriæ, & in triduo ma ioris hebdomadæ antè inceptionem primi Psalmi, stet inclinatus antè Altare Maius manibus suprà genua positis vsq. ad signum Maioris in Choro residentis:quæ inclinationis forma sp, & vbiq.prę terquam in itinere, in oĩbus inclinationibus vniformiter obseruetur:in quibus,videlicet secundum Ordinarium nrũm,è regione cõ uerti debet.Caueant autem Fratres non ex leui causa ab Officio recedere.Si tñ,causa vrgente,aliquem de Choro exire oportuerit,ad Altare Maius accedat,& facta reuerentia vertat se è regione, inclinatusq́.signum Præsidentis expectet. In festiuitatibus autem celebrandis,quantùm ad numerum,& solemnitatem ipsorum festorũ, seruetur modus,qui in Calendario antè principiũ huius libri Constitutionum sp annotando descriptus hr̃.De horis verò quò ad tẽpus,in quo,videlicet Matutinum,& cæteræ horæ Canonicæ dicantur,teneatur ille modus,& Ordo,qui secundum dispositionem locorum,& Fratrum ibidem degentium vtilitatem a quolibet Præsidente in suo Conuentu ordinatus fuerit. Nullus aũt Fratrum Nostrorum extrà loca Nostra,& Ecclesias Nostras ad funera,aut festiuitates,Missas,seu Officia celebranda vllo modo vadant,nec consti tutus in itinere alia legitima causa assumpto.In itinere verò legitimè constituti Officium suum diligenter dicant,prout sciunt,& possunt,ita quòd nullo modo dimittant,& sint contẽti Officijs Ecclesiarum,ad quas qñq; declinant.Qui,videlicet itinerantes, antequã iter ingrediantur,sp vadant in Ecclesiam ad orationẽ, & genuflexi antè Altare, ex Maioris licentia conuocatis Fratribus, qui adesse poterunt,sub Antiphona ista.In viam pacis,salutis,& prosperitatis Angelus Dñi comitetur nobiscum,vt cum salute perueniamus ad Patriam: dicatur Psal. Deus in Nomine tuo saluum me fac,&c. cũ Gloria Patri:Deinde repetatur suprascripta Antiphona;& dicatur Chirie Eleison,Christe Eleison, Chirie Eleison, Pater Nr̃. Deinde Præsidens dicat:Vers.Et ne nos. Resp.Sed libera nos: Vers. Saluos fac seruos tuos.Resp.Deus meus sperantes in te: Vers.Esto eis Dñe turris fortitudinis.Resp.A facie inimici. Vers.Nihil proficiat inimicus in eis. Resp.Et filius iniquitatis non apponat nocere eis. Vers. deinde.Dñe exaudi. Resp.Et clamor. Vers. Dñs vobiscum.Resp.Et cum Spiritu.Oremus. Adesto Dñe supplicationibus nostris, & viã famulorum tuorũ in salutis tuæ prosperitate dispone, vt inter oẽs

viæ,

viæ, & vitæ huius varietates tuo semper protegantur auxilio per Christum Dominum nostrum. Post quam orationem immediatè sequatur Antiph. Salue Regina, &c. cum V. Ora pro nobis S. Dei genitrix. R. Vt digni efficiamur promissionibus Christi, cum Oratione Interueniat pro nobis: & alia oratione. s. Actiones nostras q̃sumus Domine aspirando præueni, cum reliquis. Post quæ omnia aspgat eos, & omnes circunstantes aqua benedicta: & sic cum benedictione ipsius Præsidentis, & eius littera Testimoniali vadant In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Similis etiam modus ingrediẽdi Ecclesiam in reuersione, vel aduentu Fratrum obseruetur, vt dicatur Psal. Laudate Dominum omnes gentes totus cum Gloria Patri. Chyrie eleison, Christe eleison, Chyrie eleison. Pater Noster. Vers. Et ne nos inducas in tentationem. Resp. Sed libera nos a malo. Vers. Sit nomen Domini benedictum. Resp. Ex hoc nunc & vsq. in sæculum. V. Domine exaudi. R. Et clamor. V. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo. Oremus. Maiestatẽ, cum reliquis. Postea autem Salue Regina, cũ Vers. & Oratione Interueniat, &c. & cum orõne de Sancto, vel Sancta, in cuius nomine intitulatus est locus ille, seu Ecclesia, & cum Oratione D. Patris Augustini. Adesto supplicationibus Nostris, &c. quibus dictis immediatè ad Præsidentem pro benedictione vadant, ipsiusq. manum osculeñt: De cuius licentia tempore, quo ei videbitur, cum omni maturitate tàm verborum, quàm actuum fient mutuæ visitationes cum cæteris Fratribus omnib. genuflectentibus, & manus ad pectus in modum Crucis tenentibus: capita verò mediocriter cum omni reuerentia inclinantibus. Cum autem acciderit Fratres aliquos septa Monasterij egredi ad quotidiana negotia: dicta prius in Ecclesia semel Salutatione Angelica. s. Aue Maria, & sui custodia Deo totaliter commissa, ad Præsidentem similiter pro benedictione vadant, & cum oĩ morum religiosa grauitate vbiq se habeãt. Prostrationes, genuflexiones, & inclinationes integraliter seruentur in Choro tã in Missa, quàm in omnibus horis Canonicis, secũdum quòd in Ordinario Nostro continetur, sic vniformiter ab omnibus Fratribus, & ęqualiter, vt sicut corde, ẽt habitu debeant esse similes; ita etiã in istis totaliter appareant conformes: Iccirco de ipso Ordinario quolibet die Sabbati, dicto Matutino, immediatè legatur quædam lectio, & ad Præsidentis nutum terminetur. Alijs autem temporibus

semper illomet tempore de Regula B.Augustini Patris Nostri occurrentis dici similiter lectio recitetur. Conuersorum officium præterea hoc est: videlicet, quòd pro Matutinis dicant 30. Pater nr̃, & totidem Aue Maria. Pro Vespero 15. pro qualibet autem aliarum quinque horarum Canonicarum septem. Pro benedictione mensæ vnum Pater Noster: post comestionem pro gratijs, tria Pater Noster dicāt. Prouideat autem Prior, seu Præsidens Conuentus, vt si quis Frater Canonicus, vel Conuersus, aut familiaris Cõuentus diebus Dominicis, vel festis, quos ex præcepto Ecclesiæ necesse est celebrare, habuerit aliquò eundi necessitatem, vel aliàs in Conuentu fuerit occupatus sic, vt Missæ Conuentuali nequeat interesse, audiat Missam, & caueat diligenter, ne aliquis absque magna necessitate præfatis diebus absq. Missæ audientia pertranseat. Infrascriptis autem diebus Generalis Communio fiat in Conuentu, videlicet Dominica prima Aduentus. In festo Natiuitatis Domini. In Epiphania. In festo Purificationis. Dominica prima Quadragesimæ, & tertia, vel quarta eiusdem, secundum discretionem Prælati, vel Præsidentis. In festo Annunciationis. In Cœna Domini. In festo Resurrectionis. Dominica 3. immediatè sequenti. In festo Ascēsionis Domini. In Pentecoste. In festo Corporis Christi. In festo Apostolorū Petri, & Pauli. Dominica 3. Iulij. In festo Assumptionis B.Mariæ. In festo B.Augustini. In festo Natiuitatis B.M.V. In festo B.Michaelis. Dominica 3. Octobris. & in festo Omnium Sanctorum. In quibus Communionibus die præcedenti Fratres semel tantum reficiātur, vtentes cibarijs eis pro tempore cõcessis. Fratres autem Nostri oēs ad minus semel in qualibet septimana sacramentaliter confiteantur. Fratres autem Sacerdotes sæpius, secundum quòd celebrationes Missarum, ad quas accedunt, frequenter requirunt. Siquis verò in præordinato tempore confiteri saltem non potuerit, pœnæ leuis culpę subijciatur Nec audiant Sacerdotes confessiones ēt Fratrum sine licentia sui Prælati, in quibus tanta potestate vtantur, quantā ille concesserit, vel permiserit.

Quò ad secundum. A festo Omnium Sanctorum vsque ad festū Natiuitatis Domini pro Fratribus, & Benefactoribus Ordinis Nostri quilibet Sacerdos tres Missas, Clerici non Sacerdotes vnū Psalterium, Conuersi verò trecenta Pater Noster dicant. Idem faciat quilibet Fratrum pro defuncto Fratris sui Conuentus. Idem fiat

per

per totum Ordinem pro Priore Generali Ordinis, si in ipso Gñali Prioratu eum mori contigerit. Anniuersarium Patrum, & Matrum in crastino Conuersionis S. Pauli. Anniuersariũ Frũm, Propinquorũ, & Benefactorũ Ord. Nři in crastino octauæ S. Aug. vbiq. fiat, & dicat totũ Officiũ mortuorũ in die pcedenti. Cõuersi verò in quolibet pdictorum Anniuersariorum quinquaginta Pater Nř dicant.

Quò ad tertium. A Pascha vsq. ad festum Exaltationis S. Crucis reficiantur bis Fratres, exceptis diebus Rogationũ, & oĩbus quartis, & sextis ferijs. Qñ tñ aliquod aliud ieiunium in tertia, vel quinta feria occurrerit, prædictis quartis ferijs ieiunare non teneantur; in Vigilia Pentecostes, in ieiunijs quattuor Temporum, & in Vigilia S. Saluatoris de Mense Maij, in Vigilia S. Ioannis Baptistæ; Apostolorum Petri, & Pauli, Iacobi, Laurentij, Assumptionis B.M. Bartholomæi, B.Aug. P.N & Natiuitatis B.V. In toto aũt Aduentu includendo primam Dñicam eiusdem, & Quadragesima, in Vigilia Pentecostes, in Vigilia S. Matthæi, Simonis, & Iudæ, Omnium Sanctorũ, S. Andr eæ, S. Matthiæ Apostoli, & oĩbus sextis ferijs; & feria secunda, & tertia immediatè post Dominicam in Quinquagesima, Quadragesimali vtentes cibo, ab ouis, & oĩbus lacticinijs abstinebimus: nisi in prædictis sextis ferijs præcipuum festum fuerit. Itinerãtes verò Ieiunijs non teneantur ab Ecclesia non præceptis, ac etiã ouis, & lacticinijs vesci poterunt diebus ab Ecclesia non prohibitis. Præterea, quia à Sede Apostolica vnicuiq. Ordinis Nostri indulta est in articulo mortis plenaria Indulgentia pęnæ, & culpæ hac conditione, vt à quolibet Nřum, vltrà Ieiunia præfata, seu alia aliquo casu obligatoria, annuatim sex diebus ieiunetur, cibis Quadragesimalibus vtendo: ordinamus ieiunari sex diebus post Epiphaniam, & sic discretè à Prælato distingui, q̃ antè Dñicã in Quinquagesima, sp expleantur. Tpe aũt Ieiunij à secunda feria post Dñicã in Quinquagesima vsq. ad festum exaltationis S. Crucis pulsato primo signo Completorij, Refectorarius signum faciat ad collationẽ. Deinde Fratribus venientibus ad Refectorium, & ad mensam residentibus ad signum Prælati lector mensæ dicat. Iube Dñe benedicere: & sequatur benedictio. Noctem quietã &c. infrà lectionẽ verò, facto signo à Prælato, & dicto Benedicite à lectore, dataq; benedictione: largitor oĩum bonorum benedicat potum seruorum suorum. Bibere poterint, qui voluerint. Circà finem lectionis ad nutũ

Prælati dicat lector. Fratres sobrij estote &c. sicut in Officio Cōpletorij continetur. Et dicto à Prælato. Adiutorium Nostrum in noīe Dñi, & rñso; qui fecit &c. vadant Fratres processionaliter cum silentio in Ecclesiam Iunioribus præcedentibus. Quorū quidem primò Oblatos intelligimus, deinde Conuersos, ex quibus nouissimos intrantes Religionē Iuniores esse censemus: ꝙ & de Clericis vsq. ad sacros Ordines intelligi volumus. Existentium verò in sacris: Subdiacones, Diaconibus: Diacones aūt Sacerdotib. Iuniores arbitramur. Qui Iuniores, vt declaratum est, inferiorem locū vbiq. teneāt, auctoritate tñ Prælati ſp absoluta, qua ei licebit præferre illū, quē ex aliqua causa ad honorem Dei præferendū iudicauerit. Ab exaltatione verò S. Crucis vsq. ad prædictā Dñicam in Quinquagesimā fiat collatio post Completorium, ad q̄ oēs Fratres nihilominus ſp conueniant, nullo absq. licentia remanente: qua facta, immediatè pulset ad silētiū. In ieiunijs q.dē ab Ecclesia pceptis, & in toto Aduētu, prętcr potū, nil oīnò det, nisi notabiliter debilib. & infirmis.

Quò ad quartum: Parata refectione hora competenti pulsetur ad prandium, vel cęnam; & tunc ad constitutum locum conuenire non differant, qui in alijs, ex maioris licentia, occupati nō fuerint: Et postq̄ manus abluerint, cum silentio residentib. Fratribus, seruitor ad signum Prælati ingrediens Refectorium pulset Campanulā, & tunc pręcedentibus Iunioribus ingrediātur Fratres Refectoriū, & ibi ordinatè, sicut in Choro, stantes, fiat benedictio mēsæ, prout in Ordinario continetur: Hoc addito. ſ.dum Sacerdos dicit, Benedic Dñe &c. Fratres inclinent se vsq. ad tua dona. Si quis aūt ipsi benedictioni non interfuerit, postquam Pr̄ Nr̄ semel cum Aue Maria inclinatus corām mensa dixerit flexis genibus, signum Præsidentis expectet: Sedentibus deinde Fratribus ad mensam, lector mensæ legere incipiat de Biblia librum illum, qui pro tpe in Officio Diuino legitur: & in hoc signo Prælati, vel Præsidentis lectio terminetur, videlicet, ꝙ ter super mensam percutiat. Nullus aūt discumbentiū quicq̄ cibi, vel potus contingere præsumat, priusq̄ Præsidens bis mensam superpercusserit. Cæterùm infra refectionem fiat lectio de libris deuotis in latino, vel in vulgari, prout Prælatus ordinauerit. Et si in latino legatur, primò lectio latina incipiatur, post quā eadem lectio in vulgari sine mora sequatur, si habeatur. Et facto interuallo cadem prima lectio latina repetatur, ac immędiatè à lecto

re

re vulgarizetur. Et sic sub ista forma tot lectiones in Fratrum cõi refectione legantur, quot Præsidenti placuerit. Si verò non habeãtur libri in vulgari, qui sub prædicta forma legi possint, lecta lectione latina, sp immediatè vulgarizetur. Sabbato aũt de mane in prandio loco librorum deuotorum legatur aliq̃ capitulum istarũ Constitutionum sub prædicta forma: poterit vtiq. Prælatus cõstituere, qui in eiusmodi lectionibus, sicut & in Diuino Officio, errantes religiosè, & honestè emendet. Si quemq̃ verò vllo modo in mensa delinquere acciderit, vt puta in effusione cibi, vel potus, aut ẽt à Maiore reprehendi: erectus signum Præsidẽtis humiliter expectet. Similiter necessitate vlla, vel opportunitate aliqua à mensa vocatus, non surgat prius, q̃ inclinatus signum Prælati reuerenter moretur. Præterea Fratres Nostri in mensa, & vbiq. ambabus manibus sedendo bibant: Immunditias quidẽ, & alia superflua, quę de comestionibus sunt proijcienda, non in terra, sed in paropsidibus cum cibis in mensa appositis, cum euacuatæ fuerint, ponanẽ. A carnibus oĩ tpe, & sanguine animalium quocunq. modo decocto simpliciter abstineant Fratres Nostri, exceptis infirmis grauiter, vel notabiliter debilibus, inter quos itinerantes intelligi volumus. Poterunt autem oẽs comedere pulmenta condita cum pinguedine carnium tàm intus, q̃ extrà: illis videlicet diebus, quibus secundũ ritum Ecclesiæ, & consuetudinem Patriæ sæcularibus licet carnibus vesci, præterq̃ in Aduentu Dñi, & feria secunda, & tertia post Dñicã in Quinquagesima. Cum aũt datur pitantia aliqua, sigillatim, & seorsum Fri cuilibet detur: ita q̃ non duo Fratres in eadem paropside, vel in eodem incisorio simul comedant. Tandem cum panis ad nutum Prælati à mensis eleuari cœperit, statim lector Bibliæ dimissã lectionem sequatur. Et in fine eleuationis oĩum, annuente Prælato, dicto à lectore. Tu autem Dñe miserere nobis: & rñso à Fribus. Deo gratias: nullus surgere incipiat, priusq̃ Prælatus, siue Præsidẽs surgere cęperit. Sed in fine prandij cuiuslibet Sabbati, dato signo à Prælato, lector Bibliæ, interrupta lectione, tabulam Officiorum tàm in Ecclesia, q̃ in domo Fratribus pro tpe cõtingentium legat: quę videlicet tabula feria sexta per totam Quadragesimam maiorẽ prædicto modo legaẽ: Post cõem verò Refectionem de manè oĩ tẽpore Conuentus vadat ad Chorum cantando Miserere mei Deus, vel alium Psalmum, qui habetur pro tpe, vbi gratiæ terminentur.

Cum

Cum autem Fratres reficiuntur de ſero, tunc poſt cęnam gratię red dantur, & terminentur ſecundũ modum, & ritum Eccleſiæ in Refectorio, vel vbicunq. Refectio facta fuerit. Porrò ſingulis diebus poſt prandium, & cęnam expletis gratijs Fratres oẽs cum ſilentio proceſſionaliter Iunioribus præcedentibus intrent Capitulum, vel vadant ad locum alium, ad hoc ſecundũ diſcretionem Pręlati depu tatũ. Vbi dicto à Prælato Benedicite, & reſponſo à Fratribus. Deus: neceſſitate oppoſitum non vrgente, examinet Prælatus, vel alius, cui ipſe iuſſerit, ſpiritualem lectionem: interrogando oẽs, vel quoſdam, modo vnum, modo aliũ, prout ſibi videbitur, quid de lectione menſæ memoriæ commendando reportauerit, & memoriæ cõmendatum qualiter intellexerit: facta itaq. poſt prandium hmõi examinatione lecturi in Eccleſia, vel in Refectorio ad prouidendũ ſuas lectiones, locum, & Magiſtrum ad hoc præordinatum ſine vlla dilatione, vel mora adeant: itaq. docendi à Magiſtris nunquã vocari expectent, aut morari faciant: cauentes ſp, & vbiq. tàm docturi, q̃ docendi ab oĩ ſermone ad rem non pertinente. Deniq. prohibemus ſub pęna grauioris culpæ, q̃ tranſgredientes ipſo facto incurrant, ꝙ nulli Ordinis Nr̃i comedere, aut bibere extrà loca Noſtra liceat, præter itinerantes: qui ex longitudine itineris, vel aliqua debilitate ad horã prandij, vel circà, ad Monaſteriũ redire non poſſint.

Quò ad quintum. Lineis ad carnem non vtantur veſtibus Fr̃es Noſtri, ſed tñ laneis: quę veſtes nõ ſolùm in panni pretioſitate, verùmetiam in latitudine, & longitudine oĩ careãt nota ſęcularis põpæ, & vanitatis: Tunicas albi coloris Rocheto coopertas, & Scapularia alba ſimiliter, & oĩa alia Indumenta, & capitis, & pedum. Cappas verò nigri coloris deferant Fratres Noſtri: Sufficit aũt, vt Tunica deſcendat vſq. ad cauillam pedum, Scapulare verò ſuper cauillã pedum per palmum: Rochetus autem in longitudine medium teneat inter Tunicam, & Scapulare. Cappa verò ſit medio palmo breuior, q̃ Tunica: Caputia verò tàm Scapularium, quàm Capparum ſint ad formam, & non excedant menſuram caputiorum Capparũ Fratrum Carthuſienſium. Nouitij ſimiliter, vt profeſſi, induantur, excepto, ꝙ Scapularia eorum infra genua non deſcendant. Conuerſi non portent Rochetum, ſed Camiſotum de ſacco groſſiori, & Camiſotus nuncupetur, & longitudinem Tunicæ cooperiat. Scapularia verò eorum ſint albi coloris, qui in modum ſcuti terminentur:

nec

nec infrà corrigiam,nisi per palmum descendant, & desuper corrigia cingantur.Caputia verò eorum sint,vt Clericorum: Cappas autem infrà septa Monasterij Fratres Nostri vti non teneantur, sed vti possint Mantelis. Rasura fiat temporibus debitis,sicut Religiosos decet pauperes,& humiles iuxtà discretionem Prioris,vel Præsidentis. Erit quidem Corona, quæ solis Clericis, ex Institutione Patrum,debetur,non latior duobus digitis,à Summitate auriũ incipiens:cætera verò pars capitis tàm suprà,quàm infrà radatur.Cũ autem à Superiore iniungitur Fratri aliquod Officium,flexis genibus, & capite discooperto sine contentione dicat recipiens: Deo gratias:Cum verò vestimenta,vel calceamenta, vel aliud tale datur Fratri, genuflexus dicat. Benedictus Deus in donis suis,& Sanctus in omnibus operibus suis &c.

Quò ad Sextum. Sæpe legimus Sanctos Angelos visitasse eos, qui stratus mollitiem castitati plurimum aduersantem fugientes dormiebant,iccircò super stramina,vel saccones dormiant Fratres Nostri,& habentes singuli singulos lectos,soli dormiant cum tunica magna,uel parua semper induti,& cincti: linteaminibus verò de lino,canapa,pignolatu, seu guarnello nullus in locis Nostris pœnitus vtatur, præter grauiter infirmos,quibus etiã super culcitras dormire licebit,& lineis camiseis vti in longitudine lanearũ, ipsa graui infirmitate durãte. Ceruicalibus,seu puluinaribus oĩbus vti liceat. Coopertoria vbiq.sint humilia,etiam vbi recipiũtur hospites: quæ magis frigus abigant,& foueant honestatem, quàm stratus ornẽt, Fratribus tamen Nostris extrà Conuentum constitutis dormire licebit,prout eis fuerit stratum,ne hospites molestentur. Caueant nihilominus sub pœna grauioris culpæ,ne vnquam absque magna necessitate extrà Conuentum dormire audeant, semper festinãtes tàm sollicitè se ab omnibus negotijs expedire, vt extrà Monasteriũ hora sera non reperiantur.

Quò ad Septimum. Cum labiorum silentium sit Religionis decus,& præcipua quietis mentis custodia: Fratres nostri silentium teneant specialiter semper in Choro,in Dormitorio,in Cellis.Nullus autẽ Frater ingrediatur Cellam alterius Fratris ipso ibidem existente:ita ꝙ diligenter obseruetur, vt nullo vnquam tempore duo Fratres, vel plures in eadem Cella simul inueniantur,nisi de licetia Prioris,vel Præsidentis petita pariter,& obtenta.Item silentium teneatur

neatur in Cameris, vbi de nocte lampas continuè ardeat. Item silentium teneatur in Claustro primo, vbi sunt duo Claustra; vbi autem est tantum primum Claustrum, in ea parte Claustri, in qua est Capitulum. Item in Refectorio omnibus horis dum comeditur. Silentium etiam teneant Fratres Nostri in quolibet loco a signo, q̃ fit post Completorium, vsque ad dictam Primam diei sequentis: quo tempore nulli quacunque de causa aperiatur ad Cellam alterius pulsanti, nisi ob magnum periculum euitandum, & tunc Priori primò notificetur. Item in æstate à signo, quod fit post prãdium, vsque ad dictam Nonam; quo tempore forenses in domum nullatenus recipiantur, nisi magna necessitate vrgente, & tunc illi in loco remotiori à Cellis, & Fratrum quiete morentur. Silentium etiã semper teneant Fratres in Conuentu vbique, dum comedunt, excepto Priore, vel Præsidente, cui loqui licebit, si viderit esse opportunum. Si quid autem opus fuerit, sonitu cuiuscunque signi petat, vel alio quocunque nutu potius, quàm voce significetur. Extrà Conuentum verò per obedientiam constituti Fratres Nostri, ita religiosè, & honestè se habeant opportunis colloquijs, & moribus honestis in comestione, & oĩ eorum conuersatione, vt secundũ Patris Nostri Regulam, cuiusquam non offendant aspectum. Qui aũt silentium comedendo in cõi Refectorio fregerit, in vno prandio sedeat ad terram. Qui autem aliàs infrà diem naturalem septies silẽtium fregerit, similiter sedeat ad terram in vno prandio. Vt autem silentij fructus perfectus habeatur, & puritas conscientiæ conseruetur, ac multæ Diabolicæ fraudes euitentur, nulli Fratrum Nostrorum extrà horas, & tempora constituta secretè, & particulariter absq. Prioris licentia colloquantur etiam de rebus bonis, & sanctis: nec etiam sub specie fraternalis charitatis fiat aliqua frequens conuersatio singularis: sed cum ad beneplacitum Prioris, seu Præsidentis post prandium, vel alijs t̃pibus itur spaciatum intus, vel extrà, nullo absq. magna necessitate, & consensu Prioris remanente; oẽs simul in charitate vadant, de spiritualibus, vel honestis humanè, & fraternè sine contentione ad inuicem colloquendo. Et ꝓ in fine ex oĩbus collocutionibus ad omnium vtilitatem, & cõsolationem spiritualem generalis conclusio ab omnibus meritoriè reportanda ab eo summatim redigatur, quẽ in tali loco Prælatus ad hoc ordinauerit. Nec aliquis vnquam reuelet secreta, tentationes, pas-

siones suas, vel alienas, tàm spirituales, q̄ corporales alicui, nisi Prælato, aut de sui licentia, cui ipse Prælatus permiserit reuelanda, seu etiam q̄si Fratres sacramentaliter confitentur, cui Prælatus permisit. Secreta autem aliqua intus, vel extrà nulli pęnitus suscipere liceat, quin ipsa Priori suo statim reuelet. Quapropter nullus Frum Nostrorum cum aliqua persona sæculari Religiosa, seu Ecclesiastica sine licentia Prioris, aut Præsidētis loqui audeat. Sed, digito ori apposito, forensem motari faciat, ac Præsidēti statim notificet. Multò magis insuper Fribus Ordinis Nr̄i oīnò prohibetur sine licentia sui Prioris scribere, vel aliquam ambasciatam alicui mittere cuiuscunq. status, vel cōditionis existat, etiam Fratribus Nostri Ordinis, nisi t̄m Priori Generali, seu eius Vicario. & etiam recipere: quod à Patre Nostro S. Aug. in Regula apertius inhibetur. In quibus videlicet litteris, siue ambasciatis mittendis, aut recipiendis, ordo talis obseruetur: quòd Prælatus quidem primò videat, & legat litterā, vel audiat ambasciatam, vt in eius discretione mittantur, seu recipiantur, vel non: præterea nullus Ordinis Nostri, etiam sub specie boni, aliquo modo audeat, vel præsumat detrahere, aut murmurare, vel detrahentibus, siue & murmurantibus de Prælatis, vel Præsidentibus, aut Fratribus Nostrę Congregationis, siue de aliquo alio cuiuscunque status, seu conditionis, aliquatenus auditum præbere. Si cui tamē necesse videtur ad honorem Dei aliquid dicere, c̄u charitate, & discretione Prælato suo, siue Præsidenti dicat.

Quò ad octauum. Caueat Prælatus, ne circà infirmos sit negligens, sicut ei dicit Pater Noster Aug. Sic tractandi sunt infirmi, vt citius recreentur. Infirmorum iccircò cura alicui Fratri discreto iniungenda est. Porrò cum Frater aliquis infirmatur febre, vel peste, aut aliqua quacunq; infirmitate, p̄p quam de ipsius corporali vita sit meritò dubitandum: quamcitius fieri poterit, ad recordationē Prælati, seu Infirmarij, sacramentaliter confiteri studeat, & Eucharistiam humiliter petens, deuotè recipiat. Quòd si, legitimo impedimento cessante, id facere neglexerit, vel contempserit; à Fratrib. non visitętur; nec eidem fiat aliqua humanitas vltimis necessitatibus exceptis, quousq; pęniteat realiter, & cum effectu. Poterint t̄n infirmi aliqui vesci carnibus; prout eorum grauior exigit infirmitas, secundum quòd Prælato, de consilio Medicorum, visum fuerit expedire. Studium igr̄ Prioris, seu Infirmarij erit, in absentia infir-

ni cum Medico sollicitè pertractare de ijs, quæ ipsi infirmo sunt necessaria, adeo quòd ipse infirmus penitus ignoret, quid ei apparetur: ne per corporalem infirmitatem fructus subiectionis, & humilitatis amittatur, & tñ secundum Patris Nostri Regulam, quantũ possibile est, nihil prætermittatur eorum, quæ Medicus hmõi ægritudini necessaria esse dixerit. Si quis autem talem infirmitatem habuerit, quæ nec eum multùm debilitet, nec comedendi turbet appetitum, talis super culcitram non dormiat, nec Ieiunia consueta frangat, nec cibos communes Refectorij mutet. Officium similiter recipiendi hospites alicui Fratri maturo iniungatur. Hospitib. quidem, quantumcunq. vocabulo Religionis censeantur, cibi, & stratus, quantum fieri potest, extrà Refectorium, & Dormitorium, & cõem conuersationem Fratrum parentur; Neque liceat eos, quib. vt præfertur, seorsum parat̃, diutius infra septa Monasterij commorari, sed matura diligentia adhibeatur, salua semper debita honestate, secundum diuersam hmõi personarum conditionem, vt q̃citius poterit ad propria remittantur. Mulieres autem cuiuscunq. ætatis, gradus, status, aut conditionis existant, nullo modo quacunque de causa infrà septa Monasterij introducantur, aut ingredi permittantur, parte inferiori Ecclesiæ dumtaxat excepta, præterquam in duabus solemnitatibus Anni: s. in principaliori festo loci, & in consecratione Ecclesiæ eiusdem loci, in quibus vsque ad maius Altare tantum ascendere poterunt.

Quò ad nonum. Circà receptionem Nouitiorum diligens cura adhibenda est. Nam secundum qualitates seminũ Segetes crescũt. De fundamentis igitur primò curandum est, vt talia sint, super quibus erigi valeat perfectionis celsitudo Sanctæ Religionis. Quapp. nullus recipiatur ad Ordinem antè ætatis suæ Annum sextumdecimum completum, & nisi sit sanæ mentis, & bonæ indolis. Quia verò inscrutabile est cor hominis, antè receptionem cuiuscunq. Nouitij ad Habitum Ordinis quæratur diligenter de moribus, & conuersatione eius, & teneatur cum Fratribus professis ad cõem vitã, & communia colloquia aliquo tempore plus, vel minus; prout ad gloriam Dei, & profectum Religionis Prælato videbitur expedire. In quo tempore exerceatur prudenter circà abnegationẽ propriæ voluntatis, & opera humilia, & præcipuè, quę requirunt, vt frequẽtius patientiã. Quo sic, vt præfertur, probato, si apparuerit verisimi-

liter aptus ad Religionem, proponat eum Prior Fratribus in Capitulo, quibus omnibus, vel saltem duabus ex tribus partibus, si visũ fuerit, quòd sit ad Ordinem recipiendus: die, & hora ad hoc statuta Fratribus in loco Capituli congregatis, Magister Nouitiorũ ad iussum Prælati adducat recipiendum in Capitulo. Cum autem induendus ad Capitulum peruenerit, prosternat se in medio Capituli. Interrogatus verò à Prælato quid petat: respõdeat misericordiã Dei, tuam, & omnium vestrum: postea ad iussum Prẹlati erectus, interrogetur (quamuis apud omnes esset notus) si est liber, & non seruus, si solutus, & non coniugatus, si sæcularis, & in nulla Religione professus, si debitis implicatus, si corpore sanus. Quo respondẽte se esse liberum, solutum, non professum, non obligatum debitis, neq; corpore infirmum; exponantur ei consequenter, q̃ breuius fieri potest; austeritates Regulæ, & Ordinis, insidiæ Diaboli Christi militibus præparatę, consanguineorum, vt frequẽter, insultus. Quo respondente se sub fiducia Diuini auxilij velle cuncta seruare, dicat Prælatus: Dominus qui incępit, ipse perficiat, & Conuentus respondeat. Amen. Sicq; exutum sæcularibus vestibus, Prælatus dicendo: Exuat te Dominus veterem hominem cum actibus suis, genuflexũ antè se induat eum Sacræ Religionis vestibus dicendo. Induat tę Dominus Iesus Christus nouum hominem, qui secundum Deum creatus est in iustitia, & sanctitate veritatis Cantore autem incipiẽte Hymnum: Veni Creator Spiritus: Vadant Fratres ad Chorum processionaliter, Iunioribus præcedentibus, cantando ipsum Hymnum: & post omnes, vltimò Magister Nouitiorum cum Nouitio induto. Fratribus autem in sedibus suis stantibus, & prosequentibus Hymnum, Stet Nouitius antè gradus Altaris genuflexus Magistro Nouitiorum stante in vltima sede Chori: Denique Hymno completo, & subiuncto à cantoribus versu: Emitte spiritum tuum: & rñso à Conuentu: & renouabis faciem terræ, dicat Prẹlatus: Dominus vobiscum: & Conuentus respondeat: Et cum Spiritu tuo; deinde addat Prælatus: Oremus, Deus qui corda fidelium Sancti Spiritus illustratione docuisti: Da huic famulo tuo N. in eodem spiritu recta sapere, & de eius semper consolatione gaudere per Christũ Dominum Nostrum; & responso à Conuentu. Amen. Ducat Magister Nouitiorum indutum Nouitium ad Prælatum: qui aspergens eum aqua benedicta, recipiat ipsum ad osculum pacis, & similiter cæteri

 Fratres,

Fratres, qui sunt ex Choro Prioris: postea qui sunt ex Choro Supprioris idem faciant: post quæ omnia dicat Prælatus: Adiutorium Nostrum &c. & Conuentus rńdeat: Qui fecit cęlum, & terram &c.

Quò ad Decimum. Sed quoniam Nouellæ plantationes, nisi irrigentur frequenter, non crescunt, sed exsiccantur, curet Prior Cõuentus Fratrem aliquem Religiosum pariter, & deuotum, atq; discretum proponere Nouitijs, qui eos doceat, & exerceat sæpius exponendo Regulam, & Constitutiones, & Vitas Sanctorum Patrũ, ac Collationes, & alios libros deuotos, legendo cum eis, inducendoq; eos ad humilitatem, & omnem mansuetudinem, ad omnimodam obedientiam, & integram abdicationem propriæ voluntatis. Instruatq; eos prouidè mores Ordinis conformiter obseruare, omnem singularitatem fugere, deuotè, & libenter orare, frequenter, & purè confiteri: docens eos, quò, vbique, & in omnibus habere se debeant. Et, cum antè eum veniam petierint de suis defectibus, & negligentijs, pœnitentiam imponat. Infrà tempus quidem suæ approbationis instruantur Nouitij diligenter in Psalmodijs, & cantu, & alijs ad Diuinum Officium pertinentibus: quibus, & in quantùm fieri poterit, Regula, & Constitutiones infrà idem tempus exponantur. In alijs autem plus, vel minus occupentur, prout, secundum Deum, Prælato, seu Magistro eorum visum fuerit expedire. Studeat insuper Magister Nouitiorum ipsos Nouitios verbis, & exemplis roborare circa tolerantiam tentationum, & zelũ assumptæ Religionis, circa paupertatis amorem, rerum sæcularium abdicationem, & omnium fugam mundanorum, præcipuè cum viderit eos tentatos, aut de propinquo per quascunque personas, vel qualitercunque tentandos, eosdem suarum instantia orationum iuuando. Item Nouitij infrà Annum suæ probationis ad longinquas partes, nisi ob causam necessariam, non mittantur, nec ordinentur, neque ipsorum vestes antè eorum professiones alienentur.

Quò ad Vndecimum. Cum expeditos ab omnibus mundi nexibus oporteat esse Abrahæ Vernaculos, qui Christi militiam in sacra Religione profitentur: Satagendum est vt purus, & nudus, & ab omnibus Mundi impedimentis expeditus ad professionem veniat, qui debet profiteri. Itaque studium Prioris erit, & Magistri Nouitiorum antè professionem tacitam, vel expressam, nunquid ille, qui profiteri debet, habeat aliqua in sæculo expedire, vel cum

qui-

quibuſcunque perſonis quicquam componere, vel determinare: vt cum eorum conſilio faciat, quæ facienda ſunt pro honeſtatis ſalute. Item eorumdem Prioris, & Magiſtri Nouitiorum intereſt cōſiderare, qualem vitam, qualeſq. mores conuerſando duxit cũ Fratribus infrà tempus probationis; quòd ſi minus benè ſe geſſit prudenter, examinet etiam cum conſilio aliorum diſcretorum Fratrũ, an ſit tolerabilis, vel reijciendus, aut ſi de emendatione ſperatur. Si primum, vel tertium viderit, poterit ad terrorem profeſſionem differre proteſtatione facta: quòd per lapſum temporis non intendunt ipſum eſſe profeſſum: nutriendo eum ſub ſpe cum diſciplina, prout viderit expedire. Vbi verò eum viderit incorrigibilem, & reijciendũ, ſi viſibiliter appareret, quòd alteri Religioni foret aptus, illam perſuadeant ſibi, inquantum poſſunt, vt nunquam reuertatur ad ſæculum, aliàs cum omni manſuetudine, & charitate, inquātũm fieri poteſt, fama eius ſeruata, reſtitutis eidem veſtibus ſæcularib. quas ad Religionem veniendo ſecum portauit, ad propria ipſum remittant, exhortando, vt etiam in ſæculo benè, & exemplariter viuere conetur, vt ſic faciendo etiam in tali ſtatu, quod non eſt impoſſibile, ſaluari mereatur. Cum autẽ quis profiteri habet, primò Prior in Capitulo, excluſis Nouitijs, recipiendum Fratribus proponat; corām quibus Magiſter Nouitiorum, ſecundum conſcientiam ſuam, de illo teſtimonium reddat. Et ſi aliquis Frater pro, vel contrà velſit dicere, petita à Priore, licentia ſurgens dicat quod ſibi, ſecũdum Deum, pro bono Religionis videtur eſſe dicendum. Deinde interrogatis Fratribus an aſſenſum præbeant, & accedente conſenſu oīum, vel ſaltem maioris partis Fratrum, vocetur cum cæteris Nouitijs ad Capitulum, qui dēt profiteri, & proſternens ſe in medio corā Priore petat humiliter recipi ad profeſſionem. Poſt cuius petitionem Prior ei ſuccintè declaret ita, vt benè intelligat vim profeſſionis, q̃ facere cupit. Et interrogatus vtrum cum ea intentione profiteri intendat, reſpondeat, q̄ ſic: iſto modo genuflexus ante Priorē, vel Præſidentem, ponēdo manus ſuas in manibus Prioris profiteatur. Ego N. facio profeſſionem, & promitto obedientiam Deo, & B. Mariæ, & B. Auguſt. & tibi Prī N. Priori Generali Fratrum, ſeu Can. Reg. S. Saluatoris, Ord. S. Auguſt. & ſucceſſorib. tuis ſecundum Reg. B. Auguſt. & Conſtitutiones Can. Regul. eiuſdem Ord. q̄ ero obediens tibi, tuiſq; ſucceſſoribus vſq; ad mortem. Cum verò ſit alteri

om Priori

mò dicat Infirmus Confiteor totum, si pōt, si verò nō potest: dicat alius loco sui: postea Confessor, cui fuerit generaliter, vel specialiter confessus, dicat Misereatur totum: & consequenter dicat. Auctoritate Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, & S.R.E. mihi commissa, & tibi concessa: ego te absoluo ab omni sententia excōicationis maioris, vel minoris, & restituo te vnitati fidelium, & sanctis Sacramentis Ecclesiæ & auctoritate mihi commissa, & tibi concessa te absoluo ab omnib. peccatis tuis contritis, confessis, & oblitis. Item auctoritate Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius, & S.R.E. & ēt auctoritate D.N. Summi Pontificis mihi in hac parte commissa, & tibi concessa, & in quantum debeo, & gratum in oculis Diuinæ maiestatis fuerit, te, si ista vice morieris, absoluo ab omnib. pœnis tibi in Purgatorio debitis p.p culpas, & offensas, quas contrà Deum commisisti. Si verò ista vice non morieris, reseruo tibi indulgentiam tibi concessam à Domino Papa pro vltimo articulo mortis, vt in eadem littera Indulgentiæ D.N. PP. plenius continetur. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amē. Facta itaq. absolutione modo præordinato ei, qui sicut prælibatum est, professionem fecit, dicat Prælatus: Adiutorium nostrum, &c. Ipse tamen, qui professionem fecit de nouo, sub disciplina magistrali ad nutum Prælati, vel Præsidentis adhuc perseuerabit.

Quò ad Duodecimum. Leuis culpa est. Siquis, vt signum datū fuerit, non mox relictis omnibus cum matura festinatione, & debita compositione ad Ecclesiam venerit: Siquis in Choro malè legēdo, vel cantando offendens, non statim se humilians terram manu tetigerit, & surgens pectus suum percusserit. Siquis Diuino non intentus officio magis oculis, vel motu irreligioso leuitatem mentis ostenderit. Siquis in Ecclesia, vel in Dormitorio, vel in Cellis aliqd inquietudinis fecerit. Siquis lectionem, vel cantum statuto tēpore non prouiderit. Siquis aliud legere, vel cātare præsumpserit, quod cōis approbat vsus. Siquis in Choro riserit, vel alios ridere fecerit. Siquis Altaris, vel Ecclesiæ ornamenta negligenter tractauerit. Itē leuis culpa est. Siquis cum iuramento, vt in loquendo minus pōderosi homines facere solent, abnegauerit, vel affirmauerit. Siquis turpem sermonem, vel vaniloquium dixerit. Siquis dissolutè ridens, cachinis, vel ludis, dictis, vel factis alios ad ridendum prouocauerit. Siquis oculos vagos per plateas, vel vicos eundo ad vanitates

tes frequenter direxerit. Siquis Conuentum exiens vadens,& rediens benedictionem à Præsidente accipere neglexerit, & ad Ecclesiam eundo,& redeundo non ierit,& orauerit. Siquis in Conuētu ad Capitulum,seu ad collationem, vel cōem refectionem ex negligentia non interfuerit. Si liber,in quo legendum est, cuiusquā neglectu defuerit. Siquis aliquod vtensilium fregerit, vel perdiderit, vel postquam eo vsus fuerit,nitidum, & aptum ad locum propriū, & ad illud deputatum non reportauerit. Siquis indumenta,vel alia data Fratri sine ipsius licentia, vel Prælati per se alius acceperit. Si quis vestes, vel libros sibi ad vsum concessos statuto loco honestè non reposuerit,vel negligenter tractauerit. Siquis cibum, vel potū effuderit,vel absque benedictione sumpserit. Siquis temporib. statutis cum alijs lectionē auditurus non affuerit. Siquis ad Cameras vadens ibidem discooperto capite steterit. Siquis extra Conuentū absque licentia socij maioris locutus fuerit. Siquis à Maiori suo reprehensus, non statim discooperto capite humiliter, postquam audierit,genuflexerit. Siquis infrà diem naturalem citra septies silentium fregerit. Siquis eorum,qui in officijs deputati sunt, in aliquo negligens repertus fuerit. Siquis locutus fuerit de verbis ociosis, de mundanis,de nouis occurrentibus,aut de factis alienis. Siquis contenderit, & affirmando durus in contentione extiterit et de sacris tractando,vel loquendo,nec statim in secūda vice benignè,& tranquilliter cum humilitate acquieuerit, sed pertinaciter litigauerit. Clamatis,vel proclamātib. se de supradictis,& similibus,detur disciplina,aut Psalmi,seu abstinentia,vel alia pœnitentia secundū quòd Prælato videbitur expedire.

Grauis culpa est: Siquis inhonestè in audientia sæcularium cum aliquo Fratre,vel sæculari contenderit. Siquis alicui Fratri,vel sæculari opprobrium dixerit. Siquis mendacium ex deliberatione dixisse deprehensus fuerit. Siquis cum hospitibus quibuscunque sine licentia locutus fuerit. Siquis Fratri præteritam culpam,pro qua satis fecerit,improperauerit. Siquis culpam suam,vel alterius Fris tāquam superbus proteruè defenderit. Siquis in quemlibet minas, vel maledicta protulisse depræhensus fuerit. Siquis mala de Priore, vel Fratribus suis malitiosè dixerit, quæ testimonio Fratrum suorum probare non possit. Siquis pro victu,vel vestitu,vel alia quacunque re murmurauerit. Siquis procedens,vbi fœminæ sunt,oculum

lum frequenter,& ex consuetudine fixerit, vel cum fœmina solus, nisi breuiter interrogans, aut interrogatus brē respondens locutus fuerit. Siquis Ieiunia ab Ecclesia instituta fregerit sine causa, & licentia. Pro hmōi,& his similibus veniam petentibus,& non clamatis, vna disciplina detur in Capitulo,& vna die in pane, & aqua ieiunent. Clamatis verò pœna duplicetur: præter hæc aūt, Psalmi, & veniæ, secundum quòd discretioni Prioris visum fuerit, pro qualitate culparum iniungantur. Eandem pœnam incurrant, qui postq̃ missi quocunque fuerint, in contemptum obedientiæ sine licentia antè terminum eis assignatum reuerti præsumpserint, vel vltrà terminum moram fecerint. Fratres autem Nostri nō fiant Compatres, nec recipiant compromissum, nec sint executores testamentorum: qui autem contra fecerint, eandem grauis culpæ pœnam incurrant. Caueat vtique Frater quilibet, ne proclamet aliquem in Capitulo de crimine etiam de auditu: nisi ipsum crimen possit probare: quòd si accusatus negauerit, & accusans in probatione defecerit: accusans pœna accusato debita puniatur. Ne tamen vitia occultentur, Prælato suo denunciet quid vidit, quid audiuit.

Grauior culpa est: Si quis per contumaciam, vel manifestam rebellionem Priori suo inobediens extiterit, aut cum eo extra Conuentum, vel in Conuentu peruersè persistens in sua duritie contēdere obstinato animo ausus fuerit. Si quis capitale, vel mortale crimen commiserit. Si quis procurauerit, quòd ipse, vel alius eximatur à potestate, vel obedientia Prælati sui. Si quis secreta Ordinis reuelauerit, vel etiam facta non manifestanda, aut pandenda detexerit, siue propalauerit. Si quis rem sibi oblatam, de ijs, quę recipi prohibentur, receperit. Si quis rem sibi collatam celauerit, quē B. Aug. furti iudicio dicit esse condemnandum. Si quis absque licentia, & sine magna necessitate carnes comederit. Si quis libros Physicos, Chirurgos, Legales, Phylosophicos, vel Artium Liberalium, exceptis Grammaticalibus, didicerit, vel docuerit, seu studēdi, vel docē di licentiam alicui Fratri dederit, vel ad studendum extra loca Nostra etiam cum licentia iuerit, vel in hoc dispensauerit, vel sibi, vel alij dispensari quæsierit. Si quis ad spectacula, & ad omnia hmōi, ēt sub specie Sanctitatis, spiritualitatis, deuotionis, vel scientiæ, remouentia Fratres à pace, & quiete Cellarum, & Monasteriorum, & bono obedientiæ, atque stabilitatis exiuerit etiam cum licentia, vel

exire alios dispensauerit, aut sibi, vel alijs in hoc dispensari procurauerit. Si quis ad docendum, vel ad discendum etiam Grammaticam, seu Cantum, aut alia quæcunque extrà loca Nostra, etiam cũ licẽtia iuerit, vel pro seipso, vel pro alio in hoc dispensationẽ quæsiuerit. De suprascriptis culpis veniã petentib. vel seipsos vltrà accusantibus, dentur duæ disciplinæ in Capitulo in duabus sextis ferijs, ac ipsis duobus diebus in pane, & aqua ieiunent, & præter hæc Psalmi, & veniæ, secundum quod discretioni Prioris visum fuerit, pro qualitate culparum. Conuictus verò, in Capitulo spontè surgat, & veniam petendo delictum suum publicè confiteatur, & denudatus ab humeris vsque ad corrigiam, vt dignam accipiat, secundum sua demerita, sñiam, vapulet, quantùm Prælato visum fuerit expedire; & sit omnium nouissimus in Conuentu. In Refectorio quoque ad communem mensam cum cęteris Fratribus non sedebit, sed in medio Refectorij super nudam terram comedet. Et prouidebitur sibi seorsum grossior panis, & potus aquę, nisi Pręlatus ei aliquid aliud ex misericordia impenderit; nec reliquiæ prandij eius cum alijs admisceantur. Ad Canonicas quidem horas, & ad gratias post comestionem antè hostium Ecclesiæ transeuntibus Fratribus prostratus iaceat, dum intrant, & exeunt. Nullus autem se illi coniungere, vel aliquid mandare audeat. Ne tamen in desperationem labatur, qui hmõi agit pœnitentiam, Prælatus mittat ad eum Seniores, qui cõmoneant eum ad verãm cordis pœnitentiam, horteturq; ad pacientiam. Et si viderint in eo humilitatem cordis, tunc totus Conuentus intercedat pro eo apud Prælatum. Nec renuat Prælatus cũ eo facere misericordiam. Talis quandiù erit in hac pœnitentia, nec veniat ad osculum pacis, nec notetur ad aliquod officium in Ecclesia, quamuis ad Officium stare possit: nec nisi in sui accusatione vocem habeat antè plenariam satisfactionem. Si fuerit Sacerdos, vel Diaconus, vel Subdiaconus, his Officijs non fungatur, nisi postmodùm religiosè conuersatus fuerit. Eandem pœnam incurrant quicunq. per conspirationem, vel coniurationem, seu malitiosam cõcordiam aduersus Prælatum suum manifestè se erexerit. Si qui tñ Fratres non malitiosè, sed in veritate aduersus Prælatum aliquod habuerint, quod tolerari non debeat, prius cum inter se, & ipsum cum omni humilitate, & charitate de sua correctione admoneant: quòd si frequenter admonitus se corrigere contempserit; aut ne-

glexerit,

glexerit, Priori Generali, seu Generali Capitulo studeant intimare, quatenus honestati Ordinis prouideatur: aliter Prælatos suos subditi infamare non præsumant.

Grauissima culpa est, incorrigibilitas illius, qui nec culpas timet committere, & pœnas ferre recusat. Talis de consilio Discretorum Fratrum carcerali custodiæ mancipetur: & ibidem, secundum exigentiam culparum, iuxtà discretionem Prælati iniurijs, & abstinentijs puniatur, vel secundum Regulam B. Patris N. Augustini, si magis expediens iudicatur, etiam si ipse non abscesserit, exutus Habitu Ordinis, de Ordinis Nostri societate pœnitus expellatur, ne contagione pestifera plurimos spirituali morte interficiat, si tñ vsq. ad illam horam sani capitis, & integri sensus extiterit. Si quis autem (quod Deus auertat) in peccatum carnis lapsus conuictus fuerit, vel furtũ commiserit, quod sit notabile consilio Discretorum, vel litteras Prioris Generalis, seu etiam Priorum Conuentualium, seu eorum sigilla falsificauerit, vel falsificatis scienter vsus fuerit, vel in Prælatum suum manus iniecerit temerè violentas, aut quemcunq. alium læthaliter, seu mortaliter, & atrociter percusserit, talis similiter carcerali custodiæ deputetur: nec inde valeat liberari, nisi per Generale Capitulum, vel, vbi de graui periculo, vel scandalo timetur, per Generalem Priorem de consilio discretorum Fratrum.

Si quis apostatauerit: & misertus sui ad Ordinem redire voluerit: Si talis sit, de cuius correctione spes habeatur, recipi possit: aliàs simpliciter ab Ordine licentiatus cum litteris dimissorijs quærat sibi Religionem aliam, vel locum, vbi possit animam suam de Diaboli faucibus, cooperante Diuinæ misericordiæ gratia, liberare. Recipiendus autem denudatus in Claustro ab humero vsque ad corrigiam Fratribus in Capitulo congregatis, cum virgis in manibus, & prostratus in medium culpam suam dicet, & humiliter veniã petet: post hæc ad iussum Prælati erectus vapulabit ad pedes eius, & omnium aliorum Fratrum, quantùm ipsi Prælato placuerit: Præter hæc per integrum annum singulis septimanis semel, videlicet, quando fit Capitulum de culpis nudatus suprascripto modo se in Capitulum presentabit, prout Prelato videbitur verberandus, & penam grauioris culpæ faciet, quandiù Prælato visum fuerit. Omnibus tñ Fratribus pro huiusmodi pęnitentibus humiliter in Capitulo deprecantibus, Prælatus, cum eorum pœnitentiam perspexerit, eis

indulgere, vel remittere poterit plus, vel minus, secundum quòd suæ discretioni placitum fuerit. Peracta verò pœnitentia nihilominus de cætero locum sub omnibus illis tenebit, qui professi fuerũt in Ordine, antequàm ipse post Apostasiam ad Ordinem redierit Talis quoque de cætero non fiat Prior, nec Definitor Capituli, neque ad aliquam electionem Ordinis admittatur, nisi per Capitullum Generale cum eo fuerit in parte, vel in toto dispensatum: quæ tamen dispensatio fieri non possit, ante triennium ab eius reditu completum. Porrò Apostatæ vnius Conuentus non recipiantur in alio Conuentu absque Generalis Prioris licentia speciali.

Priores Conuentuales secundum formam Canonicam à suis Conuentibus eligantur, aut per scrutinium, aut per cõem inspirationem, aut per compromissum. Instante ergo electione, congregatis in loco Capituli omnibus, qui debent interesse hora adhoc statuta, inuocata prius gratia Sancti Spiritus per Hymnum. Veni creator Spiritus: & Vers. Emitte, cum oratione, Deus qui corda fideliũ, &c. proponatur per Suppriorem, vel Vicarium Conuentus (si Domus Suppriorem non habuerit) perquam viam volunt ad electionem procedere. Cum autem per scrutinium, idest inquisitionẽ voluntatum, quæ fit in secretò, procedit electio, vota eligentiũ recipiantur per Vicarium, vel alium vices Vicarij gerentem, & duos Fratres ex Electoribus, qui in Ordine Nostro primò professi sunt, hoc modo videlicet: quòd seorsum aliquantulum in eodem loco Capituli, siue ante hostium Capituli coràm oculis omnium primò Vicarius scribat suam voluntatem, deinde vocando antiquiorem inter Electores, & audita voluntate eius, similiter scribat eam: quo postmodùm secum residente, ambo similiter audiant voluntatem antiquioris alterius Electoris, & scribant eam. Postea omnes tres insimul audiant voluntatem aliorum Electorum sigillatim, & conscribant. Quibus omnibus auditis, & scriptis statim scrutinium publicetur. Quòd si, Diuina gratia inspirante, inuentum fuerit, quòd omnes vnanimiter in vnum aliquem concordauerint, vel etiam si discordassent, & post publicationem scrutinij minor pars interrogata à maiori, an cum illis cõcordare velit, eidem maiori parti consenserit, & se consentire responderit, tunc ille, qui primam vocem habuerit inter Electores, idest Vicarius, vel qui gerit vices eius, surgens omnibus audientibus, dicat in singulari numero. Ego N. Vice mea,

&

& omnium Electorum præsentium eligo N. in Priorem talis Conuentus. Si autem publicato scrutinio inuentum fuerit, quod non omnes in vnum concordauerint, facta tamen collatione numeri ad numerum inuentum fuerit, quod maior pars in vnum aliquem consenserint, nec minor pars à maiori interrogata cum eis concordare voluerit, tunc nihilominus qui primam vocem habuerit inter eos, qui sunt maior pars Electorum, surgens dicat. Ego N. per me, & pro ijs, qui mecum consentiunt, eligo N. in Priorem talis Conuentus. Si autem pauci fuerint Electores, puta tantum tres, vel ētiam duo tantum, nihilominus prædicta forma seruetur. Vbi autem vnus tantum fuerit, qui habeat eligere, tunc ille vocatis testibus exprimat voluntatem suam, & publicet, & postmodum electionem faciat hoc modo, videlicet. Ego N. ad quem pertinet hęc electio, eligo N. in Priorem talis loci. Si autem per viam cōis inspirationis procedere decreuerit, tunc vno dicente, quòd talis sibi vr̄ bonus, & quod illum vult, & eligit in Priorem, si omnes alij idem dixerint, tunc nihilominus sicut prius, qui primam vocem habuerit, surgens dicat. Ego N. Vice mea, & omnium Electorum eligo N. in Priorem talis loci. Si verò per viā compromissi decreuerit procedere, & omnes concorditer compromiserint voces suas alicui soli, vel pluribus, ille intelligatur electus, & habeatur pro electo in Priorem, quem ille, vel illi, quibus commissum est, nominarint, & elegerint. Si aūt, qui eligere habent, infrà mensem non elegerint, vel postulauerint, tunc ea vice eligendi careant potestate, & Prior Generalis illi Conuentui prouideat de Priore. Electiones aūt tàm Priorum, quàm quorumcunque aliorum faciendæ in Ordine Nostro ad illos nō pertineant Electores, qui personaliter præsentes extiterunt in eisdem. Si quos tamē infrà spacium itineris diei vnius à loco electionis abesse contigerit, teneantur alij diem, in qua ad Electionem procedere intendunt illis notificando, eosdem ad Electionem quamcunq. faciendam vocare; quod si vocati nō venerint, nihilominus, sicut dictum est, per eos, qui personaliter præsētes extiterint, electio celebretur. Fratres aūt Nostros professos in sacris constitutos oēs vocem hēre volumus in Electione Prioris Conuentualis Conuentus, vbi fuerint Conuentuales assignati, & ēt in electione socij Prioris Conuentualis euntis ad Capitulum Generale, ac ēt in tractatu omnium, quæ mittenda sunt ad ipsum Capitulum Generale, nisi propter aliquam eorū culpam

con-

contingat eos voce priuari. Cum aũt Electiones Nostræ maximè li
beræ esse debeant,& omni nota coactionis carere,nolumus, quòd
infrà mensem ante Electiones quascunque fiant nouæ assignatio-
nes Fratrum,vel mutationes per Priorem Generalem, vel aliũ quẽ-
cunq.nisi pp graue scandalum euitandum,vel nisi in Capitulo Ge
nerali. q si secus factum fuerit, nullum inde sortiantur effectum ta
les assignationes,vel mutationes: itaq. sic mutati de locis, vbi fieri
habent electiones,nõ pp hoc in eisdem voce careant:& sic assigna-
ti,non propter hoc in eisdem vocem habeant.Similiter ẽt nec Fra-
tres possint priuari voce eodem tpe,nisi ob causas in Capitulo de
grauiori culpa contentas. Celebrata autem electione Prioris Con-
uentualis,quàmcitius commodè poterit,mittatur ad Priorem Ge-
neralem scribendo nomen Electi,& numerum,& nomina eligẽtiũ.
Quorum Electio si ab eodem Generali Priore fuerit approbata, &
is,qui electus fuerit,electioni de se factæ consensum præstiterit, no
tificetur hoc ipsum Diœcesano loci, vel eius Vicario in spiritualib.
Videlicet,quòd talis est electus in Priorem talis loci, & ab eorum
Generali approbatus,& electioni de se factæ consensum præbuit:
postquam notificationẽ idem,sicut vt præfertur,electus,& appro-
batus, sit verus Prior, & tanquam confirmatus pro legitimo illius
Conuentus Priore habeatur.Cui immediatè post eandem cõfirma
tionem in signum obedientiæ, & subiectionis oẽs sui Conuentua-
les flexis genib.manum osculentur, & ipse eos benignè suscipiẽs be
nedicat.Sicq.ei obedientia,affectio,& deuotio ab omnib. exhibeat
tanq̃ Patri spũali à Deo constituto, cui Deo rõnem de omnib.sibi
subditis redditurus est. Similiter Nouitij,& quiq.discipuli suos te-
neantur honorare Magistros,& eisdem obedientiam,& deuotionẽ
exhibere singularem. Quod ẽt Iuniores senioribus, & Fratres oẽs
inter se ad inuicem charitatiuè,deuotè, atq.humiliter debẽt obser
uare. Si aũt ipse Prior Generalis hmõi electionem, vel postulatio-
nem approbare recusauerit,postq̃ ipsis electorib.hoc ipsum consti
terit legitimè.Similiter sicut prius, anteq̃ transeat mensis,ad aliam
procedant electionem, vel aliam alterius de nouo faciant postula-
tionem. Prior aũt Conuentualis postquam confirmatus fuerit, si-
cut supra dictum est,de consilio Discretorũ Fratrum instituat Sup
priorem,vel Vicarium,cuius officium erit hr̃e diligentiã,& curã cir
cà Conuentum,& alia,quantũ Prior commiserit ei,vel permiserit.
Proin-

Proindè mortuo Priore, vel amoto, vel absente, idem Supprior, vel Vicarius vices eius plenariè in omnib. obtineat, quousq. Prior eiusdem loci fuerit electus, & confirmatus, & in Domo præsens extiterit, nisi Prior Generalis aliter ordinauerit. Teneatur et Prior Conuentualis consequenter post eius confirmationem, q̃ citius fieri poterit, distribuere officia Domus, & præcipuè constituere Procuratorem, & Sacristam, vel præteritos confirmare, secundum quòd ei ad honorem Dei visum fuerit expedire. Qui Procurator, & Sacrista teneantur semel in mense de omnibus introitibus, & exitib. officiorum suorum ipsi Priori suo reddere rõnem. Frum siquidem Nostrorum nullus audeat incipere facere aliquod spirituale, vel tpale sine licentia petita pariter, & obtenta à suo Priore, vel Vicario, qñ Prior abesset. Tandem mortuo Priore, vel amoto, seu absente, si Domus Suppriorem, vel Vicarium non habuerit pñtem, nec Prior Generalis aliter ordinauerit; tres Fratres illius Conuentus vocẽ in electione habentes, qui primitus in Nro Ordine professi sunt aliquem Frem ibidem Conuentualem, antequam comedant, & bibant, eligere teneantur. Qui ab eis electus vices Prioris supradictas obtineat, quousq. Domus ipsa Priorem pñtem habeat, vel Vicariũ, vel Prior Gñalis, vel Conuentualis aliter ordinauerit. Quòd si prædicti tres non concordauerint, duorum sñia ad prouidendum, siue de vno ipsorum trium, siue de aliquo alio ibidem Cõuentuali præualebit. Quòd si vnus solus in prædicto Capitulo hre vocem repertus fuerit, ille ipsò facto ex vi pñtis Constitutionis vices obtineat supradictas. Priores quidem Conuentuales p omni anno intelligantur absoluti vltima die Capituli Gñalis, nisi per maiorem partem Fratrũ sui Conuentus vocem in electione Prioris habentium fuerit determinatum ipsos in prædicto Prioratu vlterius remansuros: & hoc ipsum Capitulo Generali per ipsos Electores in scriptis denunciatũ, & à Priore Generali, & diffinitoribus ipsius Capituli acceptatum, ac confirmatum, quamuis etiam ipsi Priores Conuentuales Annum sui Prioratus nõ expleuerint. Quapropter ipsorum Electiones semper omni anno celebrandæ sunt de mense Aprilis, atque in scriptis per substitutum Prioris euntis ad Capitulum Generale ipsi Capitulo Generali destinandæ.

Singulis diebus dicto completorio, pulsatoq; ad silentium vadant Fratres Omnes in Oratorium Fratrum ad priuatam, & secretã

orationem

orationem:in qua vnusquisq. vitam propriam examinādo, si quid in se ipso reprehensibile repererit,dolens de pręterito,proponēsq; cauere, & satisfacere in futurum, defectus suos dissimulando non patiatur transire impunitos.Sed qui non possunt quacunq. de causa corrigi publica pœnitentia, tanquam proprius sui ipsius Iudex, studeat priuata,& secreta punitione curare. Elapsa verò media,vel quarta parte horę,secundum quòd sic,vel aliter Prælato expediēs, siue conueniens esse visum fuerit, ipse, vel alius, cui ipse commiserit,aspergat omnes aqua benedicta:dicendo Asperges me Dñe &c. cū Versu,& Oratione,sicut fit de manè in die Dominico antè Missam Conuētualē, & dicta aña Salue Regina,cū Vers.Ora pro nobis Sancta &c. Et oratione: Interueniat pro nobis quæsumus Domine Iesu Christe nunc,& in hora mortis nostræ apud pijssimam Clementiam tuam Gloriosa Virgo Maria dulcissima Mater tua, cuius Sacratissimam animam in hora benedictæ Passionis tuæ doloris gladius pertrāsiuit &c.cum alia oratione, videlicet,Spiritum nobis Domine tuæ charitatis infunde, vt quos vno pane cœlesti satiasti tua facias pietate concordes, per eundem Dominum Nostrū Iesum Christum &c.post finem orationis,dicentibus Fratribus Benedicite:Det benedictionem dicendo.Cū prole pia benedicat Nos Virgo Maria. Si autem Frater se in aliquo deliquisse recordatur genuflexus poterit,culpam suam recognoscēdo,veniam petere.Cui, secundum quòd expediens fuerit,à Prælato pœnitentia iniūgatur. Quòd si acciderit aliquem ex legitima causa, & cum licentia tamē expressa huiusmodi benedictioni non interfuisse absq. ipsa à Priore,seu Vicario humiliter,ac deuotè recepta, dormitum nullatenus ire patiatur.Præter hæc,nihilominus qualibet septimana semel,videlicet sexta feria,vel alio die,prout conuenientius fieri poterit,teneatur Capitulum de culpis eadem hora. In quo,dicto à Fratribus Benedicite,& data à Prælato benedictione. Cum prole pia &c.pro plenaria Indulgentia cuilibet Nostri Ordinis à Sede Apostolica in articulo mortis indulta, dicatur immediatè à Choro alternatim Psal.Miserere mei;cum Gloria Patri voce submissa:qui Psalmus, sicut à præfata Sede vnicuiq. Fratrum Nostrorum iniunctum fuit, qualibet septimana pro ipsa Indulgentia dici debet. Postmodùm facta prius recommendatione mortuorum,& viuorum : pro mortuis dicendo Psal.De profundis, sub Aña Si iniquitates &c. Chirie

eleison,

eleiſon,Chriſte eleiſon,Chirie eleiſon.Pr Nr.V.Et ne nos.R.Sed li bera.V.A porta Inferi.R.Erue Domine animas eorum. V.Requieſcant in pace.R.Amen. V.Domine exaudi. R.Et clamor. V.Dominus vobiſcum. R.Et cum Spiritu tuo.Oremus. Abſolue quæſumus Domine animas famulorum tuorum Fratrum Noſtrorum, & aĩas famulorum,famularumq́. tuarum propinquorum, & benefactorũ Noſtrorum, & omnium fidelium defunctorũ ab omni vinculo delictorum,vt in Reſurrectionis gloria inter Sanctos,& Electos tuos reſuſcitati reſpirent,per Chriſtum Dominum Noſtrum; Et pro viuis Pſal.Ad te leuaui oculos meos,cum Gloria Patri, & Chirie eleiſon,Chriſte eleiſon, Chirie eleiſon.Pr Nr.V.Et ne nos. R.Sed libera.V.Domine exaudi.R.Et clamor.V.Dominus vobiſcum. R.Et cũ Spiritu tuo.Oremus: Prætẽde Domine famulis, & famulabus tuis dexteram cœleſtis auxilij,vt te toto corde perquirãt, & quæ dignè poſtulant conſequi mereantur: Per Chriſtum Dñm Noſtrum.Poterit Prælatus dicere,ſi qua viderit ad honeſtatem Ordinis,& correctionem Fratrum eſſe dicẽda: poſteà,ad iuſſum Prælati egreſſis Nouitijs, omnes petant veniam, ſtatimq́; oẽs proſternant ſe dicentes ſuam culpam. Deinde ad iuſſum Prælati genuflexi ſinguli incipiendo à Choro dextro humiliter in publico confiteantur culpas ſuas. Quibus ſecundum qualitates culparum pœnitẽtia iniungatur iuxtà diſcretionem Prælati,præcipuè de ijs exceſſibus, pro quib. non eſt taxata pęna in Conſtitutionibus: Aliàs, inquantum fragilitas humana permiſerit, menſura pœnarum in Conſtitutionibus taxatarum ſeruetur cum omni manſuetudine Prælati Iudicis, & ſubditi,rei omnimoda patientia.Non ſunt tñ pp peccata occulta cordiũ pandenda cogitamina,nec etiam alia occulta peccata,pręcipuè ea, quæ ſine ſcandalo proximi detegi nequeunt: quæ quidem ſolis Sacerdotibus in Sacramentali confeſſione ſunt reuelanda. Verùmtamen ea ſunt ſic publicè confitenda, quæ præceptis obuiant publicis,& Fratribus peccandi præbent exempla. In fine omnium dicat, qui tenet Capitulum,Adiutorium noſtrum &c.Et reſponſo à Fratribus. Qui fecit &c.Sic finitur Capitulum.

Mortuo Generali Priore,vel abſoluto, aut quolibet aliter legitimè amoto, Prior Conuentualis illius loci, vbi immediatè ſequens Capitulum fuerit celebrãdum,vices eius plenariè in omnibus obtineat,Priorum Conuẽtualium dumtaxat abſolutionibus exceptis.

Si autem locus ille Priorem non habuerit, vel ipsum infrà tempus Vicariæ suæ mori, siue amoueri contigerit, aut eiusdem Conuētus Prior fuerit, vltimò immediatè Prior Gñalis Ordinis, tunc Prior illius loci, vbi immediatè precedens Gñale Capitulum fuerit celebratum, vices obtineat suprascriptas. Et sic deinceps retrocedendo, donec in aliquo Conuentu isto modo Vicarius valeat inueniri. In casu verò, quo sic non possit Vicarius inueniri, tunc Supprior, vel Vicarius, si Conuentus ille Suppriorem non habuerit, vbi immediatè sequens Capitulum Generale fuerit celebrandum, vices similiter obtineat suprascriptas. Prior aũt illius Conuentus, vbi Prior Generalis obierit, vel ad cuius notitiam ipsius obitus, seu amotio primò peruenerit, teneatur hoc alijs Conuētibus quàmcitius poterit intimare. Porrò si ipsum Priorem Generalem antè festum oĩum SS. mori, vel amoueri contigerit, Vicarius Generalis Ordinis, qui vigore istarum Constitutionum pro tpe erit, cum hoc ipsum ad ipsius notitiam peruenerit, vocatis statim duobus ex antiquiorib. Fribus, qui se tunc cum ipso inuenerint, habeat cum eis consilium, & determinent locum, & tps. vbi, & qñ q̃citius fieri poterit Fratres conueniant ad noui Generalis Prioris electionem celebrandam. Qua electo, vltrà duorum mensium spacium à suprascripti Vicarij notitia non differatur. Hæc aũt electio pertinet ad singulos Priores Cõuentuales, tùm singulis socijs à pluribus medietate eligentiũ Frum sui Conuentus vocem in electione habentium, secundũ formã superius in Capitulo de Electione Prioris Conuētualis positam, electis. Prædictis igitur electoribus in loco electionis congregatis in die ad hoc statuta, cantata prius de manè post Primã Missa de Spiritu S. conuenientibus Generali, Vicario cum cæteris Fratribus, in Capitulo celebretur Generalis Prioris electio secundum formam superius in Capitulo de Electione Prioris Conuentualis positam his duobus exceptis: primò videlicet, qui Scrutiniũ tenebit, seu vota eligentium recipiet, & conscribet, Generalis Ordinis Vicarius erit, quicunq. tunc fuerit; secundò, ꝙ de nullo poterit fieri, vel formari electio, in quem non concordauerint ad minus duæ ex tribus partibus electorum oĩum. Deniq; sic electus postq̃ acceptauerit ex vi talis electionis, & præsentis Cõstitutionis tanq̃ ab Apostolica Sede confirmatus, sit verus Nři Ordinis Gñalis Prior ipso facto, & pro Generali Priore ab oĩbus teneatur, & tunc Cantores. Te Deũ

lauda-

laudamus,immediatè cãtare incipiant. Quo ab eis incepto Fratres oẽs processionaliter ipsum prosequendo in Ecclesiam vadant,& in Choro perficiant.Quo expleto:Cantores antè Altare dicant V.Saluum fac seruum tuum. Et à Frĩbus rñdeatur.R.Deus meus sperantem in te.Et tũc ille,qui in præsenti Capitulo Gñalis Vicarius fuit, dicat Vers.videlicet,Dñe exaudi &c.R.Et clamor &c. V. Dñs vobiscum. R.Et cum Spiritu tuo. Oremus. Oĩpotens sempiterne Deus miserere famulo tuo N.Gñali Nostro,& dirige eum secundũ tuam clementiam in viam salutis æternæ, vt,te donante,quæ tibi placita sunt,cupiat,& tota virtute perficiat,per Christum Dñm Nostrum. Quibus expletis,ipsi Generali in loco Superiori sedenti oẽs Fratres humiliter,& reuerenter flexis genibus in signũ subiectionis, & obedientiæ manum osculentur: Quos ipse benignè suscipiens benedicat.Ipse quidem Generalis Prior tantam potestatẽ in Ordine Nro habeat, quantam suprascriptus Vicarius cũ duobus antiquioribus Fratribus in ipsius electione vocem habentibus ei dederunt:si tunc non fuerit Gñale Capitulum celebrandum, vel sicut tunc Generale Capitulum fuerit celebratum, quantam ipsi Diffinitores cũ antiquiori Fratre in eadẽ electione vocẽ habente dederint eidẽ Priori Generali,vel permiserint,& non maiorem. Quòd si prædicti tres non concordauerint, duorum ex ipsis sñia præualebit.Ordinamus vtiq. & obseruari volumus, vt Fratrum Nostrorum quicunq. electus fuerit in Priorem Generalem,vel Conuentualem,seu ad ꝗcũque Officium aliud, teneatur hoc non labore oneris, vel alia causa vllo modo renitendo declamare,sed obedientiæ,& charitati caput humiliter submittendo oĩnò acceptare. Ad Priorem quippe Gñalem quocunq. loco constitutum nullus Fratrum accedere præsumat,absq. licentia speciali ab ipso Gñali in scriptis habita,vel à suo Priore Conuentuali decenter obtenta:ipsi tñ Generali scribere,siue per personam Nostri Ordinis sua vota notificare vnicuiq.liceat. Deniq. si aliquis Fratrum Ordinis Nri suo Priori Conuentuali dixerit se aliquam gratiam,vel licentiam, seu dispensationem à Priore Generali obtinuisse,ipse quidem Prior Conuẽtualis, non prius acquiescat, ꝙ hoc ipsum Priori Generali notificando testificetur,si talis non ostenderit litteram eiusdẽ Gñalis sigillo munitam.Generalis aũt Prior Nostri Ordinis ex vi præsentis Constitutionis ꝓ intelligatur absolutus ab Officio Gñalis Prioratus in festo Inuentio-

K 2 nis

nis S.Crucis,etiamsi minus, q̃ per Annum in eodẽ Officio fuisset. Quem ex nunc, prout ex tunc, absoluimus, & absolutum etiam pronunciamus præsentium per tenorem.

Capitulum Generale omni Anno celebretur quinta die Maij, videlicet in festo Conuersionis B.August.Capitulum autem Genele dicimus,seu nominamus Priorem Generalem Ordinis, & singulos Priores Conuentuales cum singulis socijs à maiori parte eligentium sui Capituli ad hoc electis, quæ sociorum electio semper facienda est in quolibet Cõuentu de mense Aprilis,seruata forma in Capitulo de Electione Prioris Conuentualis posita. Fratres aũt, qui sunt de corpore Generalis Capituli,taliter se præparent ad ueniendum, vt semper in loco eiusdem Capituli inueniantur in festo Inuentionis S.Crucis in crastino quidem. In festo S.Monicæ dicta prius Prima in Aurora,& cantata Missa de Spiritu sancto, celebret. Electio Generalis Prioris secũdum formam in Capitulo immediatè præcedenti positam:qua celebrata eodem mane, si fieri potest, aliàs post Nonam, vel saltem ad tardius immediatè post vesperas eligantur duo ex Fratribus, qui sunt de corpore Generalis Capitulis in Diffinitores ab alijs Fr̃ibus, qui sunt de corpore eiusdem Capituli secundum formam in Capitulo de Electione Prioris Conuentualis positam. Scrutinium autem electionis ipsorum tenebit ipse Generalis Prior, si ibidem pñs extiterit, aliàs Vicarius Generalis Ordinis secundum formam superius in Capitulo de Electione Prioris Conuentualis positam, secundum q̃ est ẽt hæc electio celebranda. Prædicti autem duo Diffinitores vna cum Generali Priore, vel Vicario cuncta diffinient,& pertractabunt, q̃ si in suis diffinitionibus non concordauerint,duorum sñia præualebit. Cum autẽ in die sequenti,videlicet in festo Conuersionis S.Aug.Fratres in Capitulum venerint(& Spũs sancti à quo filij Dei aguntur,prius inuocata gr̃a per Añam,Veni Sancte spũs reple tuorum corda fideliũ,& tui Amoris in eis ignem accende; & dicto Vers. Emitte Spũm tuũ,&c. cum oratione Deus qui corda fidelium,&c.) residẽtibus Fr̃ibus,& loca sua tenentibus(quia indigentibus quàmcitius subueniendum est) obitus Fr̃um post Generale Capitulum immediatè præcedens defunctorum in cõi recitentur,& fiat pro eis in cõi oro, dictoque pro eis Ps.De profundis,&c.Chyrie eleis.Chr̃e eleis.Chyrie eleison. Pater nr̃,cum Vers.&c.à Porta inferi,&c.& oratione Absolue Dñe, &c.

&c.vt sup.in Cap.18.de Cap.quotidiano. Postmodum si aliquæ literæ legendæ sunt,legantur.& eis suo tempore cum consilio respondeatur. Perlectis autem litteris, & facta recommendatione viuorū dicat̃ ꝑ eis Psal.Ad te leuaui oculos meos,&c.Chyrie eleis. Christe eleis.Chirie eleis.Pater nr̃.& Vers.Saluos fac,&c.cum oratione,Prętende Dñe,vt sup.in Cap.18. Postmodum,qui non sunt de Cap.ad iussum Prælati egrediantur: deinde qui habent aliqua proponere, loquantur.Quibus auditis,Prior Generalis,vel Vicarius,si Capitulum Priorem Generalem non habuerit,licentiatis alijs Fratribus,solus cum Diffinitoribus remanens in Capitulo de his, quæ proposita sunt,& de alijs conferat cum eisdem.Vtrum videlicet aliqua sint pro bono statu Ordinis, & profectu Religionis de nouo statuēda, vel mutanda,confirmanda,vel reprobanda. Si qui Priores sunt absoluendi,vel in suis Prioratibus retinendi,vel alij Officiales in Conuentibus quibuscunque innouandi, vel Fratres de Conuentib.mutandi: Si qui sunt Fratres pœnitentiandi,vel à pœnitentijs absoluēdi,de quibus omnibus,& alijs opportunis Prçlatus maior cum Diffinitoribus tractabit;& quicquid,Spū sancto donante,determinauerit,Capitulum vniuersaliter, ac vnanimiter & deuotè, suscipiat. Nullus murmuret, nullus reclamet, nullus contradicat. Generale autem statutum Ordinis,vel consuetudinem diù in Ordine obtentam,& cōiter approbatam, nullus etiam Gñalis Prior aliquatenus valeat immutare, nisi per tria Generalia Capitula continua fuerit approbatum.In die sequenti,videlicet,in festo S.Ioannis ante Portam Latinam ingresso iterùm Prælato cum Fatribus Capitulū,quę diffinita sunt,quæ omnia sunt redigenda in scriptis, legantur publicè coram omnibus in Capitulo.Post quod audiantur Frūm culpę, quibus præsentibus danda est pœnitentia, absentibus verò in scriptis transmittenda.Vltimò fiat cōis confessio,& absolutio, deturq; omnib.benedictio. Capitulum autem Generale vltrà trium dierū spacium non prolongetur,nisi ob causam necessariam Prçlato cum Diffinitoribus videatur, quòd per vnum diem debeat prolongari:Ordinandum est autem semper in Cap.immediatè prçcedenti,in quo loco Capitulum immediatè sequens sit celebrandum.Studeat aūt Prior Generalis quolibet Anno per seipsum visitare benè quēlibet Conuentum,vel ad minus semel per ipsum, & semel per aliū, quem ad hoc idoneum iudicans eidem vices suas commiserit. Vt

autem ex bonis Ordinis Nostri omnes cõiter participando charitas augeatur, statuimus, & ordinamus, ꝙ Prior Generalis vnà cum socio sibi à Capitulo Generali ad hoc assignato videre debeat oẽs introitus, & exitus cuiuslibet Conuentus, siue loci Nostri Ordinis, & ipsos, tanquam bona communia, ad honorem Dei, secũdum indigentiam cuiuslibet Conuentus Nostri, ipsis Conuentibus distribuere debeant, prout cuiq. opus fuerit. Quorum introituum, & exituum rationem, & assignationem prædicto Generali, & socio Priores, & Procuratores Conuentuum diligenter, & fideliter reddere teneantur, vnusquisq. pro suo Conuentu quotiescunq. requisierint: Quiq. Generalis, & socius Capitulo Generali de omnib. prę dictis bonis annuatim rationem reddant; Ab hoc anno prædicto sub his legibus vixit Congregatio vsq. ad Sixtum IV. à quo comprobata fuit Reformatio secunda Constitutionum facta in Capitulo Generali.

Antequam verò ad reliqua progrediamur, apponere hic Proemium Constitutionum reformatarum à Patribus Nostris, & confirmatarum à fœl.rec. Sixto IV. 1482. in Nostro Monasterio S. Michaelis de Candiana duximus: in quo proemio dilucidè repetunt, quæ superius diximus de prima Institutione Constitutionum, & prima Reformatione sub Martini V. oraculo viuæ vocis: est autem exemplar huiusmodi extractum à Cõstitutionibus antiquis apud Nos conseruatis impressis Bononiæ 1497. per Benedictum Hectoreum Bononiensem Bibliopolam: & insuper Bulla Sixti circà earundem prolationem.

Quoniam Regula S. P. Augustini ad amputanda vitia, virtutesq; inserendas principaliter ordinata procedit, nec ad speciales, & victus, & vestitus cœremonias, aliosq; Regulares mores, & instituta distenditur, prout maximè modernis temporibus ab omnibus Religiosis distinctè obseruari conspicimus. Iccircò quicũq. hactenus Religiosi Viri sub eiusdẽ Patris Regula militare decreuerunt, Cõstitutiones, & Ordinationes circà particularia Habitus, & Vestitus, aliarumq; cœremoniarum Regularium statuta ordinare, ac modis conuenientibus, & opportunis sibi prouidere satagerunt. Qua ꝑ ꝑ Reuer. Pr̃, & memoria dignus Fr. Stephanus de Senis primus Generalis Congregationis Canonicorum Regul. Congregat. S. Saluatoris, volens, & cupiens eiusdem Congregationis firma fundamen

ta locare,modumq́. & formam sibi, ac socijs eidem tunc adhærentibus,eorumq́; successoribus salubriter prouidere, ad græmium Sacrosanctæ R. E. quasi ad oĩum Catholicorum singulare refugium foel.ac Sanctę rec.Gregoriũ XII.Papa recurrere procurauit.Qui ex Apostolica benignitate, sicut gallina pullos suos sub alas congregat,ita prædictum Patrẽ cum socijs sub dextra suæ, & S.R.E.Protectionis assumpsit:Ideoq́; proprio motu plurima eisdem Priuilegia, Gratias,& Indulta concessit: & inter cætera, quæ in dictis Priuilegijs disposuit,& ordinauit.tribus Reuerendiss. S.R.E.Cardinalib. Dño,videlicet,Antonio Epõ Bonon.Camerario suo,Dño Gabrieli Electo Senensi,Thesaurario suo,& Dño Io.Electo Ragusino per Apostolicas litteras eodem motu commisit,& mãdauit.Quatenus d.F.Stephano,& socijs,ac eorum successoribus de conuenientibus Constitutionibus,& norma viuendi auctoritate Apostolica prouidere deberent,prout ad honorem Dei,& dictæ Cõgregationis profectum expedire cognoscerent. Igitur RR.DD.Card.præfati cupiẽtes Sanctiss.D.N.parere mandatis, quasdam breues Cõstitutiones sub Capitulis distinctas d.Fr.Stephano,& socijs, vnum tm̃ Monasterium S.Saluatoris de Sylualacus nuncupatum in Senensi Diœcesi tunc possidentibus,perpetuò ab eis, eorumq́; successorib. obseruandas eadem Apostolica auctoritate maturè vniuersa considerantes ordinarunt,& tradiderunt prius sibi reseruantes alterationẽ Constitutionum,postmodùm disponentes, & concedentes, quòd Prior,qui pro tp̃e foret in dicto Prioratu S.Saluatoris de Syluala-cus,cum sex Clericis,qui primitus Ordinis Habitum suscepissent, & ab eodem nullatenus recessissent, dictis Cõstitutionibus per eos ordinatis addere possent,diminuere,& declarare,prout ad Diuinũ honorem,Religionis augumentum,& Fratrum profectum expedire vidissent:Cumq́; succedente tp̃e,dictum Monasterium S.Saluatoris quibusdam rationabilibus causis ad id tunc animnm suũ mouentibus dimisissent, & alia quædam loca dictæ Congregationi p Romanos Pont. collata fuissent (qm̃ lucerna super candelabrũ accensa abscondi,& Ciuitas suprà montem posita diù latere non potuit)ideo necesse fuit dictas Constitutiones,quæ in vno tm̃ Cęnobio degentibus directę erant,magna ex parte mutari,& ad modũ, & formã Congregationis instaurari. Iccircò Sanctæ Memoriæ Martinus Pontifex V.viuæ vocis oraculo Reuerendiss.in Christo Patri, Luc. 11. Mat. 5.

&

& Domino D.Antonio Episcopo Portuensi S.R.E. Card. Bonon. vulgariter nuncupato prædicto, vni ex tribus Commissarijs prænominatis soli p p vnius à Romana Curia absentiam, & alterius mortem, commisit, & mandauit, q secundum conscientiam suam, quã in parte onerauit, super ea parte Constitutionum, videlicet Qui Prior cum sex Clericis prædictis Constitutionibus per eos tres ordinatis addere, minuere, & cætera possint, faceret, quicquid sibi videretur dictæ Congregationi expedire. Post quam quidem Commissionem dictus Reuer. Pater, & Dominus D.Antonius Apostolica auctoritate declaranit, & mandauit, q duæ partes cuiuslibet Capituli Generalis per dictos Canonicos Regulares perpetuis tẽporibus celebrandi addere, diminuere Constitutionibus prædictis, easq́. corrigere, mutare, & declarare, & de nouo instituere possent, prout ipsis duabus partibus ad Diuinum honorem, & Religionis profectum visum fuisset expedire. Igitur Capitulum Generale prædicta auctoritate munitum præfatas Constitutiones reformauit, immutauit, & quasi ex integro innouauit, prout secundum temporum, & rerum exigentiam, pro tunc dictæ Congregationi dicti Canonici eiusdem Capituli conducere cognouerunt, & secundũ eas hactenus se salubriter gubernarunt. Quas Constitutiones cũ cęteris eiusdem Congregationis Priuilegijs, Indultis, & Gratijs confirmari, & approbari, munimenq́. Apostolicæ auctoritatis adijci à SS. D.N. Papa Sixto IV. Pont. procurarunt, prout ex eiusdẽ litteris cõstare dignoscitur: verùm, quoniam succedente tempore, & dicta Congregatione in melius proficiente, & fœtu nouo crescente, quotidie præfati Canonici multorum Doctorum, & aliorum peritorũ virorum consilio edocti plurimas q̃ones, & dubia in ipsis Constitutionibus non parui ponderis, & momenti inuenerunt, quæ eorum mentes, & conscientias perturbabant, & quietè viuere, Dominoq́; pacificè deseruire non sinerent. Et quoniam ea, quæ de nouo emergunt, nouo indigent auxilio: iccircò præfati Canonici non leuitate moti, sed paci conscientiarum tàm suarum, quàm successorum suorum salubriter prouidere cupientes, communi voto, & concordia per Capitulum Generale hmõi perturbationibus, & scrupulis finem imponere satagentes, septem ex Canonicis præfatæ Congregationis vocem in ipso Capitulo habentes elegerunt, quibus oẽm facultatem, auctoritatem, & potestatem prænominatas Constitutiones

tiones reformandi, immutandi, declarandi, renouandi, ac de nouo instituendi tribuerunt, & totaliter concesserunt, prout ex publico Instrumento confecto, & rogato in Monasterio S. Michaelis de Candiana Paduanæ Diœcesis de Anno 1482. in quo Monasterio dictum Capitulum Generale eo anno celebratum est, per Ser Thomam de Camucijs Notarium Venetum euidenter apparet. Qui septem Canonici sic, vt præfertur, electi, & ad ipsam Reformationē legitimè deputati cupientes commissionem à dicto Capitulo sibi factam debito effectui mancipare, intrà vnius mensis spaciū, secundum tempus sibi à dicto Capitulo præfixum, dictas Constitutiones vnanimiter, & concorditer instaurauerunt: addentes, mutātes, & minuentes quicquid ipsi Congregationi secundum eorum conscientias fore vtile, & expediens cognouerunt, prout patet ex publico Instrumento scripto, & rogato per dñm Presbyterum Io. de Potentijs Notarium Venetum, in qua ciuitate Venetiarum dictæ Cōstitutiones reformatæ sunt: quæ quidem Constōnes in Cap. 33. distinctæ sunt, prout in ipsis apertè conspicitur. Noluerunt tamē per Constōnes hmōi aliquem obligari ad culpam, sed tm̄ ad pœnā, nisi p p præceptum, vel contemptum, prout in antiquis Constōnibus 1 p ab initio obseruatum est, vt paci conscientiarum, & cōi Fratrū quieti possit esse consultum. Sed qm̄ in priorib. Constōnib. expressè mandatur, q̄ nulla ordinatio, siue determinatio per ipsum Capitum Gñale ædita vim Constōnis hr̄e possit, nisi fuerit per tria Capitula Gñalia immediatè succedentia approbata, nec antè ipsū triennium valeat vlla rōne practicari, ipsa Constōne in suo robore aliàs remanente, ne res tàm salubris, & necessaria in ipsa mora periculū, & detrimentum non mediocre sustinere posset, prædictis septē ipsarum Cōstōnum Reformatorib. per ipsum publicum Instrum idē Capitulum Generale commisit, & mandauit, q̄ intra ipsum annum dictas Constōnes, seu ipsarum Constōnum Reformationes per Sedem Apostolicam facerent confirmari cum suppletione omnium defectuum, & præsertim, q̄ non sint per tria Capitula approbatę, ac omnib. clausulis opportunis refectæ, prout eis videretur expedire. Propterea, quoniam prædicti ad illud opus electi nequibāt omnes personaliter ad Romanam Curiam se transferre, constituti in præsentia pręfati presbyteri Ioannis, & testium in ipso Instro descriptorum, scienter, & spontè, & nullo iuris, vel facti errore ducti omnem

auctoritatem, facultatem, & potestatẽ sibi à dicto Capitulo super hmõi Confirmatione collatas Priori Generali dictæ Congregationis, qui vnus fuit ex septem Commissarijs à dicto Capitulo deputatis, confirmationem dictarum Constitutionum ab ipsis reformatarum cum oĩbus dependentijs, & clausulis opportunis à Sede Apostolica, impetrandi vnanimiter tradiderunt, prout ex ipso Instrõ per ipsum Dominum Presbyterum Ioannem euidentius constare vr̃. His ita peractis dictus Prior Generalis vnà cum vno ex dictis Reformatoribus ad Rom. Curiam veniens eas Constitutiones Reuerendiss. D. D. Francisco S. Eustachij Diacono Cardinali Senen. Protectori dicti Ordinis clausas, & oĩum prædictorum septem sigillis munitas fideliter præsentauit. Qui Sanctiss. D. N. Sixto IV. Pontifici post diligentem omnium in eis contentorum examinationẽ, & maturam discussionem, retulit vniuersa in eis contenta optimè præfato Ordini conducere, & præsentibus, & futuris saluberrima fore. Igitur idem Sanctiss. D. N. optimè de oĩbus instructus, & informatus prędictas Constitutiones, siue ipsarum Constitutionum Reformationem motu proprio, & ex certa scientia, ac de mera suã liberalitate Apostolica auctoritate confirmauit, ratificauit, & approbauit, roburq; Apostolicæ auctoritatis adiecit, supplens oẽs defectus, si qui forsitan interuenissent in eisdem, prout ex Apostolicis litteris desuper confectis manifestè conspicitur, quarum tenor huiusmodi legitur.

Sixtus Episcopus ser. ser. Dei, ad futuram rei memoriam. Vacantibus sub Religionis obseruantia, studio piæ vitæ, Apostolici fauoris præsidium libenter impendimus ex ijs, quæ pro solidatione status, pace, & tranquillitate eorum, Diuino quoq; cultus augumento, & aĩarum salute prouidè ordinata noscuntur, vt eò firmius illibata perdurent, quò maiori erunt auctoritate munita, Nostri libẽter adijcimus roboris firmitatem, & aliàs desuper statuimus, prout in Dño conspicimus salubriter expedire. Sanè dilecti filij Capitulũ Gñale Congreg. Canon. Regul. S. Saluatoris, Ordin. S. August. vltrò apud Prioratum S. Michaelis de Candiana, Congregationis, & Ordinis prædictorum Paduanæ Diœcesis celebratum, Inter alia prouidè ordinarunt, q; septem Fratres dictæ Cõgregationis tunc expressi, quos ad hoc idoneores esse putauerunt, oẽs, & singulas Constitutiones eidem Congregationi maturè, diligenter, & accuratè exa-

minarent,

minarent,& quæ pro eiusdē Congregationis status soliditate,Religionis dicti Ordinis obseruantia, Diuini cultus manutentione, & incremento,ac aīarum salute, in eisdem Cōstitutionibus correctione,detractione,emendatione,additione,diminutione,mutatione, alteratione,ac noua etiam ordinatione indigere cognoscerēt,corrigere,detrahere,emendare,addere,mutare,diminuere,alterare,& de nouo ordinare curarent infrà certum tp̄s tunc expressum, plenā eis super his facultatem concedentes, ac volentes, ꝙ illas. quas sic per eos fieri cōtingeret, correctiones,detractiones,emendationes, additiones,mutationes,diminutiones,alterationes, & nouas Cōstōnes,& Ordines per Sedem Apostolicam approbari procurarent antè eorumdem Capituli nouam Congregationem, q̄ facere debebant inde ad Annum tunc proximè futurum,& nondum elapsum, ipsiq. septem Canonici sic ad præmissa assumpti Constōnes easdē ea,qua decebat solertia,diligēter,& maturè examinare, & quę correctione,emendatione,diminutione,detractione,mutatione,additione,alteratione, ac noua ordinatione indigere cognouerint, ad solū Deum,& Regularis Obseruātiæ dicti Ordinis manutentionē, ac Diuini cultus incrementum, & aīarum salutem respectū hn̄tes, corrigere,emendare,diminuere,detrahere,mutare,addere, alterare,& de nouo constituere,ac ordinare infrà tp̄s eis præfixum solerti diligentia curauerunt, prout in quibusdam scripturis authenticis desuper confectis, quorum tenorem inspici diligenter, & vnà cum Calendario festiuitatum per anni circulum celebrādarum in Congregatione prædicta præsentib.de verbo ad verbum inseri fecimus,plenius continetur. Nos igitur,qui Canonicis dictæ Congregationis per semitam mandatorū Dn̄i recto tramite incedentib. libenter Apostolicis fauorib.& præsidijs assistimus,vt in sancta vocatione, qua vocati sunt, proficere possint cū perseuerantia salutari: motu proprio, nō ad alicuius Nobis sup̄ hoc oblatæ petitionis Instantiam,sed de Nr̄a mera deliberatione, & ex certa scientia,correctiones,emendationes,mutationes,detractiones,additiones,diminutiones,alterationes,& nouas Cōstōnes prædictas, quas dilectus filius Nr̄ Franciscus S.Eustachij, Diac.Card. d. Congregationis in Romana Curia Protector diligenter inspexit, & maturè examinauit,ac manutentionem,& obseruationē Reg.Obseruantię in Congregatione p̄dicta plurimū proficuas,vtiles, & necessarias fore No-

bis retulit,& affirmauit,& prout cõcernunt oĩa,& singula in dictis scripturis cõtenta auctoritate Apostolica tenore pñtiũ illas approbamus,& cõfirmamus,& psentis scripti Patrocinio cõimus,supplemusq̃ oẽs,& singulos defectus,si qui fortè interuenerint in eisdem, ac omnibus,& singulis Prælatis,Canonicis, & Personis dictæ Congregationis nunc,& pro tempore existentibus, eisdem motu,scientia,& auctoritate mandamus,eosq; hortamur, vt illas studeant iuxtà earum seriem(quantum fragilitas humana sinit)obseruare,recepturi tamen fœlicitatis æternæ præmia:pro transgressione verò,& inobseruantia earumdem,eos pœnis in illis contentis,& vbi pœna non imponitur,Superioris arbitrio puniri debere: peccatum autẽ mortale exinde non occurrere, nisi dùm talis omissio,vel transgressio aliàs de sui natura mortale peccatum foret, aut aliquis eorum præcedente Superioris speciali desuper sibi facto mandato obedire noluerit,aut in contemptum dictarum Constitutionum patere omittet, eisdem motu, scientia,& auctoritate decernimus. Prælatis ergo eiusdem Congregationis, qui nunc sunt, & pro tempore erunt,dispensandi auctoritate Nostra super Obseruatione præmissorum,dummodò rationabiles causæ subsint,super quo corũ conscientiam oneramus , & per Constitutiones ipsas id eis inhibitum non sit,similiter motu,scientia, & auctoritate facultatem concedimus per præsentes:Non obstantibus Ordinationibus, & Constitutionibus Apostolicis, ac dictæ Congregationis iuramento, confirmatione Apostolica,vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus,illis præsertim,quibus cauetur expresè, quòd ea, quæ de nouo statui, & ordinari pro tempore continget in Congregatione prædicta,obseruari non debeant, nisi in tribus Generalib; Capitulis Congregationis eiusdem, quod obseruetur, fuerit deliberatum ; quibus illorum tenore, ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus pro expressis habentes, aliàs in suo robore permansuris,quòad præmissa specialiter, & expresè derogamus,cæterisq̃. contrarijs quibuscunque. Tenor verò scripturarum prædictarum,& Calendarij sequitur,qui est talis. In nõie Dei æterni.Amen. Nouerint oẽs hoc præsens publicum Instrum inspecturi, quatenus in persona mei Notarij, & testium infrascriptorum personaliter constitutus Reuerendiss. in Christo Dominus Frater Ludouicus Orlandini de Forliuio Prior Generalis Canonicorum Regularium Con-

Congregationis S.Saluatoris Ordinis S. Augustini, necnon Venerabiles,& Religiosi Patres Domini Fr.Benedictus Ardinghi de Florentia, Fr.Iacobus Matthæi de Parma, Fr.Io.Maria Andreæ de Venetijs Visitatores dictæ Congregationis,& D.Frat. Bartholomæus Andreæ de Parma, Prior S.Mariæ Angelorum de Senis, Fr.Petrus Michaelis de Venetijs Prior S.Michaelis de Candiana, & Fr. Nicolaus Ludouici de Bononia Prior Monasterij S. Ruffini de Mantua omnes septem Canonici Regulares pręfatæ Congregationis electi, atq.assumpti simul,& semel ab eorum Generali Capitulo in Monasterio S.Michaelis de Candiana Paduanæ Dięcesis nuperrimi celebrato, quibus quidem septem prænominatis per Patres prænominatos Capituli Generalis dictæ Congregationis fuit data, attributa,concessa libertas, & facultas posse ordinare, corrigere, mutare, addere,minuere,ac de nouo componere omnes,& singulas Cōstitutiones dictæ Congregationis,easq́.limitare vsq.in præsentiarum factas per Patres præteritorum Capitulorum iuxtà tenorem suorū Priuilegiorum; infrà vnum mensem futurum à die publications suprascripti eorum Capituli Generalis; quæ publicatio facta fuit in die prima Maij proximè elapsi, & dictas correctiones, ordinationes,mutationes,additiones,& diminutiones per eos factas,& fiendas,confirmationem à Sanctiss. D.N.Papa, eiusq́; Sede Apostolica impetrare, & eas confirmare facere cum omnibus,& singulis clausulis super præmissis opportunis, & necessarijs, prout de prædictis omnibus, & singulis apparet ex publico Instrumento stipulato sub Anno Domini. 1482. Indictio.die verò prima mensis Maij in Monasterio S.Michaelis de Candiana Paduanæ Dięcesis, rogato per Ser Thomam de Camucijs publicum Imperiali auctoritate Notarium cum clausulis tenoris infrascripti:Insuper elegerunt,& vnanimiter fecerunt,nemine eorum discrepante,vt moris est,Canonicos septē eiusdem Congregationis, videlicet R.D.Patrem Frat.Ludouicum Orlandini de Forliuio Generalem,vt suprà: D.Fr.Ludouicum Benedictum Ardinghi de Florentia; D.Fr.Iacobum Matthæi de Parma; D.Fr.Bartholomæum Andreæ de Parma,D.Fr.Petrum Michaelis de Venetijs,D.Fr.Nicolaum Ludouici de Bononia,D.Fr.Io.Mariam Andreæ de Venetijs;quibus quidem Canonicis septem,vt suprà factis,& electis,ac prænominatis, statuerunt, & assignauerunt libertatem, Baliamq́; & auctoritatem, & omnimodam potestatem ordi-

ordinandi, corrigendi, mutandi, & addendi, minuendi Cōstitutiones dicti Ordinis, & de nouo instituendi omnes, & singulas Constitutiones, ordinationes, & limitationes vsque in præsentiarum factas, & cætera omnia alia, & singula faciendi, gerendi, instandi, procurādi, exercendi, & exequendi, immittendi, prout alij Canonici cæteri præteriti facere, & exercere solent, & debent, ad honorem Dei, & pro augumento dictæ Congregationis, & prout Iuris ordo postulat, & requirit. Item, quòd possint immediatè impetrare confirmationem per Sanctiss. D.N. cum oīb. illis debitis, & cōsuetis, ac opportunis modo, & clausulis, ac solēnitatibus opportunis ad sensum Sapientis, prout in similibus fieri consueuit, & etiam à me Notario viso, & lecto, vnde præfati Vener. Patres in executione eorum commissionis, cupientesq. in omnibus, vt tenentur, mandata dicti eorū Capituli Gñalis exequi. Iō infrà tps sibi statutū insimul congregati, correctiones, ordinationes, mutationes, additiones, & diminutiones p̄fatarū Constōnum dictæ Cōgregationis fecerūt, explcuerunt, & publicauerūt, quib. diligētissimè perfectis, & maturè, ac deliberatè expletis, & publicatis, eas mihi Notario infrascripto vti publicę, & authenticæ personæ dictas Constōnes sic correctas, mutatas, additas, diminutas, & de nouo institutas, & distinctas in Cap. 33. & annotatas, siue scriptas in folijs 34 In bombacinis, glossatas in aliquib. locis in marginib. cartarū, & ēt interlineatas, scriptasq. & diuersis lr̄is, & manib. vniuscuiusq. eorum subscriptas, ac cum impressione eorum sigillorum munitas intimauerunt, & ostēderunt. Quas quidē Constōnes vnà quidem cum testibus, & in annotatis vidi Capitula, & cartas, q̄ in totum sunt, vt supra scriptū est. reseruantes sibi dicti Pr̄es facultatē, & libertatem tantummodò addere, siue ponere Procmium. In fidemq. oīum & singulorum præmissorum antedicti Pr̄es ita in vnū Congregati rogauerunt me Notarium de p̄dictis vnū & plura, si opus fuerit conficere debere publica Instr̄a. Acta, gesta, & publicata fuerunt oīa supradicta Anno Natiuit. Dom. 1482. Indictione 16. die verò 29. mensis Maij in Monasterio S. Saluat. Venetiarum in quodā cubiculo, siue camera pro Hospitibus deputata Pont. S. D. N. D. Sixti Diuina prouidentia Papæ IV. Anno 11. Pñtibus Egregio viro Ser Antonio Colona q. D. Thadei de contrata S. Mariæ Zubenico, ac prudentib. viris Ser Bartholomæo q. Alberti de contrata S. Iuliani. Ser Donato Grato q.
Bal-

Baldassaræ de contrata S.Hermacoræ Veñ.testibus habitis,vocatis, & rogatis.Ego presby.Io.de Potentijs q.Ser Lucæ de Venetijs publicus Apostolica,& Imperiali auctoritatib.Notarius his præmissis omnibus & singulis præsens fui; rogatus scripsi, in hanc publicam formam redegi,signoq; meo consueto roboraui.

Has easdem Constitutiones non semel ampliarũt Patres Nostri rationabiliter,& à Põtificibus eorum temporis approbatas vniuersis proposuerunt obseruandas,vti nunc habemus:& sic Cõstõnes antea tñ scriptæ, impressæ sunt Anno 1497. & antepolita Reguli D.P.Aug. & Ordinarium Sanctorum sæpius postea rationabiliter auctum adiectũ est. Auctum aũt fuit diligentia, & zelo erga Nr̃arũ rerum excellentiã Io. Alberti Lauredani, tunc,& nunc meritissimi Visitatoris,qui mandato Prioris Gñalis Nostri multos Sanctos Canonicos Regul.vt celebrarentur à nobis,collegit; & lectione librorum,& Annalium Sanctorũ,& exemplo aliorũ Canon.ad normam et Ordinarij Romani redegit in plurimum Ordinariũ Nr̃um iam à B.Stephano pceptum,nondum Rom.Pont. quod fecerunt postmodum in nouis impressionib.Missalium,Rubricas,& Cęremonias nouas antiquis addentibus,erga quæ studiosissimus Pr̃ inuigilauit labore,studio,consultu,Cardinalium Illustrissimorum Congregationis Regulàrium auctoritate, & approbatione: Vir quidem præter morum, & vitæ integritatem, artium etiam, & Sacræ Theologiæ Doctor,Pius Patriæ suæ Amator, ac denique totius Congregationis Nostræ zelantissimus Pater,cuius laudes extollere renuimus,ne domestico famulatu videamur hæc dicere. Sancta enim intentio eius,et sedula circà Diuina obseruantia,& Congregationis Amplitudinem,amor facilè, quæ dicimus,ostendit.

Quòd ad Magistratus Nostræ Congregationis attinet, relictis Prælaturis Canonicarum Nostrarum,& earum titulis,quos eędem retinuerunt,vt antè habebant,quàm Nostrę Congregationi vnirentur:& quòd singulis titulis,& nominibus veri Canonici Regulares insignimur,quibus etiam sæculares:& Prælatos, qui fuerunt ab inde vsque modò,quos,longissimum esset, hic scribere: seruantur autem in Nostris Archiuijs, & Capitulorum Actis, quorum Permanentiam,& Vacantiam Constitutiones regulant,non prætereundi Protectores Cardinales Illustrissimi à Summis Pontificibus pro tempore datis ad Nostram,sicut aliorum Religiosorum Protectio

nem

Summos Nostræ Congregationis Antistites, quorum primus Prior, siue Abbas, siue Præpositus Generalis fuit B. Stephanus Ioannis de Senis, qui in primordijs Religionis Generalatus officium exercuit per annos quindecim subsequentes, singulis quoque annis per Capitulum Generale confirmatus. Nam tunc Generales non vacabant per triennium: post cuius mortem statim subrogatur eodem, videlicet Anno 1433. Pater Regolinus Angelini Senensis 1434. Pater idem & confirmatus vsque ad Ann. 1435. ab hoc Anno vsque ad Annum 1440. P. Petrus Pauli Senensis per omnia Capitula confirmatus. Cui mortuo eodem, scilicet Anno subrogatur Pater Angelinus Regolini Senensis, qui suprà, confirmatusq; per omnia Capitula vsque ad Annum 1444. Quo Anno electus fuit Pater Michael Ioannis Bononiensis vsque ad Annum 1445. cui successit Pater idem Regolinus Angelini vsque ad Annum 1446. Quo Anno subrogatus fuit Pater Michael Ioannis Senensis vsque ad Annum 1447. confirmatus vt suprà: ab hoc Anno vsque ad Annum 1450. Pater Adeodatus Iacobi Bononiensis creatus, & confirmatus vt suprà, cui successit eodem Anno vsque ad Annũ 1452. Pater Augustinus Iacobi Bononiensis confirmatus, vt suprà: eodem Anno vsque ad Annum 1454. electus, & confirmatus vt suprà. Pater Hieronymus Petri Florentinus, post quem eodem Anno creatus, & confirmatus vt supra, vsque ad Annum 1456. Pater Marianus Iacobi Florentinus. Ab hoc Anno electus, & confirmatus vt suprà vsque ad Annum 1459. Pater Augustinus Iacobi Bononiensis, cui successit immediatè Anno eodem confirmatus vt supra vsque ad Annum 1461. Pater Thomas Ioannis Eugubinus: post quem eodem Anno subrogatur confirmatus vt suprà vsque ad Annum 1463. Pater Marianus Iacobi Florentinus. Quo Anno declaratus vsque ad Annum 1464. Pater Augustinus Iacobi Bononiensis, eo autem Anno vsque ad Annum 1465. Pater Hieronymus Ioannis Iusti, ab hoc verò Anno vsque ad Annum 1466. Pater Benedictus Ardinghi Florentinus, cui successit eodem Anno vsque ad Annum 1467. Pater Stephanus Tuti Bononiensis, ab hoc verò Anno vsque ad Annum 1468. Pater Thomas Ioannis Eugubinus. Quo videlicet Anno creatus fuit vsque ad Annum 1469. Pater Hieronymus Ioannis Venetus, & eodem Anno subrogatur vsque ad Annum 1470. Pater Augustinus Iacobi Bononiensis,

sis. Quo Anno electus vsque ad Annum 1471. Pater Benedictus Ardinghi Florentinus: huic autem successit eodem, scilicet, Anno vsque ad Annum 1472. Pater Iacobus Matthæi Parmensis: post quem Anno eodem declaratus Pater Ludouicus Orlandini Foroliuiensis vsque ad Annum 1473. Ab hoc autem Anno vsque ad Annum 1474. enunciatus Pater Bartholomæus Andreæ Parmensis, quo Anno vsque ad Annum 1475. salutatus Pater Benedictus Ardinghi Florentinus, cui successit Anno eodem vsque ad Annum 1476. Pater Zaccharias Francisci Venetus. Hoc autem Anno subrogatur vsque ad Annum 1477. Pater Augustinus Iacobi Bononiensis, quo Anno vsque ad Annum 1478. declaratus Pater Bartholomæus Andreæ Parmensis. Eo autem Anno vsque ad Annum 1479. enunciatus Pater Marianus Iacobi Florentinus, post quem eodem Anno vsque ad Annum 1480. subrogatus Pater Ludouicus Orlandini Foroliuiensis: cuius locum ab hoc Anno vsque ad Annum 1481. tenuit Pater Iacobus Matthæi Parmensis, cuius Dignitate ab hoc Anno vsque ad Annum 1482. insignitus Pater Zaccharias Francisci Venetus, quo Anno vsque ad Annum 1483. successit Pater Ludouicus Orlandini Foroliuiensis. Hoc verò eodem Anno vsque ad Annum 1484. declaratus Pater Benedictus Florentinus, cui subrogatur ipso Anno vsque ad Annum 1485. Pater Hieronymus Ioannis Venetus, ex hoc Anno vsque ad Annum 1486. salutatus Pater Bartholomæus Andreæ Parmensis, post quem Anno eodem vsque ad Annum 1487. electus Pater Ludouicus Orlandini Foroliuiensis, cui successit Anno eodem vsque ad Annum 1488. Pater Hieronymus Ioannis Venetus, quem secutus Anno eodem vsque ad Annum 1489. Pater Petrus Michaelis Venetus, post quem Anno eodem vsque ad Annum 1490. declaratus Pater Ludouicus Orlandini Foroliuiensis, cuius locus datus Anno eodem vsque ad Annum 1491. Patri Matthæo Lucæ Bononiensi, quo Anno vsque ad Annum 1492. subrogatus Pater Ioannes Franciscus Antonij Venetus, post quem Anno eodem vsque ad Annum 1493. creatus Pater Ludouicus Orlandini Foroliuiensis, cui successit hoc Anno vsque ad Annum 1494. Pater Iacobus Matthæi Parmensis, quem secutus eodem Anno vsque ad Annum 1495 Pater Ioannes Maria Venetus, post quem nunciatus ab hoc Anno vsque ad Annum 1496. Pater Ludouicus Orlandini Foroliuiensis.

uienſis. Eodem autem Anno vſque ad Annum 1497. electus Pater Ioannes Franciſcus Antonij Venetus, cui ipſomet Anno ſubrogatus vſque ad Annum 1498. Pater Petrus Gaſparis Bononienſis, cuius locum ab hoc Anno vſque ad Annum 1499. habuit Pater Ludouicus Orlandini Foroliuienſis: poſtea eodem Anno vſque ad Annum 1500. eadem Dignitate potitus eſt Pater Ioannes Franciſcus Antonij Venetus, cui ſucceſſit Anno eodem vſque ad Annum 1501. Pater Iacobus Parmenſis: quem ſecutus ab hoc Anno vſque ad Annum 1502. Pater Ludouicus Orlandini Foroliuienſis: poſt quem Anno eodem vſque ad Annum 1503. declaratus Pater Io. Franciſcus Antonij Venetus: quo Anno vſque ad Annum 1504. ſalutatus Pater Petrus Gaſparis Bononienſis: quo honore Anno eodem vſque ad Annum 1505. gauiſus eſt Pater Ludouicus Orlandini Foroliuienſis, cui ſucceſſit hoc etiam Anno vſque ad Annum 1506. Pater Io. Franciſcus Antonij Venetus, cuius loco eodem Anno vſque ad Annum 1507. ſubrogatus Pater Seraphinus Baldaſſaris Venetus, poſt quem eodem Anno vſque ad Annum 1508. enunciatus Pater Io. Baptiſta Bononienſis, quem ſecutus hoc Anno vſque ad Annum 1509. Pater Io. Franciſcus Antonij Venetus: quo Anno vſque ad Annum 1510. electus P. Nicolaus Ludouici Bononienſis, cui ſucceſſit eodem Anno vſque ad Annum 1511. P. Seraphinus Baldaſſaris Venetus, ad cuius honorem hoc Anno vſque ad Annum 1512. euectus Pater Io. Baptiſta Bononienſis, quo poſtea eodem Anno vſque ad Annum 1513. decoratus Pater Io. Franciſcus Antonij Venetus, cuius loco eodem Anno vſque ad Annum 1514 ſubrogatus P. Nicolaus Ludouici Bononienſis, poſt quem hoc Anno vſque ad Annum 1515. declaratus P. Seraphinus Baldaſſaris Venetus, quo Anno vſque ad Annum 1516. enunciatus Pater Io. Franciſcus Antonij Venetus, quem ſecutus hoc Anno vſque ad Annum 1517. Pater Nicolaus Ludouici Bononienſis, cui ſubrogatus hoc anno vſque ad annum 1518. Pater Seraphinus Baldaſſaris Venetus, cui ſucceſſit eodem anno vſque ad annum 1519. P. Ioan. Franciſcus Antonij Venetus. Eodem autem anno vſq. ad annum 1520. creatus P. Nicolaus Ludouici Bononienſ. poſt quem anno eodem vſque ad annum 1521. electus P. Seraphinus Baldaſſaris Venetus, cuius loco illomet anno vſque ad annum 1522. declaratus P. Io. Franciſcus Antonij Venetus: quem hoc anno vſque

ad annum 1523. secutus P. Peregrinus Baldassaris Bonon. quo anno vsque ad annum 1524. enunciatus P. Seraphinus Baldassaris Venetus: post quem eodem anno vsque ad annum 1525. salutatus P. Honorius Flor. cuius loco eomet anno vsque ad annum 1526. declaratus P. Peregrinus Baldassaris Bon. post quem hoc anno vsq. ad annum 1527. nunciatus P. Seraphinus Baldassaris Venet. postea eodem anno vsque ad annum 1528. electus P. Innocentius Brixius. quo anno vsque ad annum 1529. renunciatus P. Peregrinus Baldassaris Bonon. quem hoc anno vsque ad annum 1530. secutus P. Basilius Mediolanen. cui successit hoc anno vsque ad annũ 1531. P. Innocentius Brixius. quo anno vsque ad annum 1532. declaratus P. Peregrinus Baldassaris Bonõ. post quem eodem anno vsque ad annum 1533. enunciatus P. Angelicus Bonon. cuius loco eomet anno vsque ad annum 1534. subrogatus P. Innocẽtius Brixius quem hoc anno vsque ad annum 1535. secutus P. Peregrinus Baldassaris Bonõ. quo anno vsque ad annum 1536. regnauit P. Angelicus Bonõ. cuius locum ab hoc anno vsque ad annum 1537. obtinuit P. Innocentius Brixius; cui successit eodem anno vsq. ad ad annum 1538. P. Peregrinus Baldassaris Bonõ. postea hoc anno vsque ad annum 1539. renunciatus P. Angelicus Bonõ. cui eodem anno vsque ad annum 1540. subrogatus P. Honophrius Placentinus, cuius honore hoc eodemmet Anno vsque ad annum 1541 lætatus est P. Leonardus Venet. quo anno vsque ad annum 1542. electus P. Angelicus Bon. quem eodem anno vsq. ad annum 1543. secutus P. Andreas Bollanus Venet. cuius loco eodem anno vsque ad annum 1544. subrogatus P. Phrygdianus Venet. post quem anno eodem vsque ad annum 1545. salutatus P. Augustinus Mantuanus; quo anno vsque ad annum 1546. creatus P. Innocentius Brixius, cuius locum ab hoc anno vsque ad annum 1548. meruit P. Andreas Bollanus confirmatus vt supra; cui successit eodem anno vsque ad annum 1549. P. Angelicus Bonõ. post quem hoc anno vsque ad annum 1550. enunciatus P. Honophrius Placentinus: quem eodem anno vsque ad annum 1551. secutus P. Leonardus Venet. cui hoc anno vsque ad annum 1552. subrogatus P. Angelicus Bonõ. cuius locum ab hoc anno vsque ad annum 1553. obtinuit. P. Phrygdianus Venet. post quem eodem anno vsque ad annum 1554. declaratus P. Constantinus Brixius: quo anno vsq.

ad

ad annum 1555. creatus P. Angelicus Bonon. postea eodem anno vsque ad annum 1556. electus P. Augustinus Mantuanus, cui successit eodem anno vsque ad annum 1557. P. Florianus Bononięs. quem eodem anno vsque ad annum 1558. secutus P. Constantinus Brixius: cui eodem anno vsque ad annum 1559. subrogatus P. Io. Paulus Venet. post quem hoc anno vsque ad annum 1560. renunciatus P. Augustinus Mantuanus: postea hoc met anno vsq. ad ann. 1561. declaratus P. Leonardus Venet. Quo Anno vsque ad Annum 1562. salutatus P. Iacobus Ferrariensis; post quem Anno eodem vsque ad Annum 1563. electus Pater Augustinus Mantuanus, cuius honore ab hoc Anno vsque ad Annum 1564. dignus P. Tranquillus Venetus; cui successit eodem Anno vsque ad Annum 1565. P. Ioannes Paulus Venetus, cui illomet Anno subrogatus vsque ad Annum 1566. P. Ioannes Maria Bononiensis; quem Anno eodem vsque ad Annum 1567. secutus P. Augustinus Mantuanus. quo postea Anno vsque ad Annum 1568. renunciatur P. Iacobus Ferrariensis. deinde hoc Anno vsque ad 1569. electus P. Ioannes Maria Bononiensis. quo videlicet Anno vsque ad Annum 1570. salutatus P. Ioannes Chrysostomus Bononiensis; post quem Anno eodē vsq. ad Ann. 1571. enunciatus P. Tranquillus Venetus; cui Anno eodem vsque ad Annum 1572. subrogatus P. Stephanus Meldulensis; cui successit hoc Anno vsque ad Annum 1574. Pater Ambrosius Eugubinus confirmatus vt supra; quo Anno vsque ad Annum 1578. conclamatus P. Raphael à Cento; cuius locum ab hoc Anno vsque ad Annum 1581. obtinuit Pater Augustinus Bononiensis, cui hoc Anno vsque ad Annum 1584. subrogatus P. Raphael à Cento: post quem Anno eodem vsque ad Annum 1586. renunciatus Pater Augustinus Eugubinus; qui, vt Congregatio haberet Annuale Capitulum, cessit libenter tertio sui Generalatus Anno, ita vt hoc Sixtus V. maximè admiratus sit, sub quo Pontifice iterùm restitutum fuit Triennale Capitulū. Anno autem eodem vsque ad Annum 1587. renunciatus fuit P. Ioannes Iacobus Bononiensis; quem hoc Anno vsque ad Annum 1588. secutus P. Angelicus Venetus; post quem hoc Anno vsque ad Annum 1589. electus P. Bernardinus Mantuanus: cuius locum ab hoc Anno vsque ad annum 1592. habuit Pater Ambrosius Bononiensis; post quem eodem Anno vsque ad Annum 1595. enunciatus

ciatus P.Laurentius Vrbeuetanus; cui successit eodem Anno vsq; ad Annum 1598. P.Peregrinus Mantuanus: cui hoc Anno vsque ad Annum 1601. subrogatus P. Ambrosius Bononiensis, quem ab hoc Anno vsq. ad Annum 1604. secutus P. Io. Paulus Vrbinas; post quem eodē Anno vsq. ad Ann. 1607. declaratus P. Valentinus Bononien. quo Anno vsque ad Annum 1613. conclamatus fuit P. Blasius à Cento: cui eodem Anno successit vsque ad Annum 1616. Pater Innocentius Brixius; qua Amplitudine, ac summo Præsulatu ab hoc Anno vsque in hodiernum diem, cum hæc scribimus, Reuerendissimus P.D. Alphonsus Bauosius Bononiensis, cum quo fœliciter hunc librum de Legibus, & Magistratibus terminamus, iure merito potitur, & gaudet.

FINIS LIBRI SEXTI.

NARRATIONIS RERVM GESTARVM Canonicorum Regularium

LIBER SEPTIMVS.

De Locis, & Viris Claris in Congr. Canonicorum Regularium S. Saluatoris.

Vemadmodum primi Nostri Maiores loco sibi à Gregorio XII. vno Ilicætano spontè donato priuati sunt non tàm arte Commissi illius, vt dictum est, quàm Diuina Prouidentia: ita è conuerso plura passim, & illa Nobilissima à Pontificibus, Principibus, & Ciuitatibus contributa fuerũt, vt per ignem, & aquã probati in refrigerium educerentur. Sanè Abraham, relicta Patria, & Familia, secutus est Dominum, nesciens, quò pergeret; attamen *Gen. 12* sibi, & semini suo terram illam, quam calcabat, lactis, & mellis feracem daturum se promisit idem Dominus. Eiectus quidem fuit Adam à Paradiso sua culpa: alterius opere eiectus ab Ilicæto Stephanus absque peccato: tamen, vt Iacob, extrà Domum suam peregrè profectus cum baculo Iordanem transiens, cum duabus Turmis regressus est: ita Stephanus Pater Noster Senis subactus, Eugubij primùm, postea Bononiæ, & in alijs Ciuitatibus Italiæ præclarissimis Domicilia reperit ampliora, & præclariora, quàm ipsa sua simplicitas expetebat. Verè pius Deus, & misericors, qui potest facere *Eph. 3.* abundantius, quàm petimus, & intelligimus. Domini.n. est terra, & *Ps. 23.* plenitudo eius: fuit etiam Diuina Prouidentia dispositum, vt ex malo bonum eliceretur, & in illo loco Ilicæti continuarent Patres

illi optimi, ex quorum numero ad reformandum Ordinem Canonici Nostri assumpti fuerunt, tanquam à fœmore, & vtero pleno; qui etiam nunc de Nobis gaudent, & ibi die, noctuq; in Diuinis Laudibus celebrandis ore, & opere vacant, cum etiam Nos Senis B. Virgini Saluatoris Matri famulemur, vt non eis inuideamus, sed potius vt Fratres adiuti à Fratre Ciuitatem firmam, stabilemq; cõstituamus æternę dilectionis. Quare in hoc libro recẽsemus Vniones Locorum Nostræ Congregationi concessorum, singulis Bullarum suarum assignantes tm̃ nomina Pontificum concedentium tempus, & locum, quibus concessa fuerunt, ne nimis longum, & fastidiosum volumen congeratur: illæ autem cuique patere possunt, ex quibus illa solùm annotabimus, quæ ad Nostræ Congregationis laudem, & testimonium Pontifices Maximi pronunciarunt, & illorum Locorum Originem, Continuationẽ, & Progressum, quantùm fas est, & in Chronicis reperimus, scribimus, Viros Nostrę Cõgregationis celebres bonitate, & scientia connumeramus. In qua re petimus, vt, si non omnes scribimus, parcatur: plures. n. fortasse scribendi forent: verùm etiam humilitati consulendum, vt, qui non nominantur, gaudeant nomina sua scripta esse in Cœlis: &, qui nomina hic impressa respiciunt, Deo gloriam dent, non sibi: citrà ætatem meam, ex relatione Maiorum, qui floruerunt, apposui: si qui florent, non omnes (iterum dico) conscribuntur, memoriæ non malitiæ ascribant: futurum, vt scribantur, cum opus fuerit, & ad notitiam siue meam, siue aliorum peruenerint. Si quis noluisset inter hos inseri, potius humilitatis studio, quàm conscientiæ testimonio actum puto: quòd si, quia à me viro illaudato, laudari stomachatur, sciat non ex meo ore laudem suam promi, sed ex veritate supposita. Scio Spartanum morem illud quamuis bonum non acceptasse, quod à malo proponebatur: sed, vt acceptaretur, à bono idem proponendum constituisse: sic iudicet, qui suam laudem in ore meo torpescere cernit, Narrationem laudis suæ Encomium celebrare, non Narratorem, res gestas à se benè, non rerum gestarum relatorem se extollere. Sic erunt omnia consona: nec ego laudabo, vt ipse vult, nec ipse non laudabitur, vt debet. Multorum Commissorũ laudes essent inserendæ, cum eorum multos habeamus, & habuerimus in exercendis Marthæ officijs, & charitatis præclaros, quod non debet in contemptũ accipi: nam super mensarum ministeriũ

D. Petrus,

D.Petrus,& Apostoli elegerunt Viros plenos Spiritu Sancto:inter quos fuit,qui Cęlos vidit apertos:& inter Nostros hos Fratres est, qui Sanctitatis nota fama vixit, & mortuus est. Reticemus autem ob vitandam prolixitatem,& ob augēdum eorum meritum in Dei manibus abscōditum,& proinde securè reponendum. Antequam autem Loca,& Viros scribamus,sciendum,quòd in litteris Apostolicis Vnionem Monasteriorum cum Nostra Congregatione multa,vt diximus,enarrantur pro eius laude tùm moribus,tùm conditione,tùm amore Pontificum.Videlicet

Multa Monasteria vocabantur Canonicæ antè Vnionem: multò magis post pro continuatione Status Canonici, & collectione in vnum corpus Can.Reg. Vocantur autem aliqua Monasteria,nō quia ad Monachos pertineant, sed quia Canonicè in vnum cohabitant,prout significat idem nomen. Vocamur Canonici S.Saluatoris de Venetijs aliquando:non quòd ipse sit Titulus vniuersalis, vt sæpius disputatum est, sed quia illa Canonica vnita fuit Congregationi propè illud tempus, quo ita appellamur,antiquissima, & notissima,vt meritò simus de eorum corpore,qui in ea morati sunt per tot antè tempora. Vocamur autē præcisè in vniuersali per oēs litteras S.Saluatoris absolutè,vt puta in litteris Vnionis Ecclesiarū Florentiæ non vocamur S.Donati, sed S.Saluatoris absolutè circà illos annos,in quibus scripsit D. Antoninus. Luculenter testantur Pontifices in Patribus Nostris Obseruantiam, In filios, & nepotes etiam protrahendam.Sæpius fit mentio de participatione Priuilegiorum totius Congregationis Locorum omnium in locis vnitis, præter vniuersalem concessionem huiusmodi participationis: qđ sonat memoriam,& confirmationem Priuilegij vniuersalis,non restrictionem ad illa tantum,quæ participare recensentur. Concluditur Ecclesias cum cura animarum posse in Canonicos Regulares transferri,possunt eam curam vel per se, vel per Regularem alium, vel Sæcularem Presbyterum exercere,vt non sit de necessitate Sæculari vti, sed de libertate, vt passim in ijsdem litteris exprimitur. Etiam,quę loca in commendationem versa sunt,ad Canonicos Regulares transmittuntur. Notamur in Prælaturis sub Titulo Abbatiali,& Priorali,& Præpositali,vt S.Marci de Reggio,S.Io.Euangelistæ de Brixia:in litteris Vnionis S. Euphemiæ Placentiæ Præpositura vocamur Congr.S.Saluatoris Ord.S.Aug.de Obseruantia eo,

quia Obseruantia Canonici Ord. in vniuersum iã collapsa, vt diximus alibi, apud Nos redintegrata erat per Reformationem Ord. Can. factam à Greg. XII. & per vnionem cum S. Mariæ de Rhæno, & S. Saluat. Bononiæ Canon. In multis Monasterijs datur facultas erigendi ea in Titulum viuum Prioratus gaudentis Iure omniũ cæterorum Prælatorum, & etiam supprimendi ad tempora, & denuò viuificandi, prout videtur superioribus expedire: vt in litteris vnionis S. Floriani diœc. Taruisinæ, quæ modò non habet viuum Titulũ. Titulus Abbatialis retinetur, vt suprà dictum est. Nam Monasterium S. M. de Perusia gubernabatur ab Abbatissa Monialiũ S. M. Montis Lucidi, & S. Claræ, Præsidente vna vtriq. Monasterio. Laudantur Nostri Canonici de Obseruantia, & optimis moribus, non solùm opinione Pontificum, sed facti euidentia, prout in litteris vnionis S. Ioannis Euangelistæ Rauennæ. Præterea ad vnionem multorum locorum cum Nostra Congregatione plurimùm aspirarunt nedum Pontifices, & eam effecerũt, verùm Principes, & Communitates pro Maxima eorum in Nos beneuolentia, vt S. Sebastiani de Mantua vnio confirmata à Francisco Gonzaga Marchione Mantuæ Nostrorum Amantissimo, vt fecerunt etiam alij Serenissimi Duces vsque in præsentiarum: vt sæpissimè dicti fuerimus Canonici Ducales, vt in vnione S. Ambrosij Comes ille de Nobis benemerentissimus, qui victum quotidianum ministrabat Patribus illis priscis: cum impediat ostiatim mendicare vacationem cœlestiũ: &, vt habentes vnde viuerent, solertius Obseruantiæ Regulari vacarent: vt Serenissimus Cosmus Medices, qui generosissimè S. Luciæ in Prato Florentiæ cõcessit soluens, & eximens Patres Nostros ab omni debito, cui subijciebatur illa Ecclesia; & ex consequenti successores Duces, vt ad Instantiam Serenissimi Ducis Vrbini Federici datus locus S. Agathæ de Vrbino: suppressa Abbatissali Dignitate in Monialibus. Ergo cum ad Nos venit ille, etiam Titulus Abbatialis accessit, vt Abbas Vrbini deberet dici, quemadmodum alia loca, & præcipuè Fanensis locus suppressa Abbatia Ord. S. Benedicti, sed non suppresso Titulo Abbatis in Nobis: vt Communitas Fanensis cupiuit, & petijt Nobis tribui dictam Canonicam S. Paterniani Nobis non petentibus: vt Rector, & Consiliarij, & Artifices quidam Cortonæ supplicant pro Monasterio S. Mariç eiusdem Ciuitatis, cuius Imago prius in Muro, postea in Capellam erecta,

cta, nunc in Ampliorem, & Nobilem Ecclesiam reposita deuotissimè adoratur: vt vniuersa Communitas Ciuitatis Neapolitanæ supplicat dari Nobis Ecclesiam S. Agnelli Maioris eiusdem Vrbis: vt Alphonsus Caraffa Neapolitanus supplicat Nobis tribui Monasterium S. Mariæ de Mazzocca: vt Dux præsens Mirandulæ Serenissimus Antecessorum suorum vestigia sequens multa in Ecclesiam S. Mariæ Magdalenæ, & eius Canonicos beneficia confert: vt Cōmunitas Ciuitatis Taruisinæ petit Nobis concedi Monasterium S. Mariæ Maioris eiusdem Ciuitatis. In cuius vnionis litteris fit mentio de magno concursu populi vicini, & exteri ad illius salutarem Imaginem Deiparæ venerationem, qui hucusq. magna frequentia perdurat: vt Canonicis Nostris concessa fuit à Communitate Foroliuiensi Ecclesia cum domo, & horto pro hospitandis Canonicis ob gratitudinem beneficij pacis à Pontifice pro Ciuitate illa per Nostros Patres impetrati, ideò vocatur S. Mariæ de Pace, prout in Archiuio eiusdem Ciuitatis: vt Hercules Dux Ferrariæ petijt concedi Nobis S. Mariæ de Vado, insigniuitque. Nos Titulo Canonicorū Estensium: vt Bessarion Cardinalis, qui cessit Monasterium S. Ioannis Euangelistæ, cui gratum accepimus, & vt aliæ multæ Communitates, & Principes beneficentissimè erga Nos egerunt. Nunc loca subiungimus.

Quoniam de Canonica S. Saluatoris, & S. Mariæ de Rhæno satis sufficienter sermo habitus est, & Narratio in libro 4. & 5. Licet hic tantùm inserere Viros Claros, præter illos, qui nuncupati sunt ibi Summi. Pontifices, Cardinales, Sancti Episcopi, & Doctores, qui hic superfluè denuò nominarentur.

Floruerūt autem Arcāgelus de Canedulis Bon. vixit, & mortuus est opinione Sāctitatis, cuius vita modò hic non scribitur, sed alias speramus scribendam vnà cum eius laudibus.

Thæseus Aldourandus, qui, cum esset Prior S. Mariæ de Capellis Neapoli, in Commendatarium Sancti Spiritus Romæ à Gregorio XIII. fęlic. record. electus fuit, & constitutus Referendarius Apostolicus.

Florianus Lioncius, non tàm litteris, & doctrina præditus, quàm in Regimine Monasteriorum sedulus, ac versatus.

Stephanus Conuentius in Phylosophia versatissimus, scripsit, ac typis excudendos mandauit libros.

De

De Intrinsecis corporum Cœlestium principijs, &

De Intellectus humani postrema, perfectissimaq́. functione.

Platonem secutus acutissimè, disertissimèq́; ac doctissimè philosophatus est.

Cyprianus simplicissimæ, ac integerrimæ vitæ vsq. ad decrepitã ætatem viuens, per solam resolutionem mortuus.

Raphael Bonon Concion bus, & Musicis ornatus.

Io. Chrysostomus Pipinus Præsul sæpius, moribundus dum Eucharistiam sumeret genuflexus, ad lectulum innixus, duob. Canonicis sustentatibus eius brachia, summis astantium lachrymis, veniam peccatorum me præsente petijt à Deo: parcens, si qui eum offendissent exanimo, &, vt sibi ab alijs omnibus, si qui offensi fuissent, parceretur, exorans.

Io. Chrysostomus Daynesius Theologiæ, & Philosophiæ, & sacrarum Concionum scientissimus, pluribus actionibus probatus, non mediocri laude celebratus.

Petrus Franciscus Raynerius Theologus eximius de Icona D. Saluatoris disputatos Tractatus impressit.

Io. Maria Arthusius Musicus excellentissimus impressit tabulas Musicæ Theoricę præclarissimas.

Marianus Theologus, & Phylosophus, qui Senis præcipuè tot Annos Lector fuit, instituit Scholares, & publicè sæpissimè disputauit, cuius mortem collachrymata est Vniuersa Ciuitas Eugubina, & comitata est funus, & alij.

Io. Iacobus Rossius iu Poesi Latina singularis, Gñalis, & Præsul.

Io. Baptista Signius, cuius opera impressa. Peregrinatio bonorũ spirituum ad Clementem VIII. liber vnus. De Ordine, ac Statu Canonico libri quattuor. Reliquiarium, siue de Reliquijs, & Veneratione Sanctorum, liber vnus. De Insignibus Reliquijs, præcipuè Congregationis liber vnus. De optimo Episcopo liber vnus. Del vero studio del Christiano contra l'Arti superstitiose di sapere senza fatica, e studiare, libro vno. Conforto alla vita Monacale libro vno. Della Carestia, e fame libro vno diuiso in tre giornate. Fonti miracolosi, celebrando i miracoli di S. Maria della Fonte sotto la Porta maggior d'Oruieto, libro vno. Dell'Antica Nobiltà, e Religione della Città di Luca, discorrendo sopra la vita di S. Paolino Martire primo Vescouo di essa, libro vno. Discorso sopra il volto

Santo

Santo miracoloſo in S.Martino di Luca,libro vno. Del ſangue miracoloſamente ſparſo dall'hoſtie conſagrate, libro vno. De Sogni Lettioni fatte nel Duomo d'Vrbino,libro vno.

Valentinus Pinus Mathęmaticæ profeſſor, & Generalis Abbas impreſſit.De gli Horologij da Sole; & alij multi.

Florent autem Alphonſus Bauoſius, qui Patauij adoleſcens, & Neapoli miro ſtudio tantum in Phyloſophia, & Theologia profecit,vt nondum Sacerdos veſtigia D. Thomæ ſequens, licentiatus, ac ſi laureatus fuiſſet à Magiſtris ſuis Patrib.præclariſſimis Societatis Ieſu, publicè diſputarit tunc earum ſcientiarum difficillimas,& innumeras quæſtiones: quod ſæpius poſtea fecit, & diſputantibus inter alios præcipuus Magiſter aſtitit. Hunc vidi adhuc Nouitius per ęſtatem feruentiſſimam in parua Cella vſque ad deriuàntem ſudorem lectioni, & ſcriptioni vacare, paruo ſomno, & cibo aſſumpto,indefeſsè: multos diſcipulos ad perfectum inſtruxit, impreſſit Volumen celebre. Diſputationes Catholicæ:aliud:Quæſtiones miſcellaneæ,aliaq; multa lucubrauit,vtinam haberentur Nunc per ſex Annos Reuerendiſſimus Præſul moderatus eſt Congregationem omnem certa ratione,prudentia,& benignitate,& omnibus cognita,vt id amplificare non ſit opus. Eccleſię Canonicæ S. Saluatoris de Bononia ampliandæ in pręclariſſimam formam,ſuperatis aduerſis rebus,patientiſſimè incumbit:tanta dexteritate in omnes, liberalitate in indigentes,pietate,&compaſſione in errantes,pręmijs in merentes vtitur,vſus eſt in publica, & particulari Monaſteriorum, quibus præfuit re,vt omnium animos ad ſe trahat: reticenda cætera,ne videamur aſſentari.

Raynerius Bauoſius eiuſdem frater Theologus, & Philoſophus impreſſit multa opuſcula ad ſalutem animarum,& conſcientiæ ſerenitatem. De Oratione,Confeſſione, & Sanctiſſima Communione, quæ cum fuerint ſtatim ac impreſſa ſunt raptim empta, & peruulgata,non inueni,vt Titulos apponerem: neque ab illo petij, ſciens non narraturum ob humilitatem: ſi quæ in manus venerint, cum alijs,quæ lucubrauit,in alia parte dicemus.

Candidus Auanzius candidæ vitæ,etiam in Artibus profecit Adoleſcens,nunc ſumma laude moderator eſt, & Prior S.Saluatoris Bonon. cuius Nepos Candidus minor Adoleſcens eſt ſtudioſiſſimus: diſputauit publicè pro Laurea, quam meretur, vt verè poſſit

de

de vtroque dici: gloria Patris est Filius Sapiens.

Franciscus Ghisilerius Vir eruditissimus. Impressit Tractatum de Iudice Regularium.

Iacob. Antonius Albinus nunc Prior Fornouij
Prudentius Manzonus nunc Prior Ferrariæ
Iulius Cæsar Panzachius
Anton. Mirãdula. Impressit aliquot Cõciones } Omnes Docto res, & Magistri

Io. Vincentius non minus litteris, quàm vitæ, ac morum integritate præditus, Vicarium egit in præclarissimo Monasterio S. Saluatoris Bonon. Iuuenes scientia, & bonitate erudiuit. Per sex annos Cancellarius, & obsequens Reuerendiss. D. Alphonsi Bauosij Bononiensis, & ab illo ad alios præmia, & gubernationis dulcissimos fructus distribuens: & ab alijs ad illum merita, & petitiones offerens, vniuersorum animos tùm illius, tùm aliorum ad vtrunque animauit, vt, scilicet, Præsul libenter impertiret fauores, & subditi Patres gratias exorarent.

Ioseph Pisanellus Phylosophię, & Theologiæ Professor, Lector, & Concionator, qui etiam ob multas disputationes diuersis in Ciuitatibus habitas, & sibi, & Patriæ non parùm luxit, vitæ, ac morũ satis laudabilium, necnon ciuilissimæ consuetudinis Vir.

Sebast. Sighicellus, post disputationes optimè, & laudabiliter actas, cõi omniũ ore laurea dignus Bononię habitus est. Et alij multi.

De Canonica S. Ambrosij Eugubij.

Canonica S. Ambrosij Burgo Faucis de Eugubio, quæ antea Anno. s. Domini 1342. ab Episcopo Eugubino nomine Perro, ex Eremo nullius Ordinis in Prioratum erecta fuerat per cessionem, & vniònem Fr. Ioannis Recholi Eugubini eius vltimi Prioris, Congregationi Nostræ concessa fuit à Sanctiss. Gregorio XII. vt alibi diximus. Multa alia membra, prout etiam alijs Nostris Canonijs, huic vnita fuerunt. Præter igitur illos Patres Antiquos, qui in hac Canonica moram fecerunt, floruerunt in primis.

Augustinus Steuchus, qui Vir in Religionem ingressus nihil litterarum sciebat, sed mirè earum cupidus, pro collectione litterarum, & syllabarum, dum per obseruantiam de nocte interdiceretur lumen, ad Lampadem ardentem in Dormitorio tandiù legebat, vt breui ad culmen scientiæ euectus sit. Dum Romæ apud Pontificem Orationem dicturus esset Procurator Congregationis, repentè

pentè timore perterritus tacuit: cuius rei cum se puderet, & eum Pontifex abhorreret, vix tandem impetrauit, vt iterùm audiretur, & tanta eloquentiæ vi dixit, vt statim Bibliothecarius Papæ effectus sit, & Episcopus Kisami. Hunc audiui citatum pro aliæ Congregationis Canonico, cum tamen Nostræ fuerit longè post vtriusque Reformationem. Verùm participes sumus omnium timētium te dicit Dauid. Non ergo Nos non Canonici Regulares dicendi, cū Nostri aliorum Can. Reg. censeantur. Hunc etiam persæpius audiui citatum ad confirmanda Dogmata in Phylosophia, & Theologia, dum in Schola è Societate Iesu Patrum huiusmodi Artibus vacarem Adolescens, à Patribus Bernardo Messinensi, ac probatissimæ vitæ Neapoli, & Petro Antonio Spinello eiusdem Virtutis, & Societatis Magistris. Impressit autem opera, quæ hic annotata sunt. Cosmopœia, vel de mundano opificio, Expositio trium capitum Genesis, in quibus de creatione tractat Moses. De rebus incorporeis, & inuisibilibus. Veteris testamenti ad Hebraicam veritatem recognitio, siue in Pentateuchum, Annotationes. In librum Iob, Enarrationes. An vulgata editio sit, D. Hieronymi. Quibus in ipso initio addita est Auctoris vita. Et in fine emendata lectio omnium operum. Ps. 110.

Enarrationum in Psalmos pars prima, Qui est primus Psalmorum liber, iuxta diuisionem Hebræorum, qui certè argumenta hæc continet.

De Rege Messia. De Creatione Mundi. De Generis humani conditione. De Spe Cœlesti.

Adiectæ sunt illi tamen aliquot explanationes nobilium Psalmorum, eorundem planè argumentorum.

De Perenni Philosophia, libri decem. De Mundi Exitio, quod est vltimum Caput. De Peren. Phil. De Nomine Patriæ, Eugubium. Contra Laurentium Vallam, De falsa donatione Constantini Libri duo. De restituenda nauigatione Tiberis, Oratio. De reuocanda in vrbem aqua Virgine, Oratio. Pro religione Christiana aduersus Lutheranos, Libri tres. Dilutio illatorum sibi criminum, sub titulo responsionis ad &c. Quibus adiectæ sunt in margine Annotationes, & in fine singulorum indices locupletissimi.

Ambrosius de Samis Præsul Generalis, & optimæ simplicitatis. Angelus Andreonus ornauit libris Bibliothecam S. Secundi.

Augustinus Puchelius, qui dum Generalis Abbas esset, & ad absoluendum trium annorum numerum tertius superesset: vt Congregatio sui voti compos efficeretur, per illud tempus libentissimè se abdicauit, quam ob rem Sixtus V. fœc. record. non parua admiratione fuerit affectus. Ante Capitulum proxime futurum in quadragesima dum Missam celebraret, Apoplexia correptus, ita vt erat Sacerdotalibus indutus, post paucas horas moritur, vt non dubitauerim, dato huius rei mihi præcepto in prima Acclamatione corã Patribus omnibus ad dolorem propter mortis instantiam, omnes ad lætitiam propter opinionem salutis prouocare. Satis enim indicium potuit esse benè mortuum fuisse, cum ad Missam celebrandam nemo nisi paratissimè accedere iudicetur, & alij multi.

Florẽt Flauius Eugub. à Magistratibus nõ semotus, sed tùm Romæ per multos Annos integerrimè, & ardentissimè pro tota Congregatione Procurator Generalis laborans, vt eius Acta testantur, tùm illorum, quibus præfuit, Monasteriorum, publicæ vtilitati vacans, vt omnes idem facere iudicare sit facilè, vitam suam emendatam ducit. Nunc Neapoli Moderator S. Mariæ de Cappellis.

Ioseph Eugubinus in omni genere eruditionis versatissimus, vt, quid sit in eo præcipuum, ignores, cum singula sui Ingenij pro Principatu decertent. Ad Generalatum nominatus, omni alio Præsulatu insignitus: impressit præcipuè in orationem Dominicam absolutissimam interprætationem, Romæ publicè disputatam, Scenica Sacra, siue Moralia, aliaq; quamplurima scripsit, & lucubrauit. Vtinam imprimantur, speramus facturum.

Felix Benius Nobilitati virtutem, & scientiam addens, Doctor Insignis, necnon Celebris Concionator, nunc autem pro Congregatione Procurator Generalis in vrbe, vbi apud Curiam summopere dilectus. Hic prima vice cum Venetijs prædicaret in Ecclesia Nostra S. Saluatoris vnam ex concionibus quattuor, quæ declamandę in Ecclesia D. Marci præcipuis eius quadragesimæ Concionatoribus, deputantur, orauit magno Ciuitatis illius concursu, & plausu, & alij multi.

De Canonica S. Donati, & S. Iacobi Flor.

Canonica, & Parochialis Ecclesia S. Donati de Scopeto de Florentia, dependens ab Abbatia S. Saluatoris de Septimo Ordinis Cistercienſis præfatæ Diocesis vnita fuit Congregationi Nostræ à

San-

Sanctissimo Martino Papa V. per suas Dat. Florentiæ Anno 3. sui Pontificatus, & Domini 1420. 5. Cal. Iul. vi bellorum collapsa, ac diruta Canonici reduxerunt se intra Ciuitatem in Ecclesia S. Petri Gatulini: quæ etiam cum ipsa quò ad domum destructa fuisset, se contulerunt in Ecclesiã S. Luciæ in Prato omnium sanctorum. Ad maiorem tandem Populi Florentini commoditatem pro audiendis Missis, & Diuinis Officijs Anno Domini 1575. conquieuerunt in Ecclesia S. Iacobi suprà Arnum, retenta tñ supradictarũ trium Ecclesiarum Iurisdictione, Gubernatione, & Administratione, & hoc sub Gregorio XIII. vigore ipsius Bullæ, quæ Incipit Eugenius Episcopus, &c. Regimini vniuersalis Ecclesiæ, &c. Dat. Romæ 1573. Id. Ian. Pont. Anno IV.

In hac Canonica Floruerunt Leonardus Malaspina in Facũdia oratoria relictis monumentis eiusmodi.

Faustinus Risalithus, cuius tempore, & opera non relicta Can. S. Luciæ translati fuimus in Can. S. Iacobi suprà Arnum. Scripsit Compendium Annaliũ Nostræ Congregationis, & alij multi.

De Canonica S. Mariæ Senensis.

Canonica Sanctæ Mariæ Angelorum extrà Senenses Muros, quæ Monialium fuerat, vnita fuit Auctoritate Ordinaria ab Episcopo eius Ciuitatis ex Familia Picolominea Congregationi Nostræ, & cõfirmata ab Eug. Papa IV. per suas Dat. Florentiæ die prima Octobris Anno sui Pont. 4. & Domini, 1434.

In hac Canonica Floruerunt, præter Stephanum, & socios, de q bus in Superioribus, Romanus à Ciuitella integerrimæ vitæ vsque ad vltimam senectutem in administrandis Magistratibus, præcipuè Senensi vtilissimus, & diligentissimus, vt suæ ætatis tempore nõ deplorandus fuerit eius status Canonicæ.

Constantinus Ghinius Theologus, & lector. Impressit librum SS. Canonicorum Regulariũ opus præclarum. Imagines Sacras B. Virginis pro Imagine Prouenzani, & alij multi.

Florent Gabriel spectatæ vitæ ac morum. Nunc Canonicæ Nostræ Florentiæ Moderator, & alij multi.

De Canonica S. Saluat. Ven.

Canonica Parochialis S. Sal. de Venetijs ex reuelatione B. Magni Episcopi Oppilergini, circa annos Domini 470. & postea Anno Domini DCXXXV. à familia Carosciorum, & Gattalatiorum,

seu Gallatationum restaurata:& à Venerabili Bonfilio Iusto eius vltimo Plebano in Canonicam Regularem erecta Anno Domini 1141. à Domino Innocentio Papa II. multis priuilegijs, & praeminentijs decorata fuit:& Pontificalibus Insignijs exornata à Gabriele Códulmerio ad apicem summi Pont. assumpto, & Eugenio IV. vocato. Anno sui Pont. 12.& Domini 1442. per suas Dat. Florētiæ 21. Iunij, quibus à Sede Apostolica vnquam ampliora emanarunt: Congregationi Nostræ vnita fuit. Primus Præsidens sub Titulo Vicarij, qui cum aliquibus Canonicis superiori Anno videlicet 1441. à diuersis Monasterijs Nostris missi Venetias, in dicta Canonica die Martis prima Augusti fuerūt recepti, fuit Frater Lucas Bardi Florētinus, videlicet, de Bardis. Anno 1078. Fœlix Mauro Plebanus Ecclesiæ S. Saluat. tempore Henrici Contareno Episcopi Oliuensis: siue Castellani. Anno 1111. Visus Stonarius Plebanus d. Ecclesiæ. Anno 1117. Tempore Vitalis Michael Epi Castellanensis: Io. Michael Archid. Castellanensis erat, & Plebanus. Anno 1127. d. Io. Gradenico. Gratia disponente Diuina, à qua bona cuncta procedunt. D. Bonusfilius Iusto Parochialis Ecclesiæ Domini Saluatoris Rector: ita eā cū Dei timore regebat, ac si Regularis fuisset: Ieiunijs, & orationib. carnis incentiua domabat: vt Virgo Deo Virgineum corpus redderet. Vnde ipso semper cogitante sub Regulari vita, & Ordine viuere: consuluit Dominum Henricum Dandulum Patriarchā Gradensem: qui erat Vir sanctus, & bonus. Qui ei, vt cogitauerat, persuasit, & consuluit Canonicè viuere cum socijs Presbyteris ipsius Ecclesię secundum Deum, & B.P. Aug. Regulam: quia tunc, nisi aliunde fortè, & casu venissent, in Oliuēli, seu Castellano Episcopatu, nullus erat de illo Ordine: qui cū Habitum Can. Reg. vnà cū suis Presbyteris, & Clericis assumpsisset, ibiq; secūdum Regulam Almi Patris Augustini viuere cœpisset, misit Romam ad D. Innocentium Papa II. pro confirmatione boni ipsius, & sociorum propositi: quod audiens Summus Pontifex concessit ei Priuilegium huiusmodi tenoris.

Innocentius Episc. ser. ser. Dei. Dilectis filijs Bonofilio eiusq. Fratribus in Ecclesia S. Saluatoris in Riuoalto sita Canonicam vitam professis tàm præsentibus, quàm futuris in perpetuum. Commissa Nobis Apostolicæ Sedis Auctoritas nos hortatur, vt Locis, & Personis eius auxilium deuotione debita implorantibus tuitionis præsidium

fidium impendere debeamus: quia sicut iniusta petentibus nullus est tribuendus effectus, ita legitima, & iusta poscentium non est differenda petitio; præsertim eorum, qui Religionem deuotè videntur amplecti, & sub ea gaudent Domino militare. Ea propter dilecti in Domino filij preces vestras rationabiles clementer admittimus, & prefatam S. Saluatoris Ecclesiam sub B. Petri, & Nostra Protectione suscipimus, & præsentis scripti Priuilegio communimus. Quia verò Canonicum Ordinem obseruare, & secundum B. Aug. Regulam viuere deuouistis, votis vestris libenter annuimus, & ipsũ Ordinem in eadem dicta Ecclesia perpetuis temporibus inuiolabiliter permanere Apostolica auctoritate sancimus; Statuentes, vt quascunque possessiones, quæcunque bona in præsentiarum iustè, & Canonicè possidetis, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu alijs iustis modis, Deo propitio, poteritis adipisci, firma vobis, vestrisq; successoribus, & illibata permaneant, &c. Decernimus ergo vt nulli omninò hominum liceat, &c.

Ego Innocent. Catholicæ Ecclesiæ Episc.
Ego Conradus Salinensis Episcopus.
Ego Gherardus Presb. Card. tit. S Crucis in Hierusalem.
Ego Anselmus Presb. Car. tit. S. Laurentij in Lucina.
Ego Martinus Presb. Car. tit. S. Stephani in Celio Monte.
Ego Boetius Presb. Car. tit. S. Clementis.
Ego Tibaldus Presb. Car. tit. S. Anastasiæ.
Ego Gozo Presb Car. tit. S. Cecilia.
Ego Thomas Presb. Car. tit. S. Vestinæ.
Ego Otho Diac. Car. tit. S. Georgij ad Velum aureum.
Ego Guido Diac. Car. SS. Cosmæ, & Damiani.
Ego Vassallus Diac. Car. S. Eustachij.
Ego Vbaldus Diac. Car. S Hadriani.
Ego Guido S.R.E. Diac. Card.

Data Laterani per manum Aymerici S.R.E. Diac. Card. & Cancellarij 3. Id. Maij, Ind. 4 Incarn. Dom. Anno 1140. Pont. verò Domini Innocentij Papæ II. Anno 12.

Dato igitur Priuilegio dictus Romanus Pontifex ad maius Viri Dei solatium, & consolationem: concessit eisdem duos Fratres de Ecclesia Lateranensi Petrum, videlicet, & Catonem: & numerus

merus Deo seruientium cœpit augeri: Hi Canon. Later. Maximam nostræ Congregationi auctoritatem contulerunt, vt etiam Nos à Lateranensibus antè Reformationes particulares pendere profiteamur, & cum Lateranensibus vnitos esse. Viam autem vniuersæ carnis ingresso D. Innocentio Papa II. & eius loco subrogato Cęlestino II. qui sedit Menses tantum 5. & dies 11. Post quem secutus Lucius II. qui paucos dies ea Dignitate potitus, creatus fuit tandem Eugenius IV. à quo dictus Bonfilius Iusto impetrauit Priuilegium tenoris subsequentis.

Eugenius Epis. ser. ser. Dei. Dilectis filijs Bonofilio, eiusq. Fratrib. in Ecclesia S. Saluatoris in Riuoalto sita Canonicam vitam professis tàm præsentibus, quàm futuris in perpetuum. Religiosam Vitã eligentes sollicita nos oportet consideratione prospicere, ne alicuius necessitatis occasio, aut desides faciat, aut (quod absit) robur cõuersationis infringat. Quocirca dilecti in Domino filij vestris iustis postulationibus clementer annuimus: & præfatam S. Saluatoris Ecclesiam, in qua Diuino estis obsequio mancipati, prædecessoris Nostri fœl. mem. Pap. Innocentij vestigijs inhærentes, sub B. Petri, & Nostra suscipimus, & præsentis scripti Priuilegio communimus: quia verò Canonicum Ordinem obseruare; & secundum B. Augustini Regulam viuere decreuistis: Votis vestris libenter impartientes assensum ipsum Ordinem in eadem Ecclesia perpetuis temporibus inuiolabiliter permanere Apostolica auctoritate sancimus. Statuentes, vt quascunque possessiones, quæcunq. bona eadẽ Ecclesia in pręsentiarũ iustè, & Canonicè possidet, aut in futurũ cõcessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium; seu alijs iustis modis præstante Domino poterit adipisci, firma vobis, vestrisque successoribus, & illibata permaneant, &c. Decernimus ergo, vt nulli omninò hominum liceat &c.

Ego Eugenius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.
Ego Otho Diac. S. Georgij ad Cęlum aureum.
Ego Vbaldus Presb. Card. tit. S. Praxedis.
Ego Aribertus Presbyt. Card. tit. S. Anastasiæ.
Ego Guido Presby. Card. tit. Pastoris.
Ego Bernardus Presbyt. Card. tit. S. Clementis.
Ego Iordanus Presby. Card. tit. S. Susannæ.
Ego Io. Paparo Diac. Car. S. Hadriani.

Ego

Ego Guido Diac.Card.S.Mariæ in porticu.

Datum Brixiæ per manum Guidonis S.R.E.Diac.Card.& Cancellarij 13.Cal.Septem.Indict.10.Incar.Dom.Anno 1148.Pont.verò Domini Eugenij Papæ III.Anno quarto.

In supraſcriptis litteris confirmatur,& ſtatuitur Ord. Can.Reg. S.Auguſtini in dicta Eccleſia S.Saluatoris cum poſſeſſione Iurium omnium,& decimarum exactionis.

Seruus igitur Chriſti lætus, & gaudens, nec minori cæteri Fratres ſocij ſolatio affecti ob huiuſmodi confirmationes Summorum Pontificum pro bono illius,& ipſorum propoſito,quod idem vnanimiter expoſtularant, magis in dies etiam Regularis Obſeruantia augebatur in eis, ita vt non ſolùm ſibi ipſis lucerent, verùm & toti Ciuitati lumen,& vitæ integerrimæ, & morum exemplarium oſtenderent,ac demonſtrarent. Quorum genus vitæ fama, qua nil aliud velocius,vires queq;acquirit eundo,tulit non ſolũ ad vicinos Populos,ſed etiam ad Nationes longinquas: quamobrem tàm hæ,quam illi hoc odorati ad illam Ciuitatem magno concurſu confluebant, vt huiuſmodi Viros agnoſcerent, venerarentur, ac ſeipſos ad eorum obſequium vltrò præberent. Cum ergo Bonfilius ſupradictus vſque ad annum 1150. vitam ſuam in eiuſmodi Obſeruantia protraxiſſet,graui repentè febri oppreſſus,cum per aliquot dies ægrotaſſet,tandem, ſic diſponente Domino, tempus appropinquauit, quo vitam cum morte commutare ei contingebat, & prius de more ſumptis omnibus Eccleſiæ Sacramentis,poſtea hãc vocem emittens,veluti alter Stephanus,dixit. Domine,ſi quis contumelijs, & opprobrijs,vel alio modo me perſecutus eſt, ne ſtatuas illis hoc peccatum (multa enim paſſus fuerat in initio ſuæ Regularis Obſeruantiæ) ſed dimitte illis, quia neſcierunt, quid fecerint: deinde oculos in Cœlum eleuans, atque decantans illud Dauidicum carmen:In manus tuas Domine commendo ſpiritum meum, animam Creatori ſuo reddidit. Cuius mortẽ nõ ſolũ ſocij ipſius Fratr.vberrimis lachrymis comitati ſunt,verũ tota Ciuitas collachrymata eſt, cui ſucceſſit Dominus Gerardus, cuius Geneologiam inuenire nõ potui. Hic impetrauit à Domino Eugenio priuilegium decimarũ tenoris ſubſequentis.

Eugenius Epiſ.ſer.ſer.Dei: Venerabili Fratri Caſtellano Epiſcopo ſalutem,& Apoſt.benedictionem: Quòd decimarum quattuor

fieri

fieri debeant portiones, notitiæ tuæ incognitum esse non debet. Sicut enim Sanctorum Patrum sanxit auctoritas, vna pars Episcopo, alia Clero, tertia Pauperibus, quarta verò Ecclesiæ sartatectis deputata esse dignoscitur: quocircà fraternitati tuæ per præsentia scripta mandamus: quatenus Fratribus S. Saluatoris decimarum partem, quæ illos de iure contingit facias assignari: partem verò pro sartatectis eisdem Fratrib. vel alijs personis, quas ad opus ipsum idoneores prouideris, nihilominus facias assignari. Dat Laterani 14. Cal. Apr. cui Mandato, & Priuilegio D. Ioannes Castellanus Episcopus paruit, & Priuilegio suo indulsit, hunc habens tenorem.

Ioannes Pollanus Diuina clementia Castellanus Eps Castellanæ Ecclesiæ Ven. Fr. G. Dñi Saluatoris Priori, suisq; successorib. in perpetuum. Quoniam sacrosancta scriptura nos admonet, sacriq; Canones per omnia nos Sanctis R.E Patribus obedire edocet. Dignū itaque præmemorate frater duximus, quòd de decimis iam dicti conuicinij Domini Saluatoris: per Domini Innocētij bonæ memoriæ Apostolici per Priuilegium sancitum est: & præsentis Domini mei Eugenij auctoritate firmatum, tibi, tuisq; successoribus per me, & successores meos firmum, & stabile perpetuò existat tempore. Vt autem deinceps nullum super hoc scandalum oriri queat, & suprà sanctorum prædictorum Patrum mandata nulla vlterius sit controuersia, partem decimam iam dicti conuicinij, tam pro Clericis, quàm pro Ecclesiæ restauratione, tibi, tuisq; successoribus pperuo tempore concedimus. Dat. per manus Nicolai Diaconi, & Castellanæ Ecclesiæ Primicerij Anno 1153. Mensis Aprilis Indictione 1. in Riuoalto.

Quo Anno & Indictione Mense Martij præsens Gerardus Prior alienauit: & ad perpetualem liuellum concessit illis de Chauido domum iux. hortum pro libris quinque olei in Anno: quam Franciscus Dei gratia Prior postea recuperauit Canonicæ Nr̄æ: Deinde sequenti tempore prætatus Prior Gerardus obtinuit à Domino Anastasio Papa IV. priuilegium subsequentis tenoris.

Anastasius Episcopus seruus seruorum Dei: dilectis filijs Girardo Priori Ecclesiæ S. Saluat. in Riuoalto sitæ, eiusq; Fratribus tam præsentibus, quàm futuris Canonicam vitam professis in perpetuum. Ad hoc vniuersalis Ecclesiæ cura Nobis à prouisore omniū bonorum Deo commissa est; vt religiosas diligamus personas, & benè

benè placentes Deo, religionem modis omnibus propagare studeamus: Nec.n.Deo gratus aliquando famulatus impēditur, nisi ex charitatis radice procedens à puritate Religionis fuerit conseruatus. Ea propter dilecti in Domino filij vestris Iustis postulationibus clementer annuimus, & præfatam S.Saluat.Ecclesiam, in qua Diuino estis mancipati obsequio: ad exemplar Prædecessoris Nostri fęc. mem. Papę Innocentij: sub B. Petri, & Nostra Protectione suscipimus, & præsentis scripti Priuilegio communimus: quia verò Canonicum Ordinem obseruare, & sm̄ B.Aug.Regulam viuere deuouistis: votis vestris libenter annuimus; & ipsum Ordinem in eadē Ecclesia perpetuis temporibus inuiolabiliter permanere Apostolica auctoritate sancimus. Statuentes, vt quascunq; possessiones, & quæcunq; bona eadem Ecclesia in præsentiarum iustè, & Canonicè possidet: aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu alijs iustis modis Deo propitio poterit adipisci: firma vobis, vestrisq; successoribus, & illibata permaneāt, &c. Decernimus ergo, vt nulli omninò nominum liceat, &c.

Ego Anastasius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.
Ego ymanus Tusculanus Episcopus.
Ego Hugo Hostiensis Episcopus.
Ego Cencius Portuensis Episcopus, & S.Ruphinæ.
Ego Guarinus Prænestinus Episcopus.
Ego Gregorius Presbyter Card.tit.Calixti.
Ego Guido Presby.Car.tit.S.Chrysogoni.
Ego Girardus Presby.Car.tit.S.Stephani in Cœlio Monte.
Ego Octauianus Presby.Car.tit.S.Cæciliæ.
Ego Iulius Presbyter Car.tit.S.Marcelli.
Ego Guido Presby.Car.tit. Pastoris.
Ego Bernardus presby.Car.tit.S.Clementis.
Ego Henricus presby.Car.tit.SS.Nerei, & Achillei.
Ego Guido Diac.Car.S.Mariæ in Porticu.
Ego Oddo Diac.Car.S.Nicolai in carcere Tulliano.
Ego Ioannes presby.Car.tit.S.Martini in Monte.

Dat. Laterani per manum Rolandi S. R. E. Presby.Car.& Cancellarij 6.Cal.Iunij Indictione 2.Incar.Dom.1156.Pont.verò Domini Anastasij Papa IV.Anno primo.

Supradicto igitur Anastasio Papa IV. viam vniuersæ carnis ingresso, & creato domino Hadriano, præfatus Girardus Prior Romam adiuit: & ab ipso Domino Hadriano impetrauit priuilegium hunc habens tenorem.

Hadrianus Episc. ser. ser. Dei: Dilectis filijs vniuersis Parochianis Ecclesiæ S. Saluatoris salutem, & Apostolicam Benedictionẽ: Dilectum filium Nostrum G. Priorem vestrum ad Sedem Apostolicam venientem: ea, qua decuit, benignitate recepimus, & in suis cum petitionibus, curauimus exaudire. Illum itaque ad vos, & commissam sibi Ecclesiam cum gratia Sedis Apostolicæ, auctore Domino, redeuntem: vniuersitati vestræ duximus attentius commendãdum; per Apostolica scripta præcipiendo mãdamus: quatenus decimas, quæ per Priuilegia R. E. & Diœcesani Episcopi Canonicæ sunt Ecclesiæ suæ concessæ: sine contradictione aliqua integrum persoluatis: ab eodem Priore consueta securitate accepta: alioquin &c. Dat. Laterani 4. Non. Martij.

Obijt autem d. D. Gherardus 1156. Mense Decem. seditq; in Prioratu annis sex: Deinde electus fuit ipsius loco D. Guido Marango: qui sedit Annis 4. Mensibus 9. Et in 1161. Mense dictus Dominus Guido Prior fuit electus, & consecratus Episcopus Ciuitatis Nouæ: & cum esset in d. Episcopatu contulit multa beneficia præfato Monasterio: Sed antequam esset Episcopus, cum esset in Romana Curia impetrauit à D. Alex. III. Priuilegium subsequentis tenoris.

Alexander Episc. ser. ser. Dei: Dilectis filijs Vniuersis Parochianis, & vicinis Ecclesiæ S. Saluatoris salutem, & Apost. Benedict. Dilecti filij nostri Prior, & Fratres Ecclesiæ iam dictæ transmissa nobis significatione monstrarunt: quòd vos eis decimas bonorum vestrorum pia deuotione persoluitis, & Dominicam in hoc institutionem fideliter adimpletis. Super quo vtique vestræ deuotionis affectum multipliciter in Domino commendamus: Vniuersitatem vestram per Apostolica scripta rogantes, monentes, atque mandantes: quatenus prædicto Priori, & Fratribus, necnon & Ecclesiæ, in qua sunt Diuinis obsequijs mancipati, decimas de bonis vobis à Deo collatis, quemadmodum eis Ecclesiæ Romanæ Priuilegijs, & Diœcesani Episcopi scriptis indultè noscuntur: sine diminutione aliqua persoluatis: à memorato Priore, & eius successoribus solita

secu-

securitate recepta. Datum Beneuenti 8. Cal. Octobris.

Quo Anno, Mense D. Viuianus Florauante Contratæ S. Agnetis ad huiusce Prioratum cũ maximo honore euectus fuit: erat enim Vir valdè peritus in Theologia, & Iure Canonico. Demùm ipse D. Prior impetrauit à D. Alex. Priuilegium tenoris subsequentis.

Alexander Episc. ser. ser. Dei: Dilectis filijs Viuiano Priori Ecclesiæ S. Saluatoris in Riuoalto sitæ; eiusq; Fratribus tàm præsentib. quàm futuris Canonicam vitam professis in perpetuum; Ad hoc vniuersalis Ecclesiæ cura à prouisore omnium bonorum Deo nobis prouisa fuit, vt Religiosas diligamus Personas, & beneplacẽtem Deo Religionem modis omnibus propagare studeamus. Nec enim Deo gratus aliquando famulatus impenditur, nisi ex charitatis radice procedens à puritate Religionis fuerit conseruatus: Ea p p dilecti in Domino filij vestris postulationibus clementer annuimus, & præfatam S. Saluatoris Ecclesiam, in qua Diuino mancipati estis obsequio, ad exemplar prædecessorum nostrorum, fœl. mem. Innocentij, Eugenij, & Anastasij Romanorum Pontificum sub B. Petri, & Nostra Protectione suscipimus, & præsentis scripti Priuilegio cõimus: Quia verò Can. Ordinem obseruare, & secundum B. Aug. viuere Regulam deuouistis; votis vestris libenter annuimus; & ipsũ Ordinem in eadem Ecclesia perpetuis temporibus inuiolabiliter permanere, Apostolica auctoritate sancimus. Statuentes, vt quascunque possessiones, quæcunque bona eadem Ecclesia in præsentiarum iustè, & Canonicè possidet; aut in futurum concessione Põtificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu alijs iustis modis, præstante Domino, poterit adipisci, firma vobis, vestrisq; successoribus, & illibata permaneant. Decernimus ergo, vt nulli hominum liceat, &c.

Ego Alexander Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.
Ego Gualterius Albanensis Episc.
Ego Humbertus Presby. Car. tit. S. Crucis in Hierus.
Ego Ioannes presby. Car. tit. SS. Io. & Pauli tit. Lamachij.
Ego Guilelmus presb. Car. tit. S. Petri ad Vincula.
Ego Bosa presb. Car. S. Pudentianæ tit. Pastoris.
Ego Petrus presby. Car. tit. S. Laurentij in Damaso.
Ego Theodinus presby. Car. S. Vitalis, tit. Vestinæ.
Ego Galdinus presb. Car. tit. S. Sabinæ, & Archiep. Mediolanen.

Ego Iacinthus Diac.Car.S.Mariæ in Cosmedim.
Ego Cinthius Diac.Card.S.Hadriani.
Dat.Laterani per manum Gerardi S.R.E.Not.Non.Ianuarij Indic. 15.Incarnat.Dominicæ Anno 1166.Pont.verò D.Alexandri Papæ III. Anno 8.

Deinde impetrauit à dicto D. Alexandro aliud Priuilegium subsequentis tenoris.

Alexander Episc.ser.ser.Dei.Dilectis filijs Viuiano Priori Ecclesiæ S.Saluatoris in Riuoalto sitæ, eiusq. Fratribus tàm præsentib. quàm futuris Canonicam vitam professis in perpetuum. Ad hoc Vniuersalis Ecclesiæ cura nobis à prouisore omnium bonorũ Deo commissa est,vt Religiosas diligamus personas, & benè placentem Deo Religionem modis omnibus propagare studeamus.Nec enim Deo gratus aliquandò famulatus impenditur, nisi, ex charitatis radice procedens,à puritate Religionis fuerit conseruatus. Ea ꝓpter dilecti in Domino filij vestris Iustis postulationibus clementer annuimus,& præfatam S.Saluatoris Ecclesiam,in qua diuino mancipatis estis obsequio, ad exemplar Prædecessorum nostrorum fœl. mem.Innocentij,Eugenij, & Anastasij Romanorum Pontificũ sub B.Petri,& Nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti Priuilegio communimus: quia verò Canonicum Ordinem obseruare,& secundum B.Augustini Regulam viuere deuouistis, votis vestris libenter annuimus: & ipsum Ordinem in eadem Ecclesia perpetuis temporib. inuiolabiliter permanere Apostolica auctoritate sancimus. Statuentes, vt quascunque possessiones quæcunque bona eadem Ecclesia in præsentiarum iustè,& Canonicè possidet,aut in futurum concessione Pontificum,largitione Regum,vel Principum, oblatione fidelium,seu alijs iustis modis,præstante domino, poterit adipisci,firma vobis,vestrisq; successorib.& illibata permaneant. Decernimus ergo,vt nulli omninò hominum liceat,&c.

Ego Alexander Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.
Ego Bernardus Portuensis,& S.Rufinæ Episc.
Ego Conradus Maguntinus Archiep.& Sabinens.Episc.
Ego Vbaldus presby.Car.tit.S.Crucis in Hierusalem:
Ego Ioannes presby.Car.tit.S.Anastasiæ.
Ego Albertus presby.Car.tit.S.Laurentij in Lucina.
Ego Boso presby.Car.S.Potentianæ tit. Pastoris.

Ego

Ego Petrus presby.Car.tit.S.Laurentij in Damaso.
Ego Io.presby.Car.tit.S.Marci.
Ego Theodinus presby.S.Vitalis tit.Vestinæ.
Ego Ard.Diac.Card. S.Tqeodori.
Ego Vgo Diac.Card.S.Eustachij iux.templum Agripæ.
Dat.Beneuenti per manus Gratiani S.R.E. Subdiaconi,& Notarij, 11.Non.Ian.Indict.1.Incar.Dom.Anno 1168. Pontif.verò D.Alexandri III. Anno 10.

Quod Priuilegium idem est verbo, & sensu cum superiori propè posito vsq. ad subscriptiones:eodem Anno: Dominus iam dictus Alexander concessit præfato Priori, & suis successoribus vsum mitræ,& baculi Pastoralis per Priuilegium infrascripti tenoris.

Alexander Episc.ser.ser. Dei. Dilecto Viuiano Priori Ecclesiæ S. Saluat.sal.& Apost.bened.Deuotionis,& fidei constantiam,q̃ erga sacrosanctam Romanam Ecclesiam, & specialiter erga Personã nostram exhibuistis,studiosius attendentes:liberalitatis,& consolationis subsidium,q̃ Vener.Fratri Nostro P.Castellano Episcopo,tã tu, q̃ Fratres tui laudabiliter impendistis, sollicita consideratione pensantes,te,& Ecclesiam tibi commissam speciali prærogatiua muneris,& gratiæ vestræ duximus decorandam. Inde est,q̃ nos præcibus quorundam Fratrum nostrorum prædicti Episcopi,& Venerabiliũ Fratrum nostrorum Gradẽsis Patriarchę,& V.Castellani Episcopi, & tua quoque Religione,& honestate nihilominus inclinati, tibi, & successoribus tuis mitram,& baculum,quibus in præcipuis solẽnitatibus,& in exequijs mortuorum vtamini, gratuita liberalitate concedimus,& auctoritate Apostolica indulgemus. Datum Beneuenti 2.Non. Februarij.

Et dum prænominatus Sanctiss. Alexander Pap. moram traheret Venetijs præsente Federico Imperatore consecrauit Altare Saluatoris,super quod ẽt Missam celebrauit,& deindè totam Ecclesiã dedicauit,Anno 1177.die 29. Aug. vbi multas Indulgentias concessit in die,ipsius dedicationis,& in festo Transfigurationis, & ẽt omnibus transeuntibus per Porticale, sub quo ipse dormierat prima nocte,quando Venetijs applicuit.

Demùm Anno Domini 1180.Mense Martij dictus D. Viuianus Prior electus,& consecratus fuit Episcopus Aquilinus,&c. Ne aũt prætatum Mon.S.Saluatoris diù vacaret, eius loco electus fuit D. Marti-

Martinus Venerio, qui erat Vir bonus, & magnus Prædicator, à Pontifice Summè dilectus: & eodem Anno, Mense Maij prædictus Dominus Martinus cum magno honore, & lætitia positus fuit in possessionem Monasterij Ecclesiæ, & Prioratus.

Tandem D. Alexandro viam vniuersæ carnis ingresso, successit D. Lucius Tertius, cuius tempore floruit Petrus Manducator, seu Comestor: qui composuit librum Historiarum Scholasticarum circà Annum 1182. Ab eo etiam Pontifice præfatus Martinus Prior impetrauit Priuilegium tenoris subsequentis.

Lucius Episcopus ser. ser. Dei: Dilectis filijs Martino Priori Ecclesiæ S. Saluatoris de Riuoalto, eiusq; Fratribus tàm præsentibus, quàm futuris Canonicam vitam professis in perpetuum. Religiosam vitam eligentibus Apostolicum conuenit adesse præsidium, ne fortè cuiuslibet temeritatis incursus, aut eos à proposito reuocet, aut robur (quod absit) sacræ Religionis non infringat. Ea p.p dilecti in Domino filij vestris iustis postulationibus clementer annuimus: & præfatam Ecclesiam, in qua Diuino mancipati estis obsequio, ad exemplar Prędecessorum nostrorum fœl. mem. Innocentij, Eugenij, Anastasij, & Alexandri Romanorum Pontificum, sub B. Petri, & Nostra Protectione suscipimus, & præsentis scripti Priuilegio communimus. In primis siquidem statuentes, vt Ordo Canonicus, qui secundum Deum, & B. Aug. Regulam in eodem loco institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obseruetur. Præterea quascunque possessiones, quæcunque bona eadem Ecclesia in præsentiarum iustè, & Canonicè possidet, aut in futurum concessione Pōtificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu alijs iustis modis, præstante Domino, poterit adipisci, firma vobis, vestrisq; successoribus, & illibata permaneant &c. Decernimus ergo, vt nulli oīnò hominū liceat &c.

Ego Lucius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus.
Ego Theodinus Portuensis, & S. Ruphinæ Episc.
Ego Paulus Prænestinus Episcopus.
Ego Petrus presb. Car. tit. S. Susannæ.
Ego Viuianus presb. Car. tit. S. Stephani in Cęlio Monte.
Ego Cynthius presb. Car. tit. S. Cæciliæ.
Ego Vgo presb. Card. tit. S. Clementis.
Ego Arduinus presb. Car. tit. S. Crucis in Hierusalem.

Ego

Ego Matthæus presb.Car.tit.S.Marcelli.
Ego Laborans presb.Car.S.Mariæ Transtyberim, tit.Calixti.
Ego Iacinthus Diac. Car.S.Mariæ in Cosmedin.
Ego Raynerius S.Georgij ad Velum aureum Diac.Car.
Ego Gratianus SS.Cosmæ,& Damiani Diac.Car.
Ego Raynerius Diac.Car.S.Hadriani.

Dat.Laterani per manus Alberti S.R.E. Presb.Car.& Cancellarij 6.Id.Ian.Ind.14.Incar.Dom.Anno 1181. Pont.verò Domini Lucij Papæ III.Anno 1.

Dedit & aliud Priuilegium idem Romanus Pontifex ad Instantiam præfati D.Martini Prioris; tenoris subsequentis.

Lucius Episc.ser.ser.Dei:Dilectis filijs Priori,& Fratribus Ecclesiæ S.Saluatoris de Riuoalto salutem, & Apost.Benedict. cum vniuersas Ecclesias pro susceptæ seruitutis officio diligere teneamur: eas quadam prærogatiua debemus dilectionis amplecti, à quibus nos cognoscimus maiorem,dum in minore essemus officio constituti,reuerentiam accepisse: Considerantes itaque honestatem, & sedulitatem, quā circà cultum Diuinorum obsequiorum geritis,& incremento Ecclesiæ vestræ:pro nostro officij debito intendere cupientes: his qui ad festum S.Thomæ martyris, ad cuius honorem altare in Ecclesia vestra dedicauimus,deuotionis intuitu conuenerint, annuatim de pœnitentia sibi iniuncta octo dies,confisi de clementia Redemptoris, & Apostolorum meritis, misericorditer indulgemus.Dat.Laterani 17.Cal.Febr.

Qui Dominus Martinus Prior ab Vrbe rediens honorificè susceptus fuit: In Prioratu vixit annis tribus, mensibus sex,viam est vniuersæ carnis ingressus Anno 1182. die 12.Nou.post cuius mortem immediatè eius loco subrogatus fuit Dominus Gregorius de Florauantibus. S.Agnetis Nepos supradicti Domini Viuiani Prioris, Canonicus iam dicti Monasterij:qui Dominus Greg.sapienter cępit, laboranter mediauit,& laudabiliter finiuit. Nā cū esset Pontificij Iuris Doctor, non dimisit studium, sed manus suas misit ad fortia, ad reædificationem Ecclesiæ illam, quæ cernebatur illo tempore, quia cum esset parua, & penè à magno igne combusta, tempore sui Barbani Domini Viuiani, & de nouo incępta in aliam formam denuò fabricauit. Nunquam cessabat procurare, vt de bonis Monasterij, & fidelium sæcularium opus tàm pium ad perfectionem

fectionem deduceretur:& interim semper preuidebat circà augumentum honoris, & boni status Monasterij. Qui D. Gregorius cum opus haberet auxilio alicuius personæ in administrãdis rebus prædicti Monasterij, solus n. cognoscebat in eo regimine omnia negotia perficere minimè posse, exorauit D. Gregorium VIII. vt prouideret super huiusmodi indemnitate Monasterij q. D. Gregorius Indulsit ei Priuilegium tenoris infrascripti.

Gregorius Episcopus ser. ser. Dei. dilectis filijs Priori, & Capitulo S. Saluat. de Venetijs Sal. & Apost. bened. quantò laudabilius im minetis seruitio conditionis, tantò vobis in his, quæ iustè requiritis, libentius adesse volumus, &, quę honestatem vestram deceat, benignus indulgere. Ea propter dilecti in Domino filij vestris precibus inclinati liberam vobis tribuimus auctoritate præsentium facultatem instituendi pro vobis Occonomum, qui & negotia vestra vtiliter exequatur, &, vbi necesse fuerit, pro Ecclesia vestra Iuramẽtum debeat exhibere: Nulli ergo omninò hominum, &c. Dat. Ferrariæ 16. Cal. Dec. Indictione 6.

Postea idem Prior obtinuit à Dño Clemẽte Papa III. duo Priuilegia Tenoris eiusdem cum superioribus. Anno 1202. Multa dona data fuerunt Ecclesiæ à Parochianis, & dictus Prior ab Innocentio III. Priuilegium eiusdem rationis accepit. Supradicti autem Dñi Gregorij sollicitudine laudabili: Anno 1206. Indictione decima Dominus Henricus Mauroceno donauit præfatæ suæ Ecclesiæ Domini Saluatoris pannum laboratum de auro cum assumptione Virginis gloriosę pro Altare Saluatoris, & Frigium, seu listam cum omnibus Apostolis laboratam ex auro, stolamq; Magnam, qua consueuerunt vti Priores: Quid plura? opera namq. bona, & laudabilia quæ fecit: possessiones, quas emit, & procurauit, describere calamus non sufficeret. Istud tamen obliuioni non tradam, quòd restaurauit Ecclesiam, & Campanile opere sublimi, & sumptuoso ædificauit, prout nunc cernitur. Obijt tandem in senectute bona plenus dierum, & honorificè sepultus, vt meruerat, in sepulchro, q. erat in muro Sacristiæ intra Ostium Ecclesiæ, & Cœmeterij Anno Domini 1209. Mense Decembri. Cui successit Dominus Ioannes Maripetro: qui postea fuit electus Episcopus Caprulanus. Post quem fuit electus Dominus Paternianus à Puteo, qui primò fuerat sęcularis Clericus, & Notarius, laudabilis conuersationis, & vitæ: multa

bona

bona donata,& empta sub eo eidem Ecclesiæ. Anno 1229. Mense Ian. Indictione 13. Nobilis Vir Thomasinus Mauroceno de cōfinio S.Saluatoris dedit,donauit,atq; transactauit eidem Priori,ac Monasterio omnes suas Vineas, Campos,& possessiones de Iustinopoli,& eius Diœcesi. Anno 1255. Mense Iulij erat Prior D.Sauinus de Auro: cuius tempore,videlicet,Anno 1257. die 14. Iunij translatum fuit Venetias à Constantinopoli corpus Sanctissimi Theodori Mar.in Ecclesiā supradictā Domini Saluatoris.Ob huius etiam Prioris vitam bonam D. Maurusius de Vidoro Canonicus sedit,vt reperi,vsq; ad 1262. Mense Maij. Anno 1263. die 15. Nou. electus fuit Dominus Benedictus: qui fecit ædificare illas domos de Curia nostra,quæ dicitur presbyterorum versus Aquilonem: q̄ ante versus meridiem habent curiam, & post versus Aquilonē habent riuum. Supradictus autem Prior: Anno 1284. Mense Nou. emit Veram seu Pignam marmoream Putei Campi Nostri: q̄ olim & citra Curiā Canonicè dicebatur. Prænominatus autem Frater Benedictus Prior Anno 1290. fecit fieri paramentum Altaris Maioris aureum,& pulchrum valdè,vt cernebatur. Huius Prioris tempore videlicet Anno sequenti,s. 1291. die 1. Iulij facta fuit Congregatio presbyterorum in Ecclesia ista per Dominum Simeonē Mauro: Episcopum Castellanum.

Eodem Anno, & die,videlicet, 1301. 17. Aprilis electus fuit D. Benedictus 2. Nepos prędicti D.Benedicti nuper defuncti,qui fuit bonus officiator, obijt autem Anno 1309. die Lunæ 10. Martij. Quo die,& Anno electus fuit Frater Petrus Ciurano, qui obijt Anno 1316. de Mense Nouembri.

Anno Domini 1309. Martij electus fuit D. Rolandus de Taurelis: qui senio confectus obijt Paduæ 1323. Indictione 6. die Nono Iulij.

Anno Domini eodem, videlicet, 1323. die 10. Iulij fuit electus D. Petrus de Flabianis Canonicus eiusdem Monasterij S. Saluat. Tenuit Monasterium,& Prioratum vsq. ad 1329. de Mense Martij. Anno autem 1319. Indictione 2. die 13. Iun. Ducante Inclyto Domine Ioanne superantio Venetorum Duce, & sub eodem Priore notatus fuit ad memoriam infrascriptus modus,qui consueuit seruari in processionibus.

In primis Fraternitas de Verberatis.

2 Seruitores de Sancta Maria.

3 Hospitalarij,& Fratres S.Mariæ Cruciferorum.

4 Grixi.

5 Fratres S.Michaelis.

6 Fratres Carmelitæ.

7 Fratres Eremitani.

8 Fratres Minores.

9 Fratres Prædicatores.

Subsequenter Fratres de Charitate.

10 Fratres Sancti Saluatoris, & S.Georgij.

11 Fratres S.Iustinæ.

12 Fratres Sancti Georgij, & S. Nicolai.

13 Clerus Venetiarum.

14 Canonici Castellani.

15 Canonici S.Marci.

16 Familia Domini Ducis.

17 Notarij Curiæ Maioris.

Anno autem 1329.de Mense Maij intrauit Dom.Bonauenturinus de Constambijs per decessum supradicti D. Rolandi. Obijt verò Anno 1337.die 11.Octob.& sepultus in Capitulo in Arca Noua,&c. Anno 1337. die 16. Octobris electus fuit Dominus Nicolaus Bono Canonicus,& Sacrista ipsius Monasterij D. Saluatoris, qui Prior febre correptus vltimum diem obijt 15. Cal. Ian. 1350. Anno Iubilæi per Dom.Clementem Pap.VI. ordinati: & sepultus fuit in Capitulo in Arca Prædecessoris sui,qui sedit Annis 12.Mensibus 2.diebus 29. Hic Anno sui Prioratus primo recepit ad probationem septem Canonicos. Anno suprascripto 1350. die Sabbati 16. Ian. electus,& postulatus fuit D.Iacobus de Inuiciatis de Clugia: vnus de suprascriptis septem Canonicis,qui Prior dum iter haberet ad S. Iacobum de Gallitia deuotionis causa infirmatus est Ianuæ, qua infirmitate spreta voluit progredi iter, & ad Dragignanum perueniens, quod est Castrum Magnum in Prouincia Prouenciæ, ibi diem suum clausit extremum die Dominico 20. Octobris,& sepultus est in dicto Castro in Ecclesia Fratrum Prædicatorum. Et Millesimo.C.359. Indictione 12.die 21. Nou. electus, & postulatus fuit sæpè nominatus D.Franciscus de Gratia in Prio-

rem

rem. Anno autem 1391.Indictione 14.die 15. mensis April. Coràm Serenissimo, & Excellentissimo D. Antonio Venerio Inclyto Venetiarum Duce:Comparuerunt Prior,& Fratres S. Mariæ de Charitate,& petierunt cum maxima reuerẽtia,& humilitate, quòd in Processionibus ordinarijs possent venire cũ Cruce,sicut veniunt Fratres aliorum Ordinum.Præfatus Serenissimus, & Excellentissimus Dominus Dux audito Priore S.Saluatoris, cum quo soliti sũt venire dicti Fratres de Charitate ad Processiones,& examinatis, & intellectis his,quæ fuerunt necessaria, & opportuna: deliberant ꝙ dicti Fratres de Charitate debeant venire ad processiones cũ Cruce,sicut humiliter postularunt.Verùm in facto Processionum prędictarum Fratres prædicti de Charitate ire debeant post Fratres Prædicatores ante Canonicos S.Saluat. Vnio autem huius Monasterij facta fuit Anno 1442. 11.Cal.Iulij Congregationis Nostræ per Bullam Eugenij IV.Anno sui Pont. 10.

In hac autem Canonica floruerunt Antonius Contarenus,qui cum multos Præsulatus laudabiliter in Congregatione Nostra gessisset,electus tandem fuit Patriarcha Venetiarum votis omnibus, & suffragijs Optimorum illorum Patrum,ac Senatorum Amplissimorum Serenissimæ illius Reipublicæ.

Io.Paulus Delphinus omni scientiarum genere decoràtus post varias in Congregatione Nostra dignitates summa laude obtẽtas, postremò ad Episcopatum Zacinthi euectus fuit.

Ioannes Maria,cuius effigies in Ecclesia S. Antonij Venetijs ad Altare Maius sculpta est cum inscriptione: quod Monasterium eius opera Congregationi Nostræ datum fuit.

Seraphinus Vir litteris,& bonitate Insignis.

Ioannes Paulus Cornianus sępius Prior Generalis,& Visitator, eruditione,& morum,ac vitæ integritate celebris:missus fuit ad Sacrum Concilium Tridentinum pro Congregatione Nostra.

Florianus sæpius Prælatus,& Vir probus.

Bernardus Venetus summo Præsulatu non semel functus celeberrimè.Hic cum esset Abbas Candianæ in extrema Regionis penuria iussit abundantissimè eleemosynam fieri pauperibus quibuscunque:& cum Bartolus quidam,qui panibus, & farinæ præerat, conquereretur in Horręo deficere frumentũ,respondit fidendum Deo,& sic non deficiendũ:ꝙ & factum est vsque ad nouas segetes.

D 2 An-

Andræas Bolanus factus Canonicus Regularis ætatis annorum 45. singularis in Republica Veneta, & in Congregatione euasit perfectus. Aedificauit principiò Monasterium præclarissimum S.Salua toris Venetiarum ad hanc, quæ conspicitur, conspicuam formam, quam postea vsque ad Nostra tempora perfecerunt Maiores Nri.

Leonardus Cernotus Vir humanis litteris eruditiss. impressit de Latina in Italam linguam translatam Cosmographiā Ptholęmei.

Angelicus Borriccius Præsul etiā Generalis impressit Paraphrastes in Euangelia correctas.

Claudius Phylosophus, & publicus Lector Historiæ.

Paulus Venetus ex Hebręo factus Christianus, & Canonicus Noster docuit D.Marcum Marinum Brixium, de quo in Brixiensi Canonica.

Io.Albertus magno profectu in Theologia habito Conciones aptissimè declamabat, cuius suasu (faustus ille mihi dies fuit) dum Neapoli inuicem in schola publicè disputaremus, hanc, qua sum indignus, Congregationem amplexatus sum.

Theodorus Ghinius optimus in Musicis, Moderator pluribus Ciuitatibus Italiæ, & Germaniæ, Impressit multa Musicalia, præser tim passionem secundum omnes Euangelistas celeberrimam. Scripsit ferè innumera eiusdem generis, præcipuè Alleluia, Missarum, vt alij Introitus, & Missas.

Petrus Antonius Musicarum rerum peritissimus, moderatus est Choros Musices Germanię apud Archiduces illos Serenissimos p multos annos, vbi exemplaris vitæ omnibus illis Principibus, & populis vita functus est.

Bernardus de Blanchis, qui per decem, & amplius annos Patriā, Propinquosq; relinquens Obedientia, Beneuentum adiens, peregrinationibus, ieiunijs in pane, & aqua feria quarta, sexta, & Sabbato semper, sæpius etiam in Aduentu, & Quadragesima singulis diebus orationem à media nocte ad Auroram protrahens quotidie, humilitate, affabilitate, in expellendis Dęmonibus à corporib. obsessis maximè celebris, mihi Ioseph collectori peccata sua confitens bis in hebdomada, per tres, vel quattuor annos nunquam mortale prodidit. Hic cum, oratione aliquando vehementius insistens, dulcedinem quandam sentiret, quam ipse putaret à Deo missam, è Diabolo autem quia erat inducta, adeo resolutus est in lāguorem,

&

& corporis deliquium, vt seminis effusionem pateretur Diabolo suggerente: quod cum in sensum suum perfectum reuersus aduertisset, summis eiulatibus, verberibus, lachrymis à Deo veniam postulauit, q putasset extasim fuisse, atque exinde per totum vitæ spatium nunquam carnis incentiua sensit, maxima in Deo fiducia intrà septa Monialium (q sibi licebat per Archiepiscopum) & aliarũ mulierum consortium ingrediens, in quibus facilè vicinus paleæ ignis incendi solet, nisi semel maxima vi tentationis Diaboli ic; dũ mulierem natura deformissimam Energumenam adiuraret Gallã, quam Diabolus motu vultus; & sinus alteratione formosam, & pulchram faciebat, afflictus est, vt per tres dies oratione, lachrymis, & cinere pani paruo mixto liberationem efflagitauerit. Diabolus id fecerat, vt ab incœpto opere desisteret, q tamen statutis horis frequentabat cooperta muliere velo per totum. Mihi peccatori dum semel confiteretur petijt, vt etiam feria 2. panem, & aquã sumeret eò, q sensualis sibi esse videretur in fructibus manducandis, qui sibi plurimùm placebant, ficubus, pomis, & alijs: ego verò existimans hoc ex tentatione prouenire ad indiscreta ieiunia ducẽte, petij: an vellet meo responso parere: quod cum annuisset, iussi, vt post missam celebratam in summum arboris ficus melioris ascẽdens tres maturiores ter Dominicam, & Angelicam orationem dicens, sumeret illis tribus ferijs, quib. ieiunabat, quousq. aliud audiret: lachrymis effusis abundantius obtemperauit: fecit sic per vnã hebdomadam, sed et alia via tentatione vrgente, dixit se videri à transeuntibus per viam Hortus muro breui, & scandalum parere, dum ficus manducare videretur, quem omnes sciebant illis diebus ieiunare: ego verò cum dicerem hoc benè sibi cedere, dum putatur gulosus ab hominibus, qui Deo abstemius apparebat, tacuit, per duas alias hebdomadas continuauit; postea cum interrogarem, an tentaretur amplius de non comedendis ficubus, & ieiunanda 2 feria, respondit: non sensisse amplius illud desiderium: summa oium opinione eius sanctitatis mortuus concursu Populi cogente p tres dies inhumatus in Ecclesiã iacuit nullum fętorem emittẽs. Sepultus fuit in muro in Capella Reliquiarum Sanctorum cum Inscriptione posita à Blasio Bagno tunc eius Ecclesiæ Priore: transitum, & consequentia Sanctitatem redolentia litteris per totam Congregationem referente.

Marinus.

Marinus Venetus Theologus, & Philosophus in via Doctoris subtilis probatissimus: in Musicis ad musarum delectationem versatissimus, multa huiusmodi celebri laude decantata impressit, ac scripsit.

Clemens Venetus non minus litteris, quàm Musicis scientijs insignitus, multa lucubrauit.

Io. Franciscus Emo Artium, & Theologiæ Doctor, Concionatorq; gratus.

Florent autem Ioannes Albertus Lauredanus ad præsens Visitator tertium, Artium, & sacræ Theologiæ Doctor, & in propaganda laude, & celebritate Congregationis assiduus, & feruentissimus, Superiorum permissu Canonicos Regulares sanctos alios, qui iam non erant, in Calendario Nostro collegit. Cœremonias Antiquas Congregationis in nouam, & reformatam Ecclesiæ rationem redegit. Candianensem Ecclesiam ampliauit, eiusdem Canonicæ Domum illustrauit. In hac Narratione Nostra plurimũ adiuuit Nos, collectis vndequaque, quæ requirebantur à Nobis pro viribus: alibi à Nobis, quamuis sobriè celebratus, non est, vt hic eius laudes repetantur.

Florianus Venetus bonitate, & integritate denuò Prælatus factus, antea etiam Visitatoris Dignitate functus, nunc Prior S. Mariæ Insularum extrà Vincentiam.

Desiderius Ferrarius, qui Prælaturam cum bis enixè orauerit, tertiò exorauerit resignandam ob insignem humilitatem, cum fuisset antea Visitator, nihilominus ad eandem Dignitatem rursus euectus propter merita eius præclara: nunc Candianæ Abbas vitæ spectatæ, cui me plurimùm debere fateor ob eius in me optimam voluntatem, & amorem.

Virginius Dina cum per multos Annos Candianæ Procuram fideliter administrasset, Prælatus electus Canonicam Taruisinam, quam hoc tempore moderatur, illustrauit, Ecclesiã mirificè ornauit, ac Monasterium subleuauit.

Candidus Megliarinus Artium, & Theologiæ professor, atque Concionator scripsit de rebus mirabilibus mundi, opus vndequaque absolutum, secundum Visitator, nunc Prior S. Saluatoris.

Paulus Perazza Prior S. Antonij Venet. diù in educandis Nouitijs probatissimæ vitæ Vicarius, in Musicis excellit, Discipulus Ioseph

ſeph Guami celeberrimi: multa eius generis præclara compoſuit: eius humanitati plurimùm debeo, vt nunquam, quemadmodum aliorum, eius ſocietatem ſim aſpernaturus, ſiue tutelam.

Ioannes Petrus Terzagus probatæ vitæ facto,& Iure, cum Viſitatoratum,& multas alias Dignitates rectè adminiſtraſſet,paci con ſulens, ſenectutem quietam adhuc ſoſpes agit.

Fœcundus Vendramenus multas Prælaturas magna laude admi niſtrauit, aduerſa vicit, quieti vacat Vicarius Ponti longi. Habet Nepotem Raphaelem ſcientiarum profeſſorem, necnon Concionatorem.

Laurus Baldus Concionator Phyloſophiæ,& Theologiæ, & ſacrarum litterarum profeſſor,& in Poeticis optimus, ſcripſit multa concionalia,poetica innumera,præcipuè Peripatiam,ad imitationem Arcadiæ Sannazarij,perpulchrum opus,vtinam hoc, & id genus alia imprimantur:impreſſit autem huiuſmodi ſparſim non pau ca,qui ſi ſolitariam vitam non elegiſſet,maiorem ſuarum virtutum odorem effudiſſet.

Marcus Antonius Philippus Artium, & Theologiæ profeſſor, atque Lector Inſignis,pariterq; Concionator.

Michael Angelus Fontana Phyloſophiæ, & Theologiæ profeſſor, & Lector, necnon Concionator non vulgaris, ſed eximius, vt ſua ſibi veritas teſtatur,& de eius laude aliorum eadem.

Fœlix Aſtolfi impreſſit. Le vite de' Filoſofi ridotte in compendio. L'Officina Hiſtorica. I miracoli del legno, & ſegno di Santa Croce.Magnumq; Speculum Exemplorum in Italam linguam compendio redactum. Compendio dell'Hiſtorie di Olao Magno delle coſe del Settentrione.Le coſe più memorabili di S.Gioſeffo.Hiſtoria vniuerſale dell'Imagini miracoloſe di Maria Vergine Noſtra Signora, & alij multi.

De Canonica S.Secundi Eugubina.

Canonica Parochialis S.Secundi de Eugubio extrà muros fundata Anno Domini 290. à Nobili Eudoxia Eugubina, poſtea à B. Vbaldo Epiſcopo Eugubino,apud quam puerulus fuerat ſacris literis eruditus, & Clericali Habitu initiatus in Can.Regularem erecta fuit ſecundum Inſtituta Can.Reg. Portuenſium de Rauenna, atque ab ipſo dotata,ab Sanctiſſ.Calixto III ſub dat.Romę Anno ſui Pont.1.& Domini 1455.die 3.Nou.Congr.Noſtrę fuit vnita.

De

De Canonica S. Ioannis Euangelistæ de Rauenna.

Canonica Abbatialis S. Ioannis Euangelistæ de Rauenna fundata ab Illustri, & deuotissima Galla Placida filia senioris Theodosij Imperatoris, sorore Arcadij, & Honorij Imperatorum, vxore Constantij consortis Imperij, & matre Valentiniani Imperatoris, & ab ipsa Imperialibus donis dotata, vnita fuit Congregationi Nostræ per impetrationẽ Reuerendiss. D. Bessarionis S.R.E. tit. 12. Apost. Presb. Car. à Sanctiss. Pio II. per suas datas Mantuæ 6. Id. Augusti, Anno 1. sui Pont. & Domini 1449.

In hac autem Canonica floruerunt. Honophrius à Cotineola, qui impressit multa, videlicet, Homelia sopra gli Euangelij di tutto l'anno. Prediche Quadragesimali. Discorsi sopra il Miserere pienissimo volume. Libri della Nobiltà. Sermoni familiari per li Curati da farsi à i popoli. Rime morali. & alij multi.

Florent autem Hieronymus Canauarius Visitator ad præsens, in Vrbe etiam potitus Dignitate Procuratoris Generalis magna laude, & honore, vltrà alias Prælaturas.

Eustachius à Sabiniano impressit librum. Porto de tribolati, Conforto de gli afflitti, e Flagello de' mondanamente prosperati.

Augustinus Concionator Theologus.

Alexander de Cuppis Concionator, & in Poesi versatus.

De Canonica S. Danielis in Monte extrà Patauium.

Canonica Abbatialis S. Danielis Archileuitæ, & mar. posita in Monte propè aquas calidas suprà villam Apponi Paduanæ Diœcesis; constructa fuit à duabus sororibus vnà cum alia Ecclesia S. Martini haud longè sita ob frequentiam, & deuotionem Miraculorũ, quæ Dominus ostẽdere dignatus est, quãdo Anno Domini 1077. corpus eiusdem B. Mar. cœlesti reuelatione inuentum fuit in Ecclesia S. Iustinæ Virg. & Mart. Sub Abbate Ioanne die 26. Decembris; atq; inde sublatum ad maiorem S. Mariæ Ecclesiam ab eiusdem Vrbis 68. Episcopo Vlderico Vltramontano, translatum fuit die 3. Ianuarij: Postremò vnita fuit Congregationi nostræ à Sanctissimo Pio 2. Per suas Datas Romæ Prid. Id. Ian. Anno 3. sui Pont. & Domini 1460.

In hac Canonica Floruerũt Priamus Theologus, & Philosophus eximius, & alij.

Florent autem Bernardinus Guidonius, qui impressit collectionem

nem Miràculorum B. Virginis pro Imagine Taruisij, nunc autem præter alias Prælaturas elapsis annis assecutas, Prior S. Antonij Viennensis Patauij.

Cæsar Guidonius Frater eiusdem impressit Rime morali diuerse,& alij multi.

De Canonica S.Mariæ Insularum extrà Vincentiam.

Ecclesia S. Mariæ Ciriolæ de Cinglo in Villa Insularum Diœcesis Vicentinæ fuit ruralis,& campestris: sed deuotissima, quæ vnita fuit Congregationi Nostræ 1465. Id. Decemb. Pont. S. Domini Nostri Papæ Pauli II. Anno sui Pont. 2.

De Canonica S.Mariæ Maioris Taruisij.

Ecclesia S. Mariæ Maioris de Taruisio primum à Nobilibus de Camino ex rudi, & simplici pariete, in quo depicta erat Imago B. Virginis in loco, qui Burgus Nouus dicebatur propè mœnia Taruisina, vbi duellum digladiatorum erat, in paruam Capellam aucta: & inde crescentibus Miraculis in Sacellum, postmodùm in Basilicam reformata, Congregationi Nostræ vnita fuit à Sãctissimo Pio II. Anno 5. sui Pont. Per suas datas Pientię die 8. Septembris Anno Domini 1462.

In hac Canonica Floruerunt Veragus, varia Monasteria moderatus est summa cum laude atq; honore, vitæ necnon exemplaris.

Gabriel Taruisinus eruditus in scientijs, & Iure,& alij multi.

Florent autem Rodulphus Rodulphius gnarus, multa pro veritate tuenda ex charitate passus Neapoli, & alibi, Ecclesiastica,& sacra officia summa cum laude, & populorum amore exercens Prælatus factus est, & optime id muneris administrauit: nunc Abbas S. Danielis in Monte extra Paduam. Habet & Nepotem Alphonsum Bragadenum Venetum iugiter virtuti Concionibus declamandis incumbentem.

De Canonica S. Michaelis Candianæ Paduanæ Diœcesis.

Abbatia Parochialis S. Michaelis de Candiana vnita fuit Congregationi Nostræ prius à Nicolao 5. Anno 1449. deinde ab eodẽ confirmata Anno 1452. & à Calixto III. tandem à Pio II. Anno Domini 1468.

De Canonica S.Mariæ Angelorum de Perusia.

Canonica S.Marię Angelorum extrà muros Prænestinos in Burgo S.Petri fuerat vnita, Monasterio S.Mariæ Montis Lucidi propè

eandem Vrbem Ordinis S. Claræ persuasu Venerabilis Fratris Philippi Cordigeri Ordinis Gymmipodarum Franciscanorum concionatoris celeberrimi etiā apud Prçnestinos maximæ auctoritatis, & opinionis: vnita fuit Congregationi Nostræ, ab ipsius Vrbis Prioribus, & populo die 1. Decembris: quam vnionem, & donationem Sanctissimus Paulus II. per suas Datas Romę die 13. eiusdem Mensis: Anno sui Pont. 5. & Domini 1468. 8. Id. Decembris cōfirmauit.

Floret autem in hac Canonica.

Mansuetus Mansuetus, nomine, & opere mansuetus, & probus Nunc Prior S. Secundi Eugubij.

Alphonsus Saccucius Iuris Canonici Doctor.

De Canonica S. Antonij Venet.

Canonica S. Antonij Venetiarum fundata, & erecta in loco dicto Cuspis S. Helenæ ad Instantiam Inclyti Domini Nicolai Trono Ducis, & Dominij Venetorum à sanctissimo Sixto Papa IV. die 19. Octobris Anno sui Pontificatus primo, & Domini 1471. separatis ab ea duo tantum membris, videlicet, Paduano, & illo Montagnanæ, Canonicæ S. Saluat. eiusdem Ciuitatis vnita fuit, & incorporata: quam postea ex maxima Populi ad eum frequentia, & deuotione, ad prædicti instantiam similiter idem Pontifex die 29. Augusti Anno Domini 1475. per Breue Apostolicum Prioratum particularem præfatæ Congregationis à præfato Monasterio S. Saluatoris separatim constituit, qui industria Ioan. Mariæ Dominici Veneti ipsius Canonicæ sæpissimè moderatoris ab Innoc. VIII. & Alexan. VI. Pontificalibus Insignijs decoratus extitit.

De Canonica S. Mariæ à Gratijs in Villa Fornouij.

Canonica S. Mariæ à Gratijs de Villa Fornouij Territorij Forolíuiensis, & Bononiensis Diœcesis Diuina Reuelatione à Petro quodam de Albania nullius Ordinis Eremita constructa fuit ex eleemosynis, in qua Imaginem B. Virginis, quam apud quercum appensam ibidem reperit innumeris miraculis corruscantem, honorificè collocauit: vbi aucta in dies populorum frequentia, ex eorum copiosissimis eleemosynis Monasterium satis pulchrum adiecit, Congregationemq; Nostram ad eius regimen deputandam pluries in somnis præuidit, eoq; sanctissimè vita functo, & in ea Ecclesia honorificè tumulato, D. Ordelaphus Dñs Forliuij auctoritate Apostolica ipsam Ecclesiam cum Monasterio, & omnib. bonis sibi per-

pertinentibus Congregationi Nostræ vniuit Anno Domini 1477. quam postea vnionem Sixtus Papa IV. die 29. sequentis mensis Maij benignè confirmauit. Huius Ecclesiæ ad Altare Virginis bis accedentibus Iulius II.eò pertransiens, & ibi pernoctans, Indulgẽtiam Plenariam concessit, prout in eadem Ecclesia depictum est. Huic Monasterio Communitas Foroliuiensis gratitudinis ergo, vt etiam alibi diximus, donauit adHospitium intrà Vrbem Ecclesiam S.Mariæ de Pacis cum Domo, & Horto.

In hac Can.floruerũt Ludouicus Vanninus, q multis Præsulatib. in Congreg. potitus, ad Epatum tandem Scalense assumptus fuit.

Ludouicus Orlandinus, qui post multas Dignitates in Congregatione meritò assecutas, inter quas pluries summo Generalatus Præsulatu potitus, Episcopatum Foroliuiẽsem sibi oblatũ recusauit, & in Concilio Tridentino interfuit.

Fulgentius eiusdem Patriæ in Canonicis versatus, moritur Venetijs auditur Monialium S. Andreæ summo earundem dolore.

Florent autem Hieronymus Pritellus nunc Neapoli in S. Agnelli Abbas, qui eam Canonicam per multos annos vtilissimè procurauit, & maximè in litibus vincendis laborauit, eximièq;

De Canonica S. Mariæ à Vado de Ferraria.

Canonica S. Mariæ de Vado de Ferraria ab antiquo tempore à Canonicis Regularibus sub Regula S.Aug.fuerat recta: erat.n.Parochialis Ecclesia ex primarijs, cui fontes baptismatis, & extremæ Vnctionis administratio in illa Vrbe cõcessæ fuerant, & ad pręsens eadem facultate potitur. Ea itaque Canonica ad Instãtiam Illustr. D.Herculis Estensis Ferrariæ Ducis, Congregationi Nostræ plenariè, & liberè vnita fuit à S. Sixto Papa IV. per suas datas Romæ die 1.Aug.sui Pont.Anno 6.& Domini 1477.

In hac autem Canonica floruerunt Iacobus Labetius impressit libros de Habitu Canonico, & Carmina plura.

Alphonsus Spezzanus lucubrauit Metaphysicam in Aristot. singularem, omni genere virtutum ornatissimus.

Ioannes Baptista Dominicus impressit Conciones de Passione, & alias. Librum, in quo descripta centesima Anniuersaria memoria Sixti IV. Fani post datam Canonicam illam opus perpulitum, Magistratus præter summum adeptus, Capellam maiorem Ecclesiæ Ferrariensis picturis miris ornauit.

Georgius Fanti integerrimæ vitæ à Ciuibus, & Ducibus Estensibus summè dilectus, collectis sibi ipsi vltrò datis eleemosynis, Ecclesiam illam, vt nunc est, ita illustrauit, vt varietatem nouam à veteri forma, qui hanc viderunt, facilè conspiciant. Antè dormitum singulis vesperis confitebatur peccata, quasi præscius suę vocationis à Deo internoctu fiendę: quod accidit dum secundum morem celebrasset, eomet die publicè transitum suum coràm omnibus dicens benè, vt fieri solet, declarans.

Faustus Bracaldus Phylosophus, Theologus, atque Concionator celebris, dulcissimæ pronunciationis, & ad affectiones promouendas vehementissimus, impressit Conciones aliquas.

Florent autem Aloysius Beccarius ad præsens Visitator.

Humanissimus Seraphynus, & Titus Prisciani Fratres Artium, & Theologiæ professores.

Franciscus Sega Concionator, cuius ingenium perspicax cum animaduerterem, adhuc adolescentem ad litteras discendas magis, & Conciones exercitandas adhortatus sum, & vsque nunc in his parùm non profecit, ac proficit.

De Canonica S. Io. Baptistæ S. Arcangeli dicta.

Canonica S. Io. Baptistæ extra Castrum S. Arcangeli Ariminensis Territorij Canonica nominata ab antiquo tempore à Canonicis Regularibus S. Augustini recta, à Sixto Papa IV. Congregationi nostræ vnita fuit per suas dat. Romæ die 3. Decembr. Anno 7. sui Pont. & Domini 1478. & Anno 1490. bonis ipsius Canonicæ Fornouiensi administratione assignatis, in Prioratum Titularem restauratur, qui Titulus postea Anno 1503. inter electores Generalis Capituli conuocatur: addito sibi sub eadem auctoritate Anno Domini 1508. Vicariatus Titulo.

In hac autem Canonica floret ad præsens Moderator ipsius Ambrosius Dorius, Vir quidem tùm in administrando, tùm in alijs vtique bonus.

Augustinus eiusdem loci Concionator, & Musicæ incumbens.

De Canonica S. Paterniani Fani.

Canonica Abbatialis S. Paterniani in locò dicto Tanarus inter Pensaurum, & Scenogalliam (Fanum & Fortunę dicitur) apud Abbatiam S. Martini, in qua requiescit corpus ipsius S. Paterniani eiusdem Vrbis Episcopi à Fanēsi Populo fabricata à Clemente Pa

pa

pa II. Anno Domini 1048. dedicata fuit, & multis Priuilegijs, & Indulgentijs decorata ad instantiam egregiæ Communitatis Fanensis Sixtus Papa IV. Congregationi Nostræ vniuit eam per suas Dat. Romæ 1. Aprilis Anno XI. sui Pont. & Domini 1482.

In hac autem Canonica floruerunt Bartholomæus Dionysius Impressit Supplemento dell'Historie del Tarcagnotta.

Bonauentura à Castro Fluminis Theologus eruditissimus, discipulus Alphonsi Bauosij, dum Academiam regeret Rauennæ Lector non adhuc Sacerdos.

Florent autem Io. Baptista eiusdem Patriæ, & hoc tempore Abbas eius Canonicæ in Regimine probus, ac sedulus, necnon vitæ laudabilis.

Iacobus Antonius Luccius Visitator pluries: Moderator Canonicarum multarum, præcipuè Fanensis, eas exauxit redditibus, fabricis, Ecclesiasticis ornamentis, nunc Prior S. Mariæ de Senis.

Laurus Biliotus Artiũ, & Theologiæ Doctor eximius, necnon Concionator satis laudatus.

De Canonica S. Agathæ de Vrbino.

Canonica S. Agathæ de Vrbino Monialium, siue sororum Ord. S. Aug. erat contigua post Ecclesiam Parochialem S. Agathæ cum paruo Sacello absq. Campanile, quæ ab ipsa Parochiali Ecclesia denominabatur: quam Canonicam, amotis sororibus, & in Monasterio S. Benedicti eiusdem Ciuitatis locatis, Sãctissimus Sixtus Papa IV. ad instantiam Illustrissimi Federici Vrbini Ducis per suas Datas Romæ die 27. Aprilis Anno 11. sui Pont. & Domini 1481. Congregationi Nostræ vniuit. Quam vnionẽ Innocen. Papa VIII. Anno vltimo sui Pont. & Domini 1492. die 17. April. confirmauit. Post hæc autem Alex. Papa VI. eandem Ecclesiam Parochialem S. Agathæ Congregationi Nostræ vniuit; quę omnia ad Instantiam Excell. D. Guidubaldi Ducis Vrbini Iulius Papa II. iterum confirmauit.

In hac Canonica floruerunt Io. Paulus Mantuanus omnes Magistratus, & Generalatum gessit, integræ Vitæ, & in administrandis locis suæ vtilitati parcissimus: adeo n. pauca sibi de Monasteriorum bonis accepit, vt Perusiæ necesse fuerit, vt syndicus ei daret quasi violenter nouas Vestes suis inueteratis detractis. de qua re semper in Domino gloriatus est vsq. in finem vitæ. Vrbini Canonicam do-

mibus

mibus emptis ditauit, Fanensem rectè per multos annos gubernauit,& eius Campanariam Turrim compleuit. Fuit etiam Theologiæ professor,& Concionator.

De Canonica S. Petri ad Vincula in Vrbe.

Cum Congregatio Nostra maximo teneretur desiderio obtinēdi locum in Alma Vrbe Roma pro ipsius Congregationis commodo,& vtilitate:Anno Domini 1457. oblatum sibi fuit Antiquissimum,ac celeberrimum Mon. S.Priscæ in Monte Auentino situm, quò ab ipsa Congregatione directi quidam ex Canonicis Nostris, ob aeris intemperiem multū vexati, infra dies paucos quattuor ex illis ex hac vita migrare coacti fuerunt, quam ob rem eundem etiā locum deserere fuerunt astricti. Postea verò Anno Domini 1467. die 22.Ian.Nobilis vir D. Thomas de Spinellis de Florentia Cōgr. Nostrę donauit quodam ipsius Palatium cum omnib.suis Iuribus, adiuncto paruo Sacello in honorem B. Io. Baptistæ cōstructo in loco dicto(Ponticuli)ēt portam Vrbis, quæ S.Petri dicitur,videlicet(viridaria,aut di bel vedere) quem locum dato vno Præsidente cum aliquib. Canonicis, pro Residentia Generalis Procuratoris Congr.constituerunt.Ipse verò titulus Anno 1476. in Prioratum erigitur,& subsequenter inter Capituli Generalis Electores connumeratur: addito sibi cum eademmet gratia Anno 1479. Vicario vsque ad vnionem S. Petri ad Vincula. quo tempore ipse titulus in vniuersalem tantùm,& titularem redactus fuit vsque ad Annū 1511.quo die 3.Februarij illud Palatium cōsentiente Religione, seu Congreg. Nostra Sanctiss. Iulius Papa II. Palatio Apostolico applicauit,& suæ Capellæ annexuit, & incorporauit;pro quo vniuit Canonicæ Mariæ de Forisporta Prioratum Collegiatum sæcularе,& Parochiam S.Martini in Colle Diœcesis Lucensis per decessum D.Ioannis Vannulij de Luca vltimi eius Rectoris. Cum verò ipse Sanctiss.Iulius adhuc esset Card.& Eps Ostiens.ac summus Pœnitentiarius,cum maxima instantia obtinuit, vt Cōgregationi Nostræ vniretur plenariè Conuentus S.Petri ad Vincula de Vrbe, cuius ipse erat titularis. Quæ omnia Sanctiss. Innoc.Papa VIII. per suas Dat.Romæ die 9.Aug.Anno 5.sui Pont.& Domini 1489. confirmata fuerunt.

In hac autem Canonica floruerunt Marcellianus,quamuis semper podagra laborans,præclarus præcipuè in carminib. componendis,

dis, prout tabella appensa Altari Reliquiarum Cathenarum S. Petri ad Vincula, in qua descriptum votum pro tempestate sedanda, quam passus est cum socijs, dum Adriaticum Mare adnauigaret; & multi alij.

Florent autem Tiberius Prior S. Petri ad Vincula: fuit Visitator, in Canonicis eruditus.

Faustinus Casnedi Prior S. Laurentij extrà muros. }
Innocentius Nanti Abb. Rauennæ } Omnes vt Patria Nobiles, moribus probi, & nõ parua eruditione clari.

Thomas Phylosophiæ, & Theologiæ Professor, & in oratoria facultate facundus.

Michael Angelus professor Artiũ, & Concionator. & alij multi.

De Canonica S. Ioannis Euang. de Brixia.

Canonica S. Ioannis Euang. de Brixia fuerat prius quodam Sacellum extrà mœnia, & vocabatur S. Io. deforis, prout nunc, cui postea fuit superadditum Monasterium Monialiũ, deindè effecta fuit Præpositura Canonicorum Regularium, & Parochialis ex Primarijs Vrbis, in qua reconduntur corpora SS. Gaudentij Noni, & Theophili 11. Episcoporum Brixiæ, & B. Siluiæ Sanctimonialis, sororem aiunt fuisse B. Gregorij Papæ. Hæc vtcunque à Canonicis Regularibus recta fuit, & ampliata vsque ad Annum Dom. 1468. quo Anno vnita fuit Congregationi Nostræ per resignationem Iacobi Dominici de Bononia, qui fuerat Canonicus Regular. Congregationis Nostræ, vltimi eius Præpositi. quæ vnio optatum postea sortita est effectum Anno Domini 1485. à Sanctiss. Innocent. per suas Dat. Romæ vltima die Febr. Anno 3. sui Pont.

In hac autem Canonica floruerunt Marcus eiusdem Ciuitatis Hebrææ linguæ, Græcæ, Caldeæ, Arabicæ peritissimus. Impressit Grammaticam eius linguæ, Arcam Noè, Thesaurum linguæ Sanctæ vltrà Pagnini, & aliorum locupletissimum: scripsit Collationem omnium Traductionum Psalmorum cum Septuaginta. Est apud Bononiam: me Iuuenem pluries docuit intelligentiam Sacræ Scripturæ iuxtà Hebraicam veritatem. Fuit apud Gregorium XIII. carissimus. Episcopatus multos recusauit. Interpres, & à secretis Sereniss. Reip. Ven. litterarum Turcicarum, Aegyptiacarum, Persicarum.

Seraphynus Orator facundissimus, cui plurimùm referebat Sigonius

gonius in hoc genere ſcribēdi. Habentur impreſſa, & ſcripta multa, quæ in vnum collecta facerent non mediocre volumen. Et vtinam eius, & aliorum omnium diſperſa opera in vnum redigerentur, cui rei maximè incumbendum eſſe cenſemus: ſperamus autem aduertendum, vt diximus.

Camillus Concionator egregius, cuius doctrina, & valor in cauſa fuit, vt legatum fieret Noſtris Canonicis Conciones habentibus, Pulpito S. Saluatoris Venetiarum.

Patricius Spinius in omni Artium genere Doctor egregius, ſcripſit multa, & impreſſit: traduxit ex Latina in Italam linguam Hiſtoriam Brixiæ Eliæ Caprioli cum additione vſq. ad Annum 1585. dum eſſet Abbas Candianæ. Magiſtratus citrà primum exercuit ægra ſemper ferè ob podagram valetudine.

Innocentius Caſarus ſcripſit Compendium ſacci, vt dicunt, Brixiæ, qui cum eſſet Præpoſitus in hac Canonica, & eius ſacci ſpectator, doluit vehementer, & collachrymatus eſt: plurimùm laudatus ab Octauio de Rubeis in Elogijs Hiſtoricis Illuſtrium Brixianorum.

Nicolaus Granetus impreſſit graues, vtiles, & perſpicuas explanationes eorum, quæ tùm ad pœnitentes, tùm ad Confeſſarios ſpectare videntur.

Dionyſius optimus Theologus, & Phyloſophus. Venetijs publicè docuit, Conciones iugiter ad Populum habuit, moritur Theologus Epiſcopi Parentij.

Florianus Canalis inter Viros ſui temporis non vltimus Pater ſonantium Organo. Impreſſit Muſicalia multa. Item impreſſit. De pia orandi oratione, eiusq; fructibus. Tractatus de optimo, & antiquiſſimo vſu ſacræ benedictionis. Del modo di conoſcere, e ſanare i maleficiati. Vn libro d'orationi diuerſe. Vn libro de ſegreti diuerſi.

Florent autem Innocentius Spinius omnibus vſque ad ſummā Prælaturam Dignitatibus meritò functus, Artium, & Theologiæ Doctor peritiſſimus, vt eius acta publica teſtata ſunt, cuius animū pacatiſſimum in ignoſcendis iniurijs, cum eſſem eius Collega, Viſitator ſcilicet, & conſpexi, & miratus ſum, Poeſi quoque, & Muſica non parùm ornatus, nunc Præſul S. Hieronymi Mutinæ.

Candidus Padouanius Concionator, Artium, & Theologiæ pro-

professor,multas Prælaturas assecutus,inter quas fuit Visitator lau dabilis,ad præsens Præpositus huiusce Canonicæ.

Io. Paulus Capriolus Musicus egregius,ac moderator celebris, impressit Musicalia diuersa, scripsit innumera huius generis.

De Canonica S. Mariæ Virginis de Coronato de Ianua.

Canonica S.Mariæ Virginis sub titulo Assumptionis eius in Vil la Coronati à Ianuensi Ciuitate per quattuor milliaria distans fuerat prius ruralis, sed deuota, & Parochialis, quam Congrega tioni Nostræ vniuit Reuerendiss. D. Petrus de Campo Fregoso Dux,& Archiepiscopus Ianuensis,& S.R.E.Card. auctoritate ordi naria.Quam vnionem voluit per Reuerendiss.D.Iulianum de Ru uere Episcopum Portuensem,& S.R.E.tit.S.Petri ad Vincula Car. in Liguria Legatum Anno 2. Pont.Innoc.VIII. & Domini 1486.

In hac autem Canonica floruerunt Io.Maria ab Arcula Theolo gus,& Concionator.

Hieronymus eiusdem Ciuitatis non ignauæ vitæ, qui multas consecutus fuit Dignitates, penes quas Visitatoratus gradu quo que insignitus.

Florent autem Angelus Aloysius multis ab hinc annis Prælatu ra decoratus, & eodẽ Visitatoratus honore functus,ibi nũc Prior.

De Canonica S.Mariæ de Curuaria Bononiensi.

Canonica S.Mariæ de Curuaria per cessionem q.Thomæ Ioan nis de Mancolino vnita fuit Canonicæ S. Saluatoris Bononiensis, & Congregationi Nostræ ob exemplarem vitam, laudabilemq́ue conuersationem Patrum illorum ab Innocentio Papa VIII. per suas dat.Romæ Anno Domini 1487. 13.Cal.Iun. & Pontificatus sui Anno 3.

De Canonica S.Sebastiani de Mantua.

Canonica Abbatialis S. Sebastiani de Mantua fuit prius quo dam Sacellum propè Xenodochium Morbosorum: quæ postea tempore pestis ob eius Sancti deuotionem in pulcherrimam am plificatam Basilicam fuit restaurata,& Canonicæ Abbatiali Nostræ S.Ruffini extra mœnia eius Vrbis ab Illustriss. D.Francisco Gonza ga quarto Marchione Mãtuæ de plenitudine potestatis die 22.Se ptembris,Anno Domini 1488.donata, & vnita fuit. Quam dona tionem idem Innocentius VIII.per suas dat.Romæ die 14.Decem bris eius Anni,qui sui Pont.5.erat,confirmauit.Cui postea addito

celeberrimo Domicilio Anno Domini 1527. circa festum Pentecostes in eo Familia dictæ Abbatiæ S. Ruffini paucis in ea relictis Canonicis, seruato tñ ipsius adhuc Abbatiæ titulo, introducta est.

In hac autem Canonica floruerunt Augustinus Mamphridus Artium, & Theologiæ Magister, necnon Iuris Pontificij Doctor. Impressit Apologiam pro Congregatione Nostra. Scripsit Epithome Can. Reg. cum Annotationibus, & alia eiusdem rationis, contrà Aduersarios, conseruata in Bibliotheca Nobili Bononiensi. Ex quibus multa in hac Narratione Nostra excerpta, & collecta in primo, & quinto libro, præcipue loca sacrorum Canonum, & Allegationes, tanquam ad rem Nostram optimè descripta, licet ego in his (fateor) parùm sim versatus.

Io. Baptista Iachetinus in Musicis Excellentissimus, cuius monimenta deplorantur sparsa huc illuc, hinc inde. Improperia Christi eximiè modulatus est. Miror autem quàmmaxime, cur Patres Nostri non colligendæ iubeant quarumcunque Artium memoriæ non impressæ tùm Musices, tùm humanarum litterarum, tùm aliarum scientiarum, quæ in manibus aliquorum sine tutela versantur: laudo illos, qui id faciunt, & apud Nostros, & alios. Fuit meus primus Magister Bononiæ Anno 1581. dum Nouitiatum agerem. Quod officium per plures annos optimè administrauit.

Thomas Iuris Canonici versatissimus, & eruditissimus.

Paulus Acerbus in Musicis præclarissimus Discipulus Constantij Portæ.

Angelus Theologus, & Concionator, ac in Musicis clarus semper ægra valetudine, docebat tamen artes laudatissimè.

Flauius Trombonus, qui metro, & soluta oratione multa eleganter lucubrauit, Phylosophus, & Theologus, item, & Musicæ moderator: multa cuius scripta seruantur, & impressa Musicalia, quæ Motecta vocant, præ manibus habentur.

Peregrinus Marchetus Vir omni scientiarum genere celebratus, qui post multas Prælaturas obtẽtas, ad Generalatum euectus fuit, & non tàm ipse eruditus, quàm Pater eruditorum Iuuenum vnà cum Laurentio eius conciue Concionatore eximio, ex quorum præcipue cura.

Florent Illuminatus Panizza Artium, & Theologiæ Domicilium optimè fundatum, hoc tempore Prior S. Celsi Mediolani.

Ioseph

Ioseph de Mesculis Phylosophiæ, & Theologiæ Doctor, item & celebris Concionator, nunc aũt meritò Abbas huiusce Canonicæ.

Ambrosius Gozzius Artium pariter, & Theologiæ Doctor, & in Candianensi Canonica Summus Lector. Et alij, quorum nomina libenter recensuissemus, si ea præ manibus habuissemus, vt petiuimus. Absque culpa igitur omnes non recolo.

De Canonica S. Mariæ Gratiarum extrà Cortonam.

Ecclesia S. Mariæ Gratiarum in loco dicto Valle, Calcinarij, sub Parochia S. Blasij folcati extrà Muros Cortonæ fuerat prius quædam Imago B. Virginis depicta super Muro cuiusdam Domus, in qua ad Colloquia conueniebant Artifices, qui Cerdones, vel pellium confectores dicuntur. Circa quam Imaginem aucta in dies deuotione, & Populi frequentia ex oblationibus, de licentia Sixti Papa IV. Sacellum fuit constructum: quod prouidè in admirandã Basilicam creuit, quam Rectores ipsius Ciuitatis, & eiusdem Artis Primarij de consensu Illustrissimæ Communitatis Florentinæ, cuius Ditioni ipsa Ciuitas Cortonensis noscitur subiacere, Congregationi Nostræ Anno Domini 1488. vnierunt. Quod postea plenariè à Sanctiss. Innocentio Papa VIII. per suas Dat. Romæ 11. Octobris eiusdem Anni confirmatum extitit.

In hac autem Canonica floruerunt fœlix Reccolinus à Castro Leone Aretino egregius Concionator, & admirabilis pronunciationis, vt sui laudem optimam, & mœrorem maximum, vndecunque discessit post Conciones, reliquerit, & alij.

Floret autem ad præsens Andreas Petraculus non minus litteris, & virtute præditus, quã in administrando prouidus, prudens, & sedulus, per multos annos Canonicam S. Iacobi suprà Arnum Florentiæ magna laude moderatus, nunc Visitatoris munere gratiosè fungitur, & alij.

De Canonica S. Petri extrà Ciuitatem S. Angeli.

Ecclesia S. Petri extrà Ciuitatem S. Angeli Papalis, quæ nunc Callium dicitur erat simplex, & dependens a Monasterio Monialium S. Petri eiusdem Vrbis, apud quam in agello proprio deuotus Vir Ioannes Rencij Tosti nomine Congregationis Nostræ constru xit locellum, & ipsum omnibus suis bonis hæredem constitutum, nonnullos Nostræ Congregationis Canonicos introduxit. Anno autem Domini per resignationem ipsius Ecclesiæ liberam factam

à præfatis Monialibus Congregationi Nostræ, eandem Sanctissimus Sixtus Papa IV. per suas Dat. Romæ die 1. Februarij Anno sui Pont. 12. Domini verò 1483. confirmauit, & approbauit. Denique post aliquot annos dictus locus in Titularem Prioratum viuum extitit erectus.

In hác autem Canonica floruerunt Adeodatus Garollus in Musicis, & instrumentorum sonis celebris, & alij.

Florent hoc tempore Antonius Orlandus Cantianensis Doctor Artium, & Theologiæ Concionator eximius. Nunc Prior S. Ambrosij de Eugubio, & alij.

De Canonica S. Euphemiæ de Placentia.

Canonica S. Euphemiæ de Placentia titulo Præpositurae ab Antiquo tempore fuerat Canonicorum sæcularium, postea ab Innocentio Papa VIII. Congregationi Nostræ vnita fuit die 10. Martij Anno sui Pont. 6. & Domini 1491.

Hac Præpositura potitur ad præsens Iacobus de Puttis Ferrariensis ob laudabilem eius conuersationem summè dilectus, & in administratione vtiq; bonus.

In hac autem Canonica floruerunt Onuphrius Placentinus inculpatæ vitæ, & morum, necnon litteris non parùm eruditus. Multos magistratus egit, & alij.

Florent autem Arcangelus Cossa, qui multa impensa coacernauit Bibliothecam, moderatus est optimè Monasteria Prælatus adhuc viuit Canonum peritus, & cum lectitare non possit ad præsens amplius ob grauem oculorum morbum, audiens tamē lingua consulit optima. Nunc Prior. S. Petri Callij.

Marcellianus Guarinonus
Petrus Franciscus eiusdem Patriæ } Ambo Philosophiæ, & Theologię professores, necnon grati Concionatores, & alij.

De Canonica S. Mariæ Magdalenæ Mirandulæ.

Canonica S. Mariæ Magdalenæ in loco dicto (Borgo Franco) apud foueam, seu Vallum extrà Muros Mirandulenses Diœcesis Regiensis fuit primitus fabricata, & dotata ab Illustri Dña Blanca Maria Estensi Consorte Domini Galeatij Pici Concordiæ, Mirandulæq; Comitis, & Congregationi Nostrę vnita. Quam vnionem Sanctissimus Alexander VI. Anno 3. sui Pont. & Domini 1495. cōfirmauit. Quæ in expugnatione dicti Castri solo æquata fuit. Postea

ſtea tandem ſumptibus,vt plurimùm Excellentiſſimi D.Io. Franciſci Pici ipſius Caſtri Domini, intra Oppidum apud vetus Vallum reſtaurata fuit cum celeberrima Baſilica.

In hac autem Canonica floruerunt Ioſeph de Bergomis Orator Illuſtriſſimus, cuius orationes paſſim apud Noſtros Canonicos reperiuntur:ad cuius virtutem imitandam Vitalis Mirandulanus tũc Abbas S. Agnelli Neapoli Habitu me induens Canonico Ioſeph nomine inſigniuit ipſo die S.Ioſeph.1581.

Pius eiuſdem Ciuitatis ſcripſit Centones, Vitam.ſ.Chriſti Domini Carminibus ex varijs Poetis deſumptis,ſeruantur Bononię in Bibliotheca S.Saluat.

Auguſtinus Zalottus ſæpius Viſitator, ferè ſemper Prælatus à prima iuuentute collegit Annales Noſtræ Congregationis, ex quibus pauca tranſtulimus,& alij.

Florent autem Alexander Papazzonus litteris,& Muſicis plenè ornatus,& huiuſce Canonicæ Prior.

Leonardus Cãtuccius Artibus,& Iure Pontificio erudiciſſimus, fuit Viſitator, & longo tempore Prælatus, nunc extremo ſenio confectus adhuc viuit deuotioni, & ſui non alterius Monaſterio domeſticæ Curæ vacans.

De Canonica S.Marci de Reggio.

Canonica S. Marci de Reggio olim Canonicorum Regularium S.Marci de Mãtua fuit, deindè ab Innocentio Papa VIII. & ſucceſſiuè ab Alexan. VI. per ſuas Dat.Romæ 12.Cal.Maij Anno ſui Põt. 6.& Domini, 1497. cum omnium errorum ſuppletione vnita, & confirmata fuit.

In hac autem Canonicã floruerunt. Alexander Bouius præter Generalatum, omnes Religionis Prælaturas adeptus, in Poeticis Etruſcis verſatiſſimus,& alij multi.

Florent verò Ioannes Chryſoſtomus Grimaldus,cuius iniuriarũ incendio innocens vita probata,& nota,Prælatura inſignitus, nũc ibidem Præpoſitus,& alij.

De Canonica S.Io.Euangeliſtæ de Vrbe veteri.

Canonica Regularis S.Io.Euãgeliſtæ de Vrbe veteri ab Antiquo tempore fuerat etiam Canonicorum Regularium,qui induebãtur Tunica linea ſuper veſte Azura,cui Capitium ſimiliter Azurũ additum à tergo pendebat. Hæc per deceſſum ipſorum Canonicorum

poſt

post multum tempus recta ab Episcopo Vrbe vetano, Gregorio de Ruuere de Parma nuncupato, tandem à Sanctissimo Alexandro Papa VI. per suas Dat. Romę Anno Domini 1498. & sui Pont. VII. vnita fuit Congregationi Nostræ.

In hac autem Canonica floruerunt Ioannes Maria vitæ spectatæ, necnon in administratione, & gubernio probus. Hic fabricauit Canonicam.

Constantinus optimus Pater tùm vitæ, tùm litterarum, Prælaturis ægregiè functus.

Laurentius Massentius, qui vsque ad summum Congregationis Nostræ Præsulatum peruenit ob eius præclara merita. In musicis excellens, scripsit in eo genere multa, quæ vagantur.

Victorius Philosophiæ, & Theologiæ professor, lector, atq. Cōcionator planè versatus, & alij.

Florent autem Lucretius Sicurani, & litteris, & morum integritate refertus, & alij.

De Canonica S. Hieronymi Mutinæ.

Canonica S. Hieronymi Mutinæ per largitionem cuiusdam Domus cum Curtili in eadem Ciuitate factam à Nobili Viro Mutinensi Galeatio Comite Camusij Originem habuit, quæ postea à Congregatione Nostra in dies adaucta, in Canonicam Regularē restituta fuit, quam sanctiss. Alexan. VI. confirmauit, & ipsa Ecclesia in Prioratū Can. Reg. Congregationis Nostrę erexit, per suas Dat. Romæ Anno Domini 1498. Pont. sui Anno 7.

In hac Canonica floruerunt. Io. Albertus Finalensis optimæ vitæ, & eruditionis, in Iure Pontificio non parùm edoctus, itemq; in Carminibus latinis dulcissimus, necnon in Congregatione Nostra multis præsulatibus exornatus, & alij.

De Canonica S. August. de Nicosia extrà Pisas.

Vgo puer quidam filius Fogiani in Valle Arni Pisanæ Diœcesis pascens Oues cum à Plebano eius Villæ videretur Nobili aspectu, & indole, impetratus à Fratre apud illum septennis accessit. Huius opera in Pisana Vrbe tunc, etiam vt modò, Gymnasio præclarissimo illustri, breui Philosophus, & Theologus effectus est: sed Doctrinæ iuncta erat etiam Pietas, & Religio: eius fama permotus Pōtifex ad se accersit, cuius Doctrina, & Bonitate cum delectaretur, mortuo Episcopo Nicosiensi in Insula Cypro, efflagitantibus succe-

cesso-

cessorem ciuibus eum in locum defuncti elegit. In quo Gradu pauperum curam gessit: quod ad Pontificalem Dignitatem pertinet, fecit, docuit, & aliquo temporis interuallo depasto Grege iterùm Romam petijt, & à Clemente IV. benignè susceptus est, a quo rediens Pisas diuertit, vbi Ecclesias ædificauit, præcipuè Sacellum quattuor Doctorum, assignans Clericos, & Magistros Clericos ipsos docentes, cum suis ad sustentationem redditibus. Interim aliquando inuitatus ab Archiepiscopo Pisano in quodam Oppidulo in Valle Calcis Episcopij Iuris, diuertit, vbi ad radices Montis Piniferi, quo loco quercus grandis latrones magnos protegebat, Ecclesiam ædificauit emptis vicinis locis in honorem D. Aug. & B. Thomæ Apostoli Anno Domini 1268. Clementis IV. tempore in Pisana Diœcesi in Valle Calcis, alias gratiosa, à fertilitate, & pulchritudine denominata ad radices Montis Verucæ in loco, quod Stellanum dicebatur, Cœnobio cum suis Officinis superaddito, & librorum copia ad Incumbendum studijs, & prædijs, & redditibus appositis ad sustẽtandos Canonicos, quos secum eò duxit, quibus Regulam B. Augustini constituit profitendam. Quam mirè exposuit, & Constitutiones, secundum quas viuere deberent, cõscripsit, omnia seruata in eodem Monasterio, quo post multos Annos, quibus cum suis Canonicis commoratus est, religiosissimè defuncto, & coram Altare Maius sepulto, pro cuius anima consueuere vsque ad præsens præcedenti die eius obitus, qui fuit in Vigilia D. August Anniuersaria Officia decantare: multo tempore vi bellorũ ad solum dirutus locus est, & intrà Vrbem Pisanam reliqui Canonici se contulerunt, nec potuerunt eò amplius reuerti, vsquequò bella, & Incursiones effectuebant. At, Deo disponente, alter Vgo superstes Prior cum aliquibus socijs Religiosis, qui redditus subministrauere, deuastatis prædijs prioribus, à Pontifice Vrbano V. Anno Domini 1311. cum maximis Priuilegijs Can. Reg. concessis Canonicam illam restituere, & redintegrare impetrauit, & Habitum Antiquum Canonicorũ Nicosiensium, videlicet, Tunicam Albam cum Rocheto coopertam, & Cappam nigram cum bireto dedit multis Fratribus in die Conceptionis Beatæ Virginis Mariæ. Eodem Anno, & continuatam professionem Regulæ D. Augustini ratam habuit His verò Canonicis bonitatis, & Regularis Obseruantiæ fama celebribus, Paulus Guinisius Lucensis locum obtulit, & donauit

donauit S.Michaelis in Monte Branculi Lucensis Diœcesis, ac vniuit. Tempore præterea, quo ad extinguendum schysma Pisis Concilium celebrabatur circa Annum 1409. quidam Ven. Frater Ord. Prædicatorum cum socijs aliquibus illuc petijt: & Cum Canonicorum mores, & vitam attendissent per multos dies, & Regularis Instituta perdidicissent, Constitutionibus cum ipsorum Canonico Habitu humiliter petitis, gratiosissimè à P. Petro tunc Priore donati, & decorati fuerunt. Qui cum in Amplissimam Congregationem effusi essent, sæpius procurauerunt vniri sibi Can. Nicosiensẽ, quæ tunc celebris valdè erat, vt Frigdianensis Lucæ. In qua re tractanda variè hinc inde elaboratum est, quod reticendum proponimus nunc. Sed non prætereundum, quod Gregorius è Fesulano Monasterio procurator inuasum Anno 1490. Nicosiensem Prioratum per aliquot Annos non bona gubernatione gessit, vt ijdem Canonici fatentur, & Nos in vltimo libro ad horum attestationem in Responsionibus recolimus, quo tempore Apostolica auctoritate, annuente Senatu Lucensi, Monasterium Brancolanum eidem periculo dispositum à Nicosiensi segregatum fuit: sed paruo tempore durauit illa violenta Prælatio. Tandem Anno Domini 1504. & Iulii Papæ II. primo Nostræ Congregationi vnitum fuit Priore Generali Ludouico Orlandino, qui vocatus ad eius Ciuitatis ipsius Patriæ Episcopatu, renuit ire, Procuratoribus Nicosiensis Monasterij Simeone de Pisis eiusdem Priore, & Græcino Marci de Cassina ad Capitulum Bononiæ tunc celebratum accedentibus. Sede Apostolica approbante, ad auferendas iuges discordias inter hos, & illos, & Canonicorum Regularium S.Saluatoris Habitum hi, & alij eius Monasterij Canonici susceperunt. Hæc omnia ex Chronicis, & Scripturis in eodem Monasterio Nicosiensi notatis prout passim per tẽpora res accidebãt excerpta fidelissimè, sed in cõpẽdio.

Huic verò Can. præest Laur. Flor. Vir exẽplaris litterisq; refertus.

In qua floret nunc Prior S.Mariæ Cortonæ Bonauentura Fanellus in Regimine probus, & exemplaris vitæ, ac morum.

De Canonica S. Michaelis Archangeli Lucensis.

Ecclesia S.Michaelis Archangeli de Monte Brancoli à Ciuitate Lucensi per sex milliaria distans, constructa fuit ex diuina reuelatione à Nobili Ciue Lucensi Francisco de Diuersis, & Anno Dñi 1063. à Reuerendiss. D. Anselmo Medio Lucensi, eius Ciuitatis Episcopo

ſcopo conſecrata,qui ſtatim à Nuncijs Apoſtolicis,prout ſibi reuelatum fuerat,in locum prædefuncti Nicolai II.Summus Põtifex ſalutatur,& Alex.II.nominatur.Poſt aliquod tempus addito pręfatæ Eccleſiæ condecenti Monaſterio Monialibus S.Benedicti conceditur.Inde verò ipſæ diſcedentes,ad Inſtantiam Mag.Pauli Guiniſij Ciuitatis Lucæ Moderatoris, ab Epiſcopo eius Vrbis auctoritate ordinaria vnitũ fuit Canonicæ S. Aug. de Nicoſia extra Piſas, à quibus Canonicis in Prioratum Can. Reg. erigitur. A qua poſtea Canonica poſt multos annos,data legitima occaſione,ſeparantur. Tandem intuita conuerſatione domeſtica,& pacifica, qua erga Canonicos Nicoſianos Congr. Noſtra ſe exhibebat, Fr.Rodulphus Petri de Luca tunc Prior cũ omnibus ſuis Canonicis,& eorum bonis concorditer ſe tradiderunt Cõgregationi Noſtræ,& incorporauerũt. Quæ omnia Iulius Papa II.per ſuas dat.24.Apr.Anno 4.ſui Pont. & Domini 1507.confirmauit.

De Canonica S.Mariæ de Gualdo.

Canonica S.Mariæ de Gualdo de Mazzoca Diœceſis Beneuentanæ, per impetrationem Reuerendiſſ. Alphonſi Caraffæ Neapolitani Patriarchæ Antiocheni Congregationi Noſtræ vnita fuit à Sanctiſſ. Iulio Papa II.Anno 4.ſui Pont. & Domini 1507.die 26.Aprilis.

In hac autem Canonica ad præſens præſidet Seraphynus Finetus Senenſis multis ab hinc annis Prælatus omni humanitate præditus necnon in litteris vndequaque verſatus.

De Canonica S.Laurentij extrà Vrbem.

Canonica, & Eccleſia omni veneratione digna S. Laurentij extrà portam Tyburtinam Vrbis Romæ,quæ vna ex quattuor primarijs Eccleſijs,quæ Patriarchales vocantur,extitit à Conſtantino Magnó Imperatore fundata. Cui poſtea addito celeberrimo Monaſterio Abbatia digniſſima fuit effecta:ex qua(dicitur)fuiſſe aſſumptus B. Hieronymus à Liberio Papa I. & tit. S. Anaſtaſiæ Presbyter Card. enumeratus. Hæc autem Congr.Noſtræ vnita fuit à Sanctiſſ.Iulio Papa II.per ſuas dat. Romæ 7. Id. Nou.Anno 8.ſui Pont.& Domini 1511.

De Canonica S.Mariæ Lucæ.

Canonica S. Mariæ de Luca fuerat ab antiquo tempore paruum Sacellum extra portam Piſtorienſem,& dicebatur S.Maria Foriſportæ;nunc corrupto vocabulo(Filiporto)dicitur: q̃ in ampliatione eiuſdem Ciuitatis à Deſiderio 22. & vltimo Longobardorum Rege intrà mœnia fuit recluſa,& ab ipſo Rege lapidibus quadratis amplata: Tandem ꝑ deceſſum illorum Canonicorũ Congregationi Noſtræ vnita

fuit à Sanctiss. Iulio Papa II. die 27. Aprilis, Anno Domini 1512.

In hac autem Canonica floruerunt Florianus Lupporis intactæ vitæ, & administrationis in Prælaturis etiam Visitatoris Dignitate gauisus vsque ad summam senectutem, nec minus eruditus in praxi Iuriũ. Hic me Iuuenem Lucæ amplexatus est benignè Anno 1588. & mei genij generi plurimum adiumenti dedit, vt ex eo tempore præcipuè studio sacrarum litterarum, & Conciones enarrandi incubuerim vsque ad hunc Annum, cum scribimus hęc. Fateor, quibus me debere sentio.

Alexius Lucensis Iuris Pontificij peritus ab audiendis pœnitentibus ad Prælaturam euectus, priori quieti suæ consulens, omnem honorem, & gradum resignauit. Et alij.

Florent autem Ioannes Iacobus virtute, & moribus optimis ornatus multis ab hinc annis ad Præsulatum assumptus, laudabiliter quoque Visitatoris honore perfunctus, nunc huius Canonicæ Prior.

Seraphynus eiusdem Ciuitatis litteris, ac spectata vita illustris diù Prælaturis decoratus, ad præsens Prior S. Michaelis Angeli extrà Lucam. Et alij.

De Canonica S. Agnelli Neapoli.

Ecclesia Parochialis S. Agnelli Maioris de Neapoli fuit primitus in honorem B. Virginis fabricata à B. Gaudioso Abitinensis Ecclesiæ apud Aphrycam Episcopo, cui addito conuenienti Cœnobio in eo Abbatem Monachorum constituit B. Agnellum; quem à pueritia in Dei timore, & cœlesti eruditione ædificauerat. Qui optimi Magistri æmulator effectus, tandem virtutibus, & miraculis clarus Anno ætatis suæ 61. Domini verò 1076. die 14. Decembris Sanctissimè ab hoc sæculo migrauit, & in eadem Ecclesia honorificè in Capella B. Virginis locatus est. Quæ Ecclesia postea à Neapolitanis ampliata, S. Agnelli Maioris est denominata. Tandem cum per plures annos per decessum ipsorum Monachorum destituta fuisset, Congregationi Nostræ à Sanctiss. Leone Papa X. die 24. Martij, Anno 5. sui Pontificatus. Domini verò 1517. fuit vnita.

In hac autem Canonica floruerũt Io. Duta fuit Prior, & in litteris, & characteribus, & pictura insignis, vt libri de cantando descripti S. Marci Ven. Candianę, & S. Saluatoris testantur.

Florent verò Andreas de Amatis Theologus, & Concionator.

Ioseph Mozzagrugnus non floret Collector huius Narrationis, sed aliquales gemmas eduxit. Impressit Giona Profeta esplicato. Mille introduttioni sopra gli Euangelij. Parlari Academici sciolti, e numerosi.

Scri-

Scripsit, & declamauit plura præcipuè in laudem Virginis Mariæ. Non me posuissem, nisi necessarium fuisset saltem ob hæc. Quòd additus indignissimè Canonicis Congr. Nostræ adeo ab illa, & illis amatus sum, vt ab ea omnē occasionem studijs incumbēdi habuerim præcipuè Ductore, & Doctore Reuerendiss. Alphonso Bauosio, qui me etiam ad ea studia Congregationis animauit, fouit, crexit, amplexatus est: Amplexati autem sunt in progressu etiam Venetijs Patres Nostri Canonici eius Sereniss. Reip. benignissimèq; quotiescunq. ad illos accessi receperunt tanquam ex suis, vt quæcunq; his maiora, quæ pro viribus obtuli, darem, æqualia non essent eorum in me humanitati: Honore, Fauore, Ope, Beneuolentia non defuerunt: quæ oīa aī, viriumq; mearum gratitudinem, obsequium excitant, & persuadent, vt crudele fuerit, & in me maxima castigatione dignū, si suas laudes, & honores non extulero, si quęsiero, si eorum excellentiam, & amplitudinem non desiderauero, si me illis, & vniuersæ Reip. gratū non exhibuero, à quibus ortum est, vt ipsa Resp. me amarit, & eius Patres, inter quos oēs, quos colo, veneror, obseruo Danielem Diedo Illustriss. & Excellentiss. Senatorem Integritatis, Pietatis, Amoris, & Fidelitatis in Deum, & Remp. ac alij omnes (vt dicas Stellas innumeras ornare Cœlum hoc) suspicio, & reuereor. Patriæ meæ debeo, Venetijs debeo: cui plus, ille iudicet, qui discernit, quid intersit inter naturā, & gratiā Hoc tempore, licet indignus, Canonicæ Centi Abbas.

De Canonica S. Antonij de Vienna Patauinæ Diœcesis.

Canonica, & Ecclesia S. Antonij de Viēna Ciuitatis Patauinæ olim vnita fuit Canonicæ S. Antonij Venetiarū Congr. Nostræ sub Pio Papa III. per suas Dat. Romę 8. Id. Nou. 1463. Pōt. sui Anno 4. tandem p Pium Papā IV. in Prioratum viuū fuit erecta per suas Dat. Romæ Anno 1563. 8. Id. Nou. Pōt. sui Anno 4. & Congr. Nostræ vnita, &c.

De Canonica S. Celsi de Mediolano.

Can. S. Celsi de Mediol. vnita fuit Congr. Nostræ sub Paulo Papa IV. per suas Dat Romæ Pont. sui Anno 14. Dñi verò 1548. 3. Id. Mar. Florent autem in hac Can. Stephanus ipsius loci Doctor, & alij.

De Canonica S. Mariæ de Capellis Neapoli.

Canonica, & Ecclesia S. Mariæ de Capellis vnita fuit Congregationi Nostræ sub Paulo Papa III. per suas Dat. Romæ Anno 1549. die 9. Aprilis Pont. sui Anno 15.

De Canonica S. Sofiæ de Beneuento.

Canonica, & Ecclesia S. Sofiæ de Beneuento vnà cū omnibus Gratijs,

tijs, Indulgentijs, Exemptionibus, & Immunitatibus, quibus vsque ad illud tempus potita erat, quæ omnia seruantur in Archiuio ipsius Canonicæ, vnita fuit Congregationi Nostræ sub Clemente Papa VIII. p suas Dat. Romæ 11. Cal. Ian. Pont. sui Anno 5. Domini verò 1595.

Florent autem in hac Canonica Vrbanus eiusdem Ciuitatis Phylosophiæ, & Theologiæ professor, & alij.

De Canonica S. Agnetis extrà Muros Vrbis.

Canonica S. Agnetis, quæ alias à fœc. recor. Sixto Papa IV. Anno Domini 1499. vnita, & annexa fuerat Canonicę S. Petri ad Vincula in Vrbe, ab Innoc. Papa VIII. Anno 1489. 5. Id. August. sui Pont. Anno 5. in titulum viuũ Abbatię extitit erecta ad instar aliarũ Abbatiarum Dignitatum, & Prioratuum Nostræ Congr. quæ omnia Clemens VIII. Anno 1602. die 19. Iulij, & Pont. sui Anno 11. confirmauit.

In hac autem Canonica hoc tempore Pręsul existit Bonifacius Zanius Bononiensis non tàm Nobilitate, quàm omni genere virtutum, optimis moribus, & prudentia vndequaque insignitus.

De Canonica Spiritus Sancti Centi.

Canonica, & Ecclesia Abbatialis Spiritus Sancti Centi erecta fuit per Congregationem Nostram sub Paulo Papa V. Anno Incarnationis Dominicæ 1609. 3. Id. Aprilis Pont. autem sui Anno 4.

In hac autem Canonica floruerunt Raphael Campionius litteris omnibus ornatissimus, qui cum Congregationem Nostram per multos Annos Generalis Præses gubernasset, Canonicam Rhænanam à fundamentis restituit ea forma, qua nunc cernitur. Quod etiam annotauit Sigonius in libro de Episcopis Bon.

Florent autem Paulus Casonus Artium, & Theologiæ professor, & hoc tempore Moderator S. Sofiæ Beneuenti.

Blasius Bagnus Phylosophiæ, & Theologiæ Doctor, post multas Prælaturas in Congregatione Nostra obtentas, primùm, & secundũ Generalis Præsul. S. Spiritus eo loci Canonicam fundauit in Cõgregatione sui diligentia, & Ciuiũ, & Congregationis ipsius beneficio.

Raphael Tartarus Artiũ, & Theol. Doct. atq; Concionator, & alij.

Bononiæ adijciendi tituli Prioratus S. M. de Rhæno, quo nũc gaudet memoratus eximius Vir Raynerius Banosius; & Abbatiæ S. Cæcilię de Curuaria, quo Franciscus Ghisilerius nunc potitur.

Itéq; Iustinianus Bon. Cõcionator expectationis Magnę adscribẽdus

Hic de Locis, & Viris Claris Nostræ Congr. quos si non per singulos recensuimus, ter quaterq. excusamur, vt alibi fecimus.

FINIS SEPTIMI LIBRI.

NARRATIONIS RERVM GESTARVM Canonicorum Regularium

LIBER OCTAVVS.

De Reſponſionibus ad ea, quæ obijciuntur Congr. Canon. Reg. S. Saluatoris.

Vnc reſpondendum eſt illis,qui non æquo aīo linguā, & calamū acceperunt aduerſus Nos: ꝙ quidem non faceremus,& hunc laborē nō ſuſciperemus, ſi in hoc mundo profeſſi bonitatem, & Chriſtianam Charitatē imitaremur illam ſanctam ciuitatem, quæ deſcendens de Cœlo hāc exprimebat in Chriſto;In qua ędificata vt ciuitas participatio eius eſt in idipſum ipſius: & vbi quiq. in Ordine ſuo ſtant,nec inuidia tabeſcunt, quia alia eſt claritas Lunæ,& Stellarum,& ſtella differt à ſtella in claritate: ſi ēt in hac vita degentes putaremus non eſſe noſtrum ſolùm habitare ſuper terrā, ſed aliorum ēt,qui adeò conſtituti ſunt,vt inutile,& vanum ſit domum domui coniungere, & agrum agro copulare: præſertim cum qui Vinea parua ſua hæreditate pr̄um potiuntur,ea tantum cōtenti ſint,& Viridaria,ſeu Hortos olerum Regum non ambiant: Verū vltrà Regalia, quibus abundant illi,noſtris ruralibus ēt mentē adijcere crudele eſt,& eius meriti,vt vbi ſanguis Noſter lingitur,& eorum lambatur: lapides viui coædificamur in Templo Religionis Chriſti,vt,qui ſuperiorem continet,non oppreſſione grauetur: &, qui humiliorem reſpicit,non ſuperbia conculcet. Verùm ad ſubleuandum eū,quātū pōt ab onere, ētſi ſupſedeat ei,nitatur, vt ſeſſor

Pſ. 121. *Eſa. 5.*

semetipsum eleuans ad adiuuandum equum,cui præsidet:Ita enim legimus Deum Arcæ ab humeris Leuitarum portatæ ligna grauissima sublcuasse,vt non laborare portatores viderentur:qua de re frequentia sacrificia offerebantur. Equidem nescio, qua ratione fiat, vt qui non offenditur, offendat de eo, qui non dicit malè,pessimè dicatur,quod bruta, & ferissimæ Nationes, barbaræq; effugiũt: an quia annulum aureum quis non habeat,& præciosam Vestẽ,ponẽdus sub scabello pedum aliorum?Hoc tamẽ minus miserum esset, si sordido amictu cingeretur : verùm si itidem præcioso ? cur sub plantis sternimur? cur conculcamur? & quidem amplius amputatis summitatibus manuum,& pedum,adderẽ ẽt linguarũ , si cũ illis
Iud.7. Regib.sub Adonibezech cõferremur, vt.s.à nobis tollatur occasio, & libertas defendendi,reclamandi,loquendi: Equidem & hoc licet,si instar Corniculæ Horatianæ furtiuis plummarũ colorib. induceremur. At si eadẽ nobis,quæ alijs,præciosa Vestis data est:cur à Nuptijs expellimur? annon ẽt nos vxores, quib. datum est operiri
Apo.19 byssino,ꝙ sunt Iustificationes Sanctorũ?& si libet solos alios vocari illam Reginã Sapientiã,q̃ clamitat in plateis , sat sit nobis gaudere de noĩe ancillarũ:dum vocatæ ad mœnia ciuitatis,Ecclesię, & S.Religionis Canonicorum Regularium,non excludamur. Deo tñ dandum,& sponso claudere nobis Ianuã : non quia non fuimus Virgi-
Mat.26 nes,sed quia fuimus Virgines fatuæ (Deus Bone) neq.ipse negauit eas esse Virgines: decem.n.Virginibus assimilauit Regnum Cęlorũ,
Mat.20 sed fatuas cernens exclusit à nuptijs,neq.à fenestris domus sponsi: Virgines illæ prudentes conuicijs , & maledictis lacessere fatuas : sponsus solus absq conuicio negauit eas cognoscere,ꝙ fecit semper ẽt in reprobatis quibuscunque. In Iuda: Amice ad quid venisti ? in
Mat.22 Murmuratore : Amice non facio tibi iniuriam, & nequitiam sub condõne apposuit , & interrogatione,quæ dubietatem existentiæ
Mat.18 rei, de qua interrogatur , representat : Et in non induto Veste nuptiali . Amice quomodo huc intrasti? Et si in illo crudeli exactore simpliciter apposuit iniuriam. Serue nequam : non putandum tantam in uriæ notam iniectam, vt positiuè fuerit malus adiudicatus, sed priuatiuè: quòd ad nihil boni aptus sit ex ipsius verbi significatione: quàm piè, quàm humanè,quàm ciuiliter etiã defectus nostros corrigit Deus. Esto non simus, qui non esse iudicamur : licet tamen alijs,quàm Superioribus,ita firmiter nos nõ esse cõcludere?

concla-

cōclamare? loqui? scribere? dictare? Verùm fortasse nimis vanū est (ne peiori vocabulo vtar) cōtra dicta probata sæpius, & tantorum Summorum Pontificum Decreta inuehi, si tristantur de bonis alie nis, si odio habent fœlicitatem apparentem: Damascenus, Vgo, Au gustinus, & Phylosophus inuidos appellat: si ratio huius tristitiæ est, inquantùm æstimant diminui gloriam suam; eò magis inuidos nominat D. Thomas, quia cum non diminuatur propria gloria ex aliorum splendore, quod id fiat putare, est genus infœlicitatis. Hūc .n. Cicero non inuidum, sed inuidentem dicit eum, qui ægrotat ob alterius res secundas, quæ inuidenti non nocent: quod inuidentia potius appellatur, quàm inuidia. Nam quod nocumentum fit illis, siue Canonici Regulares sint, siue non, quia nos Canonici Regula res simus? an quia nos sumus, illi non sunt, qui sunt? an quia non su mus, illi sunt, qui non sunt, & nos non esse dicunt? illis non deest bonum ipsum, quod nos habemus: alijs, qui eo bono non indigēt, nil additur boni, si eo bono nos caremus: At neq. Nos cum Canon. Reg. esse comprobamur, excedimus eos, qui Canonici Regulares sunt, cum omnium vna sit ratio; ipsis aduersarijs confitentibus, & legibus cunctis acclamantibus: Minus quidem malū esset, si vt vul tures ad malè olentia corpora, præteritis amœnis, & odoriferis, fer rentur, & vt Muscæ ad vlcera non sana properarent: at, quæ sana sunt, vlcerare, & quæ odorifera, malo replere odore, est, ac si Mu scæ morientes perderent suauitatem vnguenti: Magnum malum, ꝙ crescit humilitate, & obsequio eius, cuius gloria tristatur: Esto non simus, qui sumus; Dicamus, & nos non esse, qui sumus, adhuc qui sciunt nos esse, qui sumus, & non vellent nos esse tales, quamuis vniatur nostrum verbum eorum cogitationi, diminutione tñ no stræ gloriæ, quæ non diminuitur, non diminuitur ideo eorum tri stitia de eo, ꝙ sumus, & opinio, ꝙ non simus: quantò .n. magis etiā nobis tacentibus, apparebit quod sumus, tantò acrius ferientur il li, qui vellent, vt oēs crederent, ꝙ non simus, quod sumus. Scimus, inquit D. Aug. inuidiam filiam esse superbiæ: ista mater non potest esse sterilis, vbi est, continuò parit: Suffoca matrem, & non erit fi lia: Mirum inter parentem, & natam tantam esse discordiam, magis mirum inter amicos inuidiam, & maledicentiam interesse, vt He leobalus interrogatus, quænam præcipuè cauenda forent, respon derit. Amicorum inuidiam, inimicorum insidias: optima Democri-

Damasc. Vgo. Aug. Arist. D. Tho. Cic.

Aug.

Heleob. Democ.

ti conclusio: leges non prohibuisse singulos pro arbitrio suo viuere, nisi alter alteri fuisset inuidus, & inimicus: Etenim inuidia seditionis parit Initium. Aduertendum non scindendam vestem Christi, de qua etiam alij, quòd linea sit, & fuerit, gloriantur, quamuis vltrò: nam cum Christi Domini vestes albi fuisse coloris minimè existimandum sit, inquit Pineda in Iob, dicuntur tñ in Transfiguratione albæ fuisse, idest, fulgentes, & splendidæ ex splẽdore de corpore Christi egrediente, vt Marcus: Splendentia qualia fullo non posset talia facere, & Lucas: Vestitus eius albus, & refulgens: ita intelliguntur loca Act. 1. & 10. Apoc. 3. 4. 7. 15. & 19. in quibus sp in Græcis subest altera dictio splendorem significans: quòd si ẽt contendunt fuisse lineam, non certè ad Canonicorũ Regularium Habitum hoc est accommodandum, qui cultum Dei in sacrificijs notat. At Christus non fuit de Sacerdotibus legis, sed in lege figuratus, sed Summus Sacerdos secundum ordinem Melchisedech, nõ oues offerens, sed semetipsum. Vestis ergo Christi non scindenda. Quod non tñ ad non scindendam fidem pertinet, verùmetiam ad charitatem. Varietas .n. colorum, & aliarum vestium, dummodò adsit linea, sicut non variat Canonicos Regulares, & non ad non Canonicos Regulares restringit, ita varietas Canonicorum Regularium, & aliorum statuum non debet variare vestitum illum deauratum circundantem Reginam varietate: quod quia non fit, aliqñ accidit, vt subinde tristemur, quia non solùm propria mala nobis displicent, verùm & aliena bona, vt dicebat Anacharsis: At hi, quibus detrahitur propter bona, debent inuidiæ potius velle subiacere, quàm compassioni: Nam, si cum imperfectè statum Canon. Reg. egerimus, adhuc sunt, qui Nos non esse Can. Reg. censent; multò magis erimus, si benè vitam hanc transfigerimus, & statum optimè retinuerimus; crescentibus etiam detractionibus, & iniurijs, iudicio recto iniuriarum factarum, atq. dictarum non subijciemur, si splendorem, & illustrationem Canonici Ordinis vsque modò, ac in posterum amplificabimus, quemadmodum in principio ipsi Pontifices Stellas nostræ Lunæ adijcientes alteras, atq. alias: Nam Solis lumen libenter alijs Canonicis relinquimus, vel ipsi Põtifici, à quo Patris luminum Instro, vt luceamus super candelabrum in domo Ecclesiæ, datum est, quod sub modio alij occultare vellent, & in suis sæpè litteris testimonium reddiderunt: quod faciemus, si la-

Pin. Mar. 9. Luc. 9. Act. 1. 10. Apoc. 3. 4. 7. 15. & 19. Ps. 109 Ps. 44. Anach.

bores

bores manuum Nostrarum manducabimus : & tunc quidem benè nobis erit,& de Beatitudine nostra etiam alij cōgaudebunt,vel eorum inuidia non nocebit : quemadmodum non nocuit Furio cuidam Agellum suum instrīs ruralibus nitidis,& roboratis, manibus proprijs,& filiæ suæ vnicæ robustæ vberius colenti; quā rationi cōsentaneum videretur,à Spurio Albino Cuculi in ius vocari,ꝙ veneficijs fruges pelliceret alienas : Ostendit.n.suam,& filiæ personam, & graues ligones, & vomeres ponderosos, & boues saturos, illaq; confitens esse sua veneficia:atque ita absolutus est. Dicent: neque inuidia,neque ablatione nostrorum,neque detrimento ex alienis, neque aliqua alia ratione scribimus,dicimus contrà vos; nisi,quia venenum est,quod vos dicitis, & falsitas, & mendacium perimendū:concedamus:In promptu sumus, vt,quemadmodū in principio huius Narrationis præfati sumus, veritas producatur, & declaretur:dolētes,inspecta, & patefacta ea,quòd vel ipsis rationibus subiacendi sunt,qui contrà scribunt,vel ipso mendacio : non tm̄ inurimus;tm̄ voluntariè scripsisse dicimus,putasse, quod non est,esse, cum ipsi id scripserunt;meliori,& potiori modestia vtentes, quàm ipsi libertate,& licentia in dicendo,scribendoque:neminem offendemus: vnionem tm̄,& charitatem protestantes, & amicitiam. In primo autem loco libet Archiepm̄ D.Antoninum Florentinum apponere,fontem,vnde riui hausti ad formam vasorū continentium contradictionem.Verba Archiepiscopi sunt,non tn̄ maculata,vt factum est in alijs aliorum Authorum. (Et post eos quidam alij Religiosi Ordinis Eremitarum segregantes se ab ipso Ordine, vt restrictius viuerent,sumpserunt Statum, & Habitum Can.Reg.Regulæ B. Augustini addentes certas constitutiones approbatas à Gregorio XII.& exempti ab eo à Diœcesanis existunt:Initium autem habuerunt circà Annum Domini 1410.sub quodam Vener.Viro Stephano noīe Senensi.quorum primus Conuentus fuit propè Eugubium,secundus Cōuentus S.Donati de Scopeto propè muros Florentinos,exinde multiplicati sunt in Fratribus,& Conuentibus in pluribus Ciuitatibus Thusciæ,& Lombardiæ:quę Congregatio dr̄ Scopetinorum à dicto loco,sed magis propriè S.Saluatoris.)Quæ pro D.Antonini castigatione patua quidem,illa citò possent referri, in vltimum collegimus locum : Nuncquàm turpiter verba ipsa Archiepiscopi quidam in suum sensum macularunt : non possum

Ps.127.

Archie. Flor.

eorum vice absque magno rubore exararē. De quibusdam inquie-
Archie. Flor. bant alijs Canonicis ipse Archiepiscopus refert (Ipsi namq. in agro Senensi, & prope muros Florentiæ S. Donati de Scopeto, & sub titulo S. Saluatoris de Venetijs à quodam fratre Stephano Ordinis Eremitarum instituti fuerunt, vt ipse refert Archiepiscopus) pudet locum citare, librumq; quippequem Patres Honoratissimi castiga runt, emendarũt, & in nouam formam redegerunt, non tñ ad sum-
Propug. mam Veritatem peruenerũt, vt videbimus, sed appellabatur Propugnaculum &c. liber: Vbi quæso hæc scripsit Archieps? Vbi terrarũ describitur hic locus in agro Senensi propè muros Florentię S. Donati? Vnde titulum hunc S. Saluatoris Venetiarum venati sunt? Ab hoc Archiepiscopo, an ab alio quopiam Chronographo? Scitur, quia ratione in multis litteris Apostolicis, post adeptum à Congregatione locum, scribitur Congregatio Canonicorum Regularium S. Saluatoris Venetiarum, ob relationem loci Venetiarum, & antiquitatem eius Canonicæ: præterea si Ven. Stephanum appellat Auctor hic: cur hi dicunt à quodam fratre? an quia despiciunt nos filios, sicuti Patres Nostros, eo modo de nobis loquentes, vt Iudæi de Saluatore vbi est ille? quis est hic? si non esset hic malefactor, &c.
Luc. 7. sed D.P. Aug. cõsolat Nos, cum vel iniurijs oppetimur, vel honestis
Io. 18. titulis priuamur eo, quia ipse Iesus appellatus fuit seductor ille:
Mat. 27 sequebantur non descriptores verborum Archiepiscopi, sed variatores. (Qui, vt à primario suo iugo eximeretur, Habitum lineũ Ca
D. Ant. nonici Ordinis assumpsit.) D. Antoninus dicit è cõtrario (vt restrictius viuerent:) Hi addunt, imò peruertunt verba, & dicunt (vt eximerentur à primario suo iugo:) nisi librum illum, vt dixi, prudẽtissimi Patres expurgassent; facilè demonstraremus, ꝙ non solùm hæc peruersa, & mutata fuerunt ab eo, qui hmõi scripsit, verùm mẽt, quæ Auctor Supplementi Chronicorum, per nouam Impressionem, multa: & quæ verba in litteris Apostolicis: Nos verò qui collegimus hãc Narrationẽ, pacem volumus, inquirimus, amplectimur, & cum impugnãtibus gratis, loquimur pacificè: nõ possumus autem subticere, quæ iam diuulgata fuere, & ex quibus alij potuerũt accẽdi ad eadem promulgãda, quamuis ablata sint: Ignis quippè ardet in stupa, quamuis lucerna, vnde fauilla progressa est, non amplius eodem loco consistat, vel extincta sit: vltrò euanescit dictum, ꝙ nõ vt eximeret se à iugo suo primario Habitum Canonicum induit,

sed

sed vt strictius viueret per verba D.Antonini, sed quia etiam in ip- *B. Ant.*
so Diuo aliqua notamus, nō ita secūdū Narrationis Nostræ verita
tem apposita:ex dictis in superioribus libris inspicitur, deliberasse
P.Stephanum arctiorem Ordinem suscipere, quia videbat in suo il
lo Monasterio incuria Superiorum maiorum, & libertate tradita
à schysmate,relaxari maximè Regularem Obseruantiam;quod ipse
Gregorius ex mente sua & cogitauit,& acceptauit,& perfecit: non *Greg.*
fecisset autē,si cognouisset Stephanum ad illum recurrere,vel voca
tum ad illum accedere,vt laxiorem vitam traheret: maximè cum ip
semet Gregorius,&Monachos,& Canonicos reformare studuisset,
& vouisset,nedum quidem & iniurijs lacessitum expulisset, qui ab
eius Reformatione in pristinum Eremitarum Habitum cum illo
Conuerso Bergomēsi redierunt:sed,habito colloquio cum Ponti-
fice eius relaxationis, Pontificem ipsum mouissent ad expellendū
à suo Patrocinio;quem tamen ita expulsum, vti contingebat san-
ctis Viris antiquorum temporum,tàm benignè recepit, atque per
Comitem Vrbinatem Monasterium Ambrosianum stabiliuit ei, &
suis eorundem fama sanctitatis pernota; quæ non parturitur
à desiderio, & conceptione eximendi se à iugo primæuo. Am-
plius addebatur (sed, ne ab Eremitico Ordine in totum se abdi-
casse videretur, voluit desuper indui scapulari albo, in quo prius
Eremiticum Ordinem fuerat professus, quod Canonicis Regulari-
bus non competit,nisi in casu Apostasiæ, vt est bonus textus in ca.
Mandamus.19.q.3.) Textus ille, & præceptum est contrà Canoni
cos Regulares procedentes ad Ordinem Monasticum: quos vult
Pontifex reuerti ad primum Ordinem cum pœna loci inferioris,&
memoriali cucullæ. At beatus Stephanus non apostatauit à sua Re
ligione,vt indigeret cuculla,& scapulari ad huius rei memoriam:p̄-
terquamquòd cuculla illa,de qua textus, est cuculla essentialis Mo
nachalis,non tñ cum scapulari idem, quod ēt Canonicis Regulari-
bus competit ex accidenti:neque ad seruandam memoriam antiq̨
status retinuit scapulare;sed vt Claustralium decus retineret ēt fa-
ctus Canonicus Reg.de expressa auctoritate Pontificis constitutū
est,nulla super hoc petitione facta de ipso Stephano, sed nec in pri
mo Gregorij XII.Priuilegio noīato: & mirum quidem est, q̄ talia
dixerint contra nos,qui hactenus nihil in alios scripserunt,dixerūt,
locuti sunt:q̄ neq.ijdem, qui contra Nos dicunt vnquam vsq. mō
con-

conquæsti sunt, sed neq. conquærentur, nisi adeò affligant in poste rum, vt cum moderamine inculpatam tutelam nr̄am apprehendamus: Habemus.n. multa varia vera, quibus inuehi possumus in eos, & Nos: ꝙ faciemus in vltimis necessitatib. constituti, & ad triarios redacti: sedemus taciti nostra pace perfruentes, si quę datur ad perfruendum: cedimus vsq. modò eis de loco, de præeminentia, quò iurgia deuitaremus: præferendi quidem, q̄uis quibuscunque iurib. contendant, siue priuilegijs, vel prę stantioribus, vel vetustioribus, siue primarijs Institutionibus, aut Constitutionibus, siue quacunq; Antiquitate, ēt ipso habitu Canonico, & Claustrali, Canonici item Regulares dicendi, si res excutiatur. Neq. n. sumus de illis falsis Fratrib. sequacib. Auctoris supplementi, quos nominabant, à quib. iam nihil æditum fuit, vt ij non simus, qui primum publicauerunt, de Eremitis auctores aliorum emanasse sumpto lineo Habitu sub pullo scapulari, quò à nobis, qui priores album suscepimus, in colore differrent, à posteris suis abiectum, & ad aliam formam redactū, ꝙ nos nunquam fecimus, decore Claustrali Insigni à Greg. XII. cōcesso, & dato admodū gloriantes: & Nos quoq. Cappam griseam, q̄ principiò super Scapulare, & Rochetum dederat idem Pontifex, commutauimus in nigram, dū vniremur sub Martino V. antè fundatam aliorum Congregationem Canonicis illis Saluatoris, & Sanctæ Mariæ de Rhæno Bononiensibus, qui semper ab antiquis nigrā gestauerant: & si vterq. color ēt tunc foret Can. Reg. quod innuit

Io. An. Io. Andr. Clem. 1. de Elect. erat & illis commune pariter Scapulare, si tñ sub scapulari numerant Canonicos S. Marci, de quibus fatetur Io. And. vbi sup. & de quib. dixerunt, ꝙ penè oēs extincti sunt, quasi eandem extinctionem appetierint de nobis: sed si illi S. Marci Canonici extincti sunt non eo, ꝙ Scapulare habuerunt, sed alia rōne, alioquin ēt alij debuissent extingui, qui Scapulare in Caputiū cōmutarunt, ꝙ magis Cucullam in memoriam Apostasiæ represētat hmōi destinatam: sed absit, vt nedum extingui, sed ne diminui aliorum, & nr̄am optemus Religionem, quin aliqñ (vtinam) coniūgeremur adeo, vt inuicem non mordeamus, & mordeamur: falsum quoque conijcitur quod dicebant, Stephanum professum fuisse in Scapulari albo, siue Cuculla. Patres. n. Eremitani, quorum maxima laus est per vniuersum orbem, ex quorum Honore plurimū nobis adiunctum decoris testamur, deferunt hoc dumtaxàt intra Claustra,

deposi-

depositâ Cucullâ, in quâ cincti absque scapulari oẽs è contra profitentur:neq.aliam ob rem repertũ fuit Scapulare à D. Benedicto in Regula,nisi,ꝙ ipse dicit,ꝑꝑ opera:quatenus,sepositа cuculla,laboribus expeditiores Monachi viderentur:ꝙ si vrgent Auctorem supplementi primum publicasse Stephanum seruasse Scapulare in memoriam suæ prioris Religionis,dictum ab eo certissimè: assero sine aculeo in gratiam vtriusque Religionis,sed minus veraciter: nõdũ enim viderat nr̃a Priuilegia:& ꝑpea putarat prius simpliciter factũ à Stephano:ꝙ tamen notum est vltroneum opus Sedis Apostolicæ à Greg.XII.induente eum apud eandem Sedem, Rochetum, Cappam,& inter medium Scapulare,ꝙ ipse deferre vouit, dum Pontifex schysma purgari optaret,vt dictum est, ꝙ ẽt sigillatim approbauit Martinus V.mutato tamen colore griseo Cappæ in nigrum: nõ dubitauerimus aũt ita Stephanum reseruatum non inuitum acceptasse,quo sp Religiosus vbiq. fuisset, & quod notum est apud oẽs Religiosos,illud esse Insigne Claustrale,vt notat Iulius II.in Priuilegio præclarissimo Nostræ Religionis,quo eã paulò antè mortẽ donauit. Verùm eadem res in diuersis parit diuersum effectum: Scapulare in Dominicanis essentiale est,vt in Carmelitis, & sunt Mendicantes:est ẽt in Carthusianis,& Monachis oĩbus non Mendicantibus,quamuis non oĩum idem color sit:deferebant & Canonici S. Marci: & nos S.Saluatoris deferimus: & Eremitani deferunt Mendicantes,sed non pro eodem essentiali: non põt ergo appellari magis Eremiticus,q̃ Canonicus,aut Monasticus,aut Carthusianus:In singulis gerit singularem effectum:nam suus cuiq.Ordini est,in his essentiale, in illis aũt defertur in signum Claustrale; q̃ autem violenter casum illum Apostasiæ de Scapulari citent,vt sup.retulimus, luce clarius apparet: nã qui desciuere à Canonicali ad Monasticũ, ad Canonicalem Ordinem coguntur reuerti cum illius pęna, & memoriali.Nunq̃.n.fatebimur Cucullam,& Scapulare nñ deputatum ad pęnam simpliciter,sed ad memoriam,vt latius in superiorib. disputauimus.At Patres Nr̃i,quando àCanonicis ad alios Religiosos transiuere?& vnde postea ad pristinos reuolarunt? de his.n.solùm cauit canon ille: de Stephano, & sodalibus legimus testimonium Greg.XII. Martini V.in Nostris Priuilegijs; ꝙ fuerunt assumpti ad hũc Statum,& Habitum,de quo testatur Archiep.prout quotidie promouentur multi de omnib. Religiosorum Ordinib.ad Epatũ,

Gre. 12
Mar. 5
Iul. 2.
Greg. 12
Mar. 5.
Archie.

& ad alias Dignitates, quòd si fidelissimum testimonium Archiepi assumunt,vel credere debebant ipsi dicenti (sumpserunt Statum, & Habitum Can.Reg.)vel repetere ea Priuilegia, vnde ille id hauserat,vel non supprimere verba Archiepi,vt viderentur nec quærere,quæ reperire noluissent,vel quæsita,& nolita subticere.De Statu vide B.Thomam de perfectione vitæ Spiritualis. & 2.2. q.189. & contrà Impugnantes Religionem : De Habitu Io.Andr.Clem.1. de Elect.Sed proferendi hi,qui de nobis contraria dicũt. Aiunt.n. illum dicere; (& quãuis sint distinctæ Cõgregationes. & fortè sub alio colore in Habitu exteriori, & forma Habitus prædicti,non tñ diuersi Ordinis esse censentur:vt inde sciant ex seipsis quam distinctionem intelligant in habitu exteriori coloris,& formæ habitus : in hoc Habitu alij commutarunt formam Scapularis in Capitium, quod vocant Pellium(non audent tñ sibi vltrò ingerere, vt Mozzetam appellent,vt Cœremoniale Episcoporum vocat)seruato colore)nos,seruata Cappæ forma, eius tñ colorem permutauimus : vtrique ergo censebimur ex eorundem verbis eiusdem esse Ordinis:probant hæc mox subijcientes (dummodò in eis sit eadẽ professionis, & Habitus linei ratio, eadem erit in eis iuris dispositio) professionis ratio status est illæ actiuæ, & contemplatiuæ vitæ pro sñia B.Thomæ.Habitus lineus est Toga linea,quam notat Io.And. sub Cappa,& vterq ab vtroque generaliter est in omnibus Canonicis hmõi(quod negare(inquiunt)ex deliberata malitia sapit naturam fraternæ inuidentiæ , & impugnationis agnitæ veritatis, quæ per se nota est)& alibi(illa ergo duo,videlicet,professio Regulæ Augustini,& linei Habitus assumptio,ipso iure sic disponente, cõcurrunt ad specificam vnius,& eiusdem Ordinis rationem.)Est autem in Nostra Congregatione Saluatoris eadem ratio professionis, & Habitus, quæ hr̃ in cæteris quibuscunq.Canonicis hmõi attestante eodem Archiepo(Sumpserunt Statum,& Habitum Can.Regul. addentes Regulæ B.Aug.certas Constitutiones approbatas à Gregorio XII)imò ab ipsis Gregorij Cõmissarijs datas,& ęditas.Quid igitur dicunt de Scapulari, si Habitus exterior non est in hac consideratione,siue colore differat, siue forma, (modò extet Habitus lineus)& professione Augustini eadem ratio? Addunt de nomine fratrum (& voluerunt vocari inuicem fratres,secundum consuetudines prioris Ordinis Eremitarum , quod etiam Canonicis Regu-

B. Tho. *Io. An.* *B.Tho.* *Io. An.* *Archie.*

laribus

laribus non conuenit, quia primæua eorum Institutione Canonici vocati sunt Domni) nùm Apostolica? nùm Augustiniana? Duas has, vt vidimus suprà, Institutiones primæuas asserunt. Si neutra: certè Martiniana, & non de omnibus, sed de Congregatione Frisionaria, quam ille instituit Anno suo 4. & si nonnulli fortasse etiã, post hanc, prænomen hoc sibi desumpserint. Nam vbi hoc apud Augustinum (quò Antiquiores omittamus) de suis Clericis legimus? Vbi apud Decreta, & Decretales, vel in vno loco? Vbi apud Petrum Damiani in Regula sua Canonicis Portuensibus ædita? vel, vbi in Priuilegijs? vertant omnia: Nusquam sibi personabunt Domni: obstrepent verò contrà Fratres vbique, Domnos primus D. Benedictus in Religiosis Abbates suos denominari mandauit, quorum pleriq. citrà Ordines sacros fuere: & hinc promiscuè Monachi nigri eodem nunc prænomine vtuntur, & tñ non sunt Clerici per se. Quia dicunt: nuncupantur Domni, quia eis propriè competit per se, vt sint Clerici, quasi hoc prænomen sit Clericorum, alterum essentiale, vel eorum essentiali connexum, quod sanè prius Laicorum Monachorum fuit, vt cõstat: fuit etiam longè antiquius Summorum Antistitum, quamuis satis sciam nec Martinum, nec Pontificum quempiam hoc noĩe vsquam Frisionarios, vel Monachos compellasse: Lectæ sunt Constitutiones quædam antiquissimæ apud Canonicos Brixianos S. Io. Euangelistæ deforis, vbi inhibentur Canonici, ne simplici noĩe singulariter nominẽtur, sed sub prænoĩe Fratrum: Præpositi verò Domni: Fratres etiam prænominari pariter subnotatur in præfata Regula Petri Damiani, quas vtrasq. si legerint, fatebuntur eadem tempestate prodijsse; Sed de hoc nomine Fratrum alibi. Sequuntur propterea duo hæc (cum satis verteretur in dubium: an ipsi sint veri Canonici propter Nomẽ, & Habitum superindutum, nouiter impetrarunt ex Priuilegio Sedis Apostolicæ fieri Can. Reg. Iulio II. Pont. Max. concedente) & apud quem vertebatur satis hoc dubium? An apud hunc eorum fidelissimum, & authenticum Auctorem Archiep.? qui primos hos, sicut & alios Canonicos emisit in lucem? (Sumpserunt, inquit, Statum, & Habitum: quod & eorum Maiores olim fecere Eremitæ Frisionarij.) Nùm dubitauerit Io. And. esse Canonicos, cũ hos omnes iudicauerit ex simplici Habitu Togæ lineæ? Nùm tàm immemores hi, quòd eosdem ex hac auctoritate astruũt sub sola Habitus linei,

D. Ben.

Iul. 2.

Io. An.

& professionis ratione, quam eum statum Canonicum dicimus? Nonne ex his duobus tm̃ asserunt in omnibus esse eandem iuris dispositionem, spreta cuiuscunq. exterioris Habitus forma, & colore? Et quod hoc negare ex deliberata malitia sapit naturam fraternæ inuidentiæ, & impugnationis agnitæ veritatis? Quid igitur negant in ijs, quid impugnant (non dicam fraterna inuidentia, cum hi fratres non sint, sed Domni, sed alia passione) agnitam veritatem? Nihil ibi eis aduersatur Scapulare exterior Habitus, nihil prorsus aliquid cognomen. Omnes pro Canonicis habent probatos, modò adsit Habitus lineus, quem & Nostris adesse apertè pronunciant, & professionis ratio, quam nunquam non cōcomitantur lineæ Togæ in Claustralibus. Ista duo, inquiunt, non Scapulare, nō prænomen Frater, hæc tunc nihil ducebant, sed professio Regulæ Augustini, & linei Habitus assumptio cōcurrunt, imò inuicem cōcomitantur ad specificam vnius, & eiusdem Ordinis Canonici rationē. Et addunt (cum ista duo, non illa, quæ causantur nunc in alijs Canonicis (cum ibi reliqua omnia abnuant præter duo hæc professionis, & Habitus) concurrant tàm in Modernis, q̃ in Antiquis Canonicis, sequitur quòd vna, & eadem Iuris dispositio omniũ sit:) Vbi quoque probant pro maiore corroboratione Congregationem S. Marci, qui nihilominus dissidebat à Frisionarijs ex Scapulari, & nomine Fratrum, verũ etiam ex colore Cappæ. Vnde igitur hæc duo obstant eis modò in vnis, cum nec tria tunc obstant in alteris? vnde hæc duo somniarunt aduersus priora illa duo, quæ Iuris tm̃ esse contendebant, si præter illa, cætera sunt Iuribus considerata? Impetrarunt, inquiunt, ex Priuilegio fieri Can. Reg. Iulio II. Pont.
Iul.2. Max. concedente; Qua impetratione opus erat, cum concurrerent ea, quæ asserunt facere Can. Reg. omnes eiusdem esse Ordinis? Sanè neque cōspicio ex verbis Iulij II. nos impetrasse fieri Can. Reg.
Greg.12 sed declarasse Pontificem nos fuisse vsque à Greg. XII. Institutos Can. Reg. Nos.n. inquit Iulius, eos vt existentes veros, & indubitatos Can. Reg. Ordinis prælibati, quib. a dicta Sede Apostolica Scapulare, quod Insigne Claustralium est, gestandum super Rocheto, in præfatæ Congregationis primordijs etiam in publicis actibus, & Priuilegijs, & Gratijs, quib. quicunque alij Canonici potiuntur, & gaudent, potiri, & gaudere censemus. Num ex his verbis impetratũ, fieri Can. Reg? Nonne potius semper fuisse declaratur à præ-

fatæ

fatæ Congregat.exordijs? Nonne hic Habitus assumptio sub eisdē primordijs,& Aug.Regulæ professio apertè legitur,quæ præsertim Claustralibus Clericis iugiter inest? Attendāt principiū Priuilegij. Ad dilectos filios Congregationis S.Saluatoris Ord. S. Aug. Can. Reg.Hic status ille, & Habitus proditur Can. Reg. Rochetum,hoc est, Toga illa linea,qua à Ioanne Andrea innuitur Habitus Canon. *Io.An.* Reg.fuimus autem tāto priuilegio donati,quo nullum vberius antea,præstantiusve prodierat ab illa sede. Gratis,& vltrò ab eo Pontifice palàm sui compellabantur Fratres,hoc nostrorum nomine ēt oblectabatur Iulius.Legantur 12.Priuilegia Greg.XII. quibus Nr͞a *Iul.* Congregatio erecta est. Legantur sex Martini V. qui mox in noua *Greg.12* Reformatione vniuit illi diuersa Monasteria sub approbatione primùm Priuilegiorum oīum Gregorij.Legantur & deinde Eugenij, *Eug.* & singulorum Pont.vsq.in hoc Iulij nouissimū, & cognoscent hūc *Iul.* statum Canonicum, & hunc Habitum, & eodem Canonicorum titulo fundatos principiò,quo hic à Iulio recensentur. Nihil hic noui compertum percipietur;quæ singulis passim hīr quibusq.sub tot Pontificum titulis,vno hoc sub titulo Iulij vniuersa colligunt. Nam,q͞ asserunt (Canonicorum Lateranens. Priuilegijs gaudere posse impetrarunt) hoc primo eius Gregorij Priuilegio elargitum inuenies, qui oīum tunc totius Canonici Ordinis non Frisionariorum cōtulit,& Eremitarum.Sixtus dehinc IV. Frisionariorum, *Six.4.* quæ post Gregorium manarunt,illis aggregauit. Aduersus aūt ea, quæ subiungunt, (cum eorum antiquissima Institutio, & Ordinis antiqui continuatio à Pontificib.Romanis, quamplurimis, & anti quis Priuilegijs,Indultis,& Gratijs fuit multipliciter decorata) nō est modo Nostri Instituti differere:nam illi clypeo vtebantur ad offendendum:nos habemus ad patiendum,& defendendum tantùm, vt Turris illa Dauid,ex qua mille clypei pendent,sequuntur.(Concluditur itaq.q͞ ipsis Lateranensibus Canonicis competit esse Clericos siue Can.Reg.ex natura,ipsis autem ex Priuilegio) quod si sentiamus simpliciter de Canonicis Lateranen. quid iudicabimus de *Cant.4* Frisionarijs? Num & hos ex Priuilegio,quib.idem,vt ipsis, illis linei Habitus,& eadem Augustiniana professio militat? Nec dubium est, quin illi Lateranen.antè Augustinum, & hanc eius Regulæ professionem fuerint Canonici,hoc est Regulares sub B.Syluestro, & cæ *B.Sylu.* teris dehinc Summis Pontificibus, perinde vt fuerint ex sui natura supe-

superiores omnes antè conditum Lateranum vsq.in Apostolos:de
Clem. 1. quibus fidem facit Clemens I. c.Dilectis.& Vrbanus c. Scimus, cũ
Vrb. multis alijs. 12. q. 1. Hanc tàm argutam distinctionem naturæ, &
D.Tho. Priuilegij non inuenere nec D.Thomas,nec Scotus, nec alij huius
Scot. litteraturæ eximij Doctores; sed nec ipsi antea, qui, vt vidimus suprà,oẽs Can.Reg.Antiquos,& Modernos prius iudicauerunt cẽseri vnius,& eiusdem Ordinis,arguměta ti ex eodem Habitu lineo, & pari professione Regulæ Augustini in omnibus.Quòd si tùm antiquos metitur in Apostolis vsq.ad Augustinum:Modernos autem posteriores Augustino:quænam eadem Regulæ professio Augustini,dato,ꝙ idem oĩum foret Habitus,arctabat vtrosque?Nam in Apostolis fundasse Institutionem Ordinis Canonicorum iamdudũ probatũ est.Vnde ergo hęc distinctio,ꝙ aliqui Canonici sint exNatura,aliqui ex Priuilegio;cum in omnibus duo illa probẽtur,vnde
D.Tho. oẽs ꝑ ꝑea eiusdem Ordinis censeantur? Neque D.Thomas de solis Frisionarijs sentire potuit,ꝙ Can.Reg.sunt Clerici per se,vbi suprà, qui nondum emerserant.Quòd aũt inferunt (non ergo nouus ordo) neq.nostrum est repetere, q̃uis pro nouo titulo legamus apud Eugenium IV. Congregationem Frisionariam publicatam in Reformatione Lateranensi:Ordinem Lateranensem neq.apud eos,neque apud alium vidimus. Quòd aũt constat ex consequenti fuisse antiquissimam Ordinis Canonici continuationem,& susceptã sub
Gre.12. protectione Sedis Apostolicæ,fatemur antè Greg.XII. à Romanis Pontificibus prædictis,quasi nouum non fuisse tꝑe Greg.XII. nec
Aug. ab ipso institutum.Hunc.n.Institutum dicimus abAugustino apud Aphrycam.Cum verò sub tanta assertione enitantur in omnib Canonicis Reg.eandem esse rationem professionis Regulę Augustini, & Habitus linei,& consequenter eandem Iuris dispositionem,& ꝙ vnus,& idem est ipso iure oĩum ordo, q̃uis fuerint diuersarũ Congregationum:quem Ordinem,oro, hic intelligunt? nùm Frisionarij,aut sui Lateranen.? Num Saluatoris,aut D.Marci? Si Canoni-
Alex.4. ci,si D.Aug. dumtaxàt (huius certè sonant Priuilegia Alexand.IV.
Greg.10 & Greg.X.) de hoc cum eis sentimus. De Frisionario aũt hic intelligere non possumus,cuius sola est hæc Congregatio Frisionaria,siue Lateranen. diuersa à superioribus. Si ergo omnes hæ Congreg. licet diuersæ censeantur, eiusdem tñ professionis Regulæ Augustini,& eiusdem Habitus linei,& consequenter ipso Iure eiusdem Or

dinis

dinis sunt(vt aiũt)& non Frisionarij,aut Lateranenses,sed Canonici,& Augustiniani:vbi est hic illa superior natura ĩnata magis suis, quàm alijs? Quid hic facit Priuilegium illud Iulianum, q̃ obijciũt Nobis? quid Domni? quid Fratres? quid Scapulare? An fortasse Augustinus duos filios habuit, vnum de Ancilla, & alterum de Libera,vt suos de Libera,Nos de Ancilla procreatos velint? Vbi hoc expresè diffinit Io.And.de Habitu Canonico Lateranensi? Quòd si damus eum sensisse de Canonicis Lateranensibus: de quibus, quæso, intelligere potuit, nisi de ijs sæcularibus, qui erant dumtaxàt suo tempore in Natura,vti sunt adhuc? Cum autem in Priuilegijs stylus habeatur hic:Cum in Ecclesia Nostra Ordo Canonicus, seu Monasticus institutus esse dignoscitur:Nos modò sic interpretamur,vt vel introductum asseramus in Ecclesia illa, vel eam eo initiatam,siue ipsi Ordini demùm nuncupatam,Quo sensu eorũ conclusionem recipimus, & quicquid laborant pro hac Institutione, modò eam referant ad hunc Ordinem antiquum, quem hic profitentur,& continuationem Ordinis Frisionarij,& Saluatoris, ac D. Marci, ac omnium hmõi, quos simpliciter Congregationem dicimus Religiosorum diuersorum Monasteriorum, imò potius & cõtinuationem quorumcunque Can.Reg.vbique,vel extrà eos Ordines nouos,vel Congregationes consistentium ex illo pariter deriuent, deriuent quinimò,& Iesuatorum, si inter hos transmutarentur.Quod de omnibus generaliter vnius,& eiusdem Ordinis ratio, ac Iuris pariter dispositio cum Antiquis, quod illi tm̃ de suis Lateranensibus sedant perpetuò continuari. Quod aiunt ex ea confirmatione facilè constare ipsum Ordinem continuatis Successibus sub Apostolicæ Sedis protectione,per longissima tempora antè ipsum Gregorium XII.firma radice perstitisse illibatum. Si sentimus Canonicum Ordinem institutum in Apostolis,fatemur nedum antè hunc Gregorium, verùmetiam antè Augustinum continuatis successibus sub Apostolicæ Sedis protectione per longissima tẽpora firma radice perstitisse illibatum. Sed & hoc fatemur sub Augustino, & post Augustinum teste Possidonio Chronographi quoq. vetustiores, quibus & Archiepiscopus suffragatur, nouam Reformationem scribunt huius Ordinis intra Annum Salutarem 1000. & 1100.qua tempestate & Petrus Damiani condidit nouam Regulam Portuensibus Rauennatibus approbante Paschali II. At relaxatos

Iulian. *Io. An.* *Greg.12* *Possid.* *Archie.* *Petrus Dam.*

xatos postremo tempore generaliter Canonicos Reg. à sua Regu-
Archie. la, testatur idem Archiepiscopus, cum postea intulit Reformatos, mediantibus duobus Viris sub binas Congregationes has, nos dehinc nouos Ordines compellauimus impropriè licet, & nihil ab hoc stylo aberrantibus etiam illis.

Greg. Ex Priuilegio Greg. p̄notato obelysco Nomē Fratrum expunxerūt: nam mox vt Canonicorum nomē scribitur, nomē Fratrum subnectitur, vt in primo: Dilectis filijs Canonicis, & Fratribus; & infrà: ꝙ omnes, & singuli Fratres, siue Canonici, & inferius; perinde illius Canonici & Fratres; expūctum autem hoc nomen est, vt non verterēt in dubiū, an illi censeri deberent Canonici, vt in altero Greg.
Greg. eiusdem Priuilegio sub Datum eodem Mense, & Anno, & loco Pont. 3. 5. Non. Apr. ex eadem prorsus abbreuiatoris, vt dicunt, officina profectò impendente bulla plumbea, vbi pariter sæpius legere est coniuncta hæc nomina Fratres, siue Canonici; & Canonici, siue Fratres. Addunt (cum ergo præcedentia Romanorū Pont. testimonia dent intellectum ad subsequentia, constat euidēter hunc ipsum Ordinem Canonicum sub Regulari eiusdem Ord.
Greg. Obseruantia, non nouiter sub hoc Gregorio, sed antiquitus longè antè per tp̄a fuisse institutum) sed neq. ex præcedentib. Priuilegijs nouimus, aut subsequentibus aliquem Ordinem, prçter eum Canonicum, secundum Regulam B. Aug. institutum sub Alex. IV. in Monasterio Frisionario, de quo iam interpræatati sumus: pro eleuando internos omni æquiuoco, Monasterium ipsum, siue potius eius Ecclesiam, nam de Ecclesia loquuntur Priuilegia, institutam fuisse sub Ordinem Canonicum eam Ecclesiam secundum eam Regulam, ne pro eorum sensu cogamur numerare tot Ordines vbiq. per omnes Orbis plagas, quot Monasteria recensentur: Nam hoc pacto diceremus Congregationē Nr̄am Saluatoris tot possidere Ordines, quot Canonicas, quod & de Monasticis idem compellemur. Neque vsq̄ negauimus Ord. Canonicum huiusmodi institutū Antiquitus longè antè Gregorium hunc ꝑ tēpora in mille priuatim Monasterijs. In Reformato libro, mutato titulo Propugnaculum in de Antiquitate, & Dignitate Ord. Canonici, Basilius Sirenius oī Eruditione clarissimus, ait, (Senatui optimo Congreg. Can. Reg. Lat. nuncupatorum) dicans opus, inquit rōnem operis, defensionem lacessitæ, & hinc inde diuexatæ Congreg. suæ, & Domus Lateran. profectò ne-

minem

minem scimus aduersus Domum Lateran.lacessentem,& diuexantem, pro qua hi Canonici Propugnaculum ædificare studuerint: cuius Domus cum nõ habeat nisi Titulum aduersus, contrà quem nemo insurgit,miror quo modo pro ea pugnent acerrimè, sed nõ pugnant pro Domo illa, sed aduersus aliös Ordines,& Congreg vt meritò,si qui fuerint,scripserint aliqui:ex nostris nullus Reformantes aũt hostilem faciem demoliuntur tanq̃ filij Dilectionis, & pacis,seclusis altercationibus,& obfirmata humiliatione; ergo in primo libro erant altercationes absq.conciliatione,facies Hostilis absque Pace,&Dilectione. Verùmẽt in Reformato dicunt Pax,Pax,& non est Pax,& sunt pacifici odio habentes Pacem, vt videbimus,et visum est.Palatium vocant,& adhuc est Castrum: ꝙ si armamentaria fiunt decoris aulæi,& fulgoris peristromata,nescio quæ erũt vera arma,nisi velint,abrasa multitudine iniuriarum,quibus inuectus est D.Augustinus Tycinensis auctor Propugnaculi aduersus multos,& præsertim aduersus auctorem Supplem. Chron. cessasse nũc armorum apparatum,cum tamen non desinant vulnera,& ictus: & quidem hoc patet ex Præfatione Auctoris,adempta consultò equidem à prudentissimis Patribus suis, in qua Iacula innumera, quæ tamen in vomeres vertisse putantur, vt in Præfatione Sirenius: cũ in Præfatione,inquit,Canonicos Reg.floruisse,processisse antiquissimè,amplissimè in Sanctos sex decies mille ex nostris (si verba ex nostris suam familiam Frisionariam signant,q̃ non verum fit, non indiget probatione.)Si verò cõionem oĩum Canonicorum Reg.q̃ verum sit,luce clarius patet: ꝙ & ipse fatetur,cum inferius hæc oĩa dicit Can.Ordinem peperisse;& auctores ab eo citati D.Anton.Fasciculus T pum,Volaterranus,Io.de Nigra Valle, Io. Molanus, Alphonsus Ciaconius de Pontificum gestis Aliud non laboro quærere:qua rõne in Frisionaria lineum Habitum gestassent ſp, mutato tamen molliori in asperiorem,cum pateat Rochetum à Canonicis Nicosiensibus,vt alibi ostendimus,acceperint. Confessionem tamẽ suam recipimus vt veram, & Apostolica ab auctoritate deductam, cum inquit(Ab his noua Frigdionariæ Congregationis,quę & Lateranen.soboles propagata sensim ꝑ Italiam germinauit vti riuus apertus) & infrà, (sic origine fontis exuberantis manans copiosis subinde laticibus se effundit: ea porrò seminaria ex redundantib. prisci Canonici Ordinis truncis desumpta,vnam,eandemq.ab Apo-

Tyc.

D. Ant. Fascic. Temp. Volat. Ioan.de N.Val. Io.Mo. Alph.

ſtolis traductam originem apertiſſimè cõuincunt.) Nil hoc verius, nil hac veritate firmius: noua ſoboles; nouella plantatio à Pontificibus vocata: ipſa verò fortaſſe ſtabilius ſeminaria non planta: nam planta aliquid habet, ſemen nil habet; at habiturũ eſt: riuus ex fonte vna eademq. origo: oĩa probè, ſed noua: nouus riuus, nouum ſemen, noua antiquæ originis productio: ita nos vel ex horreo, & fonte Congregationis Greg. XII. & B. Stephani, vel Can. Reg. S. Saluatoris, & S. Mariæ de Rhæno: ſed melius: nam à Rhæno iam antè Greg. XII. per amplius quam 200. annis, vt probatum eſt, ſcitur viguiſſe in Habitu, & Ordine Canonico Regularis Obſeruantia non mutatis his in Eremitas, cum quib. aliunde mutuare neceſſe fuerit lineam Can. Veſtem, vt ipſa Præfatio dicit retuliſſe Imaginem, & geſtamina Mendicantium, & Monachorum deſpicabili Habitu tunc indutos; ita & alij Reformati vbiq. Can. Reg. Hæc ſufficere poſſunt ad hanc materiam: nil dicturi, prout neque diximus amplius in his, quæ non ſunt Noſtra, niſi laceſſiti, & vexati. Non tacendum, ꝙ Aug. dicit, prout in Superioribus, ꝙ ob nomen Fratris, & geſtamen Scapularis addubitatum fuit an Nos Can. Reg. eſſemus, vt indiguerimus declaratione Pontificis, quæ omnia ſuprà ventilata ſunt: non
Siren. aduertens, quod aduertit Sirenius ob geſtamina Mendicantium, & Monachorum idem dubium in ſuis inſurrexiſſe; ꝙ ſi illi veri Ca-
Pio 4. nonici Reg. aſſerti ſunt à Pio Pont. IV. deducti ab illa antiquitate Can. Reg. ideo cæteris præferendi: neſcio, qua rõne excludendi nos
Siren. ſumus, cum idem Sirenius in Appendice, & ſæpius Aug. in libello
Aug. duorum titulorum aſſeuerent Canonicos oẽs eiuſdem eſſe rõnis;
Siren. ꝙ ẽt innuit Sirenius, cum amplecti eos dicit Monaſticum, & Eremiticum Ordinem, nullam de Nobis Can. Reg. mentionem faciẽs, vel quia cum nobis non erat eis luctandum, cum ſimus eiuſdem rõnis: vel fortaſſe, quia contrà Nos clandeſtinè parabantur dimicare; ꝙ factum eſt in Propatulo ſub ſpecie pacis, & oſculi, & amplexuum: ꝙ ſi ab hac vxore nedum vngues, & capillos, ſed omnem reſecaſſent turpitudinem, non auſi eſſemus probare non eſſe legitimam vxorẽ illum librum. In parte ſecunda aſſerit ita (& eſt textus Paſchalis II.
Paſc. 2. qui ſub nomine Clericorum approbauit Conſtitutiones, quas ędidit Petrus Damiani pro Can. Reg. in Canonica Portuenſi apud Rauennam exiſtentibus, & vſq. in præſentiarum continuatis ſucceſſibus ſub Regulari eiuſdem Ord. Obſeruantia vigent, & diutiſſimè

vigue-

viguerunt: fuit autem Venerabilis Vir ille eiusdem Canonicæ fundator, & primus Prior)& in parte 4. cap. 22. hæc habentur. (Itemq; in Italia vsq.ad tempora B.Petri Damiani apud Rauēnam primùm in Canonica S.Mariæ in Portu, deinde per Italiam,ab eo capite est propagatus. Ipse namque Vir Sanctus clara ex familia de Honestis Rauennæ natus,prius Canonicus S.Mariæ Portuensis effectus sacras inibi edidicit litteras,mox Auellanam profectus Camaldulensium Eremitarum Romualdi conciuis sui Instituta suscepit,donec Ostiensis Episcopus, & Cardinalis creatus est. Quib. tñ se aliqñ vltrò abdicauit:multa & præclara librorum ædidit opuscula,& pietatis magnificè gesta,inter quæ extant vsque in præsentiarum Constitutiones ab eo æditæ, de cõi vita Canon.Regularium Paschalis II.auctoritate confirmatæ, in quibus se Clericum expressè nuncupat,inscribēs:Petri peccatoris Clerici:licet ad Monachos transijsset: Clericalis.n.caracter indelebilis: Porrò in reliquis eius operibus legitur:Petrus Monachus peccator: humilioris tituli ratione; non parui siquidem momenti penes illum extitit huiuscemodi discretio: vti appendit ipsemet ad Episcopum Taurinensem scribens.) In primo autē libro ita scriptum erat, vt infrà,vt videas inconstantiā scriptoris,& falsitatem: sed emendata non arguenda: (Itemq; in Italia, inquit,vsq.ad tpa B.Petri Damiani apud Rauennam primùm in Canonica S.Mariæ in Portu; & dehinc ab eo capite per Italiam Ordo iste est propagatus;)Aduerte quòd mox prætulit de B.Phrygdiano. Nam per Sanctum Virum Phrygdianū Lucensem Episcopum idem Ordo per Thusciam, & vniuersam ferè Italiam fuit sparsus, & auctus. Qūo ergo primùm in Canonica S. Mariæ in Portu,& dehinc ab eo capite per Italiam est propagatus? Nonne & hæc palàm contradicunt in eodemmet loco præsertim, quòd Damianus hic posterior fuit Phrygdiano plusquam quingētis annis? At hæc valeant. Placeat nunc magis noua fabella Tycinēsis de Damiano repetita quoque in Elucidario antiquo præfatione 19. citato Blundo Historico; qui neq.de Ordine vsquam Canonico, neq. de Canonica in Portu, neq. prorsus de hac fabella verbum facit. Ipse namq.Vir Sanctus,clara ex familia de Honestis Rauennæ natus, prius apud Auellanæ locum Eremiticam vitam duxit, deinde Episcopus Ostiensis,& Card ordinatus tpe schysmatis inter Cardolum Episcopum Parmensem,& Alex.II.pileo à se sponte

Petrus Dam.

Pasc. 2.

Petrus Dam. *Tyc n.* *Blund.*

tè abdicato ad Canonicam præfatam se transtulit, ibiq; post multa præclara ædita opuscula,& pietatis magnificè gesta, eiusdem loci Prior sanctè,pièq; in Domino quieuit. Extant vsque in præsentiarum Constitutiones ab eo æditæ de cōi vita Can Reg.& Paschalis II.auctoritate confirmatæ;) Petatur Supplementum,vbi huius S.Viri locus præfertur: Legantur nominatim multa eius volumina, quæ ad eius peruenere notitiam fideliter ibi ad vnum recensita,quorum & nonnulla legisse historia de Dominico Syluio Duce Veneto, & eius vxore inde excerpta fidem facit in Supplemento. Est Epistola ad Nicolaum II. qui præcessit Alex.II. vbi Damianus sese excusat quod postliminio iure suo effugerit ex eo reriaculo (sunt eius verba)quo à Stephano IX.irretitus fuerat,repedauerit que ad suam dilectam solitudinem. Idem quoque legitur altera, vbi argumentis pluribus,& exemplis tuetur causam suam, qđ sine noxa deserere potuerit Episcopatum reuersus ad suam solitudinē; quam passim celebrat fontis Auellanæ,vt iam perspiciatur, an verū sit,quòd abdicato pileo sub Alex II. transtulerit se ad illam Canonicam,ꝙ vtrumque fallum esse deprehenditur ex ipsius B.Viri Epistolis,& de tpe, & de loco. Præterea nihil constat ab eo æditum, siue antè Episcopatum, siue post, nisi inscriptum sub noīe Monachi,& Peccatoris. Vnū excipio, de quo admonitus fuit Mamphridus noster sua ætate à Religiosis Patribus nostris Canonicis Saluatoris, qui copiam fecerunt eius Regulę Damianæ (describitur .n. Regula,non Constitutiones.)Ibi legitur eius Epistola superliminaris,qua transmittitur Regula ipsa approbanda Paschali II.Quæ tenet titulum hūc.Petrus Clericus peccator. Proemium Regulæ manifestè docet Auctorem suum fuisse olim eius Collegij Rauennatis Canonicam Portuensem, à quo longè post Episcopatum succedente tpe rogatus eam Regulam scripsit extrà Collegium; & scriptam ratam fore curauit apud eundem Pont.iam centenarius.Approbauit autem Pontifex illis dūtaxàt Canonicis in Portu ex suo Decreto, quod cōstat in ipsius Codicis fine sub dat.Transtyberim 12.Cal. Ian. Ind.10. Nam illis dumtaxat eam probatam iri supplicauerat Damianus. Hanc Regulam Constitutiones Tycinensis appellat vbique,pudefactus (reor)ꝙ inde ex eo proemio elici videatur Canonicos illos,quos faciunt suos; Regulam prius nullam habuisse,nec militasse sub Augustino. Nōdum manauerat Decretum

Dom. Syluius

Nic.2.

Steph.9

Alex.2

Māph.

Pasc.2.

Tycin.

illud

illud fin. de Relig. Domib. quod etiam manatum non coarctasset antiquiora Collegia, cum caueat tm̃ de futuris: Cum hic satis hęreret Mamphridus circà eum titulum, Clerici, nusquam lectum in Damiano Monacho (deprauatum .n. credidisset nisi eundem legisset duplicato opusculo, quod eius Regulæ Nostri Canonici religiosissimè seruant descriptum vtrobiq. sub eadem forma cartis hædinis, & caracteribus vetustis, citrà cuiuslibet mendi aliquam suspicionem) nodum ei etiam hunc dissoluerunt ijdem, qui protinus producto Cantico Danthico 21. docuerunt mox hoc adeo tempestiuum esse huic loco; vt vicissim alterum alteri claram interpratationem afferat. Rem sanè dignam cognitu, nec vlli, quod sciam, posteriorum Historicorum tàm benè notum. Neque ipsi Francisco Petrarchæ, quamquam de vita solitaria iactet, quantam potuerit diligẽtiam, & studium impendisse, quò huius S. Viri acta pernosceret. Nimirũ qui oẽs hanc retrò Regulam ignorauere. Constat ergò pariter ex hac Regula, & eo Cantico Petrum Damianum fuisse Canonicum in ea Canonica Portuensi; sed non post Monachatum, & Episcopatum, vt somniauit Tycinensis. De hac re testatur, vbi suprà, ipsemet Damianus, quòd elapsus ex eo retiaculo, quo fuerat irretitus à Stephano IX. repedauerit ad suam dilectam sanctam solitudinem; nõ S. Mariæ in Portu. Non.n. inde abductus fuerat, sed à loco fontis Auellanæ, vnde eductum non negat Tycinensis. Repedauit ergo & Iure postliminij eodem repedauit in suam videlicet solitudinem; vbi prius liber fuerat, non Portuensem. Quo die, noctuq; appellebant nauigantes: verùm fontis Auellanæ abditam intrà scabrosa Vmbriæ iuga: intra indomitarum ferarum latibula extrà mortaliũ omnium nedum solatium, verùmetiam quemcunq. conspectum: Sed de his, & id genus alia ad dictum Petrum Damianum spectantia, in primo libro satis disseruimus, quæ hic etiam repetere minimè oportere iudicamus, cum eo loci planè innotescant. Optimè elicit Tycinensis in 3 p.c.5. quòd omnes Canonici Regulares, siue Cathedrales sint, siue non, vnius tñ, & eiusdem Ordinis sint, quia, vbi est eadem ratio Habitus, & Professionis, ibi est eadem Iuris dispositio: Item inferius ex eodẽ capite ex Gloss. in Clem. 1. de Elect. in vers Habitus. Quia ibi dicit Io. And. quòd omnes Canonici, qui profitentur Regulam B. Aug. inuicem possunt eligi, quia vnius, & eiusdem Ordinis sunt: & insuper in 4.p. nititur probare omnes Canonicos

Mãph. | Danth. | Franc. Petrar. | Tycin. | Petrus Dam. | Steph. 9 | Tycin. | Tyc. | Glos. | Io. An.

nonicos Regulares,qui Regulares Canonici sunt, originem trahe-re,& continuationem ab Apostolis, & Regula B.Aug.à Pontificib. reformatam absque intermissione eundem Ordinem Canon. Reg. quia Reformatio est accidentalis:in essentialibus autem non discre

D. Th. pant à Clericatu,& ideo ex doctrina D.Tho. loquentis de Canonicis Regularibus professis, q competit ex se, quòd sint Clerici omnes Canonici hmōi tũ præsentes,q̃ præteriti,esse essentialiter Clericos tàm modernos, quàm antiquos, esse vnius & eiusdem Ordinis pp eandem rationem Habitus,& Professionis: & ex consequẽti eandem Iuris dispositionem:Sed in istis Canonicis Lateranensibus,adde,& in omnibus alijs Canonicis Regularib. est eadem Professionis,& Habitus ratio.Ergo eadem Iuris dispositio:viuere secũdum Regulam D. Aug. habere Habitum lineum est habere Professionem,& Habitum Can.Reg. quicquid sit in reliquis vestimentis

Io. An. Conc. Vien. Tyc. tùm colore,tùm forma,ex Io And.in tit. Clem.5.in Concil.Viennen. Ergo et nos,qui sumus quidam alij Canonici (vt verba Tycinensis afferam in p.4.c 12.)sumus cum illis eiusdem Ordinis,& Iuris dispositionis,& rationis:siue antiquiores,siue recẽtiores simus, quia & præsentes,& præteriti,& noĩa,& actiones Can.Reg.profitẽtes Regulam B.Aug.& deferentes Habitum lineum. Nunc attẽdamus,qualiter cum osculo:Salue mi frater,& verbo: pugione nos in inguine,& corde transuerberet.Hęc sunt eius verba in Reformato, & pacifico libello non amplius Propugnaculum nuncupato, Innixus fundamento Archiepi Florentini, & infrà paulòpost (Hi nàq.

Greg.12 à primaria eorum Institutione Greg.12.Pont.originẽ habuerũt in quodã Ven. Fr. Stephano Senensi Ord. Eremitarum Habitum lineum Canonici Ordinis deferunt, superinduunt tñ Scapulare laneum cum hasta,qua pp,& quia noluerunt inuicem appellari Fratres,q Canonicis Reg.non conuenit, cum ex primæua Institutione sp vocitati sint, & inuicem nuncupentur Domni, quia eis competit, quòd per se sint Clerici, vti præostensum est, ob hæc duo cum in dubium satis verteretur: an ipsi essent veri Canonici Reg. ppNomen,& Habitum superindutum,impetrarunt ex Priuilegio,

Iul.2. Iulio II.Pont.Max.concedente Can.Lateranẽsium Priuilegijs gaudere posse,quorum.s.Antiquissima Institutio, & Ordinis Antiqui continuatio à Pontificib.Romanis, q̃plurimis,& antiquis Priuilegijs,Indultis,& Gratijs fuerat multipliciter decorata. Concluditur

itaque

itaq. ꝙ ipsis Lateranensib. Can. competit esse Clericos, siue Can. Reg. ex Natura, illis aũt ex Priuilegio.) Hic memoranda, quæ dicit Mãphridus circa hoc de Natura, & Priuilegio contra antiquũ Propugnaculum paulò suprà, ne idem repetamus. Amplius, strictiusq; impugnat ferrũ; dũ per Greg. XII. litteras Canonicis Frisionarijs, siue Frigdionarijs probat cõtinuationẽ suæ Congr. ex Prædecessorũ illius Indultis: ꝙ, quàm vanum sit, cuilibet patet: cum nõ negemus fuisse in illa Canonica Can. Reg. sed relaxatos per eos, gestamina Fratrum, & Monachorum deferentes per Sirenium ab illis Viris, quicunq. fuerint; optimos, sanctos, præclarissimos existimamus, & contestamur. Non. n. nos contrà Personas, & Viros contendimus, quos, & quoscunq. & singulos veneramur, sed, iuxtà Martialis dictum, parcentes Personis, dicimus de vitijs: vitia, siue vitiata nõ ad mores, sed ad scripta reducentes (reformatos & in Can. Regul. accepto aliundè, quàm ibi, Rocheto, vt suprà esse cognoscimus) & primus locus fuit, inquit Archiepiscopus, per ipsum Augustinum Tycinensem citatus, & est propè Lucam, & dr̃ Frigdionaria: vnde Cõgregatio illa, quæ sub vno capite gubernatur, dr̃ de Frigdionaria, & Abbatiam Fesulanam possident. Primus locus ergò non continuat immediatè cum anterioribus: nõn. n. fuisset primus locus, sed idem locus relaxatus reformatus ab accedentibus ibi insertis, prout nos accedentes ad Canonicos Rhænanos illis inserti fuimus, & ab illis denominamur; ꝙ ẽt factum esset in illa Congregatione de Frigdionaria, quis non fuisset erecta in vnum corpus multorum mẽbrorũ; & sicut nos verè ex Canonicis Rhæni deducimur, quia illis sociati sumus, & eorum Antiquitatem iactamus; qui non erant tñ vnius loci habitatores in iure, si in facto, quia in nostra vnione supererat tñ Franciscus ferè vnus. Habebat enim aliud Monasterium S. Saluatoris siue præcipuum intra Vrbem; & alia in Vrbe Roma. Ergo erat Congregatio. Frigdionarius aũt locus non erat Congregatio, sed vnum Monasterium, quemadmodum diuisa Monasteria passim vbiq. locorum reperiebantur. Canonicè viuentia sub Regula D. August. de nouo aũt facta Congregatio est Frigdionaria sub vno capite plurium membrorum, vt ab ipso D. Antonino colligitur: cum ẽt Abbatiam Fesulanam, vel statim, vel paulòpost additã nominet; & Prælaturam vniuersalem determinet Martinus V. Dum ergo hæc per Greg. XII. pronunciantur, antiquiores se fingũnt Mona-

Mãphr. Gre. 12. Siren. Mart. Archiep. Tycin. D. Ant. Mart. 5 Gre. 12.

clus,

chis,Mendicantibus,de quibus nihil ad Nos:ipsi viderint: De nobis autem ita dicit(sed nec Canonici S. Saluatoris, seu S. Donati de Scopeto antiquiora dabunt.) Sed nec Religiosi S.Saluatoris seu S.Donati de Scopeto Antiquiora dabunt? quantum allucinabatur Tycinensis,& allucinati sunt,qui illum reformarunt.Si enim ea omnia,prout par erat,rectè scrutatus fuisset,deinde verò perpēdisset,proculdubio de ipsis asseuerasset, & dixisset. O quàm pauper Achaia nostra est. De Antiquis Rhæni S. Saluatoris Bon.& Ven. añ nram Reformationem,quæ nusquam crediderim,leguntur ampliora; præstantioraq; vel Pontificalibus quidem insulis insignita antè illa illorum Alexandrina,& Gregoriana. Pro fundata verò &

Greg.12. exhibemus 12.Gregorij XII.impendentibus singulis bullis, quorū primum subscribitur 3.Non.Apr.Pont.Anno 2. Nonnullos,videli-

Mar.5. cet,dies anterius hoc ipsorum eiusdem Pontificis,& illa exhibemus quoq.Martini V.sex:tria sub annum eius Pontificatus primum,secundum, & tertium ante fundatam suam Congregationem.

Siren. Sirenius autem in Bullario cum omnia, quæ reposita erant in Nostris Archiuijs, vt ipse fatetē amabilissimè recepisset tunc tpis Priore,nunc Reuerēdiss.Nro Generali Abbate,Priore,Præposito,Antistite,seu quouis titulo,Alphonso Bauosio benemerentissimo, non

Gre.12. infert Gregorij XII.primum Priuilegium Nobis collatū, sub Dat.

Bull. Lucæ 3.Non.April.Anno Pont.2. qui fuit 1408. cum assumptus fuerit Greg.1406. in die Cal. Nou. cum tamen fateatur hoc ipso Anno erectam Familiam Nostram.Bull.fol.288.duo tantùm ponit in Nos Greg.XII.ꝙ reliqua minus in re sua forent, verissimè quidē cum Priuilegium Greg.eiusdem suis Frisionarijs, & Veronensibus vnitis fuerit manatum Anno eodem 1408.sed 5.Cal.Maij:reticetur autem Nostrum,vt non appateat anteriori tempore natum: qcqd sit,ꝙ tunc Nostra Familia non fuerit Congregatio nuncupata:nam neque sua in suo posteriori similiter ēt Martini V. dum Nostram Congregationem vnit,& Generalem constituit:fuit Priuilegiū da-

Bull. tum Non.Iun.1418.Bull.fol 295.& eiusdem Pontificis,dum Congregationem vnit Frisionariam plurib. Monasterijs, & Generalem constituit:Priuilegium datum est 2.Cal.Iulij.1421. Bull. fol. 303. vbi Impressoris errore scriptum est 1241.Antiquiora tùm Rhæni, tum Venetiarum,patet fuisse ex superioribus libris. Non prætereundum aūt,quod infert Sirenius ante Martini V. Nostrum Priui-

uilegium

legium videlicet,(Etsi locorum singularium Vniones,aut Collatio nes omninò missas facere decreuimus, (decreuerat autem hoc, quia renuebat Congregationem Nostram ponere ante suam in Vnionibus,& Collationibus singularium locorum.) Hanc tamen annotasse placuit,videlicet,Nostram Martini V.quòd status Canonicorum Regularium per ea tempora specimē præseferat:)quamuis.n.Congregatio sua sit postea ab ipso Martino ex eadem Vnione locorum deducta, volebat tamen in Vniuersum statum Canonicorum, & specimen,Nostram anteriorem deducere, vt suam Nostræ vniret: quod Nos libentissimè concedimus,non inuidi aliorum bonorū, neq.Nostrorum auari,sed,quod sequitur,(porrò nō amplius auditur S.Saluatoris vt olim, siquidem & possessioni iamdiù,& titulo, & vnionibus spontè cesserāt Religiosi Canonici Domo S.Ambrosij contenti post hac recenter indepta S.Saluatoris Bonon.nuncupandi:)Mirum vr̄,quod afferat,(cum in ipso Martini V.Priuilegio dicatur: iuxtà Instituta ipsis, & dicto Monasterio S.Ambrosij per eandem Sedem concessa, confirmata pariter,& approbata,viuere, & remanere valeant. At eorum Instituta per Greg.XII. etiam post cessionem loci Ilicætani fuerunt, vt Canonici S.Saluatoris vocarētur,& Iura,& omnia quæ prius concessa fuerunt,dum in eodem loco assumpti fuerunt in Canonicos Regulares retinere deberent,vt patet per 2.Priuilegium Greg.1409.)vbi dr̄,quòd ī ipso Nos loco inueniendo post recessum ab Ilicætano, valeant habitare secundū Constitutiones, & Regulas per ipsas Nostras litteras sibi datas, & infrà:& sub dictis modis, & Regulis in alijs Nostris litteris, vt præmittitur,expressis degentes vti,& gaudere valeant exemptionibus, concessionibus,indultis, & hmōi litteris,quarum tenores, & formas hic haberi volumus pro sufficienter expressis,contentis,& annotatis.Et quia litteras primas reticuit Sirenius,quia non erant in re sua,subiungimus.Nos in illis, quòd statuimur Canonici Regulares,nuncupamur S.Saluatoris.Ergo etiam in reliquis quibuscunq. posterioribus, & infra: Volentes etiam, & Auctoritate Apostolica concedentes,vt ipsi potiri, & gaudere possint,& debeant liberè, & absolutè omnibus Priuilegijs, Indulgentijs,Gratijs,& Exēptionibus,& Libertatibus eis hactenus, ac Ordini Fratrum Eremitarū, & Canonicis Regularibus hmōi. Hic facio Parentesim.(En quòd non concedit Nobis potiri Priuilegijs Can. Reg. Frisionariæ, sed

Mar.5. *Mar.5.* *Greg.12* *Greg.12*

Can.Reg.hmõi,i.locorum vbiq. in quibus erant Canonici Regulares, quod patet per sequentia: ac Monasterijs, & locis eorum tàm per Sedem præfatam,quàm alias per quoscunq.concessis, & quib. Fratres Ordinis Eremitarum(Hic vide, quod propriè Eremitæ vocantur Fratres)ac cæteri Canonici Regulares(Hic nota,quòd non vocantur Fratres,vt cum inspicis Fratres appellari,impropriè id fieri iudices)ac eorum Domus,Monasteria,& Loca,quolibet potiuntur,& gaudent. Ergo potiebamur quibuscunq.potiebantur Frisionarij, si qui erant tunc, & alij Canonici,& Rhænani, & S.Saluatoris Bononiensis, vt vnio cum illis fuerit tantùm facto,& non Iure.

Gre.12. Vnio.n.Iuris fuit,cum hæc concessit Greg.XII. Ergo non cesserunt Iuribus loci de Syluulacus, neque titulo,cum nõ haberent, in quo cederent, cum titulus non fuerit restrictus ad locum S.Saluatoris de Syluulacus,sed in genere dictus S.Saluatoris: possessioni tm̃ loci equidem cesserunt,nec proinde nũcupandi ab indepto loco Bononiensi S.Saluatoris de Bononia,sed sp absolutè.Non.n.indeptio locorum(vt suo verbo vtar)facit ex titulo loci indepti titulum cõmunem,sed qui datus est à principio,alioquin ipsi Canonici Regulares ab indepto loco S.Petri ad Aras de Neapoli deberent vocari Canonici Regulares S.Petri, non autem Lateranenses. At nuncupantur Lateranenses,non quia tm̃ indepti sunt illum locum (nam in abscessu abscedere debebat etiam titulus, prout asserit de Nostris ab Ilicæto discedentibus)sed quia Pontifex, ablata possessione, titulum eius loci vniuersalem eis fecit, prout à principio titulus vniuersalis fuit Noster S.Saluatoris, alioquin etiam S.Saluatoris Venetiarum erit Noster titulus in vniuersum, & sic tot titulos, quot loca habebimus: quòd q̃ indecẽs sit,ipse fateatur necesse est. Verùm hæc ex illis Priuilegijs inuicem collatis non erant in re sua: Valdè verò ridiculum,item & seriosum est, quod in titulo Priuile-

Mart.5 gij Martini V.sub 1421.vt suprà; in quo constituitur Congregatio

Siren. Frisionaria,dicit Sirenius(Pontificem.f.colligere Canonicorũ Italicorum reliquias in nouellam plantationem)nota nouellam plantationem: Seriò dictum est in vanum redigere reliquias Italicorum Canonicorum:iterùm repeto ridiculum,ne dicam crudele,aut inuidum. Nam si Itali Canonici colliguntur: vbi Nos numeramur? vbi illi de Rhæno antiquissimi? non colliguntur hi. An quia non eramus Italici? Audio,dicet,non omnium Italicorum,sed horum,

quos

quos recenset. Ergo vna sola Congregatio Can. Italicorum in suis vnitis reliquijs. Ergo tunc constituitur sua Congregatio sub vno capite agenda. At Nostra eadem forma anterius ab ipso Martino, dum Primitiæ Canonicorum electorum à Gregorio XII. cum reliquijs Rhæni, & Sancti Saluatoris Bononiensis vnirentur, & coagmentantur. Sed singula non oportet sigillare, sufficit essentialia. Quia verò ex deductis Sirenius collexit non ueru dixisse Tycinensem in Appendice his verbis (Eodem fermè signo, & animaduersione connotatum videris locum eiusdem 4 par. c. 13. De Præclara Canonicorum S. Saluatoris societate, ex quo pariter nonnulla visum fuit resecare, siquidem quemlibet sublatum scrupulum opinamur quin inter Regulares veniant legitimè computãdi Canonicos, Clericosq;, quando summus Sacerdos, penes quem omnis potestas, ac scientia, tali eos nomenclatione dignatur: et si Lateranensibus perpetuum ab antiquis successionis tramitem nusquam interruptum exhibentibus, primas vltrò, libentesq; multis et alijs nominib. concedant. Verùm Pontificum diplomata examussim forsan non legerat: & quid mirum, cum idem longè eruditissimo Archiepiscopo Antonino, in cuius vitula arauit, contigerit? profectò multa amplectenti singula prouidere difficile. Cæterùm quæ c. 14. subsequẽti affert Tycinensis, dum improbat asserentes Iacobum Brixiẽsem antea Prædicatorij Ordinis, auctorem fuisse Frigdionarij Instituti, perbellè sibi adaptauit, quisquis Saluatoriensem Congregationẽ à Stephani Senensis Heremitani fundatione vindicare intenderit. Mihi satis probatur, quoscunq. ab Apostolorum Canone Canonicos, & ab Augustini Regula Regulares nuncupatos, eiusdem prorsus Ordinis, & Naturæ quantumlibet titibus, cognomento, gestamine, accidentalibus nimirùm interdum differant: quod et auctor insinuare voluit, præsertim c. 6. eiusd 4. par. quin, & spontè addiderim, sub hoc genere comprehendi quotquot Clericorum Reg. titulo Altissimo famulantur, actiuæ, simulq; contemplatiuæ vacantes: oẽs inquam consimiliter Fratres sumus de Castello Mariæ, & Marthæ sororum, Clericatum ex ipsamet Institutione sortiti, qui Heremitis, Monachis, & Ordinibus plerisq. ex Priuilegio contigit: quos inquam à sæcularibus secernunt Claustra, conuictus, & proprietatis abdicatio. A Monachis verò functiones, alienæq; procuratio salutis; quod luculenter tradidit Hieronymus Platus Mediolanensis

Mart. Greg. 12 *Archie.* *Tyc.* *Hieron. Plat.*

D 2 Ex

ex Alma Societate Iesu lib.suo de Bono Religiosi status, quẽ inscripsit, veritati testimonium perhibens;sed & nos ipsos passim,& Clericos simpliciter & Regulares Clericos, & Clericos Religiosos, & Presbyteros demùm Clericos Canonicos palàm promiscuè vocitari.) Hæc ille. In quibus vide primò an obelo, & asterisco reiectą

Tyc. sint omnia, quæ scripserat Tycinensis; profectò contendimus habere illud Propugnaculum, sed per litteras certiores facti sumus occultatum volumen, eo ꝙ multa in nos,& alios congereret,& emendatum. Emẽdatur autem, ꝙ mendosum est;& nihilominus ita emẽdatum volumen hæc ponit de nobis prout in superiorib. confutauimus. Secundò, quia nos primas vltrò & libentes multis ẽt alijs nominibus concedimus: Iuri nostro non cedimus; adhuc sub Iudice lis pendet: ventura nescimus; ꝙ si omni alia ratione cedẽdum esset, non quidem hac, quia Lateranenses(si pro Lateranensib. intelligũt suam Frigdionariam, nõ Domum Lateranensem Romanam, cuius solùm titulum, non rem, habent.) Perpetuum ab antiquis successionis tramitem nusquam interruptum exhibeant: cum quippe interruptum in Frigdionaria omnes ẽt sui Scriptores attestẽtur, qui gestamina Mendicantium,& Monachorum præseferebant. Sed si in vniuersum continuatio sit Canonicorum Regularium oĩum salua Professione,& Habitu: cum vnius simus Ordinis,& Nominis, & Iuris dispositionis; alteri alteris debent æquari: satisfacit tertiò, quòd addit: Augustinum Priuilegia Pontificum examussin forsan non legisse, nec mirum, cum & id Antonino, in cuius vitula arauit, contigisse ostendat: non facimus vim in verbis, vt forsan, si legisset, tacuisse delegisset: miror, cum asseueranter dicat nos non daturos antiquiora Priuilegia: nescisse antiquiora Priuilegia miror magis, quia cum singulas partes Italiæ,& vltrà Monasteria, loca, mẽbra,& quæcunq. minima Canonicorum Regularium præsertim ad suam Congregationem attinentia connumeret maximo Cathalogo, oblitus fuerit inter Canonicas Italicas recensere Rhænanam Nostram Antiquissimam, Nobilissimam, Florentissimam; quòd si non oculis patebat quo scripsit tempore, quia destructa, eadem rõne sciolus Historiarum debebat, quare, & quomodo destructa fuerit, enarrare. Verùm nullam ẽt in sensu excusationem habet, quia florescere cernebat Aedem, & Monasterium, & Canonicam S. Saluatoris intra Ciuitatem Bonon. tantis Pontificum, Imperatorum, Archiepiscoporum

porum, & aliorum Maximorum Virorum Priuilegijs illustratam, & decoratam: sed scimus hanc militis esse industriam, vt duplici mŏdo securi feriat. Primò sub titulo amoris,& pacis. Secundò ablatis armis Aduersarij: vt Philistim olim prohibebant Fabros ferrarios apud Iudæos, ne facerent ex ferro gladios: nisi velimus (quod indecorum maximè est,& non auderemus recogitare) ignorantiæ maximæ, vel inuidentiæ fraternitatis tribuere. Quartò subiungimus, ꝙ Sirenius debuisset Nubem nouellam Tycinensis serenitate sui cognominis illustrare, & addit ad nubem tenebras his verbis; (cęterum quæ cap. subsequēti 14. addit Tycinensis dum improbat asserentes Iacobum Brixiensem antea Prædicatorij Ordinis auctorē fuisse Frigdionarij Instituti, perbellè sibi adaptarit quisquis Saluatoriensem Cōgregationem à Stephani Senensis Heremitani fundatione vindicare intenderit:) vel expūxit Sirenius asserentes Frigdionariam ex Dominicano traductam, vel absq. nomine, vt sic legitur, in ipso c. 14. reliquit: si expunxit, & quidem multos expunxisset, nisi nos in quos retorquet; quare retorquet? vt pœnituisset expunctionem fecisse. Sin verò ita sunt, vt leguntur, probationes continuati Ordinis, quare in Ius vocamur Nos in Appendice? Heccine est pax illa, & conciliatio in emendato libro declamata? perbellè equidem dormientem canem excitat; neq. n. ex sua tantùm probatione compertum est Can. Reg. ab Apostolis, & D. Aug. eiusdē Ord. esse: etiam sub dñia accidentali rituum, cognomenti, gestaminis, sed ex ipsius Tycinensis, & omnium Iurium testimonio. Verùm, quòd vltrò addit (comprehendi etiam Clericos Regulares, Clericatum ex ipsamet Institutione sortitos, qui Eremitis, Monachis, & alijs Ordinibus plerisq. ex Priuilegio cōtigit.) En bellum in pace. En vulnus in osculo. En conciliatio in dissidio: vt nos sortiti simus ex Priuilegio comprehendi sub Ordine Canonico, & Monachi, & alij Ordines sub Clericali. Sed quantum hoc absurdum, in superiorib. declaratum est. Sat sit vidisse, quo animo dicatur: oēs Fr̄es sumus. Habemus Patres præstantissimi etiam Nos Clypeos, & Arma Nostra. Habemus, qua ratione possemus aliorum propugnacula debellare. Habemus litteras Apostolicas, Verba pura, & integra, Nouellam, non Sanctam referentes. Habemus Quinterniola, in quibus notata sunt multa; adhuc occulta sunt, velata, in obliuionem posita, tamen non sunt mortua, dormiunt; nihil contrà

Siren.
Tyc.
Tycin.

trà

trà aliquem vel Ordinem, vel personam ex professo protulimus; nr̃a defendimus,tuemur,ac patrocinamur,aliena nõ oppugnamus. Amorem ex parte nostra maximum omnium nostrum testamur: testantur communes consuetudines, & amicitiarum officia inter nos. Scandalo sumus Christiano Populo, ipsisq́, Religiosis,ipsisq́; Superioribus; dum ita ad sanguinem pugnamus inuicem: alter alterius rem prorsus deberet publicam exaltare, celebrare,& magis, q̃ morsus,& dissensiones,& discissiones facere vnionem,& habitationem veram vnitatis Ordinis efficere.ꝙ(vtinam)fiat:Ego,qui hęc scribo, sicut (testor Deum) maximo animi dolore, quæ pauca ad defendẽdum intexui,collegi, ita pari cordis ardore vnitatem opto, obsecro,oro,desidero, cupio, & si ꝙ aliud est verbum affectus huiusce demonstraturum,profero:Si tacemus,& amamur,ora aduersariorum communium obserabimus; si obloquemur autem inui-

Hier. cem,de vtrisque concludo: ꝙ de Ruphino scripsit Hieronymus. Si dicis quod non debes, audies,quod non vis. Reuertamur ad D.An

D.Tho. toninum,& iterùm eius verba repetamus,vt explicemus: D.enim Thomas docet Sanctorum dicta non pęnitus neganda, sed explicanda, nisi formaliter errorem sapiant. Habemus exemplum in 3. p.vbi differit:an B.Virgo habuerit peccatum veniale, & pro aduer

Chrys. sa ratione,& argumento refert D.Chrys.quòd cum Virgo dicit Ie-

Io.2. su in Nuptijs,vinum nõ habent, aliqua gloria titillaretur: ad quod

D.Tho. r̃ndens D.Tho.inquit,eum sermocinandi velocitate,dum ad populum concionem haberet, in hæc prorupisse, & ita descriptum fuisse,non quòd ita sensisset:vel & melius,ꝙ,conditione præsupposita; si potuisset gloria humana Virgo moueri, tunc mota fuisset,& motum esse,inquit,ad modum hominis potentis moueri:Veneramur Sanctos,& hunc pręterea veneramur,qui cum B.Stephano Nostro sæpius familiariter consueuit sociari. (Segregantes se ab ipso Ordine)causam segregationis in superioribus descripsimus, & in mente Stephani natam, vt strictius viueret ex ipso D.Anton. & in mente

D.Ant. Pontificis ortam, vt Canonicos Ordines reformaret (sumpserunt Statum,& Habitum Can.) desiderio quidem ab ipsis ijs,auctoritate,& motu,& effectu à Greg.XII.Immediatè per Commissarios,vt supià(Regulæ D.Aug. addentes certas Constitutiones approbatas à Greg.XII.)non primùm ipsi addiderunt Regulæ Cõstitutiones, sed ipsi Commissarij de suo, & eorum dictatu constituerunt per

14.

14. capita distinctas auctoritate Greg. XII. reseruantes sibi altera- *Gre. 12.*
tionem earundem: postmodùm paucis ab inde annis data faculta-
te ipsemet Stephanus addidit, reformauit: & data facultate aliquot
viris Capituli Generalis in dies bis reformatæ, additæq; fuerunt,
& ampliatæ, vt in superioribus (Initium habuerunt circà Annum
Domini 1410.) non in præiudicium nostrum hic Annus inijcitur:
nam plus minus antè post fuisse initium, vel posuisse D. Anton. ini
tium satis probat verbum circà: quo autem Anno fuit, iam satis
ex superioribus patet (quorum primus Conuentus fuit propè Eu
gubium) fallitur, si per primum intelligit datum à Pontifice: nam
primus Conuentus fuit S. Saluatoris de Sylualacus, apud quem
Ordinem Can. indutus perrexit à Pontifice Stephanus cum so-
cijs, & alios Fratres eodem, quo ipse erat indutus, Habitu Canoni-
co induit, & moratus est per aliquot dies; expulsus autē est: primus
verò fuit ab illo Monasterium Eugubinum, quod vsque ad nostra tempora
nostrum perseuerat. Primum igitur intelligit Archiepiscopus stabilem, & *Archie.*
permanentem: Secundus autem S. Donati in Scopeto: de hoc an
fuerit secundus, vel sub alio ordine, & numero, dictum est in locis
Nostræ Congregationis, (quæ Congregatio dr̄ Scopetinorum à
dicto loco; sed magis propriè S. Saluatoris) His verbis simpliciter,
& bono aīo scriptis ab Antonino, multi occasionem sumpserunt ti
tulum generalem, & proprium Nostræ Congregationis dandi, &
ascribendi, ignorantes (parcant) mētem, & simplicitatem Archiepī,
quod multis argumentis conuincitur: Primùm ipse sciuit Greg. XII. *Greg. 12*
instituisse, vocasseq; Canonicos Regulares Saluatoris, prout ipse
infert: non potuit ergo supponere nos vocandos alio titulo; secun
dò, quòd si Scopetini vocamur, hic est titulus loci non formaliter
appellati, sed ex circunstantia, & situ: debuerat ergo noīare nomen
loci, vbi denominationem sumpsimus: Ergo S. Donati in Scopeto:
At qui nos vocet etiam in malitiam Ordinem S. Donati in Scope-
to, neminem adhuc inuenio absolutè dicentem; sed cum additio-
ne vocis, vel; vel siue, quod ipsemet Tycinensis facit p 4 ca. 16 (sed nec *Tyc.*
Canonici S. Saluatoris, seu S. Donati de Scopeto) etiam si is faciat
ad nostrum contemptum varians titulum, addensq; super id, quod
dicit Archiepiscopus, qui nos vocat Ordinem Scopetinorum a di-
cto loco: loco inquit. i. circunstantia loci: non Ecclesia D. Donato
dicata, vt demonstret non esse nostrum verum, & generalem titu-
lum,

Tyc. lum, quod fabricare intendit Tycinensis: tertiò ad morem vulgi
Io. An. loquitur D. Antoninus qui eius loci Ordines Religiosorum appellat noīe, in quo quocunq. loco resident: Patres S. Aug. Patauij vocantur, qui degunt in Templo D. Aug. dicato: & tñ hmōi sunt Patres S. Dominici; Patres S. Iacobi Bononiæ vocantur Eremitani. S. Io. in Monte Canonici ipsi Reg. Bononiæ, Canonici Charitatis Venetijs, & alia plurima similia nomina īueniūtur: (quæ Cōgregatio dr̄ Scopetinorum à dicto loco) inquit, non à titulo generali: alioquin si titulus generalis S. M. Charitatis esset Can. Reg. non vocarētur fundamento Can Reg. S. M. de Frigdionarla nuncupatione Lateranenses ex Priuilegio. Quartò, ꝙ si ēt esset hic titulus; quare abhorreremus? cū locus, & ea, quæ sunt in loco sæpius denominationem tribuerint rebus, & personis? Carthusiani vocantur à loco Carthusia. Cistercienses à Cistercio. Clara Vallenses à Clara Valle. Montoliuetani à Monte Oliueto. Carmelitani à Monte Carmelo. Verùm hoc nomen ad mentem scribentium in honorem, & despectū, & ferè infamiam deuenit; vt, cum Scopetinos vocamus, vel Frigdionarios, rem despicabilem, & dedecoram notemus; ita Christiani Galilæi vocitati sunt Sarmentitij, semiasses, & alijs nominibus probro ascriptis, quæ tamen non sunt probrosa, & ignominiosa, locus aūt non facit dedecus, sed malum in loco factum, & crimen: ita vocantur etiam Can. Reg. ex locis Conimbricenses, Beluacenses. Vtinam
D. Ber. scopa hæc Lazari (vt D. Bernardi verbis vtar) quæ sola à domo Mariæ Virginis per Mariam, & Martham significatæ abest suppresso nomine Lazari, quamuis fratre: in cæteris autem domibus præsto est, nostra immunda scoparet, & verreret, vt inter angustias nostras dracmam salutis delitescentem nedum reperiremus, quàm aperiremus: quintò, tanta ne auctoritas D. Antonini dictis tribuēda est,
D. Aug. vt non potuerit errare? præsertim in Historijs? D. Aug. scribit D. Hieronymo in aliqua inter ipsos controuersia: ego si quid dico, & tu, possum errare: quod autem Scriptura Sacra dicit, non errat. Hinc ille clarissimæ retractationes, errorem tamen suum emendauit immediatè sequentibus, (sed magis propriè;) ergo minus propriè eo priori titulo; minus proprium, non proprium sonat; ꝙ si proprij particeps est, minor proprietas in hoc est nobis, in quo alijs vocari. s. huius, vel illius loci Religiosi, vt diximus. Sextò, ꝙ si titulus regulariter à primo loco datur, & sumitur Ordinibus; cum non primum

mum

mum locum Sanctum Donatum, sed Monasterium Regularium Sancti Ambrosij, dixerit fuisse, potius Ambrosianos, quàm aliter debuisset dicere. Septimò, nunquam titulus Noster, qui datur, sicut & cætera aliorum auctoritate tantum, à Pontificibus Institutoribus Nostris, seu Reformatoribus Ordinis Canonici in nobis fuit repertus in litteris Apostolicis sub nomine Scopetinorum, sed tantum Canonicorum Regularium Sancti Saluatoris in ipsa prima Actione Nostra à Gregorio XII. perfecta; quare libertate vulgari, & eo more, quem diximus, locutus est Archieps in eo titulo, auctoritatiuum titulum, & Apostolicum subiunxit, Canon. Regul. S. Saluatoris. Ex quibus, & alijs multis, quæ possent dici, facilè constat, potius malo stomaco, quod non fecit Archieps. fecisse post illum illos, qui hunc titulum nobis ingesserunt absolutè; ꝙ etiam patet in aliquibus, qui admoniti de veritate in ipsa eorum retractatione centies plus titulum hunc dictitauerunt, ꝙ semel fecerũt, dũ illum eũdẽ titulũ absolutè declamauerunt, cui rãdere dedignati sumus, & quia Palidoniam recantauit, & quia inaduertentiam nõ notamus; ꝗ facilè ducimur passione, vt ẽt veritate in contrariũ visa, in luto proprio volutemur. Qui Historiam ab alijs trahunt, & non ex ipsismet scribunt, nec dimidiare aliqua, nec addere eorum dictis, & scriptis vllo modo debent, à quibus trahunt Hæc sufficere poterunt quibuscunque, qui ex testimonio D. Antonini nos eo titulo solùm decorarunt. Extat Apologetica Epistola Nostri Viri eruditissimi Augustini Mamphridi Mantuani, qui scripsit Annales Canonicorum Reg. in suis Epitomatibus, & Annotationibus, qui Pr aduersus eius tpis apparatum Propugnaculum respondit pro nostris, vt magna ex parte notum fecimus in superioribus, quã libet commemorare, & in cõpendium hic colligere, quia sola impressa vagatur ferè incognita. Primum aduertendum, ꝙ in Epistola ad Peregrinum Bonon. tunc tpis Priorem S. Saluatoris de Bononia asserit pro comperto; ꝙ indignabatur secum varios quotidie spargi libellos circa rem nostram pro cuiuscũque detractoris iudicio: quare complectitur, ꝗ tũm potuit, oĩa in Cõgregationem, & auctorem Nostrum obiecta, quæ collegit & ex ipsismet aduersariorum argumentis; omnia euacuat, quæ passim hic compendiosè inseremus per numeros, & ꝗ breuissimè. Scripta aũt fuit hæc Epistola Anno 1515. circa quæ tpa emanauit Propugnaculum illud; ꝙ post 1600.

Archie.

Mãph.

reformatum fuit. Primum aduertendum; excusantur contrarij; q nihil certi de Nobis scriptum repererint, si aliquando falsa cōmenti sunt. Ergo, vt certa falsa commenti sunt, debebant certa inuenta pro certis asserere, incerta pro incertis: nō ingenio suo inuēta falsa pro certis depromere, sed ipso eorum calamo conuincuntur. Secundum; Maiorum Nostrorum Optimorum Patrum exempla, & bonitatem imitandam nobis filijs, sicut aliorum alijs antè oculos ponendam, & ad scientiam vsque perducendam, vt non errent, qui vestigia eorum sequi debent. Tertium. Non est pudendum initia Maximarum rerum fuisse parua, & exigua; Maximas Vrbes à Pastorib. & fęminis conditas; cum Religio Christiana Auctores suos ex hu-
1. Co. 1. millimo hominum genere piscatores non erubescat: cum infirma
Esth. 11 mundi elegerit Deus, vt fortia quæq. confundat, adde & paruus fons crescat in fluuium magnum, & in aquas plurimas redundet, &
Dan. lapis paruus de Monte sine manibus excisus, destructa pergrandi statua, fiat Mons Magnus omnem terram amplexans: & neq. Nos erubescimus Auctores nostros per aliquot Annos vagatos, & iactatos, vt in Narratione Nostra latius disseruimus. Quartum. Stephani anteriora non cognita sunt, nisi Pater, & Patria, vt Apostolorum aliquorum: vt Petri, & Andreæ, Ioannes à Bethsaida: & Iacobi, & Ioānis, Zebædeus; & qđ Piscatores erant tantùm, cognoscuntur: anterius nihil: & Stephani professio sub Patribus Eremitanis. Primum igitur obiectum, quòd fortuna B. Stephani maiorum ignoretur, dilutum est, cum habeamus familiam, & in Can. Rhænana tot Pontifices, & alios Viros Illustrissimos: primùm deprimitur Nostra Congregatio, quòd ex Mendicantibus exordiretur. At Christiana Religio, in qua Summi Pontifices artem illam in Insignibus deportantes ex Piscatoribus ortum habet, & ex Christo mendicante ex mu-
Luc. 1. lieribus, quæ ministrabant ei de facultatibus, & Paulo, qui colle-
1. Co. 16 ctas pro Christi fidelibus alendis nedum iubet, sed offert se in Ecclesias delaturum; neq. Mendicantes erubescimus, cum erubuissemus minus, si à Prædicatorij Ordinis riuo, quicunq. ille fuerit, orti essemus, qui Ordo etiam à Canonico Regulari D. Dominico institutus est tàm fœlicissimè. Quintum, quòd ex Eremitanis assumptus B. Stephanus ad Ordinem Canonicum; perinde fuit honoris, vt si assumptus esset ad Epātum, seu Cardinalatum, seu &t Summū Pōtificatum, in ipsa mutatione Habitus, nō ambitione, nō largitio-

ne,

ne,aut corruptela,sed cadē,adde, mētis cogitatione ipsi Stephano desuper immissa:qua Pontifex nouit arcano suæ mentis verā pacē Ecclesię se daturū,& ꝓcuraturū,vel cū Pōtificatus cessione, et oēs Religiosorū Ord.antiquos schysmate illo pessimo penè emortuos, ad vitā reuocare. Sextū,Scapulare cū Rocheto nō facit mixtū Habitū;vt aduersarij irridentes dicūt,cū Scapulare sit accidentalis Habitus,& ipsi etiā aduersarij accidentalia hæc non negent, vt passim in superioribus,de quo Scapulari multa.Septimum,Priuilegia nedum omnium Canonicorum Regularium, qui tūc fuerant,& erāt, verùm & omnium Monachorum , & Religiosorum Nobis donata fuerunt à Greg. XII. nulla particulari mentione facta de illis Can. *Greg.12* Reg.Frigdionariorum Lateran.nuncupatorum,qui nondū de ouo eruperant,& à Sixto IV: qui illis,sicut & Nobis,omnia Monachorum,& Mendicantium Priuilegia tribuit:Priuilegiá nulla erant Frigdionariorum,cū Nobis Can.Reg.donauit Greg.XII.qui sub Martino V. post annos aliquot cum exordijs suis emanarūnt in Congregationem. Octauum,si conferatur Monasterij Frigdionarij Antiquitas cum Bononiensi Nostro Rhænano , cuius obseruantiam Canonicam,& Regularem testatur Innoc.II.antè ipsum continua tam:minor illo Rhænano cōspicitur.Nonum falsum: asseritur nos nomen Fratris abdicasse,vt conformaremur Canonicis Regularib. de Frigdionaria,cum sicut illi Nostris,ita nos suis post Nostra priora Priuilegia Priuilegijs inuicem gaudeamus : quod latius probatur in hac Narratione . Decimum falsum est, ꝙ dicunt aduersarij, Nostrum .s.Titulum esse Congregationem S. Donati de Scopeto ; siue S.Saluatoris Venetiarum, siue S. Saluatoris de Scopeto , siue Scopetinorum absolutè; & dici Congregationem Nostram S.Saluatoris ex loco Venetiarum ; vt sæpius dictum est, & ipsa Apologia refert. Vndecimum,error fit ab aduersarijs, cum Initia Nostra dicunt sub Martino V.& tñ circumscribūt modò 1410. modò 1424. vtroq; Anno Martino anteriori: & quàm impiè errant, dùm ex altercatione, quam diù habuit Auctor Noster cum suo Generali,cō pulsus sit ad mutationem Habitus ob,nescio,q̄ iacturam iuuenum: quæ oīa deliramenta facillimè destruit,quod in superiorib.dictum est à Nobis:motum in se B.Stephanum ex relaxatione sui Monasterij,dum huc,illucq; qui ibi degebant Fratres, vbi, vel in eo vno vigebat obseruantia Regularis , dispergebatur ad laxius , & procli-

Marginal notes: *Greg.12* *Sixt. 4.* *Gre.12.* *Mart.5* *Inn. 2.* *Mart.5*

Gre.12. uius ad malum currendum:& à Greg. XII. ob eius Sāctitatem vocatum ad Canonicum Ordinem euectum esse: Non igitur iactura iuuenum, sed vniuersalis iactura, quæ suos ibi morantes, vel iuuenes, vel alios vrgebat, mutationem indidit: tandem quid ludibrij est iacturam iuuenum deplorare, & ne huic labefactationi annueret, strictiorem vitam eligere? ergo nulla cura adolescentis quærenda: Ergo tot Salomonis dicta circà ætatem illam coercendam, gubernandam, probrum fuit ei sapientissimo describere: Ergo inaniter iactatum bonum est homini, si portauerit iugum ab adolescen-
Thr. 3. tia sua, & adolescens iuxtà viam suam, etiam cum senuerit, non re-
Pro. 22 cedet ab ea, & si quæ hmōi. Ergo non, quia dum essent pueri, benè educati sunt, viri, & senes effecti Sancti fuerunt, qui in sanctitate à pueritia perseuerauerunt: Ergo abigendi pueri à Christo, quos et retrahentibus Apostolis in medium ad se vocatos ponebat: ergo deridendi illi lactentes, qui perfecerunt laudem ei, quos etiam lactē-
Chrys. tes fuisse, & ex matrum pendere vberib. Chrys. refert. Verùm esto,
Greg.12 fuerit vtcunq. iactura, vt fuit: non hæc fuit causa mutationis Habi-
Anton. tus, sed mutationem Habitus, & Status dedit Greg. XII. suæ mentis arcano; præsertim cum hoc ex Antonino decerpsisse testentur illi viri, qui testati sunt. Duodecimum. Quacunq. ratione incipiantur
Mart.5 Primordia siue à Martino V. nos priores illis; quia sub Anno 1. &
Greg.12 2. Nobis dedit Priuilegia antè Canonicos Regulares nuncupatos Lateranenses; siue à Greg. XII. Nostra Pontificis huius Decreta ipsorum priora: Si ab antiquis Frigdionarijs ab ipsis renouatis, Antiquiores Nostri Rhænani, vt in superioribus patet: siue ab eo tpe, quo Priores annui Decreti à Greg. XII. Nostri prius, q̄ illorum di-
Gre.12. cti sunt, siue ex vnionibus Monasteriorum: Nostra prius vniuit Martinus V. q̄ sua: Si ex Generali Capitulo, & Magistratu Nos vtrumq;
Mart.5 priores accepimus: At si à B. Aug. vel ab Apostolis, vel à Leuitis, & Pontificibus antiquis, vel à Sacerdotibus in lege veteri lineis indutis, cum nos simus, vt illi, & illi vt nos eiusdem Ordinis, dispositionis Iuris, æquali pede descendimus: & non prius pede dextro ad littus stabile Can. Reg. quàm sinistro: sed vtroq. simul saltauimus, nisi illi dicant ex Petro ortos, nos ex Ioanne: illos ex Iacobo vestito li-
Luc. 22 neo, Nos ex alijs: cum non diuisus sit Christus; cum dixerit: qui voluerit inter vos maior fieri, erit vester Minister, q̄n facta est contentio inter eos: quis eorum videretur esse maior; Et hæc ad ampliorē respon-

responsionem Tycinensis, negantis Nos Antiquiora daturos Priuilegia, quamuis alibi respondimus. Tertiumdecimum, collecti Annales, & Epitome in illis sunt ab Augustino Mantuano ex notitia scriptorum Notariorum litterarum Apostolicarum, & sententijs Patrum antiquorum, quos recenset in Epistola, qui fuerunt vsq. ad ea t pa. q b. viuebant ex socijs aliqui B. Stephani; vt Iure credendum sit, & fides adhibenda: quos Annales cum alijs eorundem Patrum scriptis, Chronicis, & aliorum recentiorum hic collegimus Nos: cætera, quæ in Epistola illa pulcherrima diserta sunt, vel collegimus in superioribus, vel videnda linquimus: ideo autem Compendio hoc voluimus adunare, vt si non libet ad Nostram hanc collectionem iterùm impressam locare, q maximè putaremus vtile; tñ sciretur, quid illa cōtineat, quæ passim sola peruagatur, vt diximus, laudat, vt in Capitulo quoq. eligantur, qui Annales Congregationis describant ad perpetuam memoriam; q factum esse reperitur: Sed neq. oīa in hac Narratione colligēda, ne in immēsum volumen cōgeratur: conseruantur inter monimenta Congregationis in Monasterio S. Saluatoris Bononiæ. Raphael Volaterranus in Comment. pro Cōgreg. Can. Reg. S. Saluatoris. (Est & in hoc Ordine alia quoque Congregatio, quæ repentè magnopere coaluit Sancti Seruatoris: Auctor Stephanus, homo Bononiensis, fuit Ordinis Eremitarum: Anno 1410. Is. n. cum rem inclinatam videret cum paucis cū sequentibus Canonicum sumpsit gestamen, supraq; album Cucullum Greg. XII. probante, ac ad ædem S. Donati de Scopeto propè Florentiā migrauit. Ex quo Antoninus Præsul Florentinus Scopetinos eos vocat: plura deinde Cœnobia recepta sunt: S. Secundi Eugubini dono religiosi Viri Guidonis Fretrani primi Vrbini Ducis, S. Seruatoris de Sylualacus propè Senas. S. Seruatoris Iconici Bononiæ: vbi miraculum colitur vulnerati ab Hebræis Crucifixi, ac sanguinem pandentis. S. Seruatoris Venetijs: In Vrbe verò, S. Petri in Vinculis)(Auctor Stephanus homo Bonon.) constat fuisse Senensem ex processu (quem dicūt) fulminato super premissis litteris Gregorij sub Annum salutarem 1408. Mense Apr. eiusd. Pont. Anno 2. constat & in ipsis litteris Martini. Auctor fortasse dr, vel quia primus sui Sodalitij promotus in Canonicum à Greg. cæteros sibi hac legatione demandata promouit: vel quia primus Prior capitularis, & subinde Congregationis primus Generalis: vbiq; in Priuilegijs

Tycin.

Volat.

D. Ant.

Guid. Fretr.

Gre.12. gijs Cógregationis sese Auctorem facit Gregorius XII. Eam.n.fun dauit sub singulis Bullis plumbeis,quæ adhuc extant.(1410.)erratur & in hoc Anno, vt modò patet ex ipsis Apostolicis litteris Gregorij,& processu,qui biennio præcessere. Quos nec vidit Archieps inde :si cautior factus:quod hoc verbum,vel circà,adiecit. (Album Cucullum)pro Scapulari hunc intellexit, q in Monachis pro Habitu essentiali vnà cum Cucula,& Flocco: singula tñ singulatim notat.Io.And.Clem.1.de stat.Monach. sicuti in Canonicis Reg. Togam simpliciter lineam Clem. 1. de Elect. Scapulare namq. cõe est & Canonicis,& Monachis,vt i vtrorumq. Insigne Claustrale,sicuti Cappa.Notandum quoq.pro hoc Insigni à Iulio II.in Priuilegijs, sed non æquè vtrisq.est essentiale. Hoc gestarunt Canonici D.Marci ab antiquo t pe citrà:de quibus sensit Io.An.d.Clem.1.de Elect. sub colore albo. Vtrumque.n.ex omnibusCanonicis soli deferebãt tunc huius coloris Cappam,& Scapulare.Sed hoc mõ cõmutarunt in Capitium sub Annũ 1516.suasu quorundam,qui ad illos ex Frisionarijs Lateran.sub id t pis desciuere;vt dictum est.Cappam etiã vtrisque Canonicis,& Monachis idem Io.An.vtrobiq. Clementinarum assignat: sed neutris tñ pro essentiali. (Greg. XII. probante) Imò vltrò sub Cappa decernente, & super Rocheto: Excitatus.n. mentis suæ arcano repetito sæpius ab eo in ipsis Nræ Congregationis primordijs intendebat in his Religiosis Reformationi Ordinis Canonici passim per ea t pa collapsi. Cuius quidem viuens fundamenta iecit,vel eã potius,vt quõdam Apostolus,plantauit. Sic nãque,& plantula hæc ab eo,& sua nuncupatur. Mortuo verò,Martinus veluti alter Apollo,post Apostolum,irrigans eam,positis radicibus prouexit.Eugenius subinde IV.incrementum,& splendorem dedit Deo Saluatore Christo in oĩbus per omnes mirabiliter (vti solet)cooperante perpetuò. Vide priores illas litteras Gregorij,& quas publicauit in Vnionem Ambrosianã, & in decimo Priuilegio sub 8. Cal. Febr. Anno 9. In quibus religiosè gloriatur,vt olim de profectu suorum Phylippēsium sibi applaudebat Apostolus,quos à se institutos ad fidem imbuerat:eos p pea gaudium suum, & coronam appellans.Gloria.n.Patris est filius sapiens:sese eam plantulam posuisse toties repetens ex solo mentis suæ arcano à se hoc Institutum deprõptum fuisse,& ea primordia ipse fecisse,dedisse Habitum hmõi, & viuendi normam, & hæc omnia subcertissima spe

Margin notes: *Io.An.* — *Iul.2.* — *Io. An.* — *Io.An.* — *Gre. 12* — *Mart.5* — *Eug. 4.* — *Phyl.4.* — *Pro. 13*

numc-

numerosæ olim sobolis,& sanctæ. Vates namq. (vti dr̃) in his vbiq. diuinus. Quem vbiq. omninò si legeris, primarium auctorem, & vltroneum pro sua, vel hac frequenti sententia fateare. Vide etiam litteras Martini V. sub Non. Iun. anno 1. datas Friburgi, soluto mox Concilio Constan. & alteras Mantuæ Anno 2. Et pro Vnione, & Reformatione Veneta, quæ postea emanarunt ab Eugenio IV. (Ad Aedem Sancti Donati) decipitur & hic: quia Vnio Sancti Donati secuta est illam Ambrosianam, & Bononiensem Reformationem, & Vnionem sub Martino V. ad superos iã euocato Greg. XII. (Scopetinos vocat) subiecitq; mox Antistes integerrimus; sed magis propriè S. Saluatoris, conseruato in eis eodem eorum proprio nomine. (S. Secundi) æquiuocat Volaterranus pro Monasterio Ambrosiano. Nam illius S. Secundi vnio facta est per Calixtum tertiũ posterioribus temporibus, Anno suo primo. Ea.n. est illa Canonica Secundina antiquissima, quam pro sua adeo dilexit D. Vbaldus, vbi.s. à puero prima rudimenta fecit suæ Canonicæ professionis. Lege eius Historiam: celebratur & adhuc constanti memoria apud Eugubinos cubiculum illius tunc Canonici propè Ecclesiam fuisse, vbi, postmodùm eius nomini consecrata Capella cubiculi, sumarium ob eam rem perpetuò apparere voluere. In hac præterea Canonica, & ipsi obseruarunt, dum illius antiqua documenta curiosè percurrerent Patres nostri, Priores perpetuò Regulares ad hanc vsq. nouissimam Reformationem continuasse: nusquam videlicet ea exteris commendata. Quod perquàm rarò reperies apud Italiæ saltem Monasteria vtriusq videlicet Ordinis Canonici, & Monastici. (Primi Vrbini Ducis) Nulli Volaterranum carpere, nisi Volaterrano ascripta hæc sunt. Nõ debuit autem res nostri tpis latere Volaterranum præsentem historiographum, qui vel quinquagenarius homo illius, cum scriberet Mamphridus noster circa 1500. tempestatis, ignorauerit Federicum Feretranum vno oculo Argo occulatiorem nostri sæculi (dum viueret) in re militari vnicum Imperatorem eum primi Ducatus titulum, longè post Guidonem, sua sibi propria virtute peperisse. (S. Seruatoris de Sylualacus) Ex hoc Monasterio prodiere Stephanus, & sequaces, q pristino dogmati sub ipsum mox principium dimisere. Inde enim à Gregorio subuecti sunt ad Ambrosianum Monasterium, annitente Comite Guidone; vbi eius Pontificis opera reformatio illicò Bon. dum adhuc Con-

stantiæ

Mart. 5

Eug. 4.

Mar. 5.

Volat.

Cali. 3.

D. Vb.

stantiæ celebraretur Concilium, quod triennio prorogatum fuit, auspicata est. Fr. Emanuel Rodericus in suis Q. Reg. Tom. 1. q. 3. fol. 13. vsq. ad art. 2. exclusiuè hæc de Origine Canon. Reg. scribit. (Respondeo dicendo, quòd Canon. Regul. Ord. S. August. dicti Lateranenses ab Apostolis primùm, vt narrant Historiæ, traxerũt Originem; prout tradit Hieronymus Plati, sed postea à B. Aug. fuit talis Congregatio regulariter ordinata, cum quibus Canonicis ipse factus Presbyter à Valerio secundum Regulam ab Apostolis traditam aliquandiù vixit. Qui cum post aliqua tēpum spacia varias habuisset à laudabilibus Viris Reformationes, secundum illas varia sortiti sunt nomina: inter alias prima fuit ista Congregatio Lateranens. quæ tamen fuit reformata in Templo S. Mariæ Frisionariæ propè Ciuitatem Lucæ Anno 1407. à quodam Clerico nobilissimo Romano, nomine Bartholomæo, Illustrissimæ Familiæ Columnæ vnà cum quodam eius socio nomine Iacobo de Euogadri V. I. Doctore Excellentissimo, sed prius per 800. annos vsq. ad Bonifacium VIII. fuerunt in Ecclesia Lateranensi à Gelasio Discipulo prius D. Augustini, semper viuentes. Ex qua Ecclesia, licet in posterum plures essent eiecti, ac iterum regressi, tandem sub Sixto IV. Summo Pont. omnimodam ipsius possessionem amiserunt, non tamen Titulum, & Priuilegia, vt ipse idem Pontifex eis concessit vnà cũ Monasterio S. Mariæ Pacis, in quo adhuc vsque Romæ perseuerant. Sed est notandum, quòd alij sunt Can. Reg. Congr. S. Saluatoris, q' Initium habuerunt in quadam Canonica vocata S. Maria Rhæni apud flumen Rhænum, & propè ad duo milliaria ciuitatis Romæ sita, in qua quidam Canonici cohabitabant secundum Regulam D. Aug. viuentes: fuitq. talis Ordo ibi ab Innocentio II. confirmatus Anno Dom. 1136. & in hac Canonica perseuerauerunt vsq. ad annum 1350. postmodùm à militibus Ioannis Visconti in obsidione Bononiæ deuastata se intra Ciuitatem in Canonica S. Saluatoris transtulerunt, in qua vsq. ad annum 1418. perseuerauerunt, q. post modum vniti cum quodã P. Stephano Senẽsi, & socijs ex Ordine Eremitarum Leceti; & à Gregorio XII. & à Martino V. confirmati, habituq. Canonico induti circa annum Domini 1418. nomẽ sumpserunt Canonicorum S. Saluatoris. Deniq. eorum verum principium, & origo non est à S. Donato de Scopeto propè Florentiam sito, & nunc iam diruto, vt innuit D. Antoninus, dicens; quòd hæc

Con-

Margin notes: *Hieron. Plat.* — *D. Au.* — *Gre. 12. Mart. 5* — *D. Ant.*

Congregatio dr Scopetinorum. Nam licet ipsi Canonici quarto loco ibi habuerint habitationem, habitatio tñ ipsorũ secundo loco in Canonica S.Saluatoris secundũ p̄dictã Historiam fuit. Et sic magis propriè ab ea sumit denominationem. Aduertit tñ Hier. Rom. cum Abbate Ioachino, quòd hi Canonici non sunt de numero eorum, quorum memoriam faciunt Pontificum Iura. Supradicti.n. instituti sunt per D.Hilarium, & per Apostolos, & per Ep̄os eorum successores, & per D.Aug. reformati, & ad antiquum statum Can. Ecclesiarum Cathedralium constituti. Illi aũt, quos Ius Canonicũ Regulares Canonicos vocat, suam Originẽ minus anteq̃ habent.s. à quodam S.Ep̄o Leonis Franciæ Arnulpho vocato, Anno Dom. 1117. quibus Regulam D.Aug. tradidit, & multa Monasteria in Italia, & Gallia ædificauit zelo reformandi Clerum. qui modus viuendi cum omninò non esset Monasticus, neque omninò esset Clericalis, fuit diuersis titulis ipsius rigor signatus, & à Papa Benedicto XII. Anno 1342. multis gratijs, & priuilegijs ampliatus. Cui Congregationi, vt eius exemptionibus frueretur, fuerunt vnita quædã in Hispania Monasteria, vt Monasteria S. Isidori Legionensis, qui fuit prius Monachorum D.Benedicti, & S.Crucis Conimbricẽsis, vbi adhuc sunt Constitutiones, & Regulæ, per quas dicebant Officium diuinum secundum stylum S.Arnulphi. Et in Italia, & Gallia sunt maximè reformati, & habent Generales, & Prouinciales: in Lusitania verò reformatissimi, & communiter Canonici Reg. D.Aug. nuncupantur; non quia eorum Religio constitũta fuerit à D. Aug. sed p̄p regulam illis à D.Augustino traditam. Et iuxta supradicta debet intelligi Extrauag. Martini IV. in capite. Viam ambitiosæ de transeuntibus ad Religionem) Examinanda singula Can.Reg.Ord. S.Aug. dicti Lateranenses, primùm ab Apostolis, vt narrant Historiæ, traxerunt originem, vel debuisset supprimere Verbum Lateranenses; vel si ponere voluisset, addere & quicunq. alio cognomine vocantur Can.Reg. Ipsi enim nuncupati Lateranenses non cõtrarij sunt, vt quicunq. Can.Reg. Ab Apostolis, & antè originem ducant, vt ex superioribus ex proprijs Lateranensium scriptis, præsertim Augustin. Tycinensis, in Reformato propugnaculo, patet: qui oẽs Canonicos Regulares, salua Professione, & Habitu essentiali, vnius esse iuris, & dispositionis, & ordinis centies contestatur veritate s̄p ad hoc vrgente. Sed postea à D.Aug. fuit talis Congregatio regulari-

gulariter ordinata:talis Congregatio si præcisè pro Lateranensi so
lùm nuncupata,non est verum; tùm quia nunquam in illa Refor-
matione nomen Lateranensis effulsit; tùm quia Lateranensis Ec
clesia Romæ ædificata à Constantino sub Syluestro Annis antè
Augustinum non multis: Roma habebat Clericos tunc tempori s
officijs diuinis mancipatos,qui postea à Gelasio regulariter institu-
ti sunt Aug.Discipulo,vt ipsimet Lateranenses testantur, quamuis
Onuph. falsò dicat Onuphrius in Annotatione ad vitam Gelasij, quòd hi
Canon.Regul. sunt, quos primum in ea Ecclesia Laterani colloca-
uit, quòd collocauerit, verum credimus, sed non Lateranēses Ca-
nonici,qui nunc nuncupantur ab Augustino reformati, sed Late-
rani collocati illi,qui Lateranenses tunc ab ipso loco denominabā
tur:permanserunt ibi vsque ad Bonifacium VIII.à quo expulsi sūt;
ꝙ probat ex Archiuijs Lateranensis Basilicæ:permanserunt quidem
regulariter instituti à Gelasio Canonici, sed non ex illis, qui nunc
vocantur Lateranenses:sed tunc vocabantur Can.Reg. Lateranen.
sicuti Oximenses Oximeni,& alibi eius loci denominatione. Augu
stinus autem in sua Clericali Reformatione non sub Lateranensi
cognomine putauit Canónicos,& Clericos ad communem vitam
deducere,sed sub Regula sub Sanctis Apostolis constituta;nulla La
teranènsium cognitione habita. Sequitur (quæ cum post ali-
qua temporum spacia varias habuisset à laudabilibus viris Refor-
mationes,secundum istas varia sortiti sunt nomina. Inter alia pri-
ma fuit ista Lateranensis,quæ tamen fuit reformata in Templo S.
Mariæ Frigdionariæ propè Ciuitatem Lucæ Anno 1407. (quæ)
non quidē Congregatio hæc Lateranensis nuncupata, sed omnis
in vniuersum Congregatio Can.Reg.vt patet per ipsummet dicen-
tem,varios viros reformasse;Hic hanc,illi alias: (prima) vna debe-
bat dicere:vt de cæteris taceamus, nostra prima fuit Reformatio;
quacunq.rōne sumatur Institutio,vel Reformatio,vt diximus sup.
(Anno 1407.)fallitur in Anno,vt satis ex superioribus patet: sicu-
Tyc. ti fallitur Tycinensis etiam in Reformato suo libello,qui Reforma
tionem in Frisionaria, vel Frigdionaria sede (vtrumq.enim repe-
rio & melius Frisionaria,& alterutro passim vtor, vt Calamus exa-
rat.)factam fuisse autumat circa Annos sal.1394.fol.52.de pcursu
vt Annos notet multos; vnum illum perbella descriptione verbo-
rum:& vt ad verbum circà Annum 94.vsque ad 1410.& circà:pro
trahere

trahere videatur? cum tamen reprehendat Archiepiscopum, qui Ly circà, per duos tantùm Annos educat à 10. ad octo. (Sed prius &c.) si denominati fuerunt ab ipsa Reformatione Frigdionaria Frigdionarij: ergo prius iidem fuerunt habitantes per 800. Annos in Lateranensi Ecclesia? non ipsi, qui nunc vocantur; sed illi, qui veri fuerunt Lateranenses Canonici per huiusmodi tempora morabantur. (Sed notandum quòd alij) non fallitur, quòd nos initiū habuerimus in Rhænana Canonica, cui Stephanus cum socijs connumeratus fuit: si Originariam Antiquitatem eiusdem loci requirimus, prout in Vnione illa cum Rhænanis longè, latèq; probatum est: tamen non dilatamus fimbrias: & Institutionem, siue Reformationem Nostram accipimus à Gregorio XII. in B. Stephano, qui dedit illi, & socijs Habitum Canonicum, & professione Regulæ D. Aug. præexistente, facti sumus ijdem Canonici, vt Reliqui omnes, vnius Ordinis, Iuris, & Dispositionis non ex Priuilegio participantes, quod alij ex Natura participabant Canonici, sed eiusdem Naturæ declarati, ac illi, dato, quòd potiamur, & gaudeamus ijsdē, quibus alij Canonici Regulares potiuntur, & gaudent, vt in æquali collocemur cum alijs in potiendo, & gaudendo: quòd si alijs Canonicis Regularibus, vt gauderent suis à Prædecessoribus Gregor. Priuilegijs datis, ex accidenti concessum fuit; etiam Nobis; quòd si Natura, nobis similiter: alioquin etiam ipsi Lateranenses modò nuncupati, quibus datum est, vt gaudeant Monachorum Indultis, de accidenti gaudent, quibus illi ex Natura; ergo Minores illis: quantùm potest humana passio, vt in vulnere alterius proprium cruorem non cernat: Nam Canonici illi; si potiti Priuilegijs Monachorū Natura, & nos eisdē vtrorumq; Natura potiti. Fallitur, quòd dicit (ad duo milliaria Ciuitatis Romæ) cum Romæ non Rhænus, sed Tyberis decurrat: sed fuit error Impressionis: credo. Fallitur, quòd nomen Can. Reg. S. Saluatoris sūpserimus 1418. cum antea Canonici Reg. S. Saluatoris appellemur à Greg. XII. vsque à 1408. Fallitur, q. secundo loco in Canonica S. Saluatoris cōstitimus, nisi velit, quod ignorat, Bononiam aliquos de primis Socijs B. Stephani commigrasse. Post decessum à S. Saluatore propè Senas, fuimus dicti, & denominati Canonici Regulares S. Saluatoris à Greg. XII. vel ex loco Ilicætano, vel absolutè, nil refert; absolutè tamen dicti: Rhęnanis coniuncti, confirmatur titulus, non datur.

Greg. 12.

Greg.

Gre. 12.

Gre. 12.

F 2 à Mar-

Mar.5. à Martino V.Can.Reg. S.Saluatoris, quia etiam S.Saluatoris noīe dedicata Ecclesia Bononiæ à Rhænanis post euersionem S.Mariæ secundo loco fuit Habitatio S.Ambrosij, si primò S.Saluatoris de
Greg.12 Syluialacus, vt Greg.XII. innuit, ponitur: Si ꝑdita illa habitatione, primus Ambrosianus locus ponitur, optimè secundo loco est S.Saluatoris Bononiæ; qui tàm ob titulum generalem Nostri Instituti, non in Ordine, sed in capite ponitur ob Dignitatem, atq.Præstantiam. Absurdissimum denique refert ex Hieronymo Romano, &
Hier. Rom. Abbate Ioachimo: non comprehendi nos, neque esse de illis Ca-
Abb. nonicis, de quibus verba faciunt Pontificum Iura eo, ꝙ non cēseamur
Ioach. ab Apostolis acti, ab Augustino reformati, & ad antiquū Statum Can.Reg.Ecclesiarum Cathedralium restituti: sed minus antiquam
Arnul. originem habere à S.Arnulpho Lugd.Archiep.1117.Refor
Ben.12 matore Cleri: quibus Benedictus XII. Anno 1342. multas gratias contulit: nolumus obijcere sese obijcientibus: Arnulphus reformauit Clerum Regulariter sub Regula D. Aug. ergo reformauit ad formam Reformationis D.Aug. ergo eiusdem Ordinis cum alijs à D.Aug. reformatis: Reformauit Anno 1117. ergo Nostra Reformatio antiquior, quàm illa, quæ fuit 1407.per ipsum. Sed quæso vbi legit Can. S.Saluatoris ab Arnulpho reformatos, & factos? qā multa Monasteria in Italia, & Hyspania Reformauit? Inter quę, vbi Monasterium S. Saluatoris de Syluialacus describitur ab eo reformatum? legat Greg.XII. in Nostra Institutione nullam facientem
Greg.12 mentionem de Arnulpho, sed de suæ mentis arcano: nescio autem q̄d velit dicere de Reformatissimis Lusitaniæ Can.Reg.D.Aug.nūcupatis: non quia eorum Religio constructa fuerit à D.August. sed propter Regulam illis à D.Aug.traditam. in quo differt tradi Regulam Canonicam à D.Aug.suam: & instituere Aug.Canonicos secūdum Regulam suam? idem.n.puto, ꝙ Aug.instituat sub suam Regulam, & quòd Aug.tradat suam Regulam, quamuis puto errorem Impressionis, vt poni debuisset, sed ꝑ ꝑ Regulam illis D.Augustini traditam: nisi velit hinc asserere, ꝙ D.Aug.instituit, siue melius reformauit Clerum in Regulares apud se, & ꝙ tradiderit siue per se, siue per alium suam Regulam; vt emendatus error ita appareat, vt diximus, quod Gelasius fecit Canonicis Lateranensibus illius t̄pis, & loci: vtriq.autem Canonici eiusdem Ordinis, Iuris, & dispositionis censentur, sed nihil ad Nos de Lusitanijs: Supponamus, ꝙ ostendimus,

dimus, falsum ex Greg. XII. primo Nostro Institutore, nos originarios ex Arnulpho: Arnulphi Reformatio varijs in locis, Galliæ, Hyspaniæ, Italiæ, Lusitaniæ facta: & à Tycinensi vocatur, & comprehenditur inter cæteras Reformationes vniuersi illius antiquissimi, vel ab Apostolis oriundi Ordinis Canonicorum Reg. sub quibus etiam nostra comprehēdetur, quemadmodū Frigdionaria, quæ ab ipsis inter alias Canonici Ordinis connumeratur: Vbi est ergo tùm formalis dña, quòd de Nobis non loquuntur Pontificum Decreta, de illis sic? cum de illis, & inter illos, & cum illis assignentur variæ Reformationes, & ipse Rodericus suprà dicat Ordinem Canonicum secundum varias à varijs factas Reformationes varia sortitos esse vocabula, sed vide allucinationem: Pontificum Decreta toties repetitorum de Nobis Canonicis Regularibus disserunt, & tñ non sumus Canonici Regulares. Ergo si de Canonicis Regularibus reformatis ab Arnulpho non loquuntur Iura, & Decreta, quęcunq. Reformationes Arnulphi non habebunt Decreta: De Arnulpho hæc scribit Tycinensis. (Per idem fermè tps, quo B. Iuo dictū Ordinem in Ecclesia Beluacensi instituerat B. Arnulphus Abbas, post Archieps Lugdun. factus Ordinem Can. Reg. vitæ ibidem instituit: vt etiam refert Vincentius Historialis, quem auctor Fasciculi sequit fol. 54. tpe Alex. II. & Greg. VII. circà Annos salutis 1356. & inde dilatatus est per totam Galliam, & primùm in Archiepiscopatu Auinion. per remotas regiones, sunt quingentæ Abbatiæ sub Canonica, & Regulari Institutione reformatæ, & in ea Congregatione erat Prioratus S. Mariæ della Portera extrà Lugdunum. Prioratus de Cordelinis extrà Lugdunum, Prioratus S. Martini de Viēna. Prioratus S. Blasij. Prioratus S. Mariæ de Lilio Insulæ. Ecclesia S. Domitiani Epi, in Ciuitate Bruges, in Ciuitate Gen. Ecclesia S. Michaelis. Ecclesia S. Nicolai de Capite Montis distans ab Vrbe Geneua 15. millibus passibus. Requieuit autem B. Ruffus post tantos labores, & reformata loca in Ecclesia Auinion. sub tit. eiusdem noīs. Interiecto autem non multo tpe eiusdem S. Viri reliquias trāstulerunt quidam Regulares Canonici in Ciuitatem Valentię, quę abest ab Auinion. 10. millibus passuum vbi est constructa celebris Abbatia B. Ruffo dicata, & ibidem Canonicus Ordo secundum Regulam D. Aug. viget, cuius Abbati scribit Vrbanus II. in cap. statuimus, 19. q. 2. & q. 3. c. mandamus. Ex hac Abbatia complures Viri insi-

Gre. 12
Arnul.
Tycin.
Tyc.

insignes floruerunt. Et in primis B. Anastasius IV. Pont. claruit, qui fuit Abbas S. Ruffi Valentinensis Diœcesis. Claruit & doctissimus Vir Nicolaus Anglicus, qui in eadem Abbatia cum esset vir bonus, & doctus, ac insignis declamator ab Eugenio III. in Nouergiam mittitur Prouinciam, & prædicando, ad Christi fidem gentem illā conuertit. Post factus Albanus Eps. deinde Cardinalis ab eodē Eugenio. Quo defuncto, ad Apicem Pontificatus eligitur. Et Hadrianus III. appellatus est, & integerrimæ vitæ habitus est, de quo Vincen. scribit lib. 23. c. 3. fuit autem B. Arnulphus in Lugdun. Ecclesia Abbas, huius S. Ordinis ardentissimus Instaurator. Per idem ferè tēpus quo B. Iuo eundem Ordinem reformauerat in Beluacensi Ecsia.) Vbi expressè loquitur de Ordine Canonico in vniuersali, de quo Pontificum Iura, & Ius Canonicum differit? De eodem Ioan. Trullus, lib. 1. c 10. operis Can. Reg. impressi Bon. 1600. opera Gasparis Passerini, in Can. Reg. Lat. (Frigescente Canonicorum Religiosa vita cœpit hic sacer Ordo primam pulchritudinem amittere, deformatusq; effici. Cæterùm Anno 1080. curante Domino; tpe Gregorij VII. Papæ, & Henrici Imperatoris, iterùm reflorere cœpit apud Burgundiam in Ecclesia Beluacensi, Auctore, & Reformatore præstanti Viro Iuone eiusdem Ecclesiæ Præposito, postea Carnothensi Episcopo, qui post Isidorum fecit compilationem antiquam Decretorum. Eodem etiam tpe idem Ordo reformatus est in tota Gallia per Sanctum Virum, & Ven. Arnulphum Abbatem, & Archiepiscopum Lugdun. sub eodem Greg. huius noīs VII. Anno 1074. vt refert Aug. Tycinen. in Propugnaculo Canonici Ordinis 5. parte confirmatione 8. qui & plures Historicos citat, has reformationes narrantes. Auctorem huius Gallicæ Reformationis Arnulphum refert Io. Nauclerus volum. 2. Chronographiæ generatione 37. His verbis. Arnulphus in hac gñatione, siue Ruffus Lugdunēsis Episcopus in Gallijs prędicatione, & sanctitate clarus Can. Reg. post Aug. Ordinem instituit; vbi & multis fundatis Monasterijs, in Italiam venit. Christi paupertatem, integerrimamq; vitam ad ipsius imitationem omnibus cum ingenti ardore proposuit, & propterea multos ex nobilitate Romana ad se traxit, qui eum tanquam verum Christi Discipulum, & Prophætam sequebantur. Vnde & in Hetruria multa Regularium Monasteria erexit. Verumtū Romæ, dum acerbè nimiùm in Clericorum lasciuias inuehit, & eorum

Vinc.

Trul.

rum Pompam improbat, secretò occisus est; nec vnquam tanti sceleris auctores sunt inuēti.) Hæc ille, qui cum Augustinum commemoret, hanc nouam Ordinis, non Institutionem, sed Reformationem intellige; addo, qđ cum in Hetruria Mon. Regularia erexerit potius possibile fuit erexisse Frisionarium, quàm Ilicætanum, cum hoc non fuerit antè Stephanum Can. Reg. ergo potius Frisionarij ab Arnulpho, quàm Nos. Bulla verò Benedicti XII. sub dat. Arim. Cal. Iul Pont. Anno 5. 1339 nō aūt, vt Auctor dicit 1342. Basilius Sirenius vir apprimè eruditus dicit, ꝙ fuit facta pro Constitutione totius Ordinis Can. Reg. in collectione Indultorum, & Priuilegiorum Can. Reg Impressa Mediolani 1506 quod satis facit ad rñdendum: ꝙ quamuis concedatur fuisse factam ad ampliandam Reformationē Arnulphi: In corpus tñ totius Ordinis Canonici redigi ab ipsis Canonicis. Extrauagans aūt Martini IV. Viā ambitiosæ, de trā seu. ad Rel. sic intelligitur; optimè autem asserit in q. proemiali prima Rodericus, cum ex Io. Trullo, & alijs probat Canonicos Regulares non esse Monachos, vide ibi. Et hęc quò ad Rodericū dicta. Syluester Maruli, vel Maurolicus Abbas Messinensis in suo Oceano omnium Religiosorum Mundi Italica lingua exarato promittit ordinare libros ita, vt in principio describat Ordinem Canonicum, siue Ordines Canonicos, in secundo Monasticos, &c. excusat autē se immediatè non potuisse ob infirmitatem suam talem Ordinem obseruare, sed obseruasse Ordinem Antiquitatis, & Constitutionū Pontificalium: & in capite omnium posito titulo de Origine antiquissimæ Religionis Canonicorum Regularium S. Augustini, quæ dr̄ Congregatio Lateranensis, Nostram Congregationem ponit sexagesimamtertiam in Ordine, vt in eius tabula libri, & progressu: quod cum satis admiraremur, constituimus, ꝙ de prima asserit examinare, dum contenti eramus ea, quæ de nobis dicit, vbi non firmè dicit, animaduertere: primum ergo aduertendum: titulus præfatus si de cōi Ordine, & Religione Can. Reg. S. Aug. loquitur, benè dicit, antiquissimam appellans, si per verba, dicta Congregatio Lateranensis, intelligit vniuersam Religionem Canonicorum Regul. restrictam postea ad hanc, quæ nunc Lateranensis nuncupatur, etiā verum dicit, cum & hæc sit Can. Reg. sed mirum, quare non restrinxit ad alia nomina per tempora, vt diceret Religionem illam restrictam, & deriuatam esse per tempora ad alia nomina, etiam & titu-

los.

Ben. 12 Basilius Siren. Mar. 4. Roder. Syluest. Maur.

quuntur Decreta Pontificum;quòd si verum est, (quod falsissimū est) neq.Lateranensis dicta est de illis Canonicis,de quibus loquūtur ipsa decreta;cum in Frigdionaria Reformatione confidant, si eius loci auctor est Arnulphus; quàm facilè prosternuntur mendacia in ipsis aduersarijs ab ipsismet coacta pro diri veritate:& auctor nō audet repetere Lateranensem ; sed hic Ordo : vt per pronomen insinuet,quæ dicit,intelligēda necessariò de vniuersali Ordine Can. si haberem aduerbium super superlatiuum à Cicerone,vel Quinctiliano,vel Liuio,vel alio Latinæ linguæ professore;sed cum non me tantum titillem, vel ab Ascensio,à Donato, vel Guarino, dicerem perquam optime,maxime optime, magis optime, plus optime:dicit auctor cum ennumerato progressu Can. Reg. colligit, quia diuersæ,& variæ Reformationes factæ sunt à diuersis, & multis Sanctis Patribus institutæ:ad præsens de dignissima Congr.Lat. Can. S.Aug.loquemur vltimo reformata. En quid moror? hic eius verba subnectam in sua lingua , ne videamur vel supprimere sensum , vel alterare(Sed quia varijs tēpibus diuersæ Institutiones, & variæ Reformationes Canonicorum Reg.fuerunt,sicut ēt hodie diuersi sunt Canonici Reg.introducti sub Regula B.P.Augustini,quia multis SS.PP.fuerunt instituti,& reformati)Hic non sensum ex sensu, sed verbum ex verbo transtulimus.Hinc iudicent,qui legunt: an in superioribus de hoc,vel hac Lateranensium Cōgregatione, vel de Canonicis Reg.in vniuersum locutus sit,cum & prȩexistentes iam, & existentes nunc Reformationes,& Institutiones varias, atque diuersas memoret,& ostendat(Ad præsens loquemur de Dignissima Congregatione Can.Lat.S.Aug. quæ vltimò fuit reformata circà Annum Dom.1407.in Ecclesia S.Mariȩ de Frisionaria supradicta) Ac perinde cum dicit Lateranensem Congregationem, appellat eam titulo,quo gaudet,dum hæc scriberet : non quòd ita vocaret, dum reformara,vel instituta fuit : quia, vt patet,sub nomine Can. Reg.de Frigdionaria instituta fuit illa,vel reformatus Ordo Canonicus in illo loco,seu potius institutus pro Reformatione Canon. Regul.in Vniuersum ; cui rei non opus est adiungere Epithaphiū, hui, quod pro mortuis ponitur ; inscriptionem melius dixisset Saluatori Chro. Huc intendunt lrǣ Benedicti XII. pro Reformatione Ord.Can.Reliqua,quæ pro Reformatione Can. Reg. de Can.Reg. *Ben.12* Lat.nuncupatis prosequitur,non est nostrum animaduertere;sed,

quæ ad nostram defensionem hmōi pertinent, colligere: sat sit nobis, ꝙ idem auctor dicit, fuisse illos dictos Canonicos de Frigdionaria vsque ad Eug. IV. vbi inferius dicit hanc sanctam Religionē sub Apostolis, & Aug. principium, & Reformationem accepisse, & postea relaxatam, & ad terram prostratam, á Viris Sanctis restitutam: luce clarius patet, ꝙ ipse assentatur singulari; tamen ab illis ēt, quib. assentatur, veritatis amatoribus non de suo singulari, sed in vniuersum de toto Ord. Canonico varias Reformationes innumeris penè in locis intelligitur, vt Tycinensis ipse discurrit. Item de illis antè hos intelligitur, cum asseritur Canonicos Regul. perseuerasse per octingentos Annos in Lateranensi Ecclesia, i. de illis, qui particulariter reformati fuerunt in illa Canonica, à quibus, i. ab illis Bonifacius VIII. abstulit locum Later. & ad sæculares transtulit: subinde eam Lat. Ecclesiam his benemeritis Canonicis Lat. nuncupatis dederunt Pōtifices. Pontificesq́. ab his etiam abstulerunt vsquequo titulo potiri, non loco, concesserunt: sed de his satis. Item, quòd in Hispania floreat hæc sancta Obseruantia, Regula, & Institutum in Monte Syon Originarium, Gallia, Germania, & Anglia: floruerint ob Hæreses deperditas: & in Sicilia præsertim in Ecclesia Cathedrali Cæphalunensi, Siracusana. Idem auctor, dum dicit, non pōt diffiteri de Ord. Canonico in Vniuersum scribere, qui hic, & ibi regulariter viuebat: cum, vltrà Italiam, Reformatio Canonici Ord. Frigdionariæ non dilatetur, neq. dilatata sit. Nam, vbi reperitur, quòd hi Lateranenses dicti vltra Lateranum habuerint Ecclesiam S. Crucis in Hierusalem, & S. Mariæ Nouæ, Romæ? cum post Lateranum Ecclesia D. Mariæ de Pace eis his contributa sit, S. Crucis in Hierusalē ab Alex. III. Ecclesia constituitur confirmata Can. ipsis ibi regulariter viuentibus cum S. Phrygdiano Lucensi: cuius Ecclesiæ Ordinis S. Phrygdiani Canonici nuncupantur. Similiter ab eodem Pōtifice dum statuitur Card. Diaconus eius Ecclesiæ S. Mariæ Nouæ eligendus à Conuentu S. Phrygdiani, vel de alio Regulari Collegio, non de hoc, qui nunc est Lateranensis dictus, sed de alijs Regularibus Collegijs, quæ tunc erant in terra plantata. In annalibus recensitis ex Io. de Nigravalle, qui Ord. Can. in Vniuersum describit: vult nihilominus huiusce Congregationis fuisse Linum Pontificē, Cletum, Clementem, & alios, qui fuerunt antè ædificium Laterani, & eius loci dedicationē: optime inferius dicit Petrus Comestor Can.

Tyc. (margin, beside "nè in locis intelligitur")

Ioan. de Nig. V. (margin, beside "sitis ex Io. de Nigravalle")

Reg.huius Abbatiæ; mirum,quòd non dixerit Lateranensis:Ecclesia S.Petri in Cœlo aureo Papiensis Diœcesis clarè probat, quòd fuerit antè Congregationem Frigdionariam, cum ex eorummet Cōmentarijs habeatur ab illo loco euocatos Viros probos ad Reformationem Frigdionariam:optimum asserit, cum Reformationem Can.Reg.eo modo, quo dicimus sæpè,vt putemus, toties repetendo stomachum facere,sed non possumus,cum eadem alij faciant, non facere:factam fuisse, dicit, in Concilio Aquisgranensi sub Ludouico Pio filio Caroli Magni, vt alibi diximus: optimum dicit, cum Cathalogum Sanctorum ex Anastasio Cardinali enumerat huius Sancti Ordinis, idest Can.Reg.in quo cum Guarinum Bon. S.R.E.Cardin. memorat, nos non irascimur, quòd Canon. Rhænanum non testetur fuisse, à qua Canonica gloriamur vtcunque. Quod concludit de præcedentia huius Dignissimæ Religionis,etiā in vniuersum asserendum de omnibus Canonicis Regularibus, quòd melius in litteris ad supplendos defectus citatis probatur ex Origine antiqua,& Institutione Apostolorum:quā Originem,& quā Antiquitatem etiam, vel ipsi Later. dicti cōem faciunt omnibus Can. Reg.cum sint,supposita eadem professione, & Habitu,eiusdem Ordinis,& Iuris dispositionis,vt sæpius relatum est:quæ omnia,vti diximus, intelligenda esse ipse Scriptor concludit, cum in laudibus D.Aug.& Regulæ eiusdem:Iactare te debes Religio Canonica, quòd Regula tibi primùm data, multi alij fundatores Religionum gaudeant,Deo gratias,quia non dicit Religio Canonica addito Lateranensis: Hic Vir optimus cum varias Reformationes sub duobus verbis recensuerit post enarratam Originem,& Progressum Canonici Ordinis in vniuersum, solæ Reformationi Frigdionariæ insudat:quam Canonici Ordinis esse, vel ad Can.Ord. assumptam nouimus,inficias;sicut inter alias debuisset.Ergo etiam nos ponere in primo capite; vbi de Canonico Ordine in vniuersum ipso testante,vel inuito à veritate coacto,tractat: quasi verò cum de sola Frigdionaria verba facit, ipsa sola vniuersus Ordo Can.fuerit; alij, vel aliæ Reformationes,Ancillæ,& pedissequæ:verum nō detestamur, quòd in 63.Ordine nos collocet, contenti in nouissimo loco sedere, vt dicatur Nobis: Amice ascende superius: quòd fortasse continget (Deo dante)absque quod inuidiam comparationis immisceamus. *Luc.* 14
Videamus ergo quæ de Nobis dicit: nam, quæ superius dicta sunt

pro defensione Nostra, quòd eiusdem Ordinis, & Originis simus cum alijs, enarrata sunt, non q alios excludamus, vt videntur facere ipsi alij; sed vt non solos hos, vel illos alios esse antiquos Præclaros, Apostolicos, Augustinianos, Pontificios, Leuiticos, Sacerdotales, Primogenitos; sed etiam alios, qui Canonici Reg. sunt huiusmodi esse. Videamus quæ de Nobis dicit Maurolicus in sua propria lingua, vt præfati sumus. Dell'origine, e principio della Congregatione de' Canonici Regolari di S. Saluatore de Sylualacus. Primū, Non sumus ambitiosi; vt de Nobis dicat Dignissima Religio, Antiquissima Congregatio, sacer Ordo: sufficit Nobis, vt dicamur Congreg. Can. Reg. S. Saluatoris. Secundum, Poterat etiam hunc titulum Nostrum ita perstringere, & verum dixisset: Dell'origine dell'antichissima Religione de Canonici Regolari di S. Agostino detta Canonici Regolari del Saluatore, & verum dixisset, prout dixit, detta Congregatione Lateranense: vel, dum de vniuerso Ordine Canonico tractat, particulares Congregationes reticere; vt tūc esset titulus. Dell'origine dell'antichissimo Ordine de Canonici Regolari di S. Agostino: sed nos vltrò excludimur ab hominibus, sed non à veritate: Qui diligunt vanitatem, & quærunt mendacium.

Ps. 4. Tertium, Nescio, vbi repererit titulum Nostrū primum fuisse Can. Reg. S. Saluatoris de Sylualacus, cum Greg. XII. S. Saluatoris tm̄

Gre. 12. inscribat: equidem non legit benè Priuilegium primum Greg. XII. in quo Nos Can. Reg. esse S. Saluatoris, nullo alio titulo addito, nuncupari decernit. Equidem non possum absque stomacho hmōi ineptias recordari: & toties repetere. Quartum, Clarè patet malus animus, vel à se susceptus, vel ab alijs insitus, vt absolutam originē, & principium Nostræ Congregationis appellet, quæ à Greg. XII. in agro Senensi Reformatio potius dicta est: quod patet magis in progressu Abbatis; qui sequitur. Il Spirito di Dio, che non mancò mai di scaldare i cuori d'alcuni Santi Huomini, che rinouassero il viuere Santo, & Apostolico, quale in questi tempi per la gran scisma nella S. Chiesa, era quasi estinto, in quella; suscitò il Ven. Padre Frà Stefano Senese con molt'altri Frati dell'Ordine Heremitano di S. Agostino, che ripiantassero nella Vigna di S. Chiesa questa nouella Vite, già quasi spiantata, e gittata à terra per molti secoli nel modo, che da noi breuemente si narrerà. Deberem more Hieronymi aduersus Ruphinum etiam Idiotis mos linguæ carpere, & barbarismos:

barismos: tùm in verbis, & articulis, tùm in elocutionibus: sed res examinanda in Verbis, non Verbum: ipse tamen in præfationibus suis Maris Oceani quàm pulchrè redolet Bembū, Boccatium, Sannazarium: sed parcimus Siculo: sicut parcendum Nobis etiam oramus, qui in vtraq. lingua, neq. præfatos, neq. Ciceronem, aut Liuiū redolemus. Primum. Vita Sancta, & Apostolica appellatur ab ipso vita Can. Reg. quæ ferè extincta à sanctis Viris renouaretur, modo viuere Can. & Apostolicum, vt etiam ex varia circumlocutione Ord. Can. & Can. Reg. nos excludat ab ipso: sed non potest ex inferioribus illam vitam sanctam, & Apostolicam extinctam ferè, & renouatam, esse Ord. Can. negare. Secundum. Nescio quomodo non sit sui compos, cum inferius dicat, nos non esse ad huc in mundo plantatos, cum neget nos fuisse de Canonicis Rhænanis, vt ab vniuerso nos Ordine Can. eximat: modo autem replantatam vitem in vinea S. Ecclesiæ nos vocat: si replantata vitis: ergo ante eadē plantata: non fit reactio, nisi prius fuerit actio in eadem re: quod si in eadem Vinea fuit replantata Vitis, ergo ex eadem Vinea fuit, & est Vitis: si Vinea Ecclesię est ordo Can. multis vitibus variorum Can. Reg. vbiuis gentium, Ordo idem Canonicus in Vinea Ecclesiæ est, cui hæc Vitis nostra replantata est; ergo ex illo Ordine Canonico sumus nos, postq̄ plātati sumus in mundo: sed quō plātati, si replantata Vitis est? sequiť. Non molto lontano dall'Antica Città di Siena vi è vn'amenissima Selua d'Illici sopra vn lago, nella quale vi era vn Tēpio deuotissimo consegrato al Saluatore, e quiui hauēdo principio questa S. Congregatione, prese il nome, che si chiamasse di S. Saluatore de Syluaiacus. Hebbe principio à questo modo: che douendosi celebrare il Concilio Generale à Sauona, il Sōmo Pontefice Greg. XII. passando per questo paese, e già hauendo nel principio del suo Ponteficato fatto proponimento di riformare l'Ordine Canonico antico Regolare, in quanto s'estendeua le sue forze, essendo venuto all'orecchie del S. Pontefice la fama della buona vita, di costumi, e della scienza del P. F. Stefano, se lo fece venire dināzi à lui; qual subito visto dal Sommo Pontefice i costumi, e la santità di questo Padre accrebbe tanto l'amore, e deuotione del S. Pontefice verso F. Stefano, che soleua dire ragionando cō suoi famigliari di lui, hauer ritrouato vn'huomo del Cielo, e quasi vn'alto Sant'Helia Thesbite: era tanto dolce nella conuersatione,

che

che infiammaua tutti quelli, che con lui ragionauano, e gli restauano affettionatissimi, onde il Pontefice douendo andar per quel negotio tant'arduo, disse al sudetto Padre, che pregasse instantemēte S.D.M. Onde finito il Concilio il Santissimo Pontefice hebbe, & essegui il suo santissimo intento, di piantare questa nouella pianta, e riformare l'Ordine Canonico Regolare. Così fece in questo loco Illecetano il primo Priorato de' Canonici Regolari, e gli diede il Rocchetto; mà perche Frate Stefano era professo nell'Ordine Heremitano, li conuenne tener la patienza sopra il Rochetto, e la Cappa grisa sopra d'ordine del Pontefice, e rinouò l'Ordine Canonico Regolare in questo luogo, quale era de' Frati Eremitani, e fù l'ànno 1408. li 28. di Giugno, e lo dottò di molti Priuilegij, ne quali si vede tutto questo principio, origine, & habito, saluo la cappa, qual dice douer'esser, come quella de' Conuersi Cartusiani di color griso. Primum, erat templum deuotissimum, nunc iam non est per eum, cum sit Sylua, & idem Templum perseueret à Fratribus Eremitanis obseruantissimè custoditum. Secundum, nomen, quòd vocamur S.Saluatoris de Sylualacus, confutatum est suprà, & tenore Priuilegij. Tertium, cum proposuisset Pont. reformare Ordinem Can. antiquum Regularem, ex eo consecutus est suum desiderium renouandi, & reformandi Ord. Canon. Reg. Ergo non in vniuersali Sanctam, & Apostolicam Vitam, sed Ord. antiquum Can. Reg. Ergo ex Ord. antiquo Can. Reg. sumus, & debueramus poni cum illis Renouationibus, & Reformationibus, quas Ord. Can. ipse in principio posuit. Verùm magnum Oceanum nunc ascendit vsq. ad Cęlos, nunc descendit vsq. ad abyssos, nunc occultata infunditur procella cogente & spiritu, qui à Deo est, nunc ad littus, vel grandia cete pisciculo paruo ductore capienda protrahit. Tertium, fecit eo loci primum Prioratum Can. Reg. subintelligitur renouati Ordinis, & reformati Reg. ne putet primum Prioratum fuisse Can. Reg. qui sumus nos; & non Ordinis Can. Reformati. Primus namq. Prioratus fuit reformati in nobis Ord. Can. vt in alijs aliorum Can. Reformatoribus effectū est. Quartò absurdissimum est, quod asserit, necesse fuisse B. Stephano; quem tamen Fratrem appellat, & suprà ob maximū honorē Fratrem Patrem: cum præter Tycinensem vnum in suo Propugnaculo tamen. (Reformauit. n. dictum in libello de Ordine Can.) Nullus non Venerabilem saltem appellet (deferre Scapulare

quia

quia erat professus in Ordine Eremitano)quamquam Eremitani facerent professionem in Scapulari, de qua re alibi :' tamen cum in Can.Reg.assumpti fuimus professio nostra fuerit in Rocheto, non fuit necesse ob præteritam professionem deferre Scapulare: & qđ alij præcogitationi, & memoriæ præteritæ professionis tribuunt induisse Scapulare,hic tribuit necessitati:Sola verò voluntate Pontificis datum fuit Scapulare, nulla alia ratione præter narratum in Priuilegio;extrà quod aliam inquirere, fateor audacter temerariũ est. Quintum,Vide:& renouauit in eo loco:ꝗ ipse dicit: in questo luogo,quasi hæc scripserit ibi, cum debuisset dicere in quel luogo, vel quiui:renouauit,inquit,siue inquio,in eo loco Ord.Can. renouauit,ergo erat Ordo Can.non quidem in eo loco,sed ille Ordo in vniuersum;qui erat antè,& tunc renouatus est in eo loco:alioquin in ipsomet Priuilegio non dedisset, vt nos potiremur, & gauderemus omnibus,quibus potiũtur,& gaudent Canonici hmõi; quod non est participare ex Priuilegio,& per accidens Indulta Can.Reg. Later. dictorum, cum verè tunc inciperentur plantari: & à Greg. item XII.facti participes eorundem,sed ex Natura potiri,& gaudere Priuilegia Can.Reg. quemadmodum ipsi omnes gaudebant, & potiebantur, vt latè in superioribus:sequitur. Il primo Priuilegio in Lucca l'Anno 1408. Ind.1. die Martis, 24.Aprilis,Pontificatus eiusdẽ Domini Papæ Gregorij XII. Anno 2.doue si vede l'error di Paolo Moriggia,qual dice,che hebbe l'origine à Bologna in S.Maria del Reno,e S.Saluatore,& che da questa Cõgregatione vscì Lucio II.e molti Cardinali,e Vescoui:E vero,che Lucio II.fù Canonico Regolare, mà fù di quelli di S.Gìouãni Laterano,e li Canonici, che prima erano in detto luogo, & altri tutti erano Canonici Regolari Lateranensi,reformati dal glorioso Padre S.Agostino,e decorati con Regola, & Ordine, come chiaramente è stato da molti Pontefici dechiarato, & in particolare da Papa Eugenio IV. & altri:qual'Ordine fù il primo nella Chiesa di Dio: Hor questo desideraua il Sommo Pontefice ristorare,se bene già haueua dato principio alla Riforma nel luogo di Frisonaia Diocese di Lucca l'Anno 1407. mà quà prendono molto errore, perche il Monasterio di S. Maria del Reno, & il Monasterio di S.Saluatore di Bologna, sono antichissimi, & erano de' Canonici Regolari Lateranensi, doppò andarono in commenda,& in ruina; Venendo questa nuoua Religione,

gione,mà più presto Reformatione,si come si può vedere dalle pa-
Gre.12. role del Pontefice Gregorio,che nel principio del Ponteficato deliberò reformare questo S.Ordine de' Canonici Regolari:così vennero doppò che fù stabilito il primo luogo à Siena, e Bologna, & per mezo d'vn Canonico vecchio restato à S. Saluatore hebbero quel Monasterio, e S.Maria del Reno; essendo stato destrutto per le guerre.L'hanno poi questi Canonici di S.Saluatore ristorato, e fabricato di nuouo, e da questi luoghi vscirono Lucio II. & altri Cardinali,e Vescoui;mà non furono di questi, ch'ancora non erano piantati al mondo.Ritornando al nostro proposito fù instituita questa Santa Congregatione, e dato l'ordini seguenti, che sono tredeci.

1 De Officio Ecclesiæ.
2 De Inclinationibus.
3 De Receptione Nouitiorum.
4 De Instructione eorũdem.
5 De Professis.
6 De Institutione, seu Confirmatione Prioris.
7 De Cibis.
8 De Ieiunijs.
9 De Silentio.
10 De Lectione Mensæ.
11 De Habitu Clericorum, & Cõuersorum.
12 De Lectis.
13 De Capitulo Quotidiano.

Questi sono gl'Ordini dati da Gregorio alli sudetti Canonici.

Quòd aũt Morigias dicit Originem nos habuisse in Canonica Rhæni,& S.Saluatoris,& ab hac Congregatione prodijsse Lucium II.benè dicit,si per Originem intelligit vnionem factam cum Rhænanis Canonicis,quorum Antiquitati,& Viris Illustribus insiti fuimus ea ratione,qua Frisionarij de Frisionariæ Domus Antiquitate gloriantur, cum tñ non Canonicis Regularibus ibi existentib.adiũcti sint:Rocheto sumpto aliunde,vt sæpius in superioribus:nos autem Canonici Regulares existentes Can.Reg. existentibus,ad vnũ ferè quamuis redactis, vniti sumus, & de denominatione superius actum est latius:secundum, mendacium amplissimum: (Lucius II. & alij Rhænani erant Canonici Regulares Lateranenses) patet ex superioribus scripturis Pontificijs ad Rhænanos Can. qui numq̃ Lateranenses vocantur,sed Canonici Regulares S.Aug.de quibus verum est fuisse primum Ordinem in Ecclesia:non debent cartæ dilatari verbis sæpius repetitis ex lib. de Canonica Rhænana, quàm falsò hæc asserantur,patet: mirum mendacium: (q antiquissimum Mona-

Monasterium Rhænânum, & S. Saluatoris Bononiensis commēdataria fuerint effecta) cum s℘ ibi viguerint Collegiati Canonici, & nunquam à Pontificibus commendationi tradita, vel talia iudicata fuerint, quamuis per aliquod t℘is Pontifices res suas ad seipsos detulerint, vt in Historia Rhænana descripsimus, quod non est Cōmendatorium locum facere: addit (Lucium non fuisse Rhęnanum Canonicum, sed S. Io. Laterani:) inferius autem dicit ex Canonica Rhænana exijt Lucius II. quàm inconstans Oceanum ascendens vsque ad Cœlum, & descendens vsque ad abyssum. Ghiselerius aūt quem etiam Ciuem Bonon. non nobilissimum Patricium appellat, non fuit Commendatarius, sed Can. Reg. Collegij superstes, non autem in ruinam cecidit vtrumq; Mon. sed Canonica Rhænana, vt suprà, remanserat porrò Mon. S. Saluatoris. Non potest aūt Abbas veritatem reticere, cum emendet se, dum vocans prius nos nouam Religionem, reuocat ad dicēdum potius Reformationem, coactus à verbis Priuilegij Greg. describit autem superstitem illum Senem Canonicum, qui remanserat: Ergo non erat Commendatarius, sed Canonicus senex, qui remanserat: sed ignorat etiam tunc temporis cum Francisco fuisse alios. Et ex his locis exierūt, inquit, Lucius II. & alij, sed non fuerunt ex nostris, qui non eramus adhuc plantati in Mundo: replantati debebat dicere, vt suprà, ꝙ si replantati in Vinea Ecclesiæ, & in Vite Canonicæ Rhænanæ propaginati, de Vinea Ecclesiæ, & Canonicæ Rhænanæ sumus: neque nos dicimus (Bone Deus) Patres esse ex Nepotibus, sed Nepotes ex Patribus: neque Lucium II. de nostris; sed nos de his, de quibus fuit Lucius II. alioquin Lucius II. & Canonici Rhænani fuerunt ex Lateranensibus his, qui Nepotes fuerunt, non eorum, qui de Rhæno nuncupantur, sed eorum, qui per intermissa t℘a fuerunt in Canonica Frisionaria. Quintò (fuit Instituta hæc S. Congregatio) (retracto verba mea superiora, cum non aduertissem nunc Sanctam vocari Nostram Congregationem) sed hunc titulum renuimus, si à Nobis incipit, quod tu innuis, cum dicis (Instituta fuit) contrà tua prędicta: si autem dixisses replantata, & reformata fuit, acceptum referremus titulum Sanctitatis, vt à Maioribus Nostris acciperemus id nomē: etiam à Nobis nedum Can. Rhænanæ, sed B. Stephani, & sociorum, vt in superioribus. Sextò, nō benè vidit Priuilegia Nostra executorialia, in quibus Commissarij dantes à Sede Apostolica Con- *Gre. 12.*

ſtitutiones in 14.capita diſtribuerunt: Hic autem auctor in 13.relicto c.de infirmis 14. vt videatur hoc Mare Magnum, & ſpacioſum hinc retrahi,illuc vltrà fluere:vt decrementum,& incrementum inſtabilitatis oſtendat. Sequitur. (Nacque ſubito diſcordia tra gli Heremitani,e queſti nuoui Canonici, e non mancarono procurar con fauori,e con mezi di ſpiantar queſti nuoui Canonici:mà perſeuerando loro con Orationi,e Meditationi, e Diuini Sacrificij, il tutto ſopportarono,e ſuperarono: Stãdo queſte diſcordie fra queſte due Congregationi,li poueri Canonici andarono al Pontefice, qual ſi trouaua ad Arimine,e li raccontarono quanto occorreua, doue conſolati,e confortati dal Sommo Põtefice,erano ſenza ſtabilità,hora da vna parte,& hora dall'altra:all'vltimo li fù aſſegnato vn luogo appreſſo la Città di Eugubio,detto S.Ambrogio,del Duca d'Vrbino, & quiui ſtando il Vener. Frate Stefano,& altri Fratelli cõ ogni Santità di vita,e buoni coſtumi,ſi diuulgò per tutte quelle parti;doue ſtando in Bologna in S.Saluatore vn Canonico chiamato D.Franceſco Ghiſleri Commendatario Cittadino Bologneſe vedendo come l'Ordine Canonico eſſendo rouinato per le guerre in S.Maria del Reno, ſi ritirorono in S.Saluatore, & iui pur reſtaua queſto ſolo,e dolendoſi,che ſi perdeſſe queſto Santo Inſtituto, hauendo più volte ragionato con il ſudetto Padre Frà Stefano di riformar queſta Abbatia,di commune parere mandarono Procuratori al Pontefice all'hora Martino V. ilqual ſucceſſe à Gregorio XII. qual'inteſa la loro buona volontà,e deſiderio diede l'autorità à Nicolò Albergati all'hora Veſcouo di Bologna, qual poi fù Cardinale,di fare queſta Vnione.Onde vnì il Conuento di S.Ambrogio vicino ad Eugubio à quello di S. Maria del Reno già disfatto,con la Canonica di S. Saluatore di Bologna: e tutto queſto fù confirmato per autorità Apoſtolica, come appare per Breue dato alli 5.di Giugno 1518.qual li diede anco libertà di celebrare Capitolo Generale, come ſi vede per vna Bolla data in Mantoa alli 19. di Decembre l'Anno 2.del ſuo Ponteficato,da queſta Vnione,e facoltà di celebrar Capitolo cominciò queſt'Ordine à chiamarſi Cõgregatione de i Canonici di S.Saluatore:sì perche i fondatori erano Frati di S. Saluatore di Leceto; e quello fù il primo luogo; sì anco per S.Saluatore di Bologna; & queſto è il vero principio, come narra Agoſtino Manfreddi Mantoano Canonico di queſta Cõgre-

gregatione nella sua Apologia, & appare per le Bolle de i Pontefici: Fù vnito à questa Congregatione S. Donato di Scopeto vicino alle mura di Firenza del 1420. hora ruinato, e fù il quarto luogo; onde moltiplicando assai in questo luogo erano chiamati Scopetini dal nome del luogo, come si vede in molte Città, che le Congregationi sono chiamate dal titolo, e vocabolo della loro Chiesa; il che così faceua il popolo Fiorentino, nominando questi Canonici dal luogo della Chiesa sudetta. Il sudetto Padre Agostino Mãfreddi Canonico di questa Congregatione narra nella sua Apologia, come questa Abbatia di S. Maria del Reno era antichissima Canonica, & Abbatia gouernata da Canonici Regolari: mà quà prende anch'egli errore, volendo affermare, che fosse dell'Ordine loro; mà erano Canonici Regolari Lateranensi. In quest'Abbatia Innocentio II. confermò l'Ordine Canonico sub Regula S. Aug. institutũ: del 1136. questo Monasterio fù ruinato: mà hora ristorato dalli predetti Canonici di S. Saluatore, la grandezza di quest'Abbatia si vede dalli Priuilegij de' Pontefici, fatti, come si crede, ad instanza di molti Cardinali, che vscirono da questo S. Ordine in diuersi tempi, trà quali fù Gherardo Bolognese, ilquale di Canonico Regolare di S. Maria del Reno, fù fatto Bibliotecario, e doppò Cardinale titulo S. Crucis in Hierusalem, dal predetto Papa Innocentio II. all'vltimo doppò Celestino fù fatto Papa, e chiamato Lucio II. Da questo Monasterio erano anco mandati Priori à S. Potentiana, e S. Prassede de Vrbe: vbi in Calendario antiquo vr̃, & legitur sub die 7. Octobris obitus Bernardi Canonici de Rhæno, & Prioris S. Potẽtianæ. Doue anco si legge Ildebrando de Canonico S. Mariæ de Rhæno fatto Cardinale titulo 12. Apostolorum: Si legge anco nel detto Calendario di detto Monasterio di molti Priori fatti Vescoui, & Arciuescoui: mà tutti questi furono Canonici Regolari antichi, e prima, che fosse questa Congregatione; Che Greg. XII. fece molti Priuilegij, come consta, e furono dodeci in diuersi tempii il primo à Lucca; il secondo in Austria, & molt'altri in Gaeta; altri ad Arimine: quali Priuilegi demostrano il grand'affetto, che portaua à detta Congregatione, & in particolare al Padre Stefano per la bontà, & santità di Vita, e scienza, che in lui risplendeua. Passò di questa Vita il Padre Stefano del 1423. in Bologna, & iui fù sepolto auanti l'Altare Maggiore, doue si sepeliuano li Superiori, doue stabilito,

bilito, e fondato l'Ordine è fatto vnir molti Monâsterij, e vestito gran numero di Canonici:Onde non è marauiglia, se il Pontefice tanto l'amaua,e ancora il Duca d'Vrbino,qual douendo far qualche segnalata impresa,prima si cõsigliaua cõ il detto Padre Frã Stefano,tanto in lui cõfidaua: Morto Greg.successe Martino V.ilqual ancora lui portò grand'affetto à questa Cõgregatione, e da lui fù vnito S.Donato di Scopeto à Firenza: come dalla Bolla appare data in Firẽza li 13.d'Aprile. Fù vnito ancora S.Sebastiano di Mãtoa dal sudetto Pontefice, come narra il Padre Agostino Manfreddi: doppò Martino successe Eugenio IV. Nepote di Greg. XII. ilqual nõ fù di minor desiderio di Gregorio in accrescere, e fauorir quest'Ordine Canon.doue fù vnito il Monast. di Siena, & il Monast.di S.Saluatore di Venetia del 1488.d'onde riformato questo Monastero n'vscirono in breue huomini litterati,& di buona vita. Cosi andò moltiplicando questa Congregatione per tutta Italia;doue e con lettere,prediche, e virtù, furono illustri, e fondarono molti Monasteri, delliquali sono vsciti alcuni Vescoui,& altri Prelati, e Dottori, quali hanno posto in luce opere sopra la sacra scrittura, Homelie sopra gl'Euangelij,& altre opere. Vi fù vn D.Ludouico da Forlì nel tempo del Concilio Tridentino, qual fù Vescouo della Scala,dou'egli si trouò d'ordine del Pontefice per la sua singolar dottrina,e molt'altri,che per non esser tedioso gli tralascio.Questa Congregatione hora tiene da quarantadue Monasteri in Italia. Fiorì in questa Congregatione Giulio Clouio Eccellentissimo Miniatore sepolto in Roma in S. Pietro in Vincula, molto caro ad Alessandro Farnese Cardinale.Fiorì ancora vn Padre D.Marco da Brescia in lettere Greche,e Latine,& Hebraiche dottissimo, e fece vn gran Volume in lingua Hebraica: Intitolandolo Arca di Noè. Non lasciarò di dire ancora:come il P.D.Pelegrino da Bologna di quest'Ordine fù noue volte Generale di detta Congregatione per la sua singolar bontà,e prudenza: questo fece edificar la segnalata libreria,qual si troua in detto Monasterio di S. Saluatore di Bologna,e l'adornò di gran numero di libri scritti à mano, e gran parte miniati con oro,& azuro oltra marino,& altri infiniti libri di tutte le professioni stampati: qual biblioteca noi stessi andassimo à vedere l'anno 1586. mandati dalla Maestà di Filippo II.Rè di Spagna à fine di far scielta di più rari, e degni libri scritti à penna,cosi

Greci

Greci, come Latini, per decoro della Real Bibliotheca del Monasterio di S.Lorenzo il Real. Questa libraria è posta sopra il Refettorio bellissimo: sotto il Refettorio vi è la Cantina grandissima: il tutto fabricato con tanto artificio, che si può dire; Sapientia ædificauit sibi domum, miscuit vinum, & posuit mensam. Questo Monastero è de principali di detta Congregatione, e fù vno delli tre primi vniti: per l'vnion de quali consegui li sudetti Priuilegi, doue fù poi chiamata Congregatione. Questo era Monastero antichissimo de Canonici Regolari fatto in nome del Saluatore sin'al tempo di q̃l gran miracolo nell'Imagine del Crocifisso occorso nella Città di Baruti in Siria l'anno 785. nel tempo d'Atanasio Vescouo d'Alessandria, e sempre gouernato da Canonici Regolari; ma venuto in gouerno à questa Congregatione l'hanno adornato di bellissime fabriche, è de principali di Bologna con segnalato studio. Vi è il Monastero di Candiana ricchissimo, e bellissimo, con gran numero di Canonici, posto sopra il territorio di Padoua. Vi è il Monastero di S.Saluatore di Venetia, che può star al pari à quello di Bologna: in Venetia anco vi è vn'altro Monastero di S. Antonio con vna bella, e rara libraria, così come vi è in Italia da libri tutti scritti à mano, e miniati d'oro, & azuro oltramarino. Vi è in Rauenna il Monastero di S.Gio.Euang. bellissimo, e la Chiesa fù consecrata da detto S.Gio. e vi concorre ogni Anno tutta la Città in detto giorno della Consecratione. Vi sono in Roma S.Pietro in Vincula, in Fano S.Paterniano: questi sono i principali Monasteri di questa Congregatione. In Mantoa S.Sebastiano; & alcune sono Abbatie, & altri Priorati, come racconta il R. P. D.Alfonso Bouosio Bolognese Canonico di dett'Ordine. Dicono l'Offitio Romano, e fãno per arme vn Saluatore assentato, che benedice il popolo. In Napoli hanno S.Maria di Capella, e S.Anello, alla qual Chiesa vi è vn miracoloso Crocifisso: doue S.Anello faceua oratione, e si disciplinaua, qual'hà fatto infiniti miracoli; & trà gli altri l'anno 1300. regnãdo Carlo II. ritrouandosi vno chiamato Tomaso, che faceua iui oratione, gli viene vn suo Compadre à richiedergli denari in prestito; così gli li prestò non volẽdo altro testimonio, che questo Crocifisso. Venẽdo il tempo di restituire negò il Compadre douer dar nulla: egli lo fece andar auanti il Crocifisso, & iui pregò volesse manifestar questa verità; all'hora subito miracolosamente parlò il Crocifisso

cifisso,e disse.O misero,rendi quel'o che deui.Il Compadre per rab bia tolse vna pietra,e tirò nella guancia del Crocifisso, e mosse alquanto il capo,quasi che hauesse sentito dolore,e la parte offesa restò liuida,come hoggidì si vede:subito il sacrilego restò immobile. e per l'orationi del Compadre fù sanato,e fece penitenza, mentre visse:questa pietra stà appesa à piedi di questo Crocifisso, & à questo Altare fanno celebrar Messa quelli che hanno lite, ò qual si voglia trauaglio.Ma meglio informati l'Arma loro è la quì posta.

Vn'Aquila sopra vn libro aperto,cō l'infrascritte parole ītorno.

Salus tua Deus suscepit me.

Primum: fuimus absque stabilitate hinc inde : optima in Itala lingua elocutio : nō pōt calamus solecismos hos pertransire hic ad vnguem:nam si sigillatim dicerentur,per singula verba reperirentur : nobis parcēdum,si suam linguam inseruimus præter suprascriptas rationes,cum ipse inferat in sua hanc,in qua scribimus,ne eiusdem videatur ignarus.Hinc à Pontifice fuimus vocati Fratres Constantes,ꝙ,si ignoras,scito. Neq. hinc putandum varios titulos Nobis suboriri, sed ex constantia consequendi Pontificem sub illo duro schysmate ita appellatos:& ne nomen Fratres turbet,legenda superiora.Secundum,non erat Dux Vrbini,sed comes, qui dedit Mon. S.Ambrosij:nisi velimus dicere datum fuisse ab illo,qui modo dicitur Dux Vrbini per anticipationem: ꝙ idem est,ac dicere nunc vocantur Duces non tunc;vt nunc vocantur.Tertiò,Venerabilem acceptum referimus charitati, & obseruantiæ auctoris, sed non fuit Ghislerius Commendatarius,vt supra,sicut nec Ciuis,sed Nobilis: prout à Nobili differt ciuis . Scimus.n.posse esse Ciuem Nobilem ; & inferius:ipse solus remanserat.Ergo non Commendatarius:optimè,inquit,Ordinem Canonicum ruinam passum in Ecclesia S. Mariæ de Rhęno,cogitatum de Reformatione Abbatię:in Historia de Can.Rhænana non innuitur titulus Abbatiæ,sed cōtinuatio Priorum pro tpe,vt per litteras Pontificias:ꝙ autem ab hac Vnione,& concessione fuerit vocata Cōgregatio Can.Reg. S. Saluatoris,&c. ꝙ dicit verum asseritur,si verè intelligitur Apologia Nostri Augustini.Nam non benè probatur contrà illum fuisse Can. illam Lateranensium:ꝙ probatur ex ipso Abbate: Confirmauit Ord.Canonicum sub Reg.S.Aug.in hac Canonica sub 1136.Lucius II. de Can. Reg.S.Mariæ de Rhæno factus Card.ex hoc missi Priores ad S. Po-

tentianæ

tentianæ,vel S.Praxedis,vt in superioribus: & oēs hi fuerunt Canonici Reg.antiqui,& anteq̄ esset nostra Congregatio.Ecce Virus; ecce Venenum: Ita ego dicerem:oēs illi Canonici,de quib.in principio differit,fuerunt Antiqui, & non de Congregatione Frigdionaria,anteq̄ titulum hřent Lateransem: neque postq̄ habuerunt titulum,cum in alijs non possint gloriari, nisi in Lateranensibus, si perpetuò mansissent,vt nos perpetuò mansimus in Can.Rhænana: cum audacter ex Nostris numerus ad ferè vnum redactus eorum Can.fuit.Itaque continuata illa antiqua ante Nos Obseruantia Regularis vsq.ad Nos, qui adiuncti illam continuauimus vsq. modò. De Priuilegijs Greg.& numero,& locis,in quibus data fuerunt,diffusius suprà:similiter de vita,& obitu B P.Stephani: & de Vnionib. Canonicorum Nostræ Congr.acceptum referimus auctori,ꝙ tādē Nos appellet Ord.Canonicum. Nimium Nos laudat in augmento locorum,& Virorum Illustrium, de quib. ēt suprà de Antiquitate Canonica S.Saluatoris de Bononia:similiter vera dñr in Superioribus;ꝙ dicit alia Nostra loca esse Abbatias,alia Prioratus. Verum dicit;cum hoc redoleat veram Can.Reg.Institutionem,& antiquitatem,vt possint potiri titulis quibuscunque ex Natura locorum, Præpositura, Prioratu, Abbatia; & retinere eadem nomina, non transacta nominis prioris natura ex transactione loci ad Nos: & esse potest,quòd hoc audierit à Præclarissimo, & Reuerendissimo Alphonso Bouosio ad præsēs Generali Præposito, Abbate Nostræ Congregationis benemerentissimo (cuius laus est per omnes Ecclesias nostras) cum Neapoli moderaretur Monasterium S. Agnelli, & cum benignè accepisset huc illuc ea ratione peruagantem. Vltimò,quò ad meliorem certitudinem de Insignibus Nostris, superius dixit,totius Congregationis esse Saluatoris Imaginē sedentem,& bene Populo dicentem;ibi non benè certus factus est. Est enim Insigne S.Saluatoris Bononiensis effigies.C.integra Saluatoris benedicentis,vt ex Antiquitate Rhænana Lateranensi Saluatori adhæreret,vt in suo libro.Nunc dicit aliam, sed neque hic benè certus factus est.Est.n.Insigne S.Ioannis de Rauenna absq. suis inuentis verbis:sicut singula Monasteria habent sua Sanctorum suorum signa.Hæc autem pro expurgatione errorum Adm. Reu. Abbatis,in quos vel per inscitiam incidit,vel quos per incuriam calamus exarauit,vel nimis credulus aliorum scriptis non benè purga-

tis

tis deceptus est,dicta sufficiant:in quibus si aliquantulũ excanduimus,meritò fecisse arbitramur, quia videri voluit & sciri ex animo ad hoc paratissimo excludere nos ab Ordine Canonico etiam in Nostris Laribus:à nostris tm̃ varietatem titulorum,& Ecclesiarum expiscans: & Apologiam tm̃ Mamphreddi nostri legens citissimo pede non autem interiora,& substantialia petens, vnde fit,vt in errorem labamur, sicut lapsus est in Annis Bullarum,præcipuè, quo data Canonica S.Saluatoris Venet.vt in superioribus, & quo datũ primum Priuilegium Greg.XII.f.24.Apr. cum fuerit datũ 3.Non. Apr.i.die tertio:ipse aũt fortasse nesciebat numerare Nonas,Idus, & Calendas,vel suppressit,& mutauit naturã litterarũ,ne Nos alijs præponeret:ꝗ si quis credit magis Maurolico, ꝗ̃ Morigiæ, credat etiam Antiquitati Can. Reg.S.Saluatoris, ab eo vsq.tp̃e, quo scribitur,ædificata Ecclesia,cum miraculum Iconę gestum est, cum,vt in superioribus ex Sigonio, & alijs, Canonici existentes antè Canonicam Rhænanam erectam,& S Saluatoris fuerint Regulares S. Aug. qui ædificauerunt illas Canonicas vel Anno 700. vel antè. Io.Trullus Ianitor cuiuscunq.Regularis Vitæ in suo opere Magno Ordinis Can.Reg.multas propositiones facit declaratione indigẽtes lib.1.c.3 n.5. citat Tycinensem asserẽtem Sixtum IV.Can.Reg. Lat.dictos prodijsse testatum ex Apostolis,quod nos non imus inficias, si etiam Nos, & alij Canonici reformati ad pristinam obseruantiam cum illis eiusdem rationis computamur.Nam num.7.Volaterranus Ordinem Canonicum reformatum prius, & restitutum suæ integritati à D. Noroberto Præmostratensis Familiæ Instituto re, deinde sub Annum 1400. fallitur in numero, nisi intelligatur sub:vt circà:per Frigdionariam Congregationem,alias appellatam Lateranensem in Italia: nouissimè verò in Gallia à Cõgregatione, quam appellant,Castrinantonis,circà Annum 1500.Non est igitur sola Frigdionaria Congregatio antè illam, aliæ post item eiusdem rationis cum illa in Ordine Canonico eod.cap.n.8. an fuerit retractatio Auctoris Supplementi, vel falsificatio primi scripti:(de qua re nos ferè nihil)videant qui sciunt, & nos scimus,sed nescire volumus pro nunc;sed etiam quæ in retractatione,vel falsificatione recensentur, hæc dependentia non refertur, vel restringitur tantùm ad vnam Congregationem,sed ad illam, quæ Iuuonis.c.4.n.5.Memoria Lucij II.sub Canonico Reg.Ord.absque quod Can.ex Rhæ

nana

nana Canonica fuerit ex Volaterr.ponitur: Nobis sufficit affirmari fuisse Can.Reg.& non Later.quamuis taceatur,de qua Canonica, & Reformatione fuerit: ꝙ taceat Volaterr.alios,qui fuerunt Can. Reg.Rhænani,& aliarum Ecclesiarum,non ideo dicendum nõ fuisse alios Pontifices. c.5.n.8. recensetur B.Guarinus huius Ordinis: equidem non Lateranensis,sed Rhænanus.Eius,ꝙ de Petri Damiani Historia effingit in superioribus,exactam veritatem manifestauimus:licet autem inspicere,cum hos Viros Can.Reg.nominat, non asserere fuisse Lateranenses, vt ad riuum hunc decurrere debeant omnia Maria:vt S.Petri Cordulensis Hugo de Follieto, & aliarum alij Ecclesiarum,vt Iuuo ex Præposito S.Quintini Beluacẽsis Ord. Can.Reg.D.P.Aug.c. 6.n.17. optimè citatur Tycinensis asserẽs ita (ex cuius Ordinis Canonici Regula veluti ex limpidissimo fonte, quasi riuuli quamplurimæ Cõgregationes profluxere:) adde tu veluti Congregatio Frigdionaria, Congregatio S. Saluatoris: libet nobis posteriori loco nos ponere: non.n.maioritatem,sed æqualitatem ambimus inter vnius Iuris, & Ordinis Canonicos Regulares,& aliæ. c.10.per totum: bellissimè multas Reformationes Can. Reg.in Cõgregationes effectas ennumerat sub Iuuone,Arnulpho, Phrygdiano. Fallitur in Anno Reformationis Frigdionariæ 1401. cum fuerit postea: non fallitur in laude eiusdem Congregationis aduersus eam Impugnantem, quòd non sint Veri Canonici, quia detulerunt sub Habitu Fratrum Ordinis Prædicatorum lineam vestem: nam sufficit ad veros Canonicos Regulares probandos Professio,& Habitus essentialis, vt toties repetitum est. n. 5. fallitur in Nostra referenda Congregatione cum dicit (repente magnopere coaluit:)cum multas calamitates per multos Annos perpessa sit,vt initia bonarum rerum consueuerunt, expulsiones, iniurias, iactationes,vagationes,cui tñ Deus dedit constantiam, quousq.ab Ambrosiano,& Rhænano,& Boñ. Monasterijs coalescere (vteius vtar verbis)cœpit.Fallitur,cũ dicit(Greg.XII.probãte,) Habitum Can. sumpsimus imò dante ex arcano suæ mẽtis, Fallit,cũ simpliciter dicit(ad ædẽ S.Donati de Scopeto ꝓpè Florentiã migrauit:)Nã Monasterium illud non primum, nec secundum, nec tertium vnitum fuit Cõgregationi,vnde titulum sumere debuerit, sed fallitur etiã in titulo Scopetinorum:sed(vah)quem titulum somniauit,vt quia celebratur S.Saluatoris Bonon.miraculum illius Iconæ celebratis-

ſimæ per Concilia, diceremur Canonici Saluatoris Iconici: numquam abſoluto titulo Sancti Saluatoris additum fuit verbum Iconici, quæ audacia addere titulum titulo Pontificis? Sed quæ, auferre, & mutare verba Pontificis? quod poſtquam dixit Lateranen. nuncupatos, Prędicatorum Fratrum morem in omnibus imitari camiſia linea more Epiſcoporum, & byreto nigro, qui & vulgari ſermone Fratres della Camiſia nominantur: refert ad verbum verba Tycinenſis de Nobis: quo reſponſum ſit, & reprobatum, ſuperiora indicant, vt non neceſſe ſit hic apponere iterùm, hoc ſuper addito, ꝙ ſi Tycinenſis de nobis controuerſum fuiſſe dicat, an Regulares Canonici eſſemus ſuper nomen Frater, & Scapulare, vt Iulius II. eſſe nos veros Canonicos Regulares opus fuerit, afferret ſnīam. Trullus ſubnectit. Eadem etiam ratione, tp̄e Auguſtini Tycinenſis controuertebatur: an Later. Canonici eſſent Canonici Regulares, ob idq; Can. Reg. Italicarum Congregationum apud Hyſpanos Monachi iudicantur. Ecce Fratres, & Patres mei probatiſſimi, & optimi Concanonici Lateran. cui titulo non addo nunc nūcupati, vel dicti, cum verba dicam charitatis, & vnionis non iuriſdictionis, & dn̄æ: gaudium noſtrum, & corona noſtra, de quib. vtroſque inuicem gloriari oportet: q̄ neceſſarium eſt, vt inter nos, conciliata dn̄a, id ipſum ſapiatur, & vterque de vtroque Ordine, & Congregatione in Italia, præter alias, florentiſſima, laudes, non vituperia, cathedras maiores, non ſcabella pedum ædificet: tàm vili æſtimati à non Italicis Viris: deſinant domeſtici Canes cuſtodes vnius domus, in qua Deus facit habitare vnanimes, inter ſeipſos latrare: latrent, ſed non mordeant in cæteros, exturbatores pacis domeſticæ familiæ: parcite, ſi quæ acrius dicta ſunt, coacti diximus, cum charitas deberet vrgere Chriſti, vt id ipſum ſapiamus, & etiam inuicē diligamur. Baſilius Sirenius Canonicus Regularis Lateran. nuncupatus optimè de Nobis sētit in collectione Indultorū &c. (Apoſtolici Ordinis Clericorum Can. S. Saluatoris Later. Reg. obſeruantię D. Aug.) & ſuprà etiam omnem laudem noſtram adijcit: verùm notanda plurima. In Epiſtola dicit, ꝙ Ordo Canonicus Satore, ac Ductore Mediolanenſi ad Vrbem Lucam reparatus noſcitur: ita poſſumus nos dicere ex eius, & ſuorum ſnīa: ꝙ ad Vrbem Senas reparatus item noſcitur, & ad Vrbem Bononiam ex Can. Reg. iam ſatis ad Can. Reg. nondum eradicatos, vt Satore aliquo indigerent, ſed

Baſil. Siren.

inſer-

insertore,vt ipsemet in eadem metaphora inferius in apparatu: demùm insigni Viro Alphonso Bauosio tunc Priori S.Saluatoris Bonon. perennem gratiam habendam profitetur, qui præciosam admodùm suppellectilem hisce promptuarijs,inquit,intulerit: Hisce promptuarijs,certè collectioni Indultorum Lateranensium Canonicorum,prout in titulo sua opinione: Verùm hisce promptuarijs totius Ordinis Canonici,optimè,si id opinatur: quæ.n.spectant ad Canonicos Rhænanos nullam habent conferentiam cum Lateran. dictis,sed cum Nostris: quicquid dixerit Siculus supra fuisse Lateranenses eos,qui verè erant Rhænani: non satis ibi,sed insertis: non plantatis,sed transplantatis: quod non principium seminis,sed cõtinuationem virgulti sonat: dices non est facienda vis in verbis: ad vlteriora progrediamur,& res notemus. In apparatu probat Institutionem,& progressum Can.Reg.in vniuersali,non restricta differentia ad Lateranenses, cum nondum existeret Lateranum antè Syluestrum,vsque ad eum Põtificem donatum Laterano à Flauio Constantino, qui ibi Religiosorum Clericorum Collegium instituit,Seminarium præcipuè primarium Pontificum, cæterum illorum Clericorum,qui Reformationem fecerunt apud Luccam.Sed neque qui apud Senas,vel apud alias partes,sed illorum,quos instituit Syluester: vel qui alibi Clerici Religiosi degebant, & sic continuati ab Apostolis &c. vel qui non Religiosè viuentes ad eam Regulam Religiosam ibi reuocati; & sic de non Religioso ad Religiosum Clericatum translati: & sic inserti his, qui ab Apostolis &c. vt si diceremus de non Canonicis Canonici effecti nos sumus in B. Stephano: & de Canonicis ad Canonicos Rhæni suffecti,vt de alijs taceamus: & ita optimè paratur apparatus, quod ipsemet probat inferius,dum inter Pontifices Canon.Reg.in Laterano à Syluestro, & Gelasio institutorum, & reductorum, etiam Pisanæ Ecclesiæ Can. Alex.III. & Honorium, & Lucium Rhænanæ Ecclesiæ Bonon. & alios S. Ruphi, & consimiles apponat eiusdem Ordinis, & Naturæ existimandos,& ex eodem cespite pullulasse, .i.Augustiniani Dogmatis studiosos.Etenim ij,qui præcesserant, Religiosi Clerici extiterunt, & cõiter viuentes, & in Albis, iuxtà Apostolorum morem, incedentes absque nullius dubio, vt omnes, quotquot Canonici Regulares fuerint,in S.Rupho Can.Rhæn.Pisana Ecclesia,& consimilibus ex eodem cespite, Ordine, & Natura sint: quod autem addit

Sylu. Gelas. Alex.3

immediatè, (præsertim antè Syluestrũ,) nõ intelligo; an velit dicere non præsertim quæ post Syluestrũ fuerũt Reformationes Can. & Apostolici Ord. Sed post pręsertim fuisse eiusdẽ cespitis, & sic ēt, qui nunc Lateranenses dicũtur, nõ præsertim sũt ex eodẽ cespite a q̃ si p, præsertim, intelligit solos Later. Canonicos, qui à Syluestro instituti sunt, & posterioribus Pontificibus reuocati sępius, & reformati, vt ipsi, qui nunc Lateranenses vocantur, sint pręsertim eiusdẽ cespitis: Hinc est non error in Verbis, sed in re, cum ijdem non fuerint illi, qui à Syluestro, & deinde in Laterano cõmorati sunt. Ergo vel omnes præsertim eiusdem cespitis sunt, vel illi tantùm, qui antè Syluestrum; & non quicunq. alij postea: scimus. n. quò tendat ab illo accepta significatio verbi, vt ad se naturam cespitis transferat, ad alios ex Priuilegio, & tamen etiam post apud Luccam Reformationem Ordinis Canonici in hac nobilissima Congregatione dictorũ Lateranensium concessa fuit eis Basilica Lateranen. & iterùm amoti, eadẽ donati, & nũc amoti titulo tm̃ insigniti, vt in Indultis ipsis patet. Nam, q̃ etiam ipsa percelebris Congregatio ab ipso Eugenio nouella plantatio vocetur, ipsemet Sirenius, detractis nubibus præteritis, sole veritatis apparente iuxta verba Eugenij, profitet: cuius, inquiens, ea verba leguntur. Nouellam in Vinea Dei plantationẽ, Religiosam Familiam Dei Congregationem de Frigdionaria nuncupatam. Ergo non sanctam in Vinea Domini plantationem, Religiosam Familiam Dei Congregationem de Frigdionaria nuncupatam. Sunt verba Eugenij IV. prout asserit Tycinensis in reformato libello de Antiquitate, & Dignitate Ord. Can. p. 4. c. 19. cuius libelli Reformationi incubuit vnus ex alijs, quibus ea cura demandata fuit, ad alia euocatis, ipse Serenissimus Sirenius, vt in Epistola ipsius libelli asserit: quę de Reformatione Frigdionaria sunt, tacemus. Non est Nostrum reprehendere alios, & sua, sed Nostra tueri, & defendere, veritas ipsa fateatur. Ego. n. præsertim, & cæteri oẽs mei Canonici item præsertim (ne Ordinem inferiorem in hac relatiua particula ponamus) vellemus esse surdi, nescio quid amplius dicã. Verùm, dum scinditur Vestis Amoris Christi, oportet, vt cõmissuram panni veteris cum veteri ponamus, vel noui cum noua veste, alioquin iterùm scissura fieri oporteret. Verba, quę in nostrum fauorem dicit, examinemus (quo titulo) S. Saluatoris. s. sed nõ Lateranẽsis (huic). s. Congregationi Frigdionariæ, siue Saluatoris Lateranẽ-

Eug. 4.

sis (magis,magisq.accedit:) duo sunt:quòd nēpè Nos magis ad eos accedimus,q̃ alij,& hoc renuimus:cum exclusi ab ęqualitate,& existentia eiusdem Ordinis,Iuris cum illis:antè alios,post illos,esse refutamus,vt nō sciamur cuius Ordinis simus. Volumus,quæ Nobis, & alijs cum illis conueniunt,& ꝙ non pari passu currimus cū illis, sed accedimus magis,non maximè,ergo non eiusdem Ordinis; & cespitis:accedit,inquit,(alia & quidē insignis:) non possumus vim verborum non ponderare:(& quidē Insignis;)& hoc per exceptionem potuit dici Insignis,sed non adeò talis. Clara est.n.huius aduerbij significatio hæc excipiendi,præter alias,distinguendi, & cōparandi,absq.vlla sequenti coniunctione:ehi, quàm molestum est, vt rimemur mentis Iudicium,per Vallæ,& Varronis campos,quos, audeo dicere,Infantes,nedum pueri pertransiuimus, nūc senes, nedum viri currere:vt si Quinctilianus diceret:Iudicij torquebis quidem filium,sed fatebitur mater:& clarius exceptionem declarans, cum dixit Cicero in 3.offic. ab optimis illis quidem viris, sed non satis eruditis.Insignis quidem illa, sed non vt nostra Congregatio: quàm perbellè laudamur,sed lux in tenebris lucet:quòd si volebat, vt verè Insignes nos esse pateret,addendum erat certè,herclè,profectò ad verbum Insignis;vt in Cicerone ad Lentulum.Illud quidē certè nostrum consilium Iure laudandum est: & ad Atticū. Nunc quidem profectò Romæ es;& in Terentij Phormione cum triplex affirmatio ponitur:nam tua quidem,herclè,certò vita hæc expetēda:sed putemus in illo quidem absconditum fuisse herclè, profectò,certè,& id geminatum.(Et quidem insignis CanonicorumReg.Congregatio,) (q̃ Greg.XII. Pontificis auctoritate in Venerabili quodam Stephano Senensi Ord. Eremitarū initiū sortita est) optimè:si initium nostrum vt nouellam plantationem suam accipit.Verùm melius dixisset,vt toties de sua;ꝙ reformatus fuerit Ordo Canonicus in Venerabili Stephano iuxtà mentis Greg. XII. arcanum,prout eius litteræ sonāt(.Et ne ab assumpta Metaphora recedam,agricolationem gratis repeto.) Gratis datur nobis nomen agricolationis,i.voluntariè,absque merito,ex Gratia,&Priuilegio, non ex Natura. Eheu quò ducunt Nos Iudicia Nostra fallacia: ꝙ Priuilegium Nobis datum à Pōtifice Iulio II.vt essemus participes Priuilegiorum Can.Reg.Later.dictorum,autumet Tycinensis in p. 4.c.13.& Sirenius gratis à se repetat agricolationem, vt Sirenius gratis

Quinc.

Cic. 3. off.

Cic.

gratis concedat nobis esse Canonicos Regulares, vt nedum Naturâ non simus, sed nec ex Priuilegio Pontificis, sed ex gratuita repetitione, & datione Sirenij. Nos humiliter accipimus quicquid nobis volunt concedere, cum non possimus ab alio capite, vel collo nutrimentum hr̃e, quàm à suo, uel seipsis. (Anno humanæ reparationis 1408. Summus in terris Pastor, & Agricola dilatauit fines Vineæ Canonicæ)(si Vineam Canonicam intelligit vniuersalem Cœtum Ordinis Canonici benè, si Nostrã tàntum: si dilatauit. Ergo erat saltem restricta; sed hoc non erat; si eodem tempore, quo plantauit Agricola dilatauit, ergo non in nobis reformatus Ordo Canonicus in vniuersum, sed neq. potuit dici dilatata esse cum agglomeratione Liceti; cum non agglomerentur nisi multa fila, & illuderat vnum: sed certè per Vineam non potest non intelligere, nisi vineã Ord. Can. in Vniuersum) agglomerãdo ei Ilicetum quodam, quod Sylualacus, & Fultignanum dixere Prisci apud Senas, quæ fuerat Eremitarum habitatio. Vniuit verò, atque incorporauit Pontifex præfatæ Vineæ (subintellige Canonicæ, in vniuersum. Nam Priuilegia data sunt Nobis ab ipso Greg. Agricola ad potiendum, & gaudendum omnibus, quibus potiuntur, & gaudent alij huiusmodi Canonici.)(Mãdãs amodò ad Vineam pertinere, & Vineam dici, & esse) si amodò significat nunc. Nunc pertinemus ad Vineam, i. Priuilegio gratuito: nil Nobis cum antiquis: idem ergo possumus dicere de alijs: modò, cum reformata est, ad Vineam pertinẽt, cum ad hanc Ecclesiam accedunt; sed meliori consulimus: amodò præteritum tempus significare, vt amodò, dicit ille Terentianus, induisse Vestem Eunuchi, qui iamdudum vitiauit Virginem (Enimverò exterminauit eam Aper, abegitq́, de Sylua, & deuastauit. Ceccus, qui tenax primarij, renuit ad nouum transire Institutum, socijsque struxit Insidias, quib. petiti, Iliceto eiecti sunt: iterũ idem Vinitor ipsamet insititia, de Sylualacus iam Vinea adempta, transtulit, & Montem D. Ambrosij propè Eugubium, quem alij pariter Eremitæ incoluerant Vineæ coagmentauit, inibiq; plantauit. Tum Martinus V. ei succedens, eorundem propagines, ac ramos seuit in medio Vineæ, vberiori gleba campi Rhænani, inter arua Bononiẽsiũ, inq; ipsa extinctarum, seu eradicatarum antiquarum vitum fossa (quandoquidem D. Franciscus Ghislerius S. Mariæ de Rhæno, ac S. Saluat. de Bonon. inuicẽ vnitorũ, Prior ꝑpetuus, cupiebat, supplicatatq́.

Teren.

caratq́.illos eò deferri, afferês Monasteria sua à certo tēpore citrà fuisse,& esse Canonicis totaliter destituta,seq́; nequiuisse, quantūlibet sedula inquisitione adhibita,idoneos Clericos,& Canonicos in ipsis collocare.) Hos Gregorius impensissimè dilexit,sūmisque prosecutus est fauoribus,& gratijs,Martinus item ampliauit,Calixtus III. Iuliusq́. II. præcipuis priuilegijs eos verè Canonicos esse declar auerunt,talesq́. primitus legitimè creati, olim S.Saluatoris de Syluàlacus dicti,postmodùm à S.Saluatore de Bononia deriuarunt agnomen,nunquam à Scopeto, quod perperam eis affixum, cum primò Prioratum de Syluàlacus obtinuissent 1408.vti prædictum,postea Eugubinum 1414.dein Bononienses 1419. postmodū 1420.ipsum S.Donati de Scopeto.Non est ergo vt aliquatenus huic primatus ascribatur, & per consequens nec inde sumatur denominatio:ꝙ si Archieps Antoninus eo vsus est,id more vulgi protulisse,qui ex titulo loci sibi familiaris religiosos vocitare consueuit:claret ex eo,quòd subdidit;sed magis propriè S.Saluatoris; tale quidam videre est in vita Domini Thomæ Kempis Malleoli per Iodocum conscripta.Habentur enim hi tituli. De Gherardo Mago Coinstitutore Clericorum Regularium, seu Fratrum D. Hieronymi,itemq́; paulò infrà. De Institutis Clericorum Regularium, qui vulgò Fratres S.Hieronymi dicuntur:idq́; propterea,quòd Gandaui Canonici Regulares D.Hieronymi Ecclesiam incolunt: nā cum per propria,& more sapientum loquitur,ait inferius de Animatione Thomæ ad Religionem Canonicam Augustini,&c.ipsi Canonici S.Saluatoris,P.Stephanum vultu Angelicum,vita,& eruditione conspicuum,ingenio præstantem,moribus suauem,Prothoparentem prædicant, quem in Generalem Priorem ipsis primis Comicijs electum,deinceps, quoad vixit, confirmarunt annuatim, idest quindecies.Dominum Franciscum Ghislerium proximè venerantur,optimè meritum, qui eos genuinis corticis finibus denuo inseruerit,& Canonico replantarit cespiti: secernuntur à Frigdionarijs bireto,quod album gerunt, Caputioq́; cum Hasta,quod scapulare nuncupant:cæterùm eiusdem Canonicæ pinguedinis spiritali succo,per inhæsionis beneficium medullantur, ambæ Congregationes in fundo Clericali pariter cohærent, consimiliter ad vineā pertinent,eodem influxu fouentur, ac irrigatione virescunt, & vtramque Domino fructificantem vna sustinet radix,vnde viri pullularunt

lularunt bonitate, disciplina, atque sciẽtijs illustres.) Nescio primũ an de Sylua vinea exterminata sit: eiectus quidem B. Stephanus de loco Syluulacus: perbella allusio: vt Aper de Sylua veniens extermi net Vineam, & deuastet de Sylua. Sylua enim potius vastatur, vt vi
Ps. 79. nea plantetur: & Aper ille Dauidicus de Sylua venit, vt deuastaret Vineam. At etiam de Sylua venit Ceccus vt Sylua erat, & deuastauit Vineam, quæ in Sylua erat plantata: ille Ceccus, iam dictũ est, fuit Commissus eius loci: vt videatur à Commissis nos destrui, & eijci à Clericis inseri Vineæ: & eadem insititia concedimus iam Vineæ Canonicali adempta per priuatam auctoritatem, schysmate omnia perturbante, non per publicam, & Pontificiam. In mõtem D. Ambrosij translata, &c. vbi non pariter Eremitæ incoluerant, si per Eremitas, addito pariter, intelliguntur Patres Eremitani, sed Eremiticam quidem vitam agentes ibi degebant, vt in superiorib. inibi plantata, particulari Vineæ coagmentarunt; in vniuersali con cedimus: solas item propagines, & ramos elegantius extensas in me dio Vineæ in vberiori gleba Campi Rhænani: equidem vberiori, vt potè, qui Indulta extendit sua vsq. ad Lateranenses dictos, ad quos ipsi appropiare curant: non autem extinctæ, seu eradicatæ vites fossæ Rhænanæ fuerunt. Nam si Ghislerius fuit Prior Perpetuus, vt erant maiores, solus superstes, non erat adhuc fossa omni vite desti tuta, neque adeo supplicauit, vt necessitate compulsus id ageret, sed, vt redditus vberiores Canonicis indigentibus impertiret, vnà consultans cum B. Stephano supplicarunt Pontificem, vt in Processu executoriali in superioribus: destituta totaliter sua Monasteria equidem fuerant, vt ad ferè ipsum solum Canonicum deuoluerentur, ne putaremus illa Monasteria non habuisse tunc temporis Can. secum ipsum Ghislerium, sed tunc fuisse Priorem Commendatarium; quòd subolent verba Sirenij, & clarè alij dixerunt, vt alibi: itaque non impotens fuit idoneos Clericos, & Can. ibi collocare, sed sibi vnire, & in suum Monasterium adiungere, qui bonæ famæ essent; & ideo suæ personæ Ordinis Canonici Can. iam existentes Beatum Stephanum, & socios exorauit adiungere: non vt collocarentur Canonici, sed vt multiplicarentur. Scimus enim quid intersit inter collocare aliquos, vel multiplicare, hoc præsupponente præexistentiam, illo non semper: veros Canon. esse declarauerunt

Pontifices illi, sed non tales primitus legitimè creatos. Non enim de Nobis dicitur, nouellam in Vinea Dei plantationem, sed tunc legitimè reformatos: olim S. Saluatoris, sed nunquam de Sylualacus, vt est Priuilegium Greg. XII. nos volentis appellari Fratres S. Saluatoris absolutè: neque à S. Saluatore deriuatum agnomen Bononiæ, vt inferius in Apparatu, dum de Compilatore Priuilegiorum differit: titulus enim Noster fuit semper absolutè Can. Reg. S. Saluatoris, abstracto nomine ab Ecclesia S. Saluatoris de Sylualacus, Bononiensis, & Venetiarum: quamuis, ex diuina prouidētia, hic titulus Vniuersalis habuerit testimonium in Nostra primiori Can. & alijs Discreti fuimus à Frigdionarijs Bireto, q albū gestauimus vsq. modò, cum à Pont. Max. fęl. re. Paulo V. Decisione Congr. Card. Illustrissimorū datum est nigrū ad modum Clericorū, & Can. & Prælatorum oīum eo, q veri Can. Reg. ratihabiti sumus, vt patet per ordinationem, vt in libro de Habitu. Medullamur eius Canon. pinguedinis spiritali succo per inhęsionis beneficiū, quemadmodū & Frigdionaria: & ambæ in fundo Clericali pariter cohærent: & quæ concludit ad amplissimam Nostram laudem dicta, memoriā, amorem, gratiasq; requirunt, prout ego nomine totius meæ Congregationis ago, habeo, referre non possum. Habetur in fol 32. bulla Innocentij Papæ II. pro Ecclesia, & Can. S. Mariæ de Rhæno, & additur (quæ famosa, & antiquissima olim S. Aug. Canonica, aliqn bellorū turbine euersa, sed per Reg. Can. restituta adhuc superest.) Voluissem dictū esset, sed per Regul. Can. S. Saluatoris restituta, ne videatur fuisse, & esse aliorum Can. quàm eorundem, nisi existimet nos appellandos simpliciter Can. Reg. qua rōne, si de vniuerso Ord. Canonici corpore putamur, concedimus; si per Can. Reg. intelligūtur soli Lat. dicti, negamus: Nunquam. n. hi illum locum habuerūt. Quòd fol. 40. memoratur fuisse Innoc. II. Can. Lat. & vocatū antea D. Gregorium Guidonium; alio modo Annot. in Platinam fuisse. s. de regione Transtyberim familiæ de Papa, siue de Papareseis ex Inscriptione Pulpiti Marmorei in Aede D. Iacobi Transtyberim: Vide Platinam, & Annot. in eo Pontifice. Quòd fol. 52. per Bullam Lucij II. ad Rhænanos Canon. dicitur fuisse Canonicum cum Pontificem illius Ecclesiæ Can. & postea S. Crucis in Hierusalē. Nō putandum ad aliam Ecclesiam Can. transmigrasse, cum, vt in superioribus dictum est, hinc inde hi Canonici tanq in membra vnita

Greg. 12 *Pau. V.* *Inn. II.* *Platin.* *Luc. II*

vni corpori abirent, sicut etiam in Ecclesiam S.Potentianæ de Vrbe, prout in Bulla Hadriani Papæ IV. fol.78. fol.276. fit memoria
Hadr.4 de Can.S.Aug.de Nicosia sub 1401.quod Monast.nos possidemus, vt non possimus nos etiam gloriari de antiquitate nostra, vt alij ex Natura illorum locorum, qui ad Nos deuenerunt? quod fol.288. post Bullam Greg.XII ad Can.Frigdionarios infertur.(Hic Pontifex hoc ipso Anno 1408. in Oratorio D. Saluatoris de Syluulacus propè Senas peramplo Priuilegio familiam erexit Can.Reg. ad q̃ summè sibi dilectam duodecim extant ipsius Bullę, duas tamen hic dumtaxat exarauimus, quòd reliquæ minus in re nostra forēt)(familiā Can.Reg.erectā) si intelligitur particularis sub vniuersali tit. Can.Reg.benè dictum: Si (erectam familiā Can.Reg.)vt pro eodē accipiatur,& predicetur familia, & Can.Reg. aduertendum fuisse quidem erectam illam familiam, sed pro Reformatione Can.Reg.
Gre.12. à Greg.XII.intentā, & cogitatā sæpius: ꝙ aūt in sequentibus Bullis titulus declaratur ad Can.S.Saluatoris de Syluulacus: Verba Bullarum examinanda pro titulo; Nam absolutè vocatur Congregatio Can.Reg. sed quia scribitur Priori Congreg. qui olim erat Domus S. Saluatoris de Syluulacus, additur de Syluulacus verbis S. Saluatoris, non vt Congregatio hmōi ita appellanda statuatur, sed vt certiores fieremus de Domo illa, cuius erat Prior: Prior Congre
Gre.12. gationis Can.Reg.patet ex Priuilegio primo Greg.XII. nos appellantis absolutè Can.Reg. S.Saluatoris, quibus additum fuit illud Monasterium, nō Oratorium: Sed hæc non faciebant ad rem, quæ optimè adumbrātur inferius, cum subinferē: (porrò non amplius auditur S.Saluatoris, vt olim,) (intellige titulus)(siquidē,& possessione iamdiù, & titulo, & iuribus spontè cesserant Religiosi Can. Domo S.Ambrosij contenti, post hac recenter indepta S.Saluatoris Bonon.nuncupādi,)mirum non amplius audiri S.Saluatoris ti-
Gre.12. tulum; ergo titulus datus à Greg.XII. euanescit in acquisitione S.
Mart.5 Ambrosij; imò addita est īterpretatio eius Bullæ Martini V. (hmōi. dñam recentium ad veteres extitisse annunciat in Habitu, Obseruantia, Institutis, Constitutionibus, Consuetudinibus, Statutis: cæterùm Canonici, & antea cēsendi, nimirùm per Greg.creati) :ergo erāt antea Can. S.Saluatoris ita creati(a Gregorio creati:)trāseat, si hæc creatura ad Reformationem iam ab Apostolis,& vltrà, creatura Can.Ordinis referatur: vel si creati absolutè, eo conceditur modo,

modo, quo etiam alia nouella plantatio nuncupatur. Nescio.n. quæ dria sit inter creare, & plãtare in eodem Ordine. Nam in prin- *Gen.1.* cipio creauit Deus Cœlum, & terram; & tunc plantauerat Dominus Paradisum voluptatis à principio: nisi velimus intelligere plãtationem esse actionem secundarum causarum, vt producat terra herbam virentem: creationem autem actum Dei creantis: & ita & nouella plãtatio, & creatio intelligatur Reformatio ad antiquam illam creationem primæuę Originis: numquam titulo sponte cesserunt Nostri: cessissent .n. titulo à Gregorio dato, sed Domui illi, quæ sub D. Saluatore de Syluælacus nuncupabatur, & viget: neque .n. nos titulum Domus particularis amplectimur, non habita possessione Domus, sed titulum illum retinuimus semper ex arcano mentis Greg. XII. inditum abstracta ratione, & collatione ad hanc, *Gre.12.* vel illam Domum, etiam si fuerit plusquam Lateranensis, proinde non S. Saluatoris Bonon. titulus nouus erigendus cessante ex cessione priori titulo, sed sub titulo vniuersali S. Saluatoris Sũma Dei Prouidentia in nostrum fauorem pro Domo prima, secũda, & paulòpost tertia intercedente S. Donato, vt triplex titulus Domorum S. Saluatoris adeò donatus esse tribus testibus efficacissimis probaretur; non igitur à recenter indepta Domo S. Saluatoris Bon. nuncupamur, sed S. Saluatoris: ignoro autem pœnitus, qua ratione asseratur fol. 295. confirmationem Vnionis Ambrosianæ cum Saluatoriana Domo à Titularis obitu reseruantis sibi administrationem temporalium, & Titulum, cum vnio sit essentialis aggregatio, incorporatio, annexio (vt verbis Bullæ vtar) administratio verò sit particularis actio, siue titulus, quem tñ scimus Ghislerium cessisse Stephano: ad eundem sensum intelligenda relinquũtur verba, quę fol. 325. post Bullam Eugenij, dum Can. Reg. S. Saluatoris Bonon. citat, præsertim cum fol. 338. Calixtus III. in sua Bulla, qua nos *Cal. 3.* veros Canonicos Regulares testatur, numquam titulus Can. Reg. S. Saluatoris de Bononia, vt in titulo adijciatur, nuncupatur, sed absolutè addito tm̃ Ordinis S. Aug. vt videatur, q̃ à veritate, & charitate sit alienum verba Bullarum alterare, addito, vel aliquo diminuto: cum item fol. 377. Bulla Innocentij VIII. pro vsu Pontifica- *Inn. 8.* lium concesso Prioribus S. Saluatoris, & S. Antonij Venetiarum hoc sit initium: Innocentius Episc. ser. ser. Dei: Dilectis filijs S. Saluatoris, & S. Antonij Monasteriorum Venetiarum, Priores gubernati

K 2

nati solitorum Congregationis S.Saluatoris Ordinis S.Aug.Prioribus salutem,& Apostolicam Benedictionem:vnde ergo in titulo huius Bullæ extensio ad omnes Prælatos Congr. S. Saluatoris Bononiensis? vnde titulus idem fol.496.in confirmatione Priuilegiorum nostrorum per Iulium III.? cũ ipse dicat. Dilectis filijs moder
Iul.3.
nis,& pro t pe existentibus Priori Generali, Visitatoribus, Abbatibus, Prioribus, Præpositis Congr.S.Saluatoris Ordinis S.Aug. Vnde idem,dum recensentur Antonius Cõtarenus, Augustinus Steuchus, Ludouicus Vanninus, Io.Petrus Delphinius Episcopi in vsu vestium Episcopalium? & tamen ibidem vult nos institutos Liceti, reformatos Bononię: quasi Institutio nostra particularis,& creatio non fuerit Reformatio Ordinis Canonici in vniuersum, sed Reformatio vocetur vnio, & incorporatio, & annexio cum S.Saluatoris
Pius 5. loco Bononiæ, & in extensione Priuilegiorum Pij Papæ V. Can. Reg.Ordinis S.Aug.Congreg.S.Saluatoris appellamur: vt Lateranensis,& S.Crucis Colimbriæ:& vnde fol.613.in appendice,quòd Can. Reg. ad quæcunque Ecclesiastica munia, & officia apti sunt, infert Thesеum Can.S.Saluatoris de Bon.Prothonotarium,& Magistrum S. Spiritus in Saxia Vrbis? fol. 398. Dum Iulius II. ma-
Iul.2. gnum Priuilegium ad Nostrum fauorem concedit, & asserit Nos gaudere Priuilegijs &c. eos tàm præfato Ordini Can.Reg. S.Aug. ac Congreg. de Frisionaria alias Lateranensi &c. post illa notatur hmõi(ly alias,temporis accipe,non loci:.namque eorumdem gra-
Gre. 12 tias, & indulta pridem Greg. XII. ijsmet Canonicis de Sylualacus tunc nuncupatis communicarat in Priuilegio creationis dicendo. Gaudeant omnibus exemptionibus,libertatibus &c. hactenus cõcessis Can. Reg. hmõi.i.reformatis, quorum nullus adhuc extabat titulus,aut Congr.Martinus.n.Anno Pont.4.decem eorum Monasteria in vnum compingens,mandauit à Frigdionaria dici; quia illic constitissent, aut se collegissent Reliquiæ Canonici Ordinis ex alto ruentis;eidem aũt vnitati Lateranẽsis agnomẽ Eugenius indidit,sed verius reddidit,q fuerat singularis Prouinciæ titulus, at Primariæ,nimirũ Romanę,& Patrimonij.)Qđ ad Lateranẽses spectat
Gre. 12 non enarramus,sed dũ asserit,q eorũdẽ gratias cõicarat Greg.XII. si,pro eorundem,Can.Frigdionarios intelligit, nondum in titulũ, & Congregationem erectos:dicerem,si rectè concessum esset,dum Reformatio Frigdionaria facta est in eo loco,constitisse Can. Reg.

Verùm

Verùm alienâ non curo: Verba Priuilegij nedum Gregorij nominantis Canonicos huiusmodi.i.verè Canonicos,sed ipsius Iulij declarantis,qua rõne intelligi debeant verba Gregorij.S. Adijcientes præterea,ꝙ de cætero non solùm prædictis Præeminentijs, Priuilegijs,& Gratijs decorentur,quibus gaudent in specie,vel in genere vniuersi alij Canonici:ita declarant Nos tunc antè additionem sui Priuilegij esse in statu gaudendi,quibus gaudebant vniuersi alij Canonici in genere,& in specie; ꝙ declarat Verbum, Canonici huiusmodi. Addit verò Iulius,vt gaudeamus, quibus non gaudebamus Priuilegijs &c.,omnium expressarum Religionum Non igitur gaudebamus in Greg.Can. reformatorum Priuilegijs,sed omnium, & Vniuersorum:ergo ẽt eorum,si tùm degebant,qui erãt in Frigdionaria,quia non Congregationum Canon.Reg.Priuilegijs fecit nos gaudere,& potiri Greg.in specie,sed quorumcunque Can.Reg.huiusmodi.i.qui erant tunc Can.Reg. &fuerant, vel sub titulo Congregationis.i.multorum Monasteriorum vnitorum in vnam Congregationem,qualis non erat adhuc Frisionaria, vel sub titulo singularium locorum quorumcunque. Putabam me rebus nostris satisfecisse,& aliud non esse,cui obsistere deberemus,atque proinde dabam rationem,vt non amplius accenderemur,ad remittenda Iacula,vel potius auertenda absque offensione Iaculantium. Verùm, postquam illa legi,quæ Pater optimus Basilius Sirenius,nomẽ Cęsariensis Doctoris, doctrinam, & bonitatem imitatus, dicit in suo Consilio,siue Responsione ad nonnulla quæsita,quæ indigent examinatione, non possum diffiteri nos aliquali indignatione excanduisse:vt si de rebus suis aliqua perstringerem,quæ vera diuulgantur,non excandescat ille,vel alij. Sciant læsam sæpius pacientiã fieri furorem:putent ignem gladio fodisse,qui sub cinere quietus latitabat:cãnem dormientem excitauerunt,vt alibi diximus etiam; qui, si latrabit,non mordebit. Sed neque latratus in lunam ciet: nõ aerem verberans pugnabo,& in incertũ. Protestamur autem,quoniã ita volunt,si aliqua in medium afferemus non placitura, ascribendùm non Nobis, qui parùm delibantes de Congregatione Lateranensi dicta, prima sui Institutione Frisionaria appellatã,suis eam laudibus decoratam,& nostris reliqueramus. Sed non verbis agendum modestiam nostram vsque modò experti sunt: nomina non benè dicentium suppressa voluissemus,nisi ipsi sua nomina iactassent

Greg. Iul.

Greg.

sent:dicta non benè tantum refellere, sine modestius, distinctione declarare proposuimus,vt fecimus. Verùm vsque ad viuum cor nostrum sua opinione, quasi paruulo colli pilo, vulnerauerunt & crine,& vno oculorum suorum fascinationem in nos iniecerunt: aduersus mentem sponsi,visionem,& ligamen sponsæ pręcipuè desiderantis.i.vnionem,& charitatem in Ecclesia Dei non discindendam. Sed,antequam respondeamus obiectis, supposita verissima ab ipsomet Eruditissimo Sirenio præscribemus. fol. 17. sic dicit. (Idem Innocentius II.mandans Priori S.Mariæ de Rhæno,vt Clerici eius Ordines à Diœcesano Episcopo suscipiant,exprimit sacros) (citat litteras Apostolicas in libro Indultorum Can. Reg. fol. 39.) (nulla facta minorum Ordinum mentione.Quod & repetit eidem Lucius II.ijsdem verbis fol.50. & Eugenius III. 65. & Anastasius IV. 76. & Alexander III. ipsi Priori Rhænano 88.) & fol. 18. hæc habet. (Innocentius VIII. Prioribus S.Saluatoris,& S.Antonij Venetiarum,præter vsum Pontificalium,Clericalis etiam tonsurę, & collationis minorum,benedictionisq; Paramentorum, & Campanarũ facultatem impartiuit:ijsdem potestatem fecit Alex.VI.reconciliãdorum cœmeteriorum,erogandiq; 40. dies Indulgentiarum in benedictione solemni; Iuliusq; II. concessit Prioribus, & Præpositis Congregationis S.Saluatoris Bononiensis,vt gauderent omnibus præeminentijs,ac dignitatibus aliarum Congregationum, Prælatis,ac Personis qualitercunque concessis,aut de iure,vel consuetudine debitis. Bullar.Can.fol.399.) Ex quibus verbis patet quòd, ad insinuandam facultatem suæ Congregationis,Ordines minores conferendi,&c.vtitur Priuilegijs Nostræ Rhænanæ Canonicæ, vt non verum sit, quòd infrà scribit in vnione Ambrosianorum cum Bononiensibus, nullam factam esse mentionem Ecclesiæ Rhænanæ:quod inferius improbabitur per litteras Martini V.& executorias Nicolai,& nũc improbatũ,cũ ante illos Põtifices,& tpa de Rhęnana Can.mentio habeatur. Sed in sui fauorem etiam aliena colligunt, vt in propriam naturam conuertantur æsi cibi. Verùm scimus veneno cibatos venenosam naturam acquisiuisse, & rudia fercula crassam corpori conditionẽ afferre, vt lautiora subtiliorẽ, & molliorẽ,vt sciatur cibum naturalem proprietatem suam etiã in alienis ventribus retinere. Quare,quãtũlibet ad se referant nostra, nostra tamẽ sunt,& concedimus,vt inter sororias Congregationes

com-

communicentur: reticemus, quòd nos vocet Can. Regul. S. Saluatoris Bononiensis, cum nunquam hoc appareat neq. in Greg. XII. neque in Martino Quinto, neque in executoriali Nicolai, vt sæpius repetitum est. Sed libet addere litteris Apostolicis cui libet diminuere, vel panno expuncto aliud inserere. fol. 21. cum de communitate Iurium, & facultatum vni loco concessorum cæteris alijs distribuenda differit, hæc habet (Eodem prorsus scopo Iulius Papa II. Congregationi Canonicorum S. Saluatoris Bononiensis, dicere auditur Anno 1512. fol. 397. Cuiusuis particularis Monasterij, seu loci tàm vniti, q̃ vniendi, præsentis, & futuri dictæ Congregationis, Priuilegia concessa, & concedenda in omnibus, & per omnia ipsi toti Congregationi, & alijs eius particularib. Monasterijs esse cōia, & ad illa extendi, sicut extendimus per præsentes. Quam nimirùm confirmationem ratificauit Paulus Papa III. fol. 490. ac Iulius pariter III. fol 496. & eius vigore singuli eius familiæ Abbates, Priores, ac Præpositi liberè vtuntur fauoribus, & gratijs iampridem ab Innoc. VIII. & Alex. VI. Prioribus S. Saluatoris, ac S. Antonij Venetiarum tantummodò concessis, vt fol. 378. & 383. qualia sunt Pontificialiter Celebrare, Tonsuram, ac Minores conferre, Campanas, Paramenta, & quascunq. Vestes benedicere, Indulgentias 40. dierum Populo in solemni benedictione elargiri, Ecclesias, ac Cœmeteria, polluta reconciliare, & his similia liberè, ac licitè In dies exequuntur, permanentq; in pacifica possessione, nemine pœnitus contradicente. Consuetudo autem optima legũ interpres.) Nõ solum quia Iulius II. participes nos facit facultatum singularum Canonicarum habemus, vt Pontificalibus vtamur; sed quia ipse Iulius II. facultatem hanc omnibus Prælatis, impartitur. At si in pacifica possessione sumus vbique eorum, quæ particularibus tantummodò concessa sunt locis, videlicet S. Saluatoris Venetiarum, absque vllo dubio antiquitate, nobilitate, & præeminentia erga Canonicos S. Mariæ de Charitate gloriamur, vt in superiorib. dictum est, dum de S. Saluatore Venetiarũ tractatur in libro de locis, dum sub Cruce S. Saluatoris accedebant, & cum ex Duce Serenissimo, & Senatu concessũ eis fuit particulare Crucis signũ infrà S. Saluatoris Canonicos constituũtur procedere. fol. 23. appellat Dominn Frigdionariã: Frigidionariam his verbis (vt primùm nominetur Prior Frigidionarius (sic.n. appellandus est, quãdoquidẽ

Ora-

Oratorium illud in honorem Matris Saluatoris à D.Frigdiano Lucensi Episcopo primitus extructum fuisse constat: licet temporum corruptela Frigionariam, vel Frisionariam introduxerit) quòd pertinet ad extructionem Oratorij à D.Frigdiano, si licebit, etiam scribemus sin autem, alijs scribenda linquimus. Verùm, si à Frigdiano denominatum velint, potius dici deberet Frigdionarius, quàm dici, frigido verbo, Frigidionarius: Nam natura Ethymologiarum non diuersam omninò significationem patitur verborum; Sic .n. non esset Ethymologia, & à quacunque dictione quæcunq; dictio posset deduci; vt frigus etiam posset dici calidũ, & bonum malum: sed aliqualem significationem, quamuis variam excerptam, tamen ex prima dictione: vt bonum, quasi bonum nomen; & frigus, quasi fragor, qui auditur in uẽtis, & tremore. Lege Isidorum in lib. Ethymol. Ethymologia.n.latinè veriloquium sonat. Cicero in Acad. aplicatio verborum est, qua.s.de causa quæque essent nominata ita. Itaque si interrogemus: qua de causa Frigidionarius nuncupatur ille locus? respondebit, quia à Frigdiano extructus: non bona explicatio probatur, sed potius à Frigidiano. At D.Frigdianus, Frigdianus est appellatus, non Frigidianus. At quia veriloquium, teste Boetio in Topica Ciceronis, minus in vsu est in Latino sermone, Cicero vocat Ethymologiam notationem, quia notã facit rem, de qua prędicatur. Aristoteles nominat Symbolum; Fabius originationẽ: sed ego non facio Ethymologum, vt rationem verborum indagemus: nã potuisset dici Frigidarius: esset enim ahenum, in quo aqua frigida in balneo continebatur, ponenda in Caldarium, vbi calida fieret; An sit veriloquium, quòd locus ille extructus sit à D. Frigdiano, alij videant, si non ipsi videbimus. Vanescunt omnia prædicta, si impressionis errori Frigidionarius positus asseratur, cum deberet dici Frigdionarius. At infrà fol.65. dum Eugenij verba citat, hæc habet (Concessa Congregationi de Frisionaria alias Lateranẽsi, fol.398.) Bullario citato (quæ verba in vnguẽ repetit Iulius III. fol.497. & citatus Ciacon. 814. Ordo Can.Later. Frisionariæ restitutus 1401.) nec putandum errorem impressionis in litteris: Pateant hæ, vt alias omittamus: Neque dicendum temporum corruptelæ Pontifices, & Auctores annuisse, & consensisse fol.26. (Verebaris autem ad nos minus pertinere, quæ alijs Religiosis tradita sunt: puta Prioribus Can.S.Saluatoris de Bononia, & Abbatib. Monacho-

Isid. Cic. Boet. Cic. Arist. Fab.

nachorum: at inanis prorsus timor. Nam inter Canonicos omnia communia scito: Quemadmodum.n.nostra illis,sic Nobis, quæ illorum sunt,impartita fuerunt,atque transfusa)& fol.30.& 31.dũ communicationem Priuilegiorum Mendicantium Ordinũ,& aliorum,suæ Congregationis,Nostræ,& alijs extensam esse refert; ex illa cõicatione non pendere probat participationem suæ Congregationis,sed æquè habere illa Priuilegia, vt illi illorum Ordinum: & quamuis multos legerit huius opinionis, vt,qui Mendicantes non habent aliquorum Priuilegiorum vsum,non possint communicare alijs; tñ etiam contrà opinionem communem,alioquin maxime venerandam,aliam acceptandam concludit;cum rationibus validioribus ornetur,& potioribus:& sequitur ita (Præsupponendum igr pro intelligentia, Mendicãtium Ordines nihil erogare,ipsosq; Clericos Canonicos nihil ab eis mutuari; sed totum Apostolicæ Sedi acceptum referre.Eruditissimus autem Antonius Corduba,de Cõmunicatione Priuilegiorum agens,efficaciter concludit, quòd ij, quibus Priuilegia communicantur, possint ijs æqualiter gaudere, atque ij, quibus primariò concessa fuere, quia iam facta sunt illis propria ex æquo, nec eis fruuntur dependenter ab alijs, sed independenter omninò, ac si eis immediatè, specialiterq; & Originaliter elargita fuissent. Nam & casu quo ipsa à Primarijs auferrentur, nihil ob id deperditum fore communicantibus) Ergo optime, & eruditissime Vir; vbi est illa distinctio Naturæ, & Priuilegij, quam retines in libello Tycinensis reformato? q.s.alij sunt Canonici Regulares Natura, Nos ex Priuilegio, quia potimur illorum Priuilegijs? non fruimur dependenter ab alijs,sed indepẽdenter omninò, ac si Nobis immediatè,specialiter,& Originaliter elargita fuissent. Nam & casu,quo alijs,idest,vobis ipsa auferrentur,nihil deperditũ foret Nobis cõicantibus.Verba eadem sunt.Dum ergo de vobis dependentibus abs Mendicantibus tractatur in participatione eorũ Priuilegiorum ex Pio V. 1567. uos tanquam Originarij constituimini: dum de vobis,& Nobis:Nos Priuilegio, non Natura,non Origine,non Specialitate,non immediatione,vestris Priuilegijs gaudemus:& vbi sunt illa communia sicut vobis Nobis, & è conuerso impertita,vt inanis sit vester timor, Nobis verò maxime timendum? Eia Patres Optimi,si omnia communia sunt:inter Nos si oĩa æquè participata:cur nos deijcitis,profligatis? exinanitis? iam nunc hũc *Pius V.*

timorem inanem esse,& omnia inter Nos communia,& æquè participare,non dependenter aliorum Priuilegia probat eruditissimè in sequentibus Serenissimus Sirenius,nisi cantus sit Sirenæ,vel nisi suæ Sedis altæ zelus super Nos,super alios aliquantulum obnubilaret, quã nubem auferimus in moribus, infimos, nedum inferiores, Nos cõstituentes: in legibus vniformitatem,sororium statum,vnitatem,& virgas Sciluri non disiunctas,omnes nos esse contendentes, etiam si vestro Manipulo inclinemur ad mores: Simus saltem etiam Nos Manipuli: non dicatur Nos dici Canonicos,& non esse, & alia id genus, vt alibi probat, inquam, ex Antonio de Corduba ex participatione Equitum S. Iacobi, Equitum Iesu Christi Can. Reg. S.Iacobi de Vcles in Castella, & S.Marci Legionensis: inter quos aliqua Indulta non sunt in vsu,vt militare, vnam vxorem ducere, ex Emanuele Roderico ex participatione Societatis Iesu Clericorum alijs,sed secũdum sui propositum applicandis; & ex eo, q Priuilegium concessum incapaci, si postea concedatur capaci valet huic, etiamsi non illi:vt opus formatum charitate, si per peccatum mortale mortificatur, per gratiam subsequentem reuiuiscit, & ignis sub cinere latens,si discooperiatur,vires reassumit,ita hmõi fauores. fol. 40. dum de prorogatione, & perennitate Prælaturarum differit, quòd non sint transgrediendi termini Antiqui, ita dicit(nobis non licet transgredi terminos,quos Maiores nostri præfixerunt,& cum primis Martinus V.beneuolentissimus primæuæ nostræ Constitutionis Auctor, ipse verò Præfecturas hmõi annuas, siue biennales, vel triennales ad summum esse præcipit.)Primæua igitur Constitutio Can. Reg. Lat. dictorum fuit ab Auctore Martino V. At nostræ primæuæ Constitutiones fuerunt datæ Nobis ab Auctore Gregorio XII. per Commissarios Apostolicos verbatim dictatæ; antè Martinum V. secundò,ergo,antè hanc primæuam Constitutionem,non habuerunt aliam Constitutionem;Nos autem in Rhænana habuimus Petri Damiani; quas etiam habebãt illi in Canonica Portuensi;non vt Cõstitutiones,sed vt Regulã, q a Aug.Regulam nõ habebãt,vt verè dictũ sit primæuã Cõstitutionẽ fuisse ex Martino V.Auctore.Verùm,si per Constitutionẽ non Decreta,sed Ordinis, & Congregationis determinationẽ intelligunt, vt statuta sit à Martino V. præterq q non põt sic verbũ illud intelligi,cũ sequatur, Præfecturas huiusmodi esse annuas &c.præcipit: q non

Greg.12

non ad Ordinem ; sed ad Ordinis iura pertinet, postquam Martinus V. Nostram esse iam Cõgregationem ex varijs Canonicis vnitis determinat, illa Congregatio constituitur, vt patet in eiusdem Martini V. vtrisque litteris. Namq. quòd Benedicti XII. Constitu- *Mar. 5.* tionibus, quibus antea subdebantur, declarentur non amplius obligati, hoc est: quia sub nouam Congregationem erigũtur, & ideo optime primæuam Constitutionem appellat ad Congregationis initium, non ad antiquos Canonicos dicta referens, vt etiam intelligit Pontifex, dum sub vnam Congregationem colligit. fol. 42. (Namq. Congregationem Clericorum Canonicorum Saluatoris Lateranensis, Pontifices sæpè excellentissimis titulis cumulare audiuntur, ceu, Apostolicam, Primariam, Diuinam in terris familiã, Christianæ Ecclesiæ Primogenitam, Multiplices, & vberes fructus in vinea Domini afferentem, Normam Christianæ Religionis, Plantationem sacram, alijs præpollentem, proptereaq; excellentioribus prærogatiuis, & honoribus attollendam: ex quibus concludẽdum, quòd nequaquam excludenda sit à fauoribus, & gratijs alijs concessis.) Audiuntur etiam Pontifices, dum nostram Congregationem multis laudibus efferunt, quæ particulariter insunt. Hi tituli Apostolica, Primaria, Ecclesiæ Christianæ Primogenita, ci honoratissimæ Congregationi, & omnibus alijs Can. Reg. sub vno Canon. Reg. Ordine contentis conueniunt. Illũ autem titulũ (alijs prępollentẽ, &c.) videant, an ita sit in litteris Sixti IV. sub datis 1477. vbi hoc modo hr̃. Repetentes autem animo quot, & quanta sint merita Religionis, & Congregationis hmõi in Ecclesia Dei, & quantùm inter alias polleat Religiones, dignum propterea, quin etiã debitum iudicamus, vt excellentioribus prærogatiuis, & honoribus gaudere debeat Collect. Priu. fol. 357. vbi possemus dicere, ꝙ comparatio fiat de Ord. Can. Reg. Congregatione ad alias Religiones non Can. Reg. vt inferatur, quantum polleat Canonicorum Regul. Religio inter alias Congregationes non Canonicorum Regul. dignum & debitum est, vt excellentioribus Prærogatiuis gaudeat. Verùm, esto, sit Comparatio inter Congregationem ipsam Lateranensem nuncupatam, & alias etiam Canonicorum Reg. Nostram .s. & S. Spiritus, & aliarum tùm in Italia, tùm extrà. Aduertant, non dicere litteras Pontificias alijs præpolleat, sed inter alias polleat: aliud est enim præ, quòd superioritatem, & exceptionem signi-

ficat:aliud inter : ꝙ medium ab extremis æqualiter participatum indicat,vt etiam Nostræ conueniat inter suam,& alias pollere. Sed quo animo, (Deus Bone) mutant sententiam Apostolicam , cui multùm,vt par est,conferunt? an interpretatur (inter)esse,ac præ? nesciuit ergo Pontifex diuersam illorum verborum significationẽ. Sed hic fuit, dicunt, error abbreuiatorum, ut non emendauerit in Indultis Can.Reg.Lat. fol.61. Sui aporetici.i.ancipitis & dubitantis verba subinfert ita. (His auditis continuò Aporeticus. Hucusq. omnia insederunt animo meo,nonnulla tamen protulisti,quæ maiori indigeant elucidatione,quale est hoc de Ordinibus Antiquis, aut recentibus. Nam si quattuor præcipuos Mendicantium nouos asseris,quo modo RR.PP. S.Saluatoris Bononiensis ijs vetustiores comprobabis? Scio,ꝙ Paulus Morigia Conciuis tuus ipsos à Canonica Rhænana astruit ortum ducere. At Syluester Maurolicus Siculus in libro nuper ædito, quem inscripsit, Mare Oceano delle Religioni, id prorsus refellit,ostendens in quodam Oratorio S.Saluatoris de Sylualacus propè Senas,eos primitus institutos. Nec ab re me isthæc sciscitari arbitreris.Nam si eorum Societas recens enata ostendatur,non ergo participes erunt eius honoris , quem asseris vetustioribus reseruatum. Si antiquam affirmes , profectò subscribere videbere nonnullis ex ea Congregatione , qui (haud ita pridem relatu didici) sua ipsorum exordia longè nostris anteferre nituntur, puta Ordinem Canonicum,cum olim defecisset, in ipsis redintegratum buccinantes.Talia si admittantur:continuò omnia nostra corruunt, à tergo relinquimur , actumq; est de nobis . Sed prius dicas,rogo,putasne nos Frigidionarios Lateranenses verè,& continuata serie ab antiquis proficisci? an potius ex gratia,vel Priuilegio illis suffecti,ac subrogati? adhuc enim quidam obstrepunt præsertim Eremitæ) quibus respondet primùm ita Archiepiscopus narrare incipiens, quomodo Regulares Ordines à primæua obseruantia defluxissent,subdit: quòd, miserante Deo , citrà 70. Annos,pullulantes refloruerunt,& ait: flores apparuerunt in terra nostra (nempè quia Florentia caput censetur Thusciæ; Instauratio autem facta est in loco Frigdionariæ propè Lucam Hetruriæ Vrbem) ipsam præponit cæteris omnibus,inquiens . Nam Canonici Regulares à Regula sua relaxati erant, & deformati, sed reformati à Domino mediantibus duobus Viris scientia, & vita præclaris;ni

Archie.

mirùm

mirùm Leóne, atque Thadæo. Et primus horum locus fuit, & est propè Lucam, diciturq; Frisionaria &c. Mox subinfert de alia Congregatione pariter Canonicorum Regularium in eadem Hetruriæ Prouincia proximè suborta, in hunc modum scribens. Et post eos quidam alij Religiosi sumpserunt statum, & Habitum Canonicorum Reg. approbante Greg. XII. circa ann. 1410. In quibus nota: *Greg. 12* Instauratio Can. Regularium in Vniuersum facta est in loco Frigdionariæ, mox subinfert de alia Congregatione. Et post eos quidã alij. Ergo Reformatio est Instauratio Can. Reg. in Vniuersum non solùm Frigdionariæ, sed alibi facta fuit non ipsi soli. Ergo instaurarunt Ordinem Can. Reg. sed etiam per Nos Greg. XII. nota: quòd *Arch.* quia dicit Archieps: Flores apparuerunt in terra nostra, ideo quia Florentia Ciuitas caput censetur Hetruriæ, ideo ob Instaurationẽ factam propè Lucam Vrbem Thusciæ, ipsam præponit cæteris omnibus: at nos melius, & vicinius dicere possumus, quia Senæ Ciuitas Thusciæ Florẽtiæ proximior, habuerunt Nostram Instaurationem, ideo ratione ciuitatis propinquioris Nostra debet præponi alijs: præterquàm quod Verbum, post hos, qualiter fidem faciat posteritatis probant non facere tempora ipsa, in quibus ex Apostolicis litteris probantur Acta, & notantur & Nostræ, & eius Congregationis: nam non faciunt instaurationem, quibus non est potestas restaurandi. Sed Pontifex, cui est Potestas, & à quo pendet existentia instaurationis. Sequitur eodem fol. 62. (Verùm de prædictis duabus Societatibus Canonicorum Reg. quod spectat ad eorum initia ipse apprimè exploratum habebat, testisq; fuerat oculatus; imò & valdè familiariter vtebatur Patre Stephano Cioni Senensi (vt quidem refert Io. Baptista Signius lib. 3. de Ordine, & Statu Canonico fol. 292.) Is auctor fuit Cõgregationis S. Saluatoris de Sylualacus, nunc de Bononia) Nescio quomodo sibi contradicat: nam in Appendice libri Tycinensis ita inquit de Tycinensi & Archiepiscopo: (verum Pontificum diplomata examussim forsan nõ legerat; & quid mirum cum idem longè eruditissimo Archiepiscopo, in cuius vitula arauit, contigerit è profectò multa amplectenti singula peruidere difficile.) Ergo quamuis valdè familiariter vteretur P. Stephano, tamen contigit non videre adamussim diplomata Pontificum: & testis oculatus dicit Nos S. Donati, quem oculis cernebat à Nostris habitatum; sed melius S. Saluatoris, non quidẽ Bono-

Bononiensis,sed absolutè,& tamen,vrgentibus in contrarium quibuscunque,Nos Saluatoris Bonon. appellat, nullibi eo tituli adiumento reperto, sed à se inuento : quò protrahitur voluntas, & libertas aduersus Pontifices,executiones,litteras Apostolicas,& cætera huiusmodi.Quicquid sit de Philippo suo,cuius Chronica cetarijs magis,& fartoribus, & pharmacopolis vsui fore existiment, nihil ad Nos:de suis est etiam ergo inter suos cõtradictio.Fatemur etiam Nos,quòd Canonici Frigdlonarij Lat.fuerunt,& sunt de illis Clericis à S. Augustino, imò à Sanctis Apostolis institutis, nec indigemus auctoritate Pontificum ad id fatendum: sed,quòd inde concludatur Nos non esse ex ijsmet, ipsi ijdem negant, vt non simus Nos,qui Schysma,& Hæreses interferamus, vt tanquam ex inimicis ipsa Veritas patefiat, sed potius ab ipsis nunc nos esse eiusdẽ Ordinis verè Can. asserentibus nũc contradicentibus schysma oritur,& hæresis.i.controuersia; vt sciamus, qui sint electi, & argentũ igne examinatum:alij non Nos.Addit inferius fol.64.(verba Pontĩ cum repetita declarare se non obiter, sed ex mera deliberatione id pronunciare; Verborum enim geminatio, seu actus reiteratio denotat firmitatem propositi voluntatis, & consensus, prout in l. Quinquaginta.ff.de prob.& alijs vnà cum Bart. ibi &c. & vt etiam idem affirmãt Theologi positiui ferè omnes Verbum Christi:Amẽ Amen dico vobis)Quare ergo,Deus bone, Nos vocant S.Saluatoris Bononiæ,cum sæpissimè eorundem Pontificum,& diuersorum iterata verba resonent S.Saluatoris nullo alio addito? Ergo ipsi firmitatem,voluntatem,consensum Pontificum alterant, mutant,variant,auferunt.Quòd addit fol 65.(rectè igitur, ac ritè Eugenius nouæ huic plantationi nempè Congregationi nuper instauratæ vnà cum Ecclesia nomen quoque redintegrauit, & ea propter Iulius II. in Priuilegio Magno communicans Can. suis S. Saluatoris de Bononia,quorum Protector extiterat, diuersa Priuilegia aliorum Ordinum à Nostris primùm exorditur inquiens : Concessa Congregationi de Frisonaria alias Lateranensi.) Vbi quæso in litteris additur Bononiensibus? ita dicitur. Congregationem S.Saluatoris Ord. S.Aug. Can. Regul. Præterea ad quid illud Initium à Nostris? præferuntur cæteris Ordinibus non Can.Reg. at quid argumenti eo,quòd ipsi Congregationi redintegrauit Ecclesiam,& nomen,ideo incipit à suis? sed si nouæ plantationi redintegrauit,

red-

reddidit, prout alibi scribit, tamen noua plantatio est, & illi nouæ, inter cæteras familias, & cœtus Canonicorum Regularium, concessa fuit Ecclesia Later. Vertamus Speculum. Si inter cæteras familias Canonicorum Reg. ille Pontifex dedisset Nobis eam Ecclesiam Later. non respiciens ad nouellam eorum, diceremur Nos soli ab Augustino, Apostolis, à Gelasio ab octingentorum Annorum Habitatione Canonici Reg. Lateranenses? quid moramini? cōcludite & ita, vt concluderetis de Nobis: quòd. s. in Nostra Congregatione Ordini Can. Regul. in vniuersum restituerit Lateranensem Basilicam, ita in vestra: Ordini item Canonico in Vniuersum. Ergo ijdem sumus vobis ipsis fatentibus. Sed ne contradicamini, dicite: in qua sanè Congregatione, (& ne verba peruertam posita f. 65.) (quę sanè Cōgregatio nihilominus pristinum titulum postliminio recuperauit, & ad præsens eo gaudet) vt ita intelligatur. Congregatio in vniuersum Canonicorum Reg. vel Congregatio illa, quæ per antiqua tempora Canonicè, & Regulariter habitauit in Laterano, in hac noua Congregatione, Restauratione, Reformatione, & Frisionaria, scilicet (numquam enim amplius dicta Lateranensis fuit antea. Hæc enim omnia nomina passim Sirenius, & Tycinensis vsurpant) recuperauit? fol. 66. in Verbis (cur autem Indulta Canonicorum Sancti Saluatoris de Bononia, ac Nostra simul coegerim, id nequaquam ab re factum reputa: nam grauissimis de causis ea connectenda defuerunt: non tantum quia per extensiones omnia fermè communia existimentur, sed quia fororijs Congregationibus cuncta indiuisa: ipsos quippe veros, ac legitimos Canonicos censendos nihil est, quod dubitetur. supremis Christianismi Hierarchis. Gregorio XII. Calixto III. ac Iulio II. & alijs id pluries contestantibus) perbellè in Vniuersum Ordinem Canonicorum Regularium in vnam colligit fororiam propinquitatem; cum tamen inferius nolit Nos à Rhænana Originari, fortasè quia Lateranensem eam appellet, vt Maurolicus, cum dicit Canonicos Rhænanos esse Lateranenses, idest huius Congregationis nunc Lateranensis dictæ, à Nobis exclusis quibuscunque, ad se tantùm trahentes Vniuersa. Ad Nos enim deueniens Historiographi habitum indutus, & Chronistæ, dum ab alijs didicisse fatetur, sed superficie tenus, & casu videtur, qui audierit ex ore veterum aliquorum suorum Venerab.

Patrum

cijs,quas obtinuerunt ab eodē Martino Anno 1430.Hinc in Actis Capituli Anno 1419. & sequentibus P. Stephanus, qui olim Prothoparens acclamatus fuerat, prædicatur Prior S.Ambrosij Eugubini,& S.Saluatoris Bononiensis, nulla facta mentione Rhænani. Hinc Archiepiscopus Antoninus loco citato, Monasteria eorum enumerans,non meminit Ilicætani,quia iam inde excesserant: sed dicit:Primus eorum locus fuit Eugubinus; secundus Florentinus. Quia.s.Vnio Bononiensis constabat solo nomine viuente Ghislerio.Hinc Martinus Pontifex nusquam vocat eos Rhęnanos,quemadmodùm nos iubet dici Frigdionarios impositiuè. In vanum ergo laborant, qui talia comminiscuntur, cum Regulares Canonici S.Saluatoris nequaquam opus habeāt Originem mendicare à Canonia Rhænana,qui quatenus Canonici à primitiua Hierosolymitana Clericorum vnitate,ortum ducere demōstrantur. Nihil quin etiam adimi putarim præclaræ Congregationi ex eo, quòd à Rhæno minimè fluxisse asseratur;cum palàm sit, quòd Rhænanæ priori familiæ legitimè succedit,& omnia illius in se transtulit,cum augumento multiplici, vt quid etiam iacturam 15. annorum studiosè faciamus?ipsi non adierunt Oratorium S.Saluatoris Bonon. antè Annum 1423.vt patet ex Actis: eos verò Gregorius XII. Canonicos creauerat S. Saluatoris propè Senas, iam inde ab Anno 1408. (Congregatioq; Monachorum S.Iustinæ de Padua orta est 1410.) vt videas trilustre intercurrisse spatium. Inutiliter ergo Rhænana subinducitur Origo. Nec quippe nos ipsi Lateranenses Frigdionarij primordia aucupamur à Lateranensi, seu Frigdionaria Canonia, tametsi vetustos Canonicos illic residentes reformauimus, vt ex Annalibus liquet;sed his titulis vtimur, quatenus per Pōtifices nobis præceptiuè inditis cæterùm nosmet purè, ac nudè Apostolicos Clericos Canonicos profitemur. Hæc pro sniā Maurolici.(Primùm, Canonici S. Ambrosij Eugubini non erant huius tituli, sed loci: vocabantur.n. S.Saluatoris etiam relicto Monasterio Ilicætano,etiam adempto Ambrosiano. Secundum falsum,q̄ nulli supererant ex vetustis Canonicis Rhænanis in vnione, cum superfuisset Ghislerius,cuius intererat cōtinuatio,& series Antiquorum: Imò aliqui fuerunt Canonici Nouitij, & Professi antè hanc vnionem ab ipso Ghislerio vestiti.Signius,lib.4.fol,399. cuius opus est æterna gloria dignum per ipsummet. Tertium,cum dicit ex dn̄a Habi-

tus,Obseruantiæ,Institutionum, Consuetudinum, & Statutorum diuersam speciem induci Religionum,sibi contradicit, Tycinensi, Io.Andreæ, & omnibus legibus, non variari speciem Can. Reg. in reliquis vestibus, conseruato Rocheto pro essentiali,dicentibus: Hunc Habitum Canonicum trahebant Ambrosiani, & Rhænani: &(ò mira prolatio) (Quid.n.amplius fecernit Cisterciēses ab Oliuetanis?)Ergo non sunt Monachi hi,atq.illi,quia hi nigrum,illi album deferunt Habitum Monachorum essentialem.Tertium,Martinus V.concedit Ambrosianis,vt se transferre possint ad Monasterium Bononiense,& illud reformare,vt discas reformatum locum, sed non personas:) optima disciplina,vt appēdantur Habitus, Titula, & Obseruantia S. Ambrosij ad muros Monasterij Bononiensis, & Muri,& Coquinæ retineant Obseruantiam,Instituta,& Habitū. Quid de Muris Veronæ, Vincentiæ, & aliarum suarum Ciuitatum sentiant,non curo: nam quamuis nullus adesset,qui eò accesserūt, reformarunt in semetipsis illa loca. At cum superfuisset Ghislerius, & non possit subterfugere in vno indiuiduo seruari ius vniuersitatis, inuentat Ghislerium non subijsse vllam reformationem, & cætera,quæ suprà,vt doceat è conuerso Rhænanos transijsse in Naturam Ambrosianorum:non memoratus, quæ dicuntur in executorialibus Nicolai relata à Signio,iuxtà præscriptum Martini:vt Ghislerius administrationem retineret vsque ad mortem, nisi aliter declarasset, quod & fecit, cum P.Stephanum ipse iam senio cōfectus eligendum in Priorem S.Ambrosij, & Rhænanæ postulauit: Non sunt hic inferenda verba Martini, & executoria in superioribus apposita.Nescit.n.bonus Pater(Nos aūt dicimus,bonus, sensu bonitatis veræ,q̃ in illo,& omnibus suspicimus,tùm hîc,tùm alijs locis, non alio,quod profitemur, & declaramus) quòd circà Habitum, & Obseruantiam,quibus se personę ipsę pro tpe coaptare debeāt, Habuit Nicolaus auctoritatem alterandi, immutandi, & cum indigentibus ibi dispensandi; qui Habitus intelliguntur vestes superiores Rocheto. Semper fit mentio de duobus Monasterijs Bononiēsibus in litteris Martini,& executorialibus, & ipse Nicolaus determinat vestes, Rochetum suprà Tunicam,& infra Scapulare album, & Cappam nigram.Quartum,ne præterire videamur;Inquit:(Erat Franciscus titularis Prior) Ergo non erat commendata Canonica illa,cum nullum alium titulum habuerit, nisi Priorem in capite,ne putes

Sign. Mar. 5.

Nic.

putes Abbatem fuisse Commendatarium constituto Priore tanq̃ Vicario; vt aliqua habemus hmôi. Quintum, post mortem Ghislerij boni Patres nostri (eius verbis vtar, quæ tñ erga Nos sensu pariter sincero, & cãdido, veluti Nos suprà in illos, nõ aũt ironico prolata ducimus) legerunt nouis lr̃is æditis à Martino V. 1430. ipse recordet in suis annotationibus in Bullarium Can. Hr̃ & alia Pontificis eiusmet, eorũdẽq́, Monast. ijsdem Canonicis collatio, eorũdẽq́; .i. trium, Ambrosiani, S. Mariæ de Rhæno, & S. Saluatoris. Non censenda proindè illa confirmatio à titularis obitu, sed cõfirmata sũt, quæ antea facta sunt ex voluntate, & declaratione ipsius Ghislerij: dum procurauit fieri Priorem Generalem Patrem Stephanum in Capitulo Acto Eugubij 1419. qui quamuis non diceretur Prior Rhænani; hoc fuit quia titulus nimis prolixus esset: & dum S. Saluatoris dr̃, etiam Rhænani dr̃, cum Mon. S. Saluatoris penderet à Rhęnano, & quia titulus Vniuersalis Can. Reg. S. Saluatoris iam relicto Ilicætano Bononiensi Monast. similis erat, & iccircò quasi caput Congregationis appellatum est: non quia Can. Reg. S. Saluatoris Bononiensis appellaremur; cum constet Martinum V. in Mari Magno S. Saluatoris absolutè Nos appellare, vt patet in eisdem litteris: imò, quod præcipuum est, inde scitur alijs ab ipso Ghislerio cõmunicatam, & concessam administrationem illorum Mon. simul vnitorum: quia, cum esset Prior in vita vtriusq; Monasterij, potuisset participes facere Canonicos Ambrosianos, & fecit nedum habitationis in Rhænana, & S. Saluatoris statim ac Vnio per executorias facta est, sed Prioratus S. Saluatoris, ab eo abdicans se, ꝙ certã, & indubiam Vnionem realem cum illo, & Rhænano demonstrat, nec eximimur à Rhænano, cum S. Saluatoris vocamur, cum Rhænano simul vniti, vt in litteris Apostolicis. Fallitur etiam, cum dicit ex D. Antonino: primus locus Noster Eugubinus, secundus Florentinus, eo quia solo nomine constabat Vnio Bononiensis: Nam dictum est, quòd Vnio constabat re, administratio tamen erat Ghislerij: Esto, quòd fuerit re vsque ad mortem: Vnioni non derogat administratio in persona particulari: & quòd Martinus Pontifex non vocet Nos Rhænanos, vocat Nos tamen S. Saluatoris nedum ex Ilicætano, verùm etiam præcipuè ex Bononiensi simul cum Rhęnano vnito, vt in litteris Apostolicis ijsdem. Ipse Sirenius in Bull. fol. 287. nominatis Monasterijs à Greg. XII. S. Leonardi de Monte Mart. 5

M 2 Dorico,

Dorico,& S.Mariæ de Frisionaria(sic scribitur in Bulla)non apponi iudicat in Marginibus Casoretanam Mediolanensem,q Frigdionariæ subdita esset,& vt membrum haberetur; ita S.Saluatoris,& S.Mariæ de Rhæno locus alter alteri membrum. Secundum,perbellè Nos extollit, cum asserit Nos non habere opus mendicare à Rhænana Canonica Originem,cum demonstremur, quatenus Canonici,à primitiuis Clericis Hierosolymitanis:quod verissimũ est, sicut de ipsis etiam clarissimum, nisi verò velit dicere illos Rhænanos ex Hierosolymitana fluxisse, vt Nobis illam etiam Antiquitatem Rhænanorum,& S.Saluatoris Bonon.denegat: & adimeretur Congregationi præclarissimæ ex eo,quòd à Rhæno minimè fluxisse asseratur, cum palàm sit nos legitimè successisse priori Familiæ Rhænanæ,& omnia illius in Nos transtulisse. Ergo etiam Antiquitati successimus,& in Nos trãstulimus:quòd si hoc est: cur inferius, ne iacturam trilustrem accipiamus, inutiliter ait,subinduci Rhęnanam Originem?nescio, qua ratione constent, quòd à Rhæno afferamur fluxisse, quòd Rhænanæ priori framiliæ legitimè successimus,& quòd inutiliter subinducitur Origo Rhænana: quòd si ipsi Canonici Reg. non primordia à Laterano; aut à Frigionario loco aucupantur;non glorientur de Antiquitate,& celebritate illorum locorum, sed tantùm dicantur Apostolici Clerici Canonici sicut de Nobis etiam paulò superius asserit: In quibus etiam Nos,nullũ titulum alium expiscabimur,atq. Antiquitatem,& Celebritatẽ acquisitam ex Vnione à Rhæno, à S.Saluatore Venetiarum, à S.Augustino Nicosiensi;sed,vt illi,liberè vocitabimur: at,sicut illi his titulis vtuntur,quos Pontifices præceptiuè dederunt;ita Nos Canonici S.Saluatoris absolutè vocamur,Antiquitatẽ Rhænanorum,& aliorum Canonicorum locorum vetustissimorum participantes, si illis legitimè successimus, si omnia eorum in Nos transtulimus. fol. 68. inquit,(Periclitari autem Congregationem nostram de Primatu suo, nihil est quod pertimescas: æquo animo esto,si enim tale quidpiam scripti mandarunt optimi Patres, non nisi lacessiti à quibusdam ventosis hominibus id cogitarunt.Aristoteles porrò in Moralibus citatus à Barbat.c.olim. sub num.46. de rescript. ait, quòd Virgam tortuosam volentes dirigere,flectunt eam in contrarium,cum alioqui nullus ibit inficias,q quemadmodum Italia Regina perhibetur regionum,& Roma caput Mundi, & Patriarchalis

Sal-

Saluatoris Basilicarum excellentissima, sic Lateranensis Congregatio flos, ac lucifer, imò Sol præstãtissimi Ordinis Canonici. Et ego quidem cum aliquandò ad me delatum fuisset doctissimi Viri Ioannis Baptistæ Siguij insigne Volumen de Ordine Canonicorum, statim per Epistolas eidem gratulatus sum, opus æterna memoria dignum, nihilominus super nõnullis modestè, & amicè cõquestus, quæ is, vt religiosum, eruditumq; decebat, benignè accepit, libensq; spopondit singula ad examen reuocaturum, ingenueq; expuncturum, perfecissetq.(puto) ni morte præuentus fuisset immatura. Solonis Græcorum quondam sapientissimi legem optarem præ oculis haberent, quicunque propria magnificant, nimirùm, Si quis ad alienum fundum sepem constituerit, extra terminos ne excedito; si murum, pedem relinquito &c. Eam inquam distinctionem finiũ velim à cunctis bona fide seruari: sic enim vnicuique ius suum integrum foret, qui est legum scopus. Quicquid sit de duplici illo voto Greg. XII. de renunciando Papatui, ac surrigendis Regularium Ordinibus, quod Pater Signius astruit in calce lib. 1. fol. 103. ego nec probo, nec refello. Quis enim cognouit sensum ipsius? aut quis fuit illi à consilijs? id verò nil mea. Illud minimè admittendum, quòd tunc primum, idest in ea erectione, reparatus dicatur Canonicus Ordo, id quippè cordatus quisque audire refugit. Nec id propositi fuit Gregorio, qui apprimè nosset Ordinem, iampridem, i. Anno 1401. restitutum in loco Frigdionariæ, ad quem ipsemet superiori Anno litteras dederat Immunitatum, vt Bull. Can. fol. 286. Quòd enim allegantur verba Pontificis in fronte eius Priuilegij, quo Ilicetani Patres Canonici creantur; scilicet excitat nostræ mentis Arcanum, ex quibus elici putatur eum suapte sponte tandem pepetisse quod in arcano mentis iamdiù conceperat, nullus probarit, qui scholas vel à limine salutarit; quandoquidem ly Arcanum, nequaquam positum obiectiuè, vel substantiuè, nec innuit conceptum mentis, sed tale est, ac dicat Pontifex. Affectuosa dilectio, qua Domum illam prosequimur; mouet intima nostra ad benefaciendum illi &c. Annuit igitur Gregorius Religiosis illlis roganti-bus, quæ ad pacem essent, & quietem aĩarum suarum: at non pprio consilio id commentus est. Audiantur siquidem tres Commissarij in executionis processu testantes: In præsentia nostra personaliter constitutos, & id flexis genib. humiliter petentes, Sign. lib. 2. f. 165.

&

& antea fol. 162. fuimus per dictos fratres cum instantia debitá requisiti. Auditur & Archieps Florentinus, qui cum probabiliter plu ries audisset à Patre Stephano sui amicissimo, qualiter Congregationis fundamenta iecisset: scribit tamen: segregauerũt se ab Eremi tis, & sumpserunt habitum Canonicorum, vt sup. §. 2. Omnes. Quare cum animaduertissem Carissimum Signium maximè inniti verbis illis Pontificijs, Motu proprio, &c. scripsi ad eum. Ego cum tui venia, fortè commodius ea interpratanda ducerem, non ꝙ nullo pœnitus motiuo sic decernat Pontifex, sed ꝙ non ad illud principa liter finaliter, quin potius habito respectu ad id, quod iustum est, ac proficuum: talem quippe Clausulam eatenus potissimùm apponi reor, ne litteræ subreptitiæ existimentur, subdidi porrò, dulcissime Signi, pete tibi signum huius rei à Domino Papa, experiere pro fectò, ꝙ statim atq. aurem precibus tuis accommodarit, te quidem voti compotem efficiet; motu tamen sibi proprio, qui in iustitiam tendit, non quasi instantia tua victus, sed quia petitionem tuã ęqui tate subnixam cognouerit, ex certa scientia, quæ est recta ratio agi bilium, maximè si superno collustretur radio. Ratione quin etiam idem suadetur; nam si de Ordine Canonico per eos reparando cogitasset Gregorius, accuratius certè rem tantæ molis, cui ex voto (vt asseritur) se obstrictum sciebat peregisset: si inquam tantopere ei in medullis hęsisset, poterat facilè aliud illis assignare Cœnobiũ, qui cùm nobis, tùm & alijs Religiosis plurima contulit, verùm statim atq. Eremitarum iniuria Ilicetano Monasterio deturbati sunt, fecit eis potestatem ad pristinum Eremiticum Dogma redeundi. Sign. lib. 2. fol. 184. Quòd si quis excusare nitatur, Gregorium id nequisse, rebus suis iam inclinatis ob schisma perniciosum, cur nõ concessit nouo Ordini perfugium quispiam saltem ex tribus Com missarijs, quos iam pridem Pontifex delegarat Canonicis de habitu inuestiendis, & per hoc Ordini excitando, surrigendoque? cum præsertim varia illis compertum sit commẽdata fuisse Monasteria: quemadmodùm singuli eorum nobis tradiderunt. Namq. abs Ioanne Dominici, accepimus Abbatiam Tremitanam, à Gabriele Condulmerio, Canoniã S. Saluatoris Venetiarum, q̃ postea dimisimus, demùm & Antonius Corarius Prioratum nobis adiecit S. Ioannis in Viridario Paduæ. Quapropter de Venerabili ea Congregatione illud affirmandum videtur, ꝙ complacuerit Patri Cœlesti dare pu-

fillo illi Gregi Regnum,adeoq; exilem plantulam fœcundarit beni gnis influxibus, vt magnopere coaluerit, & instar proceræ arboris latè ramos extenderit, fructificetq; iugiter ingenti Christianæ Ecclesiæ bono. Verùm Gregorius non intenderat ex eis formatã Congregationem erigere,sed vnicum dumtaxat Prioratum Stephano, ac socijs tradere:propterea enim electum Priorem mandauit Diœcesano præsentandum, non modò in Senensi, sed & in Eugubino Monasterio, cum nostros ab omni Ordinariorum iurisdictione ipsemet exemisset.vt Bull.Can.fol.288.Quin & ipse Ven. Signius,dũ de nouis legibus agit lib.3.fol.284.fatetur,ꝙ Priores Constitutiones vnum tantùm Monasterium confouebant. Hæc addidisse volui,vt habeas quod respondeas exprobranti huiuscemodi inania. Nemo tamen ex hoc inferat de Clarissima S.Saluatoris Congregatione. Ergo noua Religio iam iam ab Eremitico fonte scaturiẽs. Claret namq. ꝙ Gregorius non creauit Ordinem ex Ordine, nec prorsus fuit ea,mutatio alieni,seu alterius in aliud,sed prouectio. Personas namq.transtulit è cœtu Mendicantium ad Institutũ Canonicorum,ac per id antiquum: non secus ac si nunc quempiam promoueat ad Ecclesiasticam dignitatem. Vel quemadmodùm Amnes oẽs, ac riui nostri vndecunque deriuentur, in Eridani naturam transfunduntur; statim atque in eius alueum effluxerint. Veri igitur Canonici existimandi: Vniusque,& eiusdem rationis nobiscum,eademq. Iuris dispositio in alterutris,quin & possumus inuicem eligi per Io.And.in Clem.in 1.de elect.ver.Habitus.Quã obrem cum Augustinus Manfreddi Gandinus eius Congregationis Chronista in calce Epistolæ suæ Apologeticæ scriptum reliquerit fiet aliquandò,quod ipse auguror, vtinamq. Vates bonus breui comprober, vt olim de omnibus nobis Vnicum celebretur Ouile, sub dulci, & periucunda fraternitate: dixerat paulòantea: ex parte cognoscimus,& ex parte prophetamus.Ego id perfici etiã atq.etiam exopto,expeto,& expecto.Saluatoremq. Nostrum Sanctæ Vnitatis amatorem toto cordis affectu deprecor, vt quandoquidem vtrique Societati his annis,si alias vnquam, Moderatores præfecit pietate insignes,sapientia in Diuinis, prudentia in humanis,dexteritateq. in transigendis negotijs conspicuos, nempè Alphonsum Bauotium illi,huic Petrum Franciscum Maletum, eisdẽ propitius tribuat in hoc efficaciter velle, & fœliciter eniti Illustrissimis

ſimisque Protectoribus noſtris D.D. Iacobo Serræ, ác Io. Baptiſtæ Lenio idipſum ſapere ſecũdùm lapidem augularem, qui fecit vtraque vnum: Vt quemadmodùm in ſacrum Romanæ Eccleſiæ Patrũ Collegium, vna & ſimul aſciti ſunt ambo; & ambo eiuſdem nunc Ciuitatis Ferrarienſis regimini, nimirùm Legatione, & Epiſcopatu Præfecti: ita ſororias in eorum ſinum traditas Cõgregationes adeò tenaci glutine iungant, vt charitatis interius, exteriusq́; copulentur nexu inſolubili, ſocialia in vnum corpus membra coeant, & vtrumque ramum radix vna vegetet, atque ſuſtineat. Hoc faxit Deus. Iãque de his ſatis, in quibus Chroniſtam, potius quam Canoniſtam egiſſe dicar. Sed cò me pertraxit formido tua; vt ſcilicet amputarem opprobrium quod ſuſpicatus fueras.) Primùm, vocat Nos Optimos Patres: & põt fieri quòd optimo animo hic, & ſuprà, vt diximus cũ bonos appellauit, vocauerit. Nos aũt ẽt bona timemus inter mala. Secundum, miror, cum ſuprà dixerit: immediatè non aucupari primordia ſua à Lateranenſi loco, & Canonia, nunc dicat, ex excellentiſſima Baſilica Lateranenſi ſuam Congregationem Lateran. florem luciferum, ſolem eſſe præſtantiſſimi Ord. Can. ſed ſuas has laudes non refellimus, vt potè, ꝙ titulum illum, vel illos, vt includamus ẽt Friſionariam, Põtifices indiderint præceptiuè. Tertium, oro, vt mittat ſuper quibus amicè, & modeſtè conquæſtus eſt cũ Signio Noſtro in ſuo opere de Ordine Can. vt, quod non expunxit ille, faciant alij ad hoc parati: Verùm reticere quæſtiones, & eaſdem proponere, neque ſibi fidem adhibet, vt credantur, neque Nobis locum, vt expungantur; feciſſet equidem ſi habuiſſet, cum ſingula in ſuis eruditiſſimis, Apparatu, correctione Tycinenſis operis, indultis, & hoc conſilio propoſuerit, minus quæſtioni proponenda prout à quæſtione Nos procurauimus abſoluere; quã quæ refert tacitè apud Signium, nondum ſcita: an quæſtione, vel conquęſtu digna ſint, proferant: & vel expungemus, & Nos, vel reſpondebimus. Quartum, Aduertat Nos nõ excedere terminos Noſtros: nunquam iactati ſumus Aaronem, Apoſtolos, Marcum, Ermagoram, Iuuonem, Ruphum, ſiue Arnulphum tàm liberè, tam fauſtè, tàm acclamatoriè: nunquam veſtiuimus Saluatorem, Apoſtolos Rocheto, & Habitu præſcripto Nobis à Pontificibus, Gregorio, & Martino, vt potius velimus Chriſtum à Nobis exiſſe, q̃ Nos ab illo, à quo omne datum optimum, & omnis Paternitas in Cœlo,

& terra nominatur: quiescimus in angulo Domatis magis, quàm habitare contenti in magna domo cum muliere tametsi vocata sorore litigiosa: Nostræ Congregationis Originem in Reformationē Ordinis Canonici in vniuersum, quem scimus ab antiquis illis suprà nominatis Originem ducere, ascribimus Greg. XII. Martino V. successores Nos facienti, vt verbis suis vtar, Canonicis Rhænanis; à quorum etiam Antiquitate proijcere penitus volunt. Eo tm̄ in Ordinem Canonicum in vniuersum inserimur, quo etiam illis clamātibus sensu nostro vnius cum omnibus Canonicis Reg. Iuris; & dispositionis, & rationis sumus. At micas has cadentes de mensa dominorum nescio an canes, an filij eruant de manibus nostris: fatemur: panis idem est filiorum, & canum. At mica nostra quare non linquitur Nobis? ijdem sumus cum alijs, & eiusdem rationis, & Originis, & vt ipse fatetur, ductę, quatenus Canonici, à primitiua Hierosolymitana Clericorum Vnitate. Si in Nobis dicimus reformatum Can. Reg. Ordinem in vniuersum, non excludimus alias Reformationes, vel Monasterium particularium, vel Congregationem pluriū. s. Vnionem. Sed Nostram etiam inter alias, nō præ alijs, Cōgregationem inter fecimus absque nullius præiudicio, contenti tēporum, & annorum ratione, cui stādum omninò est in litteris Apostolicis, & Annis Pontificum; ne videamur Annales nostro iudicio temporum facere, dum scribitur 1380. vel 1390. vel 1401. Quintū, Nusquam dicimus tunc primùm. i. in Nostra erectione reparatum Ordinem Canonicum, vt putat dicere Nostros. Scimus. n. reparatum per antea tempora in Gallijs, & alijs Orbis partibus à plurimis Antiquioribus Reparatoribus, quàm Nostri; & sul fuerunt, vt dictum est ab alijs, & Nobis in primo libro. Sed reparatum in Nobis Can. Ordinem. At si per eos reparatus fuit, & (vt suo verbo vtar) restitutus, fuit iampridem Anno videlicet 1401. En temporum præscriptio libera in loco Frigdionariæ: Quomodo fuit continuatus Ordo Can. in illo loco, vt fex millies decantatur? nil restituitur, quod ablatum nōn fuerit: quod nemo negauerit, qui scholas, vel à limine salutauerit. Ergo quæ Congregatio Frigdionaria appellata est, non continuata tēpore viuit in illo Monasterio vsque ab Apostolis, ab Aaron, à Gelasio, à quocunque velint: restitutus est enim: nescio autem an pro Anno superiori intelligat 1407. cum nullibi poluerit 1408. nisi velit intelligi, dum de Nostra Erectione, vel Reparatione

differit, an pro 1400. cum posuerit expressè immediatè 1401. qđ dilucidatione indigeret. At in Bullario ponitur 1407 Hoc verò nō arguit tunc temporis fuisse factam Reformationem, & restitutionem, cum de hoc nil in illis litteris. Et quamuis appositum sit in titulo exemptio, quæ primitus ad Reformatos manauit: vltronea apposita est, & nullam fidem facit, cum verba sint addita, nulla de Reformatione in litteris facta mentione; quod factum fuisset præcipuè in prima exemptione Reformatorum illorum. At peius est declarare verba Pontificis, vel Historiā in neutrum deducere: De hoc dicit: nil sua: quòd Gregorius duplex votum fecerit; nam non fuit quis eius consiliarius: non probat pro Nobis, sed non refellit pro se. Scit n. per Greg. XII. eundem reformatum, vel melius restitutū Ordinem Canonicum in Frisionaria. Quòd si destruit votum, vel mentis arcanum, destruet etiam suam restitutionem. Sextum, vehementer admiror, & nisi amor propriarum rerum excusaret; qua ratione arcanum intelligat intima Nostra, cum pro intimis suis suffecerit abundantissimè verbum (mentis nostræ) nisi velit mentem esse frontem, oculos cilia, nasum eleuatum dicere. Sed oportet, vt faciamus Priscianum, & Ascensium. Excitat specialis dilectio, qua domum &c prosecuti sumus mentis Nostræ, idest, intimorum Nostrorum; & pro, mente, intelligas materiam mentis cogitationum Nostrarum intimarum non hucusque patefactarum, arcanum: Accedatur ad limina scholarum, ecce Calepinus: Arcanum, factū absconsum, occultum, omnia hęc verba pro substantiuo ponuntur: id, quod est secretum, absconsum, occultum: ab Arca, in qua, quæ clausa sunt, secreta manent. Ergo id, quod in mente sua tanquam in Arcæ intimo erat, erat arcanum, secretum. Vel ab Arce, quæ tutissima pars Vrbis est, & in qua reponuntur fortiora, & validiora tanquam in secreto, vt Arcanus homo sit ille, qui non pandit secretum mentis suæ, i. id, quod secretum est in mente sua: Arcanus sensus, & similia, qui continet arcanum: qui celat arcanum sibi commissum, neque cuiquam effutit. Et vt a Calepino discedamus, & Donato, &

2. Co. 12 Prisciano item; D. Paulus dicit de se Audiuit arcana verba, quę nō licet homini loqui: Ibi arcana non intelliguntur pro intima mente, & corde. Nam Deus habebat in intimo suo, cū raptus fuit, Paulus, arcana verba, idest, secreta suā ponenda in mente eius, secreta

Lyr. Diuina incomprehēsibilia: videantur Patres. Nam Lyranus inquit.

Vidit Paulus tunc nudè Diuinam essentiam, ex Augustino ad Paulinum de videndo Deo: & infrà: Fuit ibi instructus de secretis Diuinis, quæ sunt incomprehensibilia, & per consequens inenarrabilia. Ecce quæ sunt arcana: secreta Diuina, idest, id, quod est in Diuinis, quod fuit reuelatum Paulo. Et Glos. ordin. quæ est Augustini, arcana verba, intimationem de secreta Dei essentia: & quod est arcanum, essentia Dei secreta in ipso Deo, quę est ipse Deus. Theodoretus alibi: per arcana verba intelligit res vidisse. s. eum Paradisi pulchritudinem, & Sanctorum, quæ in illo sunt, Choreas, & numerosam, ac modulatā Hymnorū vocē. Hęc sufficiant. Neq; .n. nunc mihi sui fas docere Mineruā. Sat sit Priuilegium Greg XII. Frisionarijs ita se hr̄e. Pia Nos excitat, & inducit affectio, Nos inquit, nō mētis Nostræ arcanum. Non. n. deliberauerat in suis intimis, quæ ibi sunt, concedere, sed supplicationibus eorum inclinati. Quare corruit, q̄ non proprio consilio id egerit Greg. auctoritatiuè, vt scripsimus in superioribus: quicquid sit de cogitatione Patrum Ilicætanorum, q̄ rogauerint, quòd requisierint, quòd flexis genibus petierint, prætarquàmquod hæ petitiones narrentur à Commissarijs, non quòd rogauerint sumere Habitum Can. quamuis id cogitauerint. Sed postquam vel inuitum Stephanum Gregorius coegit ad id; à Commissarijs instanter petierunt idem, vestiri . s. eo Habitu, & ordinari in Constitutionibus, vt parere promptè viderentur, & non contraire, executionem igitur arcani repositi, & expositi Greg. XII tāta cum instātia, & humilitate petiuere. Hoc autem quod etiam voluntate Nostra desiderauerimus fieri Can. Reg. & non absolutè cogitarit, & fecerit Greg. quid detrahit ab auctoritate Gregorij? certè Reformatores Frisionarij loci, vel Restitutores Ordinis Canonici in illo loco non curarunt initio auctoritatem Pontificiam, quia, inquiunt, reformarunt, non nouam Institutionem acceperunt. Et quare restitutus Ordo? Sed ego non quæro aliena. Sed sit, quòd arcanum dicat intimum absolutè, & non quod in intimis asseruatur, intimè motus est à dilectione sua ad faciendum, quod factum est: in se habuit principium huius motus, & non ab alio absolutè: & vnde hinc probatur non sua electione fuisse Reformationem in Nostris? Iam expendunt in Pio Papa IV. (ex mera deliberatione, & certa scientia) & tn̄ ipsi procurarunt Præcedentiam, & probare conati sunt Antiquissimam Originem in Consilio fol. 63. & Ty-

Gl. ord.

Theo.

cinensis de Ordine Canonico p.4.fol.22.(nota ex certa scientia q certissimam Apostolicæ Sedis declarationem exprimit) (nihilominus Greg.id fecit non Instantia Nostra victus,sed quia petitionem Nostram æquitate subnixam cognouerit ex certa scientia, recta ratione agibilium, maximè si superno collustretur radio). Hæc Serenissimi Sirenij verba,quæ Serenitatem Nobis aperiūt,& non debilitant mentem Pontificis,quòd diligentius debuisset votum suum implere, plura Monasteria conferendo Nobis,cum ipsemet asserat id nequisse Pontificem;nihilominus non perpendit sequacem Stephanum libentissimè amplexum esse Monasterio Ambrosiano cōcesso à Comite libentissimè assensum præbuisse, aliquos è nostris Bononiam cessisse, alios Fabrianum, vt Fratres Constantes appellati fuerint. Commissarij autem dederūt Monasteria sibi, & Nobis, cum licuit eis assumptis ad altiorem gradum; sed, quod non fecerunt alijs Commissarijs nostri;dederunt Nobis Cōstitutiones,pro Nobis laborauerunt, & nomine Pontificis multa Priuilegia dederunt,vt potius inania hmōi sint, velle Pontificis illius temporis voluntatem quocunq.ferre,& potestatem. Miror vehementissimè, q dicat à Gabriele Condolmerio datam similiter Congregationi Canon. S. Saluatoris Venetiarum, quam postea,inquit, dimisimus. Profectò legi aliqua omnia eius Canonicæ à tempore Plebanorū vsque ad concessionem Nobis ab Eugenio Condolmerio nūquam reperi hoc Sed esto,nil dederit,nisi fecisse Nos Canonicos,& potestatem dedisse vbicunque reperiremus locum,vel loca accipiendi, non vt ipsi interprætantur, fuit in animum Pontificis vnum tantum conferre Prioratum, quamuis mandauit Diœcesano præsentari Priorem,quia nō sequitur Prior Monasterij scilicet præsentandus Diœcesano,ergo non plura Monasteria possunt vniri simili regula:nam, si ille se serenat, plura huiusmodi Monasteria vnita leget, quorum Priores à Diœcesanis approbantur,quod postea successiuè statim & à Nobis,& ab alijs ablatum est: Et, si exemit Frisionarios, fuit, quia supplicauerunt; vt patet Bull.fol.287. Nos eadem,& alia non supplicauimus, sed, quæ spontè initijs illis concedebat Greg. accipiebamus. At quandò consuluit Serenium Gregor. XII. quòd Nobis non habuerit in animo plura Monasteria vnire in Congregationem, quia videlicet Diœcesano Priorem subiecit, non sequitur ex hoc, ergo non habebat in animo Congre-

Greg.

Bull.

gationem facere. Hæc sunt inania. Vltimum, optime in Eridani naturam transfusus noster amnis est vndecunque deriuetur, & in eius Alueum effluxus. Veri igitur Canonici sumus, possumus simul eligi, vtinam vniamur, quod optauit Augustinus Manfreddi, alter Chronista Noster ab Augustino Gandino, vterque fuit nr̄ Mantuanus sub Moderatore Nostro Alphonso Bauosio, & suo, Protectoribus Nostro, & suo, Illustrissimis Cardinalibus, summis Viris bonitate, virtute, prudentia, auctoritate, benignitate. Hæc omnia bene. Vtinam singula. Parcimus eis; parcant Nobis; non potuimus non respondere pro Nobis. Testimonium & hæc Narratio Nostra, quæ sua aliorum nulla reprehendimus, auferimus, refellimus: possemus facere; Calamum deposueram. Verùm sumere coactus fui ad manus meas deportato consilio. Pax, quæ exuperat omnem sensum fit in cordibus Nostris perinhabitantem Spiritum Sanctum in Nobis. fol. 80. Dum de scapulari Nostro disputat auferendo, nisi Congregatio deprecata esset eo, quia in eo profitemur: legat ipsummet, & suos non esse professionem Canonicorum Regularium signum in Habitu, vel essentiali, vel accidentali, sed professionis signum. Nam Habitus, & Professio, quæ duo faciunt Canonicum Regularem, non consistit in Scapulari: quò ad primum, & in alijs vestibus vltra Rochetum, quæ accidunt Canonicis tùm forma, tùm colore, vt sæpiús ijdem, neque in Scapulari curto, vel Rocheto demanicato. Sunt enim hæc signa professionis, quæ in Nobis tamen in Rocheto potuissent fieri; & in illis in Tunica, vel alijs priuatiuè, vel positiuè: vt scilicet non deferrent Cottam super Rochetū. veluti Augustiniani non deferunt Nouitij nigram Cucullam, cum supra Rochetum non habeant aliud Indumentum domi. Imò Nostri etiam Nouitij deferunt Habitum essentialem Canonicorum Regularium completum, non diminutum, & signum professionis non habent Scapulare diminutum, sed breue: vt hinc sciatur, professionem non fieri in Habitu, quicunque ille sit, sed signum eius. fol. 83. Quòd dicit: accepta potestate à Martino V. Nicolaum Cappam Griseam in Nigram Nobis commutasse, verum est: Scapulare autem Griseum in Album, nondum legimus. Putant verò eius fuisse coloris, quia Gregorius illud huiusmodi ex voto detulit, vt in superioribus, etiam Nobis dono dedit. Quòd si verum est, patet, quòd non simpliciter ex memoria pristini Habitus exorauerit il-

Phil. 4.

lud Pater Stephanus (exorasset enim Album) tamen hæc talia sũt, vt non indigeant singulari indagine, cum non in Scapulari sit Habitus Canonicus essentialis. De Scapulari autem diximus plenius in lib. de Habitu: quòd non eximat aliquid ab Habitu Canonico, tamen forma suasum potestate Pontificis, vt vel deferentibus, vel non, detur, vel auferatur essentia Canonici Regularis. Si Pontifices concedunt, deferemus. Si auferent, item auferemus sine vllo præiudicio Canonici Ordinis, in Habitu lineo, & Professione Regulæ votorum essentialiter consistentis. Hæc perfunctoriè dicta circà Consilium illud. Reliqua, de Habitu vario Canonicorum Regularium, adde lib. de Habitu Canonico, cum nephas sit hinc inde trãscribere, nedum superfluum. Multa enim docta, & eruditissima habet Sirenius in fauorem totius Ordinis Canonici. Vir mihi quidẽ
Iud. 3. consuetudine, & visu non cognitus, notissimus tamen fama, & virtute. Decreueram Scutum de manibus tollere, gladium vtraq. ma-
Ps. 117. nu prehendere, Aioth imitari vtraque manu tanquam dextera v- tentem, confisus in illo Domini: cuius dextera facit virtutem, cuius dextera exaltat nos, cuius dextera facit virtutem, veritatem Historiarum patefacere. Scimus enim quis fuerit ille binomius Leo, & Leonardus, cuius Ordinis, an Canonicus Cœli aurei, an Carthusiani, quis Thadæus, quis Bartholomæus, quis Iacobus, qui illi pręexistentes Canonici, siue Eremitæ gestamina Mendicantium portantes, quæ Quinterniola dictitent de Chronicis, qui dederint Rochetum, & id genus quamplurima, vt tetigimus alibi. Verùm (testor Deum Testem Verum, & Veritatem) cum calamum acciperẽ, deuotione, quam habeo Patribus, & Canonicis suis, percussi cor meum, & in medio itinere, vt Dauid occisurus Saul in ambulanda
1. Re. 24 spelunca gladium retraxit, pallium abscidit, calamum eieci, quæ scribi incœpta erant, deleui. Sufficere modò putamus hoc, quòd possumus loqui, nunquam tamen os aperiemus, nisi maxime coacti erimus: neque locuti essemus, nisi nimis acriter lacessiti fuissemus: quòd ideo fecimus, ne videremur nostro dedecori consentire. Consilium illud hæc addere compulit. Hieronymus à Sorbo in Compendio Priuilegiorum dum asserit (Can. Reg. dictos Lateranen. ab Apostolis primam trahere originem, postea ab Augustino ordinatos regulariter) vsque huc si cum Lateranensi qualcunque Congregationes, & loca Canon. Regul. in Vniuersum colligit,

bene

bene dicit; sin autem de hac singulari loquitur, sibi contradicit. Nam sequitur (quæ cum post aliqua temporis spacia varias habuisset à laudabilibus viris Reformationes; secundum quas varia sortita est nomina) hucusque bene: item si, per ly (quæ) intelligit Vniuersalem Congregationem Canonicorum Regularium, & sic vna ex illis in Vniuersum fuit reformata Congregatio Later. sicut & cæteræ: (quæ tandem fuit reformata in templo Sanctæ Mariæ Frisionariæ) obsecro: quæ est illa reformata? Later. quæ fuit ab Apostolis? sed Lateranum non erat tempore Apostolorum: Intelligo: postquam fuit Lateranum, Gelasius, qui erat Canon Lat. in Aphryca, venit, & in Laterano habitauit: ergo Lateranenses erant antequam Lateranum esset: erant Canon. Regul. antequam Lateranum esset, qui in Vniuersum fuerunt reformati in Frisionaria; vnde Congregatio Lat. non fuit appellata Lateranensis, sed Frisionaria, vt narrant Historiæ, postmodum Lateranenses dicti, quia sæpe ad Lateranum vocati &c. quæ dicit Sorbus. Reformatio Canonicorum Regularium in Frisionaria, non fuit reformatio Lateranensium, sed Canon. Reg. in Vniuersum, quod in maiorem laudem Later. dictorum cedit, & Institutio particularis Congregationis Frisionariæ. Nostrum Initium ponit in Ecclesia S. Mariæ de Rhæno: quod non verum est: neque enim Nos gloriamur, neque diligimus Vanitatem: fuimus quidem vniti Canonicis Rhænanis, quorum antiquitate potimur, & dignitate sicut Sancti Saluatoris Venetiarum, & Sancti Augustini Nicosiæ Diœcesis Pisanæ, in qua, antequam vniti fuerint Conuentus illi, viguit absque intermissione Ordo Canonicus Regularis, vt dictum est in Superioribus: sed Initium Nostrum, quod fuit Reformatio Canonicorum Regular. relaxatorum tunc temporis, excogitata à Gregorio XII. fuit, dum Beatus Stephanus, & socij habuerunt Institutionem, & Habitum Canonicum eo loci liceti: qui Stephanus fuit vnitus iam existens Canonicus Regularis, & cum socijs Canonicis Regularibus Sancti Saluatoris Fratres Constãtes agnominati: neque fuimus à Gregorio confirmati, sed in Nostris Patribus iisdem reformatus Ordo Canonicorum Regularium, qui labebatur in relaxationem Obseruantiæ. Itaque Nostrum verum principium non fuit mixtura, quã facit Sorbus, non bene intellecto Augustino Manphrido in sua Apologia, vel vt obseruantius dicam, non plenè: trium illorum Monast.

Sorb.

Gre. 12.

nast. Sanctæ Mariæ, & Sancti Saluatoris Bonon. & Liceti, quòd asserit, D. Anton. loqui de Nobis in sua Ciuitate; prout Neapoli Capuccini vocantur Fratres, siue Monachi (iux. vulgi morem in Regno omnes Religiosos Monachos vocitantis, sicut omnes Clericos sæculares Abbates S. Eufemij, quia locum habent ipsi Diuo dicatum) optimè dictum: diffusius suprà tractatum. Ex Io. Azorio Lorcitano Societatis Iesu (Anno Christi Domini 1410. cœpit alia Congregatio Canonicorum Regularium. Hanc fundarunt Stephanus, Hieronymus Viri Senenses Eremitæ Augustiniani. Hi enim cū alijs paucis Gregorio XII. approbante ad ædem S. Saluatoris in Scopeto propè Florentiam migrarunt, & ibi Cœnobium extruxerunt; vnde dicta est Congregatio Scopetina, seu S. Saluatoris teste Volaterrano: vtuntur veste alba, Scapulari item Albo, & tunica Alba linea: cum prodeunt in publicum, & incedunt per Vrbem, assumunt pallium nigrum, quo teguntur. Quadraginta per Italiam Cōuentus habent.) Primum fallitur in tempore, vt sæpius dictum est, & patet per litteras Greg. XII. primas nisi addatur circà. Secundū, in auctore. Nullibi enim reperitur, quòd Auctor Noster fuerit Stephanus; aut alios, sed Greg. XII. nisi velimus arcanum mentis eius Pontificis interpratari: sæpius autem replicatum est, quòd distinguitur auctoritas, & desiderium: quæ cum potuissent vniri in nostra Reformatione, tamen ex primis litteris numquam Stephanus nominatur: & proinde fallitur: cum dicit Greg. approbasse: Instituit, non approbauit: approbauit autem aliam Congregationem Canonicorum Regularium institutam à seipsis. Tertium, fallitur in loco, & tempore: Nam non primus locus noster fuit S. Saluatoris in Scopeto, sed nec ille locus vocatus vsquam fuit S. Saluatoris, sed S. Donati, secundum cuius agnomen cognominauit D. Anton. Scopetinos: sed neque S. Saluatoris nomen datum ex illo loco, sed, abstracta locorum omnium consideratione, S. Saluatoris absolutè vocati fuimus à Greg. XII. quamuis plurimùm referamus S. Saluatoris, Ilicæti, Bononiæ, & Venetiarum: sed hæc sæpissimè repetita: parcimus recentioribus sugentibus lac infirmum, à matrib. senioribus deprauatum. Ex Io. Baptista confectio (Canonici Regulares Congr. S. Saluatoris, alias Scopetini nuncupati, in Canonica S. Mariæ Rhæni apud flumen Rhæni, propè Ciuitatem Bononiæ initium habuerunt, in qua quidem sub instituto B. P. Augustini viuentes

uentes cohabitabant: Istorum Ordo ab Innoc. II. Anno Domini 1136.fuit confirmatus, atque in dicta Canonica vsque ad Annum 1350.permanserunt: quæ cum eodem tempore à militibus Io.Visconti in obsidione Bononiæ deuastata fuisset, intrà Ciuitatem in Canonicam S.Saluatoris se transtulerunt,qui postmodum cũ quo dam P.Stephano Senensi, & eius socijs Ilicetanæ Congregationis Eremitarum S.Augustini professis vniti Anno Domini 1408.confirmati fuerunt;& deinde Anno 1418.Habitu Canonicorum indu ti nomen Canonicorum S. Saluatoris sumpserunt. Hi etiam Fratres Scopetini vocati sunt à Monasterio S.Donati de Scopeto pro pè Florentiam sito, & nunc iam diruto:non quòd ab illo initium sumpsissent, sed quòd dictum Monasterium inhabitarunt; & propterea à titulo illius Ecclesiæ S.Donati de Scopeto Scopetinorum nomen sortiti sunt:qui,vt Canonicis Congregationis S.Saluatoris Lateranensis essent conformes, publico, communiq; Decreto statuerunt Anno salutis 1449.vt de cætero Domni vocarentur ad instar Canonicorum Regularium dictæ Congregationis Later. qui primaria eorum Institutione dicunt Domni:Et propterea eis concessum fuit, vt duplici Habitu Eremitico.s.& Canonicorum suprà Rochetum patientia cum Scapulari induerentur:Quorum Ordo à Sede Apostolicâ quamplurimis Priuilegijs, & Immunitatibus sub titulo S.Saluatoris insignitus est.)Primum errat:quia vocat S.Sal uatoris alias Scopetini: totum contrarium ei, quod dicit Archiep. *Archie.*
Scopetini,siue vt melius dicitur,S. Saluatoris.Hic autẽ primò vniuersalem titulũ ponit, postea titulum adiectum ex loco singulari; Vide quàm aptè;quæ enim vltimo enumerantur,pro potioribus, & principalioribus habentur. Secundum,si initium sumit à Congregatione plurium locorum, & insitione, & vnione cum Rhænanis, benè dicit: illi enim Canonicæ,& eius antiquitati innitimur, verius, & melius quàm Lateranenses Laterano loco: si putant esse de his Lateranensibus, qui per multos centenos annos ibi morati sunt,antequam ab Eugenio introducerentur. Tertium, si confirmatus Ordo Canonicorum ab Innocentio in Rhænanâ. ergo an tè institutus.Et quidem Maurolicus redigit vsque ad Annum,quo *Inno.*
Miraculum Iconæ Beryti factum fuit Anno 700. vt maximè proba ri possit illos Can. Regul. qui antequam Canonicam Rhænanam erigerent, appellabantur, vt Sigonius dicit,& superius exaratum

Can. Regul. Sancti Augustini fuisse ex illis pendentes, quos Aug. D. Pater instituit sub Apostolica Regula, ex Aphryca post mortem Augustini in Italiam venientibus: sufficit aduersarios etiam Antiquitatem Rhænanam, & S. Saluatoris Bonon. ante millesimũ per plures centenos annos deducere. Quartum (qui postea) Melius dixisset quibus postea vnitus Stephanus: qui non confirmatus fuit Canonicus Regularis 1408. sed institutus à Gregorio XII. & Anno 1418. vnitus cum Rhænanis; non tunc Habitu Canonico indutus; sed cum indutus esset à Gregorio Anno 1408. dato sibi Scapulari ab eodem Gregorio, qui vouerat pro schysmate extinguendo portare intra Vestes Pontificias, & portauit; & ex benignitate in claustraliũ decus, vt patet per litteras Pontificias dono donauit. Quintũ, Falsissimũ est: vt Domni vocaremur, vt conformaremur Canonicis Lat. dictis; qui à primaria Institutione ita dicti sunt. Nam scimus Fratres etiam eos appellatos, nedum facta Congregatione eorum, sed ante vsque ab Apostolis ipsos Clericos, & Canonicos Regulares appellatos nomine Fratrum, quod non horremus, & ipse Sirenius in Apparatu ad Bullarium Apostolicos Clericos dicat appellatos Fratres. Si ergo eis non competit, ne dicant ab Apostolis originem ducere, & in litteris Apostolicis; imò potius titulus Domnus datus est Monachis à D. Benedicto: & pro hac re nunc hoc sufficit. In Bulla Anastasij Papæ IV. 1154. dici. Anastasius, &c. Dilectis filijs Ioanni Priori Sacrosanctæ Patriarchij Basilicæ Saluatoris Domini, quæ Constantiniana vocatur, pariterque Io. Baptistæ, & Io. Euangelistæ, eiusq; Fratribus Canonicis, tàm præsentibus, &c. gloriantur in Lateranensi Lateranenses: Canon. vocantur Fratres, antequàm Congregatio Frisionariã ingrederetur: quòd si ab Institutione Frigdionaria primaria vocati sunt Domini, non est, quòd glorientur de Lateranensibus, qui vocati sunt Fratres. Paschalis II. 1106. Dilectis in Christo filijs Rotoni Præposito, & eius Fratribus in B. Phrygdiani Ecclesiam Regularem vitam professis: falsum est, quòd Scapulare sit Eremiticus Habitus: fuit enim Canonic. S. Marci, & aliorum: & in accidentalibus Indumẽtis ijdẽ Canonici Regulares Lateranen. dicti consentiunt non esse formalem substantiam Canonicorum Regularium, sed in Rocheto, quolibet alio habitu superaddito: stomachamur eadem centies repetere. Sed stomacentur falsa asserentes, vt libros impleant, tacemus

enim

enim de prænomine. Domni. Chronica Canonici Ordinis Ioannis Philippi Nouariensis Canonici Regularis Congr. Later. Cremonæ impresso per Cæsarem de Riccardis: Anno Domini 1535. die 11. Mensis Iulij infrascripta leguntur. In lib. 4. in cap 4. pag. 56. (Lucius II. Papa Bonon. primum fuit Can. Reg. Monasterij S. Crucis in Hierusalē, & in ipsa Ecclesia Card. Presb. siquidem illud Collegium Can. Reg. eligebat Cardinalem de seipsis, aut de Monasterio S. Phrydiani Lucæ, vt patet ex Priuilegijs ipsius Ecclesiæ: quorū tenor, Alex. III. &c. sub Dat. Later. 1166. Pont. Anno 7.) Respondeo ad hominem: Lucius II. non fuit Can. Reg. S. Crucis in Hierusalē; siquidem illud Collegium, &c. vt suprà. At Alex. III. qui fecit illas litteras Anno Dom. 1166. Pont. 7. fuit post Lucium II. creatus Pōtifex, in ordine Pontificum positus 172. ab Onuphrio creatus 1159. 12. Cal. Octobr. scripsit autem litteras Anno 7 sui Pontificatus. Lucius II. in ordine Pontificum ponitur à Pannino 168. ergo Pontifices interfuere Eugenius III. Anastasius IV. Hadrianus IV. Idem asserit Platina, quamuis variet in ordine, & numero Pontificum. Ergo nedum cum factus fuit Cardinalis Lucius II. fuerunt datæ litteræ Alex. sed neq. cum creatus Pontifex obseruabatur illa Constitutiō eligēdi Cardinalem S. Crucis ex eo Collegio, vel S. Phrygdiani vigore illius Priuilegij; relinquitur illud siquidem cum sua rōne ex tempore desumpta vanum. At auctores grauissimi, præter Chronicam, & Calendarium Rhænanum afferunt fuisse Can. Rhæn. fortasse hinc error datarum litterarum Alexandri positus est: In libro Indultorum, & Priuilegiorum Anno 1156. quod falsissimum apparet; cum Alex. III. creatus fuit 1159. diceret: est error imprimentiū: concedimus: sed concedat Nobis non esse rationem validā assumendi Cardinalē ad Colleg. illud, ex illomet, vel Phrygdiani Collegio: Institutionē Alex. qui nondum erat Pontifex, cum Lucius II. vocatus est à Can. Rhæn. ad Cardinalatum S. Crucis; sanè Sigonius l. 2. de Epis Bon. titulo Victor hæc habet: Anno Christi 1124 in margine descripto. Honorius II. vocatus &c. cum Cardinales allegaret ī primis quattuor Ciues Bon. coaptauit Hubertum de Ratta uirū eruditissimum, tit. S. Clementis; Gerardum Alberti Caccianimici filiū ex sorore progenitum S. M. Rhænanæ Can. Presbyt. tit. S. Crucis in Hierusalem; qui postea Pontifex factus, Lucius II. est appellatus 1144. quo tempore Card. creauit S. M. Rhænanæ Canonicos Vbal-

dum Caccianimicum tit.S.Crucis in Hier.& Guarinum Epm Prænestinum. Itaque nescio qua ratione in fine vitæ eiusdem Lucij Iste auctor hic subinfert:Guarinum Can.Reg. virum Sanctum Compatriotam suum ex Mon.S.Crucis de Mortario Romam ad se accersiri fecit, & Prænestinæ Ecclesiæ Presbyterum fecit, & Cardinalem

Panu. creauit:Panuinus dicit fuisse Can. S. Phrygdiani. In tanta varietate,& falsitate, ptisana desuper feriente pilo in Mortario non conteritur,quia desiccandum prius humidum à sicca veritate alienū,

2. *Reg.* vt faciebat illa mulier expandens velamen super puteum, in quem

17. incidunt,qui vera occultant.At,vt germinet terra herbam virentē, & in æternum viuentem veritatem,congregatis aquis in locū vnū, dēt arida appareat:non quidem inanis,& vacua, inutilis, & incōmposita, ut sunt hmōi; & q̄ de S. Guarino scribit in lib. 4. videlicet. (B.Guarinus Christi Confessor,genere pclarus, Bononiæ oriūdus, velut splendidissimum Sydus emicuit; factus iuuenis inuitis Parentibus in maiori Ecclesia Bonon.Clericus honorificè ordinatur. Verùm,cum ibi quædam fieri vidisset, quæ sibi displicerent, & Clericis non cōuenirent,cœpit velle arctius Diuinis insistere obsequijs, & despectis,calcatisq; terrenis illecebris ad Monasterium S. Crucis de Mortario Deo militaturus accessit, ibiq; secundum D.Aug. Regulam Habitum ingenti desiderio indutus,breui tēpore perfectionis culmen attingere meruit. Destinatus aūt ad Ecclesiam S.Phrygdiani de Lucca,à Canonicis benignè,& reuerēter accipitur. Erat .n.inter Canonicos humilitate, & obsequenti famulatu, Doctor Verbo,Minister Exemplo.Contigit autem,cum post paucos annos ad Canonicam Mortariensem reuerteretur, compertaq. iamdiù eius fama,euenit,vt Ecclesia Papiensis proprio priuaretur Pontifice,sicq; inspirante Deo, cōi omnium voto tàm Clerus, quàm Populus vniuersus eum Episcopum elegerunt:quod Vir Sanctus præsentiens cępit totis viribus reluctari:cumq.nulla ratione acquiescere vellet, clàm fugit, & tandiù latuit, donec alter ibi consecratus fuit Episcopus.Post aliquātulum verò temporis,fama eius crebrescente,fęlicis mem.Lucius Papa II.eum inuitum Prænestinum Episcopum consecrauit;& in Cardinalem sublimauit: qui cum equitatum præciosum,aliosq; apparatus à Pōtifice dono recepisset, mox venditis omnibus pecuniam pauperibus erogauit. Ad Episcopatū autem suum accedēs semper laudabiliter vixit, & clarus miraculis

obdor-

obdormiuit in Domino Cal.Martij.]B.Guarinus:Iam visum est supra quis fuit B.Guarinus,vbi Can.Reg.Habitum induit,vbi peramplius 40. Annos mansit, vnde vocatus Romam, & eius viri acta: ex Sigonio,& Chronicis Rhænanis,vt non sit vltrà repetendum, & refellenda hæc. Quod autem Auctor Annalium Ecclesiasticorum, post Cęsarem Baronium, Abrahamus .s.Bzouius in quita Greg.XII. dicit, quòd nouus Ordo sumus, & ꝙ Congregationem Nostrã approbauit idem Greg.quòd Scopetinos nos vulgus appellat, ꝙ Camisiam lineam induimus, quòd Claustralium aliorum in morem viuamus,tñ abest,vt responsione indigeat, quantùm adest, ꝙ fallitur, si per nouum Ordinem excludit Reformationem Ordinis Canonici Antiquissimi in nostro nouo Ordine, siue melius Reformatione,quam Greg non approbauit,sed instituit. Neque à Stephano,& Iacobo Andrea initium sumpsit, sed à Greg.ipso insigni Priuilegio hæc.s.Reformatio in Nostrã Congregatione Ordinis Canonici.Nam,quòd vulgus appellet Scopetinos,reticendum erat:quia Supplementum Annalium tàm insigniter, & heroicè descriptorũ à S. Mem. Cęsare Illustriss. Cardinali non vulgi morem sequi debuerat,eadem,quæ D.Antoninus Florentiæ scripserat, in medium proferre: prætérquàmquod citandum ei erat Supplementum, vt est,quod impressum 1486.dicit vulgariter:impressum autem 1513. dicit.Qui à quibusdam ignaris,vulgariter Scopetini,nuncupantur. Si.n.per vulgus intelligit, de quo Lyricus. Odi profanum vulgus: benè. At si per vulgus intelligit vniuersalem famam,malè. Qm̃ sitàm sigillatim dixit Nos Claustralium aliorum in morem viuere, non negamus Nos Claustrales esse, sed Claustrales Canonicos Regulares, non alios, Pontifice illo exprimente, dum Scapulare confirmat concessum ad decorem Claustralium .s. Can.Reg. Sanè Baronius iam à Nostris expostularat veritatem rerum Nostrarum,vt In suo Opere præclarissimò vera simpliciter poneret, quod faciendum erat omnibus, neque tñ alienis scripturis, & scriptoribus fidendum.Verùm quæ hæc de Nobis dicit hic magnæ Prouinciæ Auctor,&,vt puto, item doctrinæ, paruam castigationem exposcunt. Vtinam alia eiusdem ita. Additur etiã in lib.7.c.18. Gregorius Florentinus scelestus, & infidelis fuit missus à Patribus Nostris Romã pro expeditione Monasterij Nicosiæ, quam summopere optabat Venerabilis ille Prior,& Canonici; Sed ille malignus omnia confudit,

Sigon. Chro. Rhæn.

Greg.

D.Ant.

Horat.

dit, & illos Venerabiles Patres in maximo discrimine posuit, & spe vsque ad mortem Patres Nostros supplantauit, & ita mortuus est: & illud Monasterium, quod antiquitus fuerat Canonicorum Reg. dedit quibusdam, qui se dicunt Canonicos Regulares, & nõ sunt. In quibus verbis primùm notatur, quamuis sceleſtiſſimus fuerit quis ex suis, non debuisset ita appellare: quod est contrà charitatẽ, & opus malum, siue personam, paucis scitum, omnibus manifestare: Secundum, nescio an sibi appropriauerit, vel appropriare voluerit: sed iam erat ex suis: & quæ cuiusque sunt cõia sunt: Tertio, legitur in Bulla, in qua datur Monasterium S. Angeli Lucensis Diœcesis, quòd Canonici primæui illorum Monasteriorum petierũt vniri nostræ Congregationi Can. Reg. S. Saluatoris: quia quibus vniti erant, secum multæ intercesserant dissensionis. Legantur litteræ. i. Can. Pisanæ Diœc. Nicosianis, 1507. à Iulio II. qui idem 1504 vniuit nostræ Congregationi Can. Reg. S. Saluatoris Mon. Nicosianũ ob nostrorum Can. Reg. exemplarem Vitam ad Instantiam Graffini Marti de Cassina Can. illius Monast. & Syndici: & quia quidam Gregorius Matthæi Prior annualis prætextu litterarũ Innoc. VIII. fecerat se Priorẽ perpetuum: & absens, cũ Can. Mon. illius annualẽ Priorẽ, nihilominus creassent, in materiã cõquestionis vertit ipsos Can. Iulius sñiam dat: ꝙ Can. Mon. debeant eligere Priorem &c. En ꝙ Florentinus ille prius non dedit Monast. nobis: vltimum: possemus tacere, cum non de Nobis asserere iudicare teneamur, cum dicit & illud Mon. quod antiquitus fuerat Can. Reg. dedit quibusdam, qui se dicunt Can. Reg. & non sunt: at quia Nobis datum est Mon. miror maximè, qua rõne hæc dicere audeat. Nos nunquã dicimus Nos Can. Reg. sed neq. B. Stephanus dicit Nos Can. Regul. Greg. XII. & cæteri singuli, qui de Nobis scripserunt, & decreuerũt Põtifices: datæ declarationes sępius super hac re, vt temerarium, & sacrilegum sit cõtrariũ affirmare: & hic audet dicere, ꝙ non sumus. Ergo mendax Greg. XII. & in tot litteris mendaces sequentes Pontifices vsque ad ætatem suam, qui Nos Canonicos Reg. appellarũt, esse declararunt & cætera. O miram. quid dicam? quam appellem? tacere melius, quàm dicere, quod terminum huius transgressionis non attingit, hoc est non solùm non intrà suos terminos morari, sed alios à suis: quid dico à suis? à sibi datis, à Pontificibus, à Concilijs stabilientib. à Deo, à Saluatore, abijcere, propellere, abdicare.

Noluis-

Noluissem rñsiones has concludere hac clausula: ne rñdeas stulto iuxtà stultitiam suam: alij nolunt nos esse Canonicos natura: multi Priuilegio tantum asserunt, at hic dicit, q nullo modo sumus: verũ cum stultitia in alterius præiudicium versatur: adijcit Spiritus sanctus: responde stulto iuxtà stultitiam suam, ne putet cautè, & proui dè dixisse: Iam non abhorreo hoc fine responsiones has omnes perstringendas vt clarè pateat, si hoc verum, & vltimum omnium, quæ de non benè dicentib. de nobis, & Nostris ad Nostram notitiam per uenerunt, vanum, & irritum est: facilè omnia nos singula alia simili ter esse. Non .n. dicimus Fratri Nostro fatue, vt gehennæ rei simus, q est omninò desipere, sed q est incautè se agere in aliquo, vt Euan gelico diuiti dr̃ putanti se diù victurum. Respondimus quanta potuimus modestia veritate proposita, vt non sit necessarium iterum excusationem inserere quã sæpius in superiorib. protestati sumus, & in hoc 8. lib. terminatur nunc Narratio Rerum gestarum Can. Reg. à me inutili collecta: dedi videlicet mea minuta, alij obtulerũt, & offerre possunt aurum, argentum, lapides præciosos, ego lanam, & pilos caprarum non reiectos obtuli: si habuissem pingue, nõ obtulissem macrum, q habuit hæc fecit dicit Saluator de Magdalena: oro oẽs meæ Congr. Concanonicos, & Fratres rõne senectutis (& paterni amoris audeo dicere filios) & alios à nobis quoscunq. vt si q̃ viderint in illa minus benè limatè scripta, non impugnẽt libris, tractatibus, Apologijs inscriptis aduersus, & ĩ hmõi: sed si q d corrigere, & emendare, vel addere opus fuerit: sub his nominib. dictitẽt, Additiones, Annotationes, Obseruationes. Ego. n. ideo non adieci numerum librorum, in quos secta est Narratio Nostra, vt si quos opus fuerit alios addere, his iungere absq. nouo generali Titulo faci le sit: quod ego faciam vita, & Deo Comite Saluatore, si quæ addẽda cognouero, imò faciendum esse necessariò censeo, cum multa nunc ad manus peruenerint, quæ non habebam, pro maiori elucidatione, tàm rerum Nostrarum, q̃ aliorum. Multa item euenire pos sunt, vt circa ea, quæ dicta sunt, vel vltra, apponenda sint. Faciã qua cunq. occasione oblata, siue additis libris sine Titulo, siue alio Titu lo apposito: nàm, & si retractare opus fuerit, cum de veritate certiores facti fuerimus, retractabimus. Retractauit. n. Augustinus, quę ad doctrinam, multò magis, quæ ad Historiam pertinet, oportet: ita enim fiet, vt existẽte desectu in hac Narratione Nostra, addatur

Pro. 26.

Luc. 7.

Aug.

cor-

correctio,quod magis est,quàm pœnitus collectionem hanc destruere, & in nihilum redigere Sic.n.fecit Scholiastes D. Hieronymi in vita Pauli de Hippocentauro, & haud grandi Homunculo, fabulosum eũ esse:at Hippocẽtaurũ,quod certior sit sñia, & portentosũ,aliud aĩal nõ inueniri,& passim alij in alios Auctores q citanẽ,vel ex quib.eã collecta est; marginib.eius pter ipsã Narrationẽ nostrã,appositi leguñ: tũ ex impressis, tũ ex manuscriptis elaboraui opus post Dat. lit.Patrũ Reuerẽdiss.Prioris Gñalis D.Alphonsi Bauosij Bon.RR. Visitatorũ D.Andreæ Cortonensis,D.Hier. Rauennatis, D.Io.Alberti Veneti, D.Aloysij Ferrar. In Dięta Nrã Candianæ celebrata Anno pterito 1620.Mense Maij vsq. ad hũc diẽ, q Natiuit.B.V.M. dicatus est 1621.paucis mensib.quotidianis Concionib. declamãdis,scribendis, ordinandisq. opusculis proprijs iugiter incumbens; illis tantum oris,quibus & quantis per ætatem iam ad senium pertingentem licuit,& ocium à supradictis rebus. Quòd facilè non potuissem facere,nisi adiuuisset me D. Alphonsus Comi Ferrariensis Iurium Doctor nedum in scribendo opere, verùm in conferendis locis Iurium citatis, cui & propterea, & alijs etiam rõnibus plurimùm me debere profiteor;& cui æque,ac mihi(nisi fortasse magis) huius laboris fructus ascribendus ob singularem, & nunquã intermissam diligentiã tũ in animaduertẽdo meo calamo,rũ in corrigẽdo Impressoris typo.Tu Præsul Illustriss.qui me vt alibi cõfessus sũ ab ipso principio, cũ in hãc pclarissimã Congr. addictus fui, cuius Dignitate, & Amplitudine potiri indignus sum: fouisti,amplexus es, vt aliqd scire conarer à libera,& declinui ignorãtiæ Valle ad collẽ virtutis deduxisti,vt tibi, post Deũ,accepta oĩa mea referẽda existimẽ:qcunq.hæc sint,& si q alia dedi, siue daturus sũ,eo aĩo suscipe, quo integerrimo,& cãdido oẽm Cõgr.rẽ suscepisti,& foues:aliorũ q ante te fuerũt imitator,& q post te veniẽt Præsulũ exẽplar; & si
1.Ti.5. licet aliqd in laboris mercedẽ qrere:dignus est.n.operarius mercede sua,& est merces operi,& labores manuũ nrarum mãducamus. Hoc tm̃ peto à te,& ab oĩbus Can.& alijs Nræ Congr. socijs, vt de
Ps.127. peccatis meis pęnitẽtiã uerã agã: pteritã vitã negligẽter, ne dicam insolenter,actã emendẽ:quæ bona,& talẽta multa dedit mihi Deus fortasse vsq.nũc occultata,in mediũ cũ fœnore salutis cõis proferã: & vt cum oĩbus alijs grãm recipiã:orari.s.D.O.M.& Saluatorem,& intercedi B.V.M.eius Matrem,quibus honor, & gloria semper.

F I N I S.

